COMISIA ISTORICĂ A ROMÂNIEI

DIACONUL CORESI

CARTE CU ÎNVĂȚĂTURA

(1581)

PUBLICATĂ DE

SEXTIL PUȘCARIU și ALEXIE PROCOPOVICI

VOL. I

TEXTUL

BUCUREȘTI
ATELIERELE GRAFICE SOCEC & Co., SOCIETATE ANONIMĂ
1914

D-LUI IOAN BOGDAN
PREŞEDINTELE COMISIUNEI ISTORICE A ROMÂNIEI

ÎNCHINĂ ACEASTĂ CARTE

AUTORII.

PREFAȚĂ

Din cauze tehnice ediția aceasta a «Cărții cu învățătură» a diaconului Coresi se publică în două volume, cel dintâi fiind rezervat în întregime textului. Volumul al doilea cuprinde, pe lângă Gramatică, Note și Glosar, o introducere, în care se arată principiile de care am fost călăuziți la editare. Aici este deajuns să spunem că publicarea s'a făcut după un exemplar complet al bibliotecii bisericii Sf. Nicolae din Brașov și că în aparat literele **A**, **B**, **C** *și* **T** *însemnează:*

A: *Evangheliarul tipărit de Coresi la Brașov în anul 1561 (după exemplarele dela Academia Română);*

B: *Tâlcul evangheliilor tipărit de Coresi la Brașov în anul 1564 (după exemplarul dela Blaj);*

C: *Evangheliarul din 1574 scris de Radu din Mănicești pentru Petru Cercel (după reproducerea încă inedită a d-lui M. Gaster);*

T: *Textul evanghelic citat în tâlcurile acestei Cărți cu învățătură.*

Autorii.

Cernăuți, 5 Martie 1914.

Cartea ce se cheamă

Evanghelie cu învăţătură,

den tuspatru evanghelistii aleasă şi den multe dumnezeeşti scripturi, şi dată besearicei lui Dumnezeu, în toate Dumineci a se cetì, aşijdere şì la dumnezeeştile praznice şi la ale altorŭ sfinţi, spre învăţătură creştinilorŭ oameni cătră dereptarea sufletului şi trupului. Şi cu ajutoriulŭ lu Dumnezeu tipărită această sfântă carte, Evanghelie cu învăţătură, în anii şi în zilele Măriei lu Batărŭ Criştovŭ, cu mila lu Dumnezeu Voevodă în toată ţara ungurească şi în Ardealŭ şi în toţi Săcuii; şi în zilele marelui de Dumnezeu luminatŭ arhiepiscopului Ghenadie, ce-au fostŭ spre totŭ despusulŭ Măriei lui, cu mila lu Dumnezeu, cârmitoriŭ legiei creştinească. — Atunce erà despuitoriu în toată Ţara-rumânească bunulŭ creştinŭ şi dulce Mihnea Voivodă, şi, spre despusulŭ Domniei lui, cârmitoriu legiei creştine marele Serafimŭ, arhiepiscupulŭ. E cu ajutoriulŭ lu Dumnezeu şi cu voia acestorŭ tuturorŭ şi a sfatului mieu şi alăltorŭ, eu jupânulŭ Hârjilŭ Lucaciu, judeţulŭ Braşovului şi a totŭ ţinutulŭ Bârsei, jăluii şi dedŭ de le tipării în lauda tatălui şi [fiiului] şi duhului sfântŭ, în cetatea ţinutului Domniei meale, în Braşovŭ. Şi se-au începutŭ această carte a se tipărì după întruparea fiiului şi cuvântulŭ lu Dumnezeu, la o mie 580, iar dela facere 7088, în luna lu Dechemvrie, 14 zile. Şi se-au săvârşitŭ lucrulŭ la o mie 581, iar dela facere 7089, în luna lu Iunie, 28 zile. *Iar lui Dumnezeu care a dat a se începe şi care a îngăduit a se isprăvì, slavă, cinste şi închinăciune în veacurile nesfârşite, amin.*

În faţa acestui titlu e un ornament mare pe toată pagina incadrând armele lui Lucas Hirscher, cu legenda: Jupanŭ Lucaciu Hârjilŭ, judeţulŭ Braşovului şi a totŭ ţinutulŭ Bârseei, cu mila lu Dumnezeu **4** *Tip.* бе-сѣсѣричен **21-22** iar dela facere *e în slavoneşte* ҂з ѿ бытиѧ; *tot aşa* zile: днь **23** *Tot astfel* iar dela facere: ҂з ѿ бытїѧ **24-25-26** *Tot ce urmează după* Iunie 28 *e slavoneşte* днь. давшемꙋ же бꙋ начати, и съвръшити благоизволившемꙋ. слава нть и поклоненїе въ бесконечнїѧ вѣкы, аминь.

Preadislovie. (II)

Domnulŭ Dumnezeu, totŭ-ţiitoriulŭ, în multe chipuri de scripturi şi de învăţături dat-au oamenilorŭ săi: întâi lu Moisi prorocŭ leagea veache Iudeilorŭ dat-au; iară noao, creştinilorŭ, Hristosŭ, mântuitoriulŭ nostru, a sa bunăvestire, sfânta evanghelie, datu-o-au a patru evanghelisti: lu Matthei, lu Marco şi Lucăei şi lu Ioannŭ. Dentr'însa aleaseră învăţătură sfinţii oteţi. Această carte, evanghelie, scrisă iaste de învăţătură, cumŭ şi apostolŭ Pavelŭ, la începutulŭ cărţiei lui către Ovreai, scrie: «Cu multă cinste şi în multe chipuri celora de demultŭ părinţilorŭ grăit-au pre proroci, iară aceaia de apoi într'aceastea zile la noi au grăitŭ, pentru alŭ lui fii, cela ce elu l-au pusŭ în moşie prespre totŭ; pentru acela şi lumea au făcutŭ». De acesta şi evanghelistŭ Ioannŭ mărturiseaşte grăindŭ, că «leagea lu Moisi dată fu, iară dulceaţa şi adevărulŭ Isusŭ Hristosŭ fu». Elŭ acesta cu lumina slaveei părintelui, cu bunăvrearea tatălui vru, den duhulŭ sfântŭ şi den preablagoslovita curată fată Mariia, dereptŭ a noastră spăsenie, întru aii de apoi vru să se întrupească; şi chipŭ de trupŭ de omŭ spre elŭ luò, şi pre pământŭ vru să vieţuiască. Învăţà pre noi cu bună înţelepţie calea spăseniei. Şi să ne întoarcă den întunearecŭ către lumină, acesta amu trudele şi boalele noastre răbdă; să se muncească şi să moară dereptŭ păcatele noastre vru. Şi cu ranele lui noi toţi ne-amŭ vindecatŭ. Den moarte a treia zi învise şi cale noao in împărăţiia ceriului dăruì. La ceriu suì-se şi şezù a dereapta lu Dumnezeu, tatălŭ; şi | mângâitoriulŭ, den tatălŭ, duhulŭ sfântŭ spre uce- (III) nicii săi apostoli vărsă. Iară, după suirea lui la ceriu, nici pre noi nu lăsă săraci, ce tremise noao sfinţii săi, apostolii; şi după apostoli, încă şi preamândri ai lumiei învăţători şi păstori. Iară ei prespre toată lumea sfânta evanghelie propoveduiră, şi noao viaţa a ceriului, lăcuitorilorŭ de pre pământŭ, învăţară, credinţa şi dragostea spuindŭ şi pre toţi întru un trupŭ cu sfânta botejune împreunândŭ.

Şi această folositoare de sufletŭ carte, **Evanghelie cu învăţătură**, către mai mare învăţătură şi dereptare sufletelorŭ şi

---

1 *După* Preadislovie, *urmează* книги сію.

trupurelorŭ, nărodului celuia ce creade în Hristosŭ deaderă. A săborului şi apostoleasca beseareca de pururea să o aibă întreagă şi sănătoasă, să o păzească, nici să adaugă nici să ia nemica, înţelegătorilorŭ aceştiia, tuturorŭ, să le fie de treabă.

Însă mai vârtosŭ într'acestŭ greu ce e în lume acumŭ: derep'ce că mulţi oameni creştineşti întru multe chipuri de credinţe şi de învăţături noao pleacă-se şi întru părerile loruşŭ sălbătăcescu-se, şi dentru o împreunare a credinţeei ce erà lăcuindŭ ei se întorcŭ, şi den sfătuirea legiei şi a credinţeei iară ei se striinează.

Iară ei, cândŭ vorŭ cetì acicea cândai, doară se vorŭ puteà dereptà şi la calea ceaia adeverita să se aducă. Iară câţi întru credinţa ceaia dereapta şi adeverita sântŭ păziţi şi neclătinaţi au ţinutŭ, pre aceia şi Hristosŭ mai tare-i întăreaşte cu cuvintele şi cu învăţăturile lui în credinţă şi într'un cugetŭ a fi, şi nu lasă nice a se turburà cu valurile lumiei aceştiia firile lorŭ, nice a se amistuì întru ei varece eresure să vorŭ fi.

(IV) Şi iară, deaca ne grijimŭ noi de ale trupurilorŭ noa|stre, datori sântemŭ mai vârtosŭ să avămŭ şi să grijimŭ de a sufletului, cumŭ zice şi Hristosŭ, spăsitoriulŭ nostru: «Căutaţi mainte împărăţiia lu Dumnezeu şi dereptăţile lui, şi acealea toate adauge-se-vorŭ voao». Că iaste şi aceasta întru sfânta evanghelie, cumŭ, dereptŭ ispăsitoriulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, nărodŭ multŭ la pustie eşiià şi-şŭ lăsà casele şi avuţiia-şŭ dereptŭ ascultarea cuvintelorŭ lu Dumnezeu. Cumŭ şi proroculŭ Davidŭ au grăitŭ: «Câtu e dulce grumazului mieu cuvintele tale, mai vârtosŭ de miiarea rostului mieu!». Şi iară: «Leagea rostului tău mai vârtosŭ de mii de aurŭ şi de argintŭ». Şi aiurea grăiaşte că «mă bucurŭ de cuvintele tale, că aflai dobândă multă!». Aşijderea: «Carei ascultaţi cuvântulŭ Domnului, muiaţi pământulŭ inimiei voastre, ca sămânţa de spăsenie, cuvântulŭ lu Hristosŭ Domnului nostru, întru voi să-lŭ primiiţi, că multŭ rodŭ veţi face!». Cumŭ şi Hristosŭ întru pilda evangheliei au grăitŭ de cela ce semănă, de-i căzù sămânţa pre piatră, altuia în mărăcini, şi rodŭ nu făcură, iară aceluia ce căzù pre pământŭ bunŭ, multŭ rodŭ

---

15 *Tip.* ꙟ̃трꙋ ꙟн   23 *Tip.* вóѡа.

făcù. Și Luca încă grăiaște: «Fericați carei ascultă cuvântulŭ lu Dumnezeu și-lŭ facŭ!». Nu căce vămŭ auzì numai, că vămŭ isprăvì sau ne vămŭ spăsì, ce ceia ce facŭ pre leagea Domnului.

Apostolŭ Iacovŭ, întru a săborului a sa carte, așa grăiaște, că «cumŭ iaste trupulŭ fără sufletŭ mortŭ, așa șì credința fără de lucru moartă iaste». Mare amu iaste credința, și fără de ea nimea nu se poate spăsì. Ce încă nu e de destulŭ de eașŭ a lucrà, ce trebuiaște șì viiața dereaptă și curată. Că pentru aceaia grăiaște șì Pavelŭ și dojănează, zicândŭ: «Să ne nevoimŭ să întrămŭ în răpaosulŭ acela». Să ne nevoimŭ, zice, | cândai (V) nu ne ajunge credință cătră spăsenie, ce trebuiaște să se adaugă șì viiață dereaptă. Că trebuiaște, după adevărŭ, șì nevoință multă, cine va vrea să între întru împărățiia ceriului. Că iată și Izrailii, câtu se chinuiră întru pustie, și pământului făgăduitŭ nu se spodobiră, căce rânjiră și se rătăciră! Dară noi, cumŭ să ne spodobimŭ împărăției ceriului, lăcuindŭ noi cu leane și nedreptați întru lucruri bune? Pentru aceaiá pre adevărŭ iaste moartă credința fără lucru. Dereptŭ aceaia cu socotință cuvântulŭ lu Dumnezeu ascultă! Că iaste scrisŭ, că nu de pită numai viu va fi omulŭ, ce de totŭ cuvântulŭ ce iase den rostulŭ lu Dumnezeu, cu carele ceriulŭ au întăritŭ și pământulŭ întemeiatŭ fu și apeei împărțire puse. Și toate ce sântŭ într'însele tocmite treace-vorŭ, numai cuvântulŭ lu Dumnezeu fi-va în veaci!

Și întru această carte aflà-veri de cuvintele lu Dumnezeu și de spăseniia sufletului cu folosŭ, că acicea iaste măriia lu Dumnezeu și lauda lui, iară păcătoșilorŭ teamătŭ de înfricoșatulŭ județŭ și a veacilorŭ muncă, iară derepților nădeajdea învierei de a veacilorŭ viață. Și încă șì alte multe mari darurile lu Dumnezeu, ce nu e puteare de-a spunerea. Ce, carei vorŭ căutà, aflà-vorŭ, că bătătorilorŭ deșchide-le-se-va, și cine ce va ceare, da-i-se-va.

Ce, numai cu cinste și cu socotință ceteaște și ajutoriu de la Dumnezeu ceare. Că așa grăiaște șì prorocul Davidŭ: «Dumnezeu e noao scăpare și tărie, ajutătoriu întru ce ne află scârbe». Și încă iară grăiaște Davidŭ: «Doamne, cătră

---

9 *Tip.* трєбѹюще   15 *Tip.* ӥрзаӥлїи.

tine scapŭ; învaţă-mă să facŭ voia ta!». Dereptŭ aceaia şì voi, creştini, cătră acela să scăpaţi!

(VI) Zice amu Hristosŭ întru sfânta evanghelie: «Nu venii să osândescŭ lumea, ce să spăsescŭ lumea; nu venii a chemà dereptii, ce păcătoşii la pocăinţă!». Şi: «Nu trebuiaşte sănătoşilorŭ vraci, ce bolnavilorŭ!». Şi iară: «Pocăiţi-vă, că se apropie împărăţiia ceriului!». Şi iară: «Veniţi cătră mine toţi osteniţii şi îngreoiaţii, şi eu răposà-voi pre voi!». (Că puteare are fiiulŭ omenescŭ pre pământŭ a lăsà păcatele). Şi iară: «Cine va venì cătră mine, nu-l voiu scoate afară». Şi: «Bucurie fi-va la ceriu de un omŭ păcătosŭ ce se pocăiaşte!». Dereptŭ aceaia, pasă de te pocăiaşte şi plângi dereptŭ păcatele tale. Că să eşti şì păcătosŭ, nu te mâhnì, că milostivŭ iaste şi iubitoriu de oameni despuitoriulŭ, şi pre cela ce se căiaşte elu-lŭ priimeaşte, şi plângătoriulŭ elu-lŭ mângâe. Pentru aceaia cuvântulŭ lŭ Dumnezeu tu-lŭ ascultă şi numai în căile lui să îmbli, ca acicea de veri lăcuì bine, iară acolo, întru împărăţiia ceriului, tu veri fi moşteanŭ întru luminata bucurie a sfinţilorŭ lui: ce ochiu de omŭ n'au văzutŭ şi ureache n'au auzitŭ şi la inima omului n'au întratŭ, ce-au gătitŭ Dumnezeu carei iubescŭ pre elŭ.

Numai să nu fiii lenivosŭ, ce cu toată nevoinţa ceteaşte şi ia aminte, ascultă scriptura, şi fă. Şi nu te lenì de a ta spăsenie, că scrisŭ iaste: «Veniţi carei v'aţi însetoşatŭ la această apă limpede şi spăsitoare, şi împleţi şi beaţi de vă veseliţi, şi de nevoia seateei voastre stâmpăraţi-vă! Că cine va bea dentru această apă învăţăturiei de sufletŭ, n'are a se însetoşà în veaci, ce râuri den inima lui cură-vorŭ ape vii!».

Dereptŭ aceaia eu, jupânulŭ Hârjilŭ Lucaci, judeţulŭ den
(VII) cetatea Braşovului | şi a totŭ ţinutulŭ Bârsei, foarte cu inimă fierbinte şi cu jale aprinsă, de multŭ jeluiià la această luminată carte. Dereptŭ aceaia în multe părţi amŭ întrebatŭ ş'amŭ căutatŭ până o amŭ aflatŭ în Ţara-rumânească, la arhimitropolitulŭ Serafimŭ, în cetate în Târgovişte. Iară după ce o amŭ oblicitŭ, iară eu foarte m'amŭ bucuratŭ. Şi cu multă rugăciune cerşutu-amŭ de la Sfinţiia lui, şi mi-o au tremisŭ. Iară eu, deaca o văzuiu ce învăţătură dumnezeiască şi cu folosŭ sufletului şi trupului iaste întru ea, iară inima mea

se îndulcì. Şi foarte mă sfătuii cu luminatulŭ mitropolitulŭ, marele Ghenadie, den tot ţinutulŭ Ardealului şi alŭ Orăziei, şi cu multŭ clirosŭ de preuţi ce le trebuiià această carte, încă şi cu toţi sfeatnicii miei. Şi cu voia tuturorŭ acestora, şi cu voia mitropolitului, marelui Serafimŭ, noi o deademŭ lu Coresi, diaconulŭ, ce erà meşterŭ învăţatŭ într'acestŭ lucru, de o scoase den cartea sârbească pre limba rumânească, împreună şi cu preuţii de la beseareca Şcheailorŭ, de lângă cetatea Braşovului, anume popŭ Iane şi popa Mihai, derep'ce că vrumŭ să se înmulţească în multe părţi şi chipuri cuvântulŭ lu Dumnezeu şi să se adaugă spre învăţătura legiei creştinească. Deci deaca văzui că e lucru dumnezeescŭ, iară eu nu mai cruţai, den aveare, ce-mi erà dăruitŭ de Dumnezeu, a da la acestŭ lucru, ce dedŭ lui şi ucenicilorŭ lui, de să tipărească această carte, **Evanghelie cu învăţătură**, întâi, spre cinstea şi lauda sfintei Troiţă, unŭ Dumnezeu, şi spre învăţătura legiei oamenilorŭ creştini.

C'amŭ fostŭ cugetatŭ şi acea|sta, ca să fie mai lesne şi (VIII)
mai iuşorŭ a cetì şi a înţeleage pentru oamenii ceia proştii. Ş'amŭ avutŭ foarte grije mare de aceasta, ca să se tipărească, cum amŭ sfătuitŭ, ca nemunui să fie acoperită, ce să fie mai lesne spre înţelesŭ şi cătră cetitŭ cu folosŭ şi cu îndemnătură. Mai vârtosŭ celora ce vorŭ cetì cu grijă şi cu socotinţă: ce vorŭ vrea să caute, ei vorŭ aflà. Dereptŭ aceaia voi, iubiţilorŭ creştinii lu Dumnezeu, cu dragoste şi cu inimă bună să priimiţi această carte.

Dereptŭ aceaia şi noi, greşiţii şi nedestoinicii şi ticăloşii, carii ne-amŭ truditŭ acicea, noi ne rugămŭ şi ne milcuimŭ fiecărora carei veţi cetì acicea, sau veţi propoveduì altora, sau veţi scrie dentru ea ceva, şi unde să veţi aflà ceva neisprăvitŭ bine, sau greşitŭ, iară voi să dereptaţi, să nu blăstemaţi. Că ne-amŭ nevoitŭ ş'amŭ truditŭ, iară mintea noastră şi firea doară nu se-au de toate domiritŭ. C'amŭ avutŭ şi noi minte nedestulă şi întunecată, cumŭ doară şi pre voi puteţi socotì, derep'ce că şi voi înşivă sânteţi oameni cu inimă de ţărână, ca şi noi, şi cu fire neprecepătoare de toate.

8 *Tip.* лъѫгѫ.

Dereptŭ aceaia mulţemiţi şi blagosloviţi, nu procleţireţi, ca şi voi blagoslovenie să aveţi de la Domnulŭ Dumnezeu şi să vă spodobiţi de-a dereapta judecătoriului dereptŭ a sta, cândŭ va zice: «Veniţi, blagosloviţii de părintele mieu, de moşteniţi ce iaste gătită voao împărăţie». Şi iară: «Dulce robŭ şi credinciosŭ, pasă în bucuriia Domnului tău!». Şi aceii dulceţi şi noi, pentru rugăciunea voastră, să ne spodobimŭ cu voi, slăvindŭ tatălŭ şi fiiulŭ şi duhulŭ sfântŭ, în veciia veacului, aminŭ.

---

(1) **Invăţături alese din Sfânta evanghelie şi din multe scrieri dumnezeeşti, care se spun din gură sau se citesc de arhiereu, spre învăţătură oamenilor purtători ai numelui lui Hristos, în fiecare Duminecă şi la sărbătorile domneşti.**

1-4 *Titlul în slavoneşte:* Поꙋченїє избра́на ѿ с҃тго єѵ҃лїє. и ѿ мно́гихь бж҃твнихь писа́нїи. гл҃емаа ѿ а҆рхїере́ѧ ѡ҆зьѹ҆сть въ всѣкѹю недѣлю. на поѹ҆че́нїє хр҃тоимéннитимь лю́демь. ѡ҆ли прочитаемаа, та́коже и҆ на г҃ьскїѧ пра́здники.

Evanghelie a vameşului şi a fariseului.

De la Luca, zaceala 89.

(Luca, XVIII, 10) *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Doi oameni duseră-se în besearecă, să se roage: unulŭ, farisei, iară altŭ, mitarŭ. (11) E fariseiulŭ sta aşa, întru elu, şi se rugă: „Doamne, laudă ție dau, că nu săntŭ ca alalți oameni, răpitori, nederepți, curvari, sau ca cestŭ mitari. (12) Postescu-mă de doao ori în săptămână şi a-zeaceà dau den totŭ cãtŭ căştigŭ". (13) Iară mitariulŭ sta departe şi nu vrea nece ochii să rădice la ceri, ce ucideà pieptulŭ lui, grăiià: „Doamne, milostivŭ fii mie, păcătosulŭ". (14) Grăescŭ voao, că deştinse acesta dereptatŭ în casa lui, mai vârtosŭ de alaltŭ, că toți cine se înalță, pleacă-se, e cine se va plecà, de sine înălță-se-va.*

Sfârşitul Duminecii.

1-2 *Titlul slavon:* ѿ мытарѣ, и фарисеи. еѵ҃лїе, ѿ лоукы. на литоургїи. глава п҃ѳ **15** Sfârşitul Duminecii *pe slavoneşte:* конець недѣлѣ

Variante: **4** Unulŭ, farisei] *T* Unulŭ, amu, farisei **5** altŭ, mitarŭ] *T* altulŭ, mitariu | E fariseiulŭ sta] *AC* E farisei stătù *B* E fariseiulŭ stătù *T* Fariseiulŭ stătù **7** mitari] *ABC* mitarnicŭ *T* mitariu **8** Postescu-mă] *ABC* Postiià-se **9** dau den totŭ cătŭ căştigŭ] *ABC* da totŭ cătŭ căştigà *T* dau den totŭ cătŭ amŭ | mitariulŭ] *ABC* mitarniculŭ **10** şi nu vrea nece] *A* nu vrea nece *BT* nu vrea nici *C* nu vrea nece | ochii să] *T* ochii săi să-şŭ | ceri] *BT* ceriu **11** mie] *B* miei **12** Grăescŭ] *T* Adevărŭ grăescŭ **13** mai vârtosŭ de a.] *T* decât cesta a. | că toți cine se înalță] *T* derep'ce că totŭ carele-şŭ înalță sine **14** e cine se va plecà, de sine înălță-se-va] *ABC* e plecà-te-veri, de sine şi înălță-te-veri *T* iară carele se pleacă, înălță-se.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântŭ 1.

Ce e de mitari şi de fariseiu pilda şi lucrulŭ, ca o învăţătură şi nevoinţă fu tocmită de sfinţii oteţi, şi făcută să se cânte şi | să se ceatească întru această Duminecă, ca să ne (2) dereptămŭ şi să ne gătimŭ spre sufleteasca nevoinţă a postului. Dereptŭ aceaia această Duminecă, ea se şì cheamă «preaglăsitoare» pre limba grecească.

Să se spue şi să se propoveduiască ce e după aceasta neşchită pocaanie ce vine în vreamea de postŭ, ca, că d'amŭ aveà vreo betejală intru sufletele noastre, întâi să curăţimŭ aceaia, şi aşa gata să fimŭ, cătră mântuitoarea nevoinţa a postului şi a ţineriei să meargemŭ. Că calea spăseniei întâi iaste căirea şi întoarcerea şi pacea, iară, cătră lucrurile cealea bunele, mare vătămătură fi-va trufa şi măriia şi preaînălţarea. Dereptŭ aceaia şi Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, mândriia lu Dumnezeu şi tăriia, cela ce inimile tuturorŭ ispiteaşte şi socoteaşte şi cu folosŭ mântuire tocmeaşte sufletelorŭ noastre, că această pildă ce e de fariseiu şi de mitariu înainte ne-o pune noao cu mândrie şi cu folosŭ, şi obliceaşte carii nădăjduescŭ spre sine că sântŭ derepţi şi ocărăscŭ pre ceia ce greşescŭ.

Că opreaşte amu cu această pildă înălţarea celorŭ ce se ţinŭ cu mintea prea susŭ, şi învaţă în ce chipu se cade a face cătră Dumnezeu rugă şi rugăciuni, să nu cumva cu de ce ne se pare noao folosŭ a aveà, cu aceastea să întărâtămŭ noi Dumnezeu spre noi şi să mâniemŭ nezlobivulŭ şi în-lungŭ-răbdătoriulŭ Domnulŭ, dătătoriulŭ de toate bunătăţile. Că dentr'acestŭ lucru bunătatea rugăciuniei şi lucrulŭ cela lăudatulŭ şi spăsitoriulŭ, fără de folosŭ şi fără de plată, află-se noao.

Că mai mare vătămătură decâtŭ trufa şi măriia nu iaste, nice mai iute decâtŭ măriia şi trufa. Că adecă şi dentru îngeri, carele erà mai mare, trufa-lŭ lepădă den ceriu, şi în locŭ de luceafărŭ luminatŭ, diavolŭ | făcù-lŭ de-lŭ cheamă. Şi (3) şì strămoşulŭ nostru Adamŭ, trufa şi iubirea de dulceaţă

---

4 *Subt* oteţi, *scris* părinţi   8 grecească *explicat la margine, în stânga, prin* ellinească; *de desubt e scris* злато.

den rai şi den cinstea ceaia dentâi surpă-lŭ. Că trufa iaste începutulŭ tuturorŭ realelorŭ şi a toată ajutăriei sufletească tăiare fi-i-va. Că pretutindinea, cela ce i se pare ceva a fi, vatămă-se; şi prea lesne pre eluşi se înşală şì cela ce nemică nu iaste şi i se pare că iaste oarece. Dereptŭ aceaia şì mulţi oameni pierdu-i părearea. Şi amu aceştii neputinţe oamenii ce vorŭ bolì, lăsaţi de Dumnezeu fi-vorŭ, şi de ajutoriulŭ lui lipsescu-se şi întru chinulŭ cela fără de cinste cadŭ. Şi a toată bunătatea şi bogăţiia bunătăţilorŭ şi lucrurile cealea bunele trufa le răsipeaşte şi le strică şi le piiarde. Şi nu numai pre reale surpă-lŭ, ce însă şì acelorŭ bunătăţi se luptă şi multă vătămătură adauge noao, şi oamenii nevoiaşte pururea şì trufa să rabde, şi nici o plată face-i să aibă făcândŭ aceastea.

Că amu să se vorŭ postì trufaşii, sau rugăciune să vorŭ face, sau milostenie, sau de se vorŭ face şi întregi de minte şi spre chinŭ a se rădicà, încă macară şi toate bunătăţile s'ară face, întru deşertu se ostenescŭ, şi de râsŭ fi-vorŭ, derep'ce că urîtŭ iaste lu Dumnezeu. «Că necuratŭ amu», zice, «iaste înaintea lu Dumnezeu totŭ măreţulŭ cu inima». Că cu măriia deşartă multe case şi năroade şi cetăţi mari sparseră-se. Şi măriia deşartă, cealea ce-sŭ susŭ, josŭ face-le, şi toate lucrurile beseareciei şi împărăteştile turbură-se şi răsipescu-se. Ca şì unii amu ce-au eşitŭ ei den ceastă lume, şi singurătatea şi viaţă îngerească iubiră, şi a pustiei lăcuită gustară şi toată viaţa lumiei părăsiră, bogăţiia şi slava şi bucatele şi alalte toate, şi de-aciia şì a trupului pohtire chi-
(4) nuitu-se-au de-au | răbdatŭ, — şi mulţi dentr'aceştea cu păcatulŭ măriei deşarte prinşi fură, şi de totŭ periră şi se

---

19 *Scris la margine, în dreapta* trufa, *referindu-se, probabil, la* оурѫть. *Ceeace ar constituì o dovadă că semnul* -ь *aveà, pe vremea adnotatorului, şì valoare de* -ă, *aşà că el cetind* urâtă, *a adăogat* trufa, *cuvântul care i se păreà că lipseşte din text. Este însă posibil, ca* trufa *să fie o notă marginală, referindu-se la cuprinsul acestei învăţături, care tratează despre trufie* **21** *La* cetăţi mari, *glosa marginală:* Troada, Ierusalimŭ, Ulpia Traiana **23** *La* lucrurile ... împărăteştile *se rapoartă, probabil, glosa marginală:* Neronŭ *(de-asupra căruia e desemnată o mână, arătând asupra acestui nume)*, Maximianŭ, Iuleanŭ, Thioclitianŭ, iproču. **26** *La marginea dreaptă, scris* а҆пⷭ҇лы̀, сты̀ **28** *Tot aşa* мⷱ҇нницы.

lipsiră, și împreună și cu ceia ce-au fostŭ învățați păcatelorŭ și voroaveei lumiei plecați, și și den dumnezeiasca slavă cu nușii căzură. Că cumŭ amu iaste soarele de luminează tuturorŭ de destulŭ, așa e și măriia. Că tuturorŭ începăturilorŭ bunătăților measteca-se. Și de aceasta amu zicŭ: «Postindu-mă și voiu dezlegà a mâncà, și nu mă voiu arătà». În deșertu mă laudŭ, și, ca un mândru, iarășŭ în deșertu mă laudŭ! Și, cu veșminte luminate îmbrăcându-mă, încă mă biruescŭ aceștii mării deșarte. Că și în cealea mai realele schimbându-mă, iarăși mă mărescŭ în deșertŭ. Și grăindŭ, încă mă mărescŭ, și tăcândŭ, iarăși mă mărescŭ. Că cumŭ să ș'ai aruncà această în trei părți, de chinŭ născătoare totŭ împrotivă află-se săgetarea ei.

Ce, câtŭ iaste de rea măriia și preaînălțarea, atâta e de bună și căirea și smerenia. Că ce răsipeaște trufa și preaînălțarea, iară acealea pre iușoru le adună smereniia. Că trufa amu întru propaste bagă omulŭ, iară smereniia den cădeare scoate pre elŭ. Că Domnulŭ amu trufașilorŭ protiveaște-se, zice, iară smeriților dă-le bunătate.

Și iaste de aceasta adeveritŭ, că înseșŭ cuvintele ale ceștii evanghelie spunŭ de aceastea, așa grăindŭ:

(Evanghelie) *Doi oameni duseră-se în beseareca, să se roage: unulŭ amu fariseiu, iară altulŭ mitariu.*

(Tâlcŭ) Întru pildă și în chipulŭ oamenilorŭ carei se dereptează de sineșŭ și ocărăscŭ pre ceia ce greșescŭ, pre fariseiulŭ puse Domnulŭ, iară pre mitariulŭ puse-lŭ întru pilda oamenilorŭ celora ce greșescŭ și cu inemă înfrâmtă și cu ispoveadanie rugăciune facŭ, ca să înveațe pre toți trufiia să urască, iară smeareniia să iubească. Și arată Hristosŭ chearŭ | cu această pildă, că dereptatea amu și bu- (5)
nătățile minunate și slăvite sântŭ, și aproape de Dumnezeu punŭ omulŭ; iară cândŭ-lŭ priimeaște trufiia, întru fărăfundulŭ beznei aruncă omulŭ. Cu aceasta amu greși și fariseiulŭ, și dereptŭ această vină osânditŭ fu și întru sfârșeniia piiarderei căzù.

---

12 *De-asupra cuvântului scris* părți, ̃cornurată și, *iar după* născătoare, *la margine* чюлꙋ (with и above)   24 *Tip.* ὢменнаѡ (with р above)   28 *De-asupra lui* toți, *scris* trufașii   30 *După* chearŭ *scris la margine* și curatŭ.

Vezi că nedereptatea şi păcatulŭ urîte sântŭ şi pizmaşe, şi mai vârtosŭ de toate realele mai grea, şi depărtează omulŭ de Dumnezeu; iară smereniia şi pocaaniia şi ispoveadaniia derepteează-lŭ şi spre spăsenie-lŭ duce, şi aproape de Dumnezeu-lŭ pune-lŭ. Aceasta dobândì mitariulŭ, şi dentr'acestŭ lucru se dereptă şi mântuire află.

(Evanghelie) *Fariseiulŭ stătù aşa, întru elu, şi se rugà: «Doamne, laudă ție dau, că nu sântŭ ca alalți oameni, răpitori, nederepți, curvari, sau ca cestŭ mitariu».*

(Tâlcŭ) Începutulŭ trufei dosădire arată-se, că ocăraşte pre alalţi şi întru o nemică nu-i socoteaşte pre aceia. Că unii amu measeri-i are, e alţii de rudă rea, iară alţii că nu înţelegŭ şi proşti paru-i-se, e alţii nederepţi şi păcătoşi. Că ocărîreei aceştiia trasŭ iaste şi pre eluşi se pare numai că e prea mândru şi înţeleptŭ, de rudă bună şi bogatŭ, putearnicŭ şi dereptŭ şi mai mare de toţi oamenii şi mai bunŭ. Şi va fi şi ocărîrea începătoare trufei, iară trufa e cea sămânţă rea a ocărîrei. Dereptŭ aceaia zioa ceaia marea a lu Dumnezeu izbândă are a face spre toţi dosăditorii şi trufaşii; şi cu făcătorii păcatelorŭ depreună munciţi fi-vorŭ.

Că-şŭ arătă fariseiulŭ chipulŭ său stândŭ şi preaînălţarea a luişŭ şi trufa ce aveà. Şi cuvintele lui den începutŭ aveà chipŭ de omŭ bunŭ şi de înţeleptŭ, că grăiià amu: «Doamne, mulţemescu-ţi!». Iară după aceastea câte ziceà, toate prea cu (6) înălţare şi cu trufă împlute erà. Nu ziceà a|mu că «tu m'ai făcutŭ, Doamne, şi cu ajutoriulŭ tău slobozescu-mă de toată nedereptatea şi de răpire şi de alalte reale», ce toate ispravele păreà-i-se că cu putearea luişŭ că le-au isprăvitŭ.

Totŭ omulŭ amu ştire să aibă, că fără ajutoriulŭ lu Dumnezeu nu poate isprăvì nici un lucru bunŭ. Grăiaşte Hristosŭ, că «fără de mine nu puteţi face nemică!» Şi proroculŭ iară grăiaşte, că «de nu va zidi Domnulŭ casa, întru deşertu se vorŭ trudì ceia ce o zidescŭ». Şi apostolulŭ zice că nu cine-ară vrea, nice alergătoriulŭ, ce carei-sŭ miluiţi de Dumnezeu. Şi iară: «Nu eu, ce dulceaţa lu Dumnezeu carea

---

2 *La margine, după întâiul* şi, *scris* trufiia, *iar de-asupra lui* grea, *scris* iaste 5 *După* mitariulŭ, *scris la margine,* cu smerenie şi ertăciune d[e păcate] 26 *Tip.* фѣѹтѣ.

e întru mine». Şi iară: «Dumnezeu iaste de lucrează întru noi, şi, de ce va vrea, să şì lucreaze». E să amu să şì cu voia putearnicilorŭ cinstiţi fi-vămŭ, însă fără de ajutoriulŭ celuia de susŭ nici un lucru în calea vieţiei aceştiia putemŭ să facemŭ. Că, «ştiu amu», zice, «că nu e omului calea lui, nici mearge bărbatulŭ să-şŭ isprăvească meargerea sa». Dereptŭ aceaia amu să nu ne se pare că numai înşine isprăvimŭ nevoinţa biruirei, că a noastră iaste cine va vrea şi să se nevoiască spre ceaia mai buna, iară a lu Dumnezeu iaste ceaia ce scoate spre lucrulŭ cela bunulŭ cu pohta ceaia buna şi cu usârdie. Iară cela ce nu poate aveà pre fire, ce den bunătate va să o priimească şi grăiaşte că «o pociu dobândì», aceaia iaste trufă şi laudă. Ce amu zici că ai ce n'ai luatŭ? E s'ai şì luatŭ, pentru ce te lauzi că n'ai luatŭ?

(Evanghelie) *«Postescu-mă de doao ori în săptămână şi a-zeacea dau den totŭ câtŭ amŭ!»*.

(Tâlcŭ) Iată amu că osândiià fariseiulŭ pre alalţi oameni şi pre mitarnicii că sântŭ curvari şi răpitori. Aceasta amu împrotiva păcatului de curvie, cu trufa postului o schimbà. Derep'ce amu că den saţiu naşte-se curviia (că saţiulŭ iaste tată dosădireei, şi curvie întru mulţimea bucate|lorŭ iaste), (7) pentru aceaia fariseiulŭ, cu postulŭ, trupulu-şŭ necà şi-lŭ topiià, ca multŭ să-lŭ ferească de acelŭ păcatŭ. Lăudà-se derep'ce că postiià fariseiulŭ doao zile în săptămână: Luni şi Joi. Cu aceastea grăiià fariseiulŭ că «sântŭ răpitori şi nederepţi, iară eu zeciuescŭ totŭ câtŭ amŭ». Atâta se elŭ de lăudà, câtŭ vrea să se protivească răpirei şi nedreptăţiei, câtŭ şì a lui avuţie altora o împărţiià. Derep'ce amu că Jidovii den toată avuţiia lorŭ da o a-zeacea şi iară altă a-zeaciuire şi, după aceastea a treia. Acestorŭ trei a-zeace băgà-le seamă şi se arătà că a treia parte dà den avuţiia lorŭ; de-aciia şi începutulŭ turmei, ce erà născutŭ întâi, şi multe altele da (ce se zice, ce e de păcatĕ şi de curăţie şi de prazdnice şi lă-

---

4 *Tip.* [illegible] 11 *De-asupra lui* fire, *scris* bunătate lu Dumnezeu 12 *De-asupra lui* bunătate, *scris* lui 13 *După* dobândì, *scris* de voiu vrea | *tip.* [illegible] 21 *Subt* dosădireei, *scris* şi lăcomiei | *de-asupra lui* curvie, *scris* de | *de-asupra lui* iaste, *scris* şi se jideraşt[e] 28 *La margine în dreapta, scris* ziceà că 29 [illegible] *poate fi interpretat şi ca* dau a-zeacea, *scris fonetic, cu trecerea lui* u *în* o *înainte de* a *următor.*

sarea datoarelorŭ). Și robilorŭ așijderea și datornicilorŭ ce nu le luà camătă, aceastea toate băgà-le în seamă și le socotiià, că jumătate de avuțiia lorŭ dau. Iară omulŭ cela ce-ș va dà șì jumătate de avuțiia lui, nemică lui nu i se socoteaște, de se va preaînălță și se va lăudà de aceaia. Cu câtŭ mai vârtosŭ cela ce nici a-zeace den avuțiia lui nu dă, cu ce va fi destoinicŭ să se preaînalțe și să se mărească? Că către aceștea și sfânta evanghelie grăiaște-le, că «de nu va fi mai multă dereptatea voastră, mai vârtosŭ de a cărtularilorŭ și a fariseilorŭ, nu aveți a întrà în împărățiia ceriului».

(Evanghelie) *Iară mitariulŭ sta departe, nu vrea nici ochii săi să-șŭ rădice la ceriu, ce ucideà pieptulŭ lui, grăiià: «Doamne, milostivŭ fii mie, păcătosulŭ!». Adevărŭ grăescŭ voao, că deștinse acesta dereptatŭ în casa lui, decâtŭ cesta alaltŭ. Derep'ce că totŭ carele-șŭ înalță sine, pleacă-se, iară carele se pleacă, înălță-se».*

(Tâlcŭ) Rugându-se mitariulŭ, și lucrure, căce nu aveà bune, nu le puteà nice socotì, ca fariseiulŭ, ce se ucideà în pieptŭ și inema-șŭ răniià. Și cu multă înfrângere și cu milă
(8) grăiià: «Doamne, milosti | vŭ fii mie, păcătosulŭ!». Dereptŭ aceaia și milostivŭ află pre milostivulŭ și bunulŭ despuetoriu și ascultătoriulŭ Dumnezeu. Că a toate păcatele curăție iaste smereniia cu mândrie, iară trufa piiarde toate bunătățile, derep'ce amu că a tuturorŭ păcatelorŭ și realelorŭ mai mare iaste și mai grea trufa. Că mai bine iaste să greșești, să te întorci și să te smerești, decâtŭ să faci bunătăți și să te preaînalți. Că mitariulŭ amu den păcate izbăvì-se, că răbdă osânda fariseiului cu blândeațe și cu răbdare; iară fariseiulŭ den slavă întru propaste fără de cinste căzŭ, că se dereptă pre elușŭ și osândiià pre mitariu și pre alalți oameni. Mitariulŭ amu, den ponosulŭ vieției și alŭ păcatelorŭ, la cinulŭ cela bunulŭ și la fericita viață suì-se, e fariseiulŭ de dumnezeiasca apropiiare depărtă-se, și se delungă de dulcele. Iară mitariulŭ înălță-se cu smereniia, e fariseiulŭ plecă-se cu măriia-șŭ și prea cu înălțarea-șŭ. De aceaste doao lucruri

---

4 *De-asupra lui* socoteaște, *scris* nici iaste folosŭ de către Dumnezeu 5 *De-asupra lui* aceia, *scris* cu trufă 6 *De-asupra lui* dă, *scris* nici mai puținŭ 7 *De-asupra lui* mărească, *scris* către spăsenia lu Dumnezeu 24 *De-asupra lui* greșești, *scris* și 25 *De-asupra lui* smerești, *scris* și să te pocăești.

să ne întrebămŭ toţi oamenii, să ne căutămŭ păcatele noastre şi să lăsămŭ şì greşalele alăltora. Că cine-şŭ va căutà ale lui păcate, ertătoriu milostivŭ fi-va de greşalele altora; iară cineş va osândì, sine şì munciei vinovatu se face, să va aveà şì lucrure bune multe.

Aceasta încă iaste mare a nu osândì alţii, ce numai sineşŭ, fraţilorŭ! Iară noi ale noastre păcate de vomŭ lăsà, e alalţi osândimŭ şi alţii ispitimŭ, neştiindŭ că, s'amŭ fi şì mai derepţi de toţi, e alalţii vămŭ osândì, vinovaţi osândeei fi-vămŭ, aşijderea şì munciei şi osândei destoinici fi-vămŭ. Că zice: «Cu ce judecată veţi judecà, cu aceaia judecaţi fi-veţi». Că cine curveaşte amu, învăţătura calcă; şi cela ce osândeaşte pre cela ce-au curvitŭ, şì acela învăţătura calcă; că împreună şi aiavea amândoi învăţătura lu Dumnezeu calcă, şì cela ce curveaşte, şì cela ce osândeaşte.

Însă să schimbămŭ şi ce e de alte osânde | şi de (9)
întrebare multă, şi de noişŭ mai vârtosŭ să ne grijimŭ, fraţilorŭ! Şi să vămŭ vedeà neştine că greşaşte, să nu-lŭ osândimŭ, ce ale noastre păcate ce ne-sŭ puse înaintea ochilorŭ noştri, mai vârtoase şi mai amărîte să le cugetămŭ decâtŭ ale alăltorŭ. Că s'au şi greşitŭ, în acelaşŭ ceasŭ doară de acealea păcate cu adevărŭ se-au şì pocăitŭ. E noi, pururea lăcuindŭ fără de pocaanie, osândimŭ pre alţii şi-i ispitimŭ. Că Lotŭ întru Sodomŭ lăcuiià şi pre nimea nu osândiià; dereptŭ aceaia se dereptă şi den focŭ scăpă şi de toată piiarderea mâniei, de ce Sodomleanii osândiţi fură.

Să ne smerimŭ amu şi noi, numai pre noişŭ să osândimŭ şi pre noişŭ să ne ruşinămŭ, ca neosândiţi să ne aflămŭ în zioa de judecata ceia nefăţarnica. Şi să iubimŭ amu şi smereniia cu mândrie, că de aceasta se dereptă mitariulŭ şi

---

4 sine *şters, şi adăogat de-asupra* pre alţii, pre sineşi se ocăraşte şi osândeaşte **6** aceasta încă *îndreptat în* că aceasta lucru şi [s]ocotinţă **7** de vomŭ lăsà *şters şi adăogat de-asupra* nu socotimŭ, ce pre **9** *De-asupra lui* alalţii, *scris* de **11** *De-asupra lui* judecà, *scris* pre alţii **16-17** Însă să schimbămŭ şi ce e de alte osânde şi de întrebare multă, *îndreptat în* Ce să ne întoarcemŭ şi să ne părăsimŭ de-a ispitirea greşalele altora... *(restul tăiat la legarea cărţii)* **17** şi *îndreptat în* ce **24** *La urmă, după* şi, *scris* multu erà [pă]cătoş[i] Sodomlea[nii], *iar la marginea stângă, înainte de* pre, *scris* şi.

tarulŭ păcatelorŭ scutură. Şi să urîmŭ preaînalţarea, derep'ce că fariseiulŭ de aceasta fu surpatŭ şi lucrurile cealea bunele, ce aveà, pierdù. Fariseiulŭ amu, ca un nebunŭ, lucru bunŭ lucrase; elu se osândì; iară mitariulŭ, ca un bunŭ, lucru bunŭ nu arătă, şi se dereptă. Că căută Domnulŭ spre suspinarea mitariului şi spre frângerea inimiei lui şi uciderea pieptului, şi priimì cu dulce rugăciunea lui, cu Avelŭ depreună dereptă elŭ. Iară jărtvele şi bunătăţ̑ile şi isprăvirea fariseiului, ca unui mare lăudurosŭ şi trufaşŭ, lepădă-le şi le urî, ca şì celŭ de frate ucigătoriu Cainŭ osândì-lŭ.

Dentr'acestŭ lucru să cunoaştemŭ, fraţilorŭ, şi să ne învăţămŭ, şi ce lucru mare s'amŭ lucrà, să nu ne preaînălţămŭ pentru acealea. Şi s'amŭ fi buni şi derepţi şi blânzi şi milostivi, atunce mài vârtosŭ datori sântemŭ a ne teame şi să ne smerimŭ, decâtŭ să ne trufimŭ şi să ne mărimŭ şi să ne lăudămŭ, să nu cumva truda noastră şi usteneala
(10) să piiardemŭ. | Că zice Domnul: «Cândŭ veţi face aceastea toate, ziceţi că netrebnici robi sântemŭ, că, ce-amŭ fostŭ datori să facemŭ, făcut-amŭ». Că cu nevoe amu şi nepărăsitŭ iaste datoriulŭ nostru a aduce lucru Domnului de toate (ce se zice smerenie, răbdare, cucerire, ascultare bună, înţelepţie) şi cu bună mulţemită să slăvimŭ şi să mărimŭ şi să ne închinămŭ voiei lui ceaia sfânta. Şi să nu ne scârbimŭ de dosăzi şi de ocări de ce vinŭ noao de la alţii, şi să nu scârbimŭ de nedereptate şi de năpaste, ce mai vârtosŭ să ne bucurămŭ cândŭ împută noao, derep'ce amu că şì den aceastea multe folosuri dobândì-vămŭ.

Să ne învăţămŭ şi să înţeleagemŭ, fraţilorŭ, câtŭ iaste putearea smereniei şi tăriia şi ajutoriulŭ, şi dentr'acesta lucru înţeleage-vomŭ, câtŭ iaste den preanălţare osândă şi lipsă şi piiardere. Şi după acea amu, bunătate mare iaste pocaaniia şi ispoveadaniia şi înfrângerea inimiei, şi lacrămile şi suspinarea den adâncŭ şi umileniia. Dereptŭ aceaia, rogu-mă voao, fraţilorŭ, ispovediţi-vă lu Dumnezeu pururea şi păcatele voastre descoperiţi-le lui. Că de vămŭ amu pune

---

11 *Tipărit* дє ꙟнтра ꙟчѣстъ **17** *La urmă*, lângă piiardemŭ *adăogat* de cătră D[umnezeu] **18** toate *întregit* cumŭ ai zic[e] toată dereptat[ea], atunce **24** *După* nu, *adăogat* ne **29** *Tip.* дєꙟтра ꙟчеста.

ştiinţele noastre înaintea lu Dumnezeu şi-i vămŭ arătà lui ranele sufletelorŭ noastre, şi alalţi nu vămŭ osândì, nici ne vămŭ sălbătăci de osânda vecinilorŭ, nici să ne scârbimŭ dereptŭ imputarea şi de clevete şi de năpaste şi de obide, milostivŭ fi-va noao de-oameni-iubitoriu Domnulŭ, şi mila lui şi milostivniciia lui adăpà-ne-va cu vindecare, şi ne va unge şi va vindecà noi. Să arătămŭ păcatele noastre neîmputătoriului şi nemâniosului despuitoriului nostru, cela ce mai vârtosŭ iaste miluitoriu şi vindecătoriu; că amu noi să vămŭ şi tăceà, elŭ ştie toată taina inimiei. Ce să arătămŭ noi toate păcatele noastre, fraţilorŭ. şi să ne ispovedimŭ pururea înaintea Domnului, ca să dobândimŭ dela elŭ milă. Să lepădămŭ acicea păcatele noastre, ca să fimŭ curaţi şi gătiţi, ca câ | ndŭ vomŭ mearge acolo, priimiţi fi-vămŭ de ju- (11)
deţulŭ dereptŭ întru împărăţiia lui ceaia nesfârşita şi fericita. Şi să moştenimŭ acea dulceaţă ce va să fie şi neputredulŭ răpausŭ, şi nescăzuta pişte şi îndulcire să o dobândimŭ toţi împreună în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru; că a lui e slava şi ţinearea întru veacii de veacŭ, aminŭ!

Dumineca a şaptesprezecea.

La liturghie. Evanghelia curvarului. Luca, zaceala 79.

(Luca XV, 11). *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Un omŭ aveà doi feciori. (12) Şi zise celŭ mai tânărŭ părintelui: „Părinte, dă-mi ce mi se cade partea den avuţie“. Şi împărţì lorŭ avuţiia. (13) Şi nu după multe zile, adună totŭ celŭ feciorŭ micŭ şi se duse întru o parte, departe, şi acolo*

---

10 *După* tăceà, *scris* să nu ispovedimŭ păcatele noastre **12** *De-asupra lui* milă, *scris* şi ertare de păcate **17** *După* îndulcire, *scris la marginea dreaptă* raiului **18** *De-asupra lui* împreună, *scris* cu toţi sfinţii | *Tip.* алнѕ (a lui) **20-21** *Titlul* slavon нед҃ѣлѧ ѯі҃, на лѵргїи єѵ҃. ѿ блѫднѣмь лѹка гл҃а о҃д

Variante: *B defectuos; lipsesc paginile 317-318 până la* tru *din* întru, *rândul 26* **22** Un omŭ] *T* Un omŭ oarecine **22** părintelui] *T* părintelui-şŭ **25-26** *T lipseşte* celŭ feciorŭ micŭ.

răsipì avuțiia lui; viià cu curvele. (14) Răsipì elŭ a lui totŭ. Fu foamete tare într'aceaia parte; și acesta începù a flămânzì. (15) Și mearse, lipì-se de unulŭ ce lăcaiià într'acea parte, și tremease elŭ la satulŭ lui să pască porcii. (16) Și jeluiià să-șŭ sature mațele lui de rădăcinile ce mâncà porcii; și nemică nu deade lui. (17) Elŭ-șŭ vine în mente, zise: „Câți năemnici la tatălŭ mieu mănâncă pâine; eu pieri de foame. (18) Sculà-mă-voiu de mă voiu duce către părintele mieu, și zice-voi lui: (19) Părinte, greșii la ceriu și înaintea ta, și de acmu nu sântŭ destoinicŭ să mă chemŭ fiiulŭ tău; fă-mă ca unulŭ den năemnicii tăi". (20) Și se sculă, duse-se către părintele lui. Încă elŭ departe erà, văzù-lŭ elŭ părintele lui, și-i fu milă d'insulŭ; și curse, căzù pre cerbicea lui și sărută elŭ. (21) Zise fiiulŭ: „Părinte, greșii la ceri și înaintea ta și de acmu nu sântŭ destoinicŭ a mă chemà fiiulŭ tău". (22) Zise părintele către robii lui: „Aduceți veșmântulŭ dentâiu, și îmbrăcați elŭ, și dați inelulŭ la mâna lui și călțunii la picioare; (23) și aduceți vițelulŭ hrănitŭ de-lŭ jungheați;
(12) *și să mâncămŭ | să ne veselimŭ; (24) că fiiulŭ mieu acesta mortŭ erà și inviise, și pierdutŭ erà și se află!". Și începură a se veselì. (25) Erà fiiulŭ lui cela mai marele la satŭ;*

---

1 viià cu curvele] *T* vețuindŭ curveaște | *ABC lipsește* elŭ **2** Fu] *T* Și fu | acesta] *T* aceasta **3** lipì-se] *T* de se lipì **3-4** de unulŭ ce] *T* unuia den cetățeani ce **4** parte] *C* partea | elŭ] T_2 pre elŭ **6** de rădăcinile] *B* de mlatulŭ *T* de mâncarea | nemică nu deade] *B* nimea nu deade *T* nimea nu-i da **7** Elu-șŭ vine în mente] *AC* Întru elŭ mearse *B* Elu-șŭ vine în minte *T* Vine-șŭ întru minte **7-8** Câți năemnici la tatălŭ mieu mănâncă pâine] *BT* Câți mulți năemnici la tatălŭ mieu satură-se de pâine **10** ceriu] *AC* ceri, *B* țeriu | înaintea] *AC* naintea **13** Încă] *T* Și încă | erà] *T* fiindŭ **14** văzù-lŭ elŭ] *C* văzù elŭ *T* văzù-lŭ pre elŭ **15** Zise fiiulŭ] *ABC* Zise lui fiiulŭ **16** *B* č[eri] | înaintea] *AC* naintea **17** *B* s[ântŭ] **17-18** *B* zi[se] pă[rintele] **18** robii] *BT* slujile | veșmântulŭ dentâiu] *T* văşmântulŭ dentâi **19** călțunii] *ABCT* călțuni **20** picioare] *T* picioarele lui | vițelulŭ hrănitŭ *B* vițelulŭ celŭ hrănitŭ *T* celŭ vițelŭ hrănitŭ **22-23** Și începură a se veselì] *B* începù a se veselì *C* începură-se a se veslì **23** fiiulŭ] *T* feciorulŭ | marele] *T* mare | la satŭ] *AC* la sate *B* în satŭ.

și ca vine, apropiè-se cătră casă, auzì cântări și glasuri; (26) și chemă unulŭ den feciori, întrebă: „Ce sântŭ aceastea?“. (27) Elŭ zise lui că „fratele tău au venitŭ, și junghè părintele tău vițelulŭ hrănitŭ, că sănătosŭ elŭ priimì“. (28) Mâniè-se și nu vrea să între. Părintele lui eșì, rugà elŭ. (29) Elŭ răspunse, zise: „Părinte, iată câți ani lucrai ție și nemică zisa ta călcai, și mie nece dinioară-mi dedeși un edŭ, de cu soții miei să mă veselesc; (30) e cândŭ fiiulŭ tău acesta dela curvie vine, jungheași lui vițelulŭ hrănitŭ“. (31) Elŭ zise lui: „Fii, tu pururea ești cu mine și toate ale meale, ale tale sântŭ. (32) Să te veselești și să te bucuri cade-ți-se, că fratele tău acesta mortŭ erà și învise, și pierdutŭ erà și se află!“.

Sfârșitul Duminecii.

Invățătură den ceastă evanghelie.

Cuvântul 2.

Bunŭ amu și dulce iaste Dumnezeu cătră toți și de oameni iubitoriu și în-lungŭ-răbdătoriu. Și milostea sa ceaia întreaga arată-șŭ spre greșiți, iară spre derepți amu pretutindinea arată-se ca cu greu. E păcătoșilorŭ curândŭ iaste ajutoriu și milostivŭ, și-i îmbărbătează aceștea cu bune cuvinte, grăiaște: «Viu eu, Dumnezeu, că nu voiu moartea păcătosului, până se va întoarce și viu să fie». Și iară grăiaște: «Au doară carele au căzutŭ nu se va sculà?». Sau: «Cela ce se întoarce, nu mă voiu întoarce?». Și iară: «Întoarceți-vă cătră mine», grăiaște Domnulŭ, «și mă voiu întoarce cătră voi». Iară cătră derepți așa grăiaște Domnulŭ, că «s'ară

---

14 ко[ц] не[л]. 16 сло[о] ѕ, *tipărit în josul paginei.*

Variante: 1 ca vine apropiè-se cătră] *T* viindŭ apropiindu-se de 2 den feciori] *T* den slujitoriŭ și 3 *T lipsește* lui 4 hrănitŭ] *BT* celŭ hrănitŭ | că] *T* derep'ce că | elŭ] *T* pre elŭ-lŭ 6 elŭ] *T* pre elŭ | zise: «Părinte, iată] *T* zise părintelui: «Adecă 7 ani lucrai] *BT* ai slujii | nemică] *B* nici dinioră (-ωρж) *T* nici dinioară 7-8 nece dinioară-mi *B* nici diniоră (-ωρж) nu-mi *C* nece diniоră-mi *T* nici dinioară nu-mi 8 un edŭ] *AC* o capră *B fiind defectuos, lipsește* edŭ | de] *T* ca 9 e cândŭ] *B* [c]ândŭ | dela curvie vine] *B* răsipì avu[ții]a] ta cu curvele, au venitŭ; *T* mâncă avuțiia ta cu curvele, și vine, și 10 Fii] *T* Fiiule 12 că] *T* derep'ce că.

face omulŭ toată dereptatea şi totŭ adevărulŭ, şi se va întoarce de va face păcatŭ, de-aciia nu voiu mai pomenì dereptatea lui, ce în păcatele luişŭ va murì».

Cu socotinţă întrebare are Domnulŭ cătră sfinţi, e cătră (13) păcătoşi cu miluire şi bună milosârde|nie şi cu dulceaţă. Aceasta amu însuşŭ ştie, că de va spăreà pre cela ce-au greşitŭ, întru mâhnire surpà-l-va pre elŭ; iară dereptulŭ de-lŭ va fericì, slăbì-va pre elŭ de cătră bunătăţi. Dereptŭ aceaia amu păcătosulŭ miluiaşte, iară dereptului opreaşte. Că înfricoşatŭ amu zice că iaste Dumnezeu întru toţi carei-sŭ împrejurulŭ lui. Cine amu sântŭ împrejurulŭ lui? Aiavea, că toţi sfinţii carei apropie-se lui cu lucruri bune. Iară alăltorŭ tuturorŭ, carii greşăscŭ, pururea le caută Domnulŭ spăsenie şi vrăciuire şi vindecare de păcate. Pocaanie dăruit-au lorŭ. Şi învăţândŭ de pocaanie şi de întoarcere nici dinioară înceată, ce cu cuvinte şi cu pilde şi cu măestrii îmbărbătează noi spre pocaanie. Dereptŭ aceaia şi această pildă ce zace înainte, înaintea noastră o pune; şi iaste amu vina de aceasta, aşa grăiaşte:

(Evanghelie) *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Un omŭ oarecine aveà doi feciori. Şi zise cel mai tânărŭ părintelui-şŭ: «Părinte, dă-mi ce mi se cade partea den avuţie». Şi împărţì lorŭ avuţiia.*

(Tâlcŭ) Această amu pildă iveaşte şi arată tăriia pocaaniei păcătoşilorŭ şi măriia de iubire de oameni a lu Dumnezeu. Şi cu aceasta cheamă pre toţi carii sântŭ în păcate.

Omulŭ amu grăiaşte-se şi se cheamă de oameni iubitoriulŭ Dumnezeu, părintele; iară feciorii, doao cinure de oameni, drepţii şi păcătoşii. Dereptatea amu, de demultŭ iaste avuţiia fireei omeneşti. Dereptŭ aceaia celŭ feciorŭ mai mare cheamă-se derepţii, că au dereptate.

Că den începută amu erà dereptatea şi străluciià luminatŭ, şi firea omenească desăvârşitŭ aveà frâmseaţea dereptăţiei dentâişŭ, den începutulŭ lumiei. Văzù amu, zice, Domnulŭ toate câte feace, şi aceastea foarte fură bine. Iară (14) păcatulŭ mai apoi născù, şi rău fu. După | călcare fu păcatulŭ; dereptŭ aceaia şi celŭ feciorŭ mai tânărŭ cheamă-se păcătoşii. Derep'ce amu că şi înţelesŭ nestătutŭ au şi răslăbitŭ şi neîntăritŭ.

Zise celŭ feciorŭ mai micŭ părintelui: «Dă-mi ce mi se

cade partea den avuţie.» Şi împărţi lorŭ tocma (ce se zice, pre voia loru-şŭ lăsă pre ei), ca un ĭubitoriu de oameni şi de feciori. Întocma amu deade Dumnezeu oamenilorŭ tuturora înţelesŭ şi samovolnicie. Deade lorŭ soarele, luna, stealele, pământulŭ şi totŭ ce e pre elŭ. Întocma amândurora deade, ca să n'aibă amu mai multŭ pre această lume dereptii decâtŭ nedereptii şi greşiţii. Derep'ce, amu, că Dumnezeu întocma luminează soarele prespre toţi, spre buni şi spre răi, aşijderea şi ploao şi toată bunătatea întocma dă lorŭ.

Iară celŭ feciorŭ mai tânărŭ văzù ceriulŭ şi Dumnezeu; zise-i că «va fi»; văzù rodurile pământului, şi nu priimì acealea cumu se cădeà, că întru leagea lu Dumnezeu nu vrea să îmble, ce spre dereptii şi spre sfinţii şi spre prorocii lui cu hitlenie cugetà. Luò amu soarele întru îndulcirea sa necuratulŭ şi păcătosulŭ, şi ce erà dăruite lui făpturile în slujirea lui, elŭ ca lu Dumnezeu le se închină: cinstiià darurile, ĭară cela ce le dăruise, nu-lŭ cunoşteà; şi se închină făpturilorŭ, nu făcătoriului.

Iară celŭ feciorŭ mai mare şi dereptŭ întru slava Domnului aceastea toate le priimì. Văzù ceriulŭ şi de bunătatea făpturiei cunoscù pre ziditoriulŭ. «Văzŭ», zice, «ceriulŭ, lucrulŭ deagetelorŭ tale, luna şi stealele ce tu le-ai urzitŭ». Văzù amu lumea aceasta şi mulţemì şi proslăvì Domnulŭ, cela ce o au înfrâmseţatŭ. Laudă amu şi se miră de făpturi dereptii, şi făcătoriulŭ mărescŭ şi se închină lui. Iară nedereptulŭ şi păcătosulŭ rău văzù şi rău înţeleasc şi rău se închină.

Toţi, amu, oamenii au înţe|leagere şi cu nuşii împreună (15) şì samovolnicie. Îmblă, amu, cu samovolnicie-şŭ cine de eluşŭ cum va; că nimea nu nevoiaşte Dumnezeu, ori să vie bine, ori rău; ce pre voe-şŭ cine-şŭ cumu se va plecà, sau bine lui, sau rău lui.

Iară se cade a totŭ omulŭ bine să vieţuiască şi cu bună ogoadă către Dumnezeu, macarŭ căce au înţelesŭ şì samovolnicie. Că lăudatu e amu carele e, cu bună voe a lui de iaste bunŭ, nu de vreo nevoe ce vine spr'insulŭ. Ce, mai vârtosŭ, tuturorŭ creştinilorŭ nu le se cuvine, nici le e dată

---

13 *Tip.* сфйнци   21 *De-asupra lui* zice, *scris* cumŭ dereptulŭ Davidŭ zice.

de nevoe să-șŭ derepteaze poticneala păcatelorŭ. Că nu cunună Dumnezeu carii se lasă de nevoe de reale, ce pre cela ce, de bună voe a sa, face bine. Că nu iaste treabnicŭ cine e bunŭ după fire, ce cine după voe, și aceaia e lăudată și spăsitoare.

Ce amu făcù celŭ feciorŭ mai micŭ, că luò bogățiia și rău viià și rău îmblà?

(Evanghelie) *Și nu după multe zile, adună totŭ, și se duse întru o parte, departe; și acolo răsipì avuțiia lui, viețuindŭ curveaște.*

(Tâlcŭ) Omulŭ cela ce se află aproape de Dumnezeu, nemică nu face să fie pierzarei destoinicŭ. Dereptŭ aceasta șì prorocŭ Davidŭ grăiaște: «Ainte văzui Domnulŭ întru mine pururea, că de-a dereapta mea iaste, să nu mă leagănŭ». Iară carele se delungă de Dumnezeu toate realele și spurcăciunea și amărăciune lucrează și se chinuiaște, cumŭ iarășŭ grăiaște Davidŭ: «Adecă, iată, carei se delungă de tine, pierŭ».

(Evanghelie) *Răsipì elŭ alŭ lui totŭ. Și fù foamete tare într'aceaia parte; și acesta începù a flămânzì.*

(Tâlcŭ) Pierdù toată bunătatea ce aveà de la Dumnezeu și în scădeare de totŭ fù păcătosulŭ. Că cine lucrează Domnului, sătură-se den dumnezeeștile cuvintele lui (aceasta amu zice că «cine-m va lucrà, mâncà-va»), iară oamenii ce lucrează |
(16) păcatului, cu flămânzie se topescŭ și se lipsescŭ, și foamea pre ei prinde-i; nu foame de pâine și de apă, ce foame de ascultatulŭ cuvântului lu Dumnezeu. Că unde amu frica și leagea lu Dumnezeu nu iaste, acolo e foamete mare. Că începutulŭ amu spăseniei noastre frica lu Dumnezeu iaste, și rădăcina tuturorŭ bunătățilorŭ ce-sŭ întru noi, leagea lu Dumnezeu iaste. Ce nici leage lu Dumnezeu fără frică, nici frica fără leagea; că leagea amu den tocmeală slugă are pre frica, iară frica den tocmeală judecătoriu are leagea. Unde milosteniia și dragostea și dereptatea nu izvoraște, acolo e foamete mare; unde grâulŭ mândriei ceaia buna și strugurulŭ curăției nu se lucrează, acolo e foamete mare;

---

20 *Tip.* а̀чса́та **24** *După* mâncà-va *adăogat:* iarŭ cela ce nu lucrează mie, zice, nu-lŭ voiu priimì.

şi unde iaste de destulŭ lucrulŭ hitleanilorŭ, acolo e scădeare şi scumpeate bunătăţilorŭ celora bunele şi lucrătorilorŭ celora bunilorŭ. Şi cine nu se teame de Domnulŭ, şi departe fiindŭ de elŭ, flămânzeaşte şi moare de foame şi se lipseaşte; iară carei se temŭ de Domnulŭ şi viază pre învăţăturile lui, au slavă şi bogăţie în casele lorŭ. Şi ceaia ce împartŭ mai vârtosŭ şi dau mişeilorŭ, dereptatea lorŭ fi-va de va lăcuì în veaci. Că frica lu Dumnezeu iaste izvorulŭ vieţiei, de facè omulŭ de se fereaşte de laţurile morţiei. Iară sfârşitulŭ cuvântului de acesta toţi să auziţi: De Dumnezeu te teame şi învăţătura lui păzeaşte! derep'ce că acestŭ cuvântŭ iaste a totŭ omulŭ, că de greşaşte omulŭ, nu-i vine luişŭ aciiaşŭ foamea, ce cândŭ pesteaşte întru păcate şi răsipeaşte toată avuţiia ceaia buna şi bunătatea.

Bine iaste amu să nu greşască omulŭ, că, întâi, bună iaste aceasta sufletului. Ce, dereptŭ neputinţa fi|reei noastre, (17) şi cu negrija leaneei de ne biruimŭ, şì vrăjmaşului împiedecămu-ne. Şi aciiaşŭ iară să ne întoarcemŭ spre pocaanie, ca foame să nu ajungă pre noi şi să omoară sufletele noastre. Că, a doa, amu înotare iaste după păcate ispoveadaniia şi pocaaniia şi întoarcerea cătră Dumnezeu, ce cu aceaia ne vămŭ şì spăsì. Dereptŭ aceaia cade-se cu bună nevoinţă să ne nevoimŭ den celŭ lucru rău spre cela bunulŭ, şi lenivoşi să fimŭ cătră reale, iară cătră ceale bunele să ne nevoimŭ. Derep'ce, amu, că nu iaste aceasta până în sfârşitŭ, de să se adaugă spre rău, ce, cine va fi întru păcate de totŭ, piiardere şi osândă aveà-va; e cela amu ce nemică nu greşaşte, a lu Dumnezeu iaste, sau bărbatŭ dumnezeescŭ; iară cela ce greşaşte şi se schimbă spre viaţă nevinovată, lucru de bărbatŭ mândru iaste, şi mai apoi la folosu-lŭ duce.

(Evanghelie) *Şi mearse de se lipì unuia den cetăţeani ce lăcuiià într'aceaia parte, şi tremease pre elŭ la satulŭ lui, să pască porcii. Şi jeluiià să-şŭ sature maţele lui de mâncarea ce mâncà porcii; şi nimea nu-i da lui.*

(Tâlcŭ) Omŭ ce e învăţatŭ dulceţiei ceştii vieţi, de pururea nu se opreaşte a alergà spre reale, ce în toate zilele caută cumu-şŭ va săturà trupulŭ său şi să-i împle pohta lui. Dereptŭ aceaia cine se apropie necuraţilorŭ draci, duhure hit-

leane sântŭ. Că un duhŭ iaste duhŭ de curvie, e altulu o de saţiulŭ, altulu e de iubirea argintului, iară altulŭ măriia, o alte şi de alte păcate. Aceastea toate spre piiardere ducŭ omulŭ şi-lŭ surpă.

Iară unulŭ den cetăţeani, spune-se că iaste mai marele dracilorŭ. Că cine se va apropiià Domnului, întru un duhŭ fi-va, cumŭ grăiaşte apostolulŭ: «Cine se va apropiià
(18) Domnului, un duhŭ iaste». Aşà, amu, şì cela ce se apropie | satanei, în chipulŭ năravului lui fi-va.

(Evanghelie) *Tremease elŭ la satulŭ lui, să pască porcii.*

(Tâlcŭ) Satulu se cheamă de toate năravurile de păcate, iară porcii cugetele păcatelorŭ. Şi toţi amu, câţi se vorŭ întinà întinăriei şi cu păcatele cealea realele îndulcescu-se şi se veselescŭ, porci se cheamă, şi în chipulŭ acelora sântŭ. Şi întâi mitarnicii şi tâlharii şi ucigătorii şi furii şi beţivii şi curvarii şi curvele şi obiditorii şi camatnicii şi răpitorii, şi toţi câţi întru necurăţiile aceastea întină-se, aceia toţi păstori de porci cheamă-se.

Jăluiaşte amu amărîtulŭ de omŭ să se sature şi să se îndulcească păcatelorŭ. Şi nemică nu dau lui, şi dulceţiei amu nu poate luà saţiu; şi nici cu îndulcire împlu-se carei sântŭ învăţaţi într'aceastea, că dulceaţa pacatelorŭ nu va lăcuì, nici rabdă, ce înpreună fi-vorŭ şi perì-vorŭ.

Mâncăriei acea porcească păcatulu se închipuiaşte, că are şì dulceaţă şì scârbă, că în puţină vreame se îndulceaşte, iară întru veaci munceaşte. Că câte sântŭ în lumea aceasta luminate şi pohtitoare, multă trudă şi usteneală au, iară dulceaţă puţină şi a-vremi. Că şi însăşŭ această viaţă-a noastră cu mai multă trudă, înjugată iaste, decâtŭ cu veselie. Iară deaca nu se putù sătură curvariulŭ, şi să se îndulcească de pohtele lumiei aceştiia înşălătoarea, elu-şŭ aduse aminte — că ştiià amu şi se învăţă de ce se chinuiià — şi se întoarse. Dojăniià-se amu şi se înfrângeà şi se smeriià greşitulŭ din călcarea lui, şi răutăţile lui obliciià pre elŭ şi judecà.

(Evanghelie) *Vine-şŭ întru minte, zise: «Câţi mulţi năemnici*

---

1 *De-asupra lui* sânt, *scris* nu unulŭ, ce multe duhure 8 *Scris în josul paginei (de adăogat după* iaste) iarŭ cine se delungă de Dumnezeu, şi se desparte, piare 34 *De-asupra lui* şi, *scris* se.

la tatălŭ mieu satură-se de pâine; eu pieri de foa|me. Sculà- (19) *mă-voiu de mă voiu duce cătră părintele mieu, și zice-voiu lui: Părinte, greșii la ceriu și înaintea ta, și de acmu nu sântŭ destoinicŭ să mă chemŭ fiiulŭ tău; fă-mă ca unulŭ den năemnicii tăi!» Și se sculă, duse-se cătră părintele lui.*

(Tâlcŭ) Cândŭ amu greșimŭ, afară de sine ne aflămŭ, afară amu de alŭ nostru cugetŭ sântemŭ, și fără de minte sântemŭ; iară cândŭ săvârșimŭ învățătura lu Dumnezeu și dereptatea facemŭ, atunce întru sine ne întoarcemŭ. Că întru minte-șŭ vine celŭ feciorŭ curvariu, întoarse-se, după cum e grăitŭ: «Întoarce-te, sufletulŭ mieu, întru răpausulŭ tău!» (că rapausulŭ sufletului viața și spăsenie iaste).

Trei chipure-sŭ amu ce se spăsescŭ: lucrarea și năemniciia și feciorulŭ cela bunulŭ. Că robulŭ, dereptŭ frica bătăei face bine, cumŭ grăiaște Davidŭ: «răneaște-se de frica ta pelița mea și de judecările tale temui-mă». Iară năemniculŭ, dereptŭ să ia' plată, bine și cu ogoadă lu Dumnezeu face, cumŭ iară zice dumnezeescŭlŭ Davidŭ și grăiaște: «plecai amu inima mea să facŭ dereptatea ta în veacŭ, dereptŭ plata». Iară feciorulŭ, pentru dragostea ce are cătră Dumnezeu și părintele, pre învățătura lui lucrează, cumŭ Davidŭ mărturisează, grăindŭ: «câtŭ iubii porâncile tale și leagea ta, Doamne, și în toate zile învățătură mie iaste!». Și iară: «Rădicai mânile meale cătră porâncitele tale, și acealea iubii, și glumiià-mă în dereptățile tale!». Și iară: «Minunate mărturiile tale, dereptŭ aceaia ispitiià eale sufletulŭ mieu!».

E cândŭ amu în chipulŭ feciorului află-se-va cineva și va fi delungatŭ pentru păcatele, și veade alții sufleteștile darure priimindŭ și cu trupulŭ dumnezeescŭ și sânge cuminecându-|se, atunce cade-se lui cu căire și cu umilenie (20) cuvintele aceastea să grăiască întru elușŭ: «Câți năemnici la părintele mieu satură-se de pâine, iară eu pieriu de foame! Ce mă voiu sculà den căderea pacatelorŭ, și mă voiu duce cătră părintele mieu, și zice-voiu lui: Părinte, greșii la ceriu și înaintea ta, și nu sântŭ destoinicŭ să mă chemŭ fiiul tău, ce mă fă ca unulŭ den năemnicii tăi!». Că cine amu va zice

---

17 iară *prefăcut în* iarăș, *prin scrierea unui* ș *de-asupra* 19 *Tip.* фоуорБлк.

că multŭ au mâniiatŭ a ta îndulcire şi «bogăţiia bunătăţilorŭ tale răsipiiu», şì jeluiaşte să se împreuneaze năemnicilorŭ; şi aceasta iaste un lucru mare! Că năemnicii amu cheamă-se strigaţi (ce se zice, învăţaţii la botejune, ceia ce încă n'au ajunsŭ feciori să fie, că cu sfânta botejune nume de feciorŭ priimescŭ oamenii) şi n'au dulceaţa sufletească numai, ce au şì hrană.

Aceasta amu iaste de ce grăiaşte de năemnici ce se satură. Însă unele sântŭ cuvintele cărora se căescŭ, e altele ale lu Dumnezeu dăruiri celora ce primescŭ pocaaniia. Cine vine amu la pocaanie, să nu ceară împărăţiia ceriului, nice să i se pare pre elŭ că e destoinicŭ vieţiei de vecie, ce numai singură rugă să aibă ca să scape de Gheenă şi de munca de vecie; şi dintr'aceaia elŭ puţinelŭ să aşteapte, iară Dumnezeu lui de destulŭ bunătate dăruì-i-va.

(Evanghelie) *Şi încă elŭ departe fiindŭ, văzù-lŭ pre elŭ părintele lui, şi-i fu milă d'insulŭ; şi curse, căzù pre cerbicea lui şi sărută elŭ.*

(Tâlcŭ) O, mare ciudă! Numai câtu-şŭ aduse aminte celŭ feciorŭ curvari de pocaanie, e părintele aciiaşŭ tinse iubirea sa de oameni. Nu aşteptă să ia cuvintele de ispovedanie lui, ce feace după cuvântulŭ ce grăise, că «mai nainte», zice, «de ce mă veri chemà, zicŭ: Adecă, eu».

(21) Văzù feciorulŭ de departe vii|ndŭ, şi timpină elŭ, că înainte apucă nezlobivulŭ şi de oameni iubitoriulŭ. Nu se aşteptă feciorulŭ să vie până la elŭ, ce-i mearse înainte, de apucă pre elŭ şi-lŭ sărută, arătândŭ toată până în sfârşitŭ ertăciunea-i şi milostea sa. Că numai întoarcerea păcătosului ce e cu usârdie caută Dumnezeu şi den totŭ sufletulŭ ce e pocaanie şi înfrângerea inimiei lui, şi priimeaşte elŭ şi milostea sa varsă-şŭ, şi cură către elŭ şi spre cerbicea lui cade, şi sărută elŭ. Că dereptŭ aceaia vine întru lume, ca păcătoşii să spăsească, ca şi pre acestŭ feciorŭ curvari.

(Evanghelie) *Zise părintele către slugile lui: «Aduceţi văşmântulŭ dentâi, şi îmbrăcaţi elŭ, şi-i daţi inelulŭ la mâna lui şi călţuni la picioarele lui; şi aduceţi celŭ viţelŭ hrănitŭ de-lŭ jun-*

---

24 *Tip.* вїин | ндь.

gheați; și să mâncămŭ, să ne veselimŭ; că fiiulŭ mieu acesta mortŭ erà, și învise; și pierdutŭ erà, și se află!»

(Tâlcŭ) Slugile sântŭ îngerii și arhiereii. Și șì preuții slugi sântŭ, că cu cuvântulŭ învățăturiei lorŭ întorcu-se șì alalți spre pocaanie. Și îmbracă cu veșmintele bunătățilorŭ, și inelŭ dau-le la mânile lorŭ, peceatea creștinească, celorŭ ce lucru au (că mâna iaste firea semnului, iară inelulŭ peceatea sfântului duhŭ). Că dereptŭ credința și de lucru spăsește-se omulŭ. Și călțuni dau la picioare, ca să se păzească de scorpie și de draculŭ, purtătoriulŭ de moarte, și gata să fie spre evanghelie și spre folosulŭ oamenilorŭ. Că aceasta amu iaste creștinească, ceaia ce vecinului folosescu-i.

Șarpele amu de demultŭ biruitŭ fu, și vrajbă are spre ceia ce greșescŭ, după cuvântŭ: «acesta capulŭ tău să caute și tu călcâiulŭ lui să cauți». Află amu pildă diavolulŭ a vrăjmăși, și de | reptŭ să nu-șŭ vearse veninulŭ său spre ceia ce se-au slobo- (22)
zitŭ den păcate, dereptŭ aceaia șì călțuni iau, carei se întorcŭ spre pază să fie lorușŭ, ca să poată călcà spre șarpe și spre scorpiia și pre toată tăriia drăcească, și bine să vestească pacea și dulceața, după cuvântŭ. Că frumoase sântŭ picioarele celorŭ ce bine-vestescŭ pacea și dulceața!

Cu aceastea cu toate înfrâmsețatŭ să fie omulŭ, și să se cuminece șì vițelului hrănitŭ, și să se sfințească cuminecăturiei cinstitului trupŭ și sângelui Domnului nostru, Isusŭ Hristosŭ. Iară vițelulŭ hrănitŭ și jungheatŭ și mâncatŭ, Hristosŭ iaste (că neispititŭ iaste jugului legíci păcatelorŭ, iară hrănitŭ, derep'ce că spre această taină împărțitŭ fu den tocmeala lumiei). Și pâinea ce o sfărâmămŭ, vedeare-ai, amu den grâu strânge-se; iară pre înțelesŭ, trupŭ iaste. Și acesta iaste însușŭ vițelulŭ hrănitŭ. Că toți carei se întorcŭ den păcate și se spodobescŭ sfinteei și înfricoșateei cumenecăturä, de pururea veselie îl-vorŭ părintelui Dumnezeu și slugilorŭ lui și îngerilorŭ și preuțilorŭ, că den moarte învie, și den pierduți află-se.

(Evanghelie) *Erà feciorulŭ lui cela mai mare la satŭ* (lucrândŭ aiavea întru elŭ bunătățilorŭ); *și viindŭ, apropiindu-se de casă, auzì cântări și glasuri* (întru casa lu Dumnezeu

---

32 *De-asupra lui* pururea *scris,* în.

curatŭ glasŭ iaste, de se prăznuiaşte); *şi chemă unulŭ den slujitoriu, şi întrebă: «Ce sântŭ aceastea?»* (Că îngerii amu descoaperŭ derepţilorŭ dumnezeiasca taină, şi slujitorii lu Dumnezeu sântŭ îngerii). *Elŭ zise că «fratele tău au venitŭ, şi jungè părintele tău viţelulŭ celŭ hrănitŭ, derep'ce că sănătosŭ pre elŭ-lŭ priimì». Mâniè-se şi nu vrea să între. Părintele* (23) *lui eşì, ru|gà pre elŭ* (ca un iubitoriu de feciori şi prea mândru, pre cela ce se întorsease luò-lŭ, iară pre cela ce erà de pururea, mângâè-lŭ). *Elŭ răspunse, zise părintelui: «Adecă, câţi ai slujii ţie şi nici dinioară zisa ta călcai, şi mie nici dinioară nu-mi dedeşi un edŭ, ca cu soţii miei să mă veselescŭ».*

(Tâlcŭ) Unii, amu, edului zicu-i a fi neşchită dulceaţă. E alţii vrearea sa înţelegŭ, că grăiaşte dereptulŭ, că «mie nu deade nici dinioară neşchită dulceaţă, ca pre voia mea să mă veselescŭ».

(Evanghelie) *E cândŭ fiiulŭ tău acesta mâncă avuţiia ta cu curvele, şi vine, şi jungheaşŭ lui viţelulŭ hrănitŭ.* (Avuţiia lu Dumnezeu grăiaşte-se bunătate; e curvarilorŭ iubire de dulceaţă). *Elŭ zise lui: «Fiiule, tu pururea eşti cu mine, şi toate ale meale, ale tale sântŭ».*

(Tâlcŭ) «Că pururea zisa mea săvârşindu-o, toate ale meale moşteni-le-veri! (Feciorii ca aceaia vorŭ moştenì împărăţiia lu Dumnezeu, părintelui). Nu te grijì tu de-aciia, şi nemică nedereptŭ să-l aibi!».

(Evanghelie) *«Să te veseleşti şi să te bucuri cade-ţi-se, derep'ce că fratele tău acesta mortŭ erà, şi învise; şi pierdutŭ erà, şi se află!».*

(Tâlcŭ) Arată Hristosŭ, că se cade cu destoinicie a se veselì şi a se bucurà de pocaaniia păcătoşilorŭ. Cine va vedeà mortulŭ înviatŭ, şi să nu se veselească? Sau cine va aflà ce-au pierdutŭ, şi să nu se bucure?

Mare lucru şi preaslăvită iaste a Domnului nostru de oameni iubire, şi nimea nu iaste cu de destulŭ spre mulţemita lui! Că nu numai priimeaşte-i carele se duce dela elŭ şi se delungă, ce mai vârtosŭ, cându se întoarce, cu mari daruri cinsteaşte-i şi se veseleaşte. Şi nu numai caută să

---

25 *Tip.* недерепт, *corectat în* nederept, *prin scrierea unui* p *de-asupra.*

judece | lui, ce cu bunătate spodobeaşte elŭ; şi nu numai nu (24) împută, ce şì răspunsŭ dereptŭ noi face. Derep'ce amu că mulţi den derepţi, cei ce lucrà lu Dumnezeu, de multe ori răpştescŭ de spăseniia păcătoşilorŭ. Că răpştiià şì fariseii atunce spre Domnulŭ, curaţi se ţineà şi dereptà-se pre eişŭ, dereptŭ căce priimiià curva şi mitariulŭ. Ce şì Davidŭ amu răpştindŭ arătă-se: «Până cândŭ păcătoşii, Doamne, până cândŭ păcătoşii laudă-se?». Şi Avvacumŭ iară: «Ce iaste, că calea păcătoşilorŭ dospeaşte-se?». Şi Ieremiia prorocŭ grăiaşte: «Prisădişi ei, şi prinseră-se». Şi Ilie au grăitŭ: «Cela ce se mânie pre cela ce-au greşitŭ, celuia de susŭ protiveaşte-se», cumu se scrie. Şi a'ţi mulţi mâniiare dela Dumnezeu cerŭ să fie spre ceia ce greşăscŭ şi obideascŭ. Că grăiaşte amu cu această pildă Domnulŭ către toţi carei-şŭ dereptează sineşŭ şi ocărăscŭ pre ceia ce greşăscŭ.

Să fie amu, ca şi voi, derepţi sânteţi, după feciorulŭ acela şì ugodnici să fiţi părintelui. Rogu-mă voao, dereptilorŭ şi curaţilorŭ, nu vă pare rău de spăseniia greşiţilorŭ, ce mai vârtosu vă bucuraţi şi vă veseliţi cu nuşii, derep'ce amu că şi îngerii bucură-se de pocaaniia şi de spăseniia greşiţilorŭ.

Aşa amu iaste socotirea aceştii pilde, dereptŭ ceia ce se mânie şi multŭ întreabă şi ispitescŭ de ertăciunea greşiţilorŭ şi de milosârdiia lu Dumnezeu, şi de ce e d'inşii tocmeală şi deştingerea, că nu piiarde spăsenia lorŭ. Dereptŭ aceaia, fraţilorŭ, să vămŭ fi şi derepţi, de păcătoşi să nu ne întoarcemŭ. Nici căce priimeaşte Dumnezeu pre ei, iară noi să nu ne mâniemŭ, nici de judecata lu Dumnezeu să ne mâniemŭ, ce să-i priimimŭ şi să ne închină|mŭ şi să mul- (25) ţemimŭ lu Dumnezeu, de ceia ce se-au dereptatŭ şi se-au

---

5-6 *De-asupra lui* Domnulŭ, *scris* Hristosŭ, că ei-s, *iar de-asupra lui* eişŭ, *e scris* iară pre Domnulŭ Hristosŭ răpştià 9 *Tip.* їєрмїєа 13 *Tip.* чѣꙋ грєшѫскь шѝ ѻбидѣскь. *Se pare că traducătorul sau tipograful a început construcția cu predicatul la perfect şi, după ce a scris pe* ce-au, *a continuat-o la prezinte. Posibil este însă că tipograful să fi sărit după* ce-au *un cuvânt, bunăoară* greşitŭ. *În cazul acesta interpuncția ar fi:* ce-au greşit. Greșesc şi obidesc, că... 24 se mânie *îndreptat în* nu se mânie.

spăsitŭ şi vă se păreà păcătoşi. Ce amu ştii, ome, că de cela ce-ţi pare ţie păcătosŭ, iară elu se-au pocăitŭ, şi dereptŭ aceaia cu blândŭ şi cu milă caută Dumnezeu spr'insulŭ.

Aceasta ştiindŭ, fraţilorŭ, nemică să ne mâhnimŭ, nici nădeajdea noastră să uitămŭ în reale vieţuindŭ, derep'ce amu că pământulŭ cela lucratulŭ, grăsime sadurilorŭ adauge-le. Iară după lucrure bune, toate tocmealele sufletului poţi ţineà de toate neputinţele şi de păcate, şi cătră spăsenie pre noi aduce. Dereptŭ aceaia să nu ne mâhnimŭ, că cumŭ nu iaste puteare mortului a se sculà şi să îmble, aşa iaste şi celuia ce se mâhneaşte, nu-i iaste puteare să se spăsească.

Că cumu-i iaste nedereptŭ de carele e prinsŭ de vreo boală să se junghe eluşŭ şi să se piarză, aşa nu i se dostoiaşte şi nu i se cade şi fără de milă să se junghe cu cuţitulŭ de mâhnirea, ce pocaanie a arătà mai vârtosŭ şi slavoslovie şi umilenie. Că aceasta amu, adevărŭ, bună iaste, şi cu folosŭ şi spăsenie. Şi aşa, amu, cu blândeaţe şi cu milostivnicie şi cu dragoste părintele priimì-va noi, şi va cădeà de va apucà pre noi, şi cu văşmântulŭ dentâi, celŭ fără de păcate, îmbrăcà-ne-va, şi cu făgăduirea duhului sfântŭ dăruì-ne-va, şi împărăţiei ceriului spodobì-ne-va de Hristosŭ Isusŭ, Domnului nostru, că lui e slava şi ţinearea în veciia veacului, aminŭ.

---

(26) **Dumineca lăsatului de carne.**

La liturghie. Evanghelia de la Matheiu, zaceala 106.

(Matheiu XXV, 31) *Zise Domnulŭ: Cândŭ va venì fiiulŭ omenescŭ în slava lui, şi toţi sfinţi îngeri cu nusulŭ,*

---

1 păcătoşi *îndreptat în* că păcătoşii sântu | Ce amu *îndreptat în* ci de aceia ce amu, *iar* ome, *îndreptat în* o ome **2** *De-asupra lui* pocăitŭ, *scris* şi tu nu ştii **11** *Tip.* ск спъсйскж **16** *De-asupra lui* umilenie, *scris* cătră Dumnezeu **18** *De-asupra lui* părintele, *scris* nostru, Dumnezeu. **24-25** *Titlul slavoneşte:* недѣлѣ. мѣсопоустъ. євліє, на лїтоургїи. ѿ мáтдеа. глáва, о҃s (*îndreptat în* ѕ҃s).

Variante: **27** în slava lui] *T* întru slava sa **27** sfinţi] *BT* sfinţii | îngeri] *T* îngerii.

atunce va șădeà la scaunulŭ slaveei lui; (32) și se vorŭ adunà înaintea lui toate limbile; și va aleage ei unulŭ de alaltŭ, ca un păstoriu aleage oile den capre. (33) Și va pune oile de-a dereapta lui, iară caprele de-a stânga. (34) Atunce va zice împăratulŭ celora de-a dereapta lui: „Veniți, blagosloviții de părintele mieu, de moșteniți ce e gătită voao împărăția, den tocmeala lumiei. (35) Flămânzii, și-mŭ deadetŭ mâncare; însetoșai, și mă adăpatŭ; striinŭ erà, și mă dusetŭ; (36) dezbrăcatŭ erà, și mă îmbrăcatŭ; lângedŭ erà, și mă socotitŭ; în temniță erà, și venitŭ cătră mine!“ (37) Atunce vorŭ răspunde lui dereptii de vorŭ grăì: „Doamne, cându te-amŭ văzutŭ flămândŭ și te-amŭ săturatŭ, sau setosŭ și te-amŭ adăpatŭ, (38) cându te-amŭ văzutŭ striinŭ și te-amŭ dusŭ, sau dezbrăcatŭ și te-amŭ îmbrăcatŭ, (39) cându te văzumŭ lângedŭ sau în temniță și venimŭ cătră tine?“ (40) Răspunse împăratulŭ, zicândŭ lorŭ: „Adevărŭ grăescŭ voao, că făcutŭ unora aceștea frați ai miei mai mici, mie făcutŭ“. (41) Atunce va zice și celora de-a stânga lui: „Duceți-vă dela mine, blăstemaților, în foculŭ veacilorŭ, ce e gătitŭ dracului și îngerilorŭ lui! (42) Înflămânzii, și nu-mŭ deadetŭ mâncare; însetoșai, și nu mă adăpatŭ; (43) striinŭ

1 șădeà la] *T* ședeà pre **2** aleage] *T* despărțì **2-3** unulŭ de alaltŭ] *T* unii dentr'alalți **3** aleage] *T* ce desparte **4** lui] *T* sa **5** va zice] *AC* zise | împăratulŭ] *T* împăratulŭ Dumnezeu **6** blagosloviții] *B* blagosloviți **7** împărăția, den tocmeala] *T* împărăție, den începutulŭ **8** și-mŭ deadetŭ mâncare; însetoșai] *C lipsește T* amu, și datu-mii-ați mâncare; însetoșai | mă adăpatŭ] *T* adăpatu-m'ați **9** mă dusetŭ] *T* dusetu-mă la casele voastre | dezbrăcatŭ] *T* golŭ **9-10** mă îmbrăcatŭ; lângedŭ erà, și] *C lipsește T* îmbrăcatu-mă; bolnavŭ și în temniță **10** *T lipsește* mă socotitŭ, în temniță erà **11** vorŭ răspunde] *T* răspunseră **12** de vorŭ grăì] *B* de vorŭ [gr]ăì *T* grăiră **13** te-amŭ săturatŭ] *T* țe-amŭ datŭ mâncare **14** dusŭ] *T* adusŭ în casele noastre **15** dezbrăcatŭ] *T* golŭ **15-16** te văzumŭ lângedŭ] *T* te-amŭ văzutŭ bolnavŭ **16** și venimŭ] *T* ș'amŭ venitŭ **16-17** Răspunse] *T* Și răspunse **18** că făcutŭ unora] *AC* că făcutŭ unulŭ *B* cât ați făcutŭ unulŭ de *T* cât ați făcutŭ unora de | mie făcutŭ] *BT* mii-ați făcutŭ **19** *T lipsește* lui **20** în foculŭ veacilorŭ] *T* întru foculŭ de vecie **21** dracului] *T* diavolului | îngerilorŭ] *B* îngerelorŭ | Înflămânzii] *T* Flămânzii **21-22** nu-mŭ deadetŭ] *T* nu mii-ați datŭ **22** mă] *T* m'ați.

erà, și nu mă dusetŭ; golŭ erà, și nu îmbrăcatŭ a) *mine; lângedŭ erà și în te|mniță, și nu socotitŭ mine". (44) Atunce vorŭ răspunde lui și aceia, grăindŭ: „Doamne, cându te-amŭ văzutŭ flămândŭ, sau setosŭ, sau striinŭ, sau golŭ, sau bolnavŭ, sau în temniță, și n'amŭ slujitŭ ție?" (45) Atunce va răspunde lorŭ, grăindŭ: „Adevărŭ grăescŭ voao, că nu făceați unora de acești mitutei, nece mie făceați". (46) Și vorŭ mearge aceia în munca veacilorŭ; e dereptii, în viiața de veacŭ.*

Sfârșitul Duminecii.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 3.

Înfricoșată iaste acea zi a doa venirei a lu Hristosŭ, și judecata ce va să vie, frații miei! Și cu cutremurŭ noao va să se ivească judecata aceaia, cu ispită înfricoșată, cândŭ scaunele se vorŭ pune și cărțile se vorŭ deșchide și judecătoriulŭ nefățarnicŭ va ședeà și untunearece de îngeri fără de numărŭ slujindu-i. Și atunce bucinele glăsì-vorŭ foarte cu îngerești duhure. Atunce ceriulŭ va perì, și lumea toată aprinde-se-va și se va topì. Și va fi ceriulŭ nou și pământulŭ nou, și ale pământului toate se vorŭ înoì. Atunce totŭ temeiulŭ pământului cutremurâ-se-va, și morții den morminte se vorŭ sculă, și într'o vârstă, până la unulŭ, toți vorŭ fi. Și toată firea omenească fi-va goală, și cu milă va sta înaintea județului nefățarnicŭ. Îngerii împrejurulŭ scaunului înfricoșatŭ cu frică și cu cutremurŭ sta-vorŭ, în vedeare de văpae, înfricoșați și putearnici, foculŭ munciei strelucindŭ. Cu focŭ vorŭ grăì, cu focŭ vorŭ suflà, și înaintea acelora totŭ lucrulŭ nostru cunoscutŭ va fi, și ascunsele toate

---

10 Sfârșitul Duminecii *pe slavonește:* ко҃ нє҃ 12 Cuvântul 3 *pe slavonește:* сло҃ г, *la marginea dreaptă.*

Variante: 1 dusetŭ] *T* dusetŭ în casele voastre golŭ erà] *T* golŭ | îmbrăcatŭ] *B* îmbracatŭ 2 lângedŭ erà] *T* bolnavŭ | socotitŭ] *T* cercetatŭ 3 *T lipsește* lui și | aceia] *B* ceia 7 că nu făceați] *B* cumŭ n'ați făcutŭ *T* derep'ce n'ați făcutŭ | unora] *BT* unuia | mitutei] *T* mici | nece] *T* nici 8 făceați] *BT* ați făcutŭ | vorŭ mearge] *T* se vorŭ duce 9 e] *T* iară | în viiața] *B* în viața *T* întru împărățiia | veacŭ] *T* vecie.

descoperì-se-vorŭ, câtŭ vămŭ şì noi, toţi vămŭ cunoaşte păcatele unulŭ alăltui, ca cândŭ ş'ară cineşŭ de eluşŭ cetì | (28) cărţile ce-sŭ scrise. Deci cine va puteà să rabde acea înfricoşată şi dereaptă urgie a judeţului nefăţarnicŭ, împlutŭ fiindŭ de mânie şi cu urgie, şi ìmplutŭ de plângere şi cu suspini şi cu glasŭ amăritŭ şi cu cutremurŭ, şi înfricoşatŭ şi cu clătire şi cu spargere?

Atunce toată lumea cutremurată va fi: glasŭ de zioa Domnului, zice-se, amară şi iute! Zi de mânie iaste zioa aceaia, zi de scârbă şi de nevoe, zi fără de ceasuri şi de piiardere, zi de ìntunecare şi de untunearecŭ, zi de buciunare şi de chemare! Şi se vorŭ scârbì oamenii, şi vorŭ eşì ca orbii, derep'ce că lu Dumnezeu au greşitŭ. Şi foculŭ lui fi-va de va mâncà totŭ pământulŭ, derep'ce că sfârşire şi nevoire face-va Domnulŭ Dumnezeu spre toţi ce lăcuescŭ pre pământŭ.

Ce vămŭ face carii cu multe păcate sântemŭ vinovaţi? Cumŭ vămŭ scăpà de acea muncă iute, fraţilorŭ, şi de untunearecului neluminatŭ şi de scrâşnitulŭ dinţilorŭ şi de legătura nedezlegată şi de viermii neadurmiţi şi de foculŭ nestinsŭ, de scârbe şi de greime, de amarŭ şi de boală şi de suspinare? Acolo limbile adunà-se-vorŭ; acolo sântŭ temniţele şi munca veacilorŭ! Ce vămŭ face atunce, cândŭ vămŭ fi traşi întru adânculŭ focului şi muncilorŭ? Toate neertate sântŭ acolo şi nemilostive; foculŭ lorŭ nestinsŭ şi viermii lorŭ nesfârşiţi. Că nu iaste pocaanie acolo, nici ispoveadanie. Să ne teamemŭ amu, fraţilorŭ, şi să ne plângemŭ auzindŭ aceastea cuvinte, şi să ne ispràvimŭ acicea! Să ne plângemŭ mainte de ceasulŭ aceştii puţineà vreame, să nu cumva să plângemŭ acolo în vecie. Că câţe-amŭ lucratŭ focului, şi untunearecului şi lucrămŭ! Trecut-au amu viaţa noastră, şi tăiarea morţiei apropie-se, şi în | (29) fricoşatulŭ judeţŭ, şi cu plată aşteaptă pre noi. E judeţulŭ iaste dereptŭ şi adeveritŭ unulŭ Dumnezeu! Nici mărturie trebuiaşte, nici oblicitoriu, nici arătare, că va să judece tuturora carei au fostŭ, dela Adamŭ până la sfârşenie, Ellinilorŭ şi Jidovilorŭ şi ereticilorŭ şi carei au fostŭ în creştinătatea ceaia dereapta ş'au greşitŭ. Toţi amu învie-i-va Du-

---

6 *Tip.* ӑмѫжрть   12 *Tip.* ѽменїи.

mnezeu într'aceaia zi fricoşată şi-i va adunà. Şi ascunsa acelora a tuturora descoperì-se-va, lucrulŭ lorŭ şi cuvintele, a-mijlocŭ, hiclenile şi urăciunile. Şi de toate de acealea răspunsŭ avămŭ a da, şi muncă să luomŭ; că nu va fi ceva ascunsŭ să nu fie ivită atunce, nici ascunsa să nu fie arătată. Oblicì-va amu şi înainte pune-va, înaintea feaţele a tuturora, păcatele noastre, Dumnezeu.

Ce amu vămŭ face, cândŭ judeţulŭ înfricoşatŭ ivitŭ va fi, şi noi vămŭ sta înainte-i, cu cutremuri şi râulŭ de focŭ, şi vomŭ fi cu vină de a nu ne puteà lepădarea, şi cu osândă nerăspunsă? O, ce vămŭ face atunce, fraţilorŭ, cândŭ nimea nu va fi să stea dereptŭ tine, nici-ţ-va ajutà, nici tată-tău nici muma, nici feciorulŭ, nici fata, nici nepoţii-ţi? Toţi amu atunce, cineşŭ de nevoia luişŭ, va sta, de alţi nu se va puteà grijì; că fratele nu va puteà ajutà acolo, nici sora, nici soţulŭ, nici frăţiia, nici vecinii, nici mândrulŭ, nici înţeleptulŭ, nici cunoscuţii, nici avuţiia de aurŭ, nici nemică altă ce e omenească, — ce acealea toate, nestătute vorŭ fi şi ţinute cu frică şi cu teamătŭ de osândă. Şi singuri vămŭ sta înainte de ne vămŭ judecà cu frică şi cu cutremurŭ multŭ, ori bogatŭ să va fi, ori measerŭ, ori mare, ori micŭ, ori boiarinŭ, ori
(30) slugă, ori muiare iaste, | ori bărbatŭ, ori bătrânŭ, ori tânărŭ, ori slăvitŭ, ori neslăvitŭ, ori însuşŭ şi cela ce e îmbrăcatŭ de poartă veşmintele împărăteşti. Ce numai un ajutoriu va aveà, cine de ce-au lucratŭ bine. Ori dereptare, ori osândă.

«Dumnezeu Dumnezeilorŭ, Domnulŭ, grăì şi chemă pământulŭ dela răsăritulŭ soarelui şi până la apusŭ. Şi den Sionŭ frâmseaţea frâmseţiei lui Dumnezeu. Aiavea venì-va Dumnezeulŭ nostru, şi nu tace; focŭ înaintea lui aprinde-se-va şi împrejurulŭ lui bură mare.» Nuorŭ şi negură împrejurulŭ lui, dereptatea şi judecata şi tocmeala. Scaunulŭ lui, focŭ înaintea lui; înainte-i mearge şi arde împrejurŭ vrăjmaşii lui, că vine să judece pământului, să judece lumiei în dereptate. Cu cuvinte are a întrebà dereptulŭ judeţŭ de lucrure, cineşŭ

---

9 *De-asupra lui* focŭ, *scris* va curà pre den naintea lui. 23 *Tip.* чѣлл 26 Dumnezeu *îndreptat în* Dumnezeulŭ. *Cuvintele citate între ghilemele sânt din psalmul 50, 1—3; la ele se referă nota din susul paginei* cumŭ grăeşte dereptulŭ Davidŭ.

cum au lucratŭ. Şi dereptii şi bunii de-a dereapta pune-i-va, ca blagosloviţii părintelui, întru dulcirea ce e gătită lorŭ în împărăţie chemà-i-va şi-i va bagà, în vecie să se veselească; iară hitleanii şi păcătoşii pune-i-va de-a stânga, şi ca blăstemaţii întoarce-se-vorŭ, şi într'acelŭ focŭ nestinsŭ ce e gătitŭ dracilorŭ tremite-i-va şi judecà-va lorŭ, în veaci să se muncească, cumŭ şì alŭ evangheliei cuvântŭ auzì-vămŭ:

(Evanghelie) *Zise Domnulŭ: Cândŭ va venì fiiulŭ omenescŭ întru slava sa, şi toţi sfinţii îngerii cu nusulŭ, atunce va şedeà spre scaunulŭ slaveei lui; şi se vorŭ adunà înaintea lui toate limbile; şi va despărţì ei unii dentr'alalţi, ca un păstoriu ce desparte oile den capre. Şi va pune oile de-a dereapta sa, iară caprele de-a stânga.*

(Tâlcu) Întru frica şi în isprăvirea celorŭ ce vorŭ auzì, spune Hristosŭ, Dumnezeulŭ nostru, înfricoşatulŭ lu|crulŭ (31) venitului lui. Întâiulŭ venitulu-i, a lu Hristosŭ, fraţilorŭ, când au venitŭ spre pământŭ să spăsească noi, întru sărăcie şi întru multă fără-de-cinste au fcstŭ, şi în hule şi în ocărŭ. Dereptŭ aceaia grăiaşte: cândŭ va venì întru slava sa, întru venitulŭ amu alŭ doilea, cu slavă şi cu tărie va venì, îngerii slujindŭ lui, şi cu frică şi cu cutremurŭ sta-vorŭ înaintea lui. De această zi prorocul Daniilŭ arătà, grăindŭ: «Văzui, până cândŭ scaunele puseră-se şi celŭ den zilele vechi şezândŭ; şi râu de focŭ curà pre dinaintea lui, şi mii de untunearece sta înaintea lui, şi untunearece de untunearece slujiià lui; judecătoriulŭ şedeà, şi cărţile desfăceà-se». Cândŭ vorŭ fi aceastea toate, cine va răbdà, sau cine va aveà îndrăznire? De amu Daniilŭ prorocŭ spământă-se şi cutremuratŭ fu, dară noi, păcătoşii şi greşiţii, ce vămŭ face, cândŭ vămŭ mearge la acela lucru? Că întâi va despărţì Dumnezeu păcătoşii den drepţi, şi va pune dereptii de-a dereapta sa, şi va izbăvì pre ei şi-i va slobozì den groază şi den frica lorŭ, şi atunce va strigà cătră ei: «Veniţi, blagosloviţii de părintele mieu, de moşteniţi ce e gătită voao împărăţie, den începutulŭ lumiei».

Acmu amu mestecaţi sântŭ dereptii cu păcătoşii; iară atunce foarte bine despărţiţi fi-vorŭ. Că oile amu cheamă-se sfinţii, dereptŭ blânziia lorŭ şi liniia şi împăcătura, derep'ce amu că şì rodŭ aducŭ noao sfinţii şi folosŭ, ca şì oile, şi lână dau (ce se zice, coperimântŭ dumnezeescŭ şi sufletescŭ), şi cu

lapte adapă (ce se zice, hrană cu cuviinţă dau sufletelorŭ noastre cu folosŭ şi cu spăsire). Iară caprele cheamă-se păcă-
(32) toşii, că pre strămine îmblă pre fără-legi şi pren pro | păstii; fără de ruşine sântŭ şi fără rodŭ păcătoşii, ca şì caprele. Însă oile şi caprele pre o fire sântŭ, cumŭ au derepţii şi păcătoşii pre o fire. Dereptŭ aceaia derepţii cinstiţi vorŭ fi, iară păcătoşii munciţi. Şi-i va împărţì ei Dumnezeu că nu va trebuì mărturii, că elŭ însuşŭ iaste şì mărturisitoriu, şì judecătoriu.

(Evanghelie) *Atunce va zice împăratulŭ Dumnezeu celora de-a dereapta lui: «Veniţi, blagosloviţii de părintele mieu, de moşteniţi ce e gătită voao împărăţie, den începutulŭ lumiei. Flămânzii amu, şi datu-mii-aţi mâncare; însetoşai, şi adăpatu-m'aţi; striinŭ erà, şi dusetu-mă la casele voastre; golŭ erà, şi îmbrăcatu-mă; bolnavŭ şi în temniţă, şi venitŭ cătră mine». Atunce răspunseră lui derepţii, grăiră: «Doamne, cându te-amŭ văzutŭ flămândŭ şi ţe-amŭ datŭ mâncare, sau setosŭ şi te-amŭ adăpatŭ; cându te-amŭ văzutŭ striinŭ şi te-amŭ adusŭ în casele noastre, sau golŭ şi te-amŭ îmbrăcatŭ, sau cându te-amŭ văzutŭ bolnavŭ sau în temniţă ş'amŭ venitŭ cătră tine?». Şi răspunse împăratulŭ, zicândŭ lorŭ: «Adevărŭ grăescŭ voao, cât aţi făcutŭ unora de aceşti fraţi ai miei mai mici, mii-aţi făcutŭ».*

(Tâlcŭ) O, glasulŭ cu dulce în auzire! O, câtă cinste, nezisă şi nespusă, că zise «blagosloviţii de părintele mieu!» Laudă-i aleşii şi destoinicii, că e gătită lorŭ împărăţiia, den începutulŭ lumiei. (Mai den nainte, până oameni n'au fostŭ, gătise derepţilorŭ dulceaţa ceaia ce va să fie, ce o ştiià Dumnezeu).

Încă creştinilorŭ numai ce va grăì Dumnezeu (că cătr'înşii evangheliia lui şi leage dată fu), iară cătră necredincioşi nici un cuvântŭ atunce alŭ lui nu va fi. Derep'ce amu că împreună toţi osândiţi vorŭ fi, dereptŭ aceaia se grăiaşte că «nu vorŭ
(33) învie necuraţii la judeţŭ» (ce se zice, nu vorŭ | învie să se judece, ce să se muncească).

Că grăiaşte şì aiurea că «cându se va ivì semnulŭ fiiului omenescŭ la ceriu, atunce plânge-vorŭ toate rudele pământului», un cugetŭ avândŭ spre judecată şi spre osândă. Iară acmu cătră creştini iaste cuvântulŭ, cum amŭ zisŭ. Şi de unii va grăì Dumnezeu cu dragoste, şi aceşti derepţi numai cu cinste-i

---

24 *Tip.* де́ѱ чепѹль.

va spodobì, iară păcătoşii va muncì, nu ca alalţi, ce va să-i lase nejudecaţi (ce se zice, că derepţilorŭ va să le isprăvească, că sântŭ derepţi, iară păcătoşilorŭ, că sântŭ păcătoşi). Că toţi amu va să-i judece de toate, şì de lucru, şì de cuvinte, şì de cugete, cumŭ însuşŭ Domnulŭ grăiaşte ucenicilorŭ lui, şi pre multe locure den sfânta scriptură cunoaştemŭ, că de bune lucruri cinste va să dea, iară de păcate muncă.

E acmu de unii grăiaşte Dumnezeu cu dragŭ, că va să ivească, că numai aceştea ce caută. Şì aceştea mainte va să-i judece, că cu nevoe va să fie creştinilorŭ.

Dereptŭ aceaia se cade tuturorŭ creştinilorŭ să fie toţi cu dragoste unulŭ cătră alaltŭ. «Că de aceaia vorŭ cunoaşte», zice, «că ai miei ucenici sânteţi, de veţi aveà dragoste unulŭ cătră alaltŭ». Că tăriia dragostei iaste cela ce iubeaşte mişeii şi de vecinii lui iaste-i milă şi-i miluiaşte. Că nici cu un chipŭ nu poate schimbà, ca cu cela ce are dragoste cătră toţi oamenii.

De-aciia curatŭ spune de nevoia creştinilorŭ şi de isprăvirea lorŭ. Aşa spare pre noi şi ne învaţă, deaca sântemŭ oameni, iubitori de oameni să fimŭ. Că trebuiaşte şi noao dela însuşŭ acela judecătoriulŭ dereptŭ, să-i fimŭ dragi atunce; că derepţii plată au, iară nemilostivii, nemiluire, iară milostivilorŭ miluire. Că cine miluiaşte, lu Dumnezeu dă, câtŭ de puţinelŭ: | cu mare ispravă plătì-i-va. Ce amu iaste (34) împrotiva aceii împărăţie dostoiniciia? Aiavea amu iaste, că de la ceia ce potŭ, ceare Dumnezeu de oameni iubirea, iară de la ceia ce nu potŭ, destulŭ iaste acelora numai cu vrearea inimiei să miluiască. În toate amu părţile învaţă Dumnezeu de iubirea oamenilorŭ. Că de sântemŭ putearnici, toate să le isprăvimŭ; iară de nu, după neputinţă, să ne nevoimŭ să le isprăvimŭ. Că nu mainte amu cinstì-va, sau să muncească Domnulŭ nostru şi Dumnezeu, până nu va judecà; că de oameni iubitoriu iaste şi în-lungŭ-răbdătoriu. Şi noi aşijderea spre aceaia ne învaţă, că nu va muncì mainte cine-au greşitŭ, mainte de întrebare. Aşa amu fără răspunsŭ fi-vorŭ aceia ce vorŭ fi judecaţi şi osândiţi şi munciţi.

Blagosloviţii cheamă-se sfinţii, că tatălui priimiţi sântŭ,

---

2 *Tip.* зйсе.

și moșteani împărăției făcut-au pre ei, ca să arate că soții i-au făcutŭ Dumnezeu slaveei lui, și ca feciorii lui. Nu zice amu «luați», ce «să moșteniți ca o ocină, ce iaste un părinte datoriu a da bogăție feciorilorŭ lui». Iară frații cei mici cheamă-se ai lui ucenici, sau împreună toți mișeii. Că totŭ mișelulŭ carele e creștinŭ bunŭ și mulțemitoriu, frate iaste lu Dumnezeu, după aceaia derep'ce că și Hristosŭ întru meserătate și în sărăcie viià.

Căutați amu, fraților, și păziți dereptatea lu Dumnezeu, și vă minunați de milostea lui și de eșirea-i, cum au propoveduitŭ sfințilorŭ, și i-au iubitŭ și i-au priimitŭ. Vedeți și acelora înțelepciunea ceaia buna, și să știți că, pentru smereniia și blândețele, câtŭ de ei mărturisească și propoveduiaște Dumnezeu și Domnulŭ. Câte spre mișei au fostŭ făcutŭ și spre sine au luatŭ, ca o jărtvă adus-au lui.

(35) (Evanghelie) | *Atunce va zice și celora de-a stânga: «Duceți-vă dela mine, blăstemațilorŭ, întru foculŭ de vecie, ce e gătitŭ diavolului și îngerilorŭ lui! Flămânzii, și nu mii-ați datŭ mâncare; însetoșai, și nu m'ați adăpatŭ; striinŭ erà, și nu mă dusetŭ în casele voastre; golŭ, și nu îmbrăcatŭ mine; bolnavŭ și în temniță, și nu cercetatŭ mine». Atunce vorŭ răspunde aceia, grăindŭ: «Doamne, cându te-amŭ văzutŭ flămândŭ, sau setosŭ, sau striinŭ, sau golŭ, sau bolnavŭ, sau în temniță, și n'amŭ slujitŭ ție?» Atunce va răspunde lorŭ, grăindŭ: «Adevărŭ grăescŭ voao, derep'ce n'ați făcutŭ unuia de acești mici, nici mie ați făcutŭ». Și se vorŭ duce aceia în munca veacilorŭ; iară dereptii întru împărățiia de vecie.*

(Tâlcŭ) Vaide de toți păcătoșii, și mai vârtosŭ nemilostivilorŭ! Că dereptii amu și milostivii moșteni sântŭ împărăției, derep'ce amu că dragostea au isprăvitŭ, ce iaste vârhulŭ bunătăților: dragostea amu cinste iaste milosteniei. Iară nemilostivii și nedereptii întru focŭ vorŭ fi tremeși, derep'ce că urîciune au strânsŭ, vârhulŭ și rădăcina a tuturorŭ realelorŭ, și se protivească cu rău dragostei: cinstea amu urîciuneei iaste nemilosteniia. Și milostivii amu, milostivului și de oameni iubitoriulŭ, lu Dumnezeu, ċhipuescu-se; iară ne-

---

20 *Tip.* тѣнницѫ 24 *Tip.* кѡwа 36 chipuescu-se *îndreptat în* închipuescu-se.

milostivii, nemilostivului și de oameni urîtoriu, diavolului, închipuescu-se. Dereptŭ aceaia, carei vorŭ fi de-a stânga, întru focŭ tremite-i-va Dumnezeu, ce l'au gătitŭ dracului și îngerilorŭ lui (derep'ce că nemilostivi sântŭ dracii și cu rău pururea și cu vrajbă sântŭ cătră noi, și pentru aceaia se găteaște lorŭ foculŭ de vecie). Și într'aceaiașŭ muncă osândi-se-| vorŭ și păcătoșii, căce c'au îmblatŭ pre voia dracilorŭ, (36) derep'ce că dereptŭ alŭ lorŭ lucru blăstemați sântŭ. Că n'au gătitŭ Dumnezeu oamenilorŭ foculŭ, nici muncile făcutu-le-au dereptŭ noi, ce pentru diavolulŭ, iară noi ne-amŭ făcutŭ înșine vinovați muncilorŭ.

Să ne teamemŭ de acmu, deaca înțeleasemŭ, frațilorŭ, ca cela ce sântŭ de-a stânga. Nici ca curvarii, nici ca răpitorii, nici cu altŭ ceva ce-amŭ greșitŭ osândiți vorŭ fi, ce derep'ce că n'au miluitŭ carei le cereà și le trebuiià de la ei ajutori. Că totŭ omulŭ ce va aveà multŭ și nu va miluì, răpitoriu iaste și camatnicŭ, macarŭ și pre nimea să n'ară obidì. Că aiavea e amu, că câtŭ vorŭ aveà bogații de destulŭ, și mai multŭ de câtu le trebuiaște, aceaia elu o răpeaște de la cela ce-i trebuiaște, și nu o dau acelora. Că de-ară fi pusŭ avuțiia bogații depreună, n'ară fi mișeii în nevoe fiindŭ nici dinioară; ce derep'ce au încuiatŭ aceasta ș'au strânsŭ lorușŭ bogații, dereptŭ aceaia sântŭ în nevoe mișeii. Dereptŭ aceaia aiavea sântŭ răpitori și nemilostivi, că atâțea obidescŭ, câți ară puteà ei grijì, și nu da lorŭ.

Iară să se atâta osândescŭ ceia ce nu miluescŭ den avuțiia lorŭ, cu câtŭ mai vârtosŭ osândiți fi-vorŭ carei răpescŭ munca striinilorŭ, și den lacrămele și cu sângele mișeilorŭ îmbogățescu-se! După aceastea și câți alalți cu alte păcate, și cu iubitura dulceției și cu necurățiia carii lucrați, nu vă înșelareți, derep'ce amu că totŭ curvariulŭ și necuratulŭ, sau camatniculŭ, cumŭ grăiaște dumnezeesculŭ apostolŭ, nu vorŭ aveà parte împărățiia ceriului. Dereptŭ aceaia duce-se-vorŭ aceia în munca de vecie, iară dereptii în viața de vecie. | Că cumŭ amu sfinții au nesfârșită și în (37) vecie bucurie, asijderea și păcătoșii și nedereptii nesfârșită și în vecie muncă vorŭ aveà.

Dereptŭ aceaia, frațilorŭ, să apucămŭ înainte cu față de ispovedire județului, cu lacrăme și cu suspini și cu mi-

lostenic, şi cu eftinie de săraci lu Hristosŭ să ogodimŭ. Să hrănimŭ săracii, ca den masa lu Dumnezeu să ne hrănimŭ; să adăpămŭ setoşii, ca la cea apă de răpausŭ să lăcuimŭ şi să răposămŭ; striinii şi ceia fără case, în casele noastre să-i băgămŭ; golii să-i îmbrăcămŭ, ca coperimântulŭ lu Dumnezeu alŭ ceriului să priimească noi, şi să ne sălăşuimŭ în piştea raiului întru veaci; bolnavii să-i cercetămŭ, ca cela ce-au purtatŭ neputinţele omeneşti, Domnulŭ, să cearcete şì ale noastre neputinţe şi să ne vindece; şi carei sântŭ în temniţă, să meargemŭ la ei, ca să ne izbăvimŭ de aceale temniţe, ce vorŭ să fie, şi munci. De aceastea, de toate, să fimŭ, fraţilorŭ, tari şi bogaţi. Şi cărora trebuiaşte de ale trupului trebuinţe, de câtu ne e putearea, să slujimŭ trebuinţa lorŭ; şi carei sântŭ flămânzi de sufletŭ şi însetoşaţi şi striinaţi, şi golilorŭ şi bolnavilorŭ, şi carei sântŭ în temniţe, sufleteaşte să le dămŭ de ce le trebuiaşte. Arhiereii şi preuţii, învăţătorii de suflete, să-i ascultămŭ, în toate chipurele să le slujimŭ de ce ne învaţă cu bine, ca den partea ceaia stânga să ne izbăvimŭ şi de acea înfricoşată şi groaznică judecată să scăpămŭ, de ceia ce-sŭ tremeşŭ în foculŭ nestinsŭ, şi cu sfinţii ceia aleşii, carei sântŭ de-a dereapta, să fimŭ împreunaţi, şi de a celui glasŭ dulce şi fericatŭ să ne spodobimŭ, cu ceia ce-i cheamă, cu blagosloveniia tatălui, întru a ceriului şi în blagoslovita împă|răţie nesfârşită şi fericita. Ce
(38) să fimŭ toţi noi de să ne spodobimŭ, cu dulceaţa şi de oameni iubirea a Domnului nostru Isusŭ Hristosŭ, că lui se cuvine toată cinstea şi slava şi închinăciunea, întru veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca brânzii.

Evanghelie de la Mateiu, zaceală 17.

(Mateiu VI, 14) *Zise Domnulŭ: Să amu vreţi lăsà oamenilorŭ greşalele lorŭ, lăşà-va şi voao tatălŭ vostru*

29-30 *Titlul slavon:* недѣлѧ сырна. Єѵⷢ҇ліє. ѿ Ма́тѳеи. гла́ва, ѕі.
Variante: 31 amu vreţi lăsà] *AC* amu lăsare tu *T* veţi lăsà.

den ceriu greşalele voastre; (15) e să nu vreţi lăsà oamenilorŭ greşalele lorŭ, nece tatălŭ vostru den ceriu nu va lăsà greşalele voastre. (16) E cându vă postiţi, nu fiţi ca acoperiţii ce se întristează: strămută-şŭ faţa lorŭ, ca să se ivească oamenilorŭ că se postescŭ. De-adevărŭ grăescŭ voao, c'au luatŭ plata lorŭ. (17) Tu, cându te posteşti, unge capulŭ tău, şi faţa ta o spală, (18) ca să nu te iveşti oamenilorŭ că te posteşti, ce tatălŭ-tău, ce e în taină, şi tatălŭ tău vedeà-va în ascunsŭ, da-va ţie aiavea. (19) Nu vă ascundeţi comoară în pământŭ, io viermii o răzbescŭ şi putredeaşte, şi io furii o sapă şi o fură. (20) Ascundeţi-vă comoara în ceriu, io viermii nu o răzbescŭ, nece putredeaşte; io nece furii o sapă, nece o fură. (21) Şi io iaste comoara voastră, aciia va fi şi inema voastră.

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură dentru ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 4.

Iată amu a celui de patruzeci de zile postŭ previre, că se deşchide noao, fraţilorŭ! Iată amu că cătră uşa postului

---

11 *Tip.* ръвескь **15** кóнецъ недѣлѣ **17** сл҃о, д҃, *tipărit în josul paginei.*

1 ceriu] *ABC* ceri | e să nu vreţi] *AC* e să nu lăsare tu *T* iară să nu veţi lăsà **2** nece tatălŭ vostru] *T* nici părintele **2-3** ceriu nu va lăsà greşalele] *AC* ceri lăsà-va voao greşalele *B* ceri nu vă lăsà greşalele **3** E cându vă postiţi] *C* ˬCându vă postiţi T_1 Ce cându te posteşti, ome, T_2 Postindu-vă | *B* [nu] **4** acoperiţii ce se întristează] *B* acoperiţii ce se întristeaz[ă] T_1 făţarnicii mâhniţi T_2 şi ceia făţarnicii, de se întristà | strămută-şŭ] *ABC* strămutează T_1 ce-şŭ strămutează T_2 şi-şŭ strămutà | lorŭ] *AC* sa **5** *B* [se i]vească | De-adevărŭ] *B* D[e-ade]vărŭ T_2 Adevărŭ **6** c'au luatŭ] *AC* că luà-ş-vorŭ T_1 că-şŭ vorŭ piiarde aceia T_2 că-şŭ vorŭ piiarde | *B* [lorŭ] | Tu] *T* E tu **7** spală] *ABC* lă **8** iveşti] *AC* posteşti | că te posteşti] *AC* să te iveşti | tatălŭ] *T* tatălui **8** ce e în taină] *T* întru ascunsŭ **9** tatălŭ tău vedeà-va în ascunsŭ da-va ţie] *T* tatălŭ vedeà-ţ-va ascunsulŭ, da-ţ-va ţie | aiavea] *A* aiave **10** vă ascundeţi] *T* strângereţi voao | comoară] *AC* vistiiariulŭ | io] *T* unde **11** şi io] *T* şi unde **12** Ascundeţi-vă] *T* Ce vă strângeţi | comoara] *AC* vistiiariulŭ *T* comoară | ceriu] *AB* ceri | io] *T* unde **12-13** răzbescŭ, nece] *T* răzbăscŭ, nici **13** io nece furii o] *T* şi unde furii nu o | nece] *T* nici **14** Şi io iaste comoara voastră, aciia va fi şi inema voastră] *T* Unde sântŭ comoarăle voastre, acolo sântŭ şi inimile voastre | inema] *AC* inima.

ajunsemŭ, şi nevoinţa sufletească înainte zace! Acmu amu **spăseniia noastră** apropie-se, nu ca cându ne săturamŭ şi **ne îndulciiamŭ** şi prea-mâncamŭ. Iară deaca se apropie lumina **spăseniei** noastre, iară noi cu bucurie şi cu inimă bună **şi veaseli** să întrămŭ întru întâia deşchidere a ţineriei. Că **iată amu** că scăpămŭ de cea bură rea şi iute, şi de cearte, **şi ajunsemŭ** la cea adăpostitură | bună şi fără voroavă, la **adăpostŭ** şi la linŭ şi fără-scârbă, şi adevărŭ la spăsenie, şi **scapămŭ** de nuorulŭ nesaţiului şi de bură şi de cufundarea **fără** de măsură.

Scăpămŭ amu de turbureala lumiei şi de valurile cealea silnicile şi de vântulŭ cela neopritulŭ şi greulŭ, şi ne dezlegămŭ de dulceaţa trupului şi de grija pământului şi de voroave, şi de întuneareculŭ neştiinţei slobozimu-ne, şi la limpeziia ce e de folosŭ sufletului, ţinearea, ajunsemŭ. Dereptŭ aceaia această înfrâmseţată şi luminată zi, cu dragoste şi cu veselie să o priimimŭ, şi pâcla şi întunecatulŭ, vătămătoriulŭ sufletelorŭ noastre, lucrulŭ păcatului, să-lŭ lepădămŭ. Carele amu sântŭ acealea lucrure? Curviia, necurăţiia, chinulŭ râvnirei ceaia reaoa, şi asupriciunea, camăta, şi şì alalte. Şi să ne îmbrăcămŭ întru arma ceaia luminata.

Că de vomŭ vrea noi, noi avemŭ puteare a lepădà şi a dezbrăcà lucrulŭ cela întunecatulŭ, şi păcatele, ca o cămaşă. Şi să ne îmbrăcămŭ întru îmbrăcământulŭ cela luminatulŭ şi alŭ curăţiei şi de sfinţie, ce sântŭ armele sufletului, şi ca întru zioa ceaia cinstita să îmblămŭ. Că fără-de-cinstei şi a ruşinei vina-i iaste păcatulŭ, iară cinstea şi omeniia, elu o chiştigă lucrulŭ cela bunulŭ. Să nu preamâncăriei şĭ beţiei să ne bucurămŭ; să nu aşternuturilorŭ şi spurcăciunilorŭ să lucrămŭ, şi clevetelorŭ şi urîciuniei să ne topimŭ. Că den ocărîre şi den cântecele beţiei, dentr'acealea întru toate necurăţiile cădemŭ. Ce să ne îmbrăcămŭ în Domnulŭ Isusŭ Hristosŭ, că cine se îmbracă în Hristosŭ, toate bunătăţile are, derep'ce că curăţitoriu iaste tuturorŭ sufletelorŭ şi trupurilorŭ de toate chipurile arătarea lu Hristosŭ, şi nevoitoriu spre lucrulŭ sufletescŭ. Şi ogoadă trupului să nu facemŭ de
(40) râvnire şi de pohte ce nu se | cuvinŭ. Iară a ogodì de a tru-

---

28 *Tip.* кȣȣнль.

pului nevoe, neopritŭ iaste şi fără păcatŭ; iară ce sântŭ spre râvniri spurcate şi necuvioase a grijì trupulŭ, nu se cade şi e păcatŭ.

Dereptŭ aceaia mă rogŭ voao, trupulŭ numai de sănătate să-lŭ grijimŭ, nu de spurcăciuni şi de pohtele trupeşti să grijimŭ trupulŭ. Şi cine e neputinciosŭ de sufletŭ, cu credinţă să-lŭ priimimŭ. Şi de ce greşescŭ noao fraţii cătră noi, toate greşalele şi datoarele să ertămŭ. Că de vămŭ lăsà oamenilorŭ greşalele lorŭ, lăsà-va şì noao greşalele noastre părintele nostru den ceriu, că ertăciunea greşalelorŭ noastre aflà-o-vămŭ den ertăciunea ce ertămŭ noi fraţilorŭ noştri. Că milostea Domnului iaste întru ceia ce miluescŭ, şì milosteniia ce e cătră vecinulŭ, acoperită iaste. Că de nu vămŭ lăsà, ertăciune n'avămŭ a priimì, că cu ce măsură vămŭ măsurà, măsurà-se-va noao. Aceastà amu de Dumnezeu glăsitoriu ievanghelistŭ Matthei răspunde noao astăzi.

(Evanghelie) *Zise Domnulŭ: Să veţi lăsà oamenilorŭ greşalele lorŭ, lăsà-va şì voao tatălŭ vostru den ceriu greşalele voastre; iară să nu veţi lăsà oamenilorŭ greşalele lorŭ, nici părintele den ceriu nu va lăsà greşalele voastre.*

(Tâlcŭ) Iubitoriulŭ de oameni Dumnezeu pururea jeluiaşte spre spăseniia tuturorŭ oamenilorŭ, şi nici dinioară nu va moartea păcătoşilorŭ, ce în toate zile aşteaptă cumŭ toţi să se întoarcă spre pocaanie. Şi multe, în multe chipuri, arată noao cărări de pocaanie şi de spăsenie, şi mai lesne a îmblà după aceastea dat-au noao. Ce greu amu iaste noao înţelepciunea smerită, sau ce vătămătură iaste, când ne înfrângemŭ inema şi ne împăcămŭ sufletulŭ? Sau şì spre sine a ocărî, şi a ne dereptà în blândeaţe, şi a strânge răbdare, şi a lucrà sufleteaşte, şi a nu osândì nimea, sau cu cuvântulŭ a întrebà, şi fratele său a miluì după putcare? Încă de vămŭ vreà noi, multe cărări avămŭ ce | ne ducŭ la spăsenie! Iară (41)
o cale de ceale ce ducŭ pre noi în spăsenie, iaste să nu ne aducemŭ aminte de greşale, oarecâtŭ de multŭ să vorŭ greşì noao fraţii noştri sau vecinii noştri. De aceasta însuşŭ dulcele şi nezlobivulŭ Dumnezeu leage pus-au noao ş'au învăţatŭ pre noi, cumŭ să lăsămŭ noi greşalele fraţilorŭ noştri

9 *Tip.* ѹменилѡр҃.

carci greşescŭ noao, ca şì noao Dumnezeu să iarte greşalele ce greşimŭ noi în toate zilele şi în toate ceasurile.

Den toată scriptura, de dragostea frăţiei şi de dragostea ceaia curata mai vârtosŭ învaţă Dumnezeu pre noi, şi râvnirea aceştii dragoste va să o bage Domnulŭ întru inimile noastre. Că şì aciceа roagă şi învaţă pre noi, în toate năravurele, să nu ne aducemŭ aminte de răulŭ, nici să dosădimŭ, sau să ne certămŭ, căce că rădăcina a toate bunătăţile iaste dragostea, şi toate vrăjmăşiile şi pierzăturile dragostea le biruiaşte, şi le goneaşte Dumnezeu. Aiavea amu iaste, că dragostea protivitoare iaste mâniei ceaia reaoa. Şi aceasta învaţă pre noi Dumnezeu, să nu ţinemŭ pizmă, ce-au datŭ noao învăţătură, ca noi să ertămŭ fraţilorŭ noştri şi vecinilorŭ greşalele, că se făgăduiaşte că va ertà şì păcatele noastre. Nemică altă nu iaste aşa mai urîtŭ lu Dumnezeu, decâtŭ urîciunile şi cându e omulŭ către vecinu-său fără milă şi fără de ruşine. Dereptŭ aceaia cumŭ vămŭ face noi fraţilorŭ noştri şi vecinilorŭ, aşa va face şì noao Dumnezeu. Iară să vămŭ lăsà noi fraţilorŭ şi vecinilorŭ noştri greşalele ce greşescŭ ei noao, noi încă vămŭ dobândì dela Dumnezeu darŭ de ertăciunea greşalelorŭ.

Şi noi amu trebuiaşte înşine aşa să lăsămŭ şi să facemŭ şi să ertămŭ. Că lu Dumnezeu nu-i trebue ertare, ce noi amu să ertămŭ fraţilorŭ şi soţilorŭ, că Dumnezeu tuturorŭ iartă. Noi amu vinovaţi sântemŭ lu Dumnezeu mii şi untunearece de păcate, iară Dumnezeu iaste fără de păcate.
(42) Dereptŭ aceaia noi trebuiaşte să ertămŭ greşalele | fraţilorŭ noştri, şi să lepădămŭ totŭ răulŭ şi hitleniia dela inema noastră, şi să îmblămŭ cumu se cade creştinilorŭ, carei ne chemămŭ pre numele lu Hristosŭ. Să nu zicemŭ că mult amŭ ertatŭ fraţilorŭ, ei iară greşiră noao. Adecă amu, şì noi să avemŭ a auzì dela Dumnezeu, căce şi noi încă multŭ greşimŭ lu Dumnezeu! Pentru aceaia să nu zicemŭ noi că mare greşală au greşitŭ noao vecinii, sau multŭ rău ne-au făcutŭ fraţii noştri, ş'au asupritŭ pre noi, ş'au obiditŭ noi, ce nu putemŭ ertà pre ei. Că oarecâte vămŭ ertâ fraţilorŭ noştri, atâta mai multe ertà-va noao nezlobivulŭ Dumnezeu, derep'ce amu că mai multe şi mai greale sântŭ păcatele noastre. Iară de vămŭ lăsà, elŭ va lăsà şì noao, şi de vămŭ

ertà, elŭ va ertà şì noao; iară să vămŭ ţineà pizmă spre fraţii noştri, ţineà-va şì Dumnezeu spre noi; iară să ne vămŭ mâniià pre ei, mâniià-se-va şì Dumnezeu spre noi; şi cumŭ vămŭ măsură, aşa se va măsurà şì noao.

Auziţi şi prorocululŭ Zaharia, ce grăiaşte: «Răulŭ ce-au făcutŭ fratele tău şi ţe-au greşitŭ, să nu-lŭ pomeneşti întru inema ta!» Şi cineşŭ cu cugetŭ rău să n'aibă spre vecinulŭ său şi întru inema sa, că totŭ amu pomenitoriulŭ de rău, fără leage iaste; şi cine ascunde vrajba, elŭ strânge hitlenşugŭ.

De toată nedereptatea, nu pomenì de rău vecinului tău, ce, de va fi vrăjmaşulŭ tău flămândŭ, tu satură pre elŭ, şi de e setosŭ, tu-lŭ adapă, şi lasă toată greşala vecinului tău, şi atunce, de te veri rugà, păcatele tale slobozì-ţi-se-vorŭ. Şi iară grăiaşte: «Omulŭ de omŭ păzeaşte mânie, şi dela Dumnezeu caută vindecare». Fiindŭ însuşŭ trupŭ, elŭ păzeaşte vrajba. Dară cine va curăţì păcatele lui? Adu-ţi aminte, o ome, de moartea ta, şi te opreaşte de vrajbă, şi te lasă de ceartă; atunce veri | împuţinà păcatele tale. Cine i-e frică de (43) Dumnezeu, acela uraşte realele şi dosada şi trufa şi căile cealea hitleanele. Nu zice tu că «în ce chipŭ fu elŭ către mine, aşa voiu fi şi eu către elŭ», ce tu, ome, rabdă în Domnulŭ, ca să-ţi ajute. Că de veri îmblâ în calea derepţilorŭ, viaţă veţi aveà; iară pre calea celora ce cugetă rău, spre moarte te va duce. Că dumnezeesculŭ apostolŭ Pavelŭ încă zice: «Părăsiţi toată spurcăciunea şi totŭ răulŭ; ce blândeaţele luaţi şi ascultaţi cuvintele meale, şi puteâ-veţi spăsì sufletele voastre. Nu fiţi în minte de coconŭ, ce în răulŭ să fiţi coconi».

Să fugimŭ amu, fraţilorŭ, de păcatele cealea realele şi de cugete reale, ca să nu delunge pre noi den drăznirea lu Dumnezeu. Că nu poate amu nimea îndrăznì către Dumnezeu, cine are această neputinţă (ce se zice, cugetŭ rău). Ce să stai înaintea lu Dumnezeu cu inemă curată şi rugăciune bună, că ne apără amu şi ne învaţă grăindŭ: «Cândŭ veri aduce darulŭ tău la besearecă, şi acolo de-ţi veri aduce aminte că are ceva pizmă fratele tău spre tine, lasă tu acolo darulŭ tău înaintea beseareciei, şi pasă mainte de te împacă cu fratele tău, şi atunce vino de du darulŭ tău în besearecă».

(Evanghelie) *Ce cându te posteşti, ome, nu fiţi ca faţarnicii mâhniţi ce-şŭ strămutează faţa lorŭ, ca să se ivească oamenilorŭ că se postescŭ. De-adevărŭ grăescŭ voao, că-şŭ vorŭ piiarde aceia plata lorŭ!*

(Tâlcŭ) Învaţă pre noi acicea Dumnezeu, cine ne greşaşte, să ertămŭ noi greşalele lorŭ, şi păcatele şi măriia ceia deşarta, ca spurcăciunea sufletului şă o spălămŭ. Aşa ne zice şi ne învaţă, ca nu numai să ne arătămŭ şi a drăznì, cându ne postimŭ noi, ce mai vârtosŭ să ne nevoimŭ noi în-
(44 tr'ascunsŭ să ne postimŭ şi fără făţărie. | Că mulţi amu oameni au fostŭ făcutŭ bunătăţi şi nemica d'insele n'au avutŭ folosŭ, c'au fostŭ făcândŭ totŭ în laudă şi în trufă. Să nu vă pare voao, fraţilorŭ, căce nu le-au folosîtŭ bunătăţile lorŭ, ce pentru aceaia, că n'au făcutŭ cumu se cade. Că nu poţi zice că e bună ceaia ce nu e bună. Şi iară, dereptulŭ dereptatea goneaşte (ce se zice, milosteniia ceaia buna), iară cela ce face milostenie şi strigă şi arată oamenilorŭ că face, nemica acela de milosteniia lui nu i-e folosŭ. Şi rugăciunea mare armă iaste cela ce o ţine; ce iară cându se preamăreaşte, acela se protiveaşte celui fariseiu, deci-şŭ piiarde rugăciunea lui. Aşa iaste şi lucrulŭ postului, că cela ce-l va ţineà postulŭ cumu se cade şi fără făţărie, mare folosŭ va aveà acela dela Dumnezeu; iară cela ce va postì în făţărie, nici un folosŭ nu iaste lui.

(Evanghelie, cândŭ amu zice:) *Postindu-vă, nu fiţi ca şì ceia făţarnicii, de se întristà şi-şŭ strămutà faţa lorŭ, ca să se ivească oamenilorŭ că se postescŭ. Adevărŭ grăescŭ voao, că-şŭ vorŭ piiarde plata lorŭ.*

(Tâlcŭ) Că erà întru Jidovi unii aşa, erà îngăduitoriu oamenilorŭ, ce numai pentru lauda oamenilorŭ ei se postiià. Cu minciuni şi cu bârfeale ei se arătà oamenilorŭ, şi faţa loru-şŭ strămutà şi se întristà şi îmblà mâhniţi, ca să-i vază alalţi că se postescŭ. Făţarnicŭ amu iaste acela ce, de cumu i-e obrazulŭ, elu-lŭ strămutează într'altŭ chipŭ (ce se zice, să iaste neştine săracŭ şi are faţă frumoasă spre elŭ pusă, elu-şŭ strămutează faţa, dereptŭ să-lŭ miluiască). Aşa făceà şi ei; cându se postiià, ei-şŭ strămutà faţa, dereptŭ să-i laude

---

16 *Tip.* чѣєє **36** *Tip.* мѣлꙋмскѫ.

oamenii, şi se arătà postitori. Ce noi să nu facemŭ ca ei. Că iată că zice Dumnezeu, să nu postimŭ noi pentru | să ne (45) laude oamenii, ce pentru folosulŭ cela ce vămŭ să avemŭ dela Dumnezeu.

Postulŭ iaste, nu numai de carne a nu mâncà, ce şì de reale a te lăsà, şi câte puţinŭ a mâncà, nu a doa zi să mâncămŭ, ce să nu mâncămŭ bucate în toate chipure. Postulŭ iaste, ca o masă cându o vezi tocmită cu bucate; postulŭ iaste, să nu spui nemunuia, ce cându e vreamea, să aşteapte. Postulŭ adeveritŭ iaste, nu numai să topimŭ trupulŭ, ce de ce mâncămŭ noi să împărţimŭ şì altora să mănânce, să dămŭ mişeilorŭ, ca să priimească hrană dela noi, să se sature. Şi rugà-se-vorŭ dereptŭ noi, şi priimitŭ va fi de Dumnezeu postulŭ nostru. Că zice: «Cându te posteşti, frânge pâinea sa flămânzilorŭ».

Prorocŭ Ioilŭ grăiaşte: «Sfinţiţi .postulŭ, propoveduiţi cu ogodire şi strigaţi: vai de noi, vaide, că aproape e zioa Domnului». Şi iară: «Întoarceţi-vă cătră mine, cu toată inema voastră, cu postŭ şi cu plângere şi cu suspini. Şi înfrângeţi inema voastră, nu veşmintele voastre, şi vă întoarceţi cătră Domnulŭ nostru, că milostivŭ şi eftinŭ iaste şi îndelungŭ răbdătoriu şi multŭ milostivŭ, şi căiaşte-se de realele noastre».

Şì sfântŭ Davidŭ grăiaşte: «Eu amu, cândŭ aceia dodeiià-mi, îmbrăcà-mă în saci şi smeriià cu postulŭ sufletulŭ mieu. Genuchele meale slăbiià de postŭ, şi trupulŭ mieu schimbà-se dereptŭ untulŭ». Şì alŭ nostru dulcele Dumnezeu va cu lucru să înveaţe pre noi, că mai nainte însuşŭ postì-se. Şi de celŭ omŭ ce erà drăcitŭ, grăì Hristosŭ: «Această rudă cu nemică nu poate eşì, fără de cu rugăciune şi cu postŭ». Şi sfinţii lui ucenici şi apostoli cu trudă şi cu postŭ şi cu rugăciune trupurile lorŭ învaţară, şi seamne mari | şi ciudese (46) făcură. De-aciia şì de Dumnezeu văzătoriu Moisì patruzeci de zile se postì, leagea luò. Şì prorocŭ Iliia atâtea zile postì, şi ceriulŭ încuè. Trei coconi cu postulŭ stinseră cuptoriulŭ de focŭ, şi muncitoriulŭ fără-leage biruiră. Şì prorociţa Anna cu postulŭ şi cu rugăciunea cu Samuilŭ purcease, şi imputarea fără de feciori slobozì. Postulŭ den începutŭ în rai au fost datŭ. Întâi, poràncă Adamŭ o au luatŭ, den pomulŭ ce ştie binele şi răulŭ să

nu mănânce. Iată că zise Dumnezeu lu Adamŭ şi Evei, să nu mănânce den celŭ pomŭ; şi aşa tocmì şi învăţă să postească, de acelŭ pomŭ să nu mănânce. Şi de-ară fi postitŭ ei, şi de-ară fi ţinutŭ, să nu mănânce, acmu n'ară trebuì noao a postì; ce derep'ce n'au postitŭ ei atunce, noi toţeamŭ fostŭ căzuţi den dulceaţa raiului. Çe noi să ne postimŭ, fraţilorŭ, ca iarăşŭ în rai să ne întoarcemŭ. Capulŭ amu vieţiei raiului postulŭ iaste. Că nu erâ amu în rai vinŭ, nici jungheare de dobitocŭ, nici mâncare de carne, ce după potopŭ au fostŭ vinŭ, şi după potopŭ au fostŭ de toate bucatele. Cum au fostŭ zisă noao, de toate legumile să mâncămŭ; iară cându se cunoscù sfârşitulŭ, atunce ertată fu să mâncămŭ de toată dulceaţa.

(Evanghelie) *E tu, cându te posteşti, unge capulŭ tău, şi faţa ta o spală, ca să nu te iveşti oamenilorŭ că te posteşti, ce tatălui tău întru ascunsŭ; şi tatălŭ vedeà-ţ-va ascunsulŭ, da-ţ-va ţie aiavea.*

(Tâlcŭ) Că oamenii dentâiu semnŭ de bucurie aveà de se ungeà cu untŭ după ce se îmbăià. Şi noi amu aşa să ne ivimŭ, bucurându-ne, să ne spălămŭ toţi şi să ne curăţimŭ cu numele Domnului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ, şi cu duhulŭ
(47) Dumnezeului nostru. | Den strămoşiia amu păcatelorŭ cu sfânta botejune slobozitu-ne-amŭ, den păcate ce-amŭ fostŭ după aceaia, cu pocaniia slobozitu-ne-amŭ. Iară untulŭ să înţeleageţi că e milosteniia, iară capulŭ nostru iaste Hristosŭ ce se cade să se ungă cu milosteniia, şi feaţele noastre, ce sântŭ firea, să le spălămŭ cu lacrăme.

Postulŭ iaste nu numai să ne ţinemŭ de bucate, ce de toate păcatele să ne ferimŭ. Grăiaşte amu Dumnezeu cătră Isaia prorocŭ: «N'amŭ alesŭ eu acestŭ postŭ aşa?» Ce iată cumŭ iaste postulŭ: «Să rumpi legătura fără-legiei, dezlegătura, călcătura; slobozeaşte ceia carei patŭ năpaste, şi tot tarulŭ dezrupe. Flămândului frânge pâinea ta; mişeii şi striinii ia-i în casa ta; cândŭ veţi vedeà golulŭ sau dez-

---

1 *Tip.* дóмнезеȣ **31** să rumpi *îndreptat în* să dezlegi toată **31-33** *Adnotatorul şterge cuvintele* dezlegătura *până la* dezrupe, *făcând în susul paginei următoarea notă* şi toată ce iaste scrisŭ fără dereptate să o rumpi şi îndereptează: întoarcerea sarcinei ceii cu nevoe şi slobozeaşte plenuiţii *(sic!)* întru slobozie.

brăcatulŭ, îmbracă-lŭ şi coapere pre elŭ; şi ruda ta să nu urăşti», zise Domnulŭ, «că atunce de demâneaţă va luminà lumina ta, şi ranele tale curându se vorŭ vindecà (ce se zìce, păcatele ertà-ţi-se-vorŭ), şi va mearge dereptatea ta înaintea ta, şi slava lu Dumnezeu acoperì-te-va».

De veri amu vărsà lacrămi pre faţa ta, sufletulŭ tău curăţì-veri den păcate; şi cu milostenie de veri mângâià săracii, aceaia iaste unsura capului tău (ce se zice, Hristosŭ); atunce venì-va, ca lumina, dereptatea ta, şi putearea lu Dumnezeu păzì-te-va.

Trei tării are sufletulŭ: una urgiia, alta iaste pohta, alta iaste cuvântulŭ. Împrotiva acestorŭ tării ale sufletului, şì învăţătură dat-au noao Dumnezeu: milosteniia şi postulŭ şi cuvântŭ de rugăciune. Că cu milosteniia întâi urgiia sufletului domolì-o-veri; iară cu postulŭ pohta trupului slăbì-o-veri; iară cu cuvântulŭ rugăciuniei firea-ţi veri curăţì şi mintea-ţi veri luminà, şi spre căutarea ceaia | adeverita tocmì-te-va a (48) căutà. După aceaia iară zice Hristosŭ:

(Evanghelie) *Nu strângereţi voao comoară în pământŭ, unde viermii o răzbescŭ şi putredeaşte, şi unde furii o sapă şi o fură, ce vă strângeţi comoară în ceriu, unde viermii nu o răzbăscŭ, nici putredeaşte, şi unde furii nu o sapă, nici o fură.*

(Tâlcŭ) Aicea învaţă Domnulŭ Dumnezeu pre noi să nu ne mărimŭ în deşertŭ cu strânsura de avuţie, ce în ceriu să tremeatemŭ avuţiia noastră (ce se zice, să împărţimŭ săracilorŭ), pentru căce că oamenii, pentru măriia daşartă ei se nevoescŭ în totŭ chipulŭ şi se muncescŭ ca să strângă avuţie multă şi argintŭ. Iară dragostea argintului mare neputinţă iaste şi pagubă sufletului, că nu se poate apropiià de Dumnezeu cela ce lăcomeaşte spre avuţie. Că cumŭ nu se poate săturà marea ce-i vinŭ toate râurele întru ea, aşa şì cela lacomulŭ şi iubitoriulŭ de argintŭ nu se poate săturà de avuţie. Că lacomii şi iubitorii de argintŭ nevoescu-se cumŭ vorŭ strânge comoară pre pământŭ, iară oamenii ceia bunii nu lăcomescŭ strânsura avuţiei de pre pământŭ, nici se nădăjduescŭ întru ea, ce împartŭ mişeilorŭ, şi-şŭ gătescŭ comoară în ceriu viaţa veacilorŭ ceaia nesfârşita,

---

19 *Tip.* воѡа   21 *Tip.* вїрмїи.

ce va să fie în vecie. Scrisŭ iaste că lacomii şi iubitorii de avuţie nu se potŭ dereptà; că nu iaste alta mai fărălege, decâtŭ iubitorii de avuţie. Pentru aceaia fericatŭ iaste omulŭ cela ce se află nevinovatŭ şi nu îmblŭ după pohta avuţiei, că zice şì a lu Dumnezeu sfântŭ Iacovŭ apostolŭ: «Aurulŭ vostru şi argintulŭ ruginì-va, şi rugina lui il-va pârâ sufletelorŭ voastre, şi va mâncà trupurele voastre ca focul». Şi iară: «Acmu, bogaţilorŭ, plângeţi-vă şi vă rugaţi
(49) de chinurele voastre ce vinŭ spre | voi». Şì prorocŭ Avvacumŭ încă grăiaşte: «Amarŭ celuia ce-şŭ înmulţeaşte avuţiia cu nedereptate!». Şì Davidŭ prorocŭ încă grăiaşte: «Mai bine iaste dereptului cu puţinelŭ, decâtŭ păcătosului cu avuţie multă». Că mărturiseaşte şì dumnezeesculŭ apostolŭ Pavelŭ, că rădăcina a tuturorŭ realelorŭ iaste cela ce iubeaşte avuţiia. Şi sântŭ aceia, de nu le e milă, şi fără de milostivnicie.

Nu adunareţi voao comoară în pământŭ, unde-sŭ viermi şi putredeaşte, de piiare, şi unde furii o sapă şi o fură.

Acicea arată Dumnezeu şi spune că de avuţiia cestui pământŭ nici un folosŭ nu iaste, că viermii şi putrejunea piiarde şì bucatele şì veşmintele; furii sântŭ, şi rugina aurului şi argintului. Dereptŭ aceia să nu zică cineva că are folosŭ dela avuţie, nici să se laude cu ea. Alegândŭ, folosŭ va aveà cela ce-şŭ va da avuţie în mâna săracilorŭ. Că omulŭ, cândŭ se grijaşte de avuţie şi de grija aceştii lumi, atunce pre Dumnezeu uită. Dară aceluia cumu-i poate fi folosŭ de avuţie? Că atunce iaste acela vinovatŭ munciei de vecie. Dereptŭ aceaia să înţeleagemŭ toţi, fraţi dragi, că în deşertŭ şi în cinste ne nevoimŭ toţi oamenii; macară de ce să ne vămŭ ustenì pentru dulceaţa ceştii lumi trecătoare, totŭ în deşertu ne iaste. Şi să înţeleagemŭ, cumŭ firea vremilorŭ treace frunza şi florile: întâi se arată frumoase, mai apoi pierŭ. Aşa şì noi, cu grija ceştii lumi, întru un ceasŭ treacemŭ, şi ne se împlu zilele şi sfârşeniia ne iaste moartea. Pentru aceaia zice Hristosŭ în ceastă evanghelie că:

«Unde sântŭ comoarăle voastre, acolo sântŭ şì inimile voastre».

Acicea învaţă pre noi Hristosŭ, nu numai spre dare şi spre pace şi spre dragoste îndeamnă pre noi Dumnezeu, ce
(50) încă şì ceastă lume cu dulceaţa ei, zice, să o | urîmŭ, şi dul-

ceaţa împărăţiei ceriului să îndrăgimŭ. Cine seamănă amu trupeaşte, elŭ adună pre pămîntŭ. Dereptŭ aceaia şì piiare. Iară carele seamănă pre duhulŭ şi poartă chipulŭ ceriului, şì viaţă acolo are, că în ceriu au adunatŭ comoara, şi în vecie se va veselì.

Derep'ce că ne-amŭ învăţatŭ, fraţilorŭ, de Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, să lăsămŭ păcatele fraţilorŭ noştri, şì postulŭ nu faceţi în ivirea oamenilorŭ; ce pre ogodirea lu Dumnezeu toate să facemŭ, şi să nu strângemŭ pre pământ, ce în ceriu. Dereptŭ aceaia să ne nevoimŭ, să nu auzimŭ numai cu urechile învăţăturile lu Dumnezeu, ce şì în inimile noastre să le scriemŭ, şi spre lucrulŭ lui să le scoatemŭ, şi cătră fraţi vrajba şi pizma ceaia reaoa să o spargemŭ. Şi câţi au obiditŭ pre noi, toţi aceia noi să-i ertămŭ, şi să ne aducemŭ aminte şì de păcatele noastre. Şi nu dereptŭ lauda omenească să facemŭ să ne postimŭ, ce să ogodimŭ lu Dumnezeu. Nici pre pământŭ comoară să adunămŭ, ce în ceriu, ca cea neputredă bunătate să dobândimŭ în Hristosŭ Isusŭ, Domnului nostru, că lui e slava în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a doua din postŭ.

Evanghelie, Marcu, zaceala 7.

(Marcu II, 1). *În vreamea aceaia mearse Isusŭ in Capernaumŭ, prespre câteva zile, şi auzitŭ fu că în casă iaste. (2) Şi aciia se adunară mulţi, că nu puteà încăpeà nece pre porţi; şi grăì lorŭ cuvântŭ. (3) Şi vineră cătr'însulŭ, purtà slăbitulŭ; purtà-lŭ patr'inşi. (4) Şi nu se puteà apropiià cătr'însulŭ, dereptŭ nărodulŭ. Descoperiră coperimântulŭ casei unde erà; săpară şi lăsară patulŭ cu funi pr'insulŭ slăbitulŭ zăceà. (5) Văzù Isusŭ credinţa lorŭ, grăì*

21-22 *Titlul slavon:* Нєдѣлѧ, к. постѣ Єѵаліє, ма́рко. гла́ва, ѕ.

Variante: **25** se adunară] *ABCT* adunară-se | că] *T* câtŭ **27** slăbitulŭ] *AC* slăbitulŭ de vene *B* slăbitulŭ de vine | *B* pur[ta]-lŭ **28** *B* aprop[iià] | *B* Desco[pe]riră **28-29** coperimântulŭ casei] *A* coperemântulŭ *C* coperimântulŭ **29** şi lăsară] *ABCT* pogorîră | *C lipseşte* patulŭ | *AC lipseşte* cu funi **30** *B* p[ri]nsulŭ | *B* cred[inţa].

slăbitului: „Fiiu, lasă-ți-se păcatele tale!". (6) Erà unii den cărtulari aciia șezăndŭ și cugetà întru inimile lorŭ: (7) „Ce
(51) *acesta așa grăiaște hule? Cine poate | lăsà păcatele, fără numai Dumnezeu?". (8) Și aciiașŭ înțelease Isusŭ, cu duhulŭ lui, că așa aceia cugetă întru ei, zise lorŭ: „Ce aceasta cugetați în inimile voastre? (9) Ce iaste mai iușorŭ, a zice slăbitului: lasă-ți-se păcatele, sau a zice: scoală și ia patulŭ tău și îmblă? (10) Ce, să știți, că puteare are fiiulŭ omenescŭ pre pământŭ a lăsà păcatele!". Și grăì slăbitului: (11) „Ție grăescŭ, scoală, și ia patulŭ tău, și te du în casa ta!". (12) Și se sculă aciia, și luò patulŭ, și eșì înaintea tuturorŭ. Și se mirară toți și slăvìră Dumnezeu, grăindŭ că „nici dinioră n'amŭ văzutŭ așa".*

Sfârșitul Duminecii.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 6.

A sfântului postŭ, ce e de patruzeci de zile vreamea, frațilorŭ, de prespre totŭ anulŭ și vreamea iaste tocmitŭ. Că se cade să fie vreo adăpostitură fără bură și fără valuri și lină, ca cândŭ vămŭ fugì cătr'însa, linìe sufletească să priimimŭ. Că cumu e altă mare, așa iaste și viața noastră. Și toți oamenii aflămu-ne ca întru o corabie întrați (ce se zice, întru trupulŭ acesta putredulŭ). Și înotămŭ, neprece-

---

15 кѹнецъ недѣлѣ **17** слѡво ѕ.

Variante: 1 Fiiu] *ABCT* Fii | B [la]să | *ABC lipsește* tale | Erà] *T* Că erà **2** cărtulari aciia] *T* farisei acolo | șezândŭ] *AC* șăzândŭ *T* ședeà **2-3** Ce acesta așa grăiaște hule] *T* Ce grăiaște acesta așa hule **4** Și aciiașŭ] *ABC* aciia *T* Că aciiașŭ **5** lui] *T* său | aceia cugetă întru ei] *T* cugetă aceia întru eișu, și | Ce aceasta] *T* De-rep'ce aceasta **6** în] T voi întru | Ce iaste mai iușorŭ] *T* Ce amu mai iușorŭ iaste **7** *T lipsește* slăbitului **8** *T lipsește* și ia patulŭ tău | Ce] *T* Mai vârtosŭ | puteare] *AC* despusŭ **9** omenescŭ] *A* oamenescŭ **10** slăbitului] *T* bolnavului | *T lipsește* Ție grăescŭ **11** te du] *T* pasă **11-12** aciia, și luò patulŭ, și eșì] *T* și se duse în casa lui **12** înaintea tuturorŭ] *AC* naintea tuturora *B* înaintea tuturora *T lipsește* | Și se] *AC* că se *B* așà cumŭ că se *T* Văzură năroadele și se **12-13** toți și slăvìră] *T* și proslăvìră **13** nici] *B* nece **13-14** grăindŭ că «nici dinioră n'amŭ văzutŭ așa] *T* ce deade așa puteare oamenilorŭ.

pându-ne, până la o vreame şi anŭ cu sorocŭ, cumŭ şì ceia ce înoată pre mare cu precepătură. Şì ei încă, aorea înoată, cândŭ vreamea au fără valuri şi linŭ, iară aorea stau în lăuntrulŭ adăpostului, cândŭ vădŭ bure şi turbureale. Şi cândŭ va să vie vântŭ, ei au şì voroavă.

Iară noi pururea înotămŭ, şi în toată vreamea, zioa şi noaptea, şì în bure, şì în voroave şi în necături. Şi în valurile pământului sântemŭ pururea, şi undele cealea ce sântŭ, cu multă frică înotămŭ şi cu grije, şi cu reale năpăşti, şi foarte îndelungŭ. Că atâta amu iaste lungimea mării aceasta a vieţiei, câtă iaste şì lungimea vremiei vieţi|ei noastră toată. Şi câte (52)
valuri şi bure şi năpăşti vinŭ noao dela dracii cei cu duhurele de curvie, după aceaia şì de la oamenii ce urăscŭ şi luptă pre noi, câtŭ nu iaste puteare a le socotì şi a le spune! Că ascunsŭ amu şi aiavea nu mai înceată turburândŭ pre noi şi murguindu-ne.

Dereptŭ aceaia cu multă rugă trebuiaşte noao, fraţilorŭ, şi cu multe lacrămi, şi cu multă umilenie, şi cu înfrângerea inimiei, şì ispovedire de ce-amŭ greşitŭ, ca să putemŭ sufletele noastre mântuì de bure şi de potopire şi de valurile vieţiei aceştiia deşarta, şi cătră linulŭ adăpostŭ şi fără-voroavă şi spăsitoriulŭ să ajungemŭ. Ce după aceaste toate cu mândrie tocmì şi socotì Dumnezeulŭ nostru întru ceastă vreame de postŭ: ca un adăpostŭ dată iaste noao, ca să ne nevoimŭ cu acesta cu pace şi fără voroavă, şi alaltă vreame a vieţiei noastre să treacemŭ, şi la cea bucurie ce va să fie să ajungemŭ, şi la fericita viaţă şi dulceaţă şi întru moşteniia neluată să meargemŭ, unde iaste lumina lu Dumnezeu şi slava, unde e lăcuita şi răpausulŭ dereptilorŭ, şi de reaoa viaţa aceasta şì mângâiare. Însă să auzimŭ de-aciia şì ale evangheliei cuvinte ce dumnezeescul glăsitoriu Marco astăzi răspunde:

(Evanghelie) *În vreamea aceaia mearse Isusŭ în Capernaumŭ, prespre câteva zile, şi auzitŭ fu că în casă iaste. Şi aciia adunară-se mulţi, câtŭ nu puteà încăpeà nece pre porţi; şi grăì lorŭ cuvântŭ. Şi vineră cătr'însulŭ, purtà slăbitulŭ; purtà-lŭ patr'înşi. Şi nu se puteà apropiià cătr'însulŭ, dereptŭ nărodulŭ. Descoperiră coperimântulŭ casei unde erà; săpară, pogorîră*

---

12 *Tip.* дáла 32 *Tip.* кр̾ѣ́ме ȃч̾ѣ́ло.

patulŭ cu funi pr'insulŭ slăbitulŭ zăceà. Văzù Isusŭ credinţa lorŭ, grăì slăbitului: «Fii, lasă-ţi-se păcatele tale!»

(53) **(Tâlcŭ)** | Multŭ şi mare rău aduce păcatulŭ, şi sufletulŭ piiarde-lŭ foarte! Şi cându se înmulţescŭ de multe ori păcatele, şì de trupŭ încă se apropie răulŭ păcatelorŭ. Şi sufletului încă i se mulţescŭ realele, că fără minte şi fără fire mulţi lăcuimŭ. Şi cândŭ avămŭ în trupŭ vreo nevoe, noi în toate chipurele cugetămŭ a întărì elŭ. Şi de ce se întristează de vreo neputinţă, noi ne nevoimŭ cumŭ vămŭ face să-lŭ slobozimŭ să-i dăruimŭ sănătate.

Dereptŭ aceaia de a noastră spăsenie, în multe chipuri cugetă şì Dumnezeu, şi lasă trupulŭ a cădeà în neputinţe şi în boale, încă şì în rane a se jivinì tocmeaşte-lŭ, ca de ce se săblăzneaşte sau greşaşte sufletulŭ, e pentru ranele trupului, şì boalele sufletului să se spăsească şi să se slobozească. Cu câtŭ omulŭ den nafară boleaşte şi e în neputinţe, atâta elŭ den lăuntru se înoeaşte şi se vindecă de păçate.

Iară după vindecarea ce vindecă omulŭ de duhulŭ necuratŭ Domnulŭ, şi deaca vindecă soacra lu Pătru, încă şì alţii, de multe neputinţe, gonindŭ dracii, şi după ce vindecă stricatulŭ, aiavea fură ciudele lui, şi ştiură gloatele că elŭ iaste Hristosŭ. După aceaia nu vrea aiavea să între în cetate, ce lăcuiià afară în locŭ pustii. Atunce vineră de multe părţi cătr'însulŭ: de boale a se mântuì cereà dela Hristosŭ.

Iară elŭ întră, după zile, iară în Capernaumŭ, şi acolo, mergândŭ pre cale, de multă cinste ce-lŭ cinstiià oamenii, şi de slavă, elŭ nu vrea aiavea să se arate. Şi pre noi învaţă aicea, nemică aiavea să nu facemŭ cu trufă înaintea oamenilorŭ.

Ce însă întră întru o casă, iară aciiaşŭ eşì veaste pretutindinea de elŭ, că nu se puteà ascunde lumina ceaia marea a înţeleptului, soarelui dereptŭ, întru o casă mică,
(54) sau să se acoapere. | Dereptŭ aceaia şi auzitŭ fu că în casă iaste, şi aciia strânseră-se iară, câtŭ nu puteà încăpeà pre porţi năroadele. Şi grăì lorŭ cuvântulŭ de spăsenie, şi propoveduiiâ cuvântulŭ evangheliei, paceei şi a dulceţiei. Nu

---

32 *Tip.* но   35 *Tip.* стрѫ́серѫсє.

multă vreamea în mijlocŭ fu, şi după tocmeala cuvântului, şì lucruri întăriià.

(Evanghelie) *Că aduseră cătr'însulŭ un bolnavŭ de-lŭ purtà patr'înşi.*

(Tâlcŭ): Capernaumŭ cetatea lu Hristosŭ chemà-se. Vithleemulŭ aduse pre elŭ; Nazeretulŭ crescù-lŭ pre elŭ; iară Capernaumŭ avcà-lŭ pre elŭ, că lăcuiià pururea în elŭ.

Multe chipure de boale au vindecatŭ Hristosŭ, cumŭ iaste scrisŭ. Ce de acestŭ bolnavŭ evanghelistulŭ Marco grăiaşte, iară altŭ bolnavŭ scrie Ioannŭ evanghelistŭ. Acela bolnavŭ la Laculŭ-oci au luatŭ vindecare, la pridvoarăle lu Solomonŭ, cândŭ grăì cătră Hristosŭ, de zise: «Doamne, n'amŭ omŭ, cându se turbură apa, să mă arunce în lacŭ!» Iară acesta ce scrie Marco, patr'înşi-lŭ fuseașe purtândŭ. Celŭ bolnavŭ de la lacŭ întru Iudei au fostŭ, şi 38 de ai au fostŭ zăcutŭ, şi grăì lui Hristosŭ: «Iată sănătosŭ fuseşi, de acmu să nu mai greşeşti!» Iară cestuia den Capernaumŭ zise-i: «Fiiu, lasă-ţi-se ţie păcatele tale». Celŭ bolnavŭ dela lacŭ întru o zi de Sâmbătă vindecă-lŭ Hristosŭ, iară acesta den Capernaumŭ într'altă zi. Dereptŭ aceaia fariseii, rânjitorii şi neînţelegătorii, ei tăcură; iară de cela ce-lŭ vindecă Sâmbătă, la lacŭ, foarte multŭ rânjiră. Şi aceluia întâi trupulu-i întărì, după aceaia-i zise: «Iată sănătosŭ eşti, de acmu să nu mai greşeşti!» Iară acestuia den Capernaumŭ, sufletulu-i vindecă înainte (că-i zise: «Fiiule, lasă-ţi-se ţie păcatele tale!») după aceaia-i vindecă slăbiia trupului şi-i zise: «Ia-ţi patulŭ».

Aiavea amu iaste, că amândoi bolnavii dentru păcate avuse ei neputinţă şi boală, nu de vreo vă | tămătură a trupului. (55) Că şì den începuta veacului, den păcate întră boală în trupulŭ lu Cainŭ. Că după ce ucise frate-său, elu se bolnăvì trupulŭ lui. Că de ce-i tremurà lui trupulŭ, nu erà lui nemică de alta, ce de acea bolnăvie. Şi vârtute nu avcà nemică, că fu luată tăriia lui de Dumnezeu. Şi de-aciia pururea tremurà trupulŭ lui şi nu avcà tărie den vârtutea lui, ce suspinare aveà pururea, şi i se cutremurà trupulŭ. Iară cându-i începeà a-i tremurà trupulŭ, nici bucate nu-şŭ puteà duce la gura lui, nici beare, că hitleanele mânile lui nu le puteà duce, pentru lucru necuviosŭ ce făcuse, nici alaltŭ trupŭ nu-i erà lui de folosŭ sau să-i lucreaze ceva. Că Dumnezeu nu

numai la judecată aşteaptă să dea osândă dereptŭ păcate, ce încă şì până e omulŭ vju în ceastă lume, dă-i Dumnezeu rane şi boale, în multe chipure, pentru aceale greşale.

Iară noi, fraţilorŭ, să ne mirămŭ de credinţa cestui bolnavŭ şi cumu-lŭ vindecă pre elŭ Hristosŭ. Cumŭ vedemŭ, că văzù Hristosŭ credinţa lui, pentru aceaia zice lui: «Fiiule, lasă-ţi-se ţie păcatele tale!». Iară credinţa celora ce-lŭ purtà şi-lŭ slobozîră cu patulŭ, mai mare erà decâtŭ a bolnavului. Pentru aceaia şì acmu, pentru credinţa unuia şi pentru rugăciunea altora, poate dobândì şì altulŭ vindecare şi ertăciune de păcate, ca şì fata ceii mueri den Hananeia dobândì vindecare pentru credinţa mâni-sa. Aşa şì celŭ sutaşŭ, pentru credinţa lui învise fata lui. Şi iară cea slugă altui sutaşŭ, încă dobândì vindecare pentru credinţa sutaşului. Iară aicea de aceasta n'avămŭ a zice, că şì bolnavulŭ încă avù credinţă bună fără de păreare. Că fiindŭ elŭ bolnavŭ, elŭ răbdă de-lŭ suiră şi-lŭ lăsară cu funi, cu patulŭ, unde şedeà Hristosŭ. Că
(56) cu mare nevoe e a răbdà bolnavulŭ cân | du-lŭ duci dentru un locŭ într'altulŭ, sau a-lŭ scoate den casa lui, să-lŭ porţi să-lŭ vază şi unii şi alţii.

Că mulţi vrea a mai murì întru boala lorŭ, decâtŭ boala să-şŭ descoapere. Iară acestŭ bolnavŭ n'au făcutŭ aşa, ce şi pren târgŭ trecù. Şi toate alalte, câte zisemŭ, răbdat-au şi aşteptà, pentru credinţa ce aveà cătră Hristosŭ. Şi nu numai dentr'aceasta cunoşteà-se credinţa lui, ce şì den cuvintele Domnului, că după ce duseră pre elŭ, elu-i grăì Hristosŭ: «Fiiule, lasă-ţi-se ţie păcatele tale». Elŭ deaca auzì aceasta, nu tânjì, nici se întristă, nice zise elŭ cătră vraciulŭ cela dulcele: «Ce iaste aceasta, Doamne, că eu viiu să mă vindecŭ de betejala trupului, iară tu altele vindeci, şi păcatele nevăzute erţi?» Elŭ aceastea nici le cugetă, nici le grăì, ce aşteptà cu nădeajde şi cu lungă răbdare şi cu credinţa dulcelui vraciu vindecare cu milă şi dereptare. Iară Hristosŭ grăì cătr'însulŭ: «Îndrăzneaşte, fiiule, că se iartă ţie păcatele tale!».

Prea înţeleptŭ şi meşterŭ iaste Dumnezeu, fraţilorŭ! Că fariseilorŭ urîtu le erà Hristosŭ, şi iară răvniià la lucrulŭ

---

18 *Tip.* кѣ́н | ндȣлѣ.

lui, căce ei nu puteà face aşa. Pentru aceaia aiavea feace ciudă înaintea lorŭ, şi-i ruşină şi-i oblicì de gândulŭ lorŭ celŭ rău. Că năravulŭ vracilorŭ iaste, întâi să întreabe pre bolnavulŭ cumu i-e boala şi de unde-i iaste rădăcina boaleei şi a dureriei. Aşa şì Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, mainte opreaşte izvorulŭ boaleei; că izvorulŭ şi rădăcina truturorŭ realelorŭ iaste păcatulŭ. Că păcatulŭ slăbeaşte trupulŭ, şi păcatulŭ aduce toate neputinţele. Şi aduce şì piiardere, şi are puteare a vătămà şì trupulŭ şì sufletulŭ. Pentru aceaia ne cercetează câte puţintelŭ Dumnezeu, cândŭ facemŭ păcate, ca de ce greşimŭ şi facemŭ păcate, elu ne adu|ce aminte (57) şi ne dosădeaşte cu boalele sau cu alte pagube; şi ne învaţă ca să ne izbăvimŭ de păcate şi să ne întoarcemŭ cătră elŭ, cu credinţă. Aşa e milostea lu Dumnezeu cătră toţi oamenii. Şi ne învaţă, şi ne caută şi ne întoarce, ca un păstoriu turma sa. Pentru aceaia grăiaşte Dumnezeu: «Îndrăzneaşte, fiiule, lasară-ţi-se ţie păcatele tale».

Toate neputinţele pentru păcate şi pentru greşalele vinŭ spre noi. Dereptŭ aceaia să ne ferimŭ de păcate, fraţilorŭ, şi de greşale. Că unora le vine neputinţa den saţiu şi den beţie; altora pentru curviia; altora pentru tâlhăriia şi pentru furtişagulŭ; altora căce mărturisescŭ strâmbŭ, sau jură strâmbŭ (că toate năpăştile şi realele şi neputinţele pentru aceastea vinŭ); altora pentru păcatulŭ ce-au făcutŭ de demultŭ şi nu vorŭ să se pocăiască (alţii aciiaşŭ facŭ păcatulŭ, aciiaşi-i ajunge şì osânda, cu boală sau cu pagubă sau moarte grozavă). Pre alţi-i ispiteaşte Dumnezeu pentru credinţa, să vază cumu-i vorŭ mulţemì şi cumu-lŭ vorŭ rugà. Cumŭ şi pre Iovŭ, bogatulŭ, cându-lŭ deade Dumnezeu în mâna vrăjmaşului, de-i pierdù toată avuţiia lui şi toate dobitoacele lui, încă şì feciorii-i omorî, după aceaia şì trupulu-i deade spre rane şi-lŭ împlù de viermi, — şi Iovŭ nemică nu împută lu Dumnezeu, ce mai vârtosŭ mulţemiià, şi nu-şŭ pre niminea prepuneà elŭ, numai pre păcatele lui. Iară nebunii ce nu înţelegŭ a lu Dumnezeu mândrie şi tocmeală, că de greşală au ceartă, iară ei, sau pre Dumnezeu facŭ vinovatŭ, sau pre oameni de alŭ lorŭ rău. Că cumu i-e folosŭ inimiei de cela

---

33 *Tip.* мйлцємїѧ.

ce gustă neşte pelinŭ amarŭ, aşa e amu şì celorŭ cu năravulŭ rău: cade-le-se rău a se chinuì. Aceia amu sănătoşi-i facŭ cu vrăciuirea, e acesta face-i de să se pocăiască. Şì întru boale fără de voe, mila lu Dumnezeu minunată ascun-(58) de-se. Iară cela ce rabdă, la pocaanie-lŭ | trage, şi-lŭ izbăveaşte den munca veacilorŭ.

(Evanghelie) *Că erà unii den farisei acolo; şedeà şi cugetà întru inimile lorŭ: «Ce grăiaşte acesta aşa hule? Cine poate lăsà păcatele, fără unulŭ Dumnezeu?»*

(Tâlcŭ) Pentru căce lăsă păcatele celui omŭ, iară fariseii cu hulele vrea să-lŭ facă mincinosŭ, şi gândiră să-lŭ ruşineaze, sau să-lŭ osândească pre elŭ, aducându-şŭ ei aminte de cuvântulŭ lu Moisi, unde zice: «Cine va grăì hulă spre Dumnezeu, să-lŭ omoară!» scrie.

Iară Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, aciiaşŭ aduse la mijlocŭ cugetulŭ lorŭ, şi grăì lorŭ: «Derep'ce cugetaţi şi vă aduceţi aminte hitlenşugŭ întru inimile voastre?»

(Evanghelie) *Că aciiaşŭ 'înţelease Isusŭ cu duhulŭ său, că aşa cugetă aceia întru eişŭ, şi zise lorŭ: «Derep'ce aceasta cugetaţi voi întru inimile voastre? Ce amu mai iuşorŭ iaste, a zice: lasăţi-se păcatele, sau a zice: scoală şi îmblă?»*

(Tâlcŭ) Dumnezeu se arată pre sineşŭ Hristosŭ cu ştiutura gândurilorŭ. Că unulu e numai ce Dumnezeu, de ştie cealea neştiutele. «Că eu amu», zice Dumnezeu, «ispitescŭ inimile şi pântecii». Cumŭ zice şi Davidŭ: «Dumnezeu sparge sfeaturile limbilorŭ şi leapădă cugetele oamenilorŭ». Şi iară zice: «Făcut-ai tu unulŭ inimile lorŭ!» Altŭ prorocŭ zice: «Tu ştii inimile singurŭ». Şi iară zice: «Omulŭ caută în faţă, Dumnezeu într'înimă». Şi iară zice Davidŭ prorocŭ: «Dumnezeu judecă oamenilorŭ, ispiteaşte inimile şi zgăurile». Aşa oblici Dumnezeu inimile fariseilorŭ şi grăì: «Pentru ce cugetaţi hitlenşugŭ întru inimile voastre, o farisei, şi vă pare voao că sântŭ hulitoriu, căce mă făgăduii păcatele a lăsà? Au pare-vă-se voao că către aceaia alergŭ eu, către hulă? Ce nu veţi oblicì nemică, o fariseilorŭ, că eu pentru credinţa dau trupului vindecare şi sănă-(59) tate sufletească, şi cu | tărie arătà-voiu lăsarea păcatelorŭ».

---

2 *De-asupra lui* chinuì, *scris* însă 5 *Tip.* покааніѣнь траєц 13 *Tip.* мωснѝ 18 Evanghelie *tipărit înainte de* Ce amu mai iuşorŭ *din rândul 20.*

(Evanghelie) *Mai vârtosŭ, să știți, că puteare are fiiulŭ omenescŭ pre pământŭ a lăsà păcatele! Atunce grăì bolnavului: «Scoală, și ia patulŭ tău, și pasă în casa ta!». Și se sculă, și se duse în casa lui.*

(Tâlcŭ) O, mare cuvântŭ cu puteare, frațilorŭ! Că adevărŭ glasŭ cu tărie, glasulŭ Domnului! Cumŭ zice sfântulŭ Davidŭ: «Acesta dă glasulŭ său, glasŭ cu tărie!» Aceasta și acmu zise Hristosŭ bolnavului: «Scoală!» și aciiașŭ învățătura lucru fu. Că împreună priimì cuvântulŭ și se sculă și îmblà bolnavulŭ. Așa grăiaște și noao Hristosŭ, carei sântemŭ slabi de sufletŭ: «Sculați-vă și îmblați!» Aceasta zice, că nu iaste destulŭ numai să ne sculămŭ, sau să ne dereptămŭ den căzătură (ce se zice, den păcate), ce și toate lucrurile lu Dumnezeu cealea bunele să lucrămŭ, și așa să săvârșimŭ sufleteaște curărea noastră.

(Evanghelie) *Văzură năroadele și se mirară, și proslăviră Dumnezeu ce deade așa puteare oamenilorŭ.*

(Tâlcŭ) Acmu nimică nu se părù năroadelorŭ că e vreo nălucă sau vreo păreare, ce văzură toți oamenii și se mirară, și slăviră pre Dumnezeu de acea puteare ce se arătă atunce, unde zise cu un cuvântŭ numai Isusŭ bolnavului să-șŭ ia patulŭ. Însă loru le păreà că numai omŭ iaste Isusŭ, dăruitŭ cu puteare mai mare și mai bună dela Dumnezeu decâtŭ alalți oameni, însă nu știià ei, nici credeà, că elu e însușŭ fiiulŭ lu Dumnezeu și ispăsitoriulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ.

Iară noi, frațilorŭ, de ce au fostŭ pre acestŭ bolnavŭ, noi amŭ înțelegutŭ, că câți facemŭ greșale multe și sântemŭ păcătoși și nu ne dă Dumnezeu muncă sau boală pre ceastă lume, — atunce mai vârtosŭ trebuiaște a ne teame și a ne cutremurà, că totu ne se înmulțeaște atunce chinulŭ
și mu|nca de vecie. Nu se va muncì acolo cela ce va răbdà (60)
aicea pentru Hristosŭ, ce ceia carei de reale nu se mai lasă, nici se pocăescŭ nici dinioară.

Iară bine iaste, frații miei, a ne dojănì aicea și să ne curățimŭ, până trăimŭ în lumea aceasta, de toate păcatele, ca să nu fimŭ dați în munca veacului, că atunce vreamea de judecată iaste, nu e de pocaanie. Că acolo nu foloseaște pocaania și lacrămele, ce acicea. Că nu iaste rău sau chinŭ

care se munceaşte acicea, ce care va fi aruncatŭ în cea muncă de vecie, că de acolo nu va mai eşì.

Dereptŭ aceaia rogu-mă voao, fraţilorŭ, să nu ne pare rău, nici să ne mâniemŭ de ce se tâmplă noao greu sau greaţă sau dosadă. Să nu împutămŭ lu Dumnezeu, ce cu mare mulţemită toate să răbdămŭ de ce vine noao dela Dumnezeu, şi să îmblămŭ întru toată înţelepţiia ceaia buna. Că Dumnezeu ştie că toate le tôcmeaşte spre spăsenie şi spre folosulŭ nostru, macară ce boală sau rău ce lasă spre noi. Căce că după ce dă noao bună dulceaţă, şì cu multŭ bine ne dăruiaşte, ca pururea cătr'însulŭ să căutămŭ şi să-i mulţemimŭ, şi să slăvimŭ şi să mărimŭ numele sfântŭ alŭ lui. Iară noi pentru leanea şi pentru lăcomiia, noi nu mulţemimŭ lu Dumnezeu, nici ne ispovedimŭ lui, şi nu luomŭ noi aminte darea lui ceaia buna şi darurile cealea nenumăratele ce luomŭ noi de la elŭ, ce încă urîmŭ a lui dumnezeiască vreare şi învăţătura lui, şi ne prea-înălţămŭ şi ne mărimŭ şi îmblămŭ pre voia inimilorŭ noastre. Şi greşindŭ şi făcândŭ păcate fără de greaţă şi fără ruşine înaintea lui, şì prea amărimŭ şi mâniemŭ pre Dumnezeu. Dereptŭ aceaia dă noao rane şi boale. Şi dereptŭ aceaia ispiteaşte pre noi cu năpăşti în multe chipure şi cu prade şi cu griji şi cu scârbe, ca să luomŭ | (61) aminte şi să alergămŭ cătr'însulŭ, şi să ne nădăjduimŭ spre spăseniia lui şi spre putearea şi spre mulţimea dulceţiei lui, şi să căutămŭ pururea dereptatea şi împărăţiia lui, şi credinţă să avămŭ că are a dăruì noao de destulŭ toată dulceaţa şi spăsenie. Că nu numai dăruindŭ iaste dulce Dumnezeu şi iubitoriu de oameni, ce şì muncindŭ. Aşa, iaste dulce şì darulŭ şì munca ce dăruiaşte elŭ noao în ceastă lume, şi mare dulceaţi şi cinste sântŭ aceastea dela Dumnezeu. După aceaia amu şì vraciulŭ: nu numai cu erbi şi cu flori frumoase de grădini, nici cândŭ bagă aceale flori în bae şi în scăldătura apei, atunce iaste dulce şi bunŭ, ce şì cândŭ opreaşte, de se flămânzeaşte bolnavulŭ, şi cându-lŭ tae, şi cându-i dă vreo iarbă amară, şì atunce iaste vraciŭ bunŭ, că a lui iaste de oameni iubire. Arată mai vârtosŭ, că Dumnezeu dulce fire are şì e dătătoriu de toate bunătăţile, şi năravulu-i iaste a căutà şi a cugetà pururea de lumea lui. Iată câtă dulceaţă şi bine dăruì celui bolnavŭ!

Aşa să ne nevoimŭ şì noi să alergămŭ cătr'însulŭ, cu toată inema şi cu mare credinţă, şi să cearemŭ să ne dezleage den păcate, şi de ce vine spre noi greaţă şi năpăşti să ne scumpere şi să ne iarte, şi să auzimŭ dela Hristosŭ glasŭ dulce să ne zică: «Ertară-vă-se voao păcatele voastre, şi credinţa voastră spăsì pre voi!» Şi să rugămŭ pre elŭ, să vindece şi să întărească sufletele şi trupurele noastre ce sântŭ slăbite în păcate, şi firea noastră să o derepteaze şi să o pleace spre lucrurile cealea bunele şi spre tocmeala evangheliei, să întărească viaţa noastră şi să ne învârtoaşă. Că nu se cade noao să ne sculămŭ den păcate numai, sau a înţeleage numai că greşimŭ, ce patulŭ să purtămŭ (ce se zice, trupulŭ să-lŭ nevo|imŭ spre lucrulŭ cela bunulŭ şi spre (62) faptele bune). Atunce şì cugetele noastre vedeà-vorŭ şi înţeleage-vorŭ cu duhulŭ, că pentru noi multe şi mari minuni fapt-au făcătoriulŭ şi Dumnezeulŭ nostru. Şi dentr'aceaia înţelegătură şi vedeare, ajunge-vămŭ şì noi şi vămŭ proslăvì Dumnezeu cela ce feace aceaste ciudese, că lui se cuvine toată slava şi putearea şi cinste şi închinăciune, până în veacii veacilorŭ, aminŭ.

Dumineca a treia din post.

Evanghelie, Marcu, zaceala 37.

(Marcu VIII, 34). *Zise Domnulŭ: Cine va vrea după mine să meargă, să se leapede de sine şi să ia crucea lui şi după mine să vie. (35) Cine amu să ară vrea sufletulŭ lui să-lŭ mântuiască, piiarde-lŭ-va elŭ; iară cine va piiarde sufletulŭ lui dereptŭ mine şi ievangheliei, acela mântuì-lŭ-va. (36) Ce folosu e omului, să ară dobândì toată lumea*

---

14 *Tip.* коуетеле **21-22** *Titlul slav:* Недѣлѧ, г҃. пость. Еѵаліе. Мáрко. Глáва, л҃з **25** *Tip.* вн҃.ре (*ABCT* vie) **27** *După* mântuì-lŭ-va, *scris sus*, că.

Variante: **23** Domnulŭ] *T* Domnulŭ ucenicilorŭ lui **26** să-lŭ] *ABCT* să | cine] *AC* de **27** mine şi ievangheliei] *AC* mine ievanghelie | mântuì-lŭ-va] *ABCT* mântuì-lŭ-va elŭ **28** folosu e] T_2 folosŭ iaste | să ară] T_2 s'ară.

și va piiarde sufletulŭ lui? (37) Sau ce dă omulŭ schimbŭ pentru sufletulŭ lui? (38) Și amu, oarecui va fi rușine de mine și de cuvintele meale în ruda aceasta curvarnica și păcătoasă, și fiiulŭ omenescŭ rușinà-va elŭ cândŭ va venì în slava părintelui lui, cu îngerii sfinții. (IX, 1) *Și grăì lorŭ: Adevărŭ grăescŭ voao, că sântŭ unii de stau acicea, ce n'au a gustà moarte, până vorŭ vedeà împărățiia lu Dumnezeu, viindŭ în tărie.*

Sfârșitul Duminecii.

Învățătură den ceastă evanghelie.

Cuvântul 7.

Ascultați, frați dragi, den învățătura aceștii evanghelii de astăzi! Că întâi au chipuitŭ ș'au semnatŭ dumnezeescului sfântŭ proroců Moysi cinstita cruce dumnezeiască. Că cu toiagulŭ Marea-roșie lovì curmezișŭ, și Jidovii fără de grije trecù-i, și nu se udară, că ca un păreate stătù apa, și den susŭ, și den josŭ. Și deaca-i trecù, cu toiagulŭ iară lovì
(63) marea, și iară se adună și se împreună apa, și | pre Faraonŭ, cu toată oastea lui, valurile măriei coperì-i. Și iară Moisi cu toiagulŭ cea apă amară ce erà în pustie elu o îndulcì, și den piatră uscată, apă prea bună izvorî, și acelŭ nărodŭ elu-lŭ adăpă și-i sătură. Către aceastea ciudese, Moisi Eghipteanii cu toiagulŭ muncì-i, că feace apele sânge. Și multe și mari ciudese de noi feace. S'au fostŭ acelŭ toiagŭ chipŭ numai și umbră, însă cu elŭ crucea au semnatŭ, și cu acelŭ toiagŭ au făcutŭ atâtea ciude. Să amu atunce se-

---

1 și va *îndreptat în* și-șŭ va | dă *îndreptat în* va da **7** *Tip.* ·фпъжцріѧ **9** кóнецъ н҃е. **11** *Tipărit, jos,* сло, ҃з. **12** *Tip.* дѣ҇л въцжтоура; *s'ar puteà cetì și* de învățătura **25** *Tip.* оу҃врж.

1 și va piiarde] *AC* deșertà-ș(i)-va *B* va păgubì | și va piiarde sufletulŭ lui] *T₂* iară sufletulŭ său-șŭ va piiarde | ce dă] *T₂* va da **1-2** schimbŭ pentru] *AC* schimbŭ de *B* să schimbe *T₂* schimbŭ dereptŭ **2** *T lipsește* Și amu | oare-cui va fi rușine de] *AC* de va rușinà **3** și de] *B* și | curvarnica] *AC* preaiubitoare | păcătoasă | *T* păcătoasa **4** omenescŭ] *B* [o]nemescŭ *(sic!)* | elŭ] *T* pre elŭ | *B* ve[nì] **5** *T lipsește* lui | sfinții] *ABCT* sfinți **6** *B* gră[escŭ] | unii de] *T* unii de aceștea ce | acicea] *AC* cicea *B* ci[cea] **7** n'au a] *B* nu vorŭ | moarte] *AC* de moarte | *B* [vorŭ] **8** *B* viin[dŭ].

mnată s'au fostŭ crucea de Moisi, iară acmu adeverită iaste şi scrisă, că înşine o vedemŭ şi ne închinămŭ şi o cinstimŭ. Însăşŭ această dumnezeiască crucea pre Faraonŭ, vrăjmaşulŭ nostru, făcătoriulŭ de rău, în multe munci l-au datŭ, şi văzuţii şi nevăzuţii draci piiarde-i şi-i potopeaşte, carei se rădică şi se-au rădicatŭ spre noi, de se luptă şi smintescŭ pre noi. Că însăşŭ această cinstită cruce, toate chinurele măriei neudaţi şi fără de frică tocmeaşte-ne a treace, şi oarece valure se rădică spre noi, şi undele domoleaşte-le, şi linŭ face; încă şi viaţa aceasta a noastră o mângâe şi o îmblânzeaşte cu linŭ, şi toată viaţa noastră spodobeaşte cu pace să o obârşimŭ.

Că această cinstită cruce, toate amărăciunile şi boala şi năpăştile şi grija noastră, şi toate nevoile ce ne vinŭ spre noi, potoleaşte-le şi le stinge. Şi mai vârtosŭ decâtŭ miiarea şi untulŭ îndulceaşte şi mângâe sufletele şi trupurele noastre, şi seatea noastră o stâmpără, ca mai multŭ de acmu să nu însetoşămŭ. Cine va bea amu dentru elŭ, n'are a se însetoşà în vecie, ce şi, râuri, cură-vorŭ den inema lui ape vii, cumŭ însuşŭ aceasta zice însuşŭ adeveritulŭ Hristosŭ, Domnulŭ nostru.

Dereptŭ aceaia şi noi, fraţilorŭ, să cearemŭ dela Dumnezeu | tărie, cumŭ cu sfânta cruce să putemŭ birui dracii şi (64) vrăjmaşii noştri. Şi acestŭ sfântŭ postŭ încă să ne nevoimŭ cu cinste să-lŭ petreacemŭ, şi toate pohtele trupului şi năravurile lumiei şi sămeţiile să le răstignimŭ şi să le omorîmŭ. Şi după leagea şi după învăţătura lu Dumnezeu să ne nevoimŭ să îmblămŭ, cu dragoste multă şi cu voe bună, ca şi dumnezeesculŭ glăsitoriu Marco, evanghelistulŭ, învăţătură noao astăzi ne pune.

Aşa grăiaşte: *Zise Domnulŭ ucenicilorŭ lui: «Cine va vrea după mine să meargă, să se leapede de sine, şi să ia crucea lui şi după mine să vie. Cine amu să ară vrea sufletulŭ lui să mântuiască, piiarde-lŭ-va elŭ; iară cine va piiarde sufletulŭ lui dereptŭ mine şi ievangheliei, acela mântuì-lŭ-va elŭ. Ce folosu e omului, să ară dobândì toată lumea şi va piiarde sufletulŭ lui? Sau ce dă omulŭ schimbŭ pentru sufletulŭ lui?».*

Marele apostolŭ, sfântulŭ Pătru, auzì pre Hristosŭ grăindŭ că se cade fiiului omenescŭ multŭ a se chinuì, şi bătjocuritŭ

a fi de bătrâni şi de mai marii preuţi şi de cărtulari, şi ucisŭ a fi, şi a treia zi învie-va — că Petru apostolŭ erà tutindinea mai îndrăzneţŭ decâtŭ alalţi ucenici, şi acicea încă se arătă aşa — grăiià lu Hristosŭ: «Milosârdŭ eşti tu, Doamne, n'are a fi ţie aceasta». Hristosŭ zise lui: «Pasă după mine, satano, că săblaznă mi-eşti. Că nu cugeţi cealea ce sântŭ ale lu Dumnezeu, ce omeneştile». Pentru aceaia cheamă pre Pătru Hristosŭ, ca să auză toţi. Şi de-aciia mai vârtosŭ de toţi tindeà-se, grăindŭ: «Tu amu, o Petre, opreşti-mi şi aperi-mi, căce spre cruce voiu să priimescŭ moarte cu ponosŭ. Iară eu grăescŭ ţie că nici tu, nici altŭ-cineva, de nu va murì pentru binele şi adevărului şi pentru dereptatea, (66) nu se va spăsì!». Dereptŭ aceaia de vămŭ | murì pentru dereptatea, arată noao că ne va face soţi şi moşteani împărăţiei ceriului.

Iată că nu zice Hristosŭ că «oare să veţi vrea, oare să nu veţi vrea, voi să faceţi aceasta, să vă munciţi». Grăiaşte şi: «Nu nevoescŭ să vie după mine, numai cine va vrea cu voe să vie, acela să vie cătră mine; că nu-lŭ voiu silì», zice, «nici-lŭ voiu nevoì, ce prè toţi-i lasŭ în voia lorŭ». Iară Dumnezeu spre bine cheamă oamenii a venì la împărăţiia ceriului şi la răpausulŭ cela nesfârşitulŭ: «Cine va vrea — ori bărbatŭ ori muiare, oare bogatŭ oare săracŭ, ori mai mare ori mai micŭ, — pre acea cale bună, să vie după mine! Iară cine nu va vrea, nici e destoinicŭ să vie după mine!». Nu nevoiaşte cuvântulŭ lu Dumnezeu ceia ce nu vorŭ să meargă după elŭ. Dereptŭ aceaia noi, creştinilorŭ, înşine să ne nevoimŭ, că nu ne cheamă pre noi Hristosŭ la rău sau la piiarderea sufletului, ce la viaţa şi la lăcuita fără moarte. Că iată că nu ne sileaşte fără voia noastră, ce după voe. Că de-amŭ priimì noi cu nevoe sau cu sila (ce se zice, cuvântulŭ şi leagea), atunce n'amŭ ţineà bine şi tare, nici o amŭ păzì. Pentru aceaia nu nevoiaşte Hristosŭ pre noi, ce, cine va vrea să meargă după elŭ, pre acela cheamă şi-lŭ priimeaşte. Că aşa zice Hristosŭ: «Cine va vrea, să vie după mine!». Şi la Isaia zice: «De veţi ascultà pre mine, dulceaţa pământului mâncà-veţi!». Mai nainte amu iaste să ne fie cu voe, după aceaia a ascultà. Iară de nu ne va fi cu voe, nici putemŭ ascultà. Volnici sântemŭ, că toate bunătăţile şi realele la voia

noastră sântŭ: cine va vrea să facă, veri bine, veri rău, slobodu e. Dereptŭ aceaia, cine va face rău, rea muncă i se va gătì în vecie; iară cine va ascultà şi va face bine, multŭ bine i se găteaşte în împărăţiia ceriului: dulceaţa în vecie. Că unde zice Hristosŭ să meargemŭ du|pă elŭ, aceasta spune (66) să creademŭ în cela ce ne cheamă pre noi, Domnulŭ Isusŭ Hristosŭ; iară unde zice «să veniţi după mine», iaste lucrulŭ legiei lui şi păzirea. Însă aceasta amu iaste adevărŭ: cine va mearge după Hristosŭ, nu numai a creade întru elŭ, ce şì a ne chinuì pentru elŭ, şi şì într'alte lucrure bune să ne nevoimŭ. Că a lui viaţă mântuitoriulŭ nostru pusu-o-au chipŭ şi arătare vieţiei celora bunilorŭ ce ascultă pre elŭ. Dereptŭ aceaia grăiaşte: «Cine va slujì mie, după mine să meargă!». Meargerea grăiaşte-se: viaţă cu frică şi cu cinste. Şi cineşŭ cu tăriia trupului să ne închipuimŭ, cumŭ zice: «Să se leapede de sineşŭ, şi să ia crucea şi pre urma mea să meargă!».

Trei cuvinte sântŭ acicea: unulŭ zice să ne lepădămŭ de sine; şi iară «să iai crucea sa»; după aceaia «să vie după mine».

A se lepădà de sine iaste: fără de milă pre noişŭ să ne dămŭ năpăştilorŭ, şi nemică să n'avemŭ împreună cu sineşŭ, ce ca când ară muncì pre altŭ cinevaşŭ, aşa să ne pare noao cându ne vămŭ muncì pentru Hristosŭ. Ca cându se leapădă cineva de un soţŭ, de-lŭ veade şì ucigându-lŭ şì trăgându-lŭ sau şì pre moarte ducându-lŭ, şi nu-i ajută lui, nici stă dereptŭ elŭ, nici-lŭ doare de elŭ, — aşa va şi noi Dumnezeu, să ne vămŭ rănì şi ne vămŭ arde, sau s'amŭ şì murì, să nu ne lepădămŭ de Hristosŭ, nici să miluimŭ pre sine, ce, ca cândŭ n'ară aveà împreunare nemică trupulŭ cu sufletulŭ, aşa să ne dămŭ pre noi năpăştilorŭ şi grijilorŭ şi tuturorŭ muncilorŭ, pentru mărturisitura lu Hristos şi pentru dereptate şi pentru adevărulŭ.

A se lepădà de sine iaste: să uitămŭ toate aceastea ce trecŭ den ceastă lume, şi lăsarea vrerilorŭ noastre, şi să omorîmŭ trupurile noastre ceaste de pământŭ, şi să fimŭ râvnitori şi gata a ne da spre toate nevoi|le şi şì spre (67)

28 *Tip.* доу́мнезє.

moarte pentru Hristosŭ. Încă iară să se leapede cine va fi viatŭ în ceastă lume viaţa lui, mainte, rău, întru păcate, cu pocaanie şi cu destoinicie să se întoarcă şi să se derepteaze (ce se zice, ceia ce curvescŭ sau facŭ altŭ rău, să leapede dela sine, să nu mai curvească, nici să mai facă altŭ rău, ce să se înţelepţească) şi cine-au fostŭ mainte nedereptŭ, şi se leapădă den nedereptate, de face dereptate; că aceia împreună vorŭ luà ertăciune de păcate, că lepădarea lorŭ după Hristosŭ duce-i. Ca să n'aibă a ne păreà, că până la rane şi dosade şi până la ocărŭ a ne lepădà pre sine zice Hristosŭ! Ce-au adausŭ şì «crucea să ia», şi arată până câtŭ a ne lepădà de sine cade-se: că şì până la moarte aceii morţi cu ruşine. Şi nu numai bucatele şi avuţiia şi măriia să lăsămŭ pentru Hristosŭ, ce şì până la sânge a ne protivì, şi toate să le răbdămŭ bărbăteaşte şi bucurându-ne.

Iară «cine-şŭ va luà crucea lui» iaste: să nu se lipească lângă păcatele vieţiei aceştiia. Şi moartea încă să nu o socoteşti, nici să te nădăjdueşti ceştii lumi, ce, cumŭ zice apostolulŭ, «să fimŭ morţi păcatului şi să fimŭ vii lu Hristosŭ». Aceasta poate fi cându se striinează oarecine de aceaste firi ce-sŭ den nafară (ce se zice, strânsura bogăţăţiei) şi de măriia ceaia deşarta şi de toate lucrurile cealea ce-sŭ fără de folosŭ, cumŭ şì sfinţii apostoli feaceră şi învăţară, şi arătară noao calea spăseniei. Că ei lăsară totŭ, şi mearseră după Hristosŭ — nu numai apostolii, ce şì mucenicii şi preapodobnicii şi toţi dereptii, bărbaţi şi mueri — şi-şŭ deaderă pre sine spre untunearece de chinure şi se răstigniră pentru Hristosŭ. Că altă moarte nu erâ mai spurcată şi mai fără de cinste decâtŭ răstignitura, că în Ovreaii nu erà mai |
(68) fără-cinste decâtŭ moartea cruciei, că aşa erà scrisŭ în leage: procletŭ să fie totŭ omulŭ carele spânzură pre lemnŭ. Aceasta socotiră Jidovii şi arhiereii lorŭ atunce, cumŭ să leapede ei şì pre Hristosŭ într'acelŭ blăstemŭ. Pentru aceaia luò Hristosŭ de voe moarte pre cruce, cumŭ toată lumea să slobozească den păcate şi den blăstemulŭ legiei.

Pentru aceaia nu zice Hristosŭ «să iai crucea», aşaşŭ numai, ce «crucea sa» grăiaşte (ce se zice, datoriia morţiei) ce săntŭ toţi datori în toate zile a săvârşì aceaia, cumŭ grăiaşte apostolulŭ că «în toate zile a ne omorî noi va Dumnezeu,

purtândŭ crucea» (ce se zice, să ne trezvimŭ cu mintea şi la nălţimea bunătăţilorŭ a sta).

Ce iaste «să nu te deştingi den cruce»? Aceasta zice să ne ferimŭ de reale până vămŭ curăţi mintea noastră den păcate şi de grija lumiei; de-aciia să ne sculămŭ nebiruiţi, căce că crucea iaste rupere tuturorŭ păcatelorŭ. Dereptŭ aceaia să ne răstignimŭ cineşŭ pre sineşŭ, fraţilorŭ, de lucrurile lumiei trecătoare. Nici să ne atingemŭ de eale, nici să ne legămŭ cu eale. Pentru aceia nu ne zace noao înainte răstignirea şi moartea ceaia grozava, ce să ne răstignimŭ ca să omorîmŭ păcatele şi să putemŭ birui celŭ războiu ce iaste cu vrăjmaşulŭ nostru, draculŭ cela nevăzutulŭ. Că aşa se cade tuturorŭ creştinilorŭ carei credŭ întru Hristosŭ, ca să fie toţi cu puteare a grăi: «mie lumea se-au răstignitŭ, şi eu lumiei». Aceea arată aceaste cuvinte, că amu «mie lumea se-au răstignitŭ», ce se zice: sloboziia de lucrulŭ păcatelorŭ; iară «eu lumiei», arată cugetulŭ ceştii lumi fără de chinŭ şi fără socotinţă. Lumea amu cheamă-se râvnirea lumiei: cine lăcuiaşte dumnezeiaşte, trebuiaşte să-şŭ răstignească sine şi toate poh|tele să le omoară şi de nemică (69) să le arate. Cine nu poate birŭi aceastea, şi spre facerea păcatelorŭ duce-lŭ, şi acela omoară-se către pohta aceştii lumi (ce se zice, că n'au îmblatŭ spre aceasta râvnire a lu Hristosŭ). Aşa va fi şi cela ce va chinui-se şi nu mearge după Hristosŭ, că în deşertu se munceaşte cine nu se munceaşte pentru Hristosŭ. Aşa-sŭ şi făcătorii de rău, că în multe chipure patŭ muncă, ceia ce sapă casele şi groapele, fărmăcătorii şi otrăvitorii, ucigătorii, furii şi tâlharii, şi curvarii aşijderea. Nici unuia de aceia, nici nimunuia să nu le pare că se muncescŭ spre spăsenie, că n'au zisŭ Dumnezeu să se muncească pentru acealea, ce-au zisŭ «cine va mearge după mine», că arată că pentru elŭ unulŭ cade-se a răbdà toate muncile. Încă nu numai se cade numai răbdarea şi hrăboria ce iaste de Hristosŭ să arătămŭ la nevoe, ce şi înţelepţie şi blândeaţe a aveà, şi toate învăţăturile a face. Aceasta iaste «meargerea după elŭ»: cându se nevoiaşte spre toate lucrurile ceale bunele, cându se leapădă cineva de sineşŭ şi-şŭ împarte toată avuţiia sa câtă are, oare domnŭ să va fi, ori împăratŭ, şi se leapădă de mândriia trupului (deci:

«ia crucea»), şi totŭ gândulu-i va fi acolo şi nemică spre lucrurile lumiei nu se întoarce, că mearge după Hristosŭ. Şi cine dentru bună firea a sa face aceasta, nu pentru măriia vreunii deregătorìi sau pentru altă ceva păreare omenească, acesta amu pre adevărŭ mearge după Hristosŭ şi după viaţa aceluia mearge.

După urma lu Hristosŭ cine va mearge, cunună va dobândì, iară cine se schimbă şì în dereapta şì în stânga şi se întoarce, sau i se şì pare că mearge după Hristosŭ, ce nu mearge cu adevărŭ, cumu se cade, în deşertu se munceaşte.
(70) Că aşa zice Hristosŭ, că «cine-şŭ | va vrea sufletulŭ său să-şŭ spăsească, piiarde-lŭ-va, iară cine-şŭ va piiarde sufletulŭ său pentru mine şi ievangheliei, acela spăsì-şi-lŭ-va».

Dulce iaste lumea aceasta! Ce nu tuturorŭ oamenilorŭ ce se răstignescŭ ei, ce legătura iaste şi învăţătura: să căutămŭ ceaia lumea ce va să fie, că aceaia ne scoate la slobozie, zice Dumnezeu. Încă spune şì de gonire şi de dosadă, ce se cade să ia credincioşii creştinii, în toate părţile şi în toate cetăţile, pentru cuvântulŭ lui. Şi zice: «Cine-şŭ va cruţà sufletulŭ său atunce, şì nu-lŭ va da pentru Hristosŭ, acela iaste carele caută să-şŭ spăsească sufletulŭ, şi acela şi-lŭ piiarde în veaculŭ cela ce va să fie» (ce se zice, în munca de vecie tremisŭ va fi). Că pierzarea sufletului iaste, nu ca să piară şi de-aciia să nu mai fie, ce pururea neîncetatŭ muncì-se-va în vecie. Şi toţi carei-şŭ vorŭ căutà într'acestŭ chipŭ sufletulŭ să-şŭ spăsească, toţi-lŭ vorŭ piiarde. Iară cine nu-şŭ va miluì sufletulŭ său, spăsì-şi-lŭ-va. Că zice şì preamândru Solomonŭ: «De-ţi veri bate feciorulŭ tău cu toiagulŭ, n'are a murì, ce sufletulŭ lui den moarte izbăvì-lŭ-veri». Şi iară, cine-şŭ va netezì feciorulŭ lui (ce se zice, de-lŭ va răsfăţà) şi-i va legà ranele lui, iaste aceasta ca şì o oaste, cându ş'ară miluì un împăratŭ voinicii săi, să zacă înlăuntru în casă fără strajă şi fără grijă; aşa împreună va perì şì împăratulŭ, şì oastea lui. Iară de nu-şŭ va cruţà voinicii, la vreamea de oaste, ce-i va învăţà să se străjuiască zioa şi noaptea, pre sineşŭ va mântuì de vrăjmaşii lui, şi oastea încă nu-i va perì.

Dereptŭ aceaia, aşa ne învaţă şi pre noi Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, să păzimŭ şi să nu ne lenimŭ, ce să ne pre-
(71) veghemŭ şi să ne străjuimŭ de ceasulŭ morţiei | şi de moarte

de năprasnă. Şi zice să fimŭ pururea gata. Iară cine se leapădă de Hristosŭ şi nu va să ia moarte pentru elŭ, ce pentru pohta ceştii lumi şi pentru puţincà dulceaţă a vieţiei den ceastă lume, săblăzneaşte-se de elŭ şi va să-şŭ spăsească sufletulŭ dentr'acea moarte pentru dragostea ceştii lumi. Iară atunce mai lesne-lŭ va piiarde; şi piiarderea iaste foculŭ nestinsŭ şi viermii neadurmiţi. Şi untuneareculŭ cela cremenitulŭ chirdosì-lŭ-va pre acela sufletŭ.

Spăsenia amu cheamă-o Domnulŭ dragostea vieţiei, şi de grija ceştii lumi şi de pohta ei a te ferì şi a fugì. Iară cine-şŭ va da sufletulŭ său nevoei şi morţiei pentru Hristosŭ şi pentru adevărŭ şi pentru dereptate, şi cine şi-lŭ va piiarde într'acelŭ chipŭ, bună iaste şi adevărată acea pierzare. Şi acela cu adevărŭ spăsì-şi-lŭ-va şi-lŭ va duce la viaţa ceaia buna, că pierzarea sufletului grăiaşte-se: cându-şŭ desparte cinevaşŭ sufletulŭ den trupŭ pentru Hristosŭ şi săvârşaşte învăţătura lui. Şi pentru aceasta cine nu va socotì ranele morţiei, acela nu-şŭ va piiarde sufletulŭ său, ce mai tare spăsì-l-va.

Iară cine va lăsà ce e de Hristosŭ mărturisitura; învăţăturile lui, şi va vrea sufletulŭ său fără grije şi fără moarte, peirea de vecie dobândeaşte-şŭ lui. Ce, dereptŭ aceaia, mulţi în multe chipure de multe ori sufletele-şŭ pierdŭ: sau tâlhărindŭ, sau ucigândŭ, sau furândŭ, sau groape săpândŭ, sau alte necuviinţe făcândŭ. Iară Hristosŭ zice: «Pentru mine şi evangheliei cine-şŭ va piiarde sufletulŭ, spăsì-lŭ-va, iară cine nu-şŭ va pierde sufletulŭ său pentru mine şi evangheliei, nu şi-lŭ va spăsì». Iară adevărŭ feri|citŭ iaste omulŭ cela (72) ce pentru Hristosŭ şi evangheliei sufletulu-şŭ piiarde. Acela amu, adevărŭ amu spăseaşte-şi-lŭ.

Dereptŭ aceaia fericitŭ iaste totŭ omulŭ cela ce lasă şi supune înapoi toată firea şi năravulŭ ceştii lumi, şi socoteaşte lucrulŭ spăseniei după cuvântulŭ Domnului, şi-şŭ dă sine spre moarte pentru Hristosŭ şi pentru evanghelia, şi-şŭ desparte sufletulŭ den trupŭ cu multă nevoe şi chinŭ. Că acela sufletŭ spăsitu e, şi acea moarte lăudată fi-va, că pentru acea moarte poate viaţă şi dulceaţă priimì. Că Dumnezeu gătit-au cununi, să cunune pre toţi carei-şŭ omoară trupurele pentru elŭ, şi pentru evangheliia.

(Evanghelie) Că iară zice Hristosŭ: «*Ce folosŭ iaste omului s'ară dobândì toată lumea, iară sufletulŭ său-şŭ va piiarde? Sau ce va da omulŭ schimbŭ dereptŭ sufletulŭ lui?*»

(Tâlcŭ) Că sufletului celuia necuviosulŭ amară-i iaste pierzarea. Că cândŭ amu caută cineva spre dulceaţa lumiei aceştiia şi se leapădă a nu răbdà pentru Hristosŭ şi pentru adevărŭ şi pentru dereptate, de iubeaşte a lăcuì frumosŭ cu slavă şi cu cinste în lumea aceasta, iară, căce are elŭ bogăţie şi mărie sau avuţie de aurŭ şi de argintŭ sau de altă strânsură multă, ce folosu-i iaste lui de acealea, şi sufletulu i-e pierdutŭ, că treace chipulŭ veacului acestuia, şi ca o umbră dulce toate trecŭ! Şi bogăţiia, dela ceia ce o au, încă zboară! Că avuţiia nu poate ajutà celora păcătoşilorŭ, iară dereptatea poate izbăvì omulŭ den moarte.

Dereptŭ aceaia cine va vrea să lăcuiască pre dereptate, ale trupului asupriciuni şi cametele şi mândriia ceştii lumi şi (73) pohta ei, cade-i-se să le lase. Că pi | erzare sântŭ trupului şi sufletului acealea, că mândriia trupului vrăjmăşie iaste lu Dumnezeu. Şi cine se mândreaşte lumiei (ce se zice, cine iubeaşte năravurile ceştii lumi), vrăjmaşŭ lu Dumnezeu fi-va. Dereptŭ aceia grăiaşte: «Ce folosu e omului să va şì toată lumea dobândì, şi sufletulu-şŭ piiarde?»

Otrinde, o ome, deaca îmbogăţeşti, nu grăì c'«amŭ scăpatŭ den grije şi den nevoe şi mii-amŭ spăsitŭ eu sufletulŭ, că amŭ destulŭ, de pociu face în totŭ chipulŭ». Au nu ştii tu că s'ai dobândì cu trupulŭ toată lumea, nici un folosŭ nu-ţi va fi, de-ţi veri piiarde sufletulŭ, cândŭ lui nu i-e toată lumea vreadnică? Că ce folosu e împăratului cândŭ aşteaptă o peire, iară slugile-i beau şi mănâncă şi se îngraşă, şi de grija împăratului nu socotescŭ? Ce folosu i-e lui de împărăţie? Aşa iaste şì omulŭ cândŭ dobândeaşte avuţie şi-şŭ satură maţele de-şŭ îngraşă trupulŭ, iară de sufletŭ nu gândeaşte. Nici un folosŭ nu i-e lui, nici o spăsenie, cândŭ elŭ aşteaptă munca de vecie.

Au doară pre aurŭ iaste spăsenia să schimbe? Că de-ară fi aşa, iară ceia ce dobândescŭ lumea şi-şŭ pierdŭ sufletele, ei ară da aurŭ, de se-ară plătì de para de focŭ, şi se-ară

izbăvì şi se-ară scumpărà dentr'acea muncă de vecie. Ce nu iaste atunce a da schimbŭ dereptŭ sufletŭ, ce-i iaste plată munca ceaia nesfârşita, în vecie! S'ară fi oarecine şi împăratŭ prespre toată lumea, şi s'ară biruì toată avuţiia pământului, nu-şŭ poate scumpărà sufletulŭ lui, macară s'ară da toată avuţiia şi toată lumea. Nemică nu-şŭ va puteà face răpausŭ, nici odihnă sufletului, cândŭ elu se va muncì în vecie.

Ce acicea, în ceastă viaţă, dă omulŭ pocaanie şi se pocăiaşte, | şi ispoveadanie şi se ispovedeaşte, şi poate plânge (74
cu lacrămi şi cu suspini cătră Dumnezeu. Şi acicea poate da omulŭ milostenie şi-şŭ poate dereptà calea spăseniei. Că iată, vrăjmaşulŭ sufletelorŭ noastre, diavolulŭ, pururea înşală pre noi cu dulceaţa ceştii lumi şi ne fură cu puţinelŭ lucru şi grăiaşte: «Dă-mi tu mie astăzi, iară lu Dumnezeu i veri da mâine». Şi iară zice diavolulŭ: «Dă-mi ceasta de acmu; iară lu Dumnezeu veri da ceaia ce va să fie». Acestŭ cuvântŭ aşa să înţeleageţi: Fă rău şi păcate, iară deaca veri îmbătrânì, tu te veri pocăì. Aşa ne amegeaşte şi ne zăboveaşte diavolulŭ de cătră pocaanie, până vine de năprasnă moartea şi răpeaşte pre noi nedereptaţi şi nepocăiţi. Şi de-aciia nu te veri izbăvì, nici te poţi spăsì, că omulŭ nu poate da nemică schimbŭ dereptŭ sufletulŭ lui. Iară Dumnezeu au datŭ schimbŭ pentru spăseniia noastră cinstitŭ şi curatulŭ sânge alŭ fiiului său unulŭ născutŭ! Dereptŭ aceaia rogŭ pre voi, fraţilorŭ şi surorilorŭ, toate alalte să le lăsămŭ, numai de sufletŭ să ne grijimŭ şi să ne nevoimŭ, că de toate ce-sŭ întru noi, sufletulŭ iaste mai bunŭ şi mai scumpŭ.

(Evanghelie) Că iară zice Hristos: «*Cine-i va fi ruşine de mine şi de cuvintele meale, în ruda aceasta curvarnica şi păcătoasa, şi fiiulŭ omenescŭ ruşinà-va pre elŭ, cândŭ va venì în slava părintelui, cu îngerii sfinţi*».

(Tâlcŭ) Acicea zice că nu ne se cade cu cugetulŭ numai a creade, ce şi cu gura datori sântemŭ a mărturisì pre Hristosŭ aşijderea, şi întrebaţi sântemŭ. Că mare iaste omulŭ, mare iaste şi sfinţitura. Că se sfinţeaşte sufletulŭ cu credinţa, iară trupulu se | sfinţeaşte cu mărturisitura, cumŭ şi (75)

---

1 *Tip.* ИЗБЪВИ.

apostolulŭ grăiaşte şi zice: «Inema amu creade în dereptate, iară gura mărturiseşte întru spăsenie». Şi cine-i va fi ruşine şi se va ruşinà a creade în Hristosŭ răstignitulŭ, şi a-lŭ mărturisì că i-e Dumnezeu Hristosŭ, şi se va ruşinà şi de cuvintele evangheliei lui, pre acela ruşinà-lŭ-va Dumnezeu şi-lŭ va judecà ca pre o slugă hitleană, cândŭ va venì la alŭ doilea venitŭ alŭ lui cu puteare şi cu slavă multă, cu sfinţii îngeri ai lui.

(Evanghelie) Că iară zice Hristosŭ acicea: «*Adevărŭ grăescŭ voao, că sântŭ unii de aceştea ce stau acicea, ce n'au a gustà moarte, până vorŭ vedeà împărăţiia lu Dumnezeu, viindŭ în tărie*».

(Tâlcŭ) De Pătru şi de Iacovŭ şi de Ioannŭ grăiaşte aşa: că «n'au a murì», zice, «până voiu arătà lorŭ preaobrajeniia, ca să vază cu ce slavă voiu să viiu la a dooa venire». Că preaobrajeniia lu Hristosŭ, arătare erà şi spunere venitului lui alŭ doilea. Că cumu se-au luminatŭ atunce ca soarele faţa Domnului şi ispăsitoriului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ, şi cum au fostŭ veşmintele lui albe ca lumina, într'acelŭ chipŭ va venì den ceriu, ca fulgerulŭ, cu tărie şi cu slavă multă, a judecà toată lumea. Că cumu se-au aflatŭ cu nusulŭ atunce Pătru şi Iacovŭ şi Ioannŭ, într'acea măgură sfântă, aşa şi atunce aflà-se-vorŭ cu nusulŭ toţi sfinţii şi dereptii şi toţi aleşii, priimindŭ arătarea lu Dumnezeu şi nespusa şi negrăita a lui bucurie şi veselie.

Aceasta ştiindŭ, fraţilorŭ, să ne lepădămŭ şi noi de sine, pentru Dumnezeu. Nemică să nu ne pare mai bunŭ decâtŭ elŭ, nici bogăţiia, nici bucatele, nici măriia, nici dulceaţa trupului, nici însăşŭ această viaţă a noastră. Ce adecă,
(76) aceastea toate să le părăsimŭ | şi să meargemŭ după Hristosŭ, Domnulŭ nostru, şi crucea lui a-umărŭ să luomŭ, şi ale trupului pohte şi trufe să le omorîmŭ, şi morţiei lu Hristosŭ să ne chipuimŭ, ca să putemŭ şi noi zice după dumnezeesculŭ apostolŭ Pavelŭ: «Lăcuimŭ de acmu nu noi, ce întru noi Hristosŭ lăcuiaşte». Şi noi să nu ne lăudămŭ, ce numai de crucea Domnului. Şi toate învăţăturile lui cu dragŭ să le săvârşimŭ, ca să putemŭ şi noi gonì dela noi văzuţii şi nevăzuţii draci şi vrăjmaşi, ceia ce ne învăluescŭ pre noi

5 *Tip.* роушинаѧва.

în toate zilele şi ne scârbescŭ şi ne murguescŭ şi de leagea şi de învăţătura Domnului ei ne apără să nu facemŭ. Iară eu rogŭ pre voi, fraţi dragi, să nu ne slăbimŭ, nici să ne muemŭ, nici să ne dămŭ noi să ne birţuiască şi să ne lupte ei, ce cu tărie şi cu hrăborie şi cu minte întreagă să ne protivimŭ lorŭ şi să-i gonimŭ dela noi, ca şi viaţa ceaia nesfârşită şi ceaia buna să o dobândimŭ, dela Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că a lui e slava şi putearea în veciia veacului, aminŭ.

Dumineca a patra din post.

Evanghelie dela Marcu, zaceala 40, la liturghie.

(Marcu IX, 17). *În vreamea aceaia, omŭ neştine vine cătră Isusŭ, închină-se lui şi grăì: „Învăţătoare! Aduşŭ fiiulŭ mieu ţie, are duhŭ mutŭ; (18) şi unde să ară fi, află-lŭ elŭ, ucide-se elŭ; şi-i cură spumele, şi scrâşneaşte cu dinţii lui, şi se usucă. Şi zişŭ ucenicilorŭ tăi de să-lŭ scoaţă elŭ, şi nu putură". (19) Elŭ răspunse lui, grăì: „O, rudă necredincioasă! Până cândŭ voiu fi întru voi, până cându vă voiu răbdà? Aduceţi elŭ cătră mine". (20) Şi aduseră elŭ cătr'însulŭ. Şi văzù elŭ, aciia duhulŭ tremură elŭ. Şi căzù la pământŭ, tăvăliià-se, curà-i spumele. (21) Şi întrebă tatălŭ lui: „Câţi ani sântŭ, de cândŭ aceasta fu lui?" Elŭ zise: „De coconŭ. (22) Şi de multe ori elŭ şi în focu-lŭ | aruncă şi în apă, să piarză elŭ. Ce,* (77)
de ce poţi, ajută noao, milostiveaşte-te de noi". (23) Isusŭ

10-11 *Titlul slavon:* нє҃, д҃. пóсть. єѵ҃лїє. на лѵ҃ргїи м҃. гл҃а, м҃. **21-22** *Tip.* спѹ́нєлє (*ABCT* spumele).

Variante: **12** omŭ] *T* un omŭ **14** ţie] *T* cătră tine **14-15** unde să ară fi, află-lŭ elŭ, ucide-se elŭ] *T* oareunde-lŭ ajunge, trânteaşte-lŭ **16** lui] *T* săi | se usucă] *T* suspină **16-17** de să-lŭ scoaţă elŭ] *T* să-lŭ scoaţă **17** nu] *T* nu-lŭ | *T lipseşte* Elŭ răspunse lui, grăì **18** necredincioasă] *A* necredencioasă *T* necredincioasă şi întoarsă **19** Şi] *T* Şi-lŭ **20** aciia] *T* aciiaşŭ] **21** curà-i] *T* şi-i cură **22** tatălŭ] *T* pre tatălŭ **24** *T lipseşte* elŭ şi | să piarză elŭ] *T* să-lŭ piarză **24-25** Ce, de] *B* Ce, ni de.

zise lui: „Însă ce de poți creade, toate se potŭ credinciosului!“ (24) Și aciia strigă tatălŭ feciorului, cu lacrăme grăì: „Crezŭ, Doamne! Ajută a mea necredință“. (25) Văzù Isusŭ că se adună nărodulŭ, oprì duhulŭ necuratŭ, grăì lui: „Duhŭ mutŭ și surdŭ, eu ție zicŭ: Eșŭ dentr'însulŭ și de acmu să nu întri întru elŭ“. (26) Și strigă și multŭ tremurà. Eșì, și fu ca un mortŭ, așa cumŭ mulți grăiră c'au muritŭ. (27) E Isusŭ prinse elŭ de mână, rădică elŭ, și se sculă. (28) Și mearse elŭ în casă. Ucenicii lui întrebară elŭ, usebi: „Căce noi nu putumŭ gonì elŭ?“ (29) Și zise lorŭ: „Această rudă cu nemică nu poate eșì, numai cu rugăciuni și cu postŭ. (30) Și de-aciia eșindŭ și mergeà pren Galileiu; și nu vrea de să-lŭ știe cineva. (31) Învăță amu ucenicii lui, și grăiià lorŭ că „fiiulŭ omenescŭ vândutŭ va fi în mânile oamenilorŭ, și ucide-vorŭ elŭ; cândŭ va fi ucisŭ, a treia zi va învie“.

Sfârșitul Duminecii.

Învățătură den ceastă sfântă Evanghelie.

Cuvântul 8.

Să ne nevoimŭ a petreace adânculŭ postului; și șì spre alalte lucrure bune să ne nevoimŭ, ca să putemŭ ajunge în răpausulŭ spăseniei noastre, cu bunătățile și cu lucrurile dumnezeești, și cu nevoințele noastre. Că totŭ omulŭ, cândŭ înceape oare cuvântŭ, oare lucru, dentâiu are grije și scârbă, iără la săvârșitulŭ lucrului bucură-se și se veseleaște și dul-

---

1 *Tip.* зѝчє (*ABCT* zise) **17** кóнєцъ нє҃ **18** слóво, и҃. **22** *Tip.* ноа̑трє.

Variante: 1 ce de] *ABCT* de | toate se potŭ] *AC* toată putearea a *BT* totu se poate a **2** aciia] *T* aciiașŭ | lacrăme] *T* lacrămi și **3** a mea necredință] *T* necredințeei meale **3** Văzù] *T* Atunce văzù **4** adună nărodulŭ *T* strânse nărodŭ multŭ. Și | duhulŭ] *T* duhului | grăì] | *T* și grăì **5** eu ție zicŭ] *T* zicu-ți **6-7** *T lipsește* și *până la* Eșì **6** întru] *B* în întru **7** un] *C* u | așa cumŭ mulți grăiră *AC* că mulți grăiră *T* Încă ziseră mulți **8** E] *T* Iară | prinse elŭ] *T* prinse-lŭ **8-9** rădică elŭ] *T* și-lŭ rădică **9** Și mearse elŭ] *AC* Și mearse elŭ însuși *T* Întră Isusŭ | Ucenicii] *T* Uceninii **10** usebi] *T* usebi grăindŭ | *AC lipsește* noi | putumŭ] *B* putume **12** rugăciuni] *T* rugăciunea | postŭ] *T* postulŭ | eșindŭ] *AC* eșì **13** Galileiu] *AC* lăuntrulŭ Galileiului **14** grăiià] *T* grăì **15** mânile] *BT* mâinile.

ceață sufletului vine-i. Că plugariulŭ cu multă trudă ară, și seamănă cu nevoință și cu lacrăme, iară cândŭ dospeaște, cu mare bucurie seaceră și cu veselie, cumŭ iaste scrisŭ că «cine va semănà cu lacrămi, cu veselie | secerà-va». Voiniculŭ, (78) cândŭ mearge la războiu, elu se teame și e întru grije multă, iară deaca biruiaște și 'se slobozeaște den războiu, elu se întoarce veaselŭ și cu bucurie. Neguțătoriulŭ bagă-șŭ toată avuția sa în negoțulŭ ce face, și multu se șì împrumutează de multe ori, și se duce în țărŭ departe, și-șŭ părăseaște moșiia, și-șŭ lasă feciorii și muiarea și casa și totŭ câtŭ are, și se luptă cu grijile și cu nevoile și în cărările cealea cu grija. Și cândŭ pesteaște și face tàrgŭ bunŭ și se întoarce cu dobândă, de-aciia nu-șŭ mai aduce aminte de cea grije și de cea usteneală, ce se bucură și se îndulceaște; și se răpausă cu ai lui cu toți, și se uspetează și lăcuiaște fără grijă, și se veseleaște și mulțemeaște lu Dumnezeu. Dereptŭ aceaia șì noi, frațilorŭ, la sfârșitulŭ postului să căutămŭ, și de acmu să nu ne mai aducemŭ aminte de ce ne-amŭ nevoitŭ, ce să ne bucurămŭ și să ne veselimŭ de ceaia ce vine. Și să slăvimŭ și să mărimŭ iubitoriulŭ de oameni și milostivulŭ Domnulŭ și despuitoriulŭ nostru Dumnezeu, și să ne nevoimŭ și într'alalte nevoințe cu lucrure bune și cu ajutoriu să fie noao dulcele și iubitoriulŭ de oameni Dumnezeu, ca șì luminata zioa sfântă, învierea lu Hristosŭ, să ne spodobimŭ a o vedeà. Și sufleteaște veselindu-ne și lăudândŭ pre elŭ, să auzimŭ și alŭ evangheliei cuvântŭ, cumŭ grăiaște de Dumnezeu glăsitoriu Marco și răspunde astăzi.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia, un omŭ neștine vine cătră Isusŭ, închină-se lui și grăì: «Învățătoare! Adușŭ fiiulŭ mieu cătră tine, are duhŭ mutŭ; și oareunde-lŭ ajunge, trânteaște-lŭ; și-i cură spumele, și scrâșneaște cu dinții săi, și suspină. Și zișŭ ucenicilorŭ tăi să-lŭ scoață, și nu-lŭ putură.*

(Tâlcŭ) | Totŭ omulŭ cândŭ cade în vreo scârbă și în vreo (79) boală, și nu se poate vindecà, atunce multă grije are, și foarte multu se mâhneaște și se ohileaște. Și iaste plinŭ de toate voile reale și de frică și de cutremurŭ, să iaste șì un tată de-șŭ veade fiiu-său într'atâta chinŭ și nevoe (ce se zice, întru nevoe și întru boală grea). Și deaca cu nemică nu-i poate ajutà, sau a-lŭ mângăià, atunce elŭ în mai mare grije

iaste, și elŭ încă se topeaște, și foarte i se rupe inema de fecioru-i.

Așa erà și acestŭ omŭ, întru boale și întru scârbă ținutŭ, unde-șŭ vedeà fiiu-său muncindu-se cu acelŭ duhŭ hitleanŭ și într'acea boală nevindecată. Dereptŭ aceaia mearse către Hristosŭ și acea boală a fiiu-său o spuneà. Și tot a-măruntulŭ spuse lu Hristosŭ, de ce rău se chinuiià și se munciià fiiu-său. Și spuse elŭ de totŭ vraciului celuia milostivului și dulcele, cumu se chinuiaște feciorulŭ lui, și grăiià că «boală de lună chinuiaște așa rău feciorulŭ mieu; și oareunde-lŭ ajunge, trânteaște-lŭ; și-i cură spumele, și-și scrâșneaște dinții lui, și suspină; și acelŭ rău și zdrobitură totŭ rabdă».

Iară ea nu iaste acea boală den lună, ce hitleanulŭ draculŭ oarece în schimbatulŭ luniei socoteaște și spre acelŭ omŭ beteagŭ cade, ca să zică oamenii că chinuiaște de lună, ca să hulească pre Dumnezeu cela ce-au făcutŭ luna. Și acestui om ce mearse la Hristosŭ încă i se păreà așa, și nu știià ce ziceà că chinuiaște feciorulŭ lui de lună. Și pre apostoli încă-i făceâ vinovați, și-i ocărîià, căce nu putură vindecà boala acelui feciorŭ alŭ lui ce erà cu duhulŭ necuratŭ. Iară Dumnezeu arată, că pentru necredința lui nu-lŭ vindecară, ce se apărară și se întristară ucenicii. |
(80) Și înaintea tuturora împută-i, și cu adevărŭ oblicì pre elŭ și-i zise că «necredinciosŭ ești tu, și aceasta ț-au fostŭ vina de nu se-au vindecatŭ feciorulŭ tău. Că mult'au fostŭ părearea și necredința inimiei tale și prea ai învâncutŭ ucenicii miei cu necredința ta!». Nu numai acelui omŭ grăiià aceasta Hristosŭ, ce împreună tuturora ziceà, că toți Jidovii ocărîià cu necredința lorŭ pre ucenici. Și nevoință amu erà atunce a mulți ce sta aciia înainte a se săblăznì, și ziceà ucenicilorŭ, căce nu vindecară celŭ omŭ drăcitŭ, să nu mai cugete bine de Hristosŭ. Pentru aceaia pre toți-i obliciià și le împută și le ziceà:

«O, rudă necredincioasă și întoarsă! Până cândŭ voiu fi întru voi, până cându vă voiu răbdà? Aduceți elŭ către mine!» Și-lŭ aduseră elŭ cătr'însulŭ. Și văzù elŭ aciiașŭ duhulŭ, tre-

---

24 *Tip.* ꙟнаинтѣ 27 *Tip.* прѣн ꙟвъ́ꙟкѹть.

mură elŭ. Şi căzù la pământŭ, tăvăliià-se şi-i curà spumele. Şi întrebă pre tatălŭ lui: «Câţi ani sântŭ, de cândŭ aceasta fu lui?». Elŭ zise: «De coconŭ. Şi de multe ori în focu-lŭ aruncă şi în apă, să-lŭ piarză. Ce, de ce poţi, ajută noao, milostiveaşte-te de noi!» Isusŭ zise lui: «Însă de poţi creade, totu se poate a credinciosului!» Şi aciiaşŭ strigă tatălŭ feciorului, cu lacrămi, şi grăiià: «Crezŭ, Doamne! Ajută necredinţeei meale!».

Că zice Domnulŭ «rudă întoarsă», căce erà îndărătnici, că nu înţelegeà dereptulŭ şi dereptatea. Acestŭ cuvântŭ ce grăì Hristosŭ de zise: «O, rudă necredincioasă şi întoarsă! Până cândŭ voiu fi cu voi, până cându-vă voiu răbdà pre voi?» aceea arată că pohtiià elŭ moarte, a se duce elŭ den lumea aceasta. Tânjiià elŭ aceasta, încă şì de chinulŭ cruciei, şì căce nu se puteà vindecà ei, pentru necredinţa lorŭ. Şi tânjiià şì pentru rânjiturile lorŭ şi pentru ocărîle lorŭ. | Pentru aceaia grăì: «Până cândŭ voiu fi cu (81)
voi?». Aceasta zice: amărîi-mă şi mi se dodeì cu voi, necredincioşii, lăcuindŭ; şi până cândŭ voiu vie cu voi în hule reale, rânjindŭ şi împutândŭ şi întărâtându-se pre ucenicii lui, şi grăindŭ că nu se putură protivì duhului hitleanŭ?

Că cu putearea lu Hristosŭ şi cu bunătatea lui, tărie luase ei a scoate şi a gonì duhurele necurate şi a vindecà toate neputinţele şi toate boalele. Iară ei, fariseii şi Jidovii, spre tăriia lu Hristosŭ huliià ei mai tare şi spre bunătatea lui, căce nu putură scoate ucenicii duhulŭ necuratŭ. Dereptŭ aceaia tânjiià Hristosŭ şi le împutà, căce făceà pre sfinţii apostoli înşelători. Iară sfinţii apostoli şi propoveduitori, cuvântŭ luase şi preuţiţi fură, şi lumina ceaia adeverita şi înţelepciunea dumnezeiască pretutindenea o luminà celora ce credeà dereptŭ şi îmblà bine şi ascultà învăţătura lorŭ. Că nici den începutŭ n'au fostŭ ei urîţi. Dereptŭ aceaia tânjaşte aceasta Hristosŭ de ucenici. Şi încă trecù elŭ şì aceastea, şi le lăsă şi răbdă, ca un milostivŭ şi eftinŭ şi iubitoriu de oameni Dumnezeu, şi vindecă bolnavulŭ. Însă nu aiavea, nici pentru lauda oamenilorŭ adause elŭ vindecare, ce cu înţelepţie şi cu smerenie multă feace elŭ aceasta. Că şì pentru credinţa tatălui, feciorului deade vindecare, nu numai cu putearea lui. Pentru aceaia grăiià: «Să poţi

creade, că toată putearea iaste a credinciosului». Și tatălŭ feciorului cu lacrămi strigă și zise: «Crezŭ, Doamne! Ajută necredinţeei meale!» Aceasta ziceà: Câtŭ nu iaste de destulŭ credinţa mea, iară cu putearea ta și cu dulceaţa ta, tu o împle, dulce Doamne!

(Evanghelie) *Atunce văzù Isusŭ că se strânse nărodŭ multŭ.*
(82) *Și oprì duhului | necuratŭ și grăì lui: «Duhŭ mutŭ și surdŭ, zicu-ţi: eșŭ dentr'însulŭ!». Și fu ca un mortŭ. Încă ziseră mulţi c'au muritŭ. Iară Isusŭ prinse-lŭ de mână și-lŭ rădică, și se sculă.*

(Tâlcŭ) Că zice Hristosŭ să aducă drăcitulŭ cătr'însulŭ, ca toţi să vază putearea lui, ca să vază toţi că nu e şì elŭ neputinciosŭ. Că năroadelorŭ păreà-le că iaste şì elŭ neputinciosŭ, ca şì ucenicii lui, și nu va puteà vindecà drăcitulŭ. Iară, iată, deaca se strânseră năroadele, văzù Isusŭ nărodŭ multŭ împrejurŭ stândŭ, şi oprì duhului necuratŭ, și cu multă tărie grăì-i: «Eu te oprescŭ, despuitoriulŭ Domnŭ și învăţătoriu, nu ucenicii! Eu, Dumnezeu, zicu-ţi cu tărie și cu puteare multă a mea: Duhule necuratŭ și surdŭ și mutŭ, eșŭ dentr'acestŭ omŭ, și de acmu», zise, «să nu mai întri întru elŭ». Căce zise așa, că şi adoara se vrea întoarce într'ânsulŭ, că încă nu erà întăritŭ, nici erà îngrăditŭ cu credinţă.

Însă întâiulŭ foarte turbură iute acelŭ duhŭ (nu pre ușorŭ vru să iasă), ca bine să cunoască pre drăcitulŭ, și încă să le pare şì mortŭ că iaste (nu căce că-lŭ vrea puteà da acelŭ duhŭ necurat pre moarte, fiindŭ acolea viaţa, Hristosŭ, că cu dumnezeiasca bunătate a lui apăratŭ erà). Și de mână-lŭ ţinù și-lŭ rădică. Așa-șŭ arătă Hristosŭ a sa mare frâmseaţe și dumnezeiasca puteare și slava.

Că unii zicŭ că se cheamă boală den luna. Iară acea boală iaste cându i se întărâtă omului mocrota (ce se chiamă, apa, udătura) den tocmeala ei, derep'ce că luna, cându i-e lumina plină, fire are lumina ce iase den ea să turbure udăturile trupului; și se turbură atunce și se strică aceale tocmeale. Și dentr'aceaia şì alaltŭ focŭ întărâtă-se iute și cu
(83) rău, întră și clătea | şte crierii şi-i turbură, și întoarce omulŭ și-lŭ izmeneaște. Și așa se bolnăveaște den lună, de se cheamă boală den lună.

Aceasta ziceà unii că iaste și acelui feciorŭ, și așa credeà ei că-i iaste. Ce n'au fostŭ cu adevărŭ așa, și învățătura lu Dumnezeu nu ne lasă pre noi să creademŭ noi așa aceasta. Că nu zice, nici au zisŭ, că «voiu să te vindeci», ce-au zisŭ: «Duhŭ mutŭ și surdŭ, eu ție zicŭ, eși dentr'însulŭ și de acmu să nu mai întri într'însulŭ». Duhulŭ ce erà, erà însușŭ draculŭ, de-lŭ cutremurà. De i se-ară fi tâmplatŭ neputință den turburatulŭ ceii mestecături rea a trupului, n'ară fi zisŭ Hristosŭ «eu-ți zicŭ, eșŭ dentr'însulŭ»! Acest cuvântŭ cătră toți grăiaște-se a ștì, că boala nu iaste față, și zicere să-i zici și să o opreaști, și încă să-i șì zici ei «eșŭ, și de acmu să nu mai întri într'însŭ!» Ce încă șì mai chearŭ arată că n'au fostŭ boală așașŭ, ce muncă drăcească. Că omulŭ, cândŭ boleaște de vreo boală, iară-i treace, că boala nici întră, nici iase, ce den lăuntru are ea pildă și tocmeală, iară nu întră ea den nafară. Și cându se tâmplă omului de cèa boală, de cea betejală cu mestecătură rea, ce-i zicŭ de lună, aceaia încă înceată, ce nu iase den trupŭ. Dereptŭ aceaia nu iaste a oprì boala cu vreun lucru, și iară nici den nafară nu întră ea, nici den lăuntru nu mai iase, ce cândŭ pleacă pre sănătate, și dă Dumnezeu vindecŭ, atunce scade ea, și tocmealele și firile trupului se întărescŭ și se sănătoșescŭ. Așa e tocmită boala în trupŭ.

Dereptŭ aceaia, frațilorŭ, așa vorŭ fi toți oamenii carei nu spunŭ, nici ascultă cuvintele dumnezeești. Aceaia de draculŭ, hitleanulŭ, cuprinșŭ sântŭ și ținuți. Și aruncă pre ei dra | culŭ (84) aorea în focŭ cu urgiia și cu pohtele cealea realele, aorea în cea apă turburată și cu valuri și cu betejale, și încă și într'alalte în toate chinurile.

După aceaia zice iară evanghelistulŭ că:

(Evanghelie) *Întră Isusŭ în casă. Uceninii lui întrebară elŭ, usebi, grăindŭ: «Căce noi nu putumŭ gonì elŭ?» Si zise lorŭ: «Aceasta rudă cu nemicŭ nu poate eșì, numai cu rugăciunea și cu postulŭ».*

(Talcŭ) Temură-se ucenicii, au doară cumva pierdură ei bunătatea ce dedease lorŭ Dumnezeu, de pentru aceaia nu putură gonì draculŭ? Ce se apropiară cătr'însulŭ cu frică

---

31 Evanghelie *tipărit înainte de* că *din rândul 30.*

multă și cu smerenie și cu bună înțelepție, și de elușŭ întrebară pre elŭ, ca să afle de acelŭ lucru. Și de acea neștiință mare ei vrea să știe. Iară Hristosŭ zice: «Această rudă (ce se zice, de lună, însă mai vârtosŭ zice, toată ruda drăcească) nu iase într'altŭ chipŭ, numai cu rugăciunea și cu postitura».

Cade-se amu și bolnavului să se postească și și celuia ce va vrea să-lŭ vindece, că amândurora le iaste să se postească. Mai vârtosŭ bolnavului, că postulŭ va cuvântŭ, cade-se amu nu numai a se posti, ce și a se rugâ. Așa amu rugăciunea adeverită săvârșeaște, să va fi și cu postulŭ înjugatŭ. Nu se îngreoiază, nici se slăbeaște postindu-se de tăriia bucatelorŭ. Iară cândŭ face rugăciune, neînșelatŭ iaste și neîngreoiatŭ; ce și către ceriu înalță-lŭ. Că rugăciunea foarte înfricoșată iaste spre draci. Că rugăciunea întăreaște și dă puteare postului. Că cine nu lăcomeaște spre sațiu, ce-șŭ slăbeaște tăriile trupului și nu lasă, den cea tărie ce iaste, a-i turburà crierii și a-i cebăluì mintea (ce se zice, cu voroava), atunce alaltŭ trupŭ bine se întăreaște, și mintea nu se cebăluiaște (ce se zice, că fără voroavă ajută-i). Că
(86) înfricoșa|tă arată-se ruga. Mai vârtosŭ și mai iute și decâtŭ foculŭ iase și se înalță.

Dereptŭ aceaia cade-se tuturora pururea să fie înjugați cu aceaste doao bunătăți, cu postulŭ și cu ruga. Iară carei lucrează pântecelui cu sațiulŭ și nu va nici dinioară să-șŭ flămânzească mațele, atunce dentr'acea nebunie drăcească nu poate lesne a se dezbate sau a scăpà, ce tutindinea iaste neputinciosŭ. Iară cine se roagă și se posteaște, nu-i trebuiaște multŭ. Celuia ce nu-i trebuiaște multŭ, acela nu poate fi lacomŭ, nici iubitoriu de avuție. Cine nu lăcomeaște și nu iubeaște avuțiia, spre milostenie foarte cuviosŭ fi-va și milostivŭ și îndurătoriu. Milosteniia, mestecată cu postulŭ, și den moarte izbăveaște omulŭ. Cine-șŭ flămânzeaște pântecele, smereaște-șŭ inema, și mintea înțelepțeaște-șŭ. Cu postulŭ cându-șŭ bolnăveaște și-șŭ slăbeaște omulŭ trupulŭ, spare-șŭ cugetele, că cu postulŭ adauge-șŭ sănătate și tărie. Iară den nețineare, boala și neputința apropie-se, încă și moartea.

---

21 Tip. аратѫтсє.

(Evanghelie) *Și de-aciia eșindŭ, și mergeà pren Galilei, și nu vrea de să-lŭ știe cineva. Învățà amu ucenicii lui, și grăì lorŭ că «fiiulŭ omenescŭ vândutŭ va fi în mâinile oamenilorŭ, și ucide-vorŭ elŭ; cândŭ va fi ucisŭ, a treia zi va învie».*

(Tâlcŭ) Acicea iară, după minune ce feace Hristosŭ, eşindŭ de-aciia, și de munca sa spuneà şi învăţà ucenicii săi şi le arătà, ca să nu le se arate lorŭ şi să le pare că pentru neputinţa se chinuiaşte ca un neputinciosŭ. Pren Galilei îmblà, căce că de munca lui auzindŭ ucenicii, nu-şŭ vrea nici Ierusalimulŭ să vază ei; mai vàrtosu se şi feriià şi se despărţiià de alţi. Că ei numai vrea Hristosŭ să ştie ce vrea să se tâmple lui, ca să nu se spământeazŭ ei în vreamea chinului lui şi să cugete şi să | grăiască ei întru sineşŭ aşa şi să zică: «Câtŭ (86) erà elŭ de putearnicŭ, cândŭ şi morţii sculà-i cu tărie şi cu frâmseaţe dumnezeiască! Şi cela ce marea şi duhurelorŭ necurate opriià, şi cu cuvântulŭ zdrobiià dracii, cumŭ acmu prinsŭ fu şi căzù în clucsele pierzătoriului şi nepriitoriului?». Pentru aceaia grăiià Hristosŭ ce vrea să se tâmple lui. Şi aiavea de toate spuneà ucenicilorŭ, ca, cândŭ va venì vreamea chinului, să n'aibă a zice vreunulŭ dentr'înşii că n'au ştiutŭ că are a cădeà în mâinile vrăjmaşilorŭ. Ce-i tocmì, ca să ştie şi să înţeleagă, că de nimea nu e nevoitŭ, ce de bună voia lui mers-au spre muncă. Ce-i vrea fi lui a fugì şi a se apărà de ce spuneà elŭ că va să se tâmple lui, sau să se leapede a nu se chinuì? Ce, ca să spăsească toată lumea de suptŭ ceriu, deade-şŭ sineşŭ spre moarte, Hristosŭ. C'au deștinsŭ den ceriu pentru nenumărată milosârdiia lui, cumŭ şi aiurea învaţă şi grăiaşte Hristosŭ: «Nimea nu va lua sufletulŭ mieu dela mine, ce eu pune-lŭ-voiu de mineşŭ. Şi puteare amŭ a pune elŭ, şi puteare amŭ iară a lua elŭ!» Şi spuse ucenicilorŭ scârbă şi tristă, că iaste a-lŭ ucide şi a-lŭ răstignì. Şi-i văzù trişti şi scârbiţi. Dereptŭ aceaia şi în bucurie aduse-i, că zise că a treia zi va învie şi nu va fi multŭ în moarte. Pentru aceaia învaţă şi pre noi şi ne mângâe, că pururea vine după scârbă şi bucurie. Că nu iaste în deşertŭ noao suspinarea de scârbă, că aşteaptă şi dulceaţă sufletului, şi bucurie. Cându ne cuprinde vreo năpaste fără de nădeajde, atunce

---

4 *Tip.* кꙑндѧ кà. 29 *Tip.* поүнелкóю.

ne nădăjduimŭ şi spre dulceaţă mare; şi iară, cândŭ săvârşimŭ totŭ lucrulŭ nostru, nădăjduimu-ne şi dobândei.

Pentru aceaia, să ne nevoimŭ, fraţilorŭ, cu postulŭ şi cu rugăciunea, cumŭ însuşŭ Hristosŭ zis-au, ca pre cei draci
(87) ce se batŭ cu | ispită spre noi a ne turburà şi a ne chinuì pre noi, departe să-i gonimŭ dela noi. Că cine se posteaşte, iuşorŭ iaste şi deşteptatŭ. Şi rugăciunea treazvă mai bune arepi are decâtŭ însuşŭ vântulŭ, şi mai iuşoare arepi au aceastea şi bunătăţi. Că de aceaste arepi şi dumnezeesculŭ Davidŭ prorocŭ rugà să i se dea lui, cândŭ grăiià: «Cine-mŭ va da arepi ca porumbilorŭ, şi să zborŭ, să răpausŭ?» Iară oarecine de nu va aveà aceaste arepi, nu se poate rădicà de lucrurile pământului, să ajungă la celŭ răpaosŭ fără de moarte. Dereptŭ aceaia şi sfinţii apostoli pururea se postiià şi rugăciune făceà.

Aşa şi noi, postulŭ şi rugăciunea să iubimŭ, ca în scârbe să nu cădemŭ, ce să ne nădăjduimŭ spre dulceaţă mai vârtosŭ. Şi de dulceţi şi de frâmseţi să nu ne preaînălţămŭ şi să lăcuimŭ fără grije, ce pururea să ne nădăjduimŭ spre mila lu Dumnezeu, ca de acmu să fimŭ întregi în mândrie şi înţelepţi şi blânzi şi smeriţi, ca să putemŭ şi noi a dereptà toate lucrurile cealea bunele, şi cea dulceaţă ce va să fie să o putemŭ dobândì dela Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru. Că lui se cuvine toată slava şi cinstea şi închinăciunea, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ!

Dumineca a cincia din post.

Evanghelie dela Marcu, zaceala 47, la liturghie.

(Marcu X, 33) *In vreamea aceaia luò Isusŭ doisprăzeace ucenici. Începù lorŭ a grăi ce vrea lui să fie, că „iată, eşimŭ întru Ierusalimŭ, şi fiiulŭ omenescŭ vândutŭ va fi mai-marilorŭ preuţi şi cărtularilorŭ. Şi judecà-vorŭ*

26-27 *Titlul slavon:* недѣлѧ, є҃. пость, Єѵ҃лїє, на лѵ҃ргїи, м҃. глⷡ҇ мз҃.

Variante: 28 *T lipseşte* În vreamea aceaia **28-29** doisprăzeace] *T* cei doisprăzeace **29** Începù] *T* Şi începù **30** întru] *ABC* în | Ierusalimŭ] *B* ѥрслим **30-31** *B* vând[utŭ va] **31** mai-marilorŭ] *B* mai-marelorŭ.

elŭ spre moarte, şi da-vorŭ elŭ păgânilorŭ; (34) şi bătjocurì-vorŭ elŭ, şi vorŭ rănì elŭ, şi scuipì-vorŭ elŭ, şi ucide-vorŭ elŭ; şi a treia zi învie-va“. (35) Şi naintea lui mergeà Iacovŭ şi Ioannŭ, fiii lu Zevedeiu, grăiră: „Învăţătoare! Vrea-veri de ce te vremŭ ceare să faci noao?“ | (37) Ei (88) *ziseră lui: „Dă noao, unulŭ de-a dereapta ta, şi unulŭ de-a stânga ta să şedemŭ întru slava ta!“ (38) E Isusŭ zise lorŭ: „Nu ştiţi ce cear eţi voi. Puteà-veţi bea păharulŭ ce eu amŭ a bea, şi cu botejunea cu ce voiu fi eu botezatŭ să vă botezaţi?“ (39) Ei ziseră lui: „Puteà-vămŭ!“ Isusŭ zise lorŭ: „Păharulŭ amu ce eu amŭ a bea, bea-l-veţi, şi cu botejunea ce eu m'amŭ botezatŭ, botezatu-v'aţi. (40) Iară ce să şază de-a dereapta mea şi de-a stânga, nu mi-e să dau voao, ce cui iaste gătită!“ (41) Şi auziră zeace, începură a nu ogodi de Iacovŭ şi de Ioannŭ. (42) E Isusŭ chemă ei, grăì lorŭ: „Voi ştiţi că domnii lumiei domnescŭ şi marii au puteare. (43) Nu aşa să fie între voi, ce, cine va vrea să fie mare între voi, să fie voao slugă. (44) Şi cine va vrea să fie întru voi întâiu, să fie voao robŭ. (45) Şi amu fiiulŭ omenescŭ n'au venitŭ să-i slujască lui, ce să slujască, şi să dea sufletulŭ lui izbăvire dereptŭ mulţi!“*

Sfârşitul Duminecii.

1-2 *Tip.* въть|жокѹрн; *tot astfel în A şi C, pe când B şi T au* въжокѹрн **5** *Lăsat afară versetul 36 şi adăogat ulterior, în josul paginei, de adnotator:* Iară svinţia sa zise lorŭ: «Ce veţi ca să vă facŭ voao?», *în ABCT:* Elŭ zise lorŭ: «Ce veţi de să facŭ voao?» **14-15** *Între* auziră *şi* zeace, *scris, sus* cei **16-17** Voi ştiţi că domnii lumiei domnescŭ şi marii au puteare. Nu aşà să fie... *îndreptat în:* Ştiţi că celora ce li să pare că biruescŭ limbile, domnescŭ cu nuşii, şi mai marii lorŭ biruescŭ cu nuşii. Ce aşa să nu fie... **23** кóнець недѣлѣ.

Variante: 3 naintea] *T* înaintea **3-4** Şi naintea lui mergeà Iacovŭ şi Ioannŭ, fiii] *B* Şi se apropiiară înaintea lui Iacovŭ şi Ioannŭ, feciorii **5** Vrea-veri] *B* Vremŭ **6** Dă] *C* da **8** păharulŭ] *B* paharulŭ **9** voiu fi] *ABC* voi fi **11** Isusŭ] *T* Iară Isusŭ | a bea] *C* a-lŭ bea **12** botezatu-v'aţi] *B* botezà-vă-veţi **13** ce să şază] *B* a şedeà *(înţelesul e: în cât priveşte şederea)* **14** cui] *B* acelora cui | auziră] *B* deaca auziră **17** puteare] *B* putearea **19** întâiu] *T* mai mare **20** Şi amu] *T₁* Că şi **21** ce să slujască] *B* ce să slujască elŭ.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 9.

Iată amu, fraţiloră, că trecù iarna, şi primăvara începe-se. Şi vedemŭ toate făpturile de pre lume întregindu-se, şi pomii înflurindŭ şi toate leamnele dumbrăviloră, şi pământului răsărindu-i iarbă, şi pasările toate cântândŭ, şi alalte toate înoindu-se. Şi de aceastea bucurămu-ne şi ne veselimŭ. Şi să slăvimŭ şi mărimŭ şi ne mirămŭ prea bunului şi meşterului Dumnezeu, cela ce adauge şi întoarce toată lumea spre noire. Ce, cumŭ vedemŭ aceastea toate înoindu-se, aşa şì noi, până vreame avămŭ, a noastră viaţă să o noimŭ. Şi noi să ne curăţimŭ, rogu-mă, şi întru minte să ne venimŭ, şi noiţi să fimŭ în locŭ de vechi. Şi să ne socotimŭ
(89) pre noi pentru pilda | lumiei. Că noirea lumiei pururea are vreame de iarnă. Că de n'ară fi luată lumea ploi şi zăpăzi şi vânture, n'ară fi venită la noire. Că de nu se-ară adăpà pământulŭ de multe ori cu ploaia ce deştinge den ceriu, n'ară fi răsărită erbi, şi să crească, şi să facă seminţe întru eale, şi să dea mai multŭ rodŭ, şi să ia lucrătorii blagoslovenie dela Dumnezeu.

Că noire are şì sufletulŭ pururea, cu erni reale, cu ispite şi cu năpăşti. Că sufletulŭ, de nu se va înălbì mainte şi să se zăpădească cu scârbele şi cu strimturile şi năpăştile şi cu toate grijile, nu se poate înflurì şi roduri de lucrure bune a aduce şi a venì spre noirea sufleteştiei frâmseţi. Pentru aceaia rogŭ pre voi, fraţi dragi, toate ispitele să răbdămŭ, şi toate scârbele să purtămŭ şi strimturile, flămânzindŭ şi însetoşindŭ, şi în toate năravurile tescuindu-ne, ca şì alaltă vreamea a postului să petreacemŭ, ca dela Dumnezeu blagoslovenie să priimimŭ şi rodŭ sufletescŭ să aducemŭ: dragoste, bucurie, pace, răbdare, dulceaţă, blândeaţe, miluire, milostenie, ţineare şi dereptate. Dentr'acealea să ne îndulcimŭ, şi striinulŭ să-lŭ priimimŭ, pre Dumnezeulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, cela ce satură toată lumea cu de destulŭ. Fericitŭ amu omulŭ cela ce satură pre Hristosŭ cu lucrure bune şi cu nevoinţe, că de acela elŭ încă săturà-se-va cu dulceaţa veaciloră! Fericitŭ amu iaste

---

2 слóво, ѳ̃. 3 *Tip.* трéк їáрна.

cela ce priimeaşte striinulŭ Hristosŭ, cu păzirea învăţăturiei sfântă a lui, că de elŭ priimitŭ va fi în împărăţiia ceriului!

Dereptŭ aceaia să nu pestimŭ, fraţilorŭ, nici să ne lenimŭ, că vreamea postului treace, ceasulŭ pocaaniei venit-au, judecata de spăsenie socoteaşte-se, şi nevoinţa de folosulŭ sufletului răsfiră-se, şi de cununi | dătătoriulŭ, mirele Hristosŭ, apropie-se. (90) Că aproape sântŭ Paştile, fraţilorŭ, partea ceaia dulcea şi buna apropie-se, şi ceia ce se-au nevoitŭ, înainte le se punŭ cununile. Dereptŭ aceaia şì noi să ne deşteptămŭ şi să ne nevoimŭ, ca să nu ne afle pre noi mirele adurmiţi şi lenindu-ne, şi să ne se închiză uşile şi să rămânemŭ necununaţi.

Să auzimŭ Domnulŭ Dumnezeulŭ nostru, cumŭ de munca lui grăiaşte cătră ai săi ucenini şi apostolilorŭ, de chinŭ şi de muncă ce vrea să ia elŭ pentru toată lumea; şi-i învaţă să facă cumu se cade, şi pre ei şi pre noi încă ne învaţă aşa şi tocmeaşte, cumŭ sfântulŭ evanghelistŭ grăiaşte şi răspunde:

(Evanghelie) *Luò Isusŭ cei doisprăzeace ucenici, şi începù lorŭ a grăì ce vrea lui să fie, că «iată, eşimŭ întru Ierusalimŭ, şi fiiulŭ omenescŭ vândutŭ va fi mai-marilorŭ preuţi şi cărtularilorŭ. Şi judecà-vorŭ elŭ spre moarte, şi da-vorŭ elŭ păgânilorŭ; şi bătjocurì-vorŭ elŭ, şi vorŭ rănì elŭ, şi scuipì-vorŭ elŭ, şi ucide-vorŭ elŭ; şi a treia zi învie-va».*

(Tâlcŭ) Întâi spuse Hristosŭ ucenicilorŭ săi ce vrea să fie lui, ca să îmblânzească şi să întărească inimile lorŭ, ca să nu se spământeaze în vreamea munciei şi chinului lui, cumŭ ce mai de nainte au auzitŭ ş'au ştiutŭ, mai pre iuşorŭ să poarte ce vrea să se tâmple, şi cu tărie să poată răbdà toate scârbele, ca să nu auză ei acea muncă şi acelŭ lucru de pripă şi de năprasnă, şi să se mire şi să se spământeaze, ce să ştie foarte bine că de voe se munceaşte Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ. Că propoveduiià ce vrea să fie lui, şi spuneà ucenicilorŭ că vrea puteà scăpà elŭ de acea muncă, ce nu vrea să fugă. Că aiavea iaste aceasta, că se-au de voe datŭ elŭ pre muncă şi spre moarte. Că ucenicii, de nu vrea fi ştiutŭ, doară ei se vrea fi şì săblăznitŭ şi se vrea fi schimbatŭ. Pentru aceaia

---

9 cununile *îndreptat în* cunurile. 14 ucenini *îndreptat în* ucenici.

(91) le spuneà Hristosŭ | ce vrea lui să fie, ca cându se va tâmplà a fi aceaia, să nu se săblăznească nici unulŭ d'inșii. Că de eișŭ luò elŭ ucenicii și cu ei singuri numai ce grăì, și ce vrea să fie a lui taină descoperì lorŭ și arătă. Acea taină erà chinulŭ, și loru se cădeà a descoperì taina, că pururea erà cu nusulŭ. Dereptŭ aceaia pre toți ucenicii despărți-i dentr'alaltŭ nărodŭ, ca într'ascunsŭ să le spue și să le arate taina, ca să vază toți câți mergeà pre cale, că de voe vrea să meargă spre muncă, și nefugindŭ de spăsenie lumiei, și a murì de moarte ocărîtă. Iară după scârbe și triste ce-i întristă și oscârbì cu aceale cuvinte ce le spuse ucenicilorŭ, încă și bucurie spuse lorŭ pentru scârbă și o mângâiare deade lorŭ, că zise că a treia zi învie-va.

(Evanghelie) *Și înaintea lui mergeà Iacovŭ și Ioannŭ, fiii lu Zevedeiu, grăiră: «Învățătoare, vrea-veri de ce te vremŭ ceare să faci noao?» Elŭ zise lorŭ: «Ce veți de să facŭ voao?» Ei ziseră lui: «Dă noao, unulŭ de-a dereapta ta, și unulŭ de-a stânga ta să ședemŭ întru slava ta». E Isusŭ zise lorŭ: «Nu știți ce ceareți voi. Puteà-veți bea păharulŭ ce eu amŭ a bea, și cu botejunea cu ce voiu fi eu botezatŭ să vă botezați?» Ei ziseră lui: «Puteà-vămŭ».*

(Tâlcŭ) Păreà-le ucenicilorŭ că, căce mergeà elŭ în Ierusălimŭ, pentru împărățiia mearge, a se împărățì împărăției depre pământŭ. Și după împărăție, atunce vândutŭ va fi și judecatŭ, și va răbdà câte grăi cătră ei a chinuì. Așa amu cugetândŭ ucenicii Iacovŭ și Ioannŭ, ei cerșură în a dereapta și în a stânga scaune să șază. Pentru aceaia și Hristosŭ împută și opriià și certă pre ei, că fără minte cereà ei acelŭ lucru. Pentru aceaia zise că «nu știți ce ceareți! Voao vă pare, o ucenici, că pre lume iaste împărățiia mea. Pentru aceaia (92) și scaunŭ | pre ceastă lume ceareți voi. Ce nu e aceasta, ce aceastea toate câte-amŭ zisŭ, mai vârtosŭ de mintea și de cuvântulŭ omului sântŭ (ce se zice, că nu le poate omulŭ nici cu inema gândì, nici cu limba a spune). Iară a ședeà de-a dereapta mea și de-a stânga mea, mare lucru iaste, și cinurele îngerești încungiură-o. E voi amu, spre slava a ceștii lumi trecătoare căutați, iară eu spre grije și scârbă și spre moarte chemŭ pre voi, ca ceii slave den vecie soți să vă facŭ».

Că păharulŭ și botejunea cruce se cheamă. Păharulŭ

amu iaste moartea, ce pre ea ca un somnu o trecù Hristosŭ, şi ca o dulceaţă bună priimì aceasta Hristosŭ pentru seatea spăseniei noastre. Şi botejunea curăţie feace şi spălare păcatelorŭ noastre. Iară ucenicii nu ştiià ce grăescŭ, ce se făgăduiià şì păharulŭ a bea, şì cu botejunea a se botezà. Că le păreà lorŭ că de păharulŭ ceştii lumi, ce se beà de seate, grăiaşte elŭ, şi de botejunea ce se botezà Jidovii cându se spălà ei mai nainte de mâncare.

(Evanghelie) *Iară Isusŭ zise lorŭ: «Păharulŭ amu ce eu amŭ a bea, bea-l-veţi, şi cu botejunea ce eu m'amŭ botezatŭ, botezatu-v'aţi. Iară ce să şază de-a dereapta mea şi de-a stânga, nu mi-e să dau voao, ce cui iaste gătită».*

(Tâlcŭ) «Păharulŭ amu şi botejunea», zice că «aveţi a priimì, o ucenici. Şi aveţi şì a murì pentru adevărulŭ şi dereptatea. Iară a şedeà de-a dereapta mea şi de-a stânga, nu e a mea dare!» Într'aceaste cuvinte oarece doao lucruri arată-se. Una amu: cui gătită iaste şi dată iaste dela Dumnezeu, cu altŭ-oarece, a şedeà de-a dereapta şi de-a stânga lu Hristosŭ; alta zice, să şì însuşŭ acesta ce e prespre toţi despuitoriu şi Domnŭ, nu poate scaunulŭ acesta să dea ucenicilorŭ lui carei-lŭ cereà elŭ, ce zice că nimea are a şedeà de-a dereapta şi de-a stânga. Ce să şi | în scriptură auzimŭ (93)
acicea de şederi, nu se cade şedearea a înţeleage, ce cinstea ceaia marea şi buna. Iară de ce grăiaşte «că nu e a mea dare», aşa are înţelesŭ: «n'ară fi judecată dereaptă aceasta, de-aşŭ da eu voao aşaşŭ darulŭ şi cinstea. Că de voiu da eu în cinste darulŭ şi acea cinste, eu n'aşŭ fi dereptŭ. Ce celora ce se vorŭ nevoì şi vorŭ dereptà toate lucrurile cealea bunele, acelora gătită iaste aceaia cinste».

Că cumŭ ară fi un împăratŭ dereptŭ, să şază întru un locŭ alŭ lui, şi înaintea lui împunge-se-ară unii: care va biruì, să ia cunună dela elŭ (ce se zice, deregătorie), iară alţii, ai lui iubiţi, ară mearge către elŭ şi ară ceare să dea lorŭ acea cunună, — ştiu c'ară zice împăratulŭ că «nu iaste aşa această dare a mea, ce cui se va mai nevoì şi va biruì, aceluia gătită iaste cununa». Aşa şì acicea grăiaşte Hristosŭ şi zice: «Voi amu, feciorii lu Zevedeiu, a mărturisì aveţi pentru

---

18 *Tip.* дѣдерепта.

mine, şi pentru dereptate aveţi a murì. Iară cine se va aflà pre muncă şi vorŭ aveâ şì de alte lucrure mai vârtosŭ de voi, acela are a luà mainte cinstea!»

(Evanghelie) *Si auzìră zeace, începură a nu ogodì de Iacovŭ şi de Ioannŭ. E Isusŭ chemă ei, grăì lorŭ: «Voi ştiţi că domnii lumiei domnescŭ şi marii au puteare. Nu aşa să fie între voi, ce, cine va vrea să fie mare între voi, să fie voao slugă, şi cine va vrea să fie întru voi mai mare, să fie voao robŭ. Şi amu fiiulŭ omenescŭ n'au venitŭ să-i slujască lui, ce să slujască, şi să dea sufletulŭ lui izbăvire dereptŭ mulţi».*

(Tâlcŭ) După aceaia, omenească înţelegătură aveà ucenicii şi cu pizmă ţinuţi erà. Pentru aceaia imputară acelorŭ doi fraţi, că văzură pre ei că nu-i priimì Dumnezeu de ce vrea ei. Că şì mai de nainte tânjiià ucenicii de aceasta, unde
(94) vedeà Iacovŭ | şi pre Ioannŭ cinstindu-i. Însă aceaia o răbdà ei. Ce după aceaia acicea încă şì înşişŭ cereà cinste. Pentru aceasta şì mai mult tânjiră alalţi ucenici şi apostoli, şi nu răbdară atâta îndrăznire a acelorŭ doi fraţi. Că atunce aşa erà, nesfârşiţi, ucenicii; ce mai apoi toţi înţeleaseră şi văzură, că toţi luară măriia duhului sfântŭ, întocma unulŭ ca şì alaltŭ, că Hristosu-i vindecă şi-i mângâe. Mainte îmblânzise-i şi-i mângâiase pre ei cu apropiiarea ce se apropiară aproape cătr'însul, că aceasta arată unde grăiaşte că «chemă pre ei». După aceaia-i şì smereaşte, spuindŭ lorŭ că cine va să răpească cinstea şi pohteaşte măriia, lucru păgânescŭ iaste. «Că cei domni ai limbilorŭ, ei se batŭ şi se cumplu după aceaia, iară voi, ai miei ucenici, nu aşa, ce cine va vrea să fie întru voi mare, tuturorŭ să slujască!» Că şì aceasta mărie şi tărie iaste sufletului, lucrulŭ: «Cândŭ toate le rabdă şi tuturorŭ slujaşte şi lucrează, acela se va apropiià de acea cinste», zice Hristosŭ.

(Evanghelie) *«Că şì fiulŭ omenescŭ, n'au venitŭ să-i slujască lui, ce să slujască, şi să dea sufletulŭ lui izbăvire dereptŭ mulţi».*

(Tâlcŭ) Iară cine nu numai slujaşte, ce şì moare pentru slujba,—ce iaste mai mare decâtŭ aceasta şi mai bună şi mai minunată şi mai pre susŭ şi mai slăvită?

Însă această slujbă, nălţime şi slavă în ceriu şi în pământŭ, mai nainte de împeliţare, fiiulŭ lu Dumnezeu şi cuvântulŭ, îngerii numai cunoşteà-se. Iară de cândŭ fu elŭ omŭ

pentru noi, şi se răstignì cu trupulŭ, nu numai acea slavă den ceriu are, ce şì alta au luatŭ. Că şì pre totŭ pământulŭ împărăţeaşte-se. Cumŭ Hristosŭ nu se cruţă a deştinge şi a se smerì până la chipŭ de slugă, | şi pentru noi a se da şì până la moarte (95) cu moartea cruciei, aşa şì noi să nu urîmŭ smericiunea ceaia înţeleapta pentru Hristosŭ şi pogorîrea. Că Hristosŭ amu deştinse suptŭ fundulŭ pământului şi se suì mai pre desupra de toate ceriurele, şi nemică nu-i strică lui acea smerenie, la nălţime. Aşa şì noi, de ne vămŭ smerì, înălţà-ne-vămŭ şi ne vămŭ spăsì. Pentru aceaia feace Hristosŭ aşa, ca să ne arate şì noao calea nălţimei şi a paceei ceaia adeverita. Acestŭ chipŭ şì scriptură însuşŭ tuturora fost-au spre spăsenie, ca să împle toate cu trupulŭ sfinţiei lui şi cu lucrulŭ. Cu dumnezeiia amu şì mai den nainte împleà, că pretutindinea fiindŭ, şì toate împlundu-le.

Că acesta amu dăruì oamenilorŭ, unora apostoli a fi, alţii proroci, alţii evanghelisti, alţii păstori şi învăţători a fi, spre dereptare credincioşilorŭ spre lucrulŭ slujbeei, spre zidirea trupului beseareciei lui. Aşa cugetă de noi Hristosŭ, şi pentru noi nu se lepădă ca şì până suptŭ fundulŭ pământului a deştinge. Însă nu aşa prostŭ dat-au noao împărţirea darurilorŭ, ce prea cu mândrie şi cu folosŭ tocmit-au toate, după mare frâmseaţea slaveei lui şi după mila si miluirea bunătăţiei lui.

Dereptŭ aceaia toţi amu, fraţilorŭ, carei au luatŭ darŭ, să derepteaze pre alalţi, toate să slujască, toate să lucreaze, şi să se nevoiască de zidirea trupului beseareciei lu Hristosŭ, şi cineşŭ de noi săvârşitulŭ credinţeei să facă.

Pentru aceaia să păzimŭ toţi foarte cu cinste carei au luatŭ darure, ca şì alţi să zidimŭ. Să nu pizmimŭ şi să căutămŭ mai mare mărie, că noi ne vămŭ răsipì, şi alţii încă vămŭ surpà în peire. Nici să ne arătămŭ noi dulci şi buni, şi nu facemŭ cumu se cade. | Pildă înainte le zace (96) celora ce vorŭ să greşască. Dereptŭ aceaia, să va fi luatŭ altulŭ şi darŭ mai marę spre dereptarea credinţeei şi spre ziditură, acela şi usteneala lui mai mare iaste, şi mai cu grije şi mai cu frică şi cu mai multă slujbă. Iară de vorŭ

---

34 *Tip.* грѣшаскѫ.

greşì aceia, vina încă le e mai mare şi munca. Cumŭ nu iaste lucrulŭ satanei, când ară urî acea dereptătură şi ziditură a trupului lu Hristosŭ? Că lu Dumnezeu protivire iaste şi striinare beseareciei lui, acelŭ lucru. Dereptŭ aceaia, tuturora amu ce-au luatŭ darure şi bunătate dela Dumnezeu, multu le se cade a se trudì şi a se ziduì şi a slujì şi a lucrà, şi nu multŭ a ispitì şi a'ntrebà şi a vedeà de ce i-e darulŭ dela Dumnezeu, ce să se pleace şi să se cutremure, şi a se teame de sfinţiia lui şi de învăţătura lui, şi legăturile dragostei să le păzească nesparte şi nevătămate. Dragostea amu Dumnezeu iaste. Şi cine o va aveà cu adevărŭ, den dragoste toate le înmulţimŭ. Pentru aceasta însuşŭ adeveritulŭ Hristosŭ, Domnulŭ nostru, ce iaste capulŭ tuturorŭ şi despuitoriu Domnŭ!

După aceaia amu, aceastea toate le auzimŭ şi văzumŭ. Dereptŭ aceaia, mainte de toate lucrurile cealea bunele, să ne nevoimŭ să dobândimŭ smerenie. Că însuşŭ Hristosŭ zice: «Totŭ, amu, cineşŭ va smerì sine, înălţà-se-va, iară cine se va înălţà, de sineşŭ plecà-se-va!» Cine se va înţelepţì cu smereniia, înălţà-va elŭ Domnulŭ cu slavă. Iară cine iaste întru noi mai bunŭ de alalţi, să nu se ţie mare şi să nu se preaînalţe spre ceia mai micii şi mai slabii, şi să nu se mânie spre alalţi fraţi, că toţi ne semŭ fraţi dentru unulŭ singurŭ Domnulŭ şi părintele Dumnezeu, mai vârtosŭ câţi den muma ceaia sfânta ce iaste însăşŭ (97) scăldătura băiei a dooa născută cu noirea duhului sfâ | ntŭ, şi un învăţătoriu avândŭ şi o credinţă şi o botejune şi unulŭ domnulŭ Isusŭ Hristosŭ, macară s'ară fi mai cu bunătate unulŭ decâtŭ alaltŭ şi mai pre desupra.

Niminea amu de ceia ce se postescŭ şi cu această nevoinţă bine se-au nevoitŭ, ei pre ceia lenivoşii să nu ocărască, ce toţi să ştie că şi de astăzi de se va deşteptà cela ce-au fostŭ lenivosŭ până acmu, şi de se va însoţì cu ceia ce se-au nevoitŭ şi se va îndemnà şi va lăsà leanea, macară să va fi şì mai multŭ trecutŭ, putearnicŭ iaste Dumnezeu a întărì pre elŭ, numai să va vrea elŭ să se nevoiască. Pentru aceaia rogu-mă voao să ne smerimŭ, fraţilorŭ, ca să ne înălţămŭ, că smereniia amu uşe iaste împărăţiei ceriului. Fericitŭ amu omulŭ ce are viaţă în înălţime şi minte şi mândrie smerită! Că necuratŭ amu iaste înaintea lu Du-

mnezeu toți ceia trufașii și măreții. Că zice Solomonŭ: «Dumnezeu trufașilorŭ protiveaște-se, iară smeriților dă-le bunătate».

De acmu, fraților, să nu ne mai trufimŭ carei ne-amŭ cu aceaia măritŭ și ne-amŭ trufitŭ, că aceaia este nebuniia și preaînălțarea. Că nu ne amu adauge aceasta vreun bine noao, ce și ce avămŭ, răsipeaște și piiarde. Iară smereniia ceaia buna, nu numai cicea dulceața și treaba agoniseaște, ce și în ceaia lume găteaște și agoniseaște dulceață. Aceștiia să răvnimŭ și să căutămŭ, fraților, ca și în ceaia viață să ne îndulcimŭ, și acea slavă ce va să fie să o dobândimŭ cu dulceața iubitoriului de oameni, Domnului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ, că a lui e slava și ținearea, acmu și pururea și în veacii de veacŭ, aminŭ!

Sâmbăta a șasea din post, a lui Lazăr.

Evanghelie dela Ioan, zaceala 39.

(Ioan XI, 1) *În vreamea aceaia, erà unulŭ de boliià, Lazarŭ den Vitaniia den orașŭ; Mariia și Martha, surorile lui.* | *(2) Erà Mariia de unsease Domnulŭ cu myrŭ* 98)
și ștersease picioarele lui cu părulŭ ei; alŭ ei frate, Lazarŭ, boliià. (3) Tremease amu soru-sa cătr'insulŭ, grăi: „Doamne, iată, cela ce iubiiai, boleaște!" (4) Auzì Isusŭ, zise: „Aceasta boală nu e cătră moarte, ce de slava lu Dumnezeu, de să se proslăvească fiiulŭ lu Dumnezeu dereptŭ ea". (5) Iubiià Isusŭ Martha și sora ei și Lazarŭ. (6) Cândŭ auzì că boleaște, atunce fu până la elŭ. Erà locŭ de doao zile. (7) După aceaia grăi ucenicilorŭ: „Păsămŭ întru Iudei iară!" (8) Grăiră lui ucenicii: „Învățătoare, acmu caută tine cu pietri să te ucigă Iudeii, și iarășŭ mergi acolo"? (9) Răspunse Isusŭ: „Nu doaspră-

---

12 *Tip.* ѿменн 15-16 *Titlul slavon:* сѫбота, ѕ҃, пѡсть. лáзарова. ѥ҃ѵлє, ѿ҃ глáва л҃ѕ҃. 18 *Tip.* вѝтáнїѫ.

Variante: *Evanghelia aceasta, cetindu-se Sâmbăta, lipsește în B. De asemenea, în tâlc se citează numai câteva fragmente, într'un text redat liber. De aceea evanghelia aceasta se va comparà numai cu A și C.*

zeace ceasure sântŭ în zi? (10) Cine va îmblà zioa, nu se va poticnì, că lumina lumiei aceştiia veade; iară cine va îmblà noaptea, poticnì-se-va, că lumină nu iaste întru elŭ". (11) Aceasta zise, şi după aceasta grăì lorŭ: „Lazarŭ, soţulŭ nostru, au adurmitŭ. Ce mergŭ, să deşteptŭ elŭ". (12) Ziseră ucenicii lui: „Doamne, de va durmì, mântuitŭ va fi". (13) Zise Isusŭ de moartea lui; ei le părea că de adurmitulŭ somnului grăiià. (14) Atunce amu zise lorŭ Isusŭ: „Nu mă sfiescŭ, Lazarŭ au muritŭ; (15) şi mă bucurŭ dereptŭ voi, să creadeţi, că n'amŭ fostŭ acolo. Ce, păsămŭ cătr'însulŭ!" (16) Zise Thoma, ce-lŭ chemà geamănulŭ, ucenicilorŭ: „Păsămŭ şì noi, să murimŭ cu nusulŭ". (17) Mearse Isusŭ, află elŭ de patru zile încă avândŭ în mormântŭ. (18) Erà Vithaniia aproape de Ierusalimŭ, ca doasprăzeace mile; (19) şi mulţi den Iudei erà veniţi cătră Martha şi Mariia, să mângâe eale de fratele lorŭ. (20) E Martha, cândŭ auzì că Isusŭ vine, timpină elŭ. Mariia şedeà acasă. (21) Zise Martha cătră Isusŭ: „Doamne, de-ai fi fostŭ cicea, fratele mieu n'ară fi muritŭ. (22) Ce şì acmu, ştiu, că câtŭ să ai ceare dela Dumnezeu, dă-ţi ţie Dumnezeu". (23) Grăì ei Isusŭ: „Învie-va (99) *fratele tău". (24) Grăì lui Mar|tha: „Ştiu că va învie întru zilele de apoi". (25) Zise ei Isusŭ: „Eu sântŭ înviere şi viaţă. Cine va creade întru mine, să ară şì murì, învie-va. (26) Şi toţi viii cine credŭ întru mine, nu vorŭ murì în veaci. Iai credinţa aceasta?" (27) Grăì lui: „Adevărŭ, Doamne, eu crezŭ că tu eşti Hristosŭ, fiiulŭ lu Dumnezeu, şi în lume ai venitŭ". (28) Şi aceasta zise, mearse şi strigă Mariia soru-sa, în taină, zise: „Învăţătoriulŭ viitoriu iaste, şi te cheamă". (29) Ea, ca auzì, sculă-se curândŭ şi se duse cătr'însulŭ. (30) Nu amu erà venitŭ Isusŭ în oraşŭ, ce erà la loculŭ unde timpină elŭ Martha. (31) Iudeii amu erà cu nusa în casă şi mângâià ea. Văzură Mariia că curându se sculă şi*

---

14 *Tip.* кн̂ѧанїѧ 30 *Tip.* ѧете.

Variante: **14** de Ierusalimŭ] *C* den Ierusalimŭ **16** lorŭ] *AC* ei **17** *C lipseşte* E **23** întru zilele] *AC* întru învierea întru zilele **25** viii] *C* vii **26** Iai] *AC* Ei **30-31** Ca auzì] *C* c'auzì.

eşì, după ea duseră-se; grăiră că mearge la mormântŭ, să plângă acolo. (32) E Mariia vine unde erà Isusŭ, văzù elŭ, căzù-i lui la picioarele, grăì lui: „Doamne, de-ai fi fostŭ cicea, n'ară fi muritŭ fratele mieu!“ (33) Isusŭ ca văzù ea plângându-se, şi mergeà cu nusa Iudeii plângeà-se, oprì sufletulŭ şi se oprì însuşŭ (34) şi zise: „Unde-aţi pusŭ elŭ?“ Grăiră lui: „Doamne, vino şi vezi!“ (35) Lăcrămă-se Isusŭ. (36) Grăiră amu Jidovii: „Vezi cumŭ iubeaşte elŭ“. (37) Unii dentr'înşii ziseră: „Nu poate acesta, deşchide ochii orbului, să facă de acesta să nu moară?“ (38) Isusŭ iară oprì întru eluşŭ, vine cătră mormântŭ. Erà peştere, şi piatra zăceà spr'insa. (39) Grăì Isusŭ: „Luaţi piatra!“ Grăì lui sora mortului, Martha: „Doamne, că va puţì; a patra zi iaste!“ (40) Grăì ei Isusŭ: „N'amŭ zisŭ ţie că de veri creade, vedeà-veri slava lu Dumnezeu?“ (41) Luară piatra unde erà mortulŭ zăcândŭ. Isusŭ rădică ochii lui susŭ şi zise: „Părinte, laudă ţie dau, că mŭ auzi. (42) Eu ştiu că pururea asculţi pre mine. Ce, dereptŭ nărodulŭ ce stă împrejurŭ, zicŭ, ca credinţă să aibă că tu m'ai tremesŭ“. (43) Şi aceasta zise, cu glasŭ mare strigă: „Lazare, vino afară“. (44) Şi eşì mortulŭ, legatŭ mâinile şi picioarele, şi faţa lui cu | pomisealnicŭ legată. Grăì lorŭ Isusŭ: „Dezlegaţi elŭ, (100) *şi-lŭ lăsaţi să se ducă!“ (45) Mulţi amu den Iudei mersease cătră Mariia şi văzură ce făcù Isusŭ, crezură întru elŭ.*

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 10.

Domnulŭ şi ispăsitoriulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, pre pământŭ îmblândŭ, pentru spăseniia seminţeei noastre, atunce şì Lazarŭ, dereptulŭ, cu dragoste împreună-se lui. Şi spre împreunare adause-se nu numai Lazarŭ, ce şì surorile lui, Martha şi Mariia. Că amu şì alŭ spăsitoriului Domnŭ Isusŭ

---

10 *Tip.* ачάста *(tot asemenea în AC)* **28** слόво, ї.

Variante: 3 picioarele] *AC* picioare **9** ziseră] *AC* zise **12** peştere] *C* peşteră **19** pre mine] *AC* mine **20** tremesŭ] *C* trimesŭ **22** mâinile] *AC* mânile.

Hristosŭ chinulŭ şi munca i se apropiià! Pentru aceaia se cădeà şi taina sfinteei înviere aiavea şi cu cinste a se adevărà şi a se spune şi a se arătà. Erà amu atunce Domnului Hristosŭ de ceaia parte de Iordanŭ îmblândŭ. Însă mai denainte erà feciorulŭ lu Airŭ şi feciorulŭ văduoi înviià den moarte. Iară iubitulŭ Lazarŭ, de grea boală ce erà ținutŭ elŭ, şì murì. Şi Isusŭ nefiindŭ acolo, însă ca un văzătoriu şi ştiutoriu de toate, grăì ucenicilorŭ:

(Evanghelie) «*Lazarŭ soțulŭ nostru, adurmit-au*». *Şi iară puținelŭ tăcù, şi grăì: «Nu mă sfiescŭ, Lazarŭ au muritŭ!»*

(Tâlcŭ) Vine Hristosŭ în Vithaniia, Iordanulŭ lăsă. De Mariia şi Martha ştiutŭ fu. Den Ierusalimŭ până în Vithaniia sântŭ cincisprăzeace pistreale, ce sântŭ doao mile şi jumătate.

(Evanghelie) *Şi timpinară elŭ surori lu Lazarŭ, grăindŭ: «Doamne, de-ai fi fostŭ cicea, n'ară fi muritŭ fratele nostru. Ce şì acmu de veri vrea, sculà-veri elŭ». Întrebă Hristosŭ năroadele: «Unde-ați pusŭ elŭ?» Şi aciiaşŭ toți-lŭ petrecură până la mormântŭ şi luară piatra. Iară Martha zise lui: «Doamne, că va puțì, că a patra zi iaste». Iară Hristosu se rugă, lăcrămă; şi cu glasŭ mare strigă: «Lazare, vino afară!» Şi aciiaşŭ eşì mortulŭ; şi dezlegatŭ fu, şi mearse în casa sa.*

(Tâlcŭ) O, minunată ciudă, că spre pizmă rădicară-se oa-
(101) menii | jidoveşti, şi spre Hristosŭ turburară-se, şi se nebunìră. Iară Hristosŭ mearse în pustie. Cu aceaia învață noi, ca nici noi să nu dămŭ locŭ mâniei. Iară arhiereii cu mare pizmă rădicară-se, şi pre Lazarŭ încă cugetară să ucigă, derep'ce că mulți văzândŭ pre elŭ, credeà în Hristosŭ. Iară Lazarŭ ştiù sfeatulŭ lorŭ, şi în ostrovulŭ Chiprului fugì, şi acolo lăcuiià. Iară apostolii şi ucenicii lu Hristosŭ mai apoi-lŭ aflară, şi piscupŭ puseră-lŭ în cetatea Chiteiului. Şi foarte bine lăcuì, după voia lu Dumnezeu. După învierea lui, lăcuì treizeci de aii, şi iară murì. Şi acolo îngrupatŭ fu. Şi multe ciudese făcù.

Grăiaşte-se, după învierea lui nemică nu mâncà, fără de o dulceață oarece. Că şi veşmintele lui însuşŭ preacurata muma Domnului cu mâinile ei făcuse-le şi le dăruì lui.

---

16 *Tip.* скꙋла лавери, sculà *stând la sfârşitul rândului,* laveri *formând începutul rândului următor.*

Acestŭ sfântŭ și dulce cinstitŭ trupŭ a lu Lazarŭ, preaînțeleptulŭ Lăvŭ împăratŭ, cu o arătare dumnezeiască, de acolo-lŭ aduse și întru o sfântă beseareсă a lui puse-lŭ, cu mare cinste, ce erà zidită în numele lui. Și acolo deaca-lŭ puseră, multă blagouhanie aveà și mirosеală, și multe vindecări și seamne făceà. De acestŭ Lazarŭ și de minune ce feace Dumnezeu cu elŭ, evanghelistulŭ Ioannŭ numai ce scrie, iară de alalți evanghelisti lăsatŭ fu, căce că încă au fostŭ viu și încă lăcuiià până atunce, și-lŭ vedeà.

Grăitŭ iaste că numai pentru aceaste ciudese scrise Ioannŭ bogoslovŭ și alaltă evanghelie, și căce că alalți apostoli nemică de fără de începutulŭ lu Hristosŭ nu ziseră. Aceasta erà foarte bine a se adevărà, că fiiulŭ lu Dumnezeu și Dumnezeu erà Hristosŭ. Și deaca învise, elu e și înviere morțilorŭ, că mai vârtosu se învierea adeverì și încredință și pentru Lazarŭ. Iară Lazarŭ nemică de-ale iadului nu spuse. Sau n'au fostŭ lăsatŭ de toate să vază ce-au fostŭ acolo, sau, și văzutŭ încă, învățătură i-au fostŭ dată, să tacă. |

Dereptŭ aceaia și acmu totŭ omulŭ ce moare, Lazaru se (102) cheamă, și îngrupătură vășmântulŭ; așijderea și somnulŭ lu Lazarŭ cheamă-se. Acicea arată cuvântulŭ, ca de Lazarŭ întâi să ne aducemŭ aminte, că cum au muritŭ elŭ și l-au învisŭ Hristosŭ, așa și pre noi va învie la vreamea de apoi. Că zice Hristosŭ: «Cine va creade întru mine, n'are a murì în vecie». Și iară zice: «Cine va creade întru mine, să va și murì, viu va fi». Și aiurea grăiaște că «cine va păzì cuvintele meale, moarte n'are a vedeà în vecie».

Cuvântulŭ lu Dumnezeu primescu-lŭ și dracii și oamenii ceia hitleanii întru urechi; ce nu ascultă cuvântulŭ, și deșartă le e spăseniia lorŭ. Nici se cade a ști numai că aceasta iaste viață, ce a-lŭ păzì și a-lŭ face cine-lŭ aude. Că zice Hristosŭ: «Ferice de ceia ce audŭ cuvântulŭ lu Dumnezeu și-lŭ păzescŭ!»

Dereptŭ aceaia și dereptulŭ Lazarŭ și în vecie viu va fi, căce-au păzitŭ ș'au ținutŭ leagea și învățătura lu Hristosŭ. Că zice și Solomonŭ: «Dereptii în vecie viază; și dela Dumnezeu plata lorŭ, și grija lorŭ dela celŭ de susŭ». Și moarte, grăiaște Dumnezeu, nu vorŭ vedeà în vecie carei foarte cu cinste păzescŭ cuvintele lui și învățătura lui. Nu grăiaște că

nu va murì trupulŭ. Că cine e mortŭ, să nu vă pare că e mortŭ; că ca o nemică i-e lui moartea, cumŭ şi fi-va; cumŭ şì den ce n'au fostŭ, rădicat-au să fie, şì putrejiciunea însă şì mai lesne o va învie. E, să zice Domnulŭ că moarte n'au a vedeà derepţii, aceasta zice, că cu Hristosŭ vie-vorŭ în veaculŭ ce va să fie, cela ce iaste adeveritŭ veacŭ şi sfârşenie n'are, nu căce că va murì cineva după înviere. Că se-au dezlegatŭ toţi den moarte, cu moartea lu Hristosŭ. Iară moartea se cheamă, cine în veacŭ munceaşte-se, şi păcătoşilorŭ gătitu e chinulŭ şi munca. Pentru aceaia zice:
(103) moarte | a nu vedeà în veaculŭ cela ce va să fie carei au păzitŭ cuvântulŭ sfântŭ alŭ lui. Iară moartea, adevărŭ, înlăuntrulŭ inimiei ascunsă iaste; şi den lăuntru omulŭ omorîtŭ iaste; şi moartea rea iaste, că cu adevărŭ den păcate născută iaste moartea.

Iară cine treace den moarte la viaţă, după taină, acela amu în vecie vie-va şi nu va murì. Că aceştii moarte zice Domnulŭ, a nu murì celora ce credŭ în elŭ: «Viii», amu zice, «şi carei credŭ în mine, n'au a murì în vecie». Însă să şi trupurile derepţilorŭ răsipescu-se cu vreame, ce iară se vorŭ sculà în slavă, că sfinţite sântŭ. Somnŭ amu şi adurmire dulce, grăiaşte moartea bunilorŭ. Că de-ară fi fostŭ omulŭ fără moarte şi trupulŭ neputredŭ, vedear-ară acea ciudă slăvită oamenii ce-sŭ în ceastă lume, că nu putredescŭ trupurile creştineşti fără voe şi cu nevoe. Nu de voe ară fi veniţi oamenii la bine, ce după voe arată-se să fie toţi înşişŭ volnici, cumŭ şì dentâi dat-au Dumnezeu omului. Dereptŭ aceaia, după tocmeală toate lucrurile tocmescu-se. Şi va fi răsipire trupurilorŭ, şi va fi omulŭ şì înjumătăţatŭ, a se adauge, oare spre bine, oare spre rău; nici amu să fie desfârşitŭ spre rău, nice adâncatŭ în păcate. Ce, cineşŭ va face sineşŭ vasŭ diavolului, totŭ de elŭ biruitŭ va fi; ce, pentru vreo nevoe cine se leagă, elŭ are mai apoi şì slobozire, numai de va vrea să se facă şì vasŭ alesŭ vieţiei. Că nici ceia plinii de dumnezeie, şi adăpaţii şi legaţii duhului sfântŭ, nu cu vreo silă şi nevoe ţinuţi sântŭ, ce şi aceia au volnicie lorŭ a se întoarce ei şi să facă ce vorŭ vrea în veaculŭ acesta.

12-13 *Tip.* ꙟлъȣтрȣлъ.

Că, ca întru împărăție întunecată, și păcatulŭ ascu | nde-se în sufletŭ, până la zioa învierei, cândŭ și înseșŭ trupurile păcătoșilorŭ cealea întunecatele descoperite fi-vorŭ, cealea ce sântŭ ascunse acmu în suflete; așijderea și împărăția luminată ce iaste chipulŭ ceriului, Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ în taină acmu sfințeaște, și luminează sufletele și împărățeaște întru sufletele derepțilorŭ. Încă iaste ascunsŭ den ochii oamenilorŭ spăsitoriulŭ nostru Dumnezeu; ce numai cu ochii sufletului cu adevărŭ văzutŭ va fi, până la zioa de înviere (cândŭ și înseșŭ trupurele sfinților fi-vorŭ acoperite cu slavă dumnezeiască) și adeverita lumină ce va fi întru oameni, ce acmu întru suflete e ascunsă. Că înseșŭ trupurile împreună împărăți-vorŭ cu sufletele, ceia ce de acmu vorŭ luà împărăția lu Hristosŭ și răposândŭ și cu dumnezeiasca lumină luminați. (104)

Dereptŭ aceaia, fraților, cine câtu se va înnoì cu credința sa și cu nevoința și cu osteneala, și duhului sfântŭ și slaveei ceriului părtașŭ va fi; și cumu-șŭ va înfrâmsețà sufletulŭ său acicea cu lucrure bune, atâta la zioa aceaia are a se spodobì, și trupulŭ lui a se proslăvì. Că ce e ascunsŭ acicea înlăuntru, aceaia va eșì atunce afară. Ca și cândŭ ară fi o iarnă, deci leamnele toate înlăuntru, în mugurŭ, țină plodulŭ ascunsŭ, și acelŭ rodŭ încă cându e vreamea dospitului și a seceratului iveaște-se, așa și sufletulŭ, aceale ploduri ce se-au nevoitŭ de-au strânsŭ acicea, acealea așa are a le arătà afară de trupŭ atunce. Că în sfinție și în vedeare dumnezeiască și sufletească și în chipulŭ ceriului arătà-vorŭ atunce derepții (ce se zice, ca îngerii și mai luminați decâtŭ soarele) ce acmu den lăuntru închipuiaște-se (ce se spune, că întru taină e sfinția | și luminarea trupului în ceastă (105)
lume), cumŭ însușŭ Hristosŭ zice, că «împărăția ceriului înlăuntru, în voi, iaste». Iară atunce și trupulŭ luminatŭ va fi, și ca îngerii fi-va. Și va fi și elŭ văzătoriu de Dumnezeu, că den afară are a se face aceastea atunce. Iară nedestoinicii, întunecați și cu duhulŭ lumiei acoperite le vorŭ fi sufletele, căce că vorŭ fi acoperiți și întunecați pentru lucrurile lorŭ cealea realele și hitleanele ce-au lucratŭ ș'au făcutŭ fără

---

17 *Tip.* нєво́ица   33 *Tip.* ꙟџєціи.

rușine și fără frâmseațe în veaculŭ acesta și în lumea aceasta. Și trupulŭ încă va fi întunecatŭ și fără de chipŭ și plinŭ de rușine într'acea zi, că den lăuntru arătate fi-vorŭ și vorŭ eșì acoperindŭ sufletulŭ.

Că cumŭ luò Adamŭ învățătura lu Dumnezeu să nu mănânce den celŭ pomŭ den mijloculŭ raiului—și-i zise că «în ce zi veți mâncà, cu moarte veți murì»—și ei călcară învățătura lu Dumnezeu și mâncară, șì pentru acea călcare moarte priimiră. Și aceasta întâi fu spre sufletulŭ strămoșului, lu Adamŭ, cumŭ fu elŭ cu cugetŭ bunŭ fără moarte, și den darulŭ cela dulcele și de firea ceriului și a duhului sfântŭ elu se striină și se omorî, și firea lui cu mare untunearecŭ acoperită fu; după acealea mai apoi șì trupului moarte, după ce trecură noao sute și treizeci de ai. Și după aceaia iară Domnulŭ Dumnezeu elu se milostivì de firea omenească, și tremise fiiulŭ său unulŭ născutŭ, și se întrupă, și moartea cruciei pentru spăsenia noastră elu o răbdă cu bună voe, pentru nemăsurata și
(106) nespu | sa mila a sa. Și toți câțe-au crezutŭ cu inemă adeverită și cu toată tăriia lorŭ, și vorŭ face a lui sfântă învățătură și leage, aceaia șì cu trupulŭ încă fiindŭ, duce-i-va întru nespusa a lui taină și la dobânda luminiei ceriului, și va scumpărà ei de untunearecŭ și den coperemântulŭ chinului de vecie, și la împreunarea duhului sfântŭ, și toată firea cugetelorŭ luminà-le-va cu dumnezeiasca lumină. Cu această dulceață curățì-va ei și-i va înfrâmsețà. Și cu aceastea va mearge la înviere șì trupulŭ, la cea viață slăvită și fericită, neputredă și fără de moarte. Atunce amu cu mare frâmseațe și cu lumina ceriului îmbrăcà-se-va trupulŭ, și în veacii ceia dulcii, împreună cu sufletulŭ, îndulcì-se-va în veciia ceaia nesfârșita.

Să înțeleagemŭ amu, fraților ŭ, și noi, că datori sântemŭ, cineșŭ de noi, a ne nevoì și a ne trudì și prespre anŭ. Și să ne nevoimŭ într'această neșchită vreame cu credința ceaia curata și luminata, și lucrândŭ sfinteei a Domnului învățătură. Și comoara ceriului den ceastă lume trebuiaște să o strângemŭ până sântemŭ vii, ca dereptŭ aceaia den chinurele realelorŭ și păcatele toate până în sfârșitŭ mântuire să lomŭ. Și toate învățăturile lu Dumnezeu și lucrurile cu dragŭ să le obârșimŭ, ca întunecatulŭ acoperimântulŭ sufle-

telorŭ noastre descoperire să priimimŭ, şi aşa, la zioa ceaia ce va să fie de înviere, şi trupurile noastre împreună să se proslăvească cu cela ce le-au proslăvitŭ sufletele de acmu, cu luminarea şi cu împreunarea duhului sfântŭ, şi cu frâmseaţea ceriului să ne înfrâmseţemŭ, şi cu Hristosŭ împreună să împărăţimŭ, cu sufletulŭ împreună şi trupulŭ, în Isusŭ Hristosŭ, Domnulŭ nostru, că a lui e slava, | şi ţinearea, întru (107) nesfârşiţii veacii veacilorŭ, aminŭ.

Dumineca a şasea, a stâlpărilor.

Evanghelie de la Ioan, zaceala 41, la liturghie.

(Ioan XII, 1). *Mainte cu şase zile de Paşti, vine Isusŭ în Vithaniia, unde erà Lazarŭ mortŭ, ce elu-lŭ învise den moarte. (2) Făcură lui cină aciia, şi Martha slujiià; e Lazarŭ erà unulŭ den şezători cu nusulŭ. (3) Mariia luò o litră de myrŭ de nardosŭ mestecatŭ, de multŭ preţŭ, unse picioarele lu Isusŭ şi ştergeà cu părulŭ ei picioarele lui; casa împlù-se de miroseala myrului. (4) Grăì lui unulŭ den ucenicii lui, Iuda a lu Simonŭ den Iscariotŭ, ce vrea elŭ să-lŭ vânză: (5) „Derep'ce myrulŭ acesta nu vândutŭ să fie la trei sute de bani şi să se dea mişeilorŭ?“ (6) Aceasta zise, nu că se grijiià de mişei, ce ca un furŭ erà, şi pungă aveà, şi cealea ce le da, elŭ purtà. (7) Zise Isusŭ: „Nu muncireţi ea; den zioa de îngrupătoarea mea au ţinutŭ elŭ; (8) mişeii amu pururea aveţi cu voi, e mine nu pururea aveţi“. (9) Înţeleaseră nărodŭ multŭ den Iudei că aciia iaste, şi vineră, nu dereptŭ Isusŭ numai, ce ca şi Lazarŭ să vază, ce elu-lŭ învisease den moarte. (10) Sfătuiră-se mai marii preuţi ca şi Lazarŭ să ucigă, (11) că mulţi dereptŭ elŭ mergeà den Iudei şi*

9-10 *Titlul slavon:* н҃є, ѕ҃. цвѣтонóсна. єѵⷢлїє, на литѹргїи, і҆ѡ҃, глⷡ҇а, м҃а.
12 *Tip.* вйданіѫ.

Variante: **15** unse] *B* şi unse **16** ştergeà] *ABC* ştearse | ei] *B* şi **17** miroseala] *ABC* olmulŭ **22** şi cealea ce le da, elŭ] *AC* şi aruncà de *B* şi cealea ce deaderă, elŭ **24** au ţinutŭ] *AC* să păzească **27** înviseaseJ *AC* învise **28** preuţi] *A* preoţi **29** *AC lipseşte* den

credeà întru Isusŭ. (12) A dooa zi demâneața, nărodŭ multŭ mersease în praznicŭ, auziră că Isusŭ vine în Ierusalimŭ, (13) luară stâlpări de finicŭ, și eșiră în timpinatulŭ lui, și strigà: „Osanna, blagoslovitŭ, vine în numele Domnului, împăratulŭ Izrailiilorŭ". (14) Află Isusŭ un asinŭ, șezù spr'insulŭ, cumŭ iaste scrisŭ: (15) Nu vă teameți, featele Sionului! Iată împăratulŭ tău vine, șade spre mânzișorŭ de asinŭ. (16) Aceasta nu înțeleaseră ucenicii lui mainte; ce cândù se proslăvì Isusŭ, atunce pomeniră că aceaia erà de elŭ scrisă, și aceasta
(108) *făcură lui. (17) Mărturisì nărodu|lŭ ce erà cu nusulŭ cândŭ strigă Lazarŭ den mormântŭ și-lŭ învise elŭ den moarte. (18) Dereptŭ aceaia-lŭ timpină elŭ nărodulŭ, că auzise elŭ că făcuse acestŭ semnŭ.*

Sfârșitul Duminecii.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 11.

Frații miei, astăzi amu noao den învățătura evangheliei cură izvorŭ și ape multe și bogate și izvorŭ nesfârșitŭ; câtŭ amu să l-amŭ zleì, atâta amu mai vârtosŭ împleà-se-va și limpezì-se-va și de destulŭ vărsà-se-va și nesfârșitŭ pururea fi-va și nescăzutŭ. Veniți amu, câți sânteți setoși, la spăseniia aceștii ape limpede, și împleți și beați de vă veseliți, și de ce e noao nevoe, de seatea sufletului, să ne stâmpărămŭ. Cine va bea dentru această apă dumnezeiască, ce iaste învățătura dumnezeiască, acela nu se va însetoșà în vecie. Că însușŭ adeveritulŭ Hristosŭ zice că «râure den zgăulŭ lui cură-vorŭ ape vii». Și cumŭ dulce vestească acicea, sfântulŭ Ioannŭ evanghelistŭ zice așa, că:

---

12 *Tip.* ꙗвисс **13** *Tip.* тимпинѫ ѥлъ пърѡдълъ **14** *Tip.* ѹзисе, *îndreptat în* auzise, *prin scrierea unui* а *de-asupra.* **15** конецъ недѣлѣ **17** *Tipărit, jos,* слⷡ҇ аі **23** *Tip.* вѣселици **25-26** *Tipărit, la sfârșitul rândului,* ꙗвъцѫтꙋ, *îndreptat în* învățătura, *prin scrierea unui* ра, *la marginea dreaptă.*

Variante: **1** dooa] *T* doao **1-2** nărodŭ multŭ] *T* multŭ nărodŭ **2** praznicŭ,] *T* prazdnicŭ; și **3** Ierusalimŭ] *T* Erusalimŭ **5** Află] *T* Că află **7** vă teameți, featele] *B* te teame, fata **10** că] *C* a **11** Mărturisì] *T* Dereptŭ aceaia mărturisì **12** strigă] *B* chemă | mormântŭ] *ACT* groapă **13** aceaia-lŭ] *B* aceaia **14** acestŭ] *T* acelŭ.

(Evanghelie) *A doao zi demâneaţa, multŭ nărodŭ mersease în prazdnicŭ; şi auziră că Isusŭ vine în Erusalimŭ, luară stâlpări de finicŭ, şi eşiră în timpinatulŭ lui, şi strigà: «Osanna, blagoslovitŭ, vine în numele Domnului, împăratulŭ Izraililorŭ».*

(Tâlcŭ) De multe ori amu atunce veniià Hristosŭ în Ierusalimŭ, şi nici dinioară cu atàta slavă n'au venitŭ, cum au venitŭ acmu. Mainte, cândŭ veniià, ascundeà-se aorea, pentru pizma arhiereilorŭ şi a fariseilorŭ şi a cărtularilorŭ; iară acmu, căce că şì vreamea chinului lui dospì şi ajunse, cumŭ însuşi se făgăduise, dereptŭ aceaia mai cu mare frâmseaţe vine şi mai chearŭ, ca, de vorŭ vrea arhiereii şi bătrânii omeneşti şi cărtularii, să înţeleagă putearea lui şi slava lui, şi să cunoască de ce se săvârşaşte spre elŭ prorociile, şi să crează că iaste adeveritŭ Dumnezeu, şi să se închine lui, şi iară, de nu vorŭ vrea | să înţeleagă, şì mai mare osândă să fie lorŭ. Iară ei nice (109) această ciudă mare nu crezură, pizmaşii şi neînţelepţii, nice vrură să se pleace şi să se închine lui. Iară despuitoriulŭ şi ispăsitoriulŭ nostru cu toată înţelepţiia şi mândriia şi cu mare minune tocmì-se, ş'au deştinsŭ la noi pentru mare mila a sa ceaia nesfârşita.

Iară să ştiţi şi să înţeleageţi de munca şi de chinulŭ lu Hristosŭ. Că învise amu pre Lazarŭ Domnulŭ şi feace ciudă mai mare şi mai minunată de câtŭ toate ciudesele. Că mai apoi păzì elŭ aceasta să arate. Şi dentr'această ciudesă mulţi se adunară şi crezură. Iară pentru căce credeà aşa mulţi, iară pizma Ovreailorŭ mai tare se întărâtà şi se aprindeà. Şi dentr'aceaia ei se şì sfătuiră, pre cruce a-lŭ răstignì şi să-lŭ omoară.

Iară năroadele auziră că Isusŭ vine, şi timpinară pre elŭ cu mare slavă (că ştiià de minune ce feace cu Lazarŭ), însă aşa numai ca unui omu i da cinste. Iară de-aciia nici ca un prorocŭ nu-lŭ ţineà ei pre elŭ, ce mai mare de toţi şi mai bunŭ. Carele amu den proroci cinstiră vreodinioară aşa părinţii lorŭ, ca pre elŭ? Că atunce începură şì a grăì: «Osanna, blagoslovitŭ, vine în numele Domnului!» Iară osanna, ca o cântare aduseră lui, în locŭ amu de «spăseaşte-ne!» Aceasta grăiià, că de acmu zisu i fu «Doamne, spăseaşte-ne!» Şi

---

1 Evanghelie *tipărit între* aşa *şi* că *din rândul 37 pe pagina precedentă* 18 *Tip.* мѫндрїѫ.

unulŭ Dumnezeu iaste numai spăsitoriu, şi spre acela unulŭ spăsenie arată scriptura. «Blagoslovitulŭ vine în numele Domnului». «A venì», grăieşte-se, «Domnulŭ», că aşteptatŭ erà den Iudei a venì. Aşa amu şi Ioannŭ preaditece grăiaşte, cândŭ tremise cei doi ucenici ai lui să zică: «Tu eşti cela ce va să vie», în locŭ a zice «aşteptămŭ a venì în numele Domnului». Aceasta zice: den Domnulŭ blagoslovitŭ vine, den Dumnezeu
(110) blagoslovitŭ, tremisŭ den | Dumnezeu. Iară Marco evanghelistŭ mai adaus-au şi «blagoslovită vine împărăţiia, în numele Domnului, părintele nostru Davidŭ». (Păreà-le amu feciorilorŭ Jidovilorŭ că se rădică scaunulŭ căzutŭ alŭ împărăţiei lu Davidŭ. De aceaia, bucurându-se grăiià: «Blagoslovită vine împărăţie părintelui nostru Davidŭ, în numele Domnului», ce se zice, «den Dumnezeu»). Iară blagoslovŭ Ioannŭ grăiaşte: «Blagoslovitŭ vine, în numele Domnului, împăratulŭ Izraililorŭ», cum ai zice: «în slava Domnului chipŭ împărătescŭ, osanna, fiiulŭ lu Davidŭ», cum ai zice că aceasta iaste ce-au fostŭ făgăduinţa lu Davidŭ. Iară unde zice «vine», aceasta iaste, că de susŭ venit-au, că Dumnezeu acesta, fiiulŭ, întru o fire cu tatălŭ, şi fu omŭ. «Vine» şi «în numele Domnului» chemămŭ, şi «blagoslovitŭ» cheamă-se (ce se zice, slavă slăvimŭ, pace pre pământŭ şi slavă în înălţime, împăratŭ acesta celorŭ de susŭ şi celorŭ de josŭ, ceriului şi pământului). Şi în numele Domnului vine, şi a toată lumea Domnŭ acesta, şi împăcă ai ceriului cu ai pământului, şi supuse josŭ duhurile hitleane şi pre însuşŭ satana, că a lu Hristosŭ fu slava în înălţime. Că frumosu se grăiaşte «blagoslovitŭ vine», însă nu adusŭ, că de ară fi adusŭ, aceasta chipŭ de slugă iaste, iară ce vine, chipŭ domnescŭ iaste. Dereptŭ aceaia Hristosŭ n'au venitŭ în nume de slugă, ce în numele Domnului au venitŭ, cela ce Dumnezeu adeveritŭ iaste, — şi nu e protivnicŭ lu Dumnezeu. În numele tatălui venit-au Domnulŭ, cumŭ şi însuşŭ zis-aŭ că «eu venii în numele părintelui mieu»; iară altulŭ vine în numele său. Că împăratŭ Izraililorŭ chemà pre Hristosŭ, timpinândŭ pre elŭ; şi ceia ce i se închinà lui, păreà-le lorŭ că cu împărăţie de pre ceastă lume va elŭ să împărăţească spre ei, că aşteptà să se scoale un împăratŭ

6 *Tip.* до́нмѹлѹи 21 *Tip.* зисє 27 *Tip.* ӑнъꙁцимє.

mai bunŭ şi mai mare. Aşa le părea lorŭ de Domnulŭ Hristosŭ, | că va după firea omenească să le ajute lorŭ; gândiià ei că (111) de suptŭ mâinile şi ţinutulŭ Rimleanilorŭ va scumpără pre ei şi le va dărui slobozie.

Că află Isusŭ un asinŭ, şezù spr'insulŭ, cumŭ iaste scrisŭ: Nu vă teameţi, featele Sionului! Iată împăratulŭ tău vine, şade spre mânzişorŭ de asinŭ. Aceasta nu înţeleasără ucenicii lui mainte; ce cându se proslăvì Isusŭ, atunce pomeniră că aceaia erà de elŭ scrisă, şi aceasta făcură lui.

Şezù spre mânzişorŭ Domnulŭ, după prorociia Zahariei, ce-au zisŭ: «Nu vă teameţi, featele Sionului! Iată împăratulŭ tău vine, şade spre mânzişorŭ de asinŭ». Dereptŭ aceaia, mulţi ce împărăţiià întru Ierusalimŭ, nederepţi erà şi asupritori. Grăiià prorocŭlŭ: «Nu te teame, Sione, că de celŭ împăratŭ, ce eu prorocescŭ, elŭ nu iaste aşa ca aceia, ce blândŭ şi preaînţelepţitŭ şi smeritŭ cu mândrie; şi nici o trufă nu arată». Şi aceasta aiavea e, c'au venitŭ spre mânzişorŭ de asinŭ şezândŭ, şi neavândŭ cu sineşŭ vreo oaste întrândŭ în Ierusalimŭ Domnulŭ; ce şezândŭ spre mânzişorŭ de asinŭ nici slugi aveà, nici înarmaţi, nici dărăbanţi, ce cu multe blândeaţe şi smericiune multă întră. Chipŭ şi împărţire puse noao şi dereptare, ca să nu căutămŭ nici noi spre mai multŭ de câtu ne trebuiaşte, ce să avemŭ minte smerită, şi să nu ne pizmimŭ, nici să ne rânjimŭ sau să ne certămŭ.

Erà şi semnŭ acelŭ mânzişorŭ de asinŭ, ce vrea să şază Domnulŭ spr'insulŭ, că necuratŭ iaste în leage dobitoculŭ asinŭ. Semnulŭ ce iaste acesta, iaste nărodulŭ păgânŭ, limbile, ce spr'insulŭ şade cuvântulŭ lu Dumnezeu Isusŭ, să pleace neplecaţii şi nesocotiţii, ca asinii (ce se zice, aceşti oameni noi). Şi scoase aceştea la adeveritulŭ Ierusalimului, şi-i puse suptŭ mâna sa, şi-i feace să se pleace şi să se închine lui. Şi amu, | carei crezură den limbi, den păgâni, rădică-i Dumnezeu (112) la ceriu, oameni ai lui să fie propoveduitori. Iară finiculŭ semnà să fie biruitoriu spre moarte Domnulŭ, că înviase pre Lazarŭ. Finiculŭ amu la războae da-lŭ celorŭ ce biruiià. Semnează-se, că alŭ ceriului au fostŭ fiindŭ Hristosŭ proslăvitŭ, şi de susŭ deştinse. Că singurŭ finiculŭ, mai vârtosŭ de toate

---

33 *Tip.* ѿмени.

leamnele alalte, înalță-se la ceriu (cumŭ zice, că creaşte înaltŭ) şi stâlpări are în vârhŭ (sântŭ albe); iară pre mijlocŭ de stâlpări, până în vârhŭ, scorțosŭ iaste şi dereptŭ, şi e rău a te suì, de stâlpări uscate ce are. Aşa amu şì la înțelepciunea lu Hristosŭ cine va vrea să se sue, străminoasă şi colțuroasă are a aflà calea, şi cu grea trudă să îmble pre toate bunătățile, la nălțimea ei suì-se-va. Câtŭ iaste omului putearea, are a dobândì prea luminata a lu Dumnezeu lumină şi descoperire cealea neştiutele, ca finiculŭ mugurii ceia marii. Grăiaşte-se finicŭ şì Domnulŭ nostru Hristosŭ, ce dereptŭ noi de pre pământŭ înălță-se mai pre desupra de ceriure, ce şì den putredirea firei noastre au crescutŭ. Pădure fi-va leamnelorŭ ce se înrădăcinează spr'insa cu credință şi se înmulțescŭ: «ce în casa lu Dumnezeu sădiți fost-au beseareciei, în curțile lu Dumnezeu înflurì-vorŭ». Aceasta zice: întru a veacilorŭ lăcuire, ce întru ea ceia dulcii ce-au nădăjduitŭ spre acea înflurire, şì arătați fi-vorŭ în cela veacŭ ce va să fie, că închipuì-se-vorŭ lu Hristosŭ şì derepții. Dereptŭ aceaia grăitŭ iaste de Davidŭ prorocŭ că «dereptulŭ ca finiculŭ înflureaşte» (ce se zice, ca şì Hristosŭ adeveritŭ dereptŭ). Că finiculŭ nu i-e lesne a-i furà furii poamele lui, căce că stau susŭ, nu aproape de pământŭ; aşa-sŭ şì sfinții, că la ceriu facŭ comoară, unde
(113) furii nu o sapă, nici o fu|ră. Aceasta amu nu o înțeleaseră ucenicii lui mai de nainte, ce cându se proslăvì Isusŭ. Iară slava, grăiaşte, după răstignire şi după muncă şi după văznesenie; atunce amu ştiură toți apostolii, la venitulŭ duhului sfântŭ, că vine cu dulceață.

(Evanghelie) *Dereptŭ aceaia mărturisì nărodulŭ ce erà cu nusulŭ cândŭ strigă Lazarŭ den groapă şi-lŭ învise elŭ den moarte. Dereptŭ aceaia-lŭ timpină elŭ nărodulŭ, că auzise elŭ că făcuse acelŭ semnŭ.*

Dereptŭ aceaia şi timpinară pre elŭ cu slavă credincioşii şi blagoslovenie avândŭ de elŭ. Că de n'ară fi crezuți, nu se-ară fi aşa curândŭ adauşŭ; că nu numai câți credeà timpinară pre Hristosŭ, ce încă şì alții, mulți.

Aceasta amu, fraților, crezândŭ şi mărindŭ şi proslăvindŭ Hristosŭ, adeveritulŭ Domnulŭ nostru, să-lŭ timpinămŭ şi să ne închinămŭ lui, şi stâlpări de lucrure bune să aducemŭ

lui. Să aştearnemŭ şi noi veşmintele noastre (ce se zice, trupurile noastre), că haine şi coperişe sântŭ sufletelorŭ trupurele noastre; d'unde plecămŭ aceasta duhului, de omulŭ cela vechiulŭ să ne desbrăcămŭ. Carei sântŭ destoinici a cântà lu Isusŭ şi despuitoriului, lu Dumnezeu, însuşŭ să se pleace şi să se aştearnă, ca desupra lui să calce Domnulŭ şi să sfinţească elŭ, ca de acmu să nu se mai scoale trupulŭ spre sufletŭ, ce să putemŭ cântà şi a grăì, cineşŭ plecându-se Domnului, şi să se roage lui. Aşa să aştearnemŭ dereptarea vieţiei noastre, tăindŭ den lemnŭ stâlpări (ce se zice, în vieaţa sfinţilorŭ să ne chipuimŭ). Şi de acmu să o înainte apucămŭ, şi pre urma lu Hristosŭ mergândŭ cu lucrurile noastre, ca lu Hristosŭ adeveritulŭ, alŭ nostru Domnŭ, toată slava să fie. Că unii întâi în viaţa lorŭ bună începătură arătară, iară până în viaţa lorŭ de apoi nu să | vârşiră aşa, (114)
nici în slava lu Dumnezeu nu se săvârşiră, nici cinstiră venitulŭ Domnului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ, cela ce noi toţi-lŭ aşteptămŭ în toate zile, la a dooa înfricoşată a lui venire. Dereptŭ aceaia se cade tuturorŭ creştinilorŭ, câţi sântemŭ credincioşŭ, de creademŭ în Dumnezeu, pururea să aşteptămŭ sfârşeniia şi pururea să aşteptămŭ Domnulŭ cela ce va să vie cu slavă şi cu îngeri slujitori lui. Aceasta să înţeleagemŭ şi să ne gătimŭ, că vine, să ştiţi, viitoriulŭ, şi vine şi nu va pesti, şi are a plătì noao tuturora, cuişŭ după lucrulŭ lui. Pentru aceaia să ne gătimŭ lucrurile noastre mainte, derep'ce atunce va venì Domnulŭ nostru cândŭ noi nu vămŭ ştì.

Dereptŭ aceaia să ne nevoimŭ, fraţilorŭ, cu toate bunătăţile să ne deşteptămŭ, şi să ne teamemŭ de Dumnezeu şi de judecata înfricoşată, şi să ne înţelepţimŭ, şi să nu fimŭ până în sfârşitŭ neispråviţi şi nedereptaţi. Iară să vămŭ orbì noi de ceaia lume, şi nevăzându-o o urîmŭ, şi viaţa noastră cu leane şi cu nesocotinţă o petreacemŭ, încai pre ceastă lume să ne sfiimŭ şi să ne ruşinămŭ! Iară de nu ne vămŭ ruşinà noi în această lume de oameni, nici de Dumnezeu nu ne vămŭ teame. Ce folosu e noao cândŭ de ceaia lume ne lăsămŭ,

---

1 Să aştearnemŭ *îndreptat în* să ne aştearnemŭ. 32 *Tip.* нєкъзѝндꙋѡ ѹ҆ржмь.

şi pre ceastă lume sântemŭ totŭ în ruşine? Crezŭ, de nu vămŭ nici ceaia nici ceasta socotì, acicea noi vămŭ fi ocărîţi şi bătjocoriţi, iară acolo noi vămŭ plânge şi vămŭ fi în suspini, în veacii nesfârşiţi. Pentru aceaia rogŭ pre voi, fraţilorŭ, de să păziţi şi să socotiţi, să nu aşteptaţi a vă pocăì de păcate cândŭ vine la voi ceasulŭ şi moartea (cândŭ numai de ceasulŭ morţiei şi de munca de vecie ce cugetaţi atunce), ce acicea să ne pocăimŭ până lăcuimŭ, şi să nu îmblămŭ pre voia
(115) trupului şi | pre calea ceaia larga ce ne duce spre moarte. Că çine îmblă acicea pre calea ceaia larga (ce se zice, fără grije şi fără frica lu Dumnezeu şi fără de ruşine), acolo, în ceaia lume, elu-şŭ strânge şi-şŭ găteaşte chinŭ şi munca de vecie ceaia osândita. Iară cine va îmblà acicea pre calea ceaia îngusta (ce se zice, să lăcuimŭ cu răbdare multă), de să răbdămŭ scârbele şi ocărîle, şi să ne teamemŭ de Dumnezeu şi să nu îngăduimŭ pohtei trupului, ce să ne ispovedimŭ păcatele noastre de să ne pocăimŭ, ca cea fericită dulceaţă ce se găteaşte bunilorŭ să se îndulcească, aceiia să ne spodobimŭ şi toţi să o putemŭ dobândì, carei vorŭ bine-lăcuì acicea şi cumŭ place lu Hristosŭ, adeveritului Dumnezeu, ispăsitoriulŭ nostru, că lui se cuvine toată slava şi cinstea şi închinăciunea, şi acmu şi pururea până în veacii veacilorŭ, aminŭ.

Învăţătura de preacinstita taină, ce se zice de trupulŭ şi de sângele lu Hristosŭ, vare de câte ori creştinii credincioşii gătescu-se a luà sfânta cuminecătură, trupulŭ lu Hristosŭ.

(Iară preutulŭ totŭ iaste datoriŭ cu învăţătură a învăţă întâi, mainte de cuminecare, ca nemunui să le pare că e pâine proastă şi vinŭ prostŭ, sfânta cuminecătură).

Veniţi fraţilorŭ, veniţi părinţilorŭ, şi de toată vârsta, mici şi mari, tinerii şi bătrânii, feciorii şi featele, de ascultaţi toţi carei vorŭ să priimească şi să ia sfânta cuminecătură, care-au zisŭ Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ că iaste sfântŭ trupŭ şi sânge alŭ lui, celuia ce toate silele ceriului slujescu-i, heruvimii şi serafimii, şi toate tăriile ceriului cu frică şi cu

---

11 *Tip.* гръже **23** *Titlul slavon, tipărit de-asupra titlului romînesc:* Въ стыи великыи чет҃. Поѹченїе ѡ прѣчтїихъ таинахъ. (Întru sfânta şi marea Joie, învăţătură despre preacinstitele taine).

cutremurŭ, ceia ce rădică jărtvele sufleteşti susŭ la | ceriu. Şi (116) într'acela obrazŭ şi chipŭ sântŭ şì preuţii ceia dereptii şi bunii, carei cu frică şi cu credinţă stau şi slujescŭ înaintea sfinteei mease ceaia înfricoşata, ceaia ce spre ea înainte-i zace trupulŭ şi sângele fiiului lu Dumnezeu, ispăsitoriulŭ Isusŭ Hristosŭ, cela ce elŭ arătă şi chipuì pre sineşŭ, cumŭ zice sfântŭ Matthei evanghelistŭ, şi Marco şi Luca şi Pavelŭ apostolŭ.

Domnulŭ Dumnezeu, Isusŭ Hristosŭ, cândŭ şezù cu ucenicii săi la cină, cu cei doisprăzeace, luò pită şi blagoslovì, şi laudă deade lu Dumnezeu, părintelui său. Şi frâmse şi deade ucenicilorŭ săi, şi grăì: «Luaţi şi mâncaţi, că acesta iaste trupulŭ mieu ce se deade şi se frâmse dereptŭ voi şi dereptŭ mulţi în ertăciunea păcatelorŭ. Aceasta faceţi cândŭ veţi face pomeana mea». Aşijderea şi păharŭ luò după cină şi blagoslovì şi deade ucenicilorŭ săi, şi zise: «Acestŭ păharŭ leage noao iaste», şi «beaţi dentr'acesta toţi, că acesta iaste sângele mieu ce se varsă dereptŭ voi, şi dereptŭ mulţi în ertăciunea păcatelorŭ. Aceasta faceţi pururea cândŭ veţi face pomeana mea!» Aceasta toţi, bine să o înţeleagemŭ, fraţilorŭ, că nu iaste zisă numai către singuri apostoli, ce către toţi carei credŭ în elŭ şi ţinŭ leagea lui. Şi iară zice Pavelŭ apostolŭ: «De câte ori veţi mâncà pita aceasta şi beaţi dentr'acela păharŭ, moartea Domnului să adevăraţi, până elŭ va venì». Aşijderea: «Cine va mâncà pita aceasta fiindŭ nedestoinicŭ, vinovatŭ fi-va trupului şi sângelui Domnului. Întâi să-şŭ ispitească omulŭ sineşŭ, şi aşa să mănânce dentr'această pită şi dentr'acela păharŭ să bea. Că cela ce mănâncă şi bea nedestoinicŭ fiindŭ, osândŭ luişŭ mănâncă, ca să nu desparţă trupulŭ Domnului».

Dereptŭ aceaia, fraţilorŭ, întâi să le|pădămŭ dela sine (117) toate răotăţile şi toate pizmele şi toate mâniile şi toate hulele şi toate lucrurile nedereapte, şi toate gândurile nedereapte dela inemă să le lepădămŭ, cumŭ zice Hristosŭ: «Să spălămŭ sticla şi blidulŭ den lăuntru întâi» (ce se zice, de toate necurăţiile întâi den lăuntru să ne curăţimŭ). Şi cu credinţa ceaia buna să ne întărimŭ, şi cu toate lucrurile

---

18 *Tip.* дерепте.

cealea bunele să ne ìmbrăcămŭ şi cu poamele duhului, cumŭ zice apostolŭ Pavelŭ, că «poama duhului iaste dragostea, veseliia, pacele, răbdarea, dulceaţa, bunătatea, credinţa, smericiunea, curăţie, blândeaţele, postulŭ; cătră acealea leage nu e» (ce se zice, că cine nu are de aceastea bunătăţi, leage n'are). Dereptŭ aceaia, fraţilorŭ, noi întâi cu aceastea să ne nevoimŭ de să ne înveştimŭ, şi de toate lucrurile cealea cu ruşinea să fimŭ feriţi, şi aşa să ne apropiemŭ şi să luomŭ cinstitulŭ şi curatulŭ trupulŭ lu Hristosŭ şi sfântulŭ alŭ lui sânge. Şi mare nădeajde avândŭ spre acela ce alŭ lui trupŭ mâncămŭ, cumŭ alŭ lui sfântŭ trupŭ să fie noao de ertarea păcatelorŭ şi de curăţie trupului şi sufletului în viaţa veacilorŭ, şi să fimŭ împreunaţi cu sfinţii apostoli, ca şi noi cu nuşii să moştenimŭ împărăţiei ceriului.

Pentru aceaia, fraţilorŭ, nimea dentru voi să fie în doao cugete ca Iuda, că elŭ cu Hristosŭ cinà, şi spre vânzare cugetà, şi cu apostolii lăcuiià, iară cătră Jidovi clevetiià-i. Dereptŭ aceaia bine să vă socotiţi, ca nimea dentru voi să nu priimească fără socotinţă trupulŭ lu Hristosŭ, ca nu, deaca veţi mâncà şi veţi bea, să cădeţi întru păcate. Că nu iaste proastă pită şi vinŭ această mâncare, ce adeveritulŭ trupŭ a lu Hristosŭ şi sângele lui.

Insă Domnulŭ nostru, Isusŭ Hristosŭ, ştiindŭ neputinţa (118) seminţeei noa|stre, că nu vrea puteà nimea carnea trupului său crudă a mâncà, sau aşa sângele lui a-lŭ bea, ce schimbă trupulŭ său şi-lŭ adause în pâine, şi sfântulŭ sânge în vinŭ, cumŭ însuşŭ zice: «Acesta e trupulŭ mieu şi sângele mieu». Şi însuşŭ deade noao de să mâncămŭ şi să bemŭ acestŭ ce el au zisŭ că e trupulŭ lui. Ce foloseaşte şi ajută omului mâncarea şi băutura aceasta? Foloseaşte-ne şi ne slobozeaşte den păcate, cumŭ noao mărturisescŭ cuvintele aceastea, că zice: «Dereptŭ voi datu-se-au şi se-au vărsatŭ, să vă se iarte păcatele!» Aceaste cuvinte noao au datŭ în cuminecătură, să ne se iarte păcatele, şi milă şi viaţă şi spăsenie pren ceaste cuvinte dat-au noao. Şi unde iaste ertatulŭ păcatelorŭ, acolo iaste şi viaţă, şi spăsenie. Insă această pită şi acestŭ vinŭ n'ară puteà face acestŭ lucru mare. Adevărŭ, pita e pită, şi vinulŭ încă e vinŭ numai; iară slujba şi cuvintele ce-au zisŭ Hristosŭ: «Luaţi şi mâncaţi, că acesta e

trupulŭ mieu, ce se dă şi se frânge dereptŭ voi şi dereptŭ mulţi, în ertăciunea păcatelorŭ»,—acesta sfinţeaşte pita şi vinulŭ, şi face cuminecătura trupulŭ lu Hristosŭ. Că aoeaste cuvinte sântŭ lângă pită şi lângă vinŭ, şi făgăduita ceaia mai marea în cuminecătură iaste, şi capulŭ de ertarea păcatelorŭ. Şi aiurea încă zice: «De nu veţi mâncà trupulŭ fiiului omenescŭ şi să beaţi sângele lui, viaţă nu veţi aveà întru voi. Iară cine va mâncà trupulŭ mieu şi va bea sângele mieu, aveà-va viaţa veacilorŭ». Şi iară zice că «cine va mâncà trupulŭ mieu şi va bea sângele mieu, acela întru mine va lăcuì, şi eu întru elŭ». In cuminecătură şi într'aceaste cuvinte cine bine va creade, acela elŭ va puteà dobândì şi va priimì ce făgăduiaşte Dumnezeu într'aceaste cuvinte: ertăciunea păcatelorŭ.

Dereptŭ aceaia, | fraţilorŭ, să nu ne apropiemŭ noi ca (119)
la un lucru prostŭ, nepocăiţi sau neispitiţi în credinţă, sau învrăjbiţi fiindŭ, ce aşa să vă apropiiaţi cu mare credinţă şi luminaţi în curăţie, şi dragoste avândŭ unulŭ cătră alaltŭ, că mai bună de aceasta nu iaste. Că nu face omulŭ aceasta, ce însuşŭ Dumnezeu, cu a sa înfricată socotinţă şi cu mâna ceaia tarea a lui, fapt-au taina aceasta, şi pre noi soţi ne-au făcutŭ sfinţiei lui. Şi aşa, cine o va luà întru elŭ cu curăţie şi cu credinţă, acela ertăciune păcatelorŭ dobândì-va, şi va moştenì împărăţiia ceriului în vecie.

Iară cine fără socotinţă şi fără de credinţă şi necuraţi se vorŭ apropiià de trupulŭ lu Hristosŭ, nedestoinici fiindŭ nice a căutà spre elŭ, necumŭ să-lŭ ia ei în gura lorŭ (cumŭ feace şi Iuda), aceia în boala şi în durearea ceaia nevindecata cădeà-vorŭ, şi munciei şi focului de vecie vinovaţi fi-vorŭ, şi acolo se vorŭ muncì în vecie.

Pentru aceaia rogŭ pre voi, fraţilorŭ, şi vă îndemnŭ, să nu facemŭ noi aceasta fără de socotinţă sau fără de credinţă, fiindŭ nedestoinici şi ne protivimŭ lu Dumnezeu, ce mainte, în toate zilele şi nopţile, să ne învăţămŭ să facemŭ ce place lu Dumnezeu, şi să ne delungămŭ de greşale şi de păcate, şi să ne curăţimŭ cu postulŭ şi cu rugăciunea. Că de vămŭ face aşa şi vămŭ lăcuì pre aceastea învăţături, cândŭ va fi la judeţulŭ cela înfricatulŭ, noi încă ne vămŭ

---

6 *Tip.* трєу́пꙋлъ **12-13** *Tip.* фъгꙋдꙋѩщє.

aflà în a dereapta scaunului lu Dumnezeu. Iară de vămŭ fi fără credinţă şi fără de socotinţă şi ne vămŭ pururea tăvălì în necurăţie şi în spurcăciune, şi mai apoi ne facemŭ ca credincioşii, de ne apropiemŭ cu ei a ne cuminecà cu cinstitulŭ trupŭ a lu Hristosŭ, iară atunce înşine rădicămŭ (120) noi mâniia lu Dumnezeu spre noi. Şi încă, | iară ne se cuvine a înţeleage acicea: Ce omŭ ară cutezà cu neşte mâini întinate şi scârnave a se apropià de un împăratŭ sau de altŭ domnŭ de pre cestŭ pământŭ, să-lŭ pipăe şi să-lŭ apuce, sau a sărutà pre elŭ, cândŭ elŭ totu e întinatŭ? Iată, acela fiindŭ omŭ de pre pământŭ, şi n'ară nimea cutezà aşa să se apropie; dară cătră împăratulŭ ceriului, cum amŭ cutezà să ne apropiemŭ, sau de trupulŭ lui şi de sângele lui să ne atingemŭ cine den păcate nu se-au curăţitŭ, cu postulŭ şi cu rugăciunea şi cu lacrăme, încă mai vârtosŭ cu milosteniia, ce cu ea vorŭ toţi milostivii să priimească milă dela Dumnezeu?

Dereptŭ aceaia, fraţilorŭ, aceasta noao ne se cade a vă grăì şi a vă învăţà. Iară voi încă vă nevoiţi, că noao ne se cuvine neîncetatŭ să vă spunemŭ şi să vă învăţămŭ, până doară vă veţi dereptà şi vă veţi face buni. Că voi înşivă ştiţi acicea că cineşŭ a lui sarcină poartă, şi cine ce va semănà, aceaia va secerà, şi cineşŭ alŭ său răspunsŭ va să dea înaintea lu Dumnezeu, de toate lucrurile ce va fi lucratŭ pre ceastă lume, oare cu cuvântulŭ, oare cu lucrulŭ. Şi atunce oare se va proslăvì, oare se va ruşinà; că sau va mearge în împărăţiia ceriului, sau în munca de vecie. Că acolo toţi vămŭ sta împreună la zioa ceaia a judeţului înfricatŭ: şi robii, şi slobozii, şi împăraţii, şi domnii, şi boiarii, şi deregătorii, şi bogaţii, şi săracii, şi toţi judecătorii, bărbaţii şi muerile, feciorii şi featele, tinerii şi bătrânii, şi de toate vârstele, toţi vămŭ sta împreună, şi toţi vămŭ luà plată, cineşŭ după lucrulŭ său, dela judeţulŭ cela nefăţarniculŭ ce nu judecă pre mită, nici-i trebuiaşte mărturie, | (121) ce însuşŭ iaste şi judecătoriu şi mărturie. Iară noi să ne nevoimŭ acicea cu lucrurele cealea bunele cu toate, cealea ce placŭ lu Dumnezeu, ca dela sfinţiia lui să dobândimŭ

13 *Tip.* трѹтѹлѫ 20 *Tip.* неӂчататъ.

milă acicea, acmu, şi încă şi în veciia ce va să fie. Toţi carei se priceştuescŭ cu sfânta a lui taină şi sfintele Paşti, învierea lu Isusŭ Hristosŭ încă veaseli şi cu bucurie să ajungemŭ, slăvindŭ sfânta troiţă, tatălŭ şi fiiulŭ şi duhulŭ sfântŭ, acmu şi pururea şi în veacii veacilorŭ, aminŭ. |

În josul paginei este scris: за просфѹри, п҃о. и за ко҃мкание. си ре҃ч на па҃схи.

(122) **Învăţătură întru sfânta şi marea Dumineca Paştiloru.**

(Scrisă e de sfântulŭ Ioannŭ Zlatoustŭ).

Cuvântul 12.

Astăzi e zi de bucurie şi de veselie, fraţiloru, zioa veseliei şi spăseniei, zioa lumineei şi a curăţiei, zioa paceloru şi a împăcăriei, zioa ce iară va să fie şi înnoirea sufleteloru noastre, zioa adeverită, mare şi luminată şi minunată. Acesta e praznicelorŭ praznicŭ şi sărbătoare. Aceasta iaste cinstită şi sfântă a purtătoriului de lumină zioa învierei, lu Hristosŭ. Într'această zi rădică pre noi Hristosŭ carei eramŭ aruncaţi în păcate, într'această zi învie pre noi carei eramŭ morţi în păcate. Într'această zi raiulŭ deşchise să ne îndulcimŭ noi de celŭ pomŭ alŭ vieţiei, cela ce iaste curatŭ şi de viaţă făcătoriu alŭ lui trupŭ şi sânge, ce pentru elŭ curăţimu-ne şi ne luminămŭ şi ne sfinţimŭ şi ne înnoimŭ. Dereptŭ aceaia, rogu-mă voao, fraţilorŭ, să-şŭ ispitească toţi sine, şi aşa trupulŭ lu Hristosŭ să mănânce şi den sângele lui să bea. Că cine mănâncă şi bea nedestoinicŭ fiindŭ, păcatŭ luişŭ mănâncă şi bea. Să nu osândească trupulŭ şi sângele Domnului nostru, Isusŭ Hristosŭ!

Însă cine va spune tăriile Domnului, auzite face-va toate laudele lui? Sau cine ară puteà spune de destulŭ şi a arătà cumu se-ară cădeà bunătatea aceştii zile, şi a cântà
(123) şi a se mirà puteriei acestuia şi măriei? | Că neispitite sântŭ judecările Domnului nostru, şi neajunse cărările lui. Eri eramŭ întunecaţi, iară astăzi luminaţi; eri întru suspini şi în plângeri, iară astăzi întru veselie şi în bucurie; eri

---

1 *De-asupra titlului românesc e titlul slavon:* Поꙋченїе къ с҃тѹю великѹю недѣлю пасхи. 3 сл҃о, ві.

eramŭ în neşchitŭ sufletŭ, iară astăzi întru sufletŭ dulce! Că, adevărŭ, nespusă iaste, fraţilorŭ, măriia şi bunătatea aceştii zi! Că nimea nu poate spune darulŭ aceştii taine! Că încă nu se poate spune cu adevărŭ preaînmulţimea măriei lu Dumnezeu şi ce e către noi dragoste şi mila lui şi eşirea! Că izbăvire dat-au Hristosŭ pre sine pentru noi, pentru toţi, şi ne-au adusŭ pre noi den moarte la viaţă, şi den untunearecŭ la lumină, şi den robie la scumpărare, şi den vrajbă la dragoste.

Că ne-au scumpăratŭ pre noi den blăstemulŭ păcatelorŭ (ce-au fostŭ pentru noi blăstemulŭ), ca să fimŭ feciori, ca de acmu să nu mai fimŭ robi, ce slobozi, şi să nu mai fimŭ de acmu în muncă, ce fără de muncă, de acmu nu iubitori de lume, ce de Dumnezeu iubitori, şi de acmu nu după trupŭ îmblândŭ, ce după duhŭ. Că zice Pavelŭ apostolŭ că «cine îmblă după trupŭ, trupeaşte se grijaşte, iară cine îmblă după duhŭ, de duhu se grijaşte». Ş'au datŭ noao sufleteaşte să prăznuimŭ şi sufleteaşte a îmblà; c'au datŭ noao prea cu cuviinţă şi cu dereptate a lăcuì, cu dragoste şi cu împreunare, cu blândeaţe şi cu pace, cu lungă răbdare şi cu dulceaţă; că ne-au sfinţitŭ şi ne-au proslăvitŭ pre noi cu duhulŭ sfântŭ, ca în noirea vieţiei să îmblămŭ.

Dară noi ce vremŭ da lu Dumnezeu de toate de aceastea ce-au datŭ elŭ noao? Ce vămŭ da noi cu destoinicie frâmseţiei lu Dumnezeu şi slăvitei împărăţiei lui? Ce vămŭ da noi împrotivă şi tocma preaînmulţitului darului lui şi dulceţiei lui? | Ce, lu Dumnezeu să mulţemimŭ, iubiţilorŭ, să-i (124)
mulţemimŭ şi să-lŭ proslăvimŭ, pentru acea miloste mare ce are elŭ spre noi. Să-i mulţemimŭ şi să cădemŭ Domnului şi să ne închinămŭ lui, şi să-i aducemŭ lui, în locŭ de myrŭ, daruri de cântare cu frică şi cu bună mândrie. Că iubitoriu de oameni iaste şi bunŭ şi dulce despuitoriulŭ Dumnezeu şi toate le priimeaşte, macară şi camai sărăceşti şi mai mici să sântŭ darurele noastre.

Dereptŭ aceaia să iubimŭ şi noi, fraţilorŭ, pre cela ce-au iubitŭ noi cu dulceaţă, şi să murimŭ şi noi pentru cela ce-au muritŭ pentru noi în cinste, şi să meargemŭ după sfânta

3 *Tip.* ачєщїи зѝ.

învăţătura lui. Să curăţimŭ pre noi de toate spurcăciunile trupului şi ale sufletului, şi să aducemŭ Dumnezeului nostru lucrure bune: credinţa, dragostea, nădeajdea, răbdarea, înfrângerea inimiei, milcuire şi lacrămi, şi cugetŭ curatŭ, şi omorîre acestui trupŭ de pământŭ de curvie şi de toate lucrurele necurate, de pohte reale şi de camete.

Să lucrămŭ lu Dumnezeu cu înţelepţie şi cu bună slujbă, cu răbdare şi cu rugăciune, şi să luomŭ întru sânulŭ nostru dragostea adeveritului Dumnezeu, spăsitoriulŭ nostru. Şi să cântămŭ lui cântece noao, cumŭ zice şi Davidŭ prorocŭ: «Şi toţi împreună să cântămŭ lui, şi să plăsemŭ cu mâinile, şi să strigămŭ lu Dumnezeu în glasŭ de veselie, că Domnulŭ de susŭ înfricatu e şi împăratŭ prespre totŭ pământulŭ». «Că mare e Domnulŭ şi lăudatŭ foarte! Mare e Domnulŭ, şi măriei lui nu e sfârşenie! Mare e Domnulŭ şi mare e tăriia lui!» Că deşertă şi zdrobì preaînălţatulŭ şi trufaşulŭ vrăjmaşulŭ nostru, diavolulŭ, şi moartea călcă şi toţi-i învise, şi viaţa veacilorŭ noao dăruì. Eri amu îngrupămu-ne lu Hristosŭ, |
(126) iară astăzi ne rădicămŭ, eri ne răstigniiamŭ, iară astăzi ne proslăvimŭ! Dereptŭ aceaia să ne şi îndulcimŭ toţi, fraţilorŭ, cu bune mulţemite, acestui praznicŭ bunŭ şi luminatŭ, şi să întrămŭ bucurându-ne în bucuriia Domnului nostru, ca slugile cealea bunele şi înţeleaptele. Împăraţii şi arhierei şi domnii şi judecii şi toţi carei sântŭ pre deregătorii, preuţii şi diaconii, călugării şi mireanii, voinicii şi proştii, bătrânii cu tinerii, bărbaţii şi muerile, bogaţii şi measerii, robii şi slobozii, toţi să proslăviţi şi să măriţi Domnulŭ Dumnezeulŭ nostru întru aceastǎ zi luminată şi de praznicŭ, toţi să cântaţi şi să vă miraţi şi să cinstiţi!

Cine se-au postitŭ şi se-au ustenitŭ, veniţi bucurându-vă şi priimiţi argintulŭ! Câţi den ceasulŭ dentâi lucrat-aţi, priimiţi astăzi ce vă se cade plata; câţi după alŭ treilea ceasŭ aţi venitŭ, mulţemindŭ şi veselindu-vă să prăznuiţi; câţi după alŭ şaselea ceasŭ aţi ajunsŭ, nemică să vă sfiiţi; iară carei aţi pestitŭ până la alŭ noaole ceasŭ, apropiiaţi-vă şi nemica ruşinându-vă; şi câţi şi până la alŭ unsprăzeacelea ceasŭ aţi pestitŭ şi ajunsetŭ, să nu vă teameţi căce-aţi pestitŭ, şi dereptŭ aceaia să nu vă mâhniţi! Că iubitoriu şi cinstitoriu iaste Dumnezeu, că e dulce şi milostivŭ, şi priimeaşte ceia de

apoi ca și ceia dentâi, și răpausă ceia ce-au lucratŭ den alŭ unsprăzeacelea ceasŭ, ca și ceia den ceasulŭ dentâi, și răpausă cela ce-au lucratŭ. Cela de apoi miluiaște-lŭ, și cela dentâi îndulceaște-lŭ; acestuia-i dă, iară celalaltu-lŭ dăruiaște, și înțelepciunea lui sărută, și lucrulu-i cinstească; și cu dragoste-i priimeaște, și cu vrearea-i laudă, și ruga le priimeaște, și cu dragu-i | iubeaște. Pentru aceaia vă apropiiați toți (126)
cătr'însulŭ și vă luminați! Și ceia dentâi, și ceia den mijlocŭ, și ceia de apoi, toți împreună plată să priimiți, bogații și measerii, unulŭ cu alaltŭ să prăznuiți, neîndurătorii și leaneșii zioa aceasta să o cinstiți! Cine se-au postitŭ și cine nu se-au postitŭ, veseliți-vă astăzi, că masa plină iaste; nimea să iasă flămândŭ sau lipsitŭ, ce toți să vă îndulciți aceștii bogăție dulce. Că Paștile noastre, pentru noi se junghè Hristosŭ. Toți să împleți den nescăzutulŭ și nedeșertatulŭ izvorŭ ce iaste Dumnezeu, ispăsitoriulŭ nostru. Veseliți-vă și gustați, și să știți că e dulce Dumnezeu. Că Domnulŭ Dumnezeu ivì-se noao, nimea să nu se plângă de meserătate, că se arătă împărăție depreună; nimea să nu plângă de păcate, că ertăciunea păcatelorŭ den mormântŭ au luminatŭ; și nimea să nu se teamă de moarte, că ne-au scumpăratŭ mântuitoriulŭ nostru den moarte!

Dereptŭ aceaia, fraților, să ne dezlegămŭ toate vrajbele unulŭ dela alaltŭ, și pizma ceaia reaoa, și să ertămŭ toți pentru învierea. Și să zicemŭ celora ce urăscŭ pre noi că «frații noștri sânteți», și aceștea cu dragoste să-i cuprindemŭ. Că Hristosŭ iaste pacea noastră, cela ce pământulŭ cu ceriulŭ împăcat-au, ș'au împreunatŭ toți întru o împreunare, și păreții ceii cetăți de vrajbă spart-au cu trupulŭ său. Pace dat-au apostolilorŭ și ucenicilorŭ săi, pace lăsat-au lorŭ, și pre ei și pre noi ai paceei și ai dragostei faptu-ne-au feciori. Zice Hristosŭ: «Îndrăzniți, că eu biruii lumea și pre țiitoriulŭ lumiei, cela ce aduceà păcatele în lume, diavolulŭ». Că ne-au spăsitŭ pre noi Hristosŭ, Domnulŭ nostru, și den iadu ne-au scosŭ, ș'au izbăvitŭ pre noi den silniciia diavolului, și den robiia lui scumpăratu-ne-au. Amărî-se iadulŭ, că gustă | cinstitulŭ și sfântulŭ trupŭ alŭ Domnului, cumŭ Isaia pro- (127)

2-3 și răpausă cela ce-au lucratŭ *e șters de adnotator.*

roceaşte: «Amărî-se iadulŭ, că timpină tine josulŭ». Amărî-se amu, derep'ce se deşertă. Amărî-se amu, căce bătjocuritŭ fu. Amărî-se amu, că legatŭ fu; că priimì trupŭ şi Dumnezeu află; că priimì ce văzù, şi căzù în ce nu ştiù, înghiţì pre cela ce nu-lŭ ştiià moartea. Înghiţì-lŭ, şi cunoscù elŭ pre trupŭ. Înghiţì viaţa, şi călcatŭ fu de viaţă. Înghiţì ca unulŭ den toţi, şi se deşertă de toţi. Şi pre elŭ singurŭ răpì-lŭ ca un leu, ce-şŭ sfărâmă şi-şŭ frâmse dinţii săi. Că pentru păcate moarte biruiià. Ce întru Hristosŭ păcatŭ nu află, şi se deşertă de-aciia veninulŭ morţiei. Că păcate Hristosŭ nu feace, nice se află hitleşugŭ întru rostulŭ lui. Că vreamea iaste acmu cumu se cade a zice: «Unde ţi-e, moarte, tăriia? Unde ţi-e, iadule, biruirea?» Învise Hristosŭ, iară tu te supuseşŭ. Învise Hristosŭ, şi se bucurară îngerii. Învise Hristosŭ, şi căzură dracii. Învise Hristosŭ, şi morţii sloboziră-se. Învise Hristosŭ, şi den putrejune slobozimu-ne. Învise Hristosŭ, şi den blăstemŭ dezlegatu-ne-amŭ. Învise Hristosŭ, şi noi încă înviemu-ne. Învise Hristosŭ, şi noi cu nusulŭ învisemŭ. Învise Hristosŭ den moarte, începătoriu morţilorŭ fu. Că a lui e slava şi ţinearea, şi cinstea şi închinăciunea, şi frămseaţea ceaia marea, acmu şi pururea şi în veacii veacilorŭ, aminŭ.

Învăţătură, Luni, a dooa zi de Paşti.

(Cuvântul sfântului, lu apostolŭ Pavelŭ).

Cuvântul 13.

Ascultaţi, creştinilorŭ, cumŭ leanea noastră rădică-o sfântulŭ şi dumnezeesculŭ apostolŭ, unde grăiaşte şi zice: «Fraţilorŭ, veseliţi-vă în Domnulŭ în toată vreamea, şi iară zicŭ, veseliţi-vă! Şi blândeaţele voastre să fie înţelegute tuturorŭ oamenilorŭ. Că Domnulŭ iaste aproape. Nu grijiţi nemica, |
(128) ce în toate rândurele să rugaţi în rugă. Şi să fimŭ cu mulţemită, prinosulŭ vostru să se arate înaintea Domnului». Şi iară zice: «De pururea să vă bucuraţi, şi neîncetatŭ să vă rugaţi, şi de toate să mulţemiţi!» Întru aceaste trei lucrure, fraţilorŭ, (ce zice, de pururea să ne bucurămŭ, şi, iară, rugă-

---

ciune a face neîncetatŭ, și, iară, de toate a mulțemì), spăseniei noastre fi-va. Ce iaste de pururile a se bucurà? Să-șŭ fie totŭ omulŭ în dereptatea sa, de care dereptate iaste bucuriia și tăriia și dereptarea și săvârșeniia.

Dereptatea amu grăiaște: toate lucrurile cealea bunele împreună. Cândŭ lucrează sufletulŭ lucrure bune, și dereptatea săvârșaște. Că cine săvârșaște dereptatea, să știe că va cădeà întru nevoe și în gonire și în grije și în năpăști. Ce de acealea mai vârtosŭ să se bucure și să se îndulcească și să se veselească, pentru nădeajde spăseniei și pentru fericirea dereptăției, că dela Dumnezeu încă va luà mângâiarea. «Fericiți, amu», zice, «goniții pentru dereptatea, că a celora e împărățiia ceriului». Nu așa prostŭ zis-au apostolulŭ să ne bucurămŭ noi, ce de Domnulŭ să ne bucurămŭ. S'amŭ fi și goniți de nescare oameni necredincioși, să ne-ară și spânzurà, și să ne-ară și sparge cu moarte grozavă, s'amŭ fi și ucișŭ, și să ne-ară muncì în toate chinurele cealea realele, pentru dumnezeiasca credință, iară noi de acealea să nu ne întristămŭ, ce mai vârtosŭ să ne bucurămŭ. Că zice Luca, la deaanie, că se întoarseră amu și apostolii bucurându-se, derep'ce le se tâmplă ocărîți a fi pentru numele Domnului.

Iară unde zice «neîncetatŭ să ne rugămŭ», să nu-șŭ dea locŭ diavolului cineva spre sineșŭ a înșelà pre noi și a săblăznì cu pohtele trupului și a lucrà păcatului, ca să cădemŭ noi în ispi|tă și în năpaste pentru acealea (129)
sau în scârbă, sau în grije și în amărăciune. Că și Hristosŭ pentru aceaia grăiaște: «Preveghеați-vă și vă rugați să nu cădeți în năpaste». Și apostolulŭ grăiaște: «Dumnezeu nu iaste ispititoriu rău, și nu ispitеaște pre nimea, ce cineșŭ ispitеaște sineșŭ, de a lui pohtire e trasŭ și prilăstitŭ». Iară cândŭ rugăciune facemŭ, fraților, să ne știmŭ și preveghеà și să ne trezvimŭ. Preveghindu-ne și rugându-ne, scăpà-vămŭ și vămŭ biruì năpăștile.

Iară unde zice «de toate să mulțemimŭ», tutindinea arătată iaste curatŭ ce e cătră Dumnezeu dragoste. Că cândŭ iubеaște oarecine ceva, atunce și mulțemеaște. Că iubеaște și mulțemеaște lu Dumnezeu sufletulŭ cându se slobozеaște

15 *Tip.* съпрж.

den moarte, și mai pre desupra fi-va de grija vieții și de voroava lumiei. Atunce amu vedeà-va curatŭ, și atunce va mulțemì de toate, și de toate scârbele a se bucurà, de ce i se vorŭ fi tâmplatŭ lui, că multŭ și mare folosŭ priimì-va pentru acealea scârbe și năpăști!

Că cine se chinuiaște pentru Dumnezeu și se munceaște și cade în ispite, nu pentru greșalele lui, cu bucurie mai vârtosu se va bucurà, și nu va socotì de năpăștile și de scârbele cealea iuțile, de mare bucurie, ce priimeaște dela Dumnezeu veselie sufletească și dumnezeiască, și cu îndrăznirea cugetului ce-au avutŭ. Că zice și Ioannŭ: «Să inimile noastre nu vorŭ întărâtà noi, îndrăznire aveà-vămŭ către Dumnezeu, și varece vămŭ ceare, priimì-vămŭ dela elŭ, căce învățăturile lui păzimŭ».

Dereptŭ aceaia să ne deșteptămŭ, frațilorŭ, să ne nevoimŭ întru rugă și în rugăciune, și cu mulțemită toate prinoasele noastre să fie către Dumnezeu. Să nu ne slăbimŭ de sufletŭ, rogu-mă, frațilorŭ, nici să ne lenimŭ, nici să ne
(130) mâhnimŭ, ce cu | multă răbdare toate să facemŭ, cu frică și cu bună mândrie lucrândŭ lu Dumnezeu, ca credincioșii și ca tocmitorii ceia bunii ai bunătăției ceaia noao, ca să ne bucurămŭ pururea, cum au zisŭ apostolulŭ. Și să ne întărimŭ și să ne îmbărbătămŭ spre lucrulŭ spăseniei, și a ajutà sufletele noastre, prăznuindŭ acestŭ mare și luminatŭ și îmfrâmsețatŭ praznicŭ, ce iaste adeverită zi, învierea lu Hristosŭ, și sărutândŭ unulŭ pre alaltŭ, și priimindu-ne, și să spargemŭ toate vrajbele ce sântŭ întru noi și pizmele cealea realele și cugetele.

Dereptŭ aceaia să ertămŭ toți pentru învierea și să zicemŭ celora ce urăscŭ noi că «frații noștri sânteți», și aceia cu dragoste să-i cuprindemŭ. Că Hristosŭ iaste pacea noastră, cela ce pământulŭ cu ceriulŭ au împăcatŭ și pace dat-au noao și pace lăsat-au noao. «Pacea sa», zice, «lasŭ voao, și pacea mea dau voao. Și de aceasta cunoaște-vorŭ toți că ai miei ucenici sânteți, să veți aveà dragoste unulŭ către alaltŭ». Nu numai ucenicilorŭ săi, apostolilorŭ, dragoste și pace dat-au Dumnezeu, ce și aceii dragoste și pace feciori ne-au făcutŭ.

---

22 *Tip.* сп҄ксе́ | ѐн **29** *Tip.* ѧ҆чѣ́ѧ кЪ *(cf. pg. 118/26)* **32-33** *Tip.* пѧ́чѣ мѣ҄ дѧ́ꙋ.

Această pace şi dragoste, fraţilorŭ, ca o învăţătură ceare dela noi Dumnezeu. Pentru aceaia datori sântemŭ cu pace a lăcuì şi cu glasuri sufleteşti a prăznuì şi şì sufleteaşte a îmblà cu cuviinţă şi cu dereptate, cu dragoste şi cu împreunare şi cu blândeaţe şi cu înţelepciune smerită, cu lungă răbdare şi cu dulceaţă şi cu duhulŭ sfântŭ. Că nu e în deşertŭ sau deşertată tocmeala Domnului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ, ce înşine noao arătat-au.

Pentru aceaia datori sântemŭ, fraţilorŭ, de toată lumea să ne rugămŭ şi să grijimŭ, rugă şi rugăciune să aducemŭ lu Dumnezeu. Că aceasta ne învaţă şi spune dumnezeesculŭ sfântŭ Pavelŭ apostolŭ, să facemŭ rugă şi ru|găciune şi (131) mulţemită dereptŭ toţi oamenii şi de împăraţi şi de toţi carei sântŭ mai mari, ca cu blândeaţe şi fără voroavă viaţa să viemŭ întru toată credinţa ceaia buna, şi cu curăţie. Aşa să facemŭ şi aşa să lăcuimŭ, cinstitele praznice dumnezeeşti. prăznuindŭ, şi aşa vămŭ fi priimiţi lu Dumnezeu.

Iară nòi, cum amŭ puteà prăznuì fiindŭ noi ţinuţi în reale şi în păcate? Cumŭ vămŭ puteà lucrà lu Dumnezeu cu maţele totŭ pline, mâncăriei, beţiei slujindŭ? Cum amŭ puteà prăznuì cu iubirea dulceţiei şi cu pohtele trupului aprinşŭ fiindŭ? Cum amŭ puteà prăznuì în reale şi în urîciuni şi în râvniri înţărâtaţi? Cum amŭ puteà prăznuì ceia cu iubirea argintului şi luândŭ camete şi asuprindŭ cu nedereptate şi afundaţi în răpiciuni? Cum amŭ puteà prăznuì, cândŭ ceştii slave deşarte şi trufei şi preaînălţimeei slujindŭ? Cum amŭ puteà prăznuì, când amŭ fi ţinuţi în toate pohtele şi în reale, şi cândŭ vămŭ fi în toate spurcăciunile cealea necuvioasele întinaţi?

Că cumŭ nu iaste lesne cui e ţinutŭ de un focŭ cu boală a se răposà, şi celuia ce se chinuiaşte întru o necătură a înnotà bine, şi cumŭ nu iaste lesne mortului a suflà, aşa e şì cela ce se întunecază cu realele lucrândŭ păcatelorŭ: nu i-e lesne a se luminà şi nu i-e lesne a prăznuì sufleteaşte.

Amŭ nădeajde si nădăjduescŭ, fraţilorŭ, ca mai buna şi aproapea spăsenie întru voi să fie lucrată şi preacumpărată. Nu iaste altŭ-ceva viaţa noastră, carei ne chemămŭ pre numele lu Hristosŭ, câţi în domnie şi în deregătorie sânteţi den duhulŭ sfântŭ, şi câţi întru besearecì slujitori, călugări şi preuţi, dia-

ceni și cântători, și de-aciia alalți toți, să știe că nu iaste alta (132) nici una, ce e gătirea și tocmeala praznicului. Că pra|znicul amu grăiaște-se: la sfânta beseareca rugăciune să facemŭ și să ne trezvimŭ pe toate lucrurile și să ne îndemnămŭ spre cântări dumnezeeşte și să ne preveghemŭ în slujba lu Dumnezeu, în bdeanii și în curăție dereaptă, nu de nevoe sau cu leane, ce cu voe bună și fără de leane; și îndemnare neînşelătoare (ce se zice, milostenie) a face, a da săracilorŭ hrană, a încălță desculții, a îmbrăcà golii; a sparge vrajbele dela inimi, a ne împăcà unulŭ cu alaltŭ de toate pizmele și a fi către toți cu inemă bună și cu pace și cu curăție și cu dragoste nefățarnică; și bucuroşŭ a ascultà cuvântulŭ lu Dumnezeu, sfânta evanghelie, și alalte toate sfintele scripturi, carele-sŭ noao de folosulŭ sufletului, să le cetimŭ și să le ascultămŭ. Nu în mâncări asuprite, sau în beții, sau în jocure drăcești, sau în dvorbe șezândŭ, sau în cearte, sau în sfade, sau în pâră, sau în vânzări, în precupìi, sau datoare a ceare, sau să ne clevetimŭ, ce, cumŭ iaste scrisŭ de Dumnezeu, în pace și în ascultarea cuvântului său, și în rugă și în rugăciune a face cu nevoință, dereptŭ toți oamenii și dereptŭ păcatele noastre, și bărbații, și muerile, și feciorii, și featele, și slugile, și slujnicele, toți dentr'aceale vreri reale să ne deşertămŭ și într'aceastea bunele să ne îmbrăcămŭ, și să ne împlemŭ de toate cugetele cealea bunele ce-sŭ către Dumnezeu. Că cine ascultă cuvântulŭ lu Dumnezeu și-lŭ face, și e cu rugăciune împreunatŭ, acealea, eale ne împreunează cu Dumnezeu și mai susŭ de ceriu înalță-ne.

Aceasta amu iaste adevărŭ bună și lăudată și a spăseniei viață. Aceasta amu iaste fericită viață, și bine tocmită pre plăcearea lu Dumnezeu. Aceastea sântŭ Paştile cealea (133) cinstitele și iubitele și | curatele. Aceastea sântŭ în vecie și netrecutele Paști, de unde au fugitŭ boala și suspinile. Aceastea sântŭ Paştile de bucurie și de veselie și a veacilorŭ bunătate sufletească. Aceastea sântŭ Paştile, ce întru eale iaste fericitele bucate dumnezeești, trupulŭ lu Hristosŭ, și iaste plină masa de dulceața veacilorŭ. Aceastea sântŭ Paştile, ce întru eale e glasŭ de prăznuire și împreunare de veselie și căutarea

---

24 *Tip.* коуваньтоулъ **25-26** *Tip.* ѧлеле ѧпреоунѣзѫ **34** *Tip.* доумнезеоѣшн **36** *Tip.* ѧле гласъ (*cfr. însă* 124/2: ѧлее).

luminiei ceaia de pururea. Aceastea sântŭ Paştile, ce întru eale e bearea noao, ce de ea Hristosŭ zice: «N'amŭ a bea de acmu de rodulŭ viţeei aceştiia, ce cându o voiu bea noao cu voi, întru împărăţiia părintelui mieu!»

Însă n'au zisŭ numai aceasta apostolilorŭ Hristosŭ, ce de noi, de toţi, grăiaşte aşa. Că Hristosŭ iară grăiaşte: «Nu numai de aceştea rogu-mă, ce de toţi carei credŭ întru mine». Pentru cuvintele aceastea, acestŭ praznicŭ să prăznuimŭ noi, fraţilorŭ, neîncetatŭ rugându-ne şi mulţemindŭ lu Dumnezeu, ca pururea să ne bucurămŭ îmblândŭ după învăţătura sfântă a lu Hristosŭ, şi să ne îndemnămŭ cu nevoinţă a săvârşì aceastea, ca să ajungemŭ la adeveritele şi fericitele Paşti, unde iaste viaţa ceaia dulcea şi îmfrâmseţata. Aceasta amu Hristosŭ spăseniia şi învierea noastră iaste. Şi nu numai pre cestŭ veacŭ şi pre ceastă lume găteaşte elŭ trebuinţă bună, ca să dea cu prilejŭ celorŭ ce lucrează lui, ce dă şi în ceaia lume dulceaţa ceaia făgăduita, şi şì ale veacilorŭ şi ale ceriului Paşti elŭ are a dăruì. Dereptŭ aceaia şì noi să ne nevoimŭ să ne spodobimŭ a ne cuminecà cu acealea Paşti dela Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că a lui e slava şi ţinearea, în veacii veacilorŭ, aminŭ.

Dumineca Tomii.

Evanghelie de la Ioan, zaceala 65.

(Ioan XX, 19) *Erà după aceaia într'acea zi, întru* (134)
una den Sâmbete, şi uşile încuiate unde erà ucenicii adunaţi, dereptŭ frica Iudeilorŭ, vine Isusŭ, şi stătù în mijlocŭ, şi grăì lorŭ: „Pace voao!“ (20) Şi aceasta zise, arătă lorŭ mânile şi coastele sale. Bucurară-se ucenicii

---

1 *Tip.* поүрѹрѹ **22-23** *Titlul slavon:* нєдѣлѧ ѳ҃ѡмина. Єѵлїє, ӏѡ҃. глава, ѯ҃є. **24** *De-asupra lui* aceaia, *scris* fiindŭ de către seară. *De-asupra lui* zi, *scris* târziu **28** *De-asupra lui* mânile, *scris* şi picioarele.

Variante: *Evanghelia aceasta lipseşte în B.* **24** Erà după aceaia într'acea zi] *T* Fiindŭ seară, în zioa aceaia **24-25** întru una] *CT* într'una **25** Sâmbete] *T* Sâmbătă | încuiate] *T* încuiate fiindŭ **26** Iudeilorŭ] *T* Jidovilorŭ **26-27** mijlocŭ] *T* mijlocŭ de ei.

deaca văzură Domnulŭ. (21) Zise lorŭ iară: „Pace voao! Cumu m'au tremesŭ părintele, și eu tremețŭ voi". (22) Și aceasta zise, suflă, și grăì lorŭ: „Priimiți duhulŭ sfântŭ. (23) Cui veți lăsà păcatele, lăsate vorŭ fi lorŭ; cui le veți ținеà, ținute vorŭ fi". (24) Iară Thoma, unulŭ den doisprăzeace, ce-lŭ chemà geamănulŭ, nu erà cu nușii cândŭ vine Isusŭ. (25) Grăiră lui alalți ucenici: „Văzut-amŭ Domnulŭ". Elŭ zise lorŭ: „De nu voiu vedeà la mânile lui ranele piroaelorŭ și să bagŭ deagetulŭ mieu în rana piroaelorŭ și să bagŭ mâna mea în coastele lui, nu voiu creade!" (26) Și după a opta zi, iară erà în lăuntru ucenicii lui, și Thoma cu nușii. Vine Isusŭ, ușile încuiate fiindŭ, și stătù în mijlocŭ de ei, și zise: „Pace voao!" După aceaia grăì Thomei: (27) „Adu-ți deagetulŭ tău încoace și vezi mânile meale, și adu mâna ta și bagă în coastele meale; și nu fii necredinciosŭ, ce credinciosŭ!" (28) Și răspunse Thoma, și zise lui: „Domnulŭ mieu și Dumnezeulŭ mieu!" (29) Grăì lui Isusŭ: „Ca mă văzușŭ, Thomo, crezușŭ; fericați de ceaia ce n'au văzutŭ, ș'au crezutŭ!" (30) Multe amu și alte seamne făcù Isusŭ înaintea ucenicilorŭ lui ce nu sântŭ scrise în cartea aceasta. (31) E aceastea scrise sântŭ, să creadeți că Isusŭ iaste fiiulŭ lu Dumnezeu, și crezândŭ, viață aveà-veți întru numele lui!

Sfârșitul Duminecii.

---

1 *De-asupra lui* Zise, *scris* Și le **5** *De-asupra lui* den, *scris* cei **7** *De-asupra lui* Văzut-amŭ, *scris* pre **19** ș'au *îndreptat, de-asupra, în* ce au **25** **конець недѣлѣ.**

Variante: 1 *AC lipsește* deaca | lorŭ] *AC* lorŭ Isusŭ **2** tremesŭ] *AC* trimesŭ | tremețŭ] *AC* trimețŭ **3** grăì] *T* zise **4** Cui] *T* Oarecui | lăsate vorŭ fi lorŭ] *AC* lăsați lorŭ *T* lăsate să fie lorŭ; iară | *AC lipsește* le **5** ținute vorŭ fi] *AC* ținеți-le *T* ținute să fie lorŭ | Iară Thoma] *AC* E Toma **6** geamănulŭ] *A* geamănŭ **9** piroaelorŭ] *T* piroanelorŭ **10-11** voiu creade] *AC* voi aveà credință **11** Și după a opta zi] *T* Și iară, cândŭ fu după optŭ zile **12** și Thoma] *T* și Thoma **13** *AC lipsește* fiindŭ | *AC lipsește* de ei **14** Adu-ți] *AC* Adu **18-19** văzușŭ, Thomo, crezușŭ] *AC* văzù, crezù *T* văzușŭ, Thoma, tu crezușŭ **19** fericați de ceaia ce] *T* ferícitŭ carei **19-20** ș'au crezutŭ] *ACT* și credŭ **21** înaintea] *AC* naintea **22** aceastea scrise sântŭ] *AC* aceasta scrisă fu **23** crezândŭ] *AC* să creadeți.

Cuvântŭ de învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 14.

De această purtătoare de lumină săptămână şi de cin- (135) stita zi a învierei şi de biruirea spăsitoriului, Domnului nostru, prăznuitu-se-au cu luminare, şi cu glasuri de bucurie laudă comândatu-se-au. Şi cântecele biruirei cântară-se, şi tuturora de pretutindinea toate ertară-se, şi unulŭ cu alaltu se priimiră şi se cinstiră, şi toate zilele den săptămână, una ca alaltă, toate se petrecură şi se prăznuiră. Iară astăzi, însăşŭ învierea iară înnoimŭ, Duminecei noao chemămŭ praznicululŭ adausŭ avândŭ. Iară Dumineca noao cheamă-se, căce că în săptămâna luminată şì zioa învierei începutulŭ luat-au a se chemà Duminecă, iară într'această Duminecă de astăzi începătură a prăznuirei luat-au. Cumŭ şì o beseaecă întâi se zideaşte, iară după aceaia se osfinţeaşte, aşa şì această zi, ce se cheamă a lu Dumnezeu, mainte au fostŭ cumŭ şì iaste, şi după aceaia se înnoì. Grăiaşte-se şì aimintrea Duminecă noao, derep'ce că'ntr'aceasta vorŭ să se înnoiască trupurile morţilorŭ. Iaste amu împreună a opta cu cea dentâi: a opta den a slăvitei a lu Hristosŭ înviere, întâia după chipulŭ aceştiia, ca şì după alŭ şaptele numărŭ alŭ veacului acestuia, alŭ optulŭ împreună ca şì celŭ dentâi, ca o zi neîmpărţită, chipulŭ veacului ce va să fie. Că acea luminată Duminecă ce-au trecutŭ, Hristosŭ den moarte învise, începătoriu neputredŭ morţilorŭ fu; într'această Duminecă noao, prăznuimŭ căce vorŭ să fie toate firile şi fápturile omeneşti neputrede. Ceaia Duminecă luminata, întâiulŭ venitŭ alŭ lu Hristosŭ seamnă, iară într'această Duminecă noao, alŭ doilea venitŭ a lu Hristosŭ aiavea-lŭ arată, întâia arătare a lu Hristosŭ cătră ucenici. Thoma ce-lŭ chemà gea-| mănulŭ, nu fiindŭ acolo, nici crezù. Iară întru a doa ară- (136) tare şì Thoma fu acolo, şi ale mânilorŭ seamne deaca văzù, necredinţa spre credinţă o adause.

(Evanghelie) *Fiindŭ seară*, grăiaşte bogoslovŭ Ioannŭ, *în zioa aceaia, într'una den Sâmbătă, şi uşile încuiate fiindŭ unde erà ucenicii lui adunaţi, dereptŭ frica Jidovilorŭ, vine Isusŭ, şi stătù în mijlocŭ de ei, şi grăì lorŭ: «Pace voao!».*

---

2 слово ді   22 *Tip.* ăчѣстѣѫ.

(Tâlcŭ) Întâi amu, Mariia Magdalina spuse ucenicilorŭ că învise Domnulŭ (că aiavea e, că ea-lŭ văzù întâi învisŭ den moarte). Şi vedearea lui spuse, şi cuvântulŭ bucuriei vestì. Destulŭ erà aceasta ucenicilorŭ a se mângâià, ce cu nevoe erà lorŭ a nu creade, ca o muiare. Sau, să şi credeà, cu scârbă lă erà căce nu se tâmplă şì lorŭ vedearea lu Hristosŭ. Pentru aceaia, într'aceaiaşŭ zi cându se arătă şi grăì cu Mariia, într'acea zi şì acelorŭ sfinţi apostoli arătă-se Domnulŭ.

Această zi «una den Sâmbătă» cheamă-o evanghelistulŭ. Sâmbătă amu, toate zilele săptămâniei cheamă Jidovii, e «una den Sâmbătă», zioa dentâi (ce se zice Duminecă) Sâmbătă o cheamă. Arătă-se ucenicilorŭ Hristosŭ seară fiindŭ, căce că aşteptà ca să se toţi strângă, că erà răsipiţi, pentru frica Jidovilorŭ. De pripă şi prea slăvitu se arătă, şi uşile fiindŭ încuiate. Şi fără de nădeajde în mijlocŭ de ucenici stătù, ca să arate că e Dumnezeu, că toate câte vrea, cu tărie făceà şi cu puteare. Iară unde vine prea slăvitŭ şi de pripă, uşile fiindŭ încuiate, arată că Dumnezeu iaste cu firea şi toate poate câte va vrea. Şi descoperì coastele trupului, şi seamnele piroaelorŭ arătă. Şi spuse tuturorŭ că cum au fostŭ răstignită în cruce, beseareca trupului rădică Hristosŭ (cum au zisŭ că poate sparge beseareca, şi a treia zi o va |
(137) zidì). Aceasta de trupulŭ său grăiià, şi foarte cu adevărŭ şi cu blândeaţe ivirea sa arătă ucenicilorŭ. Şi cu glasulŭ său mângâe inimile ucenicilorŭ săi şi şì spământarea lorŭ tocmì, că zise: «Pace voao!». Aceasta zice: nu vă spământareţi, nici vă teameţi, o ucenici, ce îndrăzniţi, că eu biruii lumea şi ţietoriulŭ lumiei (ce se zice, vrăjmaşulŭ), cela ce aduceà păcatele în lume, şi moartea deşertatu-se-au, şi viaţa veacilorŭ datu-se-au voao!

Aceasta amu şi mainte de răstignire grăiià lorŭ: «Pace lasŭ voao, şi de mine pace să aveţi!» Nu numai cu cuvântulŭ paceei potolì Hristosŭ spământarea şi frica ce aveà apostolii, ce şì cu arătarea ce arătă lorŭ seamnele cruciei. Şi spuse lorŭ den moarte înviere.

Ca şi un voivodă ce se întoarce dela războiu şi cu ra-

---

12 *Tip.* зна̂ш.

nele biruirea arată-şŭ, şi nu se ruşinează elŭ pentru acealea, derep'ce că lauda mai mare-i iaste şi stema mai vârtosu i se luminează, aşa şì spăsitoriulŭ nostru Hristosŭ, rane pentru toţi şi pentru spăseniia tuturorŭ priimit-au, şi nu-şŭ ascunde elŭ chinulŭ, ce-lŭ descoapere, ca să-şŭ arate a sa bărbăţie şi puteare Domnulŭ, şi nespusa a lui ce e către noi deştingere şi milă. Iarŭ în mijlocŭ stàndŭ, văzutŭ fu tuturorŭ ucenicilorŭ Hristosŭ, pace dândŭ lorŭ şi fără-voroavă, toate până în sfârşitŭ să rabde fără frică.

Pentru aceaia şì noi, de vămŭ vrea, fraţilorŭ, să vie şì către noi Domnulŭ, ca şì către ucenici şi şì apostoli, cu uşile încuiate, iară noi să ne nevoimŭ a închide uşile (ce se zice, toate firile noastre). Gura amu cu tărie şi cu bună tăceare, derep'ce că de totŭ cuvântulŭ cela deşertulŭ ce grăescŭ oamenii, răspunsŭ au a da de elŭ la judeţulŭ înfricatŭ.| Iară ochii a-i ţineà, ca cu hitlenie şi cu ispită a nu căutà, (138) ce cu bună smerenie şi cu mândrie şi cu dulce govire. Căce că cine caută spre muiare cu pohtă, curvie face cu ea întru inima lui. Iară auzulŭ urechilorŭ a-lŭ apărà de cuvintele putrede, şi urîtŭ să ne fie a le ascultà. Şi să nu lăsămŭ auzulŭ nostru spre ascultarea limbiei ceaia mincinoasa şi clevetitoarea spre fraţi, ce mai vârtosŭ să opriţi lorŭ, ca mai multŭ cu ei să nu ne adaugemŭ să greşimŭ. Iară cândŭ auzimŭ noi pre altulŭ clevetindŭ şi hulindŭ, şi nu-lŭ dereptămŭ nici-lŭ apărămŭ, atunce şì noi încă ne învăţămŭ spre rău şi spre hitlenşugŭ. Că cela mincinosulŭ şi clevetitoriulŭ, ca o nemică lui înaintea ochilorŭ paru-i minciunile şi clevetele şi de ce se bucură, de ucideri şi de rău. Mânile, iarăşŭ, curate şi nespurcate a aveà şi tinse către Dumnezeu şi spre lucrure dereapte şi bune, să nu fie grăbitoare şi răpitoare pre a striinilorŭ, ce acoperite cu dereptate; şi aşa să ne nevoimŭ. Iară picioarele a le dereptà spre calea de pace şi spre săvârşirea dumnezeeştiei învăţătură a lu Hristosŭ, iară nu dârze şi sprintene a alergà spre reale şi spre vărsare de sânge, ce să fie sprintene a alergà la besearecă şi la cuvântulŭ propoveadaniei lu Hristosŭ. Şi totŭ trupulŭ să-lŭ întoarcemŭ den pohte şi den răvnirile lumiei, că atunce

16 *Tip.* кàȣтà.

nevăzutŭ va venì şì întru noi Domnulŭ, şi ne va arătà a sa dumnezeie, şi ne va împleà de bucurie.

(Evanghelie) *Şi aceasta zise, arătă lorŭ mânile şi coastele sale. Bucurară-se ucenicii deaca văzură Domnulŭ.*

(Tâlcŭ) Arătă Hristosŭ ucenicilorŭ săi mânile şi coastele sale, încredinţà-i mai vârtosŭ şi le arătà să pipăiască, ca să nu le se pare lorŭ că e vreo nălucă, ce adevărŭ trupŭ, | (139) acesta fiindŭ şì văzutŭ. Că acesta însuşŭ iaste adevărŭ celŭ ce se-au răstignitŭ şi se-au omorîtŭ şi, cum au prorocitŭ elŭ, şì învise, cumŭ mainte de răstignire grăiià, că «iară voiu căutà spre voi şi se vorŭ bucurà inimile voastre!» Aceaste acmu aiavea se săvârşaşte, că bucurie feace ucenicilorŭ şi întărì pre ei spre credinţa ceaia adeverita.

După aceaia, grije şi frică nemângâiată şi ca un războiu aveà cătră Jidovi ucenicii şi apostolii lu Hristosŭ. Şi iară grăì lorŭ: «Pace voao!» Împrotiva grijiei şi războiului mângâiare deade lorŭ. Cumŭ şì celorŭ mueri zise Domnulŭ: «Bucuraţi-vă voi», căce că întru scârbă erà ruda muerească, pentru înşelăciunea strămoaşăei ceaia ce-au fostŭ oarecândŭ în rai. Pentru aceaia iară de ruda muerească se tâmplă întâi de luò bucurie dela Hristosŭ, ca de acea scârbă dentâi să se slobozească. Aşa şì ucenicilorŭ pace deade-le, pentru grija şi războiulŭ ce aveà cătră sine şi ce vrea să aibă şì după aceaia toţi pentru propoveadaniia. Elu le deade şì mai multă blagoslovenie şi puteare, Hristosŭ, că vrea să-i pue şi să-i întărească în darurile bunătăţilorŭ, cumŭ fu zisŭ şì spre Avraamŭ: «Cu blagoslovenie blagoslovescu-te şi mulţime înmulţescu-te». Şi într'acelaşŭ năravŭ iară sărută pre ei cu cuvântulŭ, grăì lorŭ: «Pace voao», ca când ară pune o leage feciorilorŭ beseareciei, ce iaste a ne împăcâ noi unulŭ cătră alaltŭ cătră Dumnezeu. Că ca un izvorŭ iaste pacele şi dragostea, şi iaste începătura tuturorŭ bunătăţilorŭ. Că nemică nu iaste alta mai bună, decâtŭ pacele şi dragostele, şi mai susŭ şi mai dulce. Şi nu iaste alta mai de folosŭ şi mai înfrâmseţată, ca dragostea ceaia nefăţarnica şi împreunarea ceaia buna. Că dragostea ceaia nefăţarnica şi dumnezeiasca, (140) însăşŭ | aceasta Dumnezeu cheamă-se şi iaste. Şi ale lu

---

27 *Tip.* влáговескȣте.

Dumnezeu sântŭ pacele şi toată mintea, cine o are şi o amŭ luatŭ.

Mângâià-i Hristosŭ ucenicii, şi îndrăznitori-i feace pre ei, şi le grăiià: «Cumu m'au tremisŭ mine părintele, şi eu tremiţŭ pre voi. Şi acestŭ lucru alŭ mieu să vă priimească, o ucenicii. Dereptŭ aceaia îndrăzniţi, că cu voi fi-voiu împreună până în vecie», zise Hristosŭ. «Şi nici de o vătămătură nu veţi aveà a vă vătămà, ce cumŭ eu feci toate câte-sŭ oamenilorŭ spre spăsenie, mai apoi eu mă muncii pentru ei cumŭ vrui, şi moartea iadului eu o sparşŭ,—aşa şi voao vă se cade spre propoveadanie tremişŭ să fiţi şi toată lumea să încungiuraţi, şi tuturorŭ oamenilorŭ această dulceaţă să o propoveduiţi şi să o dulce-vestiţi, şi încă până la moarte de aceasta să vă îmbărbătaţi şi să vă nevoiţi».

(Evanghelie) *Şi aceasta zise, suflă, şi zise lorŭ: «Priimiţi duhulŭ sfântŭ. Oarecui veţi lăsà păcatele, lăsate să fie lorŭ; iară cui le veţi ţineà, ţinute să fie lorŭ!»*

(Tâlcŭ) Luminaţi făcù Domnulŭ ucenicii săi cu mare cinste şi cu puteare apostolească şi cu dumnezeiască taină şi cu tocmeală, şi mari preuţi şi propoveduitori feace-i. Şi-i sfinţì ei aciişŭ, şi deade lorŭ duhulŭ sfântŭ aiavea, după ce suflă. Cu cuviinţă făcù ei spre luatulŭ sfântului duhŭ, şi puteare deade lorŭ, nu ca morţii să învie, sau alte ceva să facă, ce păcatele să lase. Iară după ce se suì Domnulŭ în ceriu, iară duhulŭ sfântŭ însuşŭ deştinse cu tăriia şi cu firea cu toată, de deade lorŭ. După ce le deade Hristosŭ, arătă că aceasta iaste a noastrei fire făcătoriu. Că grăiaşte şi Moysi: «Feace Dumnezeu omulŭ. Ţărână luò den pământŭ, şi suflă spre faţa lui cu duhulŭ vieţiei». Iară pentru | neascultarea, spre moartea căzù omulŭ acela Adamŭ. Şi (141)
dentr'acea cinste de demultŭ lunecă şi căzù, iară Hristosŭ după aceaia iară-lŭ înnoì cu moartea trupului său, că deşertă moartea. Şi după suflare, iară la acea cinste dentâi scoase-lŭ şi-lŭ puse, şi cândŭ grăì Domnulŭ aceastea.

(Evanghelie) *Iară Thoma, unulŭ den doisprăzeace, ce-lŭ chemà geamănulŭ, nu erà cu nuşii cândŭ vine Isusŭ. Grăiră lui alalţi ucenici: «Văzut-amŭ Domnulŭ». Elŭ zise lorŭ: «De nu voiu vedeà*

---

18 *Tip.* оучени́чнчїи.

la mânile lui ranele piroaneloră, și să bagă deagetulă mieu în rana piroaneloră, și să bagă mâna mea în coastele lui, nu voiu creade».

(Tâlcă) Domnulă și despuetoriulă Hristosă vine; iară Thoma ucenicululă nu se află. Pace ucenicilorŭ dedease; iară acestă ucenică n'au fostă cu nușii. Ei amu scârba sufletului supuseră și o lepădară, iară Thoma mai vârtosă ținută erâ de scârba inimiei, că alalți toți strânși erà, iară dentru ei Thoma nu fu. Și erà rămasă și lăsată, dentru fugirea și răsipirea ce-au fostă atunce spre apostoli, pentru frica Iudeiloră, și nu putuse ajunge a se întoarce Thoma. Însă fu și aceasta un lucru și o tocmeală a lu Dumnezeu, că nu în deșertă lăsată fu Thoma, ce pentru necredința lui, mai bine și mai cu credință și mai cu tărie să se arate taina învierei Domnului, lu Hristosă. Că de-ară fi fostă și Thoma cu nușii, nu i se-au vrută păreà, nici ară fi căutată să pipăiască; că de n'ară fi pipăită, n'ară fi nici crezută, și deaca n'ară fi crezută, n'ară fi propoveduită, nici ară fi învățată oamenii a creade. Pentru aceaia necredința Thomei, arătare noao spre credință fost-au.

(Evanghelie) *Și iară, cândă fu după optă zile, iară erà înlăuntru ucenicii lui, și și Thoma cu nușii. Vine Isusă, ușile |*
(142) *încuiate fiindă, și stătù în mijlocă de ei și zise: «Pace voao». După aceaia grăì Thomei: «Adu-ți deagetulă tău încoace și vezi mânile meale, și adu mâna ta și bagă în coastele meale; și nu fii necredinciosă, ce credinciosă!»*

(Tâlcă) Iară străluci și lumină ucenicilorŭ prea slăvită Domnulă. Și întră fiindă ușile încuiate, și în mijlocă stătù și pace deade loră. De-aciia alalți ucenici toți-i lăsă, ce ca un părinte dulce și iubitoriu de feciori, cătră cela necredinciosulă Thoma mearse a-i spune lui ce vrea, den moarte a sa sfânta înviere. Adevără, mare iaste a Domnului iubirea de oameni, cumă pentru un sufletă arătă-șă ale sale rane ce aveà, și vine a spăsì un ucenică necredinciosă! Vru să arate derep'ce că, ca Dumnezeu, știià toată necredința Thomei, câte zise elă cătră ucenici, deaca-i spuseră. Hristosă toate le știià, necumă să fie auzită elă nainte de cineva, ce însușă milostivulă întâi arătă ce vrea Thoma. Că aciiași-i zise:

5 *Tip.* дѣдѣсе.

«Adu-ți deagetulŭ tău încoace și vezi mânile meale, și adu mâna ta de o bagă în coastele meale».

După aceaia amu, «nu crezi», zise, «o Thomo; veri să pipăi, și cu o fire numai ce veri să ți se spue credința. Aceasta-ți grăescŭ, nu-mi iaste într'ascunsŭ. Ce te atinge cu mâna și pipăi și ispitească, și să știi și să înțelegi că eu sântŭ însumi Hristosŭ; și nu fii necredinciosŭ!» Ce însă a zice are cineva: cumŭ în neputredulŭ trupŭ a lu Hristosŭ ale putrejuniei seamne arătară-se (ce se zice, rane)? Iară noi grăimŭ că trupulŭ Domnului neputredŭ învise, adevărŭ, cumŭ și prorocise lorŭ, și nu-i trebuià lui mâncare sau beare, ce pentru nespusa a lui tocmeală, ca să se încredințeaze învierea, mâncă și băù și arătă Thomei seamnele piroaelorŭ și rana coastelorŭ. Și pipăì și văzù.

(Evanghelie) | *Și răspunse Thoma și zise lui: «Domnulŭ mieu și* (143)
Dumnezeulŭ mieu!» Grăì lui Isusŭ: «Ca mă văzușŭ, Thomà, tu crezușŭ; fericitŭ carei n'au văzutŭ, și credŭ!»

(Tâlcŭ) Auzì Thoma cuvântulŭ Domnului și cu pipăirea duhului sfântŭ împreună împlù-se de bucurie, și necredința o adause întru credință. Și părearea necredințeei elu o lepădă, și părăsi mâhnirea, și strîgă grăindŭ: «Domnulŭ mieu și Dumnezeulŭ mieu!» Iară ce zise «Dumnezeulŭ mieu», firea dumnezeiască arată. Unulŭ acesta fiindŭ Domnŭ și Dumnezeu mărturisì Thoma că iaste: Domnŭ cu vedearea, iară Dumnezeu cu cugetarea. Că se cădeà Thomei șì zicerea lu Davidŭ să împlă, unde zice: «Cu mânile meale Dumnezeu ispitiiu, și nu mă înșelai». Însă zice: «Fericiți carei n'au văzutŭ, și credŭ!» Credința amu iaste chipulŭ nădejdiei și lucrurilorŭ cealea nevăzutelorŭ arătătoare. Acicea nu numai pre ucenici fericează Hristosŭ, ce și pre toți oamenii ceia ce vorŭ creade după aceaia. Derep'ce că scrisŭ iaste că «fericiți ochii ce văzură Domnulŭ». Iară acicea arată Hristosŭ că acesta mai fericitŭ iaste a creade celuia ce nu veade, decâtŭ celuia ce-au văzutŭ.

(Evanghelie) *Multe amu și alte seamne făcù Isusŭ înaintea ucenicilorŭ lui, ce nu sântŭ scrise în cartea aceasta. E aceastea scrise sântŭ, să creadeți că Isusŭ iaste fiiulŭ lu Dumnezeu, și crezândŭ, viață aveà-veți întru numele lui!*

---

29 *Tip.* ѹ҆чени́чи 36 *Tip.* доу́мнзеѹ.

(Tâlcŭ) După aceaia, acestŭ evanghelistŭ Ioannŭ bogoslovŭ mai puţine au zisŭ de câtŭ alalţi apostoli. Dereptŭ aceaia grăiaşte că unii den alalţi apostoli toate le ziseră. Ce, câte fură de destulŭ spre credinţa celora ce vorŭ vrea să crează, atâta scrise şì elŭ. Că cine n'ară creade cuvântŭ puţinŭ, nice mai multŭ n'ară priimì, nici ară creade. Că cine va creade aceastea şi le va priimì, nemică altă nu-i mai trebuiaşte spre
(144) credinţă a ispitì. | Că acicea se arată că nu grăiaşte evanghelistulŭ de ceale seamne ce-au fostŭ mai nainte de cruce, ce de ce-au fostŭ după înviere, dereptŭ aceaia înaintea ucenicilorŭ săi. Câte-au fostŭ mainte de răstignire, nu numai înaintea ucenicilorŭ arătatu-se-au că iaste Hristosŭ, ce înaintea a toate năroadelorŭ. Ce numai elŭ singurŭ arătatu-se-au ucenicilorŭ. În patruzeci de zile, seamnele-şŭ arătă. De unsprăzece ori aiavea arătă-se lorŭ. Ce mainte amu arătă-se Mariei la mormântŭ şi alăltorŭ mueri; de-aciia se arătă lu Pătru; după aceaia lu Cleopŭ şi Lucăi pre cale, mergândŭ ei întru Emmausŭ, întru frângerea pâiniei; după aceaia a unsprăzeace, fiindŭ ei cu uşile încuiate şi nefiindŭ Thoma; şi iarăşŭ acelorŭ unsprăzeace şì Thoma fiindŭ cu nuşii; de-aciia se-au arătatŭ împreună la a cinci sute de fraţi, singurŭ, cumŭ grăiaşte Pavelŭ; de-aciia se arătă lu Iacovŭ (şì de aceasta răspunde Pavelŭ); de-aciia celorŭ şapte la marea Tiveriadului; după aceaia celorŭ şaptezeci; de-aciia la codrulŭ Eleonului, când au fostŭ văzneseniia la Ispasŭ, cându se-au suitŭ în ceriu.

Dereptŭ aceaia, fraţilorŭ, să ne nevoimŭ cu veselie şi cu cântări, să prăznuimŭ noirea praznicului acestuia, şi această vreame de primăvară! Şi să ne arătămŭ toţi învierei lu Hristosŭ bucurându-ne, şi ca neşte jîgănii omorîte de iarnă ce-şŭ leapădă mâhnirea unde vădŭ toate făpturile întregindu-se, şi iară învie, cumŭ vedemŭ şì pământului răsărindu-i iarbă, şi pomii înflurindŭ, şi toate jîganiile jucândŭ, marea făcându-se lină, şi toată lumea premenindu-se şi spre bine adăogându-se şi înnoindu-se. Şi iată, acealea să sântŭ fără sufletŭ şi fără graiu, şi aşa se bucură şi se veselescŭ şi se luminează învierei lu Hristosŭ, cu câtŭ mai vârtosŭ noi, oamenii, ce sântemŭ în cuvântulŭ şi |
(145) în chipulŭ lu Dumnezeu cinstiţi, datori sântemŭ a ne curăţì cineşŭ sineaşŭ, şi a ne luminà şi a ne îndeletnicì în veselie

dumnezeiască, şi a ne îndemnà spre calea vieţiei ceaia buna, şi să ne înnoimŭ şi să ne împlemŭ de myroseniia şi dulceaţa duhului sfântŭ! Şi să ne luminămŭ, fraţi dragi, şi să ne curăţimŭ de toate scârnăviile şi de păcate, şi întru minte să ne venimŭ, şi cu înţelepţiia să ne trezvimŭ, şi să fimŭ noi în locŭ de vechi. Că pentru aceaia murì şì Hristosŭ şi învise, ca şì noi păcatelorŭ să nu murimŭ, ce întru înnoitura vieţiei să îmblămŭ, mărindŭ şi mulţemindŭ lu Hristosŭ, adeveritului Dumnezeului nostru, cela ce-au toate tocmitŭ spre folosulŭ sufletelorŭ şi trupurilorŭ noastre, că lui se cuvine toată slava şi ţineare, şi cinstea şi închinăciunea, în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a treia, a mironosiţelor.

Evanghelie de la Marcu, zaceala 69.

(Marcu XV, 43). *În vreamea aceaia mearse Iosifŭ (ce e den Arimathei cu dulce obrazŭ sfeatnicŭ, ce şì acela erà de aşteptà împărăţiia lu Dumnezeu), îndrăznì, întră cătră Pilatŭ, şi cerşù trupulŭ lu Isusŭ. (44) Pilatu se mirǎ de însă au muritŭ, şi chemă vătahulŭ, întrebă elŭ, de de mult au muritŭ. (45) Şi deaca ştiù den vătahulŭ, deade trupulŭ lu Iosifŭ. (46) Şi cumpără pânză, şi puse elŭ în mormântŭ, ce erà tăiatŭ în piatră, şi privălì piatra spre uşa mormântului. (47) E Maria Magdalina şi*

12-13 *Titlul slavon:* недѣлѧ, г҃. мѵ́роносиць. Єѵⷢ҇лїе, м҃. глава, ѯ҃ѳ **18** *La marginea dreaptă, scris* sutaşulŭ *(glosând pe* vătahulŭ) **20** *După* pânză *lipseşte un rând, care este în AC* şi luò elŭ, învălì-lŭ cu pânză, *în B* şi-lŭ puse josŭ, învălì-lŭ cu pânza *(sic!), în* T_1 şi dezgvozdì elŭ şi-lŭ puse josŭ, învălì-lŭ cu pânza, *în* T_2 şi-lŭ deştinse elŭ den cruce, şi învălì elŭ cu pânza. *Această lipsă e completată în exemplarul de la Braşov şi în cel cu dedicaţie de la Academia Română astfel:* şi-lŭ luò pre'nsulŭ şi-lŭ înfăşură cu pânză.

Variante: 15 Arimathei] *B* Erimathei | sfeatnicŭ] *AC* sveatnicŭ **19** *AC lipseşte* deaca **20** Şi cumpără] T_2 Şi luò trupulŭ Iosifŭ, cumpără **20-21** şi puse elŭ] T_2 Că puse cinstitulŭ şi luminatulŭ trupŭ alŭ Domnului **21** mormântŭ] *AC* groapă T_2 groapa | tăiatŭ în] *AC* tăiată den T_2 tăiată în | piatră] *B*T_1 steană de piatră | privălì] *AC*T_2 răsturnă *B* gribălì | piatra] *T* piatră mare **22** spre uşa] T_2 desupra | mormântului] *C* mărmântului T_1 mormântului, de-asupra lui.

Mariia lu Iosie, căutară unde-lŭ puseră. (XVI, 1) Trecù Sâmbâta, Maria Magdalina şi Maria lu Iacovŭ şi Salomiia cumpărară myrŭ, ca să meargă să ungă Isusŭ. (2) Şi foarte de demâneață, întru una de Sâmbete, vineră la mormântŭ, luminândŭ soarele. (3) Şi grăiră către ealeşŭ : „Cine va răsturnà noao piatra despre uşa mormântului?“ (4) Şi căutară, văzură că răstur- (146) *nată | erà piatra; erà amu vârtosŭ mare. (5) Şi întrară în mormântŭ, văzură un tânărŭ şezândŭ de a dereapta, îmbrăcatŭ în veşminte albe; şi se spământară. (6) Elŭ grăì lorŭ: „Nu vă spământareți; pre Isusŭ căutați, Nazareaninulŭ, răstignitulŭ; sculatu-se-au, nu iaste cicea; iată-i loculŭ unde puseră elŭ. (7) Ce vă duceți, spuneți ucenicilorŭ lui şi lu Pătru, că va mearge înaintea voastră în Galilei; acolo elŭ vedeà-veți, cum au zisŭ voao“. (8) Iară eale eşiră, fugiră dela mormântŭ; luò-le eale un cutremurŭ şi un teamătŭ, şi nemunuia nemică nu ziseră, temeà-se.*

Sfârşitul Duminecii.

---

1 Trecù *îndreptat în* Şi trecù **3** Isusŭ *îndreptat în* pre Isusŭ **8** *De-asupra, scris (glosând pe* erà amu vârtosŭ mare), *în exemplarul de la Braşov* că erà foarte mare, *în exemplarul cu dedicație, de la Academia Română* că erà mare foarte **10** *De-asupra lui* elŭ, *scris* iară **13** vă duceți, spuneți, *îndreptat în* vă duceți de spuneți **18** temeà-se *îndreptat în* că se temeà **19** кѡ нѣ

Variante: 1-2 *în T se sare de la* lu Iosie *până la* şi Maria *din rândul următor* **1** Iosie] *C* Iosiia | căutară] *AC* văzură **2-3** Salomiia] *B* Salomie **3** Isusŭ] *T* pre Isusŭ **4** una de] *AC* una den **5** mormântŭ] *C* mărmàntŭ | luminândŭ] *AC* lumină *B* răsărindŭ **6** Cine va răsturnà] *AC* Cine-au răsturnatŭ **10-11** Elŭ grăì lorŭ] *T* Şi zise muerilorŭ **11** spământareți] *T* teamereți | pre Isusŭ] *AC* Isusŭ *T* ştiu că Isusŭ **11-12** căutați, Nazareaninulŭ] *T* Nazareaninulŭ căutați **12** cicea] *T* acicea **13** iată-i] *T* şi iată | unde puseră elŭ] *B* unde-ați pusŭ elŭ *T* unde zăcù Domnulŭ | Ce vă duceți] *T* Şi le zise: «Păsați de **14** va mearge înaintea voastră] *AC* vă aşteaptă *T* vă aşteaptă pre voi **15** acolo elŭ vedeà-veți] *T* şi acolo vedeà-l-veți | voao] *T* lorŭ **15-16** Iară eale] *AC lipseşte T* Şi **16** eşiră] *T* eşindŭ, eale | luò-le] *T* că le prinse **17** un teamătŭ] *T* o spaimă | nemunuia nemică nu ziseră] *A* lemunuia nemică nu ziseră *C* nu ziseră nemunuia nemică *T* nemunuia nemică nu spuseră **18** temeà-se] *T* că se temeà.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 15.

Întru această zi de astăzi, ce iaste sfântă Duminecă, învățătură avămŭ a ne închinà Domnului și a învățà învățătura sfântă a lui. Că întru această Duminecă a Domnului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ, dumnezeiasca muncă pomenindŭ întru sine, chinului lui să ne milcuimŭ și sufletește să ne veselimŭ, că unulŭ născutŭ, fiiulŭ lu Dumnezeu, de voe, spre chinŭ însușŭ vine și se deade pre sine, curăție și spăsenie a toată lumea. Dereptŭ noi blăstemulŭ fu, ca pre noi den blăstemŭ și den păcate să ne slobozească, preadulcele Dumnezeulŭ nostru, Hristosŭ. Spre lemnulŭ cruciei înălță-se și se tinse, și se răstignì fiindŭ fără păcate, — însă lemnulŭ de viață dat-au noao și iară raiulŭ au deșchisŭ, ce l-au închisŭ strămoșu-nostru Adamŭ cu neascultarea și cu călcarea. Și-șŭ deade sufletulŭ său în mânile nevăzutului părinte, și mortŭ arătă-se, — ce morții sculă spre credința celora de apoi și învierei a tuturora. Îngrupă-se, — ce se iară sculă, ca un tare și putearnicŭ, și sparse cu moartea lui moartea. Întru iadŭ deștinse, și scoase sufletele și le slobozì ei den cea amărîtă osândă și de untunearecŭ și den cea le | gătură nedezlegată a muncitoriului diavolului. În ceriu se (147)
suì, și iară va venì cu slavă, să judece viilorŭ și morțilorŭ, și să dea cuișŭ după lucrulŭ lui. Aceastea toate, pre o învățătură a lu Dumnezeu, fu dereptŭ noi și vindecarea boalelorŭ noastre: celŭ vechiu Adamŭ să-lŭ scoață de unde căzuse și spre cea dumnezeiască viață de susŭ să-lŭ scoață și să-lŭ spăsească. Că cu munca lu Hristosŭ înnoitu-ne-amŭ toți, și spăseniei vieției spodobitu-ne-amŭ, și tainei dumnezeiască soți fumŭ, și cu darulŭ ceriului și duhului îndulcitu-ne-amŭ. Ce să proslăvimŭ și să mărimŭ ce e spre noi marea și prea multa milostea sa, și milosârdia lui nespusă e și fără sfârșitŭ.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia,* zise evanghelistŭ Marcu, *mearse Iosifŭ (ce e den Arimathei cu dulce obrazŭ sfeatnicŭ, ce și acela erà de aștepta împărățiia lu Dumnezeu), îndrăznì, intră cătră Pilatŭ, și cerșù trupulŭ lu Isusŭ. Pilatu se miră de însă au muritŭ, și chemă vătahulŭ, întrebă elŭ, de de multŭ au mu-*

---

2 слóко ї́є.

ritŭ. Şi deaca ştiù den vătahulŭ, deade trupulŭ lu Iosifŭ. Şi cumpără pânză, şi dezgvozdì elŭ, şi-lŭ puse josŭ, învălì-lŭ cu pânza, şi puse elŭ în mormântŭ, ce erà tăiatŭ în steană de piatră, şi privălì piatră mare spre uşa mormântului, desupra lui.

(Tâlcŭ) Fericitulŭ Iosifŭ, unulŭ erà den sfeatulŭ Iudeilorŭ. Şi foarte erà nărocitŭ şi bogatŭ. Şi legiei slujiià; de-aciia şì lu Hristosŭ ucenicŭ fu. Şi crezù întru elŭ cu toată voia neivitŭ, şi cu cugetŭ curatŭ. Dereptŭ aceaia şì după moartea lu Hristosŭ, în ceaia de apoi, slujbă învăţătoriului făcù mai vârtosŭ cu bună înţelepţie şi cu cucerire şi cu credinţă curată. Vine către Pilatŭ şi se rugă lui de mortulŭ şi pârîtulŭ de vrăjmaşi şi osânditŭ şi răstignitŭ. Că de ucenici şi soţii
(148) lui lăsatŭ fu şi uitatŭ. În vreamea amu | de muncă, căce erà ţinuţi de frică şi de teamătŭ — şi aceia erà lui ca o fămeae — ei toţi se răsipiră. Numai singurŭ Iosifŭ (şì mai den nainte într'ascunsŭ fusease ucenicŭ lu Hristosŭ), elŭ fără teamă se află şi cu îndrăznire (cumŭ zice, că dereptulŭ ca un leu nădăjduiaşte-se îmblândŭ, dereptŭ aceaia şì cu îndrăznire lăuduroşilorŭ şi minunaţilorŭ îndrăzneaşte).

Nu zise elŭ întru sine, acestŭ bărbatŭ bunŭ şi cinstitŭ şi înţeleptŭ şi cu dulce obrazŭ, Iosifŭ, că «sântŭ bogatŭ sau preamăritŭ; de voiu ceare trupulŭ muncitului şi osânditului, lu Hristosŭ răstignitulŭ, că voiu cădeà den slava bogăţiei, sau mă vorŭ lepădà den cinste, sau voiu fi pârîtŭ de Jidovi, de voiu fi lepădatŭ den săborŭ», ce aceastea toate întru nemică le socotì şi alalte toate le părăsi, încă şì însuşŭ trupulŭ lui ca un striinu-lŭ socotì. Pentru dragostea şi pentru mărturisitura, şi pentru credinţa lu Hristosŭ ce aveà întru elŭ, cerşù trupulŭ lu Isusŭ. Derep'ce că după alŭ treilea ceasŭ au muritŭ (că ştiià amu că niminilea aşa curândŭ nu muriià den răstigniţi, că-i păreà lu Pilatŭ că va chinuì în cruce ca şì tâlharii), pentru aceaia chemă vătahulŭ şi întrebă pre elŭ: «însă murit-au?». Şi spuse vătahulŭ c'au muritŭ. Şi ascultă Pilatŭ cu blândeaţe, de ce cereà Iosifŭ cu bună cinste, şi dăruì lui trupulŭ lu Hristosŭ. Că numai dulceaţa şi bunătatea lu Dumnezeu ajutà lu Iosifŭ, de îmblânziià şi muiià năravulŭ cela iutele a lu Pilatŭ.

(Evanghelie) *Şi luò trupulŭ Iosifŭ, cumpără pânză, şi-lŭ deştinse elŭ den cruce, şi învălì elŭ cu pânza,* împreună şì Ni-

codimŭ, că şì acela încă erà ucenicŭ lu Hristosŭ, însă erà şì acela într'ascunsŭ ucenicŭ, pentru frica Jidovilorŭ. Şi acelŭ trupŭ cinstitŭ şi preacuratŭ alŭ Domnului şi despuitoriulŭ, cu mare cinste şi cu bună înţelepţie şi cu frică îngru | pară-lŭ. (149)

(Tâlcŭ) Sveatnicŭ năroadelorŭ erà Iosifŭ, cumŭ fu zisŭ. Ce mai vârtosŭ ce aveà elŭ slujbă împreună, că aveà şì greulŭ cetăţiei. Că cine are acestŭ lucru aşa, elu se nevoiaşte şi cugetă cum va tocmì târgulŭ şi nărodulŭ, iară lucrurele cealea bunele şi dulci le uită. Şi mulţi de multe ori cădeà întru năpăşti, pentru ceva lucru rău ce făceà în târgŭ şi în gloate. Iară pentru greimea aceii vine, iară Iosifŭ nemică nu se vătămà elŭ den lucrurile cealea bunele cu sfeatulŭ deregătoriei, nici greimea, nici ţinearea a cetăţiei. Şi nemică nu-i strică lui, acelui omŭ mare, fericitŭ şi cinstitŭ, acelŭ lucru bunŭ: îngroparea lu Hristosŭ. Dereptŭ aceaia să auză cade-se toţi bogaţii şi deregătorii, cumŭ mai bine de toate lucrurile împărăteşti să se deşarte şi să le lase înapoi, iară de lucrurile cealea bunele şi de judecata ceaia dereapta şi nefăţarnica până la moarte să nu se lase, cumŭ feace şi Iosifŭ.

(Evanghelie) *Că puse cinstitulŭ şi luminatulŭ trupŭ alŭ Domnului în groapa ce erà tăiată în piatră, şi răsturnă piatră mare desupra mormântului. E Mariia Magdalina şi Mariia lu Iacovŭ şi Salomiia cumpărară myrŭ, ca să meargă să ungă pre Isusŭ.*

(Tâlcŭ) Că cu nevoe erà şi muerilorŭ a fi şi a aşteptà să vază şi să ştie unde vorŭ pune pre Hristosŭ, ca să meargă să spue ucenicilorŭ şi să aducă veaste bună şi bucurie de învierea lu Hristosŭ. Că sămânţa muerească au fostŭ mai tare osândită în rai, pentru înşelăciunea şarpelui; pentru aceaia se nevoiià aceastea mai naintea să priimească dulceaţă şi vedeare de înviere. Că erà şi alte mueri den Galilei ce slujiià lui, ce mai bărbăteaşte şi mai tare Mariia Magdalina şi muma Domnului, ce se zice Mariia lu Iacovŭ, şi muma feciorilorŭ lu Zevedeu, ce erà Sa | lomiia. (150) Aceastea mai multă slujbă feaceră, şi mare hrăboriia a lorŭ şi răbdare arătară-şŭ în vreamea chinului, şi la îngruparea lu Hristosŭ, cândŭ toţi ucenicii alalţi, ceia dragii

---

2 *Tip.* ꙟнтрансꙋнсь.

şi ştiuţii, fugiră. Iară aceaste mueri cu multă răbdare şi cu frică şi cu multă usârdie aşteptà toate să vază de Hristosŭ.

E cândŭ trecù Sâmbăta şi neapărate fură de leage (că Sâmbătă nu da leagea, nici lăsà să lucreaze ceva, ce gătiră myrŭ) şi vineră la mormântŭ, să ungă pre Isusŭ, încă nu-lŭ cugetà muerile în nălţime şi în mărie pre Isusŭ Domnulŭ, nici destoinicŭ dumnezeiei dumnezeiască. Dereptŭ aceaia şăzură lângă mormântŭ — şi cumpărase myrŭ — şi aşteptà ca deaca va mai încetà şi se va potolì nebuniia acelorŭ bărbaţi fără-de-leage jidovi, eale să ungă pre Hristosŭ. Şi, după cumŭ erà năravulu Jidovilorŭ, vrea să ungă trupulŭ lui, ca cu myroseală bună să fie şi neputredŭ, că myrulŭ are oarece tărie şi usucă şi răveneala trupului suge-o şi-lŭ păzeaşte şi-lŭ ţine neputredŭ. Cu aceastea se nevoiià muerile pentru Hristosŭ.

Şi foarte de demâneaţă, într'una de Sâmbete (ce se zice, în zioa dentâi de zilele săptămânei, că Sâmbătă toată săptămâna şi toate zilele chemà-le Jidovii, iară una den Sâmbete, întâia zi, aceasta se zice Duminecă), şi se sculară muerile şi mearseră la mormântŭ. Şi cugetà întru sineşŭ: cine va răsturnà noao piatra de pre uşa mormântului? Şi cugetândŭ eale aceasta, însuşŭ îngerulŭ răsturnă piatra.

(Evanghelie) *Şi zise muerilorŭ: «Nu vă teamereţi; ştiu că Isusŭ Nazareaninulŭ căutaţi, răstignitulŭ; sculatu-se-au, nu iaste acicea; şi iată loculŭ unde zăcù Domnulŭ».*

(Tâlcŭ) Mainte le amu izbăvì de cea frică multă ce aveà;
(151) după aceaia le spuse veaste bună | de înviere. Că nici îngerulŭ nu se ruşină căce fu Hristosŭ răstignitŭ, ca nimea de cruce să nu se ruşineaze, derep'ce că aceasta iaste spăseniia oamenilorŭ şi capŭ tuturorŭ bunătăţilorŭ. Zise acelŭ îngerŭ: «Sculatu-se-au, nu iaste acicea Domnulŭ. Şi de veţi să vă încredinţaţi, iată-i loculŭ unde puseră elŭ». Dereptŭ aceaia răsturnă îngerulŭ piatra, ca să arate lorŭ şi să le spuie.

(Evanghelie) *Şi le zise: «Păsaţi de spuneţi ucenicilorŭ lui şi lu Pătru, că vă aşteaptă pre voi în Galilei; şi acolo vedeà-l-veţi, cum au zisŭ lorŭ». Şi eşindŭ, eale fugiră dela mormântŭ, că le prinse eale un cutremurŭ şi o spaimă, şi nemunuia nemică nu spuseră, că se temeà.*

---

32 *Tip.* споусе.

(Tâlcŭ) Iată că dentr'alalţi ucenici despărţi Domnulŭ pre Pătru. Că de vrea fi mersŭ muerile şi de vrea fi zisŭ aşa prostŭ, că «ne-au zisŭ noao să spunemŭ apostolilorŭ numai», iară Pătru au vrutŭ fi zisŭ, că «eu m'amŭ lepădatŭ, şi cu alalţi nu sântŭ eu ucenicŭ lui de-acmu, că m'au lepădatŭ şi m'au urîtŭ mine Domnulŭ!» Dereptŭ aceaia adauge şì Pătru, de-i zice pre nume, ca să nu se blăznească, nice să se întristeaze Pătru, că nu se spodobise cuvântului dela Domnulŭ. Şi acesta, derep'ce că se lepădase, dereptŭ aceaia nu se numără elŭ cu ucenicii, să fie zisŭ că «sântŭ destoinicŭ». În Galilei tremease Domnulŭ ucenicii, ca den voroavă şi den multă frica Iudeilorŭ să scoaţă ei şi să-i slobozească de toată frica şi de toată spaima.

E muerile erà ţinute de frică şi de spaimă (ce se zice, de minune şi de vedearea îngerului alŭ înfricateei înviere), şi nemunuia nemică nu spuseră, că se temeà. Şì Jidovii se temeà de mueri. Unde erà de acea vedeare înfricoşată ţinute, mintea-şŭ pierduse. Şi dereptŭ aceaia nemunuia nemică nu spuseră, că uitase eale oa|rece ce auzise dela îngerŭ. (152)

Iară noi, fraţi, să ascultămŭ aceasta, şi cu tărie şi cu curată credinţă să socotimŭ. Întru lăuntrulŭ cugetelorŭ inimilorŭ noastre să punemŭ, neuitatŭ să ne nevoimŭ, ca şì altora să propoveduimŭ învierea lu Hristosŭ. Şi să ne închinămŭ şi să proslăvimŭ învierei lu Hristosŭ, Dumnezeulŭ nostru. Să mulţemimŭ că se-au muncitŭ dereptŭ noi şi se-au îngrupatŭ şi înviere noao dăruit-au. Să mulţemimŭ c'au purtatŭ neputinţele noastre ş'au izbăvitŭ noi de munca ceaia amărîta a diavolului şi de sfeatulŭ lui şi de răimea lui. Să mulţemimŭ c'au grijitŭ ş'au căutatŭ pururea de a noastră spăsenie şi de isprăvire. Să ogodimŭ lu Dumnezeu cu credinţă curată şi cu lucrure bune, cu pocaanie şi cu ispovedire, că de multe ori amu şì cu pocaanie singurŭ priimeaşte noi Domnulŭ, cumŭ în multe scripturi aceasta au arătatŭ. Să ne pocăimŭ, că ne va ertà, că scrie-se amu de carei se postescŭ şi se pocăescŭ: «Şi văzù Dumnezeu că se-au întorsŭ şi se căescŭ, cineşŭ den realele sale, şi se delungă den calea sa ceaia hitleana, şi se întoarce Domnulŭ de ce rău vrea să facă lorŭ».

Dereptŭ păcatele noastre dat-au pre noi Dumnezeu şi de oameni iubitoriu şi dereptŭ judecătoriu, de ne-au datŭ

vrăjmaşului nostru, nu spre piiardere, ce spre învăţătură şi spre isprăvire, cumŭ grăiaşte şi Eremia prorocŭ: «Îndrăzniţi, oamenii miei, pomeana Izrailiilorŭ, că daţi fi-veţi păgânilorŭ, nu spre piiardere derep'ce c'aţi mâniiatŭ pre Dumnezeu, şi daţi fusetŭ vrămjaşilorŭ, că întărâtatŭ amu pre cela ce vă amărî pre voi». Isaia iară grăiaşte: «Cine deade spre răsipire Iacovŭ alŭ mieu Izrailŭ vrăjmaşilorŭ lui? Că Dumne-
(153) zeu-l deade, că lui greşise, că nu vrură în calea lui | să îmble, nici a ascultà leagea lui. Şi aduse spre ei mânie şi urgiia sa şi se întărì spr'inşii războiu». Dereptŭ aceaia datori sântemŭ să ştiţi că dereptŭ păcatele noastre daţi fi-vămŭ în mânile vrăjmaşilorŭ fără-leage şi chinuiţi fi-vămŭ d'inşii, şi nemică de ce se tâmplă noao scârbe şi nevoi, că vinŭ fără dereptate spre noi, ce toate pre dereptŭ, cu judecata lu Dumnezeu. Şi nedereptăţile noastre aducŭ noao toate realele, derep'ce că dela Dumnezeu toate cu dereptŭ sântŭ. Că volnici sântemŭ cu a noastră spăsenie şi piiarderei, cumu-se scrie. Că Dumnezeu den începută făcù omulŭ, şi lăsă lui în mâni sfeatulŭ lui, şi înaintea oamenilorŭ viaţă şi moarte. Că den începută amu, bunilorŭ bine să le se facă, iară hitleanilorŭ cu hitlenie şi cu rău. Că şi Adamŭ şi Evva, strămoşii noştri, derep'ce călcară zisa lu Dumnezeu, surpaţi fură den moşteniia raiului. Şi câţi ispitiră şi mâniiară Dumnezeu, urîţi fură şi periră dereptŭ fără-de-legile lorŭ cu a lu Dumnezeu dereaptă judecată, că le va plătì cuişŭ după lucrulŭ său. Că grăiaşte Domnulŭ, că «cumŭ veţi face, aşa va fi şi voao. Plata voastră plătì-se-va spre capetele voastre». Şi noi amu, de vămŭ greşì, fraţilorŭ, dereptŭ acealea şi munciţi fi-vămŭ.

Bine iaste amu noao de n'amŭ greşì nemică şi să nu călcămŭ zisa lu Dumnezeu, ce cu credinţă dereaptă şi cu viaţă curată să ogodimŭ lui. Derep'ce amu că aceasta nu iaste, încaile amu cu pocaanie şi cu ispoveadanie să isprăvimŭ curândŭ păcatele noastre, căindu-ne în toate ceasurele, şi den calea noastră ceaia reaoa să ne delungămŭ, să scăpămŭ cătră iubitoriulŭ de oameni Dumnezeu şi milostiei lui. Şi să suspinămŭ den adânculŭ inimiei cătră cela ce poate spăsì pre noi, Domnulŭ Isusŭ Hristosŭ. Şi să ne rugămŭ pururea, cu

9 *Tip.* нйчи ἀскѕлта.

lacrăme | fierbinți, ca să iarte ale noastre greșale, și de chinulŭ vrăjmașului și de sfeatu-i să ne izbăvească și să slobozească noi. Că acesta amu iaste slobozitoriu și mântuitoriu sufletelorŭ noastre, și voroveaște de noi lu Dumnezeu și tătălui, celŭ ce-au dăruitŭ noao în viața aceasta dulceață și folosŭ, iară în veacii ceia ce vorŭ să fie, împărăția sa ceaia nesfârșita și fericata. Ce să ne tâmplămŭ să ne spodobimŭ toți în Hristosŭ Dumnezeulŭ nostru, că lui e slava și ținearea în veacii de veacŭ, aminŭ. (154)

Dumineca a patra după Paști, a slăbănogului.

Evanghelie de la Ioan, zaceala 14.

(Ioan V, 1). *În vreamea aceaia, duse-se Isusŭ în Ierusalimŭ. (2) Iaste întru Erusalimŭ la Lacul-oiei, ce se cheamă ovreiaște Vithezda, cinci pridvoare avândŭ. (3) Într'acealea zăceà mulți bolnavi: orbi, ologi, uscați; așteptà clătitulŭ apeei. (4) Îngerulŭ amu alŭ Domnului deștingeà întru vreamea la lacŭ, și clătiià-se apa. Și cine deștingeà după clătitulŭ apeei, sănătoșiià-se de toate boalele ce erà ținutŭ. (5) Erà un omŭ acolo, treizeci și optŭ de ani aveà întru boala sa. (6) Acesta văzù-lŭ Isusŭ zăcândŭ și înțelease că amu multă vreame are, grăì lui: „Vreare-ai*

---

1 *Tip.* фїєрбинци **10-11** *Titlul slavon:* нєдѣлѧ д҃ ѡ расла́бленѣмь. єѵ҃лїє, ıѡ҃. гл҃а д҃ı. **16** *Între* apeei *și* Îngerulŭ, *scris de-asupra* că **17** întru vreamea, *îndreptat, la margine, în* totulŭ anulŭ | *Din* clătiià-se *s'a șters* -se | *Între* deștingeà *și* după, *scris de-asupra* întâi **18** *Scris* elu se *între* apeei *și* sănătoșiià-se, *al cărui* -se *s'a șters* | De toate boalele *îndreptat, la marginea stângă, în* macară de ce boală **19** treizeci *îndreptat în* de treizeci **21** *Tip.* врѣмѧ | că amu multă vreame(a) are *îndreptat, în josul paginei, în* că mulți ani (мѹлци ани) aveà întru acea neputință.

Variante: *În ACT lipsește versetul 12 întreg.* **13** Lacului] *AC* Fântâna **14** cheamă] *AC* grăiià | pridvoare] *ABCT* pridvoară | avândŭ] *AC* are **15** *C lipsește* zăceà **16** clătitulŭ] *AC* rădicatulŭ **17** întru] *B* înru *(greșală de tipar)* | vreamea la lacŭ, și clătiià-se] *AC* fântână și turburà | deștingeà] *AC* băgà întâi **18** clătitulŭ] *AC* turbureala **18-19** sănătoșiià-se de toate boalele ce erà ținutŭ] *AC* sănătosŭ erà, alalți de boală erà ținuți **20** *AC lipsește* sa | văzù-lŭ] *ABC* văzù **21** amu multă vreame] *AC* mulți ani încă | vreare-ai] *T* vreare-i

să fii sănătosŭ?“ (7) Răspunse lui bolnavulŭ: „Doamne, omŭ n'amŭ, cumŭ, cându se turbură apa, să mă bage în lacŭ; e cândŭ mergŭ eu, altulŭ mainte de mine au deştinsŭ“. (8) Grăì lui Isusŭ: „Scoală, ia-ţi patulŭ tău şi îmblă!“ (9) Şi aciia sănătosŭ fu omulŭ, şi luò patulŭ lui şi îmblà. Erà Sâmbătă într'acea zi. (10) Grăiră Jidovii vindecatului: „Sâmbătă iaste, şi nu ţi se cade să iai patulŭ tău“. (11) Răspunse lorŭ: „Cine m'au făcutŭ sănătosŭ, acela mi-au zisŭ: ia-ţi patulŭ tău şi îmblă“. (12) Întrebară amu elŭ: „Cine iaste acela omŭ, ce zise ţie: ia-ţi patulŭ tău şi îmblă?“ (13) Vindecatulŭ nu ştiià (155) *cine iaste; Isusŭ amu, ascunse-se | de nărodŭ, ce erà la locŭ. (14) După aceaia află elŭ Isusŭ în beseareca, şi zise lui: „Iată, sănătosŭ fuseşi; de acmu să nu mai greşeşti, să nu fie ţie mai rău“. (15) Duse-se omulŭ şi spuse Iudeilorŭ, că Isusŭ iaste de l-au făcutŭ elŭ sănătosŭ.*

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă Evanghelie.

Multŭ şi mare rău aduce păcatulŭ, şi sufletulŭ piiarde-lŭ foarte! Şi cându se înmulţescŭ de multe ori păcatele, şì de trupŭ încă se apropie răulŭ păcatelorŭ, şì sufletului încă i se mulţescŭ realele. Că fără minte şi fără fire mulţi lăcuimŭ, şi cândŭ avămŭ în trupŭ vreo nevoe, noi în toate chipurele cugetămŭ a întărì elŭ. Şi de ce se întristează de vreo neputinţă, noi nevoimŭ cumŭ vămŭ face să-lŭ slobozimŭ, să-i dă-

---

2 turbură *îndreptat în* va turburà **3-4** au deştinsŭ *îndreptat în* întră **5** şi luò *îndreptat în* şi-şŭ luò **7** să *îndreptat în* să-ţŭ **15** mai *îndreptat, la marginea dreaptă, în* ceva mai **16** de l-au *îndreptat, la marginea dreaptă, în* cela ce **17** ко҃ц нѣ҃д.

Variante: 2 *AC lipseşte* cumŭ **2-3** bage în lacŭ] *AC* arunce în fântână **3-4** deştinsŭ] *ACT* băgatŭ **4** Grăì] *T* Şi grăì **7** *T₂ lipseşte* Sâmbăta iaste, şi **7-8** să iai] *T₂* a-ţi luà **8** tău] *AC lipseşte T₂* tău Sâmbăta | Răspunse] *T* Elŭ răspunse | m'au făcutŭ] *T* mă feace **9** acela mi-au zisŭ] *T* elu-mi zise | *B lipseşte* tău **11** Vindecatulŭ nu ştiià] *T* Iară bolnavulŭ nu-şŭ ştià elŭ, cine-lŭ vindecase **12** Isusŭ] *T₂* că Isusŭ **12-13** de nărodŭ, ce erà la locŭ] *AC* nărodulŭ erà la locŭ **13** Isusŭ] *T* Hristosŭ pre acelŭ omŭ | şi] *T* şi-i **14** fuseşi] *T* eşti **15** ţie mai rău] *AC* ca vai de tine.

ruimŭ sănătate. Dereptŭ aceaia de a noastră spăsenie în multe chipuri cugetă şì Dumnezeu, şi lasă trupulŭ a cădeà în neputinţe şi în boale, încă şì în rane a se jivinì tocmeaşte-lŭ, ca de ce se săblăzneaşte sau greşaşte sufletulŭ, e pentru ranele trupului şi boalele, sufletulŭ să se spăsească şi să se slobozească. Că cu câtŭ omulŭ den nafară boleaşte şi e în neputinţe, atâta elŭ den lăuntru se înnoiaşte şi se vindecă de păcate. Că zice Pavelŭ apostolŭ, la Corinthŭ, că «dă Dumnezeu omulŭ cela răulŭ în mânile Satanei, ca să-i betejască trupulŭ, ca să-şŭ spăsească sufletulŭ». Şi mai la amărîtă betejală şi muncă duce-lŭ, ca mai tare să roage Dumnezeu să se spăsească. Că şi vracii ceaia bunii încă vindecă de toate boalele, ce cu nevoe le vindecă; cu dureare şi cu nevoe, încă şì cu tăiare vindecă-le. Că amu aşa iaste, şi adeverite le sântŭ graiurele. Dereptŭ aceaia trebuiaşte a şti şi a se arătà şì de cuvintele evangheliei astăzi, de lucrulŭ vraciului celuia marelui, lu Hristosŭ. Că aşa grăiaşte evanghelistulŭ Ioannŭ bogoslovŭ:

(Evanghelie) *În vreamea aceaia, duse-se | Isusŭ în Ierusalimŭ.* (156) *Iaste întru Ierusalimŭ la Laculŭ-oiei, ce se cheamă ovreiaşte Vithezda, cinci pridvoară avândŭ. Într'acealea zăceà mulţi bolnavi: orbi, ologi, uscaţi; aşteptà clătitulŭ apeei. Îngerulŭ amu alŭ Domnului deştingeà întru vreamea la lacŭ, şi clătiià-se apa. Şi cine deştingeà după clătitulŭ apeei, sănătoşiià-se de toate boalele ce erà ţinutŭ.*

(Tâlcŭ) Trei praznice prăznuiià Iudeii. Întâiu, prazniculŭ Paştilorŭ, în luna lu Marţi, de pomenirea eşitului den Eghypetŭ şi de slobozirea lorŭ şi dereptŭ treacerea Măriei-neagre. Iară alŭ doilea praznicŭ, cincizeci de zile den Paşti, în luna lu Prierŭ, de pomeniià cându le se deade leagea, derep'ce că se izbăviră din cea muncă den pustie şi în ţara ceaia făgăduita vineră; şi atunce gustară de toate rodurele întâi. Iară alŭ treileà praznicŭ, de facerea scyniei prăznuiià, în luna lu Răpciuni, şi scynii făcură-şŭ (ce se zice, colibi) pren satele loruşu îmblândŭ. Şi atunce făcură tocitori de adunà rodurile, de le împleà, şi de aceastea se bucurà şi se veseliià şi pomeniià de viaţa den pustie, derep'ce amu că patruzeci de ani făcuse acolo, pren colibi lăcuindŭ. Şi în multe chipure tocmiià-se ei lu Dumnezeu.

Iară în praznicul Rusaliilorŭ, duse-se Isusŭ în Ierusalimŭ. Duse-se amu, ca să nu se arate că se protiveaşte legiei (că acesta iaste dătătoriu de leage), ca mai mulţi de ei cu seamnele şi cu învăţătura să aducă.

Întru praznicŭ amu aveà ei năravŭ de să se adune toţi ceia ce lăcuiià pren cetăţi şi pren sate, şi den toate părţile şi ceia ce lucrà cu mânile, că într'aceastea zile toţi erà opriţi să nu lucreaze cu mânile. Iară Laculŭ-oiei se cheamă, derep'ce că acolea strângeà oile cealea ce vrea să fie de jărtvă, şi în lăuntru în lacu le spălà. Şi îngerulŭ veniià la acea apă, |
(157) că erà aleasă, că ciude făceà întru ea, că a lu Dumnezeu mândrie cale făcù Iudeilorŭ de departe să-i aducă spre credinţa lu Hristosŭ. Deade amu lorŭ apa să se curăţeaze de spurcăciuni, deade lacul acesta chipŭ dereptŭ luarea botejunei. Dereptŭ aceaia, îngerulŭ lu Dumnezeu în toţi anii deştingeà şi clătinà apa şi băgà într'aceasta tărie de vindecare. Că nu erà den firea apei, însăşŭ dentru eaşŭ să facă vindecare (că de-ară fi făcutŭ apa dentru eaşŭ, pururea ară fi făcutŭ vindecare), ce totŭ pre tocmeala îngerului erà.

Aşa amu şì întru noi sfânta apă a botejunei. Că apa iaste proastă, ce priimeaşte sfinţie şi dăruire den sfântulŭ duhŭ, şi cu rugăciunea preuţească ale sufletului boale toate le slobozeaşte. Şi atunce amu, cu neputinţă betejiià mulţi den vindecarea boalei, e acmu, deaca ne botezămŭ, nici o vătămătură aveà-vămŭ. Nici amu numai câte unulŭ vindecà-ne-vămŭ, iară alalţi fără de vindecare să rămâe, ce să se-ară strânge toată lumea, încă nu va scădeà dulceaţa lu Dumnezeu, că de destulŭ iaste şi nescăzută va fi şi vărsà-se-va de destulŭ: pururea e curătoare, şi nici dinioară nu scade.

(Evanghelie) *Erà un omŭ acolo, treizeci şi optŭ de ani aveà întru boala sa. Acesta văzù-lŭ Isusŭ zăcândŭ şi înţelease că amu multă vreame are, grăì lui: «Vreare-i să fii sănătosŭ?» Răspunse lui bolnavulŭ: «Doamne, omŭ n'amŭ, cumŭ, cându se turbură apa, să mă bage în lacŭ; e cândŭ mergŭ eu, altulŭ mainte de mine au băgatŭ».*

(Tâlcŭ) Multă amu şi mare răbdare arătă-se de acestŭ bolnavŭ. Că aveà treizeci şi optŭ de ani de cândŭ zăceà în boală, şi în toţi anii aşteptà să se vindece de boală; ce nu se puteà, de alalţi silnici. Însă nu se delungà elŭ de acolea, nici se

mâhniià. Dereptŭ aceaia şì Domnulŭ întrebă pre elŭ, că vru să arate noao răbdarea a celui omŭ | (nu căce că nu ştiià, vrea (158) să întreabe elŭ, că toate ştiià, ca Dumnezeu ce e, ştiutoriu de toate). Iară acelŭ bolnavŭ răspunse cu multă blânzie şi cu smerenie: «Adevărŭ, Doamne, vreare-aşŭ amu să mă vindecŭ, ce n'amŭ omŭ, să mă poată duce în apă». Nu hulì elŭ, nece certă pre Hristosŭ căce întrebă pre elŭ, nici blăstemă pre zioa ceaia ce-au născutŭ, cumŭ facŭ mulţi şi în boale mărunte, ce smeritŭ şi cu dulce răspundeà, şi încă nu ştiià cine e acela ce întrebà pre elŭ, că înţelease numai, că va să ajute lui Hristosŭ şi să-lŭ ducă în lacŭ. Hristosŭ nu zise lui «vrea-veri să vindecŭ tine?», ca să nu se arate lăudându-se şi mărindu-se.

(Evanghelie) *Şi grăì lui Isusŭ: «Scoală, ia-ţi patulŭ tău şi îmblă!» Şi aciia sănătosŭ fu omulŭ; şi luò patulŭ lui şi îmblà.*

(Tâlcŭ) O, zisa lui cu mare tărie! Adevărŭ amu, glasŭ cu tărie, glasulŭ lu Dumnezeu! Pre cuvântulŭ sfântului, lu Davidŭ, că «adecă, deade glasului său glasŭ cu tărie». Adecă, acmu zise Hristosŭ bolnavului: «Scoală!», şi aciia lucratŭ fu zicerei, împreună amu priimindŭ tăriia cuvântului. Şi aciia se sculă şi îmblà bolnavulŭ. Că grăiaşte şi noao Hristosŭ, slăbiţilorŭ de suflete, fraţilorŭ: «Sculaţi-vă şi îmblaţi!» Ce se zice, că nu vă iaste voao cu destulŭ numai a vă sculà den cădeare, ce alergândŭ de pripă spre bunătăţi, sfârşindŭ curărea bunătăţilorŭ.

(Evanghelie) *Erà Sâmbătă într'acea zi. Grăiră Jidovii vindecatului: «Sâmbătă iaste, şi nu ţi se cade să iai patulŭ tău».*

(Tâlcŭ) Că vrea Hristosŭ să o încredinţeaze această ciudă, zice bolnavului să-şŭ ia patulŭ, şi aciia se închegară nodurile lui şi se întăriră, şi-şŭ purtà patulŭ lui şi îmblà.

Zise şi acmu Hristosŭ, de grăiaşte: «Ome, că eri erai aruncatŭ în patŭ, zăceai bolnavŭ şi n'aveai omŭ, ca cându se va clătì apa, şi să mă arunce în lacŭ, — astăzi aflat-ai omŭ; acesta e şi Dumnezeu. Sculatu-te-ai den patŭ, însă, mai vârtosŭ, tu ai luatŭ patulŭ şi ai | arătatŭ darulŭ cela bunulŭ (159) ce-ţi dăruì Dumnezeu. Să nu te iară în patŭ răstorni, cu greşale reale răposându-ţi trupulŭ şi slăbindu-te cu dulceaţa lumiei, ce, cu câtă puteare ai, pasă, şi să-ţi aduci aminte de învăţătură, că iată, sănătosŭ eşti. De acmu să nu mai

greşeşti, ca să nu-ţi fie ţie mai amarŭ». Iară elŭ cu rău se arătă după acestŭ lucru bunŭ ce-i dărui Dumnezeu, cu vindecare. Că în Sàmbătă făcù Hristosŭ vindecarea, ca să se înveţe toţi oamenii, ca nici dinioară să nu sărbeaze, nici să se contenească a nu face bine şi a dărui. Iară Jidovii grăiră bolnavului:

(Evanghelie) «*Nu ţi se cade a-ţi luà patulŭ tău Sâmbăta*». *Elŭ răspunse lorŭ: «Cine mă feace sănătosŭ, elu-mi zise: ia-ţi patulŭ tău şi îmblă»*. (Iară bolnavulŭ nu-şŭ ştiià elŭ, cine-lŭ vindecase cine iaste, că Isusŭ amu ascunse-se de nărodŭ ce erà în locŭ).

(Tâlcŭ) Iară bolnavulŭ cu multă îndrăznire propoveduiià pre făcătoriulŭ de bine şi grăiià: «Cine mă feace sănătosŭ, elu-mi zise: ia-ţi patulŭ şi îmblă». Iară Jidovii nu vrură nici să-lŭ întreabe «cine iaste cela ce te făcù sănătosŭ?», că, de pizmă ce erà ei amărîţi, nu vrură nici să caute spre acelŭ lucru bunŭ. Şi cu nedereptu se protiviià ei, că le păreà lorŭ că sparge leagea şi calcă Sâmbăta. Că îmblà ei şi în susŭ şi în josŭ să-lŭ poată ocărî şi să osândească pre Hristosŭ. Iară Isusŭ ascunse-se întru o parte de nărodŭ, ca să nu fie însuşŭ mărturie ciudeseei ce feace şi ca să nu-lŭ laude în făţişŭ pre elŭ oamenii şi să-i mulţemească. Ce pre celŭ omŭ ce vindecă, pre acela lăsă lucrulŭ, ca pre elŭ să întreabe Jidovii, şi elŭ însuşŭ să mărturisească adevărulŭ, ca de ce vorŭ ocărî şi vorŭ bătjocurì Jidovii, şi mai auzită şi mai arătată să fie acea minune ce feace Hristosŭ.

(Evanghelie) *După aceaia află Hristosŭ pre acelŭ omŭ în beseareсă şi-i zise lui: «Iată, sănătosŭ eşti; de acmu să nu mai greşeşti!»*.

(100) (Tâlcŭ) | Dereptŭ aceaia să cunoaştemŭ, fraţilorŭ, că întâi den greşale şi den păcate vine omului şi naşte boala şi neputinţa. Că toate neputinţele den păcate le află omulŭ şi-lŭ nemerescŭ. Că unora le vine neputinţa den saţiu şi den lenie, altora pentru curviia, altora pentru tâlhăriia şi pentru furtişagulŭ, altora căce mărturisescŭ strâmbŭ sau jură strâmbŭ (că toate năpăştile şi realele şi neputinţele, pentru aceastea vinŭ); altora pentru păcatulŭ ce-au făcutŭ de demultŭ şi

---

3 *Tip.* сѫбѫтѫ 32 *Tip. (la sfârşitul rândului)* ωмȣл.

nu vorŭ să se pocăiască. Alţii aciiaşŭ facŭ păcatulŭ, aciiaşi-i ajunge şì osânda, cu boală sau cu pagubă sau cu moarte grozavă. Pre alţii ispiteaşte Dumnezeu pentru credinţa, să vază cumu-i vorŭ mulţemì şi cumu-lŭ vorŭ rugà, cumŭ şì pre Iovŭ, bogatulŭ, cându-lŭ deade Dumnezeu în mâna vrăjmaşului, de-i pierdù toată avuţiia lui şi toate dobitoacele lui, încă şì feciori-i omorî, după aceaia şi trupulu-i deade spre rane şi-lŭ împlù de viermi,—şi Iovŭ nemică nu împută lu Dumnezeu, ce mai vârtosŭ mulţemiià, şi nu-şŭ pre niminea prepuneà elŭ, numai pre păcatele lui. Dereptŭ aceaia şì noi, fraţilorŭ, datori sântemŭ de toate a mulţemì lu Dumnezeu, cumŭ şì Iovŭ, şi pre nimea să nu ne prepunemŭ, numai pre păcatele noastre. Că acea răbdare spre pocaanie ne aduce şi ne izbăveaşte şì de munca veacului.

Iară cine se hrăneaşte cu bucate reale şi nedereapte, acela pelinŭ amarŭ amistuiaşte, amarŭ folosŭ foloseaşte. Şí cine e într'aceastea năravuri reale şi nedereapte, de va cădeà elŭ în boală şi în betejală rea, cu folosu-i iaste. Că unora le sănătoşază trupulŭ, iară alţii spre pocaanie se întorcŭ şi se pocăescŭ. Şi această vindecare şi fără voia vârtutei, den mila lu Dumnezeu, cu minune ascunsă e. Şi cine va răbdà cu cinste | şi va bolì cu mulţemită cătră Dumnezeu, acela sufletulu-şŭ (161) pocăiaşte şi de munca de vecie izbăveaşte-se. Şi aceasta ştie-se, că adevăratŭ iaste ce e de matca focului nestinsŭ cuvântŭ şi de munca ce va să fie, că acea muncă de pururea iaste nesfârşită. Iară ceia ce grăescŭ şi se laudă, de zicŭ că «ce amŭ faptŭ noi curvie întru o zi şi n'amŭ păzitŭ leagea, dară cumŭ fără moarte să fimŭ munciţi?», aceaia înşişi se înşală, şi obliciţi fi-vorŭ. Că şì acestŭ bolnavŭ de acmu, n'au fostŭ elŭ greşitŭ într'atâţea ani în câţi fu muncitŭ cu boala, că toată viaţa acestŭ omŭ, cu acea boală îndelungată a lui, elu o petrecù. Că nu vorŭ fi fără de vreame judecate păcatele de Dumnezeu, ce însă după firea păcatelorŭ şi după voia lucrătorilorŭ nederepţi fi-va şi chinulŭ.

Dereptŭ aceaia să ştimŭ şi aceasta, că de vămŭ priimì noi o boală rea şi un chinŭ de ceale păcate ce-amŭ avutŭ întâi, după aceaia iară de vămŭ cădeà întru acealea păcate,

---

6 *Tip.* пїрдѕ.

atunce mai amarŭ iarăşŭ vămŭ fi munciţi şi mai amarŭ chinŭ vămŭ priimì. Că cine nu se dereptează den boală, nici se pocăiaşte, nici se înţelepţeaşte în leagea şi învăţătura lu Dumnezeu şi în cearta lui, mai iute şi mai mare amarŭ şi chinu-i vine lui, ca unui nesocotitoriu fără de minte. Iară să vămŭ vedeà şì destui oameni răi îmbogăţindu-se şi veselindu-se şi sănătoşi fiindŭ şi mărindu-se cu mărie, şi mărindu-i şì alţii, şi lărgindu-se şi de nici o boală sau de altŭ-ceva chinuindŭ sau bolindŭ în ceastă lume, datori sântemŭ să ştimŭ de aceasta, că cine nu boleaşte, nici priimeaşte chinŭ de boală aicea, sau de altŭ-ceva rău sau năpaste sau muncă, aceluia se găteaşte mai mare muncă. Şi munca ceaia iutea şi ceaia amara ce iaste în vecie, aceluia omŭ cruţă-se,
(102) şi va să o priimească | în ceaia lume.

Dereptŭ aceaia şì dumnezeesculŭ Pavelŭ grăiaşte, că cându ne dosădeaşte Dumnezeu, învăţămu-ne, ca cu altă lume să nu fimŭ osândiţi acolo. De vămŭ fi acicea osândiţi de Dumnezeu şi certaţi, neosândiţi vămŭ fi acolo cu alaltă lume şi nu vămŭ fi tremeşŭ acolo în muncă. Că amu, carei sântŭ dosădiţi, învăţătură le iaste, iară osânda de acolo, chinŭ iaste şi munca de vecie şi nesfârşită. Iară câţi greşimŭ acicea şi nu ne învăţămŭ în veaculŭ acesta, mai vârtosŭ să ne teamemŭ şi să ne cutremurămŭ datoriu sântemŭ, derep'ce că se înmulţeaşte noao chinulŭ şi munca, nu dereptŭ munca, ce de lungă răbdarea lu Dumnezeu.

Iară noao bine iaste, fraţilorŭ, să ne învăţămŭ acmu şi să ne curăţimŭ în viaţa aceasta, ca să nu fimŭ noi tremeşŭ într'aceaia muncă. Că cândŭ va fi vreamea de judecată, nu se va puteà curăţì omulŭ de păcate. Că nu iaste rău cine se va muncì acicea, ce va fi acolo rău cine se va muncì într'aceaia muncă a veacului. Dereptŭ aceaia, să nu ne pare rău de nemică, de ce ne se tâmplă noao greaţă şi reale, să nu împutămŭ noi lu Dumnezeu, ce cu bună mulţemită toate să le răbdămŭ şi cu minte bună să fimŭ întru toate câte vinŭ noao dela Dumnezeu. Că aceastea amu toate spre folosu ne-au tocmitŭ, şi spre ispravă lasă nevoia şi greaţa spre noi Dumnezeu a fi. Derep'ce, cându ne dă Dumnezeu noao

22 *Tip.* а̀чáста.

rău, iară noi să slăvimŭ și să mărimŭ sfântŭ numele lui. E noi-lŭ urîmŭ și zăcemŭ leaneșŭ, de ce ară trebuì a-i mulțemì și a ne ispovedì lui! Și nu înțeleagemŭ dulceața lui și darulŭ nenumăratŭ ce-amŭ luatŭ, ce urîmŭ dumnezeiasca învățătură și leagea, și ne prearădicămŭ și ne înălțămŭ și îmblămŭ după voia inimiei noastre, și greșimŭ înaintea lui, fără cinste și fără rușine, | și foarte amărîmŭ (163) și mâniemŭ Dumnezeu. Pentru aceaia tremeate spre noi nevoe și boale, că cu aceaia ne dosădeaște pre noi, și cu alte ispite, în multe chipure, și prade și năpăști și greață, până de abiia ne luomŭ aminte și alergămŭ cătr'însulŭ și nădăjduimŭ spre spăseniia lui și spre putearea lui și spre multă dulceața lui și spre cugetulŭ lui, și căutămŭ împărățiia lui și dereptatea, și atunce creademŭ tare că e dulce întru toate și ispăsitoriu și are a ne da noao de destulŭ.

Nu numai amu, cândŭ dă Dumnezeu dulceața, atunce numai iaste dulce și iubitoriu de oameni, ce șì munca și chinulŭ ce dă elŭ noao, cu mare cinste cade-se să mulțemimŭ lui, derep'ce că șì vraciulŭ, nu numai cândŭ scoate elŭ cu erbile sau cu florile nevoile, nici numai cândŭ întru bae și în scăldătura apei aduce vindecare, numai atunce să fie elŭ dulce, ce șì cândŭ fără de bucate învață să lăcuiască omulŭ cându e beteagŭ; și șì cândŭ tae, și șì cândŭ adapă cu o beare amară omulŭ, elŭ șì atunce iaste vraciŭ: așa a lui dragoste arată șì mai bine. Iară dulcele Dumnezeu, cu firea iaste dulce, și bunii știe-i. Și îndurătoriu fi-va dentru a lui fire Domnulŭ nostru bunilorŭ, și le va folosì. Și cugetà-va lucrulŭ lui, și ca un vraciŭ alŭ sufletului și trupului nostru va să arate noao nespusă milostea a lui, miluirea și bunătatea, și să izbăvească noi den mânie ce stă spre noi și de nevoia ceaia înfricata și de moartea de vecie și de prădare și scârbă, pace și adăpostitură să dăruiască noao ce ne-amŭ cufundatŭ și ne chinuimŭ în năpăștile vrăjmașului și în alcamurile lui, ce iaste spre noi îmbletulŭ lui cu rău și cu nedereptate, și de ce ne chinuimŭ, să le întoarcă Dumnezeu dela noi. | Că (164) unulŭ acela numai, milostivulŭ și iubitoriulŭ de oameni, putearnicŭ iaste cu lucrulŭ a izbăvì pre noi dentr'acealea reale și

---

3 *Tip.* доу́лчца.

den nevoe şi den grije, şi den orbitura noastră poate-ne vindecà, ca cătră acela să scăpămŭ şi să cădemŭ şi să ne plângemŭ fiindŭ noi beteagi. Şi în adânculŭ realelorŭ zăcândŭ, rugăciuni şi rugă cade-ne-se să aducemŭ lui, că elŭ ştie şi va tinde mâna spre ajutoriu, şi va înviià pre noi den păcate. Şi spre voia dumnezeiască a lui învăţătură să derepteaze noi a îmblà, şi spre calea nelunecoasă să întărească pre noi la nesfârşita a lui împărăţie să curămŭ, şi dulceaţa de vecie să dobândimŭ, că aceluia se cuvine toată putearea şi slava, adeveritului Dumnezeu, spăsitoriulŭ nostru, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a cincea, a Samarinencii.

Evanghelie de la Ioan, zaceala 12.

(Ioan IV, 5). *În vreamea aceaia, vine Isusŭ în cetatea Samariei, cheamă-se Syharŭ, aproape de oraşŭ, ce deade Iacovŭ lu Iosifŭ, fiiu-său. (6) Erà acolo puţulŭ lu Iacovŭ. Iară Isusŭ, ustenì-se de cale, şedeà aşa la puţŭ; ceasulŭ erà ca la şase. (7) Vine o muiare den Samariia să-şŭ scoaţă apă. Grăì ei Isusŭ: „Dă-mi apă să beau“. (8) Uceninii lui erà tremişi în cetate să cumpere bucate. (9) Grăì lui muiarea samareanina: „Cumŭ tu, Jidovŭ fiindŭ, dela mine ceri să beai, eu muiare samareanină fiindŭ? Nu se apropie Jidovii de Samareanini“. (10) Răspunse Isusŭ, zise ei: „De-ai fi ştiindŭ darulŭ lu Dumnezeu, şi cine iaste de-ţi grăiaşte ţie: „dă-mi apă să beau“, tu ai ceare dela elŭ, şi ţe-ară fi datŭ apă vie“. (11) Grăì lui muiarea: „Doamne, n'ai cu ce să scoţi, şi puţulŭ iaste*

11-12 *Titlul slavon:* нєдѣлѧ є. самарѣнина. Єѵаглїє, Іѡ. глáва, вї. **14** cheamă-se *îndreptat în* ce se cheamă **22** Jidovii *glosat, la marginea stângă, prin* Iudeii.

Variante: **14** cheamă-se] *T* ce cheamă-se **16** Iară Isusŭ] *ABC* Isusŭ *T* Domnulŭ Isusŭ amu | ustenì-se] *B* usteanì-se | şedeà] *T* şădeà **19** Uceninii] *ABCT* Ucenicii | tremişi] *AC* tremeşi **20** Grăì] *T* Şi grăì | *T lipseşte* muiarea **21** fiindŭ] *AC* eşti | dela] *T* şi dela | beai] *T* beai apă | *ACT lipseşte* eu **21-22** muiare samareanină fiindŭ] *AC* m. s. sântŭ *T* fiindŭ m. s. **22** Nu] *T* Că nu | apropie] *T* atingŭ, nici se apropie | Samareanini] *T* Samareani **24** *AC lipseşte* ţie **25** fi datŭ] *AC* da **26** Doamne, n'ai] *T* N'ai nici | n'ai cu ce să scoţi] *ABC* nece pocerpală (*B* pocerpeală) ai.

adâncŭ. De unde amu ai apă vie? (12) Au doară tu mai bunŭ eşti de părintele nostru Iacovŭ, ce-au da|tŭ noao (165) *puţulŭ? Şi acesta dentr'însulŭ au băutŭ, şi feciorii lui, şi dobitoculŭ lui". (13) Răspunse Isusŭ şi zise ei: „Toţi cine vorŭ bea de apa aceasta, însetoşà-se-va iară; (14) iară de va bea de apa ce eu da-voiu lui, nu se va însetoşà în veaci, ce apa ce eu da-voiu lui, fi-va întru elŭ izvorŭ de apă curătoriu în viaţa de veaci". (15) Grăì cătr'însulŭ muiarea: „Doamne, dă-mi acea apă, să nu-mi fie seate, nece să viiu încoace să scoţŭ!" (16) Grăì ei Isusŭ: „Du-te de cheamă bărbatulŭ tău, şi vino încoace!" (17) Răspunse muiarea şi zise: „N'amŭ bărbatŭ". Grăì ei Isusŭ: „Bine zici că bărbatŭ n'amŭ. (18) Cinci bărbaţi ai avutŭ, şi acmu cela ce ai, nu ţi-e bărbatŭ; adecă, adevărŭ spuseşi!" (19) Grăì lui muiarea: „Doamne, văzŭ că prorocŭ eşti tu. (20) Părinţii noştri în codrulŭ acesta închinară-sě, şi voi grăiţi că în Ierusalimŭ iaste locŭ, unde cade-se să se închine". (21) Grăì ei Isusŭ: „Muiare, creade-mă, că va venì ceasulŭ, cândŭ nece în codrulŭ acesta, nece în Ierusalimŭ închinà-se-vorŭ părintelui. (23) Tatălŭ ca acealea*

---

3 *De-asupra lui* puţulŭ, *scris* acesta 10 *Intre* să *şi* scoţŭ, *scris de-asupra,* mai 11 de *îndreptat în* de-ţŭ 17 *Intre* că *şi* în, *scris de-asupra* şi 20 *După* părintelui *lipseşte versetul 22 întreg, şi o parte din 23. În josul paginei e adăogat mai târziu (în parenteze se dau variantele din A, B, C şi T):* Voi vă închinaţi *(ABC* voi o veţi închinà) celuia ce *(AC* celuia că *T* ce elŭ) voi *(T lipseşte)* nu-lŭ *(ABCT* nu) ştiţi, iară *(ABC lipseşte)* noi ne închinămŭ celuia ce-lŭ *(AC* noi ne vămŭ închinà că *B* noi ne închinămŭ ce *T* noi ne închinămŭ ca elŭ) ştimŭ, că mântuirea den Iudei iaste. (23) Ce va venì *(AC* ce vine *B lipseşte)* o vreame, *(ACT* ceasulŭ, şi acmu iaste, *B lipseşte)* cândŭ adeveriţii închinători *(ABC* închinătorii) să vorŭ închinà *(ABCT* închinà-se-vorŭ) părintelui, cu duhulŭ *(T* duhului) şi cu adevărŭ *(T* şi adevărului); | Tatălŭ ca acealea *îndreptat în* că şi tatălŭ unii ca aceea.

Variante: **2** bunŭ] *BT* mare **3** au băutŭ] *AC* bea **5** însetoşà-se-va] *AC* însetoşà-se-vorŭ **5** *T lipseşte întâiul* iară **5-6** de va bea] *T* cine va bea **8** curătoriu] *AC* cură-va | *B lipseşte* în **9** acea] *ABC* aceaia | nu-mi] *T* nu-mŭ **10** viiu] *A* vii | scoţŭ] *AC* pocerpescŭ *T* împlu **11** bărbatulŭ] *C* brrbatulŭ **13** Cinci] *ABCT* Cinci amu | *AC lipseşte* avutŭ **15** *ACT lipseşte* Doamne **16** Părinţii] *B* Părinţie **17** *ACT lipseşte* iaste locŭ, unde **18** creade-mă] *AC* ai-mi credinţă **19** ceasulŭ] T_2 vreamea | cândŭ nece] T_2 cândŭ nici **19** T_2 *lipseşte al doilea* în **20** închinà-se-vorŭ] T_2 închinà-vă-veţi | Tatălŭ ca acealea] *AC* Şi amu tatălŭ unulu e, *T lipseşte.*

cautâ să se închine. (24) Duhulŭ iaste Dumnezeu, şi cine se închină lui, în duhulŭ şi adevărului cade-se să se închine". (25) Grăì lui muiarea: „Ştiu că Mesia va venì, ce se grăiaşte Hristosŭ. Cândŭ acela va venì, spune-va noao toate". (26) Grăì ei Isusŭ: „Eu sântŭ, care grăescŭ cu tine!" (27) Şi atunce vineră ucenicii lui, şi se mirară că cu muiarea grăiià; nimea amu zise lui, sau ce grăiaşte cu nusa. (28) Lăsă amu vasulŭ ei muiarea, şi se duse în cetate, şi grăì oamenilorŭ: (29) „Veniţi de vedeţi omulŭ ce-mŭ zise toate câte-amŭ făcutŭ. Au doară acesta iaste Hristosŭ?" (30) Eşiră den cetate şi mergeà cătr'însulŭ. (31) Între aceia rugà elŭ ucenicii lui, grăiră: „Învăţătoare, mănâncă". (32) Elŭ zise lorŭ: „Eu mân- (166) *care amŭ a mâncà, ce voi nu şti | ţi". (33) Grăiră ucenicii cătră eişŭ: „Au doară cineva aduse lui a mâncà?" (34) Grăì lorŭ Isusŭ: „A mea mâncare iaste, de să facŭ voia celuia ce m'au tremesŭ şi să sfârşescŭ lucrulŭ lui. (35) Au nu voi grăiţi că încă patru luni sântŭ, şi seacerea va venì? Iată grăescŭ voao: Rădicaţi ochii voştrt şi căutaţi pământurile, că sântŭ plăviţe spre secerişŭ sântŭ. (36) Şi cela ce seaceră, preţŭ va luà, şi adună rodulŭ întru viaţa de vecie. Şi cela ce seamănă împreună bucurà-se-va ca şi cela ce seaceră. (37) De acestŭ amu cuvântŭ iaste adeveritŭ, că altulŭ iaste de seamănă, şi altulŭ iaste de seaceră. (38) Eu vă tremiţŭ să seceraţi, unde voi n'aţi ustenitŭ; alţii se-au ustenitŭ, şi voi în usteneala lorŭ intraţi". (39) Den cetatea aceasta, mulţi cre-*

---

7 *Tip.* грȣна.

Variante: 1 cautâ să se închine] *A* cautâ se închine lui *C* cautâ să se închine lui *T lipseşte* | Duhulŭ iaste] *T* Duhulu e **2** închină] *T* vorŭ închinà | *ACT lipseşte* în | duhulŭ şi adevărului] *ABC* duhulŭ şi adevărulŭ *T* duhului şi adevărului | cade-se] *T* cade-le-se **4** ce se grăiaşte] *AC* grăiaşte-se **5** care] *AC* de **7** nimea] *AC* nemică | zise lui] *AC* nu ziseră ce cauţi *B* zise ce cauţi **8** grăiaşte] *ABC* grăeşti **11** acesta] *ABC* acela | mergeà] *B* meargeà **13** Eu] *C* Cu **15** lui] *B* luli | a mâncà] *AC* de mâncă **17** celuia] *AC* cine | tremesŭ] *AC* trimesŭ **18** *AC lipseşte* Au **20** căutaţi] *AC* vedeţi **21** seaceră] *AC* seceră | va luà] *AC* luò **22** vecie] *ABC* veaci | Şi cela ce seamănă] *AC* De va semănà **23** ca şi cela ce seaceră] *AC* şi secerişului **25** tremiţŭ] *A* trimeţu *B* tremeţu *C* tremitŭ **27** întraţi] *AC* întrà-veţi.

zură întru elŭ den Samareanini, dereptŭ cuvântulŭ mueriei ce mărturisì că„-mŭ zise toate câte-amŭ făcutŭ". (40) Cândŭ vineră cătr'însulŭ Samareaninii, rugară elŭ de să fie într'înşii. Şi fu aciia doao zile. (41) Şi multŭ mai vârtosŭ crezură dereptŭ cuvântulŭ lui. (42) E mueriei grăiră că „nu dereptŭ cuvântulŭ tău creademŭ; înşine amu auzit-amŭ, şi ştimŭ că acesta iaste adevărŭ mântuitoriulŭ lumiei, Hristosŭ".

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 17.

Astăzi amu noao den învăţătura evangheliei cură izvorŭ, şi ape multe şi bogate; şi izvorŭ nesfârşitŭ, câtŭ amu să l-amŭ zleì, atâta amu mai vârtosŭ împleà-se-va şi limpezì-se-va, şi de destulŭ vărsà-se-va, şi nesfârşitŭ pururea şi nescăzutŭ fi-va. Veniţi amu, câţi sânteţi setoşŭ, la spăseniia aceştii ape limpede şi împleţi, şi beaţi de vă veseliţi! Şi de ce ne e noao nevoe, de seatea sufletului, să ne | stâmpă- (167)
rămŭ. Cine va bea dentru această apă dumnezeiască, ce iaste învăţătura dumnezeiască, nu se va însetoşà în vecie. Că însuşŭ adeveritulŭ Hristosŭ, zice că «râure den zgăulŭ lui cură-vorŭ ape vii». Gustaţi şi vedeţi câtu e dulce Domnulŭ! Cu dulceaţă amu şi fără moarte şi nescăzută adâncatulŭ aceştii ape dulci şi vie săritoare şi preacurătoare şi preaplină, beaţi toţi dentr'însă carei creadeţi, şi viaţă priimiţi. Şi în ce chipŭ jeluiaşte cerbulŭ setosŭ la izvorulŭ apeei, aşa şì noi să jeluimŭ datori sântemŭ, fraţilorŭ, să însetoşămŭ de această dumnezeiască apă şi de învăţătura mântuitoriului nostru şi Dumnezeu, şi dragoste să avămŭ nesăţioasă cătr'însulŭ. Să amu însetoşaremŭ, să luomŭ, nemică să ne oprimŭ, că vămŭ totŭ aveà, de vremŭ bea.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia, vine Isusŭ în cetatea Samariei, ce cheamă-se Syharŭ, aproape de oraşŭ, ce deade Iacovŭ lu Iosifŭ, fiiu-său. Erà acolo puţulŭ lu Iacovŭ.*

---

9 конецъ недѣлѣ. **11** слово, зі.

Variante: **1-2** mueriei] *ABC* muerei **3** Cândŭ] *AC* Că | vineră] *ABC* vineră amu **5-6** mueriei] *ABC* muerei.

naica) Cei Iudei amu, ce lăcuiiâ mai de nainte în Samariia, nu se chema Samareani, ce Izrailteani. Ce luase acestu nume poreclă, de le ziceâ loru Samareani, dereptu acea vină, că acea pădure chemâ-se Somoru, pre numele oarecui, cine o câştigase, cumu grăiaşte Isaia: «Capulu Samareaniloru Efremu». Că se protiviră lu Dumnezeu Izrailteanii, şi daţi fură Siriianiloru. Iară după o vreame, în multe chipuri apoi sfătuiiâ-se să fugă dela Siriiani. Ce se rădică şi mearse spr'inşii împăratulu Siriianiniloru, de-i strică şi munci ei şi-i prădă şi nu-i lăsă ei slobozi să lăcuiască pren sate, ce în Vaviloniia şi în Midiia duse pre ei şi-i robi. Şi den toate locurele strânse limbi, şi-i puse de să lăcuiască ei în Samariia.

însă vru Dumnezeu să arate aceloru varvari, că nu (168) dereptu neputin |ţa şi fără-de-tăriia deade loru Iudei, ce pentru păcatele loru. Şi tremgase lei întru Samariia, de-i pierdeâ şi-i mâncâ cărei lăcuiiâ acolo varvari. înţelease aceasta împăratulu Siriianiloru, şi întrebă neşte bătrâni de cei prădaţi, ca să ştie vreo tocmeală spre mângâiare, de ce erâ perirea varvariloru. Şi spuseră bătrânii şi grăiră împărâtului, că Dumnezeulu Izraililoru păzeaşte acelu locu, şi nu va, nici va să rabde să lăcuiască acolo carii nu ştiu leagea lui. «Şi de veri vrea, împărate, să se slobozească de acea piiardere a leiloru şi de acelu rău, cărei sântu acolo varvari, tremeate preuţii lu Dumnezeu iudeeşti, să dea loru leagea lu Dumnezeu, şi aşa se va milostivi Dumnezeu».

Ascultă amu împăratulu de bătrâni, şi tremestse un preutu oarecine să dea loru leagea lu Dumnezeu. Iară varvarii toate cărţile lu Moysi priimiră: bitiia, ishodu, levita, r.isla, vtorozaconu. Ce nici atunce dentr'acea credinţă rea a loru nu se întoarseră. Iară aceaia de apoi, den idoli şi den credinţa ceaia reaoa întoarseră-se şi cinstiiâ pre Dumnezeu.

Iară Iudeii oarecându den prădare întoarseră-se în Samariia, şi cu pizmă pururea erâ spre varvari, că Asiriianiloru erâ ruda şi striini de ruda loru, că ţineâ moşteniia loru. Dereptu aceaia şi pre numele pădurei, Somorei, Samareani ziceâ loru. Iară ai lu Avraamu şi ai lu Iacovu

2 *Tip.* HâpdHAkT biiH 6 *Tip.* H3pdHAkTrkHÎH 32 *2Hp.* *froactp^c«.

nepoţi chemà-se pre ei Iudei. Avraamŭ amu Haldeaninŭ erà, iară Iacovŭ, dereptŭ puţulŭ ce erà acolo, că alŭ lorŭ păreà-le-se a fi. Că de Iacovŭ iaste săpatŭ acelŭ puţŭ. Iară satulŭ şi acelŭ locŭ erà a lu Sichimŭ, unde erà feciorii lu Iacovŭ: Symeonŭ şi Levie. Multă şi mare ucidere făcură, derep'ce că făcuse silă suroriei lorŭ şi nevoe, domnulŭ sichemeescŭ, Selhemŭ. Şi periră Sichimleanii atunce, şi cetatea pu | stiì. E cetatea ce pustiise, deade-o Iacovŭ ocină lu (169) Iosifŭ, fiiu-său.

Că acei patriarşi derepţi, pentru credinţa ce aveà ei către Dumnezeu, dobândiră aceale cetăţi şi locuri. Iară nepoţii acelora, dereptŭ necredinţa ceaia reaoa, pierdură aceale cetăţi şi locuri. Şì noi amu să nu mâniemŭ Dumnezeu, nici să împutămŭ lui, nici să uitămŭ dumnezeiasca a lui învăţătură. Că pentru aceastea departe amu făcutu-ne-amŭ a fi den partea derepţilorŭ părinţilorŭ noştri. Şi de ceia ce urăscŭ pre noi şi ne biruescŭ, vrăjmaşii, prinşi sântemŭ d'inşii, şi în răsipirea acestora fumŭ, pentru păcatele noastre.

Ce să ne întoarcemŭ iarăşŭ, fraţilorŭ, şi să ne plângemŭ înaintea Domnului cela ce-au făcutŭ noi, şi să strigămŭ lui cu inimi înfrâmte: «Greşit-amŭ, Doamne, şi ispovedimŭ păcatele noastre ţie! Fără-de-legiuit-amŭ, nici ne-amŭ dereptatŭ înaintea ta: derep'ce că zisa ta amŭ călcatŭ şi zisa ta amŭ uitatŭ; derep'ce că uitat-amŭ leagea şi judecatele tale; derep'ce c'amŭ îmblatŭ după pohta noastră şi pre cugetele noastre îmblămŭ; derep'ce că cu nedestoinicie pre numele nostru făgăduitei viat-amŭ; derep'ce că milosârdia ta încuiatu-amŭ; derep'ce că iubirea ta de oameni îngrupatu-amŭ, cu fără-de-legile realelorŭ noastre, ce într'însele amŭ crescutŭ. Ce nu da pre noi până în sfârşitŭ, dereptŭ numele tău, nici sparge leagea ta, nice lăsà milostea ta de noi. Dereptŭ eftiniia ta, şi dereptŭ milosârdia a dulcelui alŭ tău părinte, şi dereptŭ milostea a sfântului tău duhŭ, pomeneaşte, Doamne, mulţimea eftiniei tale. Pomeneaşte, Doamne, de ciudesele tale cealea den veacŭ, şi nu pomenì fără-de-legile noastre cealea dentâi, ce neputinţele

28 *Tip.* фъгждꙋтен   29 *Tip.* ꙟколꙋтꙋамь.

(170) noastre şi chinuri pomeneaşte, Doamne. | Caută den ceriu şi vezi, şi cercetează pre noi. Cearcetă viiia sa aceasta, moşteniia ta, şi dereptează ce-au prisăditŭ dereapta ta, şi dăruiaşte noao pace, dătătoriu de pace, dulce Doamne. Şi dereptŭ cinstitulŭ şi sfântulŭ sânge alŭ tău, ce dereptŭ viaţa şi dereptŭ spăsenia a toată lumea vărsatu-l-ai, dăruiaşte, şi dereptŭ preacurata şi preasfânta a ta maică, ce iaste a tuturorŭ împreună mare nădeajde şi tuturorŭ ajutătoare şi dvoreaşte cătră Dumnezeu de noi de toţi, şi dereptŭ botezătoriulŭ tău preaditece şi dereptŭ sfinţii apostolii tăi, şi dereptŭ sfinţii mâcenici ai tăi, ce dereptŭ numele tău celŭ sfântŭ sângele-şŭ vărsară, şi dereptŭ sfinţii prorocii tăi, şi dereptŭ sfinţii oteţi şi patriarşi şi învăţători, ce până la sânge junghearei nevoiră-se, ogodindŭ ţie şi milostivului părintelui tău şi mângâitoriulŭ şi sfântului alŭ tău duhŭ. Nu spre dereptatea noastră nădăjduimŭ, ce spre mila ta şi eftenşugului tău, derep'ce amu că altulŭ fără de tine nu ştimŭ, numele tău rugămŭ, şi dela tine aşteptămŭ ajutoriu. Aşa se cade să ne ispovedimŭ, cineşŭ păcatele sale, lu Dumnezeu, şi la acela să scăpămŭ şi să nădăjduimŭ spre milostea lui ceaia nespusa. Că să ştiţi, că va da cu mâna ajutoriu şi va învie pre noi den păcate Domnulŭ, şi va slobozì noi de toată mâniia şi de nevoe, şi de prădare şi de scârbe.

Însă iară să ne întoarcemŭ la cuvântulŭ evangheliei.

(Evanghelie) *Domnulŭ Isusŭ amu ustenì-se de cale, şădeà aşa la puţŭ; ceasulŭ erà ca la şase. Vine o muiare den Samariia să-şŭ scoaţă apă. Grăì ei Isusŭ: «Dă-mi apă să beau». Ucenicii lui erà tremişi în cetate, să cumpere bucate.*

(Tâlcŭ) De îmblarea calei ustenise-se Hristosŭ, grăiaşte (171) evanghelistulŭ, | ca să arate noao netrufa lui şi nemăriia. Nici amu vrea să aibă măşcoi dereptŭ îmbletulŭ căiei, ce pedestru îmblà; nici fără negrije îmblà sau cu leane, ce curândŭ şi tare. Că învaţă pre noi ca nu ne trebuiască multŭ, şi cu sârguitŭ şi cu pază să facemŭ lucrulŭ lu Dumnezeu.

Că şedeà Hristosŭ nu spre scaunŭ, ce pre pământŭ, de-şŭ răposà trupulŭ şi odihniià lângă puţŭ. Ceasulŭ erà ca la şase. Că erà întru vreame ce toţi oamenii răpausă depreună, după

mâncare. Iară ucenicii tremişi erà să cumpere bucate, ca şi ceasulŭ să se catinză dereptŭ răpausulŭ şi pre odihnire ce trebuià Domnului.

(Evanghelie) Cerşù elŭ să bea apă. *Şi grăì lui Samareanina: «Cumŭ tu, Jidovŭ fiindŭ, şi dela mine ceri să beai apă, fiindŭ muiare samareanină? Că nu se atingŭ, nici se apropie Jidovii de Samareani». Răspunse Isusŭ, zise ei: «De-ai fi ştiindŭ darulŭ lu Dumnezeu, şi cine iaste de-ţi grăiaşte ţie: «dă-mi apă să beau», tu ai ceare dela elŭ, şi ţe-ară fi datŭ apă vie». Grăì lui muiarea: «N'ai nici cu ce să scoţi, şi puţulŭ iaste adâncŭ. De unde amu ai apă vie?»*

(Tâlcŭ) Pre chipŭ amu şi pre veşminte şi pre tocmeala trupului şi pre cuvinte precepù Samareanina că Jidovŭ iaste Domnulŭ. Dereptŭ aceaia şi grăì cătr'însul: «Cumŭ tu, Jidovŭ fiindŭ, ceri apă să beai dela mine, muiare samareanină fiindŭ eu?» Nu zise că Samareanii cu Jidovii nu se measteců, ce Jidovii de Samareani nu se apropie: după aceaia arătă-se muiarea că înţeleaptă erà şi cu chipŭ, şi de ştirea legiei aveà. Dereptŭ aceaia şi Hristosŭ începù a grăì cu nusa susŭ şi dumnezeiaşte, arătă-şŭ sineaşŭ şi o descoperì. | Zise-i: (172) «De-ai fi amu ştiindŭ darulŭ lu Dumnezeu (ce se zice, de-ai fi ştiindŭ cumu e, şi cu câtŭ dăruiaşte Dumnezeu, că în vecie sântŭ şi neputrede), fire-ai ştiindŭ şì mine, că Dumnezeu acesta poate da ţie aceaia. Tu de-ai fi cerşutŭ, o muiare, fire-ai luatŭ apă vie».

Apă vie zice-se Hristosŭ; apă învăţătura lui. Apă amu cheamă-se, derep'ce că apa curăţeaşte spurcăciunea păcatelorŭ şi stinge văpaia greşalelorŭ şi vindecă uscăciunea necredinţeei fără rodŭ; iară apă vie, că pururea iaste şi pururea curătoare e. Că apa vie iaste ceaia ce se varsă şi cură, apă vie, dulceaţa duhului sfântŭ. Că în toate chipurile cheamă-se, după căce în multe chipuri lucrează. Acmu amu cheamă-se apă, aorea focŭ. Apa amu, derep'ce că apa den ceriu deştinge, de înviiază şi hrăneaşte. Şi întru un chipŭ fiindŭ, iară ea în multe chipure lucrează: că înălbeaşte florile, pre altele ruşaşte, pre altele învineţeaşte, altele mohoraşte; îndulceaşte pre smochini, amăraşte pre pelinŭ. Aşijderea şi dumnezeescului duhŭ, den ceriu deştinge, de înviiază şi hrăneaşte sufletulŭ; şi unulŭ iaste acesta, spre multe chi-

puri firea împarte-şŭ, cu dulceaţă şi cu tărie. Iară foculŭ cheamă-se sfântulŭ duhŭ, derep'ce amu că foculŭ întru o vedeare iaste, iară elŭ în toate chipurele lucrează, că încălzeaşte şi arde, şi luminează şi curăţeaşte. Aşa şì dulceaţa duhului sfântŭ luminează carei credŭ, şi cu bună sufleţie multu le dă carei priimescŭ elŭ, şi pururea le ajută sufletului spre lucrurile cealea bunele să facă, şi le adauge pururea să îmble bine.

Hristosŭ amu aşa zice, iară muiarea şì aimintrea înţeleasc de apă.

(Evanghelie) Dereptŭ aceaia şì grăì: *«Au doară tu mai mare eşti de părintele nostru Iacovŭ, ce-au datŭ noao puţulŭ? Şi* | (173) *acesta dentr'însulŭ au băutŭ, şi feciorii lui, şi dobitoculŭ lui». Răspunse Isusŭ şi zise ei: «Toţi cine vorŭ bea de apa aceasta, însetoşà-se-va; iară cine va bea de apa ce eu da-voiu lui, nu se va însetoşà în veaci, ce apa ce eu da-voiu lui, fi-va întru elŭ izvorŭ de apă curătoriu în viaţa de veaci». Grăì cătr'însulŭ muiarea: «Doamne, dă-mi acea apă, să nu-mŭ fie seate, nece să viiu încoace să împlu».*

(Tâlcŭ) Întru ruda ceaia buna a Iudeilorŭ aduce-se Samareaninii pre ei; tată-şŭ făceà Iacovŭ. Dereptŭ aceaia şì grăiaşte: «Au doară tu mai mare eşti de părintele nostru Iacovŭ?» Iară Domnulŭ nu grăì aiavea că «mai mare sântŭ», ca să nu se arate lăudându-se şi mărindu-se. Că-şŭ coperiià chipulŭ cuvintelorŭ, că zise: «Cine va bea den apa aceasta, însetoşà-va iară», ce se zice: de te miri de Iacovŭ, o muiare, unde v'au datŭ această apă, mai multŭ şi mai vârtosŭ de mine cade-ţi-se să te miri. Dândŭ eu această apă, ~~mai~~ vârtosu e bună, şi vieţiei de vecie îmblătoare. Că apa ce eu dau, fi-va izvorŭ de apă, şi pururea curătoriu. Nu amu cât au luatŭ sfinţii dela Dumnezeu, atâta şì până la sfârşitŭ să se afle, ce sămânţa amu începătură priimeaşte den dulceaţă, de se îndulceaşte aceaia şi creaşte şi sporeaşte pre toate lucrurile cealea bunele. Că zice amu, că cine va aveà mai multŭ, şì mai multu i se va da şi i se va adauge.

Iară această muiare, deaca auzì aceaste cuvinte, ea începù a uità puţulŭ lu Iacovŭ. «De zici amu, Doamne, că ai

33 *Tip.* ꙟдоу́лчѣще.

apă vie, dă-mi-o, să nu-mŭ mai fie seate, nici să viiu încoace să împlu!»

(Evanghelie) *Grăì ei Isusŭ: «Du-te de cheamă bărbatulŭ tău, și vino încoace!» Răspunse muiarea și zise: «N'amŭ bărbatŭ». Grăì ei Isusŭ: «Bine zici că bărbatŭ n'amŭ. Cinci amu bărbați ai avutŭ, și acmu cela ce ai, nu ți-e bărbatŭ; | adecă, adevărŭ* (174) *spuseși!» Grăì lui muiarea: «Văzŭ că prorocŭ ești tu. Părinții noștri în codrulŭ acesta închinară-se, și voi grăiți că în Ierusalimŭ cade-se să se închine». Grăì ei Isusŭ: «Muiare, creade-mă, că va venì ceasulŭ, cândŭ nece în codrulŭ acesta, nece în Ierusalimŭ închinà-se-vorŭ părintelui. Voi vă închinați ce elŭ nu știți, iară noi ne închinămŭ că elŭ știmŭ, că mântuirea den Iudei iaste».*

(Tâlcŭ) Că vrù Hristosŭ să arate, ca și bărbatulŭ aceii mueri cade-se să fie soțŭ acelui lucru bunŭ. Și vru Hristosŭ să afle taina aceii mueri, și grăì ei: «Pasă, de cheamă bărbatulŭ tău». Iară ea împreună priimì cuvântulŭ, împreună șì să se ascunză nevoiià-se, și grăiià că «n'amŭ bărbatŭ». Iară Dumnezeu, elu e văzătoriu și știutoriu de toate. Și cu a lui tărie descoperì și arătă, și împreună șì cei bărbați dentâi numără-i, și cesta de acmu, ascunsulŭ alŭ ei bărbatŭ, oblicì. Însă muiarea nu se lepădă, nici se scârbì deaca auzì aceastea, nici lăsă Hristosŭ și să fugă, ce mai vârtosu se miră și preamărturisì și mai multŭ grăiià: «Doamne, văzŭ că prorocŭ ești tu». Și de isprăvirea dumnezeiei aciiașŭ pre Hristosŭ întrebă și de ce e credință în Dumnezeu și de închinăciune. Nu de viața ceștii lumi și de lucruri întrebă pre Hristosŭ această Samareanină (ce se zice, de sănătatea trupului și de avuție), ce de credința lu Dumnezeu și de cinstea ceaia buna. Că așa erà amu această muiare preamândră de sufletŭ și gata spre bunătăți. Dereptŭ aceaia grăì că «părinții noștri în codrulŭ acesta închinară-se». Câți ca Avraamŭ au fostŭ, de aceia pomeniià și de credința lorŭ ceaia buna și ceaia curata ce-au fostŭ avândŭ cătră Dumnezeu. Că cu bună minte și cu ascultare acolo se grăiaște, că se duse Avraamŭ de rădică fiiu-său Isaacŭ spre jungheare, cândŭ fu ispititŭ de Dumnezeu. Ce Iacovŭ puse jărtăvniculŭ acolo, și se închină lu Du|mnezeu. (175)

(Evanghelie) *«Că va venì vreamea, cândŭ nici în codrulŭ acesta, nece Ierusalimŭ închinà-vă-veți părintelui».*

(Tâlcŭ) Aceasta grăì Domnulŭ, spuneà de perirea Samareaninilorŭ și a Jidovilorŭ împreună, de ce vrea ei să pață și să piară împreună de Rimleani, după uciderea lu Hristosŭ. «Voi vă închinați, ce elŭ nu știți». E să amu și aceluiașŭ Dùmnezeu închinară-se, că crezură Samareanii și Iudeii, însă Samareanii nu știià, că a tuturorŭ limbilorŭ iaste domnŭ Dumnezeu. Că le păreà că pre Samareani și pre Iudei numai că va biruì, iară Iudeii știià că totŭ-țiitoriu iaste Dumnezeu. Dereptŭ aceaia și cătră Samareani zice Domnulŭ că «voi vă închinați, ce elŭ nu-lŭ știți» (ce se zice, că «nu știți putearea lu Dumnezeu, că iaste domnŭ prespre toată lumea)». Și pre eluși se meastecă cu Iudeii Domnulŭ, de grăiaște că «noi ne închinămŭ, că elŭ știmŭ», derep'ce că den Iudei și den ruda lorŭ cu trupŭ crescù. Și Samareanilorŭ păreà-le-se că sântŭ Iudei. Iară mântuirea, zise, den Iudei că va fi, derep'ce că dela aceia învățară-se Samareaninii a cunoaște pre Dumnezeu, iară idolii uitară. Însă mântuirea dentru Iudei eșì, că den ruda lorŭ amu Hristosŭ luò trupŭ de omŭ.

(Evanghelie) «*Ce va venì ceasulŭ, și acmu iaste, cândŭ adeveriții închinători închinà-se-vorŭ părintelui, duhului și adevărului. Duhulu e Dumnezeu, și cine se vorŭ închinà lui, duhului și adevărului cade-le-se să se închine*».

(Tâlcŭ) «Veni-va ceasulŭ», grăiaște Hristosŭ, «mai vârtosŭ, și acmu iaste, în vreamea de a mea venire, cândŭ adeveriții închinătorii, nici ca Samareanii întru un locŭ închinà-se-vorŭ, nici ca întru Ierusalimŭ Iudeii închină-se și a legiei umbră jărtvă aducŭ lu Dumnezeu». Iară nemică cine nu aveà umbră, acei închinători caută Dumnezeu, derep'ce că duhulŭ iaste alŭ sufletelorŭ, și adevărulŭ iaste alŭ adeveriților. |

(176) «Venì-va ceasulŭ, cândŭ adeveriții închinători închinà-se-vorŭ părintelui, duhului și adevărului». Că priimì Domnulŭ, mai vârtosŭ decâtŭ Samareanii, Iudeii, e acmu priimeaște iară mai vârtosŭ decât Jidovii, creștinii. Că «adeveriții închinători» grăiaște carei credŭ întru elŭ (ce se zice, carei sântŭ ai beseareciei) noao arată, că adeveritŭ cinstescŭ pre Dumnezeu, nu se închină ei umbreei, ca Iudeii și ca Samareanii. Că toată amu jărtva iudeiască umbră erà și ca o arătătură

---

20 *Tip.* ꙋкниж | ρн   36 *Tip.* оу͗кρє ѐн.

adevărului. Iară închinătorii ceia adeveriţii, închină-se părintelui nu cu trupulŭ, ce cu duhulŭ (ce se zice, nu cu trupească jărtvă, ce cu sufletească), şi nu umbreei şi arătarei, ce adevărului, şi nu într'un locŭ, cum au scrisŭ, de închinăciune să se închine, ca Samareanii și ca Iudeii, ce în totŭ loculŭ, blagodarindŭ Dumnezeu, acei închinători caută Dumnezeu, să se închine lui.

Că arată şì de aceasta, că nu va Dumnezeu a legiei jărtve, şi dereptŭ aceia, nu cu deştingerea, legiuì ea oarecândŭ, şi lăsă până atunce, dereptŭ a Jidovilorŭ neputinţă şi greime. Duhu e Dumnezeu; duhŭ, ce se zice, fără de trupŭ. Dereptŭ aceaia, cine se va închinà lui, sufleteaşte cade-i-se să se închine, şi nu umbreei, ce adevărului. Aceasta amu iaste cu podoabă şi cu cinste închinăciune. Că sufleteasca jărtvă iaste smereniia cu mândrie, şi ruga. «Jărtva amu lu Dumnezeu», zice «duhŭ înfrâmtŭ». Şi iară: «Junghe lu Dumnezeu jărtvă cu lăudare și împreună cu toată a sufletului bunătate». Că jărtva și închinăciunea sufletească iaste. «Atunce amu vruseși», zice, «jărtvă dereaptă». De toate, dereptŭ aceaste bunătăţi, dereptează-se omulŭ și cu mântuire se spodobeaşte, și împărăţiei ceriului moşteanŭ fi-va.

Derep'ce că dereptatea grăiaşte-se împreună cu toate bunătăţile, şì adeve | rita închinăciune iaste, şi lu Dumnezeu (177) cu podoabă, cumŭ iaste creştineasca dereptate; mai mare iaste, şi mai pre susŭ, mai vârtosŭ de elineasca şi de jidoveasca. Că elineasca amu dereptate, trupească e şi rătăcită, iară iudeiasca, adevărată e amu, însă şì aceasta e trupească. Creştineasca, a elineştiei protivitoare e, iară de a jidoveasca prea mai pre susŭ şi mai vârtosu e cu multŭ numărŭ şi mai cinstită. Că nu iaste năravulŭ jărtveei noastre cu a oilorŭ şi cu a viţeilorŭ ardere și afumare, ce cu sufletulŭ duhului, cumŭ şì Hristosŭ grăiaște că «duhului și adevărului cade-se să se închine». Că adeveriţii închinători, nu pre locure tocmescŭ jărtvă, ce cu sufletulŭ ogodescŭ lu Dumnezeu, cumŭ și dumnezeesculŭ Pavelŭ grăiaşte: «Mulţemescŭ lu Dumnezeu, ce lui mă închinŭ cu duhulŭ mieu». Iară cândŭ grăiaște că «duhu e Dumnezeu», fără de trupŭ arată.

---

25 *Tip.* ⷧетс **26** *Tip.* троѵ́пѣскѫѧ шн̀.

Cade-se amu celuia ce e fără de trupŭ și jărtva așa să-i fie, şi să se aducă sufletească şi cu minte curată, nu dobitocŭ să junghe şi trupŭ a aduce, ce cugetele cealea hitleanele a întoarce, şi a ferì sine, şi necuvioasa şi fără de cuvinte pohtă să o ucidemŭ şi să o junghemŭ. Iară cui i pare că lu Dumnezeu se închină, deci a şădeà întru un locŭ trupeaşte dumnezeiia înţelegŭ, aceia amu numai cu glasulŭ pre Dumnezeu cinstescŭ şi altui oarecui închină-se, nu lu Dumnezeu, și fără folosŭ jărtva lorŭ fi-va. Nescrisă amu să înţeleajemŭ dumnezeiia a fi, ce întru a sa fire că iaste Dumnezeu, şi pretutindinea a fi şi cătră toţi a venì, și de nimea apărându-se. Duhu e Dumnezeu, în numele duhului arătă Domnulŭ, neîntrupatulŭ părinte, şi adause, că duhului şi adevărului cade-se lui a se închinà. Că cumŭ
(178) amu întru fiiulŭ | închinăciune grăimŭ, că cumŭ în chipulŭ lui, Dumnezeu părintelui, așa șì în duhulŭ, că întru sine arată dumnezeiasca dumnezeie. Dereptŭ aceaia și întru închinăciune neîmpărţitŭ să fie, den tatălŭ şi fiiulŭ, duhulŭ sfântŭ. Și acestora să ne închinămŭ, că nu făpturilorŭ cade-se a se închinà, ce, închinându-ne Domnului, făpturilorŭ cade-se a ne închinà. Iară Hristosŭ nu se desparte, ce acela ce grăiià cătră muiare unulŭ erà, Domnulŭ Isusŭ Hristosŭ. Închinatulŭ ce e dentru oameni, şì acelui, ca lu Dumnezeu, a se închinà tocmeală nespusă e. Că cela ce se închinà împreună cu noi omeneaște, şi închinatŭ erà ca Dumnezeu, nu la pământŭ numai, ce şi în ceriu. Cumŭ şi Iudeaninulŭ Samareaninei grăiià, unde grăiaşte că ne închinămŭ, şi pre sineşŭ socotiià-se ca un omŭ cela ce ca Dumnezeu tatălŭ închinatu e.

Că derep'ce amu luò Domnulŭ chipŭ omenescŭ şi de slugă, şi slujbă în chipulŭ omului şi robului să săvârşì, nu erà pierdutŭ, ce erà Dumnezeu şi Domnŭ, ce şi închinatŭ lăcuiaşte, vare să au fostŭ şì omŭ.

Să fimŭ şi noi, fraţilorŭ, sufletească, şi adeveriţi în toate. Și să ne închinămŭ şi să creademŭ cu totŭ sufletulŭ şi totŭ cugetulŭ şi cu toată tăriia noastră. Și cu duhŭ adeveritŭ să slăvimŭ şi să ne închinămŭ Domnului. Și să grăimŭ cu adevărŭ cineşŭ cătră vecinulŭ său. Și să nu minţimŭ înaintea

---

25 *Tip.* дѹмнзеѹ 26 *Tip.* їѹдеа́нилъ.

lu Dumnezeu şi oamenilorŭ, unele să grăimŭ, iară altele să avămŭ întru inimile noastre, să nu perimŭ, că piiarde Dumnezeu toţi carei grăescŭ minciuni. Că minciuna amu dela vrăjmaşulŭ iaste. Şi cumu se curăţeaşte gura nehitleană den adeveritulŭ Hristosŭ, Dumnezeu nostru, aşa şì gura ceaia mincinoasa spurcă-se dela tată-său, diavolulŭ. Că cine iubeaşte adevărulŭ, pre Dumnezeu iubeaşte; şi cine se bucură de minciuni, voia diavolului iubeaşte. Şi să nu | mărturiseşti (179) minciuni spre vecinulŭ tău, că mărturisetoriulŭ mincinosŭ, grăiaşte leagea, şi de toţi carei grăescŭ cu hitlenie, delungă. Că gura ceaia mincinoasa, ucidere e sufletului; sparge mărturisitoriulŭ nedereptŭ, de-lŭ tremite osândă pre mijlocŭ de fraţi. Isaia grăiaşte că «pusemŭ în minciună nădeajdea noastră, şi cu minciuni, nu cu adevărŭ, întărì-se pre pământŭ». Grăiaşte Eremiia: «Fiii striini învechiră şi şchiupară den cărările sale». Cumŭ şì sfântulŭ Davidŭ grăiaşte: «Viu Domnulŭ şi blagoslovitŭ Dumnezeu! E vrăjmaşii Domnului minţiră lui; şi fi-va vreamea lorŭ în veacŭ». Şi urît-ai toţi făcătorii fără-de-leage, şi minţiră nedereptate în eişŭ. Usnele înşelătorilorŭ întru inimi; şi întru inimile loruşŭ grăiră rău. Urîte sântŭ lu Dumnezeu usnele hitleanilorŭ, şi limba mincinoasă uraşte adevărulŭ. Şi carei se întărescŭ spre minciuni, aceia pascŭ vânturile. Şi mărturisitoriulŭ mincinosŭ nu va fi fără de muncă, că cine va ponosluì dereptŭ, nu va fi spăsitŭ. Mărturisitoriulŭ mincinosŭ cu spurcăciunea şi cu hitleniia minciunilorŭ lui piiarde oamenii. Şì apostolulŭ grăiaşte: «Nu vă lăudaţi şi nu minţireţi spre adevărŭ». Iară Domnulŭ grăiaşte de diavolulŭ: Cândŭ grăiaşte minciună, de eluşŭ grăiaşte, derep'ce că iaste mincinosŭ, ca şì tată-său. Iară noi amu, cu adevărŭ şi cu curăţie să ne apropiemŭ cătră Dumnezeu (că acesta iaste adevărulŭ şi viaţa), ca şì noi vii să fimŭ, aceii adeverite şi vie apă să ne săturămŭ, şi seatea ce arde întru noi să o stâmpărămŭ, şi de realele aceştii lumi să ne slobozimŭ, şi vieţiei ceaia dulcea să ne spodobimŭ cu dulceaţa adeveritului Dumnezeu şi mântuitoriulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, că lui se cuvine toată cinstea şi închinăciunea întru veacii de veacŭ, aminŭ!

---

10 *Tip.* грънскъ кѹ 15 *Tip.* шкюраръ 26 *Tip.* ἀпо́стѹлъ 33 *Tip.* кїецїѣ
35 *Tip.* кѹ лоу́нсе.

Dumineca a şasea, a orbului.

Evanghelie de la Ioan, zaceala 34.

(180) (Ioan IX, 1). *In vreamea aceaia, mergândŭ Isusŭ, văzù omŭ orbŭ den născută. (2) Şi întrebară elŭ ucenicii lui, grăiră: „Învăţătoare, ce-au greşitŭ acesta, sau părinţii lui, de-au născutŭ orbŭ?“ (3) Răspunse Isusŭ: „Nece acesta au greşitŭ, nece părinţii lui, ce să se ivească lucrulŭ lu Dumnezeu spr'insulŭ. (4) Mie mi se cade a lucrà lucrulŭ celuia ce m'au tremesŭ, până iaste zio. Venì-va noaptea, cândŭ nimea nu poate lucrà. (5) Cândŭ întru lume sântŭ, lumină sântŭ lumiei“. (6) Aceasta zise, scuipì la pământŭ, şi făcù tină de scuipitŭ, şi unse ochii orbului. (7) Şi zise: „Du-te de te spală în fântâna Siluamului (ce se spune ‚tremesŭ‘)“. Duse-se, şi se spălă, şi vine, văzù. (8) Vecinii lui văzură elŭ mainte că erà orbŭ, grăiră: „Nu iaste acesta ce şedeà de cereà?“ (9) Aceştea grăiră că „acesta iaste“, iară alţii că „iaste de seamănă lui“. Elŭ grăì că „eu sântŭ“. (10) Grăiră lui: „Cumu ţi se-au deşchisŭ ochii tăi?“ (11) Răspunse acela şi zise: „Un omŭ, ce-lŭ cheamă Isusŭ, tină făcù şi unse ochii miei, şi zise: Du-te în fântâna Siluamului şi te spală. Duşu-mă de mă spălai, văzŭ“. (12) Ziseră lui: „Unde iaste acela?“ Grăì: „Nu ştiu“. (13) Duseră-lŭ elŭ cătră farisei, ce erà mai de nainte orbŭ. (14) Erà*

1-2 *Titlul slavon:* недѣлѧ, ѕ. о слѣпомь. Єѵⷢ҇лїе, ІѠ. глава, лд.

Variante: **4** omŭ] *ABC* un omŭ **5** Învăţătoare] *T* Doamne **8** spr'insulŭ] *T* spre elŭ | a lucrà] *T* să lucrezŭ **9** tremesŭ] *C* trimesŭ **9** Veni-va] *T* că va veni **10** poate] *T* va puteà **12** unse] *ABC* unse cu tină *T* unse cu tina **13** zise] *ACT* zise lui **13-14** Siluamului] *AC* Siloamului **14** tremesŭ] *ABC* trimesŭ **15** lui] *AC* lui şi *T lipseşte* | văzură elŭ mainte că] *T* vedeà pre elŭ că mai de nainte **16** Nu] *T* Au nu | ce] *T* cela ce | Aceştea] *T* Alţii **17** iară] *AC* E | alţii că «iaste] *T* alţii grăiră: «Ba, ce iaste **18** Elŭ] *T* Iară elŭ | Grăiră lui] *T* Întrebară elŭ, grăiră **19** *ABCT lipseşte* tăi] **19-20** şi zise] *ABC* şi-mŭ zise *T* şi-mi zise **22** Duşu-mă] *T* Şi merşŭ | văzŭ] *T* şi văzŭ **23** Grăì] *T* Şi grăì | Duseră-lŭ] *T* Şi-lŭ duseră **24** farisei] *T* farisei atunce | ce erà mai de nainte orbŭ] *T* orbulŭ.

Sâmbătă, cândŭ făcù tină Isusŭ şi deşchise ochii lui. (15) Iară întrebară elŭ fariseii: „Cumŭ vezi?“ Elŭ zise lorŭ: „Tină puse mie la ochii miei, şi mă spălai, şi văzŭ“. (16) Grăiră amu unii den farisei: „Acestŭ omŭ nu e dela Dumnezeu, că Sâmbăta nu păzeaşte“. Alţii grăiră: „Cumŭ poate omŭ păcătosŭ aceaste seamne să facă?“ Şi pâră erà întru ei. (17) Grăiră amu orbului iară: „Tu ce grăeşti de elŭ, cumŭ deşchise ochii tăi?“ Elŭ zise că „prorocŭ iaste“. (18) Nu crezură amu Iudeii de elŭ, că orbŭ erà şi veade, până chemară părinţii aceluia ce vedeà, (19) şi întrebară ei, grăiră: „Acesta iaste fiiulŭ vostru, ce voi grăiţi c'au născutŭ orbŭ? Cumŭ amu acmu veade?“ (20) Răspunseră lorŭ părinţii lui | şi ziseră: „Ştimŭ că (181) *acesta iaste fiiulŭ nostru, şi orbŭ au născutŭ; (21) cumŭ acmu veade, nu ştimŭ, sau cine i-au deşchisŭ lui ochii, noi nu ştimŭ. Însuşŭ crescutŭ are, însuşŭ de eluşŭ să grăiască“. (22) Aceasta ziseră părinţii lui, că ~~se temeà~~ de Jidovi, că aşa se băgase Jidovii, cine va ispovedì Hristosŭ, lepădatŭ să fie de beseareсă. (23) Dereptŭ aceaia părinţii lui ziseră că „însuşŭ crescutŭ are, însuşi-lŭ întrebaţi!“ (24) Strigară amu adoara omului ce-au fostŭ orbŭ, ziseră lui: „Dă slavă lu Dumnezeu! Noi ştimŭ că*

---

8 *Tip.* ко^м **20** *Tip.* ꙟсȣша.

Variante: 1 *T lipseşte* Isusŭ | ochii lui] *AB* lui ochii **2** Iară] *AC* iarăşŭ | elŭ fariseii] *C* fariseii pre elŭ **3** ochii miei] *ABC* ochi **4** *T lipseşte* amu | e] *T* iaste **5** grăiră] *T* grăiià **6** aceaste] *ABC* aceastea | seamne] *T* ciudese | pàră] *T* sfară **7** întru ei] *T* într'înşii **8** cumŭ] *ABC* că **9** *T lipseşte* amu | că orbŭ erà] *T* c'au fostŭ orbŭ **10** veade] *AC* vedeà | aceluia ce vedeà] *T* lui **11** fiiulŭ] *T* feciorulŭ **12** grăiţi] *ABCT* grăiiaţi **14** *T lipseşte* acesta | fiiulŭ] *T* feciorulŭ | orbŭ] *AC* ca u orbŭ **15** cine i-au] *T* cine-au | lui ochii] *T* ochii lui **16** Însuşŭ] *T* Şi | are] *T* are acesta | însuşŭ de *ABCT* însuşi-lŭ întrebaţi, însuşŭ de **16-17** eluşŭ să grăiască] *T* elŭ să răspunză **18** Jidovi] *T* Iudei | Că aşa se băgase Jidovii] *ABC* Aşa amu erà de se băgase Jidovii *T* Că mai denainte sfătuise Iudeii, că **19** Hristosŭ] *T* elŭ | lepădatŭ să fie de beseareсă] *ABC* lepădatŭ de beseareсă să fie *T* den beseareсă să fie lepădatŭ **20** *T lipseşte* însuşŭ **21** Strigară amu] *T* Chemară | omului] *ACT* omulŭ | ce-au fostŭ] *T* ce erà **22** ziseră] *ACT* şi ziseră.

omulŭ acesta păcătosŭ iaste". (25) Răspunse acela și zise: „De iaste păcătosŭ, nu știu; una știu, că orbŭ erà, acmu văzŭ!" (26) Ziseră lui iară: „Ce făcù ție? Cumŭ deșchise ochii tăi?" (27) Răspunse lorŭ: „Spușu voao, și nu auzitŭ. Ce iară veți să auziți? Au doară șì voi ucenici lui veți să fiți?" (28) Ocărîră elŭ și ziseră: „Tu ucenicŭ ești aceluia, noi lu Moysi sântemŭ ucenici. (29) Noi știmŭ că Moysi au grăitŭ cu Dumnezeu; acesta nu știmŭ de unde iaste". (30) Răspunse omulŭ și zise lorŭ: „De aceasta amu minune iaste, că voi nu știți de unde iaste, și deșchise ochii miei. (31) Știu că păcătoșii Dumnezeu nu-i ascultă, ce cine iaste lu Dumnezeu čătitoriu și voia lui face, acela ascultă. (32) Den veacŭ nu iaste auzită că cine deșchise ochii orbului den născută. (33) De n'ară fi acesta fiindŭ dela Dumnezeu, n'ară puteà face nemică". (34) Răspunseră și ziseră lui: „Întru păcate tu născutŭ ești totŭ, și tu ne veri învățà?" Și scoaseră elŭ afară. (35) Auzì Isusŭ că scoaseră elŭ afară, și află elŭ, zise lui: „Tu creade-veri în fiiulŭ lu Dumnezeu?" (36) Răspunse acesta și zise: „Și cine iaste, Doamne, de să crezŭ întru elŭ?" (37) Zise lui Isusŭ: „Și-lŭ vezi, și grăiaște cu tine; acesta iaste!" (38) Elŭ zise: „Crezŭ, Doamne, și mă închinŭ lui".

Sfârșitul Duminecii.

---

15 пЅпѣ **24** кóнецъ недѣлѣ.

Variante: 1 omulŭ acesta] *T* omŭ | Răspunse] *T* Și răspunse **2** De] *T* Să | acmu] *T* e acmu **4** Spușu] *AC* Zișu *T* Spus-amŭ | nu auzitŭ] *AC* nu auziți *T* încă n'ați auzitŭ **5** ucenici] *C* ucenicii **5-6** ucenici lui veți să fiți] *T* veți ucenici să fiți lui **6** Ocărîră elŭ| *T* Ei ocărîră pre elŭ **7** Noi știmŭ] *T* și noi știmŭ **8** Moysi] *T* lu Moysi | *T lipsește* cu | acesta] *T* E acesta **9** omulŭ] *T* omulŭ ce erà mai denainte orbŭ **9-10** De aceasta amu minune iaste] *T* Una amu aceasta mare minune iaste **11-12** Știu că păcătoșii Dumnezeu nu-i ascultă] *T* Știmŭ că păcătosulŭ nu-lŭ aude Dumnezeu **12** iaste lu Dumnezeu čătitoriu] *T* va fi cinstitoriu de Dumnezeu **13** acela] *T* pre acela | Den] *T* Că den **14** că cine deșchise] *T* ca să deșchiză cineva **15** *T lipsește* fiindŭ | puteà face nemică] *T* fi pututŭ nemică să facă **18** zise] *T* și zise **20** acesta] *ABCT* acela | Și cine] *T* Cine **21** întru el] *T* într'însulŭ | *T lipsește* lui | vezi] *T* vezi pre elŭ **22** acesta] *T* acela.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 18.

Domnulŭ Dumnezeu şi mântuitoriulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ (182) grăindŭ Iudeilorŭ, şì sineşi se arătà tocma cu Dumnezeu tatălŭ, şi grăiià că «mai de nainte, până Avraamŭ n'au fostŭ, eu sântŭ». Şi cu îndrăznire fariseii obliciià, şi cărtularii împreună, iară ei cu urgie şi cu mânie împlură-se, şi dàrji arătară-se, şi turburară-se, şi luară pietri să arunce într'însulŭ. Iară Hristosŭ ferì-se de acolo, şi pre mijlocŭ de ei nevăzutŭ eşi den beseareca, aşa prostŭ; nici o năpaste aveà de cei ce goniià pre elŭ, Iudeii. Că spre vindecarea orbului veniià, ca să se încredinţeaze ce erà grăită de elŭ, ca a fariseilorŭ şi a cărtularilorŭ graiure să le moae, şi iuţimea lorŭ şi necredinţa, cu această znamenie. Iară ucenicii fură spământaţi, că nu ştiià de vedearea orbului, ce întrebà:

(Evanghelie) «*Doamne, ce-au greşitŭ acesta, sau părinţii lui, de-au născutŭ orbŭ?*»

(Tâlcŭ) Că auzise amu pre Hristosŭ cătră celŭ bolnavŭ grăindŭ: «Iată că eşti sănătosŭ, şi de acmu să nu mai greşeşti!» Că văzură orbulŭ, şi ştiià că aş'au născutŭ. Mirà-se, şi pururea ispitiià să înţeleagă. Iară Domnulŭ desfăcù lorŭ neştiinţa, răspunse şi zise: «Nici acesta au greşitŭ», — că den născută amu erà orbŭ, şi cumŭ iaste să poată să greşască încă nenăscutŭ? — «nice părinţii lui n'au greşitŭ», — ca dereptŭ aceaia orbŭ să se nască. Feciorii amu dereptŭ părinţii nu iau osândă, că nedereptŭ iaste, unii să greşască, iară alţii să ia osânda. Şi feciorii, nemică greşindŭ, şi să pue greşalele părinţilorŭ pr'înşii, nu iaste dereptŭ. Că grăiaşte proroculŭ Ezechiilŭ: «Nu va fi de acmu împreunare cuvintelorŭ, ca părinţii să mănânce mearele, şi dinţii feciorilorŭ să strepezească. Ce, viu Domnulŭ, şi viu sufletulŭ mieu, că de acmu n'are a fi aceasta, unii să greşască, iară alţii să fie munciţi, ce cela ce gre|şaşte, acela va fi muncitŭ». Şi lu Moysi puse (183) Dumnezeu leage, grăì că «n'are a murì părintele dereptŭ feciori, ce sufletulŭ ce-au greşitŭ, acela are a murì».

(Evanghelie) «*Ce să se ivească lucrulŭ lu Dumnezeu spre elŭ*».

---

2 слово, ЗЇ. *tipărit cu roşu şi de-asupra tipărit cu negru* ЅІ, *îndreptându-se astfel cifra greşită.*

(Tâlcŭ) Acestŭ cuvântŭ alŭ evangheliei, nu după vina aceasta grăiaşte-se aşa, ce arată, că nici amu dereptŭ aceasta acelŭ omŭ născù-se orbŭ, ce să se ivească lucrulŭ lu Dumnezeu spr'insulŭ. Ce cu făptura lucrului aşa se tâmplă, că cu vindecarea amu, a orbului, proslăvì-se Dumnezeu, şi se iviră lucrurile lui. Depre sineşŭ zise aceasta Hristosŭ, nu de Dumnezeu tatălŭ, că a aceluia slavă ivită erà. Dereptŭ aceaia şì grăiaşte:

(Evanghelie) «*Mie mi se cade să lucrezŭ lucrulŭ celuia ce m'au tremesŭ*».

(Tâlcŭ) Nu iaste amu mărie puţină, ca ziditoriulŭ cunoscutŭ să fie, pentru unulŭ feciorŭ, fiiulŭ şi cuvântulŭ lu Dumnezeu, şi lucrulŭ să lucreaze celuia ce l-au tremesŭ, cela ce cu elu e întru o fire şi nevăzutulŭ părinte.

(Evanghelie) «*Până iaste zio, că va venì noaptea, cândŭ nimea nu va puteà lucrà*».

(Tâlcŭ) Până stă amu această viaţă, lucrat-au dereptŭ noi Domnulŭ. Cu seamne şi cu ciude sântŭ lucrurele lui, ca şì noi să creademŭ întru elŭ, şi viaţă să avămŭ în numele lui. Că va venì noaptea, oprirea lucrului (ce se zice, sfârşitulŭ vieţiei fieşŭ-căruia de noi), şi va venì acelŭ veacŭ ce va să fie, cândŭ nici credinţa va biruì, nici lucrulŭ. Acicea amu iaste lucrurele a toate znameniile şi credinţei şi cugetelorŭ şi nevoinţa spăseniei noastre, iară acolo numai răspunderea a dereptului judeţŭ, de va grăì: «Veniţi, blagosloviţii de părintele mieu, de moşteniţi ce e gătită voao împărăţie, şi a veacilorŭ dulceaţă!» şi va zice: «Duceţi-vă, blăstemaţi-
(184) lorŭ, în foculŭ de vecie şi întru nesfârşită mu|ncă şi chinŭ!»

(Evanghelie) «*Cândŭ întru lume sântŭ, lumină sântŭ lumiei*».

(Tâlcŭ) Lumină a fi pre eluşŭ grăiaşte Hristosŭ, derep'ce luminează cu cugetulŭ inimilorŭ credincioşilorŭ, şi lumină ochilorŭ oamenilorŭ dăruiaşte.

(Evanghelie) *Aceasta zise, scuipì la pământŭ, şi făcù tină de scuipitŭ, şi unse cu tina ochii orbului, şi zise lui: «Du-te de te spală în fântâna Siluamului»*.

(Tâlcŭ) Ţărână luò den pământŭ Hristosŭ, de zidì, nefiindŭ ochii orbului. Arată şi iveaşte, că a sufletului tărie acesta iaste, de dă cu fire. Şi acesta iaste ce dentâi au ziditŭ omulŭ den ţărână. N'au mestecatŭ cu apă, ce cu scuipitŭ, ca să se cu-

noască că dulceața toată den scuipirea preacuratului și dumnezeescŭ rostŭ au fostŭ. Tremease-lŭ și în fântâna Siluamului, ca să arate prostiia și bună mintea orbului, cu vrearea acestuia și nu cu vreo păreare, ca să aibă mulți spre mărturiia vindecareei, că mulți timpinară orbulŭ, ducându-se la Siluamŭ: ochii erà unși cu tină. Această fântână a Siluamului, afară de cetatea Ierusalimului erà. Și de această spunere, așa spunŭ:

Oarecândŭ, proroculŭ Isaia boliià și erà cu puținŭ sufletŭ. Rugă-se să bea apă, și aciiașŭ tremeasă fu lui apă dela Dumnezeu. Fu aceasta în zilele lu Ezechia împăratŭ, că încungiurase păgânii cetatea Ierusalimului, și oamenii iudeești periià de scădearea apei. Iară proroculŭ rugă-se, și eșì apă. Cândŭ mergeà Jidovii tremeși de proroculŭ, eșiià apa, iară cândŭ mergeà păgânii, nu se aflà apă nemică. Și murì Isaia proroculŭ. Îngrupară elŭ Jidovii acolo, ca dereptŭ ruga lui, apa să nu scază.

(Evanghelie) *Vecinii vedeà pre elŭ că mai de nainte erà orbŭ, grăiră: «Au nu iaste acesta cela ce ședeà de cereà?» Alții grăiră că «acesta iaste», iară alții grăiră: «Ba, ce iaste de seamănă lui». Iară elŭ grăì că «eu sântŭ!»*

(Tâlcŭ) Știià pre or|bulŭ și chipulŭ obrazului lui, cumŭ (185)
erà mai den nainte, și-șŭ aduceà aminte. Ochii lui acmu văzură deșchiși, și nu crezură că iaste elŭ. Preaslăvită e această ciudă, și spre necredință purtà pre ei. Și vecinilorŭ amu așa le se păreà. Atunce orbulŭ acesta darulŭ cela bunulŭ nu ascunse, ce cu îndrăznire grăiià că «eu sântŭ!» și vindecarea aiavea propoveduiià.

(Evanghelie) *Întrebară elŭ, grăiră: «Cumu ți se-au deșchisŭ ochii?» Răspunse acela și zise: «Un omŭ, ce-lŭ cheamă Isusŭ, tină făcù și unse ochii miei, și-mi zise: «Du-te în fântâna Siluamului și te spală. Și merșŭ de mă spălai, și văzŭ».*

(Tâlcŭ) Mirară-se Iudeii și se spământară auzindŭ orbulŭ. Și cu adevărŭ întrebară elŭ, ce grăește de acelŭ omŭ ce-au lucratŭ așa. Iară elŭ cu adevărŭ mărturisì, cu îndrăznire, adevărŭ zise. Omŭ pre glasŭ și pre țărână ce unse, păreà-i-se că va fi. «Ce, cumu-mŭ zise, eu și făcui, și iacătă că văzŭ!»

(Evanghelie) *Ziseră lui: «Unde iaste acela?» Și grăì: «Nu știu».*

Și-lŭ duseră elŭ cătră farisei atunce, orbulŭ. Erà Sâmbătă, cândŭ făcù tină și deșchise ochii lui.

(Tâlcŭ) Că urîse Iudeii pre Hristosŭ, și iară râvniià de bunŭ darŭ ce dăruise orbulŭ și de ciudese ce erà spr'insulŭ. Căutà pre elŭ să-lŭ afle și cătră arhierei să-lŭ ducă. Ce nu aflară elŭ, derep'ce că Hristosŭ nu vrea să fie aproape de cei ce vindecà, să se afle. Că nu erà iubitoriu de slavă, nici iubiià să-lŭ cinstească, ce tutindinea, întru toate, cu mândrie se arătà. Dusără acesta, ce erà oarecândŭ orbŭ, cătră farisei, și întrebară elŭ fariseii: «Cumŭ vezi?» Iară elŭ cătră ceia ce auzise mai den nainte, curândŭ iară grăi: «Tină puse spre ochii miei, și mă spălai, și văzŭ». Fariseii ziseră:
(186) «Vedeți Isusŭ, ce lucrează Sâmbăta! Cu tină | unge, ca orbulŭ să vindece». Nu cugetà fariseii, derep'ce făcù tină; judecă-lŭ și-lŭ osândescŭ, cu fără-minte și cu nedereptŭ urăscŭ pre elŭ.

(Evanghelie) *Grăiră unii den farisei: «Acestŭ omŭ nu iaste dela Dumnezeu, că Sâmbăta nu păzeaște». Alții grăiià: «Cumŭ poate omŭ păcătosŭ aceaste ciudese să facă?» Și sfară erà într'înșii.*

(Tâlcŭ) Și de pâră ce erà între ei, nimea nu cutezà aiavea să zică ce va vrea. Și spre orbulŭ iară se adunară, și întrebară elŭ càți bună-slăvire în Hristosŭ aveà: «Tu ce grăești de tineșŭ, c'au deșchisŭ ochii tăi?» Elŭ zise că «prorocŭ iaste». Acestŭ nume întru Iudei cinstitŭ erà.

(Evanghelie) *Nu crezură Iudeii de elŭ, c'au fostŭ orbŭ și veade, până chemară părinții lui, și întrebară ei, grăiră: «Acesta iaste feciorulŭ vostru, ce voi grăiiați c'au născutŭ orbŭ? Cumŭ amu acmu veade?»*

(Tâlcŭ) Iară nu crezură fariseii că orbŭ au fostŭ și vindecare lui Hristosŭ dăruise. Și părinții lui întrebară; nu crezură pre vecini. Mai vârtosŭ vrea ei să ascunză ciuda; ce mai multu o iviià. Și părinții aiavea spuneà-le. Nu ziseră fariseii cătră părinții lui, că «acesta iaste feciorulŭ vostru, cela ce voi grăiiați că voi l-ați făcutŭ orbŭ. Și până acmu ați spusŭ cuvântulŭ acesta, și cumŭ acmu veade?» Că făceà mincinoși pre părinții orbului, înșelà-i și nevoiià pre ei să se leapede de fecioru-șŭ și să nu grăiască că «veade acmu feciorulŭ nostru». Minciuna amu vrea fi aiavea, că «orbŭ erà întâi» răspunseră părinții lui și ziseră.

(Evanghelie) *Ştimŭ că iaste feciorulŭ nostru, şi orbŭ au născutŭ; cumŭ acmu veade, nu ştimŭ, sau cine-au deşchisŭ ochii lui, noi nu ştimŭ. Şi crescutŭ are acesta, însuşi-lŭ întrebaţi, însuşŭ de elŭ să răspunză. Aceasta ziseră părinţii lui, că se temeà de Iudei. | Că mai denainte sfătuì-se Iudeii, că cine va* (187) *ispovedì elŭ că e Hristosŭ, den beasearecă să fie lepădatŭ. Dereptŭ aceaia părinţii lui ziseră că «crescutŭ are, însuşi-lŭ întrebaţi».*

(Tâlcŭ) Trei întrebări întrebară Iudeii părinţii orbului: de iaste feciorulŭ lorŭ, şi se-au născutŭ orbŭ, şi cumŭ veade? Iară părinţii doao întrebări spuseră, că feciorulŭ lorŭ iaste şi orbŭ au născutŭ. «Cumŭ veade, nu ştimŭ» grăiră, ce feciorulŭ înainte puseră-lŭ, destulŭ credincioasă mărturie. Ziseră: «Cumŭ veade? Au doară iaste tânărŭ sau nesfârşitŭ» ziseră, «să nu înţeleagă cumu se-au vindecatŭ?»

(Evanghelie) *Chemară adoara omulŭ ce erà orbŭ, şi ziseră lui: «Dă slavă lu Dumnezeu! Noi ştimŭ că omŭ păcătosŭ iaste».*

(Tâlcŭ) Aiavea şi fără ruşine nu grăiră orbului să se leapede că Hristosŭ pre elŭ vindecă; pre ascunsŭ aceasta feaceră. Cu bună cinste şi cu obrazŭ curatŭ ziseră: «Dă slavă lu Dumnezeu», grăiià (ce se zice, «spune că nemică nu făcù Hristosŭ pre mine!»). Iară orbulŭ atunce, cu multă îndrăznire răspunse şi zise:

«*Să iaste păcătosŭ, nu ştiu,* nici acmu ispitì-vă-voiu, nici voiu răspunde de aceaia. *Una ştiu, că orbŭ erà, e acmu văzŭ!* Şi cu ciudă spre mine lucră, că den veacŭ nimea n'au făcutŭ aşa». Acestŭ lucru însuşŭ întru sine să socotească, şi să înveaţe voi cu adevărŭ. În multe, în toate chipurile începură a acoperì acea ciudă; ce însăşŭ aceasta adeveritŭ den elŭ pare-mi-se şì alţii să se sfătuiască; dentru aceastea mai vârtosŭ cu tărie fi-vorŭ şi curatŭ luminà-vorŭ.

(Evanghelie) *Ziseră lui iară: «Ce făcù ţie? Cumŭ deşchise ochii tăi?» Şi răspunse lorŭ: «Spus-amŭ voao, şi încă n'aţi auzitŭ. Ce iară veţi să auziţi? Au doară şì voi veţi ucenici să fiţi lui?» Ei ocărîră pre elŭ şi ziseră: «Tu ucenicŭ eşti aceluia, noi lu Moysi sântemŭ ucenici, şi noi ştimŭ că lu Moysi au | grăitŭ* (188) *Dumnezeu. E acesta nu ştimŭ de unde iaste».*

---

9 *Tip.* тѣ *în loc de* tâlcŭ | *Tip.* їюдеии.

(Tâlcŭ) Şi de aceasta mântŭ Iudeii. Că pre Moysi amu nu văzuse, ce den strămoşŭ auzise; iară de Hristosŭ nu auzise, ce văzură. Că cu ochii amu carii vădŭ, mai credincioşi sântŭ decâtŭ ceia ce audŭ. Şi de-ară fi fostŭ lu Moysi ucenici, şì lu Hristosŭ ară fi fostŭ, cumŭ şì însuşŭ grăì lorŭ: «De-aţi fi crezutŭ lu Moysi, fi-vreaţi crezutŭ şì mie».

(Evanghelie) *Răspunse omulŭ ce erà mai den nainte orbŭ şi zise lorŭ: «Una amu aceasta mare minune iaste, că voi nu ştiţi de unde iaste, şi deşchise ochii miei. Ştimŭ că păcătosulŭ nu-lŭ aude Dumnezeu, ce cine va fi cinstitoriu de Dumnezeu şi voia lui face, pre acela ascultă. Că den veacŭ nu iaste auzită, ca să deşchiză cineva ochii orbului den născută. De n'ară fi acesta dela Dumnezeu, n'ară fi pututŭ nemică să facă». Răspunseră şi ziseră lui: «Întru păcate tu născutŭ eşti totŭ, şi tu ne veri învăţà?» Şi scoaseră elŭ afară.*

(Tâlcŭ) Păreà-le că se va lepădà, şi întrebară elŭ. Şi că nu se lepădă, ce mai vârtosŭ propoveduiià şi obliciià pre ei, atunce osândiră elŭ de orbiciune-i, şi împutară lui, şi-lŭ scoaseră afară. Că-lŭ urîră, unde oblicì pre ei întru porţi, şi cuvântulŭ dereptŭ urîtu le fu, şi nu putură să rabde a mişelului şi a săracului oblicire, că se arătă cu îndrăznire pentru adevărŭ. Ce se ruşinară de cuvinte ce grăiră. Aşa e mare adeveritului tăriia, ca şì minciuni multe îngrupate şi neîndrăznite.

(Evanghelie) *Auzì Isusŭ că scoaseră elŭ afară, şi află elŭ, şi zise lui: «Tu creade-veri în fiiulŭ lu Dumnezeu?» Răspunse acelà şi zise: «Cine iaste, Doamne, de să crezŭ într'însulŭ?» Şi zise Isusŭ: «Şi-lŭ vezi pre elŭ, şi grăiaşte cu tine; acela iaste!» Elŭ zise: «Crezŭ, Doamne, şi mă închinŭ lui».*

(189) (Tâlcŭ) | Aşa amu întrebă Hristosŭ pre orbulŭ, ca şì carei vorŭ fi cu nusulŭ să priimească cuvântulŭ den elŭ, Iudeii, derep'ce amu ziseră lui Iudeii: «Dă slavă lu Dumnezeu». Şi aşa de aceasta elŭ tăcù. Şi lăudă pre elŭ Hristosŭ, şi-lŭ priimì. Dereptŭ aceaia nu zise lui cumŭ nu deade slavă lu Dumnezeu, ce-i grăì: «Tu creade-veri în fiiulŭ lu Dumnezeu?», ca să ne învăţămŭ toţi, ca, cine va creade în fiiulŭ lu Dumnezeu, acesta iaste ce dă slavă

---

25 Evanghelie *e tipărit înainte de* şi află elŭ 27 *Tip.* доамне.

lu Dumnezeu; tocma cu cinste cine va cinstì fiiulŭ, acela iaste de cinsteaşte şì părintele.

Să creademŭ şì noi, fraţi, întru ziditoriulŭ şi lucrătoriulŭ şi Domnŭ. Şi să ne închinămŭ lui, că dentru untunearecŭ şi den rătăcire şi den blăstemŭ pre noi au slobozitŭ, ş'au luminatŭ sufletele şi trupurele noastre. Că această lumină întru lume venit-au, să lucrămŭ lucru luminatŭ la vreamea, până iaste zio să lucrămŭ. Iară lucrurile întunecate să le urîmŭ, şi să luomŭ întru minte judecata ceaia ce va să fie. Că va venì noaptea (ce se zice, moartea), cândŭ nimea nu poate lucrâ. Că nu iaste întru iadŭ ispoveadanie, nici iaste acolo pocaanie, nice iaste de-aciia spăsenie, ce de acicea iaste să câştigămŭ.

Acmu e vreamea de-a lucrarea şi de-a semănarea, şi să neguţămŭ până stă târgulŭ. Şi acmu, cu bună nevoinţă să ne nevoimŭ, cu multă trudă şi cu postulŭ. Să semănămŭ cu toată inema, ca după aceasta să ne răposămŭ, cu veselie să secerămŭ. Că adunare iaste într'aceaia vreame, nu de-a lucrarea. Că cine va semănà acicea, acela va aveà a secerà întru veacii ceia ce vorŭ să fie. Să semănămŭ sufletului sămânţă sufletească, să semănămŭ cu inimi milostivnice blânzie şi umilenie, dragoste şi lungă răbdare, îndrăgirea oamenilorŭ cu dulce milostenie şi miluirea, | pace, bucurie şi sfinţie. Că (190)
fără de aceastea, nimea nu va aveà a vedeà Dumnezeu.

Să nu ne lenimŭ, ce să învăţămŭ pre toţi. Şi la lumină să dereptaţi ceia ce-au orbitŭ, spre lucrurele cealea bunele şi spre adeveritură şi spre creştinătate, şi mai vàrtosŭ spre această slujbă sufletească să-i tocmiţi. Că datori sânteţi să daţi răspunsŭ lu Dumnezeu şi pururea să lucraţi lucrulŭ lu Dumnezeu. Şi de ce cui ce trebuiaşte, să daţi pururea, şi să cugetaţi de ce nu le soseaşte, şi să miluiţi pre ei. Şi cu totŭ lucrulŭ cela bunulŭ să ogodimŭ lu Dumnezeu şi să facemŭ, şi de realele amu cealea multele să ne ferimŭ. Pururea amu să ne învăţămŭ de ceale bune, ca realelorŭ să nu ne învăţămŭ, ca mintea să nu răpause, ce pururea să fie rădicată. Şi datori sântemŭ, totŭ bine să lucrămŭ. Marele apostolŭ

---

20 *Tip.* не вѿ съ фїе   23 *Tip.* кѹ   34 *Tip. la sfârşitul rândului,* рѣлелѡ, съ, *iar la începutul rândului următor* сънѹне   36 *Tip.* сѹлѹкрѫлик.

Pavelŭ aşa ne zice: «Cela ce nu va lucrà, să nu mănânce». Iară de ne va aflà noi Domnulŭ pururea lucrândŭ bine, şi vămŭ îndrăznì spre adevărŭ, să ştiţi că vămŭ fi priimiţi şi va ajutà noao şi va izbăvì pre noi de năpăşti şi de cuvintele ceale realele şi de cei ce ne dosădescŭ şi urăscŭ pre noi, văzuţi şi nevăzuţi vrăjmaşi. Şi la judecată da-va noao frâmseaţea lui ceaia neputreda. Şi întru dumnezeescul răpausŭ duce-va noi, şi cu a lui împărăţie şi dulceaţă dăruì-va noi. Ce lui să ne spodobimŭ toţi noi, şi destoinici să fimŭ, cu dulceaţă şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Isusŭ Hristosŭ, cu nusulŭ părintele împreună şi sfântulŭ duhŭ, slava şi ţinearea şi închinăciune, şi acmu şi pururea şi întru veacii de veacŭ, aminŭ.

Cuvânt la Înălţarea Domnului, din proroci arătat.

Vino acmu cu duhulŭ, luminate proroce Zaharie! Începutulŭ cuvântului dă noao, dentr'a ta prorocie, de suirea la ceriu a Domnului şi mântuitoriului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ,
(191) nu cu pildă, ce aiavea | de ce-ai spusŭ noao grăindŭ: «Adecă,
Dumnezeulŭ nostru vine întru slavă den războiu, den stolulŭ lui, şi toţi sfinţii lui cu nusulŭ. Şi sta-vorŭ picioarele lui spre codrulŭ Eleonului, dereptŭ Ierusalimŭ, spre răsăritŭ». Vămŭ de-aciia dela tine să ştimŭ; iară de războae ce-au fostŭ spre draculŭ diavolulŭ, dela Isaiia văzătoriulŭ de Serafimi să înţeleagemŭ, că însuşŭ Domnulŭ Dumnezeulŭ nostru, Isusŭ Hristosŭ, singurŭ înglotì-se spre toate tăriile drăceşti şi puterile untunearecului surpă. Că «călcai», zice, «în măniia mea, şi stricai eale întru mâniia mea, şi toate veşmintele meale cruntai cu biruirea. Deştinşŭ şi până în vistiiariulŭ vrăjmaşului mieu, şi cu toată tăriia izbăvii-i cu braţulŭ mieu; dară nu oamenii miei, aceia sântŭ feciorii miei!» Aceastea toate de munca Domnului şi de deştingerea lui întru iadŭ zise-au fostŭ, că acolo biruì putearea untunearecului cu crucea, şi scoase totŭ nărodulŭ a lu Adamŭ, cu toate, moşiia limbilorŭ. Că oamenii, cheamă-se toate limbile, dereptŭ păcatele lorŭ

---

13 *Titlul slavon:* Сло́во на въꙁнесе́нїе гн҃е. ѿ проро́ческꙑ ѹ҆каꙁанїе.

surpaţi în iadŭ, iară feciorii, cheamă-se carei întru leage sfârşitu-se-au, ce prespre toţi se erà împărăţitŭ păcatulŭ, cu putearea morţiei, dela Adamŭ până la Hristosŭ. Surpă ei întru fundulŭ iadului, de-i puse ei cu ferecăciunea sărăciei şi a fiarălorŭ. Că pentru fără-legile lorŭ smeriră-se. Ce sfărâmă uşa iadului Hristosŭ, şi den nevoia lorŭ izbăvì pre ei, şi legăturile lorŭ rupse. Scoase-i den untunearecŭ şi den umbra morţiei. Şi de patruzeci de zile aceasta împărţit-au, pentru dobânda, bucuriia sa. «Bucuraţi-vă», zice, «cu mine, că aflai scula ceaia pierduta» (ce se zice, sufletele a totŭ omulŭ). După moşiia-şŭ limbilorŭ, şì în loculŭ cela frumosulŭ ale lui lăcuite băgă-i: unii în rai | cu razboiniculŭ, e alţii cu Adamŭ în piştea Edemului, (192)
iară alţii cu Avraamŭ, întru viaţa lăcuirei de vecie. Şi toate limbile întru a lui lumină, la apa de răpausŭ sălăşuì-i. Pentru toţi carei cu trupulŭ au căzutŭ înşelăciunei şarpelui, dereptŭ aceştea, trupulu-şŭ Isusŭ muncì. Iară după lucru, fiecăruişŭ în zioa de apoi va plătì, cândŭ va venì să judece toată lumea. Aceastea de îngerŭ către apostoli, la codrulŭ Eleonului, zise fură, că zise: «Bărbaţii Galileiului, ce staţi de căutaţi la ceriu? Şi acesta iară va venì întru slava dumnezeiei sale, să judece a toată lumea şi să plătească cuişŭ după lucrulŭ lui». Iară sfinţii proroci şi preapodobnicii şi dereptţii, cu eluşŭ la ceriu, întru sfânta cetate, duce-i-va.

Şi ce-amŭ scosŭ, dentru a lu Dumnezeu carte spunemŭ, că noi nu sântemŭ făcători de cuvântŭ, ce după alŭ prorocescului şi apostolescului cuvântŭ meargemŭ, ceia ce-au slujitŭ Dumnezeului cela viulŭ. Că lorŭ duhulŭ sfântŭ întru scriptură aşa le-au zisŭ, credincioşilorŭ spre spăsenie, iară necredincioşilorŭ spre piiardere. Să meargemŭ şì noi, fraţilorŭ, la codrulŭ Eleonulŭ, cu mintea, şi să vedemŭ toate preaslăvitele câte se-au făcutŭ spre elŭ, că spre acelŭ codru însuşŭ Hristosŭ, Dumnezeulŭ nostru, venit-au astăzi. Şi toate sfintele cinuri acolo adunatu-se-au, săboruri de preaoteţi, mulţime de patriarşi, stoluri de proroci, stoluri de apostoli şi credincioşi tari, cu şaptezeci de ucenici ai lu Hristosŭ. Că de ei zice Pavelŭ: «Mai mulţi de a cinci sute de fraţi arătă-se Domnulŭ».

Aceasta se-au grăitŭ ce-au fostŭ la codrulŭ Eleonului,

8 *Tip.* ꙟнарцитъ   20 *Tip.* дѹмнезене.

inaintea lorŭ sui-se Domnulŭ, iară ceia ce-i scoase la ceriu Hristosŭ, in Ierusalimulŭ de susŭ, auzi Matthei ce grăiaşte
(193) de aceia: «Şi multe trupuri răpo|sate ale sfinţilorŭ sculară-se şi intrară după inviere întru sfânta cetate» (ce se zice, întru alŭ ceriului Sionŭ). Văzătoriu acelorŭ fost-au Pavelŭ, cândŭ până la alŭ treilea ceriu răpit au fostŭ.

Ce acealea să lăsămŭ, ce de văznesenie să grăimŭ şi de ce-au fostŭ là codrulŭ Eleonului. Acolo amu îngereştile tării şi voinicamea arhanghielilorŭ, unii nuori, cu arepile vânturi adoceà la rădicarea de pre pământŭ a lu Hristosŭ, Dumnezeulŭ nostru. iară alţii scaunulŭ de heruvimi gătiià. Dumnezeu tatălŭ aşteptà-lŭ, cela ce elu-lŭ aveà mai de nainte întru sine cu eluşŭ. Iară duhulŭ sfântŭ ziceà tuturorŭ îngerilorŭ lui: «Luaţi uşa ceriului, de să între împăratulŭ slaveei. Ceriulŭ să se bucure, a saşŭ lumină înfrâmseţându-şŭ, de să se blagoslovească de alŭ săŭ făcătoriu, cu trupulŭ pren lăuntrulŭ aceii uşi spre nuori suindŭ». Pământulŭ să se bucure văzândŭ spre elŭ aiavea Dumnezeu îmblândŭ, şi toată lumea să se înfrâmseţeaze, de ai Eleonului codri luminându-se. Că spre acela ingerii cu sfinţii apostoli, pre zisa lu Dumnezeu tatălŭ, impreunară-se, de aşteptà a fiiului venire.

Dereptŭ aceaia, acestŭ praznicŭ mai vârtosŭ de alalte cinstitŭ fu noao, şi acestŭ codru mai luminatŭ fu decâtŭ codrii Sinaei. Că spre acela amu nevăzutŭ deştinse, iară spre acesta aiavea se arătă. Că pre alŭ Sinaei cândŭ deştinse, pre toţi-i spărè, derep'ce că codrulŭ totŭ ardeà cu focŭ, cu fulgere şi cu tunete. Cine se apropiià cătră codru, elŭ muriià; numai cu unulŭ singurŭ, Moysi, grăiià Dumnezeu. Iară spre alŭ Eleonului, cu untunearece de sfinţi deştinse Hristosŭ, toţi-i sfinţi, şi pre toţi mângâiià. Că se lumină Eleonulŭ ca soarele. Sfintele cinuri spre ei Hristosŭ aveà. Şi într'aceale tunete şi fulgere, glasurile
(194) proroceşti auziià-se, şi cu bucurie | cântà, grăindŭ: «Înalţi-te cu tăriia ta. Doamne! Cântămŭ şi preacântămŭ slava ta!» Îngerii toţi ascuţiră-se grăindŭ: «Strigaţi lu Dumnezeu totŭ pământulŭ! Cântaţi şi preacântaţi numelui lui!» Patriarşii început cântare: «Adecă, Dumnezeulŭ nostru înălţă-se, că împăcă amândoi intr'una, şi impreună amândoi, pământulŭ cu ce-

---

28 Tip. лѧ́мнзꙋ.

riulŭ!» Iară preapodobnicii strigă: «Înalță-te la ceriu, Doamne, și prespre totŭ pămâtulŭ slava ta!» Derepții, cu mare glasŭ, strigà: «Înalță-te, judecătoriulŭ pământului, ca și noi în lumina feaței tale să îmblămŭ!» Iară Davidŭ, ca un mai bătrânŭ, tocmeaște cinurele, cântările, cuvintele, grăiaște: «Toate limbile bateți cu mânile, strigați lu Dumnezeu cu glasŭ de bucurie», ca să se înalțe întru strigări Domnulŭ, și glasuri de buciune! Toate glasurile săvârșaște-le Pavelŭ, grăindŭ: «Cine sui la ceriu, pre Hristosŭ să deștingă?» Ce acesta iaste ce-au deștinsŭ, și iară se suì desupra tuturorŭ ceriurelorŭ, că acolo erà beseareca limbilorŭ, ce se obricise lu Hristosŭ. Și acela acmu suindu-se la ceriu cine-lŭ văzură, scârbiià și suspinà dela inimă cu a lu Solomonŭ strigare: «Rănită iaste dragosteei tale, ginere alŭ ceriului. Nu mă ustenii după tine, și zile de răpausŭ nu iubii. Și ca un adusŭ dragŭ strigŭ să mă sărute den sărutarea rostului lui». Cu nușii și apostolii, câți căutà spre alŭ lorŭ învățătoriu și Domnului, ca feciorii beseareciei, cu jale grăià: «Doamne Dumnezeu, nu lăsà noi săraci, ceia ce-ai iubitŭ, ca un milostivŭ, ce tremite, cumu te-ai făgăduitŭ noao, preasfântulŭ alŭ tău duhŭ!» Cătr'înșii răspunse Isusŭ, cu milă mângâià-i: «Șădeți în Ierusalimŭ, că eu mă ducŭ cătră părintele mieu și Dumnezeulŭ vostru, și voiu tremite, cum m'amŭ făgăduitŭ voao, altŭ mângâitoriu, duhulŭ mieu | și alŭ părintelui». Și rădică mânile și blago- (195)
slovì ei. Și aceasta zise, înălță-se la ceriu, și aceia închinară-se lui. Și nuorŭ luminatŭ luò pre elŭ den ochii lorŭ. Suì-se amu, zice, spre heruvimi, și zburà spre arepile vântului. Că aveà cu elŭ Domnulŭ și suflete omenești, de le suì la ceriu în darŭ părintelui său. Și în Ierusalimulŭ-de-susŭ sălășuì-i. Aceastea den ale Ieremiei înțeleage-vămŭ, grăindŭ: «Sufletele cealea ce draculŭ duseаse-le întru fără-fundŭ, acealea Domnulŭ la ceriu scoase-le». Zise: «Sculați-vă, să ne suimŭ la Sionulŭ-de-susŭ». (Acesta iaste alŭ ceriului Ierusalimŭ). E înainte-i curà tăriia îngerească, cu frică și cu bucurie vrea să deșchiză ușa ceriului. Ce ușarii de susŭ apărară, strigândŭ: «Aceasta e ușa Domnului, ca nimea de pre pământŭ să nu vie acicea,

---

17 *Tip.* кѣо̑у́тà **18** *Tip.* бєсѣ́чї́єн **20** *Tip.* кътрѫ́шнїн **23** *Tip.* ко́у | мамь | *Tip.* мѫ̑нгѫторю.

că noao au pusŭ Dumnezeu, ca să nu treacă. Iară acmu ne mirămŭ văzândŭ omŭ spre scaunulŭ heruvimescŭ şezândŭ, şi mainte de serafimi». Sârguiià-se această uşă să treacă. Iară îngerii spuseră a fiiului lu Dumnezău tăriia şi cinstea, cu trupŭ omenescŭ îmbrăcatŭ, şi: «Să nu porecliţi voiei lu Dumnezeu! Toate cu mândrie-le au fostŭ, când au deştinsŭ pre pământŭ». Ziseră: «Nemică n'amŭ sâmţitŭ. Şi adecă, că poartă chipŭ de robŭ de se sue», aceia ziseră; «nu vămŭ fi plecaţi, de nu vămŭ auzì cuvântulŭ lu Dumnezeu». Atunce strigă Hristosŭ: «Deşchideţi mie uşa dereptăţiei, şi să întru pren ea, să spui părintelui mieu de ce-amŭ lucratŭ pre pământŭ ş'amŭ chinuitŭ». Şi cunoscură toate tăriile ceriului glasulŭ Domnului, căzură de se închinară, grăiră: «De nu te-amŭ văzutŭ, Doamne, pre tine deştingândŭ, acmu ne închinămŭ suindu-te întru slavă!». Şi duhulŭ sfântŭ eşì la tim-
(190) pinare, petrecândŭ sineşŭ întocma fiiu | lu Dumnezeu. Şi cinste-i făcù, grăì: «Să se închine lui toţi îngerii lu Dumnezeu!» Iară însuşŭ Dumnezeu tatălŭ strigă celui ce veniià cu trupŭ: «Fiiulŭ mieu eşti tu. Şezi de-a dreapta mea. Adecă, scaunulŭ tău, Dumezeu în veaci de veacŭ. Ale tale sântŭ ceriurile şi alŭ tău e pământulŭ lumiei, şi sfârşitulŭ ei tu întemeiaşŭ». Şi-lŭ puse în scaunŭ părintele, şi cu a sa dreaptă cunună-lŭ, cântândŭ heruvimii aşa: «Pus-ai în capulŭ lui cunună de pietrile cealea bunele, cu slavă şi cu cinste cununaşŭ elŭ, slavă şi mare frâmseaţe puseşi spr'insulŭ». După aceaia săvârşaşte: «Unse-te cu untulŭ fireei dumnezeeşti», cumŭ zice şi slujaşte Davidŭ: «Dereptŭ aceaia unse-te, Doamne, Dumnezeulŭ tău cu untulŭ bucuriei, mai vârtosŭ de soţii tăi». Pre adevărŭ, acestŭ praznicŭ plinu e de bucurie şi de veselie: bucurie la ceriu, suindu-se Hristosŭ cătră tatălŭ; pre pământŭ veselie a toate făpturile, că se înnoiră den putrejune.

Aşijderea şì noi, fraţilorŭ, veniţi, să ne bucurămŭ Domnului, înălţatului la ceriulŭ ceriurilorŭ, la răsăritŭ, şezândŭ elŭ a dereapta tatălui. Să ne închinămŭ, c'au priimitŭ toată putearea în ceriu şi pre pământŭ, să ne rugămŭ împărăţitoriului cu tatălŭ, să-i aducemŭ credinţă ca darurile, să nu ne arătămŭ înaintea lui deşărţi în zioa de praznicŭ, ca să priimimŭ dulceaţa lu Dumnezeu. Astăzi amu Hristosŭ alŭ său tuturora împarte, daruri dândŭ tatălui, aducândŭ lui

întru jărtvă trupu-şulŭ, trimeţindŭ apostolilorŭ sfântulŭ duhŭ, ducândŭ sufletele sfinţilorŭ proroci întru împărăţie ceriului, împărţindŭ ucenicilorŭ a susului cetate sălaşuri, deşchizândŭ derepţilorŭ raiulŭ, cununândŭ ceia ce se-au muncitŭ legiu- | itorii, tremeţindŭ răbdătorilorŭ de muncă dulceaţă, dândŭ ar- (197) hiereilorŭ ce cereà de alŭ sufletului folosŭ. Şi lasă păcătoşilorŭ păcatele, miluiaşte toţi carei facŭ voia lui şi păzescŭ învăţătura lui, tremeate domnilorŭ noştri sănătate trupurelorŭ şi sufletelorŭ spăsenie şi spre vrăjmaşi biruire, întăreaşte besearecile, înmulţeaşte ai besearecei, cinste face cărorŭ slujăscŭ ei şi preuţilorŭ şi diaconilorŭ, osfinţeaşte mănăstirele şi proslăveaşte egumenii, şi întăreaşte spre răbdare monahii, blagosloveaşte creştinii, micii şi marii, measerii cu bogaţii, robii şi slobozii, bătrânii cu tinerii şi muerile cu featele.

Să venimŭ şi noi, fraţilorŭ, întru sfânta besearecă, să mărimŭ Hristosŭ, Dumnezeulŭ nostru, cela ce dă noao viaţă, să-lŭ proslăvimŭ! Şi după acealea ne-au făgăduitŭ împărăţiia ceriului. Să înălţămŭ numele lui împreună, ca să tremeaţă noao sfântulŭ alŭ său duhŭ, că aceluia amu sântemŭ robi, şi aceluia slava şi cinstea şi închinăciune să-i tremitemŭ, cu tatălŭ şi preasfântulŭ dulcelui şi de viaţă făcătoriu duhului, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a şaptea, a sfinţilor părinţi.

Evanghelie de la Ioan, zaceala 56.

(Ioan XVII, 1). *În vreamea aceaia, rădică Isusŭ ochii lui la ceriu şi zise: „Părinte, vine ceasulŭ; proslăveaşte fiiulŭ tău, ca şi fiiulŭ să te proslăvească. (2) Că ai datŭ lui puteare a toate trupurile, de toate ce-ai datŭ lui,*

---

12 *Tip.* мнихїи **16** *Tip.* нѡа **23-24** *Titlul slavon:* нед҃ѣлѧ, з҃. ст҃ыхъ ѿцъ. Єѵ҃лїе, їѡ. гл҃а, нѕ҃. **28** a *îndreptat în* spre.

Variante: 26 ceriu] *ABC* ceri **27** tău] *T*3 său | fiiulŭ să] *T* fiiulŭ tău să | să te proslăvească] *T*3 să proslăvească tine | Că ai] *T* Şi cum ai **28** a toate] *T* spre toate | trupurile. De] *T* trupurile, ca de.

dă lorŭ viața de veaci. (3) Aceasta iaste viața de veaci, de să știe tine unulŭ adeveritŭ Dumnezeu și acela ce-ai tremesŭ, Isusŭ Hristosŭ. (4) Eu te proslăvescŭ la pămăntŭ, lucrulŭ sfârșii ce-ai datŭ mie de să facŭ. (5) Și acmu proslăveaște-mă tu, părinte, la tine însuți, cu slava (198) *ce amŭ la tine, mai de nainte, | până lumea n'au fostŭ. (6) Arătai numele tău oamenilorŭ ce-ai datŭ mie den lume. Ai tăi erà și mie i i-ai datŭ, și cuvântulŭ tău păziră. (7) Acmu înțeleaseră că toate câte-ai datŭ mie, dela tine sântŭ. (8) Că graiurele ce-ai datŭ mie, dau lorŭ; și aceștea priimiră, și înțeleaseră adevărŭ că dela tine eșii, și crezură că tu m'ai tremesŭ. (9) Eu de aceștea rogŭ; nu de lume rogŭ, ce de aceștea ce-ai datŭ mie, că ai tăi sântŭ. (10) Și ale meale toate, ale tale sântŭ, și ale tale, ale meale. Și mă proslăvii întru ei. (11) Și de acmu nu sântŭ întru lume, și aceștea în lume sântŭ, și eu cătră tine vii. Părinte sfinte! păzeaște ei în numele tău, ce-ai datŭ mie. (12) Păzii și nimea dentr'înșii nu perì, numai fiiulŭ pierdură, ca scriptura să se izbândească. (13) E acmu cătră tine vii, și aceasta grăescŭ în lume, ca să aibă bucuriia mea împlută întru eișŭ".*

Sfârșitul Duminecii.

---

1 dă *îndreptat de două ori: întâi în* deade, *apoi, mai târziu, cu altă cerneală, în* deade-lŭ **2** *Între* ştie *și* tine, *scris de-asupra* pre | acela *îndreptat în* acesta **3** proslăvescŭ *îndreptat în* proslăvii **5** *Între* părinte *și* la *scris de-asupra* de **6** *Între* amŭ *și* la, *scris de-asupra* avutŭ **7** ce-ai *îndreptat în* ceia ce me-ai **8** mie i i-ai *îndreptat în* mie mi i-ai **10** dau *îndreptat în* dedi **12-13** de lume rogŭ *îndreptat în* rogŭ de lume **15-16** *Între* întru *și* lume, *scris de-asupra* această **17** păzeaște *îndreptat în* păzeaște-i pre **18-19** pierdură *îndreptat în* pierderei *(cfr. 187/36)* **19** *Între* acmu *și* cătră, *scris de-asupra* eu **21** împlută *îndreptat în* deplinŭ **22** кóнецъ недѣлѣ.

Variante: 1 dă] *T* deade | viața de] *A* viață în *B* viață de *C* viața în **2** ce-ai] *T* ce-au **3** Eu te proslăvescŭ] *T* Cu *(îndreptat în* Că eu) tine proslăvii **5** la] *T* dela **6** *T lipsește* mai de nainte **8** i i-ai] *ABCT* i-ai **9** mie] *B* miei **10** graiurele] *AC* graiurile **12** rogŭ] *T* rogu-mă **17-18** *Între* mie *și* Păzii *lipsește în Cazania noastră și în B sfârșitul versetului 11, și o parte din versetul 12; după AC:* să fie într'una cumŭ noi. (12) Cândŭ erà cu nușii în lume, eu păzit-amŭ ei în numele tău. Ce-ai datŭ mie **18** nimea] *C* nimenea **21** eișŭ] *T* oi.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 20.

După praznicŭ preaslăvitulŭ Văzneseniei Domnului nostru Isusŭ Hristosŭ, pametea să prăznuimŭ întru această Duminecă sfinţilorŭ şi de Dumnezeu purtători părinţi ai noştri, 318, ce-au fostŭ în zilele lu Constandinŭ cela Marele, împăratŭ creştinescŭ, de se-au adunatŭ spre Aria cela răulŭ; fost-au preutŭ în Alexandriia, de huliià fiiulŭ lu Dumnezeu, Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, adeveritulŭ Dumnezeu. Că e făcutŭ, grăiià necuratulŭ Aria, nu întru o fire cu Dumnezeu şi tatălŭ, şi cum au fostŭ atunce şì cândŭ n'au fostŭ. De acolo, ca un vrăjmaşŭ adeveritŭ, împreună carei ascultase de elŭ, sfântulŭ săborŭ procleţiră-i şi-i lepădară. Mai nainte de aceştea, procleţise pre elŭ sfântŭ Pătru, arhiepisco- | pulŭ Alexandriei măcenicŭ. Şi nemica nu vrea să priimească (199) elŭ, nici în vreamea de munca lui. Mulţi amu plecà genuchele la sfântulŭ, iară sfântulŭ Pătru măcenicŭ grăì că «mi se-au ivitŭ Domnulŭ, de purtà o cămaşe spartă şi-lŭ întrebai: cine ţe-au spartŭ cămaşa? E Domnulŭ zise: Aria mi-o au spartŭ; ce să te păzeşti, să nu priimeşti elŭ, că spurcatŭ iaste», grăiià, «şì în cestŭ veacŭ şì în cela ce va să fie. Şi tuturorŭ zicŭ să se întoarcă dela elŭ. Şi să nu aveţi nici o împreunare cu nusulŭ».

Ruşină amu pre aceasta sfântulŭ săborŭ, şi-lŭ procleţiră, şi toţi carei ascultà de elŭ. E dereapta credinţă creştinească învârtoşară şi întăriră. Întru o fire tatălŭ fiiulŭ propoveduiră, şi făcătoriulŭ a toate, nu făcutŭ, ce Dumnezeu adeveritŭ, ce mai den nainte de veacŭ den tatălŭ născutu-se-au, însă nefăcutŭ, Dumnezeu şi Domnŭ, cumu e sfântulŭ semnŭ

---

2 слоко, к. **3** Văzneseniei *îndreptat în* Înălţăreei **4** pametea *îndreptat în* pamentea **5** *Tip.* пъртъторн, *îndreptat în* purtători *(cfr. 183/37)* **6-7** *Înainte de* împăratŭ, *scris, la margine* întâiulŭ **8** fost-au *îndreptat în* ce au fost[ŭ] | *Între* huliià *şi* fiiulŭ, *scris de-asupra* pre **9-10** Că e făcutŭ, grăiià necuratulŭ Aria *îndreptat în* grăiià necuratulŭ Aria că e făcutŭ **11** şi cum au fostŭ atunce şi cândŭ n'au fostŭ *îndreptat în* că erà oarecândŭ, cândŭ n'au fostŭ **15** să *îndreptat în* să-lŭ **15-16** *Între* priimească *şi* elŭ, *scris de-asupra* pre **16** *Între* lui *şi* Mulţi, *scris de-asupra* că **26** tatălŭ *îndreptat în* tatălui **27** *Tip.* фъкжтóрюла **28** ce *şters de adnotator* **29** nefăcutŭ *îndreptat în* nu făcutŭ | *Între* nefăcutŭ *şi* Dumnezeu, *scris* ce.

alĭĭ credincioșilorŭ dereapteei credinţe, de ispovedescŭ ce iaste вѣрꙋѫ въ їдиного ба, ѿца вьсѐдръжителѣ. Aceşti sfinţi şi Dumnezeu-purtători 300 şi 18, cu suflarea sfântului duhŭ grăiră. Patriarşii carei erà purtători sfântului săborŭ a toată lumea, erà aceştea: Silivestru, papa den Roma, Alexandrŭ den cetatea lu Costandinŭ, Alexandru den Alexandrie, Evstatie den Antiohie, Macarie den Ierusalimŭ.

Acestŭ amu praznicŭ prăznuiaşte beseareca lu Dumnezeu astăzi, şi derepţii sfinţi oteţi, că dereptŭ creştinătatea nevoiră-se. Şi de dereapta şi sfintei credinţe pomeană să aibă în veaci, că curatŭ şi cu mulţemită proslăviră. Iară Aria şi Savelia şi Fotina, şi toţi depreună ereticii, procleţiră-i şi-i lepădară, ca să ştie ereticii, că de însuşŭ cuvântulŭ Domnului grăise-se, că striinaţi făcură-se de fiiulŭ lu Dumne- |
(200) zeu. Despărţiră-se şi se tăiară şi se lepădară de sfântulŭ trupŭ beseareciei lu Hristosŭ, ca neşte şodolane împuţite şi urîte. Dereptŭ aceaia şì cuvintele ceştii evanghelii cetescu-se astăzi.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia, rădică Isusŭ ochii lui la ceriu şi zise: «Părinte, vine ceasulŭ; proslăveaşte fiiulŭ tău, ca şì fiiulŭ tău să te proslăvească».*

(Tâlcŭ) Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ şi Dumnezeu, mergândŭ la muncă, ale îngrupăturiei cuvinte răspunde, şi cătră dragi ucenicii lui grăiaşte că «în lume scârbă veţi avea; ce îndrăzniţi, că eu biruii lumea». Multe şi alte grăì lorŭ, şi cătră nevoia lorŭ învăţă-i să se nevoiască, şi-i îmbărbătă să îndrăznească şi tare să rabde de ce va venì nevoe spr'inşii, şi la rugă să vie, după învăţătură să înveaţe noi, întru năpăşti toate să le lase şi cătră Dumnezeu a alergà. Rădică ochii lui la ceriu, de învaţă şì pre noi aşa să facemŭ şi să căutămŭ acolo de toate realele dezlegătură şi slobozenie.

(Evanghelie) *«Părinte, vine ceasulŭ; proslăveaşte fiiulŭ tău, ca şì fiiulŭ tău să te proslăvească!»*

(Tâlcŭ) Nu caută să ia slavă dela Dumnezeu tatălŭ preaslăvitulŭ fiiulŭ şi Dumnezeu, celŭ ce cu tatălŭ într'una-lŭ

---

2 *Scris, la marginea stângă,* crezŭ întru unulŭ Dumnezău, părintele a-totŭ-ţiitori, *traducerea cuvintelor slavoneşti din text* 3 *Tip.* пъртѫтори *(cfr. 182/31)* | *Între* 18 *şi* cu, *scris* ce 16 *Între* trupŭ *şi* beseareciei, *scris de-asupra* alŭ.

slăvimŭ, întru o cinste şi întru un scaunŭ. Că are pururea toate ale tatălui şi tuturorŭ de toate are a dărui, nu pre vremi şi pre ceasuri, că iaste veacilorŭ făcătoriu şi vremile şi anii întru a lui puteare puse, ce «ceasulŭ» zice cuviinţa vreamiei, ce întru ea socotì să se muncească, şi cu a lui muncă să omorască moartea, şi morţii să învie cu învierea lui ceaia den moarte.

«Vine ceasulŭ», grăiaşte, «vreamea iaste, părinte, să-mi vii | la muncă», şi «proslăveaşte fiiulŭ tău!» Slavă elu se (201) cheamă crucea şi învierea. Că rădică ochii la ceriu şi aşa grăiià, blânzie aceasta făceà. Pre apostoli omeneaşte-i mângâià, derep'ce amu că zise lorŭ: «Întru lume scârbă veţi aveà». Şi tremurà inema lorŭ, şi rădică pre ei iară cu ruga. Că învaţă şi pre noi să nu ne slăbimŭ de sufletŭ întru năpăşti şi în nevoi, ce să alergămŭ cătră Dumnezeu, şi dela elŭ să cearemŭ ajutoriu şi puteare. Că de voe să se amu muncì despuitoriulŭ — şi, ca lu Dumnezeu, nu-i trebuià ajutoriu, ce ca un omŭ făcù aceasta — chip au datŭ noao şi dereptate, să-i biruimŭ cu ruga carei scârbescŭ şi obidescŭ pre noi, văzuţii şi nevăzuţii vrăjmaşi. Că venì amu Hristosŭ nu numai sine să arate, ce şi pre noi să inveaţe în toate lucrurile cealea bunele. Şi cine învaţă, nu numai cuvântŭ să înveaţe datoriu iaste, ce şi cu lucrulŭ.

(Evanghelie) «*Proslăveaşte fiiulŭ său, ca şi fiiulŭ tău să proslăvească tine*».

(Tâlcŭ) Ce se zice: «Descoapere şi arată, părinte, oamenilorŭ, carei nu ştiu şi nu credŭ întru mine, şi arată lorŭ slava ceaia ce amŭ, şi pururea o amŭ dela tine, ca un fiiu adeveritŭ şi Dumnezeu den Dumnezeu adeveritŭ şi den tatălŭ, ca şi fiiulŭ tău să proslăvească tine, ca să facŭ şi eu oamenii să crează şi să cunoască, că aşa iaste tatălŭ mieu şi Dumnezeu, cumŭ sântŭ şi eu, unulŭ născutŭ fiiulŭ tău şi Dumnezeu, întru o fire şi întru o cinste şi întru slavă, că cine-au văzutŭ amu fiiulŭ, văzut-au părintele. Eu amu proslăviiu-mă, că fiiulŭ tău cunoscui-mă; e tu iară proslăvişti-te, că părintele mieu crezuşi-te. Slava adeverită părintelui iaste, | să se crează fiiulŭ lui; iară (202) fiiului iarăşŭ slavă, să fie cunoscutŭ părintelui lui».

(Evanghelie) «*Şi cum ai datŭ lui puteare spre toate trupurile, ca de toate ce-ai datŭ lui, deade lorŭ viaţa de veaci*».

(Tâlcŭ) Slava lu Dumnezeu iaste ceaia ce tuturora şi pururea bunătate dă-le. Nu numai amu întru Iudei venì propoveadaniia, ce prespre toată lumea. Dereptŭ aceaia grăiaşte şi «puteare spre toate trupurile», că propoveadaniia evangheliei spre totŭ omulŭ arată-se cu darŭ bunŭ. Şi dentr'aceasta fi-va viaţă şi spăsenie în vecie. Şi iară, să nu crezură toţi, cu a lorŭ vreare ţinură-se şi întoarseră-se.

(Evanghelie) *«Aceasta iaste viaţa de veaci, de să ştie tine unulŭ adeveritŭ Dumnezeu şi acela ce-au tremesŭ, Isusŭ Hristosŭ».*

(Tâlcŭ) «Adeveritulŭ Dumnezeu» grăiaşte, derep'ce amu că ceia ce se închinà idolilorŭ, dumnezei se chemà aceia, de minţiià, ce dumnezei nu erà, ce hitleanilorŭ şi oamenilorŭ celora răilorŭ şi a drăceascăi oblicire. Iară «unulŭ adeveritŭ Dumnezeu», zicŭ, părintele grăiaşte. A lu Dumnezeu şi a părintelui cunoaştere nu o priimiră niminea, ce numai a fiiului. Cunoaşterea adeverită iaste lucrurele bune şi credinţa, iară credinţa dereptilorŭ, cunoaştere lu Dumnezeu fi-va.

(Evanghelie) *«Cu tine proslăvii la pământŭ, lucrulŭ sfârşii ce-ai datŭ mie de să facŭ».*

(Tâlcŭ) Pre pământŭ, zice, proslăvit-au părintele Hristosŭ, derep'ce amu că în ceriu proslăvitŭ erà şi de îngeri închinatŭ. Iară această slavă, grăiaşte, ce e den oameni slujbă şi închinăciunea ce va fi să aducă lui.

(Evanghelie) *«Şi acmu proslăveaşte-mă tu, părinte, dela tine însuţi, cu slava ce amŭ la tine până lumea n'au fostŭ».*

(Tâlcŭ) Ca să arate noao Hristosŭ taina tocmealei trupului lui, slavă cerşù dela Dumnezeu şi părinte. Că încă |
(203) firea trupului nu se erà proslăvită, nici neputredire erà luată, nici scaunului împărătescŭ nu se erà împreunatŭ; ce după înviere şi după ce se înălţă în ceriu, şi slavei şi neputredului scaunului împărătescŭ împreună-se, şi-lŭ luò. Şi toată lumea închină-se lui.

Arătai numele tău oamenilorŭ: eu de tine spusŭ arătatŭ tuturorŭ oamenilorŭ făcui, şi nici unui omŭ pizmit-amŭ de să nu spuiu învăţătura. Iară să n'au crezutŭ toţi, nu iaste den mine vina, ce pre vrearea celora ce n'au crezutŭ.

---

19 Cu *îndreptat în* Că eu   **23** *Tip.* лáф.

(Evanghelie) *«Ce-ai datŭ mie den lume, ai tăi erà și mie i-ai datŭ, și cuvântulŭ tău păziră».*

(Tâlcŭ) Spre vestire şi tărie grăì ucenicilorŭ aceasta. Arată că cine se va rugà cătră elŭ cu adevărŭ, şi vorŭ creade dereptŭ, şi vorŭ săvârşì sfânta a lui învăţătură, ai lui pururea i va aveà, şi părintele îndrăgì-va pre ei şi-i va miluì şi va grijì d'inşii. Că toate amu ale fiiului, ale tatălui sântŭ; aşijderea ale tatălui, ale fiiului sântŭ. Nu amu acmu le-au luatŭ aceastea fiiulŭ, ce tatălŭ avutu-le-au şi ale fiiului erà.

Că ivii amu numele tău oamenilorŭ: că arătă amu numele tatălui fiiulŭ, derep'ce amu că să şì ştiià elŭ, ce nu ca tatălŭ ştiià, ce ca făcătoriulŭ numai. Şi Jidovii numai ştiià pre elŭ; ce nici aceia toţi. Iară unulŭ născutŭ fiiulŭ şi cuvântulŭ lu Dumnezeu, tatălui, pre pământŭ deaca se ivì, pre tatălŭ lui arătă, şi cuvintele şi lucrurile a cunoaşte pre elŭ oamenilorŭ feace. Că pre eluşi se arătă că e fiiulŭ lu Dumnezeu, aiavea' amu şì tatălŭ arătà.

(Evanghelie) *«Eu de aceștea»,* zice, *«rogu-mă; nu de lume rogŭ, ce de aceștea ce-ai datŭ mie, că ai tăi sântŭ. Și ale meale toate,* | *ale tale sântŭ, și ale tale, ale meale. Și mă proslăvii* (204) *întru ei».*

(Tâlcŭ) Iarăşŭ de ucenici grăiaşte. Multe şi în toate chipurile pre aceştea mângâe, ca să cunoască şì dragostea ce are spr'inşii. Nu numai de aceştea aceasta grăiaşte, ce de toţi carei credŭ în elŭ şi întru învăţătura ucenicilorŭ lui.

Lumea se cheamă oamenii necredincioşi, ce nu sântŭ dumnezei. «Că se striinară», zice, «păcătoşii den maţe. Nu mă rogŭ de aceştea, ce se-au înşelatŭ aceştii lumi, ce de ceştea ce mi i-ai datŭ», ca să nu le pare unora, că curândŭ dată fu lui domnia şi putearea, să grăiască că «ai tăi erà şi ai miei erà, ale tale amu toate ale meale sântŭ, că şì eu amŭ pre ei, şì tu ai, şi neluaţi vorŭ fi, că ale meale toate ale tale sântŭ». Cine va vedeà ceva întru tatălu, aceaia va vedeà şì întru fiiulŭ, nu pre luatulŭ fireei, ce după fire, că cui e tăriia tocma, tocmaşŭ ştie şì firea. Hristosu e amu tăriia lu Dumnezeu şi a lu Dumnezeu mândrie. «Părinte sfinte! păzeaşte ei în numele său» (ce se zice, «cu alŭ tău ajutoriu şi cu firea

---

1 Ce-ai *îndreptat în* ceia ce-ai.

dumnezeiască păziţi să fie)». Ce-ai datŭ mie păzii, şi nimea dentr'înşii nu peri, numai fiiulŭ pierdură».

«Câţe-au fostŭ după mine», grăiaşte Hristosŭ, «nemică nu scăzui, ce păzii pre ei, şi în toate chipurele nevoitu-m'amŭ de a lorŭ tărie. Iară s'au dentru ei peritŭ Iuda, şi alţii mulţi după aceaia, ce se-au lepădatŭ spre piiardere, nimică aceasta până la mine. Nu de mine amu goniţi sântŭ, şi să-i lasŭ delungaţi să fie de calea ceaia dereapta. Ce mi se cădeà amu să facŭ întru ei şi nu feci? Cu sila nu tragŭ eu, nici nevoescŭ! Iară cine va venì cătră mine cu voia lui, nu-lŭ voiu scoate
(205) afară, nici-lŭ voiu împinge, nici-lŭ voiu lăsà carele va | lăcuì bine întru învăţăturile meale. Iară răii şi hitleanii lăsà-i-voiu, să îmbìe înşişŭ în voia lorŭ».

(Evanghelie) «*E acmu cătră tine vii, şi aceasta graescŭ în lume, ca să aibă bucuriia mea împlută întru ei.* (Ca de suflatulu-i duhului sfântŭ să fie în lume ucenicii fără frică şi fără grije, aceasta grăescŭ întru lume, spre mângâiarea acestora, ca să aibă bucuriia mea împlută întru ei)».

(Tâlcŭ) Aceasta amu bucurie şi veselie să avămŭ, fraţilorŭ, întru noi, în toate chipurele să ne nevoimŭ. Şi ce e întru noi de se drăceaşte şi se nebuneaşte draculŭ, să-lŭ surpămŭ, cumŭ şi aceşti sfinţi şi de Dumnezeu purtaţi oteţi, pre Aria şi Savelia, şi carei ajutà acestora.

Să păzimŭ tare, fraţilorŭ, ce sfinţii oteţi aceştea sfătuit-au dumnezeiasca dereapta slăvită învăţătură, şi de aceştea ce-au osânditŭ pre ceia ce-au hulitŭ şi i-au lepădatŭ, să ne întoarcemŭ dela ei, şi să-i urîmŭ. Aceasta iaste viaţa veacilorŭ, ca cu sufletulŭ să înţeleagemŭ şi cu inema să creademŭ şi cu gura să ispovedimŭ unulŭ adeveritulŭ Domnulŭ nostru, Isusŭ Hristosŭ, ce noi, pentru elŭ, Dumnezeu şi tatălŭ cunoscumŭ, şi de viaţă făcătoriulŭ duhulŭ sfântŭ cătră noi vine.

Părinte sfinte, păzeaşte ei, în numele iubitului fiiului tău, cela ce-ai datŭ noao, şi cu dulceaţa viului făcătoriu şi prea sfântulŭ alŭ tău duhŭ. Şi nici unulŭ den noi să piară, den adeveriţii tăi închinătorii sfintei preaputearnică troiţă

---

2 pierdură *îndreptat în* pierderei *(cfr. 181/29-30)* 8 *Tip.* дѣрепта; *între acesta şi* Ce *următor scris de-asupra* că 9 *Între* feci *şi* Cu, *scris de-asupra* ce 22 *Tip.* ѿци.

întru o fire, ce dracii noştri ceia neadurmiţii şi vrăjmaşii ceia iuţii suptŭ picioarele noastre neputincioşi să cază, ca scriptura legiei tale şi porâncile întru noi să se lucreaze şi să se sfârşască. Iară den munca diavolului şi den presurarea şi de cei ce urăscŭ noi, | vrăjmaşii, izbăvimŭ. Şi nevătămaţi să viemŭ, şi în tine să (206)
ne întărimŭ. Şi aşa vieţuindŭ, aveà-vămŭ bucuriia ta împlută întru noi, şi de aceasta împleà-ne-vămŭ. Fără de năpaste şi multă grije aceştii lumi să-i treacemŭ aduncul ŭ, şi la al tău răpausŭ linŭ să venimŭ, că dela tine dau-se toate bunătăţile şi spăsenie, şi ţie slavă dămŭ, tatălui şi fiiului şi sfântului duhŭ, şi acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca Rusaliilor.

Evanghelie de la Ioan, zaceala 27.

(Ioan VII, 37). *În zioa de apoi, mare praznicŭ, stătù Isusŭ şi strigà grăindŭ: „Cine va fi însetoşatŭ, să vie cătră mine, să bea. (38) Cine va creade întru mine, cumŭ zice scriptura, râuri den zgăulŭ lui cură-vorŭ ape vii“. (39) (Aceasta zise de duhulŭ, cine vrea să priimească cine credeà întru elŭ. Nu erà amu duhulŭ sfântŭ, că Isusŭ nu erà proslăvitŭ). (40) Mulţi amu den nărodŭ auziră cuvântulŭ, grăindŭ: „Acesta iaste adeveritŭ prorocŭ!“ Unii grăiră: „Acesta iaste Hristosŭ!“ (41) Alţii grăiră: „Au doară den Galilei Hristosŭ va veni? (42) Dară nu grăiaşte scriptura că den sămânţa lu Davidŭ, şi den oraşulŭ Vithleaemului, unde erà Davidŭ, Hristosŭ va*

---

2 *Tip.* ноноа̂стре, *fiind* no *la sfârşitul rândului, şi* noastre *la începutul celui următor* **4** *Tip.* дїакѡлоулоу *şi îndreptat în* diavolului **12-13** *Titlul slavon:* недѣлѧ, и цѕ. Єѵлїе, іѡ҃. глава, кз҃.

Variante: 15 *T lipseşte* şi | grăindŭ] *AC* grăì *T* şi grăiià **16** să bea] *ABCT* şi să bea | întru] *T₁* în **17** den zgăulŭ lui cură-vorŭ] *AC* den maţele lui cură-vorŭ *T₂* vorŭ cură den maţele lui *T₃* cură-vorŭ den maţele lui **19** cine credeà] *AC* cine creade *T* crezândŭ | Nu erà amu] *T* Că încă nu erà datŭ | că] *T* derep'ce că **20** proslăvitŭ] *T* încă proslăvitŭ **21** cuvântulŭ, grăindŭ] *T* acestŭ cuvântŭ, grăiră **23** *ABC lipseşte* Dară **24** grăiaşte] *T* zice **25** oraşulŭ] *T* satulŭ | Vithleaemului] *AC* Vitleemului *BT* Vithleemului | Hristosŭ] *T* şi Hristosŭ.

venì?" (43) Sfară fu întru nărodŭ dereptŭ elŭ. (44) Unii dentr'înșii vrea să prinză elŭ, ce nimea nu puse mânile spr'insulŭ. (45) Vineră slugile cătră mai marii preuți și fariseii, și ziseră lorŭ aceia: „Pentru ce nu l-ați adusŭ elŭ?" (46) Răspunseră slugile: „Nece un omŭ iaste să grăiască așa ca acestŭ omŭ". (47) Răspunseră amu lorŭ fariseii: „Au doară și voi sânteți prilăstiți? (48) Doară cineva creade den judeci întru elŭ, sau den farisei? (49) Ce nărodulŭ acesta, ce nu știe leagea, blăstemați sântŭ". (50) Grăì Nicodimŭ cătr'înșii, ce venise noaptea cătră elŭ, unulŭ acesta dentr'înșii: (51) „Au doară leagea noastră ju- (207) *decà-va omulŭ, | de nu va fi auzitŭ mai de nainte, și să înțeleagă ce va face?" (52) Răspunseră și ziseră: „Au și tu den Galilei ești? Ispitească și vezi că prorocŭ den Galilei nu se va sculà".* (Ioan VIII, 12) *Iarășŭ zise lorŭ Isusŭ, grăì: „Eu sântŭ lumină lumiei: Cine va venì după mine, n'are a mearge întru untunearĕcŭ, ce aveà-vorŭ lumina veacilorŭ".*

Sfârșitul Duminecii.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 19.

În zioa de apoi, mare praznicŭ, stătù Isusŭ, strigà și grăiià: «Cine va fi însetoșatŭ, să vie cătră mine și să bea. Cine va creade în mine, cumŭ zice scriptura, râuri den zgăulŭ lui cură-vorŭ ape vii». (Aceasta zise de duhulŭ, cine vrea să prii-

---

18 кѿ нєдѣлѣ **20** слово, ѕі҃.

Variante: 1 Sfară] *T* Împărțire | Unii] *T* Iară unii **2** nimea] *C* niminea **2-3** mânile spr'insulŭ] *T* spr'insulŭ mânile **3** mai marii preuți] *AC* mai marii preoți *T* arhierei **4** fariseii] *T* cătră farisei | elŭ] *T* pre elŭ **5** Nece un *(tip.* оуп҃)] *AC* Nece пѹ *T* Nici un **5-6** iaste să grăiască așa] *T* așa n'au grăitŭ **6** Răspunseră amu] *T* Ziseră **7** *T lipsește* doară | sânteți prilăstiți] *T* v'ați prilăstitŭ | Doară] *T* Au **8** creade den judeci întru elŭ] *T* den boiari crezură în elŭ | farisei] *BT* fariseii **9** acesta] *T (greșit)* aceasta | *AC lipsește* ce | știe] *ABC* știù *T* știià ei | blăstemați sântŭ *T* procletiră fariseii **10-11** cătr'înșii, ce venise noaptea cătră elŭ, unulŭ acesta dentr'înșii] *T* celŭ ce merseaše noaptea la Hristosŭ, cătră farisei, zise **11-12** judecà-va] *T* ară judecă **12** nu va] *T* n'ară | de nainte] *T* den nainte **13** *T lipsește* va | Răspunseră și ziseră] *T* Și ziseră lui fariseii **14** Ispitească] *T* Caută **15** se va sculà] *T* se-au sculatŭ.

mească crezândŭ întru elŭ. Că încă nu erà datŭ duhulŭ sfântŭ, derep'ce că Isusŭ nu erà încă proslăvitŭ).

(Tâlcŭ) Trei praznice prăznuià Iudeii: praznicululŭ Paştilorŭ, de pomenirea eşitului den Egypetŭ şi de slobozirea lorŭ, cândŭ trecură Marea-neagră şi nu se udară, şi cându-şi făcură căşcioare de pomenirea lăcuirei den pustie şi de acea muncă a lorŭ de acolo. Întru căşcioare amu lăcuià atunce, ce se cheamă colibi; patruzeci de ani făcură acolo. Iară acestŭ praznicŭ alŭ Rusaliilorŭ, de pomenirea cândŭ luară leagea, şi venirea în ţara ceaia ce le erà făgăduită. Derep'ce că atunce gustară de rodulŭ grâului şi vinŭ şi de alalte, că în pustii amu nearatŭ şi fără sămânţă pâine mâncà, că deştingeà den ceriu, şi cu mânile luà, aduceà den pământuri la praznicŭ, dereptŭ aceaia amu acestŭ praznicŭ cheamă-se rodŭ nou şi cu mâna luatŭ. Iară după Paşti, şapte săptămâni număra Iudeii, şi acestŭ praznicŭ făceà cu mâna luatŭ, ce sântŭ Rusaliile.

După ce trecuse Marea-neagră, cincizeci de zile trecuse, dată fu lorŭ leagea dela Dumnezeu. |

Dereptŭ aceaia grăescŭ, şi se adunà toţi în besearecă (208) întru aceaste trei praznice (că leagea le zisease lorŭ aşa, să se adune), ca şi dumnezeiasca şi marea taină a lu Dumnezeu să pomenească, şi întru împreunare şi cu dragoste unulŭ cu alaltŭ să se împreuneaze.

Intru acestŭ praznicŭ ivì-se şi Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ. Adună-se cu nuşii împreună să prăznuiască, să nu se arate că se protiveaşte legiei (că acesta iaste dătătoriu de leage), ca mai mulţi de ei cu seamnele şi cu învăţătura să aducă. Stătù amu Isusŭ Hristosŭ şi Dumnezeulŭ nostru şi strigă, grăì: «Cine va fi însetoşatŭ, să vie cătră mine şi să bea».

Niminilea de nevoia sau cu sila trage Hristosŭ, ce cine are usârdie multă şi tare, pre acela cheamă şi pre acela va să adape; iară cine nu va vrea, nu-lŭ va nevoì, nici-lŭ va silì, ce «cine va fi însetoşatŭ, să vie cătră mine, şi să bea!»

---

5 Marea-neagră, *îndreptat în* Marea-roşie *(nu însă în rândul 18).* | *Al doilea* şi, *îndreptat, la margine, în* al doi[lea] 8 Iară *îndreptat la margine, în* al trei[lea] 28 *Între* leage *şi* ca, *scris de-asupra* ce 32 *Între* sila *şi* trage, *scris de-asupra* nu.

Acesta amu iaste mândria lu Dumnezeu şi tăriia, ce cu alŭ lui vinŭ împle păharăle lui şi zice cu linŭ: «să bea cine va vrea». Acesta iaste den vecie şi pururea cu fire cuvântulŭ tatălui, ce şi atunce şi acmu stă şi la beare setoşii cheamă. Acesta iaste domnŭ a toate făpturile, şi iaste a toată dulceaţa şi voia ceaia buna beare adeverită, vie şi curătoare, mare şi adeverită, şi pururea râu curătoriu, Isusŭ, preaslăvitulŭ Dumnezeulŭ nostru; dentr'însulŭ toate râurele şi toată dulceaţa a măriei şi izvoarăle şi iazerele şi fântânile cură.

Să gustămŭ amu, fraţilorŭ, să gustămŭ-şi să cunoaştemŭ şi să vedemŭ, că dulce e Domnulŭ! Dulceţiei lui iaste fără fundŭ şi fără moarte şi nescăzută adâncătura. Apă dulce şi vie şi curătoare, şi preaîmple-se şi preavarsă-se: cine va bea aceasta apă nu se va însetoşà în veaci. Toţi setoşii veniţi la această apă şi adăpaţi-vă şi viaţă priimiţi! Cumŭ je-|
(200) luiaşte cerbulŭ setosŭ la eşitulŭ apeei, aşa amu şi noi să jeluimŭ. Datori sântémŭ să însetoşemŭ de aceasta dumnezeiască apă: de învăţătura mântuitoriului nostru şi Dumnezeu. Şi dragoste nesăţioasă să avămŭ cătr'însulŭ, cumŭ să grăimŭ cineşŭ de noi după părintele lu Dumnezeu, sfântulŭ Davidŭ: «Doamne, Dumnezeulŭ mieu, cătră tine mânecai, însetoşă cătră tine sufletulŭ mieu!» Setosulŭ amu, cândŭ apucă păharulŭ în mână şi e plinŭ, cu toată inima acela tragemŭ şi bea de se veseleaşte. Aşa şi cine aude cuvintele dumnezeeşti, să e setosŭ, priimeaşte; până-l va bea, nemică nu se opreaşte. Că zice amu: «Fericaţi flămânzii şi însetoşaţii, că aceia sătură-se-vorŭ!»

«Cine va creade întru mine, cumŭ zice scriptura, râuri vorŭ cură den maţele lui ape vii».

Maţele amu acicea inémă se grăiaşte (ce se zice, cugetele cuvintelorŭ sufletului), ca şi într'altŭ psalomŭ, grăiaşte: «Leagea ta pre mijlocŭ de maţele meale». Den maţele amu celora ce credŭ dereptŭ, zice scriptura, apă vie, grăiaşte Hristosŭ, că le cură (ce se zice, sufletească învăţătură), că adapă sufletele celora ce ascultă. Şi multŭ şi de destulŭ

---

11 Dulceţiei *îndreptat în* dulce[a]ţa **12** nescăzută *îndreptat în* nescăzută-i **23** tragemŭ *îndreptat în* trage-lŭ **28** *Scris, la marginea dreaptă,* zice Hristosŭ *(a se adăogà înainte de* cine va creade).

dulceaţa darului, apă cheamă-se (ce se zice, că pururea e lucrătoare). Apă vie iaste, picătură, învăţătura lu Hristosŭ, derep'ce că apa curăţeaşte spurcăciunea păcatelorŭ şi stinge văpaia realelorŭ şi fără-credinţa şi uscăciunea, şi ceia fără plodŭ vindecă-i.

Apă vie iaste dulceaţa sfântului duhŭ. În toate chipurele cheamă-se, pre chipŭ şi pre firea ei, acmu apă cheamă-se, aorea focŭ. Însă apă se cheamă, derep'ce că apa den ceriu deştinge, de hrăneaşte şi adapă. Şi întru o vedeare fiindŭ, şì în multe chipure are firi, că înălbeaşte şi negreaşte, ruşaşte şi mohoraşte, îndulceaşte şi amăraşte. Aşa şì sfântulŭ duhŭ den ce|riu deştinge, adapă şi hrăneaşte sufletulŭ; şi (210) într'una fiindŭ, şi iară în multe chipure se desparte, cu dulceaţă şi cu tărie. Iară foculŭ încă se cheamă duhulŭ sfântŭ, că foculŭ întru un chipu se veade, iară elŭ în multe chipure lucrează, că încălzeaşte şi arde, luminează şi curăţeaşte. Aşa şì duhulŭ sfântŭ, împărţite i sântŭ amu daruri, după apostolŭ: «Dentr'acelaşŭ duhŭ împărţirea slujbelorŭ sântŭ». Acestaşŭ Domnŭ lucrează totŭ şi întru toate; şi împărţirea firilorŭ sântŭ dentr'acelaşŭ Dumnezeu.

Fiecăruia dă-se arătarea duhului sfântŭ spre folosŭ: unuia amu duhulŭ datu i-e cuvântŭ de mândrie; altuia cuvântŭ cu înţelegătură dentr'acelaşŭ duhŭ; altuia credinţa dentr'acelaşŭ duhŭ; altuia darŭ de vindecare dentr'acela duhŭ; altuia ciude a face; altuia prorocitura; altuia duhure a despărţì; altu e în multe limbi a înţeleage. Toate acealea lucrează într'una şi într'acela duhŭ: împarte spre puteri cuişŭ cum va elŭ. Că iaste lumină şi viaţă şi izvorŭ viu cugetelorŭ, duhŭ preamândru, duhŭ înţeleptŭ, bunŭ, dereptŭ cugetătoriu, domnitoriu, curăţează păcatele, Dumnezeu şi Dumnezeufăcătoriu, focŭ den focŭ scoate, grăiaşte cu fire, împarte daruri.

Dulceaţa amu duhului sfântŭ, cândŭ întru curate inimi vine şi întru eale locŭ află, mai vârtosŭ de toate izvoarăle mai multŭ cură; nici se opreaşte nici dinioară, şi nici dinioară stă. Aceasta ştimŭ că cu pază erà întru apostoli, că nu

---

1 *După* darului, *scris* dăruiaşte **2** picătură *îndreptat în* picătura **4-5** *Tip.* ф҃ѣ́, *iar la începutul rândului următor* плóдь **8** *Tip.* ἀῶρж **13** Şi *şters de adnotator.* **17** daruri *îndreptat în* darurile **31** scoate *îndreptat în* iase.

se temeà apostolii a învăţà şi bine să vestuiască cuvântulŭ lu Dumnezeu, ce a muncitorilorŭ rădicarea şi sfeaturile, pren multe cetăţi, şi urgiia nărodului întărâtatŭ întru nemică o aveà. Şi râuri curseră, a învăţăturiei ape vii. Aceasta dulceaţa duhului sfântŭ erà, cumŭ grăiaşte evanghelistulŭ. Aceasta
(211) zice de duhŭ, | cine vrea să priimească carei credeà întru elŭ. Că încă amu nu erà duhulŭ sfântŭ datŭ, derep'ce că Isusŭ încă nu se erà proslăvitŭ, nici mai nainte de cruce şi de muncă şi de sculare. Că bunătate de demultŭ luat-amŭ, ce aceaia pentru călcarea pierdumu-o. Că den începută omulŭ neputredŭ fost-au făcutŭ; ce călcă zisa şi cu alalte daruri şi de sfântulŭ duhŭ luò lipsă. Că grăiaşte dumnezeesculŭ Moysi: «Zidì Dumnezeu omulŭ; ţărână luò den pământŭ, şi suflă spre faţa lui cu suflarea vieţiei». Dereptŭ aceaia cătră moarte căzù, dereptŭ călcarea, şi acea cinste de demultŭ pierdù. Iară Hristosŭ iară înnoì pre elŭ şi la cinstea ceaia dentâi duse-lŭ. Că cu suflarea vru să noiască iară pre toţi, ca un ziditoriu a toate şi domnŭ şi părinte.

Dereptŭ aceaia, cu toţi alalţi făgăduì-se să dea ucenicilorŭ duhulŭ sfântŭ, ce-lŭ şi deade. Că după înviere suflă, şi zise lorŭ: «Priimiţi duhulŭ sfântŭ!» De trei ori fu datŭ duhulŭ ucenicilorŭ de Hristosŭ. Mai den nainte de răstignire foarte nu aiavea, e după înviere, după suflare-i, ivì-se; iară după ce se suì în ceriu, elŭ tremease şi mai cu fire, mai vârtosŭ însuşŭ acestŭ duhŭ sfântŭ deştinse, desfârşitŭ lumină pre ei şi-i sfinţì. Erà amu şi mai den nainte întru proroci luminare dumnezeiască şi bogată a duhului sfântŭ. Învăţà şi dereptà aceştea spre ceaia ce va să fie viaţa ceaia buna, să o ajungă. Oprită fu bunătatea de pre pământŭ dentr'acealea zile de ce fusease zisŭ: «Adecă, că se vorŭ lăsà casele voastre pustii». De-aciia nu erà prorocie întru Iudei, nici pre aceaia sfinţie căută.

Însă şi apostolii mai den nainte de răstignire draci-i goniià şi vindecare a toţi oamenii făceà cu ajutoriulŭ duhului

---

9 Că bunătate... luat-amŭ, *îndreptat în* Însă bunătatea... luasemŭ 10 pierdumu-o *îndreptat în* pierdusemu-o 16 *Tip.* чѣѧ 25 *Între* deştinse *şi* desfârşitŭ, *scris de-asupra* şi 27 *Între* sfântŭ *şi* Învăţà, *scris de-asupra* de 28 aceştea *îndreptat în* aceia | va *îndreptat în* vrea 29 Oprită fu, *îndreptat în* ce fu oprită | de ce *îndreptat în* derep'ce 31 *Tip.* дѣѧчїѧ 32 Însă şi apostolii *îndreptat în* Iară apostolii şi.

sfântŭ şi dulceaţa. Mai mai de apoi, după înviere, cu bogăţie vărsă-se dulceaţa sfântului duhŭ, şi nu nu | mai întru apo- (212) stoli fire făceà, ce mii şi untunearece de aceaia împlură-se, derep'ce amu că aceasta dulceaţă vrea să priimească carei credeà. Încă amu nu erà dată dulceaţa. Dereptŭ aceaia zice că nu erà datŭ duhulŭ sfântŭ, că Isusŭ încă nu se erà proslăvitŭ. Slava amu cruce cheamă-se şi invierea, că încă nu erà datŭ duhulŭ sfântŭ ucenicilorŭ şi cine crezuse într'însulŭ. Slava cruce cheamă-se, derep'ce că întru toţi ponosŭ erà şi fără cinste crucea. Că a păcatelorŭ cealea marile şi a legiei, a singurŭ Hristosŭ slavă fu. Că dragostea ceaia marea cătră noi îmblătoare iaste, cine amu va aveà de pomeana sufletului. Auzit-aţi bine de toată cinstea: atâta ruşine priimì Hristosŭ, nu-şŭ proslăvì nenumărata a lui milă şi îmbletele. Mai den nainte de răstignire nu deade Hristosŭ duhulŭ ucenicilorŭ, ce puteare spre duhurile necurate, ca să gonească eale şi să vindece toate nevoile şi toate boalele. După răstignire-i şi după înviere-i duhulŭ sfântŭ dăruì lorŭ, nu ca morţii să învie, sau alte ceva să facă, ce păcatele să lase. Suflă amu, zise şi grăì lorŭ: «Priimiţi duhulŭ sfântŭ! Şi cui veţi lăsà păcatele, lăsate vorŭ fi lorŭ; cui le veţi ţineà, ţinute vorŭ fi!»

După ce amu greşisemŭ, vătămămu-ne şi vrăjmaşi fumŭ lu Dumnezeu. Iară dulceaţa duhului sfântŭ darŭ iaste, şi darulŭ celora dragilorŭ dă-se. Cade-se amu mai nainte să aducemŭ jărtvă, ce e dereptŭ noi împăcare şi spargerea vrăjmăşiei (ce erà junghearea a mielului lu Dumnezeu, moartea lu Hristosŭ). Şi atunce, după aceasta, dată fu dulceaţa. Iară după suirea, de destulŭ vărsă-se dulceaţa duhului sfântŭ, ca şì celora ce crezusemŭ în Hristosŭ, şì cu învăţătura lui să ne curăţimŭ. Nu ca o zare sau ca o luminare iaste aşa prostŭ duhulŭ, ce însuşŭ acesta duhŭ sfântŭ lăcuitoriu să creademŭ, cum au zisŭ că «voiu lăcuì întru | ei şi voiu îmblà, că împă- (213)

---

1 Mai mai *îndreptat în* Iară mai 3 *Între* făceà *şi* ce, *scris de-asupra* şi lucru | de *îndreptat în* den 7 că *îndreptat în* ce 8 cine *îndreptat în* celorŭ ce 10 Că *îndreptat în* Însă 11 *Tip.* чѣѧ 16 *Între* puteare *şi* spre, *scris de-asupra* deade 26 *Tip.* че дерептъ, *îndreptat de adnotator în* ce e dereptŭ 30 şì, *după* Hristosŭ, *şters de adnotator* 31 *Între* curăţimŭ *şi* Nu, *scris de-asupra,* ce.

răţiia ceriului înlăuntru de voi iaste». Că împărăţiia ceriului slava duhului sfântŭ grăiaşte, că se sălăşuiaşte întru noi duhŭ de credinţă.

Cine va creade întru mine, cumŭ zice scriptura, râuri cură-vorŭ den maţele lui.

După aceaia, mulţi crezuse ciudesele. Dereptŭ aceaia grăiaşte Hristosŭ «cumŭ zice scriptura», ca să ne învăţămŭ că isprava credinţeei den scriptură iaste, nu den ciudese, şi aşa amu cade-se a creade. Că den scriptură mărturiseaşte scriptura, că unulŭ născutŭ fiiu a lu Dumnezeu iaste Hristosŭ, şi ca un făcătoriu şi despuitoriu, ca domnŭ tuturora şi de dulceaţa dătătoriu, şi mântuitoriu alŭ lumiei, şi scumpărătoriu.

Mulţi le se părù că credŭ, ce nu dereptŭ, nici cumŭ zice scriptura, căce că aceia după ale sale eresure îmblară. Dereptŭ aceaia şì periră. «Nu amu toţi carei-mi grăescŭ: Doamne, Doamne», zice că «vorŭ întrà în împărăţiia ceriului, ce carei facŭ voia părintelui mieu alŭ ceriului». Şi iară: «Mulţi-mi vorŭ zice în zioa aceaia: Doamne, Doamne, au nu cu numele tău prorociiamŭ, şi cu numele tău dracii scoteamŭ, şi cu numele tău multe tării făceamŭ? Şi spune-voiu lorŭ că nici dinioară cunoscut-amŭ voi, delungaţi-vă de mine toţi făcătorii fără-leage!» Aceaia amu sântŭ toţi ereticii. Mulţi amu mincinoşi proroci şi mincinoşi învăţători arătà-se a fi oi, şi lupi erà: ei omorîià cu cuvintele cealea mincinoasele turma lu Hristosŭ. De aceştea de toţi leapădă-se Domnulŭ şi grăiaşte: «Nu ştiu pre voi, delungaţi-vă dela mine toţi lucrătorii nedrepţi!»

Mulţi amu den nărodŭ auziră acestŭ cuvântŭ, grăiră: «Acesta iaste adeveritŭ prorocŭ!»

De acesta şì Moysi scrise că «prorocŭ voao va rădicà Dumnezeu!»

Şi adevărŭ că acesta erà. Ei, prorocŭlŭ părea-le că va
(214) fi prostŭ, ca şì Moysi, nu ca Dumnezeu. Alţii grăi | ră că «acesta erà», ce aceia grăiià aceasta, că le părea că va fi omŭ prostŭ. E alţii grăiià: «Au den Galilei Hristosŭ va

---

2 grăiaşte *îndreptat în* grăiaşte-se **6** *Între* ciudesele *şi* Dereptŭ, *scris de-asupra,* ce **11-12** dulceaţa *îndreptat în* dulceaţă **22** *Între* ereticii *şi* Mulţi *scris de-asupra,* că **32** *Tip.* пърѣлѣ.

venì ? Ce însă acesta nici în Galilei născuse-se, nici în Vithleemŭ».

Dară nu zice scriptura că den sămânța lu Davidŭ, și den satulŭ Vithleemului unde erà Davidŭ, și Hristosŭ va venì?

Amu și Hristosŭ de acolo erà, den sămânța lu Davidŭ și den satulŭ Vithleemului. Întru acestŭ amu satŭ născù elŭ, Nazaretŭ hrănì pre elŭ, iară Capernaumŭ aveà pre elŭ întru elŭ de lăcuiià pururea. E cărtularii și fariseii cu rea vreare moșiia lui Hristosŭ grăiià Nazaretŭ, de unde erà muma și tată-său, păreà-le-se. Iară den Vithleemŭ de-ară fi menindŭ pre Hristosŭ, crezutŭ ară fi, dereptŭ prorocirea. Că zice prorocululŭ Mihea: «Și tu Vithleeme, pământulŭ Iudei, că de acmu săracŭ nu veri mai fi întru domniia Iudei! Den tine amu eșì-va purtătătoriu ce va paște oamenii săi, Izrailii».

Împărțire fu întru nărodŭ dereptŭ elŭ (cineșŭ întru partea luișŭ împărțiià-se). *Iară unii dentr'înșii vrea să prinză elŭ* (ca un prilăstitoriu și călcătoriu legiei), *ce nimea nu puse spr'insulŭ mânile.* (Că-i ținea ei nevăzutŭ și apără, derep'ce amu încă nu vrea Hristosŭ să se dea). *Vineră slugile către arhierei și către farisei, și ziseră lorŭ aceia: «Pentru ce nu l-ați adusŭ pre elŭ?» Răspunseră slugile: «Nici un omŭ așa n'au grăitŭ ca acestŭ omŭ».*

Duseră-se amu slugile să leage pre Hristosŭ. Ei se întoarseră, aceia, legați fiindŭ de ciudesele cuvintelorŭ lui. Și ceia ce-i erà tremeși ei, arhiereii și cărtularii și fariseii, multe cuvinte auziră ale lu Hristosŭ și multe ciudese văzură, și ce erà de elŭ prorociia cetiià-se; și ei se ținea preamândri și nemică nu înțelegeà, că se întunecară cu realele lorŭ și cu pizma. Iară ceia ce erà tremiși, ei se aflară că nu aveà cugetŭ fățarnicŭ, și aceștea nu avură pizmă ca alalți. Ce să nu ne | mirămŭ noi numai de înțelepciunea acestorŭ (215)
slugi, ce și de îndrăznirea lorŭ. Nu ziseră ei amu că «nu face Hristosŭ voroavă întru oameni, pentru aceaia l-amŭ lăsatŭ», nici ascunseră ei vreun sfeatŭ sau vreun cuvântŭ a lu Hristosŭ, ce aceaste slugi adevărŭ grăiià și spuneà preamarea mândrie și putearea lu Hristosŭ.

---

10 păreà-le-se *îndreptat în* care le se păreà **12** că *șters de adnotator.*

Ziseră lorŭ fariseii: «Au șì voi v'ați prilăstitŭ?»

Căutați amu ce pizmă şi nebunie şi hitlenie! Că nu-şŭ vrură nici să întreabe ce cuvinte au grăitŭ Hristosŭ, ce şì prinseră a-i şutilì, ca altora să nu mai spue aşa cu hrăborie. Că se temeà fariseii să nu cumva crează toţi în Hristosŭ.

Ziseră fariseii: «Au cineva den boiari crezură în elŭ, sau den fariseii?» Ce nărodulŭ acesta, ce nu știià ei leagea, procleţiră fariseii.

Ce mai mare osândă şi mai vârtosŭ erà fariseilorŭ şi arhiereilorŭ şi cărtularilorŭ aceasta, căce credeà năroadele în Hristosŭ, ei nu credeà. E leagea grăiaşte aicea, în toată scriptura împreună: «ce nărodulŭ acesta ce nu ştie leagea procleţi sântŭ!» Şi de leage procleţi sântŭ carei calcă leagea. Iară arhiereii jidoveşti şi cărtularii şi fariseii procleţi sântŭ, că ei călcară leagea, că nu crezură în Hristosŭ. Nărodulŭ nu fu procletŭ, că păziră leagea, crezândŭ în Hristosŭ. Că leagea învaţă să creademŭ în Dumnezeu.

Grăì Nicodimŭ, celŭ ce mersease noaptea la Hristosŭ, cătră farisei, zise: «Au doară leagea noastră ară judecà omulŭ de n'ară fi auzitŭ mai den nainte, și să înțeleagă ce face?»

Unulŭ den boiari erà şì Nicodimŭ. Nu căce ziseră eì că nimea den boiari creade în elŭ, precepù pre ei Nicodimŭ că sântŭ călcători legiei. Şi arătă lorŭ, însă cu coperimântŭ şi cu mălcomișare. Să amu, cumu i se cădeà lu Nicodimŭ să grăiască nu îndrăzniià, şì elŭ leagea nu osândiià, că mainte auzise şi înţeleguse, că dentru eişŭ fariseii judecà pre Hristosŭ încă până nu-şŭ luase ei aminte cuvântulŭ lu Hristosŭ sau înţelesulŭ
(210) lui. Pentru aceaia precepù Nicodimŭ că ei calcă | leagea.

Şi ziseră lui fariseii: «Au și tu den Galilei ești? Sau ţi-e şì ţie moşiia de acolo, de pentru aceaia ajuţi lui? *Caută și vezi, că prorocŭ den Galilei nu se-au sculatŭ!»*

Şi cu mânie şi cu urgie ziseră lui aceasta. Însă nu zise Nicodimŭ că «prorocŭ iaste», ce zise să nu-lŭ judece fără de întrebare, cumŭ nu se cade. Iară ei cu ocară grăiră: «Ispiteaşte şi vezi, să nu ştii scriptura!» Iară, de n'ară fi ştiutŭ Nicodimŭ scriptura, cum ară fi preceputŭ că calcă ei leagea? Ce bine

---

7 *Tip.* ѧчѧста 22 крѣкѧ҇ѣ 25 *Tip.* мѧинте. *Această greșală de tipar, nefiind înțeleasă de adnotator, el a îndreptat pe* că minte *în* ce cu minte.

grăiaşte cartea pildei: «Nu ispitì răii, să nu te urască pre tine, ce ispiteaşte înţeleptulŭ, şi te va îndrăgì». Dă înţeleptului învăţătură, şi înţeleptŭ va fi, învaţă cela dereptulŭ şi cu dulce va priimì.

Iarăşŭ Isusŭ zise lorŭ, grăiaşte: «Eu sântŭ lumină lumiei, cine va venì după mine, n'are a mearge în untunearecŭ».

După aceaia şì susŭ şì josŭ întoarceà-se Galileanii şi Iudeii, şi prorocŭ meniià a fi Hristosŭ. Iară acesta izbăviià greşalele ce se păreà lorŭ, şi alăltorŭ arătà-şŭ slava aiavea, cumŭ elŭ nu iaste unulŭ den proroci, şi cumŭ loru le se păreà, ce elŭ iaste prespre toată despuetoriu, cumŭ grăiià că «eu, sântŭ lumină lumiei, nu Galileilorŭ numai, sau Jidovilorŭ, ce prespre toată lumea sântŭ lumină!»

Că Hristosŭ cheamă-se pre sineşŭ lumina lumiei, semnândŭ luminata dumnezeiasca mărie şi ca a luminaţilorŭ înţelepciune curăţie. Că sufleteaşte luminândŭ celora întunecaţilorŭ, neştiutorilorŭ celora ce le erà inimile întunecate, elŭ erà luminătoriu. Că lumină iaste Hristosŭ şi sufletelorŭ luminătoriu, ce şì viaţa noastră cu cuvântulŭ lui curăţimu-ne. Să sântemŭ şì întunecaţi în păcatele neînţelease, luminătoriu ştimŭ | (217) că iaste a înţelepciunei şi a vieţiei, după Dumnezeu fiindŭ. Lumina cheamă-se Hristosŭ, că luminează toată mintea spre ştiutură neştiitorilorŭ, şi arătătoriu iaste celorŭ cu inimă curată această taină ce vedemŭ c'au fostŭ. Dumnezeu iaste soarele cela dereptulŭ, cumŭ iaste scrisŭ, că tuturora blândŭ luminează lumină cu dulceaţă, pre pohta sufletului.

Ca neşte ceară să ne plecămŭ către dragostea lu Dumnezeu, sau ca neşte lutŭ moale cândŭ-lŭ pleci în voia ta, aşa să ne plecămŭ noi pre învăţătura lu Dumnezeu. Că lumea aceasta ca neşte lutŭ iaste, muiatŭ după fire, ce soarele-lŭ usucă. Aşa amu şì toate sufletele cealea ce iubescŭ plecarea şi sântŭ iubitoare de dragoste, dela Dumnezeu sântŭ învăţate. Că inima omului, ca lutulŭ, după vreare iaste în chipŭ să se moae. Că de te veri iuţì şi te veri înălţà, cădeà-veri în perire, ca şi Faraonŭ cu iuţimea şi cu măriia lui. Iară sufletele cealea ce iubescŭ dulceaţa, ca ceara muae-se, priimindŭ învăţătura dumnezeiască, şi vorŭ fi casa duhului sfântŭ, a lu Dumnezeu.

---

9 şi *şters de adnotator* **10** *Între* toată *şi* despuetoriu, *scris deasupra* lumea; *tot aşa* însuşŭ, *între* cumŭ *şi* grăiià **13** Că *şters de adnotator*.

Că iară zice Hristosŭ: «Cine va venì după mine, n'are a mearge în întunearecŭ, ce aveà-va lumina de viaţă (ce se zice, n'are a lăcuì întru rătăcire şi în păcate, şi n'are a mearge în întunearecŭ, ce în lumina vieţiei şi în adevărŭ şi în dereptate). Cine iaste cela ce mearge după Hristosŭ? Sântŭ ceia ce lăcuescŭ cu dereptate şi cu bună cinste şi cu bună fire pre învăţătură lu Dumnezeu, ca în zioa ceaia cinstita.

Şì noi, fraţilorŭ, cu bună cinste cade-ne-se şi cu dereptate şi nevinovaţi să lăcuimŭ şi să îmblămŭ în năravulŭ cela bunulŭ.
(218) După lumină să meargemŭ, cu credi|nţă, după învăţătura lu Hristosŭ, să nu fără de lumină întru untuneareculŭ neluminatŭ şi întru întuneareculu-i păcatelorŭ şi alŭ realelorŭ să nu fimŭ rătăciţi, ce să aveţi lumina veacilorŭ şi viaţa neîntunecată şi nepierdută. Şi spre toate bunătăţile să ne tindemŭ, fraţilorŭ, şi cu tărie să curămŭ, să ne deşteptămŭ den slăbiciune şi den răpausŭ, spre trudă să meargemŭ. Destulŭ amu prăznuit-amŭ bucurie, şi cu închinăciuni şi cu trudă şi cu altă viaţă iute; iară răpaosŭ amŭ aflatŭ in prăznuirea zilei de înviere, iară într'această zi, nici să suspinămŭ, nici să facemŭ închinăciuni, zice noao, derep'ce amu că Domnulŭ Hristosŭ trupulu ş'au muncitŭ cu voe, dereptŭ noi, ca un omŭ, Domnulŭ Dumnezeu, şi învise den mormântŭ a treia zi, şi noi, ce-amŭ fostŭ muriţi în păcate, cu nusulu ne-au înviatŭ. Aşa vrăjmaşii noştri, dracii, surpară-se. Aceia împiedecaţi fură şi căzură; iară noi sculămu-ne, şi ertaţi fumŭ!

Sfârşindŭ această zi a Rusaliilorŭ, ce cu limbi de focŭ preasfântulŭ duhŭ noao se-au ivitŭ, genuchele să închinămŭ toţi. Aceştii vedeare să nu îndrăznimŭ a răbdà, arătàndŭ ca cu duhulŭ sfântŭ. În troiţă desfârşită închinăciune învăţămu-ne, că duhŭ iaste Dumnezeu, şi ċine se va închinà lui, duhului şi adevărului cade-i-se să se închine. În genuchele închinândŭ cu inimă curată, şi închinându-ne sfintei şi viaţă-făcătoriu şi neîmpărţitei troiţă, cu bărbăţie amu şì mai desŭ datori sântemŭ după această Duminecă să alergămŭ şi să ne adunămŭ întru dumnezeiasca şi sfinţită beseareca şi cu pază şi cu nevoinţă dumnezeiasca cântare şi ceteniia să ascultămŭ. De rodulŭ acestora folosì-ne-vămŭ, că cuvintele Domnului sàntŭ cuvinte

35 *Tip.* сф́нцитъ.

curate, mai dragi decâtŭ aurulŭ şi de argintulŭ şi de pietrile ceale scumpele, şi sântŭ mai dulci decâtŭ miearea şi srediia. Să ne învăţămŭ amu, fra | ţilorŭ, den dumnezeiasca scriptură, ceia (219) nemilostivii să fimŭ milostivi, ceia nepostitorii să fimŭ postitori, ceia curvarii să nu fie curvari, ceia ce sântŭ mânioşi, să fie blânzi, ceia ce sântŭ cu puţinŭ sufletŭ, îndelungŭ să fie răbdători, ceia ce iubescŭ argintulŭ, avuţiei să nu se blăznească, ceia ce se ţinŭ mari, să fie plecaţi. Toate aceastea den dumnezeeştile scripturi să ne învăţămŭ, că câtu-sŭ de folosŭ şi câtu-sŭ spre spăseniia sufletelorŭ noastre. Şi să ne plecămŭ suptŭ tarea mâna lu Dumnezeu, ca să nu curămŭ în deşertŭ, ce cu frică şi cu cutremurŭ, şi cu lacrămi şi cu suspini să rugămŭ pre milostivulŭ şi lungŭ-răbdătoriulŭ Dumnezeu. Şi să vămŭ vedeâ pre elŭ că se mânie pre noi, şi ne răneaşte de pururea şi rane spre rane pune-ne, atunce va să ne mândrească şi să ne facă întregi. Să nu ne pizmimŭ, fraţilorŭ, nici cu leane să ne adaugemŭ. Iară de nu ne vămŭ întoarce, temu-mă şi mă fricoşezŭ că ne vămŭ păgubì în toată piiarderea şi osândiţi fi-vămŭ.

Ce să ne pocăimŭ de acmu, rogu-vă. Şi să ne nevoimŭ să facemŭ bine, ca de cea mânie ce e gătită spre noi, mâniia să o întoarcemŭ, şi de munca veacului să putemŭ scăpà. Şi să ne dea Dumnezeu să putemŭ dobândì dulceaţa de vecie, în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru. Că a lui e slava şi ţinearea, cinstea şi închinăciunea cu împreună cu tatălŭ şi cu duhulŭ sfântŭ, şi acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca întâia, a tuturor Sfinţilor.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 38.

(Mateiu X, 32). *Zise Domnulŭ ucenicilorŭ lui: „Toţi amu ce mă mărturisescŭ înaintea oamenilorŭ, mărturisì-voiu elŭ şi eu înaintea tatălui mieu ce e în ceriure. (33) Iară cine se va lepădà de mine înaintea oamenilorŭ,*

---

1 *Tip.* скоумоеле 20 *Tip.* фачемъ 26-27 *Titlul slavon:* н҃е, д. въсѣхъ ст҃ы. єѵ. мадѳн. зач҃а, л҃и. 28 *Tip.* домнѹлъ.

Variante: 28 *T lipseşte* ucenicilorŭ lui 29 înaintea] *ABC* naintea 31 *T lipseşte* Iară 31 înaintea] *ABC* naintea.

lepădà-mă-voiu de elŭ şi eu înaintea tatălui mieu ce e în ceriure. (37) Cine iubeaşte tatălŭ sau muma mai vârtosŭ
([illegible]) *de mine, nu e mie destoinicŭ; ci|ne iubeaşte feciorulŭ sau fata mai vârtosŭ de mine, nu e mie destoinicŭ. (XIX, 27) Atunce răspunse Pătru, zise lui: „Adecă, noi lăsat-amŭ totŭ şi pre urma ta meargemŭ. Ce va amu fi noao?“ (28) Isusŭ zise lorŭ: „Adevărŭ grăescŭ voao, că voi mergătorii pre urmă-mi într'altă fire, cândŭ va şedeà fiiulŭ omenescŭ spre scaunulŭ slaveei lui, şădeà-veţi şì voi spre doaosprăzeace scaune. Şedeà-veţi a judecà doaosprăzeace rude ale Izraililorŭ. (29) Şi toţi cei ce vorŭ lăsà casele-şŭ, sau fraţii, sau surorile, sau tatălŭ, sau muma, sau muiarea, sau satele, dereptŭ numele mieu, cu o sută de ori va priimì şi viaţa de veacŭ dobândì-va. (30) Mulţi vorŭ fi întâii apoii şi apoii întâii“.*

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 21.

Zise Domnulŭ: «Toţi amu ce mă mărturisescŭ înaintea oamenilorŭ, mărturisì-voiu elŭ şì eu înaintea tatălui mieu ce e în ceriure».

(Tâlcŭ) Spre muncă acicea îmbărbătează ucenicii lui, Hristosŭ. Şi inema lorŭ ascute-o şi-i îmbărbătează de toate de ce le se va tâmplà lorŭ, să se pleace de ce le va venì reale şì nevoi, griji şi ocări, de venirea ce va venì: de toate scârbile şi năpăşti şi nevoile. Încă şì spre moarte învaţă-i să se pleace, şi-i învaţă şi-i întăreaşte grăindŭ:

(Evanghelie) *«Nu vă teameţi de ceia ce ucigŭ trupulŭ, că su-*

---

3 *Tip.* дестоиник | *Tipărit în josul paginei 219* гла, н. еуліе а. 16 ко не. 18 сло, ка. 26 *Tip.* крьбиле *(Cfr. 202/10).*

Variante: **1** de elŭ şì eu] *T* şì eu de elŭ | înaintea] *ABC* naintea | tatălui] *T* părintelui **1-2** ce e în ceriure] *T* den ceriu **2** iubeaşte tatălŭ] *T* va iubì tată-său **8** mergătorii] *AC* mărgători *B* mergătoti | şedeà] *ABC* şădeà **10** doaosprăzeace] *B* doasprăzeace | Şedeà-veţi] *ABC* Şădeà-veţi **13** muiarea] *ABC* muiarea, sau feciorii, | satele] *AC* satulŭ **15** întâii apoii şi apoii întâii] *AC* întâiu apoi şi apoi întâiu *B* întâii şi apoii întâii.

fletulŭ nu-lŭ potŭ piiarde! Iată că eu tremeţŭ voi, ca oile, pren mijloculŭ lupilorŭ».

(Tâlcŭ) În toate chipurile găteaşte-i, ca cu neşte arme-i încinge, spre năpăşti a mearge. Şi de toate de ce le se vorŭ tâmplă lorŭ spuneâ-le şi grăiià (càndŭ vorŭ propoveduì de aceastea de toate, să se mângâe, cândŭ vorŭ vrea să se muncească): «Eu amu, Hristosŭ, tare şi slăvitŭ şi de toate ştiutoriu, tremeţŭ pre voi. Dereptŭ aceaia îndrăzniţi, ca neşte tari şi neclătiţi. Şi prinde-vă-vorŭ; ce mai vârtosŭ vă gătiţi a răbdà tare scârbile şi nevoile. Că cumŭ nu potŭ oile a treace pren mi|jloculŭ lupilorŭ, şi să nu le vatăme, aşa şì voi, pren (221) mijloculŭ necredincioşilorŭ şi vrăjmaşilorŭ voştri, nemunciţi nu veţi fi. Ce, să vă veţi şì muncì, fiţi şì gata a nu vrăjmăşì, nici a vă slăbì sufletele. Ce ca neşte oi blânde şi lini să fiţi, voiu. Şi aşa amu mai tare veţi puteà biruì vrăjmaşii voştri, s'ară fi şì trupurile voastre ucise; ce sufletele voastre vii vorŭ fi, în vecie în veselie şi în bucurie veselindu-se!»

(Evanghelie) «*Fiţi înţelepţi ca şarpele şi întregi ca porumbii!*»

(Tâlcŭ) Înţelepţi-i va Hristosŭ să fie ucenicii, întru toată înţelepţiia şi mândriia să îmble, ca să nu ia pildă vrăjmaşii voştri de voi. De acmu cade-ne-se să ştimŭ, să fimŭ şì noi blânzi ca oile, cumŭ învaţă şì Hristosŭ pre apostoli, şi să fimŭ răbdători şi nemăreţi, şi înţelepţi şì noi, creştinii. Că dereptŭ aceaia zice că mândri cade-ne-se a fi, şi a şti cumu se cade a vie pre mijlocŭ de vrăjmaşi mulţi, necredincioşi. Ce, ca şì şarpele ce-şŭ dă totŭ trupulŭ să-lŭ ucigă, iară capulu-şŭ păzeaşte câtŭ s'ară puteà, şi se nevoiaşte în totŭ chipulŭ să şi-lŭ păzească, aşa şì creştinulŭ, totŭ alŭ lui să-şŭ dea, aurulŭ şi strânsura şi măriia, şi după aceaia şì trupulŭ încă să dea pre rane, iară capulŭ săŭ, ce iaste Hristosŭ, să-lŭ păzească cu toată tăriia, pentru dragostea credinţei lui. Şi ca şarpele, cândŭ treace prentru o gaură strimtă şi se prinde de se despoae de cea piiale veache, aşa şì noi, în cărările cealea îngustele să îmblămŭ, şi de omulŭ cela vechiulŭ să ne dezbrăcămŭ (ce sântŭ păcatele), şi cu Hristosŭ să ne îmbrăcămŭ. Că după aceaia, şarpele veninatŭ iaste şi îmblă a omorî oamenii de multe ori. Pentru aceaia ne învaţă Hristosŭ să fimŭ întregi (ce se zice, proşti şi ne-

hitleani), și să nu fimŭ veninați și răi ca șarpele, ce să fimŭ întregi mai vârtosŭ decâtŭ porumbii. Că lorŭ, cându le iai
(222) puii lorŭ, ei se izgonescŭ, și iară se | întorcŭ cătră domnu-său.

Așa să fimŭ și noi, frațilorŭ, mândri ca șarpele, nerâzători și neprepuși în viața aceasta. Ce toate ce-sŭ dentru noi, curate să fie și nevinovate și fără de greață. Să ne păzimŭ în toate chipurele și să ne nevoimŭ și spre tăriia altora, și să fimŭ ca porumbii (ce se zice, proști și neînșelători), și nemunuia rău dereptŭ rău să nu dămŭ!

(Evanghelie) *«Păziți-vă de oameni», zice, «că da-vă-vorŭ la săboară și în gloate, și vorŭ rănì pre voi. Și vă vorŭ duce înaintea domnilorŭ și a împăraților ŭ; dușŭ veți fi pentru mine, spre mărturiia lorŭ și a toate limbile!»*

(Tâlcŭ) Nu numai cătră Jidovi tremease Dumnezeu apostolii, ce și limbilorŭ. Pentru aceaia grăiaște «spre mărturie lorŭ și limbilorŭ» (ce se zice, spre oblicirea lorŭ, celora ce nu credeâ). Să se păzească, învăță Domnulŭ ucenicii lui, și să nu dea pildă celora ce vrea să-i vatăme, ce cu mândrie să tocmească și să dereagă ce e d'inșii. «S'ară vrea aurŭ dela voi ceia ce vă vorŭ gonì, dați câtŭ aveți, totŭ, și nu căutareți; să vorŭ vrea cinste dela voi, dați lorŭ. Iară de se vorŭ nevoì să vă leapede den credință, voi vă păziți în totŭ chipulŭ capulŭ, ce iaste credința voastră! Că toți ceia ce vorŭ mărturisì de mine, mărturisì-voiu și eu de ei înaintea părintelui mieu den ceriu».

Nu numai cu sufletulŭ va Hristosŭ să creademŭ, ce și den gură mărturisitură ispitească. Că inema amu, zice că creade în dereptate, iară gura mărturisească întru spăsenie. Nu zice că «cela ce va mărturisì mine», ce «cu mine» (ce se zice, a mea puteare și dulceață). Și cu ajutoriulŭ de susŭ și cu lucrurele cealea bunele îmblămŭ să spunemŭ. Că ceia ce spunŭ cu ajutoriulŭ Domnului, îndrăznire au și ajutoriu, toți ceia ce vorŭ creade dereptŭ. «Și voiu mărturisì și eu de ei» (ce se zice, cine mă va mărturisì cu credință și
(223) cu nevoință, aceale lucrure bune | ale lorŭ și îndrăznirile lorŭ ce-au îndrăznitŭ ș'au grăitŭ de mine cătră ceia ce-i

---

13 *Tip.* мъртрꙋїѧ 29 *Între* mărturisi *și* mine, *scris de-asupra* cu, *iară* cu mine *îndreptat în* pre mine 31 *Între* bunele *și* îmblămŭ. *scris de-asupra* să.

gonescŭ, mărturisì-voiu şì eu) grăiaşte Hristosŭ. Că fără putearea lu Dumnezeu şi ajutoriu, nu putemŭ nici întru un chipŭ să ne dereptămŭ. Nici Dumnezeu fără nevoinţa noastră şi voia, nu ne ajută noao.

Trebuiaşte şì noao, mainte de toate, a lu Dumnezeu ajutoriu şi tăriia. Că fără acela nemică nu putemŭ noi săvârşì. Că Dumnezeu întreabă şì de nevoinţa noastră. Să noi amu nu vămŭ vrea să ne nevoimŭ, nici Dumnezeu nu ne va ajutà. Iară de vămŭ ispovedì noi întru Dumnezeu (ce se zice, ajutoriu şi lucru bunŭ), acela încă va fi întru noi, că a noastră usârdie aiavea iaste şi nevoinţa şi credinţa curată. E să nu vămŭ da noi lu Dumnezeu pildă, nici vămŭ mărturisì, nici Dumnezeu n'are a mărturisì de noi, ce mai vârtosu ne va lepădà.

Zice: «*Cine se va lepădà de mine înaintea oamenilorŭ, lepădà-mă-voiu şì eu de elŭ înaintea părintelui mieu den ceriu!*»

Cine se va lepădà şi va urî pre Dumnezeu, lepădaţi vorŭ fi de elŭ, cumŭ vorŭ auzì ei. Zice-va: «Cum aţi făcutŭ, aşa va fi voao şi plata voastră; plătì-se-va voao spre capetele voastre!» Că va zice Hristosŭ: «Delungaţi-vă de mine, toţi lucrătorii nederepţi şi fără-de-leage, că nu ştiu pre voi!»

Lucrătorii fără-leage, întâi sântŭ, carei de credinţă lepădară-se, şi de Hristosŭ leapădă-se în vreame de nevoe şi de gonire. După aceaia şi toţi ereticii sântŭ lucrători fără-leage. Aşa amu şi acei carei se leapădă de Hristosŭ, nu zice numai «cela ce se va lepădà de mine», ce şi de «mărturisitură» zice, derep'ce că nu cu putearea lu Dumnezeu leapădă-se, ce den putearea lu Dumnezeu, şi de dulceaţă lăsatŭ va fi cela ce se leapădă. Să, amu, n'ară fi destoinicŭ pre sine făcutŭ, | iară ajutoriulŭ lu Dumnezeu nu ară fi lăsatŭ (224)
de Dumnezeu să se leapede elŭ. Aceasta amu nu numai cătră ucenici grăiaşte Hristosŭ, ce împreună cătră toţi credincioşii; camai la multă îndrăznire îndeamnă-ne, şi la mai mare dragoste nevoiaşte pre noi, şi mari face-ne, şi tocmeaşte pre noi să fimŭ tari şi hrăbori în credinţă a sta. Că toţi carei vorŭ ispovedì

---

1 *După* eu, *scris*, *la marginea dreaptă* de ei | Că *îndreptat în* însă 2 ajutoriu *îndreptat în* ajutoriulŭ 10 *Tip.* зiсе 29 destoinicŭ *îndreptat în* nedestoinicŭ.

înaintea oamenilorŭ că Hristosŭ iaste Dumnezeu, şi carei vorŭ urî toate grijile aceştii lumi, şi vorŭ răbdà năpăştile prentru dragostea lui şi pentru credinţa, aceia au aflatŭ pre Hristosŭ mărturisindŭ lu Dumnezeu, părintelui, că «de pururea au fostŭ aceasta slugă bună» — aşa va zice Hristosŭ către tatălŭ, şi priimì-va pre elŭ în răpausulŭ de vecie, şi va fi totŭ în veselie. Iară ceia ce se vorŭ lepădà, aşa vorŭ auzì: că «nu ştiu pre voi! Păsaţi dela mine, în lumina focului vostru şi în văpaia ceaia ce v'aţi aprinsŭ!» Şi vorŭ mearge aceia în munca veacilorŭ.

(Evanghelie) «*Aduceţi-vă aminte*», zice Hristosŭ, «*că n'amŭ venitŭ să bagŭ pace pre pământŭ, ce spată, a împărţì feciorulŭ de tată-său şi fată de mumă-sa şi norŭ de soacră-sa, şi vrăjmaşii omului căsătoriei lui!*»

(Tâlcŭ) Nu iaste amu pretutindinea împreunarea bună, ce va fi aorea şì despărţirea bună. Nici de toată pacea ceaia bună iaste laudă, ce va fi de multe ori pacea spre vătămătură. Şi departe dumnezeiasca dragoste de gonitori, cândŭ amu împăcămu-ne de spargerea adevărului, prea greşitŭ iaste şi necuviosŭ foarte. Că aceaia amu pace n'au venitŭ Hristosŭ să bage, ce mai vârtoşŭ protivire. Că va pre noi unulŭ de către alaltŭ, pentru binele, să ne desparţă. Că nu e toată pacea şi împreunarea bună, ce va fi şì cându e pâră şi împărţire lucru mare şi a lu Dumnezeu. Nimea amu în cestŭ chipŭ să se apropie cu dragoste către hitleanulŭ, nici |
(225) pace să avămŭ cu nuşii, ce să ţi-ară fi şì tată şì mumă macară, feciorii macară să ţi-ară fi, şì fraţi, deaca se află pizmaşi legiei lu Hristosŭ, să ne protivimŭ şi noi lorŭ, ca unorŭ vrăjmaşi adeveriţi.

(Evanghelie) Că zice Hristosŭ: «*Cine va iubì tată-său sau muma mai vârtosŭ de mine, nu e mie destoinicŭ. Şi cine nu-ş va luà crucea sa, şi să vie după mine, nu e mie destoinicŭ*».

---

9 *Tip.* мѣрџе ӑчѣѧ   15-19 *Pentru* Nu iaste amu *până la* adevărului, *adnotatorul dă în josul paginei următoarea nouă redactare:* Că iată că iaste pretutindinea bună împrunarea (=*împreunarea*), ce va fi şì oareunde şi despărţirea bună. Nici e de toate bună împăcătura lăudată, ce va fi de multe ori şì pacea spre întărire. Şi departe gonindŭ dragostea dumnedzeiască (*scris:* дѕ҄еѧскѫ) cându ne împăcămŭ spre răsipirea adevărului   25 *Tip.* ӑпроѧїе.

(Tâlcŭ) Nu de cătră rude striinare și urîciune aduce Domnulŭ acestŭ cuvântŭ, nici părinții, nici feciorii sau frații să ne urîmŭ învață Dumnezeu, ce să nu iubimŭ pre ei mai vârtosŭ de câtŭ pre Dumnezeu. Că zice Dumnezeu: «Cine va venĭ cătră mine, și nu va urî tată-său și muma și muiarea și feciorii și frații, nu poate fi mie ucenicŭ». Nu învață amu Hristosŭ aceasta pre toți să urîmŭ, căce că aceasta încă foarte iaste un lucru tare, ce numai să nu iubimŭ pre ei mai multŭ decâtŭ pre Hristosŭ. Ce, de vorŭ fi părinții necredincioși și ne vorŭ munci ca să ne despartă de Hristosŭ, atunce ne se cade să-i urîmŭ.

Cândŭ amu vămŭ iubì părinții și feciorii mai vârtosŭ decâtŭ Hristosŭ, întru nevoi pre noi va duce, și întru adânculŭ piiarderei. Nu zice amu «cine nu va iubì mine mai vârtosŭ decâtŭ tată-său sau mumă-sa», ce «cine va iubì pre ei mai vârtosŭ de mine, nu e mie destoinicŭ». După aceaia amu, nu tânjireți de aceastea, voi părinților sau voi feciorilorŭ, auzindŭ aceastea! Că și mai bine grăiaște că «cine nu va luà crucea sa, și după mine nu va venì, nu e mie destoinicŭ». Că mai vârtosŭ de sufletulŭ, n'are alta mai depururea omulŭ, că zice: «De nu-șŭ vorŭ urì oamenii și sufletele sale pentru mine, sau să le împarță și cu moarte, sau cu viață grea și cu grije, nu potŭ fi mie ucenici!» Cine amu nu se va lepădà de viața aceasta, și să se dea spre ucidere și spre dosadă, și spre junghea|re să-șŭ vearse sângele, și spre moarte cu (226) nevoe pentru Hristosŭ, acela nu iaste slugă bună, nici va fi destoinicŭ ucenicŭ lui.

Ce pentru aceaia mulți se-au datŭ cu trupurele spre moarte, ca și furii și ca tâlharii. Ce adauge Hristosŭ și zice: «Cine va venì după mine (ce se zice, cine va lăcuì după învățătura mea), cade-se amu nu numai în goniri a spune cu bărbăție cuvântulŭ, ce și înțelepciune întreagă și blândeațe s'aibă, și toate alalte lucrure bune să le lucreaze». Cine nu va îmblà pre urma marelui Domnŭ și ispăsitoriului nostru Isusŭ Hristosŭ, cumŭ iaste scrisŭ, afară de împărăție gonitŭ va fi, și în foculŭ de vecie osânditŭ va fi.

---

16 *Tip.* дестоини 19 *Tip.* дестоникъ 27 *Tip.* десто́никъ 32 *Tip.* ѫцелепчюне.

(Evanghelie) *«Că cine va vrea să-şŭ afle sufletulŭ său, piiarde-lŭ-va elŭ; iară cela ce-şŭ va piiarde sufletulŭ său pentru mine, dobândì-şi-lŭ-va»*.

(Tâlcŭ) Cine-şŭ tocmeaşte viaţa trupului, pare-i-se că-şŭ află sufletulŭ; iară acela mai vârtosu-lŭ piiarde şi munciei de veacŭ şi chinului dă-lŭ. Iară cine-şŭ va piiarde sufletulŭ său şi-lŭ va omorì, nu ca tâlharii şi ca furii sau ca făcătorii de rău, sau ca ceia ce se omoară înşişŭ, ce pentru Hristosŭ, aceia sântŭ carei-şŭ spăsescŭ sufletele lorŭ.

(Evanghelie) *«Că cine va priimì pre voi, mine priimì-va; iară cine va priimì, priimì-va cela ce m'au tremesŭ. Cine va priimì proroculŭ în nume de prorocŭ, plată de prorocŭ priimì-va. Şi cine va priimì dereptulŭ în nume de dereptŭ, plata dereptului va priimì»*.

(Tâlcŭ) Nevoiaşte pre noi Hristosŭ, ca să priimimŭ aleşii şi învăţători spre a noastră sufletească certare, cugetătură şi grije. Că cine va cinstì amu ucenicii, pre Hristosŭ cinsteaşte, şi cine va cinstì acesta, pre Dumnezeu tatălŭ cinsteaşte. Cade-ne-se amu noao a cinstì derepţii în nume de dereptŭ (ce se zice, că
(227) închipuiţi sântŭ şi oamenii lu Dumnezeu), ce dere|ptŭ o călcare şi o stare den nainte, ce au de împăratulŭ. Ce să ară aveà chipŭ de dereptŭ numai, iară lucru nu vorŭ aveà, noi ca derepţii să-i priimimŭ pre ei, şi Dumnezeu va plătì noao. Că s'amŭ fi priimitŭ dereptulŭ cu adevărŭ, aceasta amu semnează grăindŭ că «plata dereptului va priimì», şi aimintrea amu mai vârtosŭ să înţeleageţi, că dereptu se cheamă acela. Cine va priimì dereptulŭ şi plată priimì-va, că dereptul au priimitŭ.

Şi cine va adăpà unulŭ de aceşti mici cu un păharŭ de apă reace, în nume de ucenicŭ, adevărŭ grăescŭ voao, nu-şŭ va piiarde plata lui.

Sărăciia şi meserătate să nu o punemŭ înainte, pentru aceaia grăiaşte Dumnezeu. Să vămŭ amu şi păharŭ de apă reace da, ca ucenicii lu Hristosŭ aceia fi-vorŭ. Pentru aceaia vămŭ aveà a luà şi plată. Păharŭ de apă reace dă şi cela ce învaţă cu tăriia duhului lu Dumnezeu pre ceia setoşii şi aprinşii în lucrurile cealea realele şi pohtele cealea realele, şi face pre ei ucenici lu Hristosŭ. Nu-şŭ va piiarde nici acela plata sa, căce că întoarce păcătosulŭ cătră Hristosŭ şi necredincioşii cătră credinţă.

Aceasta amu auzindŭ, fraţii miei, să meargemŭ după învăţătura Domnului, şi cu năravuri bune să ne înfrâmseţămŭ, şi cu toate bunătăţile cu cinste să ne nevoimŭ. Să fugimŭ de a trupului pohtire şi de lucrulŭ lumiei aceştiia trecătoare! Să fugimŭ de tocmealele înşălătoriului, şi să-lŭ urîmŭ den totŭ sufletulŭ! Tare şi bărbăteaşte să ne protivimŭ spre fierecătura şi spre sfeatulŭ alŭ răului începătoriu, draculŭ! Până avămŭ vreame, bine să lucrămŭ. De lucru amu iaste vreamea aceasta, iară în ceaia lume, plata. Ce ca întru o zi luminată să îmblămŭ, ca feciorii luminei şi | ai zilei să fimŭ, (228) şi după slobozitulŭ vieţiei aceştiia şi ale trupului pohte să părăsimŭ. Către cea dumnezeiască pururea ce iaste lumină să meargemŭ, în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că lui se cade toată slava, cinstea şi închinăciune, tatălui şi fiiului şi sfântului duhŭ, şi acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a doua după Toţi sfinţii.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 9.

(Mateiu IV, 18). *În vreamea aceaia îmblà Isusŭ pre marea Galileiului, văzù doi fraţi, Simonŭ, ce se chemà Pătru, şi Andrei, fratele lui, aruncândŭ mreaja în mare (erà amu păscari). (19) Şi zise lorŭ: „Păsaţi după mine, | şi face-voiu pre voi vânători de oameni“. (20) Ei amu lăsară mreaja, după elŭ mearseră. (21) Şi trecù de aciia, văzù alţi doi fraţi, Iacovŭ a lu Zevedeiu, şi Ioanŭ, fratele lui, în corabie cu Zevedeiu, tatălŭ lorŭ, legândŭ mreaja lorŭ; şi chemă ei. (22) Ei amu lăsară corabiia şi tatălŭ lorŭ, după elŭ mearseră. (23) Şi îmblà toată*

---

3 *Tip.* вєконимь **16-17** *Titlul slavon:* нєдѣ́лѧ. в҃, по вьсѣ́хь ст҃ыхь єѵ҃лїє. мáтѳє, г҃ла. ѕ҃. **18-19** *Între* pre *şi* marea, *scris de-asupra* lângă **20-21** *Între* mare *şi* erà, *scris de-asupra* că.

Variante: 18 îmblà Isusŭ pre] *AC* îmblà pre *T* îmblândŭ Isusŭ pre lângă **19** ce se] *T* ce-lŭ **20** Pătru] *T* Petrŭ | aruncândŭ] *T* bă-gândŭ **21** erà] *T* că erà | zise] *T* grăi | Păsaţi] *T* Veniţi **22** face-voiu] *T* să facŭ | Ei amu] *T* Iară ei aciiaşŭ **23** după elŭ mearseră] *T* de mearseră după elŭ | trecù] *T* trecândŭ **25** fratele lui] *T* fratesău | *T lipseşte* în corabie] **25-26** legândŭ mreaja lorŭ] *C lipseşte* *T* deregându-şŭ mreaja sa **27** Şi îmblà] *T* Şi îmblândŭ Isusŭ prespre.

Galileia, învăță în gloatele lorŭ și propoveduiià evangheliia împărăției, și vindecà toate neputințele și toate boalele întru oameni.

Sfârșitul Duminecii.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 22.

După ce amu de dumnezeiasca și ceaia dentâi și fericita viață despărțitu-ne-amŭ, dereptŭ greșala strămoșu-nostru lepădați fumŭ întru viață fără de cinste și morției osândiți fumŭ. |Iubireei de dulceață și păcatelorŭ trupului, vrăjmașulŭ diavolului, învățară-se. Dereptŭ aceaia trebuiià Dumnezeu să se întrupească, că nu vru să-i piară zidirea mânilorŭ lui și să-i vază pierduți. Că dentru elŭ zidire avut-amŭ, |
(229) dentr'însulŭ și noire priimimŭ.

Dereptŭ aceaia unulŭ născutŭ fiiulŭ lu Dumnezeu, și cuvântŭ depururea fiindŭ, cu părintele lăcuindŭ, fără de ai acesta, dereptŭ a lui milă a noastră fire miluì, ce se lunecase den dulceață, și spre piiardere se surpă și, dereptŭ greșala lui Adamŭ, în propăstii deștinse-se. Că vru și-i fu voia pre a noastră fire să fie oarecândŭ, și la sfârșitulŭ ailorŭ să vie, și de totŭ noao să se închipuiască fără de păcate. De-aciia și în pântecele feateei încăpuse neîncăputulŭ, și cu trupŭ scrise-se nescrisulŭ, și sărăcì împreunăriei luândŭ trupŭ. Dereptŭ aceaia cu venirea a trupului său, Domnulŭ Dumnezeulŭ nostru lucră tuturorŭ spăsenie.

Că se cădeà amu să aibă și mărturii nespuseei și dumnezeeștiei tocmeale, și soți taineei și învățăturiei, și lucrului tocmitori și propoveadnici. Ca cu aceaia a totŭ nărodulŭ să le dea întoarcere, îmblà amu pre pământŭ împreună și pre mare. Că nu se cădeà amu celuia ce erà deștinsŭ den ceriu și dereptŭ noi omŭ fu, întru un locŭ să șază, ce pământulŭ

---

4 ко́нецъ недѣлѣ 6 Ѳлώко. к҃к. *Tipărit cu roșu în josul paginei:* г҃л҃а, а҃. е́ѵлі́е, к҃ 18 *Tip.* пі́ѧдере 22 pântecele *îndreptat în* zgăulŭ 24 *Tip.* а҆чѣ | коу҃.

Variante: 1 învăță în] *T* învățândŭ pren **1-2** *T lipsește* și prepoveduiià evangheliia împărăției | evangheliia] *AC* evanghelie **2** neputințele] *AC* neputențile *T* boalele **3** boalele întru] *T* nevoile dentru.

și marea să sfințească cu îmbletulŭ picioarelorŭ lui; dereptŭ aceaia și la marea Galileiului mearse. Aleagere vrea să facă ucenicilorŭ săi și apostolilorŭ, cumŭ răspunde dumnezeesculŭ glăsitoriu Matthei astăzi:

(Evanghelie) *În vreamea aceaia*, zice, *îmblândŭ Isusŭ pre lângă marea Galileiului, văzù doi frați, Simonŭ, ce-lŭ chemà Petrŭ, și Andrei, fratele lui, băgândŭ mreaja în mare (că erà păscari). Și grăi lorŭ: «Veniți după mine, și să facă pre voi vânători de oameni». Iară ei aciiașŭ lăsară mreaja, de mearseră după elŭ.*

(Tâlcŭ) Marele apostolŭ Petrŭ și Andrei, fratele lui, rudă | de Jidovi amu erà. Pre loculŭ Palestinei lăcuiià întru Galilei. (230)
Și moșiia lorŭ, Vithsaida, erà o cetate săracă și micșoară, iară tatălŭ lorŭ Iona (nu cela ce fu izbăvitŭ den chitŭ, ce altulŭ, mai apoi, și dereptŭ apostolŭ mai vârtosŭ de feciorii lui, dela vrăjmașulŭ, chitulŭ și fiara, diavolulŭ, scoase mulți).

Petrŭ amu luò fata lu Aristovulŭ, fratele Varnavei, apostolulŭ. Născù dentru ea un feciorŭ și o fată. Și erà acesta bărbatŭ și sprintenŭ și de hrana vieției grijiià-se. Că și cu muiare erà, și de feciori-șŭ încă grijiià, și pre bătrânulŭ tată-său hrăniià. Iară Andrei, fără de avuție și fără de muiare avcà viața-șŭ, și lu Ioannŭ preaditece erà ucenicŭ, propoveduindŭ de pocaanie și botejune. Și dela elŭ auzì «iată mielulŭ lu Dumnezeu!», pre Hristosŭ cu deagetulŭ arătă-lŭ. Imblà după elŭ cu alalți ucenici. Și cândŭ întrebă pre elŭ grăindŭ: «Învățătoare, unde lăcuiaști?» iară Isusŭ zise lorŭ: «Veniți și vedeți!» Și într'acea zi fură la elŭ. După aceaia și frate-său Petrŭ aduse Andrei cătră Hristosŭ. Și pre elŭ deaca-lŭ văzù Hristosŭ, zise-i: «Tu ești Simonŭ, tu te chemi Chifa, ce se zice Petrŭ». Tăriia minției lui acestŭ nume arătă-i Domnulŭ.

Așa amu mearseră după Hristosŭ dentâi acești apostoli, Andrei și Petrŭ, și știuți lui fură; ce încă că nu fură priimiți atunce ca ucenicii de Hristosŭ. După prinsoarea botezătoriului, lu Ioannŭ, în temniță, Andrei se întoarse întru alŭ lui meșteršugŭ iarăși, și cu frate-său Petrŭ făceà vânătoare. Aflà iară pre aceștea Hristosŭ, chemă pre ei grăindŭ: «Veniți după mine și să facŭ pre voi vânători de oameni». După aceaia, ca știuți erà lui, pentru aceaia mai denainte de ce

---

26 *Tip.* доўдж.

(231) zise lorŭ Hristosŭ, gata lui fu|ră a mearge după elŭ. Și ascultare și bună-minte multă arătară.

(Evanghelie) *Și trecândŭ de aciia, văzù alți doi frați, Iacovŭ a lu Zevedei, și Ioannŭ, frate-său, cu Zevedei, tatălŭ lorŭ, deregându-șŭ mreaja sa.*

(Tâlcŭ) Și aceasta amu să știți, că mare bunătate iaste carei-șŭ hrănescŭ tată-său bătrânŭ, și dentr'a lorușŭ muncă a lăcuì! Și erà săraci câtŭ nu-șŭ puteà cumpărà mreaje noao, cea veache o coseà. Iară ei lăsară mreaja și pre tată-său, și după Hristosŭ mearseră.

Zevedei acesta, tatălŭ acestorŭ apostoli, lu Iacovŭ și lu Ioannŭ, arată-se că nu crezù lu Hristosŭ. Dereptŭ aceaia lăsară pre elŭ. Că cându se drăceaște spre bunătăți și creștinătăției, ori tatălŭ, ori muma, sau feciorii, sau frații, sau și sòții, atunce se cade să lase pre ei. Și nu numai să-i lase, ce să-i și urască ca nește vrăjmași ai adevărului, și ca nește protivitori legiei lu Hristosŭ. Moșiia amu lu Petrŭ și a lu Andrei, Vithsaida: Erà și aceștea feciori lu Zevedei, Iacovŭ și Ioannŭ. Și văzură Petrŭ și Andrei mergândŭ după elŭ. Deci fură gata și aceștea a mearge după elŭ, să se închipuiască lorŭ.

(Evanghelie) *Și îmblândŭ Isusŭ prespre toată Galileia, învățândŭ pren gloatele lorŭ, și vindecà toate boalele și toate nevoile dentru oameni.*

(Tâlcŭ) Ca să arate Hristosŭ că nu iaste protivitoriu legiei, că acesta iaste dătătoriu de leage, îmblà întru gloatele Iudeilorŭ și învățà întru ei, și ciudese începù a face spre credința lorŭ. Dereptŭ aceștea făceà și învățà.

Boala amu iaste în multă vreame chinuire, iară betejala în puținеà vreame e slăbire trupului.

(232) (Evanghelie *Eșì auzirea lui prespre toată Siriia.* | *Și aduseră lui toți ce se munciià cu de toate betejalele, și de chinuri ținuții, și ceia ce se luniià, și răslăbiții.*

(Tâlcŭ) Nu întrebà Hristosŭ, nici căutà de cine e adusŭ bolnavulŭ și carii mergeà cătr'însulŭ cu credință, derep'ce că numai aceasta puteà fi credință: carii veniià de departe, că cu credință veniià. Iară ceia ce se lunescŭ, spune-se că

---

9 *Tip.* ч̓kw к̓кке коcк̀.

se drăceaşte, că va draculŭ să seamene întru oameni, să zică că sântŭ steale de facŭ rău, că păziià luna cându e plină, şi atunce împresură pre cela ce-lŭ drăciià, ca să arate pre luna că e vinovată boaleei şi betejaleei, şi să fie ocărîtă zidirea lu Dumnezeu, ca şì unii manihiiani, ce se prilăstiră, de căzură întru propastea piiarderei, că aceia aşa credeà şi slăviià.

(Evanghelie) *Şi mergeà după elŭ nărodŭ multŭ den Galileia şi den Decapoliia, şi Ierusalimleanii şi Iudeii, şi ceia ce erà den ceaia parte de Iordanŭ. Văzură-lŭ nărodulŭ suindu-se în codru. Şi şezù elŭ, şi se apropiară cătră elŭ ucenicii lui. Şi-şŭ deşchise gura sa, învăţà pre ei.*

(Tâlcŭ) Nărodulŭ văzură Hristosŭ în codru suindŭ. Că învaţă pre noi nu în ivire cevaşŭ să facemŭ şi dereptŭ ogoada oamenilorŭ. Derep'ce amu că vrea să şì înveaţe, învaţă pre noi den mijlocŭ şi den voroavă să ne ferimŭ, cândŭ învăţămŭ. Nărodulŭ amu mergeà dereptŭ ciudesele, iară ucenicii dereptŭ învăţătura. După facerea ciudeselorŭ şi vindecările trupului, vindecà şì sufletulŭ cu învăţătura.

Că nu zice aşa prostŭ evanghelistulŭ c'au deşchisŭ gura sa învăţândŭ ei, derep'ce că şì nu deşchizândŭ învăţà pre toţi Hristosŭ, cu viaţa şi cu ciudese|le. Aşijderea şì pre noi, pentru (233)
apostoli, evangheliei ne cheamă şi ne trage Domnulŭ grăindŭ: «Veniţi după mine!»

Nu în putredire şi în ceaia ce treace să rămânemŭ, fraţilorŭ, nici lumiei aceştiia ce e până la o vreame să fimŭ biruiţi, ce cătră ceaia ce va să fie în veaci să ne răstignimŭ. Iară de aceştii vieţi voroavă să ne ferimŭ, şi să fugimŭ de chinuri şi de multe griji ale măriei vieţiei aceştiia, temându-ne de valure-i ce-sŭ întru ea, de ne vine pre urmă făcătoarea de moarte, potopirea. Să lăsămŭ amu mulţimea păcatelorŭ vieţiei aceştiia şi grijile turburealei şi vorovile. Şi ca altă mare, iubirea celorŭ cugete cu dulceaţă împletite şi cu gândure hitleane, ca o mreajă să le descurcămŭ. Că cu aceaia a noastră minte ca peştii o vânează hitleanulŭ şi începătoriulŭ realelorŭ, vrăjmaşulŭ nostru, diavolulŭ. Ce ale noastre cugete ale trupului, ca o cârmă de corabie să o socotimŭ;

---

26 *Tip.* ѡвр̑кмѧ.

și Hristosŭ chemându-ne, gata să fimŭ pre urma învățăturiei lui să meargemŭ. Că așa amu de vămŭ face, nu Galileia și Iudeia încungiurà-vămŭ cu nusulŭ, ce toate cetățile cu bunătăți cu bună cinste cercetà-vămŭ, și vămŭ lăcuì întru eale, cumŭ iaste pre ogoada lu Dumnezeu. Și nu numai noi lucrători evangheliei fi-vămŭ, ce șì altora vămŭ fi dereptători și învățători, și pre a noastră râvnire rădicà-vămŭ.

Să înțeleagemŭ, frațilorŭ, răutatea și prădarea și putrejunea și piiarderea ceaia ce o au luatŭ și o iau, după slobozirea lu Dumnezeu dereptŭ păcatele noastre, și ce e spre noi
(234) vrăjmașulŭ nostru, | cu pornire și cu răotate. Acea vătămătură să ne o aducemŭ aminte și nu cu leanea și cu mâhnirea de acmu să ne mai adaugemŭ, ce să ne rădicămŭ și să ne nevoimŭ, și realele noastre și păcatele noastre să desfacemŭ, și cu lacrămi și cu suspini să rugămŭ bunulŭ, milostivulŭ și în-lungŭ-răbdătoriu Domnulŭ, și în toate năravurile să isprăvimŭ noișŭ și să ne gătimŭ spre protivitoriulŭ vrăjmașulŭ nostru. Că de nu ne vămŭ pocăì, și de nu ne vămŭ delungà de hitleniile noastre și de nedereptăți, și bunătățile nu ne vămŭ nevoì să le facemŭ, avămŭ a perì dereptului judecătoriu și mâniei lu Dumnezeu.

Dumnezeu mânie-se și oprească noao, derep'ce că greșimŭ și uitămŭ învățătura lui. Iară de ne vămŭ întoarce, nu va aduce spre noi munca și realele. Și aceasta prorocŭlŭ Ieremiia spune grăindŭ: «La sfârșitŭ voiu grăì limbilorŭ și împărațilorŭ, și să-i scoțŭ și să-i lasŭ. Și de se vorŭ întoarce aceale limbi den realele sale, amŭ a mă întoarce șì eu de rău ce-amŭ cugetatŭ să facŭ lorŭ». Așijderea și bunătate făgăduit-au Domnulŭ, carei se roagă și lucrează lui. Iară de nu se vorŭ întoarce și nedestoinici fi-vorŭ, luà-va aceasta dela ei. Iară grăiaște acelŭ prorocŭ: «La sfârșitŭ grăì-voiu spre limbi, și împărățiia să zidească și să sădească. Și de veți face hitlenie înaintea mea, de să nu auziți glasulŭ mieu, întoarce-mă-voiu și cu de bunătăți, de ce-amŭ grăitŭ să facŭ». Că acestașŭ năravŭ păzeaște Dumnezeu și de buni. Că de va zice că va zidì, iară ei nedestoinici sine arătà-se-vorŭ făgăduitei, de-aciia

22 opreaște noao *îndreptat la marginea stângă în: ,.. ă laudă (începutul tăiat la legare).* 28 *Tip.* чѣмь коу́џетамь 36 *Tip.* ȃрàтж сѣкwрь.

nu va face. Ca nu osânditei munci să se mâhnească, că mai amarŭ va fi, nici făgăduinței | ceaia buna îndărătnicitori să fie! (235) Că amândoao le vindecă și scurtează cu cuvintele de mainte Domnulŭ ce grăiaște: «Să oprescŭ, nu vă mâhnireți! Că poate, cine se pocăi, și a dezlegà judecata mea. Iară de voi făgădui vreun bine, să nu fiți fără de grije pentru făgăduința. Că de vă veți arătà nedestoinici, nu va venì spre voi făgăduința mea, ce mai vârtosŭ amŭ a vă muncì. Că eu celora ce-sŭ destoinici făgăduescŭ, iară păcătoșilorŭ aducŭ muncă și chinŭ».

Să ne teamemŭ amu, frațilorŭ, și să ne cutremurămŭ auzindŭ aceasta, și să ne nevoimŭ să păzimŭ zisa lu Dumnezeu. Și carei sântemŭ întru reale, să ne întoarcemŭ, iară carei sântemŭ întru bunătăți și în dereptate stândŭ, să nu ne lenimŭ nici să zăcemŭ, ca de aceaste reale și nevoi și scârbi și de ce ne vine dela vrăjmașulŭ nostru să ne izbăvimŭ. Și cu a veacilorŭ bunătate să ne spodobimŭ, cu dulceața adeveritului Dumnezeu și mântuitoriulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, că lui se cuvine toată slava și cinstea întru veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a treia.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 18.

(Mateiu VI, 22). *Zise Domnulŭ: Lumina trupului iaste ochiulŭ. Să amu ochiulŭ tău prostŭ fi-va, totŭ trupulŭ tău luminatŭ va fi; (23) e să ochiulŭ tău hitleanŭ fi-va, totŭ trupulŭ tău întunecatŭ va fi. E să amu lumina ce e întru tine întunecată iaste, aciia întuneareculŭ cu câtu e! (24) Nimea nu poate a doi domni lucrà:*

---

14 *Tip.* коу҆ | тжцн **20-21** *Titlul slavon:* недѣлѧ. г҃, є҆ѵⷢ҇лїе. ѿ матѳеа. глава, ҃ѕі.

Variante: **23** Să amu ochiulŭ tău prostŭ fi-va] *ABC* să amu fure ochiulŭ tău prostŭ *T* De va fi ochiulŭ tău luminatŭ **24-25** e să ochiulŭ tău hitleanŭ fi-va] *ABC* să ochiulŭ tău hitleanŭ fure *T* iară de iaste ochiulŭ tău hitleanŭ **25** *B lipsește* tău | *ABCT lipsește* E **26** ce e întru tine întunecată iaste] *T*₂ e întunecată | aciia] *T*₂ mai vârtosŭ | întuneareculŭ] *B* untuneareculŭ **27** Nimea] *C* Nimenea | lucrà] *BT* sluji.

că să unulŭ va iubì, iară alaltulŭ va urî, şi unulŭ va ţineà, iară altulŭ a nu-lŭ socotì va înceape. Nu puteţi lu Dumnezeu lucrà şi lu Mamonŭ. (25) Dereptŭ aceaia grăescŭ voao: Nu vă grijireţi sufletele voastre ce vorŭ mâncà sau
(236) *ce vorŭ | bea; nece trupurele voastre în ce vă veţi îmbrăcà. Au nu sufletulŭ mai bunu e de hrană, şi trupulŭ de veşmintele? (26) Căutaţi spre pasările ceriului, că nu seamănă, nece seaceră, nece adună în jitniţe, şi tatălŭ vostru den ceri hrăneaşte eale! Au nu seţi voi mai buni de eale? (27) Cine de voi grijindu-se poate-şŭ adauge crescutulŭ lui un cotŭ? (28) Şi de veşminte ce vă grijiţi? Socotiţi crinulŭ satelorŭ cumŭ creaşte neustenindu-se, nece toarce! (29) Grăescŭ voao, că nece Solomonŭ, întru toată slava lui, înveştì-se ca unulŭ de acealea. (30) E să fânulŭ selişţilorŭ — astăzi fiindŭ, e demâneaţă în cuptori aruncă-se — Dumnezeu aşa-lŭ înveaşte, cu câtŭ mai vârtosŭ voao, puţină credinţă? (31) Nu vă câştigareţi amu grăindŭ: ce vremŭ mâncà?*

6-7 *Tip.* кєимнтєлє **15** *Tip.* доүмнєзѸ.

Variante: 1 că să] *ABCT* sau amu | alaltulŭ] *T* altulŭ | şi] *ABC* şi amu | ţineà] *C* ţine | şi unulŭ va ţineà] *T* sau unuia se va plecà **2** a nu-lŭ socoti va înceape] *T* nu va socotì | Nu] *T* Că nu | puteţi lu] *AC* poate **3** lucră] *B* slujì *T* să lucraţi | lu Mamonŭ] *AC* lui Mamonŭ **4** *T lipseşte* vă | sufletele voastre] *B* sufletului vostru *T* de sufletele voastre | vorŭ mâncà] *BT* veţi mâncà **5** vorŭ beà] *BT* veţi bea | nece trupurele voastre] *B* nece trupului vostru *T* nici de trupuri **6** Au nu] *AC* Nece *B* Au nu nece **7** pasările] *B* paserile | nu] *T* nici | seamănă] *C* samăna **8** nece seaceră, nece] *T* nici seaceră, nici **8-9** ceri hrăneaşte] *C* ceriu hrăneşte **10** grijindu-se poate-şŭ adauge crescutulŭ lui] *AC* grijindŭ şi poate adauge trupului lui *B* grijindŭ şi poate adauge în vàrsta trupului lui *T* grijindŭ puteà-va adauge crescutulŭ său de **11** veşminte] *C* veşmintŭ | vă grijiţi] *AC* te câştigi *B* vă câştigaţi | crinulŭ satelorŭ] *B* crinulŭ càmpului *T* florile càmpilorŭ **12** creaşte] *T* crescŭ | neustenindu-se] *C* neustinindu-se *T* netrudindu-se | nece toarce] *T* nici torcŭ **13** nece Solomonŭ] *T* nici Solomonŭ îmbrăcà-se | înveştì-se] *AC* înveştì *B* îmbrăcatŭ *T lipseşte* **14** unulŭ] *T* una | selişţilorŭ] *B* câmpului **15** demâneaţă] *T* demâneaţa | cuptori] *C* coptori *T* cupturi | aruncă-se] *AC* aruncaţi *B* aruncă *T* aruncată o **16** aşa-lŭ] *T* aşa | înveaşte] *AC* înveşte *B* îmbracă **17** câştigareţi amu] *T* grijireţi | vremŭ mâncà] *C* vreamŭ mâncà *T* vŭmŭ mâncà.

sau: ce vremŭ bea? sau: în ce ne vemŭ îmbrăcà? (32) Toate amu acealea limbile cerŭ; ştie tatălŭ vostru den ceriu că trebuiaşte-vă de acealea. (33) Ceareţi mainte împărăţiia Domnului şi dereptatea lui, şi acealea toate adauge-se-vorŭ voao.

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 23.

Mai vârtosŭ de iubirea argintului nemică nu iaste alta mai rea, şi de iubirea avuţiei nemicŭ mai iute nu iaste. Că multe case pierdù şi cetăţi den temeiu le sparse, şi multe războae mari rădică, şi fraţi unulŭ pre alaltŭ mânie, şi tatălŭ spre feciorŭ rădică, şi blânziia firei omenească sălbătăceaşte-o, şi mii şì de alte reale face. Iubirea argintului, marele Pavelŭ zice-i, că e rădăcina a tuturorŭ realelorŭ, şi a doa slujire de idoli meneaşte-o, că face oamenii spre avuţie să nădăjduiască, nu spre dumnezeiasca nădeajde să se nădăjduiască. Ca şì închinătorii de idoli, de se închină făpturilorŭ, nu lu Du-|
mnezeu, aşijderea şì iubitorii de argintŭ spre aurŭ nădăjdu- (237)
escu-se, nu spre Dumnezeu. Ce însă, fraţilorŭ, să ne nevoimŭ de acea neputinţă, ca o rădăcină a tuturorŭ realelorŭ, den rădăcină să o tăemŭ den sufletele noastre, ca şi dentru viaţa aceasta, de toate ce-au crescutŭ reale, dentru ea să putemŭ scăpà, şi de ale veacilorŭ ce vorŭ să fie chinuri şi munci să ne izbăvimŭ. Că dentr'această iubire de argintŭ, şi de toate ce-sŭ dentr'aceasta reale, va să ne izbăvească pre noi Domnulŭ. Şi în ceaste cuvinte ce zacŭ înainte, pune aceastea:

(Evanghelie) *Zise Domnulŭ: Lumina trupului iaste ochiulŭ. De va fi ochiulŭ tău luminatŭ, totŭ trupulŭ tău luminatŭ va fi;*

---

2 *Între* cerŭ *şi* ştie, *scris* că **3** *Între* acealea *şi* Ceareţi, *scris* ce **6** конецъ, недѣлѣ. **8** слово, кг. **16-17** *Tip.* нѣдѫждѹѥскж.

Variante: **1** vremŭ bea] *T* vămŭ bea | vemŭ îmbrăcà] *A* vremŭ îmbrăcà *BT* vămŭ îmbrăcà *C* vreamŭ îmbrăcà **1-2** Toate amu acealea limbile cerŭ] *T* Aceastea amu toate păgânii cerŭ **2** ştie tatălŭ vostru den ceriu] *T* Că ştie părintele vostru alŭ ceriului **2-3** că trebuiaşte-vă] *T* că vă trebuescŭ **3** de acealea] *B* acealea *T* acealea toate | Ceareţi mainte] *T* Căutaţi mai nainte **3-4** *C lipseşte* împărăţiia Domnului şi dereptatea **4** Domnului] *B* lu Dumnezeu *T* ceriului **4-5** adauge-se-vorŭ] *BT* se vorŭ adauge **5** *T lipseşte* voao.

iară de iaste ochiulŭ tău hitleanŭ, totŭ trupulŭ tău întunecatŭ va fi. Să amu lumina ce e întru tine întunecată iaste, aciia întuneareculŭ cu câtu e!

(Tâlcŭ) Va Domnulŭ să slobozească pre noi den păcatele iubirei de argintŭ, mai vârtosŭ den nedereptate şi ce e dentr'aceaia păcate. Şi de nestrânsură cuvântŭ învaţă şi de multe pricăjiciuni pre credincioşi, să-i aducă spre ascultarea cuvintelorŭ şi plecăriei, c'au zisŭ mai denainte: «Să nu adunaţi voaoşŭ comoară în pământŭ, ce să vă adunaţi comoară la ceriu!»

Că arată amu că ceaia ce e la ceriu comoară, iaste neputredă şi nesfârşită, şi de pururea iaste; iară comoara ceaia den pământŭ întru puţinu e ivită, şi putreditoare şi peritoare. După aceaia şi altă pildă aduce, grăindŭ că «lumina trupului iaste ochiulŭ». Că cumŭ iaste ochiulŭ în trupŭ, aşa iaste şì mintea întru sufletŭ. Că de iaste ochiulŭ sănătosŭ, |
(238) luminează trupulŭ, iară de e beteagŭ, întunecă-lŭ. Aşa şì mintea, de iaste curată, şi spre una dumnezeìe şi dereptate caută şi de pururea se trezveaşte cătră acealea să lăcuiască, şì sufletulŭ ce e întru elŭ luminare priimeaşte, de se luminează şi se curăţeaşte. Iară de se va întoarce mintea spre hitlenie şi spre grija avuţiei, sau de pohtele păcatelorŭ de va fi ţinutŭ şi se va răstignì lorŭ, orbeaşte-se şi se întunecă. Iară de va fi mintea întunecată, şì sufletulŭ întunecatŭ va fi, mai vârtosŭ şi mai multŭ decâtŭ a trupului. Că cine ş-va piiarde mintea cu grija lumiei, şi pohtelorŭ păcatelorŭ întunecà-o-va, toate ale sale lucruri ce-sŭ în viaţa aceasta întunecà-le-va şi le va stinge, şi de-aciia şì de alalte în deşertŭ face-şŭ spăseniia sa de pururea. Dereptŭ aceaia grăiaşte Hristosŭ: «Să amu lumina ce e întru tine întunecată iaste, aciia întuneareculŭ cu câtu e mai vârtosŭ?» (Ce se zice, că să va zice mintea că luminează sufletulŭ tău, şi trupulŭ întunecatŭ va fi cu grija avuţiei, şi pohtelorŭ necuvioase ale păcatelorŭ orbitŭ, cu câtŭ mai vârtosŭ are a se întunecà sufletulŭ şi trupulŭ, cându se va stinge luminarea a sufletului şi a trupului, ce se zice mintea?).

De-aciia amu cu ce nădeajde şi spăsenie fi-va? Că lumină amu sântŭ şi minte curată şì carei-sŭ întru puteri şi mai marii sufleteşti. Şi mireanilorŭ tocmitori întru lume

datori sântŭ să fie, ca să lumineaze şi să derepteaze oamenii spre bunătăţi şi spăseniei, şi să-i ferească şi să păzească pre ei de toată vătămătura şi de ce vinŭ spre ei şì reale. Iară aceştea de se vorŭ bucurà de nedereptate şi de răpiri, şi cametei şi | asupriciunilorŭ vorŭ lucrà, şi cu leane şi cu (239) negrije adauge-se-vorŭ de ce sântŭ datori, ce chinŭ au a se chinuì oamenii carei vorŭ fi suptŭ ei!? Iară noi, şi cine va venì spre bine şi la mai mare dereptare, şi bunelorŭ şi vieţiei ceaia dereapta, şì domnilorŭ şi putearnicilorŭ păstoriu şi învăţătoriu iaste. Că aşa şì sfinţii şi dumnezeeştii apostoli, ochi şi lumini a toată lumea puşŭ fură.

Dereptŭ aceaia învaţă Domnulŭ grăindŭ cătr'înşii: «De veţi amu voi sta şi nu vă veţi schimbà, lumină fiindŭ trupului (aceasta iaste a totŭ trupulŭ lumiei), luminatŭ fi-va. Iară voi fiindŭ sare, de vă veţi împuţì, şi lumină fiindŭ, întunecâ-vă-veţi, întuneareculŭ cu câtŭ mai vârtosŭ fi-va, ce iaste lumea?»

Marele Grigorie bogoslovŭ, părintele nostru după Dumnezeu, aşa grăiaşte de preuţii lu Dumnezeu: «Voao amu mai vârtosŭ grăescŭ ce sânteţi ai beseareciei: Ochiulŭ să vă fie nu cu untunearecŭ împlutŭ, nici să ne arătămŭ învăţători răi».

(Evanghelie) *Să amu lumina e întunecată, mai vârtosŭ întuneareculŭ cu câtu e! Nimea nu poate a doi domni slujì: sau amu unulŭ va iubì, iară altulŭ va urî, sau unuia se va plecà, iară altulŭ nu va socotì. Că nu puteţi lu Dumnezeu să lucraţi şi lu Mamonŭ.*

(Tâlcŭ) A doi domni protivire, zice-le-se, că nimea nu poate slujì. Ce pre unulŭ să îndrăgească şi acestuia voia să o săvârşască, că altulŭ, să ştie, că are a-lŭ părăsì, şi unulŭ a-lŭ iubì. De nu va urî pre alaltŭ, nu va nici puteà are lu Dumnezeu a slujì şi avuţiei. Derep'ce că iubirea aurului nu numai de Dumnezeu desparte pre noi, ce şì lu Mamonŭ învaţă pre noi, că Mamonŭ iaste toată nedereptatea, că den nedereptate amu mai vârtosŭ adună-se avuţiia; | dereptŭ (240) aceaia nu iaste puteare a slujì lu Dumnezeu şi nedereptăţiei. Că nedereptatea amu pohteaşte să răpească marha striinului

---

10 *Tip.* доу́мнезеѣ́щїи   36 *Tip.* недє́рептѫцїєне   37 *Tip.* недерѣптатѣ.

şi caută să curvească şi prea să curvească, să se îmbeate şi să se sature şi dulceaţa lumiei să pohtească, şi iubeaşte ceastă neşchită vreame, iară Dumnezeu şî cealea ce sântŭ ale noastre şi alŭ nostru, zice să le dămŭ celora ce le trebuiaşte. Şi învaţă pre noi să ne facemŭ întregi de minte şi să părăsimŭ saţiulŭ pântecelui şi ceastă lume toată să o urîmŭ, să iubimŭ şi să cinstimŭ şi să slujimŭ dereptăţilorŭ. Dereptŭ aceaia nu iaste puteare, fiindŭ noi prinşi păcatelorŭ şi adăugându-ne lucrului dracului, să ne lipimŭ atunce de Dumnezeu. Însă amu până vămŭ slujì păcatelorŭ şi nedereptăţiei, şi iubirei de aurŭ şi fără-cinstei vămŭ lucrà, protivitoriu lu Dumnezeu şi vrăjmaşi fi-i-vămŭ.

Să lepădămŭ amu, fraţilorŭ, rogu-mă voao, greimea cametei şi asupriciunei, şi nedereptatea şi iubirea argintului, şi păcatele să le urîmŭ. Să împărţimŭ bogăţie de câtu ne e putearea şi să dămŭ mişeilorŭ, ca dereptatea noastră să fie întru veaci.

Domnŭ zis-au lu Mamonŭ. Ce nu pre acea fire fiindŭ aşa, ce dereptŭ plecarea carei se lipescŭ lucrului hitleanului dracului şi carei slujescŭ lui şi pântecele Dumnezeu-lŭ menescŭ. Nu căce că are vreo fire dumnezeiască, ce derep'ce că carii lucrează pântecelui şi se satură, ca lu Dumnezeu acestuia pleacă-se şi-i slujescŭ. Că unde amu pohta să va trage pre omulŭ la fiece lucru, şi cu inima cărui se va legà, acela iaste aceluia Dumnezeu.

(Evanghelie) *Dereptŭ aceaia grăescŭ voao: Nu grijireţi de sufletele voastre, ce veţi mâncà sau ce veţi bea; nici de trupuri, în ce vă veţi îmbrăcà.*

(241) (Tâlcŭ) Derep'ce amu că avuţiia | desparte pre noi de Dumnezeu, dereptŭ aceaia grăiaşte noao Domnulŭ să nu ne grijimŭ, nici grijiei iubirei de aurŭ şi pohteei să ne topimŭ, că sufletulŭ nu mănâncă. Iară după năravŭ împreună grăiaşte aceasta, că cu bucatele strânge-se trupulŭ şi întru elŭ ţine-se sufletulŭ: aiavea e amu, că nu iaste puteare sufletului în trupŭ a se ţineà, de nu se va hrănì trupulŭ. Nu vă grijireţi de sufletele voastre, ce veţi mâncà şi să beaţi! Aiavea amu iaste, că fără sufletŭ nu iaste puteare omului a se hrănì,

---

8 *Tip.* ἀдѫ҆ꙋгѫндѹне.

că trupulŭ mortŭ îmbracă-se numai, nu se hrăneaşte; cândŭ iaste viu, hrăneaşte-se. Că nu numai aurŭ şi de toată dulceaţa aceştii lumi cade-se să lăsămŭ, ce nici de acea hrană cu nevoe să te grijeşti. Că nu ne goneaşte pre noi, nici ne apără de-a lucrarea (că «în deşertŭ amu a mâncà» nu zice sfântulŭ apostolŭ, ce: «să nu vă daţi până în sfârşitŭ spre grije» şi a părăsì Dumnezeu, aceasta apără) că se cade noao a lucrà împrotiva puteriei: ce de spăseniia sufletelorŭ noastre să grijimŭ cu toată nevoinţa şi cu bărbăţiia, şi către unulŭ Dumnezeu să căutămŭ, celŭ ce dă hrană flămânzilorŭ şi ne satură cu dulceaţă viaţa noastră.

(Evanghelie) *Au nu sufletulŭ mai bunu e de hrană, şi trupulŭ de veşmintele?*

(Tâlcŭ) Ce se zice: celŭ ce dă mai multŭ şi trupului şi sufletului ce l-au făcutŭ, dară nu va da hrană şi veşminte.

(Evanghelie) *Căutaţi,* zice, *spre pasările ceriului! Că nici seamănă, nici seaceră, nici adună în jitniţă, şi tatălŭ vostru den ceriu hrăneaşte eale. Au nu seţi voi mai buni de eale?*

(Tâlcŭ) Pasările pomeneaşte Domnulŭ, ca să ne araté, că şì decâtŭ acealea fără de minte sântemŭ; şi ruşinează pre noi. De-aciia iară ce au şì pasările pre fire-şŭ, de nu se grijescŭ, iară aceasta noi cu vrearea noa|stră strângemŭ. De amu (242)
şì de ceale pasări mici grijaşte-se, cu câtŭ mai vârtosŭ de cinstiţii oameni are a grijì! Dereptŭ aceaia aduce aminte noao Domnulŭ de acea viaţă dentâi, cândŭ hrăniià Dumnezeu pre Adamŭ în rai. Nu semănà; pământulŭ dedease lui de hrană. Pasările hrăneaşte Dumnezeu; fire cu înţelesŭ dat-au lorŭ spre adunarea hranei, spre tocmeala loruşŭ.

(Evanghelie) *Cine de voi grijindŭ, puteà-va adauge crescutulŭ său de un cotŭ?*

(Tâlcŭ) Că arată amu Hristosŭ, că trupulŭ ce creaşte, nu den hrană creaşte, ce cu tocmeala lui şi dulceaţa-i. Nici poate cineva să-şŭ adaugă crescutulŭ trupului, nici de hrană să-lŭ grijască, ce numai Dumnezeu întru ei să ne se pare să lucreaze toate; şi cumŭ va, aşa să săvârşaşte. Că cui câtu i-e datŭ parte dela Dumnezeu, nimea nu o poate să adaugă sau să scază. Că nu mâncarea multă creaşte trupulŭ, ce şì

---

1 *Tip.* трꙋ́поꙋлъ 8 *Tip.* ко́аѡ 12 *Tip.* тро́ꙋтꙋлъ.

neputinciosŭ mai vârtosŭ face-lŭ. De iaste amu de o zi greu a te grijì și rău, dară cumŭ amu de mai multe să nu fie cu greu? Adevărŭ amu cu reale şi boale şi cu trude şi chinure împlute-sŭ aceale zile. Aşijderea amu de te şi grijeşti, ome, şi să şi socoteşti, nemică nu veri face, deaca nu va vrea Dumnezeu. Ce amu în deşertu te munceşti şi te sfărâmi pre tine mai multŭ, întru neputinţe şi în necuviinţe răsipindu-ţi viaţa ta!

(Evanghelie) *Şi de veşminte ce vă grijiţi?* (Că cela ce-au datŭ bună frâmseaţe şi mărie trupului, acela şi de veşminte-lŭ grijaşte). *Socotiţi florile câmpilorŭ cumŭ crescŭ netrudindu-se, nici torcŭ! Grăescŭ voao, că nici Solomonŭ îmbrăcà-se întru toată slava lui, ca una de acealea.*

(Tâlcŭ) Nu numai cu pasările ruşinează pre noi Domnulŭ,
(243) ce şi cu florile ce veştejăscŭ. Că să amu acealea Du|mnezeu înfrâmseţatu-le-au, de nici o treabă fiindŭ, cu câtŭ mai vârtosŭ de trebuinţa noastră şi de veşminte au n'are a săvârşì? Iară noi, câtŭ să ne vămŭ griji de multŭ, fraţilorŭ, încă nu ne vămŭ puteà înfrâmseţà ca florile. Că şi preamândrulŭ Solomonŭ multu se hrăniià şi se păziià întru toată împărăţiia sa, şi nu se puteà să se îmbrace ca într'unele de acealea.

(Evanghelie) *E să fânulŭ seliştilorŭ — astăzi fiindŭ, e demâneaţa în cupturi aruncată e — Dumnezeu aşa înveaşte, cu câtŭ mai vârtosŭ voao, puţină credinţă?*

(Tâlcŭ) De aceasta amu noi să ne înţelepţimŭ, că nu ne se cade noao să ne grijimŭ de bune frâmseţi. Că aceasta amu ca o floare în neşchită vreame iaste. Dereptŭ aceaia totŭ omulu e ca iarba şi toată slava omenească ca floarea. Şi seacă iarba şi floarea-i cade. Iară noao cu cuvântulŭ iaste-ne zisŭ, cela ce sufletulŭ şi trupulŭ au ziditŭ, să nu ne înfrâmseţămŭ trupeaşte, ce sufleteaşte prea să ne înfrâmseţămŭ, că trupeaşte carei se înfrâmseţează, trupeaşte se mândrescŭ, iară carei pre duhŭ, sufleteaşte.

Că cei cu puţină credinţă, sântŭ toţi carei se grijescŭ. Că de-ară aveà credinţă desăvârşitŭ cătră Dumnezeu, n'ară fi aşa grijindu-se neîncetatŭ. Dereptŭ aceaia zice: «*Nu vă grijireţi grăindŭ: ce vămŭ mâncà? sau: ce vămŭ bea? sau: în ce ne vămŭ îmbrăcà? Aceastea amu toate păgânii cerŭ*». Iară

---

30 *Tip.* ꙟфѫ́рмсецъмь.

de-a mâncarea și de-a bearea și a ne îmbrăcà noao nu apără Domnulŭ; iară a grăì de aceastea și a grijì, aceaia apără. Că de multe ori grăescŭ bogații: «Ce avămŭ a mâncà demâneața?» Că aiavea e amu, că preamâncarea și dosada apără, și ce den acealea griji și voroave.

(Evanghelie) *Că știe părintelė vostru alŭ ceriului, că vă trebuescŭ acealea toate. Căutați mai nainte împărăția ceriu|lui* (244)
și dereptatea lui, și acealea toate se vorŭ adauge.

(Tâlcŭ) Împărăția ceriului dulceață bunilorŭ iaste, că acea împărăție pentru dereptatea dobândească-se. Cine o va căutà sufletească, adauge-se lui șì trupeasca cu cinstea ceaia draga a lu Dumnezeu. Nu vă grijireți amu demâneției! Că demâneției ai a te grijì de al tăușŭ; destulu-ți amu iaste realele aceii zile.

Răulŭ zileei zdrobitură grăiaște-se și amărăciune, ce avămŭ noi oamenii încleștitură, de ce ne vine noao dela nepriitoriulŭ. Destulŭ amu iaste noao că ne grijimŭ de a zileei de astăzi. Că de ne vămŭ grijì și de a demâneției, dară cândŭ vămŭ aveà a ne deșertà cătră Dumnezeu, cândŭ vămŭ aveà a lucrà lui? Cândŭ, de pururea zdrobindu-ne și grijindu-ne de ale trupului? Ce însă să ne rădicămŭ, fraților, și să ne nevoimŭ și să ne trudimŭ spre sfârșirea învățăturiei Domnului. Și să ne grijimŭ de spăseniia sufletelorŭ noastre. Să ne întoarcemŭ de a lumiei și de lucrurile hitleane, și spre lucrarea lucrurilorŭ ceale bunele să ne rădicămŭ, ca cea bunătate ce e făgăduită să dobândimŭ dela Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că a lui slava și putearea întru veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a patra după Rusalii.

Evanghelie dela Mateiu, zaceala 25.

(Mateiu VIII, 5). *În vreamea aceaia, întră Isusŭ în Capernaumŭ, apropiè-se cătră elŭ sutașulŭ, rugà elŭ, (6) grăiià: „Doamne, coconulŭ mieu zace în casă*

27-28 *Titlul slavon:* нєдѣлѧ. д҃. Єѵ҃лїа ѿ матѳеа глáва, к҃є.

Variante: 29 întră] *T* mergândŭ | Isusŭ] *AC* elŭ **30** apropiè-se] *B* apropià-se *T* vine | cătră elŭ] *T* cătr'însulŭ | sutașulŭ] *AC* sutariulŭ **30-31** rugà elŭ] *T* rugà-se lui **31** grăiià] *B* griià *T* și grăiià | Doamne, coconulŭ] *T* Feciorulŭ.

slabŭ iute foarte". (7) Grăì lui Isusŭ: „Eu voiu venì şi-lŭ voiu vindecà". (8) Şi răspunse sutaşulŭ, zise: „Doamne, nu sântŭ destoinicŭ, ca suptŭ coperimântulŭ mieu să mergi. Ce zi cu cuvântulŭ, şi se va vindecà coconulŭ mieu. (9) Că amu eu omŭ sântŭ suptŭ despusŭ, amŭ suptŭ mine voini- |
(245) *ci, şi grăescŭ unuia să meargă, şi mearge, şi altuia să vie, şi vine, şi robulŭ mieu să facă aceasta, şi face". (10) Auzì Isusŭ şi se miră, şi zise mărgătorilorŭ după elŭ: „De-adevărŭ grăescŭ voao, că nece în Izraili atâta credinţă aflai. (11) Grăescŭ voao, că mulţi den răsăritŭ şi dela apusŭ venì-vorŭ şi vorŭ răposà cu Avraamŭ şi cu Isaacŭ şi cu Iacovŭ întru împărăţiia ceriului. (12) E fiii împărăţiei goniţi vorŭ fi în întuneareculŭ de afară; aciia va fi plângere şi scrâşnirea dinţilorŭ". (13) Şi zise Isusŭ sutaşului: „Pasă, şi ca crezi, fie ţie". Şi vindecă coconulŭ lui în acela ceasŭ.*

Sfârşitul Duminecii.

---

1 *Scris în josul paginei* şi să chinuiaşte *(a se adăugà după* slabŭ) | *Între* foarte *şi* Grăì, *scris de-asupra* şi-i **2** *Între* sutaşulŭ *şi* zise, *scris de-asupra* şi-i, *tot aşa* lui, *între* zise *şi* Doamne **5** amu eu omŭ şântŭ *îndreptat în* şi eu încă sântŭ omŭ | *Între* despusŭ *şi* amŭ, *scris de-asupra* de | *Tip.* мѝнте *(ABCT:* mine) | *Tip. în josul paginei 244:* глⷭа, г. єѵⷢлїе, д. **9** *Tip.* дѣдєвъръ.... зраи́ли **10** *Între* aflai *şi* Grăescŭ, *scris de-asupra* iară | *Tip.* моуцн *îndreptat în* mulţi **13** aciia *îndreptat la margine în* acolo **15** ca *îndreptat în* cumŭ **17** ко́нецъ. недѣлѣ.

Variante: 1 slabŭ] *T* slăbitŭ | iute foarte] *ABC* iute păţitŭ *T* foarte | Grăì] *ABC* Şi grăì **3** sântŭ] *C* sintŭ | ca suptŭ coperimântulŭ mieu] *AC* la coliba mea *B* la casa mea *T* ca suptŭ coperitulŭ mieu | mergi] *T* întri **4** zi] *ABC* trecândŭ zi | coconulŭ] *T* feciorulŭ **4-5** Că amu eu omŭ sântŭ suptŭ despusŭ] *T* Şi eu amu sântŭ omŭ suptŭ deregătorie **6** unuia să meargă, şi mearge] *T* cestuia, du-te, şi se duce | altuia] *C* altue **6-7** să vie] *T* vino **7** robulŭ mieu] *T* robilorŭ miei | face] *T* facŭ **8** şi se miră] *T* miră-se | mărgătorilorŭ] *T* celora ce mergeà **9** De-adevărŭ] *T* Adevărŭ | că nece] *ABC* nece *T* că nici | în] *T* întru | Izraili] *AC* creştini **9-10** credinţă] *ABC* credinţă nu **10** den] *T* dela **11-12** cu Avraamŭ şi cu Isaacŭ şi cu Iacovŭ întru împărăţiia cerului] *T* în poala lu Avraamŭ **12** împărăţiia] *AC* părăţiia **13** întuneareculŭ] *B* untuneareculŭ **14** Isusŭ] *T* Domnulŭ **15** ca] *T* cumŭ | fie] *T* să fie.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 24.

Nemică amu nu iaste mai tare și mai vârtosŭ de câtŭ credința curată și fără păreare, nici upovăința de cătră Dumnezeu, nici nădeajde ce e cătr'însulŭ, mai tare. Că carele creade dereptŭ, multă îndrăznire are cătră Dumnezeu. Și cu îndrăznire cine se va apropiià cătr'însulŭ, aflà-va câtŭ să va ceare spre folosŭ.

Întru credință viu drepții, cumŭ prorocullŭ grăiaște: «Dereptulŭ amu dereptŭ credința viu va fi», că fără credință nu iaste puteare bine să ogodimŭ lu Dumnezeu.

Credința amu ce e cătră Dumnezeu, mumă se cheamă bunătățilorŭ și începutului săvârșitŭ. Că pentru credință strămoșu-nostru, patriarhulŭ Avraamŭ, dereptă-se, cumu se grăiaște, că: «Crezù Avraamŭ lu Dumnezeu și se socotì lui în dereptate». Pentru credința însușŭ acesta Avraamŭ întru adânculŭ bătrâneațelorŭ den pântece fără plodŭ născù pre Isaacŭ și părinte a multe limbi fu, după dumnezeiasca prorocie. Anna neroditoarea cu credință vine cătră Dumnezeu și tare pre acesta rugà. Alŭ ei pântece neroditoriu· multŭ plodŭ arătă, și den cea | rușine dentâi izbăvì-se. Și împu- (246) tăciunea de fără feciori lepădă-o și plodŭ frumosŭ priimì, pre Samuilŭ. Și după făgăduită darŭ aduse pre elŭ, de-lŭ deade lu Dumnezeu. Că cine va căutà cu credință pre milostivulŭ Dumnezeu, are a-lŭ aflà. «Iară de iaste amu cineva făcândŭ judecată, și va căutà cu credință, milostivŭ fi-voiu lui» grăiaște Domnulŭ.

Aceasta amu și noi, fraților, să ne nevoimŭ a strânge, și să ne închipuimŭ, rogu-mă voao, celora ce-au ogoditŭ lu Dumnezeu cu credință și i-au slujitŭ, ca și noao Dumnezeu să ajute. Că cine va creade, zice, lu Dumnezeu, și Dumnezeu ajutoriu fi-i-va, și nu-l va numai proslăvì Dumnezeu pre cela ce i-au slujitŭ bine, ce și viața de veaci da-i-va. Și de toate câte să vămŭ ceare, pre iușorŭ aveà-vămŭ a priimì, însă de vămŭ mearge cu credință cătră Dumnezeu, și mai vârtosŭ amu cu destoinicie ce e pre voia lu Dumnezeu să cearemŭ și ceastă lume să o uitămŭ. «Că ceareți amu», zice,

---

2 сло́во, к҃д. 27 *Tip.* доумноулк.

«şi nu veţi priimì, derep'ce că rău ceareţi». Şi iară: «Ceareţi, şi da-se-va voao; căutaţi, şi veţi aflà; bateţi, şi deşchide-se-va voao. Că cine ce va căutà, aflà-va; şi cine va ceare, priimì-va; şi bătătorilorŭ deşchide-le-se-va».

Dereptŭ aceaia cu credinţă să meargemŭ, fraţilorŭ, şi dereptatea şi folosulŭ să cearemŭ dela Dumnezeu, şi nu vămŭ aveà a greşì de cearerea noastră. Cu aceastea să vă înveaţe voi şi celŭ sătnicŭ ce mearse către Isusŭ cu credinţă fără de păreare, cela ce nu numai cu cearerea nu greşì, ce şi dela însuşŭ Domnulŭ lăudare dobândì, cumŭ astăzi ale evangheliei cuvinte cetescu-se, că au a se pune înainte-ne mai arătate, aşa grăescŭ:

(247) (Evanghelie) *În vreamea aceaia,* zice, *mergândŭ | Isusŭ în Capernaumŭ, vine către'însulŭ sutaşulŭ, rugà-se lui şi grăiià: «Feciorulŭ mieu zace în casă slăbitŭ foarte».*

(Tâlcŭ) Vrea să înveaţe uceninii Hristosŭ, că în codru se duse. Învaţă şi noi, den mijloculŭ voroaveei să eşimŭ cândŭ învăţămŭ. Iară dereptŭ să nu vatămi cu învăţătura, pre ceia ce aveà beteagi, nu-i duceà ei Domnului în codru. Iară după învăţătura ucenicilorŭ, ce le deade lorŭ dumnezeiasca frâmseaţe a sa învăţătură şi-i învăţă minunata şi preaciudată a sa taină, şi nărodului puneà înainte cuviinţă şi spăsenie.

(Evanghelie) *Timpină stricatulŭ pre elŭ, deştingândŭ elŭ den codru, şi zise: «Doamne, de-ai vrea tu, puteà-m'ai curăţì». Hristosŭ zise lui: «Voiu, curăţeaşte-te!» Şi aciişŭ curăţì-se stricăciunea de spre elŭ.*

(Tâlcŭ) Mergândŭ elŭ în Capernaumŭ, sutaşulŭ vine, rugà-se lui de un adeveritŭ şi credinciosŭ slugă a lui. Că cu grea boală şi iute munciià-se şi se chinuiià, încă şi până la uşa morţiei apropiiase-se. Cu rugă şi cu multă mândrie şi cu smerenie şi cu bună-govire de bolnavŭ lu Hristosŭ spuneà şi foarte tare cereà vindecare, că nici se socotì a fi dereptŭ sutaşulŭ. Dereptŭ aceaia aciiaşŭ şi bunulŭ vraciŭ lângă uşă fiindŭ, nici cu tăiare, nici cu ardere, nici cu iarbă să adape, să vindece pre elŭ, ce cu cuvântulŭ numai vindecare-i deade, ca să nu se mai roage de acea slugă ce o aveà de pururea şi credincioasă a lui, ce aşa rău ce boliià şi se chinuiià.

Auziţi câţi sânteţi domni şi slugi, cumŭ acestŭ sutaşŭ către a sa slugă nevoiià-se, şi sluga către alŭ lui domnŭ cu

câtă bună-înţelepţie arătă-se, şi încă cu necredincioşii fiindŭ, nece neplecaţi | legiei lu Hristosŭ! Şi câţi amu biruitori sânteţi, (248) acestui sutaşŭ să vă închipuiţi; şi câţi sânteţi slugi, aceştii slugi a lui să râvniţi! Că nu zise sutaşulŭ că «vino Doamne curândŭ», nici zise: «vindecă-mi sluga mea», ce numai ce pomenì, cu multă bună-govire şi cu credinţă grăì: «Sluga mea răsturnatŭ iaste în casă, slăbitŭ şi iute muncitŭ». Dereptŭ aceaia şì Hristosŭ grăì lui: «Eu voiu venì şi voiu vindecà elŭ». Ce Domnulŭ nici dinioară mainte făcuse, aceasta acicea făcù.

Că pretutindinea arată-se că erà pre voia celorŭ ce se rugà şi mergeà după elŭ. Iară acicea amu, şì înainte apucă şi se făgăduiaşte nu numai să vindece, ce şì în casă a mearge. Că făcù aceasta, că vrea să arate credinţa sutaşului şi bunătăţile-i. Că de nu se vrea fi făgăduitu-se Domnulŭ, că vrea fi zisŭ că «te du, că e vindecatŭ feciorulŭ tău», n'amŭ fi ştiutŭ credinţa sutaşului. Dereptŭ aceaia se făgăduì, Domnulŭ a mearge să sfinţească casa lui şi să vindece şì chinuitulŭ şi muncitulŭ feciorulŭ pentru acea cearere şi credinţă a aceluia. Că blăstemulŭ Domnului, zice, spre casele necuraţilorŭ, iară dereptilorŭ nu numai casele, ce şì curţile blagoslovite sântŭ. Că văzù ca un preavăzătoriu Dumnezeu inema ceaia buna şi deşchisa a sutaşului de slugă-i, şi lărgì ca un milostivŭ ziditoriu uşile milosârdiei sale. Că dereptŭ aceaia venise, ca neputinţele noastre şi nevoile să poarte cu bună milă. Unde iaste amu cu dereptŭ vreun protivitoriu sutaşului, ca de sănătatea slugiei să se roage şi să i se facă milă? Iară bunulŭ cu firea şi iubitoriulŭ de oameni Domnulŭ, şi făcătoriulŭ a toate, au nu se va rădicà spre miluire şi milostivnicie?

Şi de-aciia | şi grăì că «voiu venì şi voiu vindecà elŭ». (249) Nu amu că nu ştiià cearerea sutaşului grăiaşte aşa Hristosŭ, ce şì locŭ să dea lui dereptŭ acea cearere cu bună-înţelepţiia-i, şì pre voia inimiei sănătate slugiei, celuia ce cereà, de departe vrea să-i dea.

Aşa sântŭ amu ale lui Hristosŭ, blândului Domnului nostru, spăsitoriului, lu Isusŭ ciudesele, că mai mare minune iaste tuturorŭ de aceasta, decâtŭ de vindecarea neputinţei.

---

11 *Tip.* мѣрџе **36** *Tip.* спитóрюлꙋи.

(Evanghelie) *Și răspunse sutașulŭ, zise: «Doamne, nu sântŭ destoinicŭ, ca suptŭ coperitulŭ mieu să întri. Ce zi cu cuvântulŭ, și se va vindecà feciorulŭ mieu».*

(Talcŭ) Nedestoinicŭ pre elușŭ meneaște sutașulŭ de a Domnului venire. Ce den cuvântŭ cereà dulceață, că se temeà de a Domnului venire: «Zi amu cu cuvântulŭ, și se va vindecà feciorulŭ mieu, că nu sântŭ destoinicŭ, ca suptŭ coperitulŭ mieu să întri».

Așa erà și a lu Simonŭ Petru răspunsulŭ când zise: «Eși dela mine, Doamne, că bărbatŭ greșitŭ sântŭ». Nu zise lu Hristosŭ sutașulŭ: «Roagă-te» sau «roagă», ce numai «ce zi». Că domnŭ și împăratŭ precepù că e Domnulŭ: nu să ceară și să priimească de ce-i trebuià, ce avutŭ și putearnicŭ a da, și învățătoriu, nu de-a-lŭ învățarea. Dereptŭ aceaia-i grăì: «Destulu-mi iaste un cuvântŭ alŭ tău, Doamne, că te știu că cu un cuvântŭ stricatului stricăciunea-i curățișŭ, orbilorŭ vederile luminași, surzilorŭ urechile destupași, și mii de alte boale ce nu erà pre lesne să se vindece și nevindecații numai cu un cuvântŭ vindecașŭ. De amu aceale multe și nevindecate boale plecară-se ție, Domnŭ a toate, cu câtŭ mai vârtosŭ aceștii neșchită și mai mică? Zi amu cu cuvântulŭ, și se va vindecà feciorulŭ mieu. Că alŭ tău cuvântŭ cu tărie e, Doamne. Că apa în vinŭ schimbași-o la nuntă, și (250) cinci | pâini blagoslovuși și mulțime fără numărŭ săturașŭ. Dară cumŭ și feciorulŭ mieu cu cuvântulŭ tău să nu se scoale? Că câtŭ veri, tu faci, și alŭ tău cuvântŭ lucru fi-va, și cuvântului lucrulŭ ajută. Că Dumnezeu te propoveduescŭ, de seamne și ciudese ce faci». (Și de zisa cu puteare Domnulŭ și făcătoriulŭ arătă-lŭ). «De amu sântŭ acealea așa, destulŭ iaste a știi un cuvântŭ spre vindecarea feciorului mieu».

Să auzimŭ și noi, fraților, câți vămŭ vrea Hristosŭ să priimimŭ (că puteare amu iaste și acmu a priimì elŭ), să auzimŭ și să râvnimŭ, și cu multă nevoință și credință să priimimŭ elŭ. Că cândŭ vămŭ priimì mișelulŭ și golulŭ, pre însușŭ acela Hristosŭ priimì-vămŭ. Și iară, cândŭ vămŭ priimì trupulŭ și sângele lu Hristosŭ, acela însușŭ Hristosŭ priimì-

---

2 *Tip.* копєритѹлъ *(cfr. 227/7-8* și *228/11-12).* 31 *Între* vrea *și* Hristosŭ, *scris de-asupra* pre.

vămŭ. Dereptŭ aceaia să ne teamemŭ şi să ne cutremurămŭ câţi nedestoinici pre elŭ priimimŭ. Că de ceia ce priimescŭ pre elŭ cu nedestoinicie dumnezeescul̆ apostolŭ grăiaşte: «Dereptŭ aceaia întru noi mulţi neputincioşi şi necredincioşi, şi dormŭ destulŭ», şi iară: «cela ce e nedestoinicŭ şi mănâncă trupulŭ şi sângele lu Dumnezeu, întru păcatŭ luişŭ mănâncă şi bea».

Grăiască amu şi den voi cineva, până încă nu e curăţitŭ (ce iaste încă sutaşŭ, întru multe reale ţinutŭ şi se voiniceaşte lu chesariu celuia ce ţine lumea), întru cealea de josŭ târîndu-se, să zică: «Nu sântŭ destoinicŭ ca suptŭ coperitulŭ mieu să întri!»

Tărie amu ispitiià, iară de venire-i lepădà-se, dereptŭ frica laudei, că nu va încăpeà în coperemântulŭ lui dumnezeiasca slavă şi mărie, cu ochiulŭ amu neputinţeei soarele să arate, sau a sufletului nesănă | tate, îmbletulŭ lui: că, (251)
unora le va fi lumină, e altora focŭ, cuişŭ cumu i-e lucrulŭ pre ceastă lume şi bunătatea. Dereptŭ aceaia vă curăţiţi mai nainte, de-aciia curatului să grăiţi, aceasta zice sutaşulŭ. Că se temù, să nu cumva pentru nedestoiniciia lui să se întoarcă Domnulŭ, adause şi aceasta:

(Evanghelie) *Şi eu amu sântŭ omŭ suptŭ deregătorie, amŭ suptŭ mine voinici, şi grăescŭ cestuia «du-te», şi se duce, şi altuia «vino», şi vine, şi robilorŭ mie̥i să facă aceasta, şi facŭ.*

(Tâlcŭ) Dentr'a lui arătare şi den năravŭ şi deregătorie feace sutaşulŭ arătare, că şi cu cuvântulŭ numai poate Hristosŭ. Că zice lui că «zi cu un cuvântŭ numai, şi se va vindecà feciorulŭ mieu». Atunce grăì că «eu încă sântŭ omŭ suptŭ deregătoriia lui voivodă, sau robŭ împărătescŭ şi lu chesarŭ, de amŭ suptŭ mine voinici şi robi. Deci fiecăruişŭ de ce grăescŭ, fără răspunsŭ face. E să sântŭ eu omŭ fiindŭ suptŭ deregătorie, sau sluga ceaia mai marea dereptŭ cealea micile, şi den deregătorie numai să pociu cu cuvântulŭ, cu câtŭ mai multŭ şi mai vârtosŭ tu, fiindŭ Dumnezeu şi a toate biruitoriu şi prespre toate putearnicŭ şi prea mare! Şi de-ai zice morţiei să se ducă, ştiu că se-ară duce; iară de veri zice să vie, ea are a venì. Că nu iaste numai

---

25 *Tip.* дє́нтра а̑лоѵ́н.

ascultătoriu, ce și robŭ, că carele iaste mai mare, elu i se ascultă».

(Evanghelie) *Auzì Isusŭ, miră-se și zise celora ce mergeà după elŭ: «Adevărŭ grăescŭ voao, că nici întru Izraili atâta credință aflai!»*

(Tâlcŭ) Miră-se amu Hristosŭ, că nefiindŭ sutașulŭ izrailteanŭ, nici scriptura jidovească de elŭ știindŭ, și pre iușorŭ (252) așa | crezù. Și nu numai așa se miră, ce și credința sutașului propoveduì, ca și alții acestuia să râvnească. Dereptŭ aceaia grăiaște că «nici întru Izrailteani atâta credință aflai, ce cetescŭ prespre toate zilele ce e de mine scriptura mărturiei».

(Evanghelie) *«Grăescŭ voao, că mulți dela răsăritŭ și dela apusŭ venì-vorŭ și vorŭ răposà în poala lu Avraamŭ».*

(Tâlcŭ) «Mulți amu așa, ca și acestŭ sutașŭ, au a creade întru mine: dela răsăritŭ și dela apusŭ venì-vorŭ și vorŭ răposà în poala lu Avraamŭ». Că răsăritulŭ și apusulŭ toate locurile lumiei arătà, iară poala lu Avraamŭ grăiaște îndulcirea și răpausulŭ dereptilorŭ și ce e cu nușii viață și împreunare. Iară de împărăția ceriului grăiaște (ca și către Izrailteani) carei vorŭ creade după venitulŭ lu Hristosŭ (că mulți sântŭ păgâni de-au crezutŭ, și vorŭ răposà cu Avraamŭ și cu Isaacŭ și cu Iacovŭ întru împărăția ceriului), ca să se arate amu Domnulŭ că nu se protiveaște vieției ceaia veachea. Că pre Avraamŭ pomenì, derep'ce amu că și den păgâni credincioșii lu Avraamŭ zicu-i părinte și pre credința lui închipuescu-se. Dereptŭ aceaia îndulciriei și cinsteei lui au a se împreunà, iară fiii împărăției aruncați vorŭ fi întru untuneareculŭ cremenitŭ. Acolo iaste plângere și scrâșnirea dinților.

Fiii împărăției chemà-se Jidovii, derep'ce că dentâi zisu-i fu Izrailŭ, cumŭ grăiaște prorocul și dereptŭ făgăduita părinților, că dentru ei fu Hristosŭ cu trupŭ. Iară unii grăescŭ că nu către oamenii izrailteani făcù Hristosŭ a sutașului pildă întru cuvântŭ ce e de credință. Că ce credință au fostŭ întru oamenii Izraililorŭ de să ia pietri spre Domnulŭ și (253) să dosădească | lui? Și mâncătoriu și bețițŭ și Samareaninŭ și drăcitŭ ziceà-i! Nu socotì pre sutașulŭ Hristosŭ către oameni izrailteani, ce Izrailŭ zise acela și Iacovŭ, că credin-

---

9 *Tip.* жзраильтѣни 18-19, 32 și 37 *Tip.* издраильтѣни 31-32 *Tip.* гръмскь.

ciosŭ erà acesta şi mare den Avraamŭ. Şi toţi amu carei cu mintea vădŭ pre Dumnezeu, Izraili cheamă-se. Ce elŭ, Izrailŭ, s'au fostŭ şì credinciosŭ, ce însă cândŭ văzù scara, elu se miră şi zise: «Că iaste Dumnezeu spre loculŭ acesta, eu n'am ştiutŭ». Că în moşiia lui numai păreà-i că va fi Dumnezeu, nu pretutindinea. Iară acestŭ sutaşŭ pretutindinea credeà a fi, şi cu un cuvântŭ toate a le săvârşì, că crezù foarte.

Că Iudeii, păreà-le-se fiii că sântŭ, şi nu crezură că vorŭ să cază den împărăţiia ceriului, şi vorŭ să fie cu derepţii şi cu patriarşii, cumŭ zice Domnulŭ: «dulceaţa ceaia ce va să fie credincioşilorŭ; iară ceaia ce va să fie cu rău aflà-o-vorŭ necredincioşii». Ca neşte lepădaţi fi-vorŭ şi goniţi dereptŭ necredinţa lorŭ întru untunearecului de afară. Că untunearecului de afară iaste loculŭ alŭ muncilorŭ cealea prea iuţile, iară munca nesfârşită şi de pururea şi fără moarte a sufletelorŭ necuraţilorŭ şi necredincioşilorŭ! Ce ară fi lorŭ mai bine să nu fie neputrezi, decâtŭ munciţi să fie în foculŭ nestinsŭ şi întunearecului de afară, şi scrâşnitului dinţilorŭ şi viermilorŭ şi nesfârşitului chinŭ, şi să nu moară de răulŭ lorŭ, şi sfârşitŭ neavândŭ a luà!

Aceasta zise Domnulŭ, împresură trufa iudeiască, trufindu-se derep'ce că se ţineà de ruda lu Avraamŭ. Şi mângâià carei erà den păgâni şi cătră a lui credinţă trăgeà-i. Că mergeà amu mulţi după elŭ fiindŭ den păgâni, dereptŭ | ciudesele şi znameniile ce făceà. Şi acelorŭ amu şi altora (254)
tocmì-le folosŭ, şì de spăsenie le cugetà, ca nici aceia să se nădăjduiască ceştii lumi, şi nici ei să se mâhnească zăcândŭ.

(Evanghelie) *Şi zise Domnulŭ sutaşului: «Pasă, şi cumŭ crezi, să fie ţie».*

(Tâlcŭ) Arătă Domnulŭ, derep'ce că cu cuvântulŭ vindecă feciorulŭ, că după lepădarea iudeiască să fie adusă păgânilorŭ să adevereaze că acesta iaste cale şi adevărŭ şi viaţă. Dereptŭ aceaia mai nainte aceştea chemă, atunce răslăbitulŭ robŭ alŭ sutaşului sculă, ca ceaia ce e să fie den ceasta ce iaste să încredinţeaze.

---

5 *Tip.* мо́шїж   16 *Tip.* несфрътж   22 *Tip.* ꙗ҆чи́ста   24 *Tip.* трꙋфꙋ́ки.

Că nu puţină credinţă aduse sutaşulŭ de vindecarea feciorului. Că acesta crezù, iară robulŭ vindecare dobândì. Nu numai trupulŭ feciorului dereptă Hristosŭ, ce şì sufletulŭ sutaşului mai spre multă credinţă, dereptŭ ciudesele, aduse-lŭ. Şi vindecă robulŭ lui într'acelŭ ceasŭ, ca şì stricatulŭ. Că şì stricatulŭ aciiaşŭ curăţì-se. Aşa şì feciorulŭ sutaşului într'acelŭ ceasŭ vindecă-lŭ. Că nu numai preaminunate făceà Hristosŭ, ce şì întru ceastă neşchită vreame luminată a sa tărie şi de oameni iubire arată.

Că acesta e sufletului şi trupului vraciŭ, Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, ce arată întru noi prea multă milostivnicie a sa şi dulceaţă. Şi de ce zace spre sufletele noastre den păcate stricăciune să rază şi să ne curăţească, cu alŭ său totŭputearnicŭ glasŭ să zică: «Voiu, curăţeaşte-te!» şi să izbăvească noi de toată mâniia şi de prade şi de scârbe. Şi pace şi mângâiare să ne dea care se cufundă, şi chinuiţii de ale vrăjmaşului năpăşti şi de alcamuri-i, şi de ce e spre noi mâniia şi răulŭ să întoarcă, şi de betejală ce ne chinuimŭ. |

(255) Că una amu de oameni iubirea a lu Dumnezeu şi tăriia şi milostea lucru iaste, a ne izbăvì de atâta răŭ şi de nevoi şi de scârbe. Şi să vomŭ să ne vindece de ale noastre întunecări, noi cătr'însulŭ să alergămŭ şi să cădemŭ şi să plângemŭ. Şi răslăbiţi fiindŭ şi întru adânculŭ realelorŭ zăcândŭ, cu credinţă multă, ca şì sutaşulŭ, şi cu smerenie şi cu înfrângere şi rugă, şi rugăciuni a aduce lui să ne spodobimŭ. Şi să ştiţi, că cu mâna are a ajutà şi cu bună milosârdie. Şi va venì de va vindecà pre noi şi ne va învie den păcate Domnulŭ. Şi pre voia dumnezeeştiei a lui învăţătură dereptà-ne-va a îmblà şi spre cărările lui cealea nelunecoasele. Şi neajunsei împărăţiei lui pre noi va întărì a alergà, şi cu a veacilorŭ dulceaţă spodobì-ne-va, ca prea un dulce şi în lungŭ răbdătoriu. Că acestuia se cade slava şi ţinearea, lu Hristosŭ adeveritului Dumnezeului nostru, cu tatălŭ şi cu duhulŭ sfântŭ, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

---

8 *Tip.* врѣмѧ.

Dumineca a cincia.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 28.

(Mateiu VIII, 28). *În vreamea aceaia, și trecù Isusŭ în aceaia parte în laturea Gherghesinului. Și timpinară elŭ doi drăciți; den mormântŭ eșiră iuți foarte, că nu puteà nimea treace pre calea aceaia. (29) Și iată, strigară grăindŭ: „Ce e noao și ție Isuse, fiiulŭ Domnului? Venit-ai încoace, ainte de vreame a muncì noi?“ (30) Erà departe de ei o turmă de porci mulți, păsteà. (31) E dracii se rugà lui, grăiià: „Să ne gonești, zi noao să meargemŭ în cea turmă de porci!“ (32) Și zise lorŭ: „Păsați!“ Ei se duseră și intrară în turma porcilorŭ. Și aciia se pornì turma toată den țărmure în mare și se afundară într'apă. (33) E păstorii fugiră și mearseră în cetate, spuseră totŭ, și de draci. (34) Și iată, toată cetatea eșiră | în timpinatulŭ lu Isusŭ. Și văzură elŭ și ziseră să fii* (256) *trecutŭ de hotarulŭ lorŭ.* (IX, 1). *Și intră Isusŭ în corabie, trecù, și vine întru a lui cetate.*

Sfârșitul Duminecii.

1-2 *Titlul slavon:* недѣлѧ, є҃. Єѵ҃лїе. ѿ матѳеа. глава, к҃и. **3** ѿначѧлѣ **15** *Tip. în josul paginei 255:* гласъ, д҃. єѵ҃лї, є҃. **19** конецъ, недѣлѣ.

Variante: **3** Isusŭ] *AC* elŭ **3-4** În vreamea aceaia, și trecù Isusŭ în aceaia parte în laturea Gherghesinului] T_1 În vreamea aceaia mergândŭ Isusŭ în partea Gadarinului T_2 Viindŭ elŭ amu în ceaia parte, în laturea Gherghesinului **4** *T lipsește* Și **5** elŭ] T_1 pre elŭ | eșiră] *T* eșise | că] *T* cătŭ **6** nimea] *C* nimenea *T* niminilea | treace] *B* trece | calea aceaia] *T* acea cale **7** Domnului] *T* lu Dumnezeu **8** încoace, ainte] *T* cicea, mainte | a muncì] *T* să muncești **8-9** Erà departe de ei] *T* erà d'inșii departe **9** păsteà] *T* de păsteà | E] *T* Iară **10** se rugà lui, grăiià: «Să ne gonești] *T* rugà pre elŭ grăindŭ: «De scoți pre noi | meargemŭ] *T* întrămŭ **11** cea turmă de porci] *T* turma porcilorŭ | Păsați] *T* Duceți-vă **12** se duseră și] *T* eșiră de | Și aciia] *T* Și iată că **13** turma toată] *T* toată turma porcilorŭ | țărmure] *AC* țermure *T* țărmurile | în mare și se afundară] *T* măriei și muriră **14** E] *T* Iară | mearseră] *T* se duseră **15** totŭ] *T* tuturora | draci] *T* cei drăciți | iată] *T* iară | cetatea] *C* cetate **15-16** eșiră în] *T* eșì la **16** timpinatulŭ] *B* tipmpinatulŭ | Și] *T* Și-lŭ | elŭ și ziseră] *T* rugară elŭ ca **16-17** fii trecutŭ] *B* treacă *T* treacă elŭ **17** de hotarulŭ] *ABC* de hotarăle *T* den hotarulŭ | Isusŭ] *T* elŭ.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 25.

Izvorŭ sufletescŭ și spăsitoriu izvorește noao, frațilorŭ, alŭ evangheliei izvorŭ, apă dulce, iarășŭ izvorește noao. Nu seate, să o lașŭ și să o stâmperi, ce seate mai vârtosŭ aprinsă. Și cătră această pută pururea să ne tindemŭ. Și cumŭ pohtimŭ noi să mâncămŭ cândŭ sântemŭ flămânzi, așa amu și noi datori sântemŭ a ascultà cuvântulŭ lu Dumnezeu. Că den ascultare folosì-ne-vămŭ și mare dobândă priimìvămŭ. Și de sântemŭ negrijnici, să părăsimŭ negrija. Și să sântemŭ fără usârdie, să fimŭ cu usârdie. Și de-aciia să lărgimŭ brazdele inimiei noastre și să priimimŭ întru aceastea de viață purtătoare și spăsitoarea apă a sfinteei scripturi să adăpămŭ inimile noastre, ca să crească și să rodească dereptăți și adeverite roduri. Și să adunămŭ aceastea întru a ceriului comoară, și să ne hrănimŭ acolo cu hrană nesfârșită, și de foamea veacilorŭ să scăpămŭ.

Că cumu-sŭ amu trupurele noastre în toată vreamea, de aduce pământulŭ rodurile-șŭ de pururea și de toată hrana, de le întărează și le îngrașă, așa și sufletele noastre de cuvintele sufletești hrănescu-se și cu veselie și cu dulceață împlu-se. Însă a trupului hrană sfârșaște-se și întru putredire mearge, iară hrana sufletului (ce se zice, învățătura sfinteei scripturi și dojana) nesfârșită are veselie, și în neputredire duce pre noi și în viața de veaci și în bunătate.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia,* zice, *mergândŭ Isusŭ în partea*
(257) *Gadarinului, timpinară pre elŭ doi dră|ciți; den mormântŭ*
eșise iuți foarte, câtŭ nu puteà nimìnilea treace pre acea cale.

(Tâlcŭ) În vreamea aceaia, grăiaște evanghelistulŭ, după ce ai săi ucenini Hristosŭ, potopindu-se în mare și chinuindu-se, de voroave și de nevoe izbăvì-i, întră elŭ, zise, în corabie. Mergeà după elŭ ucenicii lui. Și adecă, cutremurŭ mare fu pre mare, câtŭ corabiia acoperită erà cu valurile. Elŭ durmiià.

Singuri numai ucenicii săi lăsă Hristosŭ să vie după elŭ și să vază ciudesa ce vrea să facă potopindu-se ei. Ca să înțeleagă ucenicii ispita și năpastea, și ca și dentr'această znamenie mai multŭ să crează, lăsă pre ei să se învăluiască.

---

2 слóво, кє. 12 *Tip.* прїимими.

Durmiià Hristosŭ, ca să se spământeaze apostolii, să-şŭ înțeleagă a lorŭ neputință şi să se roage lui, să-i slobozească şi să mântuiască pre ei den nevoe. Dereptŭ aceaia şì veniră ucenicii, sculară pre elŭ grăindŭ: «Doamne, mântuiaşte noi, că perimŭ!» Şi zise lorŭ: «Pentru ce sânteți spăreați, puțină credință?» Nu zise ucenicilorŭ săi Hristosŭ «necredincioşi», ce «puținŭ credincioşi», că ca ziseră «Doamne, mântuiaşte-ne!», credință arătară, iară ce ziseră că «perimŭ», nu erâ credință. Înnotândŭ amu cu nuşii Hristosŭ, nu le se cădeà lorŭ să se teamă şi să se înfricoşaze. Dereptŭ aceaia şì impută lorŭ Hristosŭ, ca unorŭ fricoşi, şi le arătă că frica şi puțina credința a lorŭ aduse-le nevoi şi scârbi şi năpăşti. Că mai nainte potoleaşte voroava sufletelorŭ noastre, după aceaia slobozeaşte potopirea şi vreava vântului şi a măriei. Că se sculă amu, zice, de oprì vântului şi măriei; şi fu linìe mare. Iară oamenii se mirară grăindŭ: «Ce omŭ iaste acestŭ omŭ, că şì marea şi vântulŭ ascultă pre elŭ?»

Pre vedeare amu omŭ arătà-se, iară lucrulŭ însuşŭ alŭ putearnicului Dumnezeu. Că de acesta grăiaşte pro|roculŭ (258)
Davidŭ: «Tu birueşti ținearea măriei, bura valurilorŭ ei tu îmblânzeşti!» Şi iară zice: «Şi stătù duhulŭ buriei şi se înălțară valurile ei». Spământară-se ucenicii şi se cutremurară. Şi toată mândriia lorŭ perì (ce se zice, meşterşugulŭ lorŭ alŭ măriei). Dereptŭ aceaia şì strigară cătră Domnulŭ. Şi den nevoia lorŭ scoase pre ei. Zise vântului, şi stătù întru linŭ şi se potoliră valurile măriei. Şi se veseliră ucenicii, derep'ce că încetă. Şi dereptă pre ei Hristosŭ spre dereptarea vreriei lui.

Să înțeleagemŭ şì noi, frațilorŭ, că corabie iaste şì beseareca lu Hristosŭ întru marea vieției ceştii lumi aflându-se, avândŭ cârmaşi preuții şi credincioşii ceia ce de pururea au Hristosŭ fiindŭ cu nuşii. Însă şì pre aceaia de multe ori cadŭ vremi iuți şi bure. Şi mii de valuri şi nevoi protivitoare spre această sfântă corabie cadŭ şi, ca picăturile fără de numărŭ, nevoi şi năpăşti. Şi duhulŭ vrăjmaşului celŭ iute scoală-se, cătră însăşŭ frica morției duce-i. Iară Hristosŭ împreună se află cu ceia ce-lŭ cunoscŭ şi credŭ întru elŭ, însă lasă pre ei de multe ori să se chinuiască: cu tocmeala iubireei de

---

2 *Tip.* непóтиницж 13 *Tip.* слоýфлетелѡ̄р.

oameni a sa ca în chipŭ de durmitare închipuiaşte-se. Iară cândŭ prea multă voroavă pre adevărŭ fi-va şi la sfârşitulŭ năpăştilorŭ şi realelorŭ caută, şi de-aciia înnotătorilorŭ nu le e a răbdà potopirea, atunce amu cade-ne-se noao cătră mare putearniculŭ şi milostivulŭ Domnŭ cu rugăciune să ne adaugemŭ, şi cu lacrămi fierbinţi să strigămŭ cătr'însulŭ şi să grăimŭ: «Scoală! Derep'ce dormi, Doamne? Învii şi nu ne surpà până în sfârşitŭ! Derep'ce faţa ta întorci şi sărăciia noastră şi scârba noastră uiţi?» Că ştiu că are a se sculà Dumnezeu gata, şi toată frica are a gonì până în sfârşitŭ, şi
(259) are a oprì năpăstu|itorilorŭ. Şi va schimbà plângerea spre bună-voe şi va tinde noao lina şi fără voroavă şi fără de nevoe. Şi nici dinioară mila lui n'are a uità despre ceia ce nădăjduescŭ spr'insulŭ. Că aceasta zice prorocului: «Chea-mă-mă în zi de grija ta, şi izbăvì-te-voiu şi proslăvì-mă-veri». Că nimea aşa pre eluşŭ cruţă-se, cumŭ Dumnezeu pre noi toţi. Şi de multe ori preaslăvită şi spăsenie face, de ne dereptează spre iubirea de oameni, cu a lui tocmeală mângâe-ne.

(Evanghelie) *Viindŭ elŭ amu în ceaia parte,* zice, *în laturea Gherghesinului, timpinară elŭ doi drăciţi.*

(Tâlcŭ) După aceaia amu grăiră Iudeii, că văzură de ce se lucră în mare: «Cumŭ iaste acesta, că şi vânturile şi marea ascultă pre elŭ?» Că o tocmeală fu, dracii să îmble, să spue şi să propoveduiască dumnezeiia şi putearea, şi fiiulŭ lu Dumnezeu ziceà-i lui. Cu aceasta şi mai la înţelesulŭ de susŭ aduse ucenicii şi mai multŭ aceia spre credinţă-i întărì. Însuşŭ cu vrearea-şŭ vine Hristosŭ cătră ceia ce se drăcise, derep'ce amu că groaznici erà aceia şi sireapi foarte. Nimea nu cutezà cătră Hristosŭ să aducă pre ei. Că în morminte amu erà lăcuindŭ şi nu puteà nimea pre acea cale să treacă.

Învăţătură vrea să pue dracii, ca să zică că sufletele celora ce morŭ că sântŭ draci. Dereptŭ aceaia în morminte lăcuiià, că vrea să-şŭ tocmească minciunile lorŭ şi prilăstiturile şi blăzniile. Iară aceasta nu iaste nici va fi, nici să cugete

---

20 *După* drăciţi, *adăogat la marginea dreaptă:* din [mor]mint[e] iuţi fo[arte], câtŭ nu pu[teâ] nimea tr[eace] pre acea c[ale], şi strig[ară] grăindŭ: «Ce e noa[o şi] ţie, Is[use], fiiulŭ lui D[umnezeu]. **21** că *îndreptat în* căci **23** Că o tocmeală fu, *îndreptat în* Fu o tocmeală ca şi **26** *Între* întărì *şi* Însuşŭ, *scris de-asupra* că.

cineva aceasta, că sufletele deaca esŭ den trupuri nu se mai înșală în ceastă lume, ce ale dereptilorŭ suflete-sŭ în mâna lu Dumnezeu. Că «ale dereptilorŭ suflete», zice, «în mâna lu Dumnezeu sântŭ, și nu se atinge lorŭ munca». Că se ivì înaintea ochilorŭ omului a murì. Și se | socotì răotate eșirea lui, și ce e (260)
den noi eșire, înfrângere. Iară ei sântŭ întru pace. Și amu să înaintea ochilorŭ omenești să ară fi și munciți, nădeajdea lorŭ fără de moarte e împlută. Și puținŭ cin' se va muncì, mari daruri priimì-vorŭ, că Dumnezeu ispitì pre ei, și află ei destoinici luișŭ. Ca un aurŭ vărsatŭ ispitì pre ei, și ca o jărtvă cu de toate rodurile priimì ei, și în vreamea de cercetatulŭ lorŭ lumină-le. Așijderea și sufletele coconilorŭ cei nezlobivi, ce nu se-au spurcatŭ după botejune, în mâna lu Dumnezeu sântŭ. Că sufletele amu ce se împartŭ den trupuri, de se vorŭ aflà cu credință și dragoste avândŭ către Dumnezeu, în poala lui lăcuescŭ fără de moarte. Că în vreamea de gerŭ, para gerului raza soarelui trage-le, de vine cătr'înșii. Iară ale păcătoșilorŭ suflete duse sântŭ și acealea, ca și celŭ bogatŭ, în loculŭ de muncă. Că fără de moarte sântŭ toate sufletele, și ale necurațilorŭ: ce le-ară fi mai bine să nu fie fără de putredire! Că munciți amu sântŭ focului nestinsŭ și chinuiți fără de sfârșitŭ muncilorŭ, și nemurindŭ, spre amarulŭ lorŭ, și sfârșitŭ n'au a luà.

(Evanghelie) *Și iată, strigară grăindŭ: «Ce e noao și ție Isuse, fiiulŭ lu Dumnezeu? Venit-ai cicea, mainte de vreame să muncești noi?»*

(Tâlcŭ) Fără de vrearea lorŭ spunŭ dracii nebiruita tăriia a Domnului și cuvântulŭ lu Dumnezeu. Că de ce grăiră ei: «ce e noao și ție», a spaimei și a fără-de-rușine iaste semnŭ; iară de ce ziseră «c'ai venitŭ mainte de vreame să muncești noi», de muncire și de teamere iaste semnŭ. Că se protiviià dracii, însă se și temeà; porniià-se, însă și tremurà. Și căce nu-șŭ nici vrea dracii puteare Hristosŭ să aibă, ei-lŭ și propoveduiià și se cutremurà de elŭ, cădeà și cinstiià grăindŭ: «Venit-ai cicea mainte de vreame să muncești noi?» |
Că a zice ei că «nu sântemŭ greșiți», nu puteà să zică. Ce se (261)

---

2 *Tip.* ф | фшáлж 3 *Tip.* дерептцилю̂ 8 *Tip.* чи́нсева 32 *Tip.* порнї́есе 35 *Tip.* моучещи.

rugà și cădeà, ca nu mainte de vreame munciți să fie și să priimească osândă de greșalele lorŭ. Că le păreà dracilorŭ că nu va așteptà Hristosŭ vreamea munciei, ce mai nainte acesta muncì-va pre ei. Și le păreà că nu va răbdà preamulțimea realelorŭ de ce lucrează ei spre oameni. Aceasta amu nu iaste, că până la sfârșenie, frațilorŭ, lăsați sântŭ dracii de Dumnezeu să lupte pre noi. Că și aceștea, vrăjmașii noștrii, încă au munci, de ce nu le e lăsatŭ dela Hristosŭ să dosădească noao cumŭ vorŭ ei.

(Evanghelie) *Erà d'inșii departe o turmă de porci mulți, de păștea. Iară dracii rugà pre elŭ grăindŭ: «De scoți pre noi, zì noao să întrămŭ în turma porcilorŭ». Și zise lorŭ: «Duceți-vă!» Ei eșiră de intrară în turma porcilorŭ.*

(Tâlcŭ) Dracii amu cerșură dela Hristosŭ să se ducă în turma porcilorŭ, ca aceaia să-i neace, să strice și să scàrbească inimile stăpânilorŭ lorŭ, ca să nu priimească pre Hristosŭ. Iară Hristosŭ lăsă și grăì lorŭ: «Duceți-vă!» Că arătă câtă răotate și amărăciune avut-au dracii spre oameni. Și încă de vrea fi avutŭ puteare dracii, și nu vrea fi apărați de Dumnezeu, mai mare rău fi-vrea făcutŭ noao, decâtŭ atunce porcilorŭ. Iară Hristosŭ păziià cei ce se drăcise, ca să nu se ucigă, sau și slobozì ei den piiardere de ce le veniià dela hitleanii draci, ca să știe de ce muncă și chinuire și de ce reale izbăviți sântŭ. Cătră aceștea să și înțeleagemŭ, că nici spre porci n'ară fi avutŭ dracii puteare, de nu-i vrea fi lăsatŭ Dumnezeu lorŭ. Că multă iaste a lu Dumnezeu grija de noi, și nu iaste nemică nesocotitŭ și uitatŭ dela Dumnezeu, ce toate socoteaște cu neadurmitŭ ochiu, tuturorŭ de nainte le stă, de le dă fiecăruișŭ spăsenie. Și nu iaste niminea să
(262) nu-i priimească socotirea lui și dulceața, | și fiecăruișŭ și folosire și socotire arată de oameni iubitoriu Dumnezeu.

(Evanghelie) *Și iată că se pornì toată turma porcilorŭ den țărmurile măriei și muriră într'apă. Iară păstorii fugiră și se duseră în cetate, spuseră tuturora, și de cei drăciți. Și iată, toată cetatea eșì la timpinatulŭ lu Isusŭ. Și-lŭ văzură, rugară elŭ ca să treacă elŭ den hotarulŭ lorŭ.*

(Tâlcŭ) A păstorilorŭ fugire și spunere, deala spăseniei, ză-

---

27 *Tip.* оүнтатѫ.

ceà-le înainte Gherghescanilorŭ; iară ei nu înțelegeà, nici crezură. Că cu necuratulŭ năravŭ alŭ vreamiei ținuți fură, că leagea păzită erà lorŭ. Însă nevoia pagubei multŭ făcù pre ei să vie cătră Hristosŭ și să se roage lui. Că de vrea fi fără de pagubă fiindŭ, nu vrea fi timpinatŭ pre elŭ, nici rugatŭ. Că așa amu de multe ori face nărodului omenescŭ socotitoriulŭ nostru, Domnulŭ Isusŭ Hristosŭ.

Că cu pierderea amu avuției și șì alte năpăști, cătră elŭ trage pre noi, șì să n'amŭ vrea noi, dulcele Dumnezeulŭ nostru și Domnŭ. Mai multŭ nemică nu știe alta a întoarce cătră Dumnezeu oamenii, ca scârba și ca năpastea. Că ca o vătămătură ascuțită vine dela Dumnezeu spre oameni, scârbi și piiardere, ca ceia ce sântŭ întru negrije den leane să-i rădice. Dereptŭ aceaia Isaia au grăitŭ: «Doamne întru grije pomenit-amŭ tine!» Și Domnulŭ însușŭ grăiaște: «Cu multe scârbi cade-ne-se noao a întrà în împărățiia ceriului».

Iară Gherghescanii nici așa nu fură dereptați. Că nu iaste puteare, să fie lesne năravulŭ celŭ de demultŭ întru puți[illegible] vreame a slobozì. Că se întristară și le păreà că cu al[illegible]ă șì mai mare după aceasta au a se chinuì. Deci se rugară lu Hristosŭ să treacă den hotarulŭ lorŭ. Că după ce-șŭ pierdură porcii, temură-se să nu cumva șì cu altă vătămătură să se chinuiască. Și dereptŭ frica aceștii | vremi (263)
și dereptŭ acea pagubă, de a veacilorŭ bunătate ei se lăsară, și piiarderei nesfârșite osândiți fură. Iară elŭ lăsă pre ceia ce se izbăvise de draci și ceia ce păscuse porcii să grăiască și să propoveduiască ciudesa ceaia ce fu. Să ne învățămŭ șì noi, zice, că unde e viața porcească și cu putoare și întinătură, Hristosŭ nu iaste acolo.

(Evanghelie) *Și intră elŭ în corabie, trecù, și vine întru a lui cetate.*

(Tâlcŭ) Cetatea amu a lui, Capernaumŭ chemà-se. Că acolo lăcuiià Hristosŭ. Vithleemulŭ aduse pre elŭ, e Nazaretŭ crescù pre elŭ. Că Capernaumŭ de pururea aveà pre elŭ, că lăcuiià întru elŭ.

Ce însă, fraților, iată că înțeleasemŭ, câtŭ rău și câtŭ chinŭ chinuescŭ de draci carei se pleacă lorŭ și-sŭ prinși

9 *Tip.* дѹмнзеѹль 16 *Tip.* ѧпъръжрїѧ 22 *Tip.* пїѧрдѹрж 31 *Tip.* ѹ | ӑмѹ
36 *Tip.* кареннє.

d'înșii. Încai noi să ne nevoimŭ să nu fimŭ prinși de acelŭ chinŭ, ca să nu mai cu amarŭ și noi decâtŭ cei drăciți să ne muncimŭ. Iară cu ce nu-i va fi mai rău decâtŭ celora ce se drăcescŭ, carii cu pohta necuvioasă și în aprinderea curviei nebunescu-se și spre toată spurcăciunea sălbătăcescu-se? Că golŭ amu și acela îmblă, ca și cela ce se drăceaște. Însă nu de veșmântulŭ trupului iaste lipsitŭ, celŭ den nafară, carele greșaște, ce de dumnezeesculŭ veșmântŭ și de luminata a lui slavă. Și de cinste golŭ și descoperitŭ află-se. Și mai vârtosŭ și mai rău de ceia ce se drăcescŭ află-se goli curvarii și iubitorii păcatelorŭ, derep'ce că trupulŭ mai micŭ iaste decâtŭ sufletulŭ. Că trupulŭ, de e și golŭ, de multe ori și nevătămatŭ fi-va, iară sufletulŭ de va fi golŭ, foarte vătămatŭ fi-va. Că de nu se va întoarce, lăsatŭ va fi de Dumnezeu și spre piiarderea propăstiei surpà-se-va. Că nu se ucigŭ cu pietri carii greșăscŭ, ce cu păcatele cu
204) multŭ mai multŭ de câtŭ cu pietri | le și mai iute ucigu-se. Și nu în mormintele amu morțilorŭ lăcuescŭ carii nu viețuescŭ cu minte întreagă, ce de pururea în păcatele curviei lăcuescŭ ceia ce în multe putrejuciuni și cu împuțiciuni împluți sântŭ. Încă și alalți toți câți cu alte păcate prinși sântŭ și vinovați, așa și în chipulŭ acelora chinuescu-se.

Iară noi amu, frațilorŭ, să meargemŭ pre urma învățăturiei Domnului și cu bunele năravuri să ne înfrâmsețămŭ. Și cu toate bunătățile cealea cinstitele să ne nevoimŭ, să ne curățimŭ, și să fugimŭ de ale a trupului pohte și de lucrulŭ fără de dumnezeie. Să fugimŭ de ceaia ce ne apropie cătră înșelăciunea lumiei și cătră dragoste-i, și să o urîmŭ den totŭ sufletulŭ. Și tare și bărbăteaște împrotivă să stămŭ măestriilorŭ ce vinŭ dela începătoriulŭ de rău, draculŭ, până vreame avămŭ să lucrămŭ bine. Că de lucru iaste vreamea aceasta, iară ceaia ce va să fie, de plată. Și cu chipŭ bunŭ ca întru zua ceaia luminata să îmblămŭ, și ca feciorii lumineei și ai zileei să fimŭ. Și după sfărâmirea legătureei lumiei aceștiia, și după părăsirea greimei trupului cătră cea lumină fericită și dumnezeiască să meargemŭ, în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru. Că lui e slava și cinstea întru veacii de veacŭ, aminŭ.

---

5 *Tip.* тоатє 7 *Tip.* вѣшмѫнтѹлъ.

Dumineca a şasea.

Mateiu, zaceala 29.

(Mateiu IX, 1). *În vreamea aceaia întră Isusŭ în corabie, trecù şi vine întru a lui cetate. (2) Şi aduseră lui slăbitulŭ de vine în patŭ zăcândŭ. Şi văzù Isusŭ credinţa lorŭ şi zise slăbitului: „Îndrăzneaşte, fiiu! Lasă-ţi-se păcatele tale“. (3) Şi iată, alţii den cărtulari ziseră întru ei: „Acesta huleaşte!“ (4) Şi văzù Isusŭ cugetulŭ lorŭ, zise: „Derep'ce voi cugetaţi hitlea|nindŭ în inimile* (265) *voastre? (5) Ce amu iaste pre lesne, a zice: „să ţi se lase păcatele“, sau a zice: „scoală-te şi îmblă“? (6) Ce să ştiţi, că puteare are fiiulŭ omenescŭ spre pământŭ a lăsà păcatele!“ Atunce grăì slăbitului: „Scoală şi ia patulŭ tău şi pasă în casa ta!“ (7) Şi se sculă de luò patulŭ şi se duse la casa lui. (8) Văzură gloatele, mirară-se, slăviră Dumnezeu, că deade aşa puteare oamenilorŭ.*

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 26.

Câţi amu tocmealei lu Dumnezeu cu dragoste nevoescu-se, trudei ceaia draga a albinelorŭ închipuescu-se. Că cumŭ zboară acealea pre câmpure şi den toate erbile şi den toate florile adună carea e cu frâmseaţe şi cu folosŭ, aşa şi aceştea cu dulceaţa

---

1-2 *Titlul slavon:* недѣлѣ. ѕ҃. мáтдеи, глáва. к҃ѳ. **5** *Tip.* вьíне **17** кóнець недѣлѣ. **19** слóво, к҃ѕ.

Variante: **3** aceaia] *AC* aceaia şi **4** vine] *T* întră | Şi] *T* Şi adecă **5** slăbitulŭ] *T* răslăbitulŭ | de vine] *AC* de vene *T lipseşte* | zăcândŭ] *T₂* răsturnatŭ **5-6** credinţa] *C* credenţa **6** *T lipseşte* şi **6-7** fiiu! Lasă-ţi-se] *T* fiiule, că ţi se lăsară ţie **7** alţii] *T* unii | den] *AC* de **8** ei] *T* eişŭ | huleaşte] *T* hulă grăiaşte | *T lipseşte* Şi | cugetulŭ] *T* cugetele **9** Derep'ce] *T* Pentru ce | hitleanindŭ] *ABCT* hitlenindŭ | în] *T* întru **10-11** pre lesne, a zice: «să ţi se lase păcatele»] *T* mai iuşorŭ de câtŭ a zice: «lasă-ţi-se ţie păcatele tale» **11** scoală-te] *T* scoală | *ABC lipseşte* şi **12** puteare] *AC* despusu | *B* [p]ământŭ] **13** grăi slăbitului] *T* zise răslăbitului **13** şi ia] *T* ia-ţi **14-15** Şi se sculă de luò patulŭ şi se duse la casa lui] *T* Sculă-se şi mearse în casa sa **15** gloatele] *A* gloate *C* gloatele şi *T* năroadele | slăviră] *ABC* şi slăviră *T* şi proslăviră **16** că] *T* ce.

dumnezeeștilorŭ cuvinte îndulcescŭ sufletulŭ. Den toate cuviințele și cu folosŭ adună: dentr'unii amu mândrie întreagă flori adună, iară dentr'alții dereptate, e dentr'alții mândrie, iară dela alții bărbăție, e dentr'alții milostenie și cătră vecini de oameni iubire, blândeațe și mâlcomișare, iară dentr'alții răbdare și întru nevoi iuți așteptare,— să zicemŭ mai prostŭ, den toți de toate ce-sŭ spre spăseniia sufletului cu adausŭ, ca nește flori adunândŭ. Și în lăuntrulŭ inimiei punŭ aceastea și, ce e mai vârtosŭ de miiarea și de fagurulŭ și de mierea ceaia dulcea, bunătăți lucrează și rodurile veciei adună.

Acelorŭ amu și noi, fraților, să ne închipuimŭ, cândŭ amu cătră dumnezeesculŭ și frâmsețatului acestui adăpostŭ alŭ besearecieі venimŭ. Nu dereptŭ dumele să dumăimŭ unulŭ cu alaltŭ să meargemŭ, ce să socotimŭ cuvintele dumnezeești, cealea ce dereptŭ spăseniia noastră cetescu-se, și ce e dentr'acealea ale sufletului folosuri să căutămŭ cu pază, (266) cu grija inimiei ispitindŭ sfătuindu-ne. | Că cândŭ amu vămŭ lăcuì așa, aorea amu de aceaste bunătăți învățà-ne-vămŭ, aorea și pre alalți învățà-i-vămŭ, aorea și de alte grăindŭ și de pururea de aceastea învățându-ne și fericindu-ne, puteàvămŭ sì înșine bunătățile isprăvì. Și ce dentr'aceastea naște-sevorŭ întru sufletele noastre îndulcire și luminare, ca și un fagurŭ de miiare avămŭ a aduce cătră Dumnezeu. Că pururea amu dumnezeiasca scriptură de dragostea lu Dumnezeu și de spăsenie învață și pune înainte-ne. Că nu iaste nemica alta mai bună de aceasta cătră ale sufletului folosuri.

Dereptŭ aceaia amu aceastea așa sântŭ, că și den alŭ evangheliei cuvântŭ de astăzi înțeleagemŭ câtŭ iaste de rău păcatulŭ. Că și sufletulŭ betejaște-lŭ foarte, și ale trupului boale dentr'acesta de multe ori vină fi-i-va. Că are pusă înainte așa:

(Evanghelie) *În vreamea aceaia întră Isusŭ în corabie, trecù și întră întru a lui cetate. Și adecă, aduseră lui răslăbitulŭ în patŭ zăcândŭ.*

(Tâlcŭ) Eșì amu Domnulŭ den hotarulŭ Ghergliesinului, că de aceia rugatŭ fu. Că se temură Gherghesеanii, deaca-șŭ pierdură porcii lorŭ, să nu cumva și cu altă vătămătură să-i

---

17 *În josul paginei 265 tipărit:* гласъ, є҃. єѵлїє, ѕ҃ 32 *Tip.* кр҇кмє.

betejască. Dereptŭ aceaia se rugară lu Hristosŭ şi-lŭ cerşură, să se ducă de pre hotarulŭ lorŭ. Că nici destoinici fură învăţăturiei Domnului. Iară Hristosŭ nu se protivì, ce eşì cu toată blânziia şi mâlcomişarea, că unde e viaţă porcească şi putoare şi întinătură şi părăsire lucrurilorŭ cealea bunele, Hristosŭ nu lăcuiaşte acolo. Însă lăsă acolo cei ce se izbăvise de draci şi păstorii porcilorŭ, să grăiască şi să propoveduiască de cea ciudesă ce fusease.

(Evanghelie) *Şi adecă, aduseră lui răslăbitulŭ în patŭ răsturnatŭ.*

(Tâlcŭ) Derep'ce amu că de a bolnavului betejală alŭ vracilorŭ meşterşugŭ neputinciosŭ arătă-se. Ce | către cela de (267)
susŭ şi alŭ ceriului vraciŭ, Domnulŭ nostru, lu Isusŭ Hristosŭ de ale lui rude adusŭ fu acestŭ răslăbitŭ. De unulŭ de acestŭ răslăbitŭ, a mulţi se pare, că de elŭ grăescŭ toţi patru evanghelistii: pare-le amu celorŭ ce cetescŭ numai aşa prostŭ dumnezeiasca scriptură, fără de întrebare şi fără de socotinţă. Şi împută unii evanghelistilorŭ că se-au protivitŭ unulŭ alăltui şi nu se-au sfătuitŭ. Ce nu iaste aceaia, nici va fi. Că într'una amu iaste ce e întru ei firea ceaia buna, dulceaţa dată a sfântului duhŭ. Şi unde e dulceaţa duhului sfântŭ, acolo iaste dragostea şi bucuriia şi pacea. Şi unde e pacea, de acolo toată cearta şi protivirea goneaşte-se, şi toată părearea şi nesfătuirea piiare. Că loculŭ şi vreamea şi zioa şi lucrulŭ vindecăriei, şì una şì alta arată, cine va socotì cu pază, că altulŭ iaste acestŭ bolnavŭ, iară altulŭ iaste de cela ce grăiaşte Ioannŭ bogoslovŭ şi ievanghelistŭ. Că acelŭ bolnavŭ întru Ierusalimŭ vindecat au fostŭ, iară acesta în Capernaumŭ. Acela lângă lacŭ, e acesta întru o casă, cumŭ şi Luca şi Marco grăescŭ, că acelŭ amu bolnavŭ în praznicŭ vindecare luò, iară acesta nu în praznicŭ. Acela amu treizeci şi optŭ de ai aveà întru boală, iară de acesta nemică nu grăiaşte evanghelistulŭ. Acela amu întru o Sâmbătă vindecatŭ fu, e acesta nu în Sâmbătă. Că de vrea fi în Sâmbătă acesta vindecatŭ, nu vrea fi tăcutŭ de acesta evanghelistulŭ, nici Iudei fără voroavă fi-vrea. Că acestŭ bolnavŭ către Hristosŭ adusŭ fu purtându-lŭ, iară către cela alaltŭ însuşŭ Hristosŭ mearse. Şi aceluia bolnavŭ nu erà

---

11 *Tip.* непоу́нчо҃с, *îndreptat în* neputinciosŭ   14 *Tip.* тѹте.

nimea să-i ajute, că grăiià: «Doamne, omŭ n'amŭ», iară
acesta mulți aveà ai lui, ceia ce-lŭ purtà și-lŭ aduseră. Însă
vindecarea lorŭ amândurora schimbare arătă-se. Că aceluia
amu trupulu-i vindecă Hristosŭ mainte, că bolnăvìia lui mainte
(268) întărì-i, și atunce-i grăì: «Iată că ești sănătosŭ. | De acmu
să nu mai greșești!» Iară aicea nu așa, ce mai nainte sufletulu-i vindecă, că zise: «Lăsară-ți-se păcatele tale», și
atunce slăbirea trupului vindecă-i. Și de acestŭ bolnavŭ cărtularii și fariseii tăcură, iară de cela alaltŭ începură a
gonì pre elŭ, și bătjocuriià. Că altŭ bolnavŭ iaste aceasta,
iară acela iaste altulŭ, că dentr'aceastea toate aiavea și curatŭ arătă-se.

(Evanghelie) *Și văzù Isusŭ credința lorŭ, zise slăbitului.*

(Tâlcŭ) Priimită amu, adevărŭ, fu credința celora ce aduseră răslăbitulŭ cătră bunulŭ vraciŭ și mântuitoriulŭ nostru,
cela ce căută inima lorŭ. Iară unii grăescŭ că văzù Domnulŭ
credința celora ce-lŭ aduseră, nu a răslăbitului. Că va fi și
aceasta, că unii dereptŭ alalți, dereptŭ credința, vindecare
priimescŭ: ca și la botejune ce se dă tinerilorŭ, că cei ce
aducŭ, părinții, credința lucrează; ca și Hananeia, că dereptŭ
credința ei, fata ei vindecare luò; și sutașulŭ deaca crezù,
feciorulŭ lui se sculă. Așa amu și acicea grăiaște, că dereptŭ
credința celorŭ ce-lŭ aduseră, iară răslăbitulŭ vindecare luò.
Însă nu iaste numai așa. Că văzù, zice, credința lorŭ, nu
numai a celora ce-lŭ aduceà, ce și a răslăbitului. Că nu
e amu să crează unulŭ, altulŭ să se spăsească, fără, cum
amŭ zisŭ de tineri, că-sŭ fără crescutŭ și fără vreame,
sau dereptŭ boalele ce-sŭ a-vreami, carii sântŭ întru boală
fără de minți ținuți. Pentru acea boală nu le iaste lorŭ
puteare a creade, ca și fata Hananeiei, că grăì aceaia că
«fata mea rău se drăceaște, și aorea cade în apă, iară
aorea în focŭ drăcindu-se», și nu-șŭ mai puteâ fi în minte.
Și nici dinioară așa cineva să poată creade.

Așijderea și sutașulŭ. În casă feciorulŭ zăcândŭ erà,
nici științà acesta pre Hristosŭ, cine iaste, nici dinioară. Cumŭ
(269) vrea puteà întru cela | ce nu-lŭ știià să crează? Pentru
aceasta și unii dereptŭ credința altora spăsescu-se. Iară
acicea nu iaste aceasta a zice, că și răslăbitulŭ fără de păreare crezù. Și aceasta aiavea iaste de mulți.

Să înțeleagemŭ amu, câtŭ iaste fiecărui bolnavŭ atâta a chinuì și a răbdà. Că știu că știți că atâta e slăbiciunea și răulŭ cui e prinsŭ de boală, câtŭ șì spre așternutŭ de-i iaste vindecarea, elu o goneaște și o pinge, și de multe ori pare-i că i-e mai bine boala și durearea a răbdà, decâtŭ a răbdà nevoia beriei de vindecare și dulceața.

Iară acestŭ răslăbitŭ șì den casa lui vru să iasă, și pre mijloculŭ târgului purtându-lŭ să-lŭ treacă răbdà, și tuturorŭ pre elușŭ a se arătà nu se feriià. Că șì acestŭ năravŭ au bolnavii, că nu vorŭ niminea să aibă mărturie de boala lorŭ. Și mulți mai vârtosŭ ară vrea întru boala lorŭ să moară, decâtŭ a lorŭ nevoe să o descoapere să o arate. Iară acestŭ răslăbitŭ nu așa, ce nici cătră ceia ce purtà pre elŭ nu zise cu răstitŭ: «Ce iaste aceasta?» sau «ce voroviți?», sau «ce vă înșirați?», sau să zică: «Să răbdămŭ și să așteptămŭ, nărodulŭ să se răsipească, și atunce de noișŭ să ne apropiemŭ cătră vraciulŭ și să spunemŭ lui de această boală iute a mea». Nici zise elŭ că «ce-mŭ va folosì, fiindŭ toți împreună previndŭ», sau «înaintea tuturorŭ să-mi pue nevoia mea?» Ce de aceastea amu nemică nu zise elŭ, ce frâmseațe și bunătate părea-i-se lui de atâtea mărturie ce erà neputinței lui și vindecare ce vrea să-i facă.

Nu dentr'aceasta numai iaste a ști credința răslăbitului, ce șì den înseșŭ aceale cuvinte ale lu Hristosŭ. Derep'ce că deaca fu adusŭ și zise lui Hristosŭ: «Fiiule, lasă-ți-se ție păcatele tale», nu împută acesta, nici se scârbì nemicŭ. Că nice zise cătră bunulŭ vraciŭ: «Ce iaste aceasta Doamne? Că eu venii de alte chinuri să mă vindecŭ, iară tu al|te le (270) vindeci. O tocmeală iaste aceasta și o păreare și neputințeei acoperire, că păcate ce-sŭ nevăzute lași». Nemică de aceaste acela nu zise, nici grăì, nici cugetă. Ce așteptà și lăsà pre vraciulŭ și spăsitoriulŭ den mila lui și den iubirea lui de oameni să-lŭ vindece. Iară Domnulŭ arătă că peirea păcatului credința iaste, că strigă răslăbitului: «Indrăznează, fiiule, că ți se lăsară ție păcatele tale!»

Nu aciiașŭ amu spre vindecarea răslăbitului, ce cealea ce știià mai de nainte vindecă (ce se zice, că ale sufletului păcate lăsă-i Domnulŭ). E căce spăsì slăbitulŭ, de aceaia nici laudă multă aducea, nici vrea în ivire și dereptŭ ogoada

oamenilorŭ să facă cevaşŭ. Că mai nainte amu lasă bolnavului păcatele, după aceaia-i vindecă şì trupulŭ. Că învaţă şi arată, că mai multe boale den păcatŭ răsarŭ. Şi acealea se cade pururea mai nainte a vindecà. Şi se arată că Dumnezeu iaste şi de toate face cum va. Însă vindecători a vindecà ale trupului boale şì sfinţii erà, iară de a lăsarea păcatele unulŭ Dumnezeu iaste. Dereptŭ aceaia şì celuia ce erà la lacŭ, răslăbitului aşa-i grăì: «Iată că eşti sănătosŭ! De acmu să nu mai greşeşti, ca mai rău ţie ceva să nu-ţi fie!» Că izvorulŭ şi rădăcina şi muma a tuturorŭ realelorŭ păcatulŭ iaste. Că acesta amu trupurile noastre răslăbeaşte, şi acesta amu boala aduce. Şi aceasta arătă Domnulŭ răslăbitului, grăiià: «Lasă-ţi-se ţie păcatele tale». Iară celuia ce zăcuse în treizeci şi optŭ de ai grăì-i: «Iată că eşti sănătosŭ! De acmu să nu mai greşeşti!» Că den începutulŭ lumiei den păcatŭ boala întră în trupulŭ lu Cainŭ. Că după uciderea frăţini-său, elu se răslăbì trupulŭ aceluia. Şi erà suspinândŭ şi tremurà pre pământŭ. Şi de ce-i tremurà,
(271) nemică nu | erà alta, ce răslăbire. Că cândŭ amu tărie vieţiei ce iaste tocmită slăbeaşte, de-aciia nu poate totŭ trupulŭ să-şŭ poarte, ce-şŭ lasă aceştea toate grijile lorŭ pustii. Aşa şì trupulŭ, cui va fi răslăbitŭ, cutremură-se şi se ticăiaşte.

Aceasta şì dumnezeesculŭ apostolŭ Pavelŭ arată, că dereptŭ păcatele unora împută cătră Corinteani şi grăiià: «Dereptŭ aceaia-sŭ în voi mulţi neputincioşi şi nesănătoşi, şi dormŭ multŭ». Şi Hristosŭ dereptŭ aceaia zice: «Lăsară-ţi-se ţie păcatele tale», ca să înţeleagemŭ că cu tăceare şi fără preceapere ca Dumnezeu cearcetă omeneştile şi caută fieşŭcărui calea vieţiei. Că iaste scrisŭ că înaintea ochilorŭ Domnului sântŭ căile bărbatului. Spre toate cărările lui caută, că bunu e acesta şi toţi va să-i spăsească. Şi ca Dumnezeu de multe ori lasă în boală a cădeà oamenii, ca să se şteargă şi să se curăţească de păcate, de ce păcate sântŭ ţinuţi. Aşa amu şì glasulŭ Ieremiei prorocŭ grăiaşte: «Cu boală şi cu rane pedepsì-te-veri, Ierusalime». Şi pritcee ceteniia grăiaşte: «Fiiule, nu te slăbì de învăţăturile Domnului, nici te răslăbì de ce eşti oblicitŭ de elŭ! Că cine-lŭ iubeaşte

17 *Tip.* ѹ҆чи́дѣрѣ.

Domnulŭ, pre acela-lŭ dosădeaşte, că toţi-şŭ batŭ feciorulŭ pre carele-lŭ priimeaşte şi i-e dragŭ». Că a chinului rădăcină (ce se zice, alŭ păcatului) mainte-lŭ rupse Hristosŭ, carele se înrădăcinează nainte într'însŭ. Că cu nevoe iaste amu boala împreună cu păcatele să se dezrădăcineaze. Că «fiiule», zise, «lăsară-se ţie păcatele tale». Că sculă amu a răslăbitului mândrie, sculă vătămătura sufletului lui. Că cuvântulŭ amu lucru fu, şi întru minte-şŭ vine. Că de însuşŭ sufletulu-i atinse-se şi toată frica gonì-i.

Nemică altă nu face ca frica ştiinţa păcatului, şi nemica iarăşŭ aşa dulceaţă dă. | Şi iară a nădăjduì nemicŭ (272)
nu face, ca cândŭ întru nemică cinevaşŭ pre sineşŭ socoteaşte. Iară fiiu menì Domnulŭ pre răslăbitulŭ, sau după zidire acestŭ cuvântŭ, sau căce crezù, sau dereptŭ căce păcatelorŭ lui vrea să le dea lăsare, că acolea e nume de fiiu. Aşa amu şì noi, fraţilorŭ, nu putemŭ mai nainte să chemămŭ noao părinte Dumnezeu, până nu ne vămŭ scăldà cu botejunea, şi cu pocaaniia păcatele să spălămŭ. Iară cândŭ de acolo vămŭ eşì, şì acea sarcină hitleană o vămŭ fi şì scuturatŭ.

Atunce să şì grăimŭ: «Tatălŭ nostru ce eşti în ceri».

(Evanghelie) *Şi iată, unii den cărtulari ziseră întru eişŭ: «Acesta hulă grăiaşte».*

(Tâlcŭ) Blăzniià-se cărtularii şi se turburà, şi de pizmă şi de râvnire topiià-se. Că de multe ori vedeà pre Hristosŭ cu puteare boalele vindecândŭ şi dracii gonindŭ şi vântului şi măriei oprindŭ. Şi aceastea toate făceà-le mai vârtosŭ de omulŭ. Însă aceia cu chinurile lorŭ chinuri învrăjbiià,— neplecaţii şi nebunii!— păreà-le că lu Dumnezeu vrăjbescŭ încă şì alalte daruri îngrupândŭ, turburându-se şi împutândŭ aceştea, răpştindŭ şi cu hulă bătjocurindŭ pre mântuitoriulŭ şi Domnulŭ.

(Evanghelie) *Văzù Isusŭ cugetele lorŭ, zise: «Pentru ce voi cugetaţi hitlenindŭ întru inimile voastre?»*

(Tâlcŭ) Adecă amu şì acicea fără de răspunsŭ şi ivită ciuda arătă Hristosŭ cu a sa dumnezeie şi ce-i erà cătră părintele întocmirea. Că celŭ ce ştie cugetele inimiei, unulŭ

---

6 *Tip.* пъна́теле **27** *Tip.* фъчѣлѣ.

Dumnezeu iaste. Aşijderea şì de a lăsarea păcatelorŭ, că scrisŭ iaste: «Tu unulŭ ştii inimile», şi iară: «Ispiteşti inima şi zgăulŭ, Doamne». Şi şì aiurea grăiaşte că «omulŭ caută în faţă, iară Dumnezeu caută într'inimă». Iară cărtularii, dereptŭ căce lăsà păcatele, ca un neputinciosŭ lorŭ arătă-se
(273) şi nu-| lŭ priimiià. De-aciia grăì şì aceasta Hristosŭ, că fără de răspunsŭ erâ: «Derep'ce cugetaţi hitlenşugŭ întru inimile voastre?» Cu aceasta şì pre aceia încredinţà-i şi-i întăriià, şi cu un năravŭ grăiià cătră cărtulari, că adevărŭ nimea nu poate lăsà păcatele, fără singurŭ cela ce ştie cugetele omeneşti.

(Evanghelie) *Ce amu iaste mai iuşorŭ decâtŭ a zice: «lasă-ţi-se ţie păcatele tale», sau a zice: «scoală şi îmblă?»*

(Tâlcŭ) «Derep'ce amu hulnicŭ arătai-mă voao, o cărtularilorŭ? Căce lasŭ păcatele, şi căce mă facŭ tocma lu Dumnezeu? Răspundeţi-mi: Ce iaste mai iuşorŭ şi mai cu sârgŭ, a face de aceasta, sau a zice scoală şi îmblă?» Că erà şì amândoao aceastea de ce întrebà pre ei. Că lu Dumnezeu i-e puteare, iară omului nu i-e puteare. Că cela ce lasă păcatele, Dumnezeu unulŭ iaste. Aşa şì cela ce cu puteare rădică şi scoală şi întăreaşte răslăbitura, a lu Dumnezeu puteare iaste, ce munceaşte robulŭ ce-au greşitŭ. Iară muncindŭ Dumnezeu, mai vârtosŭ iarăşŭ cătră iubirea de oameni, iarăşŭ mângâe a lăsà den rane. Iară carele e lăsatŭ den rane, să ştie că e lăsatŭ de păcate, că dereptŭ aceaia rana lăsată fu. Că de va vindecà Hristosŭ, să ştie că de acela pedepsitŭ iaste. Iară să pedepseaşte, aiavea iaste că puteare are pedepsa şì a dezlegà. Iară să aceasta ştiindŭ, şì păcatele şì pedepsa de e de elŭ lăsată, mai vârtosŭ să ştiţi, că puteare are fiiulŭ omenescŭ pre pământŭ a lăsà păcatele.

Ca să cunoaşteţi, zice, că voao e văzutŭ ca un omŭ, iară puteare are ca Dumnezeu, căutaţi şi înţeleageţi fără-de-ştiinţa şi nevăzătura de acestŭ arătatŭ. Că a lu Dumnezeu e cuvântŭ acesta: «Omŭ fuiu pentru tocmeala, şi pre pământŭ lăcuii şi îmblu, şi lăsare păcatelorŭ dau cărora credŭ întru mine». Dereptŭ aceaia zice că pre pământŭ arătă-se
(274) Dumnezeu pre fire. De acmu | înţeleagemŭ că pre pământŭ

---

23 *Tip.* доѹ́мнезеȣ.

lasă-se păcatele, şi până sântemŭ pre pământŭ putemŭ curăţì păcatele noastre, fraţilorŭ, iară cându ne pristăvimŭ de acicea, de-aciia nu vămŭ puteà eale spălà cu ispoveadaniia, că se-au încuiatŭ uşile.

(Evanghelie) *Atunce zise răslăbitului: «Scoală, ia-ţi patulŭ tău şi pasă în casa ta!» Sculă-se şi mearse în casa sa.*

(Tâlcŭ) După aceaia amu, ce e a lăsà păcatele nevăzută arătare aveà. Iară cu putearea a rădicarea bolnavulŭ, ivită arătâ trebuinţa. Şi feace Hristosŭ ivită znameniia şi arătarea. Dereptŭ aceaia ivită spune arătarea şì de alaltă. Şi cumŭ are puteare de aceasta, aşa are puteare şì de alaltă. Iară pentru credinţa şi pentru veastea tăriei trupului răslăbitului zise să-şi ia patulŭ, ca să nu se arate că de o păreare au fostŭ ce-au fostŭ. Tremise răslăbitulŭ în casa sa Domnulŭ, una amu, ca nu carei au fostŭ acolo şi l-au văzutŭ laudă să aducă lui, iară alta iară, ca să aibă mărturii şì de aceaia şi de pildă lorŭ să fie a creade.

(Evanghelie) *Văzură năroadele, mirară-se şi proslăviră Dumnezeu, ce deade aşa puteare oamenilorŭ.*

(Tâlcŭ) Mirară-se amu năroadele, derep'ce că ca Dumnezeu seamne făcù, însă omu le păreà lorŭ a fi, avândŭ puteare mai vârtosŭ de omulŭ.

Şì noi amu, fraţilorŭ, răslăbiţi fiindŭ şi ale a sufletului tării fără de fire bună avândŭ, noi încă ne putemŭ vindecà şi dereptà, numai de vămŭ vrea şi ne va fi voia. Că iaste şì acmu Hristosŭ în cetatea lui, în Capernaumŭ, ce se cheamă casă de mângâiare (ce se zice în beseareca, că casa mângâitoriului beseareca iaste). Că sântemŭ şì noi răslăbiţi cu sufletele, fără de firi şi nerădicate spre bine sufletele avândŭ. Ce însă de vămŭ fi rădicaţi cu pocaanie şi cu ispoveadanie, şi ne vămŭ aduce că|tră Hristosŭ, atunce aveà-vămŭ a auzì (275)
glasulŭ cela dulcele alŭ aceluia ce e prespre toate putearnicŭ grăindŭ: «Fiilorŭ, lăsară-se voao păcatele voastre». Şi atunce feciori lu Dumnezeu fi-vămŭ, cândŭ cătr'însulŭ ne vămŭ întoarce cu pocaanie curată şi cu ispoveadanie. Atunce amu aciiaşŭ avămŭ a ne vindecà. Şi să luomŭ patulŭ nostru (ce se zice, trupulŭ nostru) spre lucrarea învăţăturiei nevoindu-ne. Că nu se cade noao numai a ne sculà den păcate, sau să înţeleagemŭ numai că greşimŭ, ce patulŭ să purtămŭ (ce se

zice, trupulŭ să rădicămŭ), și să purceademŭ spre lucrarea celorŭ lucrure bune. Că atunce și cugetele ce-sŭ întru noi vedeà-vorŭ și vorŭ înțeleage sufleteaște câtŭ de multŭ dereptŭ noi au lucratŭ făcătoriulŭ de toate, despuetoriulŭ Dumnezeu. Și spre acea vedeare cine va ajunge, proslăvì-va Dumnezeu ce-au făcutŭ aceastea ciudese. Că aceluia se cade slava și ținearea, acmu și pururea și în veacii veciilorŭ, aminŭ.

Dumineca a șaptea.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 33.

(Mateiu IX, 27). *În vreamea aceaia trecù de-aciia Isusŭ; după elŭ mergeà doi orbi chemândŭ și grăiià: „Miluiaște-ne Doamne, fiiulŭ lu Davidŭ!“ (28) Venitulŭ lui în casă, apropiiară-se cătr'însulŭ orbii. Și grăì lorŭ Isusŭ: „Creadeți că pociu aceasta face?“ Grăiră lui: „Adevărŭ, Doamne!“ (29) Atunce se pipăì de ochii lorŭ și grăì: „După credința voastră fie voao!“ (30) Și deschiseră-se ochii lorŭ. Și zise lorŭ Isusŭ și grăì: „Feriți-vă, nimea să nu știe!“ (31) Ei se duseră și spuseră elŭ prespre totŭ pământulŭ acela. (32) Aceia eșiră, adecă, aduseră cătr'însulŭ omŭ mutŭ și turbatŭ. (33) Și gonì turbatulŭ, a grăì mutulŭ. Și mirară-se năroadele și grăiră că nece dinioară nu se-au ivitŭ așa în Izraili. (34) Fariseii*

---

5 *Tip.* чи́неве ѧ҆жꙋдѹе **8-9** *Titlul slavon:* не, ꙁ. ѥ҆v, ѿ ма́тѳеа гла, лг **13** *Tip.* ѧ҆про | аржсе **19** *Între* aceia *și* eșiră, *scris de-asupra* deaca. *În josul paginei 275 tipărit:* гласъ, ѕ. ѥ҆vлїе ꙁ.

Variante: 10 trecù] *AC* și trecù *T* mergândŭ | *T lipsește* de-aciia **11** după elŭ mergeà] *T* mergeà după elŭ | chemândŭ și grăiià] *T* strigândŭ și grăindŭ **12** Miluiaște-ne Doamne] *T* Miluiaște noi | Venitulŭ lui] *B* Deaca vine elŭ *T1* Și mearse elŭ *T2* mearse elŭ **13** apropiiară-se cătr'însulŭ] *T1* vineră cătră elŭ *T2* vineră cătr'însulŭ **14** face] *T* să facŭ | Adevărŭ] *AC* Ei **15** pipăì] *T* atinse | *T lipsește* și **16** credința] *C* credența | deschiseră-se] *T* se deschiseră **17** zise] *AC* șintiè *T* oprì | Isusŭ și] *T* Hristosŭ | Feriți-vă] *T* Căutați | nimea] *C* niminea *T* ca nimea **18-19** Ei se duseră și spuseră elŭ prespre totŭ pământulŭ acela] *T* Iară ei eșiră, propoveduiră pre elŭ prespre toată țara **18** prespre] *A* pespre **22** în] *B* întru | Izraili] *AC* creștini.

grăiià: „De judecii dracilorŭ goneaşte dracii“. (35) Şi îmblândŭ Isusŭ în cetăţile toate şi oraşele, învăţà în gloatele lorŭ, şi mărturisiià evanghelie împărăţiei, şi | vendecà toate boalele şi toate durerile den oameni. (276)

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 27.

În vreamea aceaia mergândŭ Isusŭ, mergeà după elŭ doi orbi strigândŭ şi grăindŭ: «Miluiaşte noi, fiiulŭ lu Davidŭ».

(Tâlcŭ) Ştiură orbii de ciudese ce făcù Domnulŭ şi crezură că acesta iaste cela ce aşteptà, Hristosŭ; că de elŭ de multe ori auziià grăindŭ leagea şi prorocii de elŭ. Că întru Iudei şì aceia crescuse. Şi auziră şi vineră şi mergeà după elŭ strigândŭ şi grăindŭ: «Miluiaşte noi, fiiulŭ lu Davidŭ» (ce se zice, «vindecă şi mângâe chinuirea şi bolnăviia noastră, putearnice Doamne»). Fiiulŭ lu Davidŭ pre acesta ziceà-i, derep'ce că acestŭ nume cinste mare aveà. Că de multe ori amu proroci şi împăraţi carei vrea să fie, aşa le ziceà şi cu acelŭ nume proslăviià-i. Că întru împăraţi, întâi Davidŭ bine-ogodì lu Dumnezeu, şi făgăduita priimì că den sămânţa lui are a se sculà Hristosŭ. . Dereptŭ aceaia orbii, spre cinstea aceaia, numele acesta grăiià, derep'ce amu că întru Jidovi cinstitŭ erà acestŭ nume. Şi de totŭ amu putearnicului, lu Hristosŭ, crezură orbii, cumŭ iaste elŭ şì Dumnezeu, ce încă nu se domiriià. Dereptŭ aceaia şì cu frâmseaţe omenească cinstiià pre elŭ, ca şì alţi mulţi.

(Evanghelie) *Şi mearse elŭ în casă, vineră către elŭ orbii.*

(Tâlcŭ) Trase pre ei Domnulŭ şi-i aduse în casă, ca să nu se ivească pizmaşilorŭ şi cu ponosŭ cinstiţilorŭ, Iudeilorŭ, că îndrăzneaşte spre facerea ciudeselorŭ, ca un ogoditoriu de oameni şi iubitoriu de slavă. Iară toate cu preamândrie şi cu minune tocmiià-le Domnulŭ, că le luà şi le tăià toată vina şi împutarea şi răpştirea.

A unui omŭ credinciosŭ erà acea casă, ce întru ea

---

5 кóнецъ нє҃ **7** слóво, к҃з, *tipărit în josul paginei* **9** *Tip.* грѣйдь.

Variante: 3 evanghelie] *B* evangheliia **4** vendecà] *BC* vindecà | durerile] *B* durorile *C* dorurile.

întră Domnulŭ. Că nu aveà lăcaşŭ, cumŭ însuşŭ aceasta
(277) grăiaşte aiurea, că «vulpile au viezuini | şi pasările ceriului
cuibure, iară fiiulŭ omenescŭ n'are unde-şŭ plecà capulŭ».
Că mearse cătr'însulŭ oarecândŭ un cărtulari şi grăì: «Învăţătoare,
mearge-voiu după tine unde s'ai mearge». Iară
Domnulŭ arătă că şì de vulpile şi de pasările mai săracŭ
iaste. E acesta iubitoriu de aurŭ şi cărtulariulŭ, păreà-i că
den ciudese aurŭ multŭ adună Hristosŭ. Şi-i păreà că, de va
fi ca unulŭ den ucenicii lui, să meargă după elŭ, are a adunà
bogăţie multă. Iară Isusŭ înţelease ce cugetà şi împrotiva
socotinţeei lui răspunse grăindŭ: «Vulpile viezuini au şi pasările
ceriului cuiburi, iară eu lăcaşŭ nu amŭ, nici câtŭ să-mi
plecŭ odinioară capulŭ. Aşa voiu să fie şì ai miei, carele va
venì după mine. Iară de aceaia amu în deşertŭ pare-ţi-se,
ome, şi spre deşertŭ nădăjduit-ai bogăţie putredă a adunà.
Că carele va mearge după mine, cu voe să se sărăcească şi
sărăciia să fericeaze».

Aşa amu cu asupră folosì-lŭ pre elŭ Hristosŭ. Arătă-i
că ştie neştiinţa inimiei lui, că în deşertu se grijaşte căutândŭ
bogăţie ca aceaia. Nu oblicì pre elŭ aiavea, ce numai această
oblicire-i puse, ca şì de o ajungere să fugă. Sau iară, de va
vrea să se derepteaze, elŭ să meargă sufleteaşte după elŭ.
Aceasta amu zise Domnulŭ, nu apără lui a mearge după
elŭ, ce învăţă că n'are a aflà folosŭ de ce caută, că cine
mearge după elŭ, de iubirea sărăciei învăţà-i. Elŭ amu
de-aciia înţelease că cunoscutŭ fu şi greşì foarte, de ce căutà,
că tăcù. Iară unii grăiră că-lŭ spuse pre elŭ Hristosŭ că
nu e numai iubireei de argintŭ învăţatŭ, ce şì altorŭ păcate.
Cu măestrie-i răspunse. Vulpile şi pasările dracii cheamă-se
dereptŭ hitleniia lorŭ şi derep'ce că pierdŭ sământa şi rodurile
bunătăţiei, cumŭ grăiaşte că «dracii au întru tine
(278) viezuini | şi cuiburi, iară eu nici neşchitŭ răpausŭ nu aflai
întru alŭ tău sufletŭ». Că cuiburile şi viezuinile dracilorŭ
păcatele sântŭ; întru eale ascundu-se şi răpausă. Iară fiiulŭ
omenescŭ pre sine cheamă-se Domnulŭ; încredinţază că
adevărŭ trupŭ au luatŭ, nu cu vreo păreare, cumu se părù
unora. Iară omŭ grăiaşte acmu şi pururea alŭ feateei şi
preablagosloviteei maicăi sale. Omŭ amu cheamă-se nu numai
bărbatŭ, ce şì muiare.

(Evanghelie) *Mearse elŭ în casă,* zice, *vineră cătr'însulŭ orbii. Și grăì lorŭ Isusŭ: «Creadeți că pociu aceasta să facŭ?»*

(Tâlcŭ) Nu căce că nu știià, Domnulŭ întrebà pre orbi grăindŭ: «Creadeți că pociu aceasta să facŭ?» (ce se zice: «ce ceareți și ce căutați?»), că știià amu că de vorŭ creade aceaia, puteare iaste lui. Cumŭ amu mergândŭ după elŭ rugatŭ vrea fi, de nu vrea fi crezutŭ? Însă-i întrebă Domnulŭ, ca și credința acelora să arate, și adușŭ să fie dereptŭ aceștea și alții. Că ciudesele nu numai dereptŭ ceia ce se chinuiià făceà, ce mai multŭ dereptŭ ceia ce priviià și auziià făceà Hristosŭ.

Grăiră lui: «Adevărŭ, Doamne!»

De-aciia nu fiiulŭ lu Davidŭ, ce Domnŭ și Dumnezeu chemà-lŭ orbii pre Hristosŭ. Că den întrebarea lui încredințară-se, că să iaste o credință, ea se și mărească și micșurează, den vedeare și den nevedeare, că decâtŭ credința fără păreare, nimica alta nu e mai tare. Și cine va căutà aceasta, milostivŭ aflà-va pre Domnulŭ. «Iară amu de iaste cineva», zice, «să facă judecată și caută credința, milostivŭ fi-voiu lui», grăiaște Domnulŭ.

Atunce se atinse de ochii lorŭ, grăì: «După credința voastră fie voao!» Și se deșchiseră ochii lorŭ.

Spre credința lorŭ vindecare pune Hristosŭ, cumŭ și pre aiurea au făcutŭ, de-i îmbărbătà și-i plecà și alții | pre (279) credință. Atingeà-se cu mâna, de arătă că și preasfântŭ trupulŭ lui viață și lumină dă. Că acesta iaste dătătoriu de viață și lumină, și comoara bunătăților̆.

Mare împutăciune Jidovilorŭ iaste, derep'ce că orbii de o auzire crezură întru Hristosŭ, iară aceia și ciudese văzândŭ nu crezură lui, văzându-lŭ amu, nu cunoscură fiiulŭ lu Davidŭ. Iară orbii cunoscură pre elŭ, ca să se săvârșască ce e zisŭ de elŭ: «Că eu spre păcatulŭ lumiei venii, ca ceia ce nu vădŭ să vază și orbii să prevească». Cumŭ vrea fi cunoscutŭ orbii, de nu vrea fi avutŭ dereptătoriu mintea lorŭ, să meargă după bunulŭ păstoriu Hristosŭ?

Și oprì lorŭ Hristosŭ, grăì: «Căutați ca nimea să nu știe!»

Oprì, zice, ca în locŭ de mânie, că căută spr'inșii, împăinjină-șŭ geanele și clătì capulŭ, cumŭ au avutŭ năravŭ a face. Că opriià de multe ori unora de păzirea tainei.

(Evanghelie) *Iară ei eşiră, propoveduiră pre elŭ prespre toată ţara.*

(Tâlcŭ) Dereptŭ smereniia zise Domnulŭ orbilorŭ, nemunuia să spue. Că nu vrea nici să grăiască de vindecarea lorŭ ce fu, că e de elŭ, ce văzută numai să fie tuturorŭ. Iară aceaia, nu ca ascultătorii, ce blagodărindŭ vraciulŭ propoveduiià cuvântulŭ, să şì însuşŭ nu vrea. E aiureâ să se şì arătă Domnulŭ, de grăiià vindecatului: «Pasă şi spune slava lu Dumnezeu», nu iaste nemică protivire. Şi va noi de aceaia nemică a grăì, nici-i trebuiaşte bunătatea noastră, celŭ ce e preaîmplutŭ cu dulceaţă, Dumnezeu. Iară carei au luatŭ dăruirea, nu va să tacă, de vorŭ întru slava lu Dumnezeu rădicà cuvântulŭ. Iară cu ce învaţă mântuitoriulŭ pre noi nemică, orbilorŭ zise nemunuia să spue ce fu. Că nu i-erà lu Dumnezeu mărie şi laudă, pre adevărŭ a se grăì de elŭ. |
(280) Iară să va şì grăì aşa de sineşŭ şi va mărturisì că are puteare, nici o mărie nu-i iaste, nici lăudare. Dereptŭ aceaia şì vindecaţilorŭ de spunerea vindecareei nu aduse lorŭ păcatŭ, ce înţelepţiia ceaia buna mărturisì.

Că de n'are cineva pre fire de să poată, ce den bunătate priimeaşte a grăì că «nu pociu», aceaia e mărie şi laudă. «Ce amu ai, ce n'ai luatŭ?» grăiaşte dumnezeescul apostolŭ. «Iară s'ai luatŭ, ce te lauzi că n'ai luatŭ?» Că se arată amu că fuge de ce e de a oamenilorŭ lăudare Hristosŭ, dereptŭ să înveaţe pre ceia ce facŭ bine să urască dragostea cinstei. Ştiià elŭ bine că n'au a tăceà orbii, ce chearŭ mai vârtosŭ pre dătătoriulŭ de bine au a-lŭ propovedui, însă a lui săvârşì şi zise nemunuia să spue ce fu. Că se cade amu făcătoriului de bine să înveaţe să tacă pentru smereniia mândriei. Iară ceia ce iau bunătate, pentru înţelepţiia ceaia buna să propoveduiască dătătoriulŭ cela bunulŭ şi să nu ascunză dăruirea.

Nu numai deşchise ochii orbilorŭ Domnulŭ, ce înlăuntrulŭ sufletului mai vârtosŭ. Dereptŭ aceaia-lŭ propoveduiră şi-lŭ proslăviră pretutindinea de această ciudesă mare. Şi tuturorŭ oamenilorŭ lumină de înţeleagerea lu Dumnezeu a dăruì venise Hristosŭ, derep'ce că învăţà şi ciudese făceà cu puteare, ca un putearnicŭ de toate. Că prorocii câte

---

1 *Tip.* проповедꙋрѫ 6 *Tip.* ѝсꙋшь 23 *Tip.* дѐ ѡ҆̀менилѡ҇.

ciudese făceà, rugà-se lu Dumnezeu şi dela elŭ ajutoriu cereà; de-aciia preaslăvite seamne făceà. Aşijderea şì apostolii mai apoi închinà-şŭ genuchele la pământŭ şi pre Dumnezeu rugà, şi semnulŭ lui Dumnezeu făceà. Iară Hristosŭ, însuşŭ Dumnezeu acesta şi domnŭ presprе toate, toate făpturile opriià-le: aorea amu cătră mare grăiià: «Înceată mâlcomŭ!»; iară aorea cătră stricatulŭ: «Voiu, cură | ţeaşte-te!» (281) Şì necuratului dracului opriià-i şi ziceà: «Şi ţie grăescŭ, eşŭ din omulŭ acesta!» Şì acmu câtŭ amerinţă cu tăriia-şŭ, toate câte să va elŭ, lucrează. Şi orbilorŭ dăruiià, cum amŭ zisŭ, şì lumina fireei şì lumina înţelegutului şi adevărului. Şi den aceasta aiavea fu, că acesta iaste firea începutului lumiei, cela ce-au despărţitŭ întuneareculŭ den lumină şi feace lumină, cumŭ însuşŭ au grăitŭ Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, însuşŭ adeveritulŭ: «Eu lumină venii în lume», şi iară: «Eu sântŭ lumină lumiei». Că sufletelorŭ a da a sa frâmseaţe arătà-se, câţi se făceà pre ei destoinici aceii dumnezeeşti lumine şi frâmseaţe. Iară carii de ai trupului ochii să erà şi lipsiţi şi de vedearea lumiei aceştiia, ca un ziditoriu şi făcătoriu lumină da-le. Dereptŭ aceaia mainte credinţa ispiteaşte, şi cândŭ veade pre cineva că are credinţă, atunce ca un iubitoriu de oameni vindecă-lŭ. Iară carii nu credeà şi nu se rugà, nu-i vindecà, ca să nu se arate că dereptŭ iubirea cinsteei şi dereptŭ ogoada oamenilorŭ că face.

Şì noi amu, fraţilorŭ, crezândŭ întru ziditoriulŭ şi făcătoriulŭ şi tocmitoriulŭ şi Domnulŭ, cumŭ den untuneareсŭ şi den înşelăciune şi den blăstemŭ pre noi au scumpăratŭ ş'au luminatŭ sufletele noastre, şi cumŭ lumină însuşŭ întru lume venitŭ iaste, lucru luminatŭ să lucrămŭ, iară lucrulŭ întunecatŭ să-lŭ urîmŭ. Şi să luomŭ întru minte judecata ceaia ce va să fie, că vine amu şi se apropie moartea, cândŭ nimea nu poate lucrà. Că nu iaste în iadŭ ispovedire, şi nu e spăsenie celorŭ ce acicea nu o câştigă. «Că în vreamea priimită auzì-te-voiu», grăiaşte Domnulŭ, «şi în zioa de spăsenie ajutà-voiu ţie». Că întru această vreame ce stă şi în | viaţa (282) noastră aceasta priimì-va pre noi Dumnezeu, şi auzì-va noi şi va spăsì pre noi, scăpândŭ cătr'însulŭ şi sfârşindŭ învăţătura lui şi vrearea-i. Iară în ceaia lume, ceaia ce va să fie înfricoşata judecata lui, n'are cine a ascultà, nici a spăsì,

nici va ajutà noao, carii amŭ urîtŭ acicea învățătura lui și lucruri reale amŭ lucratŭ.

Bine amu să ne nevoimŭ să facemŭ în toate năravurile, rogu-mă voao, în vreamea aceasta, ca pre iușorŭ să dobândimŭ noao cea lume ce e acolo și a derepțilorŭ viața de veaci, și la chemarea nunteei ceaia de susŭ. Că acmu e vreamea lucrăriei și semănarea și târgulu-i stă. Acmu cu multă nevoință, și apoi să semănămŭ cu usârdie, ca după aceasta răpausŭ și veselie să secerămŭ. Că strânsoare iaste în ceaia lume ce va să fie, nu lucrare; și cine ce va semănà acicea, aceaia are șì a secerà în ceia veaci ce vorŭ să fie. Ce noi să semănămŭ spre duhŭ seminţe sufletești, și să semănămŭ a inimiei ceaia buna eftiniia, blândeațele, mălcomișare, lungă răbdare, de oameni iubire, bună milostivnicie, milostenie, miluire, pace, bucurie, dragoste, ţineare și sfinţie, că fără de aceastea n'are nimea a vedeà pre Domnulŭ. Și pururea să ne învățămŭ bunătăţilorŭ, ca realelorŭ să nu ne învăţămŭ. Că mintea nici câtu e mai puţinŭ nu va să stea, ce pururea nevoită iaste, și bine a lucrà datoare iaste. Și de ne va aflà noi Domnulŭ așa făcândŭ, să știţi că are a ne priimi. Și va ajutà noao, și va izbăvì noi dentru întuneareculŭ păcatelorŭ și de ispită și de voroavă și de cei ce luptă pre noi văzuții și nevăzuții vrăjmași. Și la adunare da-ne-va frâmseațe și fără-de-moarte. Și va luminà sufletele noastre,
(283) și cătră dumnezeesculŭ sălașŭ duce-ne-va, și | cu dulcea a lui împărăţie dăruì-ne-va. Aceaia să fie tuturorŭ noao să o dobândimŭ cu dulceaţa și de oameni iubirea a Domnului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ. Cu nusulŭ tatălui împreună și sfântului duhŭ cuvine-se slava șì ţinearea în veacii veacului, aminŭ.

---

7 *Tip.* сємнарѣ 24 *Tip.* соуфлєлє.

Dumineca a opta.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 58.

(Mateiu XIV, 14). *În vreamea aceaia văzù Isusŭ multŭ nărodŭ, şi se milostivì d'inşii şi vindecă nevoile lorŭ. (15) După aceaia fu, apropiară-se cătră elŭ ucenicii lui, grăiră: „Pustii iaste loculŭ, şi ceasulŭ acmu treace; lasă gloatele să meargă împrejurulŭ satelorŭ, să cumpere lorŭ hrană“. (16) Isusŭ zise lorŭ: „Nu trebuiaşte să se ducă; dați-le lorŭ voi mâncare!“ (17) Ei grăiră lui: „Nu avemŭ acicea, numai cinci pite şi doi peşti“. (18) Elŭ zise: „Aduceți-le încoace!“ (19) Şi zise gloatelorŭ să şază spre iarbă, şi luò ceale cinci pite şi amândoi peştii, şi căută în ceriu şi blagoslovì şi le frâmse, şi deade ucenicilorŭ pitele, e ucenicii gloatelorŭ. (20) Şi mâncară toți şi se săturară, şi luară den rămăşițele bucatelorŭ 12 coşure pline. (21) Mâncători erà ca cinci mie de bărbați, fără mueri şi feciori. (22) Aciia îndemnă Isusŭ ucenicii lui să între în corabie şi să treacă în ceaia parte, până cândŭ lăsă gloatele.*

Sfârșitul Duminecii.

1-2 *Titlul slavon:* нѥ҃, н҃. є҃г, ѿ матѳеа, гл҃а н҃и **4** nevoile lorŭ *îndreptat, la marginea dreaptă, în* neputințele lorŭ **16** *Între* fără *și* mueri, *scris de-asupra* de; *tot ast-fel* și, *între* feciori *și* Aciia **18** să treacă *îndreptat, la marginea dreaptă, în* să-lŭ aşteapte | lăsă *îndreptat în* va lăsà **19** ко́нецъ нѥ҃.

Variante: 3 *AC lipsește* Isusŭ **3-4** multŭ nărodŭ] *T* nărodŭ multŭ **4** d'inșii] *T* de ei | nevoile] *T* bolnavii **5** După aceaia fu, apropiară-se *T* În deseară fiindŭ, apropiiară-se **6** ceasulŭ acmu] *AC* ceasulŭ amu *T* vreamea încă **7** gloatele] *T* năroadele | meargă] *AC* margă | împrejurulŭ satelorŭ, să] *T* pren orașe, să-șŭ **7-8** lorŭ hrană] *T* bucate | Isusŭ] *T* Iară Isusŭ **9** dați-le lorŭ voi mâncare] *ABC* dați-lă lorŭ voi mâncare *T* ce le dați voi lorŭ să mănânce | grăiră] *T* ziseră | avemŭ] *T* avămŭ **10** numai] *T* fără | pite] *ABC* pâini **10-11** Elŭ zise: «Aduceți-le încoace!»] *T* Și zise lorŭ: «Aduceți-mi acealea cicea!» **11** gloatelorŭ] *T* nărodului | spre] *T* pre **12** *T lipsește* ceale | pite] *ABC* pâini | amândoi peștii, și] *T* doi pești, **12-13** în ceriu și] *T* la ceriu, **13** *T lipsește* și le frâmse **13** și deade] *T* deade-le | pitele, e] *ABC* pâinile, e *T* pitele Hristosŭ, iară **14** gloatelorŭ] *T* nărodului **15** den rămășițele bucatelorŭ] *ABC* den rămășițe bucate T_1 ce rămăsease fărâme T_2 ce rămăsease sfărămituri **15** 12 (*Tip.* в҃і)] CT_1 doaosprăzeace | coșure] T_2 coșuri **16** ca cinci mie de bărbați] *T* bărbați ca la cinci mii | mueri și feciori] *T* muerile și feciorii **17** Aciia] *AC* În vreamea aceaia *B* Și aciia.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 28.

Ce e de a noastră spăsenie grijaște-se, și altă cugetă Domnulŭ, și multe și în toate chipurele noao de a sufletului învățătură mease de pururea tinde înainte-ne. Și cătră aceastea pre toți strigă cu alŭ evangheliei și dumnezeescului glasŭ. Și carii vorŭ, elu-i cheamă la uspățŭ. Și cu bogăție și cu de destulŭ, cu de ce e pusŭ înainte, satură pre ceia bunii. Însă de cei ce vinŭ puțini-sŭ, și ceia ce se nevoescŭ șì să
(284) alcarge, lesne a-ì numărà. Că mulți | sântŭ chemați, mai vârtosŭ că șì toți sântŭ chemați, derep'ce amu că totŭ omulŭ cheamă spre spăsenie dereptŭ a lui dulceață milostivulŭ și de oameni iubitoriu Domnulŭ, și puținei sântŭ carei ascultă și de a lorŭ spăsenie grijăscu-se. Și aceasta amu cu lacrămi multe și cu suspinare cade-se, că dereptŭ leanea și negrija acea dulceață o uitămŭ și de a noastră spăsenie nici un cuvântŭ nu facemŭ; iară cătră aceasta nici dureare nici trudă trebuiaște-ne, frațilorŭ. Nici de îmblare multă întrebați sântemŭ, ca la această sufletească masă să venimŭ, nici sântemŭ nevoiți să aducemŭ aurŭ, de să scumpărămŭ cea mai de folosŭ, ce fără trudă și durearea, a toți carei vorŭ vrea, puteare le iaste sufletului uspățŭ să se îndulcească, și fără de aurŭ spodobì-se-vorŭ darului.

Însă de vămŭ fi întrebați șì de osteneale și de trude și de avuție, nici așa nu se cade noao a ne lenì și a nu grijì, ce toate a face și a răbdà, ca să săturămŭ sufletele noastre de dumnezeiasca pâine, cu blagosloveniia lu Hristosŭ, Dumnezeulŭ nostru.

E acmu nici unulŭ nu sântemŭ așa, că uitămŭ și nu grijimŭ și ne protivimŭ, și de a sufletului piște pentru leanea lipsimu-ne. Ce încai să fie leniia nu până la sfârșitŭ, ce oarecândŭ să știmŭ și folosulŭ și cea leane multă să o lepădămŭ, și dumnezeiasca și spăsitoarea piște să pohtimŭ. Și această bunătate cine va vrea să o ia, cu multă usârdie și cu credință și cu fierbinte pohtire și cu dragoste nesățioasă cade-se. Însă acmu cu usârdie și cu nevoință celorŭ ce-au venitŭ și

2 слѡвѡ. кн҃. **10** *Tip. în josul paginei 283:* гласъ, з҃. еѵаліе н҃. **12** cheamă *îndreptat în* cheamă-lŭ **30** *și* **33** piște *îndreptat, la marginea stângă, în* hrană.

se-au adunatŭ, şì noi cu multă usârdie şi cu sfătuire astăzi alŭ evangheliei cuvântŭ punemŭ înainte masă. Deci celŭ ce dă hrană | flămânzilorŭ, Domnulŭ Dumnezeulŭ nostru, (285) să-lŭ chemămŭ şi cu fierbinţeală să-lŭ rugămŭ, ca să hrănească şi să sature sufletele noastre, ca şì ceale cinci mii oarecândŭ cu cinci pite hrănì şi sătură.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia*, zice, *văzù Isusŭ nărodŭ multŭ, şi se milostivì de ei şi vindecă bolnavii lorŭ.*

(Tâlcŭ) Ştiù amu Hristosŭ că lui Ioannŭ botezătoriulŭ tăiatu-i fu capulŭ, şi Irodŭ auzì de însuşŭ de acelŭ Hristosŭ şi zise că «Ioannŭ cela ce-lŭ tăiai eu, acela iaste sculatŭ den moarte, şi dereptŭ aceaia tării făcuse întru elŭ». Şi se duse de-aciia în corabie întru un locŭ pustii de eluşŭ. Duse-se amu totŭ-putearniculŭ Domnulŭ pentru spurcata uciderea a lu Irodŭ, de învaţă şì pre noi să nu ne aruncămŭ pre noişŭ întru năpăşti aiavea; după aceaia, să n'aibă a ne se arată că vreo nălucitură întrupitu-se-au de-au fostŭ omŭ. Că de vrea fi pre elŭ prinsŭ Irodŭ, început-ară-fi a ucide pre elŭ acelŭ nedereptŭ şi bezaconicŭ. Iară de-lŭ vrea înceape a-lŭ ucide, şi să vrea şì fi den mijloculŭ năpăştiei răpitŭ pre sineşŭ Domnulŭ, derep'ce că nu vrea fi ajunsŭ vreamea munciei lui, fi-le-se-vrea părutŭ amu că o nălucitură iaste, nu pre adevărŭ trupulŭ nostru luat-au. Dereptŭ aceaia deaca auzì, elu se duse, Hristosŭ, cu frâmseaţe omenească, şi-şŭ tocmiià ce e de alŭ luişŭ, că ca Dumnezeu amu ştiià toate şi nu-i trebuiià să fugă. Dereptŭ aceaia duse-se Hristosŭ şi nu mearse în cetate, ce în pustie, ca niminilea să meargă după elŭ.

Iară nărodulŭ nici aşa nu se delungară de elŭ, ce cu multă dragoste mergeà după elŭ. Şì moartea lu Ioannŭ nemică nu spăreà pre ei. Derep'ce amu că aceaia credinţă arătară năroadele şi aşa mergeà după Hristosŭ, dereptŭ aceaia plată credinţeei lorŭ priimiră vindecarea bolnavilorŭ lorŭ şi a neputincioşilorŭ. Că a mearge pedestri după elŭ şi fără bucate | a răbdà atâta, multă şi mare credinţă erà. (286) Pentru aceaia se şì milostivì d'inşii preamilostivulŭ Domnulŭ şi bolnavii lorŭ vindecă.

---

6 *Între* pite *şi* hrănì, *scris de-asupra* ce-i 12 întru elŭ *îndreptat, la marginea dreaptă, în* densulŭ 19 bezaconicŭ *îndreptat, la marginea dreaptă, în* fără de leage.

(Evanghelie) *În deseară fiindŭ, apropiiară-se cătră elŭ ucenicii lui, grăiră: «Pustii iaste loculŭ și vreamea încă treace; lasă năroadele să meargă pren orașe, să-șŭ cumpere bucate». Iară Isusŭ zise lorŭ: «Nu trebuiaște să se ducă; ce le dați voi lorŭ să mănânce».*

(Tâlcŭ) Grijiià-se apostolii să miluiască năroadele, ca milostivii şi iubitorii de oameni şi ai milostivului şi de oameni iubitoriului ai lu Hristosŭ ucenici, şi nu vrură flămânzi să fie aceia. Dereptŭ aceaia grăiră lu Hristosŭ: «Lasă năroadele, derep'ce că vreamea vine ca să-şŭ cumpere loruşŭ bucate». Zioa amu începeà a se plecà, e nărodulŭ erà flămândŭ şi cu dragostea ascultarei nevoiià-se să biruiască nevoia foameei. Iară Hristosŭ dereptŭ aceaia vrea prea cu ciudă să sature pre ei, însă aşteptà de alţii de acea vină să priimească. Dereptŭ aceaia ucenicii căutară şi se grijiià de nărodŭ. Grăì cătr'înşii Hristosŭ: «Daţi-le voi lorŭ să mănânce». Zice aceasta, nu căce că nu ştiià câtă lipsă şi scădeare aveà apostolii, ce ca zisără aceia că «nu avămŭ», arătă-se nevoindu-lŭ să vie la facerea ciudeei. Nu pre iubirea de slavă şi pre ogodirea oamenilorŭ arătă-se aceasta să facă, că nu zise că «eu voiu săturà pre ei». Că aceasta păreà-le-se-vrea că iaste o nălucitură. Ce ucenicilorŭ zise: «Daţi-le voi lorŭ să mănânce», ca să le pue înainte acelora neaveare. Deaciia atunce pre elŭ nevoì-şŭ a face alŭ său lucru.

(Evanghelie) *Ei ziseră lui: «Nu avămŭ acicea fără cinci pite și doi pești». Și zise lorŭ: «Aduceți-mi acealea cicea». Și zise nărodului să șază pre iarbă, și luò cinci pite și doi pești, căută la ceriu, blagoslovì.*

(Tâlcŭ) Zise Isusŭ ucenicilorŭ: «Aduceţi pitele acicea». Ei cu multă usârdie şi cu bună înţelepţie ascultară, că ştiià amu
(287) (că mai | denainte învăţaţi erà de Hristosŭ) folosulŭ ce e de iubirea stranicilorŭ. Aşa erà uitate apostolilorŭ ce erà ale trupului, şi a sufletului mai vârtosŭ să priimească, că acei doisprăzeace numai ce vrea să se sature cu aceale cinci pite.

Şi cu această învăţătură să ne învăţămŭ şì noi de acestŭ lucru, că s'amŭ aveà şì puţinŭ, a împărţì den ceasta datori sântemŭ dereptŭ iubirea striinilorŭ şi pentru ogodirea cui trebuiaşte. Că şì apostolii puţinŭ avândŭ şi nici lorŭ înşişŭ dedestulŭ fiindu-le, ei deaderă nărodului totŭ. Însă amu

cumu se-au înmulţitŭ acolo den puţinelŭ, aşa şì alŭ vostru, să ară fi şì puţinelŭ, are a se înmulţì cu a lu Dumnezeu blagoslovenie şi cu dulceaţa-i. Că puse Domnulŭ nărodulŭ pre iarbă, de învaţă pre noi smereniei şi sărăciei, ca nu în pature şi în aşternuturi a căutà să ne răposămŭ de pururea, ce şì pre pământŭ şi cumu ne va aduce şi pre noi vreamea aceasta şi loculŭ şi ceasulŭ.

Căută la ceriu şi blagoslovì pitele Hristosŭ, ca să se încredinţeaze şi să arate că nu iaste protivitoriu lu Dumnezeu, ce den părintele vine şi den ceriu, şi ca să înveaţe pre noi, apropiindu-ne de masă, să blagodărimŭ şi să blagoslovimŭ Dumnezeu, dătătoriulŭ de pişte, şi den ceriu a chemà blagoslovenie la sine şi aşa a mâncà.

(Evanghelie) *Deade-le ucenicilorŭ pitele Hristosŭ, iară ucenicii nărodului. Şi mâncară toţi şi se săturară, şi luară ce rămăsease fărâme, doaosprăzeace coşure pline. Mâncători erà bărbaţi ca la cinci mii, fără muerile şi feciorii.*

(Tâlcŭ) Deade ucenicilorŭ pitele Domnulŭ, că aceştea socotiià că sântŭ ai lui, alta iarăşŭ, ca să nu uite ciuda ce slujise cu mânile lorŭ. Şi mâncară toţi şi se săturară. Mainte cu sufletească pişte sătură pre | ei Hristosŭ, învăţà-i şi grăiià (288)
lorŭ de împărăţiia lu Dumnezeu, e acmu sătură ei şì de a trupului pişte. Şi nu numai aceasta, ce şì învăţă pre ei de şedearea ce e de pre iarbă să se mândrească cu smereniia. Şi mai multŭ de pită şi peaşte nemică altă nu deade, că de postŭ învăţà. Iară tuturorŭ aşijderea să împarţă, de tocmeală învaţă.

(Evanghelie) *Şi luară ce rămăsease sfărămituri, 12 coşuri pline.*

(Tâlcŭ) Cinci pite amu sfărămì, de deade Hristosŭ aceale sfărămituri în mânile ucenicilorŭ. Înmulţiră-se, şi e o ciudă mare! Că nu stătură până se va săturà nărodulŭ, ce şì mai multŭ înmulţiră-se. Şi de rămăşiţe 12 coşure erà pline, ca 12 apostoli să poarte coşurile. Cumŭ aveà mânile mărturii, aşa şi umerele lorŭ aveà slugi şi mărturie ciudeseei.

Împărţì lorŭ şì doi peşti. Şi dentr'aceia aşijderea luară apostolii rămăşiţe. E mâncători erà ca cinci mii, fără muerile şi feciorii. Aceasta amu şì înmulţirea ciudeseei iaste, şì

11 *Tip.* блáсловимь 12-13 *Tip.* блáсловеніє 16 *Tip.* мѫ̆ркѫрори.

nărodului laudă, că cu muerile şi cu feciorii mergeà după elŭ şi derep'ce că toţi căsătorii erà cu toată casa. Şi bunătatea priimiră, să aibă să-şŭ aducă aminte ucenicii de ciudesă şi să nu uite şi să gonească aceasta den cugetele saleşŭ.

Deade lorŭ pitele lui Hristosŭ, şi se înmulţiră pitele, ca să nu se arate ca o păreare ciuda ce făcù. Că doaosprăzeace coşure împlute fură, ca şi Iuda să poarte şi să nu se pornească spre vindere, ce să-şŭ aducă aminte de această ciudă.— Însă elŭ uită, şi pre Domnulŭ vândù, nemulţemitoriulŭ şi nebunulŭ şi nedereptulŭ.

Nu numai pitele înmulţì Domnulŭ şi Dumnezeu, ce şi peştii, ca să arate că acesta iaste pământului şi măriei ziditoriu. Şi câtŭ mâncămŭ în toate zilele, acesta dă şi dăruiaşte de mâncămŭ. Şi de elŭ înmulţescu-se şi | mai multŭ
(280)
fi-va, ca să ne săturămŭ de destulŭ şi să mulţemimŭ lui.

În pustie făcù Hristosŭ ciudesa, ca să n'aibă a le se păreà vreunora că de cetate aproape au fostŭ, de-au cumpăratŭ pite ş'au săturatŭ atâta mulţime. Pustii erà acelŭ locŭ şi departe de toate cetăţile delungatŭ. Cum au eşitŭ nărodulŭ acela dentru ale lorŭ cetăţi şi mergeà după Hristosŭ mergândŭ în pustie, să eşimŭ şi noi, fraţilorŭ, den mijloculŭ vorovilorŭ, şi de rău şi de năravulŭ cela hitleanulŭ să ne lăsămŭ, şi mândriile trupului sufletului să le plecămŭ. Că totŭ trupulŭ, zice, ca iarba. Ce să ne nevoimŭ amu, ca trupulŭ să omorîmŭ, şi, omorîndu-se, în loculŭ cela bunulŭ veselì-ne-vămŭ şi vămŭ mâncà pite cu blagosloveniia lu Dumnezeu: slobozire de mulţimea păcatelorŭ noastre cealea iuţile priimì-vămŭ. Că de n'ară fi lăsatŭ acelŭ nărodŭ cetăţile sau casele şi pren pustie să îmble, nu vrea fi dobânditŭ vindecare şi sănătate bolnavilorŭ loruşŭ şi blagosloveniia piteei.

Datori amu sântemŭ şi noi către masă ca aceasta să ne apropiemŭ, şi multă socotire a arătà, şi sufleteasca învăţătură a ascultà cu multă usârdie, şi a alergà de pururea şi a lăcuì în beseareca lu Dumnezeu cu totŭ sufletulŭ şi cu toată inima şi cu vreare şi cu voe, căutândŭ şi pohtindŭ şi

---

14 de elŭ *îndreptat în* dela dinsulŭ 22 *Tip.* щѝ (*în loc de* şi *înainte de* de năravulŭ) 28 *Tip.* прїнвъмк, *îndreptat în* priimì-vămŭ.

nevoindu-ne şi îndemnându-ne, ca a noastră rugăciune şi răbdare să vază Domnulŭ, să se milostivească de noi şi nesănătatea noastră şi boala să vindece, nu numai a trupului, ce şì a sufletului, ca un Domnŭ şi vraciŭ sufletului şi trupului nostru. Şi acmu amu da-va noao bucatele noastre în bună vreame dătătoriulŭ de pişte a totŭ trupulŭ şi va izbăvì pre noi de toate nevoile, şi den năpăşti şi de mânie şi de | scârbă; (290)
şi în veacii ceia ce vorŭ să fie viaţa veacilorŭ ceaia neputreda dăruì-va noao şi îndulcirea bunătăţiei ceaia neputreda, ce să o dobândimŭ toţi de Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că a lui e slava şi ţinearea întru nesfârşiţii veaci, aminŭ.

Dumineca a noua.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 59.

(Mateiu XIV, 22). *În vreamea aceaia îndemnă Isusŭ ucenicii lui să între în corabie şi să treacă în ceaia parte până cândŭ va lăsà gloatele. (23) Şi deaca lăsă gloatele, suì-se în codru însuşŭ a se rugà. După aceaia fu, însuşŭ erà aciia. (24) E corabiia erà în mijloculŭ măriei, învăluiià-se cu undele; erà amu împrotiva vântului. (25) În a patra straje ce e de noapte mearse cătr'înşii Isusŭ, îmblà pre mare. (26) Şi văzură elŭ ucenicii pre mare îmblândŭ, spământară-se grăindŭ că nălucitură iaste, şi de frică strigară. (27) E aciiaşŭ zise lorŭ Isusŭ şi grăì:*

12-13 *Titlul slavon:* нє͆, ѕ҃. єv, мáтѳєа. глa, нѳ.

Variante: 15 lui] *T* săi | treacă] *T* aşteapte pre elŭ **16** *T lipseşte* căndŭ | va lăsà] *ABC* lasă | gloatele] *T* nărodulŭ | deaca] *AC* deca | lăsă] *C* lăsà | *T lipseşte* Şi deaca lăsă gloatele **17** a se rugà] *T* să se roage **17-18** După aceaia fu, însuşŭ erà aciia] *T* Seară amu fu, şi singurŭ erà **18** corabiia] *AC* corabie **18-19** învăluiià-se cu undele;] *T* chinuindu-se de valuri, că **19** *T lipseşte* amu | vântului] *B* vànduli **19-20** În a patra] *C* În a a patra *T* Iară în a patra **20** straje ce e de] *T* strajă de | cătr'înşii] *AC* cătr'înşi **21** elŭ] *T* pre elŭ **21-22** pre mare îmblândŭ] *T* îmblândŭ pre mare **22** spământară-se grăindŭ] *B lipseşte* *T* şi se spământară grăindŭ | *ABC lipseşte* că nălucitură iaste **23** strigară] *T* ei strigà | E aciiaşŭ] *ABC* Aciia | E aciiaşŭ zise lorŭ Isusŭ şi grăì] *T* Iară Isusŭ aciiaşŭ zise lorŭ grăindŭ.

„Îndrăzniţi, eu sântŭ, nu vă teameretiǃ“ (28) Răspunse Pătru, zise: „Doamne, să eşti tu, zi-mi să viiu cătră tine prespre apă“. (29) Elŭ zise: „Vino!“ Şi eşì den corabie Pătru şi îmblà pre apă, să vie cătră Isusŭ. (30) Văzù vântŭ mare, temù-se, şi începù a se afundà; strigă, grăì: „Doamne, mântuiaşte-mă“. (31) Şi aciia tinse mâna Isusŭ, luò elŭ şi grăì lui: „Puţină credinţă, derep'ce te spăreaşŭ?“ (32) Şi intrară ei în corabie, stătù vântulŭ. (33) Cine erà în corabie vineră, închinară-se lui, grăiră: „Adevărŭ, Domnului fiiu eşti“. (34) Şi trecură, vineră în pământulŭ Ghenisaretului.

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 29.

Câţi amu iubitori sàntŭ de alŭ lorŭ trupŭ, de vorŭ să-lŭ hrănească şi trupească lorŭ a-şŭ tinde masă, nu întru un chipŭ au bucate, ce în multe chipure şi de toate. Şi acea pohtă a trupului spre gustare nevoescu-se, că a mulţi nu le se arată dulci un chipŭ de bucate. Iară să e a trupului (291) aşa, cu câtŭ mai vâr|tosŭ şi mai multŭ a sufletului cade-se aceasta a-i face şi masă de învăţături sufleteşti a tocmì, masă, nu de pururea una sau aceaiaşŭ învăţătură a pune înainte, ce şi altele, schimbândŭ, spre mai multă pohtă de ale sufletului sfătuiri rădicândŭ. Însă în masa trupească să şi bucate multe în multe chipure sântŭ, ce den ceale dentâi şi de al doilea rândŭ ei se satură, carii şădŭ, iară cătră alalte de-acii mai nu se tindŭ cu dulce. Şi acealea le se parŭ a fi mai dulci şi mai bune, iară căce nu mai potŭ mâncà, acelŭ

---

12 конєцъ нєдѣлѣ **14** слово, кѳ. **20** *Tip. în josul paginei 290:* гласъ, н. єvлїє ѕ.

Variante: 2 Pătru] *T* lui Petrŭ şi | să eşti tu] *T* de eşti tu | viiu] *ACT* vii **3** prespre] *ABC* pespre *T* pre **4** Pătru şi îmblà] *T* Petrŭ şi mergeà **6** Şi] *T* Iară Isusŭ | aciia] *A* acie *T* aciiaşŭ **7** Isusŭ, luò elŭ şi grăì] *T* de apucă pre elŭ şi zise **8** spăreaşŭ] *C* spăreaşe | intrară] *T* intrândŭ **9** Cine] *T* Iară carei | corabie] *T* corabiia | închinară-se lui, grăiră] *T* de se închinară lui grăindŭ **10** Adevărŭ, Domnului fiiu eşti] *ABC* Adevărulŭ Domnului fiiu eşti *T* Adevărŭ, fiiulŭ lu Dumnezeu eşti tu | *T lipseşte* vineră **11** Ghenisaretului] *B* Ghenesaretului.

sațiu vrăjmașŭ iaste dulceției acelorŭ. Iară la uspățulŭ sufletescŭ nu iaste așa, ce câtŭ amu de multe în toate chipuri înțelegături fi-vorŭ și multe înțelegute sântŭ, cu atâta se mai rădică pohta și încă de-aciia mai pohtează. Nici poate priimì sațiu de sufleteasca masă cine va să se sature. Acolo amu la masa trupească sațiulŭ gonează dulceața, iară acicea câtu se va sufletulŭ de piștea sufletească, mai multŭ încă va jăluì. Și acolo iară să șì bucate multe și în multe chipure să sântŭ, însă puținŭ stau înainte, iară mai apoi scadŭ. Iară la masa sufletească varecâte să vorŭ fi puse, mai multŭ nu ajungŭ, că nu scade neci dinioară înțeleagerea aceii mease, ce cu multŭ mai multu se înmulțescŭ și crescŭ. Și pururea darurile-i și darea-i și destulŭ nu scade, că nescăzută amu iaste bunătatea, și de ce o zleești, atâta se mai înmulțează, și de ce se varsă, în totŭ mai sporează, și nici dinioară scădeà-va.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia*, zise, *îndemnă Isusŭ ucenicii săi să între în corabie și să aștеapte pre elŭ în ceaia parte, până va lăsà nărodulŭ. Suì-se în codru însușŭ să se roage.*

(Tâlcŭ) Îndemnă ucenicii Hristosŭ, derep'ce că nu vrea să se delunge de elŭ, și | să între în corabie, și să-lŭ aștеapte (292) elŭ de ceaia parte. Că le păreà amu că va lăsà nărodulŭ, e acesta încă mai vârtosŭ vrea în codru să se sue. Și aceasta amu făceà, de învață pre noi, nici cu nărodulŭ să ne mestecămŭ de pururea, nici să fugimŭ pururea de oameni, ce amândoao să le păzimŭ cu vreame și spre folosŭ să le facemŭ. Că lăsă nărodulŭ Domnulŭ, în codru suì-se însușŭ să se roage, ca să știmŭ că iaste bună șì pustiia și singurătatea cândŭ vămŭ vrea să ne rugămŭ lu Dumnezeu. Dereptŭ aceaia de pururea mergeà Domnulŭ în pustie și mâneà noaptea de multe ori rugându-se acolo, de învață pre noi, șì den vreamea șì den locŭ, fără-de-voroava și singurătatea în vreamea de rugă să iubimŭ și să căutămŭ. Că fără-voroaveei muma-i iaste pustiia și liniia și adăpostulŭ, că de toată voroava și grija izbăvează și slobozează noi.

Rugă-se Hristosŭ, nu că-i trebuiià ceva, ce ca un arhiereu dereptŭ și mare, ce de noi rugă face, că grăiaște

---

1 *Tip.* врѣжмашь.

marele apostolŭ: «Avămŭ Isusŭ Hristosŭ, dereptulŭ, rugătoriu şi mângâitoriu către tatălŭ, şi acesta iaste curăţitoriu de păcatele noastre». Şi iară ca un milostivŭ iaste şi credinciosŭ arhiereu, şi către Dumnezeu spre curăţirea păcatelorŭ a oamenilorŭ şi întru eluşŭ amu chinuì şi însuşi se ispitì, că poate şi celorŭ ce se muncescŭ a ajutà.

Până seara rugă făceà Domnulŭ, ca să arate noao că nu se cade noao cu leane şi cu negrije să ne adaugemŭ către rugăciune, ce răbdare şi aşteptare a arătà. Însă mainte învăţă şi sătură nărodulŭ, şi de-aciia la rugă se duceà. Că arată şì aceasta, că unde iaste de trebuiaşte, cade-se mainte ce e de folosŭ a grăì şi a învăţà pre toţi împreună carei se vorŭ tâmplà, şi după aceaia la rugă să se ducă. Că şì
(293) după mâncare cade-se a | rădicà mânile spre rugăciune şi spre blagodarenie.

(Evanghelie) *Seară amu fu, şi singurŭ erà. E corabiia erà în mijloculŭ măriei chinuindu-se de valuri, că erà împrotiva vântului.*

(Tâlcŭ) Domnulŭ amu până noaptea rugă făceà. Învaţă pre noi nu curândŭ dela rugă să ne ducemŭ, ce încă mai vârtosŭ noaptea să facemŭ aceasta, că atunce iaste fărăvoroavă şi cu mâlcomişare multă. Iară ucenicii iară învăluiţi de bură chinuiià-se, şì voroavă făcândŭ ca şi mainte. Însă atunce erà Hristosŭ în corabie, şi aşa se chinuiià. E acmu de eişŭ fiindŭ singuri învăluiià-se şi se turburà, ca să se înveaţe cu tărie să rabde ce le se va tâmplà şi să fie răbdători.

(Evanghelie) *Iară în a patra strajă de noapte mearse cătr'înşii Isusŭ, îmblà pre mare. Şi văzură pre elŭ ucenicii îmblândŭ pre mare, şi se spăimântară grăindŭ că nălucitură iaste, şi de frică ei strigà.*

(Tâlcŭ) Nu aciiaşŭ cercetă şi ajută ucenicilorŭ Hristosŭ, nici curândŭ dezleagă elŭ greaţa şi voroava şi turbureala ce aveà, ce în a patra strajă de noapte vine cătr'înşii, să înveaţe pre ei, ca să nu caute ei curândŭ slobozie de iuţimi şi de venitulŭ răului, ce să rabde tare şi foarte ce le se va tâmplà.

Vru să-i aducă pre ei ca să-şŭ aducă şì aminte de ce-au

fostŭ darulŭ dela elŭ iară în mare mai denainte, cumŭ amu, chinuindu-se şi potopindu-se, iară cu un cuvântŭ mântuì pre ei. Că den grija amu ceaia marea şì jelanie multă creaşte ca den grijă a se izbăvì. Şi de multă vreamea trage scârbe, şi nu numai ce e cu puţinŭ mai denainte curândŭ aduce aminte, ce şì cealea ce-au fostŭ mai de multŭ darure dulci înnoiaşte-le cu pametea (ce se zice, cu ce aduce aminte). Că aşa iaste mintea omenească, că în bucurie scârba o uită, şi iară întru scârbe cealea ce-au fostŭ în bucurie mul|tu le (294) aduce aminte. Dereptŭ aceaia nu în deşărtŭ fi-vorŭ venite năpăştile, ce ca o săgetare sântŭ, ce împungŭ ascuţitŭ şi lenivoşii den nesocotinţă rădică.

Nu aciiaşŭ amu vine cătră ucenici Hristosŭ, ce a patra straje de noapte. Iară a patra strajă, grăiaşte 3 ceasure ce-sŭ după alŭ noaole ceasŭ de noapte. Că năravŭ au în cetăţi, pentru săpătorii de case şi de groape şi pentru furii şi ucigătorii, să străjuiască, şi pren oşti pentru împresurarea vrăjmaşilorŭ să preveaghe noaptea, şi straja să păzească schimbându-se. Că în patru părţi împartŭ noaptea străjuitorii. Unii amu întâia strajă de noapte (ce se zice, ceale trei ceasuri dentâi) preveaghe şi îmblă ocolindŭ cetatea sau oastea, alţii iară în a 2-a strajă de noapte (ce se zice, ce e după aceaia alte 3 ceasure), iară alţii în a treia strajă, iară alţii în a patra; şi fiecare de strajă are trei ceasure. Iară după alŭ noaole ceasŭ de noapte vine Hristosŭ cătră ucenici îmblândŭ pre mare, cela ce îmblă spre arepile vântului.

Ca lu Dumnezeu aşternù-i-se lui marea şi îmblà pre desupra apei, ca să înţeleagă ucenicii cătră cine sântŭ datori să-şŭ rădice ochii şi de acolo ajutoriu să ceară de toate nevoile şi năpăştile. De-aciia să şì ştie că poate învăţătoriulŭ lorŭ şì în mare şì pre pământŭ a face ciude. Şi acesta iaste ce de cela ce-i zice Davidŭ: «Tu birueşti ţinutulŭ măriei, şi turburarea undelorŭ ei tu îmblânzeşti».

Că Domnulŭ amu aşa vine cătră ucenici, iară ucenicii, dereptŭ premenirea lui, nălucitură păreà-le că iaste. Păreâ-le că iaste un duhŭ de văzduhŭ. Nici amu pre vedeare cunoscură elŭ, împreună amu şì dereptŭ noaptea, împreună

17-18 *Tip.* врѣжмашилѡ **22** *Tip.* .ѓна в҃, **30-31** *Tip.* ѓвъцжтѹрюль.

șì de frică ce aveà de bura vântului. Însă uitară șì bura vântului și frica de ce erà ținuți, ce mai multu se spăreară și |
(295) se rădicară atâta, câtŭ șì strigară. Cândŭ amu aștepta să se mântuiască și să se slobozească, atunce se mai adause lorŭ frica.

(Evanghelie) *Iară Isusŭ aciiașŭ zise lorŭ grăindŭ: «Îndrăzniți, eu sântŭ, nu vă teamereți!»*

(Tâlcŭ) Derep'ce amu că pre vedeare nu cunoscură ucenicii pre Hristosŭ, și dereptŭ preaslăvita-i îmblare, și dereptŭ vreamea nopției, arătă-șŭ elŭ glasulŭ, de zise: «Îndrăzniți, nu vă teamereți, că eu sântŭ». Și cu glasulŭ frica lorŭ gonì șì a drăznì pre ei făcù-i. Și dece amu zise «îndrăzniți», credința le ispitì, ce pentru ea fiecarele spăseaște-se carii credŭ chearŭ și curatŭ întru Hristosŭ. De-aciia aduse de zise că «eu sântŭ», ca de toată frica să slobozească și să gonească. Și cu aceasta arătă-se (grăindŭ că «eu sântŭ») cela ce poate toate a face și a schimbà ca Dumnezeu, celŭ ce-au pusŭ măriei hotarŭ năsipulŭ și ușilorŭ aceștiia cu zisa aceasta îngrădì, cândŭ născù den mațele mumâniei sale, eșiià, și-i puse îmbrăcămândŭ nuorŭ și cu negură învălii ea, și puse ei cheae și uși zicândŭ ei: «Până cicea venì-veri și nu veri mai treace; și însŭ întru tine fi-vorŭ zdrobite valurile tale». «Eu sântŭ, ce mai nainte puținŭ cu voi îmblai. Acestuia zicŭ: taci și te închide! Și de pripă întru lină schimbai și mântuii pre voi».

(Evanghelie) *Răspunse lui Petrŭ și zise: «Doamne, de ești tu, zi-mi să vii cătră tine pre apă». Elŭ zise: «Vino!» Și eșì den corabie Petrŭ și mergeà pre apă, să vie cătră Isusŭ.*

(Tâlcŭ) Aceasta amu zise Petrŭ, ca să se slobozească părearea lui și să cunoască tare că nu iaste nălucitură, ce însușŭ Hristosŭ iaste celŭ ce poate îmblà pre apă și șì altora aceasta a face dăruiià. Că dereptŭ aceaia șì grăiià: «Zi-mi să vii cătră tine pre apă». Că pohtiià mai vârtosŭ și mai curândŭ să se afle lângă Hristosŭ, mainte de alalți, Petrŭ.
(296) A|ceasta amu și după înviere făcù. Mai cu inimă fierbinte fiindŭ elŭ, nu vrea cu alalți să meargă, ce mai nainte. Dereptŭ aceaia șì Domnulŭ zise lui să vie și-i tinse lui marea, de

---

23 *Tip.* ꙗ҆сте҄ѫ   30 *Tip.* коу́но | скѫ   35 фїрѣнинте.

arătă lui dumnezeiasca-şŭ frâmseaţe şi mare tăriia sa. Iară Petrŭ îndrăznì de a Domnului zisă, eşì den corabie, mergeà cătr'însulŭ. Văzù vântŭ tare, şi se temù.

Ce e mai mare biruì Petrŭ, iară de mai ticălosulŭ chinuiià-se. Că elŭ la mare îndrăznire luò, e de vântu se temù. Că aşa iaste firea omenească, că de multe ori cealea mai mari biruiaşte, iară cu cealea micile obliceaşte-se şi se iveaşte. Incă fiindu-şŭ valurile silnice, Petru îndrăznì de eşì spre apă, iară cătră bura vântului de-aciia nu mai putù să stea, şì fiindŭ aproape de Hristosŭ. Însă aşa iaste folosŭ aproape de Hristosŭ a fi, cu necredinţă aproape a fi. Că şì fericitulŭ Petru până se pomeniià şi căutà cătră Hristosŭ, elu-lŭ ţineà marea — după aceaia elŭ aveà şì trupŭ greu,— că biruiià tăriia cuvântului firea greimei trupului. Că cândŭ amu cătră vântŭ întorceà-şi ochii, atunce — e amu şì puţinelŭ — cufundatŭ de totŭ fi-vrea, de nu vrea iarăşŭ căută şi să roage pre Hristosŭ.

Aceasta şi acesta pre însuşŭ Petrŭ făcù-lŭ cu smerenie să înţelepţească şi şì alalţi ucenici mângâè-i. Iară să amu de cei doi fraţi să tânjiră aceştea, de Ioannŭ şi de Iacovŭ, măriia cea mai mare cerândŭ, cu câtŭ vârtosŭ mai multŭ de aceasta? Că încă-şŭ aveà pizmă apostolii unulŭ spre alaltŭ, că încă duhului sfântŭ nu se erà spodobiţi. Iară după aceasta pretutindinea măriia lu Petrŭ o deade şi de-a răspunderea înainte nărodului pre acesta puse. Că erà şì mai prostŭ mai vârtosŭ de câtŭ alalţi.

Iară Isusŭ aciiaşŭ tinse mâna de apucă pre elŭ şi zise lui: «Puţină credinţă, derep'|ce te spăreaşŭ?» (297)

Nu oprì amu Hristosŭ atunceşŭ vântulŭ să stea, ce însuşŭ tinse mâna de apucă pre Petrŭ, derep'ce că credinţa aceluia cuveniià-se de aceasta. Că cândŭ cuviinţa nu aducemŭ, şì dumnezeiia pesteaşte şi se opreaşte.

Arată amu Hristosŭ că nu a vântului sunetŭ şi vreava iaste vina necăturiei lu Petrŭ, ce neputinţa şi cea puţină credinţă aceluia însuşŭ schimbare făcù, că nu putù marea să poarte a neputinciosului necredinţa. Că nu oprì vântului, ce neputinciosului, lu Petrŭ, împută dereptŭ credinţă puţină. Că-i zise: «Puţină credinţă, pentru ce te spăreaşŭ?» Că de-i vrea fi credinţa nescăzută, şì împrotiva vântului pre lesne vrea fi stătutŭ Petrŭ, şi nice o frică nu vreà fi prinsŭ elŭ. Dereptŭ

nevoia, și deaca-lŭ apucă elŭ de mâna lui, Hristosŭ, și-lŭ scoase de-lŭ puse desupra apeei, e vântulŭ lăsă să-șŭ sufle, ca să arate că nu-i strică acestuia vântulŭ, ce necredința afundă-lŭ. Că cândŭ amu iaste credința închegată și tare și vârtoasă, nici unulŭ nu va puteà beteji pre noi, de ce ne vinŭ reale și nevoi iuți. Iară aceasta amu, ce se tâmplă lu Pătru în mare, lepădarea lui, de-aciia și întoarcerea și pocaaniia semnà. Că cumŭ acolo grăì cu trufă că «n'amŭ a mă lepădà de tine», așa și acicea zice: «Zi-mi să vii cătră tine pre apă». Că cumŭ atunce lăsatŭ fu să se leapede, așa și acmu lăsatŭ fu să se afunde; acicea amu mâna deade Hristosŭ lui și nu-lŭ lăsă pre elŭ să se afunde, iară acolo cu pocaaniia lui den adâncul lepădăriei scoase-lŭ.

(Evanghelie) *Și întrândŭ ei în corabie, stătù vântulŭ. Iară carei erà în corabiia, vineră de se închinară lui grăindŭ: «Adevărŭ, fiiulŭ lu Dumnezeu ești tu». Și trecură în pământulŭ Ghenisaretului.*

(208) (Tâlcŭ) | Nu numai amu Petrŭ den frică lăsatŭ fu, ce și ceia ce erà în corabie, și aceaia den vreavă și den bură și den frică lăsați fură, că oprì, zice, vântulŭ și cunoscură pre Isusŭ. Mai vârtosŭ și de toate de ce-au fostŭ, adevărată și curată luară arătarea, că de ce i se plecă lui vântulŭ și de ce îmblà elŭ pre mare, spune dumnezeiia lui. Și se închinară lui ca lu Dumnezeu. Că nu iaste omŭ cela ce îmblă pre mare, ce Dumnezeu, cumŭ și Davidŭ au grăitŭ: «Întru mare căile tale, și cărările tale întru ape multe». Că și mai de nainte de aceasta grăiră: «Cumu-i iaste acestŭ omŭ, că și vântulŭ și marea ascultă de elŭ?» Că ca un omŭ amu părea-le atunce că e Hristosŭ, avândŭ puteare mai vârtosŭ de omulŭ. Iară acumŭ nu așa; carei erà în corabie, zice, vineră de se închinară lui grăindŭ: «Adevărŭ, fiiulŭ lu Dumnezeu ești tu».

Așa amu câte puținelŭ spre mai susŭ de toate aduceà-i Domnulŭ, ca și pre mare să îmble. Și unde zise lui Petru aceasta să facă, și de chinuire mântuì-lŭ. Multă erà credința de-aciia alăltorŭ, că atunce amu oprì măriei. E acmu nu opreaște, ce amintrilea-șŭ tăriia sa arată mai mare. Dereptŭ aceaia și grăiră: «Adevărŭ, fiiulŭ lu Dumnezeu ești tu». Aceasta cândŭ grăiià, nu opriià lorŭ Hristosŭ, nici-i apărà,

33 de *îndreptat în* denŭ | *Tip.* кредина.

ce mai vârtosu-i priimì și-i întărì. Trecură amu, zice, și vineră în pământulŭ Ghenisaretului, unde amu cu multă puteare carii mergeà bolnavii vindecă.

De-aciia șì noi, frațilorŭ, să venimŭ și ceastă mare sărată și amărîtă și cu multă grije, viața aceasta, să treacemŭ. Și întru întunearecŭ fiindŭ noi, să ne venimŭ în minte; și întru păcate fiindŭ afundați și întru amărăciunea gustărei păcatelorŭ chinuindŭ a ne necà, să nu ne delungămŭ și de rugă | și de rugăciune ce e de cătră Hristosŭ. Și de ce sântŭ (299) dela draculŭ și dela hitleanele duhurile bure rădicate (și cu acealea ispitescu-se a clătinà și a întoarce pre noi), de acealea amu să nu, cu leanea, pre noișŭ să ne afundămŭ. Ce să va fi șì până la a patra strajă, ce iaste iuțimea sfârșitului vieției noastre de se tinde, cu nădeajde să opovăimŭ, că n'are a ne lăsà pre noi ispitiți a fi mai vârtosŭ neputințeei noastre milostivulŭ și de oameni iubitoriu Dumnezeu, ce are a fače împreună cu ispitele șì scoatere. Și de vămŭ puteà răbdà, atunce aveà-vămŭ a auzì strigându-ne și grăindu-ne: «Îndrăzniți, eu sântŭ, nu vă teamereți!» Și cine amu de iaste așa, șì acea înțeleagere are, cumŭ spaimă ce va fi și iuțimea, că va treace. Și va fi, și se va șì luà. «Dereptŭ aceaia nu vă teamereți de ce treace și se răsipeaște, că eu sântŭ (ce se zice, de pururea lăcuindŭ și ca Dumnezeu eu sântŭ, acesta), derep'ce amu că ceaia ce iaste acicea înfricoșată și iute, în puțină vreame e și pre adevărŭ ca cândŭ n'ară fi fostŭ, iară eu sântŭ, cum amŭ zisŭ, de pururea lăcuindŭ, și adevărŭ sântŭ, și nici dinioară nu voiu treace. Deci nu vă slăbiți de ce e de cătră mine credința», zice, «și dragostea, pentru această lume ce stă șì până la o vreame».

Iară de se va și după acesta glasŭ rădicà ispita și năpastea și duhulŭ hitleanului, și să șì foarte suflă cu turbureală, și ceia ce scârbescŭ de se sirepescŭ și se de pururea turbă, deci șì noi amu cevașŭ puținelŭ de sirepiia lorŭ de ne turburămŭ, iară acea puțină credință a noastră are a o purtà Domnulŭ și mâna are a tinde. Și toată adăpostitura

---

9 *Tip.* ѹгѫ, *îndreptat în* rugă 14 opovăimŭ *îndreptat în* nădăjdu[imŭ] 19 *În cuvântul* вѫ, в *e scris cu mâna, fiind probabil sărit la tipar.*

până în sfârşitŭ da-ne-va noao şi varece să vămŭ pohtì a dobândì sufletului împreună şì trupului. Însă nu de toate (300) vânturile ce-sŭ de năpaste să ne ivimŭ de toate | turburaţi, ce viaţa măriei aceştiia să ştimŭ, fie-de-ce grije şi de toate realele ce rădică, şì a ne răstignì. Iară ce e către Dumnezeu credinţă şi nădeajde, să nu o lăsămŭ nice dinioară. Iară mintea noastră în glasulŭ lu Pătru chearŭ să fie strigătoare, să strigămŭ: «Doamne spăseaşte noi». Iară să vămŭ vrea în corabiia noastră să luomŭ pre Hristosŭ (ce se zice, să se sălăşuiască Hristosŭ întru inimile noastre), aciiaşŭ avămŭ a ne aflà în pământulŭ cela ce către elŭ sârguimu-ne. Care pământŭ iaste acela? Să ştiţi că e pământulŭ făgăduitŭ şi ceriulŭ, pământulŭ blânzilorŭ carei se-au împăcatŭ de toate realele. Cu nuşii şì noi să ne spodobimŭ la acela să suimŭ şi moşteani dulceţiei aceiia să fimŭ în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că a lui e slava şi putearea în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a zecea.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 72.

(Mateiu XVII, 14). *În vreamea aceaia, apropiè-se către elŭ omŭ neştine şi se închină lui, (15) şi grăì: „Doamne, miluiaşte fiiulŭ mieu, că în lună noao drăceaşte-se, rău chinuindŭ: de multe ori cade în focŭ şi de multe ori într'apă. (16) Şi aduşŭ elŭ la ucenicii tăi, şi nu putură elŭ vindecà". (17) Răspunse Isusŭ, zise: „O, rudă necredincioasă şi răzvrătită! Până cândŭ voiu fi cu voi? Până cândŭ răbdà-voiu voi? Aduceţi-mi elŭ încoace!" (18) Şi contenì lui Isusŭ, şi eşì den elŭ dracŭ,*

---

1 *Tip.* сфъшить **17-18** *Titlul slavon:* нє҃, і. єѵлїє. ѿ матѳеа. глава, бі. **20** *De-asupra lui* către, *scris* Isusŭ.

Variante: 19 apropiè-se] *C* apropiià-se **19-20** apropiè-se către elŭ omŭ neştine şi se închină lui, şi grăì] *T* un omŭ apropiè-se către Isusŭ, genunchele plecă lui, grăì **21** fiiulŭ] *T* feciorulŭ **21-22** în lună noao drăceaşte-se] *T* se luneaşte şi **22** chinuindŭ] *ABC* pătitŭ *T* chinuiaşte | de] *T* că de **23** la] *T* către **24** elŭ vindecà] *T* vindecà pre elŭ **25** necredincioasă] *B* necredinciosă | răzvrătită] *T* întoarsă **26** Până cândŭ răbdà-voiu voi] *C lipseşte* *T* Până cândŭ voiu răbdà pre voi **27** *T₂ lipseşte* Şi | contenì] *T* oprì | den elŭ] *T₂* dentr'însulŭ.

și se vindecă feciorulŭ den ceasulŭ acela. (19) Atunce mearseră ucenicii către Isusŭ, însușŭ ziseră lui: „Derep'ce noi nu putamŭ gonì elŭ?" (20) Isusŭ zise lorŭ: „Dereptŭ necredința voastră. Dereptŭ grăescŭ voao, de-ați aveà credință câtŭ un grăunțŭ de muștariu, zicere-ați codrului acestui: treci de acicea încolo, și ară treace; și nemică n'ară fi voao să nu se poată. (21) Această rudă nu iase, numai cu rugăciuni și cu postŭ". (22) Lăcuindŭ ei în Galilei, zise lorŭ Isusŭ: „Vândutŭ are a fi fiiulŭ omenescŭ în mânile oamenilorŭ, | și ucide-vorŭ elŭ, și a (301) *treia zi sculà-se-va".*

Sfârșitul Duminecii.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 30.

De spăseniia sufletelorŭ voastre datori sântemŭ a ne nevoì, fraților, și spre nevoința aceasta a ne rădicà de câtu ne e putearea. Că și astăzi a năravului învățătură facemŭ învățândŭ împreună și înainte puindŭ ale părinților. Deci nu cu greu, nici în nălucitură, dumnezeeștile cuvinte să ascultămŭ. Nici numai deșertŭ ascultarea cuvintelorŭ să treacă, ce să le înțeleagemŭ în lăuntrulŭ auzitului inimilorŭ noastre, și, ce ne stă înainte, cu socotire a le întrebà și în adâncul cugetelorŭ a le socotì cu pază și cu usârdie tare și

13 *Tip. în josul paginei 300:* гла́съ а҃ Є҆ѵ҃лїе ї **14** сло́во, л҃. **15** voastre *îndreptat în* noastre **17** *Tip.* ѧ҆въѫтѹрѫ, *îndreptat în* învățătură **20** *Deasupra lui* deșertŭ *scris* în.

Variante: **1** se vindecă feciorulŭ den ceasulŭ acela] *T₁* vindecă feciorulŭ într'acelŭ ceasŭ *T₂* vindecă feciorulŭ într'acela ceasŭ **2** mearseră] *T* vineră | către Isusŭ, însușŭ ziseră lui] *T* și de eișŭ ziseră lu Isusŭ **2-3** Derep'ce] *T* Pentru ce **3** gonì elŭ] *T* vindecà pre elŭ | Isusŭ] *T* Iară Isusŭ **4** necredința] *B* necredița **4** Dereptŭ grăescŭ] *T* Adevărŭ amu grăescŭ **4-5** de-ați aveà] *AC* să aveți *T* că de-ați aveà **5** câtŭ un grăunțŭ de muștariu, zicere-ați] *T* ca o grăunță de muștari, aveare-ați a zice **6** acestui] *T* acestuia | încolo, și ară] *T* în ceaia parte, ș'ară **7** voao să nu se poată] *T* să nu se poată voao | Această] *T* Că această | rudă] *C* rugă **8** numai cu rugăciuni] *T* fără de cu rugă **8-9** Lăcuindŭ ei] *T* Întorcându-se amu elŭ **9** Vândutŭ] *ABC* Pridăditŭ **9-10** Vândutŭ are a fi fiiulŭ omenescŭ] *T* Va fiiulŭ omenescŭ vândutŭ să fie **10** ucide-vorŭ] *T* să ucigă pre **11** sculà-se-va] *T* să învie. Și se întristară foarte.

cu grija înțelesului. Dereptŭ aceaia și dumnezeesculŭ Davidŭ de multe ori în psalomii lui înainte pune-ne, și pune ce e de înțeleagere, și iară grăiaște: «Descoaperi ochilorŭ miei, și să înțelegŭ ciudesele den leagea ta».

Preamândrulŭ Solomonŭ ca argintulŭ și aurulŭ să căutămŭ mândriia zice, și ca de o comoară de aceasta a'ntrebà. Și Domnulŭ pre Iudei învățà grăindŭ a căutà scriptura. Nemica alta să știi că nu se arată și că semnează, fără câtŭ că nu e putearea și așa pre iușorŭ aceaia a ajunge. Că ceaia ce zace a mijlocŭ și aiavea, nimea n'au vrutŭ întrebà nici dinioară, iară de ceaia ce e acoperită, cu multă căutare aflămu-o și multŭ cugetŭ și cu tocmeală treabă are. Că de unde și comoară ascunsă dumnezeiasca scriptură meneaște-se, cade-se spre căutarea aceiia cu multă dragoste să ne nevoimŭ. Și după aceaia amu și aceastea sântŭ așa, carea e astăzi cetenia a evangheliei. Încă în mijlocŭ puindu-o să o întrebămŭ și cu socotință să o ispitimŭ, ca nemica noao să nu scape de ce zace întru adânculŭ scripturecei. De-aciia, mă rogŭ voao, (302) să ascultați și | cuvintele să înțeleageți.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia, un omŭ apropiè-se cătră Isusŭ, genunchele plecă lui, grăì: «Doamne, miluiaște feciorulŭ mieu, că se luneaște, și rău chinuiaște. Că de multe ori cade în focŭ și de multe ori într'apă. Și adușŭ elŭ cătră ucenicii tăi, și nu puturà vindecà pre elŭ». Răspunse Isusŭ, zise: «O rudă necredincioasă și întoarsă! Până cândŭ voiu fi cu voi? Până cândŭ voiu răbdà pre voi? Aduceți-mi elŭ încoace». Și oprì lui Isusŭ, și eșì den elŭ dracŭ, și vindecă feciorulŭ într'acelŭ ceasŭ.*

(Tâlcŭ) Totŭ amu sufletulŭ iaste în scârbă nevindecată, carele cade în chinuri și în nevoe. Teame-se și se ohileaște, și cu frica și cu cutremurulŭ și în cebăluitură de totŭ va fi. E să e și vreun tată, de-șŭ veade un feciorŭ vreo nevoe iute tâmplându-i-se și n'are nimea să-i poata ajutà și ceva odihnă a-i da, cu multŭ mai vârtosŭ boleaște și den lăuntru elu se înfrânge și-șŭ răneaște inima. Cu acea scârbă și inimă rea erà ținutŭ și acelŭ omŭ ce-șŭ vedeà fiiulŭ său cu hitleanulŭ dracŭ necândŭ-se și fără vindecare chinuindŭ.

---

4 *Tip.* ꙟцелегъ, *îndreptat în* înțelegŭ 8 *Tip.* сѣ сѣмнѣзъ 9 *Tip.* ꙟ лꙋꙟкоѹне 10 *Între* vrutŭ *și* întrebà *scris de-asupra* a.

Pentru aceaia și vine cătră Hristosŭ și acea boală nerăbdată a feciorului-șŭ spuneà. Și spuse pre-a-măruntŭ de acea boală iute ce se chinuiià, și spuneà chinulŭ, ca spre milostivnicie și milostivulŭ vraciŭ să tragă. Și grăiià amu că se luneaște feciorulŭ lui și foarte se chinuiaște, că de multe ori în focŭ cade și de multe ori într'apă, și toată zdrobitura răului rabdă. Iară pre apostolii ucărîià și-i vinuiià că nu putură să vindece boala. Iară nu iaste acea boală den lună, ce draculŭ hitleanulŭ socoteaște oarece împlearea luniei și spre cela ce se chinuiaște cade, ca hulitŭ | să fie cela (303)
ce-au făcutŭ luna, Dumnezeu.

Că se înșelà tatălŭ celuia ce se luniià, că «se luneaște feciorulŭ mieu», că necredinciosŭ erà foarte și cu multă păreare vine cătră ucenici. Dereptŭ aceaia nu luò pre tocmeală vindecare dela apostoli și ucenicii lu Hristosŭ acela ce se drăciià, pentru fără-multa-necredință a ucenicilorŭ lui și pentru fără-necredința celorŭ ce-lŭ aduseră. Că de multe ori pentru dulceața sfinților tocmiià. Că acesta ale sale greșale și ne-acredințeei elu o lăsă, și ucenicilorŭ împută și ocărîià pre ei, înaintea tuturora, că nu putură să vindece. Dereptŭ aceaia și Domnulŭ, pentru-că împută înaintea năroduluí ucenicilorŭ, înaintea tuturora acelora oblicì-le fără-necredința lorŭ, că zise: «O rudă necredincioasă și întoarsă!» Împreună tuturorŭ împută, nu numai celui tată ce i se luniià feciorulŭ, ce și celui nărodŭ ce sta înainte-i de nu credeà. Că și mii ca aceastea văzură, nu numai de Hristosŭ, ce și de ucenicii lui ciude făcându-se.

Iară «rudă întoarsă» (ce se zice, rudă hitleană) și nu înțelegeà dereptulŭ și dereptatea. Că zise: «Până cândŭ voiu fi cu voi?», arată că pohtiià răstignirea și munca și ce e eșire-i den trupŭ. Că i se supărase de aceia și cereà moarte, dereptŭ căce erà nevindecați fără-credințeei. «Până cândŭ amu» zice, «împreună lăcuì-voiu cu voi, așa dosădindu-mi și necrezându-mi?» Iară ca un milostivŭ acesta, fiindŭ și de oameni iubitoriu, iarășŭ grăiià: «Aduceți-mi-lŭ elŭ acicea!» Ca

---

4 *Tip.* мнѹстнвѹлъ 13 mieu *îndreptat în* lui 16 ucenicilorŭ *îndreptat în* lui 21 pentru-că *îndreptat în* pentru căc[e] 24 *Între* împută *și* nu *scris de-asupra* le 27 *După* făcându-se, *adăogat* și nu cred[ŭ].

să nu se arate și acesta neputinciosŭ, să aducă, zise, drăcitulŭ, ca să fie arătată tăriia lui. Că le se păreà elŭ că va fi în chipulŭ ucenicilorŭ, de nu va puteà vindecà boala.

(Evanghelie) *Oprì lui Isusŭ, și eșì dentr'însulŭ dracŭ, și vindecă |*
(804) *feciorulŭ într'acela ceasŭ.*

(Tâlcŭ) Marco amu și Luca grăescŭ că oprì duhului necuratŭ, iară cicea, acestuia ce se luniià grăiaște Matthei că oprì. Însă și amândurora oprì Domnulŭ: drăcitului amu, să se întregească de minte, iară dracului, să fugă. Că arătă amu că dereptŭ păcatele ce se chinuiià opreaște, ca să priimească învățătură, să ajute spre eșirea dracului. Și deaca eșì, aciiașŭ dentr'acela ceasŭ vindecă-se. Nu numai amu vindecà Hristosŭ, ce și minune preaslăvită, câtu e vreamea unii certe, făceà dumnezeiasca frâmseațe și marea tărie a sa. Iară unii zicŭ că lunie o boală iaste, tocmită den stricarea sângelui, derep'ce că luna, cându i-e lumina plină, fire are, ce e de acolo tremeasă, e zarea, a turburà ce-sŭ în trupŭ udăturile. Deci se turbură atunce, și acealea, de-aciia pară iute dentr'aceale udături eșindŭ, clătescŭ crierii capului și întorcŭ omulŭ. Deci așa se boleaște den lună, de se cheamă boală den lună. Și aceasta ziceà unii cu adevărŭ drăcitului că-i iaste, ce n'au fostŭ cu adevărŭ. Că a lu Dumnezeu oprire nu lasă pre noi să priimimŭ aceasta, că nu zise: «Voiu, vindecatŭ fii!» — ce după Matthei amu oprì lui Isusŭ, și eșì dentr'însulŭ dracŭ, iară după Marco «duhule», zice, «mutŭ și surdŭ, eu-ți zicŭ, eși dentr'însulŭ și de acmu să nu întri întru elŭ!»

Duhulŭ amu zice-se dracŭ, că aiavea erà arătatŭ că elŭ turburà acela. Că de i se-ară fi tâmplatŭ neputință den turburatulŭ ceii mestecături rea a mocrotelorŭ, n'ară fi zisŭ Domnulŭ: «Eu-ți oprescŭ». Aceasta amu la față a ști grăiaște-se, iară boala nu iaste față. Și zisa învățătoriului să o pue înainte. Iară după unde zice să iasă și de-aciia să nu mai între într'însulŭ, încă și mai curatŭ încredințează

---

2 *Între* păreà *și* elŭ *scris* și   11 să *îndreptat în* să-i   13 *Tip.* мінне, *îndreptat în* minune   14 *Între* făcea *și* dumnezeiasca *scris* cu   17 *Tip.* тоурбура, *îndreptat în* turburà   29-30 *Tip.* ⁊ | ⁊троурбуратулв   30 *Scris, la marginea stângă*, udăturilorŭ *(pentru* mocrotelorŭ).

că nu erà boala aşa, ce | o ispită drăcească. Că boala amu (305) să va şi fi, ea şi înceată. Că nici întră, nici iase, că den lăuntru are tocmeală, de nu întră den afară. Şi şi ce e den hitleanulŭ putrejunea mocrotelorŭ, de se tâmplă neputinţă, încă înceată, ce nu iase. Iară o betejală, oarecarea iaste, de întră den nafară în lăuntru, şi iară iase. Ce scădearea-i pre firea năravului iaste şi sănătatea. Că de draculŭ ţinutŭ iaste, fraţilorŭ, totŭ omulŭ, cela ce nu ascultă, nici dumnezeeştile cuvinte grăiaşte. Şi-lŭ aruncă pre elŭ draculŭ aorea în focŭ, aorea într'apa mâniei şi a pohteei, aorea într'apa turburealei şi bureei, încă şi a altorŭ chinuri.

(Evanghelie) *Atunce vineră ucenicii şi de eişŭ ziseră lu Isusŭ: «Pentru ce noi nu putumŭ vindecà pre elŭ?» Iară Isusŭ zise lorŭ: «Dereptŭ necredinţa voastră».*

(Tâlcŭ) Întrebară ucenicii, derep'ce că den lucru mare şi neştiutŭ întrebară. Că se temură, au doară cumva pierdură ce luase puteare şi lucru bunŭ, spre duhuri necurate a gonì. Iară Hristosŭ înaintea năroadelorŭ fără-de-credinţa celui tată ce-şŭ aduse feciorulŭ, vina-i arătă; că pre singuri ucenicii fără-de-credinţă-i vinuiià şi ca unorŭ nesăvârşiţi împută lorŭ. Însă se ruşină, căce-şŭ tinse sine spre săvârşitulŭ credinţeei. Că ucenicii amu, mainte de ce începură draculŭ a gonì, nu crezură că vorŭ puteà şi nu se încredeâ spre vindecarea drăcitului. Şi mai mulţi, fără acesta; vindecà ei. Dereptŭ aceaia şi după înceapere nu putură să scoaţă elŭ. Iară Hristosŭ bine şi prea cu mândrie, înaintea tuturora, tatălui celuia ce se luniià şi nărodului jidovescŭ necredinţa le oblicì şi împută. Iară ucenicilorŭ lui de eişŭ împută-le, că nu vrea Domnulŭ înaintea a mulţi ruşinaţi să fie învăţătorii ce-şŭ împreună a toată lumea. |

(Evanghelie) «*Adevărŭ amu grăescŭ voao*», zise, «*că de-aţi aveà* (306) *credinţă ca o grăunţă de muştari, aveà-reaţi a zice codrului acestuia: treci de acicea în ceaia parte, ş'ară treace*».

(Tâlcŭ) Credinţă grăiaşte acicea Hristosŭ, nu ca să crează întru elŭ fără păreare şi cu adevărŭ Dumnezeu să-lŭ ştie, ce credinţă zice a face ciudese. «Că de-aţi aveà amu cre-

---

7 Că *îndreptat în* însă să [ştiţi] fraţilorŭ că 22 credinţeei *îndreptat în* necredinţeei | că *îndreptat în* însă 29 că *îndreptat în* căce.

dinţă», zice, «aşa iute şi întreagă şi tare ca o grăunţă de muştari» (că aceiia aşa-i iaste grăsimea) şi care iaste credinciosŭ fără părearea, că are a face znamenie. Şi tărie priimiţi sântŭ atâta, ca şì codrii înşişŭ, de vorŭ vrea, că-i vorŭ mutà. Cine va aveà credinţă ca aceasta, arată-se amu şì mai pre iuşorŭ că-i iaste, şi mai naltŭ foarte, şì alte multe ce nu-sŭ pre lesne a le isprăvì. Că credinţa ca aceasta, ea se naşte den îndrăznire ce e către Dumnezeu, iară această ìndrăznire iarăşŭ den cea bună ogodirea ce va fi către Dumnezeu. Iară cu mare nevoinţă treaba iaste, dragii miei, ca cu buna ogodire a strânge aceaia îndrăznire ce e către Dumnezeu, şi iară a creade cu tărie că are a da de toată cearerea: «Cereţi», zice, «şi da-se-va voao». Iară şì să nu mutară hotarăle şi munţii apostolii, nu e minune. Nu amu căce că nu putură, ce căce nu vrură. Că ca o nemică nu fu lorŭ treabă ca aceaia. Iară după aceia şi oarecare sfinţi, cu multŭ mai ticăloşi decâtŭ apostolii şi mai săraci, după treabă mearseră, şi mutară şì codrii după despuitoriulŭ dumnezeescul̆ glasŭ. Că se cheamă şì diavolulŭ munte pentru prea înălţarea trufei lui. Şi acestŭ pre iuşorŭ sfinţii mută-lŭ cândŭ vorŭ.

«*Şi nemică n'ară fi, să nu se poată voao*».

«Nu numai codrii aveţi a mutà», grăiaşte Domnulŭ, «ce şì de alta nemică să fie, să nu se poată voao, o soţi şi ucenici».

(307) «*Că această rudă nu iase, fără | de cu rugă şi cu postŭ*».

Ruda drăcească a toată, zice Domnulŭ, nu iase într'altŭ năravŭ, fără de cu ruga şi cu postirea. Nu numai cela ce vindecă să se postească, ce şì celuia ce va să se vindece beteagulŭ. Că ruga amu foarte înfricoşată iaste dracilorŭ. Şi aceasta învârtoaşă şi întăreaşte foarte postulŭ, că nu lasă saţiulŭ bucatelorŭ să răsipească tăriia trupului, nici aprinderea ce e dentr'aceasta lasă să turbure crierii capului şi să-i čăbăluiască mintea. Şi trupulŭ amu fiindŭ tare într'aceastea, şi mintea fără voroavă lucrândŭ aceastea, mai vârtosŭ de foculŭ şi mai înfricoşată de toată înalţă-se ruga. Dereptŭ aceaia se şi cade înjugaţi să fimŭ de pururea acestorŭ doao

7 *De-asupra lui* Că, *scris* însă   19 *Tip.* дїавȣлк *îndreptat în* diavolulŭ
34 *Între* voroavă şi lucrândŭ *scris de-asupra* fi-va.

bunătăţi. Iară carele se satură şi slujaşte pântecelui, aceluia a se izbăvì de nebuniia dracului nu-i iaste iuşorŭ, şi totŭ cu rău adausu e de toate.

Iară cine se roagă şi se posteaşte, nu-i trebuiaşte multŭ. Şi cui nu trebuiaşte multŭ, nu poate fi iubitoriu de aurŭ. Iară către rugă foarte e îndemnosŭ, că ruga mestecată cu postulŭ den moarte izbăveaşte omulŭ. Că cine-şŭ întristează pântecele, smereaşte-şŭ inima, iară cine ogodeaşte pântecelui, sălbătăceaşte-se cu cugetele. Şi postulŭ amu aduce sănătate şi tărie, iară nepostulŭ neputinţă şi boală aduce, încă şì moarte apropie.

(Evanghelie) *Întorcându-se amu elŭ în Galilei, zise lorŭ Isusŭ: «Va fiiulŭ omenescŭ vândutŭ să fie în mânile oamenilorŭ, şi să ucigă pre elŭ, şi a treia zi să învie». Şi se întristară foarte.*

(Tâlcŭ) Acicea iară, după minune ce feace Hristosŭ, eşindŭ de-aciia şì de munca sa spuneà, şi învăţà ucenicii săi şi le arătà, ca să nu le se arate lorŭ şi să le pare că pentru neputinţa se chinuiaşte ca un neputinciosŭ. Pren Gali|lei (308)
îmblà, căce că de munca lui auzindŭ ucenicii, nu-şŭ vrea nici Ierusalimulŭ să vază ei; mai vârtosu se şì feriià şi se despărţiià de alţi. Că ei numai vrea Hristosŭ să ştie ce vrea să se tâmple lui, ca să nu se spământează ei în vreamea chinului lui, şi să cugete şi să grăiască ei întru sineşŭ aşa şi să zică: «Câtŭ erà elŭ de putearnicŭ, cândŭ şì morţii sculà-i cu tărie şi cu frâmseaţe dumnezeiască! Şi cela ce marea şi duhurelorŭ necurate opriià şi cu cuvântulŭ zdrobiià dracii, cumŭ acmu prinsŭ fu şi căzù în clucsele pierzătoriului şi nepriitoriului!» Pentru aceaia grăiià Hristosŭ ce vrea să se tâmple lui, şi aiavea de toate spuneà ucenicilorŭ, ca cândŭ va venì vreamea chinului, să n'aibă a zice vreunulŭ dentr'înşii, că n'au ştiutŭ că are a cădeà în mânile vrăjmaşilorŭ. Ce-i tocmì, ca să ştie şi să înţeleagă că de nimea nu e nevoitŭ, ce de bună voia lui mers-au spre muncă.

Ce-i vrea fi lui a fugì şi a se apărà? De ce spuneà elŭ că va să se tâmple lui? Sau să se leapede a nu se chinuì? Ce ca să spăsească toată lumea de suptŭ ceriu, deade-şŭ sineşŭ spre moarte Hristosŭ. C'au deştinsŭ den ceriu pentru nenu-

---

7 *Tip.* ѧ҆трі́стѫзѫ 13 *Tip.* ѿмени́лѡ҇р.

mărată milosârdiia lui, cumŭ şì aiurea învaţă şi grăiaşte Hristosŭ: «Nimea nu va luà sufletulŭ mieu dela mine, ce eu pune-l-voiu de mineşŭ. Şi puteare amŭ a pune elŭ, şi puteare amŭ iară a luà elŭ». Şi spuse ucenicilorŭ scârbă şi tristă, că iaste a-lŭ ucide şi a-lŭ răstignì. Şi-i văzù trişti şi scârbiţi. Dereptŭ aceaia şì în bucurie aduse-i, că zise că a treia zi va învie şi nu va fi multŭ în moarte. Pentru aceaia învaţă şì pre noi şi ne mângâe, că pururea vine după scârbă şi bucurie. Că nu iaste în deşertŭ noao suspinarea de scârbă. Că aşteptă şì dulceaţă sufletului şi bucurie. Cându ne cu-
(309) prinde vreo năpa | ste fără de nădeajde, atunce ne nădăjduimŭ şì spre dulceaţă mare. Şi iară cândŭ săvârşimŭ totŭ lucrulŭ nostru, nădăjduimu-ne şì dobândei.

Pentru aceaia să ne nevoimŭ, fraţilorŭ, cu postulŭ şi cu rugăciunea, cumŭ însuşŭ Hristosŭ zis-au, ca pre cei draci ce se batŭ cu ispită spre noi a ne turburà şi a chinuì pre noi departe să-i gonimŭ dela noi. Că cine se posteaşte, iuşorŭ iaste şi deşteptatŭ. Şi şì rugăciunea treazvă mai bune arepi are decâtŭ însuşŭ vântulŭ. Şi mai iuşoare arepi au aceastea şi bunătăţi. Că de aceaste arepi şi dumnezeesculŭ Davidŭ-prorocŭ rugà să i se dea lui, cândŭ grăiià: «Cine-mŭ va da arepi ca porumbilorŭ, şi să zborŭ să răpausŭ?» Iară oarecine de nu va aveà aceaste arepi, nu se poate rădicà de lucrurile pământului să ajungă la celŭ răpaosŭ fără de moarte. Dereptŭ aceaia şi sfinţii apostoli pururea se postiià şi rugăciune făceà.

Aşa şì noi postulŭ şi rugăciunea să iubimŭ, ca în scârbe să nu cădemŭ, ce să ne nădăjduimŭ spre dulceaţă mai vârtosŭ, şi de dulceţi şi de frâmseţi să nu ne prea înălţămŭ, şi să lăcuimŭ fără grije. Ce pururea să ne nădăjduimŭ spre mila lu Dumnezeu, ca de acmu să fimŭ întregi în mândrie şi înţelepţi şi blânzi şi smeriţi, ca să putemŭ şì noi a·dereptà toate lucrurile cealea bunele, şi cea dulceaţă ce va să fie să o putemŭ dobândì dela Hristosŭ, Domnulŭ nostru. Că lui se cuvine toată slava şi cinstea şi închinăciunea, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

---

4 *Tip.* оучени́лѡр̃.

Dumineca a unsprezecea.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 77.

(Mateiu XVIII, 23). *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Podobeaşte-se împărăţiia ceriului omului împăratŭ ce vru a se întrebà în cuvinte cu robii lui. (24) Începù elŭ a se întrebà, aduseră lui un datornicŭ untunearecŭ de talanţi. (25) Nu avù elŭ să plătească, zise domnulŭ* | *lui să vânză şi muiarea şi feciorii şi totŭ câtŭ aveà,* (310) *şi să dea lui. (26) Căzù amu robulŭ acela, închină-se lui, grăì: „Doamne, rabdă mie, şi totŭ ţie voiu da". (27) Milostivì-se domnulŭ robului acelui, ertă lui, şi datoriulŭ lăsă lui. (28) Duse-se robulŭ acela, află unulŭ de megiiaşi ai lui ce erà datoriu lui o sută de bani, şi-lŭ prinse şi-lŭ suguşă elŭ, grăiià: „Dă-mi câtu-mi eşti datoriu!" (29) Căzù amu megiiaşulŭ lui la picioarele lui, rugă-se şi grăiià: „Rabdă mie, şi totŭ da-ţ-voiu". (30) Elŭ nu vru, ce-lŭ duse şi-lŭ băgă elŭ în temniţă, până cândŭ deade datoriulŭ lui. (31) Văzură megiiaşii lui ce*

1-2 *Titlul slavon:* нє҃ а҃і є҆ѵ҃ї. ѿ матѳеа, глава. о҃з. **5** *Între* lui *şi* Începù *scris de-asupra* şi deaca **6** *Între* datornicŭ *şi* untunearecŭ *scris de-asupra* cu **7** *Între* talanţi *şi* Nu *scris de-asupra* şi | *Tip. în josul paginei:* гласъ в҃. є҆ѵ҃лїє а҃і, **13** *Scris, la marginea stângă,* priiatenii lui *(pentru* megiiaşi ai lui).

Variante: **5** vru a se întrebà în cuvinte] *T* vrea să facă întrebare **6** a se întrebà, aduseră lui] *T* a face, adusŭ fu | untunearecŭ] *B* zeace mie *T* de o mie **7** talanţi] *A* somi *B* galbeni | Nu avù] *T* şi nu aveà **7-8** domnulŭ lui] *T* lui domnu-său **9** şi să dea lui] *B* şi să plătească lui *T* să plătească | *T lipseşte* amu | închină-se] *T* închinà-se **10** grăì] *T* grăiià | mie, şi totŭ ţie voiu da] *T* de mă mai aşteaptă, şi totu-ţi voiu plătì ţie **11-12** acelui, ertă lui, şi datoriulŭ lăsă lui] *T* aceluia, şi lăsă pre elŭ, şi datoriulŭ ertă-i **12** Duse-se robulŭ acela,] *T* Eşì robulŭ ce luase ertare de o sută de talanţi, şi **13** de megiiaşi ai lui ce] *T* den soţii lui ce-i **14** şi-lŭ suguşă elŭ, grăiià: «Dă-mi câtu-mi] *T* elŭ de-lŭ sugrumà, şi-i grăì: «Plăteaşte-mi ce-mi **15** amu megiiaşulŭ lui] *B* amu megicaşulŭ (?) lui *T lipseşte* **16** şi grăiià: «Rabdă mie, şi totŭ da-ţ-voiu.»] *T* grăindŭ: «Mai aşteaptă mine, şi-ţi voiu plătì totŭ.» **17** vru] *ABCT* vrea | ce-lŭ duse şi-lŭ] *B* ce-lŭ duse şi *T* ce mearse de-lŭ | *T lipseşte* elŭ **17-18** până cândŭ deade] *T* până-i plătì **18** datoriulŭ lui] *C* dariulŭ lui *T* datoriulŭ | megiiaşii] *T* soţii.

fu și se jeluì vârtosŭ. Și vineră, spuseră domnului totŭ ce fu. (32) Atunce-lŭ chemă domnulŭ lui, grăì lui: „Robŭ hitleanŭ! Totŭ datoriulŭ lăsai ție, dereptŭ că mă rugași. (33) Nu ți se cade și ție a miluì megiiașulŭ tău, ca eu tine miluiiu?" (34) Și se mâniè domnulŭ lui, deade elŭ muncitorilorŭ, până cândŭ deade totŭ datoriulŭ lui. (35) Așa și tatălŭ mieu den ceri face voao, să nu lăsaretu, cineșŭ cu fratele lui, din inima voastră greșalele lorŭ.

Sfârșitul Duminecii.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 31.

Aorea amu aiavea au grăitŭ întru evanghelie Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, aorea în pildă, e aorea cu dojană și cu poveaste învăță. Face aceasta, ca mintea ascultătorilorŭ să rădice, și înainte a pune lucruri și mai cinstite, și de-a aducerea aminte de ce au grăitŭ, să bage întru sufletŭ de pururea să lăcuiască, ca den dojana cuvântului mai arătată și mai cinstită să facă învățătura, și lenivoșii și ceia ce zacŭ să-i rădice mai vârtosŭ spre ascultare, cumŭ și astăzi ceteaște-se această evanghelie:

Zise Domnulŭ pilda această: Podobeaște-se împărăția ce-
(311) *riului omului | împăratŭ ce vrea să facă întrebare cu robii lui. Începù elŭ a face, adusŭ fu un datornicŭ de o mie de talanți. Și nu aveà elŭ să plătească, zise lui domnu-său să vânză și muiarea și feciorii și totŭ câtŭ aveà, să plătească.*

---

9 ко́нецъ недѣлѣ **11** сло́во, л҃а. **15-16** *Tip.* дѣ̈ ѡ҆́лоучерѣ.

Variante: 1 și se jeluì vârtosŭ] *BC* și se jeluiră vârtosŭ *T* scârbiră-se foarte | vineră] *T* mearseră **1-2** domnului totŭ ce fu. Atunce-lŭ chemă domnulŭ lui, grăì lui] *T* toate domnu-său. Atunce amu chemă elŭ, zise] **3** datoriulŭ] *T* datoriulŭ acesta | dereptŭ că mă rugași] *T* derep'ce mă rugașŭ **4** Nu] *BT* Dară nu | cade] *T* cădeà **4-5** a miluì megiiașulŭ tău, ca eu tine miluiiu] *T* să miluești soțu-tău, cumŭ și eu pre tine miluii **5** deade] *T* Că-lŭ deade **6** cândŭ deade] *T* va plătì **7** și tatălŭ mieu den ceri face voao] *T* are a face voao părintele mieu alŭ ceriului | face] *BC* face-va **7-8** să nu lăsaretu, cineșŭ cu fratele lui, din inima voastră greșalele lorŭ] *T* de nu veți lăsà cineșŭ vecinului său den inimile voastre greșalele lui **8** tu, cineșŭ cu] *B* cineșŭ | din inima] *B* den inema.

(Tâlcŭ) Înfricoşată amu iaste adevărŭ, fraţilorŭ, pilda aceasta, înfricoşate-sŭ şì cuvintele ei, înfricoşată-i iaste şì răspunderea. Că înfricoşată şi cutremurată e celora ce calcă leagea lu Dumnezeu. Iară carei o păzescŭ aceasta, şì dulce le iaste, şì cu bunătate împlutŭ. Însă să cunoaştemŭ den pilda aceasta, să ertămŭ celorŭ ce se întărâtă, fraţilorŭ, ce e către noi datoriulŭ lorŭ. Că de vămŭ lăsà datornicilorŭ noştri, şì Dumnezeu are a lăsà noao greşalele noastre. Iară de nu vămŭ lăsà, nici vămŭ ertà lorŭ, cu multŭ mai vârtosŭ chinŭ şi muncă înfricoşată aduce-ne-vămŭ noao.

(Evanghelie) *Podobeaşte-se împărăţiia ceriului omului împăratŭ.*

(Tâlcŭ) Împărăţiia ceriului, omulŭ împăratŭ ce i se podobeaşte, Hristosŭ iaste. Că i se podobeaşte aceştiia omulŭ împăratŭ, celui ce se întrupì dereptŭ noi şi pre podobie omŭ fu fără păcate, şi dereptŭ noi păcătoşii. Iară robii lui sântŭ toţi oamenii, mai marii şi începătorii. Şi grăiaşte cu noi nezlobivulŭ Domnŭ în viaţa aceasta, pren mijlocŭ de îngeri ce e de noi tocmeaşte şi de a noastră fire judecă noao. Cu oblicire obliceaşte fiecăruişŭ omŭ cu a lui ştiinţă şi pre fiecine de ce-au lucratŭ, oarece lucru. Cu judecată întrebatŭ va fi şi aminte-i va venì folosulŭ.

Iară o mie de talanţi datori-i sàntemŭ toţi oamenii, derep'ce că multă dulceaţă luat-amŭ dela Dumnezeu. Şi multŭ a iubì pre elŭ datori sântemŭ, iară noi mai vârtosŭ greşimŭ lui. După aceaia şi mai-|măriia spre oameni carii (312) o au luatŭ, şi a mulţi oameni grija şi tocmeala, şi n'au ţinutŭ bine mai-măriia şi puterniciia, aceia mii de talanţi datori sântŭ.

Că darurile amu cine le-au luatŭ dela Dumnezeu, plată datori sântŭ să dea lui cu păzirea dumnezeeştiei învăţătură a lui. Iară ceia ce nu păzescŭ învăţătura ziditoriului, ce lucrează lucru necuviosŭ, adevărŭ întru dureare şi în neştiinţe sântŭ pururea, şi întru mii de vine şi nespuselorŭ munci. Că robulŭ celŭ rău ce ia dela domnu-său şi alŭ domnu-său elu-lŭ răsipeaşte, pierdutŭ datoriu iaste şi şì spre vânzare datŭ iaste să fie de domnu-său, cu muiarea împreună şi cu feciorii-şŭ vândutŭ şi altui domnŭ robŭ a fi.

---

26 *Tip.* ѧ̀ла̀моу́лци.

Aceasta arată ce e de Dumnezeu depărtare, că se grăiaşte muiarea trupulŭ, că împreunatŭ iaste sufletului, iară feciorii, lucrurile ce sântŭ lucrate rău sufletului şi trupului. Că zice Domnulŭ trupulŭ să-lŭ dea satanei spre muncire (ce se zice boalelorŭ sau chinurilorŭ drăceşti să-lŭ dea), iară feciorii, ce se zice, fireei chinului să se strămuteaze, ca de-i va fi vreo mână furătoare, să o usuce ea Domnulŭ, sau cu vreun dracŭ să-lŭ strămuteaze, ca sufletulŭ să i se spăsească, ca de-aciia furtişagulŭ să nu mai aibă a-lŭ lucrà acelŭ omŭ.

(Evanghelie) *Căzù,* zice, |*robulŭ acela, închinà-se lui, grăiià: «Doamne, rabdă de mă mai aşteaptă, şi totu-ţi voiu plătì ţie».*

(Tâlcŭ) Văzù robulŭ nevoia, că înţelease măriia datoriei. Şi ştiù prea-înmulţimea datoriului, ce nu avù ce răspunde. Însă cătră cela ce-lŭ dezbăteà curse, căzù de se închină, şi vreame cereà de aşteptare, şi făgăduì că va plătì datoriia.

(313) (Evanghelie) | *Milostivì-se domnulŭ robului aceluia, şi lăsă pre elŭ, şi datoriulŭ ertă-i.*

(Tâlcŭ) Văzù în-lungŭ-răbdătoriulŭ înfrângerea robului aceluia, şi se milostivì rugăciuneei datornicului nezlobivulŭ. Slobozì pre elŭ den cea nevoe iute şi-i lăsă lui datoriulŭ de totŭ până în sfârşitŭ (ce se zice o mie de talanţi). Că câtŭ iaste la noi o litră de aurŭ, aceasta iaste talantulŭ Jidovilorŭ. Că măsura i-erà de multŭ preţŭ de florinţi şi cu multŭ trăgeà mai multŭ de alalte măsuri. Nu amu cu nemilostivnicie zise domnulŭ să-i fie plătitŭ dela robŭ datoriulŭ, ce cu milă, ca să se teamă acela aceii osânde, să se roage şi să dobândească ertare. Că de nu vrea fi acesta pentru această judecată zisŭ, nu se vrea fi rugatŭ şi să cază, şi datoriulŭ să-i lase. Că nu face amu aceasta domnulŭ mainte de judecată, derep'ce că de vrea fi aşa pre iuşorŭ ertare luatŭ acelŭ robŭ, nu vrea aveà a şti să mulţemească măriei lui şi darului. Dereptŭ aceaia amu în nevoe mare aduse pre elŭ, ca să aibă a-şŭ aduce aminte mai apoi den ce osândă lăsatŭ fu, şi să fie învăţatŭ ca să fie milostivnicŭ şi elŭ datornicului său, cine i-e datori.

(Evanghelie) *Eşì robulŭ ce luase ertare de o sută de talanţi, şi află unulŭ den soţii lui ce-i erà datoriu lui o sută de bani, şi-lŭ prinse elŭ de-lŭ sugrumà, şi-i grăì: «Plăteaşte-mi ce-mi eşti datoriu*

(Tâlcŭ) Multă de oameni iubire a Domnului ce-i fu cătră robŭ! Și mare fu și presusŭ șì a robului iuţimea și nemilo|stivie cătră alŭ său soţŭ, și uitarea-i, și nemila-i și fără- (314) de-omenie-i. Că elŭ amu vreamea cu sorocŭ cerșù numai, iară domnulŭ datoriulŭ ertă lui, și mai multu-i deade cu multŭ decâtŭ ce cerșù elŭ rugàndu-se. De-aciia elŭ eșì și aciia șì-șŭ arătă a lui iuţime: încă nu erà să fie trecută ceva vreame. Ce-i fu amu acelui robŭ amărîtŭ, crezŭ, aceasteașŭ cuvinte-i grăì, cealea ce grăì șì acestŭ fără de milă și dobândì ertare.

(Evanghelie) *Căzù*, zice, *la picioarele lui, rugà-se grăindŭ: «Mai așteaptă mine, și-ţi voiu plătì totŭ». Elŭ nu vrea, ce mearse de-lŭ băgă în temniţă, până-i plătì datoriulŭ.*

(Tâlcŭ) De o mie de talanţi rugă-se nebunulŭ, și ertare desfărșitŭ de ce cereà priimì. Iară soţulŭ lui numai o așteptare cerșù, și nici aceasta nu-i deade lui rău-nărăvitoriulŭ și nesocotitoriulŭ. Nici de chipulŭ rugăciuniei rușină-se, de carea fu șì elŭ miluitŭ, nici de cuvântu se milostivì, de care șì elu se rugă și se mântuì, nici-șŭ aduse aminte de grija în ce-au fostŭ șì elŭ pentru chipulŭ soţu-său, ce fu mai rău și mai fără de milă de toate fierăle. Încă nici datoriulŭ nu-i erà tocma alŭ celuia ce se rugà cu alŭ lui. Că acela amu pentru talanţi rugà-se, iară acesta pentru dinari, acela de o mie de talanţi, iară cesta de o sută de bani. Și acela amu domnu-său rugà-se, iară cesta soţu-său. Domnulŭ amu de totu-i ertă atâta datoriu, iară elŭ nici o așteptare soţu-său nu deade.

(Evanghelie) *Văzură soţii lui ce fu, scârbiră-se foarte. Și mearseră, spuseră toate domnu-său. Atunce amu chemă elŭ, zise: «Robŭ hitleanŭ! Totŭ datoriulŭ acesta lăsai ţie, derep'ce mă rugașŭ. Dară nu ţi se cădeà și ţie să miluești soţu-tău, cumŭ și eu pre tine miluii?»*

(Tâlcŭ) | Judecă-se cu robulŭ hitleanŭ dulcele Dumnezeu (315) și împăratŭ, și-șŭ întoarce darulŭ său. Însă nu-lŭ întoarse elŭ, că necăite sântŭ lu Dumnezeu darurile lui. Iară acesta, căce nu miluiià soţulŭ său, însuși-șŭ întoarse aceasta. Șì robŭ hitleanŭ grăì-i. Iară cândŭ erà datoriu o mie de talanţi, hitleanŭ nu-i zise lui, nici-lŭ dosădì, ce-lŭ miluì. Iară cândŭ fu nemilostivŭ soţu-său, atunce-i grăì robŭ hitleanŭ. O,

---

20 *Tip.* фїє|ржле 22 *Tip.* пéнтрѹ тáланци 23 *Tip.* тáлалци 25 *Tip.* дотóрю.

multe-sŭ blândeaţele Domnului, că face cuvântŭ şi către cela ce nu e destoinicŭ a totŭ cuvântulŭ! Şi cu lungă răbdare obliceaşte pre cela ce însuşŭ osânditu-se-au, şi arată că acesta însuşŭ de sineşŭ şì darulŭ întâi întoarse, şi după aceasta şì muncă câştigă-şŭ luişŭ. Iată amu, cândŭ nu avù să plătească datoriulŭ, nu menì pre elŭ hitleanŭ, ce şì mai vârtosu-lŭ miluì. Iară cândŭ către soţu-şŭ fu nemilostivŭ, atunce şì hitleanŭ zise-i şi-lŭ şì menì. Că nemilostiviia nu numai lu Dumnezeu iaste urîtă, ce nici îngerilorŭ nu e pre ogoadă, nici oamenilorŭ celora dulcii şi blânzii.

Să auzimŭ nemilostivii, şi să ne spământămŭ şi să tremurămŭ, şi să înţeleagemŭ şi să ştimŭ că înşine pre noişŭ osândimŭ întorcândŭ ce e spre noi milostea, şi a veacilorŭ munci înşi ni le tragemŭ. Iani să auzimŭ camatnicii, să auzimŭ câţi sântemŭ către soţi şi vecinilorŭ săi sălbateci şi fără de omenie! Să auzimŭ de a datornicului fără-de-omenie cametele ispitindŭ. Că rău lucru e şi hitleanŭ, şi camete pre camete şi asupriciunile prea iaste lucru urîtŭ şi spurcatŭ. O nevoia asta, o nemilostiviia, o fără-de-omeniia! Şì ştiindu-ne chinurile acestorŭ, şì ne sugrumămŭ şi necămŭ. Că ia să auzimŭ învrăjmăşitorii şi pomenitorii de rău, să ne fricoşămŭ şi să înţeleagemŭ că cu ale noastre păcate legămu-ne, |
(316) cându ne aducemŭ aminte a face rău, fraţilorŭ! Şi noi sântemŭ ca neşte oameni în viaţa aceasta, şi întru puţinea vreame întoarcemŭ, fraţilorŭ, şi ne îngreoemŭ spre ceia ce puţinelŭ greşăscŭ noao, şì puţinelŭ datoriu fiindŭ ei noao. Iară Dumnezeu nu aşa numai, ce mai multŭ are a muncì pre noi. Şi munca adevărŭ nencetată iaste şi fără de sfârşitŭ! Aceasta amu bine să înţeleagemŭ, că ce-sŭ către Dumnezeu păcatele noastre, mii sântŭ, iară greşalele fraţilorŭ noştri, ce-sŭ către noi, o sută sântŭ. Şi fieşŭ-carele de noi datoriu iaste lu Dumnezeu mii de talanţi (ce se zice că vinovaţi sântemŭ multului şi marelui datoriu). Că datori sântemŭ lu Dumnezeu multe şi mari datoare, multe şi de mari păcate. Iară fieşŭ-cine carele au greşitŭ noao, datoriu iaste noao o sută de bani (ce se zice puţinea şi micşoară datorie către seama miei de talanţi).

---

13 *Tip.* ꙟцелꙗцель 21 necămŭ. Că ia *îndreptat în* necămŭ cu ea
30 *Tip.* фрацилилѡ҃ (ѻ) 34 *Tip.* дꙋмнезеꙋ.

Ca şi noi atâta datori sàntemŭ lu Dumnezeu, de ne vămŭ arătà nemilostivi şi cătră cela ce vămŭ noi puţinelŭ datoriu să întoarcemŭ, şi cât au ertatŭ noao Dumnezeu, de ne-amŭ rugatŭ lui şi-lŭ rugămŭ, şi de-aciia fără de milă de toate păcatele judecaţi fi-vămŭ de vină.

Că-lŭ deade elŭ, zice, *muncitorilorŭ, până va plătì totŭ datoriulŭ lui.* (Ce se zice, pururea şi fără de sfârşitŭ judecă-lŭ să se muncească, şi nici dinioară a aveà a se plătì, derep'ce amu că nu iaste în iadŭ ispoveadanie). *Aşa are a face voao părintele mieu alŭ ceriului, de nu veţi lăsà cineşŭ vecinului său den inimile voastre greşalele lui.*

Dereptŭ aceaia cuvintele-şŭ tocmitu-le-au în pildă toate Hristosŭ şi mântuitoriulŭ nostru, să se întărească cu pilda, ca mai vârtosŭ iuşorŭ să-i fie. Că şi începutulŭ amu pildeei, pre sineşŭ zice-şŭ Domnulŭ împăratŭ şi de cuvântŭ tocmi- (317) toriu, iară după sfârşitŭ, spre a părintelui puteare puse muncile, ca să nu le se pare că se laudă elŭ şi se preaînalţă. Şi împreună şi arată că amândoi au o puteare şi o vreare spre noi. Iară ce «den inimile voastre» zice (ce zice den inimă, nu numai den gură să ertămŭ fraţilorŭ noştri ce-sŭ cătră noi greşalele lorŭ), doao ceare acicea Dumnezeu: şi ale noastre greşale să ne căutămŭ noi, şi altora să lăsămŭ greşalele. Că cine-şŭ înţeleage amu greşalele sale, mai milostivŭ va fi vecinului său. Şi nu numai amu aşa să lase den gură caută, ce den inimă învaţă ertare să se dea. «Aceasta amu», zice că «şi părintele mieu are a face voao». Nu zice părintele vostru, ce părintele mieu, derep'ce că nu erà destoinici părinte să zică milosârdului şi milostivului, hitleani fiindŭ aceia şi cu pizmă omenească.

Să vedemŭ şi noi, fraţilorŭ, cumŭ sântemŭ şi ce păcătuimŭ, ce-amŭ lucratŭ şi câtă bunătate luat-amŭ dela Dumnezeu, cumŭ amu adaugenemŭ prespre toate zilele leagiei lu Dumnezeu călcândŭ, şi a lui leage uitândŭ şi zisa-i. Toate vârstele, şi toţi robii şi slobozii, proştii şi voinicii, mai marii şi începătorii, bărbaţii şi mueri, coconi şi bătrâni, călugări şi mireani, preuţii, arhiereii şi diaconii, toţi împreună întoar-

---

29 *Tip.* мі́срьдȣлȣи.

semu-ne şi netreabnici fumŭ, şi ne stricămŭ şi urîţi fumŭ, cineşŭ de a luişŭ începătură. Şi de pururea greşimŭ dosădindŭ, obidindŭ, minţindŭ şi nebunindu-ne, asuprindŭ, ocărîndŭ, argintulŭ în camătă dândŭ şi camătă pre camătă cerşindŭ, prea-fără-dumnezeindŭ şi năpaste vecinilorŭ adu-
(318) cândŭ, lupilorŭ ce mănâncă crudŭ închipuindu-ne, şi | gadinelorŭ şi corbilorŭ mâncători de stârvŭ semănându-ne, şi a tuturorŭ dobitoacelorŭ neînţeleapte şi nesăţioase închipuindu-ne, preamâncândŭ şi îmbătându-ne, şi curvindŭ, preacurvindŭ, către săraci de ce le trebuiaşte fără de milă arătându-ne. Dară încă ceale cuvintele cu nebunie cine le-ară spune: spurcăciunea cuvintelorŭ, clevetele, jurământulŭ mincinosŭ şi călcarea jurământului, fără-de-omeniia, nepurtarea nedereptăţiei, şi cu multe precupii împluţi fiindŭ şi schimbăriei cu multe jurăminte, şi împluţi fiindŭ de scriptură.

Însă, fraţilorŭ, să ne lăsămŭ de această nebunie şi în minte înşine să ne venimŭ. Să plecămŭ urechile noastre către cuvântulŭ rostului Dumnezeului nostru, şi spre lucrarea acelorŭ cuvinte ale lui să ne nevoimŭ să ne iuşurămŭ, şi să cunoaştemŭ Dumnezeu, şi în rugă şi în rugăciune să fimŭ. În casa lu Dumnezeu să lăcuimŭ, către bărbaţii sufleteşti să meargemŭ, şi să lăsămŭ celŭ puţinŭ alŭ vecinilorŭ, unuia amu aurŭ, iară altuia uitarea, iară altuia dosădirea, iară altuia fieşŭ-ce, ca mai multă ertare dela Dumnezeu să priimimŭ şi împărăţiei lui moşteani să fimŭ, să ne spodobimŭ toţi de Hristosŭ Isusŭ Domnulŭ nostru. Că a lui e slava şi putearea, împreună cu tatălŭ şi cu sfântulŭ duhŭ, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

---

10 *Tip.* прѣ коурвінды 24 *Tip.* алтꙋж досъдірѣ.

Duminecа a douăsprezecea.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 79.

(Mateiu XIX, 16). *În vreamea aceaia, și adecă, unulŭ neştine apropiè-se cătră Isusŭ şi zise lui: „Învăţătoare dulce, ce bine voiu face, să aibŭ viiaţa de veacŭ?“ (17) Elŭ zise lui: „Ce mă grăeşti dulce? Nimea nu e dulce, numai unulŭ Dumnezeu. Să veri să mergi în viiaţă, păzeaşte porâncitele“. (18) Grăì lui: „Carele?“ Isusŭ zise lui: „Nu ucide; nu preaiubire face, nece furà; nu mărturisì minciuni; (19) cinsteaşte tatălŭ şi muma, şi iubeaşte vecinulŭ tău ca însă tine“. | (20) Grăì lui tânărulŭ:* (319)
„Toate acealea ferescŭ den tinereaţele meale; şi ce încă n'amŭ sfârşitŭ?“ (21) Zise lui Isusŭ: „Să veri desfârşitŭ să fii, du-te şi vinde avuţiia ta şi dă mişeilorŭ, şi avuţie veri aveà în vistiiariu în ceriure; şi vino după mine!“ (22) Auzì tânărulŭ cuvântŭ, şi se duse oscârbitŭ; erà amu de aveà agonisitŭ multŭ. (23) Isusŭ zise ucenicilorŭ lui: „Dereptŭ grăescŭ voao că nu e lesne a întrà bogatulŭ în împărăţiia ceriului. (24) Iară grăiascŭ voao,

---

1-2 *Titlul slavon:* недѣлѧ, ві. еѵⷢаіе. ѿ матѳеа. оѳ. **10-11** *Tip.* жєнѣцѥ | *Tip. în josul paginei 318:* гласъ г еѵаіе а.

Variante: **3** și adecă, unulŭ neștine apropiè-se] *T* u tânărŭ oarecine vine **4** și zise lui] *T* genuchele plecă lui și grăì **5** dulce] *B* bune | voiu face] *ABCT* să facŭ | să aibŭ viiața de veacŭ] *T* ca să aibŭ a veacilorŭ viaţă **6** grăești dulce] *B* grăește bunŭ] *C* grăeștea dulce *T* grăiaști dulce | e dulce] *B* e bunŭ **6-7** numai] *T* fără **7** unulŭ Dumnezeu] *ABC* Dumnezeu unulŭ | Să] *T* De | mergi în viiaţă] *T* întri în viaţă **7-8** păzeaște] *AC* fereaşte **8** porâncitele] *T* porâncile | Isusŭ] *T* Iară Isusŭ **9** preaiubire face] *B* face curvie *T* curvì | nece] *T* nu **9-10** mărturisì minciuni] *ABC* minciuni mărturisì *T* mărturisì strâmbŭ **10** tatălŭ] *BT* tată-tău | muma] *B* mumă-ta **11** însă] *BC* însŭ *T* însuți | tânărulŭ] *C* tânăriulŭ **12** ferescŭ] *B* amŭ păzitŭ *T* păzit-amŭ **13** Să] *T* De **14** fii] *T* fie | du-te și] *T* pasă de] | mișeilorŭ] *AC* mișăilorŭ **14-15** și avuție veri aveà în vistiiariu în ceriure] *T* și aveà-veri comoară la ceriu **16** cuvântŭ, și se duse oscârbitŭ] *T* cuvântulŭ, duse-se scârbitŭ **17** agonisitŭ multŭ] *B* câstigat[ŭ] multŭ *T* avuţie multă | Isusŭ] *T* Iară Isusŭ **18** lui] *T* săi | Dereptŭ] *T* Adevărŭ | e lesne] *B* e lisne *T* iaste pre iușorŭ **18-19** a întrà bogatulŭ în împărăţiia ceriului] *T* bogatului în împărăţiia ceriului să între **19** Iară grăiascŭ] *ABC* Iară grăescŭ *T* Iarășŭ grăescŭ.

că mai lesn'i iaste cămileei pren lăuntrulŭ urechile acului a treace, decâtŭ bogatulŭ în împărăţiia ceriului întrà". (25) Auziră ucenicii lui, mirară-se foarte şi grăiră: „Cine amu poate mântuitŭ să fie?" (26) Văzù Isusŭ, zise lorŭ: „Dela omŭ ce neputinţă iaste, dela Domnulŭ totu se poate!"

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 32.

Nemica amu alta aşa nu poate, fraţilorŭ, să turbure cugetele omeneşti, ca cela ce se apropie ceştii lumi cu totŭ sufletulŭ, şi cu pohta şi cu iubirea aurului cine va fi ţinutŭ. Că dentr'aceasta amu mii de reale nascu-se, întâi ce e către vecini urâciune şi către iubiţi fărăcredinţă şi către vrăjmaşi neîmpăcare — că şi însuşŭ acesta firea-şŭ uraşte, şi în mii de griji slăbeaşte-şŭ sufletulŭ — şi apoi şi a sufletului piiardere şi den împărăţiia ceriului cădeare. Că niminea amu, cine-au luatŭ desfârşitŭ frâmseaţea şi dulceaţa aceştii vieţi ce stă şi lucrează avuţiei, are puteare oarecândŭ, cu prilejŭ a înceape spre a ceriului dulceaţă şi acea frâmseaţe de acolo a o dobândì. Că cine se rădică şi se îndeamnă şi se nevoiaşte spre ale ceştii lumi trecătoare şi putreditoare, iară den ceaia alaltă dulceaţă a veacilorŭ cade şi se lipseaşte. |

(320) «Nu puteţi amu», zice, «lucrà lu Dumnezeu şi lu Mamonŭ (ce se zice, nu puteţi lu Dumnezeu lucrà şi nedereptăţiei). Că de te va iubì un domnŭ, iară alaltŭ să ştii că are a te urî; şi veri fi priimitŭ unulŭ, alaltŭ are a nu te socotì».

---

1 *Tip.* лъѹтрѹль ѹ҆рекнке 7 ко́нецъ недѣлѣ. 9 Сло́во л҃в. 18 *Tip.* лоѹатъ 19 *Tip.* а̂вѹціенн 27 *Între* Şi *şi* veri *scris de-asupra* de, *tot aşa* de *între* priimitŭ *şi* unulŭ.

Variante: 1 că mai lesn'i] *BC* că mai lesne *T* mai pre iuşorŭ | *T lipseşte* lăuntrulŭ 2 bogatulŭ] *T* bogatului | întrà] *ABC* a întrà *T* să între 3 mirară-se foarte şi grăiră] *C* mirară-se foarte *T* minunară-se foarte grăindŭ 4 mântuitŭ să fie] *T* să se spăsească | Văzù] *BT* Căută 5 Dela omŭ ce neputinţă iaste, dela Domnulŭ] *B* La oameni aceasta nu se poate, iară la Domnulŭ *T* Dela omŭ aceasta nu e puteare, iară dela Dumnezeu | neputinţă] *AC* neputenţă | totu se] *AC* totŭ se *T* toate se.

Acesta amu şì însuşŭ acestui lucru ispita-i strigă că: ceia ce de pohta avuţiei râdu-şŭ, aceia amu sântŭ mai vârtosŭ de carii iubescŭ pre Dumnezeu. Iară carii se-au năimitŭ ei, aceia mai vârtosŭ sântŭ ceia ce cu negrijă adaugu-se cătră Dumnezeu avândŭ.

Sufletulŭ amu, de va fi cu avuţiia aurului ţinutŭ, nici dinioară nu-lŭ lasă nici ceva să facă, nici zice că va mâniià pre Dumnezeu, de va fi altui domnŭ robŭ (ce se zice lu Mamonŭ, cela ce totŭ învaţă lu Dumnezeu să se protivească). Dumnezeu amu tuturorŭ oamenilorŭ învaţă să se iubească unulŭ cu alaltŭ şi să se zdrăvuiască, iară Mamonŭ învaţă, cine se lipeaşte lângă elŭ, să fie tuturorŭ vrăjmaşŭ. Şi iubitorii lu Mamonŭ de tină mâncaţi sântŭ; şi cine iaste răstignitŭ aurului, elŭ nici noaptea nu-lŭ lasă să răpause. Iară Dumnezeu de a asupriciuniei avuţie, şi de grija fără de folosŭ, să ne izbăvimŭ şi să ne slobozimŭ învaţă; şi să adunămŭ va comoară la ceriu, nu dentr'alte nedereptăţi, ce cineşŭ dentru a luişŭ dereptate. Şi derep'ce aceastea aşa să sântŭ, să ne întoarcemŭ, fraţilorŭ, den pohta aurului. Că cine va fi ţinutŭ de aceasta, de toate de alalte desparte-lŭ, şi robi face-şi-i luişŭ. Că acesta pre Ghieziia, în locŭ de ucenicŭ şi de prorocŭ, de stricăciune împlù-lŭ; şi acesta pre Ananiia şi Samfira pre moarte-i deade; şi acesta şì pre Iuda vânzătoriu-lŭ făcù şi piiarderei moştenitoriu, şi mai-marii Iudeilorŭ strică, şi furilorŭ soţŭ făcù-lŭ. Aceasta mii de războae în lume aduse, cruntă căile, şi | plângere şi cu suspini cetăţile împlù. (321)
Aceasta amu şì tânărulŭ ce venise cătră Hristosŭ, şi în toate învăţăturile legiei ce erà întăritŭ a le isprăvì, şi spre sfârşirea vieţiei evangheliei a ajunge, şi după Hristosŭ a mearge, apără-lŭ, cumŭ şì astăzi ceteniia evangheliia arată aşa grăindŭ:

(Evanghelie) *În vreamea aceaia, u tânărŭ oarecine vine cătră Isusŭ, genuchele plecă lui şi grăi: «Învăţătoare dulce, ce bine să facŭ, ca să aibŭ a veacilorŭ viaţă?»*

(Tâlcŭ) Tânărulŭ acesta ce vine cătră Hristosŭ ca un acoperitŭ şi hitleanŭ, şì ispitiià pre Hristosŭ înşelândŭ. Că

---

15 asupriciuniei *îndreptat în* asupriciunea **17** *Tip.* недєрптъцн **24** *De-asupra lui* moştenitoriu *scris* şi munciei veacilorŭ **25** *După* Aceasta *adăogat* iubire a avuţii **26** *Înainte de* plângere *scris* cu **35** *Între* hitleanŭ *şi* şì *scris de-asupra* vine.

adevărulŭ nu iaste aşa, ce a iubitoriului de argintŭ şi a robului avuţiei e. Că de va zice cineva că bine are a zice, acoperitu e şi hitleanŭ. Şi a ispitì nu de totŭ apucă, că Hristosŭ pre acestŭ iubitoriu de argintŭ oblicì. Iară evanghelistŭ Luca, domnŭ acesta Iudeilorŭ grăiaşte; şi evanghelistŭ Marco grăiaşte că ca văzù pre elŭ Isusŭ, elu-lŭ iubì pre elŭ. Că se arătă den aceasta că într'altele erà bunŭ acestŭ tânărŭ, şi viaţa veacilorŭ pohtiià, iară mărăcinii ai iubireei de argintŭ coperiţi i erà brazda inimiei lui, de-lŭ vătămà.

(Evanghelie) *Elŭ zise lui: «Ce mă grăeşti dulce? Nimea nu e dulce, fără unulŭ Dumnezeu».*

(Tâlcŭ) Cu fire amu dulce numai unulŭ Dumnezeu e; cu voe bună unulu e. Şi cu podoabă să-i fie, niminea e: nici care e cu fire, nici fără fire dulce iaste întru adevărŭ, ce numai unulŭ Dumnezeu, derep'ce amu că Dumnezeu iaste ce e bunŭ a fi pre fire. Şi dereptŭ aceaia nemutatŭ iaste, şi tuturorŭ alăltorŭ, văzutelorŭ şi nevăzutelorŭ, după voe. Şi pentru aceaia schimbă, derep'ce amu că acestui tânărŭ omŭ prostŭ părea-i a fi Hristosŭ, şi dulce-i zicea lui, nu ca Dumnezeu, ce ca un omŭ şi ca unui învăţătoriu de ai Ovreailorŭ.
(322) De-aciia şi Hristosŭ, împrotiva părereei a|celuia, ca un omŭ grăì lui: «Pentru ce-mi zici dulce omŭ a fi pre a ta părearea, iară ca Dumnezeu fără de numărŭ adâncătură de bunătăţi avândŭ? Unulŭ amu adevărŭ dulce e Dumnezeu». Aceasta zise Hristosŭ, nu omŭ cu mai multă dulceaţă, ce de dulceaţa ce stă învăţă. Împreună şi şutilitura lepădă, de învăţă şi pre noi a nu priimì lauda.

(Evanghelie) *«De veri să întri în viaţă, păzeaşte porâncile». Grăì lui: «Carele?»* (Părea-i amu că-sŭ alte mai mari învăţături decâtŭ ale legiei, de ducŭ în viaţa veacilorŭ). *Iară Isusŭ zise lui: «Nu ucide; nu curvì; nu furà; nu mărturisì strâmbŭ; cinsteaşte tată-tău şi muma, şi iubeaşte vecinulŭ tău ca însuţi*

---

4 *După* oblicì *scris, la marginea dreaptă,* şi-lŭ arătă 6 ca *îndreptat în* deaca *Tip.* гръмщи 14 niminea *îndreptat în* nimea nu 16 *Între* că *şi* Dumnezeu *scris de-asupra* unulŭ 17 *Între* iaste *şi* şi *scris de-asupra* dulceaţa lui 23 *După* dulce, *scris la marginea dreaptă,* ziso Hristosŭ 27 stă *îndreptat în* iaste 28 învăţă *îndreptat în* învuţă 29 *Între* viaţă *şi* păzeaşte, *scris de-asupra,* zise Hristosŭ.

tine». Grăì lui tânărulŭ: «Toate acealea păzit-amŭ den tinereațele meale».

(Tâlcŭ) Ceale porânci mai mari ale legiei puse înaintea tânărului Hristosŭ cu tocmeală, și împreună le și cinstì acealea, ca să nu se arate protivitoriu legiei. Că împreună și arătă că întru leage păreà-i pre sineșŭ că e desăvârșitŭ, iară întru începutulŭ a evangheliei leage nesăvârșitŭ iaste. Că știià amu, ca preavăzătoriu Dumnezeu, că așa are a răspunde, c'au sfârșitŭ porâncile și le-au păzitŭ den tinereațe. Dreptŭ aceaia una de a evangheliei porânci puse-i înainte tânărului Domnulŭ, ce se zice, părăsirea bogăției; iubitoriu de argintŭ oblicì pre elŭ a fi. Cu iușoară pildă și curată arătă că iubirea argintului toate bunătățile vatămă, și dereptŭ aceaia a fugì și a gonì acelŭ chinŭ învăță. Că tânărulŭ de vrea fi păzitŭ porâncile legiei, mare lucru vrea fi isprăvitŭ. Iară cumŭ amu aceasta să poată să isprăvească, de să iubească vecinulŭ său ca și sineșŭ, cândŭ acesta erà bogatŭ, iară vecinulŭ săracŭ? Că nimea nu iubeaște vecinulŭ ca pre sineșŭ, de|rep'ce că iubeaște să fie mai bogatŭ și mai (323)
vârtosŭ decâtŭ vecinu-său. Că toți oamenii vecini cheamă-se. Și de vrea fi fostŭ iubitŭ acestŭ tânărŭ pre vecinulŭ său, fi-vrea împărțitŭ totŭ câtŭ aveà cu cela ce aveà mai puținelŭ sau cela ce nemică nu aveà.

Ce iaste a zice c'au isprăvitŭ tânărulŭ această porâncă și alalte, câtu-i erà putearea atunce a isprăvì aceasta. Că iubiià amu vecinulŭ ca pre sineșŭ, ca mică vătămătură lui să-i arete, nu ca să împarță cu nusulŭ a lui bogăție. Că aceasta iaste susŭ și mai mare și Iudeilorŭ mai de josŭ, și cu pizmă mai pre susŭ. Să căutămŭ și noi, fraților, și mai vârtosŭ ale evangheliei cuvinte! Că a iubì vecinii ca pre sine și a împărțì cu toți de ce avămŭ bunătate dela Dumnezeu, puțini sântŭ, cumu mi se pare, a o săvârșì astăzi această porâncă. E cândŭ noi nici această porâncă nu facemŭ, ce și a vecinilorŭ aveare răpimŭ, și obidimŭ și-i asuprimŭ, și-i înșelămŭ și-i dosădimŭ, cării munci și osânde nu sântemŭ atunce destoinici? Ce încă-i lipsise, și ce nu-i ajunse să

1-2 *Tip.* тн | р'кцеле 14 *După* învăță *scris* pre elŭ 21 *Tip.* ѥкнтж
30 *Tip.* ѐѵ҃лїѐ.

grăiască tânărului, iată că zise şi ivì şi arătă, că mai mare bunătate pohteaşte şi va.

(Evanghelie) *Zise lui Isusŭ: «De veri desfârşitŭ să fie, pasă de vinde avuţiia ta şi dă mişeilorŭ, şi aveà-veri comoară la ceriu; şi vino după mine!»*

(Tâlcŭ) Derep'ce amu că avuţiia (ce se zice, bogăţiia) vătămătoare erà meargerei după elŭ, ce-i zise Hristosŭ tânărului să vânză aceaia şi să o dea mişeilorŭ, şi aşa se va slobozì a mearge după elŭ. «Aveà-veri avuţiia», zise tânărului Domnulŭ, de mângâià iubirea de aurŭ a lui şi i se făgăduì că are a dobândì iarăşŭ avuţiia, nu numai aceasta, ce mai
(324) mare avuţie. Iară la ceriu zi|se a aveà avuţie, de-i arătă acestuia şi ceaia ce e lăcuitoare de pururea a destoinicilorŭ plată şi isprăvire. Iară ce zise: «Vino de pasă după mine», aceasta zice: «Îmblă după urma vieţiei meale şi pasă pre urma învăţăturiei meale, că aceasta nu-ţi ajunge ţie, a legiei învăţătură de să isprăveşti».

(Evanghelie) *Auzì tânărulŭ cuvântulŭ, duse-se scârbitŭ; erà amu de aveà avuţie multă.*

(Tâlcŭ) Câtŭ amu aveà de multŭ tânărulŭ, atâta se mai câştigà, că adaugerea bogăţiei adaugere face iubiriei de argintŭ. Fu-i amu vinovată scârba şi neplecarea strânsuriei ceaia multa, derep'ce amu că nu putù să meargă după elŭ, că se duse scârbitŭ.

(Evanghelie) *Iară Isusŭ zise ucenicilorŭ săi: «Adevărŭ grăescŭ voao, că nu iaste pre iuşorŭ bogatului în împărăţiia ceriului să între».*

(Tâlcŭ) Să amu bogatului de nu i-e lesne şi pre iuşorŭ a întrà întru ea, dară camatniculŭ cumŭ va întrà? Că bogatulŭ de e osânditŭ, căce nu-şŭ împarte avuţiia lui, cu câtŭ mai vârtosŭ fi-va osânditŭ cela ce răpeaşte şi dela alalţii.

(Evanghelie) *«Iarăşŭ grăescŭ voao, mai pre iuşorŭ iaste cămileei pren urechile acului a treace, decâtŭ bogatului în împărăţiia ceriului să între».*

(Tâlcŭ) Zise amu Hristosŭ de acestŭ lucru că nu iaste pre

---

7 *După* elŭ *scris de-asupra* şi nu-lŭ lăsà să meargă **12** *După* avuţie *adăogat, în josul paginei,* şi comoară la ceriu dobândi-veri zise **21** *Tip.* гъщигѫ **31** *După* alalţii *scris* ia **32** *Între* voao *şi* mai *scris de-asupra,* zise Hristosŭ.

iuşorŭ; după aceaia grăiaşte aceasta că nu i-e puteare, că mai vârtosŭ decâtŭ aceaia ce nu i-e puteare, neputinciosu e. Că cumŭ nu i-e puteare cămileei pren lăuntrulŭ urechilorŭ acului a treace, mai neputinţă i iaste aceasta: a întrà bogatulŭ întru împărăţiia ceriului. Iară unii grăescŭ cămila a fi funea ceaia mai groasa ce e la corabie, ceaia ce cu nusa leagă cătuşile de o ţepenescŭ. Aceasta grăeşte Hristosŭ; nu ceartă bogăţiia, ce pre cela ce se face robŭ bogăţiei.

Preabună amu şi minunată iaste pil|da aceasta. Cumŭ (325) nu poate încăpeà cămila pren urechile acului dereptŭ multă strimtură şi pentru multa grosimea a cămileei, aşa şi calea ceaia ce duce în viaţă nu poate încăpeà pre bogatulŭ pentru strimtura ei şi pentru multa grăsime a bogatului. Ce se cade amu, fraţilorŭ, toată grăsimea trupului să lepădămŭ după dumnezeesculŭ apostolŭ şi să ne supţiemŭ cu voe meserătăţiei, ca să putemŭ pre cea cale strimtă să întrămŭ întru împărăţiia ceriului. Că cea cale strimtă şi scârbită duce-ne întru viaţă, şi puţini sântŭ carei o află ea.

(Evanghelie) *Auziră ucenicii lui, minunară-se foarte grăindŭ: «Cine amu poate să se spăsească?»*

(Tâlcŭ) Minunară-se amu (ce se zice că se spământară), însă nu dereptŭ eişŭ, derep'ce că ei erà săraci, ce pentru bogaţii. Că începù amu milosârdiia şi milostea a priimì pre apostoli şi a-i dureà de piiarderea oamenilorŭ, grăindŭ: «Dară cine amu den bogaţi puteà-se-va spăsì?»

(Evanghelie) *Căută Isusŭ, zise lorŭ: «Dela omŭ aceasta nu e puteare, iară dela Dumnezeu toate se poate».*

(Tâlcŭ) Mainte amu de cugetulŭ ucenicilorŭ, de ce se temŭ şi se spământà, cu căutare blândă mângâe-i Hristosŭ. După aceaia zice că dela oameni bogaţi aceasta nu iaste puteare, a se spăsì, legaţi fiindŭ foarte tare cu prădarea iubirei argintului. Şi puteare nu iaste lorŭ de eişŭ numai să se slobozească de acelŭ chinŭ. Iară Dumnezeu nu numai aceia poate spăsì, ce

---

1 *După* puteare *adăogat, la marginea stângă, tăiată la legare,* [bogat]ului în împă[răţiia] ceriului [să într]e **11** *Scris în susul paginei,* urechilorŭ acului *(de adăogat după* strimtură) **12** *Între* ce *şi* duce, *scris de-asupra,* ne **15-16** *Între* meserătăţiei *şi* ca, *scris de-asupra* şi cu postulŭ **21** *Între* amu *şi* ce *scris de-asupra* ucenicii **24** *Între* dureà *şi* de, *scris de-asupra,* inima **28** temŭ *îndreptat în* temeà

şi alte toate le poate. Şi are a spăsì Dumnezeu şi bogaţii, de se vorŭ de eişŭ stăjì şi se vorŭ îndemnà să cheame acesta ajutoriu şi ajutătoriu slobozìei lorŭ, şi de-ş vorŭ deşărtà den bogăţie săracilorŭ, şi de-ş vorŭ stinge foculŭ pohteei iubirei de aurŭ.

Aceasta amu învăţatu-ne-amŭ şi înţeleasemŭ, fraţilorŭ,
(326) că nu i iaste pu | teare să se spăsească iubitoriulŭ de argintŭ, de nu-ş va aduce nevoinţa sa şi să aibă şì pre Dumnezeu ajutoriu de izbăvirea acelorŭ chinure reale. Că grăescŭ unii, că de sântŭ toate puterile lu Dumnezeu, în putearea lu Dumnezeu iaste şi răulŭ. Iară grăiaşte cătr'înşii că răului nu i-e să aibă tărie, ce mai vârtosŭ neputinţă. Dereptŭ aceaia şì Davidŭ păcatele cheamă-le, de zice că se înmulţiră neputinţele lorŭ. Iară dumnezeescul apostolŭ Pavelŭ grăiaşte, fiindŭ noi neputincioşi (ce se zice, păcătoşi), că Hristosŭ dereptŭ păcătoşi au muritŭ. Şi iară, după de dumnezeesculŭ glăsitoriulŭ Grigorie, începutulŭ răului iaste cela ce nu grijaşte de bunătăţi, iară oprirea amu binelui începătoriu răului fi-va. Cumŭ amu au a se lenì de bunătatea aceii dulceţi? Că poate Dumnezeu de toate, că va binele şi bunătatea lui.

Dereptŭ aceaia, fraţilorŭ, totŭ-putearnicului, lu Dumnezeu, neputincioşi noi fiindŭ, să ne apropiemŭ pentru ajutoriulŭ. Şi de nu vămŭ aveà avuţie să dămŭ, noi cu frângerea inimiei să cădemŭ. Şi ce e den bogăţie păcatulŭ, să ne rugămŭ să ne iuşureaze, ca de păcate measeri să ne arătămŭ, şi bogăţiei bunătăţilorŭ să ne îmbogăţimŭ, şi aşa, îmbogăţindu-ne, în mânile lu Dumnezeu avuţiia să o dămŭ, în mânile săracilorŭ aceaia puindŭ. Şi la ceriu de vomŭ strânge, atunce adevărŭ aflâ-ne-vămŭ bogaţi, şi nemică nu ne va strică pizmaşulŭ într'acea nescăzută şi lăcuitoare bogăţie. Şi dentr'această comoară dulce nescăzuta şi nerăsipita pişte şi dulceaţă priimì-vomŭ în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că a lui e slava şi putearea în veciia veacului, aminŭ. |

3-4 *Între* bogăţie *şi* săracilorŭ, *scris de-asupra* să dea 6 *Tip.* ăpџнтъ 15 de *îndreptat în* aceştea 15-16 *După* Grigorie *scris* zice 24 *Între* arătămŭ *şi* şi *scris de-asupra* cătră D-zeu 26 *Între* dămŭ *şi* în, *scris de-asupra,* ce se zice 27 *După* puindŭ *adăogat* Dumnezeu rugândŭ | *Între* strânge *şi* atunce, *scris de-asupra,* comoară 28 bogaţi *îndreptat în* mai bogaţi | *După* pizmaşulŭ, *scris de-asupra,* nostru diavolulu 30-31 *Între* dulceaţă *şi* priimì-vomŭ, *scris de-asupra,* raiului.

Dumineca a treisprezecea.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 87. |

(Mateiu XXI, 33). *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Omŭ neştine erà căsătoriu ce-şŭ sădì viia. Şi cu gardŭ îngrădì, şi săpă într'însa tocitoare, şi zidì turnŭ. Şi o deade elŭ a lucrători, şi se duse. (34) Cându se apropiè vreamea rodului, tremease robii lui cătră lucrători, să ia rodulŭ lui. (35) Şi prinseră lucrătorii robii lui, bătură-i amu, alţii uciseră, alţii cu pietri-i uciseră. (36) Iară tremease alţi robi mai mulţi de întâiu, şi feaceră lorŭ aşijderea. (37) Mai apoi tremease cătră ei fiiulŭ lui, grăì: „Ruşinà-se-vorŭ de fiiulŭ mieu". (38) Lucrătorii văzură fiiulŭ, ziseră întru ei: „Acesta iaste moşteanulŭ; veniţi să ucidemŭ elŭ, şi vremŭ ţineà moşteniia lui". (39) Şi prinseră elŭ, şi-lŭ scoaseră afară den vie, şi-lŭ uciseră. (40) Cândŭ amu va venì domnulŭ viei, ce va face lucrătorilorŭ aceia? (41) Grăiră lui: „Răii rău să piară! Şi viia o va da altorŭ lucrători, ce vorŭ da lui rodŭ în vreamea* (327)

1-2 *Titlul slavon:* нєдѣлѧ, г҃і. єѵⷢ҇лїє, ѿ мáтѳєа. глáва, п҃з. | *Tipărit în josul paginei 326:* глáсъ, д҃ єѵⷢ҇лїє. в҃. **4** *Între* gardŭ *și* îngrădi *scris de-asupra* o **6** *Între* duse *și* Cându *scris de-asupra* iară **8** *De-asupra lui* lui, bătură-i *scris* deci pre unii **8-9** *Între* amu *și* alții *scris de-asupra* pre **9** *Între* uciseră *și* alții *scris de-asupra* iară **9-10** *Între* tremease *și* alți *scris de-asupra* și **12** *Între* mieu *și* Lucrătorii *scris de-asupra* iară.

Variante: 3-4 Omŭ neștine] *T* Un omŭ oarecine **4** viia] *T* vie | gardŭ] *T* gardu o **5** turnŭ] *ACT* stâlpŭ **5-6** elŭ a lucrători] *T* lucrătorilorŭ **6** Cându] *T* E cându | apropiè vreamea] *C* apropiiâ vreame **7** lui] *T* săi **7-8** rodulŭ lui] *T* rodulŭ dela ei **8** bătură-i amu] *ABC* amu bătură *T* unii bătură, e **9** Iară tremease] *T* Şi iară tremise **10** feaceră] *T* făcură | aşijderea] *AC* aşijdere **11** cătră ei] *T* cătr'înșii | lui] *T* său **11-12** «Ruşinâ-se-vorŭ] *T* că «au a se rușinà **12** Lucrătorii] *T*₁ Iară lucrătorii | fiiulŭ] *T*₁ fiiulŭ lui și **12-13** Lucrătorii văzură fiiulŭ, ziseră întru ei] *T*₂ Că văzură amu pre elŭ lucrătorii, și ziseră **13** ei] T₁ eișŭ **14** vremŭ ţineà moșteniia lui] *T* să ţinemŭ moșiia **15** den vie] *AC* din viea **15-16** Cândŭ amu va venì] *C* Cândŭ va veni amu *T* Dereptŭ aceaia amu cândŭ venì-va **16-17** aceaia? Grăiră lui] *T* acelora? Şi zise lui **17** să piară] *T* i va piiarde | va] *AC* vorŭ **18** rodŭ] *T* roduri.

sa". (42) Grăì lorŭ Isusŭ: „Au n'ați cetitŭ nici dinioară în cărți: Piatra ce nu în rândŭ feaceră ziditorii, aceaia fu în capulŭ unghiului. Dela Domnulŭ fu aceasta, și iaste minune între ochii noștri?"

Sfârșitul Duminecii.

Invățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 33.

Ce e den învățătură folosŭ, strânge oamenilorŭ Domnulŭ nostru și Dumnezeu în multe năravuri și în multe chipuri, cuvântŭ întru evanghelie de multe ori face. Că aorea amu aiavea au grăitŭ, iară aorea în pildă, și aorea cu măestrìi; și cu certare încă învăță Domnulŭ. Că feace aceasta, nu numai dereptŭ vindecarea proștilorŭ și pentru nehitleniia acelui nărodŭ ce se strângeà, ce dereptŭ cărtularii și fariseii, căce că aveà în totŭ chipulŭ înțelepțiia și înțelesŭ, și nu
(328) puteà răbdà curatele și dereapte ale | Domnului cuvinte, pentru oblicirea și iuțimea și tăriia cuvântului. Că învățătura amu aorea are cuvântulŭ cu mângâiare și cu învățătură și cu sfătuire, iară aorea cu oblicire și cu oprire și cu iuțime. Și șì aimintrea iară grăiaște cu pildă Hristosŭ, ca de certare mintea ascultătorilorŭ să o rădice și înainte să pue lucruri șì mai cinstite, și de-a aducerea aminte de ce le-au grăitŭ să le bage în sufletŭ ascultătorilorŭ, ca de pururea să lăcuiască. Că cuvintele cu pildă aiavea și curată învățătură facŭ, și nesocotitorii și zăcătorii rădică-i mai vârtosŭ spre ascultare. Iaste pilda aceasta, cumŭ răspunde dumnezeesculŭ glăsitoriu Matthei astăzi:

(Evanghelie) *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Un omŭ oarecine erà căsătoriu ce-șŭ sădì vie. Și cu gardu o îngrădì, și săpă într'însa tocitoare, și zidì stâlpŭ. Și o deade lucrătorilorŭ, și se duse.*

(Tâlcŭ) Ziditoriulŭ a toate Domnulŭ, celŭ ce den ce n'au fostŭ aduse toată lumea, omŭ pentru iubirea oamenilorŭ

---

5 конецъ недѣлѣ. **7** слово лг. **19** oprire *îndreptat, la marginea stângă, în* laudă **26-27** *Tip.* доумлезеласкоулъ.

Variante: 1 sa] *T* lorŭ | Au] *T* Dară | nici dinioară] *AC* noco dinioară *T lipsește* **2** în cărți: Piatra ce nu în rândŭ feaceră] *T* în scriptură că piatra ceaia ce nu o socotiră.

cheamă-se, şi ca un ziditoriu de toţi oamenii; iară domnulŭ casei, ca un biruitoriu că oblăduiaşte lumea; şi lucrătoriu viei, că mai vârtosŭ şi mai multŭ grijiià de oamenii izrailteani decâtŭ de alalţi oameni. Viia amu iaste nărodulŭ iudeescŭ, că den Egypetŭ amu adusŭ fu şi în ţara făgăduită săditŭ de Dumnezeu, cumŭ şi sfântulŭ Davidŭ grăiaşte: «Viia den Egypetŭ aduse, şi gonì limbile, şi sădì ea». Şi iară aiurea grăiaşte: «Aduse-i de-i sădì ei în codrulŭ moşteniei lui». Iară gardulŭ viei iaste leagea lu Moysi, de nu lăsà Jidovii să se meastece păgânilorŭ şi să cază întru necuviinţe. Gar|dulŭ (329) iaste şi ce erà de însuşŭ Dumnezeu întărire, de apărà limbilorŭ să nu se scoale să biruiască Jidovii. Însă pentru fără-de-legile lorŭ surpă gardulŭ viei Domnulŭ, şi o ciupiià pre ea toţi câţi treceà pre cale (ce se zice că fu întru răsipire nărodulŭ iudeescŭ), şi se răsipiră pren toate limbile. Iară tocitoarea iaste altariulŭ (ce se zice, locŭ de jărtvă, unde făceà jungheare). Iară suptŭ tocitoare erà suptŭ-jărtăvnicŭ, ce întru elŭ sângele jărtveei prijeniià-lŭ. Iară stâlpulu e cetatea Ierusalimului şi hramulŭ ce erà întru elŭ, de erà mai nărocitŭ şi prea mai înaltŭ întru oameni. Iară lucrătorii dentâi, bătrânii oamenilorŭ şi arhiereii şi cărtularii, ceia ce le se păreà că sântŭ preamândri şi legiei învăţători. Ce ei se arătară răi şi hitleani şi ucigători. Acestora viia de Domnulŭ Savaothŭ dată fu. Iară ducerea domnului viei acasă, vreamea, că nu se arătă lorŭ în zioa a stâlpului de nuorŭ şi în noaptea stâlpului de focŭ. Iară ducerea, dumnezeiasca lungă răbdare şi mila. Căce că nu curândŭ întrebă Jidovii de păcatele muncici şi a plateei, păreà-le-se că departe se-au dusŭ şi doarme Domnulŭ răbdăriei ceaia lunga şi alŭ ogodireei, şi nu va întrebà curândŭ judecătorii nederepţi.

(Evanghelie) *E.cându se apropiè vreamea rodului, tremease robii săi cătră lucrători, să ia rodulŭ dela ei. Şi prinseră lucrătorii robii lui, unii bătură, e alţii uciseră, alţii cu pietri-i uciseră. Şi iară tremise alţi robi mai mulţi de întâi, şi făcură lorŭ aşijde|rea. Mai apoi tremease cătr'înşii fiiulŭ său, grăì că «au a* (330) *se ruşinà de fiiulŭ mieu». Iară lucrătorii văzură fiiulŭ lui, şi ziseră întru eişŭ: «Acesta iaste moşteanulŭ; veniţi să ucidemŭ elŭ,*

3-4 *Tip.* ѝзраи́льтѣни.

și să ținemŭ moșiia». Și prinseră elŭ, și-lŭ scoaseră afară den vie, și-lŭ uciseră.

(Tâlcŭ) A rodului întrebare, mai vârtosŭ și a lucrului, iaste a legiei viață, de ascultarea lucrului arătare și de sfârșitulŭ învățăturiei sfârșire. Iară vreamea adunatului și ascultăriei rodului acestuia, venirea prorocilorŭ iaste. Că robii dentâi și ai doilea, vârstele prorocilorŭ sântŭ, carii era tremișŭ de Dumnezeu să ceară rodulŭ (ce se zice, lucrurile omenești). Iară ei de acei lucrători, ce nu se cădeà, aceaia pățiră. Că unii amu bătură-i, cumŭ și pre Mihea prorocŭ pre falci-lŭ bătù Sedechiia; e alții uciseră, ca și pre Zahariia, fiiulŭ lu Varahiinŭ, între beseareca și oltariu uciseră-lŭ; iară alții cu pietri-i uciseră, ca și pre altŭ Zaharie, feciorulŭ lu Ioada arhiereulŭ, și alți mulți. Iară mai apoi tremesŭ fu fiiulŭ lu Dumnezeu; cu trupŭ arătă-se, și nu numai că nu priimiră elŭ Iudeii, nici se rușinară de fiiulŭ lui, ce și pre moarte-lŭ deaderă, că afară den vie răstigniră-lŭ.

(Evanghelie) *Că văzură amu pre elŭ lucrătorii, și ziseră: «Acesta iaste moșteanulŭ; veniți să ucidemŭ elŭ».*

(Tâlcŭ) Că Iudeii ceia ce grăiră că acesta iaste Hristosŭ, aceștea-lŭ răstigniră pre elŭ și-lŭ scoaseră afară den cetatea Ierusalimului, bătrânii omenești și arhiereii și cărtularii și fariseii, lucrători hitleanii și călcătorii de leage.

Dereptŭ aceaia amu cândŭ venì-va domnulŭ viei, ce va face
(331) *lucră|torilorŭ acelora? Și zise lui: «Răii rău i va piiarde, și viia o va da altorŭ lucrători, ce vorŭ da lui roduri în vreamea lorŭ».*

Că se sculă Domnulŭ den moarte și se suì în ceriu, și șezù cu Dumnezeu și tatălŭ și cu luarea (ce se zice, cu trupulŭ ce luò). Și răii rău i pierdù ca neşte călcători de leage și ucigători, lucrătorii hitleani, Iudeii. Și mai nainte amu de munca ce va să fie osândì pre ei și-i muncì cu pustiirea cetăției, cu săpatulŭ hramului și cu alalte reale, și cu răulŭ ce pățiră de Rimleani. Că cine i e afară de elŭ Dumnezeu și pre Dumnezeu afară de sine-lŭ face; cărorŭ amu chinuri și munci și osânde nu i se dostoiaște, și în ceastă lume, și în ceaia ce va să fie? Iară alalți lucrători, ce le fu dată după

---

28 și tatălŭ *îndreptat în* cu tatălŭ 32 hramului *îndreptat, la marginea dreaptă, în* bessearecei.

aceaia viia, apostolii sântŭ, şi ceia ce-sŭ den limbi învăţători, şi toţi credincioşii, şi arhiereii ceia bunii şi înţelepţii, şi păstorii ceia ce-au luatŭ viia lu Hristosŭ cu bună ogodire vieţuindŭ. Şi aceasta o grijiră cu bună vreamea, şi prea multe roduri deaderă.

(Evanghelie) *Grăì lorŭ Isusŭ: «Dară n'aţi cetitŭ în scriptură că piatra ceaia ce nu o socotiră ziditorii, aceaia fu în capulŭ unghiului. Dela Domnulŭ fu aceasta, şi iaste minune între ochii noştri? Dereptŭ aceaia grăescŭ voao că se va luà dela voi împărăţiia lu Dumnezeu, şi dată fi-va limbilorŭ carei vorŭ face rodurile lui. Şi cine va cădeà spre piatra aceasta, sparge-se-va, iară spre cine va cădeà, struncinà-va pre elŭ.*

(Tâlcŭ) Piatra ce nu o socotiră ziditorii, Iudeii, fu în capulŭ unghiului spre adunare şi împreunare amândurorŭ păreţilorŭ, ceia ce se-au răsipitŭ mai denainte. Acesta iaste Hristosŭ, împăcarea noastră, de-au | împreunatŭ ceia ce se-au (332)
răsipitŭ şi adunatŭ amândoi într'una. Căce puse în capulŭ unghiului (ce se zice, capŭ beseareciei fu) împreunândŭ Jidovii şi păgânii întru o credinţă. Că cumu e piatra în unghiulŭ zidului dedesuptŭ, de ţine amândoi păreţii, aşa şi Hristosŭ întru o credinţă toţi-i împreună. Iară acestŭ unghiu minunată iaste şi dela Domnulŭ fu. Că cine ţine pre noi beseareca şi ne face o credinţă, dela Domnulŭ fu. Şi-i iaste cu minune multă dostoiniciia, derep'ce că bine fu zidită. Şi aimintrea iară iaste minunată, derep'ce că cu ciudesele întărì-se şi se învârtoşă cuvântulŭ lu Hristosŭ. Că tocmeala beseareciei minunată iaste şi mare şi înaltă, că n'are a puteà nimea cu rău spre nevinovata şi curata a noastră credinţă şi spre dereapta învăţătură, beseareca lui Hristosŭ.

Luată fu împărăţiia lu Dumnezeu dela Iudei (ce se zice, împreunarea ce aveà către Dumnezeu) şi dată fu cărorŭ crezură. Că carei se întărâtară pietriei săblăznindu-se de Hristosŭ, struncinaţi vorŭ fi amu întru alŭ doilea venitŭ a lu Hristosŭ. Însă şi acicea mai nainte struncinaţi fură de însuşŭ de acesta Hristosŭ (ce se zice că răsipiţi fură prespre totŭ pământulŭ), cumu-i vedemŭ blăstemaţii Iudeii răsipiţi şi

---

1-2 *Tip.* ꙟвъцѫтѹри **18** *Tip.* ка́пъ **30** împărăţiia *îndreptat, la marginea dreaptă, în* crăiia.

chinuindu-se nu puținei. Aceasta au amu, de le zace înainte lucru și precepătură ce-ați auzitŭ, frații miei. Ce nu numai pre Iudeii obliceaște această pildă, ce șì credincioșii carei nu socotescŭ dumnezeiasca învățătură și zisa lu Hristosŭ. Că carei greșescŭ și le se pare că Dumnezeu nu veade ce facŭ ei, șì accia pre Domnulŭ răstignescŭ. Așijderea amu cândŭ va venì, întru a doao a lui și înfricoșată venire, să judece tuturorŭ,
(333) săditoriu viei și Domnŭ, răii rău i va piiarde, și-i va | tremite întru celŭ întunecatŭ focŭ nestinsŭ și unde vorŭ fi afară de lumină. Acolo zice că iaste plângere și scrâșnitulŭ dințilorŭ.

Ce să nu fie nimea den noi așa, fraților, ce să ne nevoimŭ în viia lu Hristosŭ să lucrămŭ, ca în vreamea de judecată, și adusulŭ rodului în bună vreame avândŭ, să ne aflămŭ ca un pomŭ prisăditŭ lângă eșitulŭ apeei și rodulŭ nostru șì noi la vreame să-lŭ dămŭ; și frunzele noastre (ce e în Hristosŭ nădeajdea spăseniei noastre) să nu cază, nici ca lemnulŭ fără rodŭ în adânculŭ focului tremișŭ să fimŭ, ce dumnezeeștiei fericire să ne spodobimŭ, și în viia ceaia de susŭ, împărăteasca, să întrămŭ, și struguri frumoși să culeagemŭ, și taina aceasta în tocitorile inimilorŭ noastre să mustimŭ, și dentr'acea dulceață să ne săturămŭ și să ne îndulcimŭ, și noei și fără moartei și de a adeveritei vie băutură să ne îndulcimŭ. Și aceasta să fie noao tuturorŭ să o dobândimŭ dela Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că a lui e slava și ținearea, cu tatălŭ și cu sfântulŭ duhŭ, acmu și pururea și în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a patrusprezecea.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 89.

(Mateiu XXII, 2). *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Podobeaște-se împărățiia ceriului omului împăratŭ ce feace nuntă fiiului său. (3) Și tremease robii 'lui a chemà la nuntă; și nu vrură să vie. (4) Iară tremease alți robi și grăi: „Ziceți chemaților: adecă, prânzulŭ mieu gătiiu,*

27-28 *Titlul slavon:* недѣлѧ, ді. еѵⷢ҇ліе, ѿ матѳеа̀ глáва, пѳ.

Variante: 31 său] *ABC* lui | chemà] *T* chemà chemații **32** Iară] *T* Și iară | *T lipsește al doilea* și.

juncii miei ceia hrăniții jungheați, și totu e gata; veniți la nuntă!“ (5) Ei nu pristănirǎ; unii amu la satele lorŭ, e alții la negoațe. (6) Alții prinseră robii, dosădiră lorŭ și-i uciseră. (7) Și auzì împăratulŭ acela, mâniè-se și tremease voinicii lui, și pierdură ucigătorii aceia, cetățile lorŭ arseră. (8) Atunce | grăì robilorŭ lui: „Nunta (334) *amu gata iaste, chemații nu fură destoinici. (9) Duceți-vă amu în eșitulŭ drumurelorŭ, și câți veți aflà, chemați-i la nuntă“. (10) Și eșiră robii acei în răspântii, adunară toți câți aflară, răii și bunii. Și se împlù nunta șezândŭ ei. (11) Și întră împăratulŭ și-i văzù șezândŭ, văzù aciia un omŭ neîmbrăcatŭ în veșminte de nuntă. (12) Și grăì lui: „Soațe, cum ai venitŭ încoace neavândŭ veșminte de nuntă?“ Elŭ tăcù. (13) Atunce zise împăratulŭ slugilorŭ: „Legați lui mânile și picioarele, și-lŭ luați elŭ de-lŭ aruncați elŭ în untuneareculŭ de afară. Aciia va fi plângere și scrâșnire dinților. (14) Mulți sântŭ chemați, și puțini aleși.*

Sfârșitul Duminecii.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 34.

(Evanghelie) *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Podobeaște-se împărățiia ceriului omului împăratŭ ce feace nuntă fiiului său. Și tremease robii lui a chemà chemații la nuntă; și nu vrură să vie. Și iară tremease alți robi, grăì: «Ziceți chemaților: adecă,*

---

6 *Tip. în josul paginei 333:* гла́сь, ѓ є҆ѵаїє є. **18** ко́нец недѣлѣ. **20** сло́во, л҃д.

Variante: 1 miei] *B* mie | ceia hrăniții] *AC* și hrăniți *T* și grași | jungheați] *T* înainte-sŭ pușŭ **2** pristănirǎ] *AC* pristănirǎ să margă *B* pristănirǎ să meargă *T* pristănirǎ, ce să duseră **3** dosădiră lorŭ] *T* dosădiră-i **4** Și auzì] *T1* Auzì *T2* Că auzì amu | mâniè-se] *C* mânii-se *T2* și se mâniè **5** voinicii] *T2* oastea | și pierdură] *ACT1* și pierdù *T2* de pierdù | aceia] *ABCT1* acei, și *T2* aceia, și **6** arseră] *T1* aprinse *T2* arse | grăì] *T1* zise | lui] *T2* săi **6-7** Nunta amu] *T2* Adecă, nunta **7** chemații] *T* iară chemații **8** amu în eșitulŭ drumurelorŭ] *T2* de-aciia pren răspântiile căilorŭ | veți] *T2* să ați **9** răspântii] *C* răspântiia **10** șezândŭ] *AC* șăzândŭ **12** *AC lipsește* un **13** încoace] *T* acicea **14** Legați] *T* Legați-i **15** luați elŭ] *T* luați pre elŭ | aruncați elŭ] *T* aruncați **15-16** în untuneareculŭ] *A* în tuneareculŭ *C* în întuneareculŭ *T* întru întuneareculŭ **17** puțini] *ABC* puțini-sŭ.

prânzulŭ mieu gătiiu, juncii miei și grași înainte-sŭ pușŭ, și totu e gata; veniți la nuntă!» Ei nu pristăniră, ce să duseră unii amu la satele lorŭ, e alții la negoațe. Alții prinseră robii, dosădiră-i și-i uciseră. Auzì împăratulŭ acela, măniè-se și tremease voinicii lui, și pierdù ucigătorii acei, și cetățile lorŭ aprinse. Atunce zise robilorŭ lui: «Nunta amu gata iaste, iară chemații nu fură destoinici. Duceți-vă amu în eșitulŭ drumurelorŭ, și câți veți aflà, chemați-i la nuntă».

(TÂLCŬ) Omŭ și împăratŭ cheamă-se Dumnezeu și tatălŭ, iară ginere fiiulŭ și cuvântulŭ lui; nevasta, beseareca lu (335) Dumnezeu, noi oamenii ce ne chemămŭ | pre numele lu Hristosŭ, iară nunta, arvuna fiiului cătră beseareca și împreunarea, ce dereptŭ ea dumnezeeștiei fire soțiți fumŭ. Iară nunta lucru se cheamă pentru luminarea și dragostea ce are cătră noi Dumnezeu. Însă nu zice nuntă, ce nunte, că multe în multe chipuri beseareci arată cătră fiiulŭ și Dumnezeu împreunare și adunare și tocmeală. Nu întru un chipŭ amu, ce în multe chipure ce e cătră Dumnezeu împreunare și adunare fi-va. Unii amu cu feție și cu curăție neprepusului ginere, lu Hristosŭ, împreună-se, e alții cu bune fapte a mulți și cu lină dăruire, iară alții amu învățândŭ, e alții ascultândŭ; unii amu lucrândŭ, e alții împăcându-se; unii amu îmblândŭ, iară alții deșărtându-se și fără-voroavei dându-se. Unii amu roduri de o sută aducŭ, alții de șasezeci, iară alții de treizeci. Că de oameni iubitoriu e acesta Domnŭ, și multe cărări dat-au noao spre spăsenie, nu una. Nici zice în pilda semințelorŭ că cine nu va face o sută, căzutŭ iaste, ce și șasezeci carii facŭ, spăsì-se-vorŭ; treizeci carii vorŭ aduce rodŭ, spăsenie priimì-vorŭ.

Carii sântŭ cei ce facŭ o sută? Sântŭ ceia ce nu strângŭ avuție și curățiia de feție au iubitŭ. Iară ceia ce-au iubitŭ pre șasezeci, sântŭ ceia ce cu leage viețuescŭ cu muerile-șŭ, și cu mândrie întreagă, și jumătate den avuțiia lorŭ împartŭ. Iară cei ce aducŭ roduri de treizeci, sântŭ cei ce dau den avuțiia lorŭ a treia parte săracilorŭ, și carii nemica rău n'au făcutŭ.

Iară tatălŭ și Dumnezeu grăiaște că feace nuntă fiiului

---

14 *Tip.* пéнтрꙋ.

său, ca să n'aibă a zice Jidovii că se-au lepădatŭ ca un protivitorŭ lu Dumnezeu, de nu vorŭ creade lui. Și tată lorŭ pre acela chemà-lŭ, și li se păreà | o păreare, nepăreare. (336) Unii amu dereptŭ a boilorŭ înjugare, iară alții dereptŭ sate și de mueri, iară alții prinseră robii lui, dosădiră-i și-i uciseră. E robii ce chemà la nuntă, întâii erà cei ce întru venirea Domnului apucară, apostolii, ai doii, după înviere și suire, după aceaia tocmitorii și priimitorii apostolilorŭ și toți învățătorii și păstorii și slujitorii cuvântului. Iară chemații sântŭ Iudeii, că mainte fură aceștea chemați, nu o dată sau de doao ori, ce de multe ori, cu legea și cu prorocii, cumŭ șì Ioannŭ botezătoriulŭ graiiâ-le: «Gătiți calea Domnului, dereapte faceți cărările lui!» Și iară: «Adecă mielulŭ lu Dumnezeu ce luò păcatele lumiei!»

Iară juncii și grăsimea, înmulțimea piștei, iaste darurile sufletești ce sântŭ cinstite mai vârtosŭ de toate ale vremilorŭ, și putredele, cu cuvinte și preaînaltă hrană, cu învățătură dumnezeiască. Iară grăsimea, însușŭ acesta e vițelulŭ hrănitŭ, și dulceața-i vedeare sufletească, că e grasă și preadulce, nu nimoaște și răslăbită. Acea mâncare totŭ bucate sufletești și piște cheamă-se, încă șì în a legiei veache și în a noiei taine. Că cumŭ juncii, așa șì grăsimea. În leagea veache junci arată-se, că dobitocŭ în jărtvă aveà, iară în leagea noao grăsimea, că pite acmu aducemŭ la oltarŭ; și căce e den grâu strânsă, ea se cheamă grasă.

Cheamă amu pre noi Dumnezeu, ca să mâncămŭ a vechiei și a noiei leage dulceața. Și de-aciia, cândŭ vămŭ vedeà cineva spuindŭ aiavea și curatŭ dumnezeeștile cuvinte, vedemŭ aceasta grasă mâncare dândŭ, cândŭ ară îngrășà și să sature proștii, cine învață aiavea și spune dumnezeiasca scriptură.

Satulŭ amu cheamă-se a trupului grije și mândriia iubirei de dulceață, și tru|peasca toată, și a lumiei și a fireei (337) lumiei vătămătură. Că iubirea avuției și iubirea aurului și iubirea de slavă, aceastea iubiră Iudeii, iară nunta împărătească nu grijiră, ce șì pre ceia ce-i chemară ei, dosădiră și-i uciseră. Dereptŭ aceaia șì a lu Dumnezeu mânie luară,

---

27 *Tip.* нóн ѐн   31 *Tip.* скри́пттрѫ.

că răii rău cumplirâ și piiarderei dați fură. Că pre cine cheamă Dumnezeu, nu-i ia nemică a menì cu podoabă să se leapede. «Că cine va iubì», zice, «tatălŭ sau muma mai vârtosŭ de mine, nu iaste mie destoinicŭ». Iară ei nu numai a venì nu vrură, ce și pre ceia ce venise pentru ei uciseră. Dereptŭ aceaia arse cetățile lorŭ Dumnezeu și oști tremease de uciseră ei.

(Evanghelie) *Că auzì amu,* zice, *împăratulŭ acela, și se mâniè și tremease oastea lui, de pierdù ucigătorii aceia, și cetățile lorŭ arse.*

(Tâlcŭ) Aceastea grăì Domnulŭ, de arătă mai nainte ce va fi după patruzeci de ai den a lui suirea, în zilele lu Uespesiianŭ și lu Titŭ vrea să fie. Că spuse aceasta ca cândŭ fu, că înaintea lu Dumnezeu șì ceaia ce va să fie, și încă șì ceaia ce n'au fostŭ, ca cealea ce-sŭ aciia sântŭ. Iară această oastea a lu Dumnezeu, cheamă-se a ceriului voinicame și îngerii ce-sŭ pre munci, și șì aceia înșișŭ Rimleanii ce șì Ierusalimulŭ arseră și ce erà în cetate luară. Că se mâniè, zice, împăratulŭ acela. Că mâniiară pre Dumnezeu și tatălŭ nebunii de ei, că fiiului și lu Dumnezeu nu crezură, ce-lŭ deaderă spre moarte mai vârtosŭ. Și încă nu aciiașŭ după răstignirea lu Hristosŭ au fostŭ prădarea și săparea a Ierusalimului, și a totŭ nărodulŭ iudeescŭ toată pierderea ceaia reaoa, ce după patruzeci de ai, ca să-șŭ arate a lui multa în-lungă-răbdare Dumnezeu. Iară după ce uciseră
(338) întâiulŭ măcenicŭ Ștefanŭ, și după ce uciseră și pre Ia|covŭ, fratele lu Ioannŭ, cu spata, și după ce dosădiră apostolii și-i goniră, atunce chinuirea și piiarderea acelora desfârșitŭ lăsată fu. Și mărturii fost-au acestorŭ ce-au fostŭ mai apoi, ceia ce-au auzitŭ aceaste mainte, de Hristosŭ. Încă au fostŭ viu Ioannŭ bogoslovŭ și alți mulți ce-au fostŭ cu Hristosŭ. Aceștea toți deaca se săvârșiră, cumŭ proroci Dumnezeu și Domnulŭ — că mare e și nespusă e a lui milă — șì aceastea toate le feace, și așa lungă-răbdarea arătă-șŭ. Că încă așteaptă pre nebunii și nemulțemitorii Jidovi să se întoarcă. Că viia sădì, vreame lorŭ deade-le spre lucrare. Robii lui tremease să ia rodulŭ în vreame de strânsoare, iară de

---

9 *Tip.* оу҃|гѫторїи, *îndreptat în* ucigătorii 30 *Tip.* мáинте.

ei fură ucişŭ. Şi tremease alţi robi, şi de aceaia jungheaţi fură. După aceaia tremease fiiulŭ său, şi şì acesta ucisŭ fu. Şi iarăşŭ pre aceia la nuntă chemă-i după învierea lui şi înălţarea în ceriu; şi nici atunce nu vrură să vie. Aşijderea tremease alţi robi; ci şì pre aceia uciseră. De-aciia atunce pierdù pre ei. Răii cu rău i pierdù şi-i chinuì, ca cu o dureare şi boală fără vindecŭ.

Dentr'aceasta să înţeleagemŭ, ca de vorŭ fi şì nescari nevoi ţiindŭ pre noi, cuviinţă ne iaste a face cinste mai vârtosŭ de toate duhovnicilorŭ, şi de tremişii dela Dumnezeu, carii-sŭ tocmiţi spre a noastră sufletească cercetare şi socotire, şi grije a aveà şi a-i àscultà şi a ne plecà, nu să-i rânjimŭ, nici să ne întărâtămŭ spr'inşii, nici a-i urî sau a-i dosădì, nici a-i gonì sau a-i ucide, ca să nu măniemŭ pre Dumnezeu şi daţi să fimŭ piiarderei.

(Evanghelie) *Atunce grăì robilorŭ săi: «Adecă, nunta gata iaste, iară chemaţii nu fură destoinici. Duceţi-vă de-aciia pren răspântiile căilorŭ, şi câţi să aţi aflà, chemaţi-i la nuntă».*

(Tâlcŭ) De ceia ce se vorŭ tâmplà şi uitaţii chemaţi-i, că nu se strâ|mtează beseareca lu Dumnezeu, nici auzimŭ (339) noi să zică acmu că nu va întrà Moaviteanŭ (că nu întră Moaviteanii în beseareca lu Dumnezeu), ce mai vârtosŭ auzimŭ aceasta, de zice «veniţi toţi», unde nu sântŭ Ellini, nici Iudei, nici Varvari, nici Schifini, nici robi, nici slobozi. Şi eşiră robii (ce se zice, apostolii) şi de beseareca limbilorŭ carii sântŭ tocmiţi îngerii, adunară toţi càţi aflară. Şi vinŭ şì până în zioa de astăzi şì hitleanii şì bunii, şi se spodobescŭ taineei şi cu dumnezeeştile daruri îndulcescu-se. Iară pentru să nu numai spre o credinţă să nădăjduiască limbile şi cu leane şi cu negrije să îmble, şì de judecată voroveaşte lorŭ Dumnezeu, şi de viaţă şi de lucrure foarte cu socotinţă face cuvântŭ.

(Evanghelie) *Soaţe,* zice, *«cum ai venitŭ acicea neavândŭ veşminte de nuntă?» Elŭ tăcù. Atunce zise împăratulŭ slugilorŭ: «Legaţi-i lui mânile şi picioarele şi-lŭ luaţi pre elŭ, de-lŭ aruncaţi întru întuneareculŭ de afară».*

(Tâlcŭ) Că chemaţi a fi, şì a ne curăţì den bunătate iaste; iară cine fu chematŭ şi fu îmbrăcatŭ cu veşminte curate, iaste cela ce lăcuiaşte de pururea păzindu-se în curăţie; şi

spre chemare iaste-i cu voe și cu nevoință şi cu vreare. Iară cu spurcate veşminte omulŭ ce întră la nuntă (ce se zice, împărăţiia ceriului), necuratŭ avându-şŭ sufletulŭ, nu i-e puteare. Dereptŭ aceaia se încuè (ce se zice, tăcù), că cine nu are ·ce răspunde, de eluşŭ osânditŭ iaste. Dereptŭ aceaia către neîmputatei şi şì netreabnicei boale și chinuirei şi neîncetatei muncă trasŭ iaste şi osânditŭ, unde e plângerea și scrâşnirea dinţilorŭ. Că munca amu nu fu pentru omulŭ, ce pentru dracii. Iară împărăţiia şi îndulcirea şi neputreda dulceaţă den începutulŭ lumiei gătită fu pentru omulŭ, |
(340) iară noi ne facemŭ înşine pre noişŭ osândiţi munciei. Iară încă mai nainte de îndulcirea nunteei judecă dereptulŭ judecătoriu, ca să se ştie că destoinicii îndulcì-se-vorŭ nunteei, iară nedestoinicii scoşŭ vorŭ fi. Și de fieşŭ-ce lucru, ori osândire, ori dereptare fi-va.

Să auzimŭ amu, câţi dumnezeeştiei taine îndulcitu-neamŭ şi la dumnezeiasca nuntă venit-amŭ, cu lucrure spurcate sufletele îmbrăcate fiindu-ne. Să înțeleagemŭ cu ce chinŭ vorŭ să se muncească care vorŭ fi îmbrăcaţi cu veşminte spurcate. Să ne teamemŭ de tăriia acestui cuvântŭ, să ne cutremurămŭ de oprirea şi de neîncetata osândă a aceştiia. Și nu numai năemniciei să ne nedăjduimŭ, că mulţi sântŭ chemaţi, iară puţinei-sŭ aleşi.

Chemaţi după dulceaţă fumŭ, ce rogu-mă, fraţilorŭ, să fimŭ şi vreriei aleşi, ca să nu ne arătămŭ nedestoinici chemăriei. Nece purtândŭ veşminte spurcate la a despuetoriului masă să îndrăznimŭ, s'amŭ vrea să ne apropiemŭ, nici să ne aflămŭ la dumnezeiasca nuntă veşminte de nuntă neavândŭ, ca să nu zică şi de noi împăratulŭ slugilorŭ: «Legaţi-le lorŭ picioarele şi mânile, de luaţi pre ei şi-i aruncaţi ei întru întuneareculŭ de afară». Dereptŭ aceaia să ne ruşinămŭ chemăriei şi de cela ce ne-au chematŭ la nuntă, ca nimea de noi să nu fie cu veşminte spurcate îmbrăcatŭ, ce să socotimŭ, cineşŭ de noişŭ, înfrâmseţarea sufletului-şŭ său. Că auzitŭ amu, bărbaţilorŭ şi muerilorŭ, şi tinerii şi bătrânii, că nu iaste de trebuinţă noao veşmintele trupului în multe chipure şi de multŭ preţŭ, ce sufletulŭ nostru den

---

25 *Tip.* крі́рїє   27 *Tip.* ᲁдрѫзнимь.

lăuntru să înfrâmseţămŭ. Că până nu vămŭ aveà aceasta, iară acelŭ veşmântŭ nu-lŭ putemŭ aveâ. Că nu e împreună şì sufletulŭ şì trupulŭ să | îmfrâmseţămŭ, că nu iaste împreună dulceţiei şi păcatelorŭ a lucrà şi Hristosŭ a ascultà (341) cumu se-ară cădeà. Ce să părăsimŭ noi aceaste chinuiri reale, şi spurcatele şi ruşinatele veşminte să le lepădămŭ. Carele-sŭ acealea? Iaste curviia şi necurăţiia, pohta păcatelorŭ cealea realele şi asupriciunile, cametele, ce iaste a dooa slujire de idoli. Ce să ne încămătămŭ nevoinţeei de susŭ şi împărăţiia să răpimŭ, ca neputredei dulceţi să ne îndulcimŭ în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru. Că lui se cade slava şi cinstea întru veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a cincisprezecea.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 92.

(Mateiu XXII, 35). *În vreamea aceaia, un învăţătoriu de leage apropiè-se către Isusŭ, ispitiià elŭ şi grăì: (36) „Învăţătoare, care porâncită mai bună iaste în leage?“ (37) Isusŭ zise lui: „Iubeaşte Domnulŭ Dumnezeulŭ tău cu toată inima ta şi cu totŭ sufletulŭ tău şi cu totŭ cugetulŭ tău. (38) Aceasta e întâia şi mai mare porâncită. (39) A doa, în chipulŭ ei: Iubeaşte vecinulŭ tău ca însuţi tine. (40) Spre acealea doao porâncite toată leagea şi prorocii spânzură“. (41) Adunatele fariseilorŭ întrebă Isusŭ, (42) grăì: „Ce se pare voao de Hristosŭ? Al cui fiiu iaste?“ Grăiră lui: „A lu Davidŭ“. (43) Grăì lorŭ Isusŭ: „Cumŭ amu Davidŭ cu duhulŭ Domnului chemà*

13-14 *Titlul slavon:* нѐ, е҃і. єѵⷢ҇лїє, ѿ матѳеа. глáва, ч҃в. **20** *Tip.* а҆чáсте (= aceasta e).

Variante: *Citaţiile din tâlc nu fac parte din evanghelia aceasta, fiind luate din Mateiu XIX, 16-26, versete cari aparţin evangheliei pentru Dumineca a 12-a (pag. 288-289); numai ultima citaţie este luată din Mateiu V, 28.* **15-16** un învăţătoriu de leage] *AC* leage-învăţătoriulŭ **16** *ABC lipseşte* apropiè-se către Isusŭ **18** Iubeaşte] *C* iubeşte | Domnulŭ Dumnezeulŭ] *ABC* Dumnezeu Domnulŭ **19** inima] *B* inema **20** Aceasta] *B* acesta **21** în chipulŭ] *AB* cuviinţă *C* cuviinţa **22** acealea] *ABC* acele **23** întrebă] *ABC* întrebă ei **24** pare voao] *ABC* voao pare **25** Grăiră] *AC* Grăì.

elŭ şi grăiià: (44) Zise Domnulŭ Domnului mieu: şezi de-a dereapta mea, până voiu pune toţi vrăjmaşii tăi perină picioarelorŭ tale? (45) Sau amu Davidŭ cu duhulŭ Domnului elŭ chemà, cumŭ fiiulŭ lui iaste?“ (46) Şi nimea nu putù lui răspunde cuvântŭ, nici cutezà cineva den aceaia zi să întreabe elŭ de-aciia.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 35.

Cei lucrători ce satele omeneşti păzescŭ şi câţi-sŭ de au întru eale grădini cu flori frumoase şi cu bună myro-
(342) sealǎ şi după vreame adună, stăpâni|loru-şŭ sau oaspeţilorŭ iubiţi cu dragŭ aducu-le, iară ei cu bucurie le priimescŭ şi mulţemită lucrătorilorŭ dau-le. Iară altŭ nemică den flori nu priimescŭ, numai întru neşchită vedeare îndulcescu-se şi miroseală dentr'însele mirosescŭ. Iară noi, lucrătorii şi învăţătorii sufleteşti, cei ce de pururea înfluritoarea sfintei evanghelie amŭ luatŭ şi a o păzì datori fiindŭ, nu numai întru o vreame a anului florile primăveriei, cealea ce pre iuşorŭ veştejescŭ, aducemŭ oaspeţilorŭ noştri ceia bunii şi iubiţii şi feciorilorŭ depre Dumnezeu, ce cuvinte sufleteşti şi învăţătură şi dojană în toată vreamea cu frâmseţi şi cu folosuri, ca dentru o grădină şi dentr'un rai ce de pururea înflureaşte, florile ce-sŭ de pururea vieţuitoare ale sfinteei evanghelie strângândŭ aducemŭ, spre buna miroseală a spăseniei sufletelorŭ noastre. Deci cu bucurie de-aciia, fraţilorŭ, să priimimŭ aceastea, şi cu miroseala şi cu buna miroseniia a duhului sfântŭ împuţiciunea ceaia reaoa a păcatelorŭ den sufletele noastre să gonimŭ şi curaţi să fimŭ, şi beseareci lu Dumnezeu fi-vămŭ şi sălaşuri dulceţiei lui.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia,* zice, *un tânărŭ oarecine vine cătră Isusŭ şi zise lui: «Învăţătoare dulce, ce să facŭ ca să aibŭ*

---

8 слово, л҃є 11 *Tip. în josul paginei 341:* гласъ ѕ҃ єѵлїє л҃, 16 ѿфлꙋри-тоа | арѣ 26 *Tip.* прїимь.

Variante: 2 vrăjmaşii] *ABC* dracii 4 fiiulŭ lui] ***ABC*** **alŭ** Domnului | nimea] *C* nimenea 5 nici] *AC* nece | cineva] ***AC*** **cine.**

viața veacilorŭ?» Elŭ zise lui: «Ce mă grăești dulce? Nimea nu e dulce, numai unulŭ Dumnezeu».

(Tâlcŭ) Tânărulŭ acesta, nu ca să ispitească vine cătră Isusŭ, nici socotiià aceaia, ce întrebà să înțeleagă, că-i părea că alte porânci sântŭ mai mari, mai vârtosŭ decâtŭ ale legiei, de-i vorŭ puteà mai ajutà lui la viața veacilorŭ. Iară Hristosŭ zise lui: «Ce mă grăeşti dulce? Nimea nu e dulce, numai unulŭ Dumnezeu». E amu zice ca unulŭ de învățătoriu: «De mă chemi dulce, rău grăeşti», că nimea nu e | den oameni pre adevărŭ dulce, împreună că şi pre iuşorŭ (343) oamenii pleacă-se den bine spre rău, că împreună şì oamenii ce se premenescŭ către dumnezeiasca dulceață, hitlenie mai vârtosŭ şi zloabă pare-le-se a fi.

(Evanghelie) *«Iară de veri să întri întru viață, păzeaşte porâncile». Grăì lui: «Carele?» Isusŭ zise lui: «Nu ucide, nu preacurvì, nu furà, nu mărturisì strâmbŭ, cinsteaşte tată-tău şi muma, şi iubeaşte vecinulŭ tău ca însuți pre tine».*

(Tâlcŭ) La ale legiei porânci tremease pre celŭ legiuitoriu ce întrebă pre Domnulŭ, ca să n'aibă a grăì Jidovii că treace leagea.

(Evanghelie) *Grăì lui: «Aceastea toate păzit-amŭ den tinereațele meale. Ce încă-mi lipseaşte?»*

(Tâlcŭ) De vrea fi păzitŭ porâncile acestŭ tânărŭ, cumŭ zise, mare lucru fi-vrea ştiutŭ c'au isprăvitŭ. Unii amu, ca un mărețŭ şi ca un trufaşŭ părea-le acesta. Cumŭ amu isprăvit-au de să iubească vecinulŭ, cândŭ acesta erà bogatŭ, iară vecinulŭ săracŭ? Că nimea nu e să iubească vecinulŭ ca şì pre eluşŭ, că va să fie mai bogatŭ decâtŭ vecinu-său. (Că toți oamenii vecini cheamă-se.) Unii le pare că aşa zise tânărulŭ: «Fi-m-va amu, că toate acealea păzit-amŭ, Doamne? Au ce-mi încă-mi lipseaşte, de nu-mi ajunge?»

(Evanghelie) *Şi zise lui Isusŭ: «De veri să fii desfârşitŭ, pasă şi vinde avuțiia ta şi dă mişeilorŭ, şi să priimeşti avuție la ceriu, şi vino după mine». Auzì tânărulŭ cuvântulŭ, şi se duse oscârbitŭ; erà de aveà avuție multă.*

(Tâlcŭ) «De veri să fii desfârşitŭ, o tânărule» (ce se zice, alŭ mieu să fii şi creştinŭ adevărŭ) grăì Domnulŭ, «pasă şi

---

17 *Tip.* вечи́нꙋлꙋ.

vinde avuţiia ta şi o dă aciia toată împreună şi nu ţineà nemunuia, ca de pururea milostenie să faci». Nu zise amu: «Dă-o mişeilorŭ», ce «o dă cu o dată» descoapere, derep'ce amu că sântŭ unii de miluescŭ amu, iară cu de toate spurcăciu-
(344) nile şi realele viaţa împlută le iaste. | Şi dereptŭ aceaia grăì Hristosŭ: «Vino de pasă după mine» (ce se zice, ca şì de alalte bunătăţi, de toate să aibi). Iară elu se întristă deaca auzì aceasta, că jăluiià amu ce i erà adâncŭ pământulŭ inimiei lui cătră sămânţa învăţăturiei, însă mărăcinii bogăţiei şi grijiei necà-lŭ pre elŭ. Că erà, zice, de aveà avuţie multă. Că cine are strânsoare şi avuţie puţină, nu iaste aşa prinsŭ şi ţinutŭ de aceaia, iară cine va fi întru multă avuţie şi în strânsoare, cu mai mare legătură fi-va şi mai tare. Derep'ce amu că cătră bogatulŭ şi iubitoriulu de aurŭ grăiià Hristosŭ, că dereptŭ aceaia zise lui că «ai a luà comoară la ceriu». Că cine iubeaşte pre cinevaşŭ, aceluia caută şì pre voe să-i facă şi-lŭ aude, că zice: «Cine de carele va fi biruitŭ, aceluia-i şì slujaşte».

(Evanghelie) *Iară Isusŭ zise ucenicilorŭ săi: «Adevărŭ grăescŭ voao că nu e pre lesne să între bogatu'n împărăţiia ceriului. Iară grăescŭ voao că mai lesne i iaste cămileei pren lăuntrulŭ urechilorŭ acului a treace, decâtŭ bogatulŭ în împărăţiia lu Dumnezeu să între».*

(Tâlcŭ) Că până iaste ţinutŭ bogatulŭ de bogăţie şi însuşŭ elŭ are multŭ, şi de n'au nici o nevoe de alţii, n'au a întrà întru împărăţiia lu Dumnezeu. Iară cândŭ va lepădà totŭ dela sineşŭ, atunce bogatŭ iaste şi de-aciia are a întrà. Că erà bogatŭ şì Avraamŭ, ce nu-lŭ vătămă bogăţiia, sau pre Iovŭ, sau pre Iacovŭ, şi alţi în chipulŭ acelora, ce mai vârtosu-i folosì, derep'ce că numai câtu le trebuiià şi le erà destulŭ ţineà, de-aciia alaltŭ da fiecarele cui trebuiià, şi aşa se-au spăsitŭ. Că nu vatămă amu bogăţiia, ce pohta şi grija bogăţiei. Că mulţi amu den bogăţie folosŭ aflară, că o băgară în maţele mişeilorŭ. Ce nu iaste puteare celui ce are multŭ să între în împărăţiia ceriului, cumŭ şì cămilei nu i-e puteare pren lăuntrulŭ urechilorŭ acului. (Însă cămila nu o
(345) grăiaşte dobi | tocŭ, ce funea ceaia groasa ce iaste în corabie,

---

13 *Tip.* стрѫсоаре 21 *Tip.* грѫлскѫ.

de leagă cătuşile ceale de fierŭ ce întărescŭ corabiia.) Mainte, nu pre iuşorŭ zise Domnulŭ, de-aciia şi neputinţă puse înainte, că nu e să între bogatulŭ în împărăţiia lu Dumnezeu. Şi pentru acela e şì certarea şi cuvântulŭ.

Iară de iaste aşa neputeare şi nu e pre iuşorŭ bogatului acolo să între, cu câtŭ mai vârtosŭ camatniculŭ şi răpitoriulŭ şi obiditoriulŭ? Că să amu cela ce nu-ş va să-şŭ împarţă avuţiia lui, iaste-i vătămătură a întrà în împărăţie, dară încă ceia ce pradă alŭ striinilorŭ şi adună cu nedereptŭ? Iani socoteaşte şi înţeleage câtŭ focŭ nestinsŭ adună-şŭ asupră, ori să iaste săracŭ, ori bogatŭ, celŭ ce a striinului pohteaşte?

(Evanghelie) *Auziră ucenicii lui, mirară-se foarte grăindŭ: «Cine poate să se spăsească?» Căută Isusŭ, zise lorŭ: «Den omŭ aceasta nu e puteare, dela Dumnezeu toată putearea e».*

(Tâlcŭ) Milostivi erà şi de oameni iubitori ucenicii, şi întrebară nu de ei, ce pentru toţi oamenii. Iară Domnulŭ învaţă că nu e den a noastră neputinţă să se adaugă spăseniia, ce den dumnezeiasca tărie şi bunătate. Că cine va înceape a nu luà camătă şi a nu asuprì, elŭ are a se îndemnà mai multŭ a împărţì, şi de unde va înceape dentr'aceaia a se deşertà şi a împărţì, den nevoe încă eşì, şi aşa cu dulceaţă spodobitŭ fi-va cu ajutoriulŭ lu Dumnezeu. Că cine e cu nărocŭ rău şi neputinciosŭ, de-i va ajutà Dumnezeu, iară elŭ va fi cu puteare. Că cumŭ ştie dulceaţa lui şi mila-i şi miluirea-i lui, elŭ unulŭ grijaşte, ca un ziditoriu şi făcătoriu, de spăseniia noastră. Şi de vămŭ mearge cătr'însulŭ cu totŭ sufletulŭ şi ne vămŭ rugà, ajutoriu vomŭ aflà, şi neputearea cu puteare fi-va noao, cu vrearea lui şi cu ajutoriulŭ lui.

Aceastea toate înţelegându-le, fraţilorŭ, şì a Domnului judecată să o pomeniţi de pururea, ce grăiaşte că nu i-iaste puteare bogatului | să între în împărăţiia ceriului. Să fugimŭ (346)
amu de chinulŭ şi de pohta bogăţiei, să ne învăţămŭ a râvnì pohteei ceiia ce se cuvine. Nu înfrâmseţate ziduri a aveà şi case de multŭ preţŭ şi de multŭ venitŭ alŭ satelorŭ, nici luminaţilorŭ domni şi celorŭ cu bogăţiia multă să ne închipuimŭ, ce celorŭ ce multă îndrăznire cătră Dumnezeu au, acestora să râvnimŭ, şi celorŭ ce-au lăsatŭ totŭ şi după

3 *Tip.* кън8е ꙟнтре.

Hristosŭ au mersŭ. Mai vârtosŭ acestuiaşŭ însuşŭ, fiiului lu Dumnezeu, ce n'au avutŭ unde nici capulŭ să-şŭ aciuo, acestuia şi robilorŭ lui râvnitori să fimŭ, şi multeei şi nespuseei bogăţiei a lui să jeluimŭ întru inimile noastre, pentru a noastră nădeajde şi credinţă. Nu scârbiţi să fimŭ a ne a vinde avuţiia, cumu ne e zisŭ, şi a da mişeilorŭ, ce mai vârtosŭ să ne bucurămŭ auzindŭ aceasta şi să sfârşimŭ cu usârdie şi cu bună înţelepţie. Cătră aceastea să nu nici curvimŭ, nice să nu ucidemŭ, să nu mărturisimŭ strâmbŭ, şi, după scriptura legiei, mai multŭ să nu mai căutămŭ cu hitlenie, nici cu chipzuială hitleană, spre bunătatea striinului.

(Evanghelie) *Că cine va căutà spre muiare spre pohta ei,* zice Domnulŭ că *curveaşte cu ea întru inema lui.*

(Tâlcŭ) Să nu ne mâniemŭ pre niminea, că cine se mânie spre fratele său, vinovatŭ iaste judecatei. Să nu răpimŭ a strinilorŭ, nici alŭ-său de cine va fi luatŭ să nu întrebămŭ, că zice: «Cine de ce-ţi va luà, nu întrebà!» Să nu mărturisimŭ minciună, nici să grăimŭ cuvinte deşarte, nici să ţinemŭ cuiva simbriia lui, că cine ţine simbriia năemnicului, ca şì cela ce varsă sânge judecă-se. Să cinstimŭ tatălŭ şi muma, şi mândrii păstori şi părinţii şi învăţătorii, ce dentr'înşii luomŭ duhulŭ ce e după naştere, şi dereapte slăvite cuvinte şi creştinătăţiei învăţămu-ne. Şi să nu ne lepădămŭ, nici să uitămŭ cea slavă
(347) a ne|putredei viaţă şi adeverita bunătate ce va să fie, că ceastă lume ce stă, ea ne minte în toate zilele. Să nu ne ascultămŭ pre noişŭ că iaste pre adevărŭ, ce ca o nemică să o uitămŭ şi ca o trecătoare, şi ceaia ce va să fie să păzimŭ. Şi necuvioasa şi ce nu se cuvine să nu lucrămŭ, pentru care toată lumea nu caută Dumnezeu, nice judecata ce va să fie cu plată.

Să ne teamemŭ, fraţilorŭ, şi să ne ferimŭ de toate realele şi de nedereptate şi de păcate, şi Dumnezeu să proslăvimŭ, cineşŭ cu ale luişŭ făpturi, şi pre părinţi ce ne-au născutŭ să-i cinstimŭ, şi în Domnulŭ să-i ascultămŭ pre ei, şi den ce avămŭ cu de ce le trebuiaşte să le împărţimŭ, că aceasta iaste pre ogoadă lu Dumnezeu, că zice: «Cinsteaşte tată-tău şi muma, ca bine să fie ţie, şi veri fi în ai mulţi pre pământŭ, şi la ceriu dobândì-veri viaţa veacilorŭ. Iubeaşte vecinulŭ tău ca însuţi pre tine; împarţi avuţiia ta

mişeilorŭ, şi aşa veri aveà comoară întru împărăţiia ceaia de susŭ». Să meargemŭ după urma ucenicilorŭ şi apostolilorŭ Domnului, lu Hristosŭ, plecându-ne întru toate ziselorŭ şi învăţăturiei. Să râvnimŭ buneei şi dulciei cale şi viaţa sfinţilorŭ părinţilorŭ şi a învăţătorilorŭ noştri, ca cu toţi sfinţii şi cu derepţii să ne spodobimŭ să ne împreunămŭ, şi de acea neputredă şi nespusă dulceaţă să ne îndulcimŭ, cu dulceaţa adeveritului Dumnezeu şi mântuitoriulŭ nostru, Isusŭ Hristosŭ, cu nusulŭ tatălŭ împreună şi sfântulŭ duhŭ. Slavă şi cinste întru veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a şasesprezecea.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 105.

(Mateiu XXV, 14). *Zise Domnulŭ pilda aceasta, omŭ neştine ce se duse de chemă ai lui robi şi deade lorŭ avuţiia lui. (15) Unuia amu deade cinci talanţi, altuia doi, altuia unulŭ, cineşŭ împrotiva sileei lui, şi se duse | de-aciia. (16) Mearse cela ce luò cei cinci talanţi, lucră* (348)
cu nuşii şi făcù alţi cinci talanţi. (17) Aşa şi cela cu cei doi, dobândì alţi doi. (18) E cela ce luò unulŭ, duse-se de săpă în pământŭ şi ascunse argintulŭ domnului lui. (19) După multă vreame vine domnulŭ robilorŭ acelorŭ, şi să se întreabe cu nuşii de cuvinte. (20) Şi se apropiè cela ce priimì cei cinci talanţi, grăì: „Doamne, cinci talanţi datu-mi-i-ai, adecă, alţi cinci talanţi dobândit-amŭ

11-12 *Titlul slavon:* нед҇ѣлѧ, ѕ҃i. єѵ҃аліе, ѿ мáтѳеа. глáва, р҃є҃. **16** *Tip. în josul paginei 347:* глáсъ, з҃ єѵ҃аліе є҃. **24** *Tip.* дáтѹмїєн.

Variante: 13 Omŭ] *T* Un omŭ **14** ce se duse de chemă] *T* duse-se și chemă **15** lui] *T* sa | Unuia] *T* Și unuia | talanți] *A* somi *C* galbeni **16** altuia] *T* e altuia | cineşŭ] *T* cuișŭ | sileei] *B* silei *T* tăriei **17** de-aciia] *ABC* aciia | cela ce] *AC* de *T* celŭ ce | *T lipsește* cei | talanți] *A* somi *C* galbeni **18** cu nușii] *A* cu nuși | talanți] *A* somi *C* galbeni **18-19** Așa și cela cu cei doi, dobândì alți doi] *T* Așijderea și celŭ cu doi **19** E] *T* Iară | luò] *AC* priimì *T* luase | duse-se] *T* mearse **20** lui] *T* său **21** După] *T* Iară după | acelorŭ] *T* acelora **22** să se întreabe cu nușii de cuvinte] *T* făcù cu nușii samă | apropiè] *C* apropiià **23, 23-24** talanți] *A* somi *C* galbeni.

cu ei". (21) Zise lui domnulŭ lui: „Bunŭ robŭ și dulce credinciosŭ, spre puținŭ fuseși credinciosŭ, spre multu te voiu pune. Pasă în bucuriia domnului tău!" (22) Mearse și cela ce priimì doi talanți, zise: „Doamne, doi talanți dedeși-mi, și alți doi talanți dobândiiu cu ei". (23) Zise lui domnulŭ lui: „Bună slugă și dulce credinciosŭ, spre puținŭ fuseși credinciosŭ, spre multu te voiu pune. Pasă în bucuriia domnului tău!" (24) Mearse și cela ce priimì un talantŭ, zise: „Doamne, știià-te că rău omŭ ești; seaceri de unde n'ai semănatŭ, și aduni de unde n'ai răsipitŭ. (25) Și mă temuiu, dușu-mă de ascunșŭ talantulŭ tău în pământŭ; și adecă, alŭ tău!" (26) Răspunse lui domnulŭ, zise lui: „Hitleanŭ robŭ și leanivŭ, știiai-mă că rău omŭ sântŭ: seacerŭ de unde n'amŭ semănatŭ, și adunŭ de unde n'amŭ răsipitŭ. (27) Cuveniià-ți-se ție să dai argintulŭ mieu târgarilorŭ, și să viiu, să-mi fiu luatŭ alŭ mieu cu asupră. (28) Luați amu dela elŭ talantulŭ și dați celuia ce are zeace talanți! (29) Avutulŭ amu, da-i-se-va și i se va preaizbândi, iară dela neavutulŭ și ce i pare că are, luà-se-va dela elŭ. (30) Și ponetreabniculŭ robŭ aruncați-lŭ întru întuneareculŭ de afară; aciia va fi plângere și scrâșnire dinților"̆. Aceaia grăindŭ glăsì: |
(349) *„Cine are urechi de auzire, să auză!"*

Sfârșitul Duminecii.

---

22 *Tip.* грькидк 24 кóнецк недѣлѣ.

Variante: 1 Zise] *C* Zice | și dulce] *AC* dulce și *T* dulce **2** multu] *C* multŭ **4** talanți] *A* somi *C* galbeni **5** dobândiiu] *T* dobândii **6** credinciosŭ] *C* credenciosŭ **7** multu] *C* multŭ **9** talantŭ] *A* somŭ *C* galbenŭ **11** ascunșŭ] *AC* ascunșu | talantulŭ] *A* somulŭ *C* galbenulŭ **12** adecă, alŭ] *B* aducă al | alŭ tău] *AC* ai lui | Răspunse] *B* Răspuse **13** leànivŭ] *C* lenivŭ | *ABC lipsește* omŭ **15** Cuveniià-] *ABC* Cuvine- **15-16** argintulŭ] *T* argintu **16-17** alŭ mieu] *AC* al miu **17** talantulŭ] *A* somulŭ *C* galbenulŭ **18** talanți] *A* somi *C* galbeni | da-i-se-va] *A* dase-va **19** *AC lipsește* va | iară] *AC* e | *AC lipsește* și **20** are, luà-se-va] *A* luatж va fi *C* luatк fi-va | ponetreabniculŭ] *A* nepotreabnicŭ *B* nepotreabniculŭ *C* nepotreabnică *T* netreabniculŭ **21** întuneareculŭ] *B* untuneareculŭ | afară] *T* fară **22** scrâșnire] *T* scrâșnirea | dinților] *C* denților.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 36.

Ce e den învăţătură folosŭ strânge oamenilorŭ Domnulŭ nostru şi Dumnezeu; în multe năravuri şi în multe chipuri, cuvântŭ întru evanghelie de multe ori face. Că aorea aiavea au grăitŭ, iară aorea în pildă, şi aorea cu măestrìi şi cu certare învăţà. Făcù aceasta, ca mintea ascultătorilorŭ să o rădice, şi înainte să pue lucruri şì mai cinstite, şi de-a aducerea aminte de ce-au grăitŭ, să le bage în sufletŭ ascultătorilorŭ, de pururea să lăcuiască. Că cu pilda amu mai aiavea şi mai curată învăţătură face, şi lenivoşii şi zăcătorii rădică-i mai vârtosŭ spre ascultare. Iaste cuvântulŭ acesta înainte de grăiaşte aşa:

(Evanghelie) *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Un omŭ neştine duse-se şi chemă ai lui robi, şi deade lorŭ avuţiia sa. Şi unuia amu deade cinci talanţi, altuia doi, e altuia unulŭ, cuişŭ împrotiva tăriei lui, şi se duse de-aciia. Mearse celŭ ce luò cinci talanţi, lucră cu nuşii şi făcù alţi cinci talanţi. Aşijderea şì celŭ cu doi. Iară cela ce luase unulŭ, mearse de săpă în pământŭ şi ascunse argintulŭ domnului său. Iară după multă vreame vine domnulŭ robilorŭ acelora şi făcù cu nuşii samă.*

(Tâlcŭ) Vru Dumnezeu şi Domnulŭ nostru, Isusŭ Hristosŭ, să arate de năprasna a lui a dooa venire, de pune înainte această pildă. Şi zise mai nainte: «Preveghеaţi, că nu ştiţi zioa, nici ceasulŭ, în care va venì fiiulŭ omenescŭ». Însă alătură şì aceasta, de grăì că ca un omŭ ce se duce, aşa şì Domnulŭ amu cheamă ai lui robi. Şi deade lorŭ avuţiia sa, şi aşa feace. Iară ducerea se grăiaşte ce fu dereptŭ noi omŭ Hristosŭ. Iară pentru multa răbdare a lui, | nu aciiaşŭ (350) întreabă de lucrulŭ fieşŭ-cărui de noi, ce pesteaşte şi aşteaptă.

Ducerea grăiaşte-se ce e, după sfânta învierea, la ceriu suirea lui, cândŭ şi deade ucenicilorŭ a ceriului şi dumnezeiasca taină. Iară robii lui sântŭ ai beseareciei învăţători (ce se zice arhiereii, preuţii, diaconii) încredinţaţi cuvântului întru slujbă, şi dulceaţa duhului carii au luatŭ, unii amu mai multŭ, alţii mai puţinŭ. «Că împărţirea darurilorŭ sântŭ», cumŭ grăiaşte dumnezeesculŭ apostolŭ, «acestaşŭ duhŭ iaste de

---

2 слóво, л҃ѕ. 16 *Tip.* тáлаци 33 *Tip.* ѫвъ́цѫтѹри

împărţirea slujbelorŭ; acestuiaşŭ Domnŭ împărţirea lucrurilorŭ sântŭ; acestaşŭ Dumnezeu lucrează cu firea întru toţi de toate. Că fieşŭ-căruişŭ dă-se arătarea duhului sfântŭ spre folosŭ. Unuia amu duhulŭ datu i-e cu cuvântŭ de mândrie, altuia de cuvântŭ cu înţelegătură dentr'acelaşŭ duhŭ, altuia credinţa dentr'acelaşŭ duhŭ, altuia darŭ de vindecare dentr'acela duhŭ, altuia ciude a face, altuia prorocitura, altuia duhuri a gonì, altuia în multe limbi a înţeleage. Toate acealea lucrează într'una, şi acelaşŭ duhŭ împarte usebi, spre puteri, cuişŭ cum va elŭ».

Şi iară: «Voi seţi trupulŭ lu Hristosŭ şi noduri den parte-i, carii puse Dumnezeu în beseareca lui: întâi apostolii, ai doilea prorocii, ai treilea învăţătorii, după aceaia ceia ce facŭ ciudă, de-aciia darulŭ de vindecare, ajutătoriia, ceia ce domnescŭ, ceia ce în multe limbi înţelegŭ. Au doară sântŭ ci toţi apostoli? Au doară sântŭ toţi proroci? Au doară toţi sântŭ învăţători? Au doară sântŭ toţi ciude făcândŭ? Au doară toţi darŭ au de vindecare? Au doară toţi grăescŭ în multe limbi? Au doară toţi spunŭ?» Ce cineşŭ împrotiva tăriei lui, priimescŭ darŭ (ce se zice, pre măsura credinţeei şi curăţiei). Că ce vasŭ amu vămŭ da noi lu Dumnezeu, |
(351) într'acelaş va băgà bunătatea sa. E să vămŭ da vasŭ micŭ, puţineà bunătate priimì-vămŭ; iară de vămŭ da vasŭ mare, multŭ vămŭ priimì. Că cela ce luò cinci talánţi, aciiaşŭ mearse de lucră alţi cinci talanţi.

Adevărŭ amu îndrăznirea robului acestuia dulce e şi lăudată, derep'ce că nu se lenì, ce aciiaşŭ lucră, de plătì ce luase. Că cine nu-şŭ caută numai luişŭ folosŭ, sau numai de eluşŭ cuvântŭ să aibă, sau bogăţie, sau tărie dela împăratulŭ, sau dela altulŭ, fieşŭ-cu-ce tărie şi mândrie, ce şi altora va să folosească, acesta amu iaste de-şŭ plăteaşte ce e dată lui bunătate. Iară cela ce îngroapă talantulŭ, iaste cela ce numai de alŭ lui folosŭ grijaşte-se, iară de spăseniia altora nici un cuvântŭ nu face. Dereptŭ aceaia şi osânditŭ va fi acela, c'au ascunsŭ întru elŭ bunătatea ce-au luatŭ dela Dumnezeu. Deci şi noi, de vămŭ vedeà cineva limpezitŭ şi omŭ meşterŭ negoaţelorŭ şi precupiei şi hitleniei, şi spre ale

4 *Tip.* ѡ҆ѵ́ѕнⷶ 17 *Tip.* дѻ̀ | а̀рж 24 *Tip.* .ѣ̀ж (*pentru* Că).

pământului lucrure schimbându-șŭ mintea, să înțeleagemŭ pre acela c'au îngrupatŭ talantulŭ în pământŭ (ce se zice, că spre ale pământului lucrure întorsu-se-au, nici un folosŭ avândŭ).

Iară după multă vreame vine Domnulŭ ce-șŭ dedease argintulŭ, sau cuvântulŭ său. Că argintulŭ lămuritŭ iaste cuvântulŭ lu Dumnezeu sau, mai vârtosŭ de toate bunătățile, șì darulŭ; argintulŭ amu cheamă-se frâmseațe, și preaslăvitu-lŭ face cine-lŭ are elŭ. Și face cuvântŭ Dumnezeu de'ntreabă, și cuvântŭ face cătră cei ce-au luatŭ, ca și plata să-șŭ ia de fiecare de ei cu mai multŭ adausŭ și dobândă. Dereptŭ aceaia toți carei au luatŭ bunătate, datoriu iaste să se nevoiască să-lŭ înduiaze, că îndoirea iaste ce e cătră vecinŭ folosulŭ. Sau vecinulŭ să se nevoiască | să înveațe, sau într'altŭ chipŭ să-lŭ folosească, (352)
încă nu-l va folosì pre acela atâta, câtŭ folosŭ de multŭ va dobândì luișŭ. Că și mai mare dobândă priimì-va.

(Evanghelie) *Și se apropiè cela ce priimì cei cinci talanți, grăì: «Doamne, cinci talanți datu-mi-i-ai, adecă, alți cinci talanți dobândit-amŭ cu ei». Zise lui domnulŭ lui: «Bunŭ robŭ, dulce credinciosŭ, spre puținŭ fuseși credinciosŭ, spre multu te voiu pune. Pasă în bucuriia domnului tău!» Mearse și cela ce priimì doi talanți, zise: «Doamne, doi talanți dedeși-mi, și alți doi talanți dobândii cu ei». Zise lui domnulŭ lui: «Bună slugă și dulce credinciosŭ, spre puținŭ fuseși credinciosŭ, spre multu te voiu pune. Pasă în bucuriia domnului tău!» Mearse și cela ce priimì un talantŭ, zise: «Doamne, știià-te că rău omŭ ești: seaceri de unde n'ai semănatŭ, și aduni de unde n'ai răsipitŭ. Și mă temuiu, dușu-mă de ascunșŭ talantulŭ tău în pământŭ; și adecă, alŭ tău!» Răspunse lui domnulŭ, zise lui: «Hitleanŭ robŭ și leanivŭ, știiai-mă că rău omŭ sântŭ: seacerŭ de unde n'amŭ semănatŭ, și adunŭ de unde n'amŭ răsipitŭ. Cuveniià-ți-se ție să dai argintu mieu târgarilorŭ, și să viu, să-mi fiu luatŭ alŭ mieu cu asupră. Luați amu dela elŭ talantulŭ și dați celuia ce are zeace talanți!» Avutulŭ amu, da-i-se-va și i se va prea izbândì, iară dela neavutulŭ și ce i pare că are, luà-se-va dela elŭ. Și netreabniculŭ robŭ aruncați-lŭ întru întuneareculŭ de fară. Aciia va fi plângere și scrâșnirea dinților ŭ.*

4-5 *Tip.* ӑцрннтѹлъ 8 *Tip.* дѹмнезѹ 14 *Tip.* ӑчѣле 23 *Tip.* фоѹсеши кредннчос 33 *Tip.* дѧнсеа.

(Tâlcŭ) Cei robi ce se nevoiră şi dobândiră cu ce le dedease, lăudaţi fură de Dumnezeu. Şi priimireei amândoi spodobiră-se, şì cela ce luò cinci talanţi, şi cela ce luò doi, aceaiaşŭ auzire spodobiră-se dela Dumnezeu: «Dulce robŭ şi credinciosŭ | (353) voiu pune. Pasă în bucuriia domnului tău». «Dulcele» acicea să ştiţi, să-lŭ înţeleagemŭ: cela ce are răspunsŭ bunŭ şi cu dragŭ şi-şŭ tinde a sa dulceaţă fără de pizmă vecinilorŭ. Că aceia spre puţinŭ arătară-se credincioşi, iară spre multŭ puşŭ fură de Dumnezeu. Nu ca ceia ce se-au spodobitŭ darului de acicea, că ca o nemică sântŭ aceastea cătră cealea dulceţi ce vorŭ să fie. Că bucuriia lu Dumnezeu, neîncetată i-e veseliia, şi fericirea-i de pururea lăcuitoare, ceaia ce are Dumnezeu de se veseleaşte de lucrure-şŭ, şi cu acea veselie veselescu-se sfinţii, de se veselescŭ de lucrurile loruşŭ, cumŭ şi păcătoşii scârbescu-se de ale loruşŭ lucrure şi se căescŭ. Însă Domnulu se bucură de bogăţie ce au sfinţii, că cei ce iau cinci talanţi şi cei ce iau doi, unii dulceţi şi unii cinste spodobescu-se. Iară cândŭ să va luà cineva şì mai puţinŭ, iară de ce i-e datŭ lui să iaste şi mai micŭ, şi-l va tocmì bine, întocma va priimì cinstea ca şì ceia ce se-au spodobitŭ a tocmì lucrulŭ cela mai marele şi mai multulŭ. Că cine ce-au luatŭ, după aceaia şì grije desfârşitŭ are să isprăvească. Macară să sântŭ şi în multe chipuri daruri, iară cinstea le iaste întocma, derep'ce că şì nevoinţa acestora întocma iaste, că fieşŭ-care de ei ce-au luatŭ ei au înmulţitŭ.

Sau iară, şì aimintrea a zice, să sântŭ întocma amu lăudaţi şi întocma aduşŭ, în multe chipuri de plate spodobescu-se, după seama dobândeei. Că alţii sântŭ robi cu bună înţelepţie ca şì aceia, şi acelora spodobescu-se; iară celŭ robŭ hitleanŭ şi lenivosŭ, aimintrea răspunse, şi, împrotiva hitleniei lui, iute menì pre despuitoriulŭ, cumŭ şì acmu a mulţi den învăţători grăescŭ că iaste iute a căutà den omŭ ascultare, ce cui n'au făcutŭ Dumnezeu ascultare, nice-au (354) semănatŭ lorŭ | bună plecare. Aceasta[1] arată, că seaceri de unde n'ai semănatŭ, ce se zice: cui n'ai semănatŭ bună plecare, dela acela strângi bună plecare.

Zicândŭ amu robulŭ despuetoriului că e iute, pre eluşi

---

1 *Tip.* дедѣде.

se osândeaşte, derep'ce amu că de unde erà iute, mai vârtosŭ erà elŭ datoriu să poarte grijă, căce aveà elŭ domnŭ iute şi mâniosŭ. Şi deaca adună elŭ den avuţiia altuia, cu câtŭ mai vârtosŭ de a sa are a'ntrebà? De unde ţi se cădeà a înmulţì şì ţie ce-ai luatŭ, ome, şi a face ucenici. Şì dela ei ară fi cerşutŭ despuitoriulŭ datoriia, că târgarii cheamă-i ucenici, că şi au, ispitindŭ şi fără de ispită, arată, cuvântŭ. Iară cu asupră, ce ceare dela ucenini arătarea lucrului, iaste, că şì uceniculŭ ce priimeaşte dela dascalulŭ său, are şì elŭ, şi dă altuia cuvântŭ desăvârşitŭ, ca să ia cu aceaia mai multŭ (ce se zice, lucru bunŭ). Iară dela hitleanulŭ robŭ, elu se ia, darulŭ. Că cine-au luatŭ vreun darŭ să folosească pre alalţii, şi nu grijaşte şi de folosulŭ alăltorŭ, ce numai de alŭ lui grijaşte şi face, acela-şŭ piiarde cât au luatŭ. Iară cela ce va face mai multă nevoinţă şi dobândă cu ce-au luatŭ dela Dumnezeu, şì mai multŭ darŭ luà-va dela elŭ. Că cela ce se va nevoì şi va aveà grije, mai multă fi-i-va bunătatea şi mai cu destulŭ. Iară dela cela ce nu are nevoinţă să se nevoiască, şì darulŭ ce i se pare că are, luà-se-va dela elŭ. Că cine nu are nevoinţă, nice lucrează să mai dobândească cătră ce-au luatŭ, acela n'are darŭ; ce-i pare numai că are, iară cu leanea elu l-au întunecatŭ.

Dereptŭ aceaia şì noi, fraţilorŭ, să nu ne lenimŭ, nici să părăsimŭ a lucrà noao bine, ce cu mai asupră să facemŭ aceasta, cineşŭ cu slujba sa. Şi darurile ce-amŭ luatŭ dela Dumnezeu să nu le ascundemŭ, şi, | numai de alŭ nostruşŭ (355)
folosŭ grijindu-ne, să îngrupămŭ acesta întru noişŭ, e de spăseniia şi de ajutoriia fraţilorŭ nici un cuvântŭ făcândŭ, ca să nu fimŭ osândiţi, ca celŭ robŭ ce ascunse talantulŭ, şi aruncaţi să fimŭ întru întunearecul de afară, unde e plângere şi scrâşnirea dinţilorŭ. Ce să ne nevoimŭ, rogu-vă, şi să ne sârguimŭ să lucrămŭ cu usârdie lu Dumnezeu, cu de ce-au datŭ noao bogăţie a dumnezeeştiei dulceaţă. Şi cineşŭ de noi, împrotiva puteriei să înmulţimŭ ce-amŭ luatŭ dela elŭ dumnezeeştile daruri. Şi unii amu înţelepţie să priimească lucrurilorŭ cealea bunele, iară altulŭ slujire sfinţită şi frâmseţi să facă, iară cu cuvântulŭ de bună cinste neînvăţaţii să-i pricestuiască, ca un credinciosŭ şi dumnezeeştiei învăţatŭ. Iară alţii bogăţie să împarţă săra-

cilorŭ, unulŭ amu aurŭ dăruindŭ, şi altulŭ argintŭ, e altulŭ pâine, iară altulŭ îmbrăcăminte, e altulŭ păharŭ de apă reace; unulŭ ajutoriu, iară altulŭ cu ajutoriia cuvântului, de câtŭ va puteà; e altulŭ de slujirea trupului, cineşŭ împrotiva credinţeei ce-au luatŭ dela Dumnezeu. Ca neşte tocmitori credincioşi bunătăţiei spre mai multŭ să ne pue pre noi Domnulŭ, şi fericiteei şi nespusei bucurie să ne spodobească şi moşteniei ceaia dulcea a ceriului. Aceaia să o dobândimŭ noi toţi, în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că lui e slava şi ţinearea, în veciia veacului, aminŭ!

Dumineca a şaptesprezecea.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 62.

(Mateiu XV, 21). *În vreamea aceaia vine Isusŭ în laturea Tirului şi Sidonului. (22) Şi adecă, o muiare den Hananeiu den hotarăle acealea eşì şi strigă cătră elŭ,*
(355) *grăì: „Miluiaşte-mă, Doamne, fiiulŭ lu Davidŭ, | că fata mea rău se drăceaşte“. (23) Elŭ nu răspunse ei cuvântŭ. Şi se apropiiară ucenicii lui, rugà-lŭ şi grăiià: „Lasă ea, că strigă pre urma noastră!“ (24) Elŭ răspunse, zise: „Nu sântŭ trimesŭ, numai cătră oile ce-sŭ perite den casele Israililorŭ“. (25) Ea vine şi se închină lui şi grăì: „Doamne, ajută-mi“. (26) Elŭ răspunse, zise ei: „Nu e bine să iai pâinea feciorilorŭ, să dai câinilorŭ“.*

---

1 *Tip.* аѹ҆ръ **11-12** *Titlul slavon:* нєдѣлѧ, зі. Єѵⷢ҇лїє. Ѿ матѳєа. глава. ѯв. **16** *Tipărit în josul paginei 355:* гласъ и҆ єѵⷢ҇лїє ѕ,

Variante: *Evanghelia aceasta lipseşte în B* **13** vine] *T* întră **14** şi Sidonului] *T* şi a Sidonului | adecă] *T* iată | o muiare] *AC* muiarea **14-15** den Hananeiu] *T* Hananeia **15** acealea] *T* aceaie **15-16** şi strigă cătră elŭ, grăì] *T* strigândŭ şi grăindŭ **16** *T lipseşte* Doamne **17** mea] *C* me | *AC lipseşte* nu **18** se apropiiară ucenicii] *T* mearseră ucenicilorŭ | rugà-lŭ şi grăiià] *T* rugară elŭ grăindŭ **19** ea] *T* ei | că] *T* derep'ce | pre urma noastră] *T* după noi **20** trimesŭ] *T* tremesŭ | numai] *T* fără | cătră] *C* că | ce-sŭ perite] *T* pierdute **20-21** den casele Izraililorŭ] *T* a casei lu Izrailŭ **21** Ea] *T* Iată muiarea că | şi se] *T* de se **22** ei] *T* că **23** pâinea feciorilorŭ] *T* pita dela feciorŭ | să dai] *T* şi să o arunci.

(27) Ea zise: „Adevărŭ, Doamne! Şi însă câinii încă mănâncă de fărâmele ce cadŭ den measele domnilorŭ lorŭ". (28) Atunce răspunse Isusŭ, zise ei: „O muiare, mare credinţa ta! Fie ţie ca veri!" Şi se vindecă fata ei dentr'acela ceasŭ.

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 37.

Mare bunătate iaste ruga, de va fi cu cugetŭ şi cu bună mulţemită, şi de ne vămŭ învăţà noişŭ, nu numai cândŭ priimimŭ, ce şì cândŭ nu priimimŭ, să mulţemimŭ lu Dumnezeu. Că aorea dă, iară aorea nu dă. Amândoao-sŭ cu trebuinţă, oare să priimeşti, oare să nu priimeşti, oare-i luatŭ, oare n'ai luatŭ, s'ai dobândì, să n'ai dobândì. Şi s'ai dobânditŭ, să n'ai dobânditŭ, fi-va amu aorea bine şì cândŭ nu veri priimì. Că de ne-ară fi spre folosŭ noao de ce-amŭ vrea să priimimŭ, ştiu că ne-ară da noao; iară folosulŭ iaste pentru greşală ce ne se va tâmplà. Insă cine va vrea să fie auzitŭ rugându-se, întâi amu să fie destoinicŭ aceiia ce va să priimească; iară a doa, de va fi ruga pre leagea dumnezeiască; iară a treia, de ne vămŭ rugà de pururea; a patra, de nu vămŭ ceare nici una den ale vieţiei aceştiia; iară a cincea, ce e dentru noi, a le aduce toate, şi iară ce e cu folosŭ, să cearemŭ. Că cumŭ dentr'aceastea auziţi fi-vămŭ,
aşijderea şì fără aceastea neauziţi fi-vă-|mŭ, să vorŭ fi şì (357)
sfinţi şi derepţi cerşândŭ.

Cine amu fu mai dereptŭ decâtŭ Pavelŭ, ce, dereptŭ căce cerşù ce erâ fără de folosŭ, neauzitŭ fu? Că de aceasta zice: «De trei ori pre Domnulŭ rugai, şi-mi zise: Destulu-ţi ajunge ţie bunătatea mea!» Sau cine fu iară mai vârtosŭ de Moysi dereptŭ, ce nici elŭ ascultatŭ erà, grăindŭ Dumnezeu: «Destulu-ţi iaste!» Derep'ce că cereà în ţara făgăduită să între, ce fără folosu i erà aceaia, pentru aceaia nu-i

---

6 кѡнецъ нєдѣлѣ. **8** сло́во, л҃з. **14** *Tip.* на́и до́ажнди **21** *Tip.* доꙋм | зєлскж.

Variante: 1 Ea] *T* Iară ea | Adevărŭ] *AC* Ei | Şi însă câinii încă] *T* ce şì câinii **2** de fărâmele] *T* den fărâme **3** lorŭ] *T* săi **4** mare] *T* mare iaste | ca] *T* cumŭ | *T lipseşte* se | *T lipseşte* ei.

zise Dumnezeu. Iară după aceastea şi altŭ-oarece iaste ce face să nu fimŭ ascultaţi: cându ne rugămŭ întru păcate lăcuindŭ. Cumŭ şi de Jidovi grăiià Dumnezeu Ieremiei: «Nu te rugà de aceşti oameni. Dară nu vezi ce facŭ, că nu se delungă», zice «de necurăţie? Iară tu de ei rugăciuni aduci; ce nu te voiu auzì pre tine!» Şi iarăşŭ, cândŭ cearemŭ rău vrăjmaşiloru-ne, nu numai neascultaţi fi-vămŭ, ce şì pre Dumnezeu mâniemŭ. Că ruga iaste legătură. Deci, de nu vămŭ şti cumŭ vămŭ dereage legătura, nici folosŭ nu vomŭ priimì den ea nici dinioară.

Deci mă rogŭ tuturorŭ credincioşilorŭ carei vorŭ să se spăsească, rugăciunea pravilei să nu o uitaţi nici dinioară, ce oare mâncândŭ, oare bândŭ, oare lucrândŭ, oare cale făcândŭ, oare stândŭ, oare şezândŭ, sau şì altŭ-ceva făcândŭ, nepărăsitŭ să strigaţi fieşŭ-care de voi: «Doamne, Isuse Hristoase, fiiulŭ lu Dumnezeu, miluiaşte noi!» Că grăiaşte apostolulŭ: «Nencetatŭ să vă rugaţi!», şi Domnulŭ nostru: «Preveghеţi şi vă rugaţi în toată vreamea!» Că atâta iaste de bună rugăciunea cu adausŭ şi den toată inima, cumŭ şì dentr'această muiare Hananeia cunoaşte-vămŭ. Căce cereà apostolii şi nu-i socotì, e aceasta dobândi şi răbdarea spre lucru-i eşì. Că şì de înşine, de noişŭ, vinovaţii, mai va Dumnezeu să fie rugatŭ, decâtŭ de alţii dereptŭ noi. Nu căce amu
(358) că ne uraşte, nici că se în|toarce de noi, de nu ne ascultă Dumnezeu, ce va ca pururea cătr'însulŭ să scăpămŭ, că ca neşte părinţi ce-şŭ iubescŭ feciorii face. Că ei încă, nepreceputii feciori, ce de pururea le e a le da, cu darea întoarcere meşterşugeşte. Iară de veri fi auzitŭ de aceasta, mulţemeaşte, dereptŭ căce auzitŭ fuseşi; iară de nu veri fi auzitŭ, aşteaptă până veri fi auzitŭ. Că nu ţi-e cu iscodire trebuinţa, nici cu multă alergătură, nici a şutilì alţii, ce, de eşti şì pustii, sau şi fără de ajutătoriu, tu însuţi de tineşŭ roagă pre Dumnezeu, că să ştii că veri dobândì. Că nu va fi aşa de rugatŭ de alţii Dumnezeu pentru noi, ca cumu ne înşine rugămŭ pentru noi a ne amerinţà dulceaţa. Şi sântŭ adeverite aceale cuvinte, cumŭ înseşŭ ale aceştii evanghelii cuvinte au a arătà grăindŭ aşa:

---

11 *Tip.* Дє́мѫ 22 *Tip.* дє ꙟшинє дє́ꙟнóишк.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia întră Isusŭ în laturea Tirului și a Sidonului. Și iată, o muiare, Hananeia, den hotarăle aceale eșì, strigândŭ și grăindŭ: «Miluiaște-mă, fiiulŭ lu Davidŭ, că fata mea rău se drăceaște!»*

(Tâlcŭ) Ucenicilorŭ apără-le Domnulŭ în calea păgânilorŭ a nu mearge, iară elŭ însușŭ în Tirŭ și în Sidonŭ întru ale păgânilorŭ cetăți mearse, ca cu aceia să osândească a Jidovilorŭ fărăcredință. Că știià amu, ca un preavăzătoriu Dumnezeu, ce vrea să fie. Dereptŭ aceaia șì Hananeia de demultŭ auzise de preaslăvitele ale Domnului. E acmu, deaca știù că mersease elŭ acolo, ea eșì strigândŭ: «Miluiaște-mă, Doamne, fiiulŭ lu Davidŭ, că fata mea rău se drăceaște!» Dentr'aceaste amu cuvinte foarte bine spune credința a Hananeiei. Că osândì și rușină pre Iudeii cei ce nu credeà cuvintelorŭ lu Hristosŭ. Că «Domnŭ» zise-i lui, ca Dumnezeu, iară «fiiulŭ lu Davidŭ» pentru chipulŭ omenescŭ zise-i, nefiindŭ ea nici legiei, nici prorocilorŭ învățată. Și dela elŭ
cereà milă, nu zise: | «Vino, Doamne, și vindecă fata mea!», (359)
ce: «Pre mine miluiaște!» Că așa o dureà inema pentru boala featei-șŭ. Și: «Către tine, Doamne», zise, «alergŭ; însă fată-mea, aceaia ce se drăceaște, eu o lăsai acasă». (Derep'ce că de totŭ, până în sfârșitŭ, fără de minte erà). Și de eașŭ mai vârtosŭ rugà-se, de acea boală fără minte, și pentru căce se chinuiià șì mii de reale.

Elŭ nu răspunse ei cuvântŭ.

Nu că o uità pre ea, de nu-i răspundeà ei Domnulŭ, ce leagea săvârșiià, după aceaia să șì arate că pentru Iudeii vine mai nainte, și să încue minciunile lorŭ, ca să n'aibă ei mai apoi a grăì că păgânilorŭ face bine și calcă leagea. Și împreună iarășŭ, ca șì de pururea să lăcuiască, credința mueriei arătă și multa răbdarea ei.

(Evanghelie) *Și mearseră ucenicilorŭ lui, rugară elŭ grăindŭ: «Lasă ei, derep'ce strigă după noi!» Elŭ răspunse, zise: «Nu sântŭ tremesŭ, fără către oile pierdute a casei lu Izrailŭ».*

(Tâlcŭ) Îngreoiară-se ucenicii de glasulŭ mueriei, și rugà pre elŭ să lase pre ea. Iară Hristosŭ grăì: «Nu fuiu tremesŭ, fără către oile pierdute!» (Ce se zice, către Iudei, ce erà ei

---

11 *Tip.* сргжндь 27 *Tip.* съсфркшїа | *Tip.* пѣтрѕ 37 *Tip.* пїредѕте.

oaia pierdută, că afară de leagea lu Dumnezeu şi den îngrădirea lui afară rămăsease, de reale ce erà ţinuţi ei, arhiercii şi preuţii şi alalţi). Iară cu acestŭ cuvântŭ mai multŭ arată credinţa mueriei aceştiia Domnulŭ, căce nu răspundeà ei cuvântŭ de acea boală, ce mai vârtosŭ tăceà. Că destulu-i erà întru aşteptare să o arunce pre ea. Iară căce răspunse şì ucenicilorŭ ce se rugà pentru ea aşa, de zice că «nu sântŭ tremesŭ, fără cătră oile pierdute caseei lu Izrailŭ», mai multŭ încă cu multŭ aşteptare tinse. Ce feace atunce muiarea, deaca se văzù pre ea că e uitată, şi întorşi şì ceia ce se rugà pentru dinsa? Şi ea nu se mâhnì (multă credinţă şi înţelepţie aveà, (360) însă se fără-de-ruşină cu bună fără-de-ru|şine, că lăsă de-a strigarea ea de departe), ce vine aproape şi să se închine lu Hristosŭ. Iară noi nu facemŭ aşa, ce cândŭ nu dobândimŭ, noi ne întoarcemŭ, şi stămŭ departe. Iară ne se cade atunce şì mai aproape să apropiemŭ şi mai cu osârdie a ne rugà.

Iată muiarea că vine, zice, *de se închină lui şi grăì: «Doamne, ajută-mi!»*

Însă până într'acelŭ ceasŭ nu cutezà Hananeia nice împrotiva lu Hristosŭ să iasă, căce că se judecà însăşŭ pre eaşŭ că e nedestoinică.

(Evanghelie) *Elŭ răspunse, zise că «nu e bine să iai pita dela feciorŭ, şi să o arunci câinilorŭ».*

(Tâlcŭ) Câtŭ amu această muiarea tindeà-şŭ cearerea, atâta şì Hristosŭ întoarcerea. Că pretutindinea arătà a Jidovilorŭ împreunare şi ce i-e cătr'înşii dragostea şi cinstea şi socotirea, şi «feciori» zice lorŭ, ca unii de pururea şì iubiţi. Iarà «câinii» păgânii cheamă-se, ca neşte necuraţi şi spurcaţi, şi întru crovulŭ jungheriei idolească lăcuindŭ. Iară «pâinea» grăiaşte-se vindecarea, nu a trupului numai, ce şi a sufletului.

Vedeţi înţelepţiia mueriei, că răpì ale lu Hristosŭ cuvinte, şi den elŭ împletiià-şŭ ei răspunsŭ:

(Evanghelie) *Iară ea zise: «Adevărŭ, Doamne! Ce şì câinii mănâncă den fărâme ce cadŭ den measele domnilorŭ săi».*

(Tâlcŭ) «Derep'ce amu că să sântŭ câine», zise, «încă nu-sŭ striină sau a altuia, ce a dumnezeiei tale şi a despueturiei tale. Dereptŭ aceaia neapărată sântŭ de fărâme a gustà şi

---

8 *Tip.* пїрдѹтє 15 *Tip.* сєпѫмь, *îndreptat în* stămŭ.

de ce cadŭ dentr'a ta masă! Că cine mănâncă pita, nu au vreun lucru mare; iară câinii iaste un lucru mare ce au den fărâme mâncare, derep'ce că dentr'acealea se hrănescŭ». Iară fărâmele să înțeleageamŭ ce e pre tâmplare vindecarea-i, de ceaia ce nu se delungă Hananeia. Șì atâta ocărîtă fiindŭ, credință erà aceiia. Iară de ce se spuse ea a fi câine, chipŭ de smerenie | (361) erà. Iară de ce împletiià răspunsŭ den cuvintele Domnului, înțelepție erà. Dereptŭ aceaia nu vrea să-i dea Hristosŭ aciiașŭ vindecare, ca aceastea toate să fie ivite, ca să arate tuturorŭ mândriia și înțelepțiia mueriei, și ca să se rușineaze Iudeii, căce că cu atâta credință și cu atâta mândrie smerită biruiți fură de o muiare păgână, și să vază aceasta apostolii, ca să aibă îndrăznire mai apoi, cându i va tremite întru păgâni, să propoveduiască pre Hristosŭ.

(Evanghelie) *Atunce răspunse Isusŭ, zise ei: «O muiare, mare iaste credința ta! Fie ție cumŭ veri!» Și vindecă fata dentr'acela ceasŭ.*.

(Tâlcŭ) Miră-se Hristosŭ și priimì credința mueriei aceaia, și zise: «fie ție cumŭ veri», și vindecă fata ei dentr'acela ceasŭ. Că împărătească zise, și cuvântulŭ lucru fu. Nu cu rugă lucrulŭ făcù, ce cu frâmseațe dumnezeiască, cu a lui puteare. Și vindecă fata ei den ceasulŭ acela, pre voia mumânie ei. Că ca vine cuvântulŭ, nu pestì lucrulŭ. Că Dumnezeu zise, și cuvântulŭ lucru fu și tărie pretutindinea.

Iară noi să socotimŭ cumŭ apostolii rugară-se dereptŭ Hananeia și nemică nu priimiră, iară ea însășŭ mai vârtosŭ priimì. Și dentr'aceasta să ne învățămŭ că va Dumnezeu mai vârtosŭ noi înșine de noișŭ să ne rugămŭ. Ucenicii amu mai mare îndrăznire aveà; însă șì muiarea multă răbdare arătă. Că adevărŭ iaste, că multŭ poate ruga cu usârdie!

Dereptŭ aceaia nencetatŭ să ne rugămŭ ca și acea Hananeia ce grăiià: «Miluiaște-mă, Doamne, că fata mea rău se drăceaște». Așa și noi să grăimŭ, cineșŭ de noișŭ: «Miluiaște-mă, Doamne, că sufletulŭ mieu rău drăceaște-se!» Că mare dracŭ iaste păcatulŭ! Că drăcitulŭ amu miluitŭ fi-va, iară cela ce greșaște urîtŭ iaste! «Miluiaște-mă, Doamne!» micŭ cuvântu e, iară a lu Dumnezeu iubirea de oameni

3 *Tip.* хрънѣскь 14 *Tip.* проведȣ́ѧскѫ 21 *Tip.* моумѫнїе ѐи
35 *Tip.* грешаа́ще.

(362) multă e. Că u|nde e milostea, toate bune și spăsitoare sântŭ. Însă întră mulți în beseareсă și sfârșescŭ cu limba o mic de stihuri de rugă, și cândŭ esŭ ei nu știu ce-au zisŭ, că usnele-șŭ rădică, e cu auzulŭ nu ascultă. Deci tu însuți nu asculți rugăciunea ta, ome, iară Dumnezeu tu veri să o auză? Și-ți închini genunchele și grăești, iară cugetele tale ardŭ trupulŭ tău den lăuntru, iară voia ta den nafară! Gura ta grăiaște rugăciune, iară cugetulŭ tău numără cametele și schimbarea avuției, și împreunare cu strânsura iubițilorŭ să împreunezi precupiia și hitleaniia! Că diavolulŭ cumu e hitleanŭ, elŭ știe că în vreamea de rugă multŭ folosŭ dobândimŭ. Deci atunce cade elŭ și sileaște, ca de aceaia deșerți și fără de lucru să ne facă, și fără de folosŭ ruga.

Iară de va aveà a ispitì Dumnezeu leniile noastre și negrija de rugă și cumŭ stămŭ înaintea lui de ne rugămŭ lui? Nici atâta nu dămŭ lui cinste câtŭ domnilorŭ robii, nici câtŭ voinicii voivozilorŭ, nici câtŭ liubovnicii iubițiloru-șŭ! Deci au doar'amŭ puteà cineva răspundere să nemerimŭ? Că iubitului de-i grăiaște cineva, cu socotire aceaia o face. Iară noi lu Dumnezeu grăindŭ de păcate, și de greșale atâta ertare cerșândŭ, șì ertare noi amŭ vrea să dobândimŭ, — și iară, ne lenimŭ și nu grijimŭ. Dară miluire cumŭ să avămŭ a priimì?

Iară pre de socotința vederiei noastre Dumnezeu de-ară întrebà și de pohtele, hitlenie ce avămŭ întru inimi, spurcate și necurate cugete priimindŭ, și de-ară aduce Dumnezeu înaintea noastre împutăciunile și osândele fără vreame ce osândimŭ vecinii noștri, și hitleniia ce încurcămŭ unulŭ spre alaltŭ? Iară noi acmu deaca vedemŭ fratele, în față noi-lŭ
(363) lăudămu-lŭ și ca cu liu|bovnicŭ grăimŭ; iară deaca se duce elŭ de lângă noi, noi-lŭ clevetimŭ și ocărîmŭ pre elŭ. Au doară nu vomŭ aveà a luà osândă și muncă pentru aceastea? Încă cine poate băgà samă de pizme ce pizmimŭ de multe ori cu bună vreamea lăcuitorilorŭ? Și nu numai cătră vrăjmașŭ facemŭ aceasta, ce și cătră ceia iubiții! Și ne bucurămŭ de alții unde se muncescŭ rău și ne pare mângâiare a aveà de ale sale reale, pentru chinulŭ ce pătimeaște cu rău altulŭ.

---

3 *Tip.* єсъ   28 *Tip.* χи́тлєнїѣ   37 *Tip.* а̀лтѹлъ.

Iară să de ale ceştii vieţi ce stă de-au zisŭ noao să ne ferimŭ, să nu fimŭ ocaanici, şì păcătoşii aceasta cerândŭ dela Dumnezeu. Şi de ce iaste zisŭ, s'amŭ şì aveà, să lepădămŭ, şi iară, nu de credincioşi numai, ce şì de necredincioşi să ne rugămŭ, zis-au noao. Să înţeleagemŭ câtŭ de rău iaste blăstemulŭ vecinilorŭ şi fraţilorŭ săi. «Că omŭ eşti», zice, «deci nu borî veninŭ de aspidă! Omŭ eşti, nu fii fiiară! Că dereptŭ aceaia făcută e ţie gura, nu ca să muşci, ce să vindeci. Adu-ţi aminte ce te-amŭ învăţatŭ», grăiaşte Domnulŭ, «a ertà şi a lăsà. Iară tu şì pre mine rogi încetitŭ să-ţi fiu şi întoarcere să facŭ ziseei meale, şi-ţi mănânci fratele, şi limba ta o cruntezi!» Ca şì ceia ce se drăcescŭ den alŭ luişŭ trupŭ, rogi-te lu Dumnezeu milostivŭ să-ţi fie ţie, şi spre altulŭ cu blăstemŭ rogi-te! Că de nu veri lăsà, nu va fì lăsatŭ ţie! Şi nu numai amu tu însuţi nu laşi, ce şì Dumnezeu rogi să nu lase. Că de nu laşŭ lui, nu ţi se vorŭ lăsà. Şi încă deaca roagă şì pre Dumnezeu să nu lase, cumŭ va fi lăsatŭ lui? Că de iaste cândŭ ai vrăjmaşi împutăciunei, dară când te rogi şì cu blăstemŭ spr'inşii, câtŭ rău iaste, de-amŭ socotì, fraţilorŭ! Iară ţi se cade, ome, a da răspunsŭ: pentru-ce ai vrăjmaşi, şi tu pre aceaia-i urăşti şi-i ocărăşti? Dară ce milă veri aveà a dobândì tu?

Iani zi tu de întreabă: «dară ce voiu face? că mă obidescŭ, deci mă întristezŭ». | De acealea spre diavolulŭ (364)
roagă-te cu urgie, mai vârtosŭ decâtŭ spre cela ce obideaşte pre noi, că elŭ naşte vrăjmaşii şi cugetele hitleane. Iară de te veri rugà spre vrăjmaşi, iară tu te rogi cea rugăciune ce va diavolulŭ. Iară de veri să te rogi spre vrăjmaşi, aceaia să o faci spre diavolulŭ. Că acela iaste neîmpăcatulŭ vrăjmaşulŭ nostru şi protivitoriu, iară omulŭ, oarecâtŭ să va face, încă şi-e soţŭ şi frate. Deci dară, pentru căce acelŭ vrăjmaşŭ noi-lŭ lăsămŭ, iară trupurile noastre ne mâncămŭ.

Ce aceastea toate ştiindŭ, fraţilorŭ, să ne nevoimŭ ca pre învăţătura şi pre voia lu Dumnezeu să lăcuimŭ, ca şì dulceţiei de vecie să ne spodobimŭ, în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că a lui e slava şi putearea şi cinstea, întru veacii de veacŭ, aminŭ!

---

5 *Tip.* ѫнелѣцєᴹ 6 *Tip.* ѿмъ 23 *Tipărit, la marginea dreaptă* въпр... 32 *Tip.* немеѫкъмк.

Dumineca a optsprezecea.

De la Luca, zaceala 17.

(Luca V, 1). *În vreamea aceaia sta Isusŭ pre ezerulŭ Ghenisaretului. (2) Şi văzù doao corabii, sta pre ezerŭ; păscarii erà eşiţi dentr'însele, spălà mreaja. (3) Întră într'una de corabii, ce erà a lu Simonŭ, rugă elŭ de pământŭ să o delunge puţinelŭ; şi şezù, învăţà den corabie nărodulŭ. (4) Ca stătù de-a grăì, zise către Simonŭ: „Păsaţi întru adâncŭ şi aruncaţi mreaja voastră în vânătoare!" (5) Şi răspunse Simonŭ Pătru, zise lui: „Învăţătoare, toată noaptea ne-amŭ muncitŭ, nemică n'amŭ prinsŭ; pre cuvântulŭ tău aruncà-vămŭ mreaja". (6) Şi aşa făcură, prinseră peaşte multŭ: rupeà-se mreaja lorŭ. (7) Şi chemară soţiia-şi ce erà într'altă corabie, să vie, să ajute lorŭ; şi vineră, şi împlură amândoao corabiile, câtŭ nu se afundà eale. (8) Văzù Simonŭ Pătru, căzù către genuchele lu Isusŭ, grăì: „Eşi dela mine, că bărbatŭ păcătosŭ sântŭ, Doamne!" (9) Un teamătu-lŭ ajunse elŭ şi toţi cine erà cu nusulŭ, de vânătoarea peaştelui ce prinseră, (10) aşijderea Iacovŭ şi Ioannŭ, feciorii lu Zevedei, |*
(365) *ce erà soţie lu Simonŭ. Şi zise către Simonŭ Isusŭ: „Nu*

1-2 *Titlul slavon:* нєдѣлѧ. ӣі, є҃ѵліє, ѿ лоукн. главà, ѕ҃і. **3** *Tip* ꙗ҆чѧ **20** *În josul paginei, tipărit* гласъ а҃ є҃ѵліє ѕ҃.

Variante: **3** ezerulŭ] *BT* iazerulŭ **4** Ghenisaretului] *C* Ghenisarietului | *T lipseşte* Şi] | sta] *BT* s[t]ândŭ | ezerŭ] *BT* iazerŭ **5** păscarii] *T* iară păscarii | spălà mreaja] *T* de-şŭ spălà mrejile sale. Şi **5-6** într'una] *BT* întru una **6** elŭ] *T* pre elŭ **8** Ca stătù de-a grăì] *AC* Ca stătură de-a grăì *B* Ca stătù de-a grăirea *T* Iară deaca încetă de-a grăirea **9** Păsaţi] *T* Pasă **10** *T lipseşte* Pătru **10-11** Învăţătoare] *T* Năstăvitoriule **11** toată noaptea ne-amŭ muncitŭ] *T* întru această noapte totu ne-amŭ truditŭ, şi **12** pre] *T* iară pre | aruncà-vămŭ] *T* aruncà-voiu **13** aşa făcură, prinseră] *T* aceasta făcù, adunară mulţime de | rupeà-se] *B* câtŭ nu se rupeà *T* càtu se rupeà **14** chemară soţiia-şi] *T* amerinţară soţii loruşŭ | să] *T* ca să **15** şi împlură] *T* de împlură **16** nu se] *T* nu le se | *T lipseşte* eale | Văzù Simonŭ Pătru] *T* Iară Simonŭ Petrŭ văzù şi **17-18** *B* [păc]ătosŭ **18** Un teamătu-lŭ ajunse] *B* Un teamă[tu-lŭ aj]unse *T* Ca o ciudă prinse **19** *B* cu n[usulŭ] | vânătoarea] *T* vânarea **20** Iacovŭ] *T* şi Iacovŭ | Ioannŭ] *B* Ioanŭ **21** soţie] *B* soţii *T* soţi.

te teame, de acmu vânătoriu de oameni veri fi". (10) Şi scoaseră amândoao corabiile la pământŭ, lăsară totŭ, după elu se duseră.

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 38.

În vreamea aceaia sta Isusŭ pre iazerulŭ Ghenisaretului. Văzù doao corabii stândŭ spre iazerŭ; iară păscarii erà eşiţi dentr'însele, de-şŭ spălà mrejile sale. Şi întră Isusŭ întru una de corabii, ce erà a lu Simonŭ, rugă pre elŭ de pământŭ să o delunge puţinelŭ; şi şezù, învăţà den corabie nărodulŭ.

(Tâlcŭ) La iazerulŭ Ghenisaretului vine Domnulŭ, ca şì nărodulŭ să înveaţe şi păscarii cu cuvântulŭ, ca cu o mreajă să-i tragă. Că văzù acolo doao corabii stândŭ pre iazerŭ, una amu a lu Petrŭ şi a lu Andrei, iară alta a lu Iacovŭ şi a lu Ioannŭ (că-şŭ erà soţi aceii vânătoare de peaşte). Şi-i află vânândŭ şi eşiţi den corabie, şi mrejile spălândŭ, că se mâhnise a vânà desăvârşitŭ. Întru a lu Pătru corabie întră Domnulŭ, şi puţinelŭ de pământŭ să o delunge zise lui, ca să poată fi tuturora bine de pre lângă mare învăţătura să asculte, de-aciia şi să nu împresoare nărodulŭ pre elŭ, ce toţi să vază şi împreună împrotiva feaţeei lui să fie, şi nimea dendărătulŭ lui să fie. Şedeà de-aciia şi învăţà nărodulŭ den mare, ca să fie ca un păscari, că tuturorŭ deştinse Domnulŭ, să-i vineaze şi să-i tragă cei ce erà pre pământŭ cu mreaja, ca dentr'adâncŭ să scoaţă peaştele celŭ ce înnotà întru nestătătoarea şi în sărata undă a vieţiei, omulŭ. Şi elŭ prea cu slavă, ca un păscariu în mare aflà-se, iară peştii pre pământŭ.

(Evanghelie) *Iară deaca încetă de-a grăirea, zise cătră Simonŭ: «Pasă întru adâncŭ şi aruncaţi | mreaja voastră în vânătoare!»* (366)
Şi răspunse Simonŭ, zise lui: «Năstăvitoriule, întru această

---

1 *Tip.* нє тѣмє (cfr. şì *332/6, însă 332/18, unde se tipăreşte, ca în ABC* te teame) **4** кóнєцъ нєдѣлѣ. **6** слóво. лн҃. **31** *Tip.* ȁдъндъ.

Variante: 1 de acmu] *T* că de acmu | vânătoriu de oameni veri (A вєр̑ B вєрє C вєрь) fi] *T* oameni ai a vânà **1-2** Şi scoaseră amândoao] *T* Scoaseră-şŭ **2** lăsară totŭ] *T* şi lăsară toate **2-3** după elu se duseră] *T* şi mearseră după elŭ.

noapte totu ne-amŭ truditŭ, și nemica n'amŭ prinsŭ; iară pre cuvântulŭ tău aruncà-voiu mreaja». Și aceasta făcù, adunară mulțime de peaște multŭ, câtu se rupeà mreaja lorŭ. Și amerințară soții loruşŭ ce erà într'altă corabie, ca să vie, să ajute lorŭ; și vineră, de împlură amândoao corabiile, câtŭ nu le se afundà.

(Tâlcŭ) Nu numai propoveduiià şi să înveațe Domnulŭ, ce şì znamenii arătà: cu seamne da tăriia sa şi cu ciudese aiavea încredințà ce grăiià. Că după ce voroviià câtu i erà destulŭ cu nărodulŭ, iară se întorceà, cumu i erà năravulŭ, de facerea ciudeselorŭ. Şi cu meşterşugulŭ păscăriei vânà ucenici, ca să înțeleagă că putearea toată o are cu vrearea-şŭ, şi cu frâmseațea dumnezeiasca amerințarei lui făpturile toate-i slujescŭ. Şi cumŭ pre vâlsvi cu steaoa chemà-i şi le mergeà înainte foarte tare, aşa şì pre ucenicii cu meşterşugu-i trase. Că vru să facă pre ei vânători de oameni, să-i ştie vânà. Că iaste scrisŭ: «Adecă, eu tremeate-voiu păscari mulți», grăiaşte Domnulŭ, «şi să vâneaze ei; şi după aceia voiu tremeate mai mulți vânători, şi vorŭ vânà pre ei». (Iară păscarii grăiaşte sfinții apostoli şi ucenicii; iară vânătorii, ce-sŭ după apostoli, pre vremi, dereptătorii beseareciei sfinți şi învățători).

Zise lu Petru Domnulŭ să arunce spre vânare mreaja. Elŭ pre zisă-i făcù. Iară ca adunară mulțime de peşti mulți şi mreaja spărgeà-se de multă greime, chemà-i spre ajutoriu şì ceia ce erà întru corabiia mai de aproape. De-aciia scoaseră peştii, de împlură amândoao ale lorŭ corabii, câtŭ nu se cufundà cu eale.

(367) (Evanghelie) | *Iară Simonŭ Petrŭ văzù, și căzù către genuchele lu Isusŭ, grăì: «Eși dela mine, că bărbatŭ păcătosŭ sântŭ, Doamne!» Că o ciudă prinse elŭ și toți cine erà cu nusulŭ, de vânarea peaștelui ce prinseră, așijderea și Iacovŭ și Ioannŭ, feciorii lu Zevedei, ce erà soți lu Simonŭ.*

(Tâlcŭ) Văzù amu Petrŭ că de fără-de-numărulŭ peaştelui mrejile spărgându-se şi corăbiile afundându-se, înțelease că cu a Domnului zisă ajutară-se. Şi de-aciia pre eluşŭ nedestoinicu se socotì, şi foarte pentru multa bună-govirea şi smereniia a lui elu se lepădà de-a se apropiiarea lu Hristosŭ, şi păcătosŭ pre eluşi meniià şi nedestoinicŭ a fi cu nusulŭ. Nu numai Petru şi Andrei prinse-i minune, ce şì pre cei ce erà

cu nuşii. Că iaste cu nevoe şi cu neputeare doi inşŭ să vâneaze, ce alţii a aveà cu sine. Aşijderea şì Iacovŭ şi Ioannŭ erà de se minunà, că prespre fire şi cu multă minune sântŭ aceastea carele-sŭ dela Dumnezeu, şi spre minune scotŭ pre carii vădŭ.

(Evanghelie) *Şi zise cătră Simonŭ Isusŭ: «Nu te teame, că de acmu oameni ai a vânà!»*

(Tâlcŭ) Glasulŭ cuvântului lu Dumnezeu de pururea iaste glasŭ cu tărie, cumŭ grăiaşte Davidŭ: «Adecă, deade glasulŭ său, glasŭ cu tărie». Cumŭ şì den întâia zidire lumină lumină împreună cu zisa, şi împreună vine cu zisa glasului ceriulŭ, şi şi alalte făpturi aşijderea cu cuvântulŭ făcătoriului împreună arătà-se, într'acelaşŭ chipŭ şì acmu zise Domnulŭ să arunce mreaja, şi atâta vânătoare au fostŭ, câtă vru însuşŭ făcătoriulŭ măriei şi alŭ pământului. De aceastea amu Petrŭ minună-se, şi pre Isusŭ cu multă bună-govire şi smerenie rugà-lŭ să iasă dela elŭ. Iară Domnulŭ, că arată lu Petrŭ chipulŭ ce fu, grăì cătr'însulŭ: «Nu te teame, de acmu oameni ai a vânà». Şi cătră toţi ucenicii: «Veniţi după mine», grăì-le | Domnulŭ, «şi voiu face pre voi vânători de oameni». (368)

Galileanii, bărbaţi săraci şi preaproşti erà, şi nemica alta nu ştiià, decâtŭ de limba sirineiască. Şi le erà şì meşterşugulŭ lorŭ smeritŭ, că a păscui amu începură. Iară spăsitoriulŭ nostru făgăduì-se vânători de oameni şi propoveduitori învăţăturiei lui a face pre ei. Şi-i făcù amu, nu-şŭ întoarse făgăduita. Că a lu Dumnezeu tărie pune înainte cu fire lucrulŭ, şi toată bunătatea oamenilorŭ împresoară. Iară de vrea fi amu vreunii cu cuvinte şi preamândri, sau de ceia ce erà dentru Iudei slăviţi şi bogaţi bărbaţi adusŭ Hristosŭ, şi aceia de vrea fi avutŭ învăţători cuvintelorŭ lui, păreà-le-se-vrea lucru omenescŭ a fi. Şi mai mulţi amu dentru oameni ară fi socotitŭ că se pleacă, sau cu avuţiia dela bogaţi prilăstindu-se, sau cuvântului şi îmbrăcămintelorŭ, şi cu nălucitura preamândriei înşelându-se, sau de preamăriia chipului marilorŭ minunându-se. Ce n'au luatŭ ucenici ca aceia Domnulŭ, ce, de protivă, săraci şi

---

1 *Tip.* доннш   6 *Tip.* не тѣме (*cfr. 330/33*)   12 *Tip.* фѣкѫтрюль
18 *Tip.* кътрѫ нсѹль   26 *Tip.* ѧтоаре.

neslăviţi şi preaproşti fiindŭ, cu glasulŭ sărăcescŭ şi cu chipŭ smeritŭ şi ticăloşŭ fiindŭ.

Iară cu lucrurile-şŭ lui însuşŭ arătatŭ erà. Că numai cu o tărie a lu Dumnezeu amerinţà, şi preaslăvite ciude făceà. Şi iată amu cu un cuvântŭ numai chemă pre ei, şi după elŭ a mearge făcù-i. De-aciia elu se făgădui vânători de oameni să facă pre ei. Şi în locŭ de mreji ce aveà, deade lorŭ den toate cuvintele legiei şi proroceştile, încă şì den dumnezeiasca învăţătură a lui mreajă împletită, ca să o arunce în marea vieţiei omenească şi să prinză varecâţi s'ară aflà, să-şŭ împlă ale lorŭ cuvântătoare mreaji de totŭ fealiulŭ peşti cuvântători, Ellini şi Varvari, şi să tragă pre ei den moarte la viaţă. |

(369) ·Peştii amu den afundŭ, ceia ce-sŭ lăcuiţi mai de nainte întru adânculŭ întunearecului, aceia lumina deaca-i scotŭ de o vădŭ şi-i suflă vântulŭ, aciiaşŭ pierŭ. Iară câţi dentru oameni de ucenicii lu Hristosŭ sântŭ vânaţi şi den întunearecŭlŭ nevederosŭ scoşi, spre viaţa dumnezeiască sântŭ scoşi. Dereptŭ aceaia şì aceştea morŭ ca dentâi, în păcatele vieţiei. Pentru aceaia cà o vânare de peaşte adause pre ei Domnulŭ vânăriei omeneşti, şi apostolii vânători de oameni să-i facă făgădui-se. Aceasta amu cu dumnezeiasca tărie prorocì mântuitoriulŭ Domnŭ, aceasta amu cu lucrulŭ credinciosŭ şi adevăratŭ arătă-lŭ Domnulŭ. Că acestŭ părearnicŭ şi vânătoriŭ săracŭ, în locŭ de vânarea peştilorŭ, mii de oameni vână, câtŭ nu iaste puteare numărului să-i iai seama. Iară cu vedearea spusulu le iaste ce vedemŭ. Şi celorŭ ce-au vieţuitŭ în celŭ veacŭ lungŭ, mainte de arătarea lui, Dumnezeu, spăsitoriulŭ nostru, nu arătă, cumŭ au fostŭ şì Moysi, celŭ ce da Jidovilorŭ leagea, şi cum au fostŭ şì după Moysi prorocii lu Dumnezeu: multu se-au truditŭ şi nu putură face ce feace acestŭ Galileianŭ săracŭ şi cu graiu varvarescŭ, însuşŭ acestŭ Petru. Că arătarea ce-aŭ făcutŭ atunce Petru, şi până astăzi iaste ceale beseareci ce se luminează, cealea ce-sŭ în Chesariia Palestineei şi în Antiohiia Siriei şi întru însăşŭ cetatea Rimului. Că aceale beseareci ce-sŭ dentr'aceastea toate, însuşŭ acesta Petrŭ pomeneaşte-se că le-au rădicatŭ. Şi cealea

---

12 *Tip.* коу́вжнтωтори.

ce-sŭ şì pren Egypetŭ şi pren însăşŭ Alexandriia, iarăşŭ acestaşŭ, însă nu însuşŭ de eluşŭ, ce cu Marco uceniculŭ lui, tocmì eale. Iară acesta însuşŭ, dumnezeesculŭ Petru, pren Italiia şi de toate limbile ce erà acolo grijiià-se, iară uceniculŭ său Marco pre Egypetŭ învăţătoriu şi | vânătoriu (370) puse-lŭ şi pre alalţi ucenicŭ şi apostolŭ; cumŭ făgădui-se Domnulŭ, vânători oameni să-i facă, cu lucrulŭ cuvântulŭ săvârşì. Şi încă şi până acmu acesta însuşŭ lucrează şi-şŭ face apostoli şi păstori şi învăţători şi ucenici ai săi prespre toate ţărîle acealea şi pretutindinea oamenii de pre lume, că acealeaşŭ cuvinte mreajele împle, şi den toată ruda Varvarilorŭ şi a Elinilorŭ scoate den adânculŭ răului şi den întunearecul fără de dumnezeie sufletele omeneşti, şi scoate aceastea la lumină cu ce e dentru elŭ dată dumnezeiasca înţelegătură.

După aceaia şì Ioannŭ, fiiulŭ lu Zevedeiu, ce erà la vânătoare împreună cu tată-său şi cu frate-său, de-şŭ deregeà mrejile, văzù-i Domnulŭ, şi de-aciia-i spodobì chemăriei şi şì făgăduitei. Şi prespre toată lumea luminează-se numele lui şi cuvintele lui, că sufletele oamenilorŭ luminează cu ce fu dată lui a evangheliei scriptură.

Scoaseră-şŭ corabiile la pământŭ, şi lăsară toate, şi mearseră după elŭ.

Ia socotiţi credinţa ucenicilorŭ lu Hristosŭ şi ascultarea! Că ei în mijlocŭ de lucrure-şŭ fiindŭ, şi deaca auziră Hristosŭ zicându-le, nu pestiră, nice se lepădară, nici ziseră: «să ne întoarcemŭ în casele noastre, să ne sfătuimŭ cu ai noştri şi cu rudele noastre şi cu vecinii», ce lăsară totŭ, de mearseră după elŭ, cumŭ feace şì Ielisei după Ilie. Ia ascultaţi alţii, cumŭ acela făgăduì-se dascalului, de se lepădă de lume. Că arà, zice, cu boii, şi doisprăzeace boi înjugători înaintea lui, şi junghè boii şi fiiarse ei în vasele boilorŭ. Fierbinţeala usârdiei lui arătă-şŭ. Nu zise amu: «să vânzŭ vasele boilorŭ, şi cumu mi se va cădeà, eu voiu face», nice zise: «să fie vândute aceastea, că mai multă treabă mi-aducŭ», ce cu de totŭ | spre vrearea învăţătoriului întoarse-se, şi (371) lăsă toate câte se vădŭ. Că de cumuşi se zmulse, den întâia

---

6 *Tip.* апл҃ъ.

sfătuire a se isbăvì de aceastea nevoiià-se, ştiindŭ că întoarcerei şi căirei de multe ori iaste-i vina. Că şì Domnulŭ bogatului desăvârşire ce e după Dumnezeu viaţa nu-i vrea fi pusŭ înainte, să zică să vânză avuţiia şi mişeilorŭ să o dea, şi nemică lui să lase. Ce ştiià că de aceaia tuturora grija vina le iaste.

Ascultare ca aceasta caută dela noi Hristosŭ, şi nici un ceasŭ a pestì, macarŭ şì vreo nevoe grea s'ară îngreoià pre noi. Că aşijderea amu şi altuia oarecui ce venise către elŭ şi se rugà să îngroape tatălŭ său, nici aceaia nu lăsă Domnulŭ să facă, de arată că, prespre toate, meargerea ce e după elŭ cade-se mai vârtosŭ a cinstì. Că nemică nu iaste alta cu sârguire lu Hristosŭ ca dragostea, că pentru aceaia şì omŭ fu, încă şì până la moarte posluşnicŭ. Dereptŭ aceaia şì întâii chemaţi ucenici cei doi fraţi Petrŭ şi Andrei, şi iară cei doi fraţi Ioannŭ şi Iacovŭ fost-aŭ, de arătă dentâişŭ însuşŭ Domnulŭ că toţi ucenicii săi frăţeaşte va să se împreuneaze. Aşa chemă Hristosŭ uceninii, şi aşa ucenicii toate ca întru o nemică socotiră, dereptŭ să meargă după elŭ. Că cu aceale cuvinte ce fură vânaţi, crezură că şì alţii cu acealea vorŭ puteà vânà.

Dereptŭ aceaia amu şi noi, pentru apostolii, către elŭ trage-ne Domnulŭ grăindŭ: «Veniţi către mine!» Deci nu în putrejuni şi în topiciune să fimŭ, nice întru a pământului grijă, ce către ceaia ce va să fie să ne răstignimŭ sineşŭ. Şi de a vieţiei voroavă să fugimŭ, şi de chinulŭ aceştii mări ce e cu multă sirepie şi cu multă grijă şi greu. Şi să ne teamemŭ de burcle
(372) ce-sŭ den | tru aceasta şi de meargerea ceaia ce face moarte, potopirea. Şi să lăsămŭ cugetulŭ ce e de dragostea dulceţiei împletitŭ ca o mreaje, cu carea a noastră minte vânează-o ca un peaşte hitleanulŭ. Şi ale trupului nostru griji, ca pornirea unii corabie să le lăsămŭ. Şi aşa Hristosŭ chemându-ne, şì gata vomŭ puteà fi de-a meargerea. Şi aşa după elŭ să meargemŭ, şi aşa amu cu nusulŭ, nu Galileia şi Iudeii să încungiurămŭ, ce cetăţile cu bunătăţi să încungiurămŭ. Şi nu numai înşine legiei lu Dumnezeu lucrători să fimŭ, ce şi altora să fimŭ dereptători şi învăţători. Şi spre acea râv-

---

19 *Tip.* ѡнемй   28 *Tip.* чѣм   32 *Tip.* оунїи ѡкорабїи   36 *Tip.* доумнели.

nire să rădicămŭ ei, şi mari atunce întru împărăţiia ceriului fi-vămŭ. Că zice: «Cine va face şi va învăţà, mare chemà-se-va întru împărăţiia ceriului». Şi aceiia să fimŭ să ne spodobimŭ noi toţi, în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că a lui e slava şi putearea, întru veacii de veacŭ, aminŭ!

Dumineca a nouăsprezecea.

Evanghelie de la Luca, zaceala 26.

(Luca VI, 31). *Zise Domnulŭ: Cumŭ veţi să facă voao oamenii, şi voi faceţi lorŭ aşijderea. (32) Şi să aţi iubì ceia ce iubescŭ voi, ce folosŭ iaste voao? Şì amu păcătoşii iubescŭ ceia ce-i iubescŭ. (33) Şi să aţi face bine celora ce facŭ voao bine, ce folosŭ iaste voao? Şì amu păcătoşii aceaia facŭ. (34) Şi să aţi împrumutà dela ceia ce aşteptaţi să luaţi, ce folosŭ iaste voao? Şì amu păcătoşii păcătosulŭ împrumutează, ca să priimească tocma. (35) Însă iubiţi vrăjmaşii voştri, şi binefaceţi şi împrumutaţi, nemică nu aşteptaţi! Şi va fi plata voastră multă, şi fi-veţi fiii de susŭ. Că acela dulce iaste prespre ceia nedulcii şi răii. (36) Fiţi amu milosârzi, că tatălŭ vostru milosârdŭ iaste.*

Sfârşitul Duminecii.

6-7 *Titlul slavon:* нє҃. ѯі҃, єѵ҃. ѿ лоукы глáва к҃ѕ. **13** *Tip.* зчѣѧ фáкь *(tot aşa în AC, dar* aceaia *în B)* **21** конєць нєдѣлѣ *(tipàrit cu negru).*

Variante: **8** *T lipseşte* Zise Domnulŭ | Cumŭ] *T* Iară cumŭ **9** Şi să aţi] *T* Iară să veţi **10** voi] *T* pre voi **10-11** Şi amu păcătoşii] *T* Că amu şi păcătoşii încă **11** ceia ce-i] *ABC* ei *T* pre ceia ce-i | să aţi] *T* s'aţi **12** Şì amu *T* Că amu şì **13** aceaia] *T* aşa **14** Şì] *T* Că **15** împrumutează] *T* împrumutŭ dau-le | priimească] *C* primească *(probabil greşală de tipar)* | tocma] *T* întocma **16** Însă] *T* Ce | vrăjmaşii] *AC* dracii **16-17** bine-faceţi şi împrumutaţi] *T* bine să faceţi, împrumutŭ să daţi şi **17** nu aşteptaţi] *T* aşteptândŭ **18** de susŭ] *T* susului **19** vostru] *T* vostru den ceriu.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie. |

(373) Den toate bunătăţile, mai mare iaste dragostea, şi pre mai susŭ. Că cine are dragoste, elŭ păzeaşte leagea lu Dumnezeu. Că acesta însuşŭ au grăitŭ: «Cine mă va iubì, leagea mea păzeaşte». Şi iară: «Cine va aveà», zice, «învăţăturile meale şi le va păzì, acela iaste de iubeaşte mine. Şi cine va iubì», zice, «învăţăturile meale să păziţi! Că aceasta iaste a mea învăţătură: să vă iubiţi unulŭ cu alaltŭ». Că cine nu iubeaşte vecinulŭ, leagea nu păzeaşte; iară cine nu iubeaşte leagea, nici Dumnezeu nu poate iubì. Iară cine iubeaşte pre Dumnezeu, şì vecinulŭ să ştie să iubească. Că lucrulŭ dragostei iaste ce e către vecinŭ den voia inimiei dăruire şi bună înţelepţie şi răbdare. Că cine iubeaşte pre Dumnezeu, nu scârbeaşte (nici se scârbeaşte) pre nimea den oameni pentru aceaste până la o vreame lucrure putrede, ce îngerească viaţă are pre pământŭ, postindu-se şi preveghindŭ şi rugându-se, şi cântă, şi de toţi oamenii de pururea bine cugetândŭ. Că cine iubeaşte Dumnezeu, iubeaşte şì vecinulŭ său; iară de va grăì cineva că iubeaşte pre Dumnezeu, iară fratele său uraşte, minciună iaste, după dumnezeesculŭ apostolŭ: că «cine iubeaşte fratele său ce-lŭ veade, e Dumnezeu, ce nu-lŭ veade, cumŭ să poată iubì?» Dumnezeu dragoste iaste, şi cine lăcuiaşte în dragoste, întru Dumnezeu lăcuiaşte, şi Dumnezeu întru elŭ. E cine-şŭ iubeaşte fratele său, nici o vătămătură spr'insulŭ să nu cugete, ce şì alŭ său sufletŭ pentru elu-şŭ pune. «Că cine-şŭ iubeaşte soţulŭ», zice, «leagea iaste de sfârşaşte, şi ce e: să nu curveşti, nu ucide, nu furà, nu mărturisì strâmbŭ, nu pohtì». Încă şì cu altă învăţătură aceaste cuvinte sfârşăscu-se, cu ce zice: «Să
(374) iubeşti vecinulŭ tău ca însuţi tine!» Că sfâr|şeniia legiei dragostea e, şi una de ale legiei dragostea toate învăţăturile săvârşaşte-le. Şi începutulŭ şi sfârşitulŭ legiei iaste dragostea, derep'ce amu că şì a răului ferire şi lucrurilorŭ bune dragostea le dăruiaşte. Că zice: «Să cu limbi omeneşti şi îngereşti aşŭ grăì, şi dragoste n'aşŭ aveà, fire-aşŭ ca o

---

1 *Tipărit în josul paginei,* гла́сь в҃. є҆ѵлїє. н҃ 18 *Tip.* коу́ѱтжндь
21 iubeaşte *îndreptat în* nu iubeaşte 22 *Tip.* вѣдѣ 25 *Tip.* чи́ни
29 *Tip.* зи́цє, *îndreptat în* zice.

arame sunândŭ, sau ca un glasŭ de clopotŭ răsunândŭ. Şi s'aşŭ aveà prorociia, şi să ştiu ascunsele toate şi totŭ înțelesulŭ, şi s'aşŭ aveà toată credința ca munții a mutà, dragoste nu voiu aveà, întru nemică nu mi-iaste! Şi să mi-aşŭ împărțì toată avuțiia mea săracilorŭ, şi să mi-i-aşŭ da trupulŭ mieu de să-lŭ arză, dragoste nu voiu aveà, nici un folosu mi-iaste!» Dragostea îndelungŭ rabdă, fericează; dragostea nu uraşte; dragostea nu e înşelătoare, nu se măreaşte, nu cu rău arătă-se şi nu caută ce e alŭ ei, nu se ciumărează, nu cugetă rău şi nu se bucură de nedereptate, ce se bucură de adevărŭ; toate le priimeaşte, toate le creade, în toate are nădeajde şi toate obicneaşte. Dragostea nici dinioară nu cade, că temeiulŭ şi capulŭ iaste tuturorŭ bunătăților̆ dragostea. De aceasta învățà ucenicii săi Hristosŭ grăindŭ:

(Evanghelie) *Iubiți vrăjmașii voștri, binefaceți celora ce urăscŭ voi, blagosloviți cei ce blastemă pre voi, și vă rugați dereptŭ ceia ce năpăstuescŭ pre voi!*

(Tâlcŭ) Aceastea toate au zisŭ şi ne-au pusŭ înainte Domnulŭ, ca pre noi den urîciuni şi den mânìi şi den pomenirea de rău să ne slobozească, şi maimăriei strânsură şi dragostei să ne spodobească, ce aceaia puteare e a o strânge celui ce va iubì toți oamenii întocma după chipulŭ lu Dumnezeu, celŭ ce va toți oamenii să-i spăsească şi spre ştiința adevărului să vie.

(Evanghelie) | «*Cine te va lovì*», zice, «*pre o bucă, întoarce și* (375)
alaltă. Și de cine-ți va luà veșmântulŭ tău, și cămașa nu-i apărà. De totŭ ce va ceare ție, dă, și den ce-ți va luà dentr'alŭ tău, nu întrebà».

(Tâlcŭ) Va pre noi fără de mânie şi fără de scârbi şi fără turbureală să ne păzească Domnulŭ, şi de ceia ce năpăstuescŭ şi turbură noi a-i învăță cu nerăulŭ nostru; şi amândoao suptŭ jugulŭ dragostei să le punemŭ. Că Dumnezeu aceastea toate au învățatŭ, că nu va noi urîciune să avămŭ către oameni, scârbă sau mânie sau pizmă rea, fieşŭ cu ce năravŭ, sau cu altŭ fieşŭ-ce lucru ce e trecătoriu. Că cine va aveà urmă de pizmă întru inema lui către vecinulŭ său, fieşŭ de ce lucru, striinŭ fi-va până în sfârşitŭ de a lu Du-

---

21 *Tip.* пꙋ́тѣре а̀ **23** *Tip.* а̀щїи́нца.

mnezeu dragoste, derep'ce că dragostea lu Dumnezeu cătră vecinulŭ urîciune nu va. Dereptŭ aceaia ne-au datŭ noao Dumnezeu tuturora casă împreună, lumea, şi o lumină tuturorŭ, de ne luminează împreună, soarele, şi împreună un coperemântŭ tinse ceriulŭ, şi împreună tuturorŭ o masă puse înainte pământulŭ — şi nu mai multŭ bogaţilorŭ şi slăviţilorŭ şi celorŭ de rudă bună şi cinstiţilorŭ deade, iară săracilorŭ şi neslăviţilorŭ şi ticăloşilorŭ puţinelŭ să le fie dăruitŭ, ce tuturorŭ întocma datu-le-au — ca mai multă şi nespartă unulŭ cătră alaltŭ împreunare şi dragoste să avămŭ!

(Evanghelie) *Iară cumŭ veţi să facă voao oamenii, şì voi faceţi lorŭ aşijderea.*

(Tâlcŭ) De vămŭ amu vrea să nu auzimŭ rău, rău să nu facemŭ, nici să grăimŭ. Şi de pohtimŭ lăudaţi să fimŭ, deaciia şì noi să lăudămŭ pre toţi. Iară de vămŭ să fimŭ mi-
(376) luiţi, de-aciia să miluimŭ şì noi. Şi erta|re de vămŭ să dobândimŭ, aceaia şì noi să dămŭ altora. Şi de vomŭ neobidiţi să fimŭ, nici noi să nu răpimŭ. Aşa amu cătră vecini să fimŭ noi, cumŭ vomŭ şì noi aceia cătră noi să fie. Că cumŭ sufletulŭ fără trupŭ nu se cheamă omŭ, nici trupulŭ fără sufletŭ, aşa nici dragostea cătră Dumnezeu, de nu va aveà cătră vecinulŭ său dragoste.

(Evanghelie) *Iară să veţi iubì ceia ce iubescŭ pre voi, ce folosŭ iaste voao? Că amu şì păcătoşii încă iubescŭ pre ceia ce-i iubescŭ. Şi s'aţi face bine celora ce facŭ voao bine, ce folosŭ iaste voao? Că amu şì păcătoşii aşa facŭ. Şi să aţi împrumutà dela ceia ce aşteptaţi să luaţi, ce folosŭ iaste voao? Că amu păcătoşii păcătosulŭ împrumutŭ dau-le, ca să priimească întocma. Ce iubiţi vrăjmaşii voştri, şi bine să faceţi, împrumutŭ să daţi şi nemică aşteptândŭ! Şi va fi plata voastră multă, şi fi-veţi fiii susului. Că acela dulce iaste prespre ceia nedulcii şi răii. Fiţi amu milosârzi, că tatălŭ vostru den ceriu milosârdŭ iaste!»*

(Tâlcŭ) Derep'ce amu că vrea Domnulŭ să tremeaţă ucenicii la propovedanie, şi aşteptà să fie lorŭ văditori mulţi şi muncitori şi gonitori, ca de goniri şi de năpăştile cu scârbă să se blăznească apostolii, şi vorŭ vrea să-şŭ întoarcă spre ceia ce scârbescŭ pre ei, şi să tacă, să nu înveaţe ale evangheliei taine, şi aşa să stingă lumina spăseniei, dereptŭ aceaia apucă înainte Domnulŭ, de învaţă şi doje-

neaşte, să nu cu plată şi cu rău spre vrăjmaşi să se rădice, şi să rabde toate cu tărie de ce le va venì, şi să ară dosădì cineva, şi cumŭ nu se cade vrăjmăşindŭ, sau să i vor şì urî şi bătjocurì, să nu împute acelora, nici să se scârbească, nici să se răoiaze, ce şì dragoste | mai vârtosŭ (377)
să arate cătră vrăjmaşi şi de ei să se roage.

Aşa amu şì Hristosŭ făceà. Spre cruce grăiià: «Părinte, iartă lorŭ, că nu ştiu ce facŭ!» Şi ca să n'aibă ucenicii a zice că cu neputinţă sântŭ aceale învăţături, şi neiuşoru le e multŭ şi cu nărocŭ rău să iubească vrăjmaşii, ce şì d'inşii să se roage, arătă lorŭ Domnulŭ den a fireei urmuire că nu sântŭ nemică dentr'acealea cu neputinţă, nici năravŭ rău. Că zise: «Câtŭ amu să veţi să facă voao oamenii; şi voi faceţi lorŭ aşijderea!» Aceaia amu ce vămŭ să fie noao, aceaia şì noi altora să arătămŭ, şi aşa altora să fimŭ şì noi, cumŭ vămŭ alţii cătră noi să fie. Şi de vămŭ vrea să nu fie aceia spre noi iuţi şi nemilostivnici şi răi, pizmitori şi hitleani, să fimŭ şì noi aşa acelora. Iară de vămŭ vrea dulci şi milostivi şi necugetători-răi să ne fie vrăjmaşii noştri cătră noi, să nu ni se pare că nu e puteare cu acealea şì noao a fi cătră alalţi. Că şì această fire mai den nainte încă erà întru leage: ce noao ne e urîtŭ, nici altuia să nu facemŭ. Că ce vămŭ semănà fieşŭ-carele de noi, aceaia avămŭ şì a secerà. E de vămŭ să fimŭ dăruiţi de cineva, să dăruimŭ şì noi împrotiva puteriei alţii, nu numai carei ne iubescŭ, ce şi cei ce se adaugŭ cu vrăjmăşie cătră noi. Că nu sântŭ aceastea bunătăţi, nici isprăvire, a iubi şi a face bine celorŭ ce ne facŭ bine şi ne iubescŭ, derep'ce amu că şì păgânii aşa facŭ şi tâlharii şi camatnicii şi răpitorii (ce se zice, împreună toţi, carii nici o urmă de bunătăţi au). Că de vămŭ iubì vecinii şi cunoscuţii ceia ce ne iubescŭ, nemică mai multŭ nu avămŭ decâtŭ păgânii. Ia să socotimŭ amu cumŭ are a ne fi, cândŭ nici cunoscuţii, nici liubovnicii iubimŭ, ce şì mai vârtosu-i urîmŭ ei, şi ne întoarcemŭ | şi-i clevetimŭ, (378)
şi în toate năravurile şi în totŭ chipulŭ arătămŭ ca să-i scârbimŭ aceia şi să-i ocărîmŭ, şi blăstemulŭ a călcà prea cu lucru fără leage, ca a noastră voe numai să săvârşimŭ şi să ne împlemŭ!

Iară Dumnezeu va pre toţi să împreuneaze. Nevoinţă

cu aceaia puse întru lucrure, ca întru folosurile vecinului ale sale folosuri să se împreuneaze. Că lucrătoriulŭ nu seamănă atâta grâu, câtŭ să fie lui destulŭ să-i ajungă, ce atâta ca şì alţi mulţi să hrănească. Şi voiniculŭ, nu numai pre eluşŭ să se mântuiască de bate războiu şi se chinuiaşte, ce şì cetăţile întru tărie să pue. Şi neguţătoriulŭ aşijderea nu aduce atâta câtŭ numai să fie lui de destulŭ, ce atâta, câtŭ şì altorŭ a mulţi să le fie. Derep'ce amu că într'altŭ chipŭ nu vrea oamenii folosulŭ vecinului căutà, de n'ară fi într'aceasta nevoe ajunşi, dereptŭ aceaia aşa împreunează Dumnezeu, şi nu lasă mainte spre alŭ său folosŭ a mearge oamenii. Că de nu vomŭ pentru folosulŭ striinului face cale, nu e nemănuia puteare spăsitŭ să fie neavândŭ aceasta. Ce de e şì cu o mândrie mare de se învaţă cineva, iară de alalţi fraţi ce pierŭ uită-şŭ, nici o drăznire n'are a strânge cătră Dumnezeu.

Dereptŭ aceaia să nu avămŭ noi ascunsŭ aceasta ce trebuiaşte alăltora, sau ce e a căutà unulŭ alăltui folosulŭ. Că den nespusa amu preamândriia a lu Dumnezeu iaste acestŭ lucru, ce e de toate unulŭ alăltui a-i trebuì. Că de trebuimŭ unulŭ alăltui şì cu alte treabe, cu nevoi strânge pre noi în liubovŭ. Că de-amŭ fi fostŭ de destulŭ fiindŭ, n'amŭ fi fostŭ mai sireapi decâtŭ fierile cealea sălbatecile?
(379) Ce cu nevoe şi cu silă | au plecat-au pre noi Dumnezeu unulŭ alăltui. Că în toate zilele ne rânjimŭ şi ne certămŭ, şi de ară fi luatŭ acestŭ frâu dela noi, cine amu mai curândŭ fi-vrea vrutŭ a vecinului dragostea şi pacea? Niminea amu nimănui să nu grăiască că «acesta nu mi-iaste iubitŭ, nici soţŭ, nici vecinŭ, nici amŭ împreunare cu nusulŭ», şi «cumu mă voiu apropiià?» sau «cumŭ voiu aveà a-i grăi?». Dereptŭ aceaia, câtă apropiiare cade-se să arătămŭ liubovnicŭ cătră liubovnicŭ, atâta să ni se cază a aveà noao unulŭ cătră alaltŭ împreunare. Ce câtu e nodŭ cătră nodŭ, şi cumŭ nu putemŭ grăì de unde e împreunarea şi apropiiare cătră nodurile noastre, aşa nici de fraţii noştri să putemŭ aceasta a zice. Că cumu e trupulŭ, zice unulŭ, şi noduri are multe,

---

16 *Tip.* доѹмнезе | зеȣ 19 *Tip.* да́р 21 *Tip.* а҆лъль | тȣн 36 *Tip.* трȣпȣле.

iară toate nodurile unui trupŭ să sântŭ multe, un trupŭ iaste, aşa şi Hristosŭ, şi amu întru un duhŭ noi toţi sântemŭ. Întru u trupŭ botezatu-ne-amŭ, să-sŭ Ovreai, să-sŭ Ellini, să-sŭ Iudeii, să-sŭ slugi, să-sŭ slobozi, şi toţi întru un duhŭ adăpatu-ne-amŭ. Şi amu trupulŭ nu e un nodŭ, ce multe. De unde-ară grăì piciorulŭ că «nu sântŭ mână, nu sântŭ den trupŭ», au doară pentru aceaia nu iaste den ale trupului? Iară să va zice ureachea că «nu sântŭ ochiu, nu sântŭ den trupŭ», au dereptŭ aceaia nu iaste den trupŭ? Că de-ară fi totŭ trupulŭ ochiu, unde ară fi auzulŭ? Iară de-ară fi totŭ auzŭ, unde i-ară fi apuţitulŭ?

E acmu pus-au Domnulŭ nodure însuşŭ cuişŭ întru trupure, cumŭ el au vrutŭ. Că de-ară fi toate un nodŭ, unde-ară fi trupulŭ? E acmu multe nodure sântŭ, ce e un trupŭ, şi nu va puteâ zice ochiulŭ cătră mână că «tu nu-mi trebuieşti!» sau iară capulŭ picioarelorŭ, că «voi nu-mi trebuiţi!» | Ce mai (380)
vârtosŭ mulţi, cărora le se pare den nodurile trupului mai slabe a fi, mai de josŭ sântŭ. Iară cealea ce ne parŭ noao că-sŭ mai fără-de-cinste den nodurile trupului a fi, acestora mai multă cinste le adaugemŭ, şi cealea ce sântŭ fără-de-obrazŭ den trupurile noastre, mai multă cinste au. Că cealea ce-sŭ cu obrazŭ bunŭ în nodurile noastre, acealea n'au treabă. Că Dumnezeu aş'au mestecatŭ trupulŭ: nodului cela ce se mai lasă, mai multă cinste-i dea, ca să nu fie despărţeală întru trupŭ, ca toate nodurile o grije să poarte. Că de chinuiaşte un nodŭ, cu acela toatele dorŭ, e de se va slăvì un nodŭ, cu nusulŭ bucurà-se-vorŭ toate nodurile.

Ce să ne plecămŭ alţii, şi să împreunămŭ sineşŭ unulŭ cu alaltŭ! E de va vrea cineva să ni se apropie, tu nu te sfiì, nici cuvântulŭ aceluia cu ruşine să zici, că «de mă va iubì, iubì-voiu pre elŭ, iară de nu mă va iubì, nu voiu iubì pre elŭ», ce cândŭ nu va vrea să te iubească, atunce mai multu-i arată liubovŭ, ca elŭ să tragi, derep'ce amu nodŭ iaste. Şi nu zice derep'ce că iaste beteagŭ, că, uitându-lŭ, betejală iaste liubovului; însă tu încălzeaşte betejala-i.

Amărîtoriulŭ frate, nu numai cândŭ laudă, ce şi cândŭ împută, cade-se a-lŭ dereptà. Şi atunce datori sântemŭ a-i iubì.

---

3 *Tip.* бóтєзатѹнѣлⷨ 15 *Tip.* трєбѹаціи 20 *Tip.* чи́нстє | тєлє.

Că cine aşa prostŭ laudă, ori bine fiindŭ, ori nefiindŭ bine, nu iaste acela iubitori, ce prilăstitoriu şi râzătoriu. Iară cine laudă câtu e de se cade, cu podoabă, şi ceartă de câte greşite sântŭ, aceasta iaste cela ce iubeaşte şi socoteaşte lucrulŭ. Vrăjmaşulŭ amu de nu se cade a priimì, iară iubitulŭ, şì celŭ ce ocăraşte, a-lŭ priimì, de iaste pre dereptŭ; şì vrăjmaşulŭ să iubeaşte, nu iaste dulce, iară cela iubitulŭ, să şì răneaşte, încă şì e iubitŭ. Destui mai credincioşi sântŭ. De
(381) vătămătura nu va a iubi | tului, decâtŭ ce ne-ară vrea zărvuirea vrăjmaşului.

Trei legi sântŭ: ale fireei, scripturile, evangheliei. Că fireei amu iaste: «Ce ţie nu place, altuia să nu facì!», iară a lu Moysi leage: «Să iubeşti Domnulŭ Dumnezeulŭ tău den totŭ sufletulŭ tău, şi vecinulŭ tău, ca însuţi tine!», şi iară alŭ evangheliei: «Iubiţi vrăjmaşii voştri, ca fiii susului să fiţi». De veţi iubì vrăjmaşii voştri, închipuiţi fi-veţi lu Dumnezeu. Ce însă veţi: închipuiţi a fi păcătoşilorŭ, au lu Dumnezeu? Că să veţi iubì ce iubescŭ pre voi, şì păcătoşii facŭ aşa, şi de-aciia amu închipuiţi fi-veţi păcătoşilorŭ; ce să vă întoarceţi den nebuniia voastră a fi fiii celuia de susŭ. Şi să fimŭ amu milostivi, cumŭ şì părintele nostru alŭ ceriului milostivŭ iaste, şi multŭ liubovŭ spre vrăjmaşii noştrii să arătămŭ, că cine iubeaşte vrăjmaşii, bunătatea iaste, şi iaste lucru dumnezeescŭ. Iară cei ce iubescŭ pre ceia ce-i iubescŭ, omenescŭ iaste şi împreună tuturora. Iară să şì cei ce iubescŭ noi să-i vomŭ urî, nici a fiiarălorŭ nu iaste năravŭ. Ce să iubimŭ vrăjmaşii noştri, cum amŭ fostŭ şì noi iubiţi. Dumnezeu amu, fiindu-i noi vrăjmaşi, elu ne-au iubitŭ, şi fiiulŭ său pentru noi spre moarte-lŭ deade.

Să ne închipuimŭ lu Dumnezeu şi să miluimŭ cum amŭ fostŭ miluiţi, că aşa e adevărulŭ. Ce e după Dumnezeu iubovŭ cunoaşte-se. Şi nu numai cei ce iubescŭ pre noi să iubimŭ şi den bunătate ce avămŭ dela Dumnezeu să le dămŭ, ce, mai vârtosŭ, şì celorŭ ce urăscŭ pre noi să le dămŭ, şi să nu întrebămŭ.

Să fugimŭ de nemilosârdie şi ce e cătră vecinŭ urîciune! Să fugimŭ de luarea cametei şi de asupriciune! Să
(382) iubimŭ oamenii, nu argintulŭ, ca să putemŭ aveà | partea întru împărăţiia lu Dumnezeu. Că sântŭ ca o rudă de şarpe

luotorii de camătă. Și piiardere fi-va celorŭ ce o iau, că-șŭ închidŭ ușile împărățici și-șŭ astupă calea vieței. Puținu se îndulcescŭ, și a veciei scârbi dobânditori fi-vorŭ. Că dereptŭ meserătatea roagă-se și cadŭ, de să ia aceasta, ca să le fimŭ ajutori, iară noi le sântemu vrăjmași, că adaogemŭ piiarderea către mesărătate, ca și când ai vrea cu nește untŭ să stingi văpaia. Că nu mângâemŭ cu împrumutarea meserătatea, ce adaugemŭ mai vârtosŭ și năpăști vecinilorŭ ce vorŭ să-i scumpărămŭ, cu cugetele cametelorŭ cealea hitleanele, ce iaste a dooa tâlhărie și vărsare de sânge și ucidere, ce și leagea și prorocii leapădă. Și întru realele cealea marile Ezechiia prorocŭ pune aceștea, ceia ce iau camătă și asuprescŭ. Că leagea grăiaște: «Să nu dai în camătă fratelui tău și vecinului tău!» Și iară: «Înșălăciune spre înșelăciune, și camătă spre camătă!» Și sfântulŭ Davidŭ: «Argintulŭ său», zice, «să nu-lŭ dai în camătă». Și iară, de cetatea ce cu multe reale împle-se: «Nu va scădeà», zice, «den căile lorŭ camăta și hitlenșugŭ». Și iară: «Adecă, carii bolescŭ nedereptăției, începŭ dureare și nascŭ fărălegi». De-aciia și zălogulŭ săracului cine nu-lŭ întoarce, urîtŭ iaste de Dumnezeu, și urgie spre acela fi-va, derep'ce amu zice că «strigà-vorŭ către mine dereptŭ căce nu ș'au luatŭ zălogulŭ său, și auzì-voiu elŭ, că milostivŭ amu sântŭ». Ce noi, să dămŭ împrumutŭ, fraților, și dela ei să nu nădăjduimŭ a luà, cum au zisŭ Hristosŭ, ca dela elŭ cu mai multă plată datoriia să priimimŭ, și a veacilorŭ ce va să fie dulceață. Și împărăției ceriului moșteani fi-vămŭ, de însușŭ Hristosŭ Domnulŭ nostru, ce lui e slava cu tatălŭ | și cu duhulŭ sfântŭ, acmu și pururea și în (383) veacii de veacŭ, aminŭ.

1 *Tip.* пїрдєрє *(cfr. rândul 6)* 10 *Tip.* тлкрїє 16 *Tip.* дѣдъ
20 *Tip.* фьрж лѣџи 21 *Tip.* оѵџрїє.

Dumineca a douăzecea.

Evanghelie de la Luca, zaceala 30.

(Luca VII, 11). *În vreamea aceaia mergeà Isusŭ în cetate ce se cheamă Nainŭ, și cu nusulŭ mergeà ucenicii lui mulți și nărodŭ multŭ. (12) Și ca se apropiiară cătră poarta cetății, și iată, purtà un mortŭ, feciorŭ născutŭ unulŭ mumâniei lui, și aceaia erà văduo; și nărodulŭ cetății multŭ cu ea. (13) Și văzù ea Domnulŭ, milă i fu de ea, și zise ei: „Nu plânge!“ (14) Și se apropiè, pipăi-se de patŭ, purtătorii stătură, și zise tânărului: „Ție grăescŭ, scoală!“ (15) Și șezù mortulŭ și începù a grăì; și-lŭ deade elŭ mumâniei lui. (16) Luară frică toți, și slăviià Dumnezeu, grăiià că „prorocŭ mare sculă-se întru noi“, și „cercetă Dumnezeu oamenii lui“.*

Sfârșitul Duminecii.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 40.

Ce e de înviere, mare taină e, fraţilorŭ! Nu cu atâta cuvântŭ, câtŭ lucruri de spăsitoriulŭ nostru și Dumnezeu învățămu-ne, și den porânci și de învățăturile lui și de facerea ciudeselorŭ. Den cei mai de josŭ înceape Domnulŭ, de se sue spre mai marile, și ca pre nește treapture den ceale mici spre cealea mai de susŭ sue-se. Și câte puținelŭ sue

---

1-2 *Titlul slavon:* нє҃, к. є҆ѵлїє. ѿ лоу́кы. глава̀ л҃. **10** *Tip.* поуртжтоа́рїи (*în ABC* -torii) **15** ко҃ нє҃ **17** слово м҃ || *În josul paginei 383, tipărit* гла́съ. г҃ є҆ѵлїє ѳ҃.

Variante: **4** cetate] *T* cetatea | cheamă] *ABCT* chemà | cu nusulŭ mergeà] *T* mergeà cu nusulŭ **5** Și] *T1 lipsește* *T2* Că | apropiiară cătră] *T1* apropiè cătră *T2* apropiè amu la **6** și iată, purtà un mortŭ] *T1* adecă, scoteà un bărbatŭ mortŭ *T2* adecă, un bărbatŭ scosŭ erà mortŭ **6-7** feciorŭ născutŭ unulŭ] *B* feciorulŭ născutŭ dentâiu *T* feciorŭ unulŭ născutŭ **7** aceaia] *T* aceasta **7-8** nărodulŭ cetății] *T* nărodŭ den cetate **8** cu ea] *T* cu nusa **8-9** văzù ea Domnulŭ, milă i fu] *T* o văzù pre ea Isusŭ, și se milostivì **10** pipăi-se de patŭ] *T* atinse-se de trupŭ | Purtătorii] *T* iară cei ce-lŭ purtà | tânărului] *T* «Voinice, **11** șezù] *T* șezù prostŭ **12** *T lipsește* elŭ | Luară frică] *T* Și-i prinse frică pre **13** slăviià] *T* slăvirà | grăiià] *T* grăindŭ **14** și] *T* și că | lui] *T* săi.

nărodulŭ omenescŭ la dumnezeiasca slava a sa, şi cu înţelesŭ şi cu cugete. Şi va fi de multe ori aceasta şì de alţii a aflà, şi mai întregŭ den aceaste lucrure ce ne-sŭ puse noao înainte. Mai nainte amu celorŭ mâhniţi şi cu grea boală tăriia învierei întâi arată-o Domnulŭ. Că oprì aprinderea focului de friguri, celŭ iute alŭ soacrei lui Pătru, ce o aprindeà foarte, şi atâta făcù boalei delungare, câtu se tâmplă de-i şì slujiià,—şi o aşteptà preste neşchitŭ să moară. Deci se adaose oarece puţinelŭ spre tărie, şi spre mai mari ciude eşì de oameni iubitoriulŭ. |

Că cătră celŭ feciorŭ alŭ sutaşului ce boliià iute, şi erà (384) foarte slabŭ şi în odihnirea ceaia mai de apoi şì cătră uşa iadului apropiiatu-se, chematŭ fu Domnulŭ, despuitoriulŭ, şi să vie cătr'însulŭ cu usârdie, cumu i erà tocmeala. Însă dereptŭ cearerea şi credinţa sutaşului, ce zise lui «Doamne, zi cu cuvântulŭ, şi se va vindecà feciorulŭ mieu», cu zisa amu a lui împreună-lŭ sculă, şì acela încă fiindŭ aproape de moarte, că se credeà că va murì. Elŭ nu se nici apropiiase de totŭ cătră locŭ, ce de departe tremise bolnavului sănătate, şi într'acela ceasŭ ce fu zisa, şi sluga slobozì-se den boală, şi cătră ceaia dentâi şi mai marea sănătate şi tocmire eşì. O, zisa cu tărie, adevărŭ glasŭ cu tărie, glasulŭ lu Dumnezeu! Cumŭ grăiaşte Davidŭ: «Acesta dă glasulŭ său, glasŭ cu tărie!» Că zise Domnulŭ sutaşului: «Pasă, şi cumŭ crezi, fie ţie», şi boala aciiaşŭ împreună den feciorŭ eşì. Aşijderea şì alte mai mari, cu facerea ciudeselorŭ, a sa tărie Domnulŭ pune-o înainte. Că în cetatea Nainului mearse şi un feciorŭ alŭ unii văduo murise, şi multe ceasuri erà trecute, şi la mormântu-lŭ duceà; prea cu slavă învise-lŭ şi-lŭ deade mumâniei lui, cumŭ ale evangheliei cuvinte ce-sŭ puse înainte au a arătà astăzi mai luminatŭ. Şi aşa grăescŭ:

(Evanghelie) *În vreamea aceaia,* zice de Dumnezeu glăsitoriu Luca, *mergeà Isusŭ în cetatea ce se chemà Nainŭ, şi mergeà cu nusulŭ ucenicii lui mulţi şi nărodŭ multŭ. Ca se apropiè cătră poarta cetăţiei, adecă, scòteà un bărbatŭ mortŭ, feciorŭ unulŭ născutŭ mumâniei lui, şi aceasta erà văduo; şi nărodŭ den cetate multŭ cu nusa. Şi o văzù pre ea Isusŭ, şi se milostivì de ea, şi zise ei: «Nu plânge!» Şi se apropiè, atinse-se*

de trupŭ, iară cei ce-lŭ purtà, stătură, și zise: «Voinice, ție
(385) *grăescŭ, | scoală!» Și șezù prostŭ mortulŭ și începù a grăì; și-lŭ deade mumâniei lui. Și-i prinse frică pre toți, și slăviră Dumnezeu, grăindŭ că «prorocŭ mare sculă-se întru noi», și că «cercetă Dumnezeu oamenii săi».*

(Tâlcŭ) Marele lucrătoriu, Dumnezeu, despuitoriulŭ și Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, mare ciudă făcù: viață. Și învise învierea, și mortulŭ învise către îngrupare purtându-lŭ. Și den ciudese aceasta încredințează și spune: învierea ce aștepta toată lumea, împreună și scularea morților. Și a sa purtătoare de viață și dumnezeiască înviere înainte o arată, și ce e într'acesta, mântuirea și slobozirea noastră și spăseniia a vieției veacilorŭ.

(Evanghelie) *Că ca se apropiè amu,* zice, *la poarta cetăției, adecă, un bărbatŭ scosŭ erà mortŭ, feciorŭ unulŭ născutŭ.*

(Tâlcŭ) Apropiè-se către poarta cetăției Nainului Hristosŭ, Dumnezeulŭ nostru, ușa vieției și afară-de-morției. Și plângerea dătătoriulŭ de viață oprì, că apucă patulŭ mortului de-lŭ timpină Domnulŭ, și mumâniei celui ce zăceà zise-i: «Nu plânge, o, muiare, ce dă fărăvoroavă plânsului: eu amu sântŭ înviere și viață. Opreaște-te de plânsŭ și lasă lacrămele, că ți se-au slobozitŭ lacrămile părearei și ți se-au schimbatŭ plânsulŭ tău spre bucurie!» Și se apropiè, atinse-se de coșciugŭ, și stătură purtătorii minunați și spământați. Și nu știià cine iaste acesta și cu ce tocmeală atinse-se de coșciugŭ, însă cu multă minunare aștepta să vază ce vrea să fie. Iară Hristosŭ strigă mortului: «Ție grăescŭ, voinice, scoală!» Și așa, cu cuvântulŭ și cu atinsulŭ, învise mortulŭ.

Aciișŭ amu, cu tăriia cuvântului și atingerea, mortulŭ prostŭ șezù, și grăì înaintea tuturora. Că puteà și cu un cuvântŭ să facă ciudesă Hristosŭ, însă se atinse și de patŭ, ca să
(386) înțeleagemŭ că trupulŭ lu Hristosŭ, | Dumnezeulŭ nostru, trupŭ iaste de viață și alŭ fărămorției. Și acesta iaste ce dentâi cu mânile preacurate, den țărână, cu zidire dumnezeiască zidì omulŭ și cu dumnezeesculŭ și socotita suflare însufletă omulŭ și-lŭ înviè. Și acesta iarășŭ la sfârșitŭ cu bucinulŭ firea omenească va să o învie și să scoale, și să

---

2 *Tip.* грѣа̀скь.

plătească cuişŭ după lucrulŭ lui. Că iaste judecătoriu viilorŭ şi morţilorŭ, şi acesta iaste calea şi adevărulŭ şi viaţa. Iară de iaste Hristosŭ calea, n'au a le trebuì povaţă mergătorilorŭ după elŭ. Că fericiţi sântŭ carii ştiu acesta şi credŭ cu adevărŭ; nu le se pare minciună ce e grăitŭ lorŭ. Că să vorŭ şì vieţuì, şi să ară şì murì, vii vorŭ fi carii împlu sfânta învăţătură a lui, cumŭ iară şì aiurea grăiaşte: «Cine va creade întru mine, să ară murì, viu va fi!»

(Evanghelie) *Şi varecine va păzì cuvântulŭ mieu, moarte n'are a vedeà în veaci.*

(Tâlcŭ) Priimescŭ amu întru auzŭ a lu Dumnezeu cuvântŭ şì dracii, şì oamenii ceia răii, însă nu întru singură ascultare e numai spăseniia şi den cuvântŭ. Nici numai den înţeleagere viià-vorŭ, ce cine va păzì şi cine va săvârşì ce-au auzitŭ, că moarte n'au a vedeà în veaci păzitorii ce-au păzitŭ tare dumnezeiasca învăţătură şi zisa lu Hristosŭ. Nu amu să ştie să se leapede a nu murì trupulŭ, ce morţiei mortŭ să fie, să nu se socotească ca Dumnezeu. Că lu Dumnezeu nu i-e nemică mortŭ (cumŭ iaste şì den ce n'au fostŭ de-au adusŭ întru ce iaste), şi putrejiciunea pre iuşoru i-e a o învie. Dereptŭ aceaia şì grăì: «Voinice, ţie grăescŭ şi ţie-ţi zicŭ, scoală! Ţie, mortule, grăescŭ, nu altŭ sufletŭ dereptŭ sufletŭ aducu-ţi, ce însŭ sufletŭ ce-au eşitŭ den tine chemu-lŭ cu a mea dumnezeiască tărie, să se întoarcă | şi să se învie, (387)
şi să te scoli!»

Zise despuitoriulŭ, şi robulŭ auzì a lu Dumnezeu zicere. Şi se învië şi se rădică de şezù prostŭ, şi începù a grăì înaintea a totŭ nărodului, ca cuiva să n'aibă a i se păreà că un duhŭ hitleanŭ întră de rădică trupulŭ, şi cu o păreare de-aciia şi înşelăciune lucrulŭ să li se arate. Dereptŭ aceaia prostŭ şezù mortulŭ şi grăiià, spre spunerea ce e depreună a toată lumea scularea morţilorŭ. Că acestŭ semnŭ vârtosu e şi tare învierei, că trupulŭ fără de sufletŭ nice poate şedeà prostŭ, nici a grăì adevărŭ. De-aciia-lŭ deade şì mumâniei lui, spre mai multă încă ştire şi încredinţare. Dereptŭ acea amu preaslăvită măriia aceştii ciudese întru frică şi în minunare carei erà acolo atunce aduse-i toţi. Şi proslăviră Dumnezeu grăindŭ că

---

7 *Tip.* грѣіѽщє 16 *Tip.* ꙟкъцтѫѹрѫ.

«mare prorocŭ sculă-se întru noi, că cercetă Dumnezeu oamenii săi». Incă amu nu aveà cugetŭ ca de Dumnezeu de spăsitoriulŭ Hristosŭ, însă nici aceasta nu erà mică, de ce-i grăiià prorocŭ mare şi vârtosŭ mai mare de alalţi proroci. Şi însuşŭ aceasta, dătătoriulŭ de leage Moysi păreà-le Domnulŭ. Şi câte puţinelŭ pre cale îmblândŭ, spre mai susŭ rădicà-le-se înţelesulŭ, şi Dumnezeu adeveritŭ a fi crezură elŭ. Şi eşì cuvântulŭ ciudeseei întru toată ţara Iudeilorŭ şi pren toate părţile. Şi dereptŭ aceaia multe mărturii aveà acestui lucru, ca de vorŭ vrea neprecepuţii şi pizmaşii Iudeii a ocărî şi să ascunză ciudesa, să nu poată. Că atâta se de tinse cuvântulŭ acesta de scularea mortului şi ştire de acestŭ lucrulŭ întru toate ţinuturile Iudeilorŭ fu, câtŭ şì întru auzitulŭ lu Ioannŭ botezătoriulŭ vine, fiindŭ în pustie.

(388) Trei învieri au fostŭ den proro|ci mainte de venirea lu Hristosŭ, şi patru den însuşŭ Hristosŭ. Întâia amu înviere feciorulŭ Somanteaniniei, de elŭ Elisei ciudesă făcù. A dooa feciorulŭ văduoei, proroculŭ Ilie, cu ruga. A treia, ce şì mortŭ trupulŭ lu Elisei făcù. Cu mai multă bunătate luò Elisei suindu-se Ilie, dereptŭ aceaia şì mortu fiindŭ, mortulŭ învise, cândŭ fu pusŭ spre trupulŭ lui. Iară a patra înviere, feciorulŭ acesta ce-au fostŭ întâi de spăsitoriulŭ Hristosŭ. Ce nu ca Ilie şi ca Elisei, cu ruga şi cu rugăciunile, învise mortulŭ acesta Hristosŭ, ce domneaşte şi cu zisa. Iară a cincea înviere fata lu Iairŭ. A şasea a lu Lazarŭ. Iară a şaptea întru munca Domnului, că multe amu trupure atunce ale sfinţilorŭ sculară-se, de mergeà după elŭ. Iară a opta, a Domnului înviere. Însă împreună den aceale şapte învieri moarte iară au luatŭ, iară a opta mai pre susŭ de moarte fu. Că întru alŭ optulŭ veacŭ va să fie învierea morţilorŭ, de-aciia moartea nu necurmată va fi, ce şì nespartă fi-va şi în veaci.

Să ne nevoimŭ şì noi, fraţilorŭ, să învie şi să ne înviemŭ sufletele noastre ce-sŭ omorîte în păcate. Să ne apropiemŭ cătră cela ce înviiază morţii şi cătră făcătoriulŭ de viaţă Domnŭ, şi să cădemŭ cătră elŭ, şi să ne preaplângemŭ. Că acmu iaste treaba ispoveadaniei întru această viaţă, acmu e vreamea lacrămelorŭ şi a suspinarei şi a plânsului. Şi să sfărâmimŭ inema noastră pre Dumnezeu chemândŭ, că acesta iaste izbăvirea scârbei şi bucuriia şi slobozirea şi viaţă şi înviere.

Să proslăvimŭ, fraţilorŭ, Dumnezeu, cela ce-au aşa iubitŭ noi, că şì sângele său dereptŭ noi l-au vărsatŭ şi cu moartea lui de putrejune şi de moarte pre noi au izbăvitŭ. Să proslăvimŭ Dumnezeu, | nu cu cuvinte numai şi cu gura, ce şì cu inimă (389) curată, şi afară toate păcatele, şi cu viaţă bună şi cu lăcuită fără de greaţă, derep'ce că «aşa se proslăveaşte Dumnezeu, ca să vază», zice, «ale voastre lucrure bune, şi să proslăvească părintele vostru den ceriu», şi toate amu întru slava lu Dumnezeu să facemŭ. Cu inimă înfrâmtă şi smerită cătră elŭ să strigămŭ şi să grăimŭ cineşŭ dentru noi: «Izbăveaşte, Doamne, de armă sufletulŭ mieu, şi den mânile câinilorŭ unulŭ născutului mieu!» Şi aşa va auzì Domnulŭ, şi nu-şŭ va delungà ajutoriulŭ său de noi nezglobivulŭ Dumnezeu, ce va slobozì noi de toată năpastea şi mâniia, şi den greaţă şi de scârbe, şi ne va izbăvì de muncă şi de venirea vătămăriei ce vine dela văzuţii şi nevăzuţii vrăjmaşii noştri. Şi va izbăvì noi de moarte rea şi de păcate, şi părtaşi face-ne-va împărăţiei lui den ceriu. Că acesta iaste învierea şi viaţa, Hristosŭ, Dumnezeulŭ nostru, şi acestuia slavă să-i tremeatemŭ, cu tatălŭ şi sfântului duhŭ, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a douăzeci şi una.

Evanghelie de la Luca, zaceala 35.

(Luca VIII, 5). *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Eşì semănătoriulŭ a semănà sămânţa lui. Şi cândŭ semănă, una căzù pre cale, şi călcată fu, şi pasările ceriului ciumeliră ea. (6) Iară alta căzù spre piatră, şi răsărì, şi secă, derep'ce nu avù vlagă. (7) Şi alta căzù în mijlocŭ de mărăcini, şi crescură mărăcinii, necară ea. (8) Şi alta căzù spre pământŭ bunŭ, şi crescù, făcù rodŭ cu o sută.*

21-22 *Titlul slavon:* недѣлѧ. кá, Єѵліє. ѿ лоукы. глáва. л͞г (*sic!*).

Variante: *Fiind ruptă foaia, în B nu s'au păstrat din această evanghelie decât câteva cuvinte, care corăspund însă întocmai cu textul nostru, deosebindu-se uneori de A, C şi T* **28** necară] *T* şi necară **29** bunŭ] *AC* dulce.

*Aceasta grăindŭ, glăsì: „Cine are urechi de ascultare,
să auză“. (9) Întrebară elŭ ucenicii lui, grăiră: „Ce iaste
pilda aceasta?“ (10) Elŭ zise: „Voao iaste dată să știți
(390) ascunsele împărăției | lu Dumnezeu; altora în pildă: de
vădŭ, să nu vază, și audŭ, nu înțelegŭ. (11) Iaste aceasta
pildă: Sământa iaste cuvântulŭ lu Dumnezeu. (12) Iară
ceaia de pre cale, sântŭ ceia ce audŭ cuvântulŭ; după
aceaia vine diavolulŭ și ia cuvântulŭ den inima lorŭ, să
nu crează să se spăsească. (13) Iară ceaia de pre piatră,
și cândŭ audŭ, cu bucurie priimescŭ cuvântulŭ, și aceia
rădăcină n'au, și în vreame credŭ, și în vreame de năpaste
cadŭ. (14) Iară ceaia den mărăcini căzută, aceia sântŭ ce
audŭ cuvântulŭ, și de grija bogăției și în dulceața vieții
îmblă, neacă-se și nu sfârșescŭ rodulŭ. (15) Iară ceaia
de pre pământŭ bunŭ, cei cu inemă bună și dulce, audŭ
cuvântulŭ și-lŭ țiinŭ, și rodŭ facŭ în răbdare“. Aceasta
grăindŭ glăsì: „Cine are urechi de ascultare, să auză“.*

Sfârșitul Duminecii.

---

4 *Tipărit în josul paginei 389* гласъ. д. єѵаг. і. | *De-asupra lui* altora, *scris* iară   5 și audŭ, nu înțelegŭ *îndreptat în:* și ceia ce audŭ să nu înțeleagă   16 *Tip.* сѫмѫнцѫл   18 кѫнецъ недѣлѣ.

Variante: 1 grăindŭ, glăsì] *AC* grăescŭ, glăsescŭ   2 elŭ *T* pre elŭ | *T lipsește* lui   3 pilda aceasta] *T* această pildă | Voao] *C* Voo   3-4 știți ascunsele] *T* înțeleageți taina   4 lu Dumnezeu, altora] *T* ceriului, iară altora   4-5 de văd] *T* ca să caute   5-6 audŭ, nu înțelegŭ. Iaste aceasta pildă] *T* auzindŭ, să nu înțeleagă ce iaste pilda aceasta   7 ceaia] *AC* ceia   ceia ce] *AC* ce *T* carei | *T lipsește* cuvântulŭ   7-8 după aceaia vine] *T* așijderea mearge   8 inima] *T* inimile | să] *T* ca să   9 să se spăsească] *AC* să se mântuiască *T* spăsiți să fie | ceaia] *AC* ceia   10 și cândŭ] *T* cei ce cândŭ | și aceia] *C* ci aceia   11 n'au] *AC* nu au | în vreame credŭ] *T* până la o vreame credŭ | în vreame de] *T* întru vreamea de   12 cadŭ] *T* ei se delungă | ceaia] *AC* ceia *(cu toate acestea, în amândouă textele urmează, ca aici,* căzută) | ce] *T* carii 13 *ACT lipsește* cuvântulŭ | și de] *T* iară de | bogăției] *A* bogătăției *T* bogățieei | și în] *T* și de | vieții] *A* viiațeei *C* viațeei *T* lumiei 14 îmblă] *T* ei sântŭ prinși | neacă-se] *T* și acelora se închipuescŭ | rodulŭ] *T* învățătura lu Dumnezeu | ceaia] *AC* ceia   15 cei cu inemă bună] *A* aceia sântŭ cei cu inimă bună *C lipsește* *T* aceștea sântŭ cei cu inimi bune | dulce] *T* dulci, ce   16 și-lŭ] *AC lipsește* *(probabil, trebue transcris în AC:* audŭ, cuvântulŭ țiinŭ) | rodŭ facŭ în răbdare] *T* roduri aducŭ   17 grăindŭ, glăsì] *AC* grăescŭ, glăsescŭ *T* amu, grăì, strigă | ascultare] *T* auzire, elŭ.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 41.

Cumŭ amu iaste altŭ rai, multŭ înfluritŭ și cu bună myrosenie, așa sântŭ și ceteniile cuvintelorŭ dumnezeești. Dentr'aceastea amu dobândì-vămŭ spăsenie sufletului, bunătățile cu bună myrosenie adunà-vămŭ, și spre aducerea sufletească luà-le-vămŭ, și spre tăriia sufletească adunà-vămŭ, și spre mai mare bunătate schimbà-ne-vămŭ, și cu ale cugetului flori încungiurà-ne-vămŭ. Că sufleteasca și spăsitoarea miiare, stredie face sufletelorŭ noastre. Domnulu ne grăiaște fiiașŭcărui de noi cu dumnezeesculŭ Davidŭ: «Câtu e dulce grumazulŭ mieu, cuvintele tale mai vârtosŭ de miiarea și strediia!»

Că cu cetitulŭ cuvintelorŭ dumnezeești, ale sufletului boale dă-le iarbă de vindecare, și sufletească sănătate dă. Și chinulŭ, păcatelorŭ omenești curățeaște-le împuțiciunea. Și atâta vindecare dă, câte | neputințe păcatulu le naște, cum (391) ai zice că nu sântŭ alte mai bune den bunătăți să ne dea vindecare, ca cândŭ căutămŭ ceteniile cuvintelorŭ dumnezeești. Dereptŭ aceaia cu scriptura au învățatŭ noi Dumnezeu să întrebămŭ și să ispitimŭ, ca cu pază și cu ispită să cetimŭ, că multŭ folosŭ dobândimŭ, că cu ruga și cu cinstea rugăciuniei mare spăsenie vămŭ aflà. Că cine nu se va întărì den credință și cine nu se va dereptà, deaca va priimì cuvântulŭ lu Dumnezeu cu credință? Că cuvântulŭ lu Dumnezeu învață pre ceia curvarii să nu curvească, ce să se înțelepțească, și pre carei-sŭ fără de leage, spre leage bună-i învață, înțelepciune neînțelepțilorŭ, să fie cu mare minte, și celorŭ slabi de minte împăcare, trufașilorŭ bogați îndurătură, mulțemită mișeilorŭ, răbdare celora ce se chinuescŭ, ceia ce au avuție, multă bună avuție, ceia nemilostivii spre bună milostivnicie să se schimbe, ceia ce răpescŭ de iau delà alții, să răsipească bine și cu ce e alŭ lorŭ să se făgăduiască.

Cu aceastea bunătăți, frațilorŭ, nu ne vămŭ puteà aimintrea curățì, de nu vămŭ de pururea alergà cătră dumnezeiasca beseareсă spre cinste. Și întru această adunare lucru cu dragŭ să avămŭ, și nu curândŭ de acolo și mai nainte de lăsare să eșimŭ, ce în beseareсă să ne adunămŭ,

---

2 слóво, мá. 24-25 *Tip.* доу́мезеȣ.

de pururea spre cinste şi sufleteştile cuvintele ale lu Dumnezeu ascultândŭ, că de proroci certaţi sântemŭ şi de apostoli învăţaţi semŭ. Şi cineşŭ de noi cu podoabă vindecare să priimimŭ, şi cu bucurie nespusă să ne întoarcemŭ pren case-ne. Dereptŭ aceaia rogu-mă voao, fraţilorŭ, să nu rămâneţi de dumnezeesculŭ săborŭ, şi nemică altă să aveţi mai vârtosŭ decàtŭ aceasta mai cinstitŭ şi mai cu folosŭ. Ce cu tare
(392) usârdie şi | cu dragă învăţătură cătră sufletesculŭ uspăţŭ să meargemŭ, şi să nu ne astupămŭ urechile, ascultândŭ cuvintele lu Dumnezeu, ce întru adânculŭ inimiei să scriemŭ aceastea, şi nemică să ne treacă. Aşa amu şi multŭ şi de destulŭ aveà-vămŭ a creaşte şi dumnezeeştiei are fi-vămŭ destoinici. Iară de vămŭ fi acolo cu trupulŭ numai, e inimile departe vorŭ sta, şi de folosulŭ sufletului slăbì-vă-veţi, întru voroava lumiei şi în grijă pre voi băgà-vă-veţi şi vă veţi turburà. Că văzŭ amu şi pre voi, că nemică mai multŭ nu aveţi decâtŭ ceia ce nu mergŭ în beseareċă: şi în chipulŭ acelora fi-veţi osândiţi de Dumnezeu. Că cuvântulŭ amu alŭ lui şi sămânţa voi o priimiţi, şi nici un rodŭ nu arătaţi, cumŭ şi dentr'această evanghelie de astăzi mai curatŭ vămŭ înţeleage, aşa grăindŭ:

(Evanghelie) *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Eşì semănătoriulŭ a semănà sămânţa lui. Şi cândŭ semănă, una căzù pre cale, şi călcată fu, şi pasările ceriului ciumelíră ea. Iară alta căzù spre piatră, şi răsărì, şi secă, derep'ce nu avù vlagă. Şi alta căzù în mijlocŭ de mărăcini, şi crescură mărăcinii şi necară ea. Şi alta căzù spre pământŭ bunŭ, şi crescù, făcù rodŭ cu o sută.*

(Tâlcŭ) Cu pilde au grăitŭ Domnulŭ, ca ceia ce vorŭ ascultà, cu socotinţă să-i facă, şi să rădice mintea lorŭ spre căutarea cuvintelorŭ dumnezeeşti, să le ispitească şi să le socotească. Că năravŭ amu avămŭ noi oamenii, de ceale cuvinte ce sântŭ coperite a socotì şi multŭ a ispitì, iară carele sântŭ ivite şi ştiute, noi le lăsămŭ şi nu întrebămŭ d'insele. Derep'ce amu că pilda are acoperitŭ înţelesŭ, unele după
(393) arătare grăescŭ, iară altele după înţe|lesŭ. Şi aceasta de mult au zisŭ sfântulŭ Davidŭ de Hristosŭ, că «deşchide-voiu

---

7 *Tip.* фо́лосс.

în pildă rostulŭ mieu şi voiu spùne măestriile meale dentâi». Că pildele amu ca neşte chipure sântŭ şi tocmeale lucrurilorŭ nevăzute, minteei mai vârtosŭ şi sufletelorŭ. Câte nu le putemŭ vedeà cu ochii trupului, elu ne arată în pildă.

Eşì semănătoriulŭ a semănà sămânța lui.

Semănătoriulŭ iaste unulŭ-născutŭ fiiulŭ şi cuvântulŭ lu Dumnezeu. Ş'au eşitŭ den sânulŭ părintelui, ce de elŭ nici dinioară nu se despărţì. Şi vine cătră noi, şi pretutindinea iaste acesta, şi toate le-au împlutŭ. Că erà amu întru sânulŭ părintelui mai de nainte de toate veacurile, şi nu amu când au semănatŭ numai, atunce iaste, nici cându se-au născutŭ den sfânta Mariia, preacurata şi preablagoslovita maica lui, atunce numai începutulŭ au luatŭ, ce mai nainte de veacŭ născutu-se-au şi în lume erà. Şi lumea aceluia fu, şi lumea lui nu-lŭ cunoscù. Ce eşì iară, nu den locŭ şi să se mute, nici îmblă Dumnezeu den locŭ pre altŭ locŭ, ca trupulŭ, ce pretutindinea iaste, însă cu sfeatulŭ şi cu cugetulŭ ce e cătră noi tocmeala, mai aproape de noi fu cu a trupului îmbrăcămândŭ, derep'ce că noi n'amŭ puteà întrà cătră Dumnezeu, că păcatele noastre oprescu-ne şi ne împartŭ. Ce însuşŭ acesta venit-au cătră noi, cu venitulŭ trupului, fiiulŭ şi cuvântulŭ lu Dumnezeu şi alŭ părintelui. Cumŭ amu sântŭ neşte legaţi de-au greşitŭ cetăţiei împăratului şi afară den loculŭ împărătescŭ stau, şi va să-i împace pre ei, ce aceştea nu-i lasă să între înlăuntru, ce însuşŭ iase şi grăiaşte cu nuşii, până-i face destoinici şi derepţi, | împărătească aşa (394)
şì Hristosŭ au făcutŭ, ş'au deştinsŭ cătră noi (ce se zice, că luò trupŭ şi fu nespusŭ, cumŭ şi noi semŭ). Şi au vorovitŭ ca de o împărăţie, şi aşa pre noi au adusŭ, ş'au curăţitŭ noi den păcate şi ne-au împăcatŭ lu Dumnezeu, părintelui.

Că eşì Domnulŭ, nu ca să piarză mărăcinii pământului, plinŭ fiindŭ, sau lucrătorii să muncească, ce să seamene sămânţă creştinească şi să rodească spăseniia noastră.

Sămânţa amu, acicea, învăţătură zice, e pământulŭ, inima omenească. Nu zice că «voiu să seamănŭ», ce «semănă», derep'ce amu că neîncetatŭ fiiulŭ lu Dumnezeu pururea seamănă întru sufletele noastre învăţătură cu folosŭ

---

6 *Tip.* Ćемжнторжюль 24 *Tip.* ꙟпърѫтѣскь 32 *Tip.* фїъндь.

şi spăsitoare, nu atunce numai cândŭ învaţă. Ce şì cu aceaste făpturi, cu ceriulŭ şi şì cu pământulŭ, şi cu ce e întru noi în toate zilele, seamănă întru inimile noastre sămânţa ceaia buna a noastră. Iase amu lucrătoriulŭ de multe ori şì dereptŭ altele: sau să înnoiască, sau să plevească de cea pleavilă rea şi să o rupă, sau să tae mărăcinii şi să curăţească pământulŭ, sau altŭ-ceva să lucreaze. Iară Hristosŭ spre semănare eşì, că erà amu den începutu-şŭ semănătoriu şi făcătoriu a toate şi Domnŭ. Şi după ce semănă, deade în lăuntru cuvântulŭ, tuturorŭ oamenilorŭ. Aşijderea semănă, că deade Iudeilorŭ a lu Moysi leage; iară mai apoi, cândŭ vru dereptŭ a noastră spăsenie să fie omŭ, prespre totŭ pământulŭ eşì semănătura, cuvântulŭ învăţăturiei lui. Prorocii amu mai den nainte au grăitŭ den duhulŭ sfântŭ, iară Hristosŭ cuvântulŭ luişŭ au grăitŭ. Dereptŭ aceaia n'au grăitŭ că «aşa grăiaşte Domnulŭ», ce «eu grăescŭ voao», ca să înţeleagemŭ că firea lui iaste sămânţa şi acesta iaste
(395) tuturorŭ dătătoriu de bunătăţi. Iară noi sâ|ntemŭ lucrarea lui, şi dentr'însulŭ şì acelora tuturoru e rodŭ şi prinosŭ sufletescŭ. Şi semănândŭ elŭ nu zice că «voiŭ semănà», ce semănă, derep'ce amu că şì apostolii şi, după aceia, carii fură învăţători şi păstori lăcuiră. Semănă-şŭ cuvintele-şŭ şi învăţătura Domnulŭ. Şi una căzù pre cale. Ce nu zice că «aceasta o aruncă semănătoriulŭ», ce «căzù ea», derep'ce că cela ce seamănă, seamănă şi învaţă, şi cade cuvântulŭ spre ceia ce audŭ. Şi aceştea se află sau cale, sau piatră, sau mărăcini, sau pământŭ bunŭ.

Iată amu că trei părţi, semănătura piiarde, şi carea spăseaşte una iaste. Trei amu părţi sântŭ de nu se sfârşescŭ, nici dau rodŭ cândŭ audŭ pre Domnulŭ: Unii amu, aciiaşŭ cândŭ audŭ, părăsescŭ ce-au auzitŭ; e alţii deaca audŭ, bucură-se de ce-au auzitŭ, ce iară rădăcina n'au, ce după la o vreame, de-i găseaşte vreo ispită, ei uită ce-au auzitŭ; iară alţii şì mai buni sântŭ decâtŭ ceale doao părţi dentâi: ceia ce audŭ şi priimescŭ şi ţinŭ, însă nu aducŭ roduri, derep'ce că nu e slobodă să crească întru ei sămânţa, ce o neacă cu voroava şi cu grija ceştii lumi. Că pământulŭ, spre

---

3 *Tip.* сѣмжнѣ.

mai multŭ sufletŭ cuvântŭ, cheamă-se carei priimescŭ cuvântulŭ semănăturiei, cumu ne învăţămŭ acicea den ceastă pildă, derep'ce amu că acealea căzură spre pământŭ bunŭ că luară priimire de învăţătura lu Dumnezeu şi spre adusulŭ rodurilorŭ cu dereptŭ, iară aceasta alaltă spre colţuroasa şi protivitoarea, ce şì pustie cheamă-se, că de nu vorŭ aveà înţelepciune şi cuvântŭ, nici pre dereptate lăcuescŭ, nici pre adevărŭ îmblă.

(Evanghelie) *Întrebară pre elŭ ucenicii, grăiră: «Ce iaste această pildă?» Elŭ zise: «Voao iaste dată, să înţeleageţi taina împărăţiei ceriului, iară altora în pi|ldă, ca să caute, să nu vază,* (396) *şi auzindŭ, să nu înţeleagă ce iaste pilda aceasta.*

(Tâlcŭ) Jeluiiâ amu apostolii cu minte să înţeleagă pilda aceasta, şi nu înaintea tuturora întrebară, ce mearseră cândŭ erà singurŭ. Domnulŭ zise lorŭ: «Voao dată iaste, să înţeleageţi taina împărăţiei ceriului» (ce se zice, că destoinici fură). Şi căută şi vrea să afle, că toţi carei ce cerŭ priimescŭ, şi cine caută, elŭ află. Iară alalţi carei-sŭ nedestoinici taineei, şi nice caută, nici vorŭ să ştie, întunecatu le se grăiaşte, şi le pare că caută, şi nu vădŭ, şi audŭ, şi nu înţelegŭ. Ce încă şì aceasta e spre bine lorŭ, ca mai multŭ să nu fie osândiţi, că pentru înţelesulŭ tainei pre elŭ ei l-ară urî. Dereptŭ aceaia se acoapere lorŭ cu pildă, că ceia ce înţelegŭ, şi de-aciia se părăsescŭ, munciei ceiia mai greaoa destoinici sântŭ. Însă le spune pre-a-măruntulŭ, şi le arată pilda Domnulŭ şi aşa grăiaşte:

Sămânţa iaste cuvântulŭ lu Dumnezeu. Iară ceaia de pre cale, sântŭ carei audŭ; aşijderea mearge diavolulŭ şi ia cuvântulŭ den inimile lorŭ, ca să nu crează spăsiţi să fie. Iară ceaia de pre piatră, cei ce cândŭ audŭ, cu bucurie priimescŭ cuvântulŭ, şi aceia rădăcină n'au, şi până la o vreame credŭ, şi întru vreamea de năpaste ei se delungă.

(Tâlcŭ) Trei chipure zice că nu se spăsescŭ. Şi ceia ce-i cheamă «cale» şi «pre cale», arată toţi lenivoşii şi toţi iuţii, şi cei ce nu vorŭ să se pleace, şi toţi carii nu priimescŭ cuvântulŭ dumnezeescŭ, nici-lŭ ascundŭ elŭ întru inimile. Că cumu-sŭ amu toate căile-acealea iuţile şi nearate şi călcate,

---

14 *Tip.* ꙟнантѣ 37 *Tip.* кънлѣ чѣлѣ.

că suptŭ picioarele tuturorŭ zăcătoare iaste, că nici una den seminţe înlăuntru-i nu se îngroapă, că zacŭ desupra pământului ivite şi tuturorŭ pasărilorŭ iaste gata spre răsi-
(397) pire-i, aşa şì ceia ce sântŭ cu inimile mânioase | şi au minte întunecată, şi ca o bătătură călcată şi iute, şi cale înşişŭ de voia lorŭ fură necuraţilorŭ draci şi aceia ce de satana sântŭ călcaţi, că nemică dumnezeesculŭ cuvântŭ nu priimescŭ, că nu întră întru ei luminata învăţătură şi dojana şi sfătuirea, de câtu le e putearea, roduri să aducă a bunătăţilorŭ isprăvire.

Dereptŭ aceaia amu şi semănătura dentru inimile lorŭ, cea puţină ce e pospită, desupra zace, nu în adâncŭ ascunsă, şi o iau pasările ceriului cealea ce zboară (ce se zice, ceia ce sântŭ pre suptŭ aerŭ dracii) şi o pierdŭ aceaia. Iară «ceriulŭ» acicea văzduhulŭ cheamă-se. Şi un chipŭ iaste acesta den cealea ce nu se spăsescŭ, iară altulŭ ceaia ce e spre piatră. E pietriei chipuiaşte, ceia ce fără păreare priimescŭ cuvântulŭ dumnezeescŭ întru ei şi-sŭ gata a creade lu Dumnezeu, ce n'au pământŭ multŭ (ce se zice tărie), şi întru eişŭ aciiaşŭ răsare credinţa, şi nu ajunge de-aciia până în sfârşitŭ să se rădăcineaze. Dereptŭ aceaia şi curândŭ seacă, derep'ce că n'are pământŭ multŭ (ce se zice, tare şi vârtoasă înţelepciune). Că cumu e pre piatră pământŭ puţinelŭ, şi ce e acolo pre ea sământă ascunsă şì curândŭ răsare, e soarele luminează şi, puţinea căldură viindŭ, aciiaşi se usucă, dereptŭ căce n'are rădăcină să o învie, aşa şì aceştea, deşerţi sântŭ şi fără rădăcină au ce le e cătră Dumnezeu bunătatea. Şi iară, cu toată usârdiia sfânta taină cei ce o priimescŭ şi nu se socotescŭ, nici se ispitescŭ mainte, ce-sŭ cu voe slabă (dereptŭ aceaìa şì cu puţinea căldură), năpastea deaca vine, ei seacă şi credinţa-şŭ pridădescŭ, cu neputinţă omenească slăbindu-se.

(398) (Evanghelie) | *Carii audŭ, iară de grija bogăţieei şi de dulceaţa lumiei ei sântŭ prinşi, şi acelora se închipuescŭ şi nu sfârşescŭ învăţătura lu Dumnezeu.*

(Tâlcŭ) Ceaia ce căzù în mărăcini sământa, aceia sântŭ

---

4 *Tip.* мънниѡасе. | се. 33 *Adnotatorul adaugă la sfârşitul paginei 397 începutul frazei:* Iară ceaia din mărăcini căzută, aceia sântŭ.

carei audŭ cuvântulŭ lu Dumnezeu și-lŭ iau întru sufletele lorŭ, și rădăcină făcândŭ și puținelŭ răsare. Iară pentru grija lumiei și dulceața, noi sântemŭ ca mărăcinii, și înghimpă inimile noastre, și sămânța lu Dumnezeu neacă-o, și a se sfârșì și să crească nu o lasă. Că aruncă amu sămânța sufletească să lăcuiască întru sufletele celorŭ ce o priimescŭ, ca să se arate că creaște sămânța întru ei, și iară de o neacă cu dulceața lumiei și în voroava bogăției și în turbureala aceștii lumi, cumŭ grăiaște Ieremiia prorocŭ că «vorŭ fi de vorŭ adunà și cu mânile vorŭ apucà, și nu vorŭ aveâ tărie să-șŭ facă bucate».

Vedeți cumu e ceia ce neacă sămânța! Nu zice că cu bogățiia necați sântŭ, ce cu grija ei. Că nu se betejescŭ ei de bogăție, ce pentru grija ei, derep'ce amu că mulți den bogăție folosiră-se, că o aruncară aceasta întru pântecele mișeilorŭ. Însă-i zise «grija lumiei» și adause și «dulceața», de arată că doao dulceți sântŭ den bogăție, iubirea de argintŭ și bucatele. Și iubirea de argintŭ cu grija topeaște sufletulŭ, iară hrana, dulceției slăbiciune face aceasta. Că nu așa prostŭ hrana și grija mărăcinii zice-i, ce derep'ce amu că mai multŭ și mai vârtosŭ înghimpă decâtŭ mărăcinii, și pierde sufletulŭ. Că deaca veri apucà mărăcinii de-i veri strânge în mâni, ei te vorŭ înghimpà și te veri cruntà. Așa și hrana și picioarele și capulŭ și ochii, și împreună toate nodurile vatămă, și uscată e, fără rodŭ, ca și mărăcinii. | Unii amu, ce e sămânța pre cale, de bogați înțelegu-o, iară (399) ceia de pre piatră, de iubirea aurului, iară ceia ce e den mărăcini, necată de iubirea dulceției. Că de susu și-e și de începutŭ, întâi, mai rea, iubirea dulceției, că nu lasă nici cuvântulŭ lu Dumnezeu să asculte; a dooa, iubirea de argintŭ: în neșchitŭ priimeaște cuvântulŭ, iară în vreame de năpaste a delungà den credință face omulŭ; a treia iaste rea iubirea dulceției, că și celora ce le-ară creaște sămânța și spre sfârșitŭ ară fi, ea nu lasă pre noi până la sfârșitŭ să meargemŭ.

Trei sântŭ și mari căderi omului: iubirea măriei și iubirea de argintŭ și iubirea de dulceață. Că dereptŭ aceaia și

---

5 к *din* că *n'a ieșit la tipar.* **27** *Tip.* ӑроулѹи **29** *Tip.* доу́л | лчеци ѐн.

îngerulŭ cela marele căzù; atunce erà lumina-i ca un luceafărŭ, iară acmu iaste întunecatŭ. Aşa şì Adamŭ, omulŭ dentâi, ruda noastră. Încă şì unulŭ den numărulŭ a doisprăzeace apostoli. Acesta amu, Satana, dereptŭ iubirea de slavă; iară Adamŭ, dereptŭ iubirea de dulceaţă; iară Iuda, pentru iubirea de argintŭ.

Spuse amu chipulŭ piiarderei. Iară ceia ce punŭ pre pământŭ bunŭ, nu-i lasă de să se mâhnească, ce le dă nădeajde de pocaanie, şi arată că putearnicŭ iaste dentr'aceasta spre ceaia alaltă a se schimbà. Şi spune:

Iară ceaia de pre pământŭ bunŭ, aceştea sântŭ cei cu inimi bune şi dulci, ce audŭ cuvântulŭ şi-lŭ ţinŭ, şi roduri aducŭ.

Pământŭ bunŭ şi grasŭ şi cu bunŭ rodŭ, şi făcândŭ roduri cu o sută de ori! Sufletului iaste bine să-lŭ ferimŭ de toate păcatele cealea necuvioasele, şi să-lŭ aducemŭ spre rodurile bunătăţilorŭ. Socoteaşte cumŭ de puţini sântŭ ce se spăsescŭ, şi mai mulţi de pierŭ!

Trei părţi sântŭ ale pierduţilorŭ, e una e spăsiţilorŭ.
(400) Că celŭ ce seamănă, elŭ seamănă tuturora întocma, ia|ră sămânţa întru unii piiare, e întru alţii multu se înmulţeşte. Aceasta fu, nu dereptŭ firea seminţeei, ce după sfătuirea şi voia omului. Că întocma seamănă Dumnezeu prespre toţi multa a sa dulceaţă, şi învaţă pre noi să nu ne lenimŭ, derep'ce amu că mai mulţi aflămŭ perindŭ, decâtŭ spăsindu-se. Ce, de pururea să ne venimŭ în minte, să semănămŭ şi să propoveduimŭ cuvântulŭ lu Dumnezeu.

Evanghelistŭ Mathei, capulŭ aceştii evanghelii, tâlcuiaşte pământului bunŭ; în trei părţi au împărţitŭ. Că cumŭ amu împărţire au ceia ce pierŭ, aşa şì ceia ce se spăsescŭ. Unii amu aducŭ roduri de treizeci, e alţii de şasezeci, iară alţii de o sută, derep'ce amu cineşŭ cu darulŭ său ce are dela Dumnezeu, unulŭ aşa e, altulŭ aimintrea, şi nu le se află întocma numărulŭ tocmealeei ceaia buna a sfinţilorŭ, ce unii amu sântŭ desfârşitŭ, şi alţii mijlocii, e alţii mai mici.

Şi ceia ce aducŭ roduri de o sută, aceia sântŭ ceia ce ş'au păzitŭ sufletulŭ şi trupulŭ întru curăţie, feţiia-şŭ, şi fără păcate, şi cu aceastea împreună toată avuţia lorŭ lu Du-

---

9 *Tip.* покáнїє 17 *Tip.* спъсеекъ 19 *Tip.* ѐлъ сѣ́менѫ 36 *Tip.* фѣцї́ѫшь.

mnezeu o au datŭ, şi de toată strânsoarea, ce e pre totŭ pământulŭ, lepădatu-se-au, şi totŭ, până în sfârşitŭ, spre Dumnezeu nădeajdea ş'au pusŭ, şi curatŭ şi neprepusŭ au preuţitŭ ş'au slujitŭ, sau aimintrea au lucratŭ lui.

Iară ceia cu şasezeci, sântŭ ceia ce se-au împreunatŭ cu nuntă şi cu curăţie, şi de totŭ ale lorŭ lu Dumnezeu n'au datŭ, ce întocma cu Hristosŭ au împărţitŭ aceastea, şi soţu-lŭ au pre elŭ, şi jumătate de avuţie loruşŭ, iară jumătate lu Dumnezeu împartŭ.

Iară ceia cu treizeci, ceia ce se-au împreunatŭ cu nuntă şi cu curăţie, aceia nici jumătate de avuţiia lorŭ lu Dumnezeu nu dau, ce mai puţinelŭ de aceştea. Şi aimintrea iarăşŭ de treizeci, | de credinţă, înţeleage-se. Că cisla amu (401) acestorŭ zeci, pre troiţă săvârşescu-se, iară şasezeci se înţeleage de lucrure bune. Că şase lucruri bune au număratŭ Hristosŭ întru evanghelie, şi întru eale grăiaşte: «Datu-mi-i-aţi mâncare, adăpatu-m'aţi, adusu-m'aţi, îmbrăcat-aţi, cercetat-aţi, venit-aţi cătră mine». Aceaste şase bunătăţi sântŭ zecile celorŭ şasezeci. Iară a suta, spre săvârşitulŭ lucrurilorŭ cealea bunele înţeleage-se. Că în zeace zeci cine e desăvârşitŭ, acestŭ numărŭ mai multŭ adausŭ tocmeaşte.

(Evanghelie) *Aceasta amu grăì, strigă: «Cine are urechi de auzire, elŭ să auză».*

(Tâlcŭ) Urechile, acicea nu de-ale trupului grăiaşte, nici împreună ale nodurilorŭ firi, ce minţiei şi cuvintelorŭ sufletului, carele sântŭ ale sale. Şi de aceastea grăiaşte proroculŭ: «Adauge-mi, Doamne, urechiei, să auzŭ!» (ce se zice, să înţelegŭ înlăuntrulŭ urechilorŭ inimiei, pren lăuntrulŭ omului).

Dereptŭ aceaia, fraţilorŭ, nu înţelegutulŭ auzului nostru să-lŭ astupămŭ, ca şi aspida ce-şŭ astupă auzulŭ urechilorŭ sale, ce cuvântulŭ lu Dumnezeu cu înţelesŭ să-lŭ auzimŭ, şi cu lărgimea inimiei a ceriului sământă să o priimimŭ. Nu cu leanea aceasta să o pierdemŭ, sau dereptŭ nebuniia noastră să o pridădimŭ, sau cu grija aceştii lumi, sau pentru dulceaţa, sau cu înşelăciunea bogăţiei să o necămŭ, ce mai nainte amu de această dumnezeiască sământă să ne nevoimŭ să o priimimŭ, ca să nu fie călcată sau răsipită de dracii vă-

6 *Tip.* доѵ́мнезѣ.

zduhului. Aşijderea să o răsădimŭ într'adâncŭ, să ne nevoimŭ ca să se înrădăcineaze, ca să nu de alcamurile năpăştilorŭ să se usuce. După aceaia şi grija toată a ceştii lumi şi dulceaţa dentru noi să o zmulgemŭ, ca să nu fie necată bunătatea şi
(402) a lu Dumnezeu cuvântŭ şi sămânţa credinţe|ei, ce aşa amu, ca un pământŭ bunŭ, roduri să aducemŭ, cineşŭ împrotiva tăriei lui, sau până în sfârşitŭ, sau mijlocìi, sau mai puţinelŭ, în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că lui e slava şi ţinearea, cu tatălŭ şi cu sfântulŭ duhŭ, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a douăzeci şi doua.

Evanghelie de la Luca, zaceala 83.

(Luca XVI, 19). *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Un omŭ erà bogatŭ şi se îmbrăcà în cânfi şi în firure, veseliià-se în toate zile luminatŭ. (20) Un mişelŭ erà, numele-i Lazarŭ, ce zăceà înaintea porţiei lui plinŭ de puroi, (21) şi jeluiiâ să se sature de fărâme ce cădeà den masa bogatului, ce şi câinii lingeà puroile lui. (22) Fu de muri mişelulŭ, şi-lŭ duseră îngerii în poala lu Avraamŭ. Murì şi bogatulŭ, şi îngrupatŭ fu. (23) Şi întru iadŭ deşchise ochii lui acesta den muncă, văzù Avraamŭ de departe şi Lazarŭ în poala lui. (24) Şi acesta strigă, zise: „Părinte Avraame, miluiaşte-mă şi tremeate Lazarŭ să-şŭ ude celŭ deagetŭ mai micŭ într'apă şi să răcească limba*

11-12 *Titlul slavon:* недѣлѧ, кв. еѵаліе, ѿ лоуки, глава, пг.

Variante: **14** cânfi şi în] *T* canfe şi | Veseliià-se] *AC* veseliè-se **15** Un] *AC* U **16** înaintea porţiei] *AC* naintea uşiei | plinŭ de] *AC* cu **17** de fărâme] *AC* den fărâme **18** lingeà] *AC* mergeà, lingeà | *B* фо[у] **19** şi-lŭ duseră îngerii] *T* dusŭ fu de îngeri | în] *AC* la **19-20** Murì şi bogatulŭ, şi îngrupatŭ fu] T_2 Iară bogatulŭ fără credinţă muri, şi se îngrupă **20** întru] *T* dentru | deşchise] *T* rădică-şŭ **21** lui acesta den] *T* săi, fiindŭ întru | văzù] *T* şi văzù **23** tremeate] *C* treamete *(greşală de tipar)* *T* tremite | Lazarŭ] T_2 pre Lazarŭ **23-24** să-şŭ ude] T_1 ca să-mi ude cu T_2 ca să-şŭ ude **24** într'apă] T_1 cu apă T_2 alŭ lui în apă | răcească] *T* stâmpere.

mea, că mă chinuescŭ în ceastă văpae“. (25) Zise Avraamŭ: „Fiiule, adu-ți aminte că țe-ai luatŭ tu dulceața ta în viața ta, e Lazarŭ așijderea rău; acmu cicea mângâe-se, tu te muncești. (26) Și prespre toate acealea, între noi și între voi propaste mare întărì-se, că de-ară vrea să vie de acicea cătră voi, nu potŭ, nici de acolo cătră noi să vie“. (27) Și acesta strigă: „Rogu-te amu, părinte, să tremiți elŭ în casa tatălui mieu, (28) amŭ amu cinci frați, ca să le mărturisească, să nu și aciia să vie la cestŭ locŭ cu muncă“. (29) Grăì lui Avraamŭ: „Au Moysi și prorocii; să asculte de ei!“ (30) Elŭ zise: „Ba, părinte Avraame; ce de-ară mearge cineva den morții cătr'înșii, pocăì-se-ară“. (31) Zise lui: „De Moysi și prorocii nu vorŭ | ascultà, nece să ară cineva den morți învie, nu (403)
va aveà credință“.

Sfârșitul Duminecii.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 42.

Dulci amu sântŭ pururea și de folosŭ dumnezeeștile cuvinte celora ce le socotescŭ. Aceaia e mai vârtosŭ de toate și mai multŭ minunată și de folosŭ, că câte năravuri ale sufletului dereptează, și spre lucrurile cealea bunele cu usârdie și cu dragoste rădică-le, și vătămăturilorŭ cealea realele adauge-le vindecare! Pentru aceaia nencetatŭ Dumnezeu pururea de ce e folosŭ pre noi învață și ne ceartă ce e spre

---

14 *Tipărit în josul paginei 402:* гла́съ є҃ є҆ѵ҃лїе а҃ı. **16** конецъ недѣлѣ **18** сло́во, м҃в.

Variante: **1** chinuescŭ] *T*ı muncescŭ **2** Fiiule] *ABC* Fii | *T lipsește* tu **3** e] *ABC lipsește* *T* și | rău] *T* răulŭ | cicea mângâe-se] *T* elu se mângâe **4** tu te muncești] *T* iară tu rău chinuești | Și prespre] *A* Și pespre *T* Ce și prespre | toate acealea] *T* aceastea toate **5** întărì-se] *T* e întărită | că de-ară] *T* ca cine-ară **5-6** să vie de acicea cătră voi] *AC* să vie de icea cătră voi *B* să vie de aice cătră voi *T* de încoace cătră voi să vie **6** nici] *AC* nece | de acolo] *T* dentr'acolo **7** Și acesta strigă] *AC lipsește* *T* zise **9** aciia] *ABCT* aceia **12** morții] *T* morți **13** pocăì-se-ară] *B* pocăì-rea-să | Zise lui] *T* Zise lui că **13-14** De Moysi și prorocii nu vorŭ ascultà] *T* de Moysi nu vorŭ ascultà și de proroci **14** învie] *T* sculà-se **14-15** nu va] *T* nu vorŭ.

spăsenie cuviinţă. Şi ne arată şi ceaia ce ne duce spre pierzare, şi iară ceaia ce spre spăsenie dă-ne, şi câte şi spre năravuri reale întorcu-ne, ca de amândoao părţile să ne vie spăsenie, şi ca să nu avămŭ a grăì că de bine învăţatune-au, iară de ceale reale tăcut-au, şi pentru aceaia amŭ căzutŭ întru reale, căce n'amŭ avutŭ ştiutură. Pentru aceaia amu şi lucrurile cealea bunele şi realele spuse, amândurora puse-le împrotivă şi de toate. Şi aceastea aşa sântŭ. Că şi această ce înainte ne iaste pusă astăzi evanghelie, mai chearŭ arată-ne şi ne spune, a bogatului şi a mişelului cu cuviinţă învăţândŭ. Şi bogaţilorŭ amu întru saţiu, alta înşelăciunea vieţiei, de-aciia şi fără-de-omenie a urî învaţă, destulŭ iară şi dragostea oamenilorŭ a săruta. Iară neavuţii şi mişeii învaţă ca să nu cază den meserătate în năpastea ceaia nespusa, ce a răbdà cu tărie şi cu mulţemită învaţă-i, şi buna nădeajde şi dulceaţa ce va să fie să aibă mângâiare. Că iaste pusŭ înainte şi lucrulŭ bogatului şi mişelului, viaţă spuindŭ
(404) în multe chipuri, cestuia cu saţiulŭ | ce e cufundatŭ, iară cestuia cu suspinile de meserătate. Şi amândoi aceştea împrotiva vieţiei priimì-vorŭ plată, cumŭ înseşŭ ale ceştii evanghelie cuvinte arată aşa şi grăescŭ:

(Evanghelie) *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Un omŭ erà bogatŭ şi se îmbrăcà în canfe şi firure, veseliià-se în toate zile luminatŭ. Un mişelŭ erà, numele-i Lazarŭ, ce zăceà înaintea porţiei lui plinŭ de puroi, şi jeluiià să se sature de fărâme ce cădeà den masa bogatului.*

(Tâlcŭ) Vru Domnulŭ soţi să fimŭ noi şi adeveriţi iubitori şi îndurători, şi învaţă nemilostivii cumu se va tâmplà lorŭ. Şi învaţă iară carei se chinuescŭ rău, ce bunătate au a luà pentru ce vorŭ răbdà acicea. Bogatului nemilosârdie şi multă fărăomenie, şi mişelului neavearea şi multă răbdare, pildă noao întru cinulŭ bunătăţilorŭ şi realele prea cu mândrie scrise. Şi bogatulŭ amu fără de nume puse-lŭ, ca un nedestoinicŭ că Dumnezeu a-i zice pre nume, cumŭ şi prorocului au grăitŭ, că «nu va pomenì numele lorŭ rostulŭ mieu», şi iară, că «va perì pomeana lorŭ cu chiotŭ». Ce numele mişelului cheamă, derep'ce amu că ale dereptilorŭ

4-5 *Tip.* ꙟ | ꙟвъцатѹнѣѹ 23 *Tip.* лоѹманать.

nume în cartea de viață scriu-se. Erà întru leagea ovreiască un Lazarŭ oarecine, întru Ierusalimŭ, în vreamea împelițarei lu Hristosŭ întru sărăciia ceaia de apoi lăcuindŭ, ce pre elu-lŭ pomenì Domnulŭ, ca un bunŭ mulțemitoriu și răbdătoriu, și ca lungă răbdare lucrândŭ toată dereptatea și bunătățile. Că zice amu: «Ferice ceia ce se temŭ de Dumnezeu, că pomeana lorŭ lăcuì-i-va întru veaci». Și pomeana dereptului cu laudă e, și pomeanitŭ în vecie fi-va dereptului.

Bogatulŭ amu cu cânfi și cu | firure îmbrăcà-se, iară (405) alții mulți erà goli și degerândŭ de gerŭ, și de răceală înghețându-se. Și acesta însușŭ, Lazarŭ, înaintea porției acestui nedereptŭ și cu năravŭ rău și nemilostivŭ și rău la inimă aruncatŭ erà, și împetricitŭ și golŭ fiindŭ. Iară acestŭ bogatŭ în toate zilele veseliià-se înfrâmsețatŭ și cu multă curvie de destulŭ, și de ale pământului și de ale lumiei dobânde, îmbogățiià-se și se îndulciià. De aceasta amu erà-i toată nevoința bogatului, de a veșmintelorŭ cealea scumpele și de mease și de uspeațe.

Iară Lazarŭ erà biruitŭ de sărăcie și de boală, și între poarta lui aruncatŭ, și toate le răbdà, nu numai sărăciia, ce și boala. Și jeluiià să se sature de fărâme ce cădeà den masa bogatului. Că nu erà amu nimea să-i dea lui, ce zăceà de fierbeà de multe puroi și mângâiare de necăirea nu priimiià, nici cuvântŭ dela cineva nu se spodobiià de să auză, că de boală ținutŭ erà și de foame erà biruitŭ. Iară bogatulŭ, elu se uspătà în toate zilele, și de curvie și de beție se grijiià elŭ: atâta erà sălbătăciia și sireapiia bogatului. Nici în vreamea vieției ceaia mai buna nu erà mai bunŭ, ce lăcuiià elŭ în năravulŭ fierilorŭ. Și mai rău erà elŭ de toate fierile cealea realele, că și câinii încă mergeà de lingeà puroile lui.

Că mai milostivi și de omŭ iubitori arătară-se câinii mișelului, mai vârtosŭ decâtŭ bogatulŭ. Că câinii amu, puroile și ranele mișelului lingeà-le și nu-lŭ vătămà, nici-lŭ mușcà, ce încă de cea boală ce erà întru elŭ, ei i îndulciià, cu limba vătămăturile și puroaele ranelorŭ curățiià, și-i mai

---

9 *Tip.* дєрєптꙋлꙋи   28 *Tip.* шѐ сирѣпїѧ.

alinà boala, și i se mai iușurà, iară bogatulŭ nemilostivŭ
(406) erà și negrăitoriu. Și | nici cu ochi buni nu căutà elŭ cătră mișelŭ, nici cuvântu-i da, nici hăinișoare-i aruncà, și nici o grije nu aveà elŭ d'insulŭ, și nici o fărâmă de pită nu-i da să guste, ce totŭ în pântecele lui și gârtanulŭ lui toate le adunà și le aruncà, ca întru o propastie. Iară Lazarŭ, săraculŭ, câtŭ erà elŭ întru atâta chinŭ și întru atâta rău, acesta nu huliià, nici împutà, nici răpștiià, nici ocărî bogatulŭ de bucate, nici cineva den oameni osândiià, nici voia lu Dumnezeu ocărîià, ce cu multă mândrie răbdà. Dereptŭ aceaia și murì luișŭ, îngerii luară pre elŭ. Că de vrea fi răpștitoriu și hulnicŭ, nu vrea fi întru atâta slavă spodobitu-se, câtŭ și îngerească slujbă a priimì.

(Evanghelie) *Fu,* zice, *de murì mișelulŭ, și dusŭ fu de îngeri în poala lu Avraamŭ.*

(Tâlcŭ) De câtă atunce de multă voroavă și de sărăcie și de boală mișelulŭ Lazarŭ scăpă, și la răpausulŭ cela bunulŭ vine! Că cine va aveà nădeajde cătră Dumnezeu, mutare-i va fi și va scăpà de boale și de nevoi, deaca va eșì de acicea, cumŭ învață și Solomonŭ, grăindŭ: «Sufletele derepților în mâna lu Dumnezeu», și «n'are a se atinge de ei munca». Că se arătă înaintea ochilorŭ nebunilorŭ omulŭ a murì, și le se părù răotate eșirea lorŭ și ce e dentru noi eșire și sfărâmitură, iară acelora le e în pace, și nădeajdea lorŭ fără de moarte împlută. Că se va da lorŭ tocma împrotiva trudei măsură de mângâiare, încă și mai multŭ decâtŭ plata trudei, cumŭ grăiaște amu Hristosŭ, că «măsură îndesată și vărsându-se are a se da în poala voastră».

Deci și Lazarŭ de sfinții îngeri dusŭ fu în poala lu
(407) Avraamŭ. Iară câți mișei vorŭ fi | răpștitori și hulnici și împutători, și cu rău vorŭ răbdà sărăciia, nu numai dentr'această slavă a derepților cădeà-vorŭ și greșì-vorŭ, ce și a veacilorŭ chinuri și muncilorŭ dați vorŭ fi. Să auzimŭ noi ceia ce sântemŭ mișei și rău chinuindu-ne, și să nu ne împutămŭ de sărăciia și de scârbă, că dereptŭ multe scârbe și năpăști cade-ne-se noao să întrămŭ în împărățiia ceriului. Iară bogații și sătuii nu au a întrà pre iușorŭ întru ea, că de

---

14 *Tip.* ꙟ оу҆, *îndreptat în* Fu 28 *Tip.* връсѫндѹсе.

nu vorŭ gustà amu amărăciune și năpaste și scârba lumiei aceștiia bogații, dumnezeeștiei vieți nu vorŭ aveà a se împreunà. Fericați sântŭ și bogații ceia ce cadŭ în nevoe și în năpaste, și de ce le se tâmplă lorŭ rău, tare rabdă, și flămânzindŭ și setoșindŭ și scârbindu-se și îngreoindu-se, mulțemindŭ de toate. Derep'ce amu că nu sântemŭ destoinici ispititori a fi lucrurilorŭ, nici știmŭ noi judecata lu Dumnezeu, ce numai a ști datori sântemŭ că toate spre folosŭ noao dela Dumnezeu tocmite sântŭ, și de nu vămŭ puteà răbdà sărăciia și dereptŭ aceaia vămŭ împutà, iani să auzimŭ Domnulŭ grăindŭ: «Căutați spre pasările ceriului, că nici seamănă, nici seaceră, și tatălŭ vostru alŭ ceriului hrănească eale!» Că știe amu mântuitoriulŭ nostru Dumnezeu că trebuință are a fi tuturora, și spre folosŭ sufletului așa și dă.

(Evanghelie) *Murì,* zice, *și bogatulŭ, și îngrupatŭ fu.*

(Tâlcŭ) Nimea înainte bogatului nu mergeà, nici-i slujiià lui nimea, ca lu Lazarŭ, derep'ce amu că în viața aceasta mulți aveà bogatulŭ de-i slujiià și ogodiià lui; iară cândŭ ajunse la sfârșenie, golŭ și pustii de toate află-se. Că nici celŭ locŭ mai micŭ | de acealea nu află elŭ răpausŭ. Că (408)
toată viața aceasta protivitoare e ceiia ce va să fie, și puținelŭ va fi, și întru munca de veacŭ treace.

Socotiți cumŭ de a bogatului îngrupare, cumŭ fu tocmită, cumŭ grăiaște Davidŭ: «Mormintele lorŭ și casele sântŭ întru veaci!» Că moarte amu iaste acelora ce-sŭ fără de omenie și dârjilorŭ ceia iuții și bogațilorŭ. Că le se desparte trupulŭ, și mergŭ amu den bucate în muncă, den slavă spre necinste, den lumină întru întunearecŭ. Dereptŭ aceaia zice că «ca mormintele arată-se», că sufletele lorŭ fărăfundulŭ și loculŭ cela întunecatulŭ au dobânditŭ. Însă și cândŭ erà viu bogatulŭ, ca întru un mormântŭ, în trupŭ îngrupatŭ aveà sufletulŭ său: în locŭ de mormântŭ, trupulu-șŭ purtà. Dereptŭ aceaia și fericitulŭ Davidŭ grăiaște: «Nu te teame cându se îmbogățeaște omulŭ, sau cându se înmulțeaște slava caseei lui, că deaca moare, elŭ nu le ia toate, nici deștinge cu nusulŭ slava caseei lui, ce acicea amu toate lasă, și golŭ mearge acolo, și muncilorŭ datŭ va fi».

---

19 *Tip.* ѐжоѵнсе   37 *Tip.* моѵ҆рчило ¦.

Murì şi bogatulŭ, şi îngrupatŭ fu, iară mişelulŭ sfârşì-se, grăiaşte, că sfârşì vreamea ceaia înşelătoarea şi se schimbă, în locŭ de viaţă trupească, în sufletească.

(Evanghelie) *Iară bogatulŭ fără credinţă murì, şi se îngrupă. Şi dentru iadŭ rădică-şŭ ochii săi, fiindŭ întru muncă, şi văzù Avraamŭ de departe şi Lazarŭ în poala lui. Şi acesta strigă, zise: «Părinte Avraame, miluiaşte-mă şi tremite Lazarŭ, ca să-mi ude cu celŭ deagetŭ mai micŭ cu apă şi să stâmpere limba mea, că mă muncescŭ în ceastă văpae».*

(409) (Tâlcŭ) | Lazarŭ amu la nălţime suì-se mai pre desupra, iară bogatulŭ întru propaste preaadâncă. Nu amu văzù Lazarŭ pre bogatulŭ, ce bogatulŭ pre Lazarŭ, derep'ce amu că Lazarŭ erà întru lumină, — că cei den lumină nu vădŭ pre cei den untunearecŭ. Pentru aceaia văzù bogatulŭ pre Lazarŭ stândŭ în poala lu Avraamŭ, ca mai multŭ şi mai vârtosŭ muncitŭ să fie. Întru nevăzutŭ fu bogatului şi iute erà prăjitŭ. Rugăciune rădică cătră Avraamŭ, de grăi: «*Părinte Avraame, miluiaşte-mă şi tremite pre Lazarŭ, ca să-şŭ ude celŭ deagetŭ mai micŭ alŭ lui în apă şi să stâmpere limba mea, că mă chinuescŭ în ceastă văpae*». Destulu i erà lui aceaste cuvinte întru milcuire a aduce pre Avraamŭ, însă nici aşa folosŭ nu află, că fără vreame erà-i rugăciunea. Strigă, zice, cela pentru împărţirea propastei, iară cesta pentru durearea. Că Avraamŭ zise că «propastê mare iaste», iară bogatulŭ zise «miluiaşte-mă şi tremeate Lazarŭ cela mişelulŭ, cela ce eu mainte d'insulu mă scârbiià, ce eu lui nici de fărâmele measeei meale nu-i da; aceluia mă rogŭ».

Căutaţi amu, cumŭ smerì pre elŭ munca şi cumŭ scârba înţelepţì pre elŭ! Şi cându i erà Lazarŭ aproape, elu-lŭ urìià şi nu-lŭ socotiià, nici-lŭ vedeà, iară acmu de departe-lŭ cheamă. Şi elŭ de multe ori eşiià şi întrà şi nu-lŭ socotiià, nici-lŭ vedeà, iară acmu, acesta de departe-lŭ veade şi foarte bine-lŭ previià, şi zise: «Miluiaşte-mă şi tremite Lazarŭ». Acmu cauţi milă, cândŭ vreame de milă nu iaste! Âu n'ai auzitŭ apostolulŭ grăindŭ: «Judeţulŭ, nemilostivŭ iaste celuia ce nu face milă!»? Acmu te căeşti, cândŭ pocaanie nu iaste?
(410) Că nu e în iadŭ ispoveadanie, ni|ci iaste miluire! «Întru

9 *Tip.* моу́чческа   14 *Tip.* оўтоу́нѣрекъ   30 *Tip.* і̂арѫ а̂ | а̂кмꙋ.

iadŭ», amu zice, «cine ţi se va ispovedì ţie?». Limba amu bogatului muncită iaste: ceaia ce priimiià dulceaţă, picătură de apă ceare, derep'ce că nici un păhăruţŭ de apă reace setosului n'au datŭ. Aceasta iaste împrotivă plata, foculŭ acela şi muncile iadului. Cea limbă preasătulă, o picătură de apa micşoară jeluiià, şi în loculŭ fluerelorŭ şi organelorŭ, suspini, în loculŭ ceii beţie fără măsură, pohtiià picătură de apă, în loculŭ căutăriei de curvie, întuneareculŭ adâncŭ, în locŭ de nesaţiulŭ somnului, viermii neadurmiţi!

(Evanghelie) *Zise Avraamŭ: «Fiiule, adu-ţi aminte că ţe-ai luatŭ dulceaţa ta în viaţa ta, şi Lazarŭ aşijderea răulŭ; acmu elu se mângâe, iară tu rău chinueşti. Ce şi prespre aceastea toate, între noi şi între voi propaste mare e întărită, ca cine-ară vrea de încoace către voi să vie, nu potŭ, nici dentr'acolo către noi să vie».*

(Tâlcŭ) Să înţeleagemŭ a patriarhului, lu Avraamŭ, dulceaţa. Că nu zise lui: «Neome şi nebune, nu te temi, nu te ruşinezi, ce încă iubire de oameni acmu ţi-aduci aminte, şi de miluire şi de mângâiare?» Ce nici una de aceastea nu-i zise dereptulŭ Avraamŭ, ce «fiiule» zise-i, şi sufletulŭ smeritŭ nu turbură. Că grăiaşte preamândrulŭ Solomonŭ: «Destulu i iaste lui chinulŭ munciei!» Dereptŭ aceaia şì elŭ «fiiule» grăì lui, «adu-ţi aminte amu că tu ţe-ai luatŭ dulceaţa ta, iară Lazarŭ aşijderea răulŭ». Nu zise «bunătatea», ce «toată dulceaţa ta» (ce se zice, «ceaia ce-ţi păreà ţie că e aceaia bunătate»), că dulceaţa ceştii lumi ziceà-i elŭ bunătate, cumŭ şì acmu mulţi grăescŭ că «multă bunătate avut-amŭ». «Iară Lazarŭ | aşijderea», zice, «răulŭ». Ce nu zice «răotatea lui» (ce (411)
se zice, «să i se pare că i e răulŭ den judecata ta»). Şi iară nu-i zice «luat-ai», ce «ţi-o ai luatŭ» (ce se zice că «să şi ceva bine făcut-ai, şì datoriia ţi-erà plata, că toată plata aceaia întru aceaiaşŭ lume luatu-ţe-ai»). «Şi Lazarŭ aşijderea, oarecui ce rău s'au făcutŭ, toate i se-au plătitŭ întru meserătate şi întru flămânzie, şi până la cela rău mai de apoi chinuit-au. Şi iată, că amândoi goli aicea vinetŭ! Lazarŭ amu golŭ de păcate, iară tu aşijderea, golŭ de dereptate. Pentru aceaia acesta mângâiatŭ iaste, iară tu boleşti şi chinueşti. Că nu iaste puteare cui au fostŭ osânditŭ, ca puţinŭ cevaşŭ să nu

4 *Tip.* ꙟпроѹнкѫ   20 *Tip.* со́мѡнь.

dobândească mângâiare şi răpausŭ. Prespre aceastea toate, între noi şi între voi (ce se zice, între derepţi şi între păcătoşi: unora amu iuşorulŭ, şi fericitulŭ răpausŭ dobândit-au, iară alţii cu muncile sântŭ osândiţi), că aşa amu de mare e propastea, câtŭ nici cine stă dencoace nu poate venì cătră voi, nici dentr'acolo cătră noi a treace». Că o vedeare-şŭ erà, că aşa ş'au fostŭ dentru începutŭ viaţa omenească, ce se zice, spre o bunătate numai să caute, iară spre răotate să nu ne mestecămŭ. Că aceasta întâia învăţătură a lu Dumnezeu mărturiseaşte, ca den toate leamnele ce-au fostŭ în rai a mâncà zisease lu Adamŭ, şi iară ţiindŭ şi apărândŭ celŭ ce mestecatŭ erà de firea protivitoriului, însă celŭ răŭ cătră bunŭ mestecatŭ, şi moarte aduse spre piiardere fără-de-legiuitoriului. Că omului amu cu voe i iaste dela protivitoriulŭ a-şŭ mestecà viaţa-şŭ, iară cela ce nu va să se meastece răului, nu lasă elŭ Dumnezeu neisprăvitŭ. Ce după aceaia amu, |
(412) moartea după cela ce călcă mearse. Şi în doao şì viaţa împarte: spre a trupului acestuia, şi celuia ce va să fie. Nu pre măsură tocma în lungŭ, ce vreamea aceştii vieţi mai puţină oarece o au scrisŭ, iară ceaia ce va să fie tinsu-o-au spre fără-de-sfârşenie. Puteare amu dat-au Dumnezeu, dereptŭ dragostea, oamenilorŭ, cine ce va vrea a aveà den aceaste doao, binele sau răulŭ: ori întru această neşchită viaţă şi până la o vreame, ori ceii vieţi ce e nesfârşită şi de pururea. Într'una le iaste, şì binelui, şì răului, şi cătră înţelegătorii şi precepătorilorŭ, amândurora acestora împărţitu-le-au. Şi unora amu precepătura, bunătatea şi dulceaţa mai mare le se pare că iaste, e altora ce întru un cugetŭ crezândŭ, şì le se pare că va fi încă bunătate. Iară celora amu ce le e cugetulŭ neînţelesŭ, şì spre mai multu e nesocotitoriu, că ei cu saţiulŭ şi cu viaţa trupească datoriia fireei şi partea ceaia buna mainte o pierdŭ, şi nemică, după aceasta viaţă, aceiia strângândŭ. Iară câţi cu înţelepciune şi cu bună socotinţă a sa viaţă o tocmescŭ şi firea acelora scârbeaşte-se, răposâ-se-vorŭ acelui veacŭ ce va să fie, şi bunătate strânge-vorŭ, că cumu li e lorŭ nădeajdea spre viaţa ceaia ce va să fie de pururea, şi spre mai mare răpausŭ tindu-se.

---

24 *Tip.* лà ѿврѣ́кмѧ (cfr. 270/29).

Aceasta amu iaste propastea ce nu va fi amu împărţitŭ de pământŭ, ce socotirea vieţiei după protiva vreriei făcândŭ. Cine amu împreună cu viaţa aceasta iubit-au dulceaţa, şi nu se-au vindecatŭ cu pocaaniia, ce cu vrearea delungatu-se-au, loculŭ loruşŭ cela îngeresculŭ făcutu-l-au cale netrecătoare şi neîmblată, ca o propaste fără fundŭ şi netrecută loruşŭ înşişŭ au săpatŭ.

(Evanghelie) | *Zise: «Rogu-te amu, părinte, să tremiţi elŭ în casa* (413) *tatălui mieu, amŭ amu cinci fraţi, ca să le mărturisească, să nu şì aceia să vie la cestŭ locŭ cu muncă». Grăì lui Avraamŭ: «Au Moysi şi prorocii; să asculte de ei!» Elŭ zise: «Ba, părinte Avraame; ce de-ară mearge cineva den morţi cătr'înşii, pocăì-se-ară». Zise lui că «de Moysi nu vorŭ ascultà şi de proroci, nece să ară cineva den morţi sculà-se, nu vorŭ aveà credinţă».*

(Tâlcŭ) Vedeţi, fraţii miei, cumŭ munca preceapere vine bogatului. Şi pre Lazarŭ mai nainte-lŭ uitase, şi între poarta lui au fostŭ zăcândŭ şi topitŭ de foame, acmu de alalţi departe fiindŭ, grijaşte-se şi se roagă să fie tremisŭ Lazarŭ den morţi în casa tatălui lui. Şi nu aşa, unulŭ den morţi, ce Lazarŭ, ca să vază pre elŭ că se-au cununatŭ, şi întru slava Izraililorŭ să vază elŭ, ca întru sărăcie şi în nesănătate şi în mişelie ştiindu-lŭ pre elŭ, şi însăşŭ văzătura lorŭ să le fie mărturie.

Ce amu răspunde Avraamŭ: «Şì Moysi şi prorocii», zise, «au» (şi a lu Moysi învăţătură şi scriptura prorocilorŭ şi învăţătură, grăiiâ); «nu atâta amu tu, bogatule, grijeşti-te de fraţi, că ţe-au făcutŭ lorŭ Dumnezeu, că mii de învăţători amu pus-au înaintea lorŭ». Bogatulŭ răspunse: «Ba, părinte», zise. Derep'ce amu şì acela însuşŭ ascultă scriptura, şi nu credeà şi basne păreà-i-se a fi învăţăturile, aşa i se păreà şì fraţii că-i vorŭ fi. Şi pentru eluşŭ socotiiâ elŭ aceasta, şi grăiià că «nu vorŭ ascultà scriptura, cumŭ amu şì eu însumi n'amŭ ascultatŭ; ce de-ară învie cineva den morţi, ei ară creade». Aşa sântŭ şì acmu de grăescŭ: «Cine ştie cine sântŭ în iadŭ? Cine va venì de | acolo de să spue noao?» Însă ascultaţi (414) şi pre Avraamŭ, derep'ce amu că scriptura de nu o vămŭ ascultà, zice, nici den iadŭ s'ară venì cineva, încă n'amŭ creade. Şi aceasta arătară Iudeii, că scriptura nu ascultară. Nici morţii văzândŭ sculaţi nu crezură, ce şi pre Lazarŭ începură a ucide. Că la răstignitulŭ lu Hristosŭ mulţi învisease

lorŭ den morţi; aşijderea şi spre apostoli căzù-le uciderе. Iară de-ară fi spre folosŭ noao şi credinţei, şi aceaia ară fi făcutŭ spre cinste Dumnezeu. Ce acmu nemică alta nu foloseaşte noao ca scriptura cu pază a o întrebà şi a ispitì. Că morţii de-ară învie, prea se-ară fi mândritŭ diavolulŭ, şi cu aceia ară fi prilăstitŭ ceia neînţelepţii, şi cu poveştile iadului semănà-ş'ară partea şi destoiniciia cea rea a lui. Iară unde e socotirea şi întrebarea scripturiei sănătoase, nemică acolea nu se poate mândrì cu drăciile sale diavolulŭ. Că scripturile sântŭ luminare şi lumină, şi cândŭ luminează aceastea, furulu se iveaşte şi se află.

Să fugimŭ amu, fraţii miei, de chipulŭ bogatului, şi a lui fără-de-omenie să o urîmŭ, şi să râvnimŭ la mândriia lu Lazarŭ şi la răbdarea lui. Că dereptŭ acesta prorocite fură aceastea, ca în chipulŭ bogatului să nu ne chinuimŭ. Că de-au vrutŭ vrea amu a muncì, aceasta n'ară fi prorocitŭ. Ce derep'ce că aceasta n'au vrutŭ, dereptŭ aceaia mai nainte grăit-au, ca cu prorociia să ne înţelepţească şi de ispitele dealelorŭ (ce se zice, păcatelorŭ) să ne ferimŭ. Pentru aceaia să ne trezvimŭ, fraţilorŭ, şi până iaste vreamea de pocaanie, păcatele să ne spălămŭ. Şi încă şi de calea ceaia larga şi tinsa să ne părăsimŭ, ca mai vârtosŭ pre cea cale strimtă
(415) şi oscârbită a bu|nătăţilorŭ să înceapemŭ a îmblà. Că să iaste ea şi cam largă sau cu răpausŭ, calea realelorŭ, ce iară, cându e la sfârşenie, la strimteală ne întoarce, şi spre pierzarea sufletului ne duce, nu ne duce la cea dereaptă. Şi iară e împrotivă că strimteala lucrurilorŭ celora bunele la lărgime duce-ne, şi largă şi se săvârşaşte, şi multŭ răpausŭ dându-ne. Şi să nu fimŭ cu ceaia dentâi înşălaţi. Că ce folosŭ iaste, spune-mi, puţinelŭ pre calea ceaia larga cine îmblă, şi în propastea de perire cade, cum ai zice, ca întru un somnŭ să se îndulcească, şi fără de sfârşenie să se muncească? Cumŭ amu iaste somnulŭ pre adevărŭ, aşa iaste viaţa aceasta către veaculŭ ce va să fie. Însă iară la sfârşeniia amândurora căutândŭ, lucrurile cealea bunele să iubimŭ. Şi să ne vămŭ cu aceastea tâmplà, de vămŭ şi întru năpăşti cădeà, noi să nu ne lenimŭ, ce toate cu tărie

---

10 *Tip.* ἀчýстѣ   24 *Tip.* ка | ѩлáргѫ.

să le răbdămŭ, întru nădeajdea şi upovăinţa celui veacŭ dulce, ce va să fie întărindu-ne şi sfătuindu-ne. Că întru năpăşti căzândŭ noi, Dumnezeu iartă greşalele, să cu mulţemită răbdà-le-vămŭ, ca de acmu să ne curăţimŭ şi toate răutăţile să le supunemŭ, ca cu curăţie şi nespurcaţi plata ceaia dulcea să priimimŭ.

Şi să vămŭ vrea aceştii dulceţi să ne spodobimŭ, iară noi să iubimŭ viaţa ceaia cu truda şi cu usteneală şi calea ceaia iutea şi strimta. Şi întru năpăşti să nu ne sfiimŭ, ca dumnezeesculŭ ajutoriu cătră noi să-lŭ tragemŭ şi să vie, şi în poala lu Avraamŭ să răposămŭ de Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că a lui e slava, măriia şi ţinearea, întru veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a douăzeci şi treia.

Evanghelie de la Luca, zaceala 38. |

(Luca VIII, 27). *În vreamea aceaia vine Isusŭ în laturea Gadarinului. Timpină elŭ un bărbatŭ den cetate ce avea draci de mulţi ani, şi în veşminte nu se îmbrăcà, şi în casă nu lăcuiià, ce în groape. (28) Văzù Isusŭ şi strigă, căzù cătr'însulŭ şi cu glasŭ mare zice: „Ce e mie şi ţie, Isuse, fiiulŭ lu Dumnezeu de susŭ? Rogu-te, nu muncì mine!“ (29) Zise amu duhului necuratŭ să iasă den omŭ. De mulţi ani răpiià elŭ, şi legà elŭ cu lanţuri de fierŭ, şi căile păziià, şi rumpeà lanţurile: gonitŭ erà de draculŭ înlăuntru în pustie. (30) Întrebă elŭ Isusŭ, grăì: „Ce ţi-e numele?“ Elŭ zise: „Legheonŭ“ (că draci mulţi întrase întru elŭ). (31) Şi rugară elŭ, să nu zică lorŭ în beznă să se ducă. (32) Erà aciia o turmă de porci mulţi, păşteà în pădure; şi rugară elŭ, să zică lorŭ, într'aceaia* (416)

14-15 *Titlul slavon:* нєдѣлѧ. кг҃, Єѵ҃лїє. ѿ лоѵкы. глава, ли҃. **15** *Tipărit în josul paginei 415:* гласъ ѕ҃ єѵ҃лїє а҃.

Variante: **16** vine] *A* veniià *C* viniià **20** strigă *C* strigă | zice] *ABCT* zise **21** fiiulŭ] *T* fiiiule **22** Zise] *B* Zice **23** mulţi ani] *AC* mulţi amu ani | lanţuri] *AC* verigi **24** rumpeà lanţurile] *ABC* spărgeà fiarăle (*B* фїєаржлє) **29** *B* [păşt]eà | *B* zi[că l]orŭ | într'aceaia] *A* într'aceia.

să între. Şi zise lorŭ. (33) Işiră dracii den omŭ, intrară în porci; şi se pornì turma den ţărmure în iazerŭ, şi se afundară. (34) Văzură păstorii ce fu, fugiră şi spuseră în cetate şi în sate. (35) Eşiră să vază ce fu, şi vineră către Isusŭ, şi aflară omulŭ şezândŭ, dentr'însulŭ dracii eşise, îmbrăcatŭ şi cuminte, lângă picioarele lu Isusŭ. Şi se spământară. (36) Spuseră lorŭ, şi văzură cumu se-au mântuitŭ drăcitulŭ. (37) Şi rugară elŭ totŭ nărbdulŭ, laturea Gadarinului, să treacă dentr'înşii, că cu o frică mare erà prinşi. Elŭ întră în corabie, întoarse-se. (38) Rugà-se lui bărbatulŭ, dentr'însulŭ dracii eşise, de cu nusulŭ să fie. Lăsă elŭ Isusŭ, grăì: (39) „Întoarce-te în casa ta, şi spune câte ţe-au făcutŭ ţie Dumnezeu!" Şi se duse pren toate cătăţile, propoveduiià câte făcuse lui Isusŭ.

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 43.

Cumu-sŭ amu trupurele noastre în toată vreamea, de aduce pământulŭ rodurile-şŭ de pururea, şi de toată hrana
(417) de le întăreaşte şi le îngraşă, a|şa şì sufletele noastre cu cuvintele sufleteşti hrănescu-le, şi cu veselie şi cu dulceaţă împlu-le. Însă a trupului hrană sfârşaşte-se şi întru putredire mearge, iară hrana sufletului (ce se zice, învăţătura sfintei scripturi şi dojana) nesfârşită are veselie şi în neputredire duce pre noi, şi în viaţa de veaci şi în bunătate. Dereptŭ aceaia, cumŭ pohtimŭ noi să mâncămŭ, cândŭ sântemŭ flămânzi, aşa amu datori sântemŭ a ascultà cuvântulŭ lu Dumnezeu. Că den ascultare folosì-ne-vămŭ şi mare dobândă priimì-vămŭ. Şi de sântemŭ negrijnici, să părăsimŭ negrija. Şi să sântemŭ cu usârdie, să fimŭ încă mai cu usârdie. Şi de-aciia să lărgimŭ brazdele inimiei noastre, şi să priimimŭ întru

---

15 коц нєл. 17 слóко ѧ҃к (sic!). 23 *Tip.* зисє 30 *Tip.* сынтє.

Variante: 1 Işiră] *ACT* Eşiră *B*.... ă 2 porci] *T* turma porcilorŭ | iazerŭ] *T* mare 3 *B* фо[у]уирж 6 îmbrăcatŭ] *C* îmbracatŭ *(greşală de tipar?)* | *B lipseşte* şi 9 *ABC lipseşte* cu 10 prinşi] *ABC* ţinuţi | *B* întoarse[se] 11 eşise] *B* şise 14 propoveduiià] *C* spunoà.

aceastea de-viaţă-purtătoare şi spăsitoarea sămânţa a sfinteei scripturi şi cuvintele. Să adăpămŭ inimile noastre şi să le împlemŭ de destulŭ den bogata apa a evangheliei mântuitoriului, lu Hristosŭ, ca să răsare şi să crească dereptate, adeveritele dumnezeeştile roduri, şi să ne hrănimŭ, întru veaculŭ cela ce va să fie, cu hrană nesfârşită, şi de foamea veacilorŭ să scăpămŭ.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia vine Isusŭ în laturea Gadarinului. Tîmpină elŭ un bărbatŭ den cetate, ce aveà draci de mulţi ani, şi în veşminte nu se îmbrăcà, şi în casă nu lăcuiià, ce în groape. Văzù Isusŭ şi strigă, căzù cătr'însulŭ şi cu glasŭ mare zise: «Ce e mie şi ţie, Isuse, fiiule lu Dumnezeu de susŭ? Rogu-te, nu muncì mine!» Zise amu duhului necuratŭ să iasă den omŭ. De mulţi ani răpiià elŭ, şi legà elŭ cu lanţuri de fierŭ, şi căile păziià, şi rumpeà lanţurile: gonitŭ erà de draculŭ înlăuntru în pustie. Întrebă elŭ Isusŭ, grăì: «Ce ţi-e numele?» Elŭ zise: «Legheonŭ» (că draci mulţi întrase întru elŭ). Şi rugară elŭ, să nu zică lorŭ în beznă să se du|că. Erà aciia* (418) *o turmă de porci mulţi, păşteà în pădure; şi rugară elŭ, să zică lorŭ într'aceaia să între. Şi zise lorŭ. Eşiră dracii den omŭ, întrară în turma porcilorŭ; şi se pornì turma den ţărmure în mare, şi se afundară.*

(Tâlcŭ) Înnotândŭ oarecândŭ marea Tiveriadului cu ucenicii săi spăsitoriulŭ, întru multă bură fiindŭ, durmiià, ca cu tocmeală să descoapere ucenicilorŭ şi să ispitească credinţa lorŭ, să vorŭ fi neplecaţi întru năpăşti. Însă se oblicì neputinţa lorŭ, că nu arătară amu credinţă desfârşită, ce mestecată cu necredinţa. Crezură amu că-i poate spăsì pre ei Domnulŭ, ce însă ca neşte puţinŭ-credincioşi grăiră: «Spăseaşte-ne, că perimŭ!» Că de vrea fi avutŭ credinţă desăvârşitŭ, fi-se-ară sfătuitŭ că n'ară fi puteare lorŭ să piară, împreună fiindŭ cu putearniculŭ Hristosŭ. Iară elu se sculă şi oprì vântulŭ. Însă lăsă pre ei să se învăluiască şi să-i turbure, ca mai ivită să fie tăriia lui. Că aşa ni e noao oamenilorŭ năravulŭ, atunce mai vârtosŭ să pomenimŭ spăsitoriulŭ, cându ne de vreo nevoe mare pre noi izbăveaşte.

15-16 *Tip.* дра́крꙋлѣ ꙟлънтрꙋ **23** *Tipărit, din greşală*, evanghelie, *în loc de* tâlcŭ **30-31** *Tip.* дє съсфрѣшитѣ **32** *Tip.* фїйнндѣ.

Dereptŭ aceaia nu den începutŭ, ce den tăriia nevoiei sculă-se de mântuì pre ei Hristosŭ.

Chipŭ amu erà acelora, ce le se tâmplă la sfârşitŭ ucenicilorŭ. Că ezerulŭ erà ţara iudeiască; spr'inşii deştinse bura, ce erâ spre Hristosŭ a lorŭ nebunie, că se nebunirâ Iudeii răstignindŭ pre Hristosŭ. Turburară-se ucenicii, că toţi lăsară pre elŭ de fugiră. Ce se sculă Domnulŭ den somnŭ (ce se zice, că învise), şi iară ucenicii întru linie fură, că stătù înaintea lorŭ de zise: «Pace voao!» Grăiră ucenicii unulŭ cătră alaltŭ: «Cine iaste acesta?» Nu că nu ştiiâ pre elŭ (că-lŭ ştiià ei, Dumnezeu e fiindŭ şi fiiulŭ lu Dumnezeu), ce (419) se minunâ de preamulţimea tăriei | lui, şi ciudindu-se grăiià: «Cine iaste acesta?» — cum ai zice: «Câtŭ şi cumŭ cu atâta tărie şi cu puteare?» Că acela însuşi oprì apeei şi vântului, şi ascultară pre elŭ. Nici dinioară aşa n'amŭ văzutŭ, că în vedeare omŭ arătă-se, iară lucrulŭ erà însuşŭ a lu Dumnezeu putearniculŭ. Şi de elŭ grăiaşte proroculŭ Davidŭ: «Tu birueşti ţinearea măriei, bura şi valurile ei tu le îmblânzeşti!» Şi iară zice: «Şi stătù vântulŭ de bură, şi se înălţară valurile ei». Turburară-se ucenicii şi se rădicară, şi toată preamândriia lorŭ înghiţită fu (ce se zice, ce erà în mare meşterşugulŭ lorŭ). Dereptŭ aceaia şi strigară cătră Domnulŭ, şi den nevoia lorŭ scoase ei, că oprì măriei, şi stătù lină. Şi încetară valurile măriei, şi se veseliră ucenicii derep'ce că încetă. Şi dereptă pre ei Hristosŭ spre adăpostulŭ vreriei lui.

Să înţeleagemŭ şi noi, fraţilorŭ, că corabiia iaste beseareca lu Hristosŭ; întru marea vieţiei în ceastă lume aflată e, avândŭ opăcinaşi preuţii şi credincioşii ce de pururea au Hristosŭ fiindŭ cu nuşii. Însă şi pre aceia de multe ori cadŭ vremi iuţi spr'inşii. Şi mii de valuri şi nevoi spre această sfântă corabie cadŭ, şi, ca picăturile fără de numărŭ, nevoi şi năpăşti. Şi duhulŭ vrăjmaşului celŭ iute scoală-se, cătră însăşŭ frica morţiei duce-i. Iară Hristosŭ împreună iaste cu ceia ce-lŭ cunoscŭ şi credŭ întru elŭ, ce lasă pre ei de multe ori să se chinuiască cu tocmeala şi iubirea de oameni ce are elŭ cătră noi, ca în chipŭ de durmitare să se chipuiască. Iară cândŭ prea multă voroavă adeve-

---

20-21 *Tip.* прѣ ꙟмѫндрїѧ.

rită fi-va, şi la sfârşitulŭ năpăştilorŭ de vorŭ vedeà rău, şi deacă nu vorŭ mai puteà răbdà înnotătorii bura, atunce | amu cade-ne-se noao a mearge cătră mare putearniculŭ şi (420) milostivulŭ Domnŭ, cu rugăciune să ne adaugemŭ şi cu lacrămi fierbinţi, şi să strigămŭ cătr'însulŭ şi să grăimŭ: «Scoală! Derep'ce dormi, Doamne? Învii şi nu ne surpà până în sfârşitŭ! Derep'ce faţa ta întorci şi sărăciia noastră şi scârba noastră uiţi?» Că ştiu că are a se sculà Dumnezeu gata, şi toată frica are a o gonì. Şi are a oprì şì năpăstuitorilorŭ, şi a schimbà plângerea spre bună-voe. Şi noao va tinde linìia ceaia marea şi fărăvoroavă şi fără-de-nevoe. Şi nici dinioară mila lui n'are a o uità despre ceia ce nădăjduescŭ spr'insulŭ, că aceasta zice prorocului: «Cheamă-mă în zi de grija ta, şi izbăvì-te-voiu şi proslăvì-mă-veri!» Că nimea aşa pre elŭ nu-şŭ cruţă, cumŭ Dumnezeu pre noi pre toţi. Şi de multe ori preaslăvită şì spăsenie face, de ne dereptează spre iubirea de oameni cu a lui tocmeală.

Că ajunse Domnulŭ cătră pământulŭ Gadarinului împreună cu ucenicii săi. Nu-i să-i scoaţă pre ei vântulŭ acolo, că erà încetatŭ vântulŭ, ce Hristosŭ vru ca să mângâe pre cela ce erà muncitŭ de duhulŭ necuratŭ şi să-lŭ vindece. Că erà purtatŭ de duhulŭ, nu cu vrearea celuia ce erà muncitŭ de duhulŭ necuratŭ, ce cu tocmeala lu Hristosŭ. Că lăsă amu o tocmeală Dumnezeu suptŭ ei să fie, nu ca să se chinuiască aceia mai vârtosŭ, ce noi mai vârtosŭ să ne învăţămŭ, cumŭ sântŭ dracii de amegescŭ pre noi şi aşa ne lepădămŭ de ogodimŭ lorŭ şi ne plecămŭ. Că omulŭ golŭ vine, şi nu ştie că iaste golŭ. Că cândŭ prindŭ dracii vreun omŭ, facŭ pre elŭ afară de minte şi de mândrie, şi golŭ de toate bu | nătăţile. Că luà amu duhurile hitleane pre omulŭ (421) ce erà drăcitŭ şi-lŭ purtà elŭ pren morminte, că vrea să seamene învăţătură rea oamenilorŭ şi de totŭ răulŭ împlutŭ, ca să zică că după moarte sufletulŭ omului mortŭ în mormântŭ lăcuiaşte, şi se lipescŭ de neşte oameni, ca dracii.

Iară evanghelistii vrură înşelăciunea drăcească şi prilăstitura lorŭ den rădăcină să o rupă. Susŭ şi josŭ ziseră drăcitului să se chinuiască. Văzù draculŭ pre Isusŭ, oame-

---

5 *Tip.* фїербинци **10** *Tip.* плѫ́нџѣрѣ.

nilorŭ strigă: «Ce e mie şi ţie, Isuse» în locŭ cum ai zice: «Ce ne iaste împreună, mie şi ţie, că ai miei sântŭ oameni câţi mi se pleacă. Şi cu ce cuvântŭ goneşti-mă dentr'înşi?» Aceasta amu zise, nu «făcătoriulŭ lorŭ», ce «cu înşelăciune amŭ prinsŭ pre ei». Iară de ce zise lui: «Ce e mie şi ţie?» — spăreatŭ şi fără de ruşine; iară ce zise: «Rogu-te să nu mă munceşti», — temeà-se şi se erà înfricoşatŭ. Că nu numai numele lu Isusŭ zise, ce şi tăriia şi firea-i: «Fiiulŭ lu Dumnezeu de susŭ, să nu munceşti mine». Pre ceastă lume cerşù răpausŭ vrăjmaşulŭ nostru, nu în vecie. Iară de ce grăì: «Aşa iaste, că vomŭ eşì amu cumŭ zici, Doamne, însă munciţi să nu fimŭ», — acicea cerşură slobozie, hitleanii, ca să vatăme pre noi den calea spăseniei noastre. Că în ceastă vreame iaste spăsenie, iară în cela veacŭ numai plata dereaptă.

Aceasta amu răspunse Legheonŭ oamenilorŭ, că nu putù să stea împrotiva puteriei şi tăriei lu Isusŭ. Şi văzură pre elŭ mulţi scoţândŭ dracii. Rugà-se dracii să nu-i ducă pre ei în bezdnă, ce să-i lase ei încă să îmble pre pământŭ. Iară
(422) Domnulŭ lăsă ei | pre pământŭ, ca să lupte pre oameni şi ispitiţi să facă pre ei. Că de n'ară fi fostŭ protivitori draci, n'ară fi fostŭ nici cununi. Însă-şŭ cerşură în chipulŭ lorŭ turma de porci, iară Hristosŭ văzù hitlenşugulŭ lorŭ şi, nu că nu ştiià de ce se învăţà ei, însă le zise. Nu-i dăruì dracilorŭ, ce aimintrea-i tocmì. Una amu, ca să arate celuia ce se izbăvì, câtă nevoe şi câţi draci au fostŭ avândŭ întru elŭ; alta iarăşŭ, să înţeleagă toţi că nici în porci nu potŭ să între, nici să strice dracii, de nu le va fi zisŭ lorŭ de Domnulŭ; a treia, că mai rău ară fi făcutŭ dracii oamenilorŭ, mai vârtosŭ decâtŭ porcilorŭ, de n'ară fi întru însăşŭ în ceastă muncă ţinuţi de Dumnezeu. Şi nu-i lasă să facă câtŭ vorŭ ei.

Aiavea amu iaste, că mai multŭ şi mai vârtosŭ urîţi le sântŭ dracilorŭ oamenii, decâtŭ dobitoculŭ şi jîgăniile. După aceaia amu şi dobitoacele pierdŭ dereptŭ omŭ. Că se nevoiià şi aceştea cu piiardere să scârbească ei. A patra, ca de moartea porcilorŭ să aibă a creade. Că eşiră dracii, şi se învăţà să strice, iară ei mai multu-şŭ stricară lorŭ,

---

16 *Tip.* потери ѐн   26 *Tip.* пѹтк.

că fu ivită acestora neputința și hitleniia, iară tăriia lu Hristosŭ lumină. Și den oameni, cu cuvântulŭ și cu bunătățile cine e ajutatŭ, cu tăriia lu Hristosŭ încă gonează dracii. Iară carei se întină ca porcii în tinătura pohteei, întră dracii, ca în neşte delungați de Dumnezeu, și-i surpă pre ei, ca întru o pierdere.

Și aceia oameni, carei vorŭ aveà întru ei lucrurile drăcești, întru văşmântŭ nu se îmbracă (ce se zice, de butejunea sfântă frâmseațe n'au), și în casă nu lăcuescŭ (ce se zice, în beseareсă), ce în | morminte (ce se zice, întru luarea lucrurilorŭ (423) celora moartele, ce se zice, întru curvie și în mitărnicie și în cârcimărie și întru alalte păcate, în toate). Aceia amu toți, morminte realelorŭ sântŭ. Și carei sântŭ biruiți și învățați într'acealea și nu se vorŭ pocăì, murì-vorŭ morției de veacŭ.

(Evanghelie) *Văzură păstorii ce fu, fugiră și spuseră în cetate și în sate. Eșiră să vază ce fu, și vineră către Isusŭ, și aflară omulŭ șezândŭ, dentr'însulŭ dracii eșise, îmbrăcatŭ și cu minte, lângă picioarele lu Isusŭ. Și se spământară. Spuseră lorŭ, și văzură cumu se-au mântuitŭ drăcitulŭ. Și rugară elŭ totŭ nărodulŭ, laturea Gadarinului, să treacă dentr'înșii, că cu o frică mare erà prinși. Elŭ întră în corabie, întoarse-se. Rugà-se lui bărbatulŭ, dentr'însulŭ dracii eșise, de cu nusulŭ să fie. Lăsă elŭ Isusŭ, grăì: «Întoarce-te în casa ta, și spune câte țe-au făcutŭ ție Dumnezeu». Și se duse pren toate cătățile, propoveduiià câte făcuse lui Isusŭ.*

(Tâlcŭ) Și amu, de ce fugiră păstorii, tocmeala spăseniei Gadareanilorŭ fu. Însă aceia nu înțeleaseră că cu destoinicie cădeà-le-se să se minuneaze tărieei Domnului, lu Hristosŭ, și să crează lui, iară ei mai vârtosŭ rugară pre elŭ să iasă dentr'înșii, că se temeà să nu cumva și cu altă vreo vătămătură să-i muncească, cumŭ și porcii pierdù. Și se duse Hristosŭ, derep'ce amu că unde iaste viață porcească și de bine se leapădă, Hristosŭ nu lăcuiaște acolo. Iară acelŭ vindecatŭ, nentrebatŭ ivirea vindecarei arătă. Așa amu sănătoșì-se cu mintea, ca să cunoască pre Hristosŭ, și să cază și să se roage lui și cu nu|sulŭ ca să fie. Că se (424) temeà să nu cumva, deaca se va delungà de elŭ, iarășŭ pre

35 *Tip.* сънжтошнсѧ.

lesne să fie prinsŭ de draci. Iară Hristosŭ arătă că, să nu se-ară nici aflà cu nusulŭ, cu puteare i iaste lui, cu dulceața lui acoperitŭ iaste, și mai pre susŭ de ispita drăcească îl-va. Ce «întoarce-te», zise lui, «în casa ta, și spune câte făcù Dumnezeu spre tine».

Nu zise: «Câte țe-amŭ făcutŭ eu ție». Chipŭ deade noao de smerenie cu mândrie, și ca toată isprăvirea cătră Dumnezeu să ducemŭ. Iară cela vindecatulŭ așa erâ întregŭ de minte, câtŭ spuse câte-au făcutŭ lui Isusŭ. Că se cade șì noao, cândŭ facemŭ cuiva bine, să nu zicemŭ noi să ne vestească, ce acela ce-au luatŭ binele, să șì noi nu vămŭ vrea, încăș va vestì elŭ. Ce însă, frațilorŭ, cumŭ și câtŭ rău de draci priimescŭ careì se pleacă și-sŭ prinși d'inșii, să nu șì noi de aceale chinuri prinși să fimŭ, să nu mai cu amarŭ de celuia drăcitulŭ șì spre noi să se facă! Ce împărțire amu au de cela ce se drăceaște carii cu pohtele cealea necuvioase și în nebuniia curviei nebunescŭ, și spre toate spurcăciunile carii se întărâtă? Dară au nu îmblă goli șì aceia ca și cela drăcitulŭ? Că nu de veșmântulŭ trupului și de celŭ de afară lipsitŭ iaste carele greșaște, ce de dumnezeeștile veșminte și de chipulŭ slavei lui și de cinste golŭ află-se, mai vârtosŭ și mai cu amarŭ decâtŭ cela ce se drăceaște! Că se golescŭ curvarii și iubitorii păcatelorŭ, derep'ce amu că trupulŭ mai slabŭ iaste decâtŭ sufletŭ.
(425) Că trupulŭ de multe ori golŭ fiindŭ, nu se vatămă, | iară sufletulŭ de se goleaște, foarte se vatămă, și de nu se va întoarce, lăsatŭ de Dumnezeu fi-va, și spre piiarderea propastiei surpă-se. Că nu se ucide de pietri carele greșaște, ce de păcate mai vârtosŭ și mai iute decâtŭ de pietri. Și nu în mormintele morților lăcuescŭ ceia ce nu lăcuescŭ în mândrie, ce în păcatele curviei îmblă pururea, și cu multă vătămătură și cu împuțiciune împluți sântŭ, așijderea șì alăltorŭ păcate necuvioase prinșii sântŭ. Aceia șì mai cu amarŭ decâtŭ aceia chinuì-se-vorŭ. Iară noi, frațilorŭ, să ne nevoimŭ de să ne delungămŭ de toate păcatele, și de vătămătura lorŭ mai susŭ să fimŭ, în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că a lui e slava și ținearea, acmu și pururea și în veacii de veacŭ, aminŭ.

---

13 *Tip.* шѝшк   24 *Tip.* гώлъ фїндк.

Dumineca a douăzeci şi patra.

Evanghelie dela Luca, zaceala 39.

(Luca VIII, 41). *În vreamea aceaia, un omŭ apropiè-se cătră Isuşŭ, ce i-e numele Iairŭ, şi acela erà mai-marele beseareciei, şi căzù lângă picioarele lu Isusŭ, rugà elŭ să între în casa lui. (42) Că aveà o fată — una feciorŭ dentâi erà lui fata — ca doisprăzeace ani, şi aceaia murise. Cându se duceà, nărodulŭ împresurà elŭ. (43) Şi o muiare erà, de-i curà sânge de doisprăzeace ani, ce vracilorŭ dedease toată avuţiia ei: nu putù nece de unulŭ să se vindece. (44) Apropiè-se den dărătŭ, atinse-se de marginea veşmintelorŭ lui, şi aciia stătù cursulŭ sângelui ei. (45) Şi zise Isusŭ: | „Cine iaste de se atinse de* (426) *mine?“ Lepădară-se toţi. Zise Pătru şi cine erà cu nusulŭ: „Învăţătoare, nărodulŭ ţinu-te şi te împresoară, şi grăeşti: cine iaste de se atinse de mine?“ (46) Isusŭ zise: „Atinse-se de mine oarecine; eu amu simţii, tărie eşì den mine“. (47) E muiarea văzù că nu se va ascunde, tremurà, vine şi căzù înaintea lui; derep'ce pururea apropiià-se de elŭ spuse lui înaintea tuturorŭ oamenilorŭ, şi că se vindecă aciia.*

1-2 *Titlul slavon:* недѣлѧ, кд҃ єѵⷢ҇лїє ѿ лоу́кы. гла́ва, л҃ѳ. **8-9** *Tip.* ѡмоуⷧ҇рѣ (*ABCT* o muiare) **13** *În josul paginei 425, tipărit:* гла́съ, ѕ҃. єѵⷢ҇лїє, к҃.

Variante: **3** apropiè-se] *T* [oarecine vine **4** i-e] *T* i erà | acela] *T* acesta | *C lipseşte* erà **4-5** mai-marele beseareciei] *AC* jude gloatei *T* jude gloateei **5** elŭ] *T* pre elŭ | să între] *B* съ | нтрє **6-7** aveà o fată — una feciorŭ dentài erà lui fata —] *T* o fată una născută aveà **7** ca] *ABCT* ca de | ani] *T* ai | murise] *T* muriià **8** Cându se duceà] *T* Mergândŭ elŭ **9** erà] *T* fiindŭ | ani] *T* ai **10** dedease] *T* dedease-şŭ | *T lipseşte* ei | nu putù nece] *T* şi nu se putù nici **11** Apropiè-se den dărătŭ, atinse-se] *T* Mearse pre den dărătŭ de se apropiè, şi se atinse **13** Şi zise Isusŭ] *T* Zise Domnulŭ | Cine] *T* Carele **14** Lepădară-se] *T* Ei se lepădară | Pătru şi cine erà cu nusulŭ] *T* Petrŭ şi ucenicii lui **15** nărodulŭ ţinu-te] *T* năroadele te ţinŭ | împresoară] *C* împresură | grăeşti] *T* zici **16** *B* de [se] | Isusŭ] *T* Elŭ **17** de mine oarecine] *T* oarecine de mine | eu amu] *T* căce că | tărie eşì] *T* că eşì tărie **18** E muiarea văzù] *T* Văzù muiarea | tremurà, vine] *T* vine tremurândŭ **19** căzù] *B* văzù (*greşală de tipar*) | înaintea lui] *AC* naintea lui *B* năintea lui *T* la elŭ | derep'ce] *T* şi derep'ce | *T lipseşte* pururea | apropiià-se *B* apropiè-se *T* vine, atinse-se **20** *T lipseşte* lui | înaintea] *AC* naintea | că] *T* cumu | aciia] *T* de pripă.

(48) Elŭ zise ei: „Îndrăzneaşte, fie, credinţa ta mântuì-te. Pasă în pace!“ (49) Încă elŭ grăindŭ, vine oarecine dela arhisinagoga, grăì lui c'„au muritŭ fata ta; nu pornì învăţătoriulŭ!“ (50) Isusŭ auzì, răspunse lui, grăì: „Nu te teame, numai ce creade, şi mântuìtă va fi“. (51) Mearseră în casă, nu lăsă niciunulŭ să între, numai Pătru şi Ioannŭ şi Iacovŭ şi tatălŭ featei şi muma. (52) Plângeà-se toţi şi suspinà de ea. Elŭ zise: „Nu plângeţi; n'au muritŭ, ce doarme“. (53) Şi-şŭ băteà jocŭ de elŭ, ştiià c'au muritŭ. (54) Elu-i scoase afară toţi, şi o prinse de mâna ei, strigă, grăì: „Feciuriţă, scoală!“ (55) Şi se întoarse sufletulŭ ei, şi învise aciia. Şi zise: „Daţi ei să mănânce!“ (56) Şi se mirară părinţii ei. Elŭ zise lorŭ: „Nemunuia să spuneţi ce fu!“.

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 44.

De multe ori iaste nevoe mare, ce mai rea iaste scârba, cândŭ va cineva să ştie tocmì şi a chemà oamenii cătră credinţă şi pameteei lu Dumnezeu, şi să-i nevoiască, şi să-i îmbărbăteaze, | şi necredincioşii şi neplecaţii spre pohtă cu vreare să-i facă buni şi de folosŭ. Şi cu năpăştile vieţiei şi grijile, şi cu grealele şi cu nevoi iuţi, mulţi nevoiaşte, ce mai vârtosŭ lenivoşii şi iuţii spre cuviinţa ceaia buna şi spre spăsenie a curà. Şi

(427)

---

15 концѧ, нед'клѣ **16** *Tip.* чі́стѫ **17** сло́во, мд҃.

Variante: 1 *B* [În]drăzneaște | *B* mântuì-[te] **2** în] *T* cu | elŭ] *T* lui | *B* [vine] **3** arhisinagoga] *T* judele gloateei, de | *B* [lui] | c'au] *AC* că au **4** pornì] *T* trudì | *B* în[văţă]toriulŭ | Isusŭ] *T* Iară Isusŭ | lui] *B* [lui] *T* lui, de-i **5** *B* crea[de] **6** Mearseră] *T* Mergândŭ | niciunulŭ să între] *ABC* neceunulŭ să între *T* să între niciunulŭ | numai] *ABCT* fără **7** featei] *AB* feateei *C* feateiei **8** Plângeà-se] *B* Plânge-se **9** n'au] *T* că n'au | muritŭ] *AC* muritŭ amu | băteà jocŭ] *T* râdeà **10** ştiià c'au muritŭ] *T* că ştiià că iaste moartă | Elu-i] *ABC* Elŭ | afară toţi] *T* toţi afară **10-11** şi o prinse] *T* apucă-o **11** strigă, grăì] *T* şi strigă pre ea **12** învise aciia] *T* se sculă aciiaşŭ **13** «Daţi] *T* să-i dea | mirară] *T* minunară | *C lipseşte* ei **14** lorŭ] T_2 părinţilorŭ ei | Nemunuia să] T_1 Nemănui să nu T_2 Nemănuia să nu.

aceasta amu iaste zicerea prorocului, lu Davidŭ cătră Dumnezeu: «Cu zăbala și cu frâulŭ falcile lorŭ să le strângi, să nu se apropie de tine!» Derep'ce amu că rău purtați sântemŭ noi oamenii, și n'avămŭ iușorŭ cătră bunătăți, și puținelu ne grijimŭ de spăseniia sufletelorŭ noastre, dereptŭ aceaia lasă priiatniculŭ nostru Dumnezeu năpăști și nevoi și scârbe și boale greale să fie noao, de să ne rănească, ca cătr'însulŭ să ne întoarcemŭ și de a noastră spăsenie în toate chipurile să ne grijimŭ. Și să ne fie amu de multe laturi de aceasta să știmŭ, ce mai multŭ și mai vârtosŭ și de ceasta vină ce ne e pusă înainte noao a evangheliei de astăzi, cumŭ de Dumnezeu glăsitoriulŭ Luca grăiaște:

(Evanghelie) *În vreamea aceaia, un omŭ oarecine vine cătră Isusŭ, ce i-erà numele Iairŭ, și acesta erà jude gloateei; și căzù lângă picioarele lu Isusŭ, rugà pre elŭ să între în casa lui. Că o fată una născută aveà, ca de doisprăzeace ai, și aceaia muriià:*

(Tâlcŭ) Dereptŭ ciudese ce erâ de Domnulŭ Hristosŭ și dereptŭ învățătura lui, multe năroade mergeà după elŭ, de cereà vindecare, și priimiià. Vine și un jude alŭ gloateei, nu ticălosŭ, nici uitatŭ, ce den cei slăviți, și mare și bogatŭ și de rudă bună. Și căzù | de se rugà de treabă ce venise elŭ, (428)
și de nevoe ce aveà. Și se rugà de-viață-dătătoriului, lu Hristosŭ, derep'ce că fata lui muriià, ce erà de doisprăzeace ai și i erà aceaia lui fată una născută. Așa-i erà lui scârbă și grije! Că nevoia și greața și boala nevoiaște oamenii și-i aduce pre ei spre mai mare folosŭ.

(Evanghelie) *Mergândŭ elŭ,* zice, *norodulŭ împresurà elŭ. Și o muiare fiindŭ, de-i curà sânge de doisprăzeace ai, ce vracilorŭ dedease-șŭ toată avuțiia și nu se putù nici de unulŭ să se vindece, mearse pre den dărătŭ de se apropiè, și se atinse de marginea veșmintelorŭ lui, și aciia stătù cursulŭ sângelui ei.*

(Tâlcŭ) Mergândŭ amu Hristosŭ în casa celuia ce-lŭ rugase, lu Airŭ, dereptŭ vindecarea feateei lui, mergeà pre mijlocŭ de cale. Iară muiarea ce-i curà sânge, credință multă și mare avândŭ, și mearse de se apropiè cu mare frică și se atinse de marginea veșmintelorŭ Domnului, lu Hristosŭ, crezândŭ cu adevărŭ că numai câtu se va atinge, mântuită va fi. Și

---

14 *Tip.* глаѡтеен   27 *Tip.* нрѣѡдѹль.

stătù aciia cursulŭ sângelui ei, și se vindecă de rane. Că credință aduse den lăuntrulŭ inimiei, că o va puteà vindecà Hristosŭ. Și dobândì aciiașŭ vindecare și sănătate, că nemică nu cugetă acea muiare de ce se muncise mai de nainte, nici căce se-au muncitŭ într'acei ai mulți, nici căce-au greșitŭ de vraci, nici de altŭ-ceva, ce numai ce crezù, și mântuită fu. Că grăiaște Hristosŭ: «Câtŭ s'ați ceare crezândŭ, aveți a luà». Și iară: «Ceareți, și da-se-va voao; căutați, și veți găsì; băteți, și deșchide-se-va voao. Că toți carei vorŭ ceare,
(429) priimì-vorŭ, și ce vorŭ căutà, | aflà-vorŭ, și bătătorilorŭ deșchide-le-se-va!»

(Evanghelie) *Zise Domnulŭ: «Carele iaste de se atinse de mine?» Ei se lepădară toți. Zise Petrŭ și ucenicii lui: «Învățătoare, năroadele te ținŭ și te împresoară, și zici: cine iaste de se atinse de mine?» Elŭ zise: «Atinse-se oarecine de mine, căce că simții că eșì tărie den mine».*

(Tâlcŭ) Vru Domnulŭ credința ceii mueri ce-i cură sânge să o arate cătră toți, ca și alții să se închipuiască ei, și lu Airŭ nădeajde bună să-i dea de fata lui că are a o vindecà. Intrebă și multŭ ispitì de taină ce fusease aceii mueri, și căutà cine se atinse de elŭ. Iară Petrŭ amu, cumu-șŭ erà elŭ întru toate mai îndrăznețŭ, și acicea făcù așa. Că după întrebare aciiașŭ grăì lu Hristosŭ: «Câți pre tine te împresoară, și grăești: cine iaste de se atinse de mine?» Nu înțelease Petrŭ de ce întrebà Domnulŭ: «Cine iaste de se atinse de mine cu credință și cu vreare fără păreare?» (nu așa prostŭ ca ceia alalți ce mergeà dup'însulŭ, de-lŭ ţineà și-lŭ împresurà). Ca «cine va aveà urechi, să auză» (că alții au urechi și nu audŭ)! Așa amu unii atingeà-se cu credință, iară alții se apropie, e inimile lorŭ departe stau de înțelesulŭ lu Dumnezeu și de apropiiare. Că întrebă amu Domnulŭ și află muiarea, ca și credința ei să o arate, și celŭ jude alŭ gloateei să-lŭ facă bunŭ-nădăjduitoriu de vindecarea feateei lui. Dereptŭ aceaia grăì că «înțeleșŭ că eșì tărie den mine». Că sfinții proroci nu aveà tărie să iasă dentr'înșii, ce cu dulceața lu Dumnezeu ciude făceà, iară Hristosŭ, izvorulŭ a tuturorŭ
(430) bunătăților și a toată pu|tearea, acesta și puteare are, de

9 *Tip.* дѣ дешкидєсєва.

iase dentr'însulŭ, şi vindecă neputinţele şi boalele sufleteloră şi trupuriloră noastre.

(Evanghelie) *Văzù muiarea că nu se va ascunde, vine tremurândŭ şi căzù la elŭ; şi derep'ce vine, atinse-se de elŭ, spuse înaintea tuturorŭ oameniloră, şi cumu se vindecă de pripă. Elŭ zise ei: «Îndrăzneaşte, fie, credinţa ta mântuì-te. Pasă cu pace!»*

(Tâlcŭ) Mai de ainte amu nu cutezà muiarea, dereptŭ multa a ei înţelepciune, aiavea să-lŭ timpine, să i se roage de vindecare. E acmu, derep'ce că precepù Hristosŭ şi căutà cine iaste de se atinse de elŭ, înfricoşată amu şi cutremurată fu. Timpină-lŭ şi se închină, că se temeà, să nu cumva să-i împute de aceaia Hristosŭ şi să se mânie spr'insa, derep'ce mersease cu ascunsŭ, şi iară să se întoarcă boala şi să se bolnăvească. Dereptŭ aceaia cu toată înţelepciunea se apropiè şi cinste, cu cuviinţă i aduse spunerea vindecarei. Că mai nainte boala ei vindecă, de-aciia şi cutremurulŭ sufletului ei îmblânzì. Dereptŭ aceaia zise: «Îndrăzneaşte, fie, credinţa mântuì-te. Pasă în pace!»

(Evanghelie) *Încă lui grăindŭ, vine oarecine dela judele gloateei, de grăì lui c'«au muritŭ fata ta; nu trudì învăţătoriulŭ!» Iară Isusŭ auzì, răspunse lui de-i grăì: «Nu te teame, numai ce creade, şi mântuită va fi».*

(Tâlcŭ) Auzì amu Isusŭ că zise oarecine judeţului de gloate: «Nu trudì învăţătoriulŭ, nici nevoì pre elŭ». Nu aşteptă pre judele gloateei să răspunză, ce apucă înainte de zise lui: «Nu te teame, numai ce creade, şi mântuì-se-va fata ta». Zise-i: «Caută spre cea muiare ce-i | curà sânge, că se vindecă (431) înaintea ta, dereptŭ credinţa. Şi aceiia te închipuiaşte, că nu veri greşì!»

(Evanghelie) *Mergândŭ în casă, nu lăsă să între niciunulŭ, fără Pătru şi Ioannŭ şi Iacovŭ şi tatălŭ featei şi muma. Plângeà-se toţi şi suspinà de ea. Elŭ zise: «Nu plângeţi, că n'au muritŭ, ce doarme». Şi-şŭ râdeà de elŭ, că ştiià că iaste moartă. Elu-i scoase toţi afară, apucă-o de mâna ei, şi strigă pre ea: «Feciuriţă, scoală!» Şi se întoarse sufletulŭ ei, şi se sculă aciiaşŭ. Şi zise să-i dea ei să mănânce. Şi se minunară părinţii ei. Elŭ zise lorŭ: «Nemănui să nu spuneţi ce fu!»*

---

12 *Tip.* мѣнїа   17 *Tip.* ↑дрѫзнѣше   34 *Tip.* ȁпъкѫѡ.

(Tâlcŭ) Vine Hristosŭ in casa lu Airŭ, și întră întru ea. Şi numai pre Ioannŭ şi Iacovŭ şi Pătru lăsă de întrară, ca neşte ucenici mai mari şi că vorŭ puteà tăceà de acea ciudă, de-aciia și părinții feateei. Că nu vrea ca mainte de vreame să se descoapere a mulţi, dereptŭ pizma Iudeilorŭ. Mai multŭ lucrulŭ său coperiià-şŭ, ca nu de pizma lorŭ să se muşce şi întru păcate să cază. Aşa se cade și noao să facemŭ. Cândŭ avămŭ nescari pizmitori spre noi, nu trebuiaște să ne descoperimŭ cătr'înşii isprăvirea noastră, ca să nu se întărâte ei, să facemŭ pre ei mai multŭ pizmitori şi în păcate să-i băgămŭ. Că pizmașilorŭ amu greşalele sântŭ nu de răulŭ lorŭ, ce pentru bunătatea altora. Iară isprăvirea cei ce păzescŭ, nu alŭ lorŭ bine, ce răulŭ vecinilorŭ.

Că grăi Domnulŭ că «n'au muritŭ, ce doarme». Râseră cei ce auziră. Dereptŭ aceaia găti mainte să-şŭ râză cei ce auziră cândŭ va grăi că «n'au muritŭ, ce doarme», ca să le se astupe gura carei vorŭ vrea apoi să mânţă şi să grăiască că «n'au muritŭ, ce ţinută au fostŭ». Scoase-i toţi afară. Că
(432) ceartă şi în | vaţă pre noi, să nu fimŭ iubitori de slavă şi în- ivire să nu facemŭ nemică. Şi ca cândŭ va vrea cineva ciudesă să facă, nu în mijloculŭ de mulţi cade i se lui să facă, ce cându e singurŭ şi fără voroavă. Că întoarse sufletulŭ întru fată Domnulŭ, cu tăriia şi cu putearea lui. Că nu aduse altŭ sufletŭ, ce acelaşŭ ce eşise den trupŭ, pre acesta făcù de se întoarse întru ea. Și zise să dea feateei să mănânce, spre credinţa a mulţi şi tărie şi sfătuire că cu adevărŭ învise pre ea.

Zise părinţilorŭ ei: «Nemănuia să nu spuneţi ce fu».

Şi aceastà peceă[illegible] şi chipŭ neiubituriei de slavă iaste şi bunătăţilorŭ cu mândrie smerită. Că arătă amu Hristosŭ că dătătoriu iaste de bunătăţi şi nepohtitoriu de slavă. Şi tuturorŭ dă şi nemică nu ia, nici ce iaste dereptŭ dela omŭ să se dea ceva, ca lu Dumnezeu, să-i trebuiască. Că toate câtŭ au oamenii, dela Dumnezeu date le sântŭ, şi să va aduce ceva lu Dumnezeu, nu căce că-i iaste lui de treabă aceaia, de o priimeaşte, ce dereptŭ folosulŭ celuia ce dă, priimeaşte elŭ (ce se zice, rădicarea mănăstirilorŭ, zidirea besearecilorŭ,

---

16 *Tip.* доймне **24** *Tip.* ѐшнсѧ.

jărtvele praznicelorŭ, untŭ sfinţitŭ, candile, şi altele ce se dau milostenie dereptŭ săraci, priimeaşte Dumnezeu şi împrotivă preţŭ plăteaşte, împrotiva sfătuirei celuia ce aduce). Că omulŭ slava cu lucrulŭ o cumpără, că una dă, iară alta priimeaşte: dă lucrulŭ, şi priimeaşte slavă. Că lu Dumnezeu nemică ceva dă-i-se, nici i se plăteaşte, că toate de elŭ sântŭ făcute. Şi bunătatea noastră, nu căce i iaste lui de vreo treabă (că ale acestuia sântŭ toate), ce dereptŭ folosulŭ nostru caută, ca un milostivŭ Domnŭ, de priimeaşte ce e lui dela noi prinoasele. Numai den dereptate să vomŭ fi câştigatŭ aceastea! Că câţi den | nedereptate dobândescŭ şi întru bună slujire o răsipescŭ, (433) sântŭ în chipulŭ celora ce fură den besearecă şi se ţinŭ încă la cinste.

Însă învaţă şi ucenicii Domnulŭ, ca cândŭ vorŭ şi ei oarece aşa face, să nu se laude mai multŭ, nici să se preaînalţe de ce-au fostŭ făcutŭ, nici să ceară să priimească, (că zice: «În cinste aţi luatŭ, în cinste să daţi»), ce numai Dumnezeu să proslăvească şi de spăseniia păcătoşilorŭ să cugete şi să-şŭ pue şi sufletele dereptŭ turma lu Hristosŭ, ce o au scumpăratŭ cu dumnezeeesculŭ şi cu cinstitulŭ alŭ lui sânge.

Să ne nevoimŭ amu şi noi, fraţilorŭ, ca să între întru inima noastră fieşŭ-cărui de noi de-viaţă-dătătoriulŭ Hristosŭ, şi să gonească şi să scoaţă den noi cugetulŭ hitleanŭ, cela ce ne turbură, şi fieşŭ-alŭ-cărui de noi sufletŭ muritŭ în păcate să-lŭ strige: «Feciuriţă, scoală!» Că totŭ păcatulŭ ucigătoriu iaste şi junghetoriu sufletului. Să fugimŭ amu, fraţilorŭ, de sufleteasca curăre de sânge şi de necurăţiia ei. Că să şi n'avămŭ a trupului boală, iară inima noastră de pururea e păzită cu grije de hitleanulŭ, şi de Dumnezeu delungă-o şi în propastea pierderei ceaia de desuptŭ acesta aruncă-o. Iară noi să rugămŭ Dumnezeu den toată inima, fraţilorŭ, ca de ce sântŭ întru noi nevăzutele rane ale trupului, să le vindece. Că are amu mila lui izvorŭ nesfârşitŭ, şi milosârdiia fărăfundŭ, şi miluire adâncă.

Ce numai cu credinţă nefăţarnică şi cu înţelesŭ nemutatŭ să cădemŭ la elŭ, nu cu inimă îndoiată şi cu neînţelesŭ să ne apropiemŭ, derep'ce amu că bărbatulŭ îndoiatŭ, neispră-

---

17 *Tip.* чинте съдаци.

vitu e întru toate căile lui. Iară sufletele blagoslovite toatc-sŭ
(434) cu prostii, și darulŭ lu Dumnezeu lăcuiaște î|ntru creștinii ceia bunii. Carei credŭ dereptŭ și fără păreare, cu spăsenie au a se spodobì și cu ajutoriu dela Dumnezeu. Că așa amu sufletulŭ de vrăjmașulŭ vărsătoriulŭ de sânge curățì-se-va, și vindecăriei spodobì-se-va, și cu a veacilorŭ dulceață îndulcì-se-va, cu bunătatea dătătoriului și iubitoriului de oameni, a Domnului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ, că lui se cuvine toată slava și cinstea, întru nesfârșiții veacii, aminŭ!

Dumineca a douăzeci și cincia.

Evanghelie de la Luca, zaceala 53.

(Luca X, 25). *În vreamea aceaia, un legiuitoriu sculă-se, ispitiià elŭ și grăì: „Învățătoare, ce să facŭ, viiața de veaci să moștenescŭ?“ (26) Elŭ zise cătr'însulŭ: „În leage ce iaste scrisŭ? Cumŭ cetești?“ (27) Elŭ răspunse, zise: „Iubeaște Domnulŭ Dumnezeulŭ tău den toată inima ta, și den totŭ sufletulŭ tău, și cu toată tăriia ta, și cu totŭ sufletulŭ tău, și vecinulŭ tău ca sineși!“ (28) Zise lui Isusŭ: „Dereptŭ răspunzi; aceaia fă, și viu veri fi!“ (29) Elŭ vru să derepteaze sineși, zise cătră Isusŭ: „Dară cine iaste mie vecinŭ?“ (30) Răspunse Isusŭ, zise: „Omŭ neștine mergeà den Ierusalimŭ întru Erihonŭ, și în tâlhari căzù. Și dezbrăcară elŭ, și rane-i puseră; duseră-se, lăsară-lŭ de-abiia viu. (31) După aceaia se*

10-11 *Titlul slavon:* недѣлѧ, кє. єѵлїє. ѿ лоукы. главà, нг.

Variante: 12 sculă-se] *T* oarecine apropiè-se cătră Isusŭ **13** elŭ] *T* pre elŭ | să facŭ] *T* voiu face **13-14** de veaci să moștenescŭ| *T* veacilorŭ să dobândescŭ **14** *B* [E]lŭ **15** cetești] *B* ceteşte **16** den toată] *C* cu toată | inima] *B* inema **18** sufletulŭ] *ABC* cugetulŭ | vecinulŭ] *B* vecinului **19** *T lipsește* Isusŭ | răspunzi] *T* răspunseși | *B lipsește* aceaia fă și viu veri fi | aceaia] *T* Aceasta | veri] *A* кєр **20** vru] *ABC* vrea | sineși] *B* sineșŭ *T* de sineșŭ **21** Dară cine iaste mie vecinŭ] *T* Cine mi-iaste mai aproape **22** mergeà] *T* deștingeà **23** Și] *T* Ei și **24** Duseră-se, lăsară-lŭ] *T* Și se duseră, lăsară elŭ | După] *T* Iară după.

prinse, un preutŭ mergeà pre acea cale. Și văzù elŭ, trecù. (32) Așijderea și Levitŭ erà într'acelŭ locŭ; mearse și-lŭ văzù, împrotivă trecù. (33) Un Samareaninŭ veniià, mearse până la elŭ și văzù elŭ, milosârdi-se. (34) Și se apropiè, legă ranele lui, vărsă untŭ și vinŭ, puse elŭ pre alŭ lui dobitocŭ, duse elŭ în casa de oaspeți, și-lŭ păziià. (35) Și demâneața eșì, scoase doi arginți, deade uspătătoriului, și zise lui: „Păzeaște-lŭ, și ce să ai cheltuì, eu, cându mă voiu întoarce, da-ț-voiu“. (36) Carele amu deacei trei vecini pare-vă-se a fi aceluia ce căzù în tâlhari?“ (37) Elŭ zise: | „Cine făcù milă cu nusulŭ“. Zise lui (435) *Isusŭ: „Pasă și tu de fă așijderea!“*

Sfârșitul Duminecii.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 45.

Pre adevărŭ, mare vătămătură e bunătăților̆ trufiia și preaînălțarea, și pre lesne se înșală cine nemică nu iaste, și i se pare ceva a fi! Că întru toate de ce i se pare ceva, vatămă pre elŭ. Carele e de trufă betejitŭ, urîtu-lŭ face lu Dumnezeu, cine o are aceaia. Că necuratu e dela Dumnezeu totŭ trufașulŭ cela cu inima măreață, și Domnulŭ trufașilorŭ protiveaște-se. Că vina a toate realele trufa iaste. Și aceasta

---

6 *Tip.* ал҃ | лѹи (în *B* аль лѹи) 11 *Tipàrit în josul paginei 434:* гла́съ и҃ є҆ѵлі́є г҃. 13 ко́нецъ недѣ́лѣ. 15 сло́во, м҃є.

Variante: 1 prinse] *T* tâmplă 2 trecù] *T* și trecù | Levitŭ] *T* un Levitŭ | într'acelŭ] *T* de veniià pre acelŭ 2-3 mearse și-lŭ văzù, împrotivă] *T* și văzù elŭ, și 3 Un] *T* Iară un | veniià] *T* oarecine mergeà 4 mearse până la] *T* și vine până lângă | văzù] *T* deaca-lŭ văzù | milosârdì-se] *T* elu se milosârdì 4-5 se apropiè] *T* mearse de 5 vărsă] *T* și vărsă spre elŭ | puse elŭ] *T* și puse pre elŭ 6 duse elŭ] *T* și duse pre elŭ | oaspeți] *T* stranici | și-lŭ păziià] *T* și grijì de elŭ 7 Și] *T* Iară | scoase] *T* și scoase 7-8 uspătătoriului] *C* uѫspătătoriului *T* priimitoriului de straniei 8 Păzeaște-lŭ] *T* Păzeaște elŭ | să ai] *T* veri mai | cheltuì] *AC* răsipì *T₂* adauge cheltuială dela tine 8-9 *T₂ lipsește* eu cându mă voiu întoarce 9 da-ț-voiu] *B* plătì-ți-voiu *C* da-ți-voiu *T* eu-ți voiu plătì 9-10 de acei] *T* dentr'acești 10 vecini pare-vă-se a fi aceluia] *T* pare-ți-se ție a fi mai vecinŭ celui 11 Cine] *T* Celŭ ce | milă] *T* milostenie.

de o vorŭ aveà oamenii, lăsaţi vorŭ fi de Dumnezeu şi de ajutoriulŭ lui lipsì-se-vorŭ, şi în fără-de-cinstea păcatelorŭ cădeà-vorŭ. Destulŭ amu iaste şì una numai însăşŭ preaînălţarea, că toată bogăţiia bunătăţilorŭ răsipeaşte, derep'ce amu că nù numai spre rău surpă, ce şi înseşŭ în bunătăţi să vămŭ sta, încă multă vătămătură aduce noao trufa. Că şì dureri şi trude nevoiaşte-ne să răbdămŭ, şi rodulŭ trudeei a nu-lŭ priimì face-ne. Dereptŭ aceaia în deşertu se nevoescŭ trufaşii, că sudorile bunătăţilorŭ şi nevoinţele priimescŭ carei sântŭ prinşi de trufie, iară de slava de susŭ şi de ajutori delungaţi-sŭ ocaanicii, cumŭ şì întru această evanghelie, celŭ legiuitoriu ce cu hitlenie către Domnulŭ apropiè-se şi îndrăznì de ispitì pre elŭ, cumŭ şì această evanghelie de astăzi, ce e čătită aiavea, are a ne arătà.

În vreamea aceaia, un legiuitoriu oarecine apropiè-se către Isusŭ, ispitiià pre elŭ şi grăì: «Învăţătoare, ce voiu face, viaţa veacilorŭ să dobândescŭ?»

(Tâlcŭ) Păreâ-i amu acestui legiuitoriu că va vânà ca cu o mreaje şi va prinde pre Domnulŭ, că va zice ceva protivire legiei, şi zise lui: «Ce voiu face, învăţătoare, viaţa veacilorŭ
(436) să dobândescŭ, | ceaia ce înveţi şi propoveduești oamenilorŭ?» Precepù Domnulŭ hitleniia legiuitoriului, şi către leage-lŭ tremise pre elŭ. Împreună amu şì goniiâ ispitirea lui, împreună şì oblicì pre elŭ. Că i se păreà că iaste bunŭ; elŭ nu erà aşa.

(Evanghelie) *Elŭ zise cătr'însulŭ: «În leage ce iaste scrisŭ? Cumŭ ceteşti?»*

(Tâlcŭ) Întrebă Domnulŭ pre legiuitoriulŭ să răspunză ce iaste scrisŭ în leage, mai mare porâncă: «Şi cumŭ cetiţi mai marea porâncă a legiei?» Elŭ răspunse de zise: «Iubeaşte Domnulŭ Dumnezeulŭ tău dentru toată inima sa, şi den totŭ sufletulŭ său, şi den toată tăriia sa, şi den totŭ cugetulŭ său!»

Iară de iaste amu omulŭ desfârşitŭ mai vârtosŭ de toate făpturile, dereptŭ aceaia are şi mestecătură den acealea den toate; şi are şi oareceva şì mai alesŭ, derep'ce că şi cu Dumnezeu are meastecŭ, mai vârtosŭ de toate de alalte făpturi. Şi are şi a pomilorŭ mestecătură, cumŭ crescŭ, şi se

hrăneaşte şi naşte, după chipŭ ca şì aceia; şì dobitocului fără cuvântŭ încă are mestecătură, că are simţire, şi se iuţeaşte şi pohteaşte; şi are mestecătură şì pietrilorŭ, derep'ce că are şì părŭ şi unghi, că fără de simţitură-sŭ ca şì acealea.

Ce vru leagea să arate, cumu se cade a totŭ omulŭ de pretutindinea pre sineşŭ de totŭ să se dea lu Dumnezeu, şi cu toate tăriile sufletului să se derepteaze spre dragostea lu Dumnezeu. Că amu de ce zice den toată inima, trupească şì sădească arătă tăriia; iară den totŭ sufletulŭ, ale inimiei simţituri şì a chipului dobitocescŭ arată tăriia; iară ce e den totŭ cugetulŭ, ce e de însuşŭ omului cugetulŭ sufletului arată. Iară den toată tărie zice, derep'ce că şì a fireei sufletului tărie şi a simţituriei şi a cugetului cade-ne-se noao a plecà dereptŭ dragostea lu Hristosŭ, însă tare nu cu slăbie. Şi câtŭ amu noi toţi înşine datori sântemŭ să dămŭ lu Dumnezeu şi dragosteei lui să ne plecămŭ, den | toată tăriia (437)
noastră, şì vecinului său cade-se, ca însuşŭ sine. Că leagea au zisŭ să iubimŭ vecinulŭ ca însuşŭ pre sine, iară Hristosŭ şì mai vârtosŭ de sine învaţă să iubimŭ vecinulŭ. Că mai mare dragoste de aceasta nimea nu are, zice, ca cine-şŭ va pune sufletulŭ său dereptŭ soţulŭ său.

(Evanghelie). *Zise lui: «Dereptŭ răspunseşi!»*

(Tâlcŭ) Dereptŭ răspunse legiuitoriulŭ, zise Domnulŭ, căce spuse doao învăţături mari ale porânciei. Că se ţinŭ amu una cu alaltă (ce se zice, că legate sântŭ aceaste doao porânci). Că cine iubeaşte pre Dumnezeu şi vecinulŭ iubeaşte, acela păzeaşte porâncile Domnului; iară cine nu iubeaşte vecinulŭ, nici pre Dumnezeu nu iubeaşte şi calcă porânca Domnului. Încă grăiaşte şì aiurea că «întru aceaste doao porânci toată leagea şi prorocii spânzură» (ce se zice, acestorŭ doao porânci au rădăcină şi înţelesŭ şi pildă toată leagea şi prorocii). «Aceasta fă, şi viu veri fi, derep'ce că dereptŭ răspunseşi, o legiuitoriule, şi aceaste doao porânci mari ce spuseşi mainte să cinsteşti. Şi fă aceasta şi viu veri fi vieţiei de vecie, în ceaia ce vieţuescŭ dereptii, carii au păzitŭ porâncile aceastea».

(Evanghelie) *Elŭ vru să derepteaze de sineşŭ, zise cătră Isusŭ: «Cine mi-iaste mai aproape?»*

---

3 *Tip.* пóхтще 4 *Tip.* сцинтȣржсь (м) 11 *Tip.* де.ршь 32 *Tip.* ръспȣсеши 35 *Tip.* вїецȣскь.

(Tâlcŭ) Greşì amu ispita legiuitoriulŭ, şi a vrăjmaşului şi a hitleanului tocmeală ce erà întru elŭ ascunsă, preaînălţarea, elu o arătă, că i se păreà că iaste mai bunŭ de toţi oamenii. Că leagea amu a totŭ omulŭ ce-i trebuiaşte ajutoriu vecinu-lŭ cheamă, iară legiuitoriulŭ păreà-i-se că iaste vecinulŭ carele i e tocma cu elŭ în bunătăţi. Dereptŭ aceaia vrea să se derepteaze pre eluşŭ (ce se zice, că lepădà alalţi oameni şi întrebă pre Hristosŭ de grăi: «Cine mi-iaste tocma?»), iară Hristosŭ cu pildă i arătă că aproapele i iaste celŭ ce-i trebuiaşte ajutoriu. Că vecinii cheamă-se toţi oa-
(438) menii, derep'ce amu că ne | apropie toţi oamenii unulŭ către alaltŭ pre a firei împreunare. Că luò Isusŭ de zise (luò, în locŭ cum ai zice că luò cuvântulŭ, de zise Domnulŭ):

(Evanghelie) *Omŭ neştine deştingeà den Ierusalimŭ întru Erihonŭ, şi în tâlhari căzù. Ei şì dezbrăcară elŭ, şi rane-i puseră; şi se duseră, lăsară elŭ de abiia viu. Iară după aceaia se tâmplă, un preutŭ mergeà pre acea cale. Şi văzù elŭ, şi trecù. Aşijderea şì un Levitŭ erà de veniià pre acelŭ locŭ; şi văzù elŭ, şi trecù. Iară un Samareaninŭ oarecine mergeà, şi vine până lângă elŭ, şi deaca-lŭ văzù elŭ, elu se milosârdì. Şi mearse de legă ranele lui, şi vărsă spre elŭ untŭ şi vinŭ, şi puse pre elŭ pre alŭ lui dobitocŭ, şi duse pre elŭ în casa de stranici, şi grijì de elŭ. Iară demâneaţa eşì, şi scoase doi arginţi, deade priimitoriului de stranici, şi zise lui: «Păzeaşte elŭ, şi ce veri mai cheltuì, eu căndu mă voiu întoarce, eu-ţi voiu plătì!»*

(Tâlcŭ) Învaţă pre noi Domnulŭ cu această pildă gata să fimŭ pre milostenie şi să ne nevoimŭ aproape să fimŭ de ceia ce le trebuiaşte dela noi ajutoriu. Şi învaţă şì de a omului bunătate şi tocmeala şi iubirea sa de oameni. Că deştinse amu omeneasca fire den Ierusalimŭ (ce se zice, den fărăvoroava şi a paceei viaţă, că vedeare cu pace spune-se Ierusalimŭ). Iară unde deştingeà? Întru Erihonŭ, întru adânculŭ ce e întocma cu grija strânsureei (ce se zice, lângă păcate şi în viaţa porcească). Nu zice că «pogorì», ce «mergeà în josŭ», derep'ce amu că firea omenească pururea spre cea den josŭ amerinţà: nu dinioară, ce pururea păcătoaseei şi întinatei viaţă apropiià-se şi o luà. Căzù în tâlhari — în draci — şi dezbracară însuşŭ acela omŭ (şi-lŭ feaceră lipsitŭ de văşmântulŭ bunătăţilorŭ), şi atunce rane i puseră (ce se

zice, păcate). Că mai nainte ne golescŭ pre noi dracii de toate cugetele cealea bunele, şi den acoperimântulŭ lu Dumnezeu, şi aşa rane punu-ne (ce se zice, păcate). Jumă- | tate viu lăsară firea omenească, derep'ce amu că sufletulŭ (439) fără-de-moartea iaste, iară trupulŭ cu moarte, că jumătatea omulŭ întru putredire şi în moarte căzù. Iară alta nu erà până în sfârşitŭ lăsată firea omenească, că de Hristosŭ spăsenie a aveà nădăjduiià-se, şi nu mori până în sfârşitŭ, ce câtă amu moarte întră den cădearea lu Adamŭ întru lume. Atâta e de Hristosŭ dereptare, că moartea vrea deşertată să fie!

Iară preutulŭ şi Levitulŭ, cheamă-se leagea şi prorocii. Că aceştea vrea să derepteaze firea omenească, şi nu putură. «Că nu iaste amu puteare», grăiaşte dumnezeescu Pavelŭ, «sângele juncilorŭ şi alŭ ţapilorŭ să lase păcatele». Miluiià amu omulŭ şi preutulŭ şi Levitulŭ şi cugetà vindecare să-i facă, ce de ţinearea ranelorŭ biruiţi fură şi se întoarseră iară îndărătŭ: aceasta amu semnează că „trecù“. Că vine amu, zice, leagea şi prorocii, şi se apropiară de cela ce zăceà, şi nu-lŭ putură vindecà, ce se întoarseră. Iară «după vreame» ce grăiaşte, aşa se înţeleage, că leagea mai de ainte dată fu, ce dereptŭ neputinţa omenească nu putură den începutŭ să priimească ce e de Hristosŭ taină.

Dereptŭ aceaia grăiaşte preutulŭ şi Levitŭ (ce se zice, leagea şi prorocii), iară vremiei (ce se zice, după tâmplare), că nu vine den începutŭ a vindecà omulŭ, ce Domnulŭ Dumnezeulŭ nostru dereptŭ noi în blăstemŭ fu, şi Samareaninŭ ziceà-i lui Iudeii. Îmblândŭ vine (ce se zice însă, pentru acesta păreare făcù) şi socotire puindŭ ca noi să vindece, nu ca cei ce trecură şi nefăcândŭ lucru a cercetà pre noi vine, ca preutulŭ şi ca Levitulŭ, ce luò chipulŭ nostru, neînceputulŭ, şi fu cumŭ sântemŭ noi, şi lăcuì cu noi, şi grăiià cu noi, nu cu vreo păreare, ce vine de oameni iubitoriulŭ Dumnezeu dereptŭ milostea a lui cea fără de măsură, pentru a noastră grijă. Legă aci|iaşŭ ranele, nu (440) lăsă mai multă răotatea răposată să fie, ce o legă pre ea. Vărsă untŭ şi vinŭ, cuvântulŭ învăţăturiei: untulŭ amu, ceaia ce cheamă cu dulceaţă şi cu blânzie, iară vinulŭ, ceaia ce-i mai înfricoşază de scoate spre bunătăţi. Ce se

zice: cândŭ auzimŭ Domnulŭ grăindŭ: «Veniţi cătră mine, şi eu răposà-vă-voiu», acesta iaste untulŭ, că blândeaţe amu şi răpausŭ arată, şi iară: «Veniţi de moşteniţi ce e gătită voao împărăţiia»; iară cândŭ grăiaşte: «Duceţi-vă întru întunearecŭ», acesta iaste vinulŭ.

Şi iară, într'altŭ chipŭ, untulŭ înţeleage-se ce e pre viaţă omenească, iară vinulŭ pre dumnezeiască (ce se zice, Domnulŭ amu aciia pre fire omenească făceà, aciia dumnezeiaşte). Iară cine mănâncă şi bea, şi e nemâniosŭ, şi viaţă fără trudă va să aibă, acesta iaste untulŭ. Iară stranicii, postulŭ (ce se zice postulŭ Patruzecilorŭ), ce e îmblarea pre mare, şi câte şì alte dumnezeeşti tării, acealea sântŭ vinulŭ. Sau vinulu se cade să se înţeleagă dumnezeiei, că niminea nemestecatŭ nu l-ară fi pututŭ răbdà de n'ară fi fostŭ şì untŭ (ce se zice, ce e pre omeneasca viaţa a lu Hristosŭ).

Derep'ce amu că cu amândoao spăsì pre noi Domnulŭ, cu dumnezeiia şi cu omeniia, dereptŭ aceaia grăiaşte aceasta: vinŭ şi untŭ să vearse. Şi spre toate zilele ranele sufletului izbăvì-se-vorŭ aciiaşŭ, carii se cuminecă şi dumnezeesculŭ sânge priimescŭ. Că puse Domnulŭ firea noastră ceaia rănita spre alŭ lui mânzŭ (ce se zice, spre trupulŭ său), şi nodurile lui pre noi au făcutŭ şi mestecători trupului său, şi cei ce zăceamŭ josŭ, elu ne sculă spre cinstea aceaia, ca un trupŭ
(441) să fimŭ cu elŭ. Iară «de-toţi-priimito|area», beseareca, ceaia ce priimeaşte pre toţi. Că leagea amu nu priimiià pre toţi (că «Moaviteanŭ», zice, «şi Amoniteanii nu întră în beseareca Domnului»), iară acmu, întru toate, limbile ce se temŭ de Dumnezeu şi lucrează dereptate, priimite sântŭ lui. Că carei vorŭ creade şi vorŭ vrea părtaşi să fie beseareciei, toţi-i priimeaşte beseareca lu Dumnezeu, şì păcătoşii şi vameşii. Că aduse pre elŭ, zice, în casa ceaia ce priimeaşte toţi, şi grijì d'insulŭ. Mai nainte aduse elŭ spre aceaia, că numai ce-i legă ranele, iară deaca se strânse beseareca, şi fu de toţi priimitoare (ce se zice, den toate limbile împreună deaca crescù credinţa), atunce fu şì darulŭ sfântului duhŭ. Şi dulceaţa lu Dumnezeu tinse-se, cumŭ aflămŭ în deaaniia apostolilorŭ, că are locŭ a-toţi-priimitoarea amândurorŭ legilorŭ,

---

34 *Tip.* ли́мбили   36-37 *Tip.* ἀпѡ́сстолилѡ̈ᵖ.

veachea și nooa. Că un împăratŭ închipuescŭ amândoao, pre acesta însușŭ Dumnezeu cuvântŭ fiindŭ. Iară acești arginți, cându se suì Domnulŭ în cerŭ, lăsă apostolilorŭ, iară după vreamea apostolilorŭ, păstorilorŭ și învățătorilorŭ (ce se zice, arhiereilorŭ și episcupilorŭ).

(Evanghelie) Zise: «*Ce veri mai adauge cheltuială dela tine, eu-ți voiu plătì*».

(Tâlcŭ) Că adevărŭ aduseră dela ei apostolii, că multu se trudiră și pre toată lumea învățătură semănară. Însă după vreame și învățătorii, spuindŭ veachea și nooa leagea, multŭ adauseră dela ei. Și de acealea plată au a luà cându se va întoarce Domnulŭ (ce se zice, întru a doa venire). Atunce amu au a zice cineșŭ de eișŭ: «Doamne, doi arginți datu-mi-i-ai, cu aceia și alții amŭ adausŭ către'înșii». Va zice Domnulŭ: «Bunŭ | robŭ și credinciosŭ, spre puținŭ fuseși credinciosŭ, (442)
spre multu te voiu pune. Pasă în bucuriia Domnului tău!»

Însă și mai curatŭ să înțeleagemŭ pilda, că cu aceasta se adauge Samareaninulŭ Hristosŭ, ce-au luatŭ trupŭ den preablagoslovita, de pururea fată Mariia, și preaslăvita maica lui. Iară dobitoculŭ cătră trupulŭ lu Hristosŭ adauge-se, iară vinulŭ învățăturiei și cuvântului celuia tarelui, iară untulŭ cătră iubirea omului și milostivului cuvântŭ, iară a-toți-priimitoarea beseareca iară priimitorii-de-toți apostolii, și acești priimitori, episcopii și învățătorii beseareciilorŭ; iară doi arginți, amândoao legile, nooa și veachea, sau ce e cătră Dumnezeu și cătră vecinŭ dragoste; iară întoarcerea Samareaninului, a doa venire a lu Hristosŭ, iară după această pildă.

(Evanghelie) Zise Domnulŭ celui legiuitoriu: «*Carele amu dentr'acești trei pare-ți-se ție a fi mai vecinŭ celui ce căzù în tâlhari?*» *Elŭ zise:* «*Celŭ ce făcù milostenie cu nusulŭ*». *Zise lui Isusŭ: Pasă și tu de fă așijderea!*»

(Tâlcŭ) Cu aceastea cuvinte nemică altă nu învață pre noi Domnulŭ, ce numai să fimŭ noi să ne închipuimŭ lui și miluireei lui, și milostivniciei să ne închipuimŭ, și cu milă cătră a sa rudă să ne arătămŭ. Și fiecărui omŭ cade-se aproape să se afle de cela ce-i trebuiaște ajutoriu, și cu

---

13 *Tip.* чи́ннцѧ   35 *Tip.* ми́лѹиреие.

milă să se adaugă cătră totŭ omulŭ, oare să-i iaste șì rudă, oare șì de altă rudă, au vecinŭ, au iubitŭ, oare soțŭ, oare vrăjmașŭ, să e rău, să e bunŭ. Să facemŭ șì noi așa, fraților, cumŭ sântemŭ învățați. De vămŭ aflà vecinulŭ flămândŭ și topitŭ de seate, sau în năpaste sau în meserătate căzutŭ, și de-lŭ vedemŭ amu cu nedereaptele rane betejitŭ, sau de greulŭ boaleei de jumătate viu zăcândŭ, să nu treacemŭ ca șì preutulŭ și ca Levitulŭ să-lŭ părăsimŭ, ce ca Samareaninulŭ milostiviia inimiei să desfacemŭ lui |
(443) milostenie. Să căutămŭ spr'insulŭ cu ochii milostivi, să plecămŭ urechile noastre, și să luomŭ aminte greimea suspinilorŭ lui. Să deștingemŭ despre dobitocŭ (den trufiia fără cuvântŭ, de lucrurile ceștii lumi), să vărsămŭ mângâiarea vinului, să-lŭ ungemŭ cu untulŭ iubirei de oameni, să-i legămŭ ranele cu mângâiarea cuvintelorŭ, și să-lŭ punemŭ pre alŭ nostru dobitocŭ (ce se zice, spre a noastră avuție), și de câtu ne va fi noao putearea, nevoia vecinului să o mângâemŭ.

Și aceștea amu toți ce e treaba căiei, de întreabă, iară noi, cu putearea noastră ceaia mai marea, de ce le e den ea mângâiare, să nu ne se dodeiască de ei, ce și întru priimitoarea-de-toți să-i aducemŭ, și, de ce ne va fi putearea, cu mânile mângâiare să le dămŭ și ajutori. Și ajutători încă să mai luomŭ. Aorea amu oamenii de mângâiarea noastră să rugămŭ, aorea pre Dumnezeu, ca să-i scurteaze lui de ce e lăsată spr'insŭ pedepsă, și să ne făgăduimŭ șì cu plată ajutătorilorŭ și celorŭ ce stau dereptŭ noi, și celui ce e cătră vecinŭ cu bună înțelepție. Și de vămŭ vedeà de totŭ vindecatŭ de noi și sănătoșitŭ vecinulŭ, acolea e nespusa și fără de numărŭ și nesfârșita bogăție și partea nesupusă. Și aceastea sântŭ înseșŭ cuvintele împărăției ceriului.

Și să zicemŭ cineșŭ cu îndrăznire: «Eu cându mă voiu întoarce, plătì-ț-voiu». Să ne nădăjduimŭ glasului aceluia, că nu vămŭ aveà a greșì adevărului; să ne făgăduimŭ de plată, că dereptŭ noi au venitŭ iscodirea facerei cea de bine. Că ceia ce vorŭ face vecinului bine, plată au a priimì. Derep'ce amu că noao facere de bine feace, deci așa șì noi unulŭ alăltui ajutători spre spăsenie să fimŭ. Că așa se

7 *Tip.* сѣ дѣ   10 *Tip.* мілотиви   29 *Tip.* несфрк | шата.

păzeaşte iubovulŭ cela adeveritulŭ, şi se caută şi se întăreaşte, ca de dulceaţa noastră, sau mai vârtosŭ, de a lu Dumnezeu, nu singuri înşine | să ne îndulcimŭ, ce şì veci- (444)
nilorŭ să dămŭ usârdie. Şi încă nu numai această dulceaţă, fraţilorŭ, să dămŭ, ce şì spre bunătăţi să-i îmbărbătămŭ, şi de a sufletului spăsenie ajutători să fimŭ lorŭ. Că şì marele Pavelŭ făgăduiaşte-se grăindŭ că «cine miluiaşte cu blândeaţe, acolo e dragostea nefăţarnică». Şi iară: «Cu iubirea frăţiei ce e unulŭ cătră alaltŭ, iubovulŭ săvârşimŭ». Dereptŭ aceaia să iubimŭ şì noi, fraţilorŭ, vecinii, cumŭ şì noi fumŭ iubiţi de Dumnezeu. Că aşa zice c'au iubitŭ pre noi Dumnezeu, cumŭ şì fiiulŭ său unulŭ născutŭ datu-l-au izbăvire dereptŭ noi, şi iară au tocmitŭ liubovulŭ său Dumnezeu întru noi, că noi încă păcătoşi fiindŭ, e Hristosŭ dereptŭ noi murì. Dulci amu să fimŭ vecinilorŭ, nu negrijnici şi nemilostivi! Aorea amu de ce li e nevoe să le dămŭ şi întru toate să-i dereptămŭ, aorea să-i învăţămŭ spre mai bună viaţă şi pre calea spăseniei să-i rugămŭ să îmble, ca şì întru însăşŭ într'această viaţă neştiinţeei lorŭ ajutători să le fimŭ şi spre a bunătăţilorŭ cale dereptători, în Hristosŭ Isusŭ, Domnului nostru, că a lui e slava şi ţinearea în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a douăzeci şi şasea.

Evanghelie de la Luca, zaceala 66.

(Luca XII, 16). *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Un omŭ bogatŭ, mulţiră-i-se pământurile. (17) Şi cugetă întru elŭ, grăì: „Ce voiu face, că nu amŭ unde adunà rodulŭ mieu?" (18) Şi zise: „Aşa voiu face: sparge-voiu jitniţa mea, şi mai mare voiu zidì, şi adunà-voiu acolea totŭ grâulŭ mieu şi dulceaţa mea. (19) Şi zice-voiu sufletului mieu:*

22-23 *Titlul slavon:* $\overset{\text{д}}{\text{нє҃}}$, кз҃. *(îndreptat în* кѕ҃.) $\overset{\text{г}}{\text{єѵ҃}}$. ѿ лꙋкы, $\overset{\text{в}}{\text{г҃а}}$ ѯѕ҃
25 *Tip.* мꙋл | нрѫнсє́ *(ABC* mulţiră-i-se).

Variante: 24 Un] *T* Unui **25** mulţiră-i-se pământurile] *T* înmulţì-i-se plodulŭ satelorŭ | cugetă] *T* cugetà **26** nu amŭ] *BT* n'amŭ *C* nu amu | adunà rodulŭ] *T* să-mi adunŭ grâulŭ **27** Aşa] *T* Aceasta | sparge-voiu] *T* că voiu sparge **28** *B* [mai] mare | voiu] *BT* o voiu | *T lipseşte* totŭ **29** dulceaţa] *T* bunătatea.

suflete, ai multă bunătate! Zaci în ani mulţi, răpausă, mănâncă, bea, veseleaşte-te!“ (20) Zise lui Dumnezeu: „Nebune, într'această noapte sufletulŭ tău eşi-va den tine! Iară ce găteşti, cui va fi?“ (21) Aşa adună ţie, însă întru Dumnezeu să ne îmbogăţimŭ.

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 46.

(445) Cămătniciia, mare rău iaste oamenilorŭ, şi nemicŭ nu iaste lorŭ mai iute de câtŭ aceasta, că firile oamenilorŭ ceale preablânde mai iuţi de toate fierile cealea iuţile face-lŭ, şi nemilostivŭ şi fără de omenie către vecini adauge-lŭ omulŭ de-lŭ face. Că fierile cându se satură de bucate, eale se ducŭ, iară camatnicii şi asupritorii saţiu nici dinioară nu au, nici se satură de ce iau den camătă, nici pohta lorŭ şi lăcomiia nu li se poate tocmì. Ce s'ară dobândì toată avuţiia den lume, încă nu-şŭ potŭ tocmì pohta lorŭ, şi nici dinioară nu se satură, nici le e destulŭ. Deci fiecine, deaca nu se satură nici dinioară, cumŭ să poată fi de oameni iubitori şi cu milă către vecini, şi să poată să le mângâe greimea acelora şi lipsa? Că carei sântŭ prinşi de camătă şi învăţaţi a asuprì, nu numai de cea bunătate dulce ce va să fie lipsescu-se şi se lasă, ce şi focului de vecie dau-se. Dereptŭ aceaia hitleane sântŭ dobândele cametei şi asuprituriei, derep'ce că în neşchită vreame au a se îndulcì, iară scârbă multă şi în vecie.

Dereptŭ aceaia să ne nevoimŭ, fraţilorŭ, acelŭ rău den rădăcină să-lŭ rupemŭ şi să-lŭ lepădămŭ den sufletele noastre, şi în viaţa aceasta toate cealea ce crescŭ den aceastea reale şi iuţimi să fugimŭ, ca şi de muncile cealea ce vorŭ fi în

---

5 *Tip.* ӂбогѫцѝ (*AC* îmbogăţimŭ) 6 кóнецъ недѣле 8 слóво. мѕ҃ | *În josul paginei 444, tipărit:* глáсъ а҃ єѵ҃лїє д҃. 12 *Tip.* ѧдѧцєбль 14 *Tip.* ѧсꙋприторіи 26 *Tip.* фрáцилѡ҆ 28 *Tip.* дє҆ӂдачѣстѣ 29 *Tip.* вѡ҆ фїє.

Variante: 1 ani mulţi] *B* ai mulţi *T* mulţi ai | *B* răpa[u]să 2 bea, veseleaşte-te] *T* şi bea şi te veseleaşte | *B* Zi[se l]ui 3 într'aceastà| *B* într'acea[stă] *T* întru această | sufletulŭ tău eşi-va] *T* scoate-vorŭ sufletulŭ tău | *B* ti[ne] 4 ce găteşti] *T₂* ce-ai gătitŭ | *B* adu[nă ţie] 5 *B* îmbo[găţimŭ].

vecie să putemŭ scăpà. Că dentr'această cămătnicie şi asupritură a noastră va Domnulŭ Dumnezeulŭ nostru să o izbăvească şi la sămânţa şi cinstea dentâi să ne scoaţă, cu această pildă ce ne zace înainte noao. Înainte o pune şi aşa grăiaşte:

(Evanghelie) *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Unui omŭ bogatŭ înmulţì-i-se plodulŭ satelorŭ. Şi cugetà întru elŭ, grăì: «Ce voiu face, că n'amŭ unde să-mi adunŭ grâulŭ mieu?» Şi zise: «Aceasta voiu face, că voiu sparge jitniţa mea, şi mai mare o voiu zidì, şi adunà-voiu acolea grâulŭ mieu şi bunătatea mea».*

(Tâlcŭ) Bogatulŭ cela neînţeleptulŭ aşa nesă|tulŭ, aşa se (446) arătă. Iară preadulcele Dumnezeu, elŭ şì ştiù neînţelepciunea lui şi nemilostiviia, însă-i lui şì arătă, dereptŭ milosârdiia lui şi dulceaţa lui. Şi nu den începutŭ judecă pre elŭ pentru năravulŭ celŭ nebunescŭ alŭ lui, ce încă aducea lui de pururea şì altă bogăţie către bogăţiia ceaia ce-au fostŭ avândŭ dentâĭ. Că până în sfârşitŭ rabdă Dumnezeu şi dă tuturorŭ bunătate, şi aşteaptă fieşi-a-cărui isprăvire, şi nu-şŭ ia elŭ darurile dulceţiei sale pentru hitleniia omenească, arătându-şŭ miluirea lui şi dulceaţa. Că va aceasta iubitoriulŭ de oameni, Domnulŭ, ca cu bogăţiia şi cu preaînmulţimea darurilorŭ, sau sătui să-i facă pre ceia ce nu se satură şi spre miluire nemilostiviia lorŭ să cheame, sau nebuniia lorŭ să o oblicească şi tuturorŭ aiavea să-i arate. Că ispită preamare aduce oamenilorŭ, vare cu chinuiri reale, oare cu priimire de dulceaţă, cu scârbe amu şi cu nevoe muncindŭ inimile oamenilorŭ. Şi ca un aurŭ într'un cuptori, pentru răbdarea bunătăţilorŭ, arată-se iară ceia ce priimescŭ dulceaţa şi bunătatea lumiei: în locŭ de a mulţì, ispită fi-le-va nemulţemitoarea a lorŭ minte. Că înaintea tuturorŭ aiavea pune-o şi o spune. Aşijderea iaste şì celorŭ den năpăşti şi în nevoi, nebiruită să-şŭ aibă mândriia sufletească şi a vieţiei trufie şi a slaveei spre dosada şi trufiei să se lase. Că Dumnezeu dă înmulţire în sate-i şi în câştigulŭ bogatului, şi lucrarea lui în mulţi, şi fără răspunsŭ face elŭ, şi spre dare şi spre iubire de oameni

---

1 *Tip.* къмѫнтничїє 6 şi 11 Evanghelie *şi* Tâlcŭ *sânt tipărite la marginea dreaptă.* 14 *Tip.* дѣчєпѹть 15 *Tip.* ѧ̀л| лѹи 23 *Tip.* немѝлостивїѫ 35 *Tip.* ѽ мєни.

cheamă pre elŭ. Iară acestŭ omŭ aşa erà elŭ cătră milostenie
neapropietoriu şi dârzŭ şi nebunŭ, câtŭ erà de nu puteà să
înţeleagă fireei omenească, nici-şŭ aduceà aminte că e firea
tuturorŭ oamenilorŭ întru un chipŭ, nici înţelegeà că cu
(447) dereptu i iaste, mai multulŭ de câtu-i trebuiaşte | să împarţă
celora ce le trebuià, ce căutà să strângă în jitniţă mulţimea
bunătăţiei şi să adaugă noao spre veache. Şi spre toată
vreamea de mulţimea bogăţiei adunà, iară saţiu nici dinioară
nu aveà, nici-şŭ mai săturà elŭ inima lui ceaia pizmaşa, ce
întru nesocotire căzù, că cugetà grăindŭ întru eluşŭ: «Ce
voiu face?» În chipulŭ mişeilorŭ şì aceasta se plângeà şi
aşa glasuri lasă, ca şì cela ce e de meserătate prinsŭ.

Că grăiaşte amu mişelulŭ: «Ce voiu face, că n'amŭ cu
ce mă hrănì şi cumu mă voiu îmbrăcà?» sau: «Ce mă voiu
face cu muiarea şi cu feciorii de să i hrănescŭ, şi cumŭ
voiu face ca dajdea şi datulŭ domnu-mieu să-lŭ pociu plătì?»
Iară bogatulŭ grăiaşte: «Ce voiu face, că n'amŭ unde adunà
rodurile meale?» Şì mişeii amu împută aceasta, că n'au
de ce le e nevoe, şi grăescŭ: «Ce ne vămŭ face?» Ce nici
acelora nu le se cade aceasta să grăiască, ce să mulţe-
mească şi să-şi pue toată nădeajdea şi să-şŭ pleace toată
inima lorŭ tocmealeei şi grijiei şi de-oameni-iubireei lu
Dumnezeu, celŭ ce dă hrană flămânzilorŭ şi tuturorŭ gadi-
nilorŭ, şi împle cu dulceaţa sa pohta noastră, şi grăiaşte
că «n'amŭ a te lăsà, nici a te uità».

Iară bogaţii, în ce chipŭ grăescŭ, aşa şì facŭ, şi nesătui
arătându-se şi nebuni de darulŭ Domnului nostru Dumnezeu.
Însă şì mişeii datori sântŭ cu bună înţelepţie să rabde şi
de toate să mulţemească lu Dumnezeu, ce mai vârtosŭ
bogaţii datori sântŭ cu bună înţelepţie să fie şi de toate
să mulţemească, că daruri bogate de toate luat-au dela
Dumnezeu. Insă vedeţi, fraţilorŭ, câtă dulceaţă priimescŭ
bogaţii, şi mai multă scârbă pentru avuţiia loruşŭ strângŭ!
Şi în locŭ de multŭ ce au ei, întru mii de grijĭ şi de
vorovi încurcă-se, şi de multă neştiinţă ce-sŭ ţinuţi, tânjescŭ
(448) aceştea, | şi greimei şì grijiei cufundă-se, ca de unde vorŭ
amu cine mai aveà ceva dobândă şi dulceaţă. Şi cândŭ

---

37 *Tip.* маи ꙗ̆вѣ.

nu-şŭ potŭ vinde aceştea marha şi bogăţiia, mai tare în mai multă neştiinţă tinde şi aduce omulŭ. Că mişelulŭ zice: «Ce mă voiu face, că iată nu amŭ», şi bogatulŭ încă zice aşa: «Ce voiu face, că n'amŭ». Dară pentru ce amu adunămŭ noi multŭ, oamenii, cândŭ de grija strânsureei ceaia multa răpausŭ nu avămŭ? Şi aceasta aiavea iaste, că de grija avuţiei mulţime de păcate numai ce adunămŭ noao.

Însă, o bogatule, derep'ce aşa grijeşti-te şi în deşertu te trudeşti, şi sfeatulŭ cela nebunesculŭ ţieşŭ priimeşti, şi cauţi ce veţi face? Căce nu priimeşti tu sfeatnici dumnezeeştii proroci şi sfântulŭ Davidŭ, să iai aminte ce-au grăitŭ? Că «ferecatu e», zice, «cela ce-şŭ aduce aminte de săraci şi de mişei», şi «fericitŭ bărbatŭ cela ce miluiaşte şi dă şi împarte, şi dă mişeilorŭ; şi dereptatea lui lăcuiaşte în veaci». Şi de-Dumnezeu-glăsuitoriulŭ Isaiia încă învaţă şi sfătuiaşte şi-ţi grăiaşte: «Frânge flămânzilorŭ pâinea ta, şi mişeii şi ceia ce fără de case, adu-i în casa ta; şi de veri vedeà golulŭ, îmbracă-lŭ, şi de a ta sămânţă nu-ţi uità!»

Şi de cauţi tu unde-ţi veri adunà tu rodulŭ tău, bună jitniţă şi pivniţă ai, numai să veri vrea: maţele săracilorŭ. Că într'acealea multŭ va încăpeà, şi multă strânsoare puteâveri strânge, şi va fi nerăsipită şi neputredă şi în vecie. Cu ce vămŭ mainte ucărî bogatulŭ pentru nepriimirea-i şi neîndurătura-i au neînţelegătura-i şi nesaţiulu-i? Că nu înţelegeà, păcătosulŭ de elŭ, de unde i e bogăţiia! Că dela Dumnezeu iaste. Nici ca un bunŭ tocmitoriu aceastea socotiià, nice cugetà elŭ la inima lui să aibă soţŭ ci|neva şi (449) ajutoriu, ce de a lui destoinicie şi bărbăţie păreà-i-se toate că sântŭ, şi cu a lui trudă şi muncă înmulţirea lucrului-şŭ păreà-i că sântŭ. Dereptŭ aceaia şi grăiià: «Rodulŭ mieu şi grâulŭ mieu şi bunătatea mea», că «sparge-voiu a mea jitniţă şi mai mare o voiu zidì».

Bună sfătuire şi cu destoinicie a mândriei tale, o bogatule! Că să se-ară şi mai înmulţì întru această vreamea trecătoarea, să se înmulţească ale tale lucruri, iară vorŭ să se răsipească. Şi să ştii că iară ai a zidi ce-ţi pare amu ţie, o

---

10 *Tip.* нꙋ прїимѣщи 17 *Tip.* голꙋлꙋ 20 *Tip.* съра̀чиѡ̃ 22 *Tip.* непоꙋтрѣдѫ 24 *Tip.* нецелегѫтꙋраи.

ome, au nu ştii că câtŭ zideşti tu, venì-va moartea spre tine şi deşartă nădeajdea ta face-o-va? Că nici amu ştimŭ câtŭ iaste viaţa noastră, nici ştimŭ ce are a fi până demâneaţă!

«Adunà-voiu», zise, «acolo grâulŭ mieu şi bunătatea mea». Că darurile lu Dumnezeu şi bunătatea ce luase dela elŭ, al-sŭu şi de eluşŭ păreà-i că are. Şi vrea să adune şi să păzească aceastea, şi trebuinţa mişeilorŭ să ascunză. Că aşteptà scumpeatea grâului şi pohtiià atunce să desfacă elŭ jitniţa, şi atunce de nevoe mişeii să cumpere, ca să-şŭ înmulţească aurulŭ. Că foametea aşteptă să fie. Că omulŭ cela camatnicŭ şi nedereptulŭ şì întru minte-şŭ elŭ nu priimì cuvintele scripturiei, unde zice că «cine vinde grâulŭ scumpŭ, de năroḍŭ blăstematŭ iaste». Şi iară: «Vaide celuia ce grăiaşte: cândŭ va venì luna, şi să precupescŭ, şi să-mi deşchizŭ comoara şi să o adaugŭ!»

(Evanghelie) «*Şi zice-voiu*», zise, «*sufletului mieu: suflete, ai multă bunătate! Zaci în mulţi ai!*»

(Tâlcŭ) Nu numai nu pohtiià dulceaţa ceaia ce va să fie, păcătosulŭ de elŭ, şi cătră Dumnezeu să caute, ce şì viaţă luişŭ lungiià cu mai mare greime şi nebunie, că socotiià că va fi cumu i se păreà. Că-i păreà că şì viaţa lungă şi anii
(450) mulţi de|n dulceaţa rodului adaugu-se. Ce nu iaste aceaia. Că nu iaste den tine soroculŭ, o ome, nici putearea ta, vreamea să lungeşti. Au doară şì vreamea lucratu-ţe-ai sau ai strânsŭ? Au doară şì viaţa strâns-ai, ca şì de alalte roduri? Ce de veri vieţuì bine, atunce are a-ţi adauge ţie Domnulŭ şì alţii ai; iară de veri vieţuì rău, are a ţi-i scurtà şì ceia ce ţe-au datŭ den născută. Că zice: «Nebune, întru aceasta noapte sufletulŭ tău scoate-lŭ-vorŭ den tine!»

(Evanghelie) «*Răpausă, mănâncă şi bea şi te veseleaşte!*»

(Tâlcŭ) Cine jeluiaşte să mănânce până la sătulŭ şi să se răpause, viaţă porcească iaste: întru toate neînţelegăturile suflete. Iară înţelegătoarele suflete, bune sântŭ să înţeleagă şi să cugete şi să se veselească legiei lu Dumnezeu şi zisęei lui. Iară cine se înjugă grijiei şi voroavecei, cumŭ să-i fie răpausŭ, de se dă elŭ mâncăriei numai şi beriei? Mai vârtosŭ muncă-i iaste, că dentr'aceaia mii de boale nascu-se,

9 *Tip.* коупере 11 *Tip.* коувентеле 31 *Tip.* тл҃.

şi dentr'aceale pohtele şi toate necuviinţe ale lumiei facu-se. Că câţi se dau bucatelorŭ trupeşti şi pohtelorŭ, aceia pântecele-şŭ au Dumnezeu şi Domnŭ. Şi carii zicŭ: «Să bemŭ şi să mâncămŭ, că demâneaţă cândai vămŭ murì». Crezŭ amu, ome, nu lăcueşti tu ca să mănânci fără saţiu, ce să mănânci câtŭ să fii viu. Că dereptŭ aceaia ţi se cade să-ţi înveţi trupulŭ şi să-lŭ ţii şi să-lŭ lucrezi cu postulŭ şi cu ajunulŭ, ca să nu surpi sufletulŭ tău în propastiia păcatelorŭ şi spăseniia să-ţi pierzi.

Că meserătatea amu pare-le-se a mulţi o răotate a fi; iară nu iaste aşa rău. Ce cine cu lucrure bune vieţuescŭ şi se trezvescŭ şi se preveaghe şi se înţelepţescŭ, acea meserătate mai vârtosŭ iaste pierdere realelorŭ. Cu bogăţie iarăşŭ pare-le-se a mulţi | bine a fi. Ce nu iaste aşa bine, cine nu o (451) va aveà aceasta cumu se cade (ce se zice, să grijască de ce trebuiaşte altorŭ şi să ajute săracii). Că de-ară fi aşa prostŭ bună bogăţiia, elu se vrea cădeà amu tuturorŭ carii o ară aveà să fie buni. Iară de nu sântŭ toţi bogaţii dulci şi lucrători de bine, ce numai câţi bine isprăvescŭ cu bogăţiia, aiavea amu iaste că nu însăşŭ aceasta bogăţiia dela sine însăşŭ bună iaste sau rea, ce un lucru pre mijlocŭ de bunătăţi ce zace. Şi iarăşŭ, de-ară fi meseretatea răotatea, cădeà-se-vrea tuturorŭ carii sântŭ în meserătate răi a fi. Iară să şì mulţi, întru meserătate fiindŭ, şi bunătatea ceriului dobândiră, au doară e răotate meserătatea? Ce aiavea iaste, că de vămŭ vrea, fraţilorŭ, nici bogăţiia, nici meserătatea nu va betejì spăseniia noastră. Că carii vieţuescŭ întru bunătăţi, oare să vorŭ aveà bogăţie, oare meserătate, totuşi e lucru bunŭ şi cu spăseniia şi bine; iară carii vieţuescŭ întru reale, nu numai n'au nemică bunătate, ce şì pre eişi se pierdŭ.

(Evanghelie) *Zise lui Dumnezeu: «Nebune, întru această noapte scoate-vorŭ sufletulŭ tău den tine! Iară ce găteşti, cui va fi?».*

(Tâlcŭ) Câtu e înfricoşată şi cutremurată răspunderea-i şi urgiia! Că nu zise «întru în ceastă zi», ce «într'această noapte», că nevăzutŭ amu şi fără de nădeajde şi de pripă-lŭ ajunge moartea şi întuneareculŭ păcatelorŭ, ca ceia ce întru noapte adormŭ află-i, greşindŭ dereptŭ mintea lorŭ ceaia

12 *Tip.* ꙟцелѣпцескь 36 *Tip.* ꙟоўтꙋнѣрекꙋлк.

turburata şi a buneei neştiinţă. Că n'au lumină şi înţelepţie dumnezeiască să lumineaze lorŭ, ce lumină avuţiia le pare că va fi, carii întru reale şi în curvìi vieţuescŭ şi fără de frică lăcuescŭ: curvarii şi necuraţii şi camatnicii. Iară cătră
(452) du|mnezeiasca şi a sufleteştiei cu leane şi fără de grije întorcu-se, neascultândŭ apostolulŭ ce grăiaşte, unde zice că «totŭ curvariulŭ sau necuratulŭ sau camatniculŭ nu vorŭ aveà parte împărăţiia ceriului».

«Că strânge-vorŭ», zice, «sufletulŭ tău», derep'ce amu că sufletele păcătoşilorŭ îngerii ceia iuţii şi înfricoşaţii cu arme ascuţite scotu-le. Iară sufletele dereptilorŭ, neîntrebate şi neispitite fi-vorŭ, ce le dau lu Dumnezeu. Că păcătosulŭ, căce pământeasca caută, trupŭ cheamă-se, şi nu ş'aŭ făcutŭ elŭ sufletului întrebare iuşoară să aibă, că zice Domnulŭ că «nu va lăcuì sufletulŭ mieu întru oamenii aceştea, derep'ce că sântŭ ei trupŭ».

(Evanghelie) «*Iară ce-ai gătitŭ, cui va fi?*»

(Tâlcŭ) Derep'ce amu că mulţi adună, şi de multe ori nici feciorii lorŭ nu moştenescŭ, nici soţii, nici rudele, ce striinii şi toţi stranicii, aorea şi vrăjmaşii şi tâlharii şi pârîşii viaţa lorŭ răpescŭ şi o ţinŭ şi luotori fi-le-vorŭ, dereptŭ aceaia grăiaşte: «Ce-ai gătitŭ, cui va fi?» Nu zice că «în comornicŭ ce-ai strânsŭ», ce «ceaia ce-ai gătitŭ», că mai nainte de strânsoarea rodului nebunie cugetà-şŭ acestŭ nebunŭ bogatŭ, iară tăiarea morţiei aciiaşŭ după elŭ mearse. Aşa e cine adună luişŭ, nu întru Dumnezeu se îmbogăţeaşte. Că totŭ omulŭ în deşertu se trudeaşte, pripeaşte-se şi se nevoiaşte de lucruri trecătoare. Că firea vremilorŭ topeaşte-se şi se putredeaşte, şi cu voroavă cine toată viaţa i-e împlută, sfârşenie are moartea. Iară în Dumnezeu se îmbogăţeaşte omulŭ, cândŭ spre acela nădăjduiaşte-se. Şi acela aveâ-va slavă şi laudă, cine în Dumnezeu îmbogăţeaşte-se. Că cine creade den toată inema şi nădăjduiaşte spre elŭ, să ş'ară da
(453) şì totŭ şi să ş'ară deşertà, nemică den ce i-e nevoe n'a|re a-i scădeà lui, ce cându i va trebuì, de totŭ are a luà dela Dumnezeu de ce-i va trebuì. Iară cela ce adună luişŭ şi nădăjduiaşte spre mulţimea bogăţiei lui, şi se întăreaşte în deşertulŭ său câte aude, ca unŭ nebunŭ are şi a se chinuì, ca şi acestŭ bogatŭ, că auzì şi se chinuì.

Ce şi noi, fraţilorŭ, nu noaoşŭ să strângemŭ numai, că nu ni se vorŭ deşertà maţele dândŭ şi dăruindŭ, nice cei ce vinŭ cătră noi mişeii deşerţi să lăsămŭ, nici să ne îmbogăţimŭ cu nedereptŭ, ce cu dereptŭ, şi să creademŭ că avemŭ dela Dumnezeu bogăţie. Că mai bine iaste puţinea dobândă cu dereptŭ, decâtŭ bucate multe cu nedereptŭ. Şi măsura dereaptă, măsurile dereapte, şi ţărâna dereaptă să fie voao! Şi în locŭ de a sparge şi a răsipì, şi a zidì mai mare jitniţa, să ne nevoimŭ să răsipimŭ ceale păcate ce-sŭ băgate întru suflete-ne. Că den răsipirea amu acelora zidirea bunătăţilorŭ adauge-se. Şi să nu ne lăsămŭ de Dumnezeu pentru cea dulceaţă a noastră ce noao dereptŭ aceaia au dăruitŭ, ca să ştimŭ ceia ce au lipsă, să le dămŭ de ce le va fi trebuinţa. Că lucrulŭ cela bunulŭ de dăruire iară cătră cela ce-lŭ dă întoarce-se. Că nescăzută i iaste bunătatea şi dulceaţa celuia ce face bine cu bogăţiia. Că ce dă, iară va priimì, şi ce va răsipì, pentru binele adunà-i-se-va. Deci aşa să nădăjduimŭ aceii bunătate dulce ce va să fie, în vecie să o dobândimŭ, cu dulceaţa iubitoriului de oameni, Domnului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ, cu nusulŭ a tatălui împreună şi a sfântulŭ duhŭ, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a douăzeci şi şaptea.

Evanghelie de la Luca, zaceala 71. |

(Luca XIII, 10). *În vreamea aceaia erà la una de* (454) *beseareci întru Sâmbătă. (11) Şi iată o muiare, aveà duhŭ de nevoe de optŭ-spră-zeace ani, şi erà zgârcită, şi nu puteà să se scoale de aciia. (12) Văzù-o ea Isusŭ, strigă şi zise ei: „Muiare, lăsată eşti de nevoia ta!“ (13) Şi puse pr'insa mânile, şi aciia se întinse, şi slăvì Dumnezeu.*

---

6 *Tip.* дерптъ **7** *Tip.* дереп | тѫ сѣ **17-18** *Tip.* нъждѹимъ **22-23** *Titlul slavon:* недѣлѧ, к͠з. єѵ҃ліє ѿ лоѹкы. глава, о͠а.

Variante: 24-25 la una de beseareci întru] *T* Isusŭ învăţândŭ în besearecă întru o **25** beseareci] *B* бесѣрє *C* besearece | muiare] *T* muiare erà ce **26** optŭ-spră-zeace] *B* optsŭ-pră-zeace | ani] *T* ai **27** de aciia. Văzù o] *T* până în sfârşitŭ. Văzù pre **28** Muiare] *T* O muiare | lăsată eşti de nevoia] *T* ertată să fii de boala **29** pr'insa mânile] *T* mânile spr'insa, | întinse, şi slăvì Dumnezeu] *T* dereptă.

(14) Răspunse mai-marele săborului, nu ogodì derep'ce întru Sâmbătă vindecă Isusŭ, grăì nărodului: „Șase zile iaste, întru eale se cade a lucrà; într'acealea amu să îmble să vindece, nu în zioa de Sâmbătă!“ (15) Răspunse amu lui Domnulŭ și zise: „Fățarnice, cine de voi întru Sâmbătă nu va dezlegà boulŭ lui sau asinulŭ dela iasle, și-l va duce de-l va adăpà? (16) E aceasta de featele lu Avraamŭ, sântŭ, ce o legă satana, iată optŭ-spră-zeace ani, nu se cade a se dezlegà de boala aceasta în zioa de Sâmbătă?“ (17) Și aceasta lui grăì, rușinà-se toți cine se protiviià lui. Și totŭ nărodulŭ bucură-se de toate slavele ce erà de elŭ.

Sfârșitul Duminecii.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 47.

Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, Dumnezeu, scoase oamenii jidovești și în multe chipuri învățà pre ei. Că mai de nainte vreame mai multŭ grijiià de ei și mai vârtosŭ decâtŭ de alalți oamenii. Aorea amu cu bune daruri, aorea cu oprire, iară aorea cu ciudese preaminunate, nu încetà învățându-i, și cătră spăsenie chemă pre ei. Cei ce se pizmiià, elu-i munciià, iară ceia ce cădeà la dinsulŭ, iară-i priimiià și bunătate le da. Iară ceia ce greșiià, elu se întorceà de cătră ei și se mâniià spr'inșii, și realelorŭ da pre ei, pradelorŭ și nevoilorŭ în toate chipurile, și cu scârbe răniià pre ei. Iară carei se întoarceà și se căiià, iară-i chemà și-i priimiià, și spre vrăjmași cu biruire-i proslă-

13 конецъ недѣлѣ **15** слово, мз. **20** Cu oprire, *îndreptat la marginea stângă, în* [c]u dojană || *Tipărit în josul paginei 454:* глас ѕ ѯ҃длѧ ѕ.

Variante: 1 Răspunse] *T* Și răspunse | săborului] *C* săburului | nu ogodì derep'ce] *T* împută de aceasta, că **2** Isusŭ] *T* Hristosŭ **3** iaste] *BT* sântŭ *C* iastea | a lucrà; într'acealea] *T* să lucreaze; întru acealea **5** amu lui Domnulŭ] *T* Isusŭ **6** nu] *T* nu-ș | lui] *T* său **7** și-l va duce de-l va adăpà] *T* și să-lŭ ducă să-lŭ adape **8** sântŭ] *BT* fiindŭ | iată] *T* de **9** ani] *T* ai, dară | cade a se dezlegà de boala aceasta în zioa] *T* cădeà să se dezleage den legătura aceasta în zi **10** *B* [acea]sta | lui grăì] *T* grăindŭ lui | cine] *T* carei | protiviià] *C* potriviià.

viià-i, şi în viaţa lorŭ săturà-i cu de toate de destulŭ,| de-i mângâià şi înfrâmseţà pre ei. Iară mai apoi, însuşŭ (455) acesta unulŭ născutŭ fiiulŭ lu Dumnezeu vine către oile pierdute a casei lu Izrailŭ, cu cuvinte învăţà pre ei şi cu lucruri dojeniià ei. Şi cu mari lucruri nespuse den hitlenie despărţiià-i şi către a lui credinţă trăgeà pre ei. Ei nici aşa nu fură ispräviţi, ochii împăijinându-şŭ şi urechile astupându-şi. Nu numai că nu se mirà văzândŭ aceaste ciudese minunate ale Domnului, lu Hristosŭ, ce şì ocărîià pre elŭ şi împută lui. Şi începură să ucigă pre elŭ, neînţelepţii şi nemulţemitorii! După aceaia amu şi bolnavii lorŭ vindecà-i. Şi ei se împungeà pentru binele ce da elŭ vecinilorŭ, şi împreună cu pizmă erà ţinuţi, că loruşŭ cu rău le păreà. Iară alăltora le păreà bine a fi, ce slava Domnului nu o răbdà. Că nu vrea să vază nici unulŭ mântuindu-se, ce vrea ei mai vârtosŭ toţi să se muncească, decâtŭ toţi vindecaţi să fie şi ca lu Dumnezeu să se închine, şi să proslăvească Domnulŭ. Şi aceasta amu aiavea iaste şi de alţi mulţi. Şi e ivită şì den această evanghelie, ce e cetită noao astăzi şi ne e pusă înainte. Aşa grăiaşte:

(Evanghelie) *În vreamea aceaia erà Isusŭ învăţândŭ în besearecă întru o Sâmbătă.*

(Tâlcŭ) Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ de pururea mergeà în besearecă, învăţà însuşŭ de alŭ său lucru. Că nu se cade învăţătorilorŭ să se lenească şi să părăsească învăţătura puindu-o înaintea celorŭ ce ascultă. Iară cu nesocotinţă şi cu leane să sântŭ şì mulţi ascultători, e puţini priimescŭ folosŭ, destulŭ iaste şì aceasta pre ogoada lu Dumnezeu. Că mare iaste lu Dumnezeu şi un sufletŭ de se spăseaşte, iară de nu vorŭ nici unulŭ de ceia ce audŭ socotì pre cela ce-i învaţă, elu-şŭ va luà plata învăţăturiei lui desăvârşitŭ. Căce că ce i-e lucrulŭ lui, elu-şŭ sfârşaşte, că creade lu Dumnezeu ce-au zi|sŭ, să adaugă târgarilorŭ argintŭ. (456)

Că cine grăiaşte către ceia ce iau aminte, elŭ are mângâiare de ceia ce le grăiaşte şi se pleacă ascultătorii; iară cine va grăì de pururea, şi nu-lŭ ascultă, deci nu-şŭ înceată elŭ a grăì iară, acela mai a multă amu cinstei iaste

9 *Tip.* ѧле лꙋ дѡмнꙋлꙋи лꙋ хс. 33 *Tip.* ѧрџинтъ 35 *Tip.* ѧскꙋлтътꙋрїи.

destoinicŭ, derep'ce că face voia lu Dumnezeu. Căce că să nu-lŭ nimea ascultă, iară elŭ totŭ datoriulŭ său ṣŭ săvârṣaşte-şŭ. Că de mândriia ceaia ascunsa şi de comoara nevăzută, ce folosu e de aceale doao? Iară cine grăiaşte şi învaţă cuvăntulŭ lu Dumnezeu, elŭ înmulţeaşte darulŭ. Şi aceasta aiavea iaste de puţŭ şi de fântână, că de le vămŭ zleì apa, mai multŭ vorŭ fi curătoare. Iară care e nezleită, împute-se şi spre putredire întoarce-se aşijdere. Şi de va fi ceva, vreun lucru, de fierŭ făcutŭ, deci de-lŭ veri pururea apucà şi-lŭ veri lucrà elŭ, totu se mai curăţeaşte. Iară de-l veri ţineà ascunsŭ, să stea bine şi frumosŭ, şi-l veri părăsì, şi nu-lŭ veri mai prinde a mână, elŭ mai ruginosu se face. Şi cându-lŭ va vrea să-lŭ arză sau să lucreaze cu elŭ, rugina topeaşte.

Aşa şì întru ale trupului şi ale sufletului lucruri: de se vorŭ pripì oamenii şi se vorŭ nevoì, aceia mai vârtosŭ şì cu trupulŭ şì cu sufletulŭ sănătoşi sântŭ. Dereptŭ aceaia nimea să aprinză lumănarea şi să o pue suptŭ ciubărŭ, ce în sfeaştnicŭ, ca să lumineaze tuturorŭ carei sântŭ în casă. Că Hristosŭ amu aprinse dumnezeiasca lumină, învăţătura sa, şi puse aceasta în sfeaştnicŭ (ce se zice, la besearecă). Iară ceaia ce lăcuiaşte arzândŭ şi luminează tuturora carei sântŭ întru lumină, noi, învăţătorii, iaste, şi nevoinţă şì celorŭ ce cu vreare ascultă. Ce încă nici dereptŭ noi numai, învăţătorii, pusă fu în beseareca lumina ziseei şi legiei lu Hristosŭ, ce şì dereptŭ ceia ce vorŭ vrea să ia den lucirea
(457) lumineei lui frâmseaţe şi că! tră adeverita şi buna viaţă să se derepteaze.

Unulŭ amu iaste dereptătoriu şi învăţătoriu, fraţilorŭ, şì celui ce ascultă şì celuia ce grăiaşte, Hristosŭ şi Dumnezeulŭ nostru, celŭ ce dă şì cuvântulŭ şì mintea, celŭ ce de pururea grijaşte de noi de toţi şi spăsenie oamenilorŭ lucrează. Că acesta însuşŭ grăiaşte că «părintele mieu până acmu lucrează, şi eu lucrezŭ». Dereptŭ aceaia şi învăţă pren beseareci Domnulŭ, ca năroadele să tragă. Că năravŭ aveà amu oamenii la praznice şi Sămbăta să se adune, ca de leagea să se înveaţe şi să se pleace legiei dumnezeeşti. Că ştiià Dumnezeu negrija Jidovilorŭ şi leniia lorŭ de lucrurile legiei, şi dereptŭ

8 *Tip.* ф̂ѝ цчкà   21 *Tip.* лъколѝщє   24 *Tip.* шѝєлцн ѝн.

aceaia despărțì o zi den săptămână, ca toți să înveațe și să înțeleagă leagea lu Dumnezeu și zisa-i, și să le vie în minte pururea, dereptŭ să-șŭ aducă aminte, și den aducerea de minte să-i ascuță și să-i nevoiască, ca spre lucru să se îmbărbătează. Și ei amu în toată zioa de Sâmbătă de dumnezeeștile cuvinte cu ascultare nevoiià-se, și șì acmu facŭ aceasta, unde șì se află. Iară noi nici întru o jumătate de ceasŭ în Duminecă de a sufletului învățătură și ascultare nu răbdămŭ și să așteptămŭ, ce vedemŭ unii viindŭ numai, de-aciia iarășŭ curândŭ esŭ și nu rabdă până în sfârșitŭ.

Ce însă, derep'ce într'această zi a Dumineciei ce e pusă de Dumnezeu răpimŭ și dereptŭ a lumiei grije aceasta răsipimŭ (și necumŭ să fimŭ noi în toate Duminecile afară de greulŭ lumiei și de voroavă, ce cu mii griji), șì de turbureale și de vorovi sântemŭ ținuți. Au pare-ne noao că ne mai adaugemŭ noi avuțiia au marha, de ne nevoimŭ așa și pre Dumnezeu uitămŭ? Iară lu Dumnezeu pre cela ce uită pre elŭ, de multe ori șì strânsura-i șì avuțiia i-o răsipeaște, cumŭ
șì Iudeilorŭ oprì oarecândŭ, | celorŭ ce părăsiià tocmeala (458)
beseareciei, că grăiià prorocului că «căce adusetŭ aceasta în casele voastre, aceaia o voiu răsipì», grăiaște Domnulŭ totŭțiitoriulŭ.

Să ne teamemŭ de cazna aceasta, fraților, și de ce zace în lumea aceasta vieței noastre multŭ rău și iute văzândŭ. Cu multă usârdie și de stăjitŭ să meargemŭ în beseareca lu Hristosŭ, ce mai vârtosŭ întru această sfântă și spăsitoare zi a Dumineciei. Și să răbdămŭ acolo până în sfârșitŭ, și să ascultămŭ și să ne învățămŭ de spăseniia sufletelorŭ noastre. Că această vreame e trecătoare, și viața noastră cătră sfârșitŭ apropie-se, și se apropie moartea. Iară mai vârtosŭ apropie-se Domnulŭ și cuvinte înfricoșate de judecată. Spre aceaia toți goli și cu rușine înainte-i avămŭ a sta și răspunsŭ să dămŭ de viața noastră. Și avămŭ a luà, au împărățiia ceriului ceaia nesfârșita și fericita, sau osânda și munca de vecie, ce e de pururea. Acolo amu altă mângâiare nu vămŭ aveà, ce numai de lucrurile noastre tărie și

8 *Tip.* дꙋ҄миникѫ   12 *Tip.* ꙟнтра ӑчáстѫ   21 *Tip.* беſѣречїен.

ajutorie. Ce însă iarăşŭ să ne întoarcemŭ la alalte cuvinte ale evangheliei.

(Evanghelie) *Şi iată, o muiare erà ce aveà duhŭ de nevoe de optŭ-spră-zeace ai, şi erà zgârcită, şi nu puteà să se scoale până în sfârşitŭ. Văzù pre ea Isusŭ, strigă şi zise ei: «O muiare, ertată să fii de boala ta!» Şi puse mânile spr'insa, şi aciia se dereptă.*

(Tâlcŭ) Multŭ şi mare folosŭ aduce boala celuia ce cade întru ea şi cu bine şi o rabdă, cu tărie şi mulţemindŭ lu Dumnezeu. Însă mai multe boale den păcate sântŭ, dereptŭ a sufletului spăsenie şi folosŭ. Că muncindu-se trupulŭ şi chinuindu-se, iară sufletulŭ slobozeaşte-se de păcate şi se spăseaşte. Den pizma diavolului tâmplă-se această boală aceştii mueri, cumŭ şi Domnulŭ zise: ce o au legatŭ satana de
(459) optŭ-spră-zeace ai. Că pentru ne|şte păcate ale ei, lasatŭ au fostŭ de Dumnezeu şi muncită să fie de satana într'atâţea ai. Şi spuse şi numărulŭ vremiei, ca să înţeleagemŭ că n'ară fi puteare acea boală dela omŭ vindecare să afle, numai dela Dumnezeu. Că nu e puteare den omŭ. ce puterile sântŭ ale lu Dumnezeu. Că putearnicŭ fi-va diavolulŭ întru trupurele omeneşti în toate realele, cândŭ de susŭ, dela Dumnezeu, lăsate fi-vorŭ lui, derep'ce că şi den începutŭ acesta fu noao iscoditoriu să cădemŭ den neputredirea. Ce zidiţi fumŭ, ca cu boală trupulŭ să se leage, şi de chinuri lăsatŭ iară îmbrăcământulŭ de piiale acesta să ştimŭ. Să înţeleagemŭ că Domnulŭ cu glasulŭ frâmseţiei dumnezeeşti şi cu puteare împlutŭ fiindŭ, boala gonì a aceştii mueri. Că puse şi mânile spr'insa, ca să înţeleagemŭ că a lu Dumnezeu cuvântŭ şi putearea şi lucrulŭ şi lumina îmbrăcă-o. Cu asaşŭ amu şi de eaşŭ erà a lui: nu altui cuiva, dentr'acela adeveritŭ, spre una de eluşŭ, chipulu-şŭ împărţì. Iară dulceaţa lu Dumnezeu aşa fu, şi aşa a lui zidire milul. Iară celŭ ce den începutŭ muiarea legà, satana, îngreoè-se dereptŭ sloboziia ei şi mai mulţi vru să amărască, să-i leage acestŭ jude alŭ gloatei, cu frica lui ceaia hitleana, şi să bage întru ei pentru elŭ pizmă, şi să-lŭ întărâte pre elŭ acestora, şi cu gura lui să-i oprească ciudesele. Că aşa

amu pretutindinea bunilorŭ pizmeaşte, draculŭ şi vrăjmaşulŭ nostru, diavolulŭ.

(Evanghelie) *Şi răspunse mai-marele săborului, împută de aceasta, că întru Sâmbătă vindecă Hristosŭ, grăì nărodului: «Şase zile sântŭ, întru eale se cade să lucreaze; întru acealea amu să îmble să vindece, nu în zioa de Sâmbătă».*

(Tâlcŭ) Pururea amu, întru toate, pizma şi râvnirea mai rea iaste decâtŭ toate realele, şi mai vătămătoare foarte, încă şì mai multŭ decâtŭ ceia ce vieţuescŭ de pururea întru (460) rău. Că unulŭ alăltui de nu ogodescŭ, foarte întunecă mintea lorŭ, şi nu-i lasă să caute adevărulŭ, ce grăescŭ că dulcele e amarŭ, şi amarului dulce, şi punŭ în locŭ de lumină întuneareculŭ, şi în loculŭ întunearecului lumina, derep'ce că n'au tocmeală cu sfeatŭ. Ce multe den ceale bune pare-le-se că nu sântŭ bune, ce ocărăscŭ acealea şi împută. Şi de multe ori şì miiarea amărăciune arată-se unora. Că den ispita firiei neputinţă putreditoare avândŭ şi ochiulŭ nefiindu-le sănătosŭ, multe de cealea ce sântŭ, nu le veade, şi multe de cealea ce nu sântŭ, adauge-le. Şi carile sântŭ tocma cu păsulŭ, paru-i-se că nu sântŭ tocma. Au doară nu sântŭ tocma cumpona una cătră alaltă?

Nu zise judele gloateei însuşŭ în faţă cătră Hristosŭ că «spargi Sâmbăta, dereptŭ căce vindeci», şi «derep'ce nu vindeci într'alte zile, ce în Sâmbătă?», ce cătră nărodŭ deade cuvântulŭ, că se temeà să nu cumŭ-va să oprească lui şi să se ruşineaze, ca şi cărtularii şi fariseii. Că de multe ori se ruşinà.

(Evanghelie) *Răspunse Isusŭ şi zise: «Făţarnice, cine de voi întru Sâmbătă nu-ş va dezlegà boulŭ său sau asinulŭ dela iasle, şi să-lŭ ducă să-lŭ adape? E aceasta, de featele lu Avraamŭ fiindŭ, ce o legă satana de optŭ-spră-zeace ai, dară nu se cădeà să se dezleage den legătura aceasta în zi de Sâmbătă?» Şi aceasta grăindŭ lui, ruşinà-se toţi carei se protiviià lui. Şi totŭ nărodulŭ bucură-se de toate slavele ce erà de elŭ.*

(Tâlcŭ) Obliciià-le Domnulŭ pizma şi râvnirea, carei se protiviià lui. Nu numai cătră mai-marele gloateei cuvântŭ cu răspunsŭ deade, ce şi cătră toţi fariseii şi cărtularilorŭ. Şi

25 *Tip.* коу҃ва̀ 29 *Tip.* сѫ | вѫ 32 *Tip.* сѫ | вѫтѫ 33-34 *Tip.* нъро́дьлк.

făţarnici i meniià pre ei, că ştiià ca Dumnezeu hitleniia lorŭ, şi de a diavolului pomeniià. Că unele grăiià, iară altele | (461) întru ei aveà. Acestora le ziceà făţarnici bătrânii de demultŭ, derep'ce că una le erà lorŭ înlăuntru, e cu alta den nafară închipuiià-se şi se arătà. Iară aceştii mueri, fată lu Avraamu-i zise, pentru credinţa ei. Că acela iaste feciorulŭ lu Avraamŭ, nu carele se-au născutŭ pre trupŭ dentr'însulŭ, sau carii se tragŭ de ruda lui, ce carii au bunătăţile lu Avraamŭ şi le păzesc şi ţinŭ credinţa lui, aceia-sŭ feciorii lu Avraamŭ. Dereptŭ aceaia au grăitŭ Domnulŭ: «De-aţi fi fostŭ feciorii lu Avraamŭ, lucrulŭ lu Avraamŭ aţi fi făcândŭ». Nu numai acestŭ jude alŭ gloateei ruşină-se de cuvintele Domnului, ce şi toţi carei se protiviià vraciului sufletelorŭ şi trupurilorŭ noastre, Domnului şi spăsitoriului nostru, şi apără pre elŭ, să nu vindece neputinţele oamenilorŭ. Şi pentru pizma lorŭ ei se răstiià, căce face ciudese Domnulŭ; şi atunce amu carei nu se plecà, ei se ruşinà. Şi acmu mulţi eretici ruşinează-se, şi toţi carei se protivescŭ şi nu se pleacă beseareciei lu Hristosŭ, opriţi sântŭ. Iară năroadele, ca neşte folosiţi de znamenii, ei se bucurà, şi mii de vindecări priimiià, derep'ce că nu erà soţi pizmaşilorŭ şi râvnitori necuraţi. Că den judeci amu puţini crezură, iară den ceia mai proştii şi neînvăţaţii mulţi credeà şi se închinà, derep'ce că cu pizma lorŭ nu-i puteà apără, nici-i puteà întoarce pre ei să nu crează. Şi noi amu, fraţilorŭ, greimea păcateloŭ noastre, ce se zgârceaşte mintea noastră, să o dezlegămŭ, şi frâmseaţea lumiei şi grija bunătăţiei (cu ceaia ce înşală pre noi draculŭ, şi-şŭ bate jocŭ, şi departe ne face de Dumnezeu) până în sfârşitŭ să o lepădămŭ. Şi noi toţi lu Dumnezeu să ne apropiemŭ, şi dereptŭ aceaia spăsitoarei (462) legi să ne închinămŭ şi de | a sufletului spăsenie cu totŭ sufletulŭ să ne grijimŭ.

Să părăsimŭ minciunile şi toată făţăriia, şi să grăimŭ cu adevărŭ cineşŭ cătră vecinulŭ său. Să ne îmbrăcămŭ, grăiaşte, preuţii, în dereptate, cu de toate bunătăţile, cumŭ sântemŭ datori. «Că voi sânteţi lumina lumiei», grăiaşte Domnulŭ, «şi voi sânteţi sarea pământului. Că de se va împuţi sarea, cu ce o veţi sără? Să amu lumina ce e întru tine fi-va întunecată, cu câtŭ va mai întunecà?» Iară

monahii, văşmântŭ de spăsenie ce-aţi luatŭ, nespurcatŭ şi curatŭ să-lŭ păziţi. Aceasta să vă nevoiţi, făgăduita ce-aţi datŭ înaintea lu Dumnezeu şi sfinţilorŭ, îngerilorŭ lui. Iară mireanii, cu văşmântŭ neputredŭ ce sânteţi îmbrăcaţi, şi cu veşminte de nuntă îmbrăcaţi, să nu le spurcaţi acealea cu păcatele, ce să vă păziţi, bărbaţilorŭ şi muerilorŭ, patulu-vă nespurcatŭ, ca şi nunta cu cinste păzită să vă fie şi de totŭ curatŭ şi fără de prepusŭ. Că spurcăciune e, şi înşelătoare iaste veşmintelorŭ de spăsenie, curviia şi necurăţiia, şi cuvintele cealea spurcatele şi beţiia şi cămătniciia şi asupritura şi toate alalte păcate.

Toţi amu, fraţilorŭ, carii sintemŭ pre obrazulŭ şi pre chipulŭ celuia ce ne-au făcutŭ şi sântemŭ fiii lu Dumnezeu şi moşteani împărăţiei lui, să ne nevoimŭ să nu pierdemŭ cinstea aceasta, întinându-ne cu pohta dulceţilorŭ. Ce să ogodimŭ lu Dumnezeu cu podobie şi cu dereptate, şi cu sfinţie şi fără de păcate, cu pace şi cu împreunare, întru toate bunătăţile şi cu bună viaţă. Să ispovedimŭ cu pace păcatele noastre, şi să lucrămŭ Domnului cu frică şi cu cutremurŭ, ca şi de cea mânie ce e gătită noao, dela noi să o întoarcemŭ, şi de cea muncă ce va să fie să scăpămŭ, şi dulceţiei de cu a veacilorŭ | dulceaţă să ne îndulcimŭ în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, (463)
că a lui e slava şi ţinearea în veciia veacului, aminŭ.

Dumineca a douăzeci şi opta.

Evanghelie de la Luca, zaceala 76.

(Luca XIV, 16). *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Omŭ neştine făcù cină mare, şi chemă mulţi. (17) Şi tremease robulŭ lui în ceasulŭ de cină: „Zi chemaţilorŭ: veniţi că încă gata sântŭ toate“. (18) Şi începură împreună a se*

---

1 *Tip.* мнн́хїн **24-25** *Titlul slavon:* нєдѣ́лѧ. ӑі (*îndreptat ulterior în* кн), є҆́ѵлє. ѿ лоу́кы. глáва, о҃ѕ.

Variante: 26-27 Omŭ neştine făcù] *T* Un omŭ oarecine feace **27** mulţi] *T* mulţii | tremease] *T* tremise **28** robulŭ lui] *ABC* robii lui *T* robulŭ său **28** ceasulŭ de cină] *T* vreamea cinei | Zi] *ABC* Ziceţi *T* să zică **29** încă gata sântŭ toate] *T* toate amu gata sântŭ **29** Şi începură împreună] *T* Şi aciiaşŭ toţi începură.

lepădà toți. Întâiulŭ zise lui: „Un satŭ amŭ cumpăratŭ, și amŭ nevoe să esŭ să-lŭ văzŭ. Rogu-te, lasă-mă în pace“. (19) Și altulŭ zise: „Pluguri de boi cumpărai cinci, și mă ducŭ să ispitescŭ ei. Rogu-te, lasă-mă în pace“. (20) Și altulŭ zise: „Muiare luai, și dereptŭ aceaia nu pociu venì“. (21) Și mearse robulŭ acela, spuse domnu-său aceaia. Atunce se mâniè domnulŭ caseei, zise robilorŭ lui: „Eșiți curândŭ la răspântii și în ulițele cetăției, și mișeii și beteagii și orbii și șchiopii aduceți-i încoace!“ (22) Și zise robulŭ: „Doamne, fu cumŭ ziseși, și încă iaste locŭ“. (23) Și zise domnulŭ robului: „Eșŭ la cale și ologi, și-i îndeamnă să vie, să se împle casa mea!“ (24) Grăescŭ amu voao că nece unulŭ de acei bărbați chemați gustà-vorŭ de cina mea. Mulți amu sântŭ chemați, e puțini aleși.

Sfârșitul Duminecii.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 48.

Fericitulŭ evanghelistulŭ Luca înainte pune noao astăzi pilda cuvintelorŭ evangheliei învățătură, cumŭ sfântulŭ Davidŭ au prorocitŭ de Hristosŭ, cumŭ zice că «voiu deșchide în pildă rostulŭ mieu, și voiu spune măestriia mea dentâiu». Iară după aceaia oamenii pildele și cuvintele cealea acope-

4 *Tip.* лаѕмж (*AC* lasă-mă) **9** *Tip.* шкóпїи (*tot astfel ABCT*) **15** кóнецъ недѣлѣ. **17** слóво мз҃. (*sic*) || *Tip. în josul paginei 463:* гласъ г҃ еѵлїе, ѕ҃.

Variante: 1 *T lipsește* toți | Întâiulŭ] *T* Celŭ dentâi **1-2** Un satŭ amŭ cumpăratŭ, și amŭ nevoe să esŭ să-lŭ văzŭ] *T* Satŭ cumpărai, și amŭ grije a mearge să văzŭ elŭ **2** *B* vă[zŭ] | lasă-mă în pace| *B* ai mă de bine *T* aibi-mi răspunsulŭ **3** Și] *T* Iară | *B* [zi]se | Pluguri de boi] *T* Boi înjugători *B* cinci [ș]i **3-4** și mă ducŭ să ispitescŭ ei] *T* și voiu să mergŭ să-i ispitescŭ **4** lasă-mă în pace| *B* ai [m]ă de bine *T* ai-mi răspunsulŭ | *T lipsește* Și **5** *B* [l]uai | dereptŭ] *T* pentru **6** mearse] *T* mearse amu **7** aceaia] *T* aceasta | mâniè] *T* mâniià | caseei] *T* caseiei **7-8** robilorŭ lui: «Eșiți| *T* robului său: «Eși **8** răspântii și în] *T* drumŭ și pren **9** *T lipsește* și beteagii și | aduceți-i] *T* și neavuții adu-i **11** robului| *T* către robŭ | Eșŭ] *T* Eși | cale] *T* drumŭ | ologi] *BT* ologii **12** нѫ se] *T* ca să se **13** nece] *BT* nici | unulŭ de acei bărbați chemați gustà-vorŭ] *T* un bărbatŭ de acei chemați au a gustà **14** puțini| *B* puțini-sŭ.

ritele multu le socotescŭ şi multu le ispitescŭ şi întreabă. Iară carele sântŭ grăite aiavea şi curatŭ, nu foarte le ascultă, şi mai a-leane se îndeamnă. Pentru aceaia în pildă grăiià Hristosŭ, | cumu se zice, în minte. Că coperemântŭ au acealea, (464) şi chipuri sântŭ şi seamne lucrurilorŭ nevăzute, cugetaţilorŭ mai vârtosŭ şi celorŭ cu duhulŭ; şi câte nu putemŭ vedeà cu ochii trupului, acealea arată aceasta.

(Evanghelie) *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Un omŭ oarecine feace cină mare, și chemă mulții. Și tremise robulŭ său în vreamea cinei, să zică chemaţilorŭ: «Veniţi că toate amu gata sântŭ». Și aciiașŭ toţi începură a se lepădà. Celŭ dentâi zise lui: «Satŭ cumpărai, și amŭ grije a mearge să văzŭ elŭ. Rogu-te, aibi-mi răspunsulŭ». Iară altulŭ zise: «Boi înjugători cumpărai cinci, și voiu să mergŭ să-i ispitescŭ. Rogu-te, ai-mi răspunsulŭ». Altulŭ zise: «Muiare luai, și pentru aceaia nu pociu venì».*

(Tâlcŭ) Invaţă Domnulŭ şi dojeneaşte noi ce e dereptŭ milosârziia şi miloste dulcelui, lu Dumnezeu, părintelui lui, ce fu tocmeala spăseniei noastre întru omeniia unului născutŭ fiiului lui şi Dumnezeu. Şi după aceaia amu dumnezeescului alŭ lui trupŭ fumŭ oameni însoţiţi, că pre Dumnezeu, şi şì părintele său, omŭ meneaşte-lŭ. Şi cină mare, cheamă-se tocmeala aceasta. Cină amu, căce că în vreamea de apoi vine Domnulŭ, iară mare, derep'ce că şi mare iaste pre adevărŭ taina spăseniei noastre.

Tremease robulŭ său. Cine iaste robulŭ acesta? Celŭ ce luò chipŭ de robŭ, fiiulŭ lu Dumnezeu, că omŭ fu. Şi ca un omŭ tremesŭ grăimŭ, şi nu numai ca fiiulŭ şi Dumnezeu, bunŭ ogoditoriu părintelui, ce şì ca un omŭ. Că acesta e numai unulŭ fără păcate, că toate sfeaturile şi vrearea lu Dumnezău tatălui făcù. Şi săvârşì toată dereptatea, iară păcate nu făcù, nici se află hitlenşugŭ întru rostulŭ lui. Iară în vreamea de cină tremesŭ fu (ce se zice, întru vreamea ceea de eaşŭ ce-au fostŭ). | Zise cândŭ binevru şi cumŭ (465) vrea, şi tremesŭ fu să zică chemaţilorŭ.

Chemaţii sântŭ, ce se zice, toţi oamenii, că pre toţi cheamă Dumnezeu spre a sa cunoaştere, unii amu cu vă-

13 *Tip.* ȁлѣ | тѹлѣ   31 *Tip.* дѹмнезѹ.

zutele făpturiloră, cu bună învăţătură a ceriului şi a pământului şi cu alalte, e alţii cu firile legiei, ce fură date noao dentâi ca să cunoaştemŭ Dumnezeu. Iară cei mai de aproape erà Izrailteanii, cu leagea ce fu dată lorŭ dela Dumnezeu, că de Moysi şi de alalţi proroci chemaţi fură mai denainte. Şi cătră aceştea tremesŭ fu mainte Domnulŭ, cumŭ şi zice: «Au nu fui tremesŭ, numai cătră oile pierdute casei lu Izrailŭ?» Ce întru ai lui amu vine, şi ai lui pre elŭ nu priimiră. Iară câţi priimiră elŭ, deade lorŭ puteare feciori lu Dumnezeu a fi, crezuţilorŭ întru numele lui. Şi grăiià: «Veniţi că toate sântŭ gata».

Găti amu Dumnezeu şi părinte de Hristosŭ Isusŭ, celŭ ce lumiei dărui nespusa dulceaţă, lăsarea şi ertarea păcatelorŭ, împreunarea şi luarea sfântului duhŭ, întru locŭ de feciori curăţie şi frâmseaţe, dereptate, sfinţie şi izbăvire, împărăţiia ceriului şi slobozire de muncă. Dereptŭ aceaia şi grăi: «Împărăţiia ceriului în lăuntru de voi iaste. Şi vă pocăiţi, că se apropie împărăţiia ceriului». Ei începură împreună a se lepădà toţi, cu un cuvântŭ şi o tocmeală, judecii Iudeilorŭ şi cărtularii şi fariseii. Lepădară-se de-a avearea pre Hristosŭ Isusŭ împăratŭ şi Dumnezeu. Dereptŭ aceaia nici taineei şi dumnezeeştiei cină nu se spodobiră. Şi ceia ce cumpărară satŭ şi boi înjugători, iubitorii de aurŭ sântŭ şi iubitori de bogăţie oameni, cei ce cătră a pământului grije sântŭ şi cătră grijile de pre pământŭ lipiţi de pururea. Şi cei ce nu caută spre cugetata, şi de nădeajdea
(466) bunătăţiei nici un | cuvântŭ nu facŭ, nu vorŭ puteà, nici se vorŭ cuvântatei cină priceştuì. Dară oameni amu lucrători şi cei preaproşti, ce au a înţeleage de această taină dumnezeiască şi cându se vorŭ încelepţi, ţiindŭ ei de pururea plugulŭ?

Că se cheamă cinci boi înjugători şi ale trupului şi a sufletului firi. Acelora amu lucrămŭ toţi, sau trupeasca sau sufleteasca, cumŭ vămŭ. Şi cine se pleacă pre pământeasca, şi seamănă spre a trupului, are a seceră putrejune, iară carele lucrează sufleteasca şi seamănă spre duhŭ, are a seceră viaţa veacilorŭ. Iară celŭ ce luò muiare, iubitoriulŭ de dul-

20-21 *Tip.* дѣ ȁ ȁ | вѣрѣ.

ceaţă iaste şi nesătululŭ de păcate. Şi care e căzuta în jelaniia necuvioasă şi fără preceapere, şi în pohtele fără-deleage şi în dulceţi, şi celŭ ce de trupŭ iubeaşte a se lipì, şi şi-e afară de sine şi de minte, nu poate a mearge pre urma Domnului, nici a lucrà lu Dumnezeu, nici e ogoditoriu întru nemică lui.

Însă să înţeleagemŭ, fraţilorŭ, pierderea şi să ne plângemŭ pre noişŭ, derep'ce că pentru satŭ şi dereptŭ boii înjugători şi pentru mueri cădemŭ dela Dumnezeu, şi de a lui dulceaţă dumnezeiască lipsimu-ne. Şi adăogându-ne şi încurcându-ne acestora, şì toată vreamea vieţiei noastre răsipimu-o cu rău, şì, până la vărsatulŭ sângelui pentru acealea semeţindu-ne, de cuvintele lu Dumnezeu şi de înţeleagere-i nici dinioară nu înţeleagemŭ, nici facemŭ. Iară ale sufletului învăţături şi adevărulŭ bunŭ, iaste să înţeleagemŭ şi să socotimŭ şi să ne veselimŭ legiei lu Dumnezeu şi înţelesulŭi celuia bunulŭ şi lucrurilorŭ sufleteşti. De aceastea amu sântemŭ noi datori a ne sârguì şi a ne nevoi.

(Evanghelie) *Şi mearse amu robulŭ acela, spuse domnu-său aceasta. Atunce se mâniià domnulŭ | caseiei, zise robului său:* (467)
«Eşi curândŭ la drumŭ şi pren uliţele cetăţiei, şi mişeii, orbii şi şchiopii şi neavuţii adu-i încoace!» Şi zise robulŭ: «Doamne, fu cumŭ ziseşi, şi încă iaste locŭ». Şi zise domnulŭ către robŭ: «Eşi la drumŭ şi ologii, şi-i îndeamnă să vie, ca să se împle casa mea!» Grăescŭ amu voao că nici un bărbatŭ de acei chemaţi au a gustà de cina mea.

(Tâlcŭ) Chemaţi fură domnii Iudeilorŭ şi cărtularii şi fariseii, şi nu crezură. Lepădaţi şi scoşi fură. Şi de slava şi den dulceaţa lu Hristosŭ căzură, şi nu se spodobiră să crează lui, ce se întunecară mai vârtosŭ de realele lorŭ şi pizme. Lăudà-se şi grăiià: «Au doară cineva den domni crezù lui?» Aşa acei învăţători de leage şi cărtulari şi domnii iudeeşti înşelară-se şi nu înţeleaseră, şi de pizmă topiià-se şi nebuniià, şi a lu Dumnezeu chemare nu socotiră. Iară dentr'înşii cei preaproşti şi mişeii şi orbii şi neavuţii şi cei ce se chemà nebunii lumiei şi ocărîţi, aceia chemaţi fură, şi întrară întru viaţă. Că nărodulŭ amu şi mulţimea oamenilorŭ

---

2 *Tip.* некоўвнасж 22 *Tip.* шкώпїи.

minună-se de cuvinte dulci ce eşiià den rostulŭ lu Isusŭ şi Dumnezeu, şi se bucurà de învăţătura lui, şi de toate preaslăvite ce erà dentru elŭ minună-se.

Chemaţi fură mainte şi vineră den Iudei şi ucenicii lu Hristosŭ şi apostoli, Petrŭ şi Andrei, Iacovŭ şi Ioannŭ, şi alţii ce alease Dumnezeu, şi mainte-i învăţă întru slava lui. Şi după treacerea acelora, de-aciia şi mii crezură, că a lu Dumnezeu dulceaţă şi spre limbi vărsă-se. Că cei ce erà pre cale şi ologi, păgânii sântŭ, că Izrailteanii în lăuntrulŭ ce-
(408) tăţiei Ierusalimu | lui erà şi leagea luase, şi învăţată viaţă aveà. Dereptŭ aceaia zise: «Eşi la cale şi în uliţele cetăţiei», că păgânii striini erà şi striinaţi de leage şi de leagea lu Dumnezeu. Şi nici pre o cale nu îmblà, ce pre multe căi ale fără-de-legiei, şi în neştiinţe îmblândŭ, întru ale trupului păcate fiindŭ. Că mare trupŭ iaste păcatulŭ, şi pren cetăţi împarte-se şi desparte pre noi de Dumnezeu.

A dobitoceştiei viaţă limbile erà, şi urîţi, şi spurcata a lorŭ lăcuită, ce spre multe slave fiindŭ împărţită, arătă şi-i zise «drumuri». Iară căce erà întru păcate viaţa lorŭ, şi apăratulŭ şi lepădatulŭ şi spurcatulŭ alŭ lorŭ lucru, arată şi grăiaşte «ologiia». Şi nu numai să-i cheame zice, ce să-i şi nevoiască aceia. Că să şi pre niminea să nu nevoiaşte Dumnezeu, nici-lŭ sileaşte, ce ceare şi va să creademŭ noi cu voe, însă să înţeleagemŭ că tăriia ceaia marea a lu Dumnezeu iaste, a creade limbile, atâta nebunie avândŭ. Şi dereptŭ aceaia zice «nevoiaşte». Că de nu vrea fi tăriia cea multă a lu Hristosŭ, propoveduitulŭ şi slava cea mare şi adevărulŭ, cum ară fi crezutŭ oamenii, slujitorii idoleşti, fiindŭ dârjŭ şi nebunindu-se, şi lucru spurcatŭ făcândŭ, şi cu socotinţă de pripă să cunoască carele au fostŭ Dumnezeu, şi sufleteasca viaţa să iubească şi să vieţuiască, şi pre alŭ evangheliei cuvântŭ a îmblà, şi apostoleştiei dumnezeiască propoveduire a creade?

Ce se suì amu Domnulŭ la ceriure. După ce săvârşi ce erà de noi, toată tocmeala, lăsă ucenici şi apostoli învăţătura lui bine-vestuindŭ şi propoveduindŭ. Dereptŭ aceaia şi dumnezeescul apostolŭ Pavelŭ grăiaşte, în Hristosŭ amu

9 *Tip.* ӥзраилтѣнїи   32 *Tip.* апостолѣщи ӥн.

să ne rugămŭ, că lu Du|mnezeu roagă-se de noi, să ne (469) împace cu Dumnezeu.

E apostolii iarăşŭ, după aceaia, păstori şi învăţători ucenicii lu Hristosŭ puseră, ca să propoveduiască de pururea cuvântulŭ lu Dumnezeu şi nici dinioară să nu părăsească sau să se lenească, ce în multe chipuri să se nevoiască şi să întoarcă oamenii cătră lumina înţeleagerei lu Dumnezeu, şi să-i derepteaze spre ceaia ce e adeverită şi la spăseniia vieţiei veacilorŭ. Dereptŭ aceaia nevoinţă cheamă-se acestŭ lucru, de arată datoriia nevoinţeei şi grijiei a apostolilorŭ şi ucenicilorŭ lu Hristosŭ. Şi mai cu preaslăvită adaugere arată şì de-a întoarcerea limbile, derep'ce amu că să şì nu vrea Ellinii să lase idolii, bucatele, însă den adeverita propovedanie nevoiţi fură. Şi se îndemnară aceştea, şi cu tăriia celui ce făceà ciudesele şi de znamenii încredinţară-se, spre adaugere şi spre întoarcerea credinţei lu Hristosŭ. Că în toate zilele cina aceasta sufleteasca a sfinteei evanghelie găteaşte-se apostolilorŭ şi prorocilorŭ, păstorilorŭ şi învăţătorilorŭ, beseareciei lu Dumnezeu, şi chemaţi fi-vămŭ toţi întru împărăţie, ceaia ce den începutulŭ lumiei gătit-au Dumnezeu oamenilorŭ.

Însă unii amu cu mândriia ispiteei den nafară şi cu fărăcredinţă, iară alţii dereptŭ dragostea strânsurei şi a avuţiei, şi pentru slava, bogăţiia şi dulceaţa, e alţii dereptŭ dragostea pohtei trupului şi pentru grijile vieţiei aceştiia, lepădămu-ne şi nu priimimŭ împărăţiia şi fericita viaţă şi îndulcirea-i. Că toate căderile bunătăţilorŭ şi ale bunelorŭ, greşalele lă sântŭ den ceaste trei reale: den iubirea avuţiei şi den iubirea dulceţiei şi den iubirea de slavă. | Că dentr'însele şì cădearea (470) ceaia marea den începutulŭ lumiei fu. Că diavolulŭ amu pentru trufa căzù den ceriu, iară Adamŭ pentru iubirea de dulceaţă, şi scosŭ fu den rai, şi Iuda dereptŭ avuţiia vânzătoriu fu lu Hristosŭ şi moşteanŭ muncii veacilorŭ.

Cu aceaste trei ispite şì pre Domnulŭ draculŭ ispitì: cu iubirea dulceţiei, cândŭ grăiià: «Zi ca pietrile aceastea pite să fie»; cu iubirea de slavă, cândŭ puse elŭ spre arepile hramului şi zise lui: «De eşti fiiulŭ lu Dumnezeu, aruncă-te

---

3 *Tip.* ἀпóстωлїи ἀржшь   5 *Tip.* дúнинѿрж   10 *Tip.* невóинце ἐн
11 *Tip.* ἀдаȣ҆́жцере.

josŭ»; cu iubirea de argintŭ, cândŭ în multe-lŭ puse și toată împărățiia i arătă. Dereptŭ aceaste trei reale ferecați și legați sântemŭ și nu ne sârguimŭ spre alŭ sufletului lucru, ce prea cu păreare și cu negrije zilele vieției noastre petreacemŭ și ne apropiemŭ mai vârtosŭ frâmseției aceștii lumi nestătătoare și putredă, iară de a fericitei și a nesfârșitei viață nici un cuvântŭ nu facemŭ.

Însă iubirea de oameni a lu Dumnezeu, carei se întorcŭ și se căescŭ tare păcătoșii, dăruiaște-le împărățiia ceriului. Că dereptulŭ, de va vrea răulŭ, muncitŭ va fi, iară păcătosulŭ, de se va întoarce spre dereptate, spăsenie dobândì-va. Că pre cea cale largă și tinsă a păcatelorŭ, ce se-au prilăstitŭ păcătoșii, tremes-au tatălŭ și Dumnezeu unulŭ născutŭ fiiulŭ său și Dumnezeu. Robŭ fu pre trupŭ, și n'au venitŭ să cheame derepții, ce păcătoșii la pocaanie, și să-i sature și să-i adape. Și priimeaște aceia de pururea să fie, și cu dragă cinste și cu milă, dereptŭ păstorii și învățătorii beseareciei, și în loculŭ înțelepțilorŭ și marilorŭ domni și bogațilorŭ. Și trupului bucurându-se mulți oameni, și
(471) boale arată-se că tremeate și nevoi. Și cu a sa ju|decată știe Dumnezeu, și face pre ei și fără voia lorŭ, carii nu vorŭ a se lepădà de lume și cătră elŭ să alearge. Și amŭ văzutŭ mulți că den nevoe și den năpăști și de scârbele lumiei cătră adeverita credință a lu Hristosŭ alergară și spăsenie dobândiră.

Invață pre noi Domnulŭ mainte cu această pildă, ca mișeilorŭ și săracilorŭ și neavuțilorŭ mai vârtosŭ să le dămŭ, nu bogațilorŭ. Zice amu: «Cândŭ faci prânzŭ sau cină, nu chemà liubovnicii tăi, nici rudele tale, nici vecinii bogați — doară cândva și aceia pre tine vorŭ chemà, și va fi ție plată — ce cândŭ faci cină, cheamă mișeii, neputincioșii, neavuții, ologii, orbii, și fericitŭ fi-veri, că n'au cu ce-ți plătì, ce-ți va plătì învierea derepțilorŭ». Auzì oarecine den șezători, zise lui: «Fericitŭ amu, cine are a mâncà mâncare întru împărățiia lu Dumnezeu!»

Omeneasca înțelegeà și socotiià acelŭ omŭ, și nemica mai multŭ de câtu i erà firea nu puteà să înțeleagă. Că nu

---

12 *Tip.* прѣ чѣ 18 *Tip.* ѫцелценлѡ 30 *Tip.* кьндькѫ.

erà cu duhŭ de înțelesŭ, ce sufletescŭ amu iaste cela ce tocmeaște cugetulŭ omeneaște și nemică mai pre desupra fireei creade, ce toate pre fire înțeleage. Trei amu tocmeale sântŭ: trupeasca și sufieteasca și duhovnicească. Ale trupului amu tocmeale iaste, cândŭ va cineva să se bucure și să se veselească, și altora face rău; aceia sântŭ camatnicii și asupritorii. Iară ale sufletului tocmeale iaste, cândŭ nici vatămă pre niminea, nici va să fie vătămatŭ. Aceasta amu iaste ce e pre fire avuție, derep'ce amu că firea învață aceasta. Și aduce noao șì Domnulŭ de zice: «Câtŭ veți să facă voao oamenii, șì voi faceți lorŭ așijderea». Iară a duhului tocmeală iaste, cândŭ va cineva să se șì chinuiască pentru dereptatea, cu voe, și amărîtŭ mai vârtosŭ caută să fie și obiditŭ, și | toată iuțimea a răbdà pentru Hristosŭ. Iară ceaia ce vatămă (472) alții, afară de fire iaste, e ce nu vatămă, nici va să se vatăme, pre fire iaste; iară a se chinuì pentru dereptate și a' răbdà, mai pre desupra de fire iaste.

Ce să fimŭ cu usârdie, fraților, și cu cinste dragă de-a priimirea, fraților, și mișeii să hrănimŭ și să-i adăpămŭ și să-i îmbrăcămŭ. Și grijitură de toate spr'inșii, de câtu ne e putearea, să arătămŭ, ca șì ceia ce nu vorŭ vrea, să-i nevoimŭ, datori sântemŭ, ca să se priceștuiască ei dentr'a noastră bunătate. După învățătura Domnului șì sufleteștii învățători, de seți arhierei și egumeni și preuți, suptŭ alŭ vostru ținutŭ carei sântŭ și turme, învățați-i și-i dojeniți și-i înțelepțiți. Și de nu vorŭ vrea aceia, încă-i nevoiți, ca să facă cu adausŭ, ce se cade șì adausulŭ, și să nu-i uitați, rogu-mă voao. Nici să ne lenimŭ către fericita chemare a lu Dumnezeu pentru strânsoarea bogăției putredă, nici pentru pohtele trupului și pentru grija aceștii vieți, și dereptŭ realele și înșelăciunile dragosteei aceștii lumi să ne lepădămŭ spăseniia sufletelorŭ noastre. Să nu cinstimŭ mai vârtosŭ ceastă lume, ce e până la o vreame de către a veacilorŭ, nici să ne părăsimŭ și să ne zăbovimŭ, derep'ce că aproape iaste lângă ușă moartea. Să nu cinstimŭ satele, nici boii și muerile mai vârtosŭ de a Domnului dumnezeiasca cină, ceaia fericita și nesfârșita piștea a raiului, ce ceaia ce ne vatămă și apără pre noi, mai vârtosŭ de toate

---

8 *Tip.* ни́минмѣ   12 *Tip.* дерптатѣ.

uriciunile, şi de cealea ce nu ne placŭ, şi să o urîmŭ, şi să o părăsimŭ. Şi să ne sârguimŭ şi să ne nevoimŭ, ca destoinici să ne aflămŭ buneei şi dulciei chemare a lu Dumnezeu, şi aceii fericite şi sufletească cină să priimimŭ priceştenie, în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru. Că a lui | (473) slava şi putearea, în veacii de veacŭ, aminŭ!

Dumineca a douăzeci şi noua.

Evanghelie de la Luca, zaceala 85.

(Luca XVII, 12). *În vreamea aceaia mergeà Isusŭ întru un oraşŭ şi timpinară elŭ zeace bărbaţi stricaţi. Şi stătură, (13) şi aceia înălţară glasŭ, grăiră: „Isuse, năstăvitoare, miluiaşte-ne!“ (14) Şi-i văzù, zise lorŭ: „Păsaţi, spuneţi-vă preuţilorŭ“. Şi fu, ducându-se ei, curăţiră-se. (15) Unulŭ dentr'înşii văzù că se curăţì, întoarse-se cu glasŭ mare, slăvì Dumnezeu, (16) şi căzù josŭ pre picioarele lui, laudă deade. Şi acela erà Samareaninŭ. (17) Răspunse Isusŭ, zise: „Nu zeace se curăţiră? Dară noao unde-sŭ? (18) Cumŭ nu se aflară să se întoarcă să dea slavă lu Dumnezeu, fără de acestŭ Samareaninŭ?“ (19) Şi zise lui: „Scoală de te du; credinţa ta mântuì-te!“*

Sfârşitul Duminecii.

7-8 *Titlul slavon:* нєдѣлѧ, кѳ. єѵаг. ѿ лоукы. глава. пє. **16** *Tip.* пичоарили **21** конєцъ нєдѣлѣ.

Variante: **9** În vreamea aceaia mergeà Isusŭ] *T₁* În vreamea aceaia, întrândŭ Isusŭ *T₂* Şi vrea să între **10** *ABC* *T lipseşte* şi | elŭ] *T* pre elŭ **11** Şi stătură, şi aceia înălţară glasŭ, grăiră] *T₁* Şi stătură de departe, şi aceia rădicară glasŭ, grăindŭ *T₂* Şi departe stătură, strigară grăindŭ **12** miluiaşte-ne] *T* miluiaşte noi | Şi-i văzù] *T* Şi văzù pre ei **13** spuneţi-vă] *T* de vă arătaţi pre voi | ducându-se] *C* ducând-se *(greş. editorului?)* **14** curăţì] *T* vindecă **15-16** josŭ pre picioarele lui, laudă deade] *T* pre faţă-şŭ lângă picioarele lui, mulţemi lui **16** şi **19** Samareaninŭ] *B* Samareanŭ.

Invăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 49.

Multe şi de toate năravurile dăruit-au noao Dumnezeu să lucrămŭ, cineşŭ spăseniei sale. Un năravŭ, celŭ dentâi, iaste blagodareniia. Şi şì nemica nu iaste mai mare şi mai vârtosŭ de aceasta şi cu folosŭ. Că cumŭ blagodareniia cu folosŭ, atâta iaste şi neblagodareniia cu vătămătură. Că blagodareniia carei o iubescŭ, cu bună înţelepţie-i face-i, iară neblagodareniia carei nu o socotescŭ, dârji şi nebuni i face. Iară blagodareniia, câtŭ bine o avămŭ, ea o păzeaşte şi o fereaşte, şi câtŭ nu avămŭ, pre iuşorŭ dăruiaşte, şi câtă vătămătură turbură pre noi, departe o goneaşte, şi încă şì cealea ce nu ne-ară turburà, nu le lasă a fi. Iară neblagodareniia, varecâtă dulceaţă şi bunătate avămŭ, ea o răsipeaşte şi o piiarde, iară ce nu avămŭ, de-aciia nu mai adauge. Că această amu vătămătură | ce ne vatămă, ţine şi păzeaşte, ce se (474) nevoiaşte şì ce nu iaste să aducă şi să adaugă.

Ce mă rogŭ voao, fraţilorŭ, blagodareniia de toate făpturile să iubimŭ. Că nu iaste amu cine mulţemeaşte cu daruri bune şi cu laude a dătătoriului de bine Domnulŭ acea prôslăvitură, ce spre mai multŭ dumnezeeştile daruri sineşŭ să-şŭ înmulţească. Iară nebunului şi nemulţemitoriului aratându-i năravurile, să nu se lase de dulceaţa făcătoriului de toate, că a derepţilorŭ judecare acestora se descoapere; că pre Dumnezeu mânie, cumŭ sântŭ şì adeverite aceaste grăitele. Că de Dumnezeu glăsitoriulŭ Luca într'această zi de astăzi are a pune înainte şì mai chearŭ, că de a zeace stricaţi spune curăţiia-le. Că acei noao den Iudei erà, şi nebla-

---

2 слóвo, м҃ѳ. **3** de *îndreptat în* în **4** *Scris, la marginea dreaptă,* iară *(a se adăugà după* spăseniei sale) **6** de aceasta *îndreptat în* decâtŭ aceasta | *Tip.* къ коу, *îndreptat în* că cumu e **9** neblagodareniia, *îndreptat în* blagodareniia **10** câtŭ bine o *îndreptat în* câtă bunătate **13-14** *Tip.* неблагодарнїж **16** *Dedesuptul lui* vătămătură, *scris* foarte rea iaste | *Tip. în josul paginei 473:* гласъ д҃ єѵаїє з҃. | ce ne *îndreptat în* de ne | ţine şi *îndreptat în* şi nu ne **17** *După* şi ce *adăogat, la marginea dreaptă,* rău | *După* adaugă, *scris* noao **22** sineşŭ *îndreptat în* cineşŭ **23** *De-asupra lui* să *scris* ca **24** că a derepţilorŭ, *îndreptat în* pentru neblagodarenie | judecare, *îndreptat în* pentru neblagodareniia **26** grăitele. Că *îndreptat în* cuvinte, cumŭ **27** *După* zeace, *scris* bărbaţi **28** spune curăţiia-le. Că acei *îndreptat în* spune-le curăţiia.

godarnici arătară-se, şi ca neşte dârji şi cu năravŭ răŭ osândiră-se, că nu se întoarseră să dea slavă lu Dumnezeu, iară acesta fiiindŭ den altă rudă şi Samareaninŭ, cu priimirea şi spăsenie spodobì-se, derep'ce că se şì întoarse şi deade slavă lu Dumnezeu, cumŭ va fi spusă. Şi aşa grăiaşte:

(Evanghelie) *În vreamea aceaia, întrândŭ Isusŭ întru un oraşŭ, timpinară pre elŭ zeace bărbaţi stricaţi. Şi stătură de departe, şi aceia rădicară glasŭ, grăindŭ: «Isuse, năstăvitoare, miluiaşte noi!»*

(Tâlcŭ) Întru Galilei lăcuiià Domnulŭ. Cugetă să meargă întru Ierusalimŭ, ca o mare şi neprepusă jărtvă pre eluşŭ să se aducă părintelui, dereptŭ curăţiia a toată lumea. Că se cade amu întru Ierusalimŭ jungheatŭ să fie mielulŭ celŭ ce luò păcatele lumiei. Hristosŭ mergândŭ întru Ierusalimŭ, şì prentre Samariia şi Galileia mergeà.

(Evanghelie) *Şi vru să între întru un oraşŭ, timpinară pre elŭ zeace bărbaţi stricaţi. Şi departe stătură, strigară grăindŭ: «Isuse, năstăvitoare, miluiaşte noi».*

(475) (Tâlcŭ) | Nu ziseră amu că «de te veri rugà lu Dumnezeu, tu ne veri puteà curăţì», ce «miluiaşte noi». Iară de ce ziseră «miluiaşte-ne», nu vrea fi zisŭ, de nu le vrea păreà că iaste adeveritŭ Dumnezeu. Că a miluì, unulŭ Dumnezeu iaste, milostivŭ şi eftinulŭ Domnŭ. «Isuse» mainte grăiră (ce se spune, mântuitoriu), ca spre miluire să tragă pre elŭ. «C'ai venitŭ», grăiià, «să vindeci toate nevoile şi să goneşti dracii; nevoile să scoţi şi să aduci bună cinste, şi să spăseşti sămânţa omenească. Miluiaşte încă şì noi şi ne spodobeaşte cu vindecare. Că nu ceaeremŭ aurŭ şi argintŭ, nici altŭ-ceva, ce chipurelorŭ trupului vindecare să priimimŭ». Afară de cetate timpină pre ei, derep'ce că nu le se cădeà lorŭ în lăuntru în cetate să lăcuiască, că erà stricaţi, ce goniţi erà ca neşte necuraţi.

(Evanghelie) *Şi văzù pre ei, zise lorŭ: «Păsaţi de vă arătaţi pre voi preuţilorŭ».*

(Tâlcŭ) Că leage erà stricatului celui ce se vindecà, nu de

---

3 acesta *îndreptat în* unulŭ 3-4 *Înainte de* cu priimirea *adăogat* [cu] blagodariia 4 spăsenie *îndreptat în* spăseniei 12 cade *îndreptat în* cădeà 13 *După* lumiei *adăogat la marginea dreaptă* şi 14 Înainte de prentre *şters* şì 15 *Tip.* тй | пинарж 23 mântuitoriu *îndreptat în* mântuitoriule 28 Afară *îndreptat în* Iată că afară 30 *De-asupra lui* ca neşte *scris* afară.

sineşŭ să se înveaţe să-şŭ ispitească curăţiia, ce şì între ochii preuţilorŭ să dea arătare, şi cu zisa acelora să se meastece cu cei curaţi. Milostivì-se de oameni iubitoriulŭ Dumnezeu de glasulŭ acelorŭ amărîţi stricaţi, şi-i miluì de acelŭ chinŭ ce se chinuiià de totŭ, că dereptŭ acelŭ lucru se ivise pre pământŭ, de fu omŭ. Şi zise cătr'înşii: «Păsaţi, de vă spuneţi preuţilorŭ». Nici-i chemă pre ei Domnulŭ cătră elŭ, nici se atinse de ei, derep'ce că erà opritŭ leagiei să nu se apropie, nici să se atingă stricatului. Nici iarăşŭ fără de lucru gonì pre ei, după leage, ce şì milă le deade şì leagea păziià, derep'ce că mila lui e nespusă, şi mândriia lui neajunsă e şi nespusă. Că nu dereptŭ eluşŭ feace aceasta, ce dereptŭ ceaia ce vedeà, derep'ce amu că | de se vrea atinge de stricaţi, (476) păreà-le-se-vrea că necuratŭ a fi şì elŭ, şi cu necurăţie şi cu prepusŭ. Şi ară fi spusŭ tuturorŭ, împutându-i de ce fu. Ce nu se apropiè, nici se atinse de ei, că şì leagea necuratŭ, ziceà că iaste carele se atingeà de stricatŭ sau câtŭ de puţinŭ să şì se apropie de elŭ.

Dereptŭ aceaia şì leagea necălcată să fie păziià, şi ca Dumnezeu milostivŭ dăruì lorŭ şi glasŭ lăsă, celŭ ce şì sufletele lorŭ vindecă şi trupurelorŭ toată sănătatea desăvârşitu le deade. Zise amu lorŭ să se arate preuţilorŭ, derep'ce amu că preuţii ispitiià pre aceia, şi dela aceia judecată luà, au curaţi erà de stricăciune, au necuraţi. Că aveà preuţii semnŭ; carele erà nevindecatŭ de stricăciune, ei-lŭ cunoaşteà. Ce şì cu stricăciunea carele se strică, de-aciia dobândiià vindecare. Preuţii-lŭ ispitiià pre elŭ, şi darŭ aduceà-se ce erà în leage tocmitŭ. Că zice amu Dumnezeu cătră luminatulŭ glasniculŭ Moysi să leapede den săborŭ totŭ stricatulŭ şi totŭ necuratulŭ sufletŭ.

Şi iară şì această leage e stricatului: în ce zi se va curăţì, şì adusŭ să fie cătră preuţi. Şi să iasă preutulŭ den beseareсă şi să vază pre elŭ preutulŭ că i e vindecată rana stricăciuniei. Şi să zică preutulŭ şi să aducă curăţitului doao găini vii curate şi lemnŭ de chedru înfăşuratŭ cu canură

---

3 *Între* curaţi *şi* milostivi-se *scris* şi se 8 leagiei *îndreptat în* în leage ca 9 *Între* stricatului *şi* Nici *scris* ce 10 *Între* deade *şi* şi *scris* şi 12 Că *îndreptat în* Încă 32-33 den beseareсă, *îndreptat în* afară din pâlcŭ 35 *Scris, la marginea stângă,* cocoşŭ *pentru* găini.

roşie şi issopŭ. Şi să zică preutulŭ, şi să junghe o găină (pretutindinea genuchele spre o apă vie), şi găina vie să o ia eluşŭ, şi lemnulŭ de chedru şi înfăşurătura canurei roşie şi issopulŭ, şi să le moae în sângele găinei jungheate spre apă (477) vie; şi să stropească cela ce se-au curăţitŭ de stricăciu|ne de şapte ori, şi curăţitŭ fi-va. Şi să lase găina vie la câmpŭ, şi să-şŭ speale cela ce se-au curăţitŭ veşmintele-şŭ, şi să-i fie tunsŭ lui totŭ părulŭ şi barba, şi curăţitŭ fi-va. Şi după aceaia să între în besearecă şi să fie afară de casa lui şapte zile. Şi cândŭ va fi a şaptea zi, iarăşŭ să fie tunsŭ totŭ părulŭ capului lui şi barba şi geanele; şi să-şŭ speale veşmintele, şi să-şŭ speale trupulŭ cu apă, şi curatŭ fi-va.

Iară de poveştile aceastea de toate scrisu-se-au noao de Hristosŭ. Că dereptŭ cea găină vie, viului şi alŭ ceriului să înţeleagemŭ cuvântŭ; trupului amu, a chinului lui grăimŭ. Ce însă alŭ său trupŭ nu se putredì, că dereptŭ cuvântulŭ chedrului e, neputredulŭ alŭ Domnului trupŭ, iară dereptŭ issopulŭ, duhulŭ, (că iaste caldă acea iarbă şi de răceala boaleei curăţitoare: aşa iaste şi firea duhului sfântŭ şi tăriia), iară dereptŭ cruntarea de sânge, a legiei spunere, iară dereptŭ apa vie, de viaţă făcătoare a botejuneei dulceaţă, şi păharulŭ de untŭ, alŭ duhului myrŭ iaste semnŭ.

Că se arată şi celorŭ unşi cu myrŭ la ureachea dereaptă şi mâniei dereapte şi piciorului dereptŭ, că auzului amu de-a dereapta ascultare cuvintelorŭ se dă, iară mâiniei şi piciorului

---

1 *Scris, la marginea stângă,* cocoşŭ *pentru* o găină **2** pretutindinea genuchele, *îndreptat în* întru curăţie într'unŭ vasŭ de lutŭ **2-3** găina vie să o ia eluşŭ *îndreptat în* cocoşulŭ viu să-lŭ ia **4** găinei jungheate *îndreptat în* cocoşului jungheatŭ **8** tunsŭ *îndreptat în* rasŭ | şi barba *şters* **9** besearecă şi să fie *îndreptat în* gloată şi să îmble în gloată **10** tunsŭ *îndreptat în* rasŭ **12** *După* curatŭ fi-va *urmează vreo două propoziţiuni, scrise aproape peste toată marginea dreaptă, în care se arată ce se face pentru curăţirea stricatului în ziua a opta. Marginea dreaptă fiind tăiată la legat, nu putem cetì decât:* Iară a opta z[i]... doi mi[ei]... nev[ino]vaţi... oae... nevi[nova]tă... făin[ă]... grâu... păha[rŭ de] untŭ... preut[ulŭ]... înaint[ea besea]recei ... [sân]gele mie[ilorŭ] şi cu un[tulŭ] să ungă... la ureachea d[ereaptă] şi la ma... mânei d[ereapte] şi la pi[ciorulŭ] derept[ŭ] şi să-lŭ stro[pească] cu untŭ d[e]... ori ş[i să] roage preu[tulŭ] lui Dumnedzău... şi să... **15** *Între* amu *şi* a *scris de-asupra* şi **16** că *îndreptat în* Iară **17** *Tip.* дерптъ **20** *Între* spunere *şi* iară *scris* e **21** *Tip.* доуличж **22** *Tip.* дхоулоулоуи.

spre dereapta lucrare să derepteaze. Iară myrulŭ ce e vărsatŭ pre capŭ, arată tăriia cuvintelorŭ de înțelesŭ. Iară de ce se tunde capulu-i? Dereptŭ zisa celorŭ capete mai mari. Și barba tunsă, acealea sântŭ păcatele bărbatului, iară geanele, ca toată preaînălțarea să leapede, și realele și necurățiile. Și de stricăciune slobozi-se-va, că Dumnezeu amu și părintele, ce eramŭ noi stricați de păcate, | cu a lui tărie (478) fiiulu ne aduse. Că vine să vindece frâmții cu inima, și să deșchiză ochii orbilorŭ și toate ranele să vindece.

Și cercetă Hristosŭ după voia părintelui curați să ne facă, nu numai de aceaste stricăciuni ce-sŭ de stricăciunea, ce și de toate, de fiece boală cine e ținutŭ. Că jungheatŭ fu dereptŭ noi, și spăseniia arătă-se noao vindecare. Că cu răstignire vru moarte să rabde. Aceasta amu noao întru luminata umbrire scriià-se, în scripturile legiei. Că stricăciunea iaste o muncă nu lină, că spre mai multŭ totu și se tinde, și ale trupului noduri toate le apucă câte puținelŭ, și foarte nu é lesne a le vindecà și mai pre susŭ de ajutoriulŭ vracilorŭ. Însă leagea, ca un necuratŭ, ziceà să scoață stricatulŭ den săborŭ. Nu nesănătatea trupului opreaște (că iaste să fie neosânditŭ cela ce se războlească fără voe: nu cu osândă a-lŭ ispitì, ce mai vârtosŭ cade-se să se miluiască), ce erà chipŭ ceii bunătăți ce va să fie, dulce și bună. Și în taină arată spăseniei noastră că stricăciunea trupulŭ strică, iară păcatulŭ și sufletulŭ și mintea netreabnici și ticăiți face, pentru lucrulŭ mortŭ (ce se zice, pentru urîtele și spurcatele păcate).

Morți amu fiindŭ noi păcatelorŭ, e Dumnezeu și părintele — preabogatu e acesta cu milă, și dereptŭ a lui mulțime de dragoste ce-au iubitŭ pre noi — elu ne-au înviiatŭ lu Hristosŭ și ne-au rădicatŭ și ne-au pusŭ la ceriu. Și den săborŭ a scoate stricatulŭ, pildă arată, cumŭ și păcatelorŭ carele are minte omorîtă și în toate păcatele e băgată, nevoință i iaste și a se despărțì de mulțimea sfințilorŭ și afară de alŭ luminaților săborŭ să lă|cuiască. Nici să se meastece de- (479) repțilorŭ hitleanii, și curații spurcaților!

---

6 *Între* Și *și* de *scris de-asupra* așa 10 *Între* Și *și* cercetă, *scris de-asupra* ne 16 că *îndreptat în* căce 19 Însă *îndreptat în* Iară 19-20 *Între* scoață *și* stricatulŭ *scris* pre 21 nu, *îndreptat în* necumŭ 30 *Între* ceriŭ *și* Și, *scris* ce.

Şi nici împreună să fie cu curăţiţii, nu i e iuşorŭ a aveà curăţitului spurcăciuniei. Ce meastecŭ are lumina către întunearecŭ, sau ce parte e credinciosului cu necredincioşii? Însă de e desfârşitŭ curăţitŭ stricatulŭ, curatŭ pare-i-se de leage că va fi, şi mestecatŭ va fi cu sănătoşii. Iară de e de jumătate stricatŭ, necuratŭ pare-i-se că va fi. Dereptŭ aceaia gonitŭ fi-va, că e de totŭ stricatŭ, că nădeajde de curăţie n'are nemică. Ce se spodobì dela Dumnezeu cu iubire de oameni, ca scârbiei să nu fie înghiţitŭ (că e amărîtŭ de rane), şi uitarea de jumătate stricatului, derep'ce amu că nădeajdea sănătăţiei multă scârbă iuşurează, că nu e dată lui de leage să se meastece cu alalţi oameni. Chipŭ erà şì aceasta celorŭ ce erà întru dulceaţa duhului adeveriţi, credincioşilorŭ carei greşescŭ, nici să mănânce cu nuşii. Că zice dumnezeiasca leagea duhului: «Iară necredincioşilorŭ cândŭ ne vămŭ adunà?» Că nu ne apără împreună să nu mâncămŭ cu nuşii, că grăiaşte Pavelŭ apostolŭ: «De vă vorŭ chemà cineva den necredincioşi, de veţi vrea să meargeţi, de totŭ ce vă va pune înainte să mâncaţi, nemică să nu judecaţi».

Iară de credincioşi, ceia ce greşescŭ, aşa grăiaşte: «De e vreun frate de se meneaşte sau curvari, sau camatnicŭ, sau slujitoriu de idoli, sau beţiţŭ, sau clevetnicŭ, sau răpitoriu, cu aceia să nu mâncaţi depreună». Şi iară mă rogŭ voao, fraţilorŭ, să vă feriţi de totŭ fratele carele îmblă fără de ruşine! Că de greşaşte credinciosulŭ, iaste în chipulŭ stricatului de jumătate, iară necredinciosulŭ iaste în chipulŭ
(480) celuia | ce se strică de totŭ. Şi e mărturie acestuia dumnezeesculŭ apostolŭ, de grăiaşte: «Scris-amŭ voao să nu vă mestecaţi curvarilorŭ». Şi să ştiţi, nu curvarilorŭ lumiei aceştiia (ce se zice luotorilorŭ de camătă, sau răpitorilorŭ, sau celora ce slujescŭ idolilorŭ), ce de e vreun frate de se meneaşte, şi alalte. Că curatulŭ are amu leagea, până în sfârşitŭ stricatulŭ nesănătosŭ avându-şŭ trupulŭ, nu că de acmu apropiià-se-va lui după leage să se spurce.

(Evanghelie) *Şi fu, ducându-se ei, curăţiră-se. Unulŭ dentr'înşii*

---

2 *După* curăţitului, *scris la marginea dreaptă* să fie... | *Între* spurcăciuniei *şi* Ce *scris* că 4 *După* stricatulŭ *scris* şi 6 *După* stricatŭ *scris* şi 7 gonitŭ *îndreptat în* scosŭ 14 *Tip.* доўмнѣцѣ́ска 35 Evanghelie *s'a tipărit greşit după* curăţiră-se, *nu înainte de* Şi fu.

văzù că se vindecă, întoarse-se cu glasŭ mare, slăvì Dumnezeu, și căzù pre față-șŭ lângă picioarele lui, mulțemì lui. Și acela erà Samareaninŭ.

(Tâlcŭ) Făcură cei zeace ce se zisease lorŭ dela Hristosŭ, și cu vindecare întocma spodobiră-se. Ce însă cei noao, ei erà Izrailteani, nemulțemitori arătară-se și întru uitare de mulțemire căzură. Și nu se întoarseră să dea slavă lu Dumnezeu, fără acestŭ Samareaninŭ, fiindŭ păgânŭ, că mai gătiți erà păgânii spre credență decâtŭ Ovreaii. Că priimì Domnulŭ pre acestŭ Samareaninŭ, ca un bunŭ înțelegătoriu, și zise lui: «Credința ta mântuì-te».

Așa grăindŭ Hristosŭ, împreună aduceà-le aminte, carei erà acolo, de ce fusease mai nainte de ciudă. Impreună le șì arătă, că Samareaninii buni înțelegători sântŭ. Iară Ovreaii, de ce erà dăruiți nu mulțemiiâ, că erà iuți și mânioși și neaducându-șŭ aminte de dumnezeescului darŭ până în sfârșitŭ. Că împută acelora Domnulŭ că nu se întoarseră, mulțemită cu cinste să dea lui, iară Samareaninulŭ cu bună înțelegută și cu bună mulțemită arătă-se. Priimì-lŭ și spăsenie-i dăruì.

Să ne apropiemŭ amu cătră Hristosŭ, fraților, și să cădemŭ și să ne închinămŭ, că iaste șì cu noi stricăciunea ce e de păcatŭ. De | acela să ne nevoimŭ să ne izbăvimŭ. (481)
Nu «Isuse, învățătoare» să strigămŭ, ce «Isuse, fiiulŭ lu Dumnezeu, miluiaște noi!» cu mare glasŭ și cu inimile înfrâmte să strigămŭ, și să cearemŭ de pripă curăție să luomŭ.

Să ne nevoimŭ de ce iaste întru sufletele noastre ce e tinsă stricăciunea să o curățimŭ, și hitleniia a părăsì. Și dela Dumnezeu vindecare de vomŭ dobândì, să nu în partea nemulțemitorilorŭ celorŭ noao să fimŭ însoțiți, ce alŭ zeacelui și celui cu bună înțelepție să ne închipuimŭ. Și cu bună blagodarenie șì noi întocma cu acela lu Dumnezeu să tremeatemŭ, nu căce că-i trebuiaște lui dela noi mulțemită, ce noao dentr'aceaia să ne fie folosŭ. Că nici una den ale noastre lu Dumnezeu nu-i trebuescŭ, ce noao ne trebuiaște dela elŭ. Că blagodareniia lu Dumnezeu nemică nu-i adauge, ce pre noi ne face aproape de elŭ; și spre pomenirea a darurilorŭ

---

6 *Tip.* ӣзраи́льтѣни

celora dulcile aduce-ne şi mai nevoitori cătră dumnezeeştile învăţături face-ne. Şi aşa ne face pre noi moşteani celorŭ veaci buni ce vorŭ să fie, şi aceia să-i dobândimŭ noi toţi în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru. Că lui se cade slava şi cinstea, împreună cu tatălŭ şi cu duhulŭ sfântŭ, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a treizecea.

Evanghelie de la Luca, zaceala 91.

(Luca XVIII, 18). *În vreamea aceaia, un omŭ apropiè-se cătră Isusŭ, ispitiià elŭ şi grăì: „Învăţătoare dulce, ce să facŭ, viiaţa de veaci să moştenescŭ?“ (19) Zise lui Isusŭ: „Ce mă grăeşti dulce? Nimea nu e dulce, fără unulŭ Dumnezeu. (20) Leagea ştii: Nu face curvie, nu ucide, nu mărturisì minciună, cinsteaşte tatălŭ tău şi muma ta“. (21) Elŭ zise: „Acealea toate păzescŭ den tinereaţele meale“. (22) Auzì aceasta Isusŭ, zise lui: „Încă una tu n'ai: totŭ câtŭ ai vinde, şi împarţi mişeilorŭ, şi*
(482) *să aibi | avuţie vistiiari la ceri; şi vino după mine!“ (23) Elŭ auzì aceaia, tristŭ fu; erà amu bogatŭ foarte. (24) Văzù elŭ Isusŭ că tristŭ fu, zise: „Cumŭ nu e lesne celui ce are bogăţie în împărăţiia lu Dumnezeu să între!*

7-8 *Titlul slavon:* нєдѣлѧ. л҃, єѵ҃аліє. ѿ лоѵкы. главa. ҁ҃а. **9** *Tip.* врѣмє **18** *Tip. în josul paginei 481:* гласъ є҃, єѵ҃аліє н҃.

Variante: 9-10 un omŭ apropiè-se cătră Isusŭ, ispitiiâ elŭ şi] *T* întrebă un jude pre Isusŭ **11** ce să facŭ, viiaţa de veaci] *T* ce voiu face, ca viaţa veacilorŭ | moştenescŭ] *BT* dobândescŭ **12** Nimea] *C* Niminea] **13** Nu face curvie] *T* Nu curvì **14** ucide] *ABC*·ucide, nu furà *T* furà | minciună] *T* strâmbŭ | tatălŭ tău] *T* tată-tău **15** *T lipseşte* ta | Acealea] *T* Aceastea | păzescŭ] *T* păzit-amŭ **16** *T lipseşte* aceasta | *T lipseşte* lui **17** una tu n'ai] *T* una-ţi lipseaşte **18** să aibi avuţie vistiiari la ceri] *T* veri aveà comoară la ceriu | vino] *T* vino de pasă **19** aceia, tristŭ fu; erà amu bogatŭ foarte] *T* aceasta, preascârbitŭ fu, că erà foarte bogatŭ **20** Văzù elŭ Isusŭ] *T* Că·văzù pre elŭ Domnulŭ | tristŭ fu] *T* fu oscârbitŭ, şi **20-21** e lesne celui ce are bogăţie în împărăţiia lu Dumnezeu să între] *T* iaste pre lesne celorŭ ce au aurŭ să între în împărăţiia ceriului **21** celui ce are] *ABC* avândŭ | bogăţie] *C* bogăţiia.

(25) Mai lesne amu iaste cămilei pren lăuntrulŭ urechile acului a treace, decâtŭ bogatulŭ în împărăţiia lu Dumnezeu să între". (26) Ziseră ceia ce auziră: „Cine poate mântuitŭ să fie?" (27) Elŭ zise: „Nu e puteare dela omŭ, puterile sântŭ dela Dumnezeu".

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 50.

Cumu e amu den mâncarea ceaia multa aprindere, iară den aprindere se naşte ogniţa, de-aciia dentr'acesta de multe ori moarte, aşa şi den avuţie şi den mulţimea bogăţiei nebunie fi-va, de-aciia, den nebunie, după mulţimea pohteei necuvioase învaţă-se a îmblà. Că nu atâta jeluescŭ mişeii nevoia ca ceia ce au mai multŭ, bogaţii, nici oastea atâta puteare are, carii au scădeare spre lucrarea hitleniei, câtă puteare are carele are bogăţie multă. Că mai vârtosŭ ce vorŭ bogaţii, ei şi potŭ, şi aiavea amu iaste că şi de cei mai mulţi cu multŭ mai potŭ a face rău. Dereptŭ aceaia avuţiia ne se cade noao să o avămŭ pentru nevoi şi pentru treabe ce se cadŭ, ca în chipŭ domnescŭ, nu de robŭ, ca să o ţie cine o va aveà, să nu fie ţinuţi aceia de treabă ei. Că dereptŭ aceaia se grăiaşte, ca de o treabă a slujbeei să o avămŭ aceasta, nu ca să o băgămŭ în comornicŭ. Că chipŭ de slugă iaste cine o face vistiiarŭ şi i-e paznicŭ, sau cine o răsipeaşte, nu spre ce e trebuinţa, ce pre pohtele hitleane. Însă spre trebuinţa celorŭ ce le trebuiaşte a o răsipì, aceasta nu e pre iuşorŭ bogaţilorŭ şi iubitorilorŭ de argintŭ să o facă, derep'ce amu că nici dinioară den pohta aceasta nu au a se delungà. Nu pentru căce nu potŭ toată avuţiia să dobândească numai, ce şi | câtă s'ară dobândì, nemică le (483)

---

1 *Tip.* прѧлъѕнтрѕлк 5 *Tip,* дѕмнзеѕ 6 ко̆ нѐ 8 слóво. й. 25 *Deasupra lui* nu spre *scris* şi o cheltueşte 28 *Tip.* дйни | ѡрж.

Variante: 1 lesne amu] *T* pre lesne | lăuntrulŭ] *T* lăuntru de 2 treace] *B* trece | bogatulŭ] *T* bogatului 2-3 lu Dumnezeu] *BT* ceriului 3 să între] *T* a întrà | ceia ce] *T* carei 4 mântuitŭ să fie] *T* să se spăsească 4 Nu e puteare] *T* Neputere e 5 puterile] *T* iară puterile.

pare-le lorŭ că n'au. Că cândŭ amu au o sută de talanți, nu foarte sântŭ săraci, ce încă șì o mie jeluescŭ; iară cândŭ o mie dobândescŭ, atunce mai vârtosŭ fi-vorŭ săraci, că deaciia nu o mie, cumŭ mai de nainte, jeluescŭ, ce mii să aibă, spre ce le trebuiaște, grăescŭ. Și nici dinioară nici u sațiu nu le iaste lorŭ de dobânde, ce de pururea de lucrulŭ dobândeei și de aprinderea pohtei în mai multă pohtire fivorŭ, că de pururea iaste spre toți oamenii pohtirea bogăției. Însă cine e nestrânsŭ de ea, elu o învince și o împarte, iară cine o strânge, topeaște-lŭ cu grija, iară cine o părăseaște, acela scârbele pierde. Și dentr'aceastea să știți că moarte se tâmplă, că ca o jungheare le iaste iubitorilorŭ de argintŭ ce e cătră avuție pohta. Dereptŭ aceaia șì de lipsa avuției moarte le aduce, ca o lăsare de sânge.

Mișeii amu de răulŭ cela marele, de pizme și de urîciuni, de clevete și de vada morției, cu nușii șì bogații împreună, prespre toate zilele lăcuescŭ. Iară până au neșchitŭ ce e bine, mai multă cinste le iaste decâtŭ celorŭ ce au aurŭ mai multŭ. Că cela ce pohteaște multŭ, elu i se pare șì celŭ puținelŭ a fi multŭ. Că cea pohtă puținea a measerului face-lŭ întocma celui cu bogățiia, derep'ce amu că bogățiia pre fire iaste pâine și apă, și cumu se va fi îmbrăcământulŭ trupului, să și-lŭ împle. Iară ceia ce adună mai cu asupră bogăție spre sufletŭ, nesfârșită pohtă și chinŭ au. Că nu cela ce se îmbogățeaște fericitŭ fi-va, ce cela ce nu-i trebuiaște bogățiia iaste fericitŭ. Și așa iaste, cumŭ șì astăzi, întru această sfântă evanghelie ce se ceteaște, și mài chearŭ spune-va grăindŭ așa:

(Evanghelie) *În vreamea aceaia, întrebă un jude pre Isusŭ, grăì:*
(484) *«Învățătoare dulce, | ce voiu face, ca viața veacilorŭ să dobân-*

2 *Tip.* жєлѹѫскь 9 *După* nestrânsŭ de ea *scris, la marginea dreaptă,* și nebiruitŭ | *După* împarte, *scris de-asupra* la mișei în numele lu Dumnezeu 10 *După* strânge, *scris de-asupra,* și să nevoiaște să o mulțească | *După* părăseaște, *la marginea dreaptă, o notă, tăiată la legat, din care descifrăm:* nu aimint[rea] să și ție... altă să... Dumnezeu 11 *După* dentr'aceastea, *scris de-asupra,* iubiri de avuție 16 *Între* morției *și* cu, *scris de-asupra,* suspină 17 *Între* zilele *și* lăcuescŭ, *scris de-asupra,* așa | *După* neșchitŭ, *scris la marginea dreaptă,* mișeii 18 *Tip.* чаѡ (with ρ above) 19 *Între* ce *și* pohteaște, *scris de-asupra,* nu

descŭ?» Zise lui Isusŭ: «Ce mă grăeşti dulce? Nimea nu e dulce, fără unulŭ Dumnezeu. Leagea ştii: Nu curvì, nu furà, nu mărturisì strâmbŭ, cinsteaşte tată-tău şi muma». Elŭ zise: «Aceastea toate păzit-amŭ den tinereațele meale». Auzì Isusŭ, zise: «Încă una-ți lipseaşte: totŭ câtŭ ai, vinde, şi împarți mişeilorŭ, şi veri aveà comoară la ceriu; şi vino de pasă după mine!» Elŭ auzì aceasta, preascârbitŭ fu, că erà foarte bogatŭ.

(Tâlcŭ) Unii amu socotitoriu şi ispititoriu grăiià a fi acestŭ jude: şi vrea să vâneaze pre Isusŭ în cuvinte; cu hitlenie şi cu înşelăciune vine cătră Isusŭ să întreabe pre elŭ. Insă nu e aşa, cumŭ de mulți arătatŭ fi-va, ce mai vârtosŭ iubitoriu de argintŭ arătă-se a fi. Că aşa-lŭ amu Hristosŭ oblicì fiindŭ elŭ, şi şi evanghelistŭ Marco grăiaşte că curse şi genuchele plecă, rugà pre Isusŭ, şi ca căută spr'insulŭ Isusŭ, iubì pre elŭ. De aceastea amu nu hitleanŭ şi socotitoriu şi ispititoriu arătà-se, cumu se păreà unora, ce mai vârtosŭ iubitoriu de argintŭ.

Că se apropiè cătră Isusŭ, de vrea să ştie de viața veacilorŭ. Pohtiià şi aceasta ca un iubitoriu de aurŭ, că nu iaste aşa altŭ de iubitoriu de viață, ca omulŭ iubitoriu de aurŭ. Păreà-i amu că-l va învățà Hristosŭ pre elŭ şi va da năravŭ, ca şi în vecie viu să fie. Iară cine se îndulceaşte de dulceața bogăției şi a aurului, cumŭ zise Domnulŭ, mai vârtosŭ nu cu strânsura avuției, şi nici maimulțimea bogăției ajutătoare fi-va vieției de vecie. Căì-se judele şi-i părù rău pre sineşŭ de întrebare, şi greime luò de răspunderea lu Hristosŭ ce fu cătr'însulŭ. Că elŭ amu, derep'ce aveà aurŭ prespre toată vreamea, a veacilorŭ viață pohtiià. Iară de vrea avuțiia părăsì, ce grije fi-vrea lui de viața veacilorŭ? Că cu sără | cie vrea vie, cumu i se păreà. Însă elŭ veacilorŭ (485)

---

8 *Între* grăiià *şi* a fi, *scris de-asupra,* 'şi zic[eâ] 9 *De-asupra lui* vrea, *scris* le păreà că 11 e *îndreptat în* erà 17 *După* argintŭ, *scris de-asupra,* arătă-se 19 *După* aurŭ, *o notă marginală, tăiată la legat, care cuprinde următoarele:* [p]ărea că se dobândeaşte împărăția ceriului [cu] aurulŭ 22 *De-asupra lui* ca, *scris* pre lesne 23 *După* Domnulŭ, *scris* Hristosŭ 25 *După* vecie, *la marginea stângă o notă, tăiată la legat din care descifrăm:* o poată dobândi... aruncà aceasta în ma[țele] mişeilorŭ 27-28 *Între* aurŭ *şi* prespre, *scris de-asupra,* multŭ. 29 *Tip.* вїєцѧ. 30 veacilorŭ *îndreptat în* a veacilorŭ viiața pohtindŭ.

mearse cătră Hristosŭ, ca la un omŭ preaprostŭ și ca la unulŭ de învățători.

Dereptŭ aceaia și Domnulŭ arătă că nu se cade ca la un omŭ preaprostŭ cătr'însulŭ a mearge, ce ca lu Dumnezeu. Că răspunse grăindŭ lui: «Nimea nu e dulce, fără unulŭ Dumnezeu. Iară să mă grăești dulce, o ome, derep'ce adaugi şi învăţătoriule?» Arată amu că «ca unulŭ den mulţi pre mine păreà-i-se! Iară de sântŭ unulŭ den mulţi, nu sântŭ dulce; că nimea den oameni nu iaste dulce pre adevărŭ, fără unulŭ Dumnezeu. Dereptŭ aceaia de veri să mă grăești dulce, ca Dumnezeu mă grăiaşte dulce, nu ca omŭ preaprostŭ. Iară de mă ai omŭ preaprostŭ, den mulţi unulŭ, nici dulce mă chemà. Că adevărŭ amu, dulcele şi izvorulŭ dulceţiei şi începutulŭ şi rădăcina dulcilorŭ Dumnezeu iaste. Iară oamenii, să sântŭ şi dulci, ce nu cu adevărŭ, ce după priimire și întru puţinŭ au dulceaţă, derep'ce amu că pre lesne schimbaţi sântŭ şi se întorcŭ. Şi carea ia adaosă spre dumnezeiasca dulceaţă, iară dulceaţa omenească hitlenie mai vârtosŭ pare-i-se. Ce învăţătura ştii: Nu curvì, nu ucide».

Mainte amu cea mai grea isprăveaşte leagea, pohta şi mâniia, că cu aceastea amu mai pre lesne lunecămu-ne, de-aciia de furtişagŭ şi mărturisitură strâmbă grăiaşte, ce întru acealea nu mulţi, nici de multe ori cadŭ. Iară cei ce curvescŭ, den pohtă lă iaste, iară ceia ce ucigŭ, den mânie le iaste, derep'ce amu că acea fire iaste: den lăuntru are vină, şi pururea turbură pre noi şi greu războiu are. Că are omulŭ împreunare şi dobitocului fără de cuvântŭ, cumŭ au simţitură şi se mânie şi pohtescŭ. Dereptŭ aceaia mainte aceastea
(486) isprăveaşte leagea, de-aciia de fără | de cuvinte grăiaşte.

3 arătă *îndreptat în* arătă-i 4 *După* mearge, *scris la marginea dreaptă*, cătră Domnulŭ Hristosŭ 7 *De-asupra lui* şi învăţătoriule, *scris* de-mi zici | *Între* Arată *şi* amu, *scris de-asupra* Domnulŭ Hristosŭ 8 *Între* mulţi *şi* pre, *scris deasupra,* zice 9 *Între* mulţi *şi* nu, *scris de-asupra*, zise Domnulŭ Hristosŭ 10 *Între* Dumnezeu *şi* Dereptŭ, *scris de-asupra,* numai 12 *Între* prostŭ *și* den, *scris de-asupra,* zise Domnulŭ Hristosŭ 14 dulcilorŭ *îndreptat în* dulceţilorŭ 17 *Tip.* сѣсть 18 *De-asupra lui* dulceaţă, *scris* aceaia iaste dulceaţă 19 ştii, *îndreptat în* ştii, zise D[omn]ulŭ aceluia 22 *Deasupra lui* lunecămu-ne, *scris* și ne înșelămŭ 26 *Tip.* лъѹтрѹ 28 *În loc de* fără, *tip.* фірж, *îndreptat în* fire fără.

Iară a furà şi a mărturisì strâmbŭ, oamenilorŭ scădeare vedemŭ aceasta făcândŭ; şi într'unii puţini, că nu firea turbură noi de pururea, ce den greşala socotirei cuvintelorŭ şi den năravulŭ cela răulŭ şi den voia hitleanului fi-vorŭ. Aşijdere amu şì ceia ce spre părinţi greşescŭ, dentr'acesta iaste. Şi de iaste şì greşală mare, însă ca nu curândŭ a fi, ce mai apoi aceasta puse, că nu se află lesne atâta de curândŭ mulţi ca să se nebunească spre părinţi şi mâniia pre ei, ce spre puţini şì aceasta va fi şi den puţinei îndrăzneaşte.

Zise acestŭ omŭ că «aceastea toate păzit-amŭ den tinereaţe», iară capulŭ tuturorŭ bunătăţilorŭ, nestrânsoarea, puse-i înaintea lui Domnulŭ. Căutaţi legile! Că creştineasca viaţă adeverită fiindŭ, «totŭ amu câtŭ ai», zice Domnulŭ, «vinde», derep'ce că de va rămâneà ceva, aceiia eşti robŭ. Şi împarţi aceaia, zice Domnulŭ, nu rudeloru-ţi, nici bogaţilorŭ, nici şutelitorilorŭ, ce mişeilorŭ, celorŭ ce zice să împarţi. Aceasta arată, ca nu cumu se va tâmplà a face împărţire avuţiei, ce cu socotinţă şi cu înţelesŭ dereptŭ. Derep'ce amu cu nestrânsura şi în toate într'alalte bunătăţi cade-se să aibă omulŭ, dereptŭ aceaia zice şì: «vino, de pasă după mine», ce se zice: «şi întru alalte, în toate bunătăţile isprăvitŭ ucenicŭ şi închipuitŭ mie fii, şi de pururea pasă după mine, ca să nu amu astăzi să mergi după mine, iară demâneaţă să te leneşti; ce pururea pasă după mine». Derep'ce şi pre acestŭ jude iubitoriu de aurŭ văzù-lŭ, că şì la ceriu cu comoară făgăduì-se lui Domnulŭ. Însă nu vru să între acesta, nici se schimbà inema lui, că robŭ erà avuţiei. Şi pohtiià viaţa veacilorŭ, însă dragostea ce aveà de bogăţie apără pre elŭ. Auzì amu şi se scâr|bi, că lăsarea avuţiei spuse-i lui (487)
Domnulŭ.

Că se arată mai vârtosŭ şi de acesta, că nu erà isco-

8 *De-asupra lui* mâniia, *scris* să se 12 *Între* Domnulŭ *şi* căutaţi, *scris de-asupra* Hristosŭ 13 *Între* Domnulŭ *şi* vinde, *scris de-asupra* Hristosŭ 14 *După* ceva, *scris la marginea stângă*... i slujitŭ până la svârşitŭ... te-ai trecutŭ. 17 *Tip.* комȣсева, *îndreptat în* cumu se va 24 Derep'ce *îndreptat în* dereptŭ aceae (=aceaia) 25 Că *îndreptat în* pentru aceaia 26 *De-asupra lui* Domnulŭ, *un adaus indescifrabil* 27-28 *Între* pohtiià *şi* viaţa, *scris de-asupra* şi 28 *Între* bogăţie *şi* apără *scris de-asupra*, aceaia.

ditoriu judele acesta și hitleanŭ, ce mai vârtosŭ bunŭ înțelegătoriu, și nu cu hitlenie și cu ispită întrebarea făcù. Neminea den farisei nu se scârbise nici dinioară de răspunderea lu Hristosŭ ce erà cătr'înșii, ce mai vârtosu se întărâtà și se turburà.

(Evanghelie) *Că văzù pre elŭ Domnulŭ că fu oscârbitŭ, și zise: «Cumŭ nu iaste pre lesne celorŭ ce au aurŭ să între în împărățiia ceriului! Mai pre lesne iaste cămilei pren lăuntru de urechile acului a treace, decâtŭ bogatului în împărățiia ceriului a întrà». Ziseră carei auziră: «Cine poate să se spăsească?» Elŭ zise: «Neputeare e dela omŭ, iară puterile sântŭ dela Dumnezeu».*

(Tâlcŭ) După ce auzì bogatulŭ a avuției părăsire, scârbì-se și greime luò, iară Domnulŭ cu minunată față grăì: «Cumŭ nu e lesne celui ce are aurŭ să între în împărățiia ceriului!» Nu zise că nu le e puteare, ce nu le e lesne. Că nu iaste amu să nu le fie puteare bogațilorŭ să se spăsească. Că iaste puteare cărui-șŭ va împărțì aurulŭ a dobândì a veacilorŭ dulceață. Ce nu iaste lesne a-șŭ părți avuțiia, derep'ce că-i trage și-i aduce spre pohte multe și-i vatămă și-i apără. Și n'au a se scuturà pre lesne și slobozire sufletească a dobândì carii-sŭ ținuți de aurŭ și de bogăție! Iară după aceaia și ca o neputeare aceasta pune Dumnezeu, grăindŭ că «mai lesne iaste cămilei pren urechile acului a întrà decâtŭ bogatului a se spăsì». Neputeare a ști, că nu se poate alcătuì cămila pren urechile acului. Însă iaste a înțeleage sau cămila însășŭ aceasta, dobitoculŭ, sau vreo fune de ale corabiei, ce au în corabiia ceaia marea mai groasă. Iară de-i iaste cămileei mai lesne pren urechile acului a se
(488) alcătuì, decâtŭ | bogatulŭ a se spăsì, neputința aceasta adevărŭ iaste bogatului a se spăsì, încă și mai cu neputință pre adevărŭ.

Ce amu amŭ mainte a zice? Că pre adevărŭ așa iaste, că cine e bogatŭ, neputeare i iaste a se spăsi, de nu va supune bogățiia, nici are a zice cineva că cutarele erà

6-7 Evanghelie *e tipărit între* și zise *și* Cumŭ 13 *Tip.* бо́гатꙋлъ 17 *Între* spăsească *și* Că, *scris de-asupra,* de vorŭ vrea 30 *Tip.* а̀лкѫтꙋи 33 *Tip.* а̀девъръ 35 *Tip.* коу́тарелєє | є̀ра̀.

bogatŭ şi-şŭ împărţiià avuţiia şi se spăsì. Că nu se spăseaşte bogatŭ, ce derep'ce i-au fostŭ ca o minciună strânsoarea, sau ca un iconomŭ fiindŭ spăsi, nu ca un bogatŭ. Că altulu e iconomŭ, iară altulu e bogatŭ. Bogatulŭ amu iaste celŭ ce-şŭ păzeaşte bogăţie numai luişŭ, iară iconomŭ iaste celŭ ce dereptŭ alţii aceasta strânge-o. Şì bogatulŭ amu, elu se va spăsì, deaca-ş va părăsì totŭ ce va aveà. Iară iconomulŭ, ca o avuţie bună, ce strânge, împarte, cui de ce le tribuiaşte. Însă şì aceasta să socotimŭ, că bogatului neputeare i iaste a se spăsì, că celui ce are auru se arată acestŭ cuvântŭ că nu i-e lesne. Că cine e ţinutŭ şi legatŭ aurului, şi robeaşte lui, şi e prinsŭ de bogăţie, nu se va spăsì. Că neputeare i iaste celui ce are aurŭ, sau e biruitŭ de aurŭ, nu iaste elŭ biruitoriu spre aurŭ. Ce şì mai vârtosŭ, să ară vrea acela şì bine aceasta să o tocmească, încă nu i-e lesne a se spăsì, pentru neputinţa omenească. Că neputinţa amu iaste să nu ţinemŭ mai multŭ den ce avămŭ, de câtu ne e treaba.

Derep'ce amu că se nevoiaşte diavolulŭ să împiedece pre noi până ţinemŭ avuţiia? Că aiavea amu iaste, că mai vârtosŭ va elŭ tocmeala aceştiia să avămŭ, decâtŭ a pravilei şi a legiei socotinţă. Şi întocma aceii împărţeală face-ne nici cu o vreare curată şi dereaptă. Că se tâmplă oare şì dereptŭ rudele şi împreunarea şi dereptŭ dragostea de se trage, iară aorea dereptŭ sila şi răpştirea şi dereptŭ împutăciunea a se nevoi, aorea şì dereptŭ lauda şi slava rădi | că-se, (489) şi aduce a nu socotì mişeii, mai vârtosŭ şì săracii, cei ce mai vârtosŭ datori sântemŭ să le dămŭ şi de pururea fieşŭ-ce a da lorŭ, şi a nu tocmì bine a chelăriei-şŭ isprăvire, cu de ce nu e pre iuşorŭ a scăpà de mrejile diavolului. Dereptŭ aceaia bună iaste nestrânsoarea şi şì împreună tuturora nevătămătoare, şi neapărătoare cui va vrea să facă îmblare întru spăsenie şi în împărăţiia ceriului.

Ziseră ceia ce auziră: «Cine amu poate să se spăsească?» Şi Hristosŭ grăiaşte că «nu e putearea den omŭ, ce puterile sântŭ lu Dumnezeu». Că ceia ce au socotire şi înţelepţie omenească (ce se zice, carei tragŭ josŭ şi pohtescŭ ale pământ-

---

26 *Scris, în susul paginei 489,* pre noi acealea înşelăciuni.

tului), nu le iaste puteare să se spăsească, cumŭ fu zisŭ: «Dela Dumnezeu iaste putearea». Cândŭ amu va aveà cineva pre Dumnezeu sfeatnicŭ, şi dereptatea şi nestrânsura, şi a priimì leagea şi învăţăturile lui, şi va ceare ajutoriu şi tărie dela dinsŭ, aceluia i iaste puteare.

Că a noastră amu iaste să vremŭ binele, iară a lu Dumnezeu iaste, ceaia ce săvârşaşte. Şi într'altŭ chipŭ iarăşŭ, de vămŭ eşì desupra neputinţei omenească şi să vămŭ vrea să ne facemŭ noao liubovnici den mamonulŭ nedereptŭ (ce se zice, den cea avuţie ce avemŭ mai pre desupra de câtu ne trebuiaşte şi o avămŭ den dereptate), să o dămŭ mişeilorŭ, că atunce vămŭ aveà a ne spăsì şi ne vămŭ veselì întru ale veacilorŭ sălaşuri. Iară încă şì mai bine iaste, toate câte să vomŭ aveà să vindemŭ, să le dămŭ mişeilorŭ. Iară să nu de totŭ, încaile părtaşŭ să facemŭ pre ei. Iară de nu vămŭ face nici aşa, încai cu ceva pre puţinelŭ pre ei să-i mângâemŭ, şi cu aceia pre Dumnezeu vămŭ milostivì, şi aşa acea neputinţă cu puteare ne va fi. Şi va fi cătră noi dragostea şi de oameni iubirea a lu Dumnezeu.

Aceasta aducându-ne aminte, fraţilorŭ, nu scârbiţi să
(490) fimŭ, rogu-mă, | a ne vinde avuţiia carii auzimŭ, a o da mişeilorŭ. Ce cu usârdie mai vârtosŭ şi cu bună înţelepţie şi cu bucurie aceasta să facemŭ. Şi să ne lăsămŭ de curvie şi de ucideri, de furtişaguri şi de mărturisitura strâmbă, de mâniia şi de urgiia şi toate de alalte reale, şi de hitlenie, şi de nedereptate, şi de asupriciuni, şi de camete. Că această camătă şi asupritură pre adevărŭ mare rău iaste, cându-ţi obideşti fraţii săi, derep'ce amu că mai vârtosŭ datoriu sântemŭ să-i ajutămŭ şi să mângâemŭ pre ei den ce avămŭ, cumu se-au zisŭ voao. Şi să cinstimŭ părinţii şi mumânile noastre, mai alesŭ şi mai vârtosŭ părinţii duhovnici şi învăţători, că dentr'înşii priimimŭ duhovniceasca după naştere, că aceasta amu iaste pre ogoadă lu Dumnezeu. Să păzimŭ leagea şi învăţătura lu Hristosŭ şi să meargemŭ pre urma ucenicilorŭ

---

15 *După* pre ei, *adăogat, la marginea dreaptă,* den câtŭ n['au], să-i ajut[ămŭ] **32** *După* naştere, *adăogat de-asupra,* ce se zice învăţătura sufle[tească] **33** *La marginea stângă scris:* [să] ispovedimŭ [pă]catele şi[să n]e pocă[i]mŭ [şi] să nevoimŭ (*de adăogat după* Dumnezeu).

și apostolilorŭ lui, plecându-ne în toate învățăturile lorŭ, și să meargemŭ pre urma celorŭ ce-au ogoditŭ lu Dumnezeu, sfinților părinți și învățătorilorŭ noștri, păzindŭ învățătura lorŭ și leagea, tare și vârtosŭ, și să le râvnimŭ căiei ceaia buna și vieției lorŭ.

Să vindemŭ sufleteaște și cineșŭ de noi avuțiia sa (ce se zice, mâniia, pohtirea, și toate câte răsarŭ dentr'aceasta), și să dămŭ aceasta și să o aruncămŭ dracilorŭ, ce sântŭ measeri și lipsiți de toată bunătatea și căzuți den bogățiia dulceției lu Dumnezeu. Și atunce să meargemŭ după Hristosŭ, că păcătosulŭ care-ș va lepădà bogățiia dracilorŭ, elŭ poate mearge după Hristosŭ. «Fereaște-te de rău», zice, «și fă bine!» Că a te lepădà de rău iaste să leapezi bogățiia ceaia reaoa puteriei săracă a dracilorŭ, iară a face bine iaste a mearge după Hristosŭ și pre urma lui a îmblà. Că așa amu viețuindŭ, și îmblândŭ cătră dumnezeiasca bună-ogodire, | a sfinților a tuturorŭ și a derepților dobândì-vămŭ îm- (491
preunare, și neputredei și nespusei dulceață a lorŭ, și în cea comoară sufletească a ceriului îndulcì-ne-vămŭ, cu dulceața și iubire de oameni a Domnului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ. Că a lui e slava și putearea în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a treizeci și una.

Evanghelie de la Luca, zaceala 93.

(Luca XVIII, 35). *În vreamea aceaia, cându se apropiè Isusŭ întru Erihonŭ, u orbŭ ședeà lângă cale, cereà. (36) Auzì närodulŭ trecândŭ, întrebă ce iaste aceasta. (37) Spuseră lui că Isusŭ Nazareaninulŭ treace. (38) Și*

---

5 *Tip.* вїцїєн **8** *După* aceasta, *scris la marginea dreaptă,* mânia și pohta | *După* dracilorŭ, *adăogat de-asupra,* aceasta pohtirea și mânia **9** *După* lipsiți, *scris de-asupra,* dracii **11** *De-asupra lui* dracilorŭ, *scris,* ce se zice, toate realele **17** *Scris în josul paginei:* cu dumnezeesculŭ și fe[ri]citulŭ Davidŭ să grăimŭ *(se rapoartă la* «Fereaște-te», *etc. din rândul 12-13)* **21** *Tip.* нѹтѹрѣ. **22-23** *Titlul slavon:* недѣлѧ. л҃а, єѵⷢлїє. ѿ лоѹкы. глава. ч҃г.

Variante: *B defectuos; lipsesc 8 foi, cari cuprindeau desigur și evanghelia aceasta* **24** cându se] *T* fu cându se **25** u] *AC* un *T* și iată un omŭ.

strigă, grăì: „Isusŭ, fiiulŭ lu Davidŭ, miluiaşte!“ (39) Şi ceia ce mergeà nainte, opriră lui, să tacă; elŭ vârtosŭ mai multŭ strigă: „Fiiulŭ lu Davidŭ, miluiaşte-mă!“ (40) Stătù Isusŭ, zise lorŭ să-lŭ aducă cătră elŭ. Apropiè-se de elŭ, întrebă elŭ, grăì: (41) „Ce veri de să-ţŭ facŭ?“ Elŭ zise: „Doamne, să văzŭ“. (42) Şi Isusŭ zise lui: „Caută! Credinţa ta mântuì-te“. (43) Şi aciia văzù, şi după elŭ duse-se, slăvì Dumnezeu. Şi toţi oamenii văzură, deaderă laudă lu Dumnezeu.

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 51.

Soarele dereptŭ iaste Dumnezeu, cumŭ iaste scrisŭ că tuturora întru un chipŭ luminează lucirea dulceţiei sale. Iară sufletulŭ fieşŭ-cărui omŭ, sau e ca ceara, iubitoriu de Dumnezeu, sau ca lutulŭ, iubitoriulŭ de lucru, ce-lŭ usucă soarele. Aşa e şì totŭ sufletulŭ iubitoriu de lucrulŭ lumiei, şi iubitoriu de lume, de carea ceartă Dumnezeu: ca un lutu e pre vreare, de nu priimeaşte semnulŭ peceatei, iute fiindŭ, şi pre eluşi se surpă spre piiardere. Iară totŭ sufletulŭ ce e de Dumnezeu iubitoriu, ca o ceară moae-se şi chipŭ şi semnŭ şi dumnezeescŭ înţelesŭ priimeaşte, şi va duhulu lu Dumnezeu sălaşŭ. |

(492) Că soarele alŭ ceştii lumi văzutŭ fi-va şi nevăzutŭ, iară înţeleptulŭ soare, văzutŭ fi-va destoinicilorŭ, şi toţi-i veade, ce mai vârtosŭ pre carii prevescŭ pre elŭ. Că soarele lumiei nu grăiaşte, nici dă cuiva a grăì, iară înţeleptulŭ soare şì grăiaşte cătră iubiţii săi, şì a grăì şi a vedeà tuturora dă-

6 *Tip.* до́мне **7** *Tip.* вьнꙋ **9** *Tip.* лаꙋдѫ а доумнезеꙋꙋ **10** ко́нець недѣлѣ. **12** сло́во, на̃. **16** lutulŭ *îndreptat în* balega | ce-lŭ *îndreptat în* ce o **18** un lutu e *îndreptat în* balegă **19** *Scris la marginea dreaptă* lu Dumnez[eu] *(de adăogat după* peceatei) **23** *După* sălaşŭ *scris* să-lŭ aibă | *Tip. în josul paginei 494:* гла́съ ѕ҃ єѵа̑ліє ѕ҃. **25** *Între* soare *şi* văzutŭ, *scris de-asupra,* Dumnezeu **26** *Tip.* соа́релꙋи, *îndreptat în* soarele **27** *Între* soare *şi* şì, *scris de-asupra,* Domnulŭ Hristosŭ.

Variante: **1** miluiaşte] *AC* miluiaşte-mă. **4-5** lorŭ să-lŭ aducă cătră elŭ. Apropiè-se de elŭ] *T* să fie adusŭ elŭ cătr'însulŭ. Şi apropiè-se lui **5** elŭ, grăì] *T* pre elŭ, grăì-i **5-6** să-ţŭ facŭ] *T* să facŭ ţie **6** Elŭ] *T* Iară orbulŭ | să văzŭ] *T* voiu să văzŭ.

ruiaşte. Soarele amu alŭ lumii, pre ale lumiei locuri luminează cu căldura zareei lui şi udătura pământului numai ce usucă, iară nu bagă saduri şi seminţe. Iară înţeleptulŭ soare, ca se arătă, amândoao întru sufletŭ lucrează-le, că usucă udătura chinurilorŭ şi necurăţiia ce e dentr'aceastea curăţeaşte, şi grăsime dă înţeleptului pământŭ alŭ sufletului şi dentr'însulŭ adăpă sadurile bunătăţiei; şi hrănite fi-vorŭ câte puţinelŭ, şi creaşte-vorŭ. Lumina iaste Domnulŭ, ca frâmseaţe sufletului celorŭ ce cu viaţa şi cu cuvântulŭ curăţiţi-sŭ. Că să iaste untuneareculu neştiinţei şi păcatulŭ, să ştimŭ că iaste şì lumină, mintea cea bună şi viaţa bunătăţilorŭ, ce e după Dumnezeu. Că lumină se grăiaşte Hristosŭ, că luminează mintea spre înţeleagerea nevăzutelorŭ şĭ arată ceaia ce e a unora, celora curaţilorŭ, taina a vedeà. Lumina iaste Hristosŭ, derep'ce că luminează cu înţelesŭ a credincioşilorŭ inemă şi ochilorŭ trupului oamenilorŭ lumină le dăruiaşte. Dereptŭ aceaia grăiià: «Eu lumină sântŭ lumiei, şi eu lumină întru lume venii». Aceastea aşa sântŭ, şi au a arătà şi ceteniile evangheliei de astăzi, cumŭ vorŭ vedeà ce e pusŭ înainte, că aşa grăiaşte:

(Evanghelie) *În vreamea aceaia, fu cându se apropiè Isusŭ întru Erihonŭ, şi iată un omŭ orbŭ şedeà lângă cale, cereà. Auzì narodulŭ trecândŭ, întrebă ce iaste aceasta.*

(Tâlcŭ) Îmblândŭ Domnulŭ pren toate cetăţile şi în toate laturile Iudeilorŭ, toate boalele şi lângorile vindecà; şi pro- (493)
poveduiià pocaanie, şi rătăciţii întorceà spre adeverita înţeleagere, şi cu preaslăvite ciudese învăţătura încredinţà-o. Că se învăţase oamenii, nu atâta cuvintelorŭ, câtŭ lucrului plecà-se şi ascultători erà. Trecândŭ amu cetăţile Iudeilorŭ Domnulŭ, apropiè-se întru Ierihonŭ, că Ierihonulŭ cetate erà a Hananeiei, mitropolie şi mare cetate erà păgânească. Că aceasta amu, oarecândŭ Ierihonulŭ Isusŭ Naviinŭ ajunse-lŭ, şi multu-lŭ bătù, cândŭ pre păgâni biruì. Iară acmu, adeveritulŭ Isusŭ spre mângâiare şi mântuire vine, că vrea să-i slobozească de prădarea aceaia şi de acea spargere de demultŭ, şi

8 *Tip.* поѵ̆ѵ̆нинелъ, *îndreptat în* puţinelŭ **13** *După* mintea, *scris de-asupra,* noastră **17** *Tip.* грѣнѧ, *de-asupra căruia e scris* Hristosŭ **22** *Între* cale *şi* cereà, *scris de-asupra,* de **26** *Tip.* поканіе **28** *Tip.* ꙟвáцѫсе.

împinșii și goniți să-i priimească. Dentr'această cetate iaste și Ravvă, acea curva ce priimì iscoadele lu Isusŭ Naviinŭ și păzi pre ei. Mergândŭ Domnulŭ pre cale, aceaia-lŭ duceà întru Erihonŭ, multŭ nărodŭ mergeà după elŭ, că curà de pretutindinea dereptŭ˙ ciudesele lui, învățătura. Un orbŭ ședeà lângă calea aceaia, și auzì elŭ voroavă de cei ce mergeà după Hristosŭ, și învățați și vindecați de elŭ; întrebă ce iaste aceasta. Și după aceaia ziseră lui că Isusŭ Nazareaninŭ treace. Auzită aveà ce e den elŭ de facerea ciudeselorŭ, nevoiià-se că va face ciudesă Domnulŭ și spre acestŭ orbŭ fiindŭ, și-i trebuiià vindecare. Și se rădică de vine cătr'însulŭ, și cu mare glasŭ începù a strigà: «Isuse, fiiulŭ lu Davidŭ, miluiaște-mă!» Iară Domnulŭ grăì lui: «Ce veri să facŭ ție? Și ce strigi așa? Ce cauți, ome, ca săracii, cu sărăciia ceaia de apoi dereptŭ tine? Și ce ceri dela cela ce n'are necăirea capulŭ să-șŭ închine?»

Iară orbulŭ adause rugându-se, și căzù de strigă și grăì: «Voiu să văzŭ». Nu puținelŭ ceva și sărăcească cearere cerșù (494) orbulŭ dela | Dumnezeu și Domnulŭ, nu aurŭ, nici argintŭ, nici bunătate, nici îmbrăcăminte, nici altŭ-cevà ca acealea, cumŭ cereà dela alalți oameni, că de aceastea de toate puteare-i vrea fi lui de să dea tuturorŭ de toate, ce numai ce grăiià: «Doamne, voiu să văzŭ!» «Că niminilea altulŭ», zice, «nu-mi poate aceaste dăruì, derep'ce că unulŭ iaste Dumnezeu, ce miluiaște și spăseaște». Dereptŭ aceaia căzù și venì și se închină, și ca făcătoriului și Domnŭ a toate strigă: «Miluiaște-mă!» Și «fiiulŭ lu Davidŭ» zise-i. «Acela te crezŭ că ești, ce e den sămânța lu Davidŭ așteptatŭ, ș'ai venitŭ să mântuești ruda noastră dereptŭ mila ceaia fără de numărŭ». Meneaște-lŭ și aimintrea fiiulŭ lu Davidŭ orbulŭ, derep'ce amu că numele acesta cinstitŭ foarte păreà-i-se a fi, și de multe ori amu

---

1 goniți *îndreptat în* goniții **2** *Între* curva *și* ce, *scris de-asupra,* ceaia **4** Erihonŭ, *îndreptat în* Ierihonŭ **5** lui, învățătura, *îndreptat în* și a lui învățătură **6** *Tip.* ѧлк, *îndreptat în* elŭ **9** *De-asupra lui* aveà, *scris* acestŭ orbu **9-10** *De-asupra lui* ciudeselorŭ, *scris* și de vindecare **14** ca săracii, *îndreptat în* ce ceri dela carele se sărăcì **16** închine, *îndreptat în* pleace **17** *De-asupra lui* adause, *scris* de zise **18** *Între* văzŭ *și* Nu, *scris de-asupra,* Doamne. **21** *Tip.* потерен, *îndreptat în* puteare-i **24** aceaste *îndreptat în* aceasta.

prorocii şi împăraţii, pre carele vrea să cinstească, aşa le ziceà lorŭ; şi cu acestŭ nume proslăviià pre elŭ. Întru Iudei şì acestŭ orbŭ crescuse, şi ce erà de leage şi de proroci grăite de Hristosŭ spuneà: că den ruda lu Davidŭ pre trupŭ Hristosŭ are a venì. Şi ca lu Dumnezeu «miluiaşte-mă» strigă-i, că unulŭ Dumnezeu iaste numai de miluiaşte. Ca den ruda lu Davidŭ, fiiulŭ lu Davidŭ meniià pre elŭ. Davidŭ amu spune-se iubitŭ şi blândŭ; ş'aŭ fostŭ aşa fiindŭ.

Cerşù dela elŭ milă. Nu zise orbulŭ «ceare dela Dumnezeu», sau «te roagă de mine, şi roagă şi îmblânzeaşte», ce «miluiaşte-mă» numai ce grăì. Că ştiià foarte bine că iaste fiiulŭ lu Dumnezeu, de se născuse den sfânta şi de pururea fată Mariia. Dereptŭ aceaia-lŭ şì vindecă, că aşa crezù. Iară ceia ce mergeà după elŭ, înainte opriià lui, să tacă. Elŭ mai vârtosŭ strigà: «Isuse, fiiulŭ lu Davidŭ, miluiaşte-mă!» Aşa iaste sufletulŭ răbdătoriu şi tare şi aprinsŭ. Că de nu-i vrea | fi tare fiindŭ credinţa orbului, n'ară fi după ce-lŭ opriià şì (495) mai vârtosŭ şì mai multŭ strigatŭ. Dereptŭ aceaia de Domnulŭ întrebatŭ fu şi aproape de elŭ a fi spodobì-se, şi cearerea nu greşi, ce vindecare dobândì.

(Evanghelie) Că *stătù,* zice, *Isusŭ, zise să fie adusŭ elŭ cătr'însulŭ. Şi apropiè-se lui, întrebă pre elŭ, grăì-i: «Ce veri de să facŭ ţie?» Iară orbulŭ zise: «Doamne, voiu să văzŭ».*

(Tâlcŭ) Nu că nu ştiià, întrebă pre elŭ Domnulŭ, ce ca să n'aibă a i se păreà cuiva că alta va orbulŭ să priimească, iară elŭ alta-i dă lui. Ce să înţeleagă şì ceia ce sta împrejurŭ şì cei ce venise cu nusulŭ credinţa aceluia ce venise, dereptŭ aceaia feace acea întrebare Domnulŭ. Şi aceasta arătată iaste dentru însuşŭ răspunderea a Domnului, că «de veri să vezi», grăì-i, «tu vezi!» Şi deaca auzì, aciiaşŭ văzù.

Că rodulŭ credinţeei spăsenie dă. De acolo şì Hristosŭ mărturisì şi zise: «Credinţa ta spăsì-te», de arătă orbului pilda vindecăriei lui şi ciudesa aceii isprăvirei. Că împreună zise lui «vezi», şi aciia glasulŭ Domnului lumină bolnavului

6 *De-asupra lui* strigă-i, *scris* şi se rugà **7** *Între* elŭ *şi* Davidŭ, *scris de-asupra*, pre Domnulŭ Hristosŭ **9** *Între* orbulŭ *şi* ceare, *scris de-asupra*, lu Hristosŭ **23** *După* voiu să, *scris la marginea dreaptă*, mă faci să.

fu. Şi văzù de pripă, derep'ce amu că alŭ luminiei erà glasŭ şi alŭ dătătoriului de lumină cuvântŭ. Şi mergeà după elŭ şi proslăviià Dumnezeu, că luò amu orbulŭ dela Hristosŭ preadulcele darŭ preaslăvitŭ. Şi nu lenì a mearge cu nusulŭ, ce mearse după elŭ, şi ca lu Dumnezeu slavă dându-i, şi şì alăltora pildă le fu a proslăvì şi a lăudà pre Dumnezeu. Că toţi oamenii, zice, deaderă slavă lu Dumnezeu. Şi mainte de dare răbdătoriu arătă-se orbulŭ, şi după luare bunŭ înţeleptŭ arătă-se. Că răbdătoriulŭ amu, că să fu opritŭ de mulţi şi apăratŭ a strigà, mai multŭ adause de strigă: «Miluiaşte-mă, Isuse, fiiulŭ lu Davidŭ!»; că înţeleptulŭ bunŭ deaca priimeaşte dulceaţa, (496) nu se întoarce, cumŭ mulţi facŭ: | după luarea dulceţiei nu înţelegŭ, şi nu-sŭ mulţemitori cătră dătătoriulŭ de bine.

Ce acestuia şì noi să râvnimŭ. Şi mainte de dare răbdători de cearere să fimŭ, şi după luare mulţemitori să fimŭ şi cu sârguitŭ să venimŭ. E să sântemŭ amu şì foarte ticăloşi şi nedespărţiţi, şì înşine de noişŭ să aducemŭ rugăciune Domnului, ca cearerea să priimimŭ dela elŭ spre folosŭ noao. Că acestŭ orbŭ, niminea nu aveà să derepteaze pre elŭ, nici puteà să vază pre Domnulŭ, nici cineva den apostoli află ajutoriu, ce mai vârtosŭ mai mulţi aveà de-lŭ opriià, elŭ toată apărarea biruì şi preaeşì şi cătră însuşŭ acela vindecătoriulŭ Domnulŭ Hristosŭ vine. Şi nici o drăznire nu aveà elŭ dentru viaţă-şŭ, ce în loculŭ tuturorŭ acestora de destulu-i fu usârdiia, şi niminea pre elŭ nu-lŭ putù apărà.

Această usârdie amu şì noi să ne nevoimŭ să strângemŭ în rugăciunea ce e cătră Domnulŭ, şi să va ţineà darea Domnulŭ, şi să sântŭ şì mulţi den gonitori de ne apără, atunce mai vârtosŭ să ne nevoimŭ şi să tragemŭ de oameni iubitoriulŭ, Dumnezeulŭ nostru, spre sfârşirea rugăciuniei noastre. Că pretutindinea, carea nu erà pre iuşorŭ, ce cu trudă, mai vârtosŭ şì nevindecată şi mai

---

4 nu *îndreptat în* nu se **5-6** pildă le, *îndreptat în* cu voe le **8-9** Că răbdătoriulŭ amu *îndreptat în* răbdătoriu **12** *După* facŭ, *scris la marginea dreaptă* cumŭ nu se cade, nici se mâhneaşte a mulţemì lu Dumnezeu **13** *După* bine, *scris de-asupra,* Hristosŭ **14** *De-asupra lui* râvnimŭ, *scris* fraţilorŭ **17** *Între* nedespărţiţi *şi* şì, *scris de-asupra,* de aceaia **26-27** *Între* strângemŭ *şi* în, *scris de-asupra,* fraţilorŭ.

cu dureare, şi nu se puteà lesne vindecată să fie de nici un omŭ şi de sfinţii ce făceà ciudese, acesta însuşŭ Hristosŭ slobozeaşte şi vindecă, ca un preamândru şi bunŭ meşterŭ. Şi nu numai den nafară deşchise ochii orbului Domnulŭ, ce şì den lăuntrulŭ sufletului. Şi aceasta arătată iaste, că şì mergeà după elŭ şi proslăviià Dumnezeu.

Sfinţii amu proroci, cândŭ şì ciudese făceà, rugà Dumnezeu şi dela elŭ tărie cereà. Cu aceaia preaslăvite seamne făceà. Aşijderea şì apostolii mai de apoi puneà-şŭ genuche|le (497) la pământŭ şi Dumnezeu rugà, şi cu Dumnezeu ciudesele făceà. E acesta însuşŭ Hristosŭ şi Dumnezeu fiindŭ, şi domnŭ prespre a toate, făpturilorŭ grăiià. Aorea cătră mare grăiiâ: «Taci şi te închide», iară aorea, cândŭ stricatulŭ, grăiià: «Voiu, curăţeaşte-te»; şi necuratului dracŭ opriià-i grăindŭ: «Eşi den omulŭ acesta, şi de acmu să nu mai întri într'însulŭ!» Şi acmu amu, cu dumnezeiasca a lui amerinţare, orbului dăruì şì lumina trupului şì lumina înţelegutului. Că acesta amu iaste den începutulŭ lumiei firea, carele-au împărţitŭ întunearecul den lumină şi făcù lumină. Şi sufletelorŭ amu destoinicilorŭ arată-se de pururea dându-le a sa lumină, şi ochilorŭ oamenilorŭ, carii mergŭ cătr'însulŭ, ca un ziditoriu şi făcătoriu, vedeare dăruiaşte. Atunce orbulŭ lumină-se, iară năroadele crezură, şi toate limbile a lu Isusŭ nume grăiià. Că toţi văzură ochii orbului că vedeà, că erà adevărŭ preaslăvită acea ciudesă ce fu. Dereptŭ aceaia câţi văzură, credincioasă învăţătura lu Hristosŭ păreà-le şi prorociia Domnului spre lucru a eşì menìră, den ciudesa aceasta încredinţaţi şi sfătuiţi fiindŭ.

Iară noi de ce-au fostŭ ale Domnului preastrigări aciiaşŭ toţi să eşimŭ văzândŭ, şi acelorŭ ciudese ce-au fostŭ atunce să creademŭ. Şi stândŭ înaintea acestora, ca neşte bătjocuriţi şi uitaţi să ne pare că sântemŭ. Şi aşa, fără de răspunsŭ prea cu slavă acelui făcătoriu să creademŭ, şi ca şì când amŭ fi înşine văzători acelorŭ ciudese ce se-au făcutŭ în vreamea aceaia, să proslăvimŭ în trupurile noastre, dumnezeescului, lu Pavelŭ, cucerindu-ne, ce-au grăitŭ: «Proslăviţi Dumnezeu întru nodurile voastre!»

23 *Tip.* лѝмкние 26 păreà-le, *îndreptatŭ în* menìră 33 *Tip.* шѝ кáчн.

Aşa se va proslăvì Dumnezeu întru nodurile noastre, de nu vămŭ căutà rău. Să ne învăţămŭ să căutămŭ binele | (498) şi să proslăvimŭ Dumnezeu întru văzutele ale lui făpturi şì nevăzândŭ pre elŭ, să-i mulţemimŭ de toate de ce-au făcutŭ. Proslăveaşte Dumnezeu, de nu vămŭ ascultà cântecele cealea realele ale satanei, şi de vămŭ ascultă cuvintele lu Dumnezeu, şi de vămŭ desface uşile auzului, însă nu ocărîlorŭ şi ascultăturilorŭ spurcate, ce învăţăturiei dumnezeiască de pururea şi dojanei. Şi împreună să zicemŭ că se proslăveaşte Dumnezeu în toate nodurile noastre, cândŭ creademŭ dereptŭ întru elŭ şi sfârşimŭ sfânta a lui leage. Cu acealea amu pre noişŭ în toate zilele cade-ne-se a ne dereptà, şi cu acealea ni se cade a ne arătà înaintea lu Dumnezeu. Că grăiaşte prorocululŭ Iosie: «Milosteniia şi judecata păzeaşte, şi te apropie Dumnezeului tău pururea!» Şi iară Malahiia de faţa lu Dumnezeu grăiaşte: «Fiiulŭ proslăveaşte părintele, şi robulŭ pre domnulŭ său». «Şi de sântŭ eu părinte, unde iaste slava mea, şi de sântŭ eu domnŭ, unde iaste frica mea?», grăiaşte Domnulŭ a-totŭ-ţiitoriulŭ. Şi apostolulŭ: «Să ne curăţimŭ sineşŭ», zice, «de toate spurcăciunile trupului şi ale sufletului». Şi premândriia lu Solomonŭ iarăşŭ învaţă: «Cu toată paza socoteaşte inema sa, că den fire iscodeaşte viaţa». Şi Hristosŭ grăiaşte: «Curăţeaşte den lăuntru sticla, ca să fie şi dennafara ei curată».

Dereptŭ aceaia să ne teamemŭ, fraţilorŭ, şi să ne nevoimŭ a căutà cătră lumina învăţăturiei lu Dumnezeu. E să sântemŭ şì orbi, să ne apropiemŭ cătră Dumnezeu cu pocaanie şi cu ispoveadanie şi cu ferirea spurcatelorŭ şi urîtele lucruri, şi să dezbrăcămŭ veşmintele noastre, cu cealea ce semŭ îmbrăcaţi (ce se zice, lucrurile întunecate şi de ale pământului lucrări şi griji), şi (499) să ne îmbrăcămŭ întru | arme luminate ale bunătăţilorŭ. Şi ca întru o zi luminată, cu bună cinste şi cu dereptate şi prea cu cuviinţă să îmblămŭ, ca să putemŭ să

2 rău, *îndreptat în* răulŭ   5 Proslăveaşte, *îndreptat în* proslăveaşte-se   28 *Scris, în josul paginei,* şi întunecaţi întru spurcatele păcate (*de adăogat după* orbi).

meargemŭ după însuşŭ acesta Domnŭ şi slobozitoriulŭ şi mântuitoriulŭ nostru, Isusŭ Hristosŭ şi Dumnezeu. Că lui slava şi ţinearea, cu fără-de-începutulŭ părinte şi viaţă-făcătoriu duhŭ, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a treizeci şi doua.

Evanghelie de la Luca, zaceala 94.

(Luca XIX, 1). *În vreamea aceaia, mergeà Isusŭ întru Erihonŭ. (2) Şi iată un bărbatŭ ce-lŭ chemà Zachei, şi acela erà mai-mare vameşilorŭ; şi acesta erà amu bogatŭ. (3) Şi căutà să vază Isusŭ, cine iaste, şi nu puteà de nărodŭ, că de crescutŭ erà micŭ. (4) Şi curse înainte, suì întru un copăcelŭ, să vază elŭ. Că pre acolea vrea să treacă. (5) Şi ca vine la locŭ, căută Isusŭ, văzù elŭ şi zise lui: „Zachei, deştinge-te josŭ! Astăzi amu în casa ta cade-mi-se a fi". (6) Şi se deştinse josŭ, şi prinse elŭ, bucură-se. (7) Şi văzură toţi, răpştiră, grăiră că cătră u bărbatŭ păcătosŭ întră să răpause. (8) Stătù Zachei, zise cătră Domnulŭ: „Adecă, jumătate de avuţiia mea, Doamne, dau mişeilorŭ, şi să amŭ cineva obiditŭ, întorcŭ de patru ori". (9) Zise cătr'însulŭ Isusŭ că „astăzi*

2 lui, *îndreptat în* a lui e **6-7** *Titlul slavon:* нє҃, лв҃ єѵлїє, ѿ лоѵкы. глава, ҁд҃.

Variante: *B, precum s'a arătat la evanghelia precedentă, defectuos Pag. 303 din B începe cu* тѣ де нѣродѣ *din versetul 3 al acestei evanghelii.* **8** mergeà] *T* trecândŭ **9** întru] *T* pren | iată] *T* adecă | ce-lŭ chemà] *T* pre nume chemà-lŭ **10** mai-mare] *T* mai-marele | acesta] *T* acela | erà amu] *C* amu, erà *T* erâ **11** *T lipseşte* Şi | Isusŭ] *T* pre Isusŭ | *C lipseşte* şi **12** de crescutŭ erà micŭ] *T* erà micŭ de trupŭ | înainte] *AC* nainte **13** suì] *ABCT* suì-se | copăcelŭ] *T* smochinŭ | să vază elŭ. Că pre acolea] *T* derep'ce că pre lângă acela **14** ca] *T* deaca | văzù *T* şi văzù pre **15** lui] *T* cătr'însulŭ | deştinge-te josŭ! Astăzi amu] *T* nevoiaşte a deştinge! Că astăzi **17** Şi văzură toţi, răpştiră, grăiră că cătră] *T* Văzură-lŭ toţi, şi răpştiră grăindŭ că la **18** u] *ABCT* un **19** Domnulŭ] *T* Isusŭ **20** să amŭ cineva] *B* s'amŭ cineva *T* pre cine s'amŭ | întorcŭ] *T* eu i întorcŭ **21** cătr'însulŭ] *T* cătră elŭ.

mântuirea casei aceasta fu, derep'ce şi acesta fiiulŭ lu Avraamŭ iaste. (10) Vine amu fiiulŭ omenescŭ, să caute şi să mântuiască periţii“.

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 52.

Toată amu nedereptatea şi răpirea şi camăta rea e, şi mai vârtosŭ şi mai rea de toate realele şi cu pizmă destoinicilorŭ, iubitorilorŭ de Dumnezeu.. Iară mitarŭ, neschimbatŭ lucru iaste asuprituriei şi realelorŭ şi nedreptăţiei, că cumu-sŭ pren păduri urşii şi leii, de sântŭ foarte fieri iuţi, |
(500) mai vârtosŭ de alalte fieri, aşa-sŭ şi pren cetăţi şi pren toate laturile mitarnicii şi înşelătorii, mai vârtosŭ de oameni de toţi mai nederepţi şi mai hitleani. Că omului pizmaşŭ păcatulu i iaste cămătniciia, şi bunului iubitoriu de stranici protivitoriu, că cumu se protiveaşte reacele caldului, şi albului negrulŭ, şi luminei întuneareculŭ, aşa se protiveaşte şi mitariulŭ învăţăturiei, tescuindŭ şi asuprindŭ mişeii.

Iară a mitarnicilorŭ amu avuţie nu iaste nemicŭ dentr'altŭ-ceva, ce numai den lacrămele mişeilorŭ. Şi câţi dentr'aceaia dobândă caută să se îmbogăţească, prespre puţinŭ după aceaia plânge-vorŭ şi şi de alŭ lorŭ lipsi-se-vorŭ, că cămătniciia oarece un aluatŭ vechiu iaste, şi vareunde să cade, necurăţie lucrează. Şi de dobândeaşte cineva ceva den nedereptate, şi a sa avuţie toată până în sfârşitŭ piiarde-o. Şi să va fi adusă macarŭ şi camai puţină rea, de multe ori ceaia ce zace acolo, cea multă şi bună, mătură-o. Iară să veri şi mulţi vedeà cămătnicindŭ şi asuprindŭ, şi nu-i ajunge curândŭ această osândă, încă n'au până în sfârşitŭ a scăpà de ea. Iară să vorŭ şi scăpà acicea, atunce mai vâr-

4 конєцъ нєдѣлѣ. **6** слово, нв. **9** *Tip.* доум | зеу **11** *Tip. în josul paginei 499:* гласъ, з. єулїє, ї. **17** *Tip.* житоунѣкрєкоулоуи **27** *După* mătură-o, *adăogat de-asupra,* şi o răsipeaşte.

Variante: **1** mântuirea casei aceasta] *T* spăsenia caseei aceştiia | şi] *T* că şi | acesta] *C* aceasta | fiiulŭ] *T* feciorŭ **2** Vine] *T* Că vine **3** şi să mântuiască] *T* să spăsească | periţii] *AC* părinţii *T* pierduţii.

tosŭ a se teame şi a se cutremurà datori sântŭ, derep'ce că spre mai mare muncă vinŭ. Iară, mai vârtosŭ, să şì scapă aceia înşişi de aceaia, iară ai lorŭ moşteani totuşŭ au cu aceaia a se chinuì şi a se osândì, ca neşte luotori de soartea împlută de nedereptate fiindŭ, derep'ce că să aceia înşişŭ să n'au răpitŭ, iară ei foarte bine ştiu că au avuţiia altora şi o ţinŭ. Dereptŭ aceaia, de vorŭ şti ei obidiţii dela carii se-au luatŭ acea avuţie şi le o vorŭ da cu toată usârdiia tuturora, sau şì cu adausŭ, cumŭ şì acelŭ Zachei, | sau de nu vorŭ (501) şti, să o împarţă aceaia cui i trebuiaşte, aşa ei au a se mângâià de acea greime, şi de păcate încă se vorŭ slobozì. Iară să o vămŭ împărţì şi toată striinilorŭ, nici un folosŭ iaste noao, cumŭ şì Zachei aceasta arată, că această, câtŭ den răpiri aveà, de patru ori întorceà. Atunce, zice, milostivì acela pre Dumnezeu.

Iară noi, mii răpindŭ şi puţinelŭ dândŭ, cumŭ vămŭ puteà milostivŭ pre Dumnezeu să facemŭ? Că să aduse a-doa Cainŭ, şi încă nu-şŭ obidise soţulu-şŭ, şi luò osândirea de apoi, dară cu câtŭ noi mai vârtosŭ, cândŭ den răpire şi den camătă aducemŭ, cumŭ să n'avămŭ a ne chinuì cu mai amarŭ? Ca să şì Lazarŭ, să nu fu nemică obiditŭ de bogatulŭ, ce numai căce nu-lŭ îndulcì dentru a lui avuţie, amărîtŭ iaste oblicitŭ, dară ce răspunsŭ au a da cei ce nu miluescŭ dentru a loruşŭ avuţie, ce încă şì a striinilorŭ iau-o? Că să amu ceia ce nu satură flămândulŭ Hristosŭ şi nu adapă setosulŭ Hristosŭ cu diavolulŭ osândiţi fi-vorŭ focului nestinsŭ, cu câtŭ mai vârtosŭ celŭ ce răpeaşte alŭ mişălului, cându-şŭ vinde ceva să-şŭ prinză foamea şi seatea, şi de ce e îmbrăcatŭ elu-lŭ goleaşte, şi carele e striinŭ nu numai că nu-lŭ aduce în casă-şŭ, ce încă-lŭ şì goneaşte mai vârtosŭ, şi bolnavulŭ nu numai că nu-lŭ cercetează, ce şì mai multu-lŭ betejaşte, şi nu numai legatulŭ nu veade, ce şì celŭ slobodŭ în legătură face de-lŭ aruncă, acela câte munci are a luà? Iarŭ dereptatea şi milosteniia iubeaşte Domnulŭ, şi se apropie cătr'însulŭ celŭ ce cu dereptate şi milostenie grijaşte, iară cine dă cui ce trebuiaşte den avuţiia nedereaptă, nu iaste priimită lu Dumnezeu, nici daruri dentr'acealea priimeaşte Dumnezeu.

---

32 слóбодж.

Că se scrie de cei ce obidescŭ și daruri lu Dumnezeu începŭ
(502) a aduce, (iară jărtvele | necuraților urîte sântŭ lu Dumnezeu)
și cartea pildei învață grăindŭ: «Cinstează Dumnezeu dentru
a ta dereaptă trudă, și adu lui dentru alŭ său rodŭ dereptŭ;
iară de veri vrea den nedereptate și den răpire să aduci lu
Dumnezeu, mai bine ţe-ară fi fostŭ să nu strângi acea avuţie,
nici să aduci dentr'însa». Dară pentru ce ne spurcămŭ noi
avuţiia noastră aducândŭ dobândă nedereaptă, și pentru
ce dosădimŭ pre Dumnezeu necurate daruri aducândŭ lui?
Că nu va amu Hristosŭ den camătă să se sature, nici prii-
mește elŭ aducere ca aceaia. Că mai bine iaste să vezi
mișelulŭ topindu-se de foame, decâtŭ să-lŭ saturi pre elŭ
den avuţiia nedereaptă, că mai bine iaste nemică să nu dai,
decâtŭ să dai den avuţiia altora altuia. Că creștinŭ bunŭ
iaste nu cela ce miluiaște mulţi, ce cela ce nici pre nimea
nu obideaște.

Că nu se însoţeaște nici se meastecă cu camatnicii Du-
mnezeu, nici tâlharilorŭ și răpitorilorŭ iaste soţŭ Domnulŭ.
Nici au lăsatŭ elŭ noao săracii să-i hrănimŭ, căce că nu e
putinciosŭ a-i hrănì, ce cu dereptŭ și cu iubire de oameni
prinosŭ de roduri caută dela noi, dereptŭ a noastră bună-
priimire. Iară milosteniia den nedereptate nu va fi, nici den
blăstemŭ blagoslovenie, nici den lacrămile altorŭ plată bună.
Că cela ce ia dela alţii și dă alăltora, nu miluiaște acela, ce și
mai vârtosŭ obidit-au cu obida ei, ceaia de apoi și mai reaoa.
Dereptŭ aceaia să ne învăţămŭ milostenie să știmŭ face,
ca dela Dumnezeu să ni se plătească. Că plătește Dumnezeu
acelora ce-i laudă, iară nu laudă nici un camatnicŭ. Că
celorŭ ce varsă lacrămele obidiţilorŭ grăiaște Domnulŭ că
«ce fu mie urîtŭ, aceaia făcutŭ; că coperitŭ cu lacrămi olta-
(503) riulŭ mieu, și cu plân | gere și cu suspini de trudă». Că cine
împarte și dă den dobânda ce nu e strânsă pre dereptŭ spre
slujba ceaia buna a lu Dumnezeu, acela se închipuiaște de
face ca ceia ce fură den beseareçă și aducŭ în cinste-i lu
Dumnezeu.

Ce să ne ispitimŭ de aceaia, fraţilorŭ, și să ne socotimŭ

---

2 iară *îndreptat în* zice că | *Literele inițiale ale rândurilor 8-32 din pag. 501, neieșind bine la tipar, au fost scrise cu mâna.*

truda noastră, den carea vămŭ să aducemŭ daruri lu Dumnezeu, sau milostenie a face. Au doară amŭ obiditŭ mişelulŭ, sau doară neputinciosulŭ amŭ silitŭ? Au doară şì plecatulŭ noao, noi l-amŭ obiditŭ, putearea arătându-ne în locŭ de dereptate? Că cu dereptate şi cu tocmeală zisŭ iaste noao să-i păzimŭ carei sântŭ suptŭ noi şi către înşişŭ robii noştri, nu amu căce sântŭ ei suptŭ noi şi-i ţinemŭ, să-i sugrumămŭ, nici căce sântemŭ putearnici, să-i obidimŭ. Ce deaca avămŭ puteare, să arătămŭ dereptatea, nu ceaia ce nu putemŭ să dămŭ, că avămŭ certare, ce e către Dumnezeu ascultare şi frică, ce ceaia ce o amŭ puteà apropiià şi nu ne apropiemŭ. Că nu iaste noao să aducemŭ daruri, deaca oscârbimŭ fraţii, ce de veri aduce darulŭ tău în beseareca şi acolo-ţi veri aduce aminte că fratele tău are ceva spre tine, pasă mainte de te împacă cu fratele tău, şi atunce vino de-ţi adu darulŭ tău.

Să ne aducemŭ aminte de Zachei mitariulŭ. Că acesta puneà înainte de da de patru ori câtŭ obidiià, şi după aceaia ce rămâneà avuţie, jumătate împărţiià mişeilorŭ. Că ştiià amu că are a priimì pre Hristosŭ. Şi nu aimintrea caută a priimì Hristosŭ ce e către săraci cinste, de nu se va mai nainte dezlegà a obidiţilorŭ asupriciune. Că aşa priimì Domnulŭ şì a lu Zachei isprăvire, şi-i zise că «astăzi spăseniia caseei aceştiia fu». Şi aşa iaste cumŭ şì înseşŭ evangheliei cuvinte arată astăzi, grăindŭ aşa:

(Evanghelie) *În vreamea aceaia, trecândŭ Isusŭ pren Erihonŭ, şi adecă un bărbatŭ, pre nume chemà-lŭ Zachei, şi acela erà maimarele vameşilorŭ; şi acela erà bogatŭ.*

(Tâlcŭ) Treceà Isusŭ pren Erihonŭ | şi multŭ nărodŭ mergeà (504
după elŭ, cu toţi aceia şì Zachei, mirându-se de ciudese ce erà de Hristosŭ. Şi se nevoiià şi jăluiià să vază pre elŭ cine iaste, şi nu-lŭ puteà vedeà de mulţimea nărodului şi dereptŭ crescutulŭ său, că erà micŭ. Ce se înţelepţì de cei erà treaba, şi întru un smochinŭ suì-se de socotiià de Isusŭ, căce-lŭ priviià elŭ, văzutŭ fu. Dereptŭ aceaia chemă pre elŭ Domnulŭ cu blândeaţe şi cu linìe şi-lŭ priimì cu chemarea. Şi toţi Erihoneanii lăsă şi întră în casa vameşului,

15 *Tip.* ѫпа|, *îndreptat în* împacă.

nu că lăcuiià întru ea Zachei vreo viață curată avândŭ, nici destoinică casa lui fiindŭ a răposà pre Dumnezeu, ce vrea să se blagoslovească cu venirea lui şi de-aciia să nu mai fie peştere lupilorŭ, ce aceluia însuşŭ, mielului celuia nevinovatului şi nespurcatului, lu Hristosŭ, să-i fie sălaşŭ. Că arătatŭ erà şi nărocitŭ acestŭ Zachei, şi de camătă şi de nedereptate pretutindinea erà auzitŭ. Că erà mai-mare vameşilorŭ şi nu numai vămăşiia ţineà, ce ca un iubitoriu de argintŭ şi de lucruri iubitoriu, multŭ aurŭ vrea de să adune. Şi dela tată-său şi dela mumă-sa bogatŭ fiindŭ, şi încă nu se săturà de acea avuţie ce aveà, ce se nevoiià încă să şi o mai adaugă den vămăşie.

Că cumu e iadulŭ, de nici dinioară nu zice că se sătură, aşa e şì cela ce e prinsŭ de bogăţie. Că s'ară dobândì toată avuţiia, iară pohta lui nu şi-o mai poate domolì. Cu această neputinţă boliià şì Zachei cu sufletulŭ şi cu cugetulŭ, că de grija iubirei de argintŭ orbise-se. Iară după aceaia-şŭ aduse aminte de vindecare şi se umilì cu sufletulŭ şi curse cătră Hristosŭ, şi ca o tină groasă iubirea argintului spălă, şi saţiulŭ şi lumina dereaptă văzù. Şi fu curândŭ altulŭ dentr'alţi, şi fără de strânsură fu în locŭ de vamăşŭ, şi preaînţeleptŭ den muncitorie, şi milostivŭ în locŭ de tâlhariu. Şi acesta erà bogatŭ.

(505) Că va să arate | evanghelistulŭ multe neputinţe ale sufletului lui Zachei, dereptŭ aceaia zice: «Şi acesta erà bogatŭ». Că mare apărătură de cătră spăsenie iaste boala bogăţiia, şi mare vătămătură vindecăriei grija iubirei aurului. Dereptŭ aceaia şì Hristosŭ grăiià că «nu e pre lesne să între bogatulŭ în împărăţiia ceriului». Iară cu a lu Dumnezeu bunăvreare nemică nu apără lu Zachei la spăsenie avearea bogăţiei, că după aceaia iară grăiaşte însuşŭ acesta Domnŭ că «nu e puteare dela omŭ, ce puterile sântŭ ale lu Dumnezeu». Dereptŭ aceaia nu fu lăsatŭ acestŭ mai-mare de vameşi camatnicŭ şi nedereptŭ, că cu usârdie dumnezeiască luò şì dereptatea, şi milosteniia deaca săvârşì, elŭ luò şì spăsenie. Că armele cealea mai tarile ale diavolului toate le răpì Domnulŭ, şi cetăţile lui sparse. Dereptŭ aceaia nu numai vameşii

9 *Tip.* ἀρџнтъ 22 *Tip.* моўтчнторїє.

ucenici-i făcù, ce şi pre Zachei ce erà mai-marele mitarnicilorŭ prădă-lŭ cătră spăsenie.

(Evanghelie) *Căutà,* zice, *să vază pre Isusŭ, cine iaste, şi nu puteà de nărodŭ, că erà micŭ de trupŭ. Şi curse înainte, suì-se întru un smochinŭ, derep'ce că pre lângă acela vrea să treacă.*

(Tâlcŭ) Auzì de Hristosŭ Zachei, că de mari ciudese iaste însuşŭ făcătoriu şi de preaslăvitelorŭ lucruri, scoate mulţi den păcate şi spre spăsenie întoarce; şi vrea să vază pre elŭ. Şi deaca nu putù elŭ ce căutà să afle, locŭ şi năravŭ pipăiià s'afle, şi cugetà doară va venì pre unde socotiià elŭ, ca să vază pre iubitulu-şŭ. Dereptŭ aceaia deaca fu apăratŭ de nărodŭ şi de statu-şŭ, elu se suì spre un smochinŭ (că acelŭ lemnŭ plecatŭ iaste şi scundicelŭ şi iaste în chipulŭ smochinului, ce nu face nici un rodŭ de trebuinţă oamenilorŭ sau dobitocului, ce totŭ iaste netreabnicŭ rodulŭ lui; şi se cheamă pre limba elinească sicomoriiu, iară ce se zice sălbatecŭ şi smochine de nici o treabă). Ce se suì într'acestŭ smochinŭ Zachei, derep'ce amu că pre acea | cale vrea să treacă Isusŭ. (506)

(Evanghelie) *Şi deaca vine la locŭ, căută Isusŭ şi văzù pre elŭ, şi zise cătr'însulŭ: «Zachei, nevoiaşte a deştinge! Că astăzi în casa ta cade-mi-se a fi».*

(Tâlcŭ) Văzù Domnulŭ pre Zachei cu ochi omeneşti, însă mai nainte văzuse pre elŭ cu ochii dumnezeeşti, şi-lŭ precepù elŭ că va fi gata spre ascultare şi tare spre credinţă şi-l va pre lesne întoarce den reale spre bunătăţi. Dereptŭ aceaia şì chemă pre elŭ şi se duse să dobândească pre elŭ. Că aşa ne apucă înainte pre noi Dumnezeu pretutindinea, numai de vomŭ căutà cu toată usârdiia cătr'însulŭ, şi cu bărbăţie să curămŭ cătră elŭ. Şi se nevoì de să deştinse, şi priimì pre elŭ bucurându-se.

Că nu numai dereptŭ căce văzù Zachei pre Domnulŭ, cumŭ vru, bucurà-se elŭ, ce derep'ce fu chematŭ de elŭ, şi după ce priimì pre elŭ cumŭ nici dinioară nu se nădăiià cumŭ Zachei chematŭ să fie de Domnulŭ Hristosŭ. Că se nevoì de se deştinse, şi cu bucurie priimì pre elŭ. Aşa şi

---

5 smochinŭ, *îndreptat în* copăcelŭ **12** un smochinŭ *îndreptat în* acelŭ copăcelŭ ce se cheamă sicomorie **14** *Tip.* ѿ | ꙋменилѡ **18** *Tip.* захкѣи, *în loc de* закхѣи **33** nici, *îndreptat în* nice

noi să facemŭ, și cu usârdie și cu bucurie să priimimŭ pre elŭ întru inimile noastre, cândŭ vămŭ fi chemați, că nu iaste nici o vreame, nici dinioară, cândŭ nu cheamă pre noi Hristosŭ. Dereptŭ aceaia să nu ne lenimŭ, nici spăseniia sa să o mâhnimŭ părăsindu-ne den ceastă zi de astăzi și ceaia de demâneața așteptândŭ. Și această vreame lăsându-o și ceiia ce nu o avămŭ nădăjduimu-ne, și sineșŭ împărțiri vieției dăruimŭ.

(Evanghelie) *Văzură-lŭ toți, și răpștiră grăindŭ că la un bărbatŭ păcătosŭ întră să răpause.*

(Tâlcŭ) Păcătoși pare-li-se mitarii dereptŭ cămătniciia lorŭ și nedereptatea, și dereptŭ aceaia împutară lu Hristosŭ Iudeii și răpștiră spr'insulŭ arhiereii și domnii lorŭ, ca și de Mathei, mitariulŭ, și de alții mulți așa ca aceia. Că nu știiâ ei năravulŭ ce face cu ei Domnulŭ. Dereptŭ aceaia nu-șŭ socotiiâ elŭ pre ei, căce răpștiiâ pre nedereptŭ și se săblăzniiâ de aceale lucruri. Că se cade cea puținea blăznire a nu socotì
(507) unde va fi cuiva spăsenie mare, și nu dereptŭ cea mai mică să piarză și să se lipsească de cea mai mare.

(Evanghelie) *Stătù Zachei, zise cătră Isusŭ: «Adecă, jumătate de avuțiia mea, Doamne, dau mișeilorŭ, și pre cine s'amŭ obiditŭ, eu i întorcŭ de patru ori».*

(Tâlcŭ) O, de pripă fu întoarcerea iubitoriului de argintŭ spre iușorŭ îndurătoriu, și fu preanedereptulŭ! O, că însușŭ învățatŭ fu spăseniei, și încă nu știiâ nemică de Hristosŭ! Și jumătate den avuțiia luișŭ da mișeilorŭ spre facere-de-bine, iară jumătate o ținea, nu ca să o aibă, ce ca dentr'aceaia să plătească de patru ori ce-au luatŭ den obidire. Iară acicea amu de ce grăiaște că ‚obidii', nu de ce-au în cinste înșelatŭ semnează, ce ceaia ce-au fostŭ den obide și den prade și de nedereptate strânsŭ. Că de patru ori a se plătì pre leage erà învățătura, patru oi în loculŭ uniia să se dea. Dereptŭ aceaia să auzimŭ și noi, obiduitorii și prădătorii, carea e luată și strânsă la noi den prade și den nedereptate să o întoarcemŭ celora ce-amŭ obiditŭ, de le o amŭ luatŭ. Și vindecare ca aceaia nedereptăției să aducemŭ.

---

1 *Tip.* коу србдїє 23 *Tip.* ювиднторюлви дѐ ӑрџинтъ 34 *Tip.* пѣпренедерептате.

(Evanghelie) *Zise cătră elŭ Isusŭ că «astăzi spăseniia caseei aceştiia fu».*

(Tâlcŭ) Casă cheamă pre toţi carii erà în casa lu Zachei, că «astăzi», zice, «spăseniia le fu». Că fu gonită piiarderea ce erà biruită de cămătnicie şi de nedereptate.

(Evanghelie) *Derep'ce că şì acesta feciorŭ lu Avraamŭ iaste. Că vine amu fiiulŭ omenescŭ, să caute să spăsească pierduţii.*

(Tâlcŭ) Ce se zice, cei pierduţi den ruda lu Avraamŭ. Aceasta zise Domnulŭ dereptŭ ceia ce răpştiià şi grăiià că la u bărbatŭ păcătosŭ vine să răpause. Cădeà-se, zice, să se spăsească Zachei, derep'ce că şi acesta den ruda lu Avraamŭ iaste. «Şi mai denainte dereptŭ Avraamleani întrupii-mă. Au nu fuiu amu tremesŭ, fără cătră oile pierdute caseei lu Izrailŭ?» Şì aimintrea iarăşŭ feciorii lu Avraamŭ meneaşte Hristosŭ, că «carei-sŭ întru un înţelesŭ lu Avraamŭ | (508) şi în năravulŭ lui». Şi după credinţa cămătniciei, dereptŭ aceaia nu-ĭ zice c'au fostŭ den ruda lu Avraamŭ Zachei, ce acmu iaste, derep'ce că se schimbă den reale spre bunătăţi. Că cumŭ fu Avraamŭ chematŭ de Dumnezeu şi moşiia luişŭ lăsă, aşa Zachei lăsă vama. Şi cumŭ uită Avraamŭ ruda ceaia ce se mestecase şi o luase, aşa şì Zachei cămătniciia lăsă, de carea se legase. Avraamŭ aveà muiare neploditoare, iară Zachei sufletŭ neploditoriu de lucrure bune; însă de un cuvântŭ de credinţă născù Avraamŭ pre fiiulŭ său Isaacŭ, iară Zachei fată de nestrângere adună. Şi fieşŭ-cine de noi fraţi lu Zachei sântemŭ, mici în statulŭ sufletului. Că încă şì ne tragemŭ josŭ pre pământŭ şi căutămŭ să vedemŭ Hristosŭ aiavea, cumu se cade, ce nu, nu-lŭ vămŭ puteà pre elŭ aşa să-lŭ vedemŭ, de nu vămŭ sărì de ceia ce ne apără pre noi cătră elŭ. Şi să ne suimŭ spre lemnŭ (ce se zice, să ne preasuimŭ desupra celorŭ reale ale pământului), atunce şì Hristosŭ vedeà-va noi, şi va înceape cu adausŭ a ne chemâ cătră elŭ, şi casă amu întru noiş va face. Că casa amu lu Dumnezeu fi-va cela ce se va într'acestŭ chipŭ nevoì şi va creade.

Iară de vămŭ vrea şì noi, fraţilorŭ, să priimimŭ Hristosŭ în casele noastre şi să hrănimŭ pre elŭ, iară noi să priimimŭ

8 *Tip.* пїрдȣци 15 *Tip.* кареисеѫтрȣ ѹ҆ѫцелесъ лȣ ӑвраам 20 *Tip.* коѹ҆лмъ 29 *Tip.* ноѹ҆вȣмъ 33 ѫнтрȣ нóншва.

săracii cei fără de case şi să-i aducemŭ în casele noastre. Că varecâtŭ bine s'amŭ face fraţilorŭ noştri, mişeilorŭ, către însuşŭ acela Hristosŭ suì-va. Aceasta amu ştiindŭ, fraţilorŭ, să priimimŭ pre Hristosŭ cu a fraţilorŭ priimire şi împreunare, şi cu înţelepciune, cu dragoste, ca şì fieşŭ-cine de noi să auză dela Domnulŭ că «astăzi spăseniia caseei aceştiia fu». Iară câţe-aţi obiditŭ mişeii, teameţi-vă, că voi aveţi tărie bogăţiia şi aurulŭ, şi putearnici cu bună minte, iară ei au mai | (509) vârtosŭ de toţi arme mai tari, suspini şi plângerea. Şi însŭ pentru acea nedereptate, şì ce e den ceriu priimescŭ puteare şi ajutoriu, că «a mea amu izbândă eu voiu da», grăiaşte Domnulŭ. Că aceastea arme multe limbi pierdură, atâta le iaste ajutoriulŭ dela Dumnezeu obidiţilorŭ. Şi armă mare şi tare suspinele obidiţilorŭ oameni, că se miră de buna înţelepţiia a lorŭ Dumnezeu, cându se chinuescŭ rău şi nemică cuvinte cu hitlenie scoţândŭ, ce numai ce suspină şi se plângŭ de alŭ lorŭ rău. Şi obidiţilorŭ amu, milostivu le va fi Dumnezeu, iară pre ceia ce i-au obiditŭ ei şi i-au năpăstuitŭ, pre aceia elu i va muncì.

Să fugimŭ amu, fraţilorŭ, de nedereptate, şi cu dereptate şi cu milostenie lu Dumnezeu să ogodimŭ, ca şì Zachei, ca milostivŭ să aflămŭ pre Dumnezeu în zioa de judecata ceaia dereaptă, şi să ne spodobimŭ împărăţiei ceriului şi de a veacilorŭ dulceaţă să ne îndulcimŭ cu dulceaţa şi de oameni iubirea Domnului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ. Că a lui e slava şi ţinearea, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

---

22 *Tip.* зѡа 27 *Tip.* ами́н.

Învăţătură de praznicele domneşti întru pomenirea sfinţilor aleşi. (510)

Pentru întâi a lunii Septemvrie, învăţături la începutul Anului-nou. Evanghelie de la Luca, zaceala 13.

(Luca IV, 16). *În vreamea aceaia, vine Isusŭ în Nazaretŭ, unde erà crescutŭ, şi intră, pre obiceaiulŭ lui, în zioa de Sâmbătă în beseareсă, şi se sculă, čăti. (17) Şi dată fu lui cartea Isaiei proroculŭ. Şi desfăcù cartea, află întru u locŭ, unde erà scrisŭ: (18) „Duhulŭ Domnului pre mine, dereptŭ aceaia m'au unsŭ; bine să vestescŭ mişeilorŭ tremesu-m'au, să vindecŭ struncinatele inimi, să propoveduescŭ prinşilorŭ lăsăciune şi orbilorŭ vedeare, să lasŭ frâmţii întru slobozie, (19) să propoveduiţi anulŭ Domnului iubitŭ". (20) Şi strânse cartea, deade-o slugiei, şezù. Şi toţi den beseareсă, ochii le erà căutà pr'insulŭ. (21) Începù a grăì cătr'înşii că „astăzi izbândì-se scriptura aceasta întru urechile voastre". (22) Şi toţi mărturisiră elŭ.*

1-4 *Titlul slavon* : **ПОꙊЧЕНІЄ НА ВЛ҃ЧНІѦ ПРАЗНИКИ И НА ПАМЕТИ** ст҃ыхъ избраныхъ. мсца септевріе въ, а҃. Поꙋченіе въ начѧлѣ новаго лѣта. еv҃ліе. ѿ лꙋки. глава, г҃і.

Variante : *Evanghelia aceasta lipseşte în B* **5** aceaia] *C* acea **7** čăti] *C* cetì **9** u locŭ] *C* un locŭ **10** pre] *T* spre | m'au unsŭ] *T* mă unse | să vestescŭ] *T* a vesti **11** tremesu-m'au] *C* tremes'au-m'au *T* tremease-mă | să vindecŭ struncinatele inimi] *C* să vindecŭ struncinatele inimiei *T* a vindecà frâmţii cu inema **12** să propoveduescŭ] *C* să spuiu *T* a propovedui | prinşilorŭ] *T* prădaţilorŭ | lăsăciune] *C* lăsăciunea *T* ertare **13** să lasŭ] *T* a lăsà | frâmţii] *T* frânţii | slobozie] *C* sloboziee *T* slobozire | să propoveduiţi] *C* să spuneţi *T* a propoveduì **13** iubitŭ] *T* priimitŭ.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Că cumu-sŭ amu ceia ce dormŭ întru corabie și însășŭ mearge numai câtŭ de-abiia o amerință vântulŭ, și sŭ nu simtŭ înșișŭ ducerea, iară curărea lorŭ cătră sfârșitŭ apropie-se, așa și noi, vreamea vieției noastre treace cu o neîncetată și sârguită oarece îmblare, fieșŭ-care de noi cătră sfârșirea vieției sale și cu mâlcomișŭ curărea apropie-se. Că ca o trecătoare cură și treace vreamea vieției noastre, și nici o oprire nu are întru ea, ce treace den anŭ într'altŭ anŭ și den vreame într'altă vreame și den praznicŭ în praznicŭ.

Ce iată amu, frațilorŭ, această zi dentâi, avămŭ începutulŭ anului! Că întru această zi și evangheliia ceteaște-se, și i-e începutulŭ acesta:

(Evanghelie) *Duhulŭ Domnului spre mine, dereptŭ aceaia mă unse; bine a vestì mișeilorŭ tremease-mă, a vindecà frâmții cu*
(511) *inema, a propoveduì prădaților | ertare și orbilorŭ vedeare, a lăsà frânții întru slobozire, a propoveduì anulŭ Domnului priimitŭ.*

(Tâlcŭ) Vru să se ivească sineșŭ și Izrailteanilorŭ Hristosŭ, și să arate curatŭ că de părintele și Dumnezeŭ unsŭ fu și sfînțitŭ fu și pusŭ spre spăseniia oamenilorŭ. Prea cu mândrie și cu minune aceasta tocmì, că mai de nainte de alalți oameni de toți, Nazareteanilorŭ pre eluși se arătă, că cu nușii și crescù, de învață pre noi mainte ai săișŭ să învățămŭ și să dăruimŭ ei, după aceaia și pre alalți de-oameni-iubire și bună milostiviia a arătà și a vărsà. Că cartea deaca fu dată lui și o deșchise, află, nu ce se tâmplă, ce ce vrea însușŭ. Să nu ne se amu pare că se tâmplă așașŭ numai, de află loculŭ acela unde erà scrisŭ că «duhulŭ lu Dumnezeu unse-mă (ce se zice, sfînți-mă) și mă puse dulce a vestì mișeilorŭ (ce se zice, păgânilorŭ)». Că păgânii nici proroci aveà, nici înțelesulŭ lu Dumnezeu. Adevărŭ amu că întru multă sărăcie erà! Iarŭ frânții cu inimile, adevărŭ sântŭ Izrailteanii, că inima lorŭ mainte mare erà și înaltă și casă lu Dumnezeu, iarŭ mai

---

1 Învățătură den ceastă sfântă evanghelie, *tipărit în josul paginei 510.* **15** *Tip.* ѧ̀чѣемѫ **20** ꙗзраилтѣнилѡ **27** *Tip.* кѫтрѣ **28** *Tip.* ꙃесѹшъ **33** *Tip.* лоу | мнезѹ.

apoi idolilorŭ închinară-se și multŭ, în totŭ chipulŭ, lu Dumnezeu greșiră: deci se frâmse și se surpă inima lorŭ. Și în locŭ de casa lu Dumnezeu ce erà, fură peșteră tâlhărească. Vine de-aciia Domnulŭ, ca toți să vindece și prădațilorŭ să dea lăsare și orbilorŭ vedeare (ce se zice, păgânilorŭ și Izrailteanilorŭ), că amândoao părțile, aceștea, prădate erà de satana și orbi cu inima. Încă și morții toți, den veacŭ, prădați erà, ce sloboziți fură den putearea iadului, dereptŭ învierea. Iară ,anulŭ Domnului priimitŭ', că propoveduiaște Hristosŭ veaculŭ cela ce va să fie. | De acesta grăiià ucenicilorŭ că (512) «într'acea zi nu mă veți întrebà nemică», și iară, venì-va ceasulŭ, cândŭ morții auzì-vorŭ glasulŭ lui, și eșì-vorŭ ceia ce-au făcutŭ bine la învierea vieții, iară ceia ce-au făcutŭ hitleniia la învierea osândei.

Priimitŭ amu iaste anulŭ acela și cu pohtă și cu dragŭ dereptilorŭ, cei ce aciră și așteaptă de ce-au lucratŭ pentru acea dulceață și viață ce va să fie, după aceaia și de venirea cu trupŭ a lu Hristosŭ. ,Anŭ priimitŭ', că de aceasta și Pavelŭ grăiaște: «Acmu e vreamea priimită, acmu e zioa spăseniei». Iară deaca cetì aceasta Hristosŭ, zise: «Astăzi împlù-se scriptura aceasta». Că de elŭ aceastea scrise fură, derep'ce amu unulŭ născutŭ fiiulŭ lu Dumnezeu tremesŭ fu dela părintele slobozire și curăție și spăsenie și lumină lumiei. Ce să căutămŭ amu noi orbii și întunecați cu păcatele să ne slobozimŭ, câți sântemŭ prinși cu ale trupului dulceți, ca neşte prădați. Să ne lăsămŭ amu zdrobiți de necuvioasele chinuri și păcate și de cugetele hitleane, că pre toți-i vindecă Domnulŭ și curățeaște toate neputințele și toate ranele!

Deci niminea amu să nu rămâe neluminatŭ și nevindecatŭ, ce cu credință să ne apropie și să priimească blagoslovenie dela Dumnezeu și milostenie dela Domnulŭ, mântuitoriulŭ nostru, Isusŭ Hristosŭ. Că mare e și nespusă ce e spre noi de-oameniiubirea și dulceața lui! Că den ce n'au fostŭ, întru ce iaste aduse pre noi, și noi căzuții ce-amŭ fostŭ, iară ne-au rădicatŭ. Și așa de pururea cândŭ greșimŭ, nici așa nu se întoarce de noi, ce ne priimeaște. Și scârbindu-ne noi, elu ne mângâe, și de vomŭ suspinà, elu ne va veselì,

---

6 и҆зраи́лктѣни́лѡ҆ 22 *Tip.* ѹ҆ | ѹ҆пѹлк.

şi carii aleargă cătră elŭ, elu-i îndeamnă, şi răslăbiţii vin-
(513) decă, şi însă în fundulŭ iadului cine va să cază, apucă î|nainte de-lŭ izbăveaşte de nevoi, cu iubire-de-oameni; şi hrăneaşte pre noi flămânzii preadulcele, trupulŭ amu cu ce-sŭ pre vremi roduri, iară sufleteaşte cu preacinstita şi dumnezeiasca taină.

Să ne curăţimŭ amu, fraţilorŭ, şi destoinici să fimŭ! Şi să ne cuminecămŭ înfricoşatei şi fără de moarte taineei lu Hristosŭ, ca să ne luminămŭ şi să ne înviemŭ şi păziţi să fimŭ de începutele hitleniei vrăjmaşului, că acela iaste pierzătoriu vieţiei noastre. Şi acesta iaste den începutŭ ucigătoriulŭ de oameni, acesta iaste vrăjmaşŭ şi luptătoriu şi vrăjmaşulŭ nostru, acesta iaste celŭ ce în mii de slave despărţit-au ruda noastră şi cu multe săgeate ale păcatelorŭ răneaşte pre noi şi pohteaşte toată lumea să înghiţă. Ce de elŭ să ne întoarcemŭ şi să-lŭ urîmŭ, fraţilorŭ, să fugimŭ de elŭ şi de laţurile lui şi de reale-i, carea iaste fugirea, feritura lucrurilorŭ hitleane şi ale cugetelorŭ. Ce să ne împreunămŭ lu Dumnezeu cu lăudata şi cu buna viaţă şi cu lucruri bune, şi cu toată smereniia şi cu blândeaţele să lucrămŭ lu Dumnezeu. Că acest'au grăitŭ: «De veţi îmblà după învăţătura mea şi leagea mea păzì-veţi şi o veţi face, davoiu ploae în vreamea ei, şi pământulu-ş va da grâulŭ său, şi leamnele luncilorŭ da-ş-vorŭ rodulŭ său, şi va ajunge trierişulŭ vostru, încă fiindŭ în jitniţe, şi jitniţa va ajunge încă şi altă semănătură, şi veţi mâncà pâinea voastră până la saţiu, şi veţi lăcuì cu tărie în ţara voastră, şi voiu da pace ţărîei voastre, şi nu va fi nimea de să spare voi, şi veţi gonì vrăjmaşii voştri, şi vorŭ cădeà vrăjmaşii voştri înaintea voastră, şi voiu căutà spre voi, şi voiu blagoslovì pre voi, şi voiu creaşte pre voi, şi vă voiu înmulţì, şi veţi mâncà veache spre veache, şi veachea den naintea
(514) noiei | da-o-veţi în laturi. Iară de nu mă veţi ascultà, nici veţi face zisa mea, ce o veţi treace şi nu veţi ascultà, pune-voiu spre voi pustiire, şi veţi aveà a semănâ întru deşertŭ sămânţa voastră, şi vorŭ mâncà truda voastră vrăjmaşii voştri, şi vorŭ gonì pre voi urîţii voştri, şi veţi fugì de niminea gonindŭ pre voi, şi va fi întru deşertŭ tăriia voastră, şi pământulŭ vostru nu-şŭ va da sămânţa sa, şi şì leamnele

satelorŭ nu vorŭ da rodulŭ său, derep'ce că voi venitŭ cătră mine pre o parte, iară eu voiu venì cătră voi cu mânie pre altă parte», grăiaşte Domnulŭ.

Ce să ne teamemŭ amu, fraţilorŭ, şi să ne înfricoşămŭ de această oprire şi să ne plecămŭ suptŭ tarea dereapta a lu Dumnezeu, ca să dea noao toată dulceaţa sa, cu milostea şi cu dulceaţa Domnului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ. Cu nusulŭ tatălui împreună şi preasfântului şi de-viaţă-făcătoriulŭ duhului cade-se slava şi ţinearea, cinstea şi închinăciunea, şi marea frâmseaţe, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

Învăţătură pentru Dumineca înainte de Înălţarea cinstitei şi de viaţă dătătoarei Cruci.

Evanghelie de la Ioan, zaceala 9.

(Ioan III, 13). *Zise Domnulŭ: Nimea nu se suì la ceriu, fără de cela ce den ceri deştinse, fiiulŭ omenescŭ, acesta fiindŭ la ceri. (14) Şi cumŭ înălţă Moysi şarpele întru pustie, aşa se cade să se înalţe fiiulŭ omenescŭ, (15) ca toţi cine va creade întru elŭ, nu va perì, ce va aveà viaţa veacilorŭ. (16) Că aşa iubì Dumnezeu lumea, ca fiiu-său unulŭ născutŭ dat-au, ca toţi cine va creade întru elŭ, nu va perì, ce va aveà viaţa de veaci. (17) Nu trimease Dumnezeu fiiulŭ său întru lumea, de să judece lumea, ce să mântuiască lumea.*

Sfârşitul Duminecii.

12-14 *Titlul slavon:* Поучєнїє въ нєлю прѣ въздвижєнїє чтнаго и животворащаго крта. єѵлїє ѿ їѡанна. глава. д. **25** конєць нєдѣлѣ.

Variante: *Evanghelia aceasta lipseşte în B* **15** Nimea] *C* niminea | se suì] *AC* se duse *T* suì **16** fără de cela ce den ceri deştinse] *AC* numai ce se deştinse den ceri **17** fiindŭ la ceri] *AC* la ceri *T* ce erà în ceriu | Şi] *T* Că **18** întru] *T* în | pustie] *AC* pustii **19** *AC lipseşte* ca | cine va] *T* care vorŭ | va perì, ce va] *T* vorŭ perì, ce vorŭ **19-20** *AC lipseşte* ce va aveà viaţa veacilorŭ **20** Că aşa] *AC* Zise Domnulŭ: «Aşa **21** dat-au, ca] *AC* datŭ iaste **22** va aveà] *AC* au **23** fiiulŭ său] *C* fiiu-său.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 54.

(515) *Zise Domnulŭ: Nimea nu suì la ceriu, fără de cela ce den ceriu deştinse, fiiulŭ omenescŭ, acesta ce erà în ceriu.*

(Tâlcŭ) Mainte amu, întru scriptura de demultŭ, întru toate tocmele, a deştinge Dumnezeu şi a suì grăiaşte, cum au grăitŭ că «voiu deştinge să văzŭ de facŭ după strigare, iară de nu, să înţelegŭ». Şi de ce grăì, elu se suì Dumnezeu dela Avraamŭ, cândŭ stătù de-a grăirea lui. Şi multe şì altele ca acealea. Şi şì acmu, întru evanghelie grăiaşte Domnulŭ: «Niminea nu suì la ceriu, fără de cela ce deştinse den ceriu». Iară de ce-au grăitŭ, aşa iaste: că nimea den îngeri, nimea den oameni la ceriulŭ acela suì ce e mai susŭ de ceriure, fără de eu unulŭ, celŭ ce de acolo deştinse dereptŭ tocmeala nespusă şi dereptŭ milosârdiia fără de numărŭ, a slobozì ruda omenească den robiia drăcească şi den blăstemŭ şi den păcate. Iară să şì îngerii suindŭ la ceriu şi pogorîndŭ arătară-se pre scară lu Iacovŭ, însă nu de vedearea aceluia ceriu grăiaşte scriptura, ce de alte ceriure, josŭ oareunde ce sântŭ. Că la acestŭ ceriu ce grăiaşte, nimea nu suì, fără acesta însuşŭ fiiulŭ lu Dumnezeu, derep'ce că unulŭ acesta de acolo deştinse. Fiiulŭ omenescŭ dereptŭ tocmeala cheamă-se, şi ceriulŭ ceriurilorŭ zice-se alŭ Domnului.

E să Ilie şi Pavelŭ, sau altŭ-cineva, cătră ceriu s'au fostŭ şì luaţi, ce nu ajunseră până la acela ceriu ce zice Domnulŭ, că, până unde suiră, cu voia şi cu zisa lu Dumnezeu putură suì, nu cu a lorŭ puteare luaţi fură ei şi răpiţi. Ce numai Domnulŭ însuşŭ cu a sa puteare şi cumŭ ştiù suì la ceriu; şi deştinge pre pământŭ cu tăriia sa şi cu putearea şi cu ţepeniia, şi niminea altulŭ nu-i trebuiaşte la suire. Fiiulŭ amu omenescŭ, după omeneasca cheamă-se,
(516) derep'ce | amu că de multe ori den dumnezeiia, de multe ori şì den omeniia meneaşte-şŭ sine Domnulŭ. Acesta la ceriuri zice (ce se zice, după dumnezeie acesta la ceriu), că den ceriu deştinse mântuitoriulŭ nostru şi nu se delungă den ceriu, şi

---

1 *Tip.* с҃фнт 2 сло́во, н҃д 11 *Tip.* лъ̀е́чі́рю 12 *Tip.* лѐр ѫ́чіри 15 *Tip.* ноу̂мѫрѫ 26 unde suiră, *îndreptat în* unde să suiră 27 putură *îndreptat în* putură-să 31 *Tip.* ѿменеск.

la ceriu fiindŭ nu-lăsà pământulŭ, ce pretutindinea erà, derep'ce amu că nescrisă iaste dumnezeiia. Că deştinse den ceriu, nu ce e den sămânța lu Davidŭ, ce mai vârtosŭ de ai a lu Dumnezeu cuvântŭ acesta fiindŭ şi mainte de veacŭ; iară după a omeneştiei împreunare priimì nume fiiulŭ omenescŭ. Şi fiiulŭ omenescŭ auzindŭ, să nu ne se pare că trupŭ deştinse den ceriu, ce o tocmeală (ce se zice că un chipŭ erà Hristosŭ, den doao firi tocmitŭ). Şì omenesculŭ nume de cuvântŭ iase, şi iară, cuvântulŭ nume de omŭ adaoge-se, că se grăiaşte şì acicea. Fiiulŭ omenescŭ grăiaşte Domnulŭ, ca un chipŭ fiindŭ şi o tocmeală, nu derep'ce că fiiulŭ omenescŭ deştinse den ceriu, ce după ce deştinse fiiulŭ lu Dumnezeu, acesta suì fiiulŭ omenescŭ fiindŭ. Că fără de muncă şi fără de moarte după înviere fu trupulŭ, dereptŭ împreunarea ce fu cătră cuvântŭ şi adunarea. Că neîmpărțită iaste întru elŭ spodobirea şedearei scaunului, că dereptŭ aceaia şi Pavelŭ grăiaşte: «Celŭ ce deştinse, acela iaste de se suì mai pre desupra de ceriu, ca să împle toată lumea». Că cu dumnezeiia şì mai nainte toate împluse, că pretutindinea erà acesta şi toate le împleà, iară mai apoi, dereptŭ a noastră spăsenie, mai pre desupra de ceriuri fiindŭ, deştinse de se întrupì pre pământŭ, şi se rădică cu voe spre cruce şi murì trupului, întru iadŭ deştinse şi învise, şi se înălță cu slavă· şi se suì mai pre desupra de toate ceriurile, ca să împle toată lumea. Şi cu trupulŭ dumnezeiei lui şi firea, acesta amu iaste unulŭ den troiță, | unulŭ nă- (517)
scutŭ fiiulŭ şi cuvântulŭ lu Dumnezeu, şi întocma fiindŭ tatălui şi duhului, fu omŭ. Întru amândoao săvârşitele vreriei, şì fireei, şì cu trupŭ, şade cu tatălŭ, şi iară va venì cu slavă, în ce chipu se-au suitŭ, să judece totŭ pământulŭ şi să plătească cuişŭ după lucrulŭ lui; că împărăției lui nu iaste sfârşenie. Iară deaca auzimŭ c'au deştinsŭ, să nu avămŭ a ne păreà c'au deştinsŭ, de-aciia nu iaste în ceriu. Că dereptŭ aceaia grăiaşte acesta, la ceriu». Au doară zice: «Iată că auzitŭ c'amŭ deştinsŭ, să aveți a vă se păreà a nu fi eu în ceriu!? Ce, şì acicea sântŭ cu trupulŭ şi şì acolo împreună şezŭ cu tatălŭ dumnezeiaşte». Că Dumnezeulŭ a toate acesta

10 *Tip.* ада | ѕеџесе **21-22** *Tip.* деннцсе.

şi Domnŭ, căce deştinse cătră noi, nici nălţimea lăsă, ce ca pretutindinea vru toate să împlă.

(Evanghelie) *Că cumŭ înălţă Moysi şarpele în pustie, aşa se cade să se înalţe fiiulŭ omenescŭ, ca toţi care vorŭ creade întru elŭ, nu vorŭ perì, ce vorŭ aveà viaţa veacilorŭ.*

(Tâlcŭ) Înainte semnă restignirea sa Hristosŭ şi mântuitoriulŭ nostru, arătă că ca propoveduiià aceasta şi alalte, de-aciia cu voe spre muncă vine dereptŭ spăseniia omenească. Ce nu grăì aiavea şi curatŭ Domnulŭ că «voiu să mă răstignescŭ», ce şarpele pomeniià den scripturile de demultŭ. Împreună amu şì învaţă pre noi că rudă sântŭ scripturile de demultŭ cestorŭ noao şi unulŭ acesta iaste dătătoriulŭ legiei de demultŭ şi legiei noao. Şi împreună şì învaţă pre noi că de-au şì căutatŭ Jidovii cătră chipulŭ şarpelui de arame, şi de a trupului moarte şi până la o vreame scăpară, cu câtŭ mai vârtosŭ noi, spre răstignitulŭ Domnulŭ slaveei ce căutămŭ şi creademŭ întru elŭ, de a veacilorŭ moarte a sufletului vomŭ scăpà?

Iară de a şarpelui de arame scriptură zace întru cartea
(518) ce se cheamă | cisla. Că are aşa spunere că clevetiră Jidovii în pustie, că «nu iaste pâine nici apă şi sufletele noastre», ziseră, «nu ogodeaşte de pâine deşărtăriei aceştiia». Aceasta ziceà de mannă. Şi tremease Dumnezeu spre acei oameni şerpi, de-i muşcà şi omorîià oamenii. Şi muriră oameni mulţi den feciorii Izraililorŭ. Şi vineră oamenii cătră Moysi, grăiră: «Greşimŭ, derep'ce c'amŭ răpştitŭ spre Domnulŭ şi spre tine. Ce te roagă tu lu Dumnezeu, ca să ia şerpii despre noi». Şi se rugă Moysi. Şi zise Domnulŭ cătră Moysi: «Fă-ţi ţieşŭ un şarpe şi-lŭ pune elŭ spre semnŭ (ce se zice, spre lemnŭ), şi va fi: pre care omu-lŭ va muşcà şarpele, şi va căutà de va vedeà acelŭ şarpe de arame, viu va fi».

Socotiţi acicea, fraţilorŭ, şi căutaţi, rogu-mă, obrazului adeveritŭ, că acolo chipŭ de şarpe erà de aveà chipŭ de fiară, iară veninŭ nu aveà. Aşa şi acicea omŭ Domnulŭ, însă de veninulŭ păcatului slobozitŭ, în chipulŭ trupului de pă-

---

17 *Tip.* сфлетꙋлꙋи **20** clevetiră, *îndreptat în* răpştiră **22** nu ogodeaşte, *îndreptat în* slăbiră | deşărtăriei aceştiia, *îndreptat în* aceasta deşarta **34** *Tip.* до́мнꙋлъ.

cate vine (ce se zice, în chipulŭ trupului păcatului supusŭ), însă nu păcatului trupŭ fiindŭ. Şi atunce amu carii căutà, de a trupului şi până la o vreame moarte izbăviià-se, iară noi de a sufletului şi a veciei moarte scăpămŭ. Şi atunce amu muşcătura şarpelui şarpele o vindecà, iară acmu de vrajmaşulŭ şarpe ce e spre noi cu ale morţiei rane vindecă Hristosŭ, că spre cruce se înălţă. Acolo amu cu ai trupului ochi căutândŭ vindecà-se, iară acicea cu ochii cugetului, de vomŭ căutà, păcatele vomŭ supune. Acolo ce erà spânzuratŭ, arame erà şi pre chipulŭ şarpelui făcută, iară acicea trupulŭ despuitoriului Domnŭ cu sfântulŭ duhŭ tocmitŭ. Şerpii-i muşcà atunce, şi şarpele-i vindecà; aşa şi acicea, moartea pierdù, şi moartea mântuì. Şi cu ce pierdeà şerpii, veninŭ erà, iară celŭ | de arame, ce-i mântuiià, de veninŭ curatŭ erà; şi acicea, (519)
aşijderea iară, că şi piiarderea morţiei lu Adamŭ păcatŭ aveâ, ca veninulŭ de şarpe, iară a Domnului moarte de toate păcatele slobozită erà, ca şi şarpele de arame de veninŭ. Dereptŭ aceaia amu într'acela chipŭ zise că «cumŭ Moysi şarpele rădică» şi alalte. Că cumŭ înălţă elŭ şarpele, ca cine va căutà spr'insulŭ să aibă viaţă, aşa şi Hristosŭ înălţă-se, ca cine va cautà spr'insulŭ (ce se zice, cine va creade) să aibă viaţa veacilorŭ. Însă acolo erà şarpe, pentru ceia ce-i muşcà şerpii, iară acicea omŭ, pentru omulŭ muşcatŭ. Şi acolo amu, după vătămătura şarpelui, cu şarpele amu erà şi vindecare, iară acicea amu, după ce vine pentru omulŭ moarte întru lume, pentru omulŭ şi viaţă vine, că păcate nu făcù Domnulŭ, nici se află hitlenşugŭ întru rostulŭ lui.

A se înalţà cade-se fiiului omenescŭ. A se înălţà auzindŭ, va să înţeleagemŭ amu ce-au fostŭ a fi răstignitŭ. Că la înălţime răstignitŭ fu Domnulŭ nostru, ca şi văzduhulŭ să sfinţească, că sfinţì pământulŭ cu urmele sale îmblândŭ spre elŭ. Şi să se înţeleagă şi ce e proslăvitura. Că pre adevărŭ nălţimea şi slava lu Hristosŭ fu crucea: cu carea le păreà că vorŭ osândì Domnulŭ, cu aceaia osândì judeţulŭ lumiei aceştiia. Şi aceasta iaste ce-au grăitŭ Pavelŭ că dezbrăcă începătoriulŭ şi putearniculŭ, că arătă aiavea: Că oblicì cu aceasta acela, ce se zice, că Adamŭ cu dereptŭ murì, că greşì, iară Domnulŭ cu nedereptŭ murì, că nu greşì. Că până la a

Domnului amu răstignire pre dereptŭ ţineà moartea oamenii, iară Domnulŭ după ce se află fără păcate, ce dereptate aveà de-aciia spr'insulŭ diavolulŭ a omorî pre elŭ? Ce aiavea amu iaste că dereptŭ căce murì pre nedereptŭ, biruì pre (520) cela ce omorî pre elŭ. Şi aşa slobozì pre Ada|mŭ den moarte, pre celŭ ce pre dereptŭ adusŭ fu lui, ca un greşitŭ, iară dereptŭ să fie şi mai ivită spunerea, aceasta o face şi mai aiavea.

Fie amu oarecine un muncitoriu iute, şi toţi carei vorŭ cădeà în mânile lui, mii de munci pune spr'inşii, deci acela, de se va luptâ cu împăratulŭ sau cu feciorulŭ împăratului, de ce-l va ucide pre elŭ şi-l va omorî pre nedereptŭ, iară acea moarte şi pre alţii poate-i dereptâ. Şi iară, fie oarecine de are datorie, deci ispiteaşte şi bate şi în temniţă aruncă, deci într'acea domiritură şi pre cela ce nemica datoriu nefiindu-i într'aceaiaşŭ temniţă şi în muncă de-l va duce, aşa şi elŭ, ce făcù spre alţii, are a-i da osândă, şi-l va ucide acela pre elŭ şi-l va piiarde, căce fu pre nedereptŭ legatŭ şi muncitŭ. Aceasta şi la cruce fu. Că cumŭ au făcutŭ spre noi diavolulŭ, cu aceaia şi spre Hristosŭ îndrăzni. Ce luò osândire, că se deşertă, şi lepădatŭ fu cu crucea lui, Hristosŭ, şi prădatŭ fu, şi aimintrea iarăşŭ.

Doao erà de ţineà ruda omenească: dulceaţa şi scârba. Şi dereptŭ aceaste doao vine Domnulŭ şi nebiruitŭ află-se. Că căzù spr'insulŭ mainte la codru, ispitindŭ pre elŭ diavolulŭ cu iubirea dulceţiei, ce-lŭ află pre elŭ cu acesta nebiruitŭ. Iară mai apoi cu mare meşterşugŭ scârbă i aduse, ca încaile cu aceasta să prinză pre elŭ. Şi dereptŭ aceaia pre toţi spre Hristosŭ rădică-i vrăjmaşulŭ diavolulŭ. Şi ucenicii făcù-i să se leapede, iară voinicii a se bătjocurì lui, şi cei ce treceà pre elŭ să hulească. Şi toţi Jidovii împreună rădică şi-i ascuţì să ocărască pre elŭ şi să-lŭ osândească ca un făcătoriu de rău şi să-lŭ omorască. Însă şi aşa află pre elŭ nebiruitŭ şi neprinsŭ. Nici amu putù scârba ce erà spre cruce a face pre Domnulŭ să urască pre ceia ce-lŭ răstigniià, ce iubiià pre aceia şi se rugà dereptŭ ei gră-| (521) indŭ: «Nu pune lorŭ, părinte, păcatŭ aceasta».

19 мꙋнчитъ.

Vedeţi cumŭ birui Hristosŭ pre cei ce le păreà că va fi biruitŭ. Că aşa amu şi slavă şi înălţare fu-i lui crucea, că luò prădarea diavolului şi moartea şi blăstemulŭ şi păcatulŭ. Şi noi amu, ce eramŭ prinşi diavolului şi robiţi fiindŭ şi morţiei şi blăstemului, şi morţiei prinşi, slobozì-ne, şi a vieţiei şi a spăseniei cale noao dărui, şi taineei dumnezeeşti împreunaţi ne făcù, şi dulceţiei şi darului duhului a ne îndulci spodobì-ne.

Aceastea amu ştiindŭ, iubiţilorŭ, să ne smerimŭ şi noi suptŭ ţinearea şi tăriia mâniei lu Dumnezeu, că totŭ carele se înalţă, pleacă-se, iară cine se pleacă, de sineşŭ înalţă-se. Şi ceia ce se smerescŭ, cu mândrie rădică-i cu slavă Domnulŭ, şi fericitŭ omulŭ carele are viaţă în nălţime şi smerenie cu mândrie. Nu măriei amu să ne mândrimŭ, ce sineşŭ să ne smerimŭ. Să meargemŭ după Hristosŭ, alŭ nostru Dumnezeu şi izbăvitoriulŭ şi mântuitoriulŭ nostru, crucea lui spre umere luândŭ, şi a trupului rădicare şi mândriia să o omorîmŭ, morţiei lui adăogându-ne, ca să putemŭ şi noi după dumnezeesculŭ Pavelŭ a zice că viemŭ amu de acmu nu noi, ce vie Hristosŭ întru noi; şi să nu fie noao alta să ne lăudămŭ, fără de cu crucea lu Hristosŭ. Să ne lepădămŭ de sineşŭ, şi nemică mai vârtosŭ de Hristosŭ cinstitimŭ să nu avămŭ: nici bogăţiia, nici bucatele, nici slava, nici a trupului dulceaţă, nici însăşŭ această viaţă, ce şi aceasta să o uitămŭ. Ce cu toată usârdie numai ale lu Dumnezeu învăţături să facemŭ, că avămŭ şi noi gonitori amarŭ, văzuţi şi nevăzuţi draci şi vrăjmaşi, de ispitescŭ noi în toate zilele şi ne scârbescŭ şi ne turbură, şi zisa şi învăţătura lu Hristosŭ apără-ne să nu facemŭ. Ce să nu ne muemŭ amu, | rogu-mă voao, nici să ne (522)
răslăbimŭ şi să ne supunemŭ luptăturiei acelora, ce tare şi cu hrăboriia mândriei să ne protivimŭ lorŭ şi să ne rădicămŭ, ca cea nesfârşită dulceaţă şi împreunare să dobândimŭ, şi a veacilorŭ bună îndulcire, în Hristosŭ Isusŭ Domnulŭ nostru, că a lui e slava şi ţinearea, întru veacii de veacŭ, aminŭ.

---

16 *Tip.* мь|нтѹиторюлъ **17** *Tip.* лѹ҆ндь **27** *Tip.* вржмашн.

Luna Octomvrie, în douăzeci şi şase. Învăţătură întru pomenirea tuturor sfinţilor, marilor mucenici.

Evanghelie de la Ioan, zaceala 52.

(Ioan XV, 17). *Zise Domnulŭ ucenicilorŭ săi: Aceasta zicŭ voao, să vă iubiţi unulŭ cu alaltŭ. (18) E să lumea pre voi va urî, ştiţi că mine mainte de voi au urîtŭ. (19) Că de-aţi fi fostŭ den lume fiindŭ, lumea vreară fi iubitŭ; ce den lume nu sânteţi — că eu ales-amŭ pre voi den lume —, dereptŭ aceaia va urî pre voi lumea. (20) Aduceţi-vă aminte de cuvântŭ ce eu amŭ zisŭ voao: că nu iaste robulŭ mai mare de domnu-său. De-au gonitŭ mine, şi pre voi vorŭ gonì; de-ară fi păzitŭ cuvântulŭ mieu, şi alŭ vostru ară păzì. (21) Ce aceastea toate face-vorŭ voao dereptŭ numele mieu, derep'ce că nu ştiu pre cela ce m'au tremesŭ. (22) De n'aşŭ fi venitŭ şi grăitŭ lorŭ, păcate n'ară fi avândŭ; iară acmu pildă nu vorŭ aveà de păcatele lorŭ. (23) Că cine uraşte mine, şi părintele mieu uraşte. (24) Şi de n'aşŭ fi făcutŭ lucru întru ei, cumŭ nimea nu feace, păcate n'ară fi avândŭ; e acmu văzură-mă, şi urîră şi mine, şi părintele mieu. (25) Ce să*

1-3 *Titlul slavon:* Мцⷭ҇а ѡ҆ктовріе, въ кѕ. Поꙋченїе на памети въсѣмъ стымъ великомꙋченикомъ. еѵⷢ҇лїе, ѿ іѡ҃. глава, нк. **11** *Tip.* мере (*ACT:* mare).

Variante: *Evanghelia aceasta lipseşte în B* **5** zicŭ] *AC* poràncescŭ **6** pre voi] *AC* voi **7** *AC lipseşte* Că | *AC lipseşte* fiindŭ **7-8** vreară fi iubitŭ] *AC* amu a sa iubì-v'ară **8** ce den] *AC* că den | că eu| *AC* ce eu | ales-amŭ pre voi] *AC* alesu-v'amŭ **9** va urî pre voi] v'au urîtŭ voi **9-10** Aduceţi-vă aminte de cuvântŭ ce eu amŭ] *AC* Pomeniţi cuvântulŭ ce-amŭ **10** *AC lipseşte* că **11-12** De-au gonitŭ mine, şi pre voi vorŭ gonì] *AC* De vorŭ scoate mine, şi voi vă vorŭ scoate **12** de-ară fi păzitŭ] *AC* de vorŭ păzì **13** ară păzì] *AC* vorŭ păzì **14** derep'ce] *AC lipseşte* *T* dereptŭ | *AC lipseşte* pre **15** tremesŭ] *AC* trimesŭ | grăitŭ] *AC* să grăescŭ **16** iară] *AC* o | pildă nu vorŭ aveà] *AC* vină n'au **16-19** *T lipseşte* iară acmu *până la* n'ară fi avândŭ **17** Că cine uraşte] *AC* Urît-au **18** uraşte] *AC* au urîtŭ | *AC lipseşte* Şi **18-19** cumŭ nimea nu feace] *A* ce altulŭ nimea nu feace *C* ce altulŭ niminea nu făcù **19** *AC lipseşte* e **19-20** văzură-mă, şi urîră] *A* şi vădŭ, şi urăscŭ *C* şi vădŭ, şi urascŭ *T* şi văzură-mă, şi urîră.

se sfârşască cuvântulŭ ce e scrisŭ în leagea lorŭ: că mă urîră în cinste. (26) Iară cândŭ va venì mângâitoriulŭ, cela ce eu voiu tremite voao dela părintele, duhulŭ adeveritŭ, celŭ ce den părintele iase, acela va mărturisì de mine. (27) Şi voi amu mărturisì-veţi de mine, că den începutŭ aţi fostŭ cu mine. (XVI, 1). *Aceasta grăescŭ voao, să nu vă blăzniţi, (2) afară den zborŭ scoţândŭ pre voi. (3) Ce va | venì ceasulŭ, ca toţi cine v'au ucisŭ, pare-le-se slujbă aducŭ* (523)
lu Dumnezeu.

Sfârşit.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 56.

Den toate amu bunătăţile, mai mare iaste şi pre mai susŭ dragostea. Şi cine are dragoste, păzeaşte învăţătura Domnului. Că acesta însuşŭ grăiaşte: «De mă iubiţi, învăţătura mea să păziţi»; şi iară grăiaşte: «Cine va aveà învăţăturile meale, şi le va păzì eale, acesta iaste de mă iubeaşte». Cine iubeaşte fratele său, întru lumină lăcuiaşte, şi săblaznă întru elŭ nu iaste; e carele-şŭ uraşte fratele său, întru întunearecŭ iaste, şi întru întunearecŭ îmblă, şi nu ştie unde mearge, derep'ce că întunearecul au orbitŭ ochii lui. Că totŭ amu carele nu face dereptate, nu iaste dela Dumnezeu, şi cine nu-şŭ iubeaşte fratele său, derep'ce că aceasta iaste învăţătura, ce-aţi auzitŭ dentâi, ca să ne iubimŭ unulŭ cu alaltŭ, nu ca Cainŭ ce de la hitleanulŭ erà şi ucise fratesău. Şi derep'ce ucise pre elŭ? Derep'ce că lucrulŭ lui hitleanŭ erà, iară a lu Avelŭ dereptŭ. Carele nu iubeaşte fra-

---

2 *Tip.* чи́нте (*ACT:* cinste) 8 *Tip.* ви́не (*T* venì) 10 ко́н[є]ць 12 сло́во, н҃ѕ. 24 *Tip.* оу҆|нꙋлъ 26 *Tip.* лоу҆крꙋлъ.

Variante: 1 sfârşască] *AC* izbândească | ce e scrisŭ] *AC* scrisu e 2 mă urîră] *AC* m'au urîtŭ | *AC lipseşte* Iară 3 *AC lipseşte* cela | voiu tremite] *AC* tremite-voi | duhulŭ] *AC* duhŭ 4 *AC lipseşte* celŭ | iase] *AC* eşitŭ 5 amu mărturisì-veţi] *AC* veţi mărturisì | *ACT lipseşte* de mine 5-6 den începutŭ aţi fostŭ cu mine] *AC* dentâiu cu mine sânteţi 6 grăescŭ] *T* grăii 7 afară den zborŭ] *AC* den gloate *T* afară den săborŭ | scoţândŭ pre voi] *AC* scoate-vă-vorŭ 7-8 Ce va venì] *AC* Zise Domnulŭ: «Vine ceasulŭ 8 cine v'au ucisŭ, pare-le-se slujbă aducŭ] *T* carei vorŭ ucide pre voi, păreà-le-va că aducŭ jărtvă.

tele său, ucigătoriu de omŭ iaste, şi întru însăşŭ moarte lăcuiaşte. Şi toţi ucigătorii de oameni n'au viaţa veacilorŭ întru ei să lăcuiască. Den aceasta cunoscumŭ liubovulŭ, derep'ce că Hristosŭ pentru noi sufletulŭ său puse. Şì noi datori sântemŭ pentru fraţii noştri sufletele noastre să punemŭ, să nu ne iubimŭ cu cuvântulŭ numai, ce şì cu lucrulŭ şi cu adevărulŭ. Că totŭ carele iubeaşte, dela Dumnezeu iaste, şi cunoaşte Dumnezeu, derep'ce că liubovulŭ dela Dumnezeu iaste; iară celŭ ce nu iubeaşte, nu iaste văzutŭ de Dumnezeu, derep'ce că Dumnezeu iubovŭ iaste. |
(524) Den aceasta se arătă liubovulŭ lu Dumnezeu întru noi, derep'ce că fiiulŭ său unulŭ născutŭ tremease Dumnezeu întru lume, ca noi vii să fimŭ dereptŭ elŭ. De acesta iaste liubovulŭ, nu cumŭ noi iubit-amŭ Dumnezeu, ce cumŭ elŭ au iubitŭ pre noi. Ş'au tremesŭ fiiulŭ său curăţitoriu de păcatele noastre. Iară d'unde aş'au iubitŭ pre noi Dumnezeu, şì noi datori sântemŭ a iubì unulŭ pre alaltŭ. Acesta iaste liubovulŭ lu Dumnezeu, ca învăţătura lui să păzimŭ, că învăţăturile lui nu sântŭ greale, derep'ce că totŭ care e născutŭ dela Dumnezeu, biruiaşte lumea. Carele iubeaşte pre Dumnezeu, să aibă învăţătura lui. Şi nu numai să o aibă, ce să o şì păzească, ca să nu vie furulŭ, diavolulŭ, să-i fure comoara. Că furulŭ nu vine, fără să fure şi să ucigă şi să piarză. Aceasta iaste învăţătura lu Dumnezeu: să ne iubimŭ unulŭ cu alaltŭ. De aceasta zice că «au a vă cunoaşte toţi că ai miei ucenici sânteţi, de veţi aveà liubovŭ unulŭ cu alaltŭ». Că începutulŭ şi sfârşitulŭ bunătăţilorŭ liubovulu e. Şi una de ale legiei învăţătură ce iaste liubovulŭ, toate învăţăturile săvârşaşte, derep'ce amu că şì den rău întoarcere e şi bunătăţile lucrurilorŭ bune liubovulu le dăruiaşte. Că ca un temeiu şi vârhŭ iaste a tuturorŭ bunătăţilorŭ liubovulŭ. De acesta amu învăţà ucenicii săi Hristosŭ, cumŭ evanghelistulŭ Ioannŭ bogoslovŭ în evangheliia de astăzi are a pune înainte mai aiavea.

(Evanghelie *Zise Domnulŭ ucenicilorŭ săi: Aceasta zicŭ voao, să vă iubiţi unulŭ cu alaltŭ. E să lumea pre voi va urî, ştiţi că mine mainte de voi au urîtŭ. Că de-aţi fi fostŭ den lume fiindŭ, lumea vreară fi iubitŭ; ce den lume nu sânteţi — că eu ales-amŭ*
(525) *pre voi den lume —, | dereptŭ aceaia va urî pre voi lumea.*

(Tâlcŭ) După aceaia amu vrea urîţi şi goniţi să fie ucenicii lu Hristosŭ de Jidovi şi de oamenii ceia hitleanii, şi ocărîţi să fie şi bătjocuriţi. Scârbă erà aceasta şi foarte cu necuviinţă. Ce dereptŭ să nu împute de aceastea, nici să se sfiiască apostolii, liubovulŭ unuia de către alaltŭ ce au şi împreunarea să o aibă mângâiare şi răpausŭ, şi să poată răbdà tare şi cu lungă răbdare de ce le se va tâmplà, dereptŭ aceaia să se iubească unulŭ cu alaltŭ porâncì lorŭ Domnulŭ grăindŭ: «Aceasta zicŭ voao...» Care e aceasta? «Derep'ce căce-mi sinteţi soţi, derep'ce că aşa aleşŭ pre voi, ca cineşŭ den voi ce s'aţi ceare, dereptŭ aceaia zişŭ voao, ca să înţeleageţi şi să socotiţi că tuturorŭ împreună darŭ de vindecare dedŭ, derep'ce că împreunare aveţi întru aleşii, şi derep'ce că unii cinste. Împreună întru alŭ mieu liubovŭ împreunai pre voi, cumŭ iaste şi urîciunea împreună spre voi toţi. Că aşa au a aveà ai lumiei şì hitleanii; iară voi multŭ liubovŭ unulŭ către alaltŭ să arătaţi, avândŭ multă de pururea mestecare şi unulŭ cu alaltŭ împreunare. Să ştiţi amu să vă împreunaţi şì urîciuniei a toţi vrăjmaşilorŭ şi în răulŭ a nedereptţilorŭ oameni, ce sânteţi urîţi d'inşii şi amărîţi». Iară ucenicii legaţi fiindŭ cu dragoste unulŭ către alaltŭ şi cu a saşŭ inimă, aceasta învârtoşară şi întăriră ea. «Aduceţi-vă aminte şì de ale meale ce-amŭ grăitŭ şi socotiţi dereptatea ce e către voi alŭ mieu liubovŭ, şi nu vă îngreoiareţi, nici vă mâniiareţi, nici să vă întristaţi de urîciuni şi de goniri şi de ocărŭ şi de bătjocurituri, ce vă nevoiţi mai vârtosŭ mângâiare să aveţi de ce vă va venì spre voi venirea scârbelorŭ. | Că aceasta iaste voao mare mângâiare (526)
şi bună înţelepţie, derep'ce că şì pre mine mainte de voi urîră. Şi să feaceră mie aceasta întâi, învăţătoriului şi despuitoriului, nemică nu iaste minune să vorŭ şì pre voi, ucenicii şi robii, urî. Că de n'ară urî pre voi lumea, mai vârtosŭ cădeà-vă-se-ară voao să vă scârbiţi. Derep'ce amu că de n'aţi aveà urîciune, fi-vreaţi ştiindŭ să ştiţi că şì voi aceştii lumi deşartă vă priceştuiţi şi realelorŭ ei. Iară derep'ce vă urăscŭ pre voi hitleanii, voi vă veseliţi şi vă bucuraţi, derep'ce că întocma veţi fi ucenicii învăţătoriului şi întocma

---

3 *Tip.* нєкоу́кинцж   17-18 *Tip.* мѣстєкáрє.

cu domnulŭ robi mulţi. Că ştiu că dereptŭ lucrurile cealea bunele urăscŭ pre voi toţi, că nu iaste amu puteare celorŭ ce caută lucrurile cealea bunele ca să n'aibă mulţi vrăjmaşi. Că de n'aţi fi avândŭ lucrure bune, lumea v'ară fi iubitŭ ca a săişŭ. Ce dereptŭ aceaia aleşŭ eu pre voi dentr'a lumiei hitlenie şi necurăţie. Dereptŭ aceaia lumea va urî pre voi, ca pre ceia ce nu vorŭ să pricestuiască în lucrulŭ ucenicilorŭ ei.

(Evanghelie) *Aduceţi-vă aminte de cuvântŭ ce eu amŭ zisŭ voao: că nu iaste robulŭ mai mare de domnu-său. De-au gonitŭ mine, şì pre voi vorŭ gonì; de-ară fi păzitŭ cuvântulŭ mieu, şì alŭ vostru ară păzì. Ce aceastea toate face-vorŭ voao dereptŭ numele mieu, dereptŭ că nu ştiu pre cela ce m'au tremesŭ.*

(Tâlcŭ) «Aduceţi-vă aminte de cuvântulŭ mieu», zice, «ucenici, şi nu scârbireţi de acei ce le sânteţi urîţi den lume. Că mai de nainte apucai de zişŭ voao că nu iaste robulŭ mai mare de domnulŭ, de-aciia amu nici voi nu sânteţi mai vârtosŭ de mine şi mai mari. Dereptŭ aceaia iată că văzui pre voi, că aşa către mine arătatu-vă. Ce nu vă împutareţi voişi-vă. Că de goniră pre mine, Domnulŭ, şì voi, robi fiindŭ, mai vârtosŭ gonì-vă-vorŭ. Că nu iaste aceasta să nu fie, că (527) nici cuvântulŭ | mieu păziră, nici alŭ vostru păziră. Ce aceastea toate face-vorŭ voao pentru mine, derep'ce că cela ce m'au tremesŭ nu-lŭ ştiu. Iară deaca mă iubiţi, voi răbdaţi scârbele de ce vă veţi chinuì şi iuţimile dereptŭ mine, iubitulŭ, cumŭ şì grăiţi. Că de chinuii eu aceasta pentru robi, Domnŭ fiindŭ tuturorŭ, e voi sinteţi şì voi datori, robi fiindŭ, pentru Domnulu-vă a chinuì ce vă se va tâmplà şi a nu tânjì de aceaia. Ce aceasta să aveţi spre mângâiare voao, că şì celuia ce m'au tremesŭ împută împreună cu voi, robi hitleani fiindŭ. Şì voao, şì mie, şi şì părintelui mieu vrăjmaşi sântŭ. Derep'ce amu că mă tremease, fiiulŭ său, părintele, a întoarce rătăciţii şi a vindecà frânţii şi să dereptezŭ ce e viaţa de pre lume, ei nu se plecară, hitleanii, ce se protiviră cu neciste, şì mie şi ucenicilorŭ miei carei vrea să propoveduiască a toată lumea învăţătura mea şi leagea mea şi dereptarea.

19 *Tip.* къзѹрн 30 *Tip.* мѫмгѫ | ѧре 33 *Tip.* трькмесе.

Dară cumŭ, nu se arată aiavea că pre acesta însuşŭ urăscŭ, pre cela ce m'au tremesŭ, părintele?»

(Evanghelie) «*De n'aşŭ fi venitŭ şi grăitŭ lorŭ, păcate n'ară fi avândŭ; e acmu şì văzură-mă, şi urîră, şì mine, şì părintele mieu. Ce să se sfârşască cuvântulŭ ce e scrisŭ în leagea lorŭ: că mă urîră în cinste*».

(Tâlcŭ) «Că aşa facŭ hitleanii şi neînţelegătorii, că urăscŭ pre mine şi pre părintele mieu şi pre voi. Au doară cu dereptŭ facŭ? Derep'ce amu cu acea vreare întoarsă arătară spre mine de ceale ce făcui şi grăii, au doară cu dereptŭ aceasta făcură? Ba», zice, «ce dereptŭ realele şi hitleniia lorŭ aceaia îndrăzniră de făcură. Dereptŭ aceaia şì neertatŭ iaste păcatulŭ lorŭ. Au doară nu venii şi nu grăii? Că de n'aşŭ fi venitŭ şi de n'aşŭ fi grăitŭ şi învăţatŭ şi mai bine, şi n'ară fi fostŭ şì aproape de-a se spăsirea, fire-ară avutŭ aceia a grăì | că «n'amŭ auzitŭ», şi ară fi pututŭ aveà de- (528)
reptate de neştiinţa lorŭ şi de necredinţa lorŭ şi împrotivă ară fi aflatŭ tagă. Ce mai vârtosŭ, dereptŭ a lorŭ vreare aceia şi dereptŭ hitleniia lorŭ şi înşelăciunea nu ascultară, ce călcară şi ocărîră, şi nemiluiţi sântŭ. Că n'au tagă de nedereptatea lorŭ şi de realele lorŭ. Iară de ce punŭ ei înainte de zicŭ că dereptează pre părintele şi dereptŭ aceaia îndrăznescŭ de grăescŭ că acestŭ omŭ nu iaste dela Dumnezeu, şi unele şi alte ca aceale multe aceia hulindŭ, să ştie că mai multŭ greşescŭ, adăogândŭ făraleage spre făraleage. Şi nemica n'au spre răspundere loruşŭ, ce osândiţi fi-vorŭ şi munciţi pentru începutele hulelorŭ cuvântului lorŭ. Că urîră pre mine, şi părintele mieu urîră. Iară eu amu nu numai învăţai, ce şì lucrure adauşŭ, acealea, carele altulŭ niminea nu le-au făcutŭ. Dară ce răspundere vorŭ aveà neplecaţii de ei şi iuţi cu inimile, lucrure atâtea ca acealea văzândŭ? Şi mă urîră, şì mine, şi părintele mieu, că aiavea se arătă, că nu se dereptŭ altă vină născù urîciunea, ce numai pentru hitleniia lorŭ şi râvnirea. Şi în cinste mă urîră, cumŭ întru psalomŭ grăiaşte-se că «şì cu cuvinte de pizme încungiurară-mă şi luptară-mă în cinste». Că nu numai Moysi zice de mine

2 *Tip.* третесь, *cfr. pag. 467/15* 26 *Tip.* ѡсѫдницн 27 *Tip.* оуважнтѹлѹн 33-34 *Tip.* хнтлеліа.

ce e întru leage, ce şi toţi prorocii propoveduiră aceasta, ce vrea necinstea lorŭ şi fără-de-credinţa lorŭ să facă. Aceia de departe preastrigară, şi ca cândŭ erà, vedeà ei ceaia ce va să fie, iară ei ca un hitleanu-lŭ socotiră şi-lŭ făcură mai apoi pre cela ce-lŭ prorociră prorocii şi arătà prorociia adeverită fiindŭ».

(Evanghelie) *Iară cândŭ va venì mângâitoriulŭ, cela ce eu voiu tremite voao dela părintele, duhulŭ adeveritŭ, celŭ ce den pă-*
(529) *rintele iase, acela va mărturisì de mine. Şì voi | amu mărturisì-veţi, că den începutŭ aţi fostŭ cu mine.*

(Tâlcŭ) Zise-le amu Hristosŭ ucenicilorŭ că «vorŭ urî pre voi şi au a vă gonì, derep'ce că învăţătura mea n'au a o păzì», ca să n'aibă ei a grăì: «Dară amu, Doamne, unde tremite-veri noi?» sau «cumu ne vămŭ de destulŭ arătà credincioşi şi cine va aveà a creade voao?» sau «cine se va încredinţà să asculte?» Dereptŭ aceaia grăiaşte: «Cândŭ va venì mângâitoriulŭ, celŭ ce eu voiu tremite voao den părintele, acela are a mărturisì de mine. Că destulă mărturie credincioasă iaste acela, derep'ce că den părintele iase. Şì voi amu mărturisì-veţi, că den începutŭ cu mine sânteţi, derep'ce amu că şì cuvinte şi lucruri nerăspunzătoare făcut-amŭ lorŭ. Şi să nădăjduiţi că nu iaste fără de mărturie propoveadaniia, ce şi duhulŭ sfântŭ are a mărturisì voao cu znamenii şi cu ciudese şi va întărì inema voastră şi o va mângâià şi o va potolì, că mângâitoriu iaste şi den tatălŭ iase şi e duhŭ adeveritŭ. Că cela ce iase den tatălŭ, toate cu socotinţă ştie-le, că de acolo iaste, de unde iaste totŭ înţelesulŭ. Şi ca un duhŭ adeveritŭ, adevărŭ mărturiseaşte, şi ca un mângâitoriu inema noastră mângâe». Acicea încă şi arată Domnulŭ cumu e şì cu părintele întocma, grăindŭ: «Celŭ ce eu voiu tremite voao». Zice într'alta că părintele tremeate duhulŭ sfântŭ, iară cicea sineşŭ grăiaşte Domnulŭ a tremeate elŭ, de arată cumu e cu părintele întocma. Şi ca să nu se pare a fi protivitoriu lu Dumnezeu, sau dentr'altă puteare că tremeate duhulŭ, că adauge de grăeşte «den părintele a tremite elŭ». Iară «den părintele», aceasta zice: cu voia părintelui şi cu tremeatere-i. «Nu amu dentru alŭ mieu să nu eu tremiţŭ duhulŭ, ce den părintele

4 *Tip.* хи́тѣлнꙋль 22 *Tip.* сьнъждꙋици.

de mine tremesŭ iaste, și alŭ mieu iaste duhulŭ și alŭ părintelui, dereptŭ o fire ce a|vemŭ. Că dentru însușŭ acesta firea (530) părintelui a fireei fire are, dereptŭ aceaia mărturisitoriu dereptŭ iaste duhulŭ sfântŭ. Și voi amu să mărturisiți, derep'ce că nu dela altulŭ ați auzitŭ, ce înșivă știți toate, că cu mine ați fostŭ den începutŭ». Nu iaste ticăloasă mărturiia aceasta, de carei au fostŭ den începutŭ cu nusulŭ, cumŭ și aceștea înșișŭ apostolii grăiiâ mai de apoi, spuindŭ narodului că «noi amŭ mâncatŭ cu nusulŭ ș'amŭ băutŭ». Mare mărturie iaste și din apostolii și den duhulŭ sfântŭ! Că să le părea unora că apostolii dereptŭ dragostea mărturisescŭ, iară duhulŭ sfântŭ nu dereptŭ dragostea mărturisiià de Hristosŭ și mântuitoriulŭ nostru Dumnezeu.

(Evanghelie) *Aceasta grăii voao, să nu vă blăzniți, afară den săborŭ scoțândŭ pre voi. Ce va venì ceasulŭ, ca toți carei vorŭ ucide pre voi, pareà-le-va că aducŭ jărtvă lu Dumnezeu.*

(Tâlcŭ) «Mai nainte amu de ce va fi aceasta grăescŭ voao, o ucenici, ca mai apoi să nu vă blăzniți, cândŭ veți vedeà neplăcându-se mulți și urîndŭ pre voi și gonindu-vă și bătjocurindu-vă și multă iuțime chinuindŭ voi înșivă. Ce să înțeleageți și să socotiți că, mai nainte de ce fu, aceasta spușŭ voao. Și să nădăjduiți și spre ce e den mine mângâiare și ajutoriu, că dată amu fi-va voao, întocma trudeei și măsură de mângâiare, încă și mai vârtosŭ și mai multŭ decâtŭ truda plată și mângâiare. Iară ceia ce den săborŭ scoate-vorŭ pre voi, gonitorii, și urăscŭ pre voi dereptŭ mine, și dentru alŭ lorŭ săborŭ și slavă până în sfârșitŭ au a vă despărțì, și den toată împreunarea împărțì-vă-vorŭ. Ce nu numai aceaia, ce și moartea să așteptați, după aceaia și moarte cu ponosŭ. Că ca pre neşte tâlhari și înșelători și vrăj|mași lu Dumnezeu (531) ucide-vorŭ pre voi hitleanii și năravnicii ceia răii. Și toți carii vorŭ ucide pre voi, așa au a se nevoì de a voastră moarte, atâta câtu le se va păreà că jărtvă lu Dumnezeu aducŭ (ce se zice, lucru lu Dumnezeu, cu ogoadă și cu bună cinste a lucrà). Iară câte ca acealea, chinuindu-vă, să le răbdați, și să nu vă slăbiți, că și fericiți sânteți cându vă vorŭ ponosluì și vorŭ scoate pre voi și vorŭ zice totŭ cuvântulŭ hitleanŭ

4 сфнтъ.

minţindŭ pentru mine. Această amu fericire, o soţi şi ucenici, mângâiare voao fi-va şi răpausŭ şi mare bună-sufleţie, neîncetatŭ cugetândŭ ea».

Aceastea toate de eluşŭ ucenicilorŭ săi zise, e întrc aceştea, fraţii miei, şì cătră toţi carei credŭ întru elŭ, noao, a câţi vorŭ vrea să se închipuiască în năravulŭ ucenicilorŭ lui. Că cumŭ ei de Dumnezeu tremeşŭ fură şi propoveduiră pretutindinea câtŭ zise lorŭ Domnulŭ, şi împărăţiei lui moşteani fură, că până la moarte răbdară şi se nevoiră, aşa amu şì carei vorŭ fi tremişŭ după aceia dela Dumnezeu şi vorŭ propoveduì cuvântulŭ lui, ponosluindu-i şi gonindu-i şi reale auzindŭ, multă plată luà-vorŭ întru împărăţiia ceriului, răbdândŭ şi chinuindŭ până la moarte şi nevoindu-se. Deci şì pre voi amu, fraţilorŭ, rogu-vă, răbdaţi toate scârbele pentru Dumnezeu şi pentru nădeajdea şi plata ceaia ce va să fie a veacilorŭ dulceaţă, că cu multe scârbe datori sântemŭ a întrà întru împărăţiia ceriului. Şi de vămŭ vrea aceasta să o dobândimŭ, strimta şi cu truda viaţă să iubimŭ. Şi să nu fugimŭ dentru năpăşti şi den nevoi şi de griji şi de scârbe, ce iubindŭ unulŭ pre alaltŭ, cumŭ Hristosŭ au zisŭ, şì
(532) toate învăţăturile lui şi zisa cu usârdie să săvârşimŭ, şi toa | te scârbele cealea iuţile şi cu durearea şi amărăciunile cu minte hrăboară să răbdămŭ, ca şì dumnezeescului ajutoriu cătră sineşŭ să-lŭ aducemŭ, şi în săboarăle apostolilorŭ şi a mucenicilorŭ şi alŭ preapodobnicilorŭ şi alŭ derepţilorŭ şi în sălaşurile a tuturorŭ sfinţilorŭ să ne veselimŭ, şi de a veacilorŭ bucurie să ne îndulcimŭ, în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că a lui e slava şi putearea, împreună cu tatălŭ şi cu sfântulŭ duhŭ, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ

20 *Tip.* аȣ аȣзи́съ **27** *Tip.* ѫдȣлчимъ.

Luna Noemvrie, unu. Învăţătură întru pomenirea sfinţilor Cozma şi Damian, neluătorii de argint, şi a tuturor doisprezece apostoli.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 34.

(Mateiu X, 1). *În vreamea aceaia chemă Isusŭ doisprăzeace ucenici ai săi, de deade lorŭ puteare spre duhurele necurate, ca să le gonească eale şi să vindece toate neputinţele şi toate boalele. (2) A doisprăzeace apostoli numele lă sântŭ aceastea: întâi, Simonŭ, ce se zice Pătru, şi Andrei, fratele lui, şi Iacovŭ a lu Zevedeiu, şi Ioannŭ, fratele lui, (3) Filippŭ şi Vartholomei, Thoma, şi Mathei, vameşulŭ, Iacovŭ a lu Alfeu, şi Chelivei ce se zice Thadei, (4) Simonŭ Cananitŭ şi Iuda din Scariotŭ, cela ce-şŭ vândù elŭ. (5) Acei doisprăzeace tremease Isusŭ, zise lorŭ şi grăì: „Încalea limbilorŭ să nu meargeţi, şi în cetatea samareaninească să nu întraţi, (6) ce păsaţi mai vârtosŭ cătră oile perite în casele Izraililorŭ. (7) Îmblândŭ, propoveduiţi grăindŭ că apropie-se împărăţiia ceriului. (8) Bolnavii vindecaţi, mişăliţii curăţiţi, dracii goniţi. În cinste luat-aţi, în cinste daţi!“*

1-4 *Titlul slavon:* Мс҃ца ноеврїе, а҃. Поѹченїе. на памєтъ ст҃ѹю безсребрьникѹ козми и дамїана. и а҃плѡмь обѣщемь, в҃і-ти, Єѵ҃лїе, ѿ мадеа, глава. л҃д. **11** *Tip.* ıаковь **17** *Tip.* пропѡведѹщи грьндь.

Variante: *Evanghehia aceasta lipseşte în B* **5** chemă Isusŭ] *AC* şi chemă **5-6** doisprăzeace] *T* cei doisprăzeace **6** ucenici ai săi] *AC* învăţători ai lui | *AC lipseşte* de | puteare] *AC* despusŭ | duhurele] *AC* duhure *T* duhurile **7** *T lipseşte* ca | eale] *AC* ei | vindece] *AC* vendece | neputinţele] *AC* lângorile *T* nevoile **8** *T lipseşte* toate **10** Ioannŭ] *AC* Ioanŭ | Filippŭ] *C* Filipŭ **11** Mathei] *A* Mathtei | a lu] *C* a lui *(probabil, greşală de transcriere)* **13** Scariotŭ] *AC* Scarionŭ | Acei] *T* Aceşti **14** zise] *T* porâncì | şi grăì] *T* grăindŭ | În] *T* Pre **14-15** limbi orŭ să nu meargeţi] *AC* păgânilorŭ nu meargeţi *T* limbilorŭ nu meargereţi **15** samareaninească să] *AC* Samaria *T* samareanească | întraţi] *AC* meargeţi *T* întrareţi **16** ce] *AC* şi | perite] *AC* ce-sŭ (C чесъ) perite *T* pierdute | în casele] *T* a caseei **16-17** Izraililorŭ] *AC* creştinilorŭ *T* lu Izrailŭ **17** Îmblândŭ] *T* Ducându-vă **17** propoveduiţi grăindŭ] *AC* mărturisiţi, grăiţi | «apropie-se] *T* se apropie **18** mişăliţii] *T* stricaţii **19** În cinste luat-aţi] *T* În cinste-aţi luatŭ | daţi] *T* să daţi.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 57. |

(533) *În vreamea aceaia chemă Isusŭ cei doisprăzeace ucenici ai săi, de deade lorŭ puteare spre duhurile necurate, să le gonească eale și să vindece toate nevoile și boalele.*

(Tâlcŭ) Bunulŭ amu păstoriu iaste celŭ ce se milostiveaște de ale lui oi, și cugetă și se grijaște d'insele, și-i pare rău de boala oilorŭ. Ce mai vârtosŭ aceasta făcù mântuitoriulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, celŭ ce pentru milosârdia milostei ce se întrupì a întoarce pre noi rătăciții și a vindecà frânții și a dereptà întru lume viața tuturora. Că de eașŭ amu iaste șì a luișŭ aceasta: a se milostivì de a sașŭ zidire. Dereptŭ aceaia șì chemă ucenicii săi, făcù vraci pre ei sufletelorŭ și trupurilorŭ, și puteare deade lorŭ și tărie a gonì dracii, și boalele oamenilorŭ a vindecà cu numele lui, și toată betejala și boala să vindece (că boala amu iaste în multă vreame chinuirea, iară betejala în puținea vreame e turbureală trupului), cumŭ șì însușŭ Hristosŭ cu lucrulŭ și cu cuvântulŭ vindecà carei mergeà cătr'însulŭ. Aorea amu vindecà trupulŭ cu ciudesele, iară aorea sufletulŭ cu învățătura, e aorea den ale cuvintelorŭ graiuri veniià la ciudesă, de încredințà ciudesele ce erà cu cuvântulŭ. Că aduceà amu, zice, lui toți carii le erà rău, cu de toate boalele și cu munci ținuți, și ceia ce se luniià și răslăbiții, și vindecà pre ei. Iară aorea iarășŭ dela ciudese la învățătură veniià, de'ncredințà cuvintele cu ciudesa. Iară după facerea ciudeselorŭ și după vindecarea trupurilorŭ, elŭ vindecà șì sufletele cu învățătura. Că unii amu veniià dereptŭ ciudesele, iară alții pentru învățătura. Așa amu șì ucenicii săi cu znameniile dumnezeești
(534) îmbogățì-i, și tremise pre ei în toată lumea, | ca cu ciudesele să minuneaze spre învățătură, ca șì gata să aibă ascultători.

(Evanghelie) *Acești doisprăzeace tremease Isusŭ, poruncì lorŭ grăindŭ: «Pre calea limbilorŭ nu meargereți, și în cetatea samareanească nu întrareți, ce păsați mai vârtosŭ cătră oile pierdute a caseei lu Izrailŭ. Ducându-vă, propoveduiți grăindŭ că se apropie împărățiia ceriului».*

(Tâlcŭ) Aceștea carii erà păscari proști și mitarnici i tre-

---

2 Сλѡко, нз. **25-26** *Tip.* коуvвнтеле **35** *Tip.* грънідь.

mease Domnulŭ, să propoveduiască cuvântulŭ lui şi să vindece sufletele şi trupurele oamenilorŭ. Întâi amu întru Iudei tremise pre ei, că erà fiindŭ învăţaţi cinstei ceaia buna şi den leage şi de proroci, ca să n'aibă a grăì că «către păgâni tremeşŭ fură, şi dereptŭ aceaia n'amŭ crezutŭ lorŭ». Derep'ce că către Iudei erà făgăduita şi dentr'înşii Hristosŭ fu pre trupŭ şi încă nu se erà lepădaţi de învăţătura lu Dumnezeu, dereptŭ aceaia către aceia se şì cădeà mainte propoveduită să fie evangheliia. Deci lăsă lorŭ toată părearea Domnulŭ şi către aceia tremease ucenicii. Iară cândŭ lepădară cuvântulŭ şi-lŭ urîră, şi-lŭ goniră dela sineşŭ, atunce auziră: «Iată amu că noi ne întoarcemŭ întru limbi». Că nu fu până în sfârşitŭ să leapede Domnulŭ carei vrea să crează den limbi, nici Samareanii nu gonì, şi să-i lase celŭ ce vrea toţi oamenii spăsiţi să fie şi spre ştiinţa adeverită să vie. Că iată cumŭ grăiià către ucenici: «Fiţi-mi mărturie întru Ierusalimŭ şi în toţi Iudeii şi Samareninii, şi până în sfârşitulŭ pământului». Ce derep'ce se cădeà către oile pierdute caseei lu Izrailŭ a mearge mainte, către aceia-i şì tremease, cumŭ şì către Hananeia zise Domnulŭ: «Nu fuiu tremesŭ, fără către oile pierdute caseei lu Izrailŭ». Pre aceştea învăţà Domnulŭ să caute. Şi şì cu a | lu Ezecheilŭ prorocului grăiià: «Adecă, eu (535)
spre păstori, şi voiu căutà oile meale den mânile lorŭ, că nu căutară păstorii de oile meale, ce se păscură pre eişŭ, iară oile meale nu păscură». Şì cu a Ieremiei prorocŭ grăiià: «O păstorilorŭ, că pierdutŭ şi răsipitŭ oile turmeei meale! Dereptŭ aceaia, adecă, eu izbândì-mŭ-voiu pre voi de hitleniile deregătoriilorŭ voastre». Că ca neşte oi afară den grădişŭ lăsate, de reale ce erà prinşi arhiereii, periră Iudeii, că nu păziră leagea ce erà dată lorŭ.

Şi îmblândŭ ucenicii, zisease lorŭ să propoveduiască împărăţiia ceriului. Iară împărăţiia ceriului iaste ce e pentru credinţa dulceaţă, şi cei ce cu duhulŭ întru ai fiiului face-i, ai ceriului cetăţeani, şi carii păzescŭ învăţătura lu Dumnezeu. Împărăţiia ceriului iaste a evangheliei propoveadanie, şi în leagea lu Hristosŭ ce e viaţă bună şi lăcuită cu ogoadă împărăţiei ceriului, nici vremiei apropie, nici loculŭ, ce în sfă-

34 *Tip.* лꙋ | дꙋмнезеꙋ.

tuirea sufletului lăcuiaşte. Nici amu întru vedeare vine, ce în lăuntru de noi iaste împărăţiia ceriului, numai de vămnŭ vrea, că ceia ce în viaţa aceasta îngereaşte viemŭ şi lăcuimnŭ, ai ceriului sântŭ şi împăraţiia ceriului întru ei au. Împărăţiia ceriului iaste a se face voia lu Dumnezeu pre pământŭ ca şì la ceriu, şi a vieţuì noi cu bună ogoadă, şi pre a evangheliei a îmblà. Că den ale evangheliei, viaţă, şi cea împărăţie a ceriului ce va să fie, vine. Împărăţiia ceriului grăiaşte-se venirea lŭ Hristosŭ, şi ce e a duhului sfântŭ cuminecare, şi ce-au dăruitŭ noao la ceriuri. Împărăţiia ceriului iaste viaţa fără de păcate şi spăsitoarea, şi ce e den smereniia mândriei înălţare, şi fericitura fără de păcate. Că fără de aceastea, (536) împărăţiia, ceaia ce va să fie împărăţie, cea acea ferici|tă şi în vecie, nu va fi dată noao.

(Evanghelie) «*Bolnavii vindecaţi, stricaţii curăţiţi, dracii goniţi. În cinste-aţi luatŭ, în cinste să daţi!*»

(Tâlcŭ) După aceaia amu nemică alta nu vrea învăţătoriulŭ ca smereniia şi nestrânsura avuţiei. Aceaste doao şì acicea Hristosŭ arată şi învaţă ucenicii grăindŭ: «În cinste-aţi luatŭ, în cinste să daţi! Şi nu vă înălţaţi mândrindu-vă, avândŭ acea bunătate şi dândŭ, ce să aveţi smerenie cu mândrie şi neiubitori de avuţie să fiţi, că în cinste aţi luatŭ darulŭ şi eu fară de preţŭ datu-v'amŭ atâta bunătate. Să nu luaţi nici voi plată, slujindŭ aceastea, şi nemica de ale vieţiei să nu căutaţi dentr'acealea. Nu strângereţi aurŭ», zice, «nici argintŭ, nici arămi la brânele voastre, nici bucate pre cale, nici doao veşminte, nici călţuni, nici toiagŭ, nici să ceareţi plată de acestŭ lucru. Că nemică voi nu v'aţi truditŭ, ce în cinste-aţi luatŭ darulŭ acesta de vindecare dela mine. Dereptŭ aceaia şi în cinste să daţi oamenilorŭ. Că ceia ce propoveduescŭ amu împărăţiia ceriului, ca neşte îngeri den ceriu deştinşi, aşa dători sântŭ să îmble iuşurei şi şì plecaţi şi de toate grijile vieţiei sloboziţi, şi spre una numai a căutà, spre ce le e dată lorŭ slujirea». Că împăraţiia ceriului cu nevoe iaste, şi nevoitorii răpescŭ ea. Că ceia ce-şŭ nevoescŭ sine a biruì nevoia firei şi chinulŭ necredinţeei, răbdândŭ toate ispitele şi năpăştile şi toate scâr-

bele și tescuiturile, și urîndŭ slava și bucatele și răpausulŭ, ca să dobândească împărățiia ceriului dereptŭ acealea, și nevoitori cheamă-se acei ce viețuescŭ așa. Și iară, așa a lăsà cineva tatălŭ și | muma, sau muiarea, sau feciorii, (537) sau frații, și toate negoațele lumiei, și de avuție a se lepădà, și viața-șŭ și sufletulu-șŭ a-lŭ părăsì, mare nevoe și trudă iaste! Că împărățiia ceriului iaste și fără de moarte și în veaci dulceață. Aceaia o răpescŭ nevoitorii, câți cu dragŭ pentru aceaia ce va să fie de ale lumiei aceștiia întorcu-se și le urăscŭ și năpăștile rabdă și scârbi și nevoi, ca împărățiia lu Dumnezeu să dobândească. Că cu multe scârbi datori sântemŭ a întrà în împărățiia ceriului, că nu iaste mâncarea și bearea împărățiia ceriului, ce dereptatea și postulŭ, și cuviința și sfințiia.

Ce mă rogŭ voao, fraților, cu dragostea Domnului nostru Isusŭ Hristosŭ, celŭ ce ș'aŭ datŭ sineșŭ pentru păcatele noastre, să înceapemŭ de grija sufletelorŭ noastre, și să pohtimŭ împărățiia ceriului, și să ne scârbimŭ de treacerea vremiei vieței noastre, și să ne nevoimŭ de ceale dulceți ce vorŭ să fie, să nu cu leanea și cu negrija să rămânemŭ, astăzile de pururea cu înșelăciune petrecându-le, iară demânețile de-aciia începăturile lucrurilorŭ iară părăsindu-le, ca să nu fimŭ ajunși de înșelătoriulŭ sufletelorŭ noastre cu lucruri negătite și de bucuriia amu ginerelui încuiați să fimŭ. Cu fără-timpŭ și fără-folosŭ plânge-ne-vămŭ carii vămŭ petreace cu reale vreamea vieției noastre! Că și să vămŭ suspinà atunce, nu va fi folosŭ de-a ne căirea. Că acmu e vreamea de-a priimirea bunătatea, acmu e zioa de spăsenie. Acestŭ veacu e de pocaanie, iară cela alaltŭ de plată; acesta e de lucrare, iară cela alaltŭ de prețŭ plătitoriu; acesta e de răbdare, iară cela alaltŭ de mângâiare, acmu iaste ajutătoriu Dumnezeu cărora se întorcŭ den calea ceaia reaoa, | iară atunce groaznicŭ și de-a nu se întoarce, ce de ale oa- (538) menilorŭ cuvinte și lucruri și cugete ispititoriu. Acmu amu răbdarea cea lungă a lu Dumnezeu priimimŭ, iară atunce judecătoriu dereptŭ avămŭ a-lŭ cunoaște. Că cândŭ vămŭ învie, unii amu muncile veacilorŭ, iară alții viața veacilorŭ priimì-vămŭ, cineșŭ după lucrulŭ său. Întru care vreamea

31 *Tip.* ѫжоутътѡрю 33 *Tip.* коувинте.

apropiià-ne-vămŭ ascultăriei lu Hristosŭ, chemândŭ pre noi întru a ceriului împărăție? Până cândŭ amu nu ne vămŭ trezvì, până cândŭ nu ne vămŭ întoarce den cea rea învățătură a vieției noastre spre dereptarea evangheliei? Cumŭ avămŭ a vedeà cu ochii zioa Domnului acea înfricoșată și luminată, ce întru ea carei vorŭ fi de a dereapta Domnului, pentru lucrurile cealea bunele apropiià-se-vorŭ, împărățiia ceriului priimindŭ, iară ceia ce vorŭ fi de-a stânga, pentru căce nu vorŭ aveà lucrure bune, lepădați fi-vorŭ în adânculŭ focului, și întunearecul veciei coperì-i-va, și scrâșnitului dinților topì-i-va, și în neadurmiții viermi fi-vorŭ și în legăturile nedezlegate, și în toate iuțimele și în muncile cealea amărìtele?

Ce mă rogŭ, fraților, să ne trezvimŭ și să ne preveghemŭ și sufletele să ne curățimŭ de ale pohtelorŭ reale, ca să priimimŭ pre Dumnezeu sălășuindu-se întru sufletele noastre. Că unde iaste curățiia, acolea iaste Dumnezeu, și într'acela amu iaste fericita viață și lu Dumnezeu cu ogoadă și dobânditoare de împărățiia ceriului. Iară împărățiia ceriului de zicemŭ că o jăluimŭ, iară cu aceaste lucruri ce-amŭ zisŭ elu ne iaste puteare a o dobândì ea. Ce să nu ne grijimŭ de aceastea ale lumiei, ce toate trudele pentru învățătura Domnului să priimimŭ și să ne ținemŭ
(539) | foarte cu usârdie întru postire, ca nemică spre a trupului să nu ne întoarcemŭ, ce să ne ferimŭ de ale lumiei ce-sŭ deșarte și până la o vreame, și de toată pohta ce e cu necuviință și de toată râvnea peritoare. Și să nu căutămŭ spre peritoarele, ce spre cealea nevăzutele să căutămŭ, că nemică nu adusemŭ în această lume și iară nemică nu avămŭ nece a ducerea. Deci să ne trudimŭ în ceastă lume dereptŭ ceaia lume ce e fără de moarte. Să nu ne îngrășămŭ trupulŭ în ceastă lume trecătoare și de ceaia lume ce e nesfârșită să ne întoarcemŭ striinați, ce ca o nemică să ne pare noao a fi ceastă dulceață a aceștii lume, și slava deșartă să o părăsimŭ. Și spre lucrulŭ nostru, fieșŭ-care de noi ce-amŭ luatŭ a lucrà, să ne nevoimŭ cu nevoință și cu dereptate, și nemica răpștindŭ și neascultândŭ sau pizmindu-ne în cuvinte, ce plecându-ne întru toate pă-

---

3-4 *Tip.* ȧвїцїи.

rintelui duhovnicului şi mai-marelui nostru, ca dereptătoriului și învăţătoriului nostru de spăsenie și de duhovnicie. Că acesta va să dea răspunsŭ lu Dumnezeu de spăseniia sufletelorŭ noastre. «Plecaţi-vă şi vă cuceriţi», zice, «egumenilorŭ voştri, că aceia preveaghe dereptŭ sufletele voastre, că răspunsŭ vorŭ să dea». Deci cea de susŭ să căutămŭ, unde iaste Hristosŭ de şade de-a dereapta lu Dumnezeu, ca să-i fie cu destoinicie a zice și de noi: «Voi nu sânteţi den lumea aceasta, că a voastră viaţă la ceriu iaste». Și să stămŭ neosândiţi în zioa aceaia de plată şi a dereapteei judecateei lu Dumnezeu, la înfricoșata şi fără-de-răspunsŭ judecată a lui, şi să dobândimŭ împărăţiia ceriului, şi să priimimŭ fericita şi a veacilorŭ viaţă în Hristosŭ Isusŭ, adeveritulŭ Dumnezeulŭ nostru, că lui e slava şi cinstea, întru veacii de veacŭ, aminŭ. |

Aceeaşi lună, în treisprezece. Învăţătură întru pomenirea sfântului Ioan Gură-de-aur şi a tuturor ierarhilor. (540)

Evanghelie de la Ioan, zaceala 36.

(Ioan X, 9). *Zise Domnulŭ către ceia ce mearseră către elŭ, Iudeilorŭ: „Eu sântŭ ușe. Și în mine cine va întrà, mântui-se-va; și întrà-vorŭ şi eși-vorŭ, şi păşune aflà-vorŭ. (10) Furulŭ nu va veni, numai să fure și să ucigă și să piarză; eu venii, viiaţă să aveţi, și mai multŭ aveà-veţi. (11) Eu sântŭ păstoriŭ bunŭ. Păstoriulŭ bunŭ sufletulŭ lui pune-lŭ dereptŭ oile. (12) Iară năemniculŭ*

16-18 *Titlul slavon:* Мѣца то́гожде, къ ГІ. Поꙋ́ченїе на па́мѧть сто ӏѡа́нна златоꙋстаго, и стителем. ѿкрим єѵ ѿ ӏѡа́нна, глава лѕ (sic!)

Variante: *Evanghelia aceasta lipseşte în B.* **19-20** către ceia ce mearseră către elŭ, Iudeilorŭ] *T* ucenicilorŭ săi **20** Și în] *T* Pren **21** intrà-vorŭ și eși-vorŭ, și] *T* întrà-va și și va eși **22** aflà-vorŭ] *T* aflà-va | nu va veni] *T*1 amu nu vine **22-23** numai să fure și să ucigă] *T*1 fără să fure numai și să junghe *T*2 fără să fure și să tae **23** eu] *T*1 iară eu | viiaţă] *C* viaţa *T* ca viaţă | aveţi] *T* aibă **24** aveà-veţi] *T* să aibă | Eu] *T* Că eu **24-25** Păstoriulŭ bunŭ sufletulŭ lui pune-lŭ dereptŭ oile] *T* Că păstoriulŭ cela bunulŭ sufletulŭ său pune pentru oi.

ce nu e păstoriu, ce nu sântŭ oile lui, veade lupulŭ viindŭ, și lasă oile și fuge; și lupulŭ răpeaște eale și răspândeaște oile. (13) Iară năemniculŭ fuge, că năemnicŭ iaste și nu grijaște de oi. (14) Eu sântŭ păstoriu bunŭ, și știu-vă și știți-mă. (15) Cumu mă știe părintele, și eu știu părintele. Și sufletulŭ său pune-l-va dereptŭ oi. (16) Și alte oi amŭ, ce nu sântŭ den turma aceasta. Și acealea mi se cade să le aducŭ, și glasulŭ mieu auzi-vorŭ, și va fi o turmă și un păstoriu.

Sfârșit.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 58.

(Evanghelie) *Zise Domnulŭ ucenicilorŭ săi: «Eu sântŭ ușe. Pren mine cine va întrà, mântuì-se-va; și întrà-va și sì va eșì, pășune aflà-va».*

(Tâlcŭ) Ușe pre sineși se cheamă Domnulŭ, de-șŭ arată a sa puteare și domnie, derep'ce amu că destoinicii priimeaște-i, iară nedestoinicii incue-lă-se întrarea. Și toți carei credŭ întru elŭ, în lăuntru lăcuescŭ, întru sfințita curtea a lui. Și întru tărie îl-vorŭ, și nimea pre ei nu va împinge, ce și întrà-vorŭ, și eșì-vorŭ. Pren ușa aceasta iubeaște-i toți ogoditorii lui să-i fie, oare în trupŭ s'ară lăcui, oare afară de elŭ. Că ușe iaste Domnulŭ, că închide oile lui, și întru tărie pune pre eale și le păzeaște nevătămate de vrăjmașulŭ. și le lasă
(541) celorŭ ce credŭ și mergŭ după elŭ, și le dă lorŭ să pască oamenii moșteniei sale. Iară necredincioșii și ereticilorŭ, și Elinilorŭ și tuturorŭ vrăjmașilorŭ și dracilorŭ, încue-le întrarea. Că toți amu carii întră pren ușa aceasta să pască oile cuvântătoare, aceia au a învăță ce e spre spăsenie și spre folosŭ oamenilorŭ lu Dumnezeu, și spre pășune să-i

---

11 ко̂ . **12** сл́ко, ііи . *(sic!)* **14** *Tip.* ѧми.

Variante: **1** ce nu sântŭ] *T* și nu-i sântŭ **2** și lupulŭ] *T₂* Lupulŭ | răpeaște] *C* răsipeaște | *T₂ lipsește* eale **4-5** păstoriu bunŭ, și știu-vă și știți-mă] *T* păstoriulŭ cela bunulŭ, și cunoscŭ ale saleșŭ și-sŭ cunoscutŭ de ale mealeșŭ. Că **6** său pune-l-va] *T* mieu puiu | Și] *T* Și și **7** turma] *AC* curtea | Și] *T* Ce și **8** să le aducŭ] *T* a le aduce.

derepteaze şi cătră ograda ceriului. Că păşunea iaste învăţătura dumnezeiască şi leagea lu Hristosŭ, şi întru aceastea tărie avămŭ şi cea de pururea şi viaţa de veaci aflămŭ. Că cine-au întratŭ amu pren uşa aceasta a lu Hristosŭ, adusŭ fu lu Dumnezeu şi părintelui şi oaia lui spodobì-se-va a fi, şi spăsitŭ va fi. Şi nu numai spăsitŭ fi-va, ce ca şì ca un domnŭ multă fără-de-frică aveà-va, de va întrà şi va eşì, ca şì apostolii şi ucenicii lu Hristosŭ întrà şi eşiià înaintea împăraţilorŭ şi muncitorilorŭ, de îndrăzniià şi se bucurà ca neşte nebiruiţi. Şi păşune aflară (ce se zice, pişte multă), nu numai trupească, ce mai vârtosŭ şì sufletească, că cu adausŭ amu ia alŭ nostru omŭ (den nafară şi den lăuntru grăimŭ). Şi a întrà amu, grăiaşte-se acela ce face socotire în lăuntrulŭ omului (ce se zice, sufletului), şi iase iară, celŭ ce-şŭ omoraşte nodurile ceaste de pământŭ, şi lucrurile trupului pentru Hristosŭ cine le omoraşte. Că aceia amu nu numai acicea sântŭ întru tărie spre frică, ce şì întru veacii ce vorŭ să fie pişte multă şi îndulcire aflà-vorŭ, ca neşte păscuţi de Dumnezeu. Că «Domnulŭ paşte-mă», zice, «şi de nemică nu mă lasă. În locŭ de păşune aciia mă bagă, şi la apa de răpausŭ satură-mă. Şi sufletulŭ mieu întoarse, de mă derease spre cărare dreaptă dereptŭ numele său. De să aşŭ mearge pre mijlocŭ de umbra morţiei, | nu mă temŭ de rău, că tu (542)
cu mine eşti. Toiagulŭ tău şi fuştele tău, acealea mă mângâiară. Gătit-ai înaintea mea masă spre protivire celorŭ ce urăscŭ mine, uns-ai cu untŭ capulŭ mieu şi cu păharulŭ tău adăpaşi-mă ca nemestecatŭ. Şi mila ta goneaşte-mă în toate zile vieţiei meale, ca să vieţuescŭ în casa Domnului în zile lungi».

(Evanghelie) *Furulŭ amu nu vine, fără să fure numai şi să junghe şi să piarză; iară eu venii, ca viaţă să aibă, şi mai multŭ să aibă. Că eu sântŭ păstoriu bunŭ. Că păstoriulŭ cela bunulŭ sufletulŭ său pune pentru oi. Iară năemniculŭ ce nu e păstoriu şi nu-i sântŭ oile lui, veade lupulŭ viindŭ, şi lasă oile şi fuge; şi lupulŭ răpeaşte eale şi răspândeaşte oile. Iară năemniculŭ fuge, că năemnicŭ iaste şi nu grijaşte de oi.*

(Tâlcŭ) Cine nu va mearge pren uşa lu Hristosŭ Dumnezeu, spre socotirea oamenilorŭ lui, nici va ţineà învăţătura lui,

nici dup'însulŭ mearge şi să vieţuiască, ce întră pre aiurea, ca cândŭ ară sărì uşa, şi să tae altă întrare, furŭ iaste şi tâlhariu. Furulŭ amu în ceaia ce nu iaste a lui face cumŭ va, iară tâlhariulŭ ca un muncitoriu e şi pierzătoriu şi stricătoriu. Şi nu vine elŭ pentru mântuirea oilorŭ, ce să ucigă şi să fure şi să piarză. Că cei ce rătăciră şi se furară mainte de venirea lu Hristosŭ, den mincinoşi proroci şi de mincinoşi învăţători, periră. După aceaia şi cei ce fură după aceia den eretici şi de mincinoşi Hristoşŭ prilăstiţi, de fură muncitori şi de-leage-călcători, junghează-se şi periră. Unii încă foarte curândŭ, iară alţii până în sfârşitŭ lăcuiră cu necuraţii şi
(543) cu | necredincioşii oameni şi cu prilăstiţii ce-i blăznise ei. Că cu a tinereaţelorŭ mândrie şi cu turbureala şi voroava vrea să-i tocmească ei şi pohteei loruşŭ. Ce nu numai că nici un folosŭ nu avură fără-de-legiuindŭ şi obidindŭ, ce şi piiardere sufleteloru-şŭ aflatu-ş-au, stricândŭ şi stricându-şŭ şi învăţăturile omeneşti şi leagea striină purtândŭ, iară învăţătura şi leagea Domnului călcândŭ şi sfeatulŭ şi învăţătura den dumnezeiasca leagea şi pravilă urîndŭ. Dereptŭ aceaia şi întru piiarderea propastei căzură şi în alŭ veacilorŭ chinŭ, şi muncilorŭ osândiţi fură cu toţi cine-i priimise şi-i ascultase pre ei. Că de caşŭ iaste împreunarea firei furului şi a tâlhariului şi a muncitoriului şi a călcătoriului, cei ce sarŭ prespre gardŭ şi toate năpăştile facŭ, pentru realele loruşŭ, celorŭ ce mergŭ după ei. Furŭ amu iaste mincinosulŭ diavolulŭ, că elŭ fură cu înşelăciune omulŭ den rai, fiindŭ lucrulŭ şi întrebarea lu Dumnezeu. Deci aşa e şi cine spre a striinului bunătate cu rău pohteaşte, nu ca să o păzească, ce să o fure, şi să ucigă şi să piarză. Iară mântuitoriulŭ şi Dumnezeulŭ nostru nu numai viaţa, ce şi mai multŭ dă. Aceasta amu iaste tocmeala, de ce e spre pământŭ venirea lui întâi, şi marea cinstită a firei săvârşire. Că deade firea întâiului ziditŭ a lu Adamŭ oamenilorŭ Domnulŭ, şi încă le şi mai dăruì moşteniia ceriului duhulŭ sfântŭ (că cu adausŭ sântŭ darurile lui, că priimescŭ sufletele bucurie), şi în locŭ de ceaia ce-au avutŭ Adamŭ mainte de călcare, şi Hristosŭ ginerele a aveà lăcuindŭ

---

1 *Tip.* лоўнжнесѹлѹ.

întru ei. Că acesta amu iaste adeveritŭ și păstoriulŭ bunŭ, Hristosŭ Dumnezeulŭ nostru, și toată păstoriia arată spre ceia credincioșii și cărora mergŭ | după elŭ. Și sufletulŭ (544) său pune-șŭ pentru oi, că nu iaste năemnicŭ, ce stăpânŭ, și ale sale i sântŭ oile, și ca de ale saleșŭ socotează și se grijaște d'însele. Acesta amu iaste păstoriulŭ cela bunulŭ, cela ce dereptŭ spăseniia oilorŭ chinuiaște-se, cumŭ însușŭ Hristosŭ feace dereptŭ a oamenilorŭ spăsenie, și-șŭ puse sufletulŭ său. Iară năemnicilorŭ năravure le iaste de-sŭ fricoși și lenivoși, și a nu grijì de oi și nemică spre folosulŭ lorŭ a face, ce ca neşte ale unorŭ striini au pre eale, dereptŭ căce că nu sântŭ oile ale lui. Că câți amu pre urma vreunora pare-le-se deregătoriia învățăturiei oamenilorŭ a aveà, și iară nu grijescŭ, ce părăsescŭ și uită acea slujbă a lorŭ, furi amu și tâlhari să nu potŭ fi, însă ca stăpânii nu-șŭ pascŭ ei, ce ca năemnicii. Că năemniculŭ cândŭ veade lupulŭ viindŭ, de oi nu grijaște, ce de a lui mântuire grijaște-se; iară lupulŭ răpeaște oile și le răspândeaște. Dereptŭ aceaia și împutatu le va fi acelorŭ păstori de proroculŭ Iezecheilŭ, grăindu-le: «O păstorii Izraililorŭ, au doară pre eiși se pascŭ păstorii? Au nu oile-șŭ pascŭ păstorii?» Și pentru căce ceale rătăcite nu întoarsetŭ și ceale pierdute nu le căutatŭ, și struncinatele nu le legatŭ și beteagele nu le vindecatŭ, ce pre voiși vă păscutŭ, nu oile, și totŭ lucrulŭ păstorescŭ părăsitu-lŭ, ce spre simbrie numai ce căutatŭ și nu căutatŭ folosulŭ oamenilorŭ, ce căutatŭ ce e dela oameni dobândă spurcată, dereptŭ aceaia așa grăiaște Domnulŭ: «Adecă, eu-sŭ spre păstori, și voiŭ căutà oile meale den mânile lorŭ, că nu căutară păstorii oile meale, ce se păscură pre eișŭ, iară oile meale nu păscură». Și și Ieremiia iară grăiaște așa: «O vai de voi, păstorilorŭ, carii pierdeți și răsipiți oile turmei meale! Dereptŭ | aceaia, adecă, eu izbândì-mŭ-voiu spre voi (545) dereptŭ hitleniia lucrurilorŭ voastre!»

(Evanghelie) *Lupulŭ răpeaște și răspândeaște oile.*

(Tâlcŭ) Lupulŭ, pierzătoriu și omŭ slăvitoriu-rău și diavolulŭ, încă și leu cheamă-se și șarpe și scorpie și aspidă și vasiliscă, și multe nume are încă împrotiva răului năravului

8 *Tip.* дерептъ ѡ҆мєнилѡ 18 *Tip.* ръпѣща 21 *Tip.* ȧнꙋ.

și hitleniei Lui. Că acesta întru toate slavele răsipì și strică ruda omenească, că răpeaște amu ca un leu oile. Și se grăiaște diavolŭ, cândŭ cu hitlenie de mâncare bucate lui face-șŭ și iară răsipeaște, cândŭ cu hitleane cugete turbură-se sufletulŭ. Și furŭ cheamă-se și diavolulŭ, cândŭ cu hitleanele cugete fură și ucide tocmeala cugetelorŭ și piiarde cu lucrurile-șŭ. Că pune înainte fieșŭcărui de voi cugete spre pohtele necuvioase, aceaia iaste furtișagulŭ. Că de se supune omulŭ cugetului celuia hitleanulŭ, omulŭ atunce ucisŭ va fi de hitleniia diavolului, iară cândŭ va lucrà lucrulŭ cela răulŭ, atunce elŭ piiare. Dereptŭ aceaia zice Hristosŭ:

(Evanghelie) *Furulŭ nu va venì, fără să fure și să tae și să piarză; eu venii, ca viață să aibă, și mai multŭ să aibă.*

(Tâlcŭ) Dă amu noao dumnezeiasca viață mântuitoriulŭ, că luminează ale noastre cugete cu bună-pomenire, de ne vine aminte, și sufletulŭ cu bune lucrure păzeaște-lŭ curatŭ și nespurcatŭ. Și și mai multŭ dă, ca și alții a puteà folosì cu darulŭ învățăturiei și cu sufleteștile lucruri; după aceaia și împărățiia ceriului dă noao, ca un iubitoriu și mai cu multă cinste despuitoriu și de oameni iubitoriu Domnulŭ. Că iaste păstoriu dulce și bunŭ, nu lupŭ și muncitoriu, nici iaste năemnicŭ. Că oae cheamă-se și mielŭ și junghcare și arhiereu, și încă mii și alte nume împrotiva|
(546) a multe tocmeale, în toate chipurile ale lui. Și adună pre noi cătră ograda ceaia de susŭ a ceriului cu meșterșugulŭ cuvintelorŭ păstorești și nespusa mândrie și cu înțelesulŭ său. Iară doi pierzători au pusŭ Domnulŭ: celŭ ce vine să fure și să ucigă și să piarză, și năemniculŭ celŭ ce veade lupulŭ viindŭ și lasă oile de fuge. Și cei dentâi amu tâlhari și furi și muncitori și eretici arată, ai doilea cei învățători ce nu grijescŭ să înveațe ce, ce le e dată lorŭ, cuvântătoarele oi, ei le lasă și pridădescŭ turma.

(Evanghelie) *Eu sântŭ păstoriulŭ cela bunulŭ, și cunoscŭ ale saleșŭ și-sŭ cunoscutŭ de ale mealeșŭ. Că cumu mă știe părintele, și eu știu părintele. Și sufletulŭ mieu puiu dereptŭ oi.*

---

13 Evanghelie *tipărit înainte de* cu venii *din rândul 14* 28 *Tip.* пїрзѫтори.

Și și alte oi amŭ, ce nu sântŭ den turma aceasta. Ce și acealea mi se cade a le aduce, și glasulŭ mieu auzì-vorŭ, și va fi o turmă și un păstoriu.

(Tâlcŭ) De elușŭ iaste semnulŭ adeveritului păstori, și de elușŭ iaste alŭ năemnicului. Că năemniculŭ tâmplă-i-se de nu cunoaște oile, căce că nu de pururea cercetează eale. Iară de-ară fi de pururea cercetatŭ eale, fi-se-vrea învățatŭ, de le-ară fi cunoscutŭ eale. Iară păstoriulŭ așa ce e Domnulŭ, cunoaște oile sale ca un grijitoriu de eale, și iară va fi cunoscutŭ de eale, căce că cercetare priimescŭ de elŭ. Și de prinsemŭ a cunoaște elŭ grijitoriu și despuitoriu și mângâitoriu și Domnŭ, însă mai nainte cunoscù elŭ pre noi, după aceaia și noi cunoscumŭ pre elŭ. Aimintrea nu iaste puteare a cunoaște pre Dumnezeu, de nu vămŭ fi cunoscuți lu Dumnezeu, derep'ce că elŭ mai nainte se împreună noao cu trupulŭ de fu omŭ, după aceaia ne împreunămŭ noi lui, de-amŭ priimitŭ darŭ de dumnezeie. Vru să arate Domnulŭ că apostolii și ucenicii lui desto|inici sântŭ a se cunoaște lui, (547) și oi sântŭ adeverite mergândŭ după elŭ. Că «cunoscui», zice, «ale saleșŭ, și cunoscutŭ sântŭ de ale mealeșŭ», după cuvinte ce le-au grăitŭ, că cunoaște Domnulŭ carei sântŭ ai lui și nu împinge oamenii săi ceia ce-i preaștie. Iară ca să nu aibă a le se păreà că ca un omŭ așa științ, pentru aceaia grăiià așa: «Că mă știe părintele și eu știu pre părintele. Așa-lŭ știu pre elŭ de bine, ca și elŭ pre mine, pentru a firei nepremenire și pentru căce sântemŭ unulŭ întru o fire». De pururea încă grăiià că «sufletulŭ său pune-lŭ-voiu dereptŭ oi», de arată că de voe la muncă vine. Aceasta amu arată grăindŭ: «Pune-voiu sufletulŭ mieu. Că nu va răpì niminea sufletulŭ mieu, ce eu însumi pune-lŭ-voiu acesta dereptŭ pentru milosârdia ceaia nenumărată». Iară de ce grăiaște că «voiu să moriu dereptŭ toți», câtă milostiviia arată și socotire și liubovŭ! Iară cu punerea amu sufletului său pentru oi întărea ște și cuvântulŭ ce-au grăitŭ, că «eu venii ca viață să aibă, și mai multŭ aveà-vorŭ». Încă zise Domnulŭ că «și alte oi amŭ». Aceasta de limbi grăiaște, că nu erà den

7 *Tip.* фи́сѣкрѣ | кѣцать   12 *Tip.* маи наинанте   29 *Tip.* грѣи́дь   31 *Tip.* неноу́мѫрать.

curtea aceasta a legiei limbile, nici legiei tâmplară-se. Și iară săborului iudeescŭ erà curte mai de nainte, iară după greșală ce greșiră cătră Hristosŭ, fu curtea lorŭ pustie. Dereptŭ aceaia zise Domnulŭ că «și alte oi amŭ, ce nu sântŭ den turma aceasta». De cei dentru limbi mai de nainte de învățare spre spăsenie grăit-au, iară curtea sa o arată săborulŭ jidovescŭ. Iară de ce zise că «și aceia mi se cade să aducŭ», arată amu pre ei oameni răsipiți fiindŭ și păstori neavândŭ. Și de ce vrea să fie împreunarea lorŭ, încă strigă, că zise amu că «va fi o turmă și un păstoriu»,
(548) cumŭ și fu. Că ace|sta amu vrea ca Dumnezeu spre înțeleagerea lu Dumnezeu să aducă și Iudeii și Ellinii, ca amândoi să-i zidească întru sineșŭ, întru unulŭ omulŭ cela noulŭ. Și așa fu o turmă și un păstoriu. Că în Hristosŭ Isusŭ nu sântŭ Ellini, nici Jidovi, nici Varvari, nici Schiteani, nici vreo împărțire, că o scriptură e tuturora, și un semnŭ dulceției și un păstoriu, cuvântulŭ lu Dumnezeu și Dumnezeu. Ca să se rușineaze ereticii, ceia ce leagea de demultŭ lepădară, să auză amu că o turmă e și un păstoriu, și acesta amu iaste Dumnezeu și legiei noao și vechiei, și un Domnŭ, și o credință, și o botejune! Au doară amu cesta are Dumnezeu mai mare, iară cesta alaltŭ mai micŭ? Au doară cesta cu credința dereptă-se, iară cestalaltŭ cu lucrulŭ? Au doară amu cesta cu botejunea slobozì-se, iară cesta alaltŭ nu? Un Dumnezeu acesta și părinte tuturora, celŭ ce așa binevrù! Și vru toți noi unulŭ să fimŭ, cu dragostea ce e cătr'însulŭ și cu credința și cu chemarea ce e unulŭ cu alaltŭ adunăriei și împreunăriei și paceei, unulŭ Domnŭ Isusŭ Hristosŭ, celŭ ce spodobì pre noi o turmă a fi, păscută de acela însușŭ adeveritulŭ Dumnezeu și spăsitoriului nostru, ce iaste capŭ tuturora și ușe și păstoriu și despuitoriu și Domnŭ. Și acesta Hristosŭ ce deade noao ale lui oi a fi și ai dumnezeeștiei ograde a lui, și dereptă pre noi pentru credința ce e cătră elŭ și împăcă noi lu Dumnezeu și părintelui. Și păcătoși fiindŭ noi, slobozì-ne și ne miluì; și departe fiindŭ noi, nu ne împinse, ce ne priimì de ne aduse cătră sfințita curtea a lui și darulŭ acesta și spăseniia și dereptatea. Cu câtŭ
(549) mai vârtosŭ pre carii se apropie | și se spăsescŭ păzeaște-i și-i întăreaște, să stea tare întru pășunea dumnezeeștiei a

lui învăţătură şi ziseei, şi pre uşa lui a intrà şi a eşì, şi neclătită a aveà întăreaşte ajutoriulŭ său şi dulceaţa! Însă numai de vămŭ arătà cu ogoadă să fie lui viaţa noastră şi cu cinste lăcuirea, aşa vămŭ puteà a ne chemà oile adeveritului păstoriu, lu Hristosŭ, fraţilorŭ, şi de acela păscuţi a fi şi glasulŭ lui a auzì. Şi blagoslovenia şi dulcile ale lui daruri lăcuì-vorŭ întru noi nici dinioară schimbate, şi nu numai acea bunătate ce-amŭ luatŭ tare avămŭ a o ţineà, ce şì alte încă mai multe avămŭ a priimì.

Şi să ne lăudămŭ mai vàrtosŭ de nădeajdea celuia ce ne dă cea bunătate ce va să fie, cumŭ va fi şi dată fără de prepusŭ şi fără de răspunsŭ întru slavă lu Dumnezeu a fi.

Dereptŭ aceaia tu, despuitoriule Hristoase, Dumnezeulŭ nostru, fiiulŭ lu Dumnezeu, şi cuvàntŭ şi mielŭ, preacuratŭ arhiereu, nevinovatulŭ juncŭ, ce dereptŭ preaînmulţimea dulceţiei arhiereu noao a fi vruseşŭ, cela ce cu de toate càntările înfràmseţaşŭ sfânta a ta beseareca, ceaia ce cu alŭ tău curatŭ sânge scumpăratu-ai, dăruiaşte noao de pururea sfântulŭ tău patriarhŭ, şi păstoriulŭ şi învăţătoriulŭ nostru.

Cu pamete sufletească să prăznuimŭ, şi cu cinste a pomenì elŭ şi toţi sfinţii patriarşi şi învăţătorii noştri, carii dereptŭ dereptară cuvântulŭ adevărului tău şi luminară noi, că pre ei ai năstăvitŭ spre adăpostulŭ vreriei sale şi i-ai proslăvitŭ cu destoiniciia, derep'ce că şi aceia proslăvirà pre tine. Deci spodobeaşte şi noi pentru ruga lorŭ, mai vàrtosŭ şi pentru cesta ce e astăzi | luminătoriulŭ şi învăţătoriulŭ nostru, nevinovaţi şi (550) nevătămaţi să îmblămŭ, ca cu frică cu aceia să-ţi slujimŭ, şi să dobândimŭ şi noi împreună cu nuşii ce e de la tine dulceaţă şi de oameni iubire. Şi cu multă a ta milosârdie şi miluire sălăşuiaşte-te întru noi, rugămu-ne, şi intră şi îmblă, dulcele nostru Doamne! Şi lumea sa împacă, besearecile tale întăreaşte, şi bunului credinciosŭ Domnului nostru, robului tău cela credinciosulŭ, puteare cu biruire spre vrăjmaşi dăruiaşti-i, şi ceia ce se strângŭ narodŭ întru besearecа sfânta a ta, spre proslăvirea ta şi te càntă şi se trudescŭ, blago-

---

13 *Înainte de* Dereptŭ aceaia, *tipărit* мл̃ (=molitvă)   20 *Înainte de* Cu pamete, *tipărit* имⷬ (= имѧ рек = numind numele).

sloveaşte-i, pentru ruga preablagoslovitei și preacuratei a ta maică, ca în tine, împărate și Dumnezeulŭ nostru, veselindu-ne să te proslăvimŭ, de toate bunătățile dătătoriu noao fiindŭ, cu fără de începutulŭ părintele tău și viață-făcătoriu duhulŭ, acmu și pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ!

Luna Noemvrie, în douăzeci şi unu. La Intrarea în biserică şi la toate praznicele Maicii Domnului.

Evanghelie de la Luca, zaceala 4.

(Luca I, 39). *În zilele acealea sculă-se Mariia, mearse în susŭ tare, în cetatea Iudei. (40) Și întră în casa Zahariei, și sărută Elisavtha. (41) Și fu, deca auzi Elisavtha sărutătura Mariei, jucă tânărulŭ în mațele ei, și se împlù de duhulŭ sfântŭ Elisavtha. (42) Şi strigă cu glasŭ mare şi zise: „Blagoslovită tu întru mueri, și blagoslovitŭ plodulŭ mațelorŭ tale! (43) Şi de unde mie aceasta, de vine muma Domnului mieu cătră mine? (44) Adecă amu, ca fu glasŭ sărutătura ta în urechile meale, jucă-se tânărulŭ, bucură-se în mațele meale". (45) Și fericata crezù, că fu sfârşitulŭ grăitele ei dela Domnulŭ. (46) Şi zise Mariia: „Mărit-au sufletulŭ mieu*
(551) *Domnulŭ, (47) şi se bucură sufletulŭ mieu de Du|mnezeu,*

6-8 *Titlul slavon:* Мсца. ноєврїє, къ Ка. на стоє къвєденїа и на вьсѣ праздникы бци. Еѵаїє, ѿ лоукы. глава, д. **15** *Tip.* таре.

Variante: *În B lipsește evanghelia aceasta.* **9** În zilele acealea] *T* în vreamea aceaia **9-10** mearse în susŭ tare] *T* Duse-se în cea de susŭ cu stajă **11** sărută Elisavtha] *AC* sărută Elisaftha *T* sărută pre Elisavtha **11-12** auzi Elisavtha] *A* auzi Elisaftha *C* auzi Elisafeta **12** tânărulŭ] *C* tânăriulŭ **12-13** și se împlù de] *T* Împlù-se cu **13** Elisavtha] *AC* Elisaftha | *T lipsește* Și **14** Blagoslovită] *T* Blagoslovită ești **17-18** Adecă amu, ca fu glasŭ sărutătura ta în urechile meale] *T* Acestŭ amu glasŭ alŭ sărutăturiei tale deaca fu la ureachea mea **18** jucă-se] *AC* joacă | tânărulŭ] *C* tânăriului *T* feciorulŭ | bucură-se în] *T* cu veselie întru **19** fericata] *A* ferecata *T* fericita | că fu sfârșitulŭ grăitele] *T* Că vorŭ fi săvârșile de ce se grăise **21** sufletulŭ] *T* duhulŭ.

mântuitoriulŭ mieu, (48) c'au căutatŭ la plecații robii lui. Iată amu, de acmu fericează-mă toate rudele, (49) că făcură mie mărie putearnicii, și sfântŭ numele lui (50). Și mila lui den rudă în rudă pre ceia ce se temŭ de elŭ. (51) Făcù țiitură brațelorŭ lui, împărțì mărețilorŭ cugetele inima lorŭ. (52) Pogorîși silnicii despre scaunŭ, și înălțași plecații. (53) Flămânzii împluși de dulceață, și îmbogățiții lăsași deșerți. (54) Luară Izrailii feciorii lorŭ, pomeniră de milă, (55) cum ai grăitŭ cătră părintele nostru, lu Avraamŭ, și sămânța lui până în veaci". (56) Fu Mariia cu ea ca trei luni, și se întoarse în casa ei.

Sfârșit.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 59.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia sculă-se Mariia, duse-se în cea de susŭ cu stajă, în cetatea Iudei. Și întră în casa Zahariei, și sărută pre Elisavtha.*

(Tâlcŭ) Bucurie de bună-vestire priimiià de pururea fata, și știù dela îngerŭ că Elisavtha muiarea Zahariei început-au în pântece. Curse întru codru, că erà o cetate iudeiască ce întru ea lăcuiià Zahariia, împreună amu bucurându-se de dulceața vară-sa, împreună amu șì ca o înțeleaptă vrea să se sfătuiască de toate, de va fi cu adevărŭ de ce zise ei îngerulŭ ce i se arătă. Că încă se sfiiià cu cugetulŭ pentru preaslăvita ciudesă, temându-se să nu cumva să se prilă-

---

2 *Tip.* тоаде **12** кóнецк. **14** слóво, нд. **20** *Tip.* ѿчета | ıо̂удеаскж **22** *Tip.* ѿцелѣнтж.

Variante: 1-2 C'au căutatŭ la plecații robii lui. Iată amu] *T* Că căută spre smereniia roabei sale. Și iată **2** fericează-mă] *T* fericìmă-vorŭ **3** făcură] *T* făcù | putearnicii] *T* putearniculŭ **4** den rudă în] *T* în rudă și | pre] *T* spre **5** țiitură brațelorŭ lui, împărțì mărețilorŭ] *T* ținearе brațului său, răsipì trufașilorŭ **6** inima] *T* inimiei | Pogorîși silnicii despre] *T* Surpă putearnicii den **7** înălțași plecații] *T* înălță smeriții **7-8** împluși de dulceață, și îmbogățiții lăsași] *T* împlù de bunătate, iară bogații lăsă **8-9** Luară Izrailii feciorii lorŭ, pomeniră de milă] *T* Luò Izrailŭ feciorulŭ săŭ a pomenì de miloste **9** ai] *T* au **10** sămânța lui pănă în veaci] *T* semințeei lui **11** cu ea] *T* cu nusa | ca] *ACT* ca la | ei] *T* sa.

stească. Dereptŭ aceaia, nu căce că nu credeà, ce vrea și mai bine să înțeleagă de preaslăvita răspundere și de sărutarea îngerului, duse-se suptŭ podgorie, de dumnezeescului duhŭ îndemnată, ca mai multă știință să priimească și tărie de ce erà grăitŭ ei. Întră în casa Zaharici și apucă înainte cu sărutarea pre Elisavtha, cinste dândŭ ei ca unii mai bătrâne și ca și cându o aveà în locŭ de mumă. |
(552) Și sărutarea deaca fu, elŭ jucă Ioannŭ în pântecele mumâni-sa, că cunoscù prea cu alesŭ alŭ săŭ Dumnezeu și Domnŭ, și se închină și propoveduì pre elŭ cu jucarea. Că cela ce erà în pântecele feateei coconulŭ, cu prorocie dăruì aciișŭ pre Ioannŭ, că-i deade arătarea taineei, acesta Dumnezeu den vecie. Și mai aleasă dăruire dăruì lui, mai vârtosŭ de alalți proroci, că alalți proroci după ce năștea prorociià, iară Ioannŭ preaditece încă în pântecele mumâni-sa fiindŭ prorocescului darŭ spodobì-se și pre Hristosŭ propoveduì mainte. Dereptŭ aceaia și mai mare de toți prorocii și mai pre susŭ mărturisitŭ fu de însușŭ Dumnezeu.

(Evanghelie) *Împlù-se cu duhulŭ sfântŭ Elisavtha. Strigă cu glasŭ mare și zise: «Blagoslovită ești tu între mueri, și blagoslovitŭ plodulŭ mațelorŭ tale!»*

(Tâlcŭ) Nu se împlù amu mainte cu duhulŭ sfântŭ Elisavtha, mainte până nu venise ceaia ce purtà pre Hristosŭ, Dumnezeulŭ nostru. Sărută pre ea, e după sărutare mainte feciorulŭ împlù-se de duhulŭ și jucà, după aceaia mumânici sale deade, și strigă proroceaște Elisavtha. Că glasulŭ feateei, a lu Dumnezeu ce erà întru ea de se întrupise erà glasulŭ, și dereptŭ aceaia pre preaditece în mațe-lŭ dăruì și-lŭ făcù să prorocească. Așijderea și Elisavtha zise proroceasca grăire către Mariia, ce nu erà a Elisavthei cuvintele, ce ale feciorului ce erà în mațele ei. Gura amu a Elisavthei numai ce slujiià, ca și gura feateei de slujiià celuia ce erà în mațele ei, fiiulŭ lu Dumnezeu, că de nu vrea fi feciorulŭ jucatu-se, nu vrea fi prorocitŭ Elisavtha. Că Hristosŭ fu de Ioannŭ prorocitŭ, iară de Elisavtha propoveduită fu fata. Că mărì și proslăvì preablagoslovitulŭ plodulŭ mațelorŭ ei, că așa
(553) răspunse către ea: «Ce-mi zi | ci mai mare, o fată și de nuntŭ

---

7 *Tip.* качѝ кѫндѹѡ   19 *Tip.* сѫнть   37 *Tip.* ж̃ (în loc de ѧ=ea).

neispitită feciuriță, că mie mi se cădeà a venì către tine, derep'ce că ești blagoslovită tu întru mueri, și blagoslovitu e plodulŭ mațelorŭ tale», după făgăduita ce e către Davidŭ, strămoșulŭ nostru, cumu e de Dumnezeu grăitŭ: «De plodulŭ mațelorŭ tale pune-voiu spre scaunulŭ tău». Plodulŭ mațelorŭ zis-au, că nu va fi den bărbatŭ născutulŭ, ce den una de pururea fată Mariia. Den duhulŭ sfântŭ întrupì-se întru ea și cu umbrirea tăriei de susŭ. E câți sămânță den tată au, aceia sântŭ plodŭ. Iară Hristosŭ unulu e alŭ mațelorŭ featcei de Dumnezeu născătoare plodŭ, derep'ce amu că însăși-lŭ născù și ispitire de bărbatŭ nemică, nice dinioară, nu știià. Derep'ce că păcatulŭ den muiare se începù și după aceaia ajunse spre bărbatŭ, spre strămoșulŭ nostru Adamŭ, și dentr'acela spre totŭ omulŭ vine moarte; dereptŭ aceaia și binele den muiare începù-se. Că alŭ doilea Adamŭ den fată răsărì celŭ ce luò păcatele lumiei, Hristosŭ Dumnezeulŭ nostru, ca ceia ce-au muritŭ de Adamŭ înviiați fi-vorŭ de însușŭ acesta Hristosŭ și ca, să va vrea muiarea să râvnească bunătățilorŭ și dumnezeeștiei vieți a săvârșițilorŭ și dumnezeeștilorŭ bărbați, neputința muerească să o părăsească.

(Evanghelie) «*Și de unde mie aceasta, de vine muma Domnului mieu către mine?*»

(Tâlcŭ) Cumŭ amu mai apoi fiiulŭ Elisavthei, Ioannŭ preaditece, cândŭ mearse Hristosŭ cătr'însulŭ botejune să priimească, nedestoinicŭ pre sineșŭ aceii venire a Domnului grăiià-se, așa și acmu | muma lui nedestoinică pre sineșŭ aceii (554)
venire a despuetoarcei și mumei lu Dumnezeu spovedeaște. «De încătruo-mi fu această preaslăvie și mare bunătate», grăiià, «ca maica lu Dumnezeu să vie către mine?» Mumă aceștiia zise-i mainte de născută, și Domnulŭ dentru ea va să se nască zise, de mărturisì alŭ îngerului cuvântŭ, și tare credință deade-i. Că alalte mumâni, mai nainte până nu nascŭ, nu se cade mumă a se zice lorŭ, dereptŭ frica și oprirea, iară de fată nemică așa nu se sfii. Dereptŭ aceaia și mainte de naștere mumă-i zise ei Elisavtha.

(Evanghelie) «*Acestŭ amu glasŭ alŭ sărutăturiei tale deaca fu*

---

13 *Tip.* дє́ѧтрачелє 17 *Tip.* ӑчаста 25 *Tip.* недєсто́инкь | *Tip.* до́мнѹлѹи
30 *Tip.* до́мнѹлѹи ѧ҄ 33 *Tip.* мѹмѹ.

la ureachea mea, jucă-se feciorulŭ cu veselie întru maţele meale». Şi fericita crezù că vorŭ fi săvârşite de ce se grăise ei dela Domnulŭ.

(Tâlcŭ) Cunoscù preaditece glasulŭ sărutăriei şi spăseniia omenească prevăzù, şi se bucură de aceasta şi cu veselie jucà în maţele mumàniei sale. Iară Elisavtha, preaslăvita taină înţelegândŭ şi de sfântulŭ duhŭ rădicată, fericiià de pururea fată Mariia, că crezù ce i erà ei grăitŭ dela Domnulŭ. Că ştiià amu Elisavtha şi mai denainte ce se zisease ei dela îngerŭ. Că derep'ce crezù lorŭ fata şì zise: «Adecă, eu sântŭ roaba Domnului, fie mie după cuvântulŭ tău», dereptŭ aceaia şi fericiià pre ea. Că şi cu mai tărie spre credinţă dentr'aceale cuvinte fu fata. Fericită e, dereptŭ că crezù, şi se socotì aiavea de taină ce erà dela îngerŭ ale ei cuvinte şi de prorocirea ce fu cătr'însa de Elisavtha, de-aciia şi de închinăciunea feciorului ce erà în maţele ei, Ioannŭ botezătoriulŭ. Neploditoare amu şì altele născură, iară tânărulŭ nici dinioară
(555) darului de prorocie | nu se spodobì încă în maţele mumâni-sa purtàndu-lŭ. Iară această preaslăvire, ca se lucră de această neploditoare Elisavtha, ca să fie încredinţată şi de ce e de fata a lu Dumnezeu născătoare prea cu fire mare lucru.

(Evanghelie) *Şi zise Mariia: «Mărit-au sufletulŭ mieu Domnulŭ, şi se bucură duhulŭ mieu de Dumnezeu, mântuitoriulŭ mieu, că căută spre smereniia roabei sale. Şi iată, de acmu fericì-mă-vorŭ toate rudele, că făcù mie mărie putearniculŭ. Şi sfântŭ numele lui. Şi mila lui în rudă şi rudă spre ceia ce se temŭ de elŭ».*

(Tâlcŭ) Desfărşitŭ amu sfătui-se fata a slăvì cu slavă pre Dumnezeu, că aceluia scriià ciudesa, nu eişŭ. Că acesta însuşŭ Dumnezeu zice: «Căută spre mine smerita roaba sa, nu amu eu cătră acela căutai. Şi elu mă miluì, nu eu nădăitu-m'amŭ şi să ceri. Şi de acmu fericì-mă-vorŭ toate rudele». «Fericì-mă-vorŭ toţi», zice, «nu pentru ale meale bunătăţi, ce dereptŭ căce făcù cu mine mărie Dumnezeu. Şi nu tu numai, Elisavtho, ferici-mă-veri, ce şi toate rudele carii vorŭ creade ferici-mă-vorŭ». Iară silnicu-lŭ meneaşte pre Domnulŭ, ca niminea să fie să nu crează graiurilorŭ, ce cu tăriia celui ce lucrează lucru să tremiţă, nu să ispitească după fire, că va

cădeà den adeverita slujirea minţeei ce-au fostŭ pre adevărŭ. Iară numele lui zice sfântŭ, de arată că după ce vine unulŭ născutŭ fiiulŭ lu Dumnezeu în maţele mueriei, dentr'aceasta a se spurcà, elŭ iaste sfântŭ amu numele lui. «Şi nu se va spurcà preacuratulŭ începându-se întru mine, fata, să-şŭ zidească alŭ său trupŭ, despuitoriulŭ lumiei şi Domnŭ. Că dereptŭ aceaia şì duhulŭ sfântŭ vine, ca să fie sfântă înceaperea, şi sfântă şì naşterea să o facă a fi. | Iară nu e spre (556) mine numai mila lui, ce şi spre toţi carei se temŭ de elŭ». Iară carei nu se temŭ de Dumnezeu, ce-sŭ toţi nedestoinici, aceia şì nemilùiţi sântŭ. Iară cei ce se întorcŭ cu mintea spre frică, aceia vorŭ fi miluiţi. Iară întru rudă şi rudă de ce zise că va fi mila lu Dumnezeu, aceasta arată că şì întru această rudă ce e acmu (ce se zice, întru acestŭ veacŭ) şi şì în ceaia ce va să fie rudă (întru cela nesfârşitulŭ şi veacĭniculŭ veacŭ) miluiţi fi-vorŭ carei se temŭ de Domnulŭ. Acicea' amu cu o sută de ori plată priimì-vorŭ, iară acolo şì mai multŭ şi preamultă, viaţa veacilorŭ. Că mainte amu măreaşte sufletulŭ Domnulŭ, de-aciia se veseleaşte duhulŭ. Ce să înţeleagemŭ cumŭ măreaşte sufletulŭ Domnulŭ. Că cela ce îmblă cu destoinicie înaintea lu Dumnezeu, acela iaste de-lŭ măreaşte Domnulŭ. Că de vămŭ vieţuì cumu se cade pre chipulŭ celuia ce ne-au ziditŭ pre noi şi ne vămŭ închipuì mai marelui chipŭ cu bune lucruri, aşa vămŭ mărì Domnulŭ cu cuvântulŭ şi cu lucrulŭ şi cu cugetulŭ. Că marele şi alŭ ceriului lucru făcândŭ, atunce şì sufletulŭ nostru veselì-se-va, ce se zice sufletesculŭ darŭ ce-amŭ luatŭ pentru lucru cela marele jucà-va şi va cântà, nu se va ascunde, nici să va omorî. Iară cine micşurează numele lu Hristosŭ (ce se zice, de-lŭ face micŭ) şi cinstea ce cu duhulŭ sfântŭ au luatŭ spre destoinicie, pentru protiva răului ce e întru elŭ şi pentru căce nu face cumu se cade micşurează-lŭ, şì elŭ încă va perì. Că şi duhulŭ şi sufletului aceaiaşŭ grăiaşte, că mainte amu mărit-au sufletulŭ ei, după aceaia se veselì duhulŭ ei. Şi dereptŭ aceaia şì cu cuvântulŭ slăvì celŭ ce să năşteà întru ea, cuvântulŭ lu Dumnezeu, | şi nespuseei a lui tărie preaminunatu-se-au, cumŭ (557)

---

1 *Tip.* адевеврь 9 *Tip.* т'кмь 23 *Tip.* зйдитъ 27 соуфелтескбль
36 *Tip.* неспоусе лй.

putù nescrisulŭ să se încape întru pântece de mumă şi celŭ fără de trupŭ şi neîmpărţitŭ şi nemestecatŭ şi neschimbatŭ să împreuneaze sineşŭ trupului omenescŭ pre chipŭ. Pre sineşi se fericiià fata, ce nu den limbă grăiià, ce duhulŭ sfântŭ ce deştinsease spr'insa. Care amu rudă de acmu nu va fericì pre ea, negustată de nuntă după bărbatŭ? Iară născătoare de Dumnezeu pre duhŭ arătă-se, că apucă înainte prorociia şi cu adevărŭ arătă săvârşire cuvântului.

(Evanghelie) «*Făcù ţineare braţului său, răsipì trufaşilorŭ cugetele inimiei lorŭ. Surpă putearnicii den scaunŭ, şi înălţă smeriţii. Flămânzii împlù de bunătate, iară bogaţii lăsă deşerţi. Luò Izrailŭ feciorulŭ său a pomenì de miloste, cum au grăitŭ către părintele nostru, lu Avraamŭ şi seminţeei lui*». *Fu Mariia cu nusa ca la trei luni, şi se întoarse în casa sa.*

(Tâlcŭ) Braţulŭ părintelui iaste fiiulŭ. Făcù ţineare şi tărie pre fire-şŭ Dumnezeu întru fiiulŭ său, că se întrupì fiiulŭ şi biruită fu firea. Fata-lŭ născù: Dumnezeu înomenì-se, iară omulu se îndumnezeì. Şi răsipì trufa dracilorŭ Domnulŭ şi-i scoase ei den sufletele omeneşti. Răsipì ai Ellinilorŭ mândri, că nu priimiră propoveadaniia; răsipì jidoveştii oameni, că nu vrură să crează, ce mai vârtosŭ ce nu se cădeà lucră-se de ei. Răsipì inima celorŭ trufaşi cu cugetele şi sfeaturile lorŭ neisprăvite le făcù, surpă măriia celorŭ ce se mândriià, că cu mare mândrie se mândriià. Răsipiră-se dracii şi mai-marele acelora, diavolulŭ, că cu preaînălţarea den ceriu căzù. Iară mândrii Ellinilorŭ şi cărtularii şi fariseii, cei ce căutà măriia şi şedearea de mai susŭ, aceştea se cheamă silnici. |
(558) Ce pre ei i surpă den scaunŭ, pre cei ce-i ţineà ca învăţătorii, şi înălţă pre carei-şŭ smeriră sineşŭ suptŭ tarele mâni ale lu Dumnezeu (ce se zice limbile, adecă cum ai zice, împreună totŭ omulŭ ce-i smerì păcatului), că crezură celui ce deştinse de susŭ, şi deade lorŭ puteare să calce spre şarpe şi spre scorpie şi spre toată tăriia drăcească. Că flămânzii împlù-i de dulceaţă, că flămânziră nărodului omenescŭ, fără Jidovii. Că aceia erà bogaţi legiei şi învăţăturiei şi făgăduitei, iară limbile nici scriptură aveà, şi nici leage, şi nici învăţătură. Ce ei se săturară, că crezură scripturilorŭ celora dulcile ce

---

9 *Tip.* Ѡ҆́ѵлєє 12 *Tip.* ӥзраилъ 22 *Tip.* дє ѐни 35 *Tip.* фъгъдȣ | тєи.

e den a vechiei și a noiei leage, iară deregătorii Ellinilorŭ foarte se înălțară, derep'ce că nu vineră cu smerenie celui ce se smerise pentru noi și chipŭ de robŭ luò. Pentru aceaia fură lăsați deșerți, nemică avândŭ, nici credință, nici înțelesŭ, nici nădeajde bună, ce căzură și den alŭ pământului Ierusalimŭ, și den cela ce va să fie. Și priimì pre Izrailŭ feciorulŭ său, și se sfărșì ce e către Avraamŭ făgăduirea, că zisease Dumnezeu cătr'însulŭ că «cu semânța ta blagoslovì-se-vorŭ toate rudele pământului». Iară Izrailŭ cheamă-se cu toată mintea cine priveaște pre Dumnezeu și cu înțelesŭ ascultă dumnezeeștile. Dereptŭ aceaia și dumnezeesculŭ Pavelŭ grăit-au că nu toți amu ce-sŭ den Izrailŭ, aceia-sŭ Izrailteani. Nu amu cei ce cu numele mărescu-se, ce cei ce dobândescŭ den credință menirea numelui, aceia-sŭ Izrailteani. Dereptŭ aceaia și de ceia ce se ținea de acea rudă a Izraililorŭ pre trupŭ multe mii crezură lu Hristosŭ și se spăsiră. Fu Mariia cu Elisavtha ca la trei luni, de-aciia se întoarse, derep'ce amu că vrea să nască Elisavtha. Întoarse-se fata, că întru a șasea lună den începuta a lu preaditece vine îngerulŭ | către Mariia, și după ce amu (559) lăcuì cu Elisavtha trei luni, cu acealea se împlură noao luni. Dereptŭ aceaia se duse fata pentru mulțimea nărodului ce vrea să se adune la nașterea lu preaditece, și obiceai încă erà, întru aceaia featele să nu lăcuiască.

Luna Dechemvrie, în douăzeci și cinci. Învățătură la Nașterea Domnului.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 3.

(Mateiu II, 1). *Isusŭ născù în Vithleemulŭ Iudeilorŭ, în zilele lu Irodŭ împăratŭ. Adecă, vâlsfii dela răsăritŭ vineră în Ierusalimŭ, (2) grăiră: „Unde iaste împăratulŭ Iudeilorŭ să nască? Că văzumŭ amu steaoa lui spre*

---

5 *Tip.* пъмѫнѕлѕи 10 *Tip.* доѵмнезеѫщиле 14 *Tip.* ӥзрáильтѣ | ни
24-26 *Titlul slavon:* Мсца, декеврїе, въ кє, Поѹченїе нá рѡждьствѡ хво. Еѵлїе. ѿ мадеа, глáва г (*îndreptat în* є).

Variante: 27 Vithleemulŭ] *AC* Vitleemulŭ *T* Vithleaemulŭ | lu Irodŭ] *C* lui Irodŭ 29 vâlsfii] *ABC* vâlfele.

răsăritŭ, şi venimŭ să ne închinămŭ lui". (3) Auzi Irodŭ împăratŭ, turbură-se, şi totŭ Ierusalimulŭ cu nusulŭ, (4) şi adună întâi preuţii şi cărtularii omeneşti, şi întrebă de'nşii, iuo e Hristosŭ să nască. (5) Ei ziseră lui: „În Vithleemulŭ jidovescŭ; aşa amu scrisă iaste prorocilorŭ: (6) Şi tu, Vithleeme, pământulŭ Iudeilorŭ, cu nemică eşti în despusulŭ Iudeilorŭ; den tine amu eşì-va judeţŭ, cela ce va paşte oamenii miei, Izrailii". (7) Atunce Irodŭ furişŭ chemă vâlsfii, şi ispitì d'inşii de ce vreame se ivì steaoa, (8) şi tremease ei în Vitleemŭ: „Duceţi-vă şi ispitiţi a vedeà acelŭ coconŭ; cândŭ veţi aflà, spuneţi-mi, ca să mergŭ şì eu, să mă închinŭ lui". (9) Ei ascultară împăratulŭ şi se duseră. Şi adecă, steaoa ceaia ce văzură spre răsăritŭ, mergeà nainte, până mearse, stătù desupra iuo erà coconulŭ. (10) Văzură steaoa, bucurară-se cu bucurie mare foarte. (11) Şi vineră în casă, şi văzură coconulŭ cu Mariia, muma lui, şi căzură, închinară-se lui, şi deşchiseră comoarăle lorŭ, aduseră lui darŭ: aurŭ şi livanŭ şi zmyrnă. (12) Şi veaste priimiră în somnŭ, şi nu se întoarseră cătră Irodŭ, ce pre altă cale duseră-se în laturea lorŭ.

Sfârşit.

---

6 *Tip.* пъмѫнтоулъ 22 ко́нецъ.

Variante: **3** întâi preuţii] *B* întâii preuţii *C* întâiu preuţii *T* toţi arhierei | şi întrebă] *AC* şi întrebà *T* întrebă **4** de'nşii *BT* d'inşii | iuo] *ABC* io *T* unde | să] *T* să se **5** Vithleemulŭ] *AC* Vitleemulŭ | jidovescŭ; aşa amu] *T* Iudeilorŭ, că aşa | scrisă iaste] *B* iaste scrisă *T* iaste scrisŭ | prorocilorŭ] *T* de proroci **6** Vithleeme] *C* Vitleeme | Iudeilorŭ] *T* Iudei **7** eşti în] *T* nu veri fi de acmu mai săracŭ întru | Iudeilorŭ] *T* Iudeei | den tine amu] *T* dentru tine **7-8** judeţŭ, cela] *T* purtătoriu **8** Izrailii] *AC* creştinii **9** furişŭ] *T* în taină | chemă vâlsfii] *ABC* chemà vâlhvele | ispitì] *T* ispitì foarte | de ce] *C* den ce **10** ei] *T* pre ei | Vitleemŭ] *ABC* Vitleemŭ, zise *T* Vithleemŭ, zise **10-11** ispitiţi a vedeà] *T* bine să ispitiţi de **13** împăratulŭ] *T* de împăratulŭ | *C lipseşte* ceaia **14** nainte] *B* înainte *T* înainte-le | stătù] *T* de stătù **15** iuo] *ABC* io *T* unde | *C lipseşte* erà | Văzură] *T* Iară deaca văzură **15-16** *B lipseşte* cu bucurie mare **17** căzură] *B* văzură **19** livanŭ] *ABC* tămâe | priimiră] *C* primiră | somnŭ] *AC* somnu.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 59. |

Isusŭ născù în Vithleaemulŭ Iudeilorŭ, în zilele lu Irodŭ (560) *împăratŭ. Adecă, vâlsfii dela răsăritŭ vineră în Ierusalimŭ, grăiră: «Unde iaste împăratulŭ Iudeilorŭ să nască? Că văzumŭ amu steaoa lui spre răsăritŭ, şi venimŭ să ne închinămŭ lui».*

(Tâlcŭ) Vithleemulŭ cheamă-se casa pitei, iară Iudei cheamă-se ispovedaniia. Să fimŭ şì noi, fraţilorŭ, cu ispovedirea, să fimŭ casă de pâine sufletească lu Hristosŭ, adevěritulŭ Dumnezeulŭ nostru! Că acesta amu zice: «Cine va mâncà trupulŭ mieu şi va bea sângele mieu, întru mine va lăcuì, şi eu întru elŭ».

În zilele lu Irodŭ împăratŭ grăiaşte, ca să înţeleagemŭ şi să ne învăţămŭ că den ruda Ovreailorŭ, mai vârtosŭ den sămânţa Iudeei, judecii şi împăraţii şi domnii scăzură, cumŭ prorocì Iacovŭ: «Nu va scădeà jude dentru Iuda şi purtătoriu den sămânţa lui, până va venì cela ce-lŭ aşteaptă». Şi acela e nădeajdea limbilorŭ, derep'ce amu că scăzură împăraţii şi domnii şi purtătorii jidoveşti, şi Irodŭ împărăţiià. Şi nădeajdea limbilorŭ venit-au Hristosŭ, că dereptŭ nevoia vine, şi întru vreamea ce se cădeà şi în sorocŭ. Irodŭ amu nu erà Jidovŭ, ce Idumeaninŭ erà, feciorŭ lu Antipatru, den muiare araviteancă. Şi adecă, vâlsvii vineră dela răsăritŭ întru Ierusalimŭ. Întâi vâlsfii vineră la închinarea lu Hristosŭ, limbă stranică şi striinată fiindŭ den făgăduită şi de leagea lu Dumnezeu, spre osânda Jidovilorŭ. Că vâlsvii amu slujitori de idoli erà şi striini făgăduitei, crezură şi se închinară. Deci ce răspunsŭ de-aciia au a da Jidovii? Avândŭ leagea şi proroci şi de pururea fiindŭ credinţeei, uitară şi nu priimiră Domnulŭ. Dereptŭ aceaia multă amu împutăciune, pre adevărŭ, şi osândă sântŭ ei destoinici! Iară slava lu Hristosŭ multŭ lumină şi se arătă; | dereptŭ aceaia striini şi stranici, şi carii (561) nu erà de ai lui, închinară-se lui, şi mare tărie de naştere mărturisiră. Şi de vrăjmaşi mărturisitura foarte iaste dedestulŭ priimită. Că grăiaşte de aceşti vâlsfi că întâi erà ucenici

---

2 сло́во н҃ѳ. **5** să *îndreptat în* să se **7** *După* pitei, *scris la marginea dreaptă*, ce se zice sfinţita besereacă *(sic!)* **26** *Tip.* соу́житори **34** *Tip.* мѫртоурситоура.

lu Valamŭ vâlhvulŭ, și după aceaia aflară scripturile aceluia grăindŭ că va răsărì steaoa den Iacovŭ și se va sculà un omŭ den Izraili. Deci se învățară și înțeleaseră ce erà taina de Hristosŭ. Și văzură acea stea, și nefiindŭ ca alalte steale, ivindu-se așa prealuminată și minunată, deci se rădicară și se duseră, și căutà și aveà grijă multă, să vază și să se închine lu Hristosŭ. Că nu erà acea stea așa ca cealea ce se vădŭ în ceriu, ce o tărie dumnezeiască și îngereasca erà, în locŭ de stea arătă-se. Și după aceaia ei erà păzitori de steale, erà vâlsvii. Dereptŭ aceaia amu și pre chipulŭ năravului lorŭ aduse pre ei Domnulŭ, cumŭ și mai apoi pre Pătru, de mulțimea de pește ce vână cu mreaja în numele lui, minună-lŭ și făcù pre elŭ să meargă după elŭ. Iară această stea amu, o tărie îngerească erà aceaia, că aiavea iaste pre aceasta că și zioa prealuminatŭ luminà, și mergândŭ vâlsvii, mergeà și steaoa, și cândŭ răposà ei, și steaoa sta. Și den partea de cătră răsăritŭ, ce sântŭ den laturea Persideei, spre partea despre amiazăzi mergeà în Ierusalimŭ, iară nici o stea nici dinioară despre miază-noaptea nu mearge spre amiazăzi. Iară mare bunătate și înțelesŭ aveà acești vâlsvi pre adevărŭ, că se arătă pre lucrulŭ lorŭ. Iară să în țară striină și întru Ierusalimŭ vrea să se închine lu Hristosŭ, și aveà ei credință ca aceaia și grije și se nevoiià, cu câtŭ mai vârtosŭ în moșiia lorŭ, întru Persida, n'ară fi aiavea și cu îndrăznire propoveduitŭ măriia lu Dumnezeu și ciudesa și taina?

(Evanghelie) *Auzì Irodŭ împăratŭ, turbură-se, și totŭ Ieru-*
(562) *salimulŭ | cu nusulŭ.*

(Tâlcŭ) Irodŭ amu turbură-se și se temù de împărăție, să nu cumva să o piarză, iară Jidovii dereptŭ ciudesele turburară-se. Însă mai vârtosu le se cădeà lorŭ să se bucure și să se veselească, derep'ce că den ruda lorŭ împăratŭ sculă-se și se închinară lui împărații Persidului. Iară dentr'altă iaste înțelegutulŭ lucru că hitleniia și pizma și zloaba întunecă mintea omenească și nu lasă pre elŭ pre adevărŭ să caute, ce și binele cela multulŭ bătjocuritŭ fi-i-va și nu bunŭ pare-i-se a fi, căce că n'au socotință neturburată în inimă și sfătuire.

---

19 *Tip.* ни́ ѐстѣ   37 *Tip.* сфѫтꙋнрѣ.

(Evanghelie) *Și adună toți arhierei și cărtularii omenești, întrebă d'inșii unde e Hristosŭ să se nască.*

(Tâlcŭ) Cărtularii amu erà învățătorii nărodului, ca și noi ceia ce avămŭ și zicemŭ lorŭ învățători și cărtulari. Pre o tocmeală a lu Dumnezeu întrebați fură, ca cu adevărŭ să spue și den aceasta să se afle osândiți, că răstigniră aceștea pre însușŭ Domnulŭ, cela ce-lŭ propoveduise prorocii mai de nainte. Și de elŭ spuseră mai marii ai lorŭ învățători și cărtulari, că fură întrebați.

(Evanghelie) *Ei ziseră lui: «În Vithleemulŭ Iudeilorŭ, că așa iaste scrisŭ de proroci* (și Mihea prorocŭ iaste de-au prorocitŭ de aceasta): *Și tu, Vithleeme, pământulŭ Iudei, cu nemică nu veri fi de acmu mai săracŭ întru despusulŭ Iudeei.*

(Tâlcŭ) Micșoară erà cetatea Vithleemulŭ, și săracă și mai de josŭ, că părăsise pre elŭ mulți, iară acmu, pentru cela ce-au eșitŭ Hristosŭ dentr'însulŭ, minunatŭ iaste și ivitŭ și proslăvitŭ, că toți oamenii dela sfârșitulŭ pământului vinŭ de se închină sfântului Vithleemŭ.

(Evanghelie) *Dentru tine eșì-va purtătoriu, ce va paște oamenii miei, Izrailii.*

(Tâlcŭ) A eșì zis-au prorocului, ce întru Vithleemŭ nu va lăcuì. Nici au lăcuitŭ Hristosŭ întru | elŭ, ce în Nazaretŭ după (563)
naștere, deaca eșì den Vithleemŭ, mai multŭ lăcuià. «Și va paște», zice, «oamenii miei, Izrailii»: nu-i va muncì sau să-i mănânce. Că alalți împărați nu erà păstori, ce lupi și muncitori, iară Hristosŭ iaste păstoriu dulce și bunŭ, cumŭ și însușŭ grăiaște: «Eu sântŭ păstoriu bunŭ, și cunoscŭ ai miei și cunoscutŭ sântŭ de ai mieișŭ». Iară oamenii zice Izrailiiorŭ, și carei erà den Jidovi credincioși, și den limbi. Că Izrailŭ spune-se, cu mintea veade pre Dumnezeu. Și de acmu toți carii vădŭ pre Dumnezeu și carei credŭ lui și carii sfârșescŭ sfânta a lui învățătură, Izrailteani sântŭ, macară și den limbi să vorŭ fi.

(Evanghelie) *Atunce Irodŭ în taină chemă vâlsfii, și ispitì foarte d'inșii de ce vreame se ivì steaoa.*

(Tâlcŭ) Chemă amu în taină vâlsvii Irodŭ, dereptŭ că se temeà de Iudei, că socotiià să nu cumva Iudeii mai multŭ să pohtească de acelŭ coconŭ și să se grijască ca să păzească pre elŭ, derep'ce că vrea să slobozească pre ei den robie. Și

foarte întrebà bine Irodŭ și științ de stea cându se ivì. Că steaoa mainte de ce născuse-se Domnulŭ ivì-se vâlsvilorŭ. Pentru aceaia li se de demultŭ ivì lorŭ steaoa, ca să se închine lu Hristosŭ încă fiindŭ elŭ în scutece.

(Evanghelie) *Și tremease pre ei în Vithleemŭ, zise: «Duceți-vă și bine să ispitiți de acelŭ coconŭ».*

(Tâlcŭ) Nu zise «de împăratŭ ispitiți», ce «de coconŭ», că nu vrea, nici priimià să-i zică împăratŭ acela, derep'ce că se întărâtà spre elŭ.

(Evanghelie) *«Cândŭ veți aflà, spuneți-mi, ca să mergŭ și eu, să mă închinŭ lui». Ei ascultară de împăratulŭ și se duseră.*

(564) (Tâlcŭ) | Neînșelătcri erà vâlsvii și nehitleani, nici ispititori, că le păreà Irodŭ că e neînșelătoriu și nehitleanŭ, și prostŭ grăiaște și zice lorŭ.

(Evanghelie) *Și adecă, steaoa ceaia ce văzură spre răsăritŭ, mergeà înainte-le.*

(Tâlcŭ) Ascunse-se puținelŭ steaoa, ca să întreabe vâlsvii pre Iudeii, și se turbură Irodŭ. Și așa mai aiavea și mai curatŭ fi-va adevărŭ, că deaca eșiră vâlsvii den Ierusalimŭ, iară se ivì lorŭ steaoa, de dereptà pre ei.

(Evanghelie) *Până mearse de stătù desupra, unde erà coconulŭ.*

(Tâlcŭ) De aceasta amu aiavea iaste spusŭ că o tărie dumnezeiască erà steaoa aceaia. Dereptŭ aceaia și cu minune până în sfârșitŭ și nu pre năravŭ ciudă făceà-se, derep'ce că deștinse steaoa den nălțime și cătră pământu se apropiè, de arătă vâlsvilorŭ loculŭ. Că de le se vrea fi ivitŭ lorŭ steaoa den nălțime, cum ară fi pututŭ vâlsvii de eișŭ să cunoască loculŭ unde erà Hristosŭ? Că stealele multŭ locŭ țină, că de acolo omulŭ, unulŭ așa, e altulŭ iară așa, desupra caseei luișŭ veade luna, și altulŭ așijderea pare i se iară că desupra caseei lui stă ea, și împreună așa le se pare tuturorŭ a sta, fiecăruișŭ că desupra casei lui că stă luna, macarŭ și altă stea. Iară acea stea ce se ivì nu vrea fi arătatŭ pre Hristosŭ, de nu vrea fi deștinsŭ aiavea și desupra capului coconului să stea.

(Evanghelie) *Iară deaca văzură steaoa, bucurară-se cu bucurie mare foarte.*

---

6 *Tip.* йспйцн   15 *După* Evanghelie *sânt semnele* ѣҹѣ.

(Tâlcŭ) După aceaia amu nu se înşălară vâlsvii ceia; ce căutà, aflară, şi cu bucurie mare foarte bucurară-se şi proslăviră Dumnezeu ce feace acea ciudesă mare.

Şì noi amu, fraţilorŭ, această bucurie | mare să o priimimŭ (565) întru inimile noastre, şi să jucămŭ, şi cu vâlsvii să ne închinămŭ, şi cu păstorii să proslăvimŭ, şi cu îngerii să ne veselimŭ, că se născù noao astăzi mântuitoriulŭ, ce iaste dulcele Domnŭ. Dumnezeu Domnulŭ ivì-se noao! Nimea să fie răslăbitŭ de sufletŭ, nimea să fie nemulţemitoriu, ce vă bucuraţi toţi şi vă veseliţi şi vă luminaţi astăzi de acestŭ nou şi preaslăvitŭ lucru, că acestŭ praznicŭ împreună iaste tuturorŭ pace şi a toată lumea praznicŭ. Şi bucurie mare iaste de acesta şi spăsenie, cumŭ aşa n'au fostŭ den vecie. Că fiiulŭ lu Dumnezeu, după naşterea den fată, către noi au venitŭ, ce e amu mai fericitŭ întru ruda rudelorŭ, ce e mai mare şi minunatŭ întru toate ciudesele de ce-au făcutŭ Dumnezeu den veacŭ. Că astăzi slobozì-se osânda lu Adamŭ şi Evvei, şi toţi den blăstemŭ slobozitu-ne-amŭ.

Să prăznuimŭ amu, fraţilorŭ, spăseniia lumiei, să prăznuimŭ naşterea mântuitoriului nostru Hristosŭ! Astăzi glasŭ de veselie şi de bucurie să răspundemŭ, să cântămŭ cântare noao şi să strigămŭ: slavă întru naltŭ lu Dumnezeu şi la pământŭ pace, întru oameni bună-vreare! De acmu şi cu bunătăţi toţi să ne înfrâmseţămŭ, rogu-vă, fraţilorŭ, şi spre sfârşitulŭ dumnezeeştiei învăţături să socotimŭ. Şi să viemŭ sufleteaşte, fraţilorŭ, nu cu nesaţiulŭ şi cu beţiia şi cu obida şi nedereptatea şi cu răpirea. Că de acumŭ curviile şi alalte necurăţii, şi carei vieţuescŭ cu necurăţie şi în neţinearea realelorŭ şi întru răotăţi, şi în nedereptate carele lăcuiaşte, urîtŭ iaste lu Dumnezeu. Că carele va semănà întru putredire, roduri putrede are a secerà, iară | carele va semănà (566) cu duhulŭ, viaţa de veaci va dobândì.

Să venimŭ amu, fraţilorŭ, cu usârdie către înţelegutulŭ acestŭ Vithleemŭ, ce e beseareca lu Dumnezeu. Şi ca în dumnezeiasca peştere, întru sfântulŭ oltariu să meargemŭ, şi sufleteştiei iasle, measeei de taină, cu frică şi cu cutremurŭ să căutămŭ, văzândŭ coperitŭ şi zăcândŭ dereptŭ noi tânărulŭ

---

4 *Tip.* фра́ннлѡ̂ 16 *Tip.* чю́деееле 19 *Tip.* спъсе́нїєѧ 33 *Tip.* къ оу҆сръ́дїє.

ce-au fostŭ Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, celŭ ce dereptŭ noi singurŭ jungheatŭ fu, și în toate zile necruntŭ jungheatŭ. Și acesta să-lŭ priimimŭ cu credință și cu dragoste și cu cugetŭ curatŭ, și să ne sfătuimŭ cu inemă curată, ca înfricoșatei și sfinteei taine fără de osândă cuminecându-ne, vieției de veaci moșteani să fimŭ și neputredeei dulceațe să ne îndulcimŭ, cu dulceața și de oameni iubirea a Domnului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ, cu nusulŭ tatălŭ și sfântulŭ duhŭ, acmu și pururea și în veacii de veacŭ, aminŭ.

Luna Ianuarie, în șase. Învățătură la Botezul Domnului Dumnezeu și Spăsitorului nostru Isus Hristos.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 6.

(Mateiu III, 13). *În vreamea aceaia vine Isusŭ den Galilei la Iordanŭ, cătră Ioannŭ, a se botezà de elŭ. (14) Ioannŭ amu apără lui și grăì: „Eu trebuescŭ de tine a mă botezà, și tu vii cătră mine?“ (15) Răspunse Isusŭ, zise cătră elŭ: „Lasă acmu; așa amu cuviință iaste noao, a împleà toată dereptatea“. Atunce lăsă elŭ. (16) Și boteză-se Isusŭ, eșì amu aciiașŭ dintr'apă; și iată, deșchiseră-se lui ceriurele, și văzù duhulŭ Domnului deștingându-se ca un porumbŭ și viindŭ spre elŭ. (17) Și iată, glasŭ den ceriu grăì: „Acesta iaste fiiulŭ mieu iubitŭ, dereptŭ elŭ bine-vruiu“.*

Sfârșit.

---

4 *Tip.* коурꙁтꙁ 8 *Tip.* нѡетрꙋ 10-12 *Titlul slavon:* Мсца генꙋарїе, въ ѕ. Поꙋченїе на крщенїе га ба и спса нашего іс ха. Еѵлїе ѿ мадеи. глава, ѕ. 14 *Tip.* кѡтазà 15-16 *Tip.* де дине 24 конецъ.

Variante: 13 aceaia] *ABC* aceaia atunce 14 Ioannŭ *AC* Ioanŭ | de] *T* den 15 Ioannŭ amu] *ABC* Ioanŭ amu *T* Ioannŭ | și grăì] *T* grăindŭ 15-16 trebuescŭ de tine a mă botezà, și] *T* de tine trebuescŭ să mă botezŭ, e 17 cătră elŭ] *T* cătr'însulŭ 17-18 cuviință iaste] *C* iaste cuviință *T* cu cuviință iaste 18 împleà] *C* umpleà *T* săvârșì 19 boteză-se] *BT* se boteză | amu aciiașŭ] *ABC* amu *T* aciișŭ | dintr'apă] *B* dentr'apă *T* den apă | iată] *T* adecă 20 ceriurele] *CT* ceriurile | Domnului] *T* lu Dumnezeu 21 deștingându-se] *T* deștingândŭ | un] *AC* u | porumbŭ] *C* porumbu | și viindŭ] *T* viindŭ | spre elŭ] *ABC* pre elŭ *T* spr'insulŭ 22 iubitŭ, dereptŭ] *T* cela iubitulŭ de.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 62. |

A dulcelui și a iubitoriului de oameni, Dumnezeulŭ nostru, (567) ce e pentru noi tocmeală, scoatere iaste den ințâia cădeare și întoarcere spre însușŭ împreunarea lu Dumnezeu, ce fusease pentru neascultarea striinare. Dereptŭ aceaia, ce e cu trupulŭ venirea lu Hristosŭ, munca e și crucea, și îngruparea și învierea, ca să se spăsească omulŭ, închipuindu-se lu Hristosŭ, și cea de demultŭ în moștenie de feciorŭ să o priimească. Ce cu nevoe amu iaste spre sfârșirea vieții, că a lu Hristosŭ închipuire nu e numai ce e dentru viața lui închipuiri cu nemâniia și cu mândriia smerită, cumŭ însușŭ aceasta Domnulŭ zice: «Învățați-vă de mine, că blândŭ sântŭ și smeritŭ cu inema», ce către aceaia și cu a morției închipuire mai cu nevoe iaste, cumŭ grăiaște dumnezeesculŭ Pavelŭ: «Să ne strigămŭ morției lui, ca cumŭ vomŭ ajunge la învierea lui ce e den moarte». Dereptŭ aceaia de eașŭ iaste a omului creștinŭ, ce e botejuneei cu apă, și cu duhulŭ a se naște de susŭ. Că de eașŭ iaste căruia se naște den apă, că cumŭ Hristosŭ murì păcatului singurŭ, așa și aceluia mortŭ a fi și neplecatŭ spre toate păcatele, după scriptură: Că câți amu botezămu-ne întru Hristosŭ, întru moartea lui botezămu-ne, și ne îngrupămŭ lui cu botezulŭ întru moarte. Aceasta să știți, că de-demultulŭ alŭ nostru omŭ răstignì-se, ca să deșerteaze trupulŭ păcatului și de-aciia să nu mai lucreaze noa păcatului. Iară de eașŭ iaste, căruia se naște den duhŭ, a fi aceluia măsură de dare (ce iaste de zice, den elŭ a se naște), cumu se scrie: Că născutulŭ den trupŭ, trupŭ iaste, iară născutulŭ den duhŭ, duhŭ iaste. Iară de eașŭ ce iaste de susŭ a se naște, iaste a se dezbrăcà de omulŭ cela vechiulŭ cu lucrurele și cu poh|tele, și a se îmbrăcà întru noulŭ, celŭ ce (568) înnoiaște înnoitoriulŭ spre știirea în chipulŭ celuia ce l-au ziditŭ elŭ. «Câți amu» zice, «întru Hristosŭ botezatu-vă, întru Hristosŭ îmbrăcatu-vă». Cu nevoe amu iaste năravulŭ celŭ dentâi și

---

2 слóвѡ ѯ҃в. **4** ce e *îndreptat în* ce erà **10** *De-asupra lui* sfârșirea, *scris* toată | *După* vieției, *scris la marginea dreaptă*, lui Hristosŭ a ne [închi]puì **31** *Scris în susul paginei 568*, cum ai zice *(de adaogat după* noulŭ) **31** celŭ ce, *îndreptat în* că celŭ ce se **34** *Între* îmbrăcatu-vă *și* cu, *scris de-asupra* însă.

obiceaiulŭ a lăsà și a se înceape al doilea, că și moarte iscodeaște amândurorŭ vieţilorŭ, ca să se lase de cea dentâi ce lucrează hitlenșugulŭ, și înceape a se da celorŭ bune a lucrà. Cu aceasta nu ni e puteare, nici vomŭ fi noi de susŭ născuţi, cumŭ zice Domnulŭ, ca cela ce se îngroapă cu apă de-șŭ botează trupulŭ și i se curăţeaște trupulŭ lui de spurcăciunile ce-au fostŭ mainte și de ale pământului mândrìi. Că părăsirea lucrurilorŭ trupești, semnulu-i arată botejunea. Dereptŭ aceaia nu iudeiaște spre toate păcatele spălămu-ne, ce o spălare știmŭ a spăseniei, botejunea, derep'ce amu că una iaste dereptŭ toată lumea a lu Hristosŭ moarte și o înviere den moarte, care-i iaste chipulŭ botejunea. Dereptŭ aceaia celŭ ce-au tocmitŭ viaţa noastră, Domnulŭ, leage botejune pus-au. Că și moartea și viaţa chipŭ are; alŭ morţiei amu chipŭ cu apă arată, iară alŭ vieţiei, făgăduirea duhului dă. Iară de ne va întrebà cineva, cumu se înnoiaște cineva cu apa, să întrebămŭ și noi pre elŭ, cumŭ den pământŭ mainte ziditŭ fu, cumŭ lutulŭ spre multe părţi și noduri împărţì-se, cumŭ amu în vedeare unulŭ iaste, că pământŭ amu erà numai ce-sŭ dentr'însulŭ de toate și în multe chipuri, de unde i-sŭ oasele și vinele și vinele sângelui, de unde i-e carnea și îmbrăcămâtulŭ cela grosulŭ și vasele glasului, ficaţii și splina și inema, de unde i-e piialea și sângele și tușirea |
(569) și fiiarea, de unde i-e simţirea de toate? Aceastea amu toate au nu pământŭ sântŭ și lutŭ? Cumŭ pământulŭ priimeaște sămânţa de răsare, iară trupulŭ ia sămânţa de o putredeaște? Dară cumŭ pământulŭ hrăneaște sămânţa întru elŭ, e trupulŭ dentr'acealea hrăneaște-se, aceasta amu cu cugetulŭ nu o putemŭ aflà, ce cu credinţa numai ce o priimimŭ. Iară să și cealea ce prespre toate zilele lucrează-se, și trebuiaște

---

5 *De-asupra lui* îngroapă, *scris* și se afundă 6 *Tip.* десповркжчюнилє 7 *De-asupra lui* mândrìi, *scris* și păcate 14 moartea și viața chipŭ are, *îndreptat în* de moarte și de viață chipŭ are botejunea 16 întrebà cineva, *îndreptat în* și întrebà cineva, dară 18 *După* fu, *scris la marginea dreaptă*, omulŭ | *Deasupra lui* lutulŭ, *scris* fiindu-și 20 *După* numai, *scris de-asupra*, trupulŭ | ce-sŭ, *îndreptat în* ce sântŭ 25 *Între* lutŭ *și* cumŭ, *scris de-asupra* și iară 26 *De-asupra lui* răsare, *scris* și creaște | ia sămânța de o, *îndreptat în* deaca ia sămânța, nu o crea[ște] ce o 30 *Tip.* трѣбѹаще.

să fie cu credință, cu câtŭ mai vârtosŭ şi mai multŭ de neştiuta şi a duhului? Că cumu e fără de sufletŭ pământulŭ și priimì tărie den voia lu Dumnezeu și atâtea ciudese dentr'însulŭ fură, așa și duhulŭ spre apă viindŭ, preaslăvită aceasta fi-va. Ce să auzimŭ și ale evangheliei cuvinte, ce dumnezeeesculŭ glăsitoriu Matthei răspunde astăzi:

(Evanghelie) *În vreamea aceaia vine Isusŭ den Galilei la Iordanŭ, cătră Ioannŭ, a se boteză den elŭ.*

(Tâlcŭ) Ca robii mearse Domnulŭ la botejune. Ce aceia amu să se pocăiască mergeà, iară Isusŭ ca să se arate năroduIui, cumŭ Ioannŭ zice: ca să se ivească Izrailiilorŭ. Boteză Domnulŭ; ce nu-i trebuiià curățire, ce ca pre noi să speale și să ne curățeaze de păcatele noastre. Și prea să ne curățimŭ învăță-ne și a nu spurcà botejunea cu năravulŭ și cu lucrulŭ hitleanŭ, ce cu multă bărbăție şi cu socotire datori sântemŭ cei ce cu botejune scrisu-ne-amŭ, în chipŭ de feciori nespurcați a ne păzì, și curați și neblăzniți.

(Evanghelie) *Ioannŭ apără lui grăindŭ: «Eu de tine trebuescŭ să mă botezŭ, e tu vii cătră mine?»*

(Tâlcŭ) Cunoscù Ioannŭ pre Domnulŭ cu duhulŭ lu Dumnezeu ce lăcuià întru elŭ, cumŭ blagoslovŭ și ievangelistŭ au grăitŭ că «văzù Ioannŭ pre Domnulŭ viindŭ | cătr'în- (570)
sulŭ și zise: Adecă mielulŭ lu Dumnezeu, celŭ ce luò păcatele a toată lumea!» Însă cu cutremurŭ fiindŭ ținutŭ acmu, apără lui grăindŭ: «Eu trebuescŭ de tine a mă boteză, eu vinovatulŭ păcatelorŭ, de celŭ fără păcate; celŭ ce botezŭ cu apă numai spre pocaanie, de cela ce botează cu duhŭ și cu focŭ: robulŭ de Domnulŭ, omulŭ de Dumnezeu. E tu vii cătră mine?» Că trebuià lu preaditece, ca un omŭ acesta, și elŭ dela Domnulŭ să se curățeaze, că den Adamŭ cine erà ținutŭ, încă-șŭ erà de se trăgeà spurcăciunea ce erà den neascultare. Nu zise că «tu veri să te botezi de mine?», ce «tu vii cătră mine?» Așa amu se temeà și se lepădà a botezà Domnulŭ marele Ioannŭ preaditece. Că celŭ ce întru ma-

---

10 *Între* mergeà *și* iară, *scris de-asupra* robii **11-12** boteză, *îndreptat în* boteză-se **17** neblăzniți, *îndreptat în* nesăblăzniți **23** *De-asupra lui* Adecă, *scris* iată **24-25** *Întrc* acmu *și* apără, *scris de-asupra* Ioanŭ **26** fără, *îndreptat în* fără de **28** *După* Domnulŭ, *scris* său **34** *Tip.* дóмȣлк, *îndreptat în* pre Domnulŭ.

țele mumâniei-șŭ jucà-se și se închină lui, cumŭ nu se vrea teame cu bună-govire a botezà făcătoriulŭ a toate și despuctoriulŭ și Domnŭ?

(Evanghelie) *Răspunse Isusŭ, zise cătr'însulŭ: «Lasă acmu».*

(Tâlcŭ) În vreamea aceasta, o Ioanne, lasă și sfârșaște câte-ți zicŭ. Că iaste vreamea, cândŭ cu destoiniciia slava mea toți oamenii au a vedeà, și vorŭ ispovedì că eu sântŭ Dumnezeulŭ lorŭ și judecătoriu a toți, viilorŭ și morților. E acmu acelora vreamea nu iaste, ce cu tocmeală cu tine botezu-mă, că pentru omŭ fuiu omŭ, ca să biruescŭ ca un omŭ pre celŭ ce biruise pre ei, diavolulŭ. Așijderea pentru oameni, ca și ei botezu-mă, ca să îngropŭ întru apă spurcăciunile. Că vrui pre ei să-i noescŭ cu apă și cu duhulŭ, împreună și altŭ-oarece să tocmescŭ, ca den botejune oamenilorŭ să mă arătŭ.

(Evanghelie) *Așa amu cu cuviință iaste noao, a săvârșì toată dereptatea.*

(Tâlcŭ) Dereptate acicea grăiaște învățătura Domnului. Că,
(571) «așa amu cade-mi-se a sfârșì toată învă|țătura lu Dumnezeu, derep'ce amu că și leagea, câte învățături zis-au, toate sfârșii-le, e aceasta una iaste rămasă, de să mă botezŭ. Deci așa mi se cade a sfârșì și aceasta. Că derep'ce Adamŭ celŭ de demultŭ o învățătură nu sfârșì, eu în loculŭ lui săvârșì-voiu toate, celŭ ce pentru milosârdia Adamŭ nou fuiu, și voiu împleà rămășițele aceluia. Și din cea osândă de demultŭ, ceaia ce elŭ celorŭ ce sântŭ dentru elŭ datu-o-au, den aceaia eu acmu izbăvì-voiu pre cei ce se vorŭ naște den mine și se vorŭ înnoì cu duhulŭ, cu botejunea și cu leagea. Că leagea lu Dumnezeu iaste și botejunea lu Ioannŭ, cumŭ acela au grăitŭ că «cela ce mă tremease a botezà, aceasta-mi zise».

(Evanghelie) *Atunce lăsă elŭ. Și se boteză Isusŭ, eșì aciișŭ den apă.*

(Tâlcŭ) De treizeci de ai fiindŭ Hristosŭ boteză-se, derep'ce că vârsta aceasta priimeaște toate păcatele. Că întâiulŭ amu crescutŭ, multă neînțelepție iaste, iară alŭ doilea, în tinereațe,

---

13 noescŭ, *îndreptat în* înnoescŭ **19** *De-asupra lui* Dumnezeu, *scris* părintelui **27** izbăvì-voiu, *îndreptat în* izbăvì-i-voiu **29-30** *Tip.* ѧчелаѹ грѣитъ.

multă aprindere de pohta păcatelorŭ trupului iaste, iară în crescutulŭ de bărbatŭ, multă iubire de aurŭ fi-va. Şi aşteptă acestŭ crescutŭ Hristosŭ, ca în toate vârstele să împlă leagea şi să sfinţească pre noi. Grăescŭ amu unii că fieşŭ-carele de cei ce se botezà, afundà-i botezătoriulŭ până la grumazi şi-i ţineà până-şŭ ispovediià toate păcatele saleşŭ, şi atunce-i lăsà de eşiià dentr'apă, iară Hristosŭ neavândŭ păcate, nu pestì într'apă, şi dereptŭ aceaia zice evanghelistulŭ că aciişŭ eşì dentr'apă.

(Evanghelie) *Şi adecă, deşchiseră-se lui ceriurile, şi văzù duhulŭ lu Dumnezeu deştingândŭ ca un porumbŭ, viindŭ spr'insulŭ. Şi iată, glasŭ den ceriu grăì: «Acesta iaste fiiulŭ mieu cela iubitulŭ, de elŭ bine-vruiu».*

(Tâlcŭ) Neascultarea amu celui de de | multŭ Adamŭ în- (572)
chise noao raiulŭ, iară ascultarea noului Adamŭ deşchise noao ceriulŭ, de făcù noao îndulcire mai mare de acelui dentâi. Că frumosŭ şi cu mare frâmseaţe arătă-se oamenilorŭ Hristosŭ, derep'ce amu că şi Ioannŭ prorocì de elŭ norodului, şi micŭ pre acela socotiià-lŭ, că vedeà pre elŭ amu botezându-se ca unulŭ den mulţi, şi se blăzniià. Dereptŭ aceaia preaslăvită lucră-se şi se deşchise ceriulŭ, arătândŭ că dentr'însulŭ deştinsŭ iaste, şi glasulŭ amu porumbului: glasulŭ amu, ca să ştie carei erà acolo, cine iaste de se botează, iară porumbulŭ, ca să aducă glasŭ spr'insulŭ, ca să nu le se pare că pentru Ioannŭ glasulŭ mărturiseaşte. Că părintele amu de susŭ mărturisì de fiiulŭ, iară duhulŭ sfântŭ deştinse spr'insulŭ, în locŭ de deagetŭ elŭ arătà că acesta iaste mărturisitoriulŭ. Iară în vedeare de porumbŭ arătă-se, derèp'ce amu că această jiganie den fire are închipuirea duhului sfântŭ, că e iubitoare de oameni şi nezlobivă, şi cine-i ia puii ei, ea rabdă, şi iară se întoarce cătră aceia ce i i-au luatŭ, şi iaste curată şi de miroseală bună ea se bucură, şi întru împuţiciune nu lăcuiaşte. Că acesta amu porumbielŭ, chipŭ erà celui porumbŭ ce aduse veaste bună lu Noe de slobozirea potopului. Că

---

5 *Tip.* пкпж 12 *Între* iubitulŭ *şi* de, *scris de-asupra* ce | *Tip.* дѣ аль, *îndreptat în* de elŭ 13 *Înainte de* Neascultarea, *scris* De 18 *De-asupra lui* socotiià-lŭ, *scris* năroadele 19 blăzniià, *îndreptat în* săblăzniià 20 lucră-se, *îndreptat în* arătă-se 21 *De-asupra lui* iaste, *scris* Domnulŭ Hristosŭ | amu porumbului, *îndreptat în* şi porumbelulŭ 22 botează, *îndreptat în* boteazà 26 elŭ, *îndreptat în* a-lŭ 32 celui, *îndreptat în* şi celui.

cumŭ atunce potopire erà cu apă, aşa şì acmu altă potopire, de păcate, şi cumŭ amu acela bine-vestì de scădearea apeei potopului, aşa şì acesta de aceasta.

Deaca se deşchiseră amu ceriurile şi deştinse spre cela ce se botezà duhulŭ sfântŭ, ca să ştimŭ că spre totŭ omulŭ cela ce se botează deşchide-se ceriulŭ şi cheamă pre elŭ întru sălaşurile de susŭ, că deştinge spr'insulŭ şì duhulŭ sfântŭ. (573) Iară să nu e văzutŭ acela de ochii | ce vădŭ pre ceastă lume, nu iaste cu destoinicie a nu creade. Că semnulŭ amu nu pentru cei credincioşi datŭ fu, ce pentru necredincioşii, iară noao destulu ne e credinţa în locŭ de semnŭ. Cumu e amu şì de Paşti, că cu o masă Hristosŭ împlù amândoao şi sfârşì ale Iudeilorŭ Paşti, că dentâi de ale lui Paşti dat-au, aşa şì la botejune, întru un râu amândoao făcù, că deşchiderea ceriului fu şi deştingerea duhului sfântŭ. Şi aceastea toate pentru a creştinătăţiei botejune erà închipuire. Iară «de elŭ bine-vruiu», iaste în locŭ a zice: «spre elŭ răposà-voiu şi pre elŭ voiu». Aceasta arătară şì îngerii cântândŭ la naşterea lu Hristosŭ, grăindŭ: «Slavă întru naltŭ lu Dumnezeu, şi pre pământŭ pace, întru oameni bună-voe» (ce se zice bună-vreare, ce iaste a se spăsì oamenii). Dereptŭ aceaia şì acmu zice: «De elŭ bine-vruiu», ce se zice: de elŭ bunătate vruiu, că dereptŭ elŭ spăsenie oamenilorŭ fi-va. Că şì ale evangheliei cuvinte aşa sântŭ. Însă iaste cu nevoe a spune voao şi de ceale în multe chipuri botejuni ale celorŭ de demultŭ, fraţilorŭ.

Însă întâia amu botejune fost-au a potopirei, spre tăiarea păcatului.

Iară a doa, cu marea şi nuorulŭ, că semnŭ erà nuorulŭ duhului, iară marea apeei.

Iară a treia botejune, ce fu legiei lu Moysi, că totŭ amu necuratulŭ, să se spălase cu apă, şì-şŭ opăriià veşmintele, şi aşa întrà în besearecă.

Iară a patra botejune, a lu Ioannŭ, spre pocaanie aducea-i cei ce se botezà, ca să crează întru Hristosŭ.

---

3 *După* aceasta, *scris* de Hristosŭ bine-mărturisì că e fiiulŭ [lu] Dumnezeu 4 *Între* ceriurile *şi* şi, *scris de-asupra* aciia 7 **că,** ***îndreptat în*** şi 8 *După* ochii, *scris, la marginea dreaptă,* oaminilorŭ | ce, ***îndreptat în*** ceia 13 că dentâi, ***îndreptat în*** şi înceapere 31 spălà-se, ***îndreptat în*** spălà.

A cincea botejune, cu ce se boteză Hristosŭ, nu că acestuia trebuiià-i curăţie, ce ca a noastră curăţire să arate, şi ca să struncine capetele şerpilorŭ într'apă, şi ca să sfărâme | păca- (574) tulŭ şi toată a vechiului Adamŭ întru apă să afunde, şi ca să sfinţească botezătoriulŭ, şi ca să împlă leagea, şi ca a troiţeei să descoapere taina, şi ca chipŭ şi scriptură să fie noao botejunea, să ne botezămŭ şì noi desăvârşitŭ cu a Domnului botejune, ce e cu apă şi cu duhulŭ. Iară şì cu focŭ grăiaşte-se că boteză Hristosŭ, derep'ce amu că cu limbi în vedeare de focŭ spre sfinţii apostoli a sfântului duhŭ dulceaţă vărsă, sau şì pentru munca focului ce va să fie. Că botejunea de focŭ, ispitire de focŭ semnează, cumŭ grăiaşte apostolulŭ, că zioa ivì-va, derep'ce că cu focŭ descoperì-se-va, şi fie-alŭcărui lucru, vare de ce iaste, focului-lŭ ispiteaşte.

Iară a şasea botejune, pocaanie şi lacrămile, adevăru e cu folosŭ.

A şaptea, sângele şi munca, cu carea însuşŭ Hristosŭ boteză-se, că foarte e curată şi dumnezeiască, şi de-aciia adoara nu se va mai spurcà spurcăciuneei.

A opta botejune, cea mai de apoi, nu e spăsitoare, ce realelorŭ ucidere, că de-aciia răulŭ şi păcatulŭ nu va vie, ce se va muncì fără sfârşitŭ.

Iară ce e a se dezbrăcà veşmintele şi a se îmbrăcà carii vorŭ vrea să se boteaze, chipŭ iaste ce e de omulŭ cela vechiulŭ a se dezbrăcà şi viaţa dentâi a părăsì, şi închipuindu-ne cu aceastea celui ce spre cruce răstignì-se, Hristosŭ: şì cu goliciunea dezbrăcă începătoriulŭ, şì putearnicŭ şi cu îndrăznire oblicì-lŭ.

Iară ce e spre apusŭ a căutà mainte şi de satana a se lepădà, împingândŭ elŭ cu mânile, de-aciia spre răsăritŭ a se întoarce şi Domnului a se făgăduì, arată aiavea că se cade celuia ce se botează luminatŭ, şi împreunarea realelorŭ

---

4 *De-asupra lui* toată, *scris* greşala | *După* să, *scris* o **5** *Între* sfinţească *şi* botezătoriulŭ, *scris de-asupra* pre **7** *Tip.* бо́тезамь, *îndreptat în* botezămŭ **11** *De-asupra lui* Că, *scris* cu **13** ivì-va, *îndreptat în* ivì-se-va **27** *Tip.* дезбжкж, *îndreptat în* dezbrăcă pre | putearnicŭ, *îndreptat în* putearniculŭ **30** împingândŭ elŭ, *îndreptat în* arată împingându-lŭ pre elŭ | *Între* de-aciia *şi* spre, *scris de-asupra* şi **32** *După* luminatŭ, *scris* să fie dela Dumnezeu.

întunecate mainte să le leapede cu lepădare desfârşitŭ. Că aşa (575) e amu | ce e întru dumnezeiasca lumină stare a o dobândì şi curatŭ a se luminà, cându se dă în toate realele până în sfârşitŭ părăsire şi bunătăţilorŭ făgăduire şi cătr'însele apropiiare.

Iară ce e să se dezbrace, cu untŭ să-i ungă trupulŭ, de totŭ împreunatŭ arată a fi bunului măslinŭ, lu Isusŭ Hristosŭ. După aceaia la scăldătură dusŭ fi-va carele va să se boteaze, ca şi Hristosŭ dela cruce la mormântŭ dusŭ fu.

Iară de trei ori într'apă afundatŭ a fi şi iară scosŭ, ceale trei zile ale îngrupăriei lu Hristosŭ arată. Că cumŭ Hristosŭ trei zile şi trei nopţi întru inema pământului făcù, aşa şì botezatulu cu trei afundări şi scoateri, ce-au fostŭ întru mormântŭ trei zile şi trei nopţi a Domnului închipuiaşte. Că cumu-sŭ cei ce-sŭ întru noapte de nu vădŭ, şi carei sântŭ întru zi de îmblă în lumină, aşa şì întru afundare ca întru noapte nemică nu vădŭ cei ce se botează, iară cândŭ sântŭ scoşŭ, ca întru zi fi-vorŭ. Şi întru aceaia iarăşŭ morŭ şi se nascŭ, şi acea spăsitoare apă şì mormântulŭ lorŭ fi-le-va, şì mumă. Ce însă nu adevărŭ morŭ şi se îngroapă, nici adevărŭ răstignescu-se şi se scoală, ce chipulŭ iaste podobiia a adeveritei spăsenie. Că Hristosŭ amu pre adevărŭ răstignitu-se-au şi se îngrupă şi învise şi toate aceastea noao dat-au, ca chipului munciei lui închipuindu-ne, adeverita spăsenie să dobândimŭ. Şi Hristosŭ amu întru Iordanŭ deaca se spălă, şi eşindŭ, duhulŭ sfântŭ în fire vine.

Iară botezatului cu myrŭ amu ungu-i trupulŭ în vedeare, iară cu duhulŭ sufletulŭ luminează. Şi mai nainte amu în frunte, ca den greşală ajungere, de-aciia şì cu descoperită faţă slava lu Dumnezeu să vază, aşijderea şì la (576) urechi, ca dumnezeiasca taină sufleteaşte să | asculte, cumŭ au grăitŭ Isaia: «Adauge-mi, Doamne, urechiei să auzŭ», şi Hristosŭ iarăşŭ: «Cine are urechi de auzire, să auză»; aşijderea la nari, ca dumnezeiasca taină myrosindŭ, a lu Hristosŭ bunămyroseală şi aceia să fie; şi după aceaia la pieptŭ, ca să se îmbrace în zaoa dereptăţiei şi împrotiva meşterşugului drăcescŭ să stea.

Să căutămŭ amu, fraţilorŭ, şi să ne întărimŭ sineşŭ, şi

---

3 dă în, *îndreptat în* den   4 părăsire, *îndreptat în* părăsi.

să ferimŭ şi să păzimŭ ispoveadaniia şi făgăduita ce-amŭ datŭ întru sfânta botejune. Şi ne-amŭ lepădatŭ de diavolulŭ, ca de un vrăjmaşŭ şi muncitoriulŭ nostru. Până în sfârşitŭ amu să-lŭ urîmŭ şi să fugimŭ până în sfârşitŭ de reale-i şi de vânările lui şi de chinurile lui, că ne-amŭ făgăduitŭ lu Hristosŭ, celui ce-au scumpăratŭ pre noi den pradă şi den robiia drăcească, şi acela ce ne-au slobozitŭ den blăstemulŭ păcatelorŭ şi alŭ osândei, până în ceaia de apoi răposare să proslăvimŭ pre elŭ. Cu aceaste amu slăvite dereapte şi cu ispoveadanie cătră Domnulŭ să meargemŭ. Să miluimŭ săracii, să nu uitămŭ obidiţii, să nu răpimŭ a striinului, obidindŭ nevinovaţii, cuvinte deşarte să nu le priimimŭ, să ajutămŭ preuţilorŭ noştri (că de aceia botezămu-ne şi ne luminămŭ), viaţa noastră prespre toată vreamea să păzimŭ şi cu toate năravurile cealea bune să ne întărimŭ, ca vrăjmaşulŭ nostru să nu afle nemică pre noi, şi în zioa aceaia a înfricoşateei judecată să fimŭ înaintea judecateei lu Hristosŭ neruşinaţi şi să auzimŭ dela elŭ dumnezeesculŭ şi milostivulŭ glasŭ: «Veniţi blagosloviţii părintelui mieu, de moşteniţi ce e gătită voao împărăţiia, şi viaţă şi îndulcire!» Aceaia să o dobândimŭ toţi în Hristosŭ Isusŭ, Dumnezeulŭ nostru. Că lui se cade toată slava şi cinstea, împreună cu tatălŭ şi cu duhulŭ sfântŭ, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ. |

Luna Fevruarie, în doi. Învăţătură la Întâmpinarea Domnului. (577)

Evanghelie de la Luca, zaceala 8.

(Luca II, 25). *În vreamea aceaia erà un omŭ în Ierusalimŭ, ce i-e numele Symeonŭ; şi acelŭ omŭ, dereptŭ şi bine-cinstitŭ, aşteptà mângâitura Izraililorŭ, şi duhulŭ*

---

7 *Tip.* чѣне ѕсло́бозитъ 18 *Tip.* съоу́знмъ 24-25 *Titlul slavon:* Мцⷭ҇а феврꙋа́рїе, въ в҃. Поꙋче́нїе на срѣте́нїе гн҃е. Еѵⷢ҇лїе, ѿ лꙋкы, глава, з҃., *îndreptat în* glava 2, zaceala 8.

Variante: *În ABC evanghelia aceasta fiind rânduită a se cetì la Întâmpinarea Domnului, la liturghie, nu la utrenie, ca în textul nostru, se începe cu stihul 22:* În vreamea aceaia duseră elŭ în Ierusalimŭ, *etc. De aceea, la începutul stihului 25 lipsesc cuvintele:* În vreamea aceaia 26 un omŭ] *C* u omŭ | în] *T* întru 27 ce i-e] *B* ce i erâ *T* ce lui erâ | Symeonŭ] *T* Simeonŭ | acelŭ omŭ] *T* omŭ fiindŭ acesta 28 bine-cinstitŭ] *T* bunŭ-govitoriu | mângâitura] *T* mângâiarea.

sfântŭ erà întru elŭ. (26) Şi erà elŭ făgăduitŭ duhului sfântŭ să nu vază moarte mainte, până nu va vedeà Hristosŭ Domnulŭ. (27) Şi vine cu duhulŭ în besearecă. Şi cândŭ aduseră părinţii feciorulŭ Isusŭ, să facă lorŭ pre obiceai leage de elŭ, (28) şi acela luò elŭ la mânile lui şi blagoslovì Dumnezeu şi zise: (29) „Acmu lasă robulŭ tău, Doamne, pre cuvintele tale cu pace; (30) că văzură ochii miei mântuitura ta, (31) ce-ai gătitŭ naintea feaţelorŭ a tuturorŭ oamenilorŭ, (32) lumină întru descoperitura limbilorŭ şi slava oamenilorŭ tăi, Izrailii!“ (33) Şi erà Iosifŭ şi muma lui, mirară-se de cuvintele lui de elŭ. (34) Şi blagoslovì ea Symeonŭ şi zise cătră Mariia, muma lui: „Adecă, zace cesta la căzătură şi la sculătoare a mulţi întru Izraili, şi întru seamne ce-au zisŭ — (35) şi ţie însăţi în sufletŭ întrà-va armă — că amu să se descoapere den multe inimi cugetele. (36) Şi erà Anna prorociţa, fată lu Fanuilŭ, den ruda lu Asyrovŭ. Aceasta mătorise întru zile multe (vise cu bărbatulu-şi şapte ani, den feţiia ei, (37) de-aciia văduo, ca optŭ-zeci şi patru de ani), ce nu eşise den besearecă, cu postulŭ şi cu rugăciunea slujiià

---

18 *Tip.* ӑнн (*ABC* ani; *tot astfel cu un rând mai jos; în T însă* ai).

Variante: 1 întru elŭ] *T* spr'insulŭ **1-2** elŭ făgăduitŭ duhului sfântŭ] *T* lui bine-făgăduitŭ de duhulŭ **3** *AC lipseşte* cu **4** feciorulŭ] *T* coconulŭ **5** pre obiceai leage] *B* pe obiceai lege *T* după obiceaiulŭ legiei | şi acela luò] *T* iară acesta priimì | la] *T* spre **7** tău, Doamne, pre cuvintele tale] *T* său, despuitoriule, după cuvântulŭ tău **8** mântuitura] *T* spăseniia | naintea feaţelorŭ] *T₁* înaintea feaţeei *T₂* înaintea feaţelorŭ **9** întru] *T₂* în | descoperitura] *T* descoperire **10** slava] *T₁* slavă *T₂* în slavă | oamenilorŭ] *B* oamenii | Izrailii] *T* Izraililorŭ] **11** mirară-se de cuvintele lui de elŭ] *T* de se mirà de aceale graiure ce-sŭ de elŭ | *T lipseşte* Şi **12** ea Symeonŭ] *T* pre ei Simeonŭ **13** zace cesta] *B* zace acesta *T* acesta zace | la căzătură] *T* spre cădeare | la sculătoare] *T* spre scularea **14** ce-au zisŭ] *T* răspunse **14-15** ţie însăţi în sufletŭ întrà-va armă] *T* însăţi ţie pren sufletu-ţi armă treace-va | că amu] *T* ca **16** cugetele] *T* cugetulŭ **17** lu Asyrovŭ] *B* lu Asyrŭ *T* asiriiască | mătorise întru] *C* măturise întru *T* preapetrecù cu **18** vise] *T* lăcuise | bărbatulu-şi] *B* barbatulu-şi | ani] *T* ai **18** feţiia ei] *AC* feţio oi **19** de-aciia] *T* şi fu | ca optŭ-zeci şi patru de ani] *T* aceasta ca la optŭ-zeci de ai şi patru **20** eşise] *T* se delungase | rugăciunea slujiià] *T* ruga lucrândŭ.

noaptea și zioa. (38) Șì aceaia într'acelŭ ceasŭ stătù, ispovediià-se Domnului, și grăì de elŭ tuturora ce așteptà mântuire în Ierusalimŭ. (39) Și ca sfârșiră totŭ pre leagea Domnului, întoarseră-se în Galilei, în cetatea lorŭ Nazaretŭ. (40) Feciorulŭ crescù și se întăriià cu duhulŭ, împleà-se de înțelepciune, și dulceața lu Dumnezeu erà la elŭ.

Sfârșit. |

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie. (578)

Cuvântulŭ 63.

Toate praznicele domnești și sărbătorile, frațilorŭ, bucurie sufletești lucrează, iară sufletului lumină și frâmseațe câștigă-i, și besearecilorŭ înfrâmsețare și bună-frâmseațe sufletească, ceriulŭ pământului și rodulŭ suirei. Și suire iaste den smerenie la înălțime și la dumnezeie, suire e amu den ceastă lume spre lume lumilorŭ, den trupeasca spre sufleteasca, den ale ceștii lumi spre ceaia lume înțelegătoarea, den ale pământului spre ale ceriului. Dereptŭ aceaia șì noi sufletește să prăznuimŭ, și cu sfinție și fără de păcate și cu pace și cu împreunare lu Dumnezeu să ogodimŭ, și să lăcuimŭ cu frică, și întru cântări și în rugă și în rugăciuni și în dereptate și în milostenie pre Dumnezeu să rugămŭ, ca dela elŭ cu bogăție dată să fie noao suirea întru împărăția ceriului lui ceaia nesfârșita și fericita, unde se prăznuescŭ neîncetatele glasuri și nespusa bună-sufleție și cea îndulcire fără de moarte a bunilorŭ. Că sufleteștile praznice și dumnezeeștile sărbători spăsenie amu adevărŭ scumpără sufletelorŭ noastre. Și atâta sântŭ mai bune decâtŭ praznicele lumiei și de sărbătorii și de toate ale vieți negoațe, cu câtŭ iaste mai bunŭ șì sufletulŭ de trupŭ, și câtŭ iaste mai bunŭ șì ceriulŭ de pământulŭ, și cu câtŭ iaste mai bună șì viața ce va să fie, ceaia netrecătoarea, decâtŭ ceasta tre-

---

8 кóнєць *(tipărit cu negru)* **10** слóво, ӑг. **24** *Tip.* фи́рнчнта.

Variante: **1** noaptea și zioa] *T* șì zioa șì noaptea | aceaia] *T* aceasta **1-2** stătù, ispovediià-se] *T* oprì-se și se ispovedì **2** tuturora ce] *T* tuturorŭ carii **3** în] *T* întru | totŭ] *T* totŭ ce erà **4** lorŭ] *T* sa **5** Feciorulŭ crescù] *T* E coconulŭ creșteà **6** împleà-se de înțelepciune] *T* și se împleà șì de mândrie **7** la elŭ] *T* spr'insulŭ.

cătoarea. Deci sfinţiloră şi derepţiloră tuturora, cu bună cinste şi cu înţelesă şi cu dragă şi cu răbdare stândă înainte, dumnezeeştile cuvinte cu socotire să le ascultămă. Dereptă aceaia cu bună înţelepţie şi cu cinste înfrâmseţându-ne, şi (579) cu multă bună-sufleţie, | şi de praznicului acesta să ne învăţămă şi să înţeleagemă ale evangheliei grăite, ascultândă cumă de-Dumnezeu-glăsitoriu Luca răspunde noao astăzi.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia erà un omŭ întru Ierusalimŭ, ce lui erà numele Simeonŭ; și omŭ fiindŭ acesta dereptŭ și bunŭ-govitoriu, aștepta mângâiarea Izraililoră, și duhulŭ sfântŭ erà spr'insulŭ. Și erà lui bine-făgăduitŭ de duhulŭ să nu vază moarte mainte, până nu va vedeà Hristosŭ Domnulŭ. Și vine cu duhulŭ în besearecă. Și cândŭ aduseră părinții coconulŭ Isusŭ, să facă lorŭ după obiceaiulŭ legiei de elŭ, iară acesta priimì elŭ spre mânile lui și blagoslovì Dumnezeu și zise: «Acmu lasă robulŭ său, despuitoriule, după cuvântulŭ tău cu pace; că văzură ochii miei spăseniia ta, ce-ai gătitŭ înaintea feațeei a tuturorŭ oamenilorŭ, lumină întru descoperire limbilorŭ și slavă oamenilorŭ tăi, Izraililoră.*

(Tâlcă) De-Dumnezeu-priimitoriu Simeonŭ bătrânulŭ nu erà preută, ce omă de Dumnezeu iubitoriu şi dereptă şi bună-govitoriu. Nădăjduiià-se lu Hristosă, ca să vie să mângâe Jidovii şi să slobozească pre ei den păcate şi den a Rimleaniloră, den a lu Irodă robie şi domnie, să-i cheame şi să-i izbăvească şi să-i lase. Răspunderea amu luată erà Simeonă că n'are a murì până va vedeà Hristosă. Dereptă aceaia şi duhului sfântă rădicată acesta bătrână vine în besearecă, cândă aduseră Domnulă nostru Isusă Hristosă preacurata şi de pururea fată muma lui şi Iosifă, să facă loră pre obiceaiulă legiei de elă, cumă zisease Dumnezeu lu Moysi: «Sfinţeaşte-mi totă dentâiulă, unulă născută, desfăcându-i lojăsna în feciorii lu Izrailă». Şi luò pre Hristosă în mâni Simeonă, şi Dumnezeulă lui ispovedì-lă şi Domnă şi despui- (580) toriu vieţiei şi morţiei. Şi se | bucură şi se veseliià grăindă: «Acmu lasă robulă tău, Doamne, după cuvântulă tău cu pace!»

---

2 *Tip.* ръбдкре 3 *Tip.* дерептъ 4 *Tip.* ꙟфръмсеценд8не 17 *Tip.* гътй | 35 *Tip.* домне.

Toţi amu dereptii şi sfinţii pare-le ca o legare această viaţă ce e întru trupŭ, şi ca neşte striini veniţi întru viaţa aceasta află-se, că viaţa de susŭ de pururea iubescŭ şi spre aceaia se nevoescŭ şi se stăjescŭ de să o ajungă. Că acolo iaste răpausulŭ şi mângâiare şi fără-voroavă, iară acicea în deşărtu se smintescŭ toţi oamenii, astăzi viindŭ, iară demâneaţa murindŭ.

«*Văzură ochii miei spăseniia ta*», zice, «*ce-ai gătitŭ înaintea feaţelorŭ a tuturorŭ oamenilorŭ, lumină în descoperirea limbilorŭ şi în slavă oamenilorŭ tăi, Izraililorŭ*».

«Spăsenie» zice întrupirea unuia născutulŭ fiiului lu Dumnezeu şi Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ şi ce e cătră noi sfânta a lui deştingere. Că spăseniia aceasta gătit-au Dumnezeu, înaintea feaţelorŭ a toate veacurele, pentru tocmeala ceaia nespusa, ca să spăsească lumea şi ca să se ivească tuturorŭ oamenilorŭ înaintea feaţelorŭ spre descoperire şi luminare întunecatelorŭ limbi, şi întru slavă Izrailteanilorŭ, cărora curatŭ căutară şi au crezutŭ întru elŭ. Că «Izrailŭ» spune-se, «cu mintea vădŭ pre Dumnezeu».

(Evanghelie) *Şi erà Iosifŭ şi muma lui, de se mirà de aceale graiure ce-sŭ de elŭ. Blagoslovì pre ei Simeonŭ şi zise cătră Mariia, muma lui: «Adecă, acesta zace spre cădeare şi spre scularea a mulţi întru Izraili, şi întru seamne răspunse — şi însăţi ţie pren sufletu-ţi armă treace-va —, ca să se descoapere den multe inimi cugetulŭ».*

(Tâlcŭ) Blagoslovì amu Simeonŭ pre amândoi, iară cela ce i se părea că e părinte, Iosifŭ, elu-lŭ lăsă, şi cătră adeverita Mariia de pururea fată şi de Dumnezeu născătoare aceastea grăiià: «Adecă | amu, acesta zace spre cădearea (581)
şi scularea a mulţi întru Izraili, şi întru semnŭ răspunsŭ». Iară spre cădeare amu necrezuţilorŭ lui zace Domnulŭ, iară spre sculare şi spre dereptare credincioşilorŭ. Că spre cădearea păcatelorŭ noastre venit-au Domnulŭ şi spre scularea dereptăriei, că de tăriia lui realele cădeà-vorŭ, iară bunătăţile sculà-se-vorŭ. Că căzù Hristosŭ întru moarte, e noi ne sculămŭ şi ne dereptămŭ învierei lui. Iară semnulŭ cuvintelorŭ curmezişate crucea e, ce şi până astăzi grăescŭ cuvinte

---

5 *Tip.* рѣпаєѹлѫ   10 *Tip.* ѡ҆лме | лѡ   14 *Tip.* дѣнакнтѣ.

curmezișate necredincioșii și nu o priimescŭ ea. Dereptŭ aceaia semnulŭ cuvintelorŭ curmezișate iaste întrupirea Domnului și atâta ce e cătră noi deștingerea lui și venirea. Și minunatŭ amu adevărŭ iaste semnulŭ și preaslăvitŭ! Că Dumnezeu omŭ fu, și fata mumă, și după naștere iară fată fu. Ce se curmezișază acestŭ semnŭ de eretici și de necredincioși, iară credincioșilorŭ și slăvitori derepți crezutu lă iaste și cu adevărŭ, și închinătură și mărie le iaste și propoveduire.

Și ție încă, însŭ pren sufletŭ, preacurată și preanevinovată, treace-va armă. Iară arma au grăitŭ Simeonŭ ce-au fostŭ la munca lu Hristosŭ scârbă mumei lu Dumnezeu, și turbureala inimiei, și durearea, și amarulŭ ei nemângâiatulŭ, după aceaia nedomiritura și blăznirea, ceaia ce o aveà de pururea fata previndŭ pre Domnulŭ răstignitŭ. Armă cheamă Simeonŭ a cădeà și însășŭ a lu Dumnezeu născătoare întru nedomiritură, că aveà a-i păreà oarece și a grăì: «Cumu se născù fără sământă den mine, și iară fată mă păzì?» Șì cu aceastea se chinuiaște și rabdă, șì cumŭ celŭ ce ciudese făceà, morții înviià și mari seamne făcù, vru a
(582) se răstignì și a se scuipì și să moară. Ce ca să se de|scoapere den multe inimi cugetulŭ, șì întru a ta inemă neputredă armă treace-va. Și a mulți carei se blăzniià cu cugetele, arătà-le-se-va și descoperì-se-vorŭ și oblicì-se-vorŭ și vorŭ aflà curândŭ vindecare. Șì ție fată părearea-ți deaca se va supune și cugetulŭ inimiei, ea se va descoperì ție, taina. Și ți se va ivì și ți se va întărì ce-au fostŭ pentru milosârdia ceaia nespusa, dereptŭ noi smeriții tocmeală, deștingerea fiiului și Dumnezeului tău.

Despuitoriu amu a toate acesta, Domnulŭ, nu lăsă înălțimea, și cătră noi vine și în iadŭ deștinse, ca pretutindinea toți să-i spăsească. Că pre pământŭ vise omŭ, și cei ce lăcuiià înnoì-i, iară suptŭ pământŭ carei erà ținuți, den muncile morției izbăvì-i.

(Evanghelie) *Și erà Anna proroci̦ța, fată lu Fanuilŭ, den ruda asiriiască. Aceasta preapetrecù cu zile multe (lăcuise cu bărbatulu-șŭ șapte ai, den fețiia ei, și fu văduo aceasta ca la optŭzeci de ai și patru), ce nu se delungase den beseareсă, cu postulŭ și cu ruga lucrândŭ șì zioa șì noaptea. Șì aceasta într'acelŭ*

ceasŭ oprì-se și se ispovedì Domnului, și grăì de elŭ tuturorŭ carii așteptà mântuire întru Ierusalimŭ. (Că sfântŭ Domnului cheamă-se totŭ născutulŭ unulŭ dentâi ce-i desfaceà lojesna). *Și ca sfârșiră totŭ ce erà pre leagea Domnului, întoarseră-se în Galilei, în cetatea sa Nazaretŭ. E coconulŭ cresteà și se întăriià cu duhulŭ, și se împleà și de mândrie, și dulceața lu Dumnezeu erà spr'insulŭ.*

(Tâlcŭ) Acmu spune evanghelistulŭ și tatălŭ și ruda ei, de grăiaște, și mărturie cheamă mulți ce știià, tată-său și ruda ei, ca să cunoaștemŭ și să ne învățămŭ adevărŭ că această Annă ispovediià-se lu Dumnezeu și blagosloviià și mulțemiià lui | și învățà pre toți de Domnulŭ, că acesta iaste mântuitoriu (583) și mângâiarea noastră, nădăindu-se izbăvirei și slobozirei și rădicăriei. Iară după sfârșirea a toate ce erà pre leagea Domnului, întoarse-se întru a sa cetate, în Nazaretŭ. Că întru leage erà scrisŭ că totŭ întâiulŭ născutŭ celŭ ce desfacė lojesna, sfântŭ Domnului cheamă-se. Dereptŭ aceaia și Hristosŭ, ca să împlă leagea, vine în beseareсă, și ca un tânărŭ de patruzeci de zile, și ca un dentâi. Că nu de toți născuții dentâi zisŭ fu aceasta (că sfântŭ lu Dumnezeu cheamă-se, că totŭ născutulŭ dentâi ce desface lojesna), ce de unulŭ, de însușŭ Hristosŭ numai, celŭ ce desfăcù pre adevărŭ lojesna, cu nașterea. Că toată lojesna cu mestecarea și cu împreunarea se știe că se desface, iară dentr'aceasta ce se născù Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, însușŭ fără sămânță începù-se. Eșindŭ deșchise, și iară pecetluitŭ lăsă. Și pre adevărŭ amu fu omŭ, adeveritulŭ acesta Dumnezeu, și închinatŭ unulŭ dentr'amândoao firile. Iară de ce se grăiaște că «coconulŭ creșteà, întăriià cu duhulŭ, și se împleà cu mândrie, și dulceața lu Dumnezeu erà spr'insulŭ», creșteà Domnulŭ Isusŭ cu trupulŭ, celŭ ce puteà și dentr'însŭ pântece în măsura crescutului bărbătescŭ să ajungă. Ce ca să n'aibă a le se păreà o nălucitură tocmeala, dereptŭ aceaia câte puținelŭ creșteà în crescutŭ. Iară crescândŭ arătà-se a lu Dumnezeu cuvântŭ, mândrie, și se întăriià cu duhulŭ, ce e amu că celŭ amu den începutŭ și

---

2 *Tip.* дѡмнолꙋи 5 *Tip.* кокѡнꙋлъ 18 *Tip.* лѣџж 32-33 *Tip.* чѐ чѐ кà.

mai de nainte de veacŭ desfârşitŭ fiindŭ, vru a fi să fie şi mai desăvârşitŭ.

Ce dereptŭ aceaia şi noi, fraţilorŭ, să ne închinămŭ şi să slăvimŭ celŭ ce pentru noi tânărŭ fu Hristosŭ, Dumnezeulŭ nostru. Şi cu Simeonŭ bătrânulŭ în mâni să-lŭ priimimŭ, celŭ ce pentru noi spre cruce preacuratele |
(584) mânile-şŭ tinse-le, şi pre noi priimi, şi dela fiara putreditoare de suflete zmăcì-ne. Şi şi cu bătrâna întreaga de minte, cu Anna, să ne ispovedimŭ Dumnezeului nostru şi să blagoslovimŭ şi să blagodărimŭ pre elŭ, şi să mărimŭ ce e către noi deştingerea lui cea înfricoşată. Şi să blagodărimŭ pre Hristosŭ celŭ ce neputinţele noastre purtă ş'au izbăvitŭ pre noi den amărîta muncă a diavolului şi de ispita lui şi de hitleniia-i. Să blagodărimŭ Domnului celŭ ce grijaşte de viaţa noastră şi de rădicare şi caută de pururea de a noastră spăsenie şi dereptare. Că acesta iaste slobozitoriulŭ şi mântuitoriulŭ sufletelorŭ noastre şi voroveaşte de noi lu Dumnezeu părintelui, celŭ amu ce ne dă noao în viaţa aceasta bine şi folosŭ şi în veacii ce vorŭ să fie împărăţiia sa ceaia nesfârşita şi fericita. Şi aceaia să o dobândimŭ în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că lui e slava şi ţinearea în veacii de veacŭ, aminŭ.

Luna Iunie, în douăzeci şi patru. Învăţătură la Naşterea lui Ioan Botezătorul.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 40.

(Mateiu XI, 2). *În vreamea aceaia Ioannŭ auzi în legătură lucrulŭ lu Hristosŭ, tremise doi ucenici ai lui, zise lui: (3) „Tu eşti cela ce e să vie, au altulŭ aşteptàvremŭ?“ (4) Şi răspunse Isusŭ, zise lorŭ: „Păsaţi, spuneţi*

---

2 *Tip.* дѣ съсфръшить, *cfr. 374/38* **13** *Tip.* дѫ **23-25** *Titlul slavon:* Мсца ію́нїе, кд. Поꙋченїе на рождьство і҆ѡа́нна кр҇тителѣ. е҆ѵ҇аїе ѿ матѳеа (sic!), глава. м. **28** *Tip.* ꙟалтоꙋмь (*AC* altulŭ).

Variante: *Evanghelia aceasta lipseşte în B* **26-27** Ioannŭ auzi în legătură] *T* auzi Ioannŭ întru temniţă **27** Tremise] *T* Tremease **27-28** ucenici ai lui, zise lui] *T* den ucenicii săi, să zică lui **28** o | *T* va **28-29** aşteptà-vremŭ] *T* vămŭ aşteptà **29** spuneţi] *T* de spuneţi.

lu Ioannŭ ce ați auzitŭ și vedeți: (5) Orbii vădŭ și șchiopii îmblă, stricații curățescu-se și surzii audŭ, morții înviu, measerii binegrăescŭ; (6) și fericați ceia ce nu se blăznescŭ de mine". (7) Aceia eșindŭ, începù Isusŭ nărodului a grăì de Ioannŭ: „La ce eșitŭ în pustie să vedeți? Au trestie de vântŭ plecată? (8) Sau ce eșitŭ să vedeți? Au omŭ în moi veșminte îmbrăcatŭ? Aceia ce poartă veșminte moi, în casele împărătești sântŭ. | (9) Au la ce-ați eșitŭ să (585) *vedeți? Au proroculŭ? Eu grăescŭ voao, și mai mare de prorocŭ. (10) De aceasta amu iaste scrisŭ: Iată că eu voiu tremite îngerulŭ mieu naintea feațeei tale, ce va gătì calea ta înaintea ta. (11) Adevărŭ grăescŭ voao: Nu se-au sculatŭ a naște den muiare mai mare de Ioannŭ botezătoriulŭ; iară mai miculŭ în împărățiia ceriului, mai mare de elŭ iaste. (12) Den zilele lu Ioannŭ botezătoriulŭ până acmu împărățiia ceriului nevoiaște-se, și nevoitorii răpescŭ pre ea. (13) Toți amu prorocii și leage până la Ioannŭ prorocìră. (14) Și de veți vrea să-lŭ*

1 *Tip.* шкопїи **8** *Tip.* Ѯа лачкци.

Variante: 1 lu Ioannŭ] *C* lui Ioanŭ | ce ați auzitŭ] *T* cumŭ auziți | orbii] *T* că orbii | și șchiopii] *T* ologii **2** morții înviu] *T* și morții se scoală **3** measerii binegrăescŭ] *T* și săracii binevestescŭ | fericați] *A* ferecați *T* fericitŭ iaste | ceia] *T* cela | se blăznescŭ] *AC* înșală-se *T* se va săblăznì **4** Aceia eșindŭ] *AC* Aciia eșindŭ] *T*1 Aceia deaca se duseră *T*2 Iară deaca se duseră aceia | *T*2 *lipsește* Isusŭ | nărodului a grăì] *T* a grăì nărodului **5** *T*2 *lipsește* de Ioannŭ | La ce eșitŭ] *AC* La ce mearsetŭ *T* Ce-ați eșitŭ **6** Sau ce eșitŭ] *AC* Dară la ce mărs-ați *T* Ce-ați eșitŭ | Au omŭ în] *T* Omŭ întru **7** Aceia] *T* Aceia amu] **8** casele] *AC* case | Au la ce-ați eșitŭ] *AC* Dară la ce mărs-ați *T* Ce ce-ați venit **9** Au proroculŭ] *T* Proroculŭ | Eu] *AC* Ei *T* Adevărŭ **10** De aceasta amu iaste scrisŭ] *AC* Aceasta amu iaste de elŭ scrisŭ iaste *T* Că acesta amu iaste care de elu e scrisŭ **10-11** Iată că eu voiu tremite] *AC* Iată, eu tremite-voi(u) *T* Adecă, eu tremite-voiu **11** naintea] *T* înaintea | feațeei] *C* fețeei | va gătì] *AC* gătì-va *T* va tocmì **12** înaintea] *AC* naintea | Adevărŭ] *AC* Dereptŭ **13** se-au sculatŭ a naște *T* se sculă dentru născuții **13-14** Ioannŭ botezătoriulŭ] *AC* Ioanŭ botezătorulŭ **14** *AC* *lipsește* iară | miculŭ] *AC* micŭ | în] *T* întru **15** Den] *T* Iară den | Ioannŭ] *AC* Ioanŭ **16** până] *T* și până **17** *T* *lipsește* pre | leage] *T* leagea **18** Ioannŭ] | *AC* Ioanŭ | *T* *lipsește* vrea.

priimiți, acela iaste Ilie cela ce va să vie. (15) Cine are urechi de auzire, să auză!“

Sfârșit.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 64.

Întru praznicele sfințilorŭ și săboruri dumnezeești, în toată noaptea bdeaniia, întru cântări și în rugă, încă și în rugă și în rugăciuni, liturghie, întru eale să ne adunămŭ și să facemŭ lorŭ. Împreună a ne rugà datori sântemŭ de toți oamenii. Că grăiaște dumnezeesculŭ apostolŭ: «Mainte de toate, faceți rugăciuni». Și rugă și molitvă și bunămulțemită de toți oamenii, de împărați și de toți carei-sŭ întru deregătorìi, ca cu blândeațe și fără voroavă viață să avămŭ, cu toată credința ceaia buna și cu cinste, că Dumnezeu va toți oamenii să-i spăsească și spre știrea dereptăției să-i aducă. Iară de va Dumnezeu toți oamenii a se spăsì și să vie întru înțeleagerea lui, datori sântemŭ și noi să ne închipuimŭ lu Dumnezeu câtŭ iaste după tăriia puteriei noastre, dereptŭ-ce că aceasta iaste priimită lui și cu bună-ogoadă. Și să ne rugămŭ
(586) de toți oamenii, cumŭ și datori sântemŭ. | Iară de sântemŭ datori de toți a ne rugà, cu câtŭ mai vârtosŭ de ai noștri, cei ce de pururea sântŭ în credință și se nevoescŭ și se grijescŭ și miluescŭ pre noi? Și mai vârtosŭ de împărații noștri ce-sŭ dela Dumnezeu, buni-credincioși și de Hristosŭ iubitori, rugăciuni a face d'inșii și rugă cătră Dumnezeu, încă și de toate curțile și de polate și de toți voinicii, derep'ce tăriia și spăseniia acestora fi-ne-va noao răpausŭ și fără-grije. Că voinicescŭ aceia, ca sloboziți să fimŭ și neturburați și fără voroavă să lăcuimŭ. Că cumŭ iaste aceasta dereptŭ, ca de acela ce ară fi pentru împreunarea folosului și a tocmealeei a ne dureà și în toate grijile a ne da și toate nevoile a lăsà, iară noi nici usnele nu desfacemŭ să ne rugămŭ pentru ei! Ce mă rogŭ voao, frațilorŭ, toți împreună să ne rugămŭ și rugă și rugăciuni, cu lacrămi, cu inimi înfrâmte să

---

3 ко́нецъ. 5 сло́во ѯ҃д. 9 *Tip.* сѫнтемъ 19 *Tip.* коу́нѹ ѿгѡа̀дѫ 30 *Tip.* ѧ҆преоу́нрак.

Variante: 1 acela] *T* aceasta 2 de auzire, să auză] *AC* să auză, de să auză.

aducemŭ lu Dumnezeu. Şi să ne rugămŭ de împăraţii noştri ce-sŭ dela Dumnezeu, şi de spăseniia lorŭ şi tăriia-le şi de nărocŭlŭ lorŭ, că de va fi bine acestora şi polatelorŭ lui şi voinicilorŭ lui, şì a creştineştiei toată tocmeala păzì-se-va nevătămată.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia auzì Ioannŭ întru temniţă lucrulŭ lu Hristosŭ, tremease doi den ucenicii săi, să zică lui: «Tu eşti cela ce va să vie, au altulŭ vămŭ aşteptà?»*

(Tâlcŭ) Doi ucenici mai înţelepţi alease fericitulŭ botezătoriulŭ şi-i tremease cătră Domnulŭ Isusŭ Hristosŭ, să întreabe pre elŭ de iaste acesta ce-au venitŭ, de carele zice scriptura şi glasurile proroceşti. Nu că nu ştiià pre Domnulŭ, întrebà botezătoriulŭ, (ce ştiià foarte bine că acesta iaste de-au venitŭ să mântuiască noi), ce o tocmeală făcù. | Şi vrea să derepteaze ucenicii săi, că văzù pre ei săblăznin- (587)
du-se şi părându-le de Hristosŭ. Că nici ştiià aceia că iaste mai mare Hristosŭ de Ioannŭ, şi se vătămà într'înimi, văzândŭ pre Isusŭ ciude făcândŭ şi pre mai susŭ decâtŭ botezătoriulŭ, cu lucruri preamari. De-aciia şì pizmindŭ, grăiră lu Ioannŭ de Hristosŭ că «cela ce cu tine erà de ceaia parte de Iordanŭ, carele mărturisiiai tu de elŭ, iată acela, că elŭ încă botează, şi toţi mergŭ cătr'însulŭ». Cei ce multŭ iubiià alŭ lorŭ dascalŭ şi vrea multŭ slava a lui să priimească, cu pizmă-i spuseră de Hristosŭ, unde văzură pre elŭ bine-vremuindŭ. Iară Ioannu se acoperì cu neştiirea, şi după tocmeală întrebà şi grăiià: «Tu eşti cela ce va să vie, au altulŭ vămŭ aşteptà?» Nu amu dereptŭ să ştie elŭ însuşŭ (că ştiià preaditece taina), ce ca să se domirească uceninii lui că iaste mare a Domnului şi a despuitoriului nostru priimirea, că acestui numai ce i zicŭ prorocii «celŭ ce va să vie», iară alalţi toţi erà robi şi slugile Domnului, carii fură mainte tremişŭ să gătească calea Domnului, cumu se scrie. Iară botezătoriulŭ tare credinţă lucră de Hristosŭ, cumŭ iaste acesta, că se făcù ca un neştiitoriu şi cătr'însulŭ tremease ucenicii. Iară celŭ ce erà amu den maţele mâni-sa sfinţitŭ şi prorocească dăruire priimitŭ, şì cunoscù pre despuitoriulŭ, şi dereptŭ aceaia se jucă cu veselie şi se închină lui, mărturi-

---

32 *Tip.* сагѫтѣскѫ.

siià și grăiià de elŭ: «Adecă, mielulŭ lu Dumnezeu, celŭ ce luò pacatele lumiei». Celŭ ce propoveduì mainte pre Hristosŭ, și cu mânile sale boteză-lŭ, și de susŭ de elŭ mărturie auzì, și dumnezeescuiŭ duhŭ zburândŭ spr'insulŭ ca un chipŭ de porumbŭ văzù-lŭ, cumŭ vrea puteà să nu știe pre despui-
(588) toriulŭ și făcătoriulŭ? Ce tremease | ucenicii, cum amŭ zisŭ, cu păreare să întreabe pre adevărŭ, ca deaca vorŭ vedeà ciudesele ce făceà Hristosŭ, să se încredințeaze și să se domirească de elŭ, și să fie lorŭ mărturii lucrurile mai credincioase și mai fără de păreare. Dereptŭ aceaia și Hristosŭ știù, că dereptŭ aceaia mai vârtosŭ tremesease pre ei Ioannŭ. Deci aciișŭ într'acelŭ ceasŭ multe ciudese făcù, că vru să derepteaze inimile celorŭ ce se sfiiià de elŭ.

(Evanghelie) *Și răspunse Isusŭ, zise lorŭ: «Păsați de spuneți lu Ioannŭ cumŭ auziți și vedeți: că orbii vădŭ, ologii îmblă, stricații curățescu-se și surzii audŭ, și morții se scoală și săracii binevestescŭ».*

(Tâlcŭ) Nu împrotiva acoperiteei întrebări a ucenicilorŭ lu Ioannŭ răspunse Domnulŭ, ce împrotiva adevărului și înțelesului, de ce fură tremeși. Iară săracii ce binevestiià, apostolii zis-au, derep'ce amu că mai sărăcescŭ și mai ticălosŭ lucru nu iaste ca vânarea de peaște. Ciudese lucră Hristosŭ într'acelŭ ceasŭ, de să împlă prorociia Isaiei ce erà grăită: «Atunce deschide-se-vorŭ ochii orbilorŭ, și urechile surzilorŭ auzì-vorŭ; atunce sărì-vorŭ ologii ca cerbii, și dezlegate fi-vorŭ limbile gâgnavilorŭ».

(Evanghelie) *«Și fericitŭ iaste cela ce nu se va săblăznì de mine».*

(Tâlcŭ) Aceasta amu mai de nainte zise Domnulŭ, pentru înși acei ucenici ai lu Ioannŭ, de descoperiià taina inimiei lorŭ. Și arătà că nu se ascunseră lui, și celorŭ ce se săblăzniià de elŭ și le se păreà și multu se întrebà de elŭ.

(Evanghelie) *Aceia deacă se duseră, începù Isusŭ a grăì nărodului de Ioannŭ.*

(Tâlcŭ) Înșișŭ văzători fură ucenicii lu Ioannŭ frâmseției lu Hristosŭ cea mare ce erà, și slava și ciuda ceaia marea
(589) și multa a tăriei lui și a puteareei întru sineși o | primiră și se întăriră, și se duseră minunându-se cătră cela ce tremesease pre ei, și de ce fusease spuseră. Iară ca să

---

6 *Tip.* зисъ 28 *Tip.* оучиници 37 *Tip.* фоусеск.

n'aibă a li se păreà că şuteleaşte pre Ioannŭ Domnulŭ, nu grăì de elŭ nemică acelorŭ ucenici ce erà acolea ai lu Ioannŭ.

(Evanghelie) *Iară deaca se duseră aceia, începù a grăì nărodului: «Ce-aţi eşitŭ în pustie să vedeţi? Au trestie de vântŭ plecată?»*

(Tâlcŭ) Auziră năroadele întrebarea lu Ioannŭ, şi nu ştiià socotirea lui, ce se turburară. Şi cugetà întru eişŭ grăindŭ: «Mare lucru, cumŭ amu celŭ ce mărturisiià atâta şi aşa de Hristosŭ, iară acumŭ elu i se pare!» Şi încă le se păreà că se-au întorsŭ Ioannŭ. Aceasta înţelease Hristosŭ, şi vru să arate că ştiutoriu de inimi iaste, şi vrea să îmblânzească acea păreare şi cugetulŭ lorŭ şi mintea să le o derepteaze. Că grăì lorŭ: Ce-aţi eşitŭ în pustie să vedeţi? Au trestie de vântŭ plecată (ce se zice, lesne sau pre iuşorŭ a o suflà omulŭ)? Şi ca trestiia pre înţelesŭ a fi şi pre lesne a se întoarce? Şi pre lesne trecândŭ, cumu vă se pare acmu, protivire mai vârtosŭ stândŭ şi mai vârtosŭ de pietrile mai tare? Cumŭ amu atunce cătr'însulŭ nevoinţa şi cu ajutoriia voastră mărturisiià: eşiià amu cătr'însulŭ, zice, atunce de-şŭ ispovediià păcatele saleşŭ?

(Evanghelie) *«Ce-aţi eşitŭ să vedeţi? Omŭ întru moi veşminte îmbrăcatŭ?»*

(Tâlcŭ) Ce se zice: hrănitŭ şi pohtitoriu răpausului, ca şi de aceasta să ne arate că e slabŭ Ioannŭ şi pre lesne întorsŭ, mai vârtosŭ decâtŭ de protivirea vieţiei strimtă şi de toate răbdătoriu şi postnicŭ, cumŭ veşmintele lui şi mâncarea-i aiavea mărturisiià, că văşmântŭ de părŭ purtà şi bucate mai mari, de cealea ce se făceà înseşŭ, aveà.

(Evanghelie) *«Aceia amu ce poartă | veşminte moi, în casele* (590)
împărăteşti sântŭ».

(Tâlcŭ) Acestŭ fericitŭ Ioannŭ mai de nainte întru pustie lăcuiià, iară acmu în temniţă păzitŭ erà, chinuindŭ şi tescuindu-se. Şi însăşŭ munciei lăsă-se pentru leagea lu Dumnezeu în tăriia păzirei.

(Evanghelie) *«Ce ce-aţi venitŭ să vedeţi? Proroculŭ? Adevărŭ grăescŭ voao, şi mai mare de prorocŭ. Că acesta amu iaste care*

---

2 *Tip.* ìѡ҃а́ннъ   35 *Tip.* ⸢тьрїєн.

de elu e scrisŭ: Adecă, eu tremite-voiu îngerulŭ mieu înaintea feațeei tale, ce va tocmì calea ta înaintea ta».

(Tâlcŭ) Mai mare de proroci Ioannŭ mărturisitŭ fu de Hristosŭ, derep'ce că alalți proroci numai ce-au prorocitŭ de Hristosŭ, iară acesta însușŭ văzătoriu fost-au. Aceasta amu iaste mare și minunată, derep'ce că alalți proroci după ce nășteà propoveduiià, e acesta fiindŭ încă întru mațele mumâni-sa cunoscù pre Hristosŭ și jucă cu veselie. Iarŭ îngeru se cheamă Ioannŭ, pentru îngerească a lui viață ce viețuiià întru pustie, fără grija lucrurilorŭ lumiei. Și după ce vestì și zise a lu Hristosŭ venire, șì gătì calea Domnului. Că Ioannŭ, ca mărturisì de elŭ, șì botezà spre pocaanie; iară pocaaniia întru lăsăciunea păcatelorŭ. Iară în lăsarea păcatelorŭ șì spăsenie dăruiià oamenilorŭ celŭ ce se întrupă pentru milosârdiia milostivniciei, Dumnezeulŭ nostru.

(Evanghelie) «*Adevărŭ grăescŭ voao: Nu se sculă dentru născuții den muiare mai mare de Ioannŭ botezătoriulŭ; iară mai miculŭ întru împărățiia ceriului, mai mare de elŭ iaste».*

(Tâlcŭ) Tare și vârtosŭ răspunse Hristosŭ că nu iaste niminea mai mare de Ioannŭ botezătoriulŭ întru născuții den mueri. Însă ‚den mueri' zise, și lăsă pre sineșŭ Hristosŭ și se despărți den toți oamenii, că elŭ erà născutŭ den fată, nu
(591) den muiare ce mersease spre | nuntă. Însă iară, multă laudă zise de Ioannŭ Domnulŭ, ca să n'aibă a le se păreà că și de acesta însușŭ, de Hristosŭ, mai mare iaste Ioannŭ. Că șì mai aiavea grăit-au: «Căce sântŭ eu micŭ de crescutŭ, după a voastră păreare, și de slavă mai mare sântŭ eu de elŭ întru împărățiia ceriului». Iară acicea: «Dereptŭ căce se născù mai nainte de mine Ioannŭ, și după ce vă se pare voao mai mare, căce mă mai plecŭ de elŭ, iară acolo mai mare sântŭ întru sufleteștile și ale ceriului dulceți, derep'ce că Dumnezeu sântŭ și despuitoriu și Domnŭ».

(Evanghelie) *Iară den zilele lu Ioannŭ botezătoriulŭ și până acmu împărățiia ceriului nevoiaște-se, și nevoitorii răpescŭ ea.*

(Tâlcŭ) Împărățiia ceriului grăit-au Hristosŭ, credința ce e de elŭ, ce iaste făgăduirea împărățiia ceriului. Nevoiaște-se amu împărățiia ceriului (ce se zice că cu nevoe răpescŭ

---

24 *Tip.* ІѾа́ннь 35 *Tip.* чέрюлЅ.

aceaia oamenii), că cine va birui nevoia năpăştilorŭ şi grija şi scârba, şi şi alte chinuri, de-aciia şi chinulŭ necredinţeei, nevoiaşte-şŭ sine şi se tescuiaşte. Dereptŭ acealea şi nevoitori cheamă-se. Că nevoiei iaste treabă multă, ca împărăţiia să dobândimŭ. Şi cine-şŭ va lăsà tată-său şi mumă-sa şi muiarea şi feciorii şi fraţii şi surorile, şi de toate lucrurile lumiei lepădà-se-va, şi însuşŭ sufletulu-şŭ şi viaţa a o uità, mare nevoe foarte! Dereptŭ aceaia şi nevoitori cheamă-se carii află împărăţiia ceriului.

(Evanghelie) «*Toţi amu prorocii şi leagea până la Ioannŭ prorociră. Şi de veţi să-lŭ priimiţi, aceasta iaste Ilie cela ce va să vie. Cine are urechi de auzire, să auză!*»

(Tâlcŭ) «Eu sântŭ venitulŭ», grăit-au Hristosŭ, «că toţi prorocii sfârşiră-se; însă nu se vrea fi sfârşiţi, de nu vrea fi venitŭ eu. Ce eu sântŭ Dumnezeu, şi nu iaste nimea,| fără mine, să spăsească. Şi de veţi cu bună-înţelepţie să ju- (592) decaţi, nu cu pizmă, acesta iaste Ioannŭ, ce de elŭ zice proroculŭ Malahiia că Ilie va să vie». Că Ioannŭ şi Ilie o slujbă au. Ioannŭ amu întâia venire curse înainte de spuse, iară Ilie ceaia ce va să fie venire nainte va să apuce. Den zilele propoveadaniei lu Ioannŭ începutu-se-au lauda ta, aceasta nevoinţă (ce se zice, răpirea împărăţiei ceriului), că acestŭ Ioannŭ tremesŭ fu să propoveduiască şi să grăiască: «Pocăiţi-vă că se apropie împărăţiia ceriului». Că de-aciia şi glasŭ cuvântului cheamă-se, şi sfeaştnicŭ lumineei, şi luceafărulŭ soarelui, şi voinicŭ împăratului, şi prorocŭ, şi înainte-curătoriu, c'au propoveduitŭ ş'au preavestitŭ Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, adeveritulŭ Dumnezeulŭ nostru, ce iaste împărăţiia ceriului, de cheamă pre toţi la pocaanie şi la spăsenie şi către sineşŭ întoarce cu a sa dulceaţă. Iară nevoitorii sântŭ împărăţiia ceriului, cei ce curatŭ şi luminatŭ credŭ întru elŭ, şi până în sfârşitŭ cei ce cu postulŭ nevoescu-se, singuri numai. Şi cei ce după vreo nevoe, pentru credinţa ce e către Dumnezeu, aducu-se spre ce e bine şi se protivescŭ împrotiva chinurilorŭ trupului şi ale sufletului, aceia întră întru împărăţiia ceriului. Iară împărăţiia ceriului iaste cea bunătate ce va să fie, ce o răpescŭ cei nevoitori, câţi cu dragoste dereptŭ ceaia ce va să fie, spre ceastă ce e acmu, cu tărie pâlcuescu-se şi se luptă, şi rabdă

năpăştile şi nevoile. Că cu multe scârbi cade-se noao în împărăţiia ceriului a întrà. Că «pocăiţi-vă», grăiaşte «că se apropie împărăţiia ceriului».

Împărăţiia ceriului iaste a evangheliei propovedanie, ce dentru ea dată e cu bună ogodire viaţă lu Dumnezeu şi
(593) cu folosŭ. Împărăţiia ceriului întru sfătuirea ini|miei noastre şi în sufletele noastre zace, şi în lăuntrulŭ nostru iaste, de vămŭ vrea. Nu sântŭ mâncările şi bearea împărăţiia ceriului, ce dereptatea şi postirea şi cuviinţa şi sfinţiia. Şi aceasta iaste adeverită împărăţie, ce e să fie voia lu Dumnezeu pre pământŭ, ca la ceriu, şi ce e a vie noao cu bună-ogoadă şi după evanghelie a îmblà. Că dereptŭ aceaia spre pământŭ Dumnezeu arătă-se şi cu oamenii vise, ca să arate noao calea spăseniei şi cunoaşterea adevărului. Dereptŭ aceaia au învăţatŭ pre noi ce e de folosŭ şi de spăsenie, şi fii ne-au făcutŭ, vrăjmaşi neînţelegători fiindŭ. Dereptŭ aceaia au spăsitŭ ş'au slobozitŭ pre noi, nu pentru dereptatea noastră, ce dereptŭ mila lui ceaia multa ce-au vărsatŭ spre noi prea cu bogăţie. Şi ne lumină, şi dulceaţă dăruì noao, şi darulŭ sfinteei botejune, ca să păzimŭ acesta tare şi vârtosŭ, şi să-lŭ păzimŭ nepierdutŭ, ca de-aciia amu să nu mai împărăţească păcatulŭ întru moartele ale noastre trupuri, sau a ascultà pre elŭ de pohtele lui. Nici să ne supunemŭ trupulŭ nostru armă nedereaptă păcatului, ce să ne supunemŭ noişŭ lu Dumnezeu ca dentru moarte vieţiei şi trupulŭ nostru armă dereaptă. Şi aceastea să aducemŭ lu Dumnezeu, că păcatulŭ amu pre noi nu ne va biruì, derep'ce că ne-amŭ sfinţitŭ şi ne-amŭ dereptatŭ cu numele Domnului, lu Isusŭ, şi duhului Dumnezeului nostru. Să ne ruşinămŭ amu de bune lucruri, fraţilorŭ, şi să păzimŭ curăţiia, şi să păzimŭ sfinţiia, şi să nu ne plecămŭ sineşŭ spre necinste, cinstiţi fiindŭ, nici să ne înşelămŭ sineşŭ şi să ne pare că iaste dulce pohta, că ea iaste pre adevărŭ boala morţiei. Că iubirea dulceţiei şi pohta iaste undiţa diavolului. Iubirea dulceţiei iaste otrăvire şi piiardere,|
(594 iubirea dulceţiei iaste aprinderea focului nestinsŭ. Ce să nu ne năemimŭ păcatului ca neşte robi, sau să ne supunemŭ

10 *Tip.* пѫлжнть21 *Tip.* ҆ѧпърацѣскж 30 *Tip.* фй съпъзимь коурѫціѧ
36 *Tip.* соупѹнемъ.

lui, ce să ne pocăimŭ şi să ne plângemŭ de păcatele noastre, derep'ce că între uşe iaste judecata, şi fieşŭ-căruia de noi sfârşitulŭ vieţiei. Şi sfârşitulŭ tărie are şi în vreamea aceasta; deaca îmbătrânimŭ, să ştimŭ că avămŭ a murì. Că dentre uşe ce iaste judecata, marele Pavelŭ să auzimŭ grăindŭ: că «noaptea», zice că «treace, iară zioa se apropie». Ce se zice, viaţa aceasta treace, carea iaste noaptea, pentru mulţi ce sântŭ întru untuneareculŭ păcatelorŭ, şi dereptŭ căce că sântŭ acoperite lucrurile noastre, iară viaţa ce va să fie apropie-se, ce iaste zioa lumineei, dereptŭ căce o au derepţii şi dereptŭ căce că toate ascunsele au a se ivì atunce. Că are amu a venì celŭ ce-au venitŭ, venì-va şi nu va pestì. Dereptŭ aceaia să ne nevoimŭ, şi dereptŭ aceaia să ne gătimŭ sufletele noastre, de toate realele curăţindu-ne, şi să ogodimŭ lu Dumnezeu cu dereapta credinţă a noastră şi cu bune lucruri, după învăţătura lui, şi cu pocaaniia şi cu ispoveadaniia şi cu lacrămi de toate spurcăciunile noastre să ne spălămŭ, ca de ce ne iaste grijă şi scârbă să ne izbăvimŭ, şi de ceaia ce va să fie muncă să ne slobozimŭ, şi a veacilorŭ dulceaţă să dobândimŭ, cu dulceaţa iubitoriului de oameni Dumnezeu şi a Domnului nostru Isusŭ Hristosŭ, că aceluia cade-se slavă şi cinstea, în veacii de veacŭ aminŭ.

Luna Iunie, în douăzeci şi nouă. Encomeonul sfinţilor apostoli Petru şi Pavel.

Caută Dumineca a optsprezecea, de la Luca:

În vreamea aceaia sta Isusŭ lângă ezerulŭ Ghenisaretului.

---

5 *Tip.* жбде | деката   23-24 *Titlul slavon:* Мсца іоунїе. въ кѳ..стымь апл҃ѡм пе́трꙋ и҆ па́влꙋ. слѡво похвалнѡ.   25 и҆щи̇ недѣли, ні́, ѿ лоукы.

(595) Luna August, în şase. Învăţătură la Schimbarea la faţă a Domnului Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Isus Hristos.

Evanghelie dela Luca, zaceala 45.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 65.

Toate amu praznicele şi dumnezeeştile sărbători taina arată şi ivescŭ (întâi-venire cu trupŭ a Domnului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ, ce se zice), cumu se-au născutŭ, şi cumu se boteză, şi cumu se răstignì, şi cumu se îngrupă, şi cumu se sculă a treia zi, şi cumu se înălţă cu slavă.

Iară alŭ preaobrajeniei praznicŭ, alŭ celui veacŭ ce va să fie tocmeala-i scrie şi arată, şi zi de a-doa-venire a lui, ceaia înfricoşata, propoveduiaşte şi arată chearŭ şi curatŭ. Că cumu se lumină faţa mântuitoriului nostru şi Dumnezeu ca soarele, e veşmintele lui fură albe ca lumina, într'acelaşŭ chipŭ are a venì den ceriu ca fulgerulŭ, cu tărie şi cu slavă multă, să judece tuturora; şi cum au fostŭ cu nusulŭ Petrŭ şi Ioannŭ şi Iacovŭ la codrulŭ sfântŭ, aşa cu nusulŭ au a fi toţi sfinţii şi dereptţii şi aleşii, priimindŭ dumnezeiasca ivire şi negrăita şi nespusa veselie şi bucurie.

Evanghelie.

(Luca, IX, 28). *În vreamea aceaia luò Isusŭ Petru şi Ioannŭ şi Iacovŭ, suì-se la codru să se roage. (29) Şi fu, rugându-se elŭ, chipulŭ feaţeci lui altulŭ, şi veşmintele lui albe strelucindŭ. (30) Şi adecă, doi bărbaţi voroviià lui,*

1-3 *Titlul slavon:* Мцѧ авгѹста, въ ѕ. Поѹченїе на прѣωбраженїе га ба и спса нашего їс хрⷭ҇а. Єѵлїе ѿ лоукы, глава, мє. **5** слово, ѯє. **24** rugându-se, *îndreptat în* càndu se rugà | *Tip.* кѵпк | лк, *îndreptat în* vedearea | altulŭ, *îndreptat în* alta **25** voroviià lui, *îndreptat în* de grăiià cu dinsulŭ.

Variante: *Evanghelia aceasta lipseşte în B* **22** aceaia] *AC* aceaia, fu după cuvintele acealea ca la opta zi | *AC lipseşte* Isusŭ **23** sui-se la] *AC* duse-se la un **24** rugându-se elŭ] *AC* cându se rugă | chipulŭ feaţeei] *AC* vedearea feaţei | altulŭ] *AC* aimintrea **25** strelucindŭ] *AC* şi luminate | adecă] *AC* iată | voroviià lui] *AC* cu nusulŭ grăiià.

ce ei erà Moysi şi Ilie, (31) de se iviră întru slavă, şi grăiià de ducerea lui ce vrea să împle în Ierusalimŭ. (32) Iară Petru şi carei erà cu nusulŭ, erà îngreoiaţi de somnŭ. Şi deaca se deşteptară, ei văzură slava lui şi cei doi bărbaţi stândŭ cu nusulŭ. (33) Şi fu cându se despărţiră ei d'insulŭ, zise Petru cătră Isusŭ: „Învăţătoare, bine-ară fi noao acicea să fimŭ, şi să facemŭ trei coperimânturi, unulŭ ţie, unulŭ lu Moysi, unulŭ lu | Ilie". Şi (596) *nu ştiià ce grăiaşte. (34) Aceasta lui grăindŭ, fu un nuorŭ, de deştinse pre elŭ, iară ei se spământară. E cândŭ întrară ei în nuorŭ, (35) şi glasŭ fu den nuorŭ grăindŭ: „Acesta iaste fiiulŭ cela iubitulŭ, pre acesta să ascultaţi!" (36) Şi cândŭ fu glasulŭ, elu se află Isusŭ însuşŭ. Şi aceia tăcură şi nemunuia nu spuseră într'aceale zile nemică de ce văzură.*

Tâlcŭ.

Trei ucenici numai luò Isusŭ, Petru şi Iacovŭ şi Ioannŭ, ca neşte mai dentâi şi mai mari de alalţi ucenici. Petru amu, că ispovedì pre elŭ că e fiiulŭ lu Dumnezeu şi Dumnezeu, şi că ce-lŭ iubiià mai multŭ pentru tăriia credinţeei; iară Ioannŭ, ca un iubitŭ de însuşŭ Hristosŭ pentru bunătăţile cealea multele; iară Iacovŭ, pentru că erà tare fiindŭ şì acela de râvnirea însuşŭ de a lu Hristosŭ. Şi de-aciia i socotiià că vorŭ puteà acoperì şi a ţineà ciudesa, ca nemunuia să nu spue. Şi se suì în codru Domnulŭ, ca să se roage

---

2 ducerea, *îndreptat în* eşitulŭ **5** *Tip.* стѫнтъ **9-10** *Tip.* оуѕрноуѡрь **10** de deştinse pre elŭ, *îndreptat în* luminatŭ, de-i umbrì prenşii (прєꙟшїн) **17** *Tip.* пéнтрꙋ **24** *Tip.* ꙟкопєрє.

Variante: **1** *AC lipseşte* ei | de se iviră întru] *AC* iviră-se în | *AC lipseşte* şi **2** de ducerea] *AC* eşitulŭ | să împle] *AC* să se sfârşască **3** Iară Petru] *AC* Pătru | carei] *AC* cine **4** Şi deaca se deşteptară, ei văzură] *AC* Deşteptară-se, văzură **4-5** cei doi bărbaţi stândŭ] *AC* amândoi bărbaţii sta **6** ei d'insulŭ] *AC* dela elŭ | Petru] *AC* Pătru **7** bine-ară fi] *AC* bine iaste | acicea] *AC* cicea **7-8** coperimânturi] *AC* căşcioare **8** unulŭ] *AC (de toate trei ori)* una | *AC lipseşte* Şi **9** grăindŭ] *AC* grăì | *AC lipseşte* un **10** de deştinse pre elŭ] *AC* acoperì ei | iară ei se spământară] *AC* spământară-se **10-11** cândŭ întrară] *AC* ducându-se **11** grăindŭ] *AC* grăì **12** cela iubitulŭ] *AC* mieu iubitŭ | pre acesta să] *AC* acesta **13** glasulŭ, elu se află] *AC* glasŭ, află-se **15** de ce] *AC* aceaia ce.

însuşŭ, şi ca taina să arate singuri acelorŭ trei ucenici, sfânta şi înfricoşata a sa preaobrajenie. Învaţă şi pre noi că aşa se cade, singuri să ne suimŭ, şi nemica întru ale pământului să nu adaugemŭ rugându-ne. Fu, zice, chipulŭ lui altulŭ. Nu că se schimbă elŭ şi se premenì pre altă fire, ce-şŭ erà amu întru aceaia ce-şŭ erà, ce chipulŭ feaţeei lui arătă-se mai vârtosŭ de soarele mai înfrâmseţată şi mai luminată. Aşijderea şi vedearea veşmintelorŭ lui, înălbiră-se mai vârtosŭ de zăpada şi luminară. Nu amu firea veşmintelorŭ premeniră-se, ce le se vedearea adause şi se schimbă. Iară Moysi şi Ilie stătură cu Hristosŭ rugându-se lui, ca să arate că nu iaste protivitoriu prorocilorŭ şi legiei. Că de vrea fi fostŭ protivitoriu, nu vrea fi amu slujitŭ lui Moysi,
(597) celŭ ce leagea deade, şi mai marele de toţi proro|cii, mai tare râvnitoriulŭ Ilie, şi să-i stea înainte-i. Grăiià amu de eşirea ce vrea să împlă întru Ierusalimŭ (ce se zice, munca lui şi crucea şi moartea). Şi spre rugă deaca se tocmì Hristosŭ, iară Petrŭ şi cei ce erà cu nusulŭ erà îngreoiaţi de somnŭ, că erà neputincioşi, ca neşte oameni, apostolii, şi a omeneştiei sfârşiià, că somnului lucrà. Iară deaca se deşteptară, ei văzură acea slavă nespusă a lu Hristosŭ şi ceaia ce streluciià dentru elŭ a luminei vărsare, şi acei doi bărbaţi, Moysi şi Ilie, stândŭ cu Domnulŭ, şi grăiià în chipŭ de robi. Iară lui Pătru foarte-i plăcù acolo a lăcuì, pentru acea lumină ce luminà acolo, şi unde vedeà prorocii, şi grăiià: «Bine iaste noao acicea să fimŭ», că i se păreà că atunce e sfârşitulŭ şi împărăţiia lu Hristosŭ. Ce nu ştiià ce grăiaşte, că încă nu erà sfârşitulŭ, nici zioa împărăţiei ajunsŭ erà, nici a bunătăţilorŭ îndulciri, ceaia ce o au a o priimì sfinţii. Împreună se şi temeà Petru şi nu vrea elŭ să se muncească, Hristosŭ sfătuiià, grăiià că «bine iaste noao acicea să fimŭ (ce se zice, să nu deştingemŭ den codrulŭ acesta, ce acicea să lăcuimŭ), ca de muncă şi de cruce să scăpămŭ. Iară de vorŭ venì spre noi Iudeii, avămŭ Ilie ajutoriu, celŭ ce văpae aduce şi cincizecii pierdù. Şi avămŭ şi pre Moysi, celŭ ce multe limbi pierdù şi biruì». Aceastea grăiià, şi nu ştiià ce iaste spre folosŭ. Că acestuia se păreà că e prea vreun rău

19 *Tip.* ѡ̓ӑменїи 34 *Tip.* ѧ̓вѧмь.

şi prea un amarŭ crucea, şi dereptŭ aceaia grăiià aceasta, ca să scape; iară Domnulŭ aşteptà să se răstignească şi să se muncească pentru noi, derep'ce amu că aşa binevru, cu crucea şi cu moartea sa să se spăsească ruda omenească. «Să facemŭ trei coperimânte» grăindŭ Petru, iară Domnulŭ nefăcutŭ cu mânile co|perimântŭ aciiaşŭ făcù, şi întru elŭ (598) întră cu Moysi şi cu Ilie, ca să arate că nemică nu iaste lipsitŭ de nevăzutulŭ Dumnezeu tatălŭ, cumŭ întru leagea veache grăiaşte-se că «nuorŭ au pre Dumnezeu». Şì Moysi în nuori îmblà şi aşa priimiià leagea. Aşijderea şì acmu nuorŭ pre Hristosŭ priimì şi pre prorocii, că şì Ilie şi Moysi întră întru elŭ. Nu erà întunecatŭ nuorulŭ, derep'ce că umbra legiei trecù şi întuneareculŭ neştiinţeei petrecù-se, ce nuorŭ luminatŭ umbrì, că vine amu adevărulŭ, şi dulceaţa Domnului strelucì. Şi nu iaste nemică întunecatŭ acumŭ, nici suptŭ umbră, ce toate frumoase şi lumină-purtătoare curaţilorŭ cù inima. Fu şì glasŭ den nuorŭ, de grăì: «Acesta iaste fiiulŭ mieu celŭ iubitŭ ce de elŭ binevruiu; acesta ascultaţi!» Şi cândŭ fu glasulŭ, află-se Isusŭ singurŭ, ca să n'aibă cineva a i se păreà de acestŭ cuvântŭ ce zice că «acesta iaste fiiulŭ mieu», că de Moysi sau de Ilie zice-se. Den nuorŭ eşì glasulŭ, ca să arate că dela Dumnezeu fu. Iară ce zice «de elŭ binevruiu», în locŭ cum ai zice că «spre elŭ a mă răposà place-mi şi mi-e cu ogoadă». Şi învăţă: «acesta ascultaţi; iară de va vrea să se şì răstignească, nu vă protivireţi lui!» Că răspunse şi aceasta acelŭ glasŭ dumnezeescŭ alŭ părintelui, că până la o vreame arătà-se legiei şi prorocilorŭ, cumŭ şì acicea lu Moysi şi lu Ilie arătă-se. Deci Hristosŭ singurŭ află-se, iară aceia se duseră. Că evangheliia acmu a Domnului spăsitoriulŭ nostru ţine, că alŭ legiei obiceai trecuse. Şi tăcură apostolii, şi nemunuia nemică nu spuseră. Că mainte de cruce nu se cădeà a se grăì nemică cu frâmseaţe dumnezeiască de Hristosŭ, că cei ce ară fi auzi|tŭ această minune prea- (599) slăvită, deci de-aciia vrea vedeà pre elŭ răstignitŭ, ce slavă vrea fi avutŭ de elŭ? Că prilăstire ştiinţa şi nălucitură vrutu-le-a păreà ce-au fostŭ fiindŭ de Hristosŭ. Dereptŭ aceaia

---

3 *Tip.* моуфческѫ 12 *Tip.* ѿмбрà 15 *Tip.* соуптъ 26 *Tip.* ӑлъ 27 *Tip.* лцѝн ѐн.

nici un lucru preaslăvitŭ și cu frâmseațe dumnezeiască, de cealea ce se spodobiră de văzură, mainte de cruce nu propoveduiră apostolii.

Și noi amu, frați, de vămŭ fi ucenici lu Hristosŭ, are a ne suì și pre noi Domnulŭ la codrulŭ cela înaltulŭ, la ceriu, și are a se arătà elŭ noao mai îmfrâmsețatŭ și mai chearŭ. Acmu amu întru fărăslavă arătă-se, ca un răstignitŭ, Domnulŭ slaveei, iară atunce avămŭ a vedeà slava lui, slavă ca unuia născutulŭ den părintele, împlutŭ de adevărŭ și de dulceață. Și avămŭ a vedeà și leagea și prorocii grăindu-șŭ și strigându-șŭ (ce se zice, ce e de Hristosŭ prorocire a lu Moysi și a prorocilorŭ). Atunce avămŭ a înțeleage, aflândŭ strigându-se lucrulŭ cuvintelorŭ prorocilorŭ, și atunce avămŭ a auzì adevărŭ glasulŭ sufletescŭ mai chearŭ, descoperindŭ noao Dumnezeu și tatălŭ unulŭ născutŭ fiiulŭ și cuvântulŭ lui, și învățândŭ că «acesta iaste fiiulŭ mieu iubitulŭ, ce de elŭ vruiu spăsenie oamenilorŭ să fie». Are a învățà aceasta pre noi Dumnezeu și părintele cu sfântulŭ și de viață făcătoriu întru o fire duhulŭ, ce dentru elŭ e izvorulŭ preamândriei și alŭ înțelesului. Și ucenici lu Hristosŭ avămŭ a fi, ca și sfinții săi ucenicii și apostoli, să ne vămŭ grijì de sineșŭ și să ne vomŭ nevoì, fraților, sfârșitori învățăturiei lui a fi.

Ce mă rogŭ voao, fraților, să uitămŭ ale trupului și ale lumiei, și bucatele, și pohtele cealea realele, și iubirea dulceției, și lucrurile cealea întunecatele să părăsimŭ, și întru
(600) arme luminate să ne îm|brăcămŭ. Și așa slava lu Dumnezeu are a acoperì pre noi, mai vârtosŭ de totŭ nuorulŭ cela luminatulŭ umbrì-ne-va. Ce să ne curățimŭ de ranele cealea realele și de spurcăciuni, socotindu-ne foarte bine cumŭ întru viața aceasta îmblămŭ și ce de noișŭ cugetămŭ, și să ne ținemŭ cu usârdie postulŭ, fraților, și spre nemica de ale pământului și ale trupului să nu ne întoarcemŭ, că nemică n'amŭ adusŭ în lumea aceasta, nici a aduce ceva nu vămŭ puteà. Dereptŭ aceaia ceastă neșchită vreame uitându-o, de a veacilorŭ să ne grijimŭ, și prea cu podoabă și cu dereptate și cu bună-cinste să viețuimŭ și să lăcuimŭ,

2 *Tip.* спо́дъкиржк 11 *Tip.* стригжндȣшь 32 *Tip.* ци́немъ.

că cu noi şì pre alţii spre dereptarea cuvântului şi vieţiei să-i dereptămŭ. Şi să ne plecămŭ şi să ascultămŭ de toate duhovnicii părinţii noştri şi carii stau înainte în Domnulŭ, că ei se grijescŭ de noi, ca neşte răspunzători ce vorŭ să dea răspunsŭ lu Dumnezeu dereptŭ noi.

Să ne nevoimŭ amu, ca pre Dumnezeu să avămŭ sălăşuindŭ întru inimile noastre, că unde e curăţiia, acolo iaste Hristosŭ, iară fără sfinţie niminea pre Domnulŭ n'are a-lŭ vedeà. Deci toată amărăciunea şi mâniia şi pizma şi hula să se ia den voi cu totŭ răulŭ, şi să nu iubimŭ vrajba în locŭ de pace, şi amărăciunea în locŭ de dulceaţă, ce să păzimŭ sufletele noastre curate de toată spurcăciunea trupului şi a sufletului, şi să facemŭ sfinţiia cu frica lu Dumnezeu. Că Petru şi Ioannŭ şi Iacovŭ, vârhovnicii apostoli şi mai mari, la preaobrajeniia mântuitoriului nostru umbră numai şi chipŭ văzură, şi arătarea a dooa venireei lui, şi némică nu putură căutà, ce căzură la pământŭ. Dară ce avămŭ a face noi, fraţilorŭ, cei | (601) ce păcatelorŭ cealea întunecatele prinşŭ sântemŭ, şi cu multe păcate vinovaţi fiindŭ? Cândŭ va venì Domnulŭ, au neputreda slavă a părintelui, cumŭ vămŭ vedeâ pre despuitoriulŭ? Cumŭ vămŭ aveà a răspunde de realele ce-amŭ făcutŭ? Că nu are aşa a venì, ca întâia venire şi ca la preaobrajenie, cândŭ are a judecà toată firea omenească, ce cu frâmseaţe nespusă şi cu slavă multă, nu cu Moysi numai şi cu Ilie Thezviteanulŭ, ce cu fără de numărŭ gloate de săboară îngereşti, cu arhanghelii şi heruvimii şi cu năroduri neajunse, a celorŭ licuri luminate. Nu va fi nuorŭ să umbreaze desupra capetelorŭ lorŭ, ce şì aceluia însuşŭ ceriulŭ fi-i-va descoperitŭ. Că cumu e judecătoriulŭ, cândŭ înaintea nărodului şade, deci zăveasele desfacŭ, şi celorŭ ce stau înainte, tuturorŭ, descoperitŭ arată-se, aşa amu şì atunce şăzândŭ judecătoriulŭ la înfricoşata judecată, toţi aveà-vorŭ pre elŭ a-lŭ vedeà, şi firea omenească toată, cu frică şi cu cutremurŭ clătindu-se înainte sta-vorŭ, şi despuitoriulŭ însuşŭ va răspunde. Unora amu grăì-le-va: «Veniţi blagoslovii de părintele mieu, de moşteniţi ce e gătită voao împărăţie, den începutulŭ

---

4 *Tip.* грижескѫ 27 *Tip.* ἀрхáггелїи 31 *Tip.* ꙟнаинте 37 *Tip.* мїнѹ.

lumiei; că flămânzìi amu, şi-mŭ deadetŭ de-amŭ mâncatŭ», şi alalte. E altora: «Dulce robŭ şi credinciosŭ, spre puţinŭ fuseşŭ credinciosŭ, spre multu te voiu pune; întră în bucuriia Domnului tău!» Şi împrotivă iarăşŭ osândì-va Domnulŭ, că altora amu cu iuţime şi cu oprire grăì-va: «Duceţi-vă de la mine, blăstemaţilorŭ, în foculŭ nestinsŭ!» Unora iarăşŭ: «Hitleanŭ robŭ şi lenivosŭ», încă şi mai înfricoşatŭ zice-le-va (602) şi-i va tremite. Şi unii amu | împărţì-i-va în doao, şi muncitorilorŭ da-i-va acelorŭ înfricoşaţi şi ciumăraţi şi nemilostivi, unora amu a le legà mânile şi picioarele cu legăturile nedezlegate, şi întru întuneareculŭ de afară aruncaţi a fi. Atunce dereptii luminà-se-vorŭ ca soarele, iară păcătoşii suptŭ soare cu ce-au luatŭ chinuì-se-vorŭ. Deci cine va auzì, şi cine va puteà răbdà, şi cine va sta înaintea iuţimei glasului aceluia şi opriree ceaia iutea a glasului Domnului? Că e zi de urgie şi de iuţime: zua de mânie iaste zua aceaia, zua de scârbă şi de nevoi, zi fără de ceasuri şi de pierdere, în zua tunearecului şi de pâclă, zi de buciune şi de glasuri! Şi se vorŭ scârbì oamenii, şi vorŭ eşì ca neşte întunecaţi, derep'ce că lu Dumnezeu au greşitŭ. Şi de foculŭ lui curăţì-se-va totŭ pământulŭ, derep'ce că sfârşire şi sârguire are a face Domnulŭ totŭ-ţiitoriulŭ spre toţi carei au vişŭ prespre totŭ pământulŭ. Şi acea zi proroculŭ Daniilŭ arată grăindŭ: «Văzuiu, până cândŭ scaunele puse fură şi celŭ den zile vechi şezândŭ; e râulŭ de focŭ curà pre de naintea lui; mii înainte stândŭ lui, şi întunearece de întunearece slujiià lui, unde judecătoriulŭ şăzù şi cărţile se deşchiseră». E cândŭ amu aceastea toate fi-vorŭ, cine va mai puteà sta? Că de se Daniilŭ prorocŭ spământă şi se cutremură, dară noi, greşiţii şi smeriţii, cu ce avămŭ a ne chinuì la lucrulŭ acela mergândŭ? Că judecătoriulŭ iaste adeveritulŭ şi dereptulŭ Dumnezeulŭ nostru, şi nu-i trebuiaşte mărturie, nici oblicitori, nici arătători. Şi are a judecâ tuturora carii au fostŭ dela Adamŭ şi celorŭ ce până la sfârşitŭ fost-au, Ellinilorŭ şi Iudeilorŭ şi ereticilorŭ şi celorŭ carei au fostŭ în dereapta credinţă ş'au greşitŭ. Că aceia amu are a-i învie Domnulŭ toţi întru zioa (603) aceaia înfricoşata, | şi neştiutele lucruri ale tuturorŭ oame-

1 *Tip.* флжнзїи 4 *Tip.* ѿсжндива дѡмнȣлъ.

nilorŭ înaintea tuturora descoperì-le-va. Că de lucruri şi de cuvinte, de hitlenìi şi de pârŭ şi de vădnicii, de toate avămŭ a da răspunsŭ şi muncă a luà. Că nu va fi nece una de ceastea ce-sŭ acoperite acicea, să nu fie ivită atunce, nici carea se face acicea într'ascunsŭ, ca să nu fie arătată şi ştiută. Că va oblicì şi ne va pune înainte toate păcatele noastre Domnulŭ. Deci ce vămŭ face, cândŭ judecata înfricoşată fi-va văzută, şi râurile de focŭ, şi muncile nespuse, şi osândirea adeverită nejudecată, iară noi vomŭ sta înainte în cutremuri? Deci ce vămŭ aveà a face, fraţilorŭ, cândŭ nimea nu va fi să stea pentru noi, nici cu cuvântulŭ să ajute, nici tatălŭ, nici muma, nici feciorulŭ, nici fata, nici nepoţi? Ce cineşŭ a lui nevoe aveà-va atunce şi de altulŭ a se grijì nu va puteà. Nici fratele să ajute cuiva nu poate acolo, nici sora, nici soţulŭ, nici iubitulŭ, nici vărulŭ, nici vecinŭ, nici preamândrulŭ, nici altŭ nemica ce e omenească, ce acealea toate perì-vorŭ de frică şi de cutremurŭ, ţinuţi de glasulŭ osândeei. Şi împreună numai înaintea judecătoriului sta-vămŭ cu frică şi cu cutremurŭ multŭ, să va fi fostŭ şì bogatŭ, sau şì săracŭ, oare mare, oare micŭ, vare bătrânŭ, vare tânărŭ, să e domnŭ, să e boiari, oare bărbatŭ, oare muiare, vare cinstitŭ, oare fără de cinste. Ce numai den singurŭ lucru, sau vorŭ aveà ajutoriu, sau întoarcere şi osândire. Dece ce amu vămŭ a face atunce, cei ce cu multe păcate vinovaţi fi-vomŭ? Cumŭ vămŭ scăpà de acea muncă iute şi de întuneareculŭ de afară, şi de screşnitulŭ dinţilorŭ, de legăturile nedezlegate, de viermii |
nesfârşiţi, de foculŭ nestinsŭ, de scârbe şi de suspini şi de (604)
amărăciuni, de boale şi de suspini? Acolo se vorŭ prăjì limbile, că acolo sântŭ temniţele şi muncile veacilorŭ! Ce vămŭ aveà a face, cândŭ goniţi fi-vămŭ toţi şi traşi întru adânculŭ chinurilorŭ? Toate sântŭ neîngăduite acolo şi nemilostive. «Şi foculŭ lorŭ nu se stinge», zice, «şi viermii lorŭ nu adormŭ». Că nu iaste pocaanie acolo, nici ispoveadanie, nici ertare, nici spăsenie celui ce de acicea nu şi-o au strânsŭ.

Ce să ne teamemŭ, fraţilorŭ, şi să ne plângemŭ auzindŭ aceasta a şti, şi să ne dereptămŭ fieşŭ-care de noi! Şi să ne plângemŭ mainte de vreamea aceaia şi cu vreamea,

---

7 *Tip.* жоүдекате 8 *Tip.* ѿсѫдрѣ 29 *Tip.* моүчиле 34 *Tip.* стрѫсь.

pre ceastă lume, ca acolo în vecie şi fără vreame să nu plângemŭ. Că câţi cu destoinicie focului şi întunecatului lucru lucrat-amŭ sau lucrămŭ, treace viaţa noastră, şi tăiarea morţiei apropie-se, şi acelŭ înfricoşatulŭ judeţŭ şi plata aşteaptă pre noi! Că de cuvinte are a întrebà Domnulŭ şi dereptulŭ judecătoriu, cine cum au lucratŭ. Iară bunii şi derepţii de-a dereapta sa pune-i-va, ca blagosloviţii de părintele, în ceaia ce e gătită lorŭ împărăţie chemà-i-va şi i va băgâ, în vecie să se veselească; iară hitleanii şi păcătoşii puni-i-va de-a stânga, ca neşte blăstemaţi întoarce-i-va şi către acelŭ focŭ de vecie, ce iaste dracilorŭ aleasă, şi i va lăsà şi i va judecà în vecie să se muncească.

Dereptŭ aceaia, fraţilorŭ, să apucămŭ înainte faţa judecătoriului cu ispoveadanie, cu lacrămi şi cu suspini şi cu miluire către săraci, ca cu acealea dereptulŭ judeţŭ să îmblânzimŭ. Să săturămŭ săracii, ca de a Domnului masă să ne îndulcimŭ; să adăpămŭ setoşii, ca să ne sălăşuimŭ la apa
(605) de răpausŭ; şi striinii şi cei fără de case | în casele noastre să-i priimimŭ; şi să îmbrăcămŭ golii, ca suptŭ coperimântulŭ lu Dumnezeu alŭ ceriului să-i sălăşuimŭ şi să ne răposămŭ în rai; bolnavii să cercetămŭ, ca celŭ ce cercetează boalele, Domnulŭ, să cearcete neputinţele noastre; să meargemŭ către ceia ce sântŭ în temniţă, ca să ne izbăvimŭ de osânda ceaia ce va să fie, şi de temniţe şi de munci. Tuturorŭ amu împreună cu de toate toţi să fimŭ, şi, câţi avămŭ de ale trupului şi a nevoiei trebuinţe, să ajutămŭ pre ceia ce n'au şi le trebuiaşte. Şi câţi spre ale sufletului aleşi sântemŭ, flămânzilorŭ şi setoşilorŭ şi striinilorŭ şi neputincioşilorŭ, sufleteaşte să le dămŭ de ce le e trebuinţa, şi să le ogodimŭ şi să-i îndulcimŭ, în multe chipure lucru făcândŭ, şi cu cuvântulŭ să le grăimŭ cu cinste carea se cuvine. Să păzimŭ făgăduinţa noastră, ceaia ce-amŭ datŭ înaintea lu Dumnezeu şi înaintea îngerilorŭ lui şi oamenilorŭ, să ne trudimŭ pentru bunătăţile, să supţiemŭ trupulŭ şi să-lŭ ţinemŭ şi să-lŭ postimŭ şi să-lŭ învăţămŭ, trupulŭ, ca să biruimŭ păcatele. Şi să lucrămŭ Domnului cu frică şi cu cutremurŭ, ca de partea ceaia stânga stare să scăpămŭ şi de înfricoşata şi cutremu-

27 *Tip.* трѣбѹѭще 32 *Tip.* фъгждѹнца.

rata de acea osândă să ne slobozimŭ, și de cea tremeatere ce e în foculŭ nestinsŭ, și cu sfinții și cu derepții și cu aleșii încetiți să fimŭ, și acelui fericitŭ glasŭ dulce să ne spodobimŭ să-lŭ auzimŭ, celŭ ce cheamă blagosloviții părintelui întru împărăția ceriului, în cea nesfârșită și fericită, ca aceaia să ne spodobimŭ toți împreună să o dobândimŭ, cu dulceața Domnului Isusŭ Hristosŭ, că a lui e slava și ținearea, cu tatălŭ și preasfântulŭ duhŭ, acmu și pururea și în veacii de veacŭ, aminŭ. |

Luna August, în douăzeci și nouă. Învățătură despre Tăierea capului sfântului Ioan înainte-curătorul. (606)

Evanghelie de la Marcu, zaceala 24.

(Marcu VI, 14). *În vreamea aceaia și auzì Irodŭ împăratŭ, aiavea amu fu numele lui, și grăiră că Ioannŭ botezătoriulŭ den moarte se sculă, dereptŭ aceaia tării facu-se de elŭ. (15) Alții grăiră că Ilie iaste; e alții grăiră că proroců iaste sau unulŭ den proroci. (16) Auzì Irodŭ, zise că „eu amŭ tăiatŭ Ioannŭ, acesta iaste, acesta se-au sculatŭ den moarte". (17) Acela amu Irodŭ tremease de prinse Ioannŭ și-lŭ legă elŭ în temniță, dereptŭ Irodiada, muiarea lu Filipŭ, fratele lui; că cu aceaia vrea să se însoare. (18) Grăì amu Ioannŭ lu Irodŭ că „nu ți se cade ție să iai muiarea fratelui tău". (19) Irodiada*

10-12 *Titlul slavon:* Мсца авгѹста, въ кѳ. Поѹченїе на оусѣкновенїе главы. стго Iωанна предтеча. еѵлїе. ѿ марка, кд. **15** *Tip.* моартесеескѹлж **19** Acela, *îndreptat în* Că acela.

Variante: *Evanghelia aceasta lipsește în B* **13** *T lipsește* și **13-14** împăratŭ] *T* împăratŭ, auzirea lu Isusŭ, că **14** *ACT lipsește* amu | grăiră] *T* grăì | Ioannŭ] *AC* Ioanŭ **15** se sculă] *T* sculatu-se-au | dereptŭ] *T* și dereptŭ **16** facu-se] *AC* facŭ | Alții] *T* Iară alții | Ilie iaste] *T* iaste Ilie | grăiră] *T* grăiiă **17** sau] *T* ca **18** eu] *T* cela ce eu | Ioannŭ] *A* Ioanŭ *T* pre Ioannŭ | acesta iaste, acesta] *T* acela iaste, și acela **19** Acela] *T* Însușŭ **20** Ioannŭ] *AC* Ioanŭ *T* pre Ioannŭ | *T lipsește* elŭ | dereptŭ] *T* pentru **21** Filipŭ] *CT* Filippŭ **21-22** *T lipsește* că cu aceaia vrea să se însoare **22** Grăì amu] *T* Că grăì *T lipsește* ție **23** Irodiada] *T* Iară Irodiada.

mâniè-se pre elŭ şi vrea elŭ să ucigă, şi nu puteà. (20) Irodŭ amu temeà-se de Ioannŭ, ştiià-lŭ bărbatŭ dereptŭ şi sfântŭ, şi păziià elŭ, şi ascultà elŭ de multe rândure, şi cu dulce elŭ ascultà. (21) Şi se tâmplă zi de trebuinţă, cândŭ Irodŭ născutulŭ lui cină făceà cu voivozii lui şi cu boiarii şi cu bătrânii Galileiului. (22) Şi mearse fata aceaia a Irodiadei, şi jucă, şi plăcù lu Irodŭ şi şăzătorii cu nusulŭ. Zise împăratulŭ featei: „Ceare dela mine ce veri vrea, şi da-ţ-voiu". (23) Şi jură ei: „Ce veri ceare, da-ţ-voiu, şi de jumătate de împărăţiia mea". (24) Ea se duse, zise mumâniei: „Ce voiu ceare?" Ea zise: „Capulŭ lu Ioannŭ botezătoriulŭ". (25) Şi mearse tare cătră împăratulŭ, cerşù, grăì: „Voi să-mi dai dela tine, în blidŭ, capulŭ lu Ioannŭ botezătoriulŭ". (26) Şi scârbitŭ fu împăratulŭ dereptŭ jurământulŭ şi dereptŭ şezătorii cu nusulŭ, nu vru să întoarcă ei. (27) Şi aciia tremease împăratulŭ tăetoriulŭ, zise să aducă capulŭ lui. Elŭ mearse de tăè elŭ în temniţă, (28) şi aduse capulŭ lui în blidŭ, şi-lŭ deade featei, şi fata-lŭ deade mumâniei ei. (29) Şi

---

5 *Tip.* детрєбѹнцѫ (*AC* trebuinţă).

Variante: 1 pre elŭ] *T* spr'insulŭ | elŭ să ucigă] *T* să ucigă pre elŭ | şi nu] *T* ce nu **2** Irodŭ amu temeà-se] *T* Că Irodŭ se temeà | ştiià-lŭ] *T* că ştiià pre elŭ că e **3** păziià elŭ] *T* păziià pre elŭ **3-4** ascultà elŭ de multe rândure] *T* auziià de elŭ de multe făcându-se **4** elŭ ascultà] *T* ascultà pre elŭ **4-5** se tâmplă zi de trebuinţă] *T* fu zioa de bună-vreame **5** născutulŭ lui] *T* născutului său **5-6** cu voivozii lui şi cu boiarii şi cu bătrânii Galileiului] *T* boiarilorŭ lui ceia marii şi celorŭ ce erà pre mii mai mari şi întâilorŭ Galileilorŭ **7** mearse fata aceaia] *T* vine însăşŭ acea fată | jucă] *T* jucă ea | plăcù] *T* pre ogoadă fu **8** şăzătorii] *T* celora ce şedeà | Zise] *T* Şi zise | featei] *T* featei | Ceare] *C* Cere **9** da-ţ-voiu] *AC* da-ţŭ-voiu **9-10** Ce veri ceare] *C* Ce veri cereà *T* că «ce s'ai ceare dela mine **10** da-ţ-voiu] *AC* da-ţŭ-voiu *T* da-ţi-voiu | şi de] *T* şi până **11** Ea se duse] *T* Aceasta duse-se | mumâniei] *ACT* mumâniei ei | Ea] *T* Iară ea **12** Ioannŭ] *C* Ioanŭ **12-13** mearse tare] *T* se duse aciişŭ **13** grăì] *T* grăindŭ | Voi să-mi] *T* Voiu de să-mi **13-14** dela tine, în blidŭ, capulŭ lu] *T* de acmu capulŭ întru un blidŭ a lu **15** dereptŭ] *T* pentru (*amândouă ori*) | şezătorii] *T* cei ce şedeà **16** să întoarcă ei] *T* ei să întoarcă | aciia] *T* aciiaşŭ **17** tăetoriulŭ] *T* pre muncitoriulŭ **18** de tăè elŭ] *T* de-lŭ tăè pre elŭ | în blidŭ] *T* întru un blidŭ **19** şi] *T* iară | mumâniei ei] *T* mumâni-sa.

auziră ucenicii lui, vineră și luară trupulŭ lui, și-lŭ puseră elŭ în groapă. (30) Adunară-se apostolii cătră | Isusŭ și (607) *spuseră totŭ cât au făcutŭ și cât au învățatŭ.*

Sfârșit.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 66.

Iute e amu, adevărŭ, frațilorŭ, alŭ curviei păcatŭ! Iute amu iaste și greu cu adevărŭ neținearea păcatelorŭ și neputința necurăției trupului, că mari case sparse, și cetăți den temeiu surpă, și prea războae iuți rădică, și tată spre feciorŭ rădică-lŭ, și preablânda firea omenească sălbătăceaște-o, înțelepțiia spre nebunie adauge, și mii de nevoi aduce. Că întru acealea toate a trupului și a sufletului buna înțelepție și poama ceaia buna vatămă-o, și împuțiciune aceasta lucrează.

Dereptŭ aceaia dumnezeesculŭ apostolŭ Pavelŭ învață grăindŭ: «Fugiți de curvie. Că totŭ păcatulŭ ce face omulŭ, afară de trupŭ iaste; iară cela ce curveaște, întru alŭ lui trupŭ greșaște». Toate amu, zice, alalte păcate sufletulŭ spurcă, iară curviia și trupulŭ, și sufletulŭ spurcă. Că totŭ trupulu-i cu curviia spurcă-se, dereptŭ aceaia năravulu-i iaste, celorŭ ce curvescŭ, să se speale și să se curățească. Că cela čă-șŭ spurcă trupulŭ cu curviia, spre însușŭ acela trupŭ alŭ său greșaște acela, că-lŭ spurcă elŭ și-i ogodeaște. Iară să și den uciderea trupului arată-se a fi spurcatŭ, ce nu se spurcă trupulŭ, să știți, derep'ce amu după nevoe e și cu piatra și cu lemnulŭ a lovi, sau cu altŭ-ceva, cu vreo armă, să facă moarte, și se spurcă trupulŭ, — iară curviia fără spurcăciunea trupului nu se poate face. Dereptŭ aceaia și greșaște spre însușŭ alŭ său trupŭ cela ce curveaște și cela ce-lŭ spurcă și-i ogodeaște. Ce să fugimŭ amu, frațilorŭ, de curvie, ca de un gonitoriu, de acesta ce de pururea ne împresoară și munceaște noi. Că nemica amu alta nu goneaște | oamenii de (608)

---

4 кóнεцк. **6** слóвο, ѮЅ **16** *Tip.* доγмнεзεѐ | ск8лъ **28** și se *îndreptat în* și nu se.

Variante: 2 *În AC, cu stihul 30 se începe zaceala 25 (pentru Joia a cincisprezecea după Rusalii), deci înainte de* adunară-se *se găsește* În vreamea aceaia.

Dumnezeu ca râvnirea trupului şi pohta, şi păcatulŭ curviei şi necurăţiia. «Că totŭ amu curvariulŭ», zice, «sau spurcatulŭ, sau camatniculŭ, n'are parte întru împărăţiia ceriului». Că curviia şi necurăţiia casa lu Dumnezeu sparge şi sălaşŭ drăcescŭ face-o. «Au nu ştiţi», zice, «că casă lu Dumnezeu sânteţi, şi duhulŭ lu Dumnezeu lăcuiaşte întru voi? Iară de va sparge cineva casa lu Dumnezeu, sparge-lŭ-va pre elŭ Dumnezeu, că casa amu lu Dumnezeu sfântă iaste, ce seţi voi!»

Mare darŭ iaste, pre adevărŭ, căce casă lu Dumnezeu spodobitu-ne-amŭ a ne chemà. Ce e mare amu şì oprirea. Că de vămŭ sparge casa lu Dumnezeu, stricaţi fi-vomŭ lu Dumnezeu. Ce mă rogŭ voao, fraţilorŭ, să nu spargemŭ casa lu Dumnezeu, nici câţi se-au spodobitŭ întru eişŭ a aveà duhulŭ sfântŭ, sălaşŭ să nu ne lăsămŭ a fi chinurilorŭ hitleanilorŭ. Că curviia amu pre preamândru Solomonŭ spre a idolilorŭ jărtvă nebunì-lŭ, şi marele Solomonŭ batjocură vrăjmaşilorŭ lui făcù-lŭ. De curvie Irodŭ gonitŭ fiindŭ, pre mai marele de toţi de cine se-au născutŭ den mueri cu nedereptŭ şi fără de ruşine tăè-lŭ, pre celŭ ce de elŭ şì fierîle sălbateci sfiiià-se, întru pustie până lăcuì elŭ, glasulŭ cuvântului înainte-curătoriu, sfeaştniculŭ lumineei, cumŭ de dumnezeesculŭ glăsitoriu ievanghelistŭ Marco mai arătatŭ pune noao înainte-ne astăzi. Că acesta cheamă pre noi astăzi, şi de sfârşitulŭ botezătoriului spune noao, şi de ce erà către Irodŭ îndrăznirea-i şi oblicirea şi blândeaţele-i, şi de a celui uspăţŭ drăcescŭ şi neprăznuitŭ praznicŭ, şi de fără-de-ruşinea Irodiadei şi de a curviei şi de jucarea fără de cinste; iară mai apoi de a botezătoriului moarte să auziţi, fraţilorŭ, şi cu-
(609) vintele să | socotiţi.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia auzì Irodŭ împăratŭ auzirea lu Isusŭ, că aiavea fu numele lui, şi grăì că Ioannŭ Botezătoriulŭ den moarte sculatu-se-au, şi dereptŭ aceaia tării facu-se de elŭ. Iară alţii grăiră că iaste Ilie; e alţii grăiià că prorocŭ iaste, ca unulŭ den proroci. Auzì Irodŭ, zise că «cela ce eu amŭ tăiatŭ pre Ioannŭ, acela iaste, şi acela se-au sculatŭ den moarte».*

---

4 *Tip.* нє | коу́ржції҄ 16 *Tip.* сомѡнь 18-19 *Tip.* нєрєп | ть
23 *Tip.* ꙟнантєнє.

(Tâlcŭ) Acesta Irodŭ, feciorŭ erà lu Irodŭ împăratŭ celŭ ce ucise tinerii întru Vithleemŭ. Ce să înţeleagemŭ aceasta, trufa şi preaînălţarea, şi a muncitorilorŭ viaţă şi întunecaţilorŭ cu inimile şi lucrătorilorŭ în deşertŭ şi frâmseaţiei şi dulceţiei' aceştii lumi, că iată amu după câţi ai încă auzì Irodŭ ce erà de Hristosŭ. Că carei sântŭ întru silă şi în măriia deşartă şi de iubirea de dulceaţă prinşi, apestitŭ socotescŭ de unele ca acealea, derep'ce că nu grijescŭ nici dinioară nemică de Dumnezeu, nici de ceia ce vieţuescŭ întru bunătăţi şi de ceia ce se luminează în dereptăţi şi de cuvinte ce se facŭ d'inşii. Iară ca auzì de ale lu Hristosŭ ciudese Irodŭ, elŭ fù împunsŭ la inimă, că ştiià că cu nedereptŭ ucisease pre Ioannŭ dereptulŭ şi sfântulŭ. Şi-i păreà că se-au sculatŭ den moarte, şi den înviere au luatŭ ciudese a face, şi l-au proslăvitŭ pre elŭ Dumnezeu. Că mai de nainte Ioannŭ nici o ciudesă nu făcù, iară dentru înviere păreà-i lu Irodŭ c'au luatŭ facere de ciudese. E alţii iarăşŭ grăiià că Ilie iaste, derep'ce că opriià a mulţi Ioannŭ, cândŭ învăţà pre ei, să se întoarcă cătră Dumnezeu şi să facă lucru cumu se cade de pocaanie. Şi le grăiià: «O, rudă necredincioasă şi născuţii den şarpe, cine va spune voao să fugiţi de ce vine mâniia?» Însă se foarte arătă, că se-au temutŭ Irodŭ de Ioannŭ, că-i păreà că va fi şì mai tare de cum au fostŭ. Şi-i păreà că şì mai | tare-l va oblicì, şi de destoiniciia lui mirà-se. Că (610)
cela ce ucise, elu se temù de cela ucisulŭ, şi cela ce vieţuiià fără de leage, elu se temù de mortulŭ pentru leagea. Că aşa i iaste năravulŭ păcătosului şi nedereptului, să se teamă, şi se temŭ şì de morţii. Că ceia ce facŭ bunătăţile, mai vârtosŭ facŭ frică şì celorŭ ce nedereptŭ vieţuescŭ şì după moartea loruşŭ. Că dereptţii amu întru veaci vieţuescŭ şi dereptatea lorŭ lăcuiaşte de pururea.

(Evanghelie) *Însuşŭ amu Irodŭ,* zice, *tremease de prinse pre Ioannŭ şi-lŭ legă în temniţă, pentru Irodiada, muiarea lu Filippŭ, fratele lui. Că grăì Ioannŭ lu Irodŭ că «nu ţi se cade să iai muiarea fratelui tău». Iară Irodiada mâniè-se spr'insulŭ şi vrea să ucigă pre elŭ, ce nu puteà. Că Irodu se temeà de Ioannŭ, că ştiià pre elŭ că e bărbatŭ dereptŭ şi sfântŭ, şi*

---

9 *Tip.* вїєцЅѣскъ   33 *Tip.* ҇тємцж   35 *Tip.* спрїнсЅкь.

păziià pre elŭ, și auziià de elŭ multe făcându-se, și cu dulce ascultà pre elŭ.

(Tâlcŭ) Dereptŭ-ce amu căce nu încetà Ioannŭ oblicindŭ pre elŭ și împutându-i, de scârbi și de păcate biruitŭ fu Irodŭ. Și încă și de Irodiada nevoitŭ fu, de schimbă frica și rușinea spre mânie și spre fără-de-rușine. Și vrea să ucigă pre elŭ, căce nu-șŭ încetà nici dinioară oblicindŭ pre elŭ. Ce se temeà de nărodŭ. Ce-lŭ legă pre elŭ cu mânie și închise pre elŭ, ca să nu îmble să hulească și să împute lui. Că opriià lu Irodŭ Ioannŭ, că i-e fără leage să aibă muiarea fratelui său, pentru doao vini: că și mai denainte, încă viu fiindŭ fratele lui, luase cu sila și de nevoia muiarea lui și a patra parte de ținutŭ, iară alta, că și o fată aveà den frate-său, și pre aceaia fără rușine o luò. Și amândoao vină le erà fără de leage. Că leagea amu ziceà să ia muiarea frățini-său, ce nu viu fiindŭ încă frate-său, nici feciori să aibă dentru elŭ, dereptŭ că o socotire |
(611) erà dătătoriului de leage să rădice sămânța a mortului frate, și de muiare și de casa lui să grijască bine, ca să lăcuiască împreunăriei nespartă. Iară unde va rămâneà feciorŭ spre luarea rudeei, n'au lăsatŭ aceasta să fie. Dereptŭ aceaia și oblicitŭ erà Irodŭ de botezătoriulŭ, că nedereptŭ și fără leage viià și nu se rușinà.

(Evanghelie) *Și fu zioa de bună-vreame, cândŭ Irodŭ născutului său cină făceà boiarilorŭ lui ceia marii și celorŭ ce erà pre mii mai mari și întâilorŭ Galileilorŭ. Și vine însășŭ acea fată a Irodiadei, și jucă ea, și pre ogoadă fu lu Irodŭ și celora ce ședeà cu nusulŭ. Și zise împăratulŭ feateei: «Ceare dela mine ce veri vrea, și da-ț-voiu». Și jură ei că «ce s'ai ceare dela mine, da-ți-voiu, și până jumătate de împărățiia mea». Aceasta duse-se, zise mumâniei ei: «Ce voiu ceare?» Iară ea zise: «Capulŭ lu Ioannŭ botezătoriulŭ». Și se duse aciișŭ cătră împăratulŭ, cerșŭ grăindŭ: «Voiu de să-mi dai de acmu capulŭ întru un blidŭ a lu Ioannŭ botezătoriulŭ».*

(Tâlcŭ) Năravŭ erà domnilorŭ să prăznuiască în zioa născutelorŭ sale. Dereptŭ aceaia și cină și beare făcù împăratulŭ spre ogodire și spre îndulcire boiarilorŭ săi și celorŭ ce erà mai mari pre mii și întâilorŭ galileești. Iară satana jucà și

---

7 *Tip.* дйннѿра 32 *Tip.* капѹлъ.

se arătă aceştii feate fără de ruşine. Vedeţi spurcăciunea curviei, că împărăteasa jucà! Şi câtŭ jucà de bine, atâta erà mai vârtosŭ spre rău şi mai spre ruşine şi mai fără de cinste ei. Că ruşine amu iaste împărăteasei să facă aceasta cu necuviinţă. După aceaia cu multă socotire se săvârşì şì jurământŭ foarte cu necuviinţă şi cu nebunie. Vedeţi turburata şi întunecata inima lu Irodŭ! Că se jură că va da aceştii feate fără de ruşine ce s'ară ceare dela elŭ. Dară de vrea fi ce|rşutŭ (012) şì capulŭ tău, o nebune Irode, acea fără de ruşine jucătoare, fi-ţi-lŭ-vreai datŭ ei? O, turbarea întunecată şi pohta spurcată a aceii doamne! Ce cereà, făcù Irodŭ uceniţei diavolului. Şi jumătate de împărăţiia lui pentru puţină jucare deade-i, iară acea hitleană muiare grăiià: «Dă-mi dela tine capulŭ botezătoriului în blidŭ!» Că aşa erà învăţată de mumă-sa, că se temeà, să nu cumva să treacă ceva vreame, să se întoarcă Irodŭ, deaca se va trezvì den beţie, sau să fie rugatŭ de ceia ce şădeà cu nusulŭ să slobozească pre Ioannŭ.

(Evanghelie) *Şi scârbitŭ fu împăratulŭ pentru jurământulŭ şi pentru cei ce şedeà cu nusulŭ, nu vru ei să întoarcă.*

(Tâlcŭ) Scârbitŭ amu fu Irodŭ, derep'ce că mare şi dereptŭ bărbatŭ vrea să ucigă şi spre a sa urîciune a rădicà nărodulŭ, e pentru părearea şi jurământulŭ, nebunulŭ şi de pohtă ţinutulŭ Irodŭ, ucise dereptulŭ. Însă, o dobitoace, prădare muerească, Irode, de călcarea jurământului te temuşŭ să n'aibi mărturii, iară de acea jungheare fără leage şi de atâţea previtori nu te temuşŭ a aveà? Că mai bine ţi se cădeà ţie să nu te juri fără nesocotinţă şi aşa de năprasnă. Iară să fără nesocotinţă să te şi juraşŭ, mai bine erà jurământulŭ să calci, decâtŭ capulŭ dereptului să tai. Den doao amu reale, mai mare-i fu cea mai slabă.

(Evanghelie) *Şi aciiaşŭ tremease împăratulŭ pre muncitoriulŭ, zise să aducă capulŭ lui. Elŭ mearse de-lŭ tăè pre elŭ în temniţă, şi aduse capulŭ lui întru un blidŭ, şi-lŭ deade feateei, iară fata-lŭ deade mumâni-sa.*

Tâlcŭ) Tremease amu pre muncitoriulŭ Irodŭ şi în ascunsŭ ucise pre preaditece, ca şì ucisŭ să nu mai oblicească spurcata

---

22 *Tip.* небоулѹль 35 *Tip.* моучнторѹлъ | *Tip.* ѧ̀скоусь 36 *Tip.* шѝ оучѝсъ.

a lui împreunare, și iară, ca șì nărodulŭ să nu se rădice, să-lŭ
(613) ție să nu ucigă pre elŭ. Iară Du|mnezeu răbdà cu lunga-
răbdare ce are, adâncă și nespusă. Împreună amu șì dereptulŭ
foarte-lŭ cunună, și împreună șì pre ceia ce nedereptŭ chi-
nuescŭ, lasă-le mângâiare și linìe sufletească. O, previrea drăcească și jucarea fără de leage! Șì plata prea fără de leage a jucăriei, și uciderea ce erà mai vârtosŭ de toate uciderile mai spurcată, prea cu nedereptŭ făcuse. Și destoiniculŭ de stemă a se încununà și a se proslăvì, legatŭ în temniță junghè-se, ca un făcătoriu rău și nedereptŭ. O, spurcatŭ și necuratŭ uspățŭ și de fiară! Cumŭ nu boliià și nu se cutremurà cei ce ședeà cu Irodŭ și bea cu nusulŭ, văzândŭ capulŭ nevinovatului omŭ și sânge fierbinte curândŭ? Cumŭ nu se cutremurà, unde la masa lorŭ vedeà-lŭ aducându-lŭ ca o mâncare? Și fu datŭ necurateei feate, pentru plata jucăriei fără de rușine, preasfântulŭ capŭ alŭ botezătoriului! Pre adevărŭ amu, această hitleană mumă, cu hitleana și necuvioasa-șŭ fată, împreună a fèției-șŭ rușinea lepădară și uitară, și înaintea a atâți bărbați și boiari fără de cinste pre ealeșŭ ocărîră, și în multe chipuri cu rău obrăziră-se. Că cu sufletŭ fără de omenie și hitleanŭ adause-se și îndrăznì de se apropiià de blidŭ, plinŭ de ucidere fiindŭ, și nu numai că se apropiè, ce șì ca u darŭ multŭ cinstitŭ cu dulce purtà-lŭ, și se veselindu-se duse-lŭ ceii prea-fără-de-leage mumâniei-șŭ. Că încă nu i erà destulŭ ceii mumâni spurcată uciderea dereptului, ce așteptà șì în mână să-lŭ ia, oblicitoriulŭ necinstei ei, capulŭ lu preaditece, ca să-lŭ bătjocurească ea și să-lŭ ocărască, și toată mâniia și vrăjmășiia și răulŭ să vearse ocaaniculŭ sufletulŭ ei, și să se îndulcească prea cu nedereapta
(614) pohtă și râvnea | a ei. Că așa amu sântŭ muerile cealea curvele, mai vârtosŭ de toți nerușinoase și fără de greață și necuvioase!

Însă socotiți, fraților, câtŭ rău făcù această Irodiadă fără de rușine, făcândŭ să scape de oblicire. Că rușină șì pre sineșŭ, și pre bărbatu-șŭ Filippŭ, și pre curvarniculŭ Irodŭ, și fata-șŭ, și ucise și oblicitoriulŭ curviei, pre Ioannŭ

---

22 *Tip.* плнпк 27 *Tip.* кьть | жок8 р҃ѣскѫ 27-28 *Tip.* кьрдскѫ
34 *Tip.* фъкънд҃ъ.

cela marele, ca de curviia-şŭ şi de fără-de-legiuirea-şŭ să i se ascunză numai de acei oameni ce-au fostŭ atunce. Iară deaca-lŭ ucise pre elŭ, nu numai de aceia nu se ascunse, ce şì după aceaia ivită fu până în sfârşitŭ tuturora. Şi încă şì întru toată lumea ivită iaste, şi mai vârtosŭ cu frică, că moşteană pre sineşŭ făcù-se osândei şi muncilorŭ de vecie, că nu se pocăì.

Iară deaca înţeleasemŭ amu şì noi, dragi fraţi, cumŭ şi câtŭ rău nascŭ cei ce fără de socotinţă jură-se, şi deaca ştiumŭ sfârşitulŭ curviei şi alŭ necurăţiei, să nu ne jurămŭ de deşartele şi de neştiutele, nici frâmseţiei şi dulciei aceştii lumi să nu ne robimŭ, jurăminte tinzindŭ şi legându-ne cu sineşŭ, şi făcândŭ şì pre alţii biruitori osândeei şi pierderei sale, şi propastei sineşŭ săpândŭ, derep'ce amu că Irodŭ aşa perì, că de năprasnă şi cu nesocotinţă jură-se, că fu de pohte şi de râvniri biruitŭ. Multe amu şì acmu uspeaţe să sântŭ şi cântări curveşti şi ale satanei începături şi jucări cumŭ nu se cade, şi jurăminte fără de socotire facu-se, pentru fără-de-leagea şi pentru fără-de-cinstea şi pentru necuvioasele lucruri şi pentru nemică trebuinţă, ce şì acealea toate sântŭ piiardere şi sminteală şi ucidere spăseniei sufletelorŭ noastre.

Dereptŭ aceaia să fugimŭ de aceastea, rogu-mă voao, fra | ţilorŭ, ca de cea propaste ce e gătită a jurământului să ne (615)
întoarcemŭ, şi de ceaia ce ne leapădă de Dumnezeu şi ne face a urî învăţătura lui. Pentru avuţiia şi iubirea dulceţiei şi pentru măriia ceştii lumi să nu ne jurămŭ de numele lu Dumnezeu! Că cumu e un robŭ ce de pururea bate-lŭ domnu-său, deci nu se mai curăţeaşte de rane, aşa şì ce se jură de numele lu Dumnezeu, nu se mai curăţeaşte de păcate. Iară cândŭ va fi vreo nevoe mare, şi vorŭ fi goniţi şi nevoiţi a izbăvì şi a slobozì pre cineva den năpăşti, sau pre înşine noişŭ, sau alţii den fraţi, să fugimŭ de înfricoşatulŭ şi cutremuratulŭ jurământŭ! Să avămŭ numele lu Dumnezeu, nu scriptureei dumnezeeşti să ne jurămŭ, nice de spăsitoarea munca lu Hristosŭ, nici de a taineei aducere, ce să ne jurămŭ

---

1 *Tip.* коу́рвїꙗшъ шѝ дѐ фь́рж дѐ ле́џюнрѣшъ 26 *Tip.* а̀ꙋрѣ 27 *Tip.* сꙋноу́не | *Tip.* дѐ ноу́мелꙋи лꙋ (*cfr. rândul 30*) 32 *Tip.* а̀н | зжвѝ.

de spăseniia trupurilorŭ noastre şi de viaţa fără de scârbă şi de alalte câte-sŭ ca acealea. Şi acealea sântŭ jurământe, însă-sŭ mai lesne. Că în viaţa amu aceasta să va fi şi vătămatŭ cineva, şi să se va şi scârbì, sau va şi piiarde, sau se va şi lipsì, nu va perì. Iară unde iaste spăseniei sufletului biruire şi piiardere, să fugimŭ cu totŭ năravulŭ, rogu-vă, şi un jurământŭ să ştimŭ, adevărulŭ. Şi de pururea să ne învăţămŭ adevărului, şi zioa, şi noaptea. Şi ce iaste mai vârtosŭ de ce e să fie, să fie, iară ce nu e, să nu fie. După învăţătura Domnului, să nu răspundemŭ nemunui întru graiurele noastre.

Să ne rădicămŭ limba spre cântările lu Dumnezeu, şi genuchele şi mânile, şi minte mai vârtosŭ, spre rugă cătr'însulŭ să o avămŭ! Lacrăme să vărsămŭ de pururea pentru milcuirea, şi de moartea sa să ne grijimŭ de pururea, şi de judecata ceaia ce va să fie, şi de răspunsulŭ lucrurilorŭ noastre. |
(616) Şi de pururea să cugetămŭ de ce-amŭ greşitŭ, şi de acealea ispovedanie să aducemŭ lu Dumnezeu. Să fugimŭ amu de beţie şi de mâncare asuprită şi de cuvinte fără vreame, de urîciune, de cuvinte curmezişate, de reale, de camătă, de mânie şi de urgie, de hulă, de curvie şi de preacurvie, şi de toate spurcăciunile sufletului şi ale trupului. Şi să ne sfinţimŭ sineşŭ, ca fără prepusŭ să ne cuminecămŭ cu cinstitulŭ trupŭ şi cu sângele lu Hristosŭ. Să ne grejimŭ de săraci şi de mişei şi de stranici, şi să nu ne întoarcemŭ de ce ne cerŭ dela noi, sau de ce vorŭ vrea să se împrumuteaze dela noi, ce den ce vămŭ aveà, să le dămŭ la trebuinţa lorŭ: unuia amu să dămŭ florinciorulŭ, e altuia argintulŭ, e unora pâine, e altora veşminţeale, e altuia păharŭ de apă reace, e altuia cuvântŭ bunŭ, e altora altŭ ajutoriu şi ajutorie spre bine, altuia slujire cu trupulŭ, de câtŭ vămŭ puteà. Şi îmblândŭ, şi stândŭ, şi şezândŭ, şi culcându-ne, şi sculându-ne, şi mâncândŭ, şi bândŭ, să fimŭ de pururea neclătiţi întru învăţăturile lu Dumnezeu, şi să fugimŭ de dobânda ceaia spurcata, nevoindu-ne mai vârtosŭ a fi derepţi şi cu bună-govire şi cuvioşŭ, cumu se cade creştinilorŭ.

---

3 *Tip.* ѧсж съман 13 *Tip.* кътрѫнсѹнь 21 *Tip.* прѣ коурьи
24 *Tip.* сьжцеле 30 *Tip.* ѧлтъ ѫжоуторю 32 *Tip.* шѐ шѐзѫндь.

De sineşŭ iară grăescŭ voao, cinstiţi mai marii voştri şi egumenii voştri, ca dereptătorii şi învăţătorii spăseniei sufletelorŭ noastre, şi vă plecaţi lorŭ, ca unorŭ duhovnici părinţi. Şi vă plecaţi în toate câte sfătuescŭ voao spre spăsenie şi spre folosŭ. Şi să lăcuimŭ, fraţilorŭ, întru postire şi în bdeanii şi în rugă şi în rugăciune.

Să lăcuimŭ amu întru umilenie şi lacrăme şi în suspini, întru ascultare şi în ispoveadanie. Să lăcuimŭ întru mândrie smerită şi să ne nevoimŭ | întru slujbe cu toată (617) răbdarea. Să lăcuimŭ întru săborulŭ beseareciei şi întru toate alalte nevoinţe ale postului, ca cu bună-ogoadă să slujimŭ lu Dumnezeu, moşteani să fimŭ dulceţiei de vecie şi piştei fără de moarte, cu dulceaţa şi cu milostivniciia şi de-oameni-iubire-i, a Domnului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ, că lui se cade slava, cinstea şi închinăciunea întru veacii dè veacŭ, aminŭ.

8 *Tip.* лъкѹимь.

Arătarea capetelor care sânt în cartea aceasta.

În Dumineca mitarului și fariseului. (Evanghelie de la Luca, zaceala 89) *1*

În Dumineca fiiului curvar. (Evanghelie de la Luca, zaceala 79) *2*

În Dumineca lăsatului-de-carne. (Evanghelie de la Mateiu, zaceala 106). Despre a doua venire a lui Hristos *3*

În Dumineca lăsatului-de-brânză. (Evanghelie de la Mateiu, zaceala 17). Despre iertarea greșelilor oamenilor și „când postiți să nu fiți ca fățarnicii" *4*

In Dumineca a doua a sfântului post. (Evanghelie de la Marcu, zaceala 7). Despre paraliticul pe care îl duceau pe pat patru inși *6*

Toată partea aceasta e slavonește:

Сказа́нїе и҆звѣ́стно гла́вамъ ꙗ҆̀же сꙋ́ть въ кни́зѣ се́й.

Въ нⷣлю, ѡ҆ мытарѣ̀, и҆ фарїсе́и. є҆ѵⷢ҇, ѿ лꙋⷦ҇ за пⷴ҇ѳ҃. . . . . . . а҃

Въ нⷣлю, блꙋ́днагѡ сн҃а. є҆ѵⷢ҇лїе, ѿ лꙋкѝ. за, ѻ҃ѳ҃. . . . . . . в҃

Въ нⷣлю, мѧсопꙋ́стнꙋю, є҆ѵⷢ҇лїе, ѿ матⷴ҇. за, р҃ѕ҃. ѡ҆ вторѡ́мъ пришє́ствїи хрⷭ҇то́вѣ. г҃

В нⷣлю, сыропꙋ́стнꙋю, є҆ѵⷢ҇ ѿ матⷴ҇ за ѕ҃і. ѡ҆ ѿставлє́нїи прегрѣшє́нїѧ чл҃вкѡ́мъ, и҆ є҆гда̀ пости́те сѧ не бꙋ́дите ꙗ҆́кѡ лицемѣ́ри . . . д҃

Въ нⷣлю, в҃. ст҃го поста̀. є҆ѵⷢ҇ ѿ маⷬ҇ за з҃. ѡ҆ разсла́бленѣмъ. и҆́же на ѻ҆дрѣ̀ четы́рма носи́ма . . . . ѕ҃

21-22 *Tip.* прѣшєствїи.

În Dumineca a treia a sfântului post. (Evanghelie de la Marcu, zaceala 37). „Cine vrea să meargă după mine, să se lepede de sine şi să ia crucea sa şi să vie după mine“ 7
În Dumineca a patra a sfântului post. (Evanghelie de la Marcu, zaceala 40). Despre copilul în care au intrat dracii la lună nouă 8
În Dumineca a cincea a sfântului post. (Evanghelie de la Marcu, zaceala 47). Despre patima Domnului care aveà să fie şi despre înviere şi despre feciorii lui Zevedeiu care au cerut de la Isus locuri de aşezare 9
În Sâmbăta a şasea a sfântului post. (Evanghelie de la Ioan, zaceala 39). Despre învierea sfântului şi dreptului Lazăr 10
În Dumineca stâlpărilor. (Evanghelie de la Ioan, zaceala 41). Despre intrarea [călare a] Domnului în Ierusalim 11
Învăţătură în sfânta şi marea Joie, despre preacinstitele taine . . . . —

Въ нєдлю, г҃. стаго постà. ѐѵгл ѿ мрка за лз҃. иже аще ктò хóщєть по мнѣ ити, да ѿвéржет сѧ сєбѐ и възмєть крсть свой и по мнѣ грѧдєть . . . . з҃
Въ нєдлю, д҃. стаго постà. ѐѵгл ѿ мрка за м҃. ѻ бѣснꙋющем сѧ ѻтрочищи на новь мсць . . . . и҃
Въ нєдлю, є҃. стаго постà. ѐѵгл ѿ мрка за мз҃. ѻ стрсти гни хотѧщєи быти и въскрнїи. и ѻ снѣхь | зєвєдѣовѣхь, просившимь оу ic҃a сѣдалищà . . . . ѳ҃ (618)
Въ сꙋботꙋ, ѕ҃. стаго постà. ѐѵгл ѿ iωа за лѳ҃. ѡ въскрєнїи стаго прáвєднаго лáзарѧ . . . . i҃
В нєдлѣ цвѣтнꙋю. ѐѵгл ѿ iωа за ма҃. ѻ въѐханїи гни въ ièрлим . ai҃
Поoучєнїє, въ стыи вєликыи чєтвртокь. ѿ прчтыи тайнь *(sic!)* . —

---

26 *Tip.* ѐлук 29 *Tip.* въскрєнїи 30 *Tip.* ѕ҃, *îndreptat în* i҃ 31 *Tip.* за нгч | *Tip.* i҃, *îndreptat în* ai҃ 32 *Tip.* чєтокь 33 *La margine tip.* ai҃, *ters de adnotator.*

Învăţătură folositoare de suflet în sfânta şi marea Duminecă a Paştilor *12*
Învăţătură în Lunea săptămânii luminate, despre prăznuirea sufletească *13*
În Dumineca Tomii. (Evanghelie de la Ioan, zaceala 65) *14*
În Dumineca sfintelor Mironosiţe (Evanghelie de la Marcu, zaceala 69), când au cerut trupul Domnului *15*
În Dumineca slăbănogului (Evanghelie de la Ioan, zaceala 14), care a petrecut 38 de ani întru boală *16*
În Dumineca Samarinencii. (Evanghelie de la Ioan, zaceala 12) *17*
În Dumineca celui născut orb. (Evanghelie de la Ioan, zaceala 34) *18*
Cuvânt la Înălţarea Domnului (din arătările prorocilor) şi despre învierea lui Adam, a-toţi-roditorul, din iad . . . . —
În Dumineca celor 318 sfinţi părinţi. (Evanghelie de

Поꙋчені дшеполезно въ стꙋю великꙋ недѣлю пасхи . . . .ві
Поꙋченіе въ понедѣлникъ, свѣтлыѧ недѣли, ѿ дхѡвномъ празднованіи . . . гі
Въ недѣлю ѳомину евангеліе ѿ ӏѡанна зачало ѯе . . . . ді
Въ недѣлю. стыхъ мѵроносицъ. евангеліе ѿ марка зачало ѯѳ. ѿ испрошеніи тѣлесѣ, гдна . . . . еі
Въ недѣлю. ѿ разслабленѣмъ. евангеліе ѿ ӏѡанна зачало ді. имꙋщемъ, ли лѣтъ. въ недꙋзѣ . . . . ѕі
Въ недѣлѣ. ѿ самарѧнынѣ. евангеліе ѿ ӏѡанна зачало ві . . . . зі
Въ недѣлѣ. о рожденнѣмъ слѣпе. евангеліе ѿ ӏѡанна зачало лд . . . . . . иі
Слово на вꙁнесеніе гдне. ѿ пророческихъ оуказаніи и ѿ воскресеніи всеродьнаго адама, изъ ада . . . . —
Въ недѣлѣ стыхъ ѿцъ т и иі. евангеліе ѿ ӏѡанна зачало нѕ. ѿ прошеніи ісса. ѿче

---

29 *Acest* ні *e tipărit din greşală cu un rând mai jos; aşezat aici de adnotator.*

la Ioan, zaceala 56). Despre rugarea lui Isus: „Părinte, proslăveşte pe fiul tău, pentru-ca şì fiul tău să te proslăvească pe tine; şi acum viu la tine“ . *19*
În Dumineca Rusaliilor. (Evanghelie de la Ioan, zaceala 27). Despre învăţătura lui Isus: „Dacă cineva e setos, să vie după mine şi să bea“ *20*
În Dumineca întâia a tuturor Sfinţilor. (Evanghelie de la Mateiu, zaceala 38). Despre trimiterea ucenicilor în lume, învăţându-i pe ei să fie înţelepţi ca şerpii şi întregi ca porumbii *21*
În Dumineca a doua. (Evanghelie de la Mateiu, zaceala 9). Despre umblarea lui Isus pe lângă marea Galileiului, şi chemă pe Petru şi pe Andreiu, fratele lui, de la vânătoarea de peşti *22*
În Dumineca a treia. (Evanghelie de la Mateiu, zaceala 18). „Lumina trupului este ochiul“ şi „nime nu poate lucrà la doi stăpâni“ *23*
În Dumineca a patra. (Evanghelie de la Mateiu, zaceala 25). Despre sutaşul, al cărui copil bolnav îl vindecă *24*

прославѝ сн҃а своѐго, да ѝ сн҃ь твóи прославит тє нн҃ѣжє к тéбѣ ѝдꙋ . . . . ѳ҃ı
Въ нєдлѣ, н҃-ю, ѐѵглїє ѿ ї́ѡа за кз҃. ѡ ѹ҆ченїи ї́свѣ, а҆ще ктò жáждєть да грѧдєть къ мнѣ ѝ пїéть . . . . к҃
Въ нєдлѣ, а҃. всѣхь ст҃хы. ѐѵгл ѿ мадѳ за л҃и. ѡ послáнїи ѹ҆чєникь въ мíрь, наѹ҆чáѧ ѝхь бы́ти мꙋдрхь ꙗ҆ко ѕмїѧ ѝ цѣли ꙗ҆ко гóлꙋби . . . . ка҃
В нєдлѣ, в҃, ѐѵгл ѿ мадѳ за ѳ҃. ѡ хожéнїи ї́свѣ прѝ морє галилеíстєм. ѝ позвà пєтрà, ѝ а҆ндрѣѧ брáта є҆го, ѿ ловíтвы ры́бь . . кв҃
Въ нєдлѣ, г҃. ѐѵгл ѿ мадѳ за ні҃. свѣтíлникь тѣло є҆сть ѡ҆ко, ѝ никтóжє мóжєть двємá господíнома рáботати . . . . кг҃
Въ нєдлѣ, д҃. ѐѵгл ѿ мадѳ за кє҃. ѡ сьтницѣ є҆мꙋжє ѡ҆трóка рáсслаблєна ѝсцѣлѝ . . . . кд҃

---

23 *Tip.* єндлѣ 31 *Tip.* двємàго господíнома.

În Dumineca a cincea. (De la Mateiu, zaceala 28). Despre vindecarea celor doi drăciți *25*
În Dumineca a şasea. (Evanghelie de la Mateiu, zaceala 29). Despre vindecarea bolnavului *26*
În Dumineca a şaptea. (Evanghelie de la Mateiu, zaceala 33). Despre vindecarea celor doi orbi . . . *27*
În Dumineca a opta. (Evanghelie de la Mateiu, zaceala 58). Despre cele cinci pâni şi cei doi peşti . *28*
În Dumineca a noua. (Evanghelie de la Mateiu, zaceala 59). Despre umblarea lui Isus pe mare, şi mântuì pe Petru care se cufundà *29*
În Dumineca a zecea. (Evanghelie de la Mateiu, zaceala 72). Despre vindecarea celui ce se drăceà la fiece lună nouă *30*
În Dumineca a unsprezecea. (De la Mateiu, zaceala 77). Despre cei ce datoresc mii de talanți . . . *31*
În Dumineca a douăsprezecea. (Evanghelie de la Mateiu, zaceala 79). Despre bogatul care a întrebat pe Isus: ce să fac ca să am viață vecinică? . . . *32*
În Dumineca a treisprezecea. (Evanghelie de la Mateiu, zaceala 87). Parabola viei *33*

Въ нед҇лѣ, е҃. ѿ маѳ҇а зач҇ кі҃. ѻ҆ и҆сцѣлéнїи дв҃ѹ бѣснѹющи сѧ . . **кє҃**
В нед҇лѣ, ѕ҃. є҆ѵⷢ҇ ѿ маѳ҇а зач҇ кѳ҃. ѻ҆ и҆сцѣленїи ра́сслаблена . . . . **кѕ҃**
Въ нед҇лю, з҃. є҆ѵⷢ҇ ѿ маѳ҇ зач҇ лг҃. ѻ҆ и҆сцѣлéнїи дв҃ѹ слѣпцѹ . . . . **кз҃** (610)
Въ нед҇лю, и҃. є҆ѵⷢ҇ ѿ маѳ҇а зач҇ ни҃. ѻ҆ пéти хлѣба и҆ ѻ҆ двою ри́бѹ . **ки҃**
Въ нед҇лю, ѳ҃, є҆ѵⷢ҇ ѿ маѳ҇а зач҇ нѳ҃. ѡ҆ хожéнїи і҆сѹ҇вѣ, пó мѡрю. и҆ пéтра ѹ҆тѡ́пающа сп҃сѐ . . . . **кѳ҃**
Въ нед҇лю, і҃. є҆ѵⷢ҇ ѿ маѳ҇а зач҇ ѻ҃в. ѿ и҆сцѣленїи бѣснѹюща сѧ на нѡ́кы мс҃ца . . . . **л҃**
В нед҇лю. аі҃, ѿ маѳ҇а зач҇ ѻ҃з. ѻ҆ дóлжныⷯ тмóю талáнтъ . . . . . **ла҃**
Въ нед҇лю́, ві҃, є҆ѵⷢ҇ ѿ маѳ҇а зач҇ ѻ҃ѳ. ѻ҆ въпрошшемъ богáтемъ і҆с҃а, чтò сътвóрю да и҆мѣю вѣчныⷯ живѡтъ . . . . **лв҃**
Въ нед҇лю, гі҃. є҆ѵⷢ҇ ѿ маѳ҇а зач҇ пз҃. при́тча ѻ҆ вíноградѣ . . . . **лг҃**

23 *Tip.* ѻ҆исцѣ́нїи 28 *Tip.* бѣснѹющм.

În Dumineca a patrusprezecea. (Evanghelie de la Mateiu, zaceala 89). Despre cei chemați la nuntă . 34
În Dumineca a cincisprezecea. (Evanghelie de la Mateiu, zaceala 92). Despre tânărul care a întrebat pe Isus, cum se poate moșteni viața de veci . . 35
În Dumineca a șasesprezecea. (Evanghelie de la Mateiu, zaceala 105). Despre cei ce au luat talanții . 36
In Dumineca a șaptesprezecea. (Evanghelie de la Mateiu, zaceala 62). Despre muierea din Hananeia și despre vindecarea fiicei ei îndrăcite . . . 37
În Dumineca a optsprezecea. (Evanghelie de la Luca, zaceala 17). Despre vânătoarea de pește 38
In Dumineca a nouăsprezecea. (Evanghelie de la Luca, zaceala 26). Despre dragoste, ca să iubim pe dușmani și să fim cu dragoste către cei ce ne urăsc . 39
În Dumineca a douăzecea. (Evanghelie de la Luca, zaceala 30). Despre învierea fiului văduvii . . . 40
In Dumineca a douăzeci și una. (Evanghelie de la Luca, zaceala 35). Parabola semănătorului . . . 41
În Dumineca a douăzeci și doua. (Evanghelie de la Luca, zaceala 83). Despre bogat și despre Lazăr cel sărman 42

Въ нєлю, дї. єѵ ѿ ма за пд. ѡ зва́нкі на́ бракн . . . . . . лд
В нєлю. єї, єѵ ѿ ма за ҁк. ѡ юнѡши въпросившємь, їса. ка́во наслѣдити жи́кѡтъ вѣчнаго. . . . . лє
Въ нєлю, ѕї, ѿ ма за рє. ѡ прїємшиχ тала́нть . . . . . . лѕ
В нєлю, зї, єѵ ѿ ма за ѯв. ѡ жєнѣ χананѣи и ѡ исцѣлєнїи дъщєрї єѧ бєснѹющиєи сѧ . . . . лз
В нєлю, иї. єѵ ѿ лѵ за зї. ѡ ло́витвѣ рибь . . . . ли
Въ нєлю. ѳї, єѵ ѿ лѵ за кѕ. ѡ любви єжє любити враги и творити любѡвь нєнавидѧщимь на́сь . . . . лѳ
Въ нєлю, к. єѵ ѿ лѵ за л. ѿ въскрєшєнїи вдо́вича сиа . . . м
Въ нєлѣ, ка. єѵ ѿ лѵ за лє. при́тча ѡ сѣѧщаго *(sic!)* . . . ма
Въ нєлю, кв. єѵ ѿ лѵ за пг. ѡ бога́тє, и ѡ ни́щє ла́зари. . . . мв

---

27 *Tip.* иѡисцѣлє | днїи.

În Duminéca a douăzeci şi treia. (Evanghelie de la Luca, zaceala 38). Despre vindecarea celui îndrăcit şi care aveà un leghion de draci 43
În Duminéca a douăzeci şi patra. (Evanghelie de la Luca, zaceala 39). Despre învierea fetei mai-marelui sinagogei şi despre muierea cea cu scurgere de sânge 44
În Duminéca a douăzeci şi cincea. (Evanghelie de la Luca, zaceala 53). Despre legiuitorul care a întrebat pe Isus, ce să facă ca să moştenească viaţa de veci şi care e de-aproapele 45
În Duminéca a douăzeci şi şasea. (Evanghelie de la Luca, zaceala 66). Despre bogatul căruia i se înmulţise pământul 46
În Duminéca a douăzeci şi şaptea. (Evanghelie de la Luca, zaceala 71). Despre vindecarea femeii care aveà duh nesănătos de 18 ani şi erà zgârcită . 47
În Duminéca a douăzeci şi opta. (Evanghelie de la Luca, zaceala 76). Despre cei chemaţi la cină . 48
În Duminéca a douăzeci şi noua. (Evanghelie de la Luca, zaceала 85). Despre cei zece leproşi, dintre care unul aduse mulţumită lui Dumnezeu . . . 49

Въ неⷣлѣ, к҃г. єѵⷢ ѿ лѹⷦ заⷱ л҃и. ѡ̑ исцѣле́нїи бесн8́ещагѡ сѧ, и̑м8щем8 бесо́въ легі̑онъ. . . . . м҃г
Въ неⷣлѣ, к҃д, єѵⷢ ѿ лѹⷦ заⷱ лⷭ҃ѳ. ѡ̀ въскрⷭше́нїи дъщери а҆рхисинагоговѣ, и̑ ѡ̑ кро́воточи́вии женѣ . . . . м҃д
Въ неⷣлѣ. к҃е, єѵⷢ ѿ лѹⷦ заⷱ н҃г. ѡ̑ въпро́шшеⷨ зако́нницѣ, і̑с҃а. что̀ сътво́рив животà вѣчнагѡ наслѣд8еⷨ, и̑ кто̀ е̑сть блиⷤ . . м҃е
Въ неⷣлѣ, к҃ѕ. єѵⷢ ѿ лѹⷦ заⷱ ѯ҃ѕ. ѡ̑ бѡга́темъ е̑м8же ѹ҆го́бзи́ сѧ ни́ва. м҃ѕ
Въ неⷣлѣ, к҃з. єѵⷢ ѿ лѹⷦ заⷱ ѻ҃а. ѡ̑ исцѣле́нїи жени̑ е̑м8щеи д8хъ нед8женъ лѣ́тъ, ӥ҃і. и̑ бѣше скорчена . . . . м҃з
Въ неⷣлю, к҃и, єѵⷢ ѿ лѹⷦ заⷱ ѻ҃ѕ, ѡ̀ зва̀ныⷯ на̀ вечерю . . . . . м҃и (620)
Въ неⷣлю, к҃ѳ. єѵⷢ ѿ лѹⷦ заⷱ п҃е. ѡ десѧти прокаженыхъ. ѿ ни́хже е̑ди́ный въздáлъ хвал8 бг҃8 . . . . м҃ѳ

---

26 *Tip.* и̑окро́во точи́вни 28 *Tip.* житотà | *Tip.* ѐстьбли 30 *Tip.* ві.

În Duminеca a treizecea. (Evanghelie de la Luca, zaceala 91). Despre boierul cel bogat care a întrebat pe Isus, ce să facă pentru moştenirea vieţii vecinice *50*

În Dumineca a treizeci şi una. (Evanghelie de la Luca, zaceala 93). Despre vindecarea orbului . . *51*

În Dumineca a treizeci şi doua. (Evanghelie de la Luca, zaceala 94). Despre intrarea lui Isus în casa lui Zacheiu *52*

Învăţăturile la praznicele domneşti şi în amintirea sfinţilor aleşi. Luna Septemvrie, întâi. Învăţătură de începutul anului nou. . . . . —

În aceeaşi zi. (Evanghelie de la Luca, zaceala 13). „Duhul Domnului peste mine, pentru care m'a uns“ *53*

În Dumineca înainte de Înălţarea sfintei cruci. (Evanghelie de la Ioan, zaceala 9). „Nimenea nu s'a înălţat la ceruri, decât după ce s'a pogorît din cer“. *54*

Luna Octomvrie, în 26. Întru amintirea sfântului şi marelui mucenic Dimitrie. (Evanghelie de la Ioan, zaceala 52). Învăţătura lui Hristos „să iubiţi

---

Въ нєⷣлю, л҃. єѵⷢ ѿ лꙋⷦ заⷱ ҫа҃. ѡ въпро́шшеⷨ кнѧзи бо́гате, і҃са. что̀ сътво́ривь живо́ть вѣ́чнїи наслѣдьствꙋю . . . . н҃

Въ нєⷣлю, л҃а. єѵⷢ ѿ лꙋⷦ заⷱ ҫ҃г. ѡ̂ исцѣле́нїи слѣпца̀ . . . . . н҃а

Въ нєⷣлю, л҃в. єѵⷢ ѿ лꙋⷦ заⷱ ҫ҃д. ѡ̂ вни́тїи і҃свѣ, в доⷨ закхѣевъ . н҃в

Поꙋ̈че́нїѧ, на вꙿлⷣчнаа пра́зденики. и̂ на па́мети с҃тыⷯх, и̂збранꙑ.
Мⷵца се́птаврїа, а҃. поꙋ̈ченїе въ началѣ но́ваго лѣта. . . —

Въ то́иже, дн҃ь. єѵⷢ ѿ лꙋⷦ заⷱ г҃і. дх҃ь гн҃ь на мнѣ, єгѡ́же ра̀ди пома́за мѧ . . . . н҃г

Въ нєⷣлю, прⷣѣ въздви́женїеⷨ. чⷭтнаго, крⷭта̀. єѵⷢ ѿ і҆ѡа за ҃ѳ. никто́же възы́иде на нб҃о тькмо съше́дыи съ нбⷭе . . . . н҃д

Мⷵца ѻкто́врїа, к҃ѕ. на па́меть с҃тго вели́каго мⷱника ди́митрїа. єѵⷢ ѿ і҆ѡа заⷱ н҃в. По оӱче́нїи хв҃ѣ, да лю́бите дроӱгь дроӱга.

---

22 *Tip.* заⷱ н҃а 24 *Tip.* заⷱ н҃г 25 *Tip.* заⷱ н҃д 28 *Tip.* намню

31 *Tip.* съше́дⷯын 33 *Tip.* Поꙋ̈че́нїи.

unul pe altul“ şi despre „mângâitorul, pe care îl voiu trimite vouă, duhul carele de la tatăl purcede“ *55*

Luna Noemvrie, întâi. Întru amintirea sfinţilor neluători de mită Cosma şi Damian. (Evanghelie de la Mateiu, zaceala 34). Despre trimiterea ucenicilor către oile pierdute ale casei lui Izrail, şi le-a poruncit lor să vindece bolnavii *56*

Aceeaşi lună, în treisprezece. Întru amintirea celui întru sfinţi părintelui nostru Ioan Gură-de-aur. (Evanghelie de la Ioan, zaceala 36). Despre păstorii cei buni *57*

Aceeaşi lună în douăzeci şi unu. La Intrarea (în biserică) a preacinstitei Doamnei noastre Născătoare de Dumnezeu. (Evanghelie de la Luca, zaceala 54). Despre venirea Născătoarei de Dumnezeu în casa lui Zaharia şi despre sărutarea Maicii Domnului cu Elisaveta *58*

Luna Dechemvrie, în douăzeci şi cinci. (Evanghelie de la Mateiu, zaceala 3). Despre naşterea Domnului Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Isus Hristos şi despre magi *59*

и҆ ѿ оу҆тѣшители, є҆го́же послю ва́мь дх҃ь иже ѿ ѡц҃а исхо́дить . . . . ні҃є

Мс҃ца ноемврїа, а҃. на па́мать ст҃ꙋю безмѣздникꙋ кѡзмꙋ, и҆ дамїанꙋ. є҆ѵⷢ҇ ѿ мⷴа зачⷧ҇ лд҃. ѿ посла́нїи оу҆чениⷦ҇. къ ѿвцамь погибшимь, до́мꙋ і҆и҃лвⷭ҇а. и҆ повелева́ еть и҆мь недꙋжныхь и҆сцелѣвати . . . . ні҃ѕ

Мс҃ца того́же, гі҃. на па́мать и҆же въ ст҃ых ѿц҃а на́шего. і҆ѡ҆а́нна златаоу́стаго є҆ѵⷢ҇ ѿ і҆ѡа зачⷧ҇ лѕ҃, ѡ па́стырю (sic!) до́брыⷯ . . ні҃з

Мс҃ца то́гоже, ка҃. на̀ введе́нїе прⷭ҇тыѧ вл҃чца на́шеѧ бц҃а̀, є҆ѵⷢ҇ ѿ лꙋⷦ҇ зачⷧ҇ нд҃. ѿ пришествїи бц҃ы въ до́мь захарїинь. и҆ целованїи бц҃и съ є҆лисаве́дью . . . . ні҃и

Мс҃ца̀ декемврїа, ке҃. є҆ѵⷢ҇ ѿ мⷴа̀ зачⷧ҇ г҃. ѡ ро́ждьствѣ гⷭ҇а̀, бг҃а̀ и҆ сп҃са̀ на́шего і҆с҃ хрⷭ҇та̀. и҆ ѡ влъсвѣⷯ . . . . ні҃ѳ

34 *Tip.* и҆ѡвлъсвѣ.

Luna Ianuarie, în şase. La Arătarea Domnului. (Evanghelie de la Mateiu, zaceala 6). Despre Botezul Domnului în Iordan de către Ioan şi despre pogorîrea duhului sfânt *60*

Luna Fevruarie, în doi. La Întâmpinarea Domnului. (Evanghelie de la Luca, zaceala 8). Despre Simeon cel drept, care a luat pe Hristos pe braţele sale, binecuvântând pe Dumnezeu *61*

Luna Iunie în 24. La naşterea lui Ioan botezătorul. (Evanghelie de la Mateiu, zaceala 40). Despre trimiterea a doi ucenici din partea lui Ioan către Isus, să-l întrebe: „Tu eşti cel ce e să vie, sau să aşteptăm pe altul?“ *62*

Aceeaşi lună, în douăzeci şi nouă. În amintirea sfinţilor apostoli Petru şi Pavel. (Caută la Dumineca a optsprezecea, evanghelie de la Luca, zaceala 17: În vremea aceea stând Isus lângă lacul Ghenisaretului) *63*

Luna lui August, în şase. (Evanghelie de la Luca, zaceala 45). Despre Schimbarea la faţă a Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Isus Hristos . *64*

Мс҃ца́ ге́нѹарїе, ѕ҃. па бг҃оꙗвле́нїе гн҃е. еѵлїе ѿ ма̀ за ѕ҃, ѻ кр҃ще́нїи гн҃и, въ і҆ѻрда̀ни ѿ і҆ѡ҃а́нна̀, и҆ ѻ съше́ствїи ст҃а́го дх҃а̀ . ѯ҃

Мс҃ца феврѹа́рїе, в҃. на срѣтенїе гн҃е. еѵ ѿ лѹ за и҃. ѻ сїмеѻне (621)
пра́вене. и҆же прїе хр҃а̀, на̀ рѹкѹ свою. и҆ благ҃ бг҃а . . . . ѯ҃а

Мс҃ца і҆юнїе, кд҃. на родьство, і҆ѡ҃а́нна кртлю. еѵ ѿ ма за м҃, ѻ посла́нїи двою ѻ҆ученикь. ѿ і҆ѡ҃а́нна. къ і҆сѹ. въпрошаѧ є҆го, ты ли єси грѧдыи. и҆ли и҆но́го чаѧ́мь . . . . . . ѯ҃в

Мс҃ца то́гоже, кѳ҃, на па́мѧть ст҃ыхь а҃пль пе́тра и҆ па́вла. и҆щи въ недѣлю, и҃г. еѵ ѿ лѹ за з҃і. Въ врѣмѧ ѻно стоѧ і҆с. прї єзерѣ генисаретскомь . . . . ѯ҃г

Мс҃ца а҆вгѹста ѕ҃. еѵ ѿ лѹ за м҃е. ѡ преѡбражении, бг҃а и҆ сп҃са на́шего і҆с хр҃а . . . . ѯ҃д

---

22 *Tip.* за д҃ 24 *Tip.* за з҃ 27 *Tip.* двоу 32 *Tip.* Мс҃ца тогѡже.

Aceeaşi lună, în douăzeci şi nouă. (Evanghelie de la Marcu, zaceala 24). Despre Tăierea-capului lui Ioan înainte-mergătorul 0Ŏ

Мѣ́ца тогѡ́же, кѳ҃. є̂ѵ ѿ мка за кд҃. ѻ ѹ҆сѣкновє́нїи гла́вы і҆ѡ҃а́нна пр҃тчи . . . . ѮЙ

Rugăciunea ce-au învăţatŭ Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, ucenicii săi, cumŭ zice Mathei 18, şi Luca 55. Apropiiară-se, zice, apostolii cătră Isusŭ, şi ziseră: „Doamne, învaţă-ne a ne rugà, cumŭ şi Ioannŭ uceninii săi". Şi zise lorŭ: „Cândŭ vă rugaţi", zice aşa:

Tatălŭ nostru ce eşti în ceri, sfinţească-se numele tău, să vie împărăţiia ta, fie voia ta, cumŭ în ceri, aşa şi pre pămăntŭ. Pita noastră săţioasă dă-ne noao astăzi, şi iartă noao greşalele noastre, cumŭ ertămŭ şi noi greşiţilorŭ noştri, şi nu ne duce în năpaste, ce ne izbăveaşte pre noi de hitleanulŭ, că a ta e împărăţiia şi putearea şi slava în vecie, aminŭ.

13 *Tip.* сѣцї | ѿсж.

Variante: *(A_1 şi C_1 după Mateiu VI, 9—13; A_2 şi C_2 după Luca XI, 2—4; M din Molitvelnicul lui Coresi din 1564)* **12** ceri] *A_1 M C_1* ceriure **13** fie] *A_1 A_2 M C_1 C_2* să fie | cumŭ în ceri] *A_1 C_1* cumu e la ceri **13-14** aşa şi pre pământŭ] *A_2 C_2* şi la pământŭ **14** Pita] *A_1 M C_1* Pâinea | dă ne] *A_2 C_2* dă o | astăzi] *A_2 C_2* în toate zile **15** iartă noao greşalele] *A_2 C_2* lasă noao datoarele **15-16** cumŭ ertămŭ şi noi greşiţilorŭ noştri] *A_2 C_2* şi înşine lăsămŭ tuturorŭ datornicilorŭ noştri **16** duce în năpaste] *A_2 C_2* duce noi în ispită **17** *A_2 C_2 lipseşte* pre | e] *A_1 M C_1* iaste | împărăţiia] *C_1* împărăţie **17-18** *A_2 C_2 lipseşte* că a ta e împărăţiia şi putearea şi slava în vecie, aminŭ **18** vecie] *A_1 M C_1* veacŭ.

Credința creștinească (ce e вѣ́рꙋѧ въ і̇ди́нѡгѡ б҃а):

(1) Crezŭ întru Dumnezeu, în tatălŭ putearniculŭ, făcătoriulŭ ceriului și alŭ pământului, văzutelorŭ tuturorŭ și nevăzutelorŭ.

(2) Și întru unulŭ Domnŭ Isusŭ Hristosŭ, fiiulŭ lu Dumnezeu, unulŭ născutŭ, ce den tatălŭ născù mainte de toate veacure, lumină den lumină, Dumnezeu dereptŭ den Dumnezeu dereptŭ, născutŭ însă nu făcutŭ, unulŭ cu tatălŭ, pren cine toate făcute sântŭ. (3) Dereptŭ noi oamenii și dereptŭ ispăseniia noastră, venit-au den ceri | și au născutŭ den duhulŭ sfântŭ și den Mariia fată omŭ (622) *fu. (4) Răstignitu-se-au dereptŭ noi suptŭ Pilatŭ den Pontŭ. (5) Chinuitŭ și îngrupatŭ, și învise a treia zi, după scriptură. (6) Și se suì în ceri și șade a dereapta tatălui. (7) Și iară va venì cu slavă a judecà viii și morții, că împărățiia lui nu iaste obârșenie.*

(8) Și în duhulŭ sfântŭ, Domnulŭ ce viii face, celŭ ce den tatălŭ vine, celŭ ce cu tatălŭ și cu fiiulŭ închinatu e și slăvitŭ, cumŭ au grăitŭ prorocii. (9) Și într'una sfântă a săborului apostolilorŭ beseareca. (10) Mărturisească un botezŭ în ertăciunea păcatelorŭ. (11) Așteptămŭ sculatulŭ morțilorŭ (12) și viața ce va să fie în vecie, aminŭ.

---

22 *Tip.* мѡ́цнлѡрь.

Variante: 2 întru] *M* într'unulŭ | *M lipsește* în | putearniculŭ *M* a totŭ țiitoriulŭ **5** întru unulŭ] *M* într'unulŭ **5-6** lu Dumnezeu] *M* Domnului **6** născutŭ] *M* născutulŭ **7** veacure] *M* veacurele | dereptŭ] *M* adeveritŭ **8** dereptŭ] *M* adeveritŭ | însă] *M* ce **8-9** unulŭ cu] *M* întru o fire cu **9** pren cine toate făcute sântŭ] *M* ce dereptŭ elŭ toate fură | Dereptŭ noi] *M* Și derptŭ **10** ispăseniia noastră] *M* a noastră ispăsenie | venit-au] *M* deștinse | ceri] *M* ceriu **11** și au născutŭ] *M* și se împeliță **11-12** Mariia fată omŭ fu] *M* Maria fecioră omenì-se **12** Răstignitu-se-au] *M* răstigni-se | suptŭ] den **14** *M lipsește* se | ceri] *M* ceriu **15-16** că împărățiia lui nu iaste obârșenie] *M* că a lui împărăție sfârșitŭ n'are **17** ce viii face, celŭ] *M* viață făcătoriulŭ | vine, celŭ] *M* iase **18** cu fiiulŭ închinatu e și slăvitŭ] *M* fiiulŭ într'una să ne închinămŭ și să slăvimŭ **19** prorocii] *M* pren proroci | *M lipsește* Și **19-20** a săborului apostolilorŭ beseareca] *M* și de săborŭ apostolească beseareca **20** Mărturisească] *M* Spuiu | în ertăciunea] *M* întru lăsarea **21** Așteptămŭ sculatulŭ] *M* Așteptŭ sculatea **22** să fie] *M* fi | vecie] *M* veacŭ.

Aceastea sântŭ 10 cuvinte, ce deade Dumnezeu lu Moysi prorocŭ în vârhulŭ muntelui de Sinaia.

Dentâi: Eu sântŭ Domnulŭ Dumnezeu al tău; pre lângă mine Dumnezei striini să n'aibi.

A doa: numele Domnului Dumnezeului tău în harŭ să nu-lŭ iai pren gura ta, că nevinovatŭ nu veri fi.

A treia: sărbează Dumeneca.

A patra: tată-tău şi mumă-ta cinsteaşte-i, să veri să aibi zile multe şi bune pre pământă.

A cincea: să nu ucizi.

A şase: să nu fii curvari.

A şaptea: nu furà.

A opta: să nu fii mărturie strâmbă vecinului tău.

A noa: să nu pohteşti casa vecinului tău.

A zeacea: să nu pohteşti vecinului tău nece muiare-i, nece fata-i, nece feciorulŭ, nece boulŭ, nece asinulŭ, nece nemica ce iaste a lui.

---

17 *Tip.* а̀ллоѹ́и.